

De nug[is] curialium & vestigijs ph[ilosoph]o[rum]

<https://hdl.handle.net/1874/461489>

Camb. 1845

Fol. 33-36 nicht bedruckt.

Hic liber intitulatur de nugis
curialiū ⁊ vestigijs phoz.
cui⁹ Johannes Salesber
ensis Carnotensis ep⁹s fuit actor.

De quo quidē actorē in conuic
tatis b. guiconis de āno dñi 1130.
vel circa tpe se. re. dñi alexādrī pa
pe iij. ita scriptū reperitur. **J**ohan
nes carnoten⁹ ep⁹s tā sapia q̄ ani
mistrenuitate famosus / ab hac vita
recedit. Hic scō⁹ fuit scī thome mar
tiris Cātuarē⁹ archiepi. cui⁹ vitā
⁊ passionē descripsit. Scripsit etiā li
brū quē intitulauit de nugis curia
liū ⁊ phoz vestigijs / in quo de diui
nis ethniāq; scripturis affatū testi
moia cōgerēs. satē inotuit q̄ fuerit
ip̄e sapientia affluēs / q̄ venustus elo
quio. q̄q; doctrina p̄clarus.

Unde scribit q̄dā / de dicto iohē
hō mā Jōhes de salesberij⁹
vir altū cōsilij ⁊ prudētie approbate
sēpsit ad dñm thomā viū sui t̄pis
prudētissimū / hēria scādi regē ā glo
riā cācellariū hūc libzū / in octo p̄cia
les libros disticiū cui pollicatic⁹ no
men est. de nugis curialiū ⁊ phoz
vestigijs eloq̄o sapienti ⁊ venusto.
In quo ut ait mḡe petr⁹ bleseñ opti
ma forma eruditiois est / ⁊ p̄t arti
ficiāle sentētiāz varietatē iestimabi
lis materia voluptatē. Edidit etiā
insigni ⁊ elegāti metro architrēniū
q̄d p̄napē trenarū itēp̄tan possu⁹
Cōsēpsit etiā vitā ⁊ passioēz triū
phalē iā noiati sancti thome post cā
cellariatū cātuarē⁹ archiepi q̄ in
dieb⁹ suis solus se pro iusticia dei et
ecclē libtate murū opposuit / cū quo
dicius iohēs ⁊ bonoz t̄paliū suoz

rapinā et exiliū longū ut fidelis cū
p̄re fili⁹ passus est Hinc petrus ble
señ in eplā ad eū cōsolatē zia manū
⁊ oculū scissimi archiep̄sul eū appel
lat Cū atē p̄placuit dño saluatori /
labores unia p̄pugnatoris sui mor
te p̄pensare victoriosa. dū pius tho
mas ab ip̄io nulite cōdētur in sacra
capite. iohis hui⁹ brachiū fere siml
p̄asū est De e⁹ solidatiōe cū medi
c⁹ fere p̄ ānū desperaret. nocte qua
dā astitit dicto filio suo martirē vene
rabilis. et apphētes brachiū madi
ta p̄niali ceta linci. iuoluit dices.
vate san⁹ es Post aliq̄ t̄pā dicit⁹
iohes deo vocatē i nobili v̄be carno
tesū p̄at̄er fact⁹ ē. vbi dās vocā sue
votē v̄tutē / ⁊ actione linguā p̄ueni
ens post vberes maipulos xpi illa
tos hoere / obijt āno xpiane salutē
millesimo cētēsimō et octogesimo
Petr⁹ bleseñ in eplā quadā ad
eū iā carnotēsem ep̄m opus suū de
sāssimi m̄ris passione triūphali iā
cōmendat De mādato dñi mei scri
bere triūphū sāssini thome martirē
nū attēptasse nisi aliud scriptū for
tuitus obtuliss̄ euentus. q̄d elegā
tiā stili et ingenij mḡi iohis sales
berens̄ exp̄mebat ⁊ linguā. Admi
rās ergo grām q̄ diffusa est in labi
is tuis substiti ne laudes quas lin
gua erudita dictauerat indoctis hu
mane sapie verbis ⁊ stilo regeneri
deturpare ⁊ iurius fietē martiri q̄
p̄ insufficientiā rudis ingenij tante
magnificētis p̄ronia decertassē.

Tabula libri polycratia.

Absolutio peccatorum nec per vim extorqueri nec per fraude potest. 4. 4. d.
Abstinentia. x. vl. vi. di
ei/efficacissima mediana e. 8. 6. 0.
Abstractio intellectus. 2. 18. f. 7c.
Abutitur quod duobus modis. 6. 12. p.
Academia pro profectio utilis ad veritatem examinanda. i. plo. p.
Academicos sequi tuus quod stoicos exemplo acronis. 2. 22. c.
Academia tam modestiores alij phis preferendi. 1. 1. d.
Academia non omnes imitandi. 1. 2. a.
Academia ubi sunt dicitur. 1. 3. a.
Academia quare elegit plato pro studio. ibidem.
Accusat ipso neptunum qui iterum naufragium facit. 8. 19. p.
Adorari appetere/est infidelis et pro se voluntate. 2. 11. a. It. ubi angelus.
Adulator quod periculosus et periculosus et infidelis. 3. 9. a. b.
Adulator quod fingit omnem modum et gestus. ibidem. c.
Adulator vocatus palpo quis sit. ibidem. d.
Adulator mentiri non erubescit. 3. 9. e.
Adulatores proprie dicitur artificium. ibidem. f.
Adulatoribus credere magis quam proprie consuetudine quod sit absurdum. ibidem. g.
Adulationes histrionum admittere quod turpe. 3. 4. a.
Adulatorum aliquorum cautela timenda. ibidem. a. b.
Adulatio a persona auctorizata perniciosa. ibidem. c.

Adulatoribus non credunt animi sui propter. ibidem. f.
Adulatoribus assentire turpius quam adulari. ibidem. f. g.
Adulatores ponunt cervicalia sub capitibus hominum. ibidem. g.
Adulatio in omnibus turpis sed de re et religiosis turpissima et dampnata. ibidem. h.
Adulationis comites et sequela. ibidem. h.
Adulatores quod multiplici et quod a perdat domibus honestos expellunt. 3. 6. a. It. 3. 13. d. e.
Adulatores quare honorati et beneficiati. ibidem. b.
Adulationis venenum sentit verba excessiva/ut cum dicit aliam domino. lux mea/salus mea. ibidem. c.
Adulari aliam est ei pileum facere. ibidem. f.
Adulatores in ingressu maxime vitandi. 3. 1. a.
Adulationis fraus efficacissima munericibus confirmata. ibidem. b.
Adulatio multiplex. ibidem.
Adulationis lenocinia qualiter non habent effectum. 3. 10. p. totum.
Adulatores sunt maxime romani. ibidem. g.
Adulatio ubi dicitur libertas nulla. 3. 10. l.
Adulatio nunquam est sine dolo. ibidem. l. m.
Adulatio non se decipit licet hoc se intendat. ibidem. m. n.
Adulationibus deditis non placet virtus. ibidem. o.
Adulationis vis maxima in quo consistat. ibidem. o.
Adulatores quidam quod proprie pro

tes & filias prostituit potētib9. 3.
13. a. g.
Adulationibus acq̄sita vendicari
nō p̄nt. ibidē c.
Adulatore nichil dolosius. 3. 13. c.
Adulatores pudias aurib9 fetent.
ibidē d.
Ante adulatores null9 auditur vic
tuosus. ibidē d. e.
Adulatores esse puniēdos t̄q̄ hos
tes deoz & hoim. 3. 19. a. b. c.
Adulatores reprehēdēs / hostis & in
iudus reputatur. ibidē c.
Adulari licet ei quem licet occidere
3. 14. a.
Adulari nō licet amico. ibidē
Adulatores qualit̄ p̄uertūt om̄ia
& q̄ merētur excoziari. 6. 16. a.
Adulatores gnationā / qualiter p̄se
quūtur amatores veritatis. 6. 29.
Adulatores qualit̄ omnib9 se p̄for
māt. ibidē m. a. b.
Adulatiū laudes interdū delectāt.
ibidē m.
Aduocati q̄ maliciofi & ambiciofi.
1. c. f.
Aduocatoz sacramētū & forma ad
uocādi. 1. 13. b. c.
Affectus mētis opus colorat. 1. 9.
pte 6. c.
Affectio iusti & cōmodi / et de eozū
differētia & natura. 8. 1. a.
Affectio cōmodi si excedit necessita
te culpabilis est. ibidē
Ab affectiōe iusti p̄cedit libertas
animi. ibidē
Ab affectiōe cōmodi p̄cedit cupidi
tas dominandi laudis & glorie. ibi
dem d.
Ab affectu cōmodi quot mala oriū

tur. 8. 16. a. b.
Affect9 seu appetitus temporarius
nō est culpabilis s̄ bon9. ibidē. b. c.
Affect9 seu appetitus potētis et lau
dis & glorie nō affert qd̄ pollicetur
s̄ cōtrariū. ibidē c.
Affectus potētis quot mala inducit
8. 16. d.
Agricole diligentissime a p̄ncipib9
p̄tegendū tanq̄ pedes reipublice.
1. 2. c.
Agricolis destitutiū corpus reipub
licae nō subsistit. ibidē
Agere debet hō ante omnia ne ma
lus sit. 1. 1. c.
Alearū ludus cōsumit vitā. inept9
est & tōni disson9. 1. 1. a.
Alearū ludū inuenit attalus assiat
cus. ibidē
Alearū ludū exerceat plurimū ad
tēpandū opas grauiiores. ibidē c.
Alearū ludus ratione multiplicā re
probatur. ibidē c.
Alearū ludū quot mala sequātur.
ibidē f.
Alearū ludus qualit̄ licit9 sit. ibidē
Alearozib9 noluit chilon habere s̄
ciētate & causam quare. ibidē g.
Alexander natus quale auspiciū
habuerit de duplia impio. 1. 13. h.
Alexander cognouit cassādū alias
inuisū nisi in sompnijs. 2. 14. f.
Alexandri dementia et pietas. 1.
a. c. f.
Alexandri iusticia. 1. 12. c. d. g.
Alexandri cōditiones / & de ei9 cōpa
tione ad patre philippū. ibidē g.
Aliena negocia curare & p̄p̄a dimitt
tere nichil bestialius. 1. 1. in fine. 9.
pte 6. b.

Alienū quid sit et qđ nō sit. 1. 2. a.
Itē. 3. in prologo
Auenis reuere penā meret. 1. 9. a.
Aliena curare dulce hoib9 / s; a mē
te cōposita alienū. 1. prologi. e.
Alienā terrā exigit phia. 1. 13. n.
Altercando nimū / veritas amitti
titur. 8. 19. p.
Ambitio quot et quanta mala cau
sat. 1. 11. a.
Ambiosozū sollicitudo et inq̄tudo
Et de varijs modis ambiendi. ibi
dem. e. f.
Ambiososi dissimulat se velle quod
maxime appetūt et quibus exusa
tionibus tegant p̄positum. 1. 18.
per totum
Ambitionē nō simulato aliq̄ se ige
rūt in bñficiā ecclie. 1. 19. a.
In ambiosos armantur iura diui
na et humana. ibidē. t. v.
Ambiososi quantū debeant erubesc
re. ibidē. v. p.
Ambiososi q̄liter contempnūt scrip̄tu
ras nec aduertūt gladiū diuine sen
tentie. ibidē. p.
Ambicio domari non p̄t. 1. 20. 8.
Ambiososi p̄ p̄ochysim simulāt sci
tate vt fraudulent̄ p̄ciant ad ho
nores. ibidē. 8. t.
Amiciā vera est sine simulatiōe. 3.
1. d.
Amiciā vera qualiter p̄stituitur
ibidē. e.
Amiciā non est nisi inē bonos. 3.
12. e. d.
Amiciā fidelis non cōparatur pecu
nia vel munerib9. 8. 2. i. itē. 3. h.
Amiciā verā que est / 7 que ficta. 8.
3. h. i.

Amiciā emptā pecunia nō ducat /
nisi sempter ematur. ibidē.
Amicus debet censerī qui castigat
1. prologo. o.
Amiciā dei honozandi. 7 q̄ amiciā dei
sint hoies triplia via. 4. 9. l. m.
Amiciā casus p̄uisus p̄ofiat ad cau
telā. 1. 9. m.
Amiciā ita habeas vt posse fieri in
miciū putes. 8. 19. p.
Amicos nullus eligit miseros. 8.
23. 8.
Amor boni q̄rit ascensū fomes vicij
casū. 1. 9. parte. 1. d.
Amor sui oibus iunat9 si modū ex
cedit culpā trahit. 3. 3. a. b.
Amor sui inordinat9 inaurabilior oī
lepra. ibidē. b.
Amoris vinculū non facile umpiē
9. 3. f.
Amor subditorū in p̄ciāpe optima
custodia. 4. 1. e.
Amoris impudia quot mala sunt
1. 9. k. l.
Amor docentū necessarius discipu
lo. 1. 19. a.
Amore cōmodi quilibet appetit vide
ri bonus. 1. 14. c.
Amor iusti non cōmodi facit homi
nē bonū. ibidē. d.
Ab amore iusti p̄cedit libertas a
nimū. 8. 4. a.
Ab amore cōmodi quot mala oriū
tur. 8. 16. a. b.
Amor non potest cū timore nasceri
8. 12. i.
Amor auri qualiter facit contendere
pro ecclesiasticis beneficijs scindēdo
ecclesiam. 8. 23. d. e.
Amor mundi qualiter exorat ho

minem 3. 29. d.
Angeli ppter dei p̄sentia adorantur
ab hoibus. 1. 3. k.
Angeli sūt sacre scripture qualiter a
batur. 1. 13. f.
Anglie regū 7 dūctū strenuitas 7 de
aliquozū inauia 7 seruida in episca
pos 7c. 6. 1. 1. a.
Anglicozū cōmēdatio 7 q̄ in aliena
terra inuicabiles sūt/in ap̄a faalius
expugnātur. 6. 18. a.
Anglie rex expulit leges romanas
a regno. 8. 22. e.
Anglia sola bonis suis contēta. 8.
1. m. n.
Anima cōposita ēē ex musias conso
nācijs dixerūt plurimi. 1. 6. c.
Anime opationes vna faciūt armo
niā. 1. 6. c.
Anime et corpis conformitas. ibi
dem.
Anime vita deus. 3. 1. a. b.
Anima simplex sine duplicitate. 3.
1. b.
Anime virtutes sunt eius partes.
ibidem
Anima qualiter 7 vnde crescit. ibi
dem.
Anime perfecta vita in quo cōsistit.
ibidem
Anima non potest aliquo corporali
repleti. 1. 16. f.
Anim maxime obruit vetter plenus
8. 6. q.
Anthiochus cōbussit libros legis.
8. 22. d.
Antiqui q̄ solliati fuerūt de republi
ca. 1. 3.
Antiqui que exercicia approbabant
1. 1. b.

Anthoniū tirānū describitur et de
eius luxuria in expēsis superfluis.
8. 1. d.
Anuli quare ponūtur in penultimo
digito. Et quare milites antiquitus
anulis utebatur. 6. 11. i. k.
Apes mellificantes circa hieronem
puerū/quid significabāt. 1. 13. b.
Ab apib⁹ sumentia est forma viuen
di. 6. 20.
Apū natura. ibidē
Appetitus cōmodi quot mala causat
8. 16. a. b.
Appetitus potentie nō affert quod
pollitetur. ibidē c.
Appetitus potētie quot mala indu
it. ibidē d.
Apius q̄liter deceptus oraculo phe
bi. 2. 21. e.
Apostoli commonebant in deos pe
nitere de interfectione xp̄isti. 2.
9. b.
Aque dulces aīam ipinguētes que
sunt. 8. 16. c.
Ad arborem scientie redeundū/qui
vult ad beatitudinem petuenire. 5.
24. d.
Ad arborem scientie ducit gradia.
ibidē h.
Archana dei non curiose inquirēda
2. 21. a. k.
Architarentin⁹ recōmendatur. 1. 9.
d. e.
Arguere licitū qd equū est esse cor
rectū. 1. 24. p.
Arioli 7 auspices qui sunt. 1. 12. a.
Ab ariopago disponebantur singu
loz officia. 1. 3. b.
Ars oīs a natura habet originem
ab vsu 7 ratione p̄cessū. 2. 1. 1. g.

Aer qua quis ad omnia interrogat
de futuris verum respondeat aut om-
nino non est/ aut nondum hominibus inno-
tuit. 2. 24. a.

Arte non casu dimicandum. G. 13. d.

Aer militaris. ibidem.

Aer sine usu et exercitio sterilis et
conuerso. G. 13. h. i.

Aeromorum ornatu plures valentes ob-
tinuerunt victoria. S. G. 13. b. c.

Arti quam quis nescit / insistere turpe/
nisi discendi causa. 1. 9. pte. A. b.

Ascensus abierunt ad ecclesiasticas
dignitates. S. 23.

Ascendentes misere rotantur miseris / 2
miserissime deiciuntur. S. 23. n.

Assentator quid est et quod vile exer-
ceat officium. 3. 9. c. d.

Assentatio ex inductione affectionis
pcedens prauissima. 3. 13. a.

Attentionem desiderat res ardua. 4.
G. o.

Astrologorum diuersum studium. 2.
13. n.

Astronomi / mathesi naturali possunt
scire veram positionem stellarum. et ex sig-
nis suis qualitate prescire futurorum
temporum. 2. 19. k.

Astronomi / attribuentes omnia constel-
lationibus iniuriatur deo / 7 admittit
liberi arbitrij libertate. 2. 19. m.

Auaria dicitur Saul de principe sit ty-
rannus et de regno cadit. 2. 21. f.

g. h.

Auaro nichil videtur solidum. A.
16. a.

Auaria in quibus maxime versatur
ibidem. d.

Auaria elongat a deo. ibidem.

Auariae et cupiditati minus insistent

que sunt celestibus viciniora / ut vola-
tilia celi. conuerso plus que sunt ter-
re vicina. ibidem. e.

Auarius nunquam sit compos voti sui / sed
semper sitit et esurit. ibidem. f.

Auari habent innumerabiles vias
quibus tendunt ad questum. A.
16. d.

Auaria non solum in amore pecunie /
sed in cupidine diuersarum rerum.
ibidem.

Auaria / vicium nullum detestabilius
maxime in principe / plato / vel alio
presidente. S. 9. a.

Auariae optimo vitanda. ibidem.

Auariae mater abozum auditas.
S. G. b.

Auariae vicium odiosissimum / et quod de-
testandum. et quot mala ex ea ori-
untur. S. 14. f.

Auaris diuitias non possidet sed possi-
detur ab eis. S. 14. h.

Auaria turpior quam ore possit expri-
mi. ibidem. i.

Auaria senibus est familiaris. ibidem.

Auaro pecunia est supplicium. S.
14. k.

Auacationis actor dicitur fuisse v-
l. 1. 9. a.

Audaces fortuna iuuat. G. 13. d.

Auditus debet esse fortior lingua.
3. 19. c. d.

Audienda non sunt leuia grauius
personis / sicut nec dicenda. G. 22. a.

Audimus libenter quos amamus.
A. 19. a.

Aues vnde presentunt serenitate vel
tempestate. 2. 2. c.

Augurium quid sit et a quibus inue-
ntum. 2. 21. h.

Augurijs et sompnijs credere non
est securū. 2. 1. a

Augustus recōmendatur de pāā in
milite rep̄hēdēte ip̄m. 1. 1. a

Augusti 7 neconis similitudo ibidē
per totū

Augusti castitas. 3. 21. c. d

Augustus tympanizans rep̄chen
sus gratanter accepit. 1. 1. a

Augustus cesar infirm⁹ se fecit poz
tari in preliū 7 viat. 2. 16. f

Augusti pāā. 3. 19. i. k

Augusti curialis affabilitas. ibidē.
l. m. n

Augusti tenax amicitia. ibidē. n.

Augusti sobrietatis et dementia. 1.
1. p.

Augustus cesar pontifab⁹ fuit sub
ditus. 1. 2. b

Auribus 7 oculis maxime habetur
noticia rerū. 1. 6. k

Aurū voluptas in quibus consistit
8. 6. b

Aurū 4 argentū qualiter viluent
tpe salomonis. 9. 1. d

Auspicia trahuntur ab elementis/
roze pluuia tonitruo. 1. 13. p

Auspicia inuenit tages. 1. 12. b

Auspiciū in extorū inspectione vi
ge: 7 q̄ sint exta. ibidē. Itē. 2. 21. a

Autentici faciunt populi rumor 7c.
1. 9. k

Babilon mūdus q̄ aduers⁹
ihrlm castra construit. 1. 9.
pte. 9. c.

Beatitudinem tendit oim deseriū/7

ad eā ducit virtus sola. 1. 9. a

Beatitudini nō nisi p̄ philosophiā
peruenitur. ibidē. c

Beati que faciūt. ibidē. e.

Beatitudo et sompniū bonū qd̄ sit
scādū ep̄icuros. 1. 1. a.

Ad beatitudinē p̄ voluptates tran
sire laboriosū. ibidē. c. d.

Ad beatitudinē via difficilis/7 qua
sit illa. 8. 21. a. Itē. k. b

Beatitudinis via non est nosse bonū
7 nō facere. sed meritū dampnatio
nis. 8. 21. b

Ad bātudinē puenitur per arborē
scientie 7 qualis. ibidē. d.

Bella auilia q̄ piculosa/7 q̄ in eis
expedit esse neutri. 8. 23. e. f.

Bella sacerdotalia iustos faciūt sal
matos. ibidē. k.

Benedictio q̄ p̄mogenitis data est.
Et de filiis noe et qd̄ significabat

singule ei⁹ ptes. 1. 10. b.

Benedictio p̄dicta qua diāc̄ crescit
7c nō legitur data nisi tpe innocen
tie 7 tpe penitētie. 1. 10. b.

Beneficiū in sp̄itate receptū grati⁹
acceptatur alias p̄missū minus

3. 11. f

Beneficiū accipere est vendere liber
tate. 1. 10. g

Ad beneficia eccl̄iastica quales p̄
mouentur 7 qualis. 1. 19. a

Beneficia cōferētes imeritis qualis
exulat eoz defect⁹. 1. 19. b

Beneficiū accepit dando qui digno
dedit. 8. 19. p

Beneficiū pars est si quod petitus
cito neges. ibidē.

Benignitatis famā cōaliat sermo
bonus. 9. 8. d.

Benignū dicitur esse p̄ncip̄ exēplo
traiani. ibid.

Benignitas exhibēda huilib9 seuē
ritas rebellib9 ibidē f.

Benignitate vincitur q̄ armis vin
ā nō possūt 4. 1. e. f.

Beniuolētia oīm captāda q̄b9 mo
dis et q̄b9 nō 3. 4. d. Itē 6. a.

Beniuolētie captāde modum exē
tes q̄b9 turpitudinib9 se exponat.
3. 6. a.

Bona fortune nō tā ad laudē q̄ ad
vitupe cū sūt p̄ona 3. 2. e.

Ex bonis animi vera laus 7 p̄fca.
ex bonis corp̄is verissilis nō p̄fca.

Ex bonis fortune nec vera nec p̄fca
h̄ q̄ q̄ p̄abilis. 3. 2. a.

Bona nature et fortune sūt vestimē
ta esau in q̄b9 b̄ndictiōe iacob. odoriz
feta 7 iocūda cū q̄s eis b̄n̄ utit. inq̄
ta 7 insuauia q̄n̄ eis quis male uti
tur 3. 16. c. d.

Bonū auspiciā q̄ sint 1. 13. m.

De b̄rēno duce senonen̄ 7 ei9 st̄e
mutate 7 sine 6. 16. a.

Brutis animalib9 se cōformāt volup
tati seruētes maxie gustus 7 tact9
3. 12. a.

Brutis animalib9 se 2formare huāne
dignitatē abiectio Et q̄ magis est
aspiciādū ad cōformitatē āgelice na
ture. ibidem.

5
Camel9 quāte sit memozie
1. 2. e.

Camilli magnificentia 7
fidelitas 4. 1. g.

Canes leonib9 fortiores h̄nt in a
sia albanī 1. 9. pte 2. e.

Canis fidelitas erga dominū 1. 9.
pte 3. e.

Canis dicitur ferre bonū auspiciū
1. 13. n.

Canis sagacitas ingeniū et fideli
tas 1. 2. e.

Cantus mellice modulatioēs arō
de a religiosis. 1. 6. k. l.

Cantare atra leuitatē laudabile.
nūn9 bene cantare illaudabile cense
tur. 3. 12. h. i.

Capitis incolumitas foat rei publi
ce felicitatem diuturnā esse. 6. 21. d.

Captiuitate nimis intellectū opūno
nib9 magistri sui nō expedie. 1. 9. a.

Caritate vnimue deo. 4. 2. l.

Caritas est ver9 finis philozophie
1. 11. b. c.

Caritas induat in hominē omnes
alias vtutes. ibidem. c.

Ad caritatē nō reducto artes et scie
nō phie sūt dogmata. sed fabule 7
figmenta. ibidem.

Sine caritate nō est virtus. et q̄d
sit caritatis officū. 1. 22. c. d.

Carminatioib9 mīme vtēdy. 2. 1. a.

Carnina dissoluta nō sunt audie
ta. 3. 2. f.

Carnib9 abstīnerūt homines an
dilonū. 1. 10. a. b.

Cartusien̄ et duniacenses. 1. 20. p.

Cartusietū recōmēdatio. 1. 22. a.

Casitas augusti 7 sapionis. 3. 10.
d. e.

Cassitas et patientia uxorū duellij
347c
A casu et fortuna nichil sit respectu
diuine prouidentie. 3. 5. g. h
Casus annua prorsus profiat ad
cautelā. A. 9. m.
Cathonis diligentia et auditas
in scientia acquirēda. A. 13. h. i.
Causa opus decorat vel infamat
1. 9. b.
In causa nichil sit. 2. 1. b
Cause discutēde an iudiciū. 4. 6. l
In causis dubijs debet iudiciū defer
ri. 4. 12. g
Causa inter pithagorā et eius dis
cipulū. ibidē.
Causidiciū purpura vendit. 3. 19. f.
Cecati sunt aliqui malicia. ut que
per se lucent / nequeāt intueri ad in
star talpe. 8. 29. e
Celestia corpora nuntiant multa
futura. 2. 19. p
Cenabant antiqui patentib9 ianu
is ut rogerentur seruare modestiā.
8. A. c.
Ad cenā alienā non inuitat9 venire
turpe. 8. A. c
Cesaris augusti frugalitas in cibo
et potu. ibidem. p
Cibatur homo a deo quotiens uer
bo vel ope / vel alio modo instruitur
A. 10. e.
Cibi oēs liciti dū tñ homo fugiat
peccatū. ibidē. e. f
Ciborū auditas auaricie mē ē et
quō aīm deprimat / et sollicitat totū
hominē et confundit. 8. 6. c
Ciborū accurata et lauta exquisitio
8. 6. f. g
Cibis simplicibus utendo / sepe sani

facti sūt podagri et plures alij. ibidē
Ciborū uiliū uitanda sacetas. ibi
dem. q.
Ciborū imoderatio facit tardū ad
bonū / et promptū ad malū. 8. 6. f.
Cibarie et supuarie legū / et de dif
ferentia eorū ad intēpantiā refrenā
tam. 8. A. a
Cibarioz diuersoz genera optima
in quib9 partib9 inueniuntur. ibidē. h
Cibaria grossiora salubriora delicia
tis multiplici ratione. 8. 8. f. g
Ciborū et alimentorū reprehendi
tur abusus. ibidē. o
Cignus auspicatur bona. 1. 13. f
Cingulū amittūt sacramenti null
tatis violatores. 6. 12. a
Cingulū quare datur militib9. ibi
dem. c. d
Circes carminibus mentes huma
nas imutabat. 1. 9. pte. 7. b.
Circulus celestis ad modū arc9 aē
ca solē apparuit tempore aduentus
xpisti. 8. 18. f.
Circumstantia qui sint / et qñ uani. 11
12. d. 11. 2. 2. A.
Citus expositus nutritus fuit a ca
niā. 1. 13. n
Cisalpinorū incole. 9. 14. c.
Cistercienses tenent vestigia sancti
bñdā. A. 10. p
Ciuilitatis regule inueniuntur in sa
cra scriptura. 8. 9. a. b
Ciuilius nichil est cultu virtutis
ibidem. b. c
Ciuiles regule in conuiujs tenente
que sint. 8. 9. c
Ciuiles regulas de temperantia in
conuiujs transgredientes qualiter
olim puniebantur. ibidē. d

Claves ecclesie que 7 quot sint. A.
13. a.
Clavis dauu addiscendi xp̄us est
sine quo null9 phatur. A. 19. c.
Claustralis vite cōmentatio 7c. A.
20. a. h.
Clemētia in p̄māpe laudabilis 7
necessaria. 4. A. e. f.
Clemētia et bñficio vīnātur q̄ ar
mis vīnā nō p̄nt. ibidē f. g.
Cleopatre lenoania p̄ augustū te
lusa. 3. 10. b. c. d.
Cleopatra q̄līter viat̄ athoniū in
scene luxu. 8. A. f.
Clerici non arguūtur in iudicio de
frigiditate. 8. 10. p.
Codrus rex q̄lī se exposuit p̄ pplō
suo. 9. 3. f. g.
Cognitio hēt certitudinē. 7 in q̄b9
cōsistit. 3. 1. g.
Cognitio sui est p̄ncipiū sciendor9
3. 2. c.
Colitur deus affectu mētis 7 exhi
bitione op̄is. 4. 2. d. e.
Colūbe in flūie merse denotabant
2sūle cū exeratu romano9 submer
gendū. 1. 13. a.
Colūbe pugna 7 rixa. 9. 2. e.
Comedia est vita modernorū vel
potius tragedia. 3. 8. a. b.
Comediā mūdānā speculātur vici
sancti 7c. 3. 9. g.
Comes faciendus in via p̄ vehiculo
est. 8. 19. p.
Cometa apparens quid significet.
2. 13. a.
Concētus hoīm valet ad mores in
struēdos Concētus instrumentorū
ad aimos ad diuinū cultum exatā
tos. 1. 6. f.

Concipiūt aliqua aīantia sese ofen
sādo/aliq̄ se aliq̄lī t̄gēdo. 8. 10. o.
Cōcordia int̄ malos non est amia
cia vera. 3. 12. c. d.
Concordia captāda in ei genere vi
te/maxie in cōuiuato. 8. 10. d.
Cōcordie libzū edidit gorgias. 8.
11. p.
Cōcupiscētia inordinata lepra est
3. 3. b.
Dine cōcupiscētia null9 viuūt sup
terrā. ibidē c.
Nō cōcupiscēs hō/sup hominē est.
ibidē m.
Cōcupiscētia nō repmēs dispēdiū
salutē incurrit. ibidē d.
Cōdiāo p̄sone p̄ncēs q̄d attendit.
4. 9. e.
Cōfessio q̄ vtilis 7 q̄ nō. 2. 21. l.
Cōictores qui sint. 1. 12. d.
Cōictoria arte q̄ inscribitur danie
li/nō sectandā. 2. 11. c.
In p̄ictoria arte frustra p̄fidit/quē
spūs dei nō illustrat. ibidē f.
Cōiuges non sunt qui vxores p̄sti
tuūt 3. 13. g.
Cōiugis vicia ferenda aut tollenda
seruata hoēstate. 6. 24. b. c.
Cōpōti districti de exp̄sis factis in
cōmuni9 nō exhibēdi vel exigēdi.
8. 6. l.
Cōsciētia iustū sit maledicta contēp
nere. 8. 14. k.
Consilijs p̄ncipiū q̄s aptus sit. hā
sez bone volūtatis. 4. 9. g. h.
A cōsilijs p̄ncipiū arēdi sūt iniqui.
ibidē h.
Cōsiliatio iniquo nichil diuiti p̄ni
ciosus. ibidē
Cōsiliarij non instituēdi sūt egen

tes. ibidem. h. i.
Cōsiliarij pzinapū suggerētes eis
cāsiōz 7 eāz dispoēm ad ip
sos p tñē figurāē p nichol. 1. 1. a.
Cōsilijs taliū agēscētes q̄liter pu
niātur. ibidē
Cōsilio q̄d nō regitur. 1. 9. k.
Cōsiliū impite multitudinis nō se
quēdū. 1. 20. v.
Cōsolatio scripturaz 7 pāā neces
saria. 3. 8. i.
De cōsolatione liber recōmendatur
1. 14. c.
Cōstātinū hūilitas 7 reuerentia ad
sacerdotes. 9. 3. b.
Cōstellationib9 attribuetes oīa ne
cessitate rebus iponūt. 2. 20. a.
Cōsuetudo sine bona sine mala vix
deseri p̄t. 3. 8. c.
Cōsuetudo bona facit iocūde viuere
ibidem. c.
Cōtētan puz/est exultatio anime
8. 14. k.
Cōtēpnere mūdū est exultatio ais
ibidem.
De cōtinētia ab acceptatiōe mune
tū. 5. 23. g. h.
Cōtumelia q̄d est/ 7 q̄d eā rep̄mit
9. 12. c.
In cōuiuis mellice modulatiōēs de
testā. 1. 6. m.
In cōuiuis sume cauēdū a volupta
te ibidem.
Ad cōiuiua 7 leuitates pzinapū q̄t.
et quāta mala sequatur. 6. 21. d. e.
Cōuiuis 7 cōfabulatiōib9 se imis
cet. venus. 6. 22. a.
De cōuiuis excessiuis. Et q̄s iter
liberalitatis opera cōnumeratur. 8.
6. f. g.

Cōiuiua faciunt auari vt alienas
mensas aruiat. ibidē. 1. k.
De cōuiuis auilib9 7 coz hoēsta
te. ibidē. k. m.
Cōiuiua faciētib9 turpe ē expēsas
plāgere post festū. 8. 6. l.
Cōiuij plausū q̄d seq̄tur. ibidē. p.
Cōiuiatū certū numerū prescribit
lex orchia. 8. 1. a.
De cōiuiuo seu cēna famosissima ne
coris. 8. 1. q.
De cōiuiuo metelli pōtifis in apu
lia. ibidē. r.
Qui in cōuiuis 7 mensis suis por
cum troianū inferebat/ obiit atus
8. 1. t.
De cōiuiuo phico. Et q̄ ei auile cō
nexū est. Et de sūptuarijs legibus
ei9. 8. 3. a.
Cōiuiua phica q̄ sint. ibidē. e.
In cōuiuis auarozū conantur con
uincere ut p̄sa. nūlias cōpniātur. ibi
dem. b.
Ex cōuiuis excessiuis sequūtur fa
alē bella. ibidē.
Cōiuiua auilia q̄ sint. ibidē. c. d.
Cōiuiua isipida sūt quātūcūq̄ splē
dida sine bono vultu. ibidē. e.
Cōiuiuz modestia 7 sobrietās. ibi
dem. e. f.
Cōiuiū solempne rōnoz castia
dictū in quo solū cōueniebāt p̄sāgu
nei 7 affines. ibidē. k.
An cōiuiū b̄ndictionē dare/ 7 post
grās reddere vnde habuit ortum.
8. 9. e.
In cōiuis silēdū 7 ad q̄d/ 7 ad q̄d
interdū loquēdū. ibidē. c.
In cōiuis quibus verbis v̄tēdū 7
a q̄b9 abstinēdū. ibidē. e. f.

Cōuiuādi regule ex macrobio sup
te. 3. 10. a. b.
In cōuiujs tenētū silenciū silendū
est Et inter loquētes aptus sermo
habēdus. ibidē f.
In cōuiujs q̄liter cōrectio itēscē
da. 8. 10. g. h.
In cōuiuādo q̄liter et q̄b9 sit utēdū
scomatib9. ibidē m. n.
In cōuiuādo dicēda sūt que hilarita
tem affeāt cum omni modestia. ibi
dem r.
Cōuiuij dñs gerendaz rerū debet
cōnuttere alijs z quare hoc. ibidem
11. p.
In cōuiujs non est cōsiliandū sece
te. ibidem
Cōuiuānū numerus quotus debet
esse. 3. 10.
Ad cōuiuū liberale quales debent
vocari. 3. 12. k. m.
Copia rerū q̄t mala facit. 3. 14. e.
Cōngūtur p̄ntia p̄ rephensionem
p̄tatoz. 1. p. plogo k.
Cōrnias signifiatio varia in voce
z volatu. 1. 13. d. e.
Ex cōpōis valitudine que mala.
3. 14. b.
Cōruptio mortis origo. 2. 21. a. m.
Cresus q̄liter decept9 fuit p̄ phita
niū oraculū. 2. 21. e.
Crimen lese maiestati quot moīs
cōmittitur. 6. 24. e. f.
Crimis eius tē penā pōit lex quis
quis. ibidem
Crescere z multiplicari q̄liter hō iu
betur. 1. 10. e. d.
Cruis vexillū erectū sub cōstātino.
2. 14. n.
Ad curā infirmoz legūtur euāgeli

am iohānis/oratio dñica/symbolū
apostolorū/signū cruce/ z alia in no
mine dei dca z gesta p̄fuisse. 2. 1. c.
Curiales q̄ inque capaces z rapti
res. 4. 10.
Apud curiales oīa sūt venalia etiā
rerum p̄uaciones sicut silenciū. ibi
tē d.
Apud curiales nec veritas nec iusti
tia/nec pietas q̄renda. ibidē a.
Curialū corda nō emolliūtur nisi
argēteo ul' aureo malleo. ibidē h. i.
Curialū fastū z cōtemptū tolerare
nichil miserius. 4. 10. k.
A curialū via diūcēdū. ibidē n. o.
Curiales vix possūt esse innocētes.
4. 10. o.
Curia p̄cipū effeminat suos mi
nistros. ibidē o. p.
Curialis philosoph9 res mōstuo
sa. ibidē
Curiales officiales z ministri q̄liter
se inuicē sustinent Et de auctoritate
dictoz suoz quib9 nō licet cōtradi
cere. 6. 1. k. l. m.
Curie romane mores z pompe. 6.
22. c. d.
Curie rōne p̄ronica excusatio et cō
mendatio. 3. 11. v. p.
Quem culpa maculat deterioz/ea
qui natura laborat impio. 3. 29. f.
Cultū animi negligere/et circa cul
tū carnis z domoz eē sollicitū q̄ sic
vanū. 6. 21.
Si in cultu sui q̄sq; laborat. exte
rio reputas aliena/optim9 est stat9
singuloz. 6. 23. a.
De cupiditatis fonte pullulāt capi
ta vicioz. 1. 11. a.
Cupiditate comitatē stulticia ibidē

Daniel habuit a deo grām
interpretandi sompnia nō p
artem. 2. 1. A. c. e.

Daniel didicit sciam caldeoꝝ qđ
nō feciſſiſi fuiſſi peccatū. ibidē. e.

Dare frequenter est ars placendi.
3. A. b.

Dantis liberalitas frustratur ex
moza. 7. 11. c.

Dare excessiue maxime vilibꝝ stul
tum. 8. 2. d. h.

Dare dignis glorioſū / et qui sine
digni accipe. 8. 9. b. c. Itē. 8. 19. p.

Dandū est petenti vñ affectū men
tis vñ solamē caritatis. 8. 9. c.

Dare ex caritate glorioſū / ex vanita
te fatuū et inane. ibidē. d.

Dauid qđ iustus 7 pius princeps.
2. 2. A. l.

Deamas soluetē ps religionis est.
A. 20. a. d.

A deanis exemptionē parare irre
ligioſum. ibidē.

Dedmare ad dexterā vñ sinistram
quid est. 9. 9.

Deoꝝ nō qđ a virtute nō pflu
it. 8. 12. f.

Delectationes ipinguātes animā
que ſūt. 8. 16. c.

Delicti et peccati differētia / 7 quid
delictum. 6. 12. e.

Demetrio dati ſūt tali aurei in op
probriū leuitatis. 1. 4. e.

Demonēs fingūt se iuocationibꝝ
hoīm coartari vt faaliꝝ attrahant
qđ tñ ita nō ſit. 2. 2. A. a. c.

Demonēs honesta papiūt vt tāqđ
boni et ppiij familiaribꝝ admittan
tur. ibidē. a. d.

Demonēs mendacia fide veritatis

obnubilant. ibidē. a. e.

Demonēs multa psciūt futura / ma
ture subtilitate expien tēporū et re
uelatione supioꝝ. 2. 28. c. d. e.

Demonēs p̄dixerūt an̄p̄risti aduē
tum exterminii ydolatrie. ibidē. e.

Demonēs sepe decipiūt et decipi
unt p̄dicēdo futura. ibidē. f.

Demonēs nō ſūt audiēdi ſꝫ fugiē
di / esto qđ vñ nūciēt. ibidē. f.

Demostenes nūdū cognitus appe
cūt nitore vestiū / et dū cognitꝝ to
ga fuit p̄tē. 7. 8. 19. f.

Desiderijs sine nō iponē ip̄fectio
nis signū. ſꝫ potꝝ defectꝝ cōscie. A.

22. b.

Desipere interdū p̄pter hospitem /
maxime dulce humanū et vñ osū.

8. 13. e.

Detractionibꝝ subiacēt superiores
3. 19. d.

Detraçtio filia inuidie. et inter eiꝝ
sp̄aces que ſit grauior. A. 1. A. h. l.

Itē. 8. 13. c.

Detraçtores antiquitꝝ morte p̄lec
tebāt. ibidē. m.

Detrahitur p̄lati maxime a sub
ditis. ibidē. n. o. p.

Detraçtoꝝ dentē euitat humilitas
ibidē. p.

Deus an possit scire aliqua que nō
ſat. 2. 21. a.

Deū scire que nō ſat in sensu p̄posi
to nō est possibile Et si aliquid qđ

nūc nō ſat possit scire / non est impu
tādum diuine imutabilitati / ſꝫ mu

tabilitati retū scitā. 2. 21. d.

Dei cognitio omia cōplectitur mu
tabilia sine motu. ibidē.

Qđ deꝝ cognoscat mutabilia sine

sui mutatione non mirum/ai intel
leaus noster q̄srens apprehendat
motu mutabilitu. ibide. f.
A dei dispositione sunt bona non
mala. ibidem. o.
Deus est vita replens omne crea
turam. 3. 1. a. b. c.
Deus sola rationabilia inhabitat
per gratia. ibidem. e.
Deus diligendus dupliciter 2c. 1.
3. b.
Deus quare colitur per media ex
teriora. ibidem. c.
Deus pure apprehendit dilectiois
affectus. 4. 3. e.
Deus se infundit creature rationa
bili/ut ei non lateat. ibidem. e.
Deus qualiter se habet et habebit
in sanctis suis in gla. 4. 3. h. i. k.
Deus quare vult coli in ope exteri
ori. ibidem. m.
De deozu natura dixerunt plurimi
phi aliter q̄ senserunt. 4. 9. k.
Deo soli copedit esse/ ceteris non.
sed esse videntur. 1. 2. m.
Deus diligendus sine modo 4 ter
mino. 1. 11. b.
Dicta diiudicanda sut ex causis di
cendi in prologo primo.
Diffinitio in ambiguis periculosa
2. 29. c.
Dilectionis affectu pure deu repre
hendit. 4. 3. e.
Diligendu est duplici. 4. 3. b.
Dilectione subditoz debet domini
procurari. 3. 12. d.
Diligentia q̄ necessaria. 1. plo. b.
Dyogenes phus. 3. 3. n.
Dyogenis vita describitur. 4. 1. a.
b. c. d.

Disciplina in oi professione necia/
maxime in re militari. 6. 10. b.
Disciplina 2 doctrina in re militari
q̄ necessaria 4 valis. 6. 13. b.
Discipuloz delicia in pceptores
retorquentur. 4. 1. o.
De discordia inter ecclesiasticos. 3
23. o.
Discordia iniquitatis. et defectus
rectu iudiciu est. 8. 23. n.
Non displicere bene iudicantibus
student captatores glie. 8. 19. a.
Diuites in quata erat angustia in
exadio ihrlm. 2. 4. e.
Diuites frequetius volut pasci mi
nistribus q̄ aquila abis. 3. 1. c.
Diuites volunt habere paucos mi
nistros. 3. 13. a. b. c.
Diutu gracia captatur a mistris
paramonia. ibidem.
Diues ois aut iniquus aut heres
iniqui. ibidem. e.
Diuites frequetius iniqui q̄ here
des iniqui. ibidem. f.
Diues familiaris esse potest/ ami
cus nuq̄. ibidem. f.
Diuidae ai quata affectione et solli
tudine seruantur. ibide.
Diutu familiaritas q̄ periculosa
subditis. ibidem. f. g.
Diuites non diligunt eos qui co
tum secreta rimantur licet ipsos ti
mentes simulent eos diligere. ibide
l. m.
Diuites a cunctis honorantur. 4.
16. n.
Diuites felices pauperes infelices
iudicantur. ibide. o.
Ad diuidas qualiter curunt omes
4. 1. a. p.

Diuite pauperibus miserores et q̄
re. ibidem.
Diuitie excludūt sapiam / 7 impedi
unt a cursu boni opis. ibidē. c.
Diuitias habere nō malū. sed eas
appetere. ibidē. q.
Diuitie interdum sequūtur eos qui
eas contēpnūt. 4. 11. v.
Diuitias contēpserunt antiqui gen
tiles. 4. 11. n.
Diuitibus nō applaudens aut iui
bus aut superbi9 iudicatur. 6. 26.
Diuites oīa habēt ornata / preter
ipm dominū. 6. 21. d. e.
Diuites spectandi sicut equi emen
di. ibidē. e. f.
De diuitiarū amore Et q̄ in eis
aīa non quiescit. 1. 16. a.
Diuitie quot malozū sunt fomentū
8. 14. e.
Diuinationū quatuor species secū
dū varronē. 1. 11.
Diuinationis nomē nusq̄ sumitur
in bona significatiōe. 2. 21. v. p.
Diuinationo nō fiebat olim sū mune
re seu pecunia. ibidē. p.
Diui a quo primo vocati sunt ipe
ratores. 3. 10. h. i.
Docendo certas personas docemus
plurimos. 1. prologo. i.
Docta pauatas in bello preualet in
docta multitudine. 6. 2. b.
Doceri eā ab hoste sapiens nō re
usat. 1. 1. b.
Doctores diligēdi a discipulis. 1.
19. a. b.
Doctrinā suā appetit q̄libet publica
tī. 8. 10. i.
Contra doctores nō facienter que
doctent. 8. 11. 2.

Docendi modus et disputandi re
gula. 1. 12. q.
Dolor de vxoris violatione super
omnē dolozē. 3. 13. g.
Hinc dolore parit homo vicia / s̄ ad
dolozē Cū dolozē bona opera. s̄ ad
gaudiū. 8. 29. e.
Dolose acq̄sita restituēda. 3. 13. b. c.
Dolus quid sit Et quō differt a
contumelia. 9. 12. c. d.
Dolus contumelia 7 iniusticia cūc
tūt regna. ibidē.
Dolus non est qui seruit fidei 7 mi
litate caritati. 8. 20. h.
Domuiani patientia qui tamen in
alijs erat miser. 3. 19. e.
Domini debet seruos benigne tra
tare. et agere vt eos potius diligat
q̄ timeant. 8. 12. d.
De dñis qui seruos crudeliter tra
tant. ibidē. e.
Dominat homo cunctis animanti
bus terre. 1. 10. e.
Dubitare de singulis meli9 est q̄ te
mere diffinire. 2. 22. e.
Dubitare de oibus nō est phi / sed a
fide et sciētia deuiare. 1. 2. a.
Dubitare nō videntur bzuta de su
is affectibus. ibidē. d.
Dubitare in hīs que sapienti faci
unt questionem modestie est Et in
hoc tullio / augustino et plures alijs
imitatur acadēmiacos. 1. 2. e. f.
Dubitabilia sapienti que sint. Ibi
dem. f. g.
Dubitare que sensus aut ratio / aut
auctoritas persuadet error est aut
infirmitas aut crimē. 1. 1. a.
Dubitare non licet de prināpijs sci
entiarū. ibidē.

Dubitare non licet de principijs sci-
entiarum. ibidem.

Dubitare non licet de hijs q sequu-
tur ex principijs. ibide. g.

Dubitare aut licet de hijs que nes-
ciuntur sequi ex principijs. ibide.

Dux sine disciplina inutilis. G. 13.

Dux habet cauere ne milites fran-
gantur voluptate. ibidem. d.

Duce erudito nichil clari in re mi-
litari. ibidem.

Ebrietas aliqua extinguat
venerem aliqua accendit nul-
la tamen extinguat volup-
tatem. S. G. f. g.

Ebrietates q nunc inter liberalita-
tes connumerantur. ibide.

Ecclesia habet gladium materiale
quo vtitur p pnapu mon. 9. 3. a.

Ecclesia non conseruanda muneri-
bus. G. 23. h.

Ecclesia intrant plurimi cu antio-
ro/ non ad offerendu sed ad spolia-
dum et delendu. S. 22. d.

Ecclesia qualiter pofituitur abia-
ofis. A. 11. g.

Ecclesia/ no iuenitur q defecat 7 de
hoc quis 7 seriosa qrimoia. ibide.

Ecclesiastica beneficia qualiter suc-
cipiunt ambiaosi simulantur se non
velle qd maxime appetunt. A. 18. a.

In ecclesia dei qualiter se ingerunt
abiaosi aliqui sine simulatione am-
biaonis. A. 18. a.

Ad ecclesiasticas dignitates cibus ascē-
dit/ qui velociori abitione currit ibi-
dem. e.

Q ad ecclesiastica beneficia pmo

uentur immeriti. A. 19. e.

Q promotio talium est magnu op-
probriu religioni 7 doctrine ppri-
ane. ibidem.

Ecclesiastica libertate sustine cona-
tes qualiter psequuntur ab officiali-
bus 7 assiliarijs pnapu. A. 20. o. p.

Ecclesiaru dispositio ad pnapes
seculares nunime ptingit. ibide.

Ecclesiaru dispositione cotendit p-
cipib9 psuadere eoz assiliarij. ibide.

Ecclesiasticas vias q nefandu sit
p primatu cotendere. S. 23. a.

Ecclesiastica q impudenter pala fa-
tent se nolle esse martires. ibide. b.

Ecclesiastica tales an moriantur ve-
ri cofessores dubiu est. ibide.

Ecclesiasticu tyranno nichil perni-
ciosius. S. 23. d.

Ecclesiastica debet orare p scismati-
cis/ no bellis eccliaz scunde. S. 23. i. k.

Ecclesiasticis pl9 expedit eade dig-
nitatibus 7 officijs q ca teme de-
fendendo eccliaz coturbare. S. 23. k.

De ecclie scissura per petru leois qd
mala euenierunt. ibide. l.

In ecclesia discordiam ponere q ini-
quu ibidem. o.

Eclipsis lune que durauit per duo
decia noctes. 2. 9. a.

Eclipsis solis tpe passionis dñi no-
ta falsa opinionem iudeoz. 2. 11.

Eclipsim solis et lune pimus inue-
nit tales nulesius. A. 1. a.

Electio pnapis qualiter debet fi-
eri. 4. G. b. c. d.

Eligendus in episcopu qualis de-
bet ee Et que elao fieri. A. 20. b. c.

Eligi non debet in epm curiale of-
ficiu exercens. A. 20. c.

Elegi nec debet q̄ tale officium exerceat. nisi xxv. annis monachus probatus extiterit. Ibidem. h.

Eligendus. accusatus de crimine debet purgari ante confirmationem. Ibidem. d.
In electione non debet intercurrere precatum quodcumque. A. 20. e. Et quod flagitiosum sit emere dignitates. Ibidem.

Electi promoti symoniace qualiter puniendi secundum leges humanas. A. 20. f. g.
Et secundum divinas. Ibidem. k.

Elemosinam petere pro tanto pauperibus est venari divitias. A. 22. l.

Eliseos suos habet mundus. 3. 9. a.
Eloquentia per mercurium designata. 2. 19. f.

Ad eloquentiam operandam multum confert similitudinem et dissimilitudinem inquisitionem. A. 12. e.

Eloquentiam comparare iuuenibus multum utile et ex quibus comparatur. Ibidem
Eloquencia ex quibus coalescit. A. 19. b.

Eloquentia non nisi sapientia et philosophia comparatur. Ibidem. b.

Eneas qualiter admissus in gratiam romanorum per blandos sermones. G. 21. d.

Ephialtes quid est. 2. 14.

Epicuri dicuntur habitudine involuptatibus possuisse quod non emanavit a societate que fuit fundator illius secte. A. 14. b.

Epicurus habebat super libros suos olea poma et grossa abania dices illis videri. Et causa que. 8. 8. h. i.

Epicuri nunquam assequuntur sine suis. 8. 29. a.

Epicureismus mundus plenus est. Ibidem. a.

Episcopi nomen venerabile. 4. 14. k.

Episcopi qualiter venerarentur si exactionibus non vexarent subditos. Ibidem. l.

Episcoporum aliquorum iniquitas. Ibidem. m.
Episcoporum speciosi pedes quod significant. 4. 6. o. p.

Episcopi qualiter debent esse. Et eligi. 4. 20. b. c.

Episcopi debent esse maximo literati et casti. 4. 20. i.

Episcopus qui timet martirium nichil valet / qui fugit inutilis est et infamis. 8. 27. b.

Episcopatum occasione presentem tyranum sunt et secedunt ecclesiam. Ibidem. b. c.

Equitas quod est. 9. 2. a.

Equitatis lex interpretatur. Ibidem.
Equitas simulata duplex iniquitas. 4. 4. e.

Equos ementes quod in eis considerentur. Et de diversis equorum ornamentis. G. 21. e. f.

Errare humane infirmitatis. pro errore angelice vel divine perfectionis. 2. 12. d.

Errores fundantur in natura et ratione periculosos. 2. 18. a.

Errans in minimis paulatim ad maiora prolabitur. 2. 21. e.

Errores cupiditate successus / precipitum via multiplex. A. 11. b. c.

Esau venationem exercendo benedictione prima privatur. 1. 9. pte. 9. d.

Esau venationem licite exercant ad patris imperium. 1. 9. pte. 6. f.

Esse competat soli deo. cetera sola habent essendi apparentiam. A. 2. m.

Etates sex et eorum conditio quibus habet procedit ad finem. 8. 29. h. i.

Eternitati preparatum / nullum tempus longum. 9. 10. b. c.

Exactiones quantum nocent reipublice. 4. 2. e.

Exercitatiois amedatio. 1. plo. a. e
 Exercitiu currendi 7 saltadi. 4 om
 niu que inducunt agilitate 7 robur
 p necessariu militib9. 6. 2. a. b.
 De exercitio magni pompeii. ibide
 Exercitia que necessaria sunt ad re
 militate. ibidem.
 Exercitiu necessariu militibus tam
 in castris q in bello. 6. 18. e.
 Excessus ois culpabilis. 9. 4.
 Exadiu vrbis iherlm/et de calamita
 te 7 fame illi9. 2. 4. 6. A
 Exadij exitus 7 finis. ibide. ca. 1.
 Exaltatio que sufficiens et que no
 2. 21. 1.
 Exempla domestica maioru malo
 ru/forti9 et atiq corumpit. 1. 4. i
 Exempla virtutu nunq de fuerunt
 mudo. 3. 9. d. e
 Exempla interdū plus prosunt q
 precepta. 1. 9. n.
 Exemptioes ab ordinarijs proci
 rare minime virtuosu. 1. 19. a.
 Exenia nec oia respicienda nec oia
 accipienda. 4. 14.
 Exenia ei9 cui9 lis pendet non ca
 pienda a iudice exemplo martini /
 eugenij/bernardi cardinalis. ibide
 g. h. i.
 Exequēda pre oib9 que huiliorib9
 id est multitudin pntet. 6. 19. e
 Exigere non debent publicani nec
 alij officiales ultra id quod est eis
 constitutu. 6. 1. d. e
 Exorismi nulli9 sūt virtutis nisi in
 digito dei coualescat. 2. 11. a. p
 Exorismis phitonias vtentes pec
 cant in spm sanctu. ibide.
 Expensaz couiuior9 copotu nimis
 distate exigē/ psonis maxime gra

uibus turpe. 8. 6. 1. m
 Exigere tamē illud cū modestia ex
 pediat. ibidem.

Faber vitrari9 fecit vitru so
 lidu 7 ductile. 9. 4. d. e
 Fabria9 q magnificus in
 refutatione munez. 1. 6. n. k Et de
 reuclatione media pditoris. ibide.
 Ad faciēda recti9 legib9 q exēplis
 vrgemur. 9. 9. a
 Facio vocatur amicia que est inē
 malos. 3. 12. d.
 Quod facturus non crā possu facē/
 sed non possu facere qd nō crā factu
 rus. 2. 23. Vbi nota de illo qui
 volebat dare mille aureos vni/si hō
 posset facere 7c
 Fallacia/fallaciā claudit. 2. 21.
 Fallaciter multa loqui detestandū
 est. 1. 12. i
 Fallacijs vti quādo expedit 7 quā
 do non. ibidem. k
 Fallacijs prudenter arguere/diffi
 cile. ibidem.
 Fama maxime acquiritur liberalita
 te. 8. 2. d. e
 Fame non/s infamie est mimos fo
 uere. ibidem. f.
 Famā optimā qd copat. 4. 6. q.
 Fames quāta fuit in iherlm tpe titi
 et respasiani. 2. 4. per totū
 Fame vrgente comedit mulier fili
 um suū. 2. 6. a

Fame crescite/ crescebat crudelitas
in p̄d̄nibus. ibidē. c.
Fantasia quid sit et unde causatur
2. 24. b.
Fata v̄l p̄ca vōt̄ur ab āt̄iquis ra
tio p̄duc̄do in sc̄ia dei zc. 2. 21.
Feliatas est v̄tute p̄miū. 7 p̄stanti
oe v̄tute. A. 3. b. c.
Feliatas omnia optanda complec
titur. ibidem.
Feliatate in voluptatib9 q̄sistere po
nūt ep̄icari carnales/ qd̄ nō habet
a socrate zc. A. 14. b.
Feliatatis iudex dies ultimus est.
8. 19. k.
Feminee assertioni credere fatuum.
3. 12. a. b.
Fese qualiter deludūt maritos. ibid̄
Fesia quo cautior/ eo suspēctior habē
ta. ibidem.
Fesis romanis vinū olim fuit inter
dictum. 8. 8. k.
Fenix/ felix auspiciū pollicetur. 14
13. i.
Feras sibi appropiare cum de iure
cōmuni occupati cōcedantur/ iūstū
est. 1. 9. parte 1. f.
Feras nō culpes quod imitari non
potes. 8. 19. p.
Fideles d̄nis t̄p̄alib9 nō sunt p̄esu
mendi q̄ sūt deo 7 ecclesie infideles
G. 9. a.
Fideles q̄ erāt iherosolimis āte ep̄a
dūi qualiter seruati sunt. 2. 8.
Fides multū p̄paratur in diuersis e
uentibus. 2. 1. c.
Fides catholica quid maxime tene
at de deo. 2. 21.
Fides nō tenenda cū periculo inno
centie. 2. 21. a.

Fides q̄ sit iolumis 7 q̄ nō. 7. 6.
Fide deo nō seruans/ solet fide in sub
stancijs nō reperire. G. 4.
Fides in quo uenit cū sciētia 7 in
quo differt. A. 2. a.
Fides in oī doctrina aliquod stabile
m̄iā sibi vendicat. A. A. c.
Fides eadē est antiquozū 7 moder
nozū. 7. 9. c.
A fide cadit symoniace promotus
A. 19. g. h.
Filiy debet a patrib9 virtutib9 poti
us q̄ diuicijs insigniri. 9. 11. g. h.
Filiozum ābiaiosa promotio contra
formā gezeonis. 8. 22.
Finis est matūdus. 8. 19. k.
Finis debet philosophie/ p̄ncipiū
fortune. ibidem
Finis si nō sit bon9/ p̄ncipiū inuit
le. 8. 20. c.
Finē malā sortiuntur male inchoa
ta. 8. 23. h.
Fletus sub p̄sona heredis visus est.
8. 19. p.
Flumina viciozū extinguūt carita
tem. 8. 16. d.
Florescēte possūt p̄ncipes hic/ et in fu
turo seculo. 9. 10. e.
Fons de quo egrediūtur flumina zc
est sapiētia. A. 10. l.
A fonte sapientie oriūtur quatuor
flumina viciozū que operiūt vniuer
sā terrā quasi diluuiū. 8. 6. a. b.
Fons olei qui effluit circa celsi ad
uentū. 8. 18. c.
Forme grātia unde sit minus grata
sapienti. 7. 13. l.
Fortuna mūdi nūc erigit nūc deicit
3. 8. d. e.
Fortuna nūc est. ideo nō sūt ei ascri

benda que sūt / sed deo. ibidē. f.
Fortuna nil est. ideo vocatur dea ce
ca. 7 nō nisi a cecis colit. 4. 2. f. 7c
Fortuna qualiter fere ab oib9 ado
ratur. ibidē. g.
Fortuna qualiter in breui eleuat/
et in breui deiat. ibidē.
Fortunā statucōs fata quellit et ecō
tra. ibidē. h.
Fortune diffinitio. ibidē. h.
Fortune bona nō tam ad laudē q̄
ad vituperiū sūt pro mora. 8. 2. c.
Frācia et anglia habuerūt olim stre
nuissimā miliciā. 6. 4.
Prope fraudes et iniusticias varias
imitantur a deo flagello. 9. 11. n. o.
Frugalitas apud veteres laudis e
rat. 8. 1. c.
Frugalitatē cōmentatio. et quomo
do possit frugaliter auariciē suspiciō
deitari. 8. 13. a.
Frugalitas quibus inhibenda. et q̄
bus iudicanda. ibidē. e.
Sine frugalitate iusticia et pudici
cia nō seruatur. 8. 13. b.
Frugalitatē diffinitio. ibidē. c.
Frugalitas ē miseria minoris boni
9. 12. p.
Fugientes de plio qualiter a mul
tibus fuerūt compulsi reuerti. 6.
14. d. e.
Fugienda que sūt ab animo / a cor
pore / a ventre. 8. 14. k.
Contra fulmina que sint remedia
1. 13. r.
Fum9 est gloria mūdi. 8. 4. f.
Fumi condicio. ibidē.
Furoe sit sepius lata sententia. 8.
19. p.
Futura p̄sare et p̄dicere possunt de

mones multiplici ratione. 2. 28. c.
d. e.

Futura iudicio astroz subicē / teme
rariū. 2. 29.

Futura p̄sare possibile / et licitū p̄dicere
re p̄ signa naturalia / dū tñ natuē nō
ninus tribuat auctoritatē. 2. 29. a

Olli dentēt emilianos et
ligures / eo q̄ semp sūt ad
arma pati. 1. 9. d.

Galli senones q̄ strenui fuerunt.
6. 16. a. b. Et qualiter p̄strati / eo
q̄ templa deoz spoliare p̄sūserūt.
ibidē. c. d.

Gay cesarē sōpniū seu visio. 2. 16.
Itē de eodē. 8. 1. d. e.

Gay cesaris tēperantia in cōuiujs
8. 1. n. o.

Gay caligule crudelitas. 8. 18. e.
g. h.

Gaudioz mundi amarus exitus
3. 8. e.

Gaudet quilibz in sue doctrine pub
licatione.

Geodonis boni p̄ncipis respon
sio. 8. 22. b.

Geneallia et horoscopi qui sunt.
1. 12. g.

Generositas de se nō facit hoīem
laudabilem. 8. 14. d.

Generositas et nobilitas quid sit
ibidē.

Gentiliū libris nō nimīū insistere
exemplo iheronimi. 2. 18. h.

Gentiliū dicta et exempla interdū
audienda et adducēda in testimoniū
veritatē / exēplo pauli apli. 9. 3. h. i

In gētiliū libris licet autū sapiētiē
querere. 4. in p̄logo.

Gladus principis similis debet esse
se gladio colunbe. 9. 2. c. Item. 4.
in plogo
Gloria in excelsis / est canticum prela
latorum fidelium. 4. 1. 6. 0.
Gloria in alieno fulgore nichil mi
serius. 1. 19. f.
Gloria / soboles superbie prima a qua
omnia alia vicia oriuntur et quali
ter. 8. 1. b
Gloria inanis sumopere reprehenda
qua in homine non potest esse sola
ibidem. c.
Gloria inanis nobile habet principium
7 qd vix est aliquis ab hac alie
nus. ibidem.
Glorie inanis contemptor / 7 de tribus
unde oritur. 8. 2. a
Gloria vana meretriciam more sequi
tur loculos. 6. 3.
Glorie 7 laudis appetitus vni pro
redit. 3. 4. c.
Glorie 7 laudis avidissimi erant
romani nec huic vicio resistebant sed
ipsu attendendu censebant tanq ex
pediens republice. ibidem.
Glorie cupiditas inest oibus. ideo
superanda amore iusticie. ibidem. f.
Gloria mundi vana et labilis. ibidem.
Gloria vana a dyabolo traxit origine
contra opinionem gentiliu. ibidem. g.
Gloria vana sectantes / qualiter obli
uiscuntur sui 7 ad nichilum rediguntur
8. 4. g. h.
Gloria propria querentes dicti fue
runt a dijs geniti oppositum est verum
8. 4. h.
Ad gloriam dei refert quilibet sapiens
quecuq laudabilia. ibidem.
Gloria 7 laudis fames fecerunt alex

andru miseru. ibidem. i.
Gloria et fama captare per scelera
pniciosissimu Et q hoc fecerunt mul
ti Et q fuerunt illi Et q tales sunt le
nones magnatum. 8. 4. k.
Gloria non aliunde q a virtute p
uenit. 6. 13. p. It. 6. 14. a
Ad gloriam consequendu nichil factu
osi laude 7 fauore bonorum 7 moxi
me scriptorum. 8. 19. a
Gloria contempnere magna virtus
habenti virtute. 8. 19. d.
Glorie contemptor et diuinationis au
dus superat bestias in crudelitate 7
luxuria. ibidem. e. Et q tales fuerunt
romani. ibidem.
Gloria non acquiritur a nitore ves
tium nec ab aliquo extansero / sed a
propria virtute. ibidem. f.
Gloria quid est 7 vni oritur. 8. 14. a
Gloriosus vero non est nisi que de
us comendat. 3. 9. a.
Gloriosi non diu subsistunt q xpm
non honorant. 8. 22. b.
Gracia que derelinquit semp cadit
de malo in malu. 3. 2. 1. y.
Graciam simulachra quare pingit
bantur nuda. 3. 1. d.
Gracia diuitu non gracia / sed mer
etriciu est. ibidem.
Gracia potentu per que captetur /
saz adulatione pamonia. 3. 6. i. r.
Gracia fortuna copata / amoci me
tricio coparatur. 8. 2. k.
Gracia in electis opatur 7 velle 7
psicere Et de gre pmentatione mul
ta pulchra. 8. 24. g.
Grane vniu que dant. 4. 6. 0. p.
Grandimontensium recommenda
tio. 1. 23. c. d.

De gregorio cesariē qui relaxauit
apollinē ad p̄res hospiti sui sacer
dotis. s. 12. r.

Guerre et flagella ad q̄d inuētūtur
2. 11. n. o. p.

Gula mater auaricie. Et q̄lit ani
mū dep̄nit hoīem solliatit et q̄sui
dit finaliter. s. 6. c.

Gule fuit et fornicationē fugere i
possibile vel difficillimū. s. 6. e. f.

Gule fuit. auaricie pellit notā Et
videtur h̄e liberalitatē ymaginem
ibidem. f.

Gule de feruatur q̄ta diligētia ad
hibetur. ibidem. f. g.

Gule luxuria q̄ in potu et cibo et ve
nere et cultu splēdido cōsistit est cau
sa belloū. Et talis bonos mores
subuertit Et etiā corpus debilitat
et dissoluit s. 6. n. o.

Ex gula veniūt diuersi morbi. ibi
dem. o.

Gula maxime induat caliginis ce
ritatem. ibidem. p.

Gule dedit sane viare nequeat /
nec sunt subtiles. ibidem

Gula reddit hominem tardum ad
bonū / et promptum ad omnia fla
gitia. ibidem. 6. c.

Gula et luxuria qualiter viciunt
hanibalem alias inuētum. s. 6. y

Et q̄ h̄is viciis nichil fedius aut
damnosius. ibidem

Gulosoꝝum diuitum turpis est p̄
cessus s. 1. i.

Nabitus pprie dicitur scien
tia h̄esate improprie. 2.

21. g.

Hanibalis victoria magna i roma
nos. 3. 10. d.

Heredes meliores et certiores q̄ eli
gūtur. q̄ q̄ cogūtur haberi. s. 1. l.

Hilarescere modeste licet viro sapie
ti / s̄ nō frequēt leticia dissolui. 1. s. f.

Hispani p̄stantiores romanis fue
runt numero et virib9 corporis. 6.
2. b.

Histriones / muni p̄stigiatores / et
ceteri fugiendi. 1. s. p totū.

Histriones moderni antiquis vili
ores. ibidem. a.

Histrionibus magnificia sunt hodie
magnates. ibidem.

Hystriōes acceptātur a modernis
loco poetarum comicorum et tragi
corum. ibidem.

Histrionibus deneganda cōmunio
ibidem. h.

Histriones defendūt aliqui. ex hoc
q̄ a cetero vtebatur dicitis rostri et eso
pi. s̄ nō cōcludūt. ibidem. n.

Histriones moderni non sunt tales
vt rostrius et esopus. ibidem

Histrionibus et ioculatoribus faue
re / et in eos audiendo delectari turpe
et illiatum. Cantores audire vel cā
tare instrumentis musicis interdum
vt ad recreationem excusabile est.

ibidem. p. Itē li. 3. c. 12.

Homo fertur esse efficacitē magne
in auspiciādo veritate. 1. 12. et c.

Homini status ante peccatū. Et
q̄d p̄ p̄c̄m inuenit nō facto sed cul
pa. 2. 20. c. d.

Nichil q̄d est h̄ois est h̄ois alienū.
3. in prolo.

H̄ois miseria describitur. 3. s. i.

Homini estimationem volens ha
bere debet attendere h̄ois nō aliena
6. 21. f.

Homini seruit ad nutū oīs creatur
ra ⁊ mitescit deo placata. G. 28. b.
Homo/intellectu ⁊ ratione ceteris
animalibus prestantior in sensib⁹/vin
tatur a multis. A. 2. b.
Hōis status nō meretur verbo sub
stantiuo exprimi. A. 4. b.
Hōim tria genera/quidā hōies sūt/
ali⁹ sūt bruti ⁊c. A. 8. d.
Ad vtilitatē hōis q̄ scripta ⁊ fac
ta instituta credūtur. A. 10. a.
Homo aū diluuiū non comedebat
carnes/sed post concessū est ei come
dere. ibidem. a.
Homine extimare ex veste aut con
ditione stultū. S. 12. d.
Homine nichil vtilius in rebus hu
manis. S. 27. c. d.
Homine tyranno nichil perniciosi
us. ibidem.
Homo primus exclusus est a loco
voluptatis ex quo libido in eo pre
ualuit. S. 29. b.
De hōis preuacatione et preua
cationis modo. ibidē. f. g.
Hōis natura prona est ad malum
ab iūdo nec erigi potest ad bonū ni
si ex gracia dei. S. 29. a. b.
Homerus mortuus fuit quia non
potuit soluere questionē nautarum
2. 26. f.
Honesti viti debēt arcere oculos ab
obscenis spectacul. 1. 8. g.
Honestum ⁊ vtile in se debent con
uerth. 9. 9. d.
Honestatis pretextu colorantes in
eptias suas p̄niciores sūt. 4. 10. e. f.
Honestum ⁊ grauem hominē non
licet aliquid incompōsitū admittere
S. 12. o.

Honestas sola est bonū scdm sto
icos/precapuū int̄ cetera/ scdm pa
ripateticos. S. 14. a.
Honoris gradus facile patit tumo
rem. 9. A. e.
Honorandi virtuosī. 4. 9. d.
Honorari appetens debet alios ho
norare. ibidem.
Honorē conferre insipientibus est
subuertere vitā reipublice. 4. A. a.
Honoribus intumescūt moderni/
nescientes honoris grad⁹. G. 14. a.
Honorē ipendebāt iuuenes roma
ni senibus. S. 8. h. l.
Honor et dominiū est deo attribū
dum. S. 22. b.
De hortansij curiositate / ⁊ a quo
dicūtur hortansiani. S. 12. q. e.
Hospes honestus non eiandus
inhonest⁹ eiatur sine nota. S. 9. e.
De hospitalitatis recōmendatione
⁊ ei⁹ forma. S. 13. m. o.
Hospites qualiter sunt tractandi.
ibidem. p. q.
Hospitibus quāta sit referenda gra
tia. ibidem. q. e.
Hospitalitatis vrbānitātē exp̄res
sit beatus benedictus in regula. ibi
dem. f.
Ab hospitalitatis ciuilitate est alie
nū carnes hospitibus non dare nec
prop̄ eos aliquid emere. ibidē. f. e.
Et ad hoc cōtra asterāenses. ibidē.
Humilitas nō p̄t modo cōmentari
p̄ncipibus. Et causam quare. 9.
A. e.
Sine humilitate/discretionē/et ca
ritate/non subsistit p̄ncipat⁹. 9. A. f.
Humilibus reuelat deus intelligē
tiā veritatis. A. 13. a. b.

Humilitas in addiscendo in quo con-
sistit. ibidem. v.

Humili obedientia mandatorum et fa-
cilius et citius innotescunt scientia / quae dis-
putatione verbosa. s. 1. a. 4.

Humilitate redeundus est ad patriam / si
aut elatione discedebatur ab ea. s.
2. 4. h.

Humanus patitur est quem iactura alteri
us non parit. 3. in plo.

Humanitas / ubi benignitas et de-
mentia.

Iacob viguit in querendi stu-
dio cum vidit angelos etc. 1.
9. e. f.

Jacobus frater domini episcopus Hierosolimo-
rum quomodo inducibat iudeos ad
penitentiam. 2. 9. b.

Janua et ianitorum domus liberalis / de
quo fuit debet. s. 9. c.

Heronimus qualiter reprehensus fuit
de hoc quod studebat libros acronis
2. 1. h.

Heronimus reprehendit de improperia
locutione cum dicit quod deus non potest virgi-
nem reparare post ruinam. 2. 22. ultra
vol. circa medium.

Hierosolimitanum exadium tempore titi
et respasiani. 2. 4.

Ieiunium non est / sed potius crapula / tamen
vna vice comedere quantum sequenti die
sufficiat digerere. s. 6. r.

Ignis duplex natura. 1. 13. r.

Ignis visus est descendere in ortu a
lexandri et octavianum / quod fuit presagium
futurorum. ibidem

Ignis qualiter diversimode se habeat

in diversis. 4. 3. g.

Ignorantia eorum qui sunt fidei non exau-
lat. 3. 1. f.

Ignorantia et viam salutis publicae sunt
contraria. ibidem. g.

Ignorantia me est vicium. ibidem

Ignorans seipsum nichil utiliter novit
3. 2. e.

Illuinationes quibus appetunt homines de nocte
se esse in aeternum lamiarum immittuntur
a demonibus Et qualiter cessant. 2. 2. 1. 1.

Imaginationis quod sit officium

Imagines factas per stellationes pos-
se dare rursus / credere vel tenere error /
et species doli uti talibus. 2. 19. n

Imago dei talis est princeps / idem veneranda
dus et colenda. s. 1. a. b.

Imaginarium qui sunt et qui sunt ydola
etc. 1. 12. d.

Imago tremens visa a gajo cesare
quod significabat. 2. 1. 4. g.

Imago quam dixerat faber non desice-
re donec virga pareret / de seculo christo
nato ibidem.

Quod imitari non potest / ferendum non au-
pandum. s. 19. p.

Imperium divinum ubi dilatur / huma-
num non retrahitur. 2. 1. 4. h.

Impiorum promotio / gravioeris tuis
est preparatio. s. 23. o.

Impetrantes privilegia exemptiones
et immunitates a decanis et a iurisdic-
tione ordinationum / qualiter potestibus
divina gratiam pollicentur. et clauces
ecclesie sibi usurpant. 1. 20. 9.

Incantatores qui sunt. 1. 12. a.

Incoluntas vite salis universalis
et publica. 3. 1. a.

Incoluntas vera et sola est agniti-
o veritatis / et ceteris virtutibus. 3. 1. e. g.

Infinita vero sunt et ab initio fue-
runt. nec potest augeri nec minui nu-
merus verorum. 2. 21. k
Infidelibus multa apparebat turpia
et luxuriosa que seculo nostro placet et
magnifica appellatur. 3. 1. f.
Ingenia nobilia non occupata circa
minora vel vilia. 1. 2. b.
Ingenium captiuare in opinionibus ma-
gistri sui non expedit scholaribus Et sic
facere arrogancia parit et impedit scie-
tie acquisitionem. 1. 9. a.
Ingenio et memorie non credendum nisi
ossit gratia dei. 1. 11. b. c.
Inimicus sunt tegenda aduersa et inco-
moda et causa quare. 8. 10. d.
Iniuuria ferenda veterem/inuitas no-
uam. 8. 19. p.
Iniusticia quod est. et quid iusticia scilicet
stopos. 9. 12. b. c.
Innocentia simulata duplex malicia
est. 4. 4.
Innocentia que libera et secura sit. 3. 19. n
Inobediencia quam malum sit Et de
bono obediencia. 2. 21. h.
Inope esse constat qui debitum soluit
noui gratia debitoris. 1. 19. a.
Insidie periculose que officio exequen-
di parantur. 2. 6. d.
Insidie quandoque consilij diuini dispen-
satione proceduntur. 8. 20.
Instrumentorum ratio. et que noie instru-
mentorum importantur. 1. 19. a.
Insomnium quid sit et unde causa-
tur. 2. 1. a.
Intellais describatur opationes. 2. 18. e
De itellais abstentioe ibidem diffuse.
Intellais ne que ueniat cum itellai
diuino et quomodo differat. 2. 21.
f. g

Interpates habet uenam ingenij sopi-
tam. non oio extincta exemplum de pa-
lemio. 3. 9. f.
Interrogare debemus ab alijs que esse
dimus eos scire/non que ignorant
8. 10. u
Intentio seu propositum colorat opem. 14
9. parte 2. b
Inuidi ut noceant faciunt de non causa
causam ibidem. f.
Inuidia nichil miserum. et que opponi-
tur caritati Et quod sit inuidia. 1. 23.
c. d.
Inuidia nichil iustius que auctorem suum
cruciat ibidem. e.
Inuidie flamma nulla uis beneficij uel
nature restringit ibidem
Inuidia in ioseph duxit israhel in egypti
seruitute ibidem. g.
Inuidia in ioseph amissa multi mi-
rantur ibidem
Inuidia per sola miseriam euitat ibidem
Inuidere et detrahere non est opem pluri-
mum nec principis. 1. 23. k.
Inuidie plures est detractio que carita-
tem abesse manifeste testat ibidem. h.
Inuidia in curijs et conuentibus maxi-
me regnat ibidem. n.
Inuidia maxime roduntur darioes
meritis ibidem
Job regnandi formam debitam tenuit
et docuit. 1. 6. f. g.
Ioseph a deo non ab arte humana
habuit sompnozum interpretationem
2. 11. d.
De iouis natura et conditione. 2.
19. e.
Ipoecrite detestatur uicia et simulat
sacritatem ut surripiat dignitates
et honores. 1. 20. f. t.

Procite qualiter sub habitu religio
nis pnapes deapiunt. ibidem
Procite similes epyanis misero
res sūt aīatis gētib⁹ Et q̄ xp̄s nū
q̄ voluit habere pacem aī talibus.
ibidem. a. m.
Procite torquēē aī mūdo ⁊ in eter
nū aī dyabolo. 1. 21. a.
Procite ostētatē virtutes suas in cō
fusione deueniūt exēplo ezechie ⁊ c̄
q̄ ostendit bona sua. ibidē
Proccitas aspernatur de⁹ ⁊ unde
dicantur. ibidē in fine
Proccitaz miser finis. 1. 22. m.
Ira impedit veritatis inq̄sitionem.
1. 1. b.
Ire que sūt signa in hoīe. 2. 8. k. l.
Ira aīdia aī⁹ attēditur in cōuiuīe
Idea tūc caus⁹ est vīdū scomate
2. 1. 24. o.
Iude iūtilis p̄fessio. 2. 21. l. m.
Iudei qualit̄ puniti sūt p̄ necē xp̄i
post xl. ānos. 2. 4.
Iudei q̄ obstinati fuerūt q̄ per aliq̄
signa nō poterāt ad p̄niam adduci.
2. 2.
Iudeoz interemptoz in exadio va
bis iherosolimis numer⁹ ⁊ de mor
tis eoz varietate. 2. 1. a.
Iudei q̄ iuste passi sunt hec tormen
ta. 2. 9. a.
Iudee reges aliq̄ boni aliqui mali
2. 21. a. k.
Iudiciū diffēdū p̄pter cause pietā
tem. 2. 11. h. i.
Iudiciū nō est sine cause cognitio
ne. 4. 5. l.
Iudiciū q̄lit̄ debeat ordinā. 4. 13.
Iudices q̄les debēt ēē ⁊ q̄ miserz ē
eos esse ignaros ⁊ iānos bone vo

luntatis. 4. 10. d. e.
Iudex nō debz iusticiā vēdere/nec p̄
morte a iusticia deuīare. 4. 11. e.
Iudices sūt famuli iusticie. ibidē. g.
Iudices sūt sacramento legib⁹ ali
gati. 4. 12. a.
Iudex debet esse exut⁹ ita/odio/me
tu/amiācia/ ⁊ offā/qz hec puerit̄
iudiciū. 4. 12. a. b.
Iudex p̄mittitur dare dilationē ani
mie causa/sed raro. ibidē
Iudices nō debent ferre iudicia festi
nata Et dubia debēt differre in lō
gum. ibidē. b. c. ⁊ c̄
Iudicē nō debet terere auctoritas
litigantiū. ibidē. c.
Iudicis estimatione op⁹ est in seren
da sentētia. 4. 13. d.
Iudex debet p̄cellere ad testimoniū
ferendū inuitos exēptis de iure ex
cipiēd. ibidem
Iudex qualem debet se ostendere i
iudicio. 4. 14.
Iudex munera nō debz accipere max
im⁹ ab hīs quoz lis p̄det. ibidē
Iudices accipiētes muncā/vel alia
q̄ sibi ex officio nō debēt q̄lit̄ puni
untur a iure. 4. 15. a. b.
Iudices moderni cōassozes sūt po
tius q̄ iudices. ibidem
Iudex q̄ iust⁹ fuerit samuel. ibidem
In iudiciis domo debet esse iuge sa
crificium Et q̄ debet esse templum
dei. 4. 15. f.
Iudices ecclesiasticū quot habēt frau
dulencias. ibidem. i.
Iudices hodie credūt corrupti q̄ no
lūt corrupti. 4. 11. p.
Iuliani apostate turpis finis. 8.
21. e. f.

Julij cesar supstitioēs carmiatioēs
et nugas aniles abhorrebat. 2. 1. d.
Julus viatur lenoanijs deopatre
3. 10. b.
Julij cesaris patientia ⁊ multiplex
probitas. 9. 3. k.
Julij eiusdem recōmendatio. 4. 8. b
Itē. 6. 19. b.
Julij cesare studiosū ostendit inuen
tio bissexti. 4. 5. e
Justicia ⁊ dementia ⁊ misericordia
temperata. 9. 8. g.
Justicia ⁊ misericordia prināpatus
subsistūt Ibidem.
Justicia sine misericordia non profi
cit nec eōtra Ibidem.
Justiciā vendere iniquitas est. iniusti
ciam iniqua isania. 4. 11. f.
Justiciā facere iniuriā paciētibus nō
differendum. 4. 8. e.
Justiciā ⁊ pecuniā simul sequi impos
sibile. 4. 9. i.
Justiciam vendētes sunt similes ba
laan. 4. 11. g.
Justiciā solus ille vedit qui non ha
bet Ibidem.
Justiciam vendens vendit animam
suam Ibidem.
Justicie occasū in p̄sidentib⁹ et eoz
officialib⁹ plāgentes ⁊ eozū malici
as arguentes qualiter male tractā
tur a munstas eozū. 6. 1. h. i.
Justicia non corrūpēda acceptione
munerum. 6. 23. k.
Justicia sup oēs virtutes clarescit.
Et quod nō est iustū non expedit.
8. 19. g. h.
Justicie si aduersetur prudētia non
prudētia s̄ caliditas erit. 8. 19. h.
Justicie rigor q̄ districte seruabatur

antiquitus Ibidem
Justicia ⁊ equitas ante oīa seruāta
8. 24. m. n.
Iuramentū calūpnie a litigātib⁹
prestandū. 4. 13. a.
Iuramentum calūpnie prestare vel
facere recusantes de adūt a causa I
bidem. b.
Iuvenes romani qualiter reuerēti
tur senib⁹ Et qualiter disponēban
tur ad cultū virtutis. 8. 8. k. l.
Iuuenū audacia repmenda. 8. 19. l.
Que in iuuetute discūtur meli⁹ et
perfecti⁹ imbuūtur. 6. 9. b.

Labor tollit generationem
6. 12. d.
Sine labore non acq̄ritur
sopientia. 1. 13. o.
Per laborem multos itur ad volup
tates. 1. 14. c.
Sine labore nō agit homo nisi ma
lum. 3. 29. c.
Labore pro nūmis nichil infelici
us. 1. 4. e.
Largitiones imoderatas rapine se
quuntur. 3. 2. k.
Largitiones tales nō pparant fide
les amicos s̄ corrūpunt Ibidem
Lasciua qualiter arcebatuē a tiqui
tus a ciuitatibus. 3. 2. g.
Latera prināpū qui sunt ⁊ quales
4. 10. p totum
Ad laudandum deū non uoābus hu
manis utendū est tantū s̄ etiā mu
sias instrumētis. 1. 6. f.
Laus virtutis in ope non in verbo
consistit. 4. 6. i.

Laudis de proprio que sit. Et q̄ de ali
 eno. Et q̄ prima est vera et appeti
 bilis. sc̄da vana et fugibilis testimo
 nio apulei. G. 2. A. a.
 Laudis contemptor rarus Et vñ lau
 dis materia trahitur. S. 2. a.
 Laus a bonis animis vera et perfec
 ta. si ei siemiter inhesent. ibidē. b.
 Laus a corpore versimul nō p̄fca. a
 bonis fortune nec vā n̄ p̄fca. ibidē.
 Non tam ad laudē q̄ vituperiū sūt
 prona bona fortune. ibidem.
 Laus vel vituperiū sepe trahitur ab
 arbitrio audientis. Ideo attendēdū
 corā q̄bus h̄ fiat. S. 2. c.
 Laudantur diuersa a diuisis. laudat
 em̄ vnus q̄s q̄d expedit ei. ibidem
 Laudem a virtute querere est recte
 sapere. aliūde de sapere. S. 2. d.
 Laudem populare maxime meretur
 liberalitas. et magnanimitas et sup
 oia liberalitas. ibidem. d.
 Laudē a favore populi querere. q̄ fa
 tuū et inane. S. 3. a.
 Laus et fauor humanus faaliter do
 nis acquiritur sed virtutis opib9 ac
 quisita dignior et splendidior viro
 forti et dato. S. 2. a.
 Laudis vero fructū nō assequi teme
 ritate presumptū. S. 2. f.
 Laudis et glorie appetitū non solū
 nō viāū reputabāt romani. ymo p
 virtute attollebant. et expedire repu
 blice astuebant. S. 4. c. e.
 Laus bonoz appetenda. maloz de
 testanda. S. 12. b.
 In laudib9 hoim non delectatur vir
 tuosus. ibidem. e.
 Laudare se nec vituperare nullus de
 bet. ibidē. l.

Laudabilem non faciūt hominem/
 clarus sanguis nec cetera dona natu
 re vel fortune / sed virtutes. S. 14. a
 Laudanda et expetenda valitudo / ge
 nerositas / copia rerum et tanq̄ in
 strā virtutis. S. 14. e.
 Leuozia quid sit et qualiter differt
 a soliditate. A. 14. n. o.
 Leuozis qm̄ sit vtendum et qm̄ non
 S. 10. q.
 Legati aliqui qualiter mundū con
 turbāt. Et de eoz malicia. 4. 16. l.
 Legati mali sūt bonoz mallici. ibidē
 Legenda qualiter sunt que prodesse
 poterūt. vel obesse. A. 9. f.
 Legere multa et eligere meliora vti
 le ad p̄hiam aspiranti. ibidē. g.
 Lectione sñ gratia dei nō fit homo
 sapiens. ibidē. f.
 In lectione quid debet homo maxie
 q̄rere. A. 10. d.
 Legēda nō sūt oia ab omnib9 / sed
 p̄ varietate intellectuū. ibidē. g.
 Legūtur libri catholici tuti9 et cau
 tius. gentiliū piculosius. In vtriq̄
 tamen ingenia fidelia poterūt vtili
 ter exerceri. ibidē. g.
 Legēdo diuisa debem9 elcā q̄rere i
 vsū virtutis ad instar opū et nature.
 A. 10. h.
 Legendi sunt aliter libri diuini. ali
 ter libri gētiliū. A. 2. r.
 A legēdi studio t̄pare / est vicijs in
 dulgere. A. 13. o.
 Lenocinia deopatre per augustum
 fracta. 3. 10. b. c.
 Lenocinis deopatre vicijs iulij et
 anthonius ibidem. b.
 Lenocis sūt ppas v̄pores p̄stituen
 tes. 3. 13. h.

Leonis pietas in sandronico et an
dronico. 4. A. f. g.
Leoporis auspicia. 1. 17. k.
Lex est equitatis interpres et quod sit
lex. 9. 2. a.
Lex debet omnes esse subiecti. ibidem b.
Lexi obsequium monebatur olim cap
nati. 9. 2. e.
Leges ligurgi quod salubres. 9. 3. g.
Leges ianes quod non insistant diuine le
gi. 9. 6. b.
Regem dei et eius ministros in quanta
reuerentia habuerunt constantin9/theo
dorus/iustinian9/et leo. 9. 6. e.
Lex non habenda in materia sed in anima.
ibidem h.
Regem exponens non legem ad sensum
suum sed mentem suam ad sensum legem debet
retorqueri. 9. 1. a.
Lex antiqua promittebat temporalia sed ex
consequenti eterna. 9. 11. a.
De legibus sumptuariis et abariis ve
terum ad integritatem coercendam Et de
differentia eorum. 8. 1. a. b.
Leges bonae ex malis moribus proce
dunt. 8. 1. a.
Leges de integritate refrenanda nul
lo abrogatae irritae factae sunt. 8. 1. d.
Regem sumptuosam tradidit apostolus et quod
sit illa. 8. 8. o.
Lex domini quid est. 8. 11. b.
Lex impugnatur aut violentia leo
nina/aut dolo draconino. 8. 11. b.
Liberalitate maxime acquiritur fama
8. 2. d. e. f.
Liberales non sunt sed prodigi/effun
dentes diuitias excessiue maxime nu
mis etc. 8. 2. d. h.
Liberalitate quod in domo consistit nichil
gloriosius. 8. 2. b. exemplo quanti con

fidij et gillie agrigentini. ibidem. d.
Liberalitatis effectus in alimentis et
conuiujs maxime commendat. 8. 6. g.
Liberalitas laudabilior que sit tam
pauperibus. 8. 13. 1. m.
Liberalitas modernorum in quibus
estimatur existere ibidem. k. l.
Liberalitas ut gratissima. 8. 14. e.
De liberalitate/cantate/et humani
tate in hospites. 8. 13. n. o.
Libertas nulla ubi adulatio domi
natur. 3. 10.
Libertatis umbra qualiter serua
tur. ibidem.
Libertates carum infringentes/et eius
ministros iniuriantes qualiter puni
dos censuit archadi9. 4. 4. b. c.
Libertatem omnes appetunt et tueri
conantur. 1. 11. d.
Libertas est securitas vite. ibidem.
Libertates ecclesie sustinentes qua
liter persequuntur a curialibus officiali
bus propter. 1. 20. n. o.
Libertate carissimam impugnantes puni
untur in se vel in sobole. ibidem s.
Libertate officium Et quod libertas est
virtute perdit Et quod pro libertate tu
enda philosophi mori consueverunt. 1.
24. a.
Libertate nichil amabilius. Et quod
eam nullus impugnat nisi virtutis
inimicus. ibidem b.
Libertati laxat habenas optimi et sa
pientissimi. 1. 24. d.
Pro libertate tuenda quot et quanta
tulerunt antiqui. ibidem c.
Libertatis usus eximius Et solis
seuilibus uiuentibus displicet. ibidem
Libertas sicut timoris ita temeritatis
exprobat. ibidem

Libere reprehendentes sunt patien-
ter audiendi Et q̄ signū est sapien-
tis ⁊ virtuosi sic facere. ibidē. c
Libertate loquēdi prestant sencti
⁊ orbitas prolis. A. 24. k
De libertate septembri qua licebat
senos arguere dominos impune
ibidē. q.
Libertatis honore indignus est de-
ric⁹ dūcēs vporē. s. 10. m
Libertas sūma virtuti seruit. s. 12. b
Libertas nulla in vanis viribus. s.
16. e.
Libertū arbitriū manet cū prouiden-
tia tenē. 2. 20. d.
Libido oīs turpis/ quā non exultat
cōiugū. s. 10. b
Libidini paua sunt qui non seruiāt
id est corrupte volūtati. s. 29. a
Libido cui cepit dñari/ vita trāq̄lla
frui non potest. ibidē. b
Libido hominē excludit a loco volup-
tatis. ibidē. b
Librū sciēdoz gerit homo i corde
2. 1. f.
Libri de consolatione grata recōmē-
tatio. A. 14. e.
Libros alienos nullus debet repre-
hendere. s. 24. o.
Quod nō licet acius vrit. s. 24. e
Licet quid sit Et q̄ princeps est p-
prie licet. s. 2. e
Ligerus vt leges suas perpetua-
ret elegit exiliū perpetuū. ⁊ de le-
gibus ei⁹. s. 3. g
Lingua sepe dispargit thesauros
cordis. 4. 6. k.
Litterarū fructus q̄ vtilis ⁊ iocun-
dus. 1. plogo. a. b
Litterarū copia nō facit philosophū

sed gratia. A. 9. o
Litteratus non potest quis fieri sū-
lectione. ibidē.
Litterarū sūma copia interdū est ig-
norantia aut negligentia veritatis
ibidē.
Litterarū amor pellit vicia et duat
ad vitā. ibidē. l.
Litterarū studiū quantū dilexerēt re-
ges antiqui. s. 6. l. m
Litigantiū iuramentū. Et de pena
calūpniatorū priuancantiū ⁊ tergi-
nersantiū Et q̄ sūt hmōi. 4. 13. e
Logica est in trāsitu addiscenda. A.
9. h
Loqui pauca ⁊ prudēter facit sū-
mē p̄osū ⁊ multa loqui facit oppo-
sitū. 4. 6. p. q.
Loq̄ multū detestādū. A. 12. i.
Loqui in mensa que verba/ quāto ⁊
ppter quid sit licitū. s. 9. e
Loquēdū inter loquētes ⁊ int̄ silen-
tes silendū. s. 9. f. g
Loq̄ loas p̄sonis ⁊ tyibus oportu-
nis nichil tā cognatū sapie. ibidē. g
Loquendū qualiter sit cū magnati-
bus. s. 19. l
Loquendū est de se in neutra parte
ibidē. m
Lucanus non tam poeta q̄ hystori-
ographus. 2. 9. f
Ludi alearū/ numeroz ⁊ ceteri alij
q̄ exercēdi ⁊ q̄ nō. 14. e. 7c
Ludus alearū multiplex exaso reg-
no asie trāsiuit ad grecos. ibidē. d
Ludus alearum ex causa multiplici
reprobatur. ibidē. d. e
Lucādū est cū scriptura sicut iacob
cū angelo. A. 13. f. g
Lupi auspicia. 1. 13. k.

Lupino lacte fuerūt educati roma
ni. vnde & lupinā fidē ad inuicē soz
cūtur. ibidē. l. m.
Luxuria sūme fugienda militibus.
G. 13. d.
Luxuria corrupt⁹ p̄ncipat⁹ diu sta
te non potest. G. 13. e. f.
Luxurie cultū conuertatur bella aut
sequūtur. G. G. a.
De luxuria assinozū 7 neronis. G.
13. f. g.
Luxuria blante malū quod cū diffi
cultate ciuitatur 7 q̄s sit sequela 7
finis. S. G. a.
Luxuria non pugna/ sed fuga uina
tur. ibidē. d.
Luxuria t̄q̄ hostis vitāda. ibidē. m.
Luxuria nō in sola uenē/ s̄ in abo 7
potu 7 cultu splēdito q̄sistit. S. G. n.
Luxuria talis est cā belloz. ibidē.
Luxuria & gula qualit̄ uicē hā
nibalē Et q̄ hys uicis nichil dāp
nosius. S. G. y.
Per luxuriā capta urbs voluminē
sū 7 diuersio sedata uicis. ibidē.
Luxuria adinuenit regulā abarioz
diligentoz. S. A. i. h.
Luxuriosa 7 turpia apparebant in
delib⁹ multa que seculo nō placēt
& magnifica appellantur. ibidē. s.
Ad luxuriā refrenādā petebat quidā
a deo tale flagellū qd̄ posset sustine
re/ salua sensus aie 7 corporis inco
lunitate. S. S. n. o.
Luxuria fetozē hyrā q̄tinet. et ē pe
tulātia abiectissima. S. 11. q. 7c
Ad libidinē alienā trahi nulla ma
ior captiuitas. ibidē.

Magicæ artes phibite. 7 un
de profluerūt. 1. 5.
Magi vnde dicatur et qd̄
sit eoz maleficiū. 1. 10.
Magistrat⁹ a ludis et leuitatibus
sunt arceudi. 1. 9. pte. A. c.
Malicia semper punitur a dño me
diate vel imediate. S. 21. b.
Mala p̄ognita faali⁹ vitōē. A. 9. n.
Magnatoz gratiā non cōsequitur
q̄ eoz mala nō appbat. 3. G. d. e.
Magnates quō delectantur in adu
lationibus. 3. G.
Magna breui sermone nō expliā
tur perfecte. 4. in prologo
Magnificētia alexandri 7 aliozū
gentiliū. 4. A. e. f.
Maiestatē lese crimē non alicui fa
aliter imponendū. ibidē. d.
In maiestatē regiā quot modis cō
nuttitur. G. 29. e. f.
Manus reipublice armata et ince
nus coercenda ab exactioibus 7 ca
pitis. G. 1. a. b.
Maras per uirtū calceū intellexit
iter suū expeditū. 2. 1. d.
De margarita a roco resoluta per
deopata absorta in cena luxuriosa
anthonij. S. A. f. g.
Maria virgo qualiter misit merca
rium martirē ad interficiendū iulianū
apostatā. S. 21. e.
De martis natura et conditione
2. 19. e.
Mathematica dominatoz qui sint
1. 12. f.
Mathesim licuit exercere vsq̄ ad ad
uentū dñi. ibidē. g.
Mathes penultima correpta licita
penultima p̄ducta illicita. 2. 13. b.

Mathesis prohibita fundatur in ma
thesi naturali. ibidē.
De mathesis naturalis diuisione
ibidem. m.
De mathesis doctrinalis 7 mathe
sis reprobate differentia. Et traditi
one mathematicorū Et eorū erro
ribus. 2. 19. p. totū
Mathesis veragq̄ habet aliquid cō
mune. 4. qd̄ sit illud. ibidē.
Mathesis via dampnationis est. 2.
26. d.
Mathesis si esset laudabilis eā nō
reprobarent sancti vt faciūt beati au
gustin⁹ 7 gregozii. 2. 26. 1.
Mathematica qualiter deudent sim
plicitate sibi. ibidē. e.
Mathematica nō magis veraces q̄
sobi⁹ Et q̄ cōmuniter male morū
tur. ibidem.
Matrimoniu exausat libidinis tur
pitudinē. 8. 11. c. d.
In matrimonio quot 7 quāte āgul
te 7 miserie. ibidē. d. e.
Mediane rēcomendatio/7 reprechē
tio abutentiū ea. 2. 29. c. d. e.
De medicorū cautela. Et q̄ benefi
ciū epis sibi ascribūt ibidē. d.
Mēbroz querela de ventre 7 stoma
cho. 6. 27. l. m.
Mendicare ad dandum pauperib⁹
est venari diuicias. 1. 22. l. m.
A mensa quidā repulsi sūt. 8. 12.
Mens humana nullo corporali re
pleri potest. 1. 16. f.
Mercenari⁹ qd̄ est. 1. 11. m.
Marci⁹ cui⁹ nature sit. 2. 19. f.
De mīde auspicio/qui fingitur tac
tu suo fuisse res aureas. 1. 13. c.
Milia expigit delictū sciētiā et ex

erātationē. 6. 2. a
Ad miliciā quales eligēdi sūt/qua
liter instrūdi 7 exerātādi. 6. 2. b. c.
Ad militare officiu elcti delicati q̄
liter exatādi sūt et ad dura assuesce
di. 6. 2. c.
Ad miliciā sunt potissime eligendi
de agris. ibidem. c. g.
Militēs glōsi iutiles sūt ad bel⁹. 6. 3.
Militēs glōriosi qualiter iactāt se de
victoria per aliorū audaciā 7 strenu
itate acquisita Et q̄ semp sunt pos
tremi in bello/et tamē volūt habere
primos accubitus. ibidem.
De militū fastu. 6. 9. a
Militēs fortes potius q̄ grandes
eligendi. 6. 9. c.
Militēs nūq̄ dnt ēē otiosi. 6. 9. d.
Militēs romani vtabantur tūdi ves
timento. ibidē. cui⁹ oppositū faciūt
nostrates. ibidem.
Militē faciūt electio et sacramentū
6. 4. per totū
Militēs cū magna diligentia sunt
eligendi/tirones nō solū corpe/sed
aio prestātissimi Et quot mala se
quūtur quādo eligūtur per fauores
6. 4. per totum
Militē ydoneū reddit honestas 7 ve
reādia. ibidem. c.
Milicie disciplina qualiter clangu
it. 6. 6. a. b.
Militatē sacri forma. 7 q̄ sū sacro
militare non licet. 6. 4. a. c.
Miliciā armatā ad religionē et cul
tum dei ex necessitate teneti/sicut il
la que in clero diuinis obsequijs cō
secratur. 6. 8. per totū.
Miles/sicut honoris ita laboris no
men est. ibidem.

Qui milicie se ingerit sine electione
et sacramento non potest miles esse quod non ordi-
natus per ecclesiam sit sacerdos. ibid. b.
c. Et quod talis est recte secularis. ibid.
Milicie ordinate quid sit vsus et offi-
cium. ibidem. c. d.

Milites qualiter sunt privilegiati.
c. 10. p. totum

Militare licet fidelibus dominis in
fidelibus / sine tantum. c. 9. a.

Milites fidelitate debent deo principaliter
et ecclesie quam si violaverint domini
temporales non debent multum infide-
re eorum fidelitate. ibidem. b.

Milites non faciunt nunc iuramentum
verbo sed facto et qualiter Et quod nichil
licet eos facere contra ecclesiam. c. 10.
b. Vbi nota regulam quam eis beatus
Iohannes baptista dedit.

Milites sunt durus castigandi / si le-
ge contempta / milicie privilegii ab-
utantur. c. 11. a.

Militare disciplinam maxime impugnet
luxuria Et qualiter scipio et alii prin-
cipes studebant omnem luxuriam a militibus
refecare. ibidem. c. d.

Milites qui male se habuerunt iube-
bantur veniam aperire ad eorum igno-
miniam. ibid. 1.

Milites inobedientes duabus qualiter
puniebantur. ibid. l. m.

Miles non tenetur obedire duci impe-
ranti contraria lege dei. ibid. n.

Miles in quibus tenetur obedire du-
ci Et de diversitate mandatorum. ibid.

Miles plus debet timere ducem quam hos-
tem. ibidem

Miles propter sacrilegium et alia delicta
punietur anguli amissione. c. 12. a. b.

Militi angulum non restituebatur / quod

usque ipsum pro ceteris virtutum me-
ta insigniret. ibid.

Milites angulo spoliati preuocabantur
privilegiis et stipendiis militibus
ibidem. c.

Miles abutitur angulo duobus mo-
dis et quibus. ibid. f.

Milites impugnantes ecclesiam pena
capitali sunt plebani sicut iura. c. 12. f.

Militibus quam necessaria sit disciplina et
doctrina bona. c. 13. a.

Miles subitus inutilis. ibid. b. c.

Milites timidos esse puniendos. ibi-
dem. d.

De militum modernorum ignavia et
vanitate. c. 14. a.

Milites saltem pudore debent ad
virtutem milicie exortari. ibid. d.

Militibus satellicet honorifice incedere
modeste tamen et sedula lasciuia in eis
maxime detestabili. c. 13. a.

Milites cum superfluo et splendido ap-
paratu incedentes iurant hostes ad
predam. c. 13. b. c.

Milites armis plus quam vestibus debent
esse splendidi. ibidem.

Milites maxime debent cultum mol-
liorem et delicatorem. ibid. d.

Militaris ars tradita a lacademone-
nis in quibus consistit. ibid. d.

Milicie parum sunt apti quod non nisi eques
pugnare nouerint. c. 8. e.

Militibus debent dari bona stipendia et
alimenta / quod vult eos habere promptos et
fideles. ibidem. f.

Si milites bene docti et exercitati
adhuc possent redire ad id virtutis
quod vigeat antiquis. ibid. f.

Militibus summe necessaria exercitum et
usus. c. 13. c. h. 1.

Miraculū quō sit. 2. 17. d.
Ministri dei qui sunt. 1. 9. m.
In ministris deus honoratur vel cō
tēpnitur. 1. 4. a.
Ministis carie iuriātes 4 reb9 sa
cus qlit puniēdi. ibidē b. c. d.
Ministare est opus caritativōrū nō
dnar. 3. 23. c.
Quot miserijs 4 pialis digtates
4 stat9 magni sē referti. 3. 19. k. l.
Moderatione cōualescūt alias illia
ta. 1. 4. f.
Modulatioēs in cōuiujs detestāde
1. 6. l.
Modulatioib9 ieptis dedit/odiūt
vere scientie grauitate. hystionce et
minos pmouēt ad officia. exēplū
de neone. 1. 1. c.
Moses quāte vltit 7 caritate ad
iplm 7 ad dei glaz fuit. 2. 21. k. l.
Mors qd sit. Et q noie moris ppe
vltates sole designat. 1. 9. d. e.
Moriginati tē ymago dei venerā
di. ibidē Itē 9. 8. d.
Mortē sibi inferre nemī licet Et de
hjs qui hoc fecerūt. 2. 21. m.
Mors nō timēda s; cū patione ex
pectāda. ibidē a. l. m.
Mors ē mun9 nature corrupte. ibidē
ibidē a. m.
Mors si bona/finis maloz. si ma
la/copula est maloz antecētū 7
sequētū. ibidē
Mortē sibi inferentes rep̄hēdūtur 4
1. 11. f. g.
Mortē potius eligendā q turpe age
re/exēplo phoz. ibidē e.
Mortē si aliqui sibi intulerūt carita
te succensi vel cōsilio spūs sancti ne

pudiciā amitterēt nō trahendū est
ad cōsequētā. 1. 11. m. n.
Mulieres frequētius spūs phitoni
cus replet q viros. 2. 21. v.
Mulies p̄sarū qlit coegerūt euer
ti fugiētes de plio. 6. 14. d. e.
Mulieribus quot 7 q sūt necessaria
3. 11. f.
Mulierū iuerēdiis allegantiū fi
giditate in viris. 3. 11. m.
Mulier una talis confusa fuit corā
aduocato. ibidē
De mulierū leuitate in amādo 7 o
diendo. ibidē q.
Mulier pudica rara auis nigro tūg
no similis. ibidē
Mulier offera pudiciāssima q tādē
pmisit corpus mariti mortui suspē
dere. ibidē
Mulieres bone vel male habentur
sed; cōiuāny qlitate. ibidē q.
Multitudo indocta in bello inualida
6. 2. b.
Multitudo peccātū p̄cām nō minu
it s; auget. 1. 19. t.
Multitudinis ipite p̄silū nō sequē
dū. 1. 20. r.
Mūdus q trāsitorij 4 fallax cui9
finis amarissim9. 3. 29. d.
Mūdus qlit pollicetur sp aliqd so
lidū iposterū 4 tū nichil tale solue
ibidē e.
Ex mūdi ainoze quot mala p̄ueni
ūt. ibidē e. f.
Maneb9 efficacissie captatur grā
magnatū. 3. 1. b. c.
Munera s; vmbra tū grē alimenta
ibidē
Munera nisi frequētata amiciā in
terimūt. ibidē. c. 1.

Muneribus contumptentes q̄ boni
habentur in curijs. 4. 10. b.
Munus qualiter nō est reprehensibile
et qualiter sit. ibidem. g.
Munera dantes et accipientes pro
ecclesiasticis beneficijs qualiter sunt pu
niendi. A. 20. f. g.
Munera qui accipit libeter inde fit
deterior et ad accipiendū idē parati
or. 3. 2. k.
Musica cū nugis curialiū nō est nu
merāda. 1. 6. a.
Musica vñ habet ortū. ibidē.
Musica recōmendatur multiplici ra
tione. ibidem.
Musice virtute cohibentur maligni
spūs. ibidem.
Ex musicijs consonancijs dixerunt
aliqui animam esse compositā. ibi
dē. c.
Musice vsus p̄cipu9 est laudare deū
ibidem. f.
Musice fractiones et occinā ab vsu
sano de generat et deturpat musiciā
et pueritū in effectū nature sue con
trariū ibidem. g. Et cultū religiois
incestant. ibidē.
Musice modulatiōes exēssive / lū
borū pruriginē nō deuotionē mētē
exātant. ibidē. g. h.
Musice modulatiōes modeste mē
tem recreāt et animos hoīm cū exul
tatione trahunt ad societate ange
lorū. ibidem. i.
Musice fractiones ab aula gratie ac
tebantur. ibidem. k.
Musici huius modi non habent feli
cem exitū. ibidem. l.
Musici tales caro sunt graues / ma
desti / et pudici. ibidem.

Musica paraphie. 8. 12. h.
Musici didicit socrates in senec
tute. ibidem.
In musica nimis occupari atca phi
losophiam est. ibidem.

Nature iura ipugnat de tel
tandū. 1. 2. b.
Que cōtra naturam fiunt
dicuntur signa. 2. 11.
Contra naturam que est dei volū
tas nichil fit. 2. 12.
Naturā diffinire difficile scdm au
liū. 4. 9. c.
Naturā reb9 origine p̄bet. ibidem.
Naturē institutio quid sit. Et que
viuendi diuulter forma. 6. 20.
Naturā vindictam de patētib9 su
per interdum aq̄sat. 3. 21. d.
Necessitate oīa euenire posuit stop
tus. 2. 21. m.
Sicut necessitatem cadendi non in
ducit lapidi casuro scientia qua scio
lapidem casurum / sic nec scientia dat
effectum p̄stito ibidem. n.
Necessitate consequendi non conse
quentis p̄stitum a deo eueniet.
ibidem. o.
Negare atq̄ quod petitur p̄ b̄fici
cij est. 8. 19. p.
Neronis nequicia et vanitas. 1. 1.
per totū. Item. 6. 13. g.
Nero piscabatur cum rethibus au
reis. A. 2. c.
Neronis luxuria et extrema mali
tia. 3. 18. i. l.
Nescire se non esse acadam confes
sus quidam. 2. 27. b.
Nescire bene viuere puniendū. nesc
ire malas artes non. 6. 2. A. c.

Que nescire nolumus discere negli
gim⁹. ibidē d.

Migromātia qd sit. 1. 12. c.

Primū esse ut in bonis culpabile
9. 9.

Mobiles nō reputātur moderno tē
pore nisi sint instructi in venatica a
lea 2. 1. 4. h.

Mobilitas qd est. 3. 14. d.

Mobilitas inducit virtutē necessita
te. 3. 14. c.

Nomen nō dat fortuna hominib⁹ / s⁹
mores. 3. 12. c.

Noticiā sui p̄p̄nere nichil indigni
us. 1. 1. c.

Noticiam sui contēpserūt philop̄hi
3. 2. b.

Noticiā sui qd r̄ptitū parit fructū.
Et quī sit ille. 3. 2. b.

Nota sūt nobis aliq̄/aliqua docta
rib⁹. 4. 1. c.

Muptie vnde dicantur. Et q̄ exau
lant libidinis turpitudinem. 11. c. 4.
cetera

Obedientiā q̄ districte ip̄ede
bāt nulites duabus. Et q̄
dure puniebatur iobedien
tes. 6. 11. g. h.

Osulādo nuscantur et v̄eūt quedā
aiālia. 8. 11. o.

Obsequedi p̄textu insidias ponere
q̄ p̄nāosū. 3. 6. d.

Qaum sine l̄is mors p̄logo. 1. ac
ca sine

Qaū detestādū et quot mala facit.
1. 8. c. d.

Ad oaiū tollēdū inuēta sūt spectacu
la et ludi dissoluti. ibidē d.

Qaū et securitas extollentiā parit.
6. 12. d.

Oculi reipublice sunt presides. 4.
11. a.

Oculorum per fenestras mors in
greditur et qualiter. ibidē. 3. 6.
b.

Otauiā⁹ faciebat filios suos exer
atari ad arma et ad sustinēda dura
6. 9. a. Et filias in lamificā. et ad
quid ibidē.

Otoratus voluptas in quo cōsistit
Et q̄ nō cōuenit nisi dissolutis. 3.
6. c.

Officioz distributio q̄liter fiebat a
pud ātiquos. 1. 3.

Officia leuia et minora nō debent
exercere maiores. ibidē

Officio suo insisteres suū venustat stu
diū. 1. 9. pte 6. b.

Officio nō suo isistere excusat neas
sitas. ibidē f.

Officioz distributio roborat repub
licā et venustat. 1. 9. pte 1. c.

Officia presidendi venatoribus et
personis vilibus hodie mutuantur
ibidē

Officiū quid est et q̄ genera offi
cioz et q̄ officia publica venerāda.
4. 9. b.

Officiū hodie nullum gratuitum
1. 11. f.

Officia publica debēt pietati et fidei
cōsecrari. ibidē

Opus nō ex se s⁹ ex causa fit crimē
1. 9. pte 6. f.

Operis felicitas vnde expectanda.
1. 12.

Opa sūt fidei et sinceritatē augmen
tū. 3. 2. c.

Opus artificis gerit ymaginē. 3.
12. l.

Operari compellit pudor timor et a
mor. 4. 1. d.

Opera morū argumēta efficacia et
vtilia ad statū mīgratūū et p̄ssum
ibidem

In opere assistit virtus et p̄hia non
in verbis. 1. 12. a.

Opere et actu sūt vendicāda virtutē
officiā. 8. 8. a.

In ordinib9 sacris et magnis officis
is cōstitutū nō debet in minorib9 oc
cupari. 1. 9. pte. 1. c.

De oraculo designante unū futurū
in iudea q̄ totius orbis potiretur im
perio. 2. 9. h.

Oraculū quid sit. 2. 14. 1.

Oraculoz iudiciū inuenit eneeas y
taliam Et nutu demonū seminavit
genus romanorum. 2. 14. k.

Oracula plurima in scripturis canti
as. ibidem. n.

Ornanda sunt ea a quibus p̄ze ce
teris honoramur. 6. 18. c.

Ornamentum matronaz est pud
icia. 1. 9. c.

Ostias rex vsurpauit sacerdotiū per
cussus lepra in cui9 morte natus est
romul9. 8. 22. c.

De ouo dimisso in gremio matris
tyberij. 1. 13. k.

Patientia est robur totius
p̄hie. 3. 19. d.

Sine patientia nullū aut
ratū est op9 vtilē. ibidem. c.

De patientia antiquoz insustineōdo
verba iniuriosa. ibidem. c. d.

Per patientiam virtus maxime da
rescit. 1. 24. d.

De patientia antiquorum in susti

nento liberas reprehensiones. ibi
dem. e.

Palme mirabilis natura. 4. 6. m.
n. o.

Palma quare datur i signum victo
rie et iusto comparatur. ibidem.

Palpo quid sit. 3. 9. d. Et quare
moderationem subuertat. ibidem.

Parsimonia in ministris placet do
minis diuitib9. 3. 12. a. b.

Parsimonia facile quis diues effi
ciat pro digalitate paup. ibidem.

Parentes honorādi iure nature gē
tium. et diuino. 4. 9. a. et q̄ filij et ve
oz nomine parentū cōphendūtur
ibidem.

Parentum vicia et virtutes ad fili
os p̄tendūtur. 9. 10. a.

De parentum aliquozum seuerita
te in filios zelo iusticie. 9. 11. h. i.

Parthozum natura et conditio. 6.
12. d. e.

Pastozis mercenarij et furis diffe
rentia. 3. 11. k. l.

Pastori quid debetur a s̄bditē. q̄d
mercenario et q̄d furi. ibidem. p.

Patum antiqui et noui testamenti
recomendatio.

Pater noster de9 / cui debem9 dilao
nis affectū. 9. 1. b.

Pater filio in dignitate constituto
debet cedere in locis publicis nō pri
uatis. 9. 1. h. i.

Pauli p̄dicatio facta atheniensib9
9. 2. h. 1. k.

Paup a diuitib9 p̄tēnit. 4. 16. n.

Paup tate recomēdatio. 4. 11. p. q.

Pauperum opp̄siores non exaudi
tur nec eozum elemosine a deo ac
ceptantur. 6. 26. b.

Paupertas clavis discendi. A. 13. l.
 Paupere se debet credere q̄ vult ee
 diues ad docēdū. ibidē m.
 Paupertate feliciater acquirūtur om
 nia. ibidē n.
 Paupertas apud aureū laudi erat
 nō cōceptū. S. A. c.
 Paupes reputantur infelices nec a
 mātur. 4. 1. 10. p.
 De pace maloz officialiū curialiū
 G. i. l.
 Pax est finis belli. G. 15. d.
 Peccatū graui9 q̄ delicatū. G. 12. c.
 f. Et quare differūt. ibidē
 Peccatū in regiā maiestate graui9
 mū Et vnde. 4. 19. b.
 Peccata tirānos ipetrāt 7 erigunt
 penitētia delet. S. 20. d.
 Peccatū nō minuit peccatū multi
 tudo. A. 19. t.
 Pecunia est mat̄ iurgioz. 9. 4. f.
 Pecunia amare nichil scelestus. 4.
 9. i.
 Pecunia maculat. et plus aimū q̄
 manū. 4. 16. p.
 Pecunia cōtēpnēda et paupertas eli
 genda. 4. 1. 1. p. totū
 Pecunie regnū q̄liter inualuit h̄ies
 dieb9. ibidē o. p.
 Pecunie amor vincat naturā. et red
 dit oīa possibilīa. A. 16. a.
 Pecunia p̄fuso deus. auaro suppli
 cū est. S. 1. 4. k.
 Penitētia de p̄mit tirānos 7 exclu
 dit. S. 20. d.
 Perfectus est quodāmodo q̄ p̄uide
 vnde p̄t sacari. A. 22. b.
 Periculū nūq̄ sine piculo vincatur
 S. 19. p.
 In pplexitate se posuit saul iurādo

phitonisse. 2. 2. A. c. d. 7 c̄
 De pplexitate tirānoz siue impio
 rū. ibidē q.
 Persona ex quibus dicatur vencia
 bilis 7 hoēsta. 2. 1. 4. i.
 Pertinacia ipedit veritatis inuēti
 nē. A. A. h.
 Pedes rei publice qui sint. G. 19. a.
 Et de cura eis impēdēda. ibidē
 Petio vacare man9 temeraria. 4.
 10. l.
 Pinguedo aīe q̄ sit. S. 16. e.
 Pisces delectātur in auro. A. 2. e.
 De pisibus tiberis Et de lupo ger
 mano inter p̄tes capto. 4. de p̄se
 entip̄se. S. A. h.
 Pithagore auctoritas 7 subtilitas
 in iudicijs 7 causatum p̄. troanio.
 4. 12. e.
 Pithagoras inuenit nomen phie
 Et quate auctoritatis fuerit Et de
 eius doctrina. Et q̄ ytalie phandi
 auctor extitit. A. 9. a.
 Pithagoras insuit phie cōtēplati
 ue. A. 4. g.
 Pithagoria audiēdi dū cōtēptū
 mūdi p̄dicat. iugulādi dū aīas ho
 minū retudūt in corpora bestiarū.
 A. 10. k.
 Pharaonis punitio. S. 21. b.
 Phiey qui sint. 1. 12. e.
 Philippus rex macedonū in q̄b9 cā
 ueniebat cū alexandro filio suo et
 in q̄b9 discōueniebat. 4. 12. d.
 Philippus itē q̄ze venerabatur stu
 diū lraz. 7 de eius eplā ad aristoti
 lē. 9. G. m.
 Phie finis est sapiētia. 4. 9. e.
 Phia non induat diuiciarū fugā s̄
 dāpnat appetitū. 4. 1. 1. q.

Phie fructus quis sit. ibidē. q. r. s.
Phia est bonū hoīs apzū. G. 2. A.
d. g.
Phia nichil cōfert dubitatī de ōni
bus. A. 2. d.
Phia vnde dicatur. A. 2. a.
Phia duat ad beatitudinē. et mul
ta de eius rēmedatione. A. 8. c. d.
Sine phia sūt hoies bruti. ibidē. d.
Phia verissima est implere diuina
mandata. A. 8. h.
Ad phiam se habēt tria genera ho
minū diuersimode. ibidem. d.
Phie mag pulchritudo. ibidem. g.
Phie diligēter intendere. est mag
accedere ad beatitudinē. ibidē. i.
Phia est diuinitatē amor que nes
cit terminū. A. 11. a.
Phia nō in vbiis sed in ope consis
tit. A. 12. a.
Phia in paupertate acquiritur. i. exi
git terrā alienā et suā facit alienā
et vbiqz apud se est. A. 13.
Phia/ai sit sup oīa appetēta. nūc
tamen alioz cōpatioe vilescit. A.
14. f. g.
Phia viatū est paupū. ibidem. g.
Phie intēdere reputatur hodie va
nū. ai phi ad dignitates ecclesiasti
cas minime pmoucat. A. 19. q. r.
Phia vniūsis officijs cuiuscūqz sta
tū pscabit modū. et multa pulchra
facit. s. s. a. Et in actu et opere cō
sistit. ibidem.
Phia honorāda est atiloqo. s. 9. v.
Phie pstanteū optare sermones
loas psonis et tēporib9 oportunis.
s. 10. g.
Phia vbi necessaria est. et nephas
est alicubi abesse. ibidem. h.

Phie et vroz piter seruire non est
possibile. s. 11. f.
Phia qd papit obseruari. s. 12. q.
Phia cur puia. q. in plogo.
Phiam excludat finis multum
metuendū. s. 12. k.
Phandi ptemptus/ōim bonoz ex
clusio. A. 8. i.
Phandi singularis fructus est obser
uantia mandatorz. ibidē. h.
Phari vere quid sit. et qd fructus
eius. A. 11. a. b.
Phandi finis/est caritas. ibidē. b.
Phandi regula est omnia ad cari
tatē ordinare. ibidem.
Phanē moderni vt tyaliter floce
ant. non vt doceatur aut doceant.
A. 14. f. g.
Phandi gradus. q. in plogo.
Phari null9 pōt sine xpō. A. 13. c.
Phias et animalib9 officijs simul in
sistere difficile. A. in plogo. c.
Phus nō est q ai statu suo cōtinue
ritatur. ibidem.
Phi q p fūde rerū naturā pprehē
derūt et q turpiē errauerūt. A. 14. a.
Phis ceteri sūt achademia modēsi
oces. ideo pferēdi. ibidē. d.
Phus est amator dei et cultor. A.
14. k.
Phus est qui animo et voluntate
accedit ad sapiētā. ibidē.
Phi aliqui sūt/aliqui esse cōcupis
cūt. A. 8. d.
Phoz tres sette. ibidem. i.
Phoz ipitoz arrogātia et pter
ua. A. 9. a.
Phi aliqui q arrogāter et ineptē
te nōnullis pterendūt. A. 9. c. d.
Phm non facit copia lraz sed gra

cia. A. S. O.

Philosophus non est ois qui docet vera et iustitiam. sed qui docet et sequitur. ibidem. c.

Philosophi verbosi philosophiam in verbis creditur consistere. Et de eorum arrogancia et ineptiis tractatis. A. 12. a. b.

Philosophi verbosi videtur ille materiam ad philosophandum aptiores in quibus sunt plura diffugia. A. 12. o.

Philosophorum finis quis sit. Et quod ad illam finem consequendum necessaria est veritas. A. S. 9. f. g. h.

Philosophi verbosi de omnibus volunt loqui et disputare cum tamen nichil aut modicum sciunt de eorum quolibet. 2. 29. b.

Philosophos consulere non per se. 2. 2. A. c. d.

Exemplum de saule. ibidem.

Phytionia quae fallaces. 2. 2. A. c. d.

Et quod obnubilant oculos ab ignorantia verborum ut de mendaciis possint scire. ibidem.

Phitonium vel vatium responsa nemini unquam profuerunt. sed pluribus obfuerunt. 2. 2. A. b. k.

Placato deo omnis creatura servit homini et mansuescit. G. 28. b.

De plagis quibus punitus fuit pharaon et egiptus. 8. 21. b.

Plato qualiter signatus fuit socia ti per agnum. 2. 16. g.

Plato vidit in sompniis se capi a piratis et ita accidit. ibidem. g.

De platone finxit zenophon ex iudicia quod veraciter mortuus fuerit. eo quod non potuit solvere questionem nautarum quod vigilaret de homero. 2. 26. f.

De platonis infantibus primoribus. 1. 17. b.

Plato ad quid elegit achademiam

pro studio philosophiae. A. 3. a.

De platonis studio et ingenio. Et de multiplici eius virtute. A. 4. c. d.

Plato perfecit philosophiam moralem philosophicam et logicam. ibidem. g. h.

Plato posuit deum unum et unum generatorem remuneratorem et ibidem. k.

Planetarum natura et editio. 2. 19. f.

De planetarum domualibus naturalibus et accidentibus. ibidem. i.

Poete suis fictioibus multos induxerunt ad malum. A. 9. i. k.

Poete et auctores notant non docere vicia. sed virtutis habent usum et philosophandi prebet materiam. ibidem. m.

Poete laudantur a multitudine. ibidem. i. k.

Poetarum quis fuerit usus et officium. 1. 8. b.

Populi damna et approbatio quos vult facit auteticos.

Pompei magni ruina per signa leticie signata. 2. 16. d.

Pontificis summi officium quod laboriosum miserum et fugiendum. 8. 23.

Possibile dicitur aliquid multipliciter. 2. 22. in fine.

Possibilia que dicantur. 2. 20. d.

Ex possibili non sequitur impossibile nec ex vero falsum. sed ex possibili et impossibili bene sequitur possibile et ex vero et falso bene sequitur verum. 2. 22. a. b.

Potatores reputant bene bibere esse se fomentum liberalitatis. 8. 6. h.

Et quod inter eos est perditio qui est in hoc doctior et quod tales seipos immolant demonibus. ibidem.

Potus immoderatus quot mala facit. 8. 6. r.

Potentia tunc est tuta cum viribus suis

modū imponit. s. 20. a.
P̄tās oīs ē a deo. ⁊ ideo reuerendū
exē° epi q̄ attila ueneat⁹ ē. q. 1. c. d.
P̄tāi seculari ⁊ ciuicūq; parēdū est.
si sit deo subiecta alias nō. s. 2. s. a.
P̄tās oīs hō ē/qz a deo est. s. 13. b.
c. P̄tēti tū et paciēti iterdū hō/iter
dū mala/uniūsitati at sp ē hō. ibidē
P̄tās in sapiente oīb⁹ bonis grata
⁊ oīb⁹ utilis. In insipiente uero/li
cet bonis nō possit esse mala/est tū
ad tēpus molesta. ibidē d.
P̄tās dieb⁹ istis frequētius p̄pter
peccata nrā ꝓceditur malis ibidē. d.
De p̄ceptis q̄ ꝓpetuā habēt ne assis
tate. q. 1. c. d.
P̄caū p̄ iusticia t̄ape hoiez de hoēs
tat q̄tūāq; aliūde glōsū r. 10. h. i.
P̄caū hnt aliq̄ a se aliq̄ ab opini
one. q. 1. h.
P̄destinatiois nota ꝓca⁹ futurū
fige q̄ p̄teritū. 2. 22. k.
P̄destina° est nomē seādū Et q̄
ip̄ortet noīe p̄destinatiois. ibidē k.
P̄destinatio eterna/est generatio
celestis. ibidē 3.
P̄donū ⁊ factioz crudelitas tē
pore obsidionis ihrlm. 2. 1. e.
P̄dicti uulnēb⁹ post exādū inte
nerūt. 2. 1. a.
P̄ferendi alijs qui sint. s. 11. q.
P̄lat⁹ q̄tē se debet subditis exhi
bere. q. 3. d. c. f.
P̄latus siue p̄ncēps debet se ex
ponere morti p̄ subditis. ibidē f. g.
P̄latus debet p̄ferre onus quod
alijs ip̄onit ⁊ facere qd̄ daret hoc ē
pascē i iudicio ⁊ iusticia. s. 1. 1. l.
P̄lat⁹ mercēnari⁹ q̄s est Et q̄tē
mala facit in ecclia. ibidē n. c.

Ad platurā q̄ta abitiōe curiē nō p̄
salute aiāz s̄ p̄ luc° epali s. 1. 1. q. e.
P̄latoz mercēnarioz duo gene
ra. ibidē r. [diuicijs. ibidē
De p̄latoz ⁊ p̄dicatoz p̄p̄io ⁊
P̄lati si pascat ex p̄ lucro ueneā
di Si nō pascat/nō s̄ digni pastore
ul̄ mānarij honoē nec noīe ibidē c.
Qz p̄lati munera acciperēt a subdi
t⁹/qd̄ nō licebat i fidelīū officialib⁹/
nō deberet esse credibile. ibidē v. r.
Cōtra p̄latos inuēctio curialis. s.
1. 1. v. r. [dis. ibidē 2.
P̄lati fures efficiuntur duob⁹ mo
De p̄latis exercitib⁹ officia mag
natū. ibidē
P̄ses q̄s sit ⁊ q̄lis debet esse/ ⁊ q̄
od ipsū p̄tinēt. r. 11. a. [G. 1. b. c.
P̄sidentū cōtinētia laudabilē q̄ est
P̄sides q̄lit applaudūt ⁊ fauent
inferiorib⁹ officialib⁹ spoliatib⁹ ꝓ
pulu exactionib⁹ ⁊ rapina. ibidē h. i.
P̄sidentis h̄ solū dnt a subdit⁹ exi
gere ut legi obtepnit exē° geōmōis
q̄ solū p̄cūt a p̄lō i aures. s. 20. e.
P̄sentiū qd̄ sit et a quo fuerit iū
tū. 1. 9. [q̄lit solet p̄uā. 1. 1. a.
P̄sumē de ꝓo ingenio ⁊ uirtute
P̄sūptio facit fidē deficiētib⁹ test
b⁹. 1. 1. q. b. c.
In p̄teritū nō trāsit/qcqd̄ per v̄bū
de p̄terito enūciatur. 2. 22. h.
An p̄teritū nō fuisse de⁹ possit fa
cere hō nō debet asserere nec ne ga
te. ibidē
P̄uidet hō alit̄ op⁹ suū futurū / a
lit̄ de⁹/qz hō p̄ motū in aiā/de⁹ si
ne motu in se oīa ab eterno p̄uidet
2. 22. e
Si qd̄ de⁹ p̄uidit casus ē qd̄

non eueniet non preuidit Et si p̄t
aliquid nō euenire. potest nō fuisse
preuisū. 2. 22. b.
Principis & tirāni differentia. Et
quid sit princeps. 2. 1. a.
Princeps locū capitis tenet in ro-
pore republice. ibidem. b.
Principi nichil licet a iusticia dis-
sum. ibidem. d.
Princeps est legibus alligat⁹. ibi-
dem. d. It. 2. b.
Princeps quare dicitur legis nexi-
bus absolutus. 2. 2. b.
Principis placitū unde habeat vi-
gorem. ibidem. c.
Principis virga & baculus iusticia
ibidem. d.
Princeps ymago equitatis. ibide. c.
Principis clipe⁹ de q̄ seruit. ibide. d.
Princeps innocenter sanguinē sun-
dit. ibidem. d. e.
Principis gladius debet esse gladi-
us colūbe. ibidem. e.
Princeps minister est sacerdotū et
minor eis. 2. 3. per totū
Principis fidele misterū in quo cō-
sistit Et quib⁹ debitor sit. ibide. d.
Princeps seu plac⁹ nō eligēd⁹ sed⁹
sanguinis nobilitate & scđm merita.
ibide. e. Et elais debet obliuisa car-
nē & sanguinē. ibide.
Principē non esse solutū legib⁹ tra-
dit sacra lex. 2. 2. a.
Principē multo indigere ad sui cul-
todia arguit in eo maliciā & defectū
virtutis. 2. 2. d.
Principis mores / subditi facile imi-
tantur. ibide. e. f.
Principē castū esse oportet / & aua-
riā declinare. 2. 4. a.

Princeps dēt habere legē dei pre
oculis / & esse literat⁹ & literator⁹
agere consilijs. 2. 6. a.
Princeps dēt timere deū / et esse hui-
us taliter q̄ eius auctoritas non in-
de minuat⁹. 2. 7. c.
In principis arbitrio bene cadit le-
gis dispensatio cōpensatiōe dūtaxat
hoēstatē à vtilitatē publice. ibide. e.
Principatus maxime per superbiam
destruūtur. 2. 7. f. g.
Principis iusticia debet clementia
temperari. 2. 8.
Princeps caritate sic oēs amplexe-
tur vt si subditorū vicia neq̄t cū le-
nitate corrigere acrit̄ puniat cū ta-
mē gemitu & dolore. 2. 8. b. c.
Princeps senex morib⁹ moderat⁹
dēt eē & viciā gerē medicor⁹. ibide. c.
Princeps debet esse in verbis affa-
bilis. ibidem. d.
Principē oportet moderari / nūc ri-
gore iusticiē nūc dulcore clementie
ibidem. f. g.
Principib⁹ imputat⁹ ad iusticiā ab in-
iurijs t̄pare & multa alia q̄ alijs nō
imputantur. 2. 10. d. e.
Principes si volunt bene agere flo-
rent hic & in futuro. ibidem. e.
Per principū iusticiā perpetuatur
eor⁹ regna. 2. 11. a. b.
Principib⁹ p̄cepta dei seruātib⁹ p̄-
mittit⁹ & dat̄ successū regni in filijs
ibidem.
Principi imputanda sūt vicia subditi
tū cū ea corrigere possit & negligit
2. 12. f. g.
De principat⁹ aptitudie. 2. in plo.
Principatus moerū elegantia est p̄-
merendus nō ambiendus. 2. 1. a.

Prināpes circa q̄tuor maxie debet
iſistere ⁊ q̄ ſit illa. 4. 2. a.
Prināpum multiplex et varia pro
motio. 4. 6. a. b.
Prināpes debz alijs p̄ire ſciā ⁊ v̄tu
tibus exēplo ſaul. ibidē. b.
Prināpes nō ſtatī q̄ peccāt/ ſt de ſolī
ocypellēdi ibidē d.
Prināpatū ſalubrit̄ diſponi ſine cōſi
lio ſapientū i poſſibile ibidē. e.
Prināpadi formā tenuit ⁊ docuit be
at⁹ iob. ibidē. f. g.
A prināpe nullus debet abire triſtic
4. 6. r.
Prināpū bonoz ⁊ maloz quis ſit
finis. ibidē. v.
Ex prināpatu malozū quot mala p̄
ueniunt. 4. 1. b.
De prināpū atiquozū paup̄tate Et
quō diuidias p̄p̄nebat. 4. 1. n.
Prināpū laterales q̄ inq̄ in extoz
quēda pecunia. 4. 10. p. totū
Prināpes debet officialib⁹ de publi
co p̄uidere ne cogāt a ſubditis pec
nias extozq̄re. 4. 10. n.
Prināpib⁹ iputāda ſt culpe officiali
um/ niſi eos corrugāt ibidē
Prināpatū null⁹ debet ſuſcipere/ niſi
ſciat velit ⁊ poſſit prodeſſe. 4. 10.
per totū
Prināpis ſt oīa ad nācitātē. 6. 1. n.
Prināpi maxime ſt exadioēs p̄nācio
ſe ⁊ rapine officialiū ſuozū q̄b⁹ vas
tant p̄nācias ibidē
Prināpes niſi reprimat exactores ⁊
raptorce miſtros ſuos dādet in e
reſtatem. ⁊ erit omnibus ſubditis
ſuis odioſus ibid⁹. o.
Prināpes debet habere legū p̄tiam
reiq̄ bellice Et q̄ in moderatioē et

bono regimine militū ſuoz relucet
ei⁹ ſapia atq̄ iuſticia. 6. 2. a.
Prināpes ſi nō puniat ipugnātes
eccleſiam dei. i ſe puocat gladium
dei. ibidē. g
Prināpat⁹ corrupe⁹ luxuria/ nō diu
ſtare p̄t. 6. 12. e. f
Prināpe ſicut nec decet leuiap̄fere/
ita nec audire. 6. 22. a
Prināpes licz ſint defāoſi/ ſt tñ ab
ecclia ſerēdi Et q̄ i eis auſpicia pub
lice ſalutis p̄ſtat. 6. 23. a.
Prināpes ſt diſp̄ſatores publice ſa
lutis/ ſicut ſtomach⁹ i corpe aīali a
limenta diſp̄tit. ibidē
Prināpes debet a mēbris reipublice
vicia amputare. 6. 24. d
Prināpes cū p̄mittit deum offēdi/ ⁊
ecclias cōulcari reputat̄ iſenſibilis
out dormiēs 6. 24. e.
Prināpes ē hōzis diſtributoz/ ⁊ ite
ob oib⁹ ſubdit⁹ hōzād⁹. ibidē. f.
Prināpi nō eſt deſtrahēdū. ibidē
Prināpib⁹ nō applaudētēs ecclā i ma
lis/ reputātur peccare i regiam ma
ieſtatem 6. 26.
Prināpibus eccliam diſcolis ſeruiē
dum 6. 26. c.
Secūm prināpis merita formāe mo
tes ſubditozū ⁊ ecōtra. 6. 28.
Prināpes in quo differat a tyzāno
8. 11. a. b.
De prināp̄is ſcientiarum nō licet
dubitare. 11. 1. b.
Prināpia ſua habet quolibet religio
11. 1. f.
Prināpiū vnū omniū religionum
quid ſit. ibidē
Prināpiū ſi ſit de cōs vniuerſa recte
genitur. 11. 20. b. ⁊ c.

Principium inutile nisi finis bonus
sequatur. 8. 2. A. c.
Principio malo inchoata male fi
niuntur. 8. 2. n.
Privilegia exceptionis paucate est
iugū xpi a reuice ppria exatere et
diuine ordinationi resistere. A. 19. d.
In prudentia et sollicitudine nec res
publica nec aliq̄ domus subsistit G. 21
In te prudentia 8. 19. h. 1.
Probabile qd̄ sit 2. 4. c.
Probabilibus dissentire potest
A. 1. d. h.
Probitas laudat et alget 2. 9. c. d.
Probi viri insani putantur a mun
to. 2. 9. f.
Probi viri speculantur comediam mu
danā. ibidem. g.
Probo viro licet quandoq; modest
te hilarescere.
Prodigi/ nō liberales/ sūt faciētes
quonia exēssiua et dātes munus et
8. 2. d. h.
Promittē et nō dare grām exfiguit
maxie prudentis et gūis viri 2. 11. a
Promittere non expedit nisi imine
at necessitas ibidē. b. h.
Promissa nō sūt se solueda. 2. 11. d. e
Promissio iure naturali obligat ibi
dem. g. h.
Promittē iterdū aduabile ibidē. h
De promotōe ambrosiorū et iualū
personarū A. 19. c. d.
Promouere ad eccliasitas dignita
tes debet digni et repelli indigni. A.
20. p. totū. Et maxime cauēdū ne
interueniāt munera. ibidē
Promoti p̄ p̄ncipes potētes q̄liē se
defendit extra reprehēdētes indebi
tas promotōes A. 20. k. l.

De promotōe indebita i ecclia quoe
mala eueniūt A. 20. n. o.
Promotio ipiorū gūioris tuine p̄
paratio est 8. 2. 2. n. o.
Prosperitas mundi q̄ noāua sit.
1. 1. a. b.
Prouidētia dei terū naturā nō mu
tat nec ecclia. 2. 20. b.
Prouidētia dei falli nō potest. res tū
pūsa nō euenire potest s̄ prudentia ho
minis falli potest 2. 22. h.
Publicani cōuassioni nō iustitiae va
rant. G. 1. f.
Publicani cōpantur locuste a thele
bo et bzuco q̄ deuorat oīa ad q̄ acce
dūt anteq̄ recedat. G. 1. f. g.
Pudicia in quo consistit Et q̄ aufe
ri nō potest sine mētē corruptōe 2. 13. l
Pudicia viret eninētissima maxi
me i mulierib9. 8. 11. q.
Pudiciae maxime studebant antiq̄
sacerdotes gentiles. ibidē
Pueri arēdi sūt a voluptatib9 et q̄
bussibet illiatis. 1. 4. i.
Pugnādū q̄liē sit. G. 13. d.
Pugnandum nō est dolo/ p̄cio/ vel
pmissis. 4. 1. m.
Plutarchi recommentatio Et de ei9
eplā ad traianū. 4. m. plo. 4 p̄ to
tum librum

O Verere et petere qd̄ nō pro
dest adeptū/ ineptū faciē
et iuane. 14. e.
Quotedi studium. scāta clauis dis
tendi A. 9. c. d.
Inquitedi studio qualit̄ antiq̄ vigu
ent. ibidē. m. g.

Querere debemus ab alijs quod credimus
eos scire non quod ipsi ignorat. 2. 26. c.
Questiones omnes possibiles fieri etiam
ab ipitis nullus est adeo peritus qui sci
at soluere nec ex hoc debet quis pe
ritus erubescere. 2. 26. e
Questionem nauarum non potens sol
uere homerus mortuus fuit. ibidem. f
Questionibus inutiliter versatur sca
lastia arrogantes. 1. 9. d
Quintilianus commendatio et inue
ctio eius in seneca Et de eius comparati
one ad seneca. 3. 13. g. h

Ratio tollit admirationem
exempla singularitatis. 2.
22. p.

Rationem reddere de omnibus o
pibus dei non est nobis possibile.
Et ideo sua ignorantia confitetur in ta
libus tutum est nec aliam inueniens
cum hoc fecerunt viri profundissimi pau
lus/dauid/salomon etc. ibidem. p
Ratio est liber scientiarum. 3. 1. f
Ratio vnde dicitur Et quod ratio ionis
est que in omnibus dubitat. 1. 2. d
Rationi non debet preiudicare auc
toritas gentiliu. 1. 10. k
Rationes originales et seminari
qualiter sint in rebus. 2. 12. b
Ramus virtutis exatenditur a ligno
sapientie quod pueriatur ad vitam. 3. 24. e
Ad rapinam priora sunt deteriora
1. 9. pte 3. d
Recte agere quando dicitur princeps
6. 24. e
Regere vult quilibet nullus regi. 1.

19. b. e
Regime aliorum non amittendum insipi
entibus et ignorantibus. 1. 1. a
Regentis voluntas de lege pendet
nec preiudicat libertati. 3. 22. a
Regere non appetunt opprimentes
subditos sed dominari. ibidem.
Regentis forma non dominatio est
prestita gerere in responsione sua po
pulo israel habita victoria. 3. 22. b.
Regna ex quibus causis transferuntur.
9. 12. a
Regna sine iusticia retineri non pos
sunt nec sine virtutibus acquiruntur. 9. 11. g.
Reges israel omnes reperiuntur. 2. 21. a. k
Reges iuda/aliqui boni aliqui ma
li. ibidem.
In rege lasciuia dominari pudendum
est. 3. 19. e.
Rex qualis debet esse. 9. 1. 2. 3. 9.
per totum
Regi interdicitur multitudo equorum
fortiore ratione/multiplicatio annu
et aliorum superfluum. 9. 9. c. d.
Regem expediat esse copiosum ita tamen
ut diuitias suas populo reputet. 9. 1. h
Rex debet esse leuatus et litteratus
omni consilio. 9. 5. i.
Regem habet bagmani / solum pro no
bilitate seruanda. 9. 11. d. e
Rex ad quid fuit petitus et ordina
tus. 9. 11. m. n.
Rege non equissent israhelites nisi pu
niti fuisset. ibidem.
Regem nomen meretur qui recte regit
superum. 1. 8. d.
Regis punitio in bello quod necessaria. 6.
23. a. b.
Regali habitu non meretur insigni
ari / qui vestitus innocens abiit. 2. 21. f.

Regie maiestatis crimen quō puni
endū ibidē.

Regula cuiuslibet arte tūc est vera
aliter nō. cū infra gen⁹ propziū co
hibetur. 2. 29. l.

Religios⁹ ⁊ sacerdotib⁹ plimū ob
uare formidat qd significat. 1. 13. o

Ad religionē dīni cult⁹ plius facile
duat p sacristi⁹ ⁊ ceremonias. 1. 3. c. d

Religionū oīm / est vni pncipiū et
qd sit illud. 1. 1. f.

Religio oīshabet sua pncipia qb⁹
duatur ad beatitudinem. ibidē.

Religionū diuersatū cōmentatio.
Et qd qlibet religio honesta ē ⁊ ap
probata. 1. 20. v. x.

In religio qlibet se boi ⁊ repbi. 1.
20. y. Et qd ppe malos nō det ali

q religio pprobati vel pēpni. ibidē

Religiosi abitiosi qliter romanā ci
uā pātū. ⁊ pūrbāt sequēdo curias

pncipiū. intermittendo se de oī statu
mūdi. 1. 20. f. t. Et qd ubiq; vo
lūt hęc pncipiū locū. ibidē. Et quō i

petrāt pūlegia ⁊ exēptiones a iu
risdictione ordinariorū et solutione

deamanū. ibidē.

Religiosi licet sit secularib⁹ pferēdi
Et inter diuersas professiones vna

sit alteri pferenda Aliqui tamē secu
larez / aliquib⁹ religiosis se merito p

ferendi. ⁊ sic de alijs. 1. 22. g. h.

Religiosū non facit hitus. ibidē. k.

De religiosis qd quāt elemosinā ve
dent pauperib⁹ qd est pcamia vena
ri. 1. 22. l. m.

Religiosi qui libēter referāt vel au
diant. 3. 10. l.

Religiosos nō posse abstinere ab ā
plexib⁹ muliez mōstrē silē ibidē. m

Rephensoz null⁹ formidād⁹ amato
ri veritatis. 3. 19. v

Rephēsoz pl⁹ amand⁹ qd laudatoz

Rephēsores maloz qlit psequūē
ab ābitiof ⁊ curialib⁹ maxie. ⁊ qd

remediū parat eis de⁹. 1. 19. n. o

Reptilio imūda mactat / dū errozes
gētiliū iugulat ⁊ resellit. 2. 10. k. i

Rephēsiō is caritative licētā libtas
approbat s; tirānicā rabies impedit
⁊ horet. 1. 13. n.

Rephēsiōis libē medelā sana mēs
nō aspernat. ibidē. p.

Reprehēsiōes liberas qd patiet sus
tinebant antiq;. 1. 24. c. f.

Rephēsozib⁹ vicioz grā debet huā
na qd eis ipedit ab hys cui bō pla
cēt. 3. in prolo.

Rephensio qliter iterdū in quinijs
inferēda. 3. 10. g. h.

Respublica iusticia s; sistit. 1. 3. a.

Respublice fūebat antiq; solliatu
do ibidē

Respublicas tūc btās fore cum a
phis regebantur. 2. 6. n.

Respublice salute saluti filioz pferē
tā. 2. 11. l. m.

Respublica ē qd dā corp⁹ / e⁹ aīa
de⁹ ē / ⁊ cōcē mīstri Caput pnceps /

man⁹ milites / latera aduōti / vēt qd
tozes ⁊ thesaurarij / cor senat⁹ / oai
li ⁊ aures iudices ⁊ p̄sides / pedes a
gricole. 1. 2. p totum

Respublica roboāt ⁊ renūstat officia
oīm distributio. 1. 2. pte. 1. d.

Respublice quātū nocet exactiones
nimias leuare. 1. 2. c.

Respublica stūē iure pupilli. Et
qliter rō geritur. 1. 1. c. d.

Respublice qlēs esse debet p̄sides /

¶ 11. a. p. totū.

Reipublice qui sint pedes et quali-
ter calcandi. G. 19. b. c.

In republica unus quisque se debet ha-
bere ad modum apis. G. 20.

Res publica sine prudentia non subsistit.
G. 21.

Res publica se bene habet dum signu-
lorum officia ad bonum eius tendunt. G.
20. c. d.

Reipublice felicitas non diuturna/
nisi caput fuerit incolume. ibide. d.

Reipublice stomachus seu venter est
principes ex sententia pape adziani
quarti. G. 23. b. c. m. n.

Reipublice status ex quo efficitur
optimus. G. 28.

Res publica impiorum habet caput suum
et membra. Et que sint illa. S. 1. A. g. 22.

Condere plures vel minus que queritur est regu-
la disputandi ignorare. A. 12. p. q.

Conderet quilibet ad ea que scit sed
ad sibi ignota cum amaritudine. S. 10. i.

Reuerentia quibus et ex quibus causis
impedenda. 1. 9.

Reuerentia magistratum et preceptum in
honorem et preceptum subditorum reducat.
1. 9. c.

Reuerentia debet amicitie dei et etiam
inimicitie in parte constituit. ibide. l.

Reuerentia naturalis describitur. A. 2. c.

Risus de testamento. 1. 6. q.

Rogare est venerandum. Et que rogat bis
emittit. 1. 10. g.

Romani natu demonum sumpserunt
originem ideo non mirum si imitetur eo-
rum malicia. Et quot malas appeti-
tes habent. 2. 1. l.

Romanorum vix vnquam princeps aliquis
mortuus fuit morte naturali. ibide. m.

Romani aut adulationibus deapiunt
aut deapiuntur. 3. 10. g.

Romani adulationis nomine quibus me-
tuntur primo inueniunt. ibide. 1.

Romanis est peccatum terribile. 1. de eo-
rum moribus. ibide. k.

Romani sepe voluerunt alios dominari. ibide.

Romanos fecerunt victores scientia ex-
citatio. 1. fides. G. 2. b.

Romani pre ceteris in disciplina mili-
tari et exercitacione viguerunt. G. 19.

Romani fortiter resisterunt messi. ibide.

Romani sic auidi fuerunt laudis et
glorie que horum amore alia vicia respice-
runt. S. 1. c. Et que primo studie-
runt libertati et post dominacioni. ibide.

Romani persecuti sunt omnium gentium
mores bonos et malos. ut possent
gratum et gloriam procurare. S. 1. l. m.

Romanorum auiditas dominandi. S. 19. c.

De romanorum auaricia et que eius sit
re habet sumum potestatem. S. 13. q. 22.

Rumor populi que vult facit auctoritas
1. 1. c.

Ruina populi sacerdotes mali. 1.
13. b.

Sacerdotis officium dignum of-
ficio principum. S. 3. a. b.

Sacerdotes leuitice tribus que
sunt. S. 6. b. c.

Sacerdotes mali ruina populi. 1. 15. b.

Sacerdotum et ipsorum maxima dona dei
que ornant vitam humanam. 1. 20. a.

Sacerdotes infidelium castrabant se et
caste vivebant. S. 11.

Sacerdotio plurimi abutentes ut
thyochus et ozias. S. 22.

Sacerdotum inculpabile plenum est
fiducia apud deum. 1. 20.

Sacerdotū honestas salus reipub
 liche ibidem. b
 Sacerdotes mali et plati sūt tirāni
 s. 11. h.
 Sacerdotē lingua est calix ioseph.
 ibidē. g. t.
 Sacerdotū de fex induxit tirānos
 in plō dei. s. 13. a.
 Varietas aboz etiam vilū vitan
 a. s. 6. q.
 De saietate siue satiritate libido
 oritur. s. 11. a.
 Salisatores qd sint. 1. 12. g.
 De salmanasar sine. et qd fuit pan
 tononij. s. 21. e.
 Sanguinis claritas quot mala fa
 cit. s. 19. b. c.
 Sanguinē nō qmedē qd ē. 1. 10. i
 Sal9 publica ioluitas vite 3. 1. a.
 Ad salutē q vita tuta. 1. 11. t.
 Sapientia affectans quid pmo de
 bet cōtemplari. 3. 2. a.
 Sapientie auz licet querere in luto
 gētiliū scripturaz. 4. in plogo.
 Sapientia qualiter volcbatur et pin
 gebatur ab atiquis. 9. 6. p.
 Sapientia est etas mentis et arti
 ficiū totius vite. 4. 9. b.
 Sapientie alia diffunt. 10. ibidē. c.
 Sapientia firus sciē et qlic. ibidē. c.
 Sapientia est font de quo egrediū
 tur qtuoz flumina. 1. 10. l.
 Sapientia ē bonū hois ppriū/vnde
 laudabilis redditur. 6. 21. g.
 Sapientia nō in verbis. s. in ope et
 vltute cōsistit. 1. 12. a.
 Sapia sū vltute ēē nō pōt. 1. 9. o. p.
 Sapientie opā dare nō pōt de liao
 se viuētes. s. 3. i.
 Sapienti oia edūt ad vsū. 2. i. plo.

Sapies nō debet vbiq offendi. s.
 adūsus oēz fortunā debz ēē imobi
 lis. 3. 19. e.
 Sapies nō tā pugnā q̄ victoriam
 q̄rit. ibidē. g.
 Sapies q̄s sit. 4. 10. q.
 Sapientē qd deat. 1. in plogo. e.
 Sapient non recusat ab hoste da
 cen. 1. 1. b.
 Sapies i q̄ differt a stulto. 1. 3. d. e.
 Sapienti q̄ sē dubitabilia. 1. 2. f. g.
 Sapient quis est. 1. 3. e.
 Sapientem nō facit copia litteraz.
 1. 9. o. p.
 In sapientis domo qd debet psona
 re. s. 6. x. y.
 Sapienti nichil eoz pōt vsū. s. 3. f.
 Sapienti nō est vxoz duēda. s. 11. f.
 Sapientē nō deat saltare nec opti
 me psallere. s. 12. h.
 Sapienter explete nemo pōt qd ma
 le libet. s. 13. g. h.
 Saturni natura et cōdicio describi
 tur. 2. 19. e.
 Saul q̄re reprobat. Et qd ad exar
 lationē p̄s9 p̄itē p̄tēpsit. 2. 21. h.
 De saulis et moyse in ducatu popu
 li differētia. ibidem. l.
 Saul se penitere simulādo pplm ac
 cūsavit. ibidē. k.
 De saulis tirānide et supbia in vsur
 pando regnū melixi traditū Et de
 ei9 inuidia i dauid Et qd deo se oppo
 sinit. ibidē. n. o.
 Saul a veritate de relia9 q̄lites se
 quertit ad phitonē. ibidē psequēter
 Saul qualiter laps9 de negligētia
 ad infidelitātē ibidē.
 Saulē nō excusavit ignorātia dū
 accūsavit phitonē. ibidē. a. e.

Samuel non fuit suscitatus phito
nis impio/ licet saul hoc crediderit/
h de mo in spe samuelis. 2. 2. A. a. c
Habiliu aliqua facilius aliqua dif
filius agnoscuntur. A. A. b.
Scientia diuina multa. licet sit vna
ppter scitoz multitudinem. 2. 2. h
Haa dei simplex e sicut sba posita re
licet multa sint q scit et pt. ibide. h. i
Haa/ puidetia/ dispositio/ pscia/ p
destinatio/ in deo sut. ibide. Et q sine
u qre sic dicatur. ibide. h
Haa dei est infinita. ibide. k
Hae dei diffinitio. ibide.
Haa dei est causa oim reru. ibide.
Scientia futuri potest nuq fuisse sci
entia futuri. 2. 22. l. m
Haa pcedit virtute. 3. 1. f
Scientia duobus modis acquiritur
gracia vel natura. ibidem.
Haa sui quis habet. ibide. g
Haa dimuadi pstat audacia. 6. 2. a
Scientia reru paru pcedit sine bo
nis opibus. A. 4. c
In oi scia sut aliq pncipia q credet
oz n de eis dubitare licet. A. A. a. b
In scientijs que no faciunt hoinem
melioze no diu insistendu. A. 9. h. i.
Hae et artes ad caritate no reducuntur
non phie sunt dogmata/ sed fabule
et figmenta. A. 11. c
Sciendi impedimenta. 1. plogo. b
Hae clauis qe et q sut. A. 13. a
Scientia non acquiritur sine mag
no labore. A. 13. o
Ad scientia acquirenda est necessari
us amor doctu. A. 12. a
Hae quid sit rectu Et negligere il
lud facere q verandu. 8. 9. h
Per scientie arboze puenitur ad

beatitudine. 8. 24. d
De scientie ligno exade nd9 est ra
mus quo puciat ad vita. ibide. e
De sciendi sollicitudine qua reuelat
tur optata. 2. 1. A. g
Sapientis pudicia et humilitas Et
qualit ei hanibal cesserit. 3. 10. e
Sapio no pcedat se dnm vel vic
toze nisi a paucis noari. ibide. g. re
De sapientie affricani paa. 3. 19. g
Sasma in ecclesia vel ciuitate q p
niasu. 8. 13. g. h.
Scolariu nimis adherere opinioni
bus magistror arrogatia et de se
tus scientie. A. 9. a. b.
Scolar male ibuet no faciunt i bo
nis pncipis ibutur. ibide. c. Et q
p tali istu do duplex e exigendu. ibi.
Soma quid est/ et qualiter differt
a letozia. A. 24. n. o
Somata qualia et qliter sut inter
ferenda conuuis. 8. 20. m
Scriptura q necessaria et utilis p
mo plogo per totu
Scripture no sut retorquede ad p
priu hois sensu/ h magge e9. A. 13. e
Scriptura sacra agel9 est miss9 ad
sodomoru id est hereticoru malicia
subuertenda. A. 13. e
Scripturis seruendu et cu eis iuc
tandum. A. 13. e.
In scuto plus q in gladio confidit
multi milites. 6. 9. a
Secreta diuitu et potentu scie q expe
dies ad success9 pspos videat Et
quata pcula in imuncat. 3. 12. e. g
Secreta diuitu et caupones scis q
lenones. ibidem. h. i
Secreta potentu foale sciuntur et
publicantur. ibidem.

Secrete facijs potētū iponūtur delicta ipsoꝝ nisi potētū malicia sit nūnis publica. 2. 12. 1. k. l.
Securitas nullā in sompnijs vel augurijs. 2. 1. a.
Senat9 i corpe reipublice tenet locū cordis. 4. 9. a.
Senat9 qd sit 2 vñ dicat Et de e9 recōmendatione 7 in q̄ta habeatur reuerentia. ibidem.
Senat9 venerabilis q̄ sit. 4. 9. g.
Seniores nō dent malū exēplum iuuenib9. 1. 4. i.
Senes auari sūt / Deberent tñ esse maxie liberales. 8. 14. i. k.
Senes romani q̄ solliate istructāt iuuenes. 8. 8. k.
Senones galli q̄ strenui fuerunt. 6. 16. a.
Sensus corporales circa quid versentur. 2. 13. c.
Sentētia 7 errorē distinctio Et q̄ sentētia debet sigre ver. 2. 22. i sine
Sentētia dei moueri p̄s Cōsiliū dei imutabile. 2. 26. a.
Serenitas gratissima p̄nosctur p̄ nūdificationem 7 ouationem altionis. 2. 2. b.
Sermo q̄uis 7 doct9 q̄te sit efficacia vt patuit de smoe zenocratis acia polenuū. 8. 9. f. g.
Sermo q̄te sit efficacia patuit in enea. 6. 21. d.
Smo bon9 fama benignitatē cōalinet 4 bñficia extorquet. 9. 8. d.
Sermone breui nō posse grandia facile q̄phendi. 4. in plogo
Seruos esse q̄ debet alijs impare est mētes. 4. 10. g.
Serui nō q̄tempnēdi nisi viāose ui-

uant. 8. 12. a. b.
Seruire v̄tuti sūma libertas. fuit vicijs vilissima fuit. ibidē. b.
Sola fuit9 ai noxia ē. ibidē c.
Seruitus nulla turpior voluntaria ibidem
Seruit9 q̄ est ex necessitate mīme horēda. 8. 12. c.
Snt seruos iueniūtur aliq̄ dñis valentiores. ibidē c.
Serui/dementē sunt tractādi/7 ad mittendi ad familiaritatem 7 q̄silium vt dñs poq̄ amet ab eis q̄ t̄meatur. ibidē. d.
Seruos nō habem9 hostes sed facimus. ibidē
Serui benigne a dñis tractati patietat pro dñis mori. ibidē. f.
Seruitutem feliciū quāntum mīmū hystiones cū eis placēt ibidē. g.
Seruilis conditio nulla q̄ tyrānio. 8. 13. e.
Sibilla qd p̄phauit de xpo 2. 14. d
Sicarij sunt portātes arma p̄pria auctoritate 6. 8. b.
Sidera licz sint signa aliquoz futuroꝝ nō tamē necessaria. 2. 24. b.
Significatiōes rerū naturalū nō cōtempnēde. 2. 2. a.
Signa quedā p̄loquūt tēpestates 7 serenitates futuras. ibidē
Signoz quedā particularia 7 quedā vniuersalia. 2. 7. a.
Siḡ qdā a natura/ qdā a deo/ qdā a demoinb9 pueniūt. ibidē. b.
Signa aliq̄ intelligere difficile. ali quādo sup humanū intellectū. ibidē
De signis signatibus exadiū theosolimitanū nouissimū 2. 9. p totū
De signatione edipsis lune p̄ x̄ij

noctes continuas. ibidē.
Dignus 7 prodigijs visus fuit deus
pl. anis iudeoz malicia emolire pe
nā eis debita differēdo. 2. 9. b. c
Dignis euictib9 ire dei/ nō credē
pplm psuadebat q̄tā de terram de cep
tores ante exadiū iherosolimitā. nū
ibidem. c
De significatiōe stelle ad modū gla
diij. 7 cometa arēte p̄ anū sup au
tate iherlm an eis exadiū. ibidē. d
Digna sūt q̄ q̄ naturā sūt. 2. 11. a.
Dignoz idiaio p̄emunit deus cre
aturā. 2. 13. a
Digna multa p̄essēt exadiū yta
lie. ibidem.
Dignoz argumentis ifidelitas cri
gitur/ 7 fides roboratur. 2. 13. a
Dignū quid sit 7 de signoz diffe
rentia. 2. 19. a
Digna interdū vera interdū falsa.
ibidem.
Significationes varia sompnoz.
ibidem.
Significatio rerū multiplicatioz q̄
vōā. 2. 16. a
Significatiōes tot habet res quot
rebus est similis. ibidē. m.
Significat res minor maiorē/ non
contra. ibidē. m.
Signoz vis iuxta personā qua
lit. se respōdet. 2. 16. c
Signa interdū per grū s̄gnt. ibidē
Non signant aut per contrariū vi
sio 7 oraculū. ibidē. e
Similitudinē aliquā hēt quelibet
res ad hoīem. 2. 16. a
Similitudo alia substantialis alia
accidentalis. ibidē. v
Similitudinē imitationis est ac

atura similis deo non participatiōe
substantie vel accidentis. ibidē.
Similiū rerū idē signū. ibidē. b
Sili cause silis est effectus Et res
proce si causa sit minor. ibidē. b
Symonia est spēs hēsis q̄ comitti
tur dādo et accipiendo tā an q̄ post
p̄motionē. 1. 19. h
De symoniaas egregie d. lufis per
robertū cācellarū regī apulie. ibidē
Simpliatas iuuat ad veritatē ad
discendā. 1. 23. c
Simulatores bonitatis 7 sanctita
tis q̄ p̄niciosi. 1. 10. e. f
De sobritate antiquoz p̄ncipū q̄
tū. 1. 1. n. o. p
Doroꝝ conformitas facit ludū/ dif
formitas diemur. 3. 10. a. b
Docratis recōmendatio in contemptu
terrenoz. 1. 11. a
Docratis recōmendatio positur Et
q̄ fuit p̄m9 inuētōz phisic moralis.
1. 4. b. g
Sol ḡmine t9 s̄gnt inūdatiōē aq̄
rum. 2. 3. a.
De solis miris opib9. 2. 19. k
Solis radius q̄libet diuersimode se
habeat in diuersis. 1. 3. h. i
Sine sollicitudine 7 prudentia nul
la pollicia subsistit. 1. 12. i.
Sollicitudine sciendi reuelantur op
tata. 2. 21. g
In sophistis occupat expedit/ ad ex
aminationē veri. 1. 12. i
A sophistis quādo sit assandū. Et
qualiter talia sunt reprimenda. ibi
dem. i. k.
Sophisticationes prudenter argu
ere et verba rebus a p̄care 7 con
tra diffiale. ibidē.

De sompniōzū speciebus causis et
significationib9. 2. 14. p. totum
Sompniū proprie dicitur quid sit et
de ei9 speciebus diuersis. ibidē. c.
Sompnia maxime euanescent in
autūpno et insōpnia dñanē. ibi. e.
Sompniōzū diuersitate causat lo
cū diuersitas. 2. 14. c.
Sompnia ex ebrietate et crapula
causata vana. 2. 16. d.
Sompnia vera frequenter habent
mentes cōposite. ibidē. f.
Sompniōzū vanitati iuigilās / doz
mit in fide et distat longe a venti
te. 2. 14. a.
Per sompnia licet deus reuelat ser
uis suis frequenter veritate / tamen
allegare credulitate suā signifiati
onib9 sompniōzū / est exorbitare a fi
de et ratione. 2. 14. b. Et nō ibi
forte rationē
Sompnia si ad nullū viā inatē /
a fide non sūt spnenda. ibidē. c.
In sompno aiales vātes q̄scūt /
naturales intēdūt. 2. 29. b.
In sompno interdū veritas liber9
contēplatur. ibidē. c.
De sompni portis / et quid signifi
cent. ibidē. d.
Socios quid auspici9 significēt. 1.
12. c.
Doctilegi q̄ sint. 1. 12. g.
Doctilegi9 exercitiū / et grām dei ne
mo simul consequitur. 2. 28. h.
Doctilegi cōmunitē male finiūt di
es suos. ibidē. m. i.
Ad sortilegia ipugnanda sufficiēt
successus maloz. ibidē.
Doctilegia quecūq; a sacro canōe
interdicta sūt Et q̄ aptē talia dele

te sūt gentes Et q̄ sūt cōtra fidē. 2.
28. l. m.
Speculari9 qui sim Et q̄ ioseph si
mulauit se speculariū. 1. 12. e.
Speculari9 imolant de moib9 mē
tes linguā et cor9. 2. 28. a.
Speculari9 non exarsantur p̄ ig
norantiā. 2. 28. a.
A speculariōzū et sortilegiōzū male
fici9 qualiter auctor hui9 libzi pre
seruatus. 2. 28. g. h. Et quātū illa
abhorrebat. ibidē. m.
Spectacula obscena fugiēda max
ime a p̄sonis grauib9. 1. 8. h.
Spectacula honesta admittēda.
ibidē. m.
Spectacula inhonestā frequētare /
sapienti placere nō potest. 3. 12. f. g.
Spiritus boni vel maligni mētes
hoim scdm eoz menta erudiūt vel
illudūt. 2. 14. h.
Spiritu9 loquitur veritate nec erui
bescit. 9. in p̄logo.
Spiritus qualis sacerdotēs ele
git. 9. 6. b. c.
De statu suo rixari non statuit phi
lophi. 1. in p̄logo. e.
Statuit cunctis non prouenit nisi
si a sapie fonte. 3. 16. a.
Stella ad modū gladii et cometa
apparuerūt per anū supra ciuitate
ihrlm an̄ ei9 exadiūt. 2. 9. d.
Stelle vel planete nec visu faalce
nec sūt effabiles / ideo stultū ē eas
curiose contēplari vel ab eis respon
sū expectare de futuris Vbi nota de
mandrago q̄ dicit eas athomos in
orbe voluere. 2. 24. c.
Strategēmata et strategēmatica
quid sint. 8. 19. o.

De strigis vel lamijs que feruntur a retulis de nocte ambulare Et q̄ sunt fantasie a demonib⁹ immul se. 2. 1A. k.

Studiosis litteratis quare non placet curas frequentare. 1. in plogo. f. Studium venustat personam dum suo non alieno officio insistit. 1. 9. parte. G. b.

Studiū querendi qualiter prodest. A. 13. d.

Stulticia quid est Et q̄ conitatur cupiditate. A. 1A. b.

Stulti vitando vicia in contraria curant. 3. 13. a.

Superbia radix oim malozū / pre scidentia nō fouenda. 3. 3. a.

Superbiā innatā fouens non facilliter potest eius toxicum impedire. ibidē.

Supbie soboles est ianis glā Et qlit̄ est iniaū oim vicioz. 3. 1. b.

Ex superbia oritur ambitio ⁊ quō A. 1A. c.

Supb⁹ quō vult ee sicut de⁹ ibidē.

Supstitiose ligaturē detestāte 2. 1. a.

Supstitiosa non sunt que fiunt ex fide ⁊ ad glāz dei referuntur ibidē. c.

Supstitioes ⁊ auguria abhorrebat iulij cesar ⁊ dicta supstitiosa p̄ oppositā capiebat Jē marcus. 2. 1. c.

Supstitiaonib⁹ ⁊ ludificationib⁹ p̄ mittuntur infideles et reprobi subiacere. ibidem.

Talus voluptas quot ma la facit. 3. G. c.

Tacitū scrutiniū q̄ nece saluū studiosis. A. 13. k.

Tales multius p̄zina ps ionicoz phoz inuenit p̄zinz defectus solus ⁊ lunc. A. 4. a.

Tali aurei dati sūt demetrio in signū p̄ualis leuitatis. 1. 4. b. v. l. 9.

De tpanaa in cōiuijs. 3. 3. f.

Templa deoz spoliantes qualiter punita fuerunt. G. 16. d.

De templarijs ⁊ eoz p̄pensi. A. 20. a. g.

Tempus pdige expendere nichil indignius. 1. 1. c.

Tercā alienā exigit philosophia A. 13. n.

De terca sua exire qd̄ est. ibidē.

De testibus et eoz exanatione 4. 12. p̄ totū.

Testibus deficientibus vtendum p̄sūptionibus / exemplo salomonis. ibidē.

Thebanozū dux qualiter deap̄tū fuit ocaulo phitonice. 2. 2A. d.

Thobie liberalitas ⁊ caritas 3. 13. n. o.

Tiberij p̄aa describit. 3. 19. o. p.

Timorē maxime incutit conscientia vel remorsus p̄prie iniquitatis. 1. 13. r.

Timor seruilis extermiat libertatē spiritus. 9. in prologo

Hinc timore non aspirandū ad p̄cipatū. 9. A. a.

Timor x̄p̄rimus gradus scale virtutum ibidem. c.

Timor iniaū sapientie ⁊ finis. 9. d. c.

De timore seruilis & filiali *Ibidy*
Timor quid sit *Ibidy*. f.
Timere debet miles ducem pl⁹ q̄
hostem. G. 11. q.
Timere / ignomiosū militi. G. 13. d.
Timor modestus cognat⁹ et famuli
aris sapiēt⁹. 1. 13. a. c.
Timor duplex Et quis timor in sa
piētē cadat *Ibidy*. a. b.
Nō timere nec moueri alijs passio
nib⁹ nō est hoīs potestati / s̄ eis nō
indulgere cōsensum. A. 3. d. c.
Timeat multos necesse est / quem
multi timēt. S. 19. p.
Tiranus est hostis publicus & illū
licet occidere. 2. 14. a. b.
Tiranus vnde nascit⁹ Et quid est
tiranus. A. 11. d.
A tiranide null⁹ aut rarus immunis
Ibidem
Tiranus exerceatur eque i paucis /
vt in mult⁹ *Ibidy*. c.
Tirani nulla conditio seruilioz. S.
16. e.
Tiranus quid est & qualiter diffe
rat a prinape. S. 11. a. b.
Tirani origo iniquitas est *Ibidy*. b.
Si tirani nō essent / oīa essent tran
quilla & queta nec essent regna di
uersa *Ibidy*. c.
Tirani sūt puator⁹ plurimi *Ibidy*
Tiranus nō attendit honestū nec
iustum *Ibidy*. e.
Tirani quia nolūt obteperare diui
no iudicio ideo nō possūt quādo vo
lunt. exēplo de illo cui scripsit basili
us *Ibidy*. e. f.
Tirani interdū vocantur reges et
prinapes eōtra *Ibidy*. g.
Tiranos induxit in populo dei de

fectus sacerdotū. S. 13. a.
Tirani & gentiles sūt ministri dei
et propter p̄ca populi inducuntur a
deo *Ibidy*.
Tirani potestas bona s̄ tirannide
nichil peius *Ibidy*.
Tiranus est oīs qui sibi cōcessa ab
utitur potestate i subditos *Ibidy*. c.
Tirano semp liant adulari & de a
pere & honestū occidere. nisi *Ibidy*. S.
13. o.
Tirani q̄muniter mala morte mo
rūt⁹. S. 19. p. totum
Tiranos publicos semp licitū sūt
occidere. S. 20. p. totum
Tiranos inducūt p̄ca quos peni
tentia excludit *Ibidy*. d.
Tirannū nō licet occidere ei q̄ sibi
astrat⁹ ē fide aut iuramēto *Ibidy* m.
Tirones quales sūt eligēdi. G. 2
b. c. Et qualiter instruēdi *Ibidy*
Tirones dure nutriti sūt apti. tene
re. inepi *Ibidy*
Titi recōmēdatio & de eius pacien
tia. 2. 19. q.
Tonitruoz auspicia. 1. 13. q.
Traiani clemēcia verbo & factis
S. S. c. f. g.
Traiani benignitas. 4. S. a. b. Et
q̄ oīb⁹ est p̄ferēdus *Ibidy*. c. d. e.
Traiani cōdescensus ad supplicati
onem vidue *Ibidy*. e.
Traianus saluatus ad p̄ca beati
gregozij *Ibidy*
Tullius secat⁹ est achademus in
senectute. 2. 22. b.
Turbatio multū impedit aīm a stu
dio & bonis moribus. A. 13. i. k.
Turpitudine eē fugiēda 2. 21. a. 11
Turpitudō viciū *Ibidy* *Ibidy*. S. 12. f.

Trinitatem/causam omnium posuit
plato. A. 4. 1.

Uilitudo corporalis quot ma
lor est origo. S. 4. b.

Vaspasianus fertur caecum et
claudum sanasse. 2. 10.

Vaspasiani patientia / et de eius gratia
rursione. 2. 12. p.

Venatio dum licite exercet officium vel
artificium est. dum illicita maleficium. 1. 3. b.

Venatica ortum habuit a thebanis
fedis et pessimus deum transmissa est
ad frigios molles et impudicos. 1. 9. a.

Venationis preteritum ferunt fabule multa
mala facta. ibidem.

Venatio ferunt thebanus in bestiam mu
tatus. dardanus viam contra naturam com
misisse / adonides creatus. 1. 9. b.

Venatores capta bestiola qualiter
plaudunt. 1. 9. pte. 2. b.

Venatores reputant omnes artes suas
ignorantes nichil scire boni. ibidem. c.

Venatio auium mitior quam ferarum. sed
non maturior. ibidem.

Venatio ex quibus conuincit infre
tuosa. ibidem. d.

Venationem exercant plurimi / ut super
tius faciunt peccates. ibidem. e.

Venandi licentia data captiuatur a
thens. ibidem.

Venatio dediti / feri / leues / lasciuu /
et voluptuosi. quod est effrauent. ibidem. g.

Venator primus legit fuisse neroth /
qui primus in hominem tyranidem exer
cuit. 1. 9. pte. A. a.

Venator sanctus / in nulla hystoria
iuenitur. ibidem. b. c.

Venationem si exercuerint viri illu
stres nunquam enim philosophi vel sapientes. ibidem. d.

In venatio plurimi peccates et reges

a domino sunt passii. ibidem. e.
Contra venationis cupiditas inuentione
grauis. ibidem. f.

Venatica non est omnino illicita sed eius in
moderatus versus. 1. 9. pte. G. a.

Venationem exerant esau inculpabili
ter nisi nimia mora ex iocundato a
more ipsum fecerit culpabilem. 1. 9.
pte. 9. f.

Venandi tempus culpa extenuat
ibidem. g.

Venatio intempestiva ex quibus red
ditur. ibidem.

Venandi locus quis sit optimus.
ibidem. pte. A. a.

Venatio / ea exercetibus / secundum cano
nes non solum claudit ascensum ad ordi
nes / sed adimit eam ordinem iam ad
eptum. ibidem. c.

Vendunt omnia animalia / etiam silu
tium. 4. 10. a. b.

Veneno tinam igne comburi nequit
S. 19. c.

Venter plenus maxime obzuet ad
mum. S. 6. q.

Venerem. que ebrietas extinguit et
non. S. 6. f.

De vobis philosophis. A. 12. a.

In verbis non consistit sapientia vel phi
losophia sed in opere. A. 12. a.

Verba frustra voluunt in ore / si virtutis
deficiunt opera. 4. 9. f.

Verbum dei est omnis instructio sa
lutis. A. 10. e.

Verba rebus et res vobis parant ad
scientiam acquirendam. A. 12. h.

Verborum copia que laudabilis et
non. ibidem. i.

Verbum frequens et insolens fugi
dum. S. 10. h.

Veracitas q̄ n̄c̄aria p̄ho .8.9.h.
Et de veracitate recomēdatōe ibidē
Veritas scripture sacre/pia intētiōe
scruata.2.22.f.
Veritosa interdū maximis q̄stioibz
impugnatur.2.16.h.
A veritate derelicti qualiter fugiūt ad
sup̄stiaosa mēdacia.2.21.e.
Veritas est sibi semp̄ cōsona a quo
tūq̄ p̄fecatur.2.21.a.1.
Veritas idiat mortē nō timeri s̄ ad
eam p̄ari. ibidē
Veritate gaudere debet xpi discipu
lus.3.plogo
Veritatis agnitio et cultus v̄tutis
involuntatis vite. ibidē. e. g.
Veritas aspera vtilior adulatione.
3.6. h.
Veridia a maḡtibz reputatur imi
n. ibidē d.
Veritate non audiūt moderni sine
offensione grauissima.3.19.e.
Veritatis p̄fessio ⁊ quibz viciatur.
9. in plogo
Veritate audire nolētes sūt a veri
tate alieni. ibidē
In veri exp̄inatione libez vnicuiqz
iudiciū reseruādū. 1. in plogo h.
Veritatis inuētiōē impedit ira et cō
tumacia. 1. 1. h.
Veritas reuelat̄ huilibz 1. 12. a. b.
Veritatis eloquiū apud gnatonicos
timen est maiestatis. 6. 26.
Veritatis amatores ab adulatozi
bz accusatur apud p̄nāpes quasi rei
temeritatis. 6. 29. a.
Veritatis ignorātia est interdū in sū
ma copia lēaz. 1. 9. o.
Vestū curiositas in p̄cio/coloc/
⁊ forma/ sapit meretriciū futurū. 8.

12. f.

Vestimēta esau in quibz b̄ndiatur
iacob/q̄ sint. 8. 16. a.
Via ad pueniēdū ad b̄ndinē arcta
⁊ difficilis Et q̄ sit illa. 8. 21. a.
Via b̄titudis nō ē/ s̄ meritū tāpna
tiois/nosce bonū ⁊ nō facē ibidē b.
Via maiorz foraz ifiaūt q̄ mino
rum 3. 4. e.
Viaū p̄tra naturā q̄ de testandum
3. 13. h. i. k.
Viaū q̄ naturā q̄ vile Et q̄lit̄ t̄ p
nat̄ iura ⁊ q̄li pena puniēdū ibidē.
l. m. n.
Via ferēda s̄ a tollēda flagitia at
⁊ crimina nō toleranda 6. 21. a. b.
Via ferēda s̄ si p̄t fieri honeste et
cū fide. ibidem. b. c.
Viaoz detectores ⁊ rep̄hēsores me
ter̄ haberi i grā hoim 8. in. plo. a.
Via q̄re a sup̄bia ⁊ ianū glā ⁊ ab
inuicē oriūtur 8. 1. b.
Via sequētes vini aborti s̄ ⁊ in
habitāt terrā 3. 18. a.
Ad victoriam qd̄ cōferat 6. 13. e. d.
Item. 18. d.
Vinū q̄lit̄ forme 2. 12. e.
Vinū fuit olim romaio semis ite
dictū/ ⁊ causam quare. 8. 8. k.
Vini vsus modest⁹ q̄ vtilis et n̄ca
rius. 8. 9. h. [8. 16. e.
Vires vane nō liberāt sed veritas.
Virtutē sequi est assequi imortali
tatem. 2. 21. a. m.
Virtutis cult⁹ ⁊ agnitio veritatis in
voluntatis vite. 3. plogo. e. g.
Virt⁹ in āgelo vel homie est diuini
tatis vestigiū. 3. 1. e.
Virt⁹ ois in mō p̄sistit. 3. 3. a.
Virt⁹ est solaris radius q̄ oia facit

eximia. 7. 9. a.
Virtutē ymago ē q̄cqd̄ c̄tra gr̄az ī
hoīm morib⁹ iueniē egregiū. ibidē.
Virtus / non virtutis ymago mere
retur cōmendari. ibidē.
Virtus vera nō nisi in vera dei no
tia a cultu esse potest. ibid. b.
Virtutes a se habere crediderūt plu
rimū. ibidē.
Virtutē ymaginē vix aliquis nūc
tenc. ibidē. c.
Virtutis exempla nunq̄ humano
generi defuerūt. ibidē. d. e.
Si sola virtus esset in precio / oīa
bene starent. 9. 4. g.
Virtutes quatuor prudentia Et q̄
re dicūtur cardinales. 9. 12. d.
Virtutū riuulus deuote petit acce
rigrari. ibidē.
Virtuose se cōponenti recte succedūt
v. uersa. 4. 1. b.
Virtutis laus in opere non in verb
consistit. 4. 6. n.
Virtutis de featū plozaē profiat ad
philophiā. A. in prologo. b.
Virtus iniurias captiuitatis igno
rat. ibidē. c.
Virtus unica est via eūdi ad beati
tudinē. A. 8. h.
Virtus est felicitatis meritū. felici
tas virtutis premiū. ibid. v.
Virtus sumū bonū vie. ibidē. b.
Virtus oīa agenda cōplectit. ibidē.
Virtutis vsus optim⁹. Et q̄ de⁹
est eius fruct⁹. ibidē. i.
Ad virtutis inātamenta pauca attē
dunt. A. 9. i. k.
Virtus ex ope cōmēdat. A. 12. a.
Virtus sapiam comitatur. ibidē.
Virtus paupertate crescit / diuicijs

expugnatur. A. 13. n. [24. d.
Virt⁹ p̄ paciētia marie daretur. A.
A virtute puenit p̄fca libtas nē esse
p̄fca virtus sine libtate. A. 24. a. b.
Virtutis inuua soli calcat libtate
ibidē. b.
Virtutē cultu nichil ciuili⁹. 8. 9. b.
Virtuti pure sumā libtas. 8. 12. b.
Virtuti insistentū aut de gloria des
perandū. 8. 13. p.
Virtutis titulo plus quib⁹ daretur /
q̄ quocūq̄ alio. 8. 19. g. Itē p.
Virtutis istumēta q̄ sūt. 8. 14. e.
Virtutis ram⁹ exādēdus de ligno
scie quo pueniat ad vitā. 8. 24. c.
Virtus seipsa suffiat ad beatitudi
nem. 8. 14. e.
Visio nocturna quid sit. 2. 14. f.
Et de visionū differentia. ibidē.
Vitei volūt mali et ficiū. 3. 12. l. n.
Visitare pupillos et viduas in tri
bulatione eorū est regula oīm poli
ticorū / non in oīo dei de gentiū. Et
que sit istoꝝ regula. A. 22. m.
Vite inuoluntas sal⁹ publica ē. 3. i.
Vita aīe de⁹ sicut anima vita mō
poris. ibidē. a.
Viuūt anima obteperādo diuine vo
luntati. ibidē. b.
Viuente aīam perfecte / deus totā
occupat et replet. ibidē. c.
Vita aīe perfecta est cū spiritus dei
implet eius virtutes. ibidē. d.
Vite inuoluntas vā et sola ē agnitio
veritatis et cult⁹ virtutē. ibid. e. g.
Vita qualiter seruanda et qualiter
contēpnenda. 4. 1. n. [a. b.
Viuē s̄b mal p̄nāpib⁹ q̄ misere. 4.
Vita ciuil natura dēt imitari. 6. 20. a.
Viuendi forma est viuere sed⁹ na

tute institutionem *Ibidem*.
 Vita quiete q̄ necessaria ad acqui-
 sitionem sciētie. *A. 12. 1.*
 Viuēdi forma unde trahitur et un-
 de non. *A. 19. e.*
 Vitam tranquillā nullus p̄ volupta-
 tes assequitur. *S. 19. a.*
 Vita maloz non malicia s̄ potius
 comedia vel malicia. *3. A. a.*
 Vita nostra transit ad iustas flumi-
 nis. *3. 8. l.*
 Vitatur facilius mala p̄cognita
A. 9. m. n.
 De vitula q̄ in sacrificiū manib9
 peperit agnam. *2. 2. d.*
 Vixis rēcomēdatio. *1. 9. pte. 3. a.*
 Vnio volūtati facit republicā p̄-
 sistere et diuisio oppositū. *4. A. c. d.*
 Vnio et iūctura solida in quib9 con-
 sistit *Ibidem*
 Vniuersitati dū prospiciet a singulis
 bene se habet res publica. *6. 12. c. d.*
 Vniuersalia astruere esse substantias/
 frivolum. *A. 12. l. m.*
 De vniuersalib9 diuersis opinioēs
Ibidem. m. n.
 Volūtate dei certissimū indicium est
 prohibitio et p̄ceptum. *2. 26. 9.*
 Volūtate dei scdm platonē est rec-
 tissime natura. *2. 12. a.*
 Volūtate dei ē origo oīm rez *Ibidem*
 Volūtate dei est prima oīm causa/
 cui9 causā querere nō licet. *2. 26. b.*
 Volūtate bona q̄ necessaria in p̄e-
 sidente. *4. 11. c.*
 A volūtatis p̄uerso fonte quot ma-
 la oriūtur. *S. 16. a. b.*
 Volūtatis p̄prie scatores sūt epi-
 curi. *S. 29. a.*
 In volūtate mala velle/quod quis

nō potest tormentum
 In volūtate bona interdū iocundū
 et fructuosum/s̄ laboriosū *Ibidem a.*
 Volūtatis corrupte sūt multi/ inte-
 gre p̄ua *Ibidem*
 Volūtate p̄ant filios id est bona o-
 pera cū dolore/s̄ ad gaudiū; filias
 id est vicia/nō dolore s̄ ad dolorem
S. 29. c.
 In volūtatis p̄prie abdicatione cō-
 sistit vere iusticie sūma. *A. 22. d. e.*
 Volūtate nō erubescit p̄stitui cuius-
 rang libidini. *1. 9. b.*
 Volūtate p̄uate utilitas multoz
 est p̄ferēda exēplo illius qui pele-
 git muscam formati i exterminatio-
 nem muscāz q̄ auem insinu i cap-
 turam aliarum auium. *1. 9. parte.*
3. f.
 A voluptate ortū nō potest esse vie-
 tuosum. *1. 9. p. 6. f.*
 Voluptas est nouerca *Ibidem*
 Voluptas duplex *Ibidem*
 Voluptas aios grauiorē effemi-
 nat *Ibidem g.*
 Voluptas p̄tes est libidini. *1. 6. l.*
 Voluptatē finis penitentia est. *6.*
22. a. b.
 In voluptatib9 cōsistere b̄tudinē
 ponūt epicuri. Et tamē p̄ volupta-
 tes ad beatitudinē trāsire laborio-
 sum. *A. 14. b. c. d.*
 Per voluptates nō deuenit ad vi-
 tam quā de se habēt epicuri *Ibidem d.*
 Voluptas qui9 sensū que imū-
 dioe fit. *S. 6. a.*
 Voluptas oculoz/auriū/et in qui-
 bus cōsistit *Ibidem b. c.*
 Voluptas sensū maxime t̄cus/
 nō sinit hoīem libez *Ibidem*

Ut voluptate fugerent castrauerunt
¶ cebauerunt se multi. s. 6. d. e.
Voluptatum initia obliuiscenda s;
exitus recordandi sūt. ibidē. e.
Voluptates gustus ¶ tactus simi
les hominib9 ¶ brutis ¶ p illas fi
unt homines similes brutis. s. 8. i.
Voluptates alie sunt prop:ie hōi
bus. ibidē.
Cū voluptuarijs rebus ingredie
dum diat plato ut cū exercitio circa
talia temperantiam ¶ cōtinentiam
acquiramus. Hoc tamen non con
silit actor infirmis animis /
sed diat talia esse magis fugienda
s. 10. t. v.
Voluptas pcedit viam sciētis
¶ disciplinis. s. 3. n.
Voluptatib9 non assueti cōsus ab
eis capiuntur. s. 10. t.
Voluptatū modestus usus q̄ vtil
sedm platonem. ibidē.
Omnis voluptas libidinis turpis
quam non excusat coniugium. s.
11. b.
Voluptatem perfectam non esse si
ne expletione libidinis non posuit
epicurus nec aliquis philosophus.
sed silenus senex iuucteratus tandē
asini sui rugitu restrenatus. s. 11. b.
Voluptas sensuū iduat hoīs serui
tutem. s. 12. a. b.
Voluptas aurium que laudabilis.
Ibidem. i.
Voluptas vestium ¶ pcedositas de
testanda. Et q̄ in talibus nō delec
tatur sapiēs. s. 12. p. q.
Vox est conformis nostro spiritui
1. 6. e.
Vox qualiter diuersimode mouet

animū. ibidem
Vocem ut conseruaret quanta suffi
ciunt neco. 1. A. b.
Voces quid sint. s. 12. k.
Virus sine arte insufficiens ¶ con
tra virus tamen expers artis vtilior
6. 12. h. i.
Vti nescit suo / qui semp ab usus est
alieno. A. 16. c.
Virus sapienti carus. s. 3. f.
Virus rerum laudabilis aut culpabi
lis. Res sunt indifferentes. s. 1. k.
Vultuoli qui sint. Et quomō eoz
malicia dissoluitur. 1. 12. e.
Vultus bon9 in conuiujs multum
necessarius. s. 3. t.
Vxor nō est duenda sapiēt. s. xi. f.
Vxoris querela. Et q̄ non est pos
sibile pariter seruire vxori ¶ philoso
phie. ibidē.
Vxor sola non pcedenditur / ne a
te displiceat q̄ dupatur. ibidē. g.
Vxorē ducere ut habeam9 hēretos
stolidissimū. ibidē. k.
Vxorē ducere sedam / habito expi
mento de pma q̄ misēu. ibidē. l. m.
Vxor philippi regis macedonū cū
exdesit a lecto. s. 11. p. zē

Risto testimonium perhi
bet ioseph9. 2. 9.
Epistulum cum hominibus
conuersari / nullus vult hodie. 1. 16.
o.
Epistulus in ortu suo parauit seculo
s. 18. e.
Epūs sub augusto nat9 ē ibidem

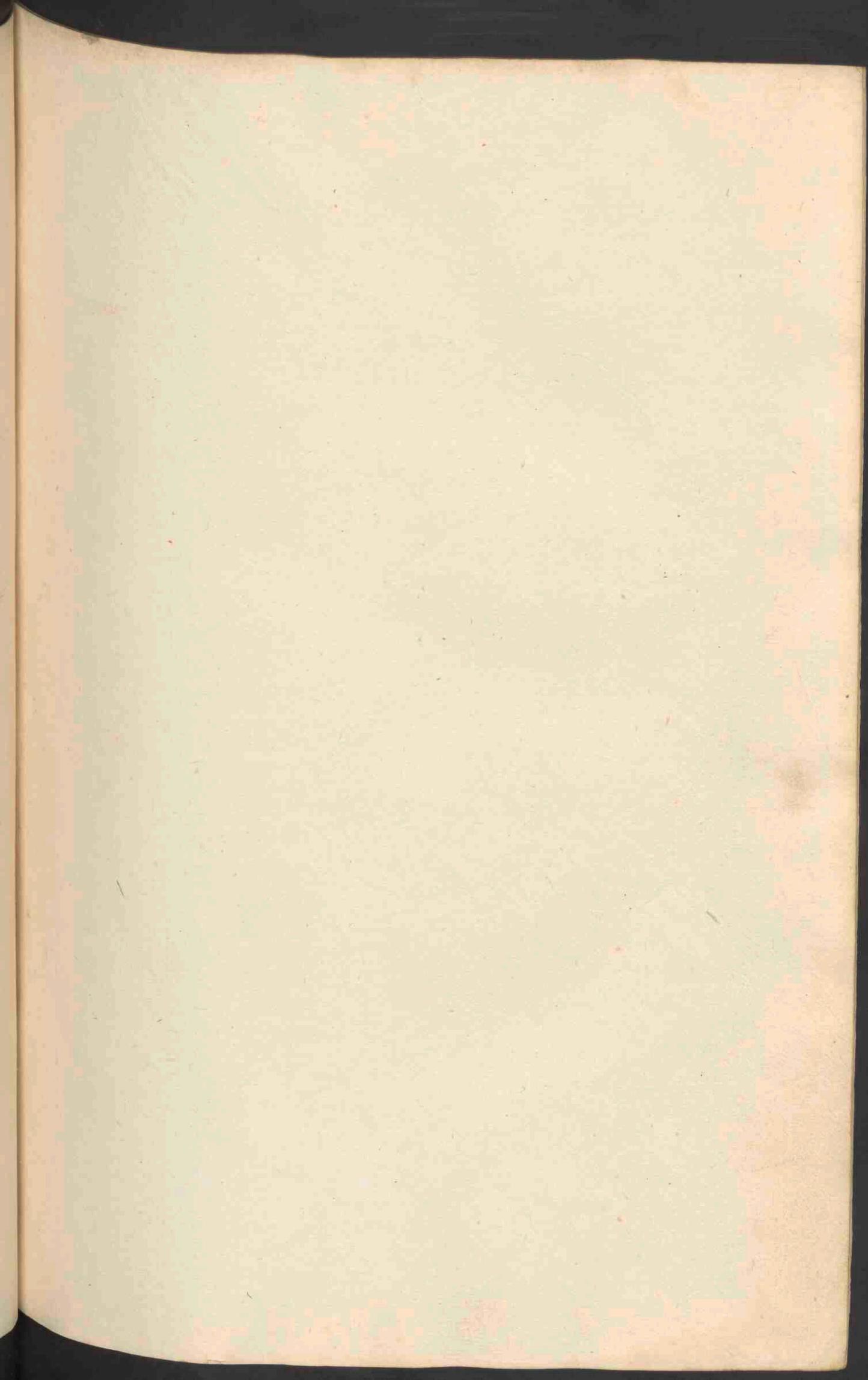
Episcopus sub augustis natus est Ibi
 Episcopi aduentu precesserunt multa
 signa Ibi. e. f.
 Episcopi non honorantes/gloriosi non
 diu subsistunt. s. 22. b.
 In xpm insurgunt plurimi licet hoc
 diffiteantur Ibi. c. d.

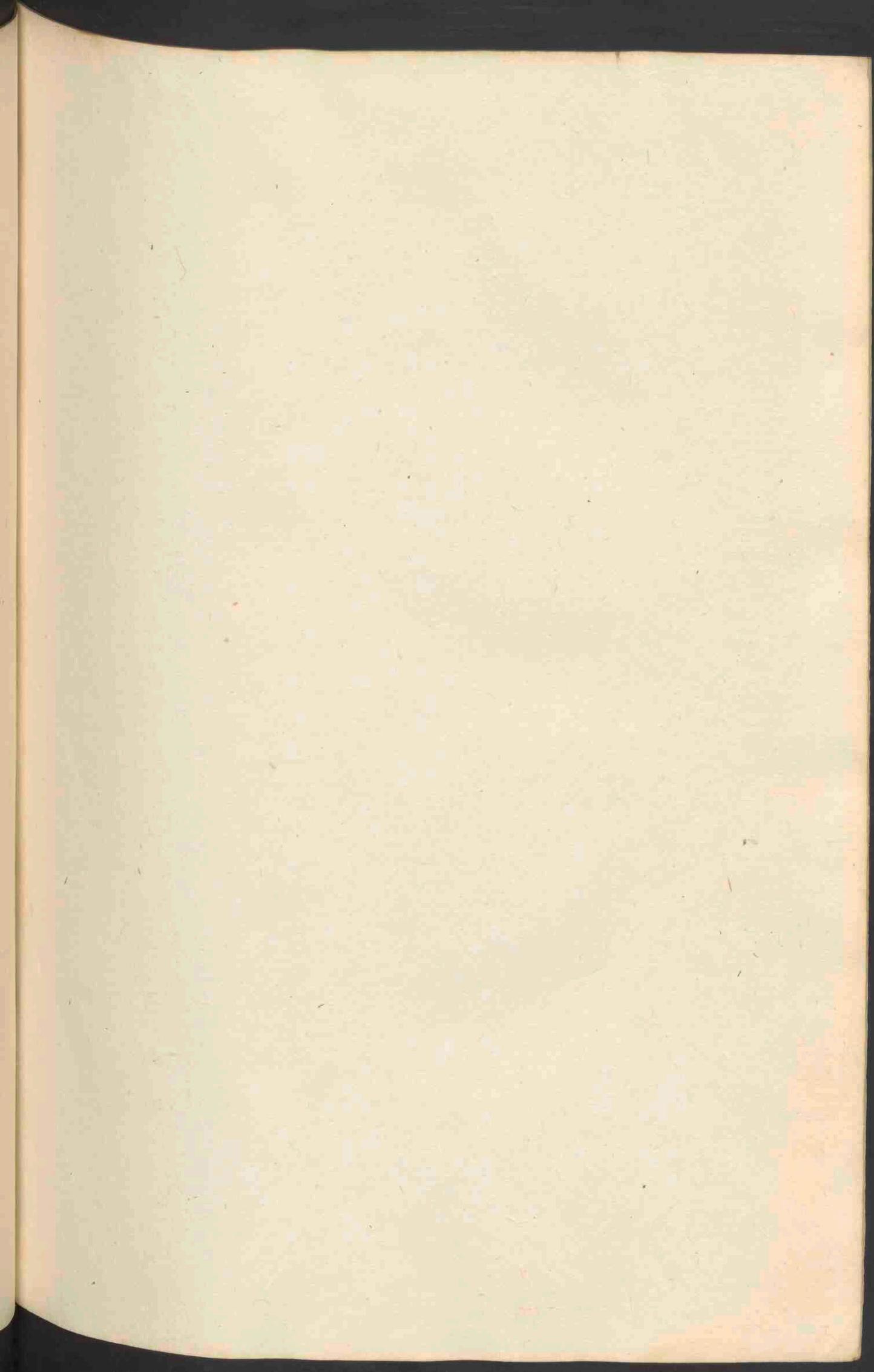
Terminat tabula super librum reco-
 lende memorie iohannis/quondam
 archidiaconi salesbenensis/postmodum
 episcopi carnotensis. de nugis curiali-
 um et vestigiis phos. In qua tabu-
 la notatur materie et sententie in die
 to libro contente per ordinem alphabe-
 ti. quotando libros per numerum pri-
 mum in fine cuiuslibet conclusionis die
 te tabule reperitur. et capitula per 2^m
 numerum sequentem. et partes capitulo-
 rum per litteras subsequentes more
 concordantiarum communium.

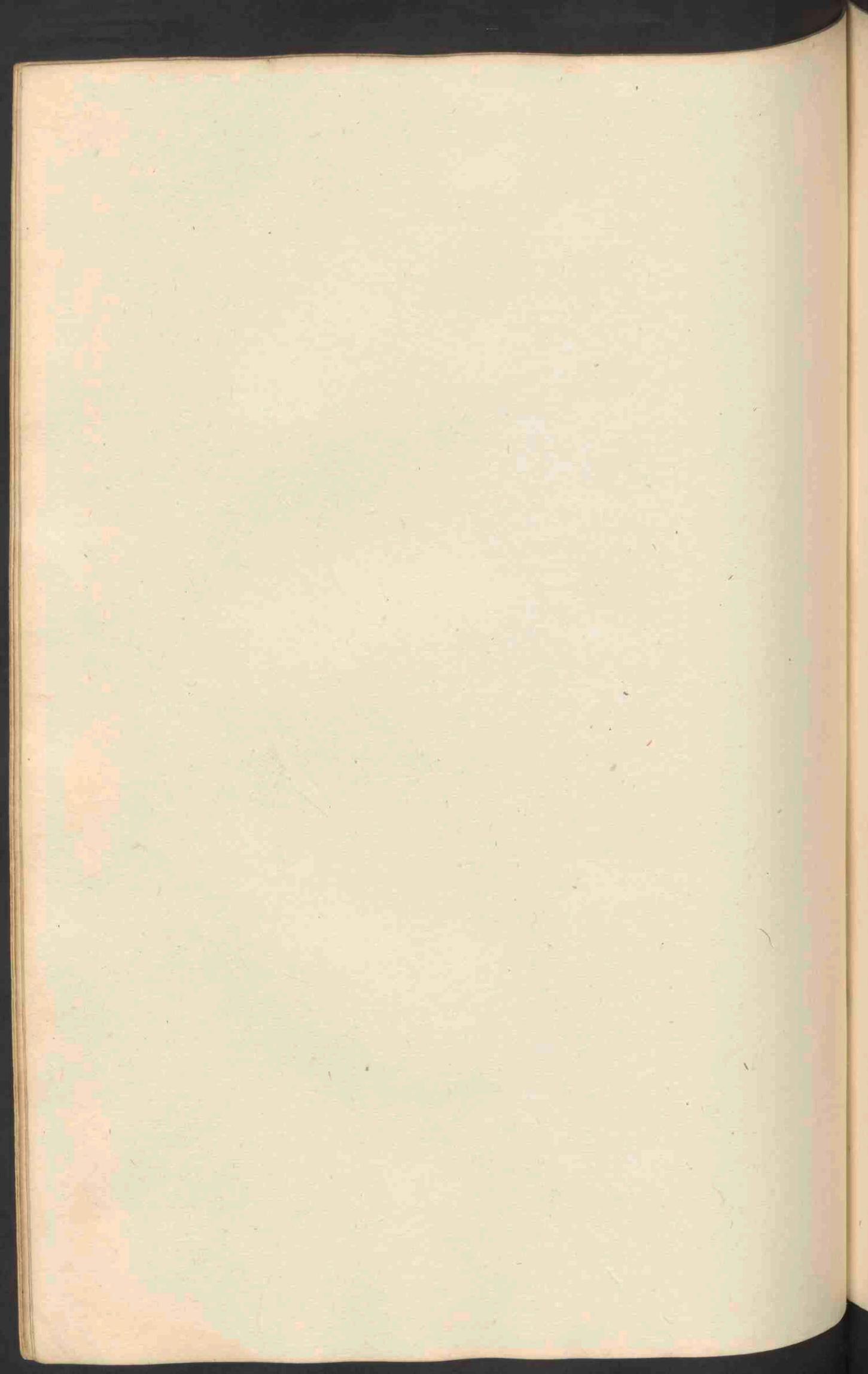
Pollicitia sunt libri octo

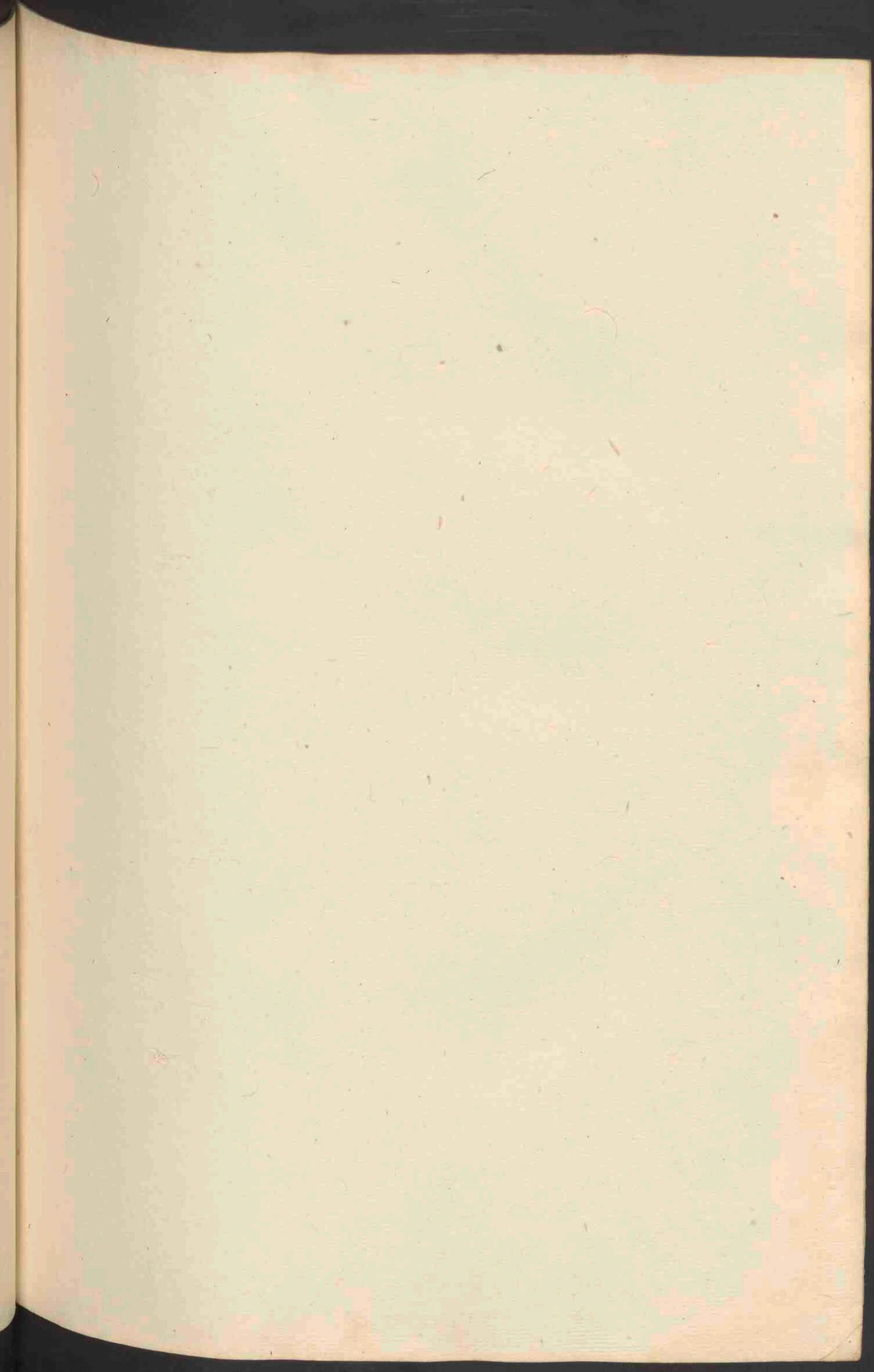
Primus liber continet capitula	• 13 •
Secundus	• 29 •
Tertius	• 14 •
Quartus	• 12 •
Quintus	• 18 •
Sextus	• 30 •
Septimus	• 24 •
Octavus	• 24 •

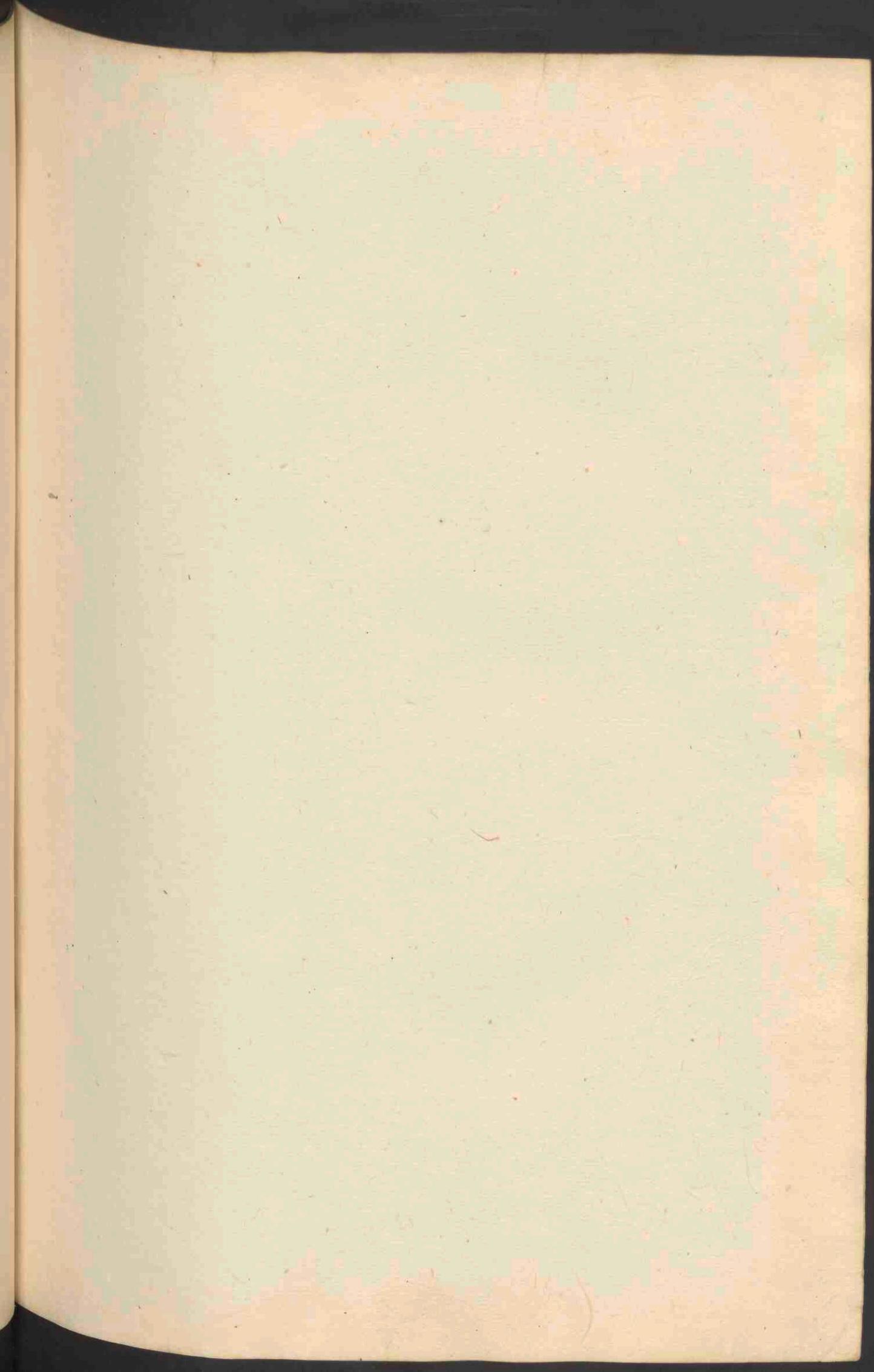

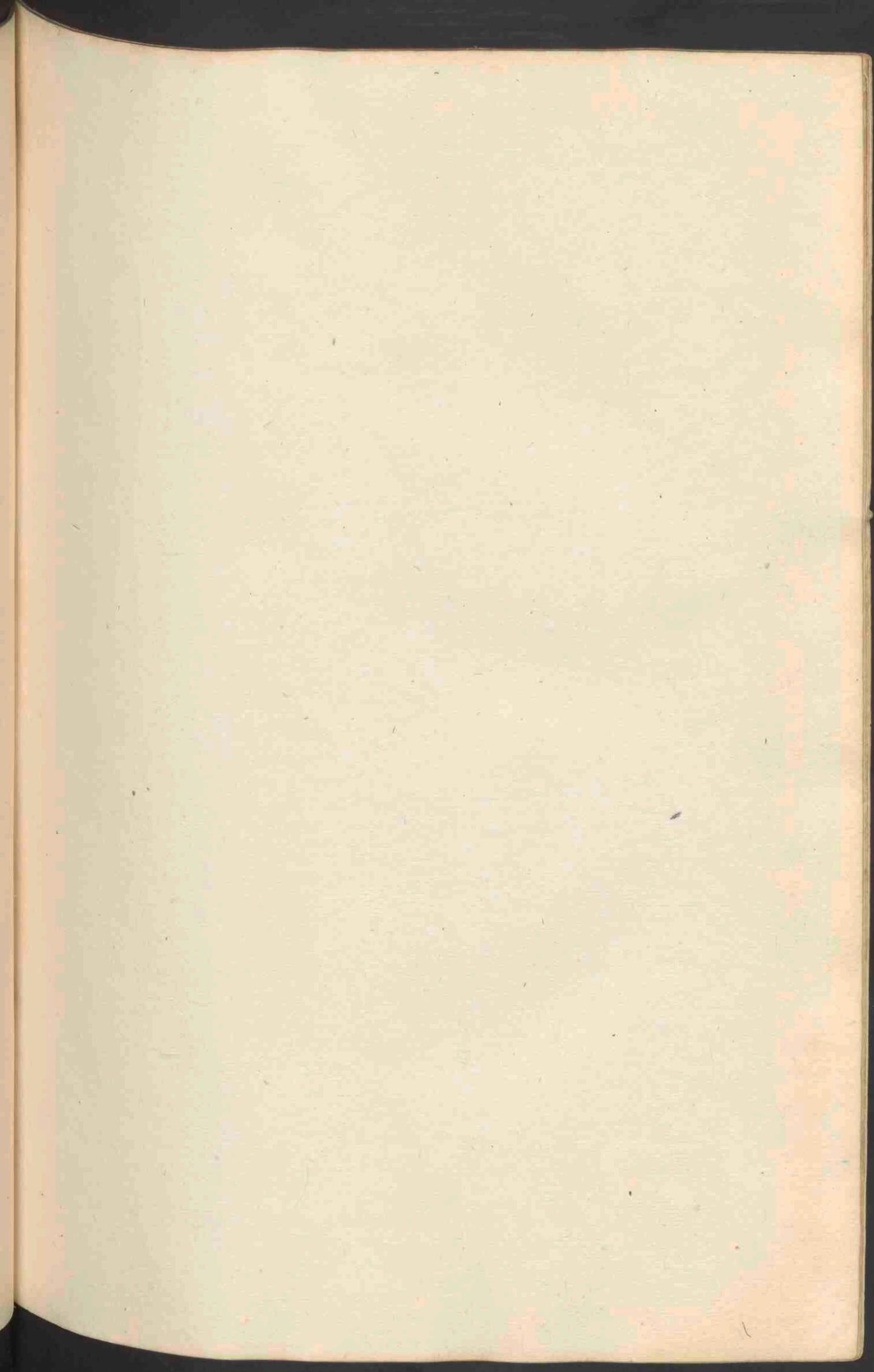

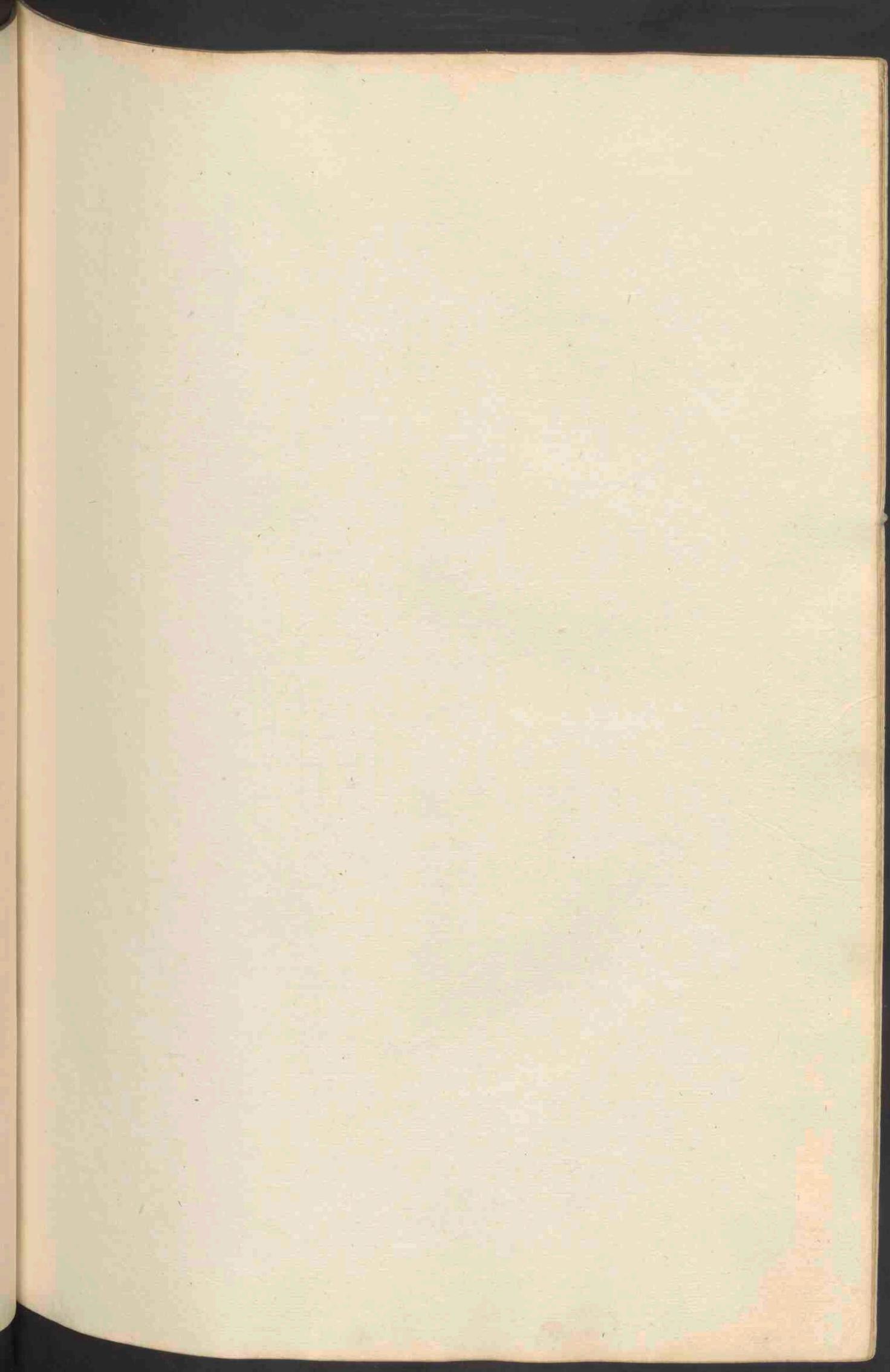

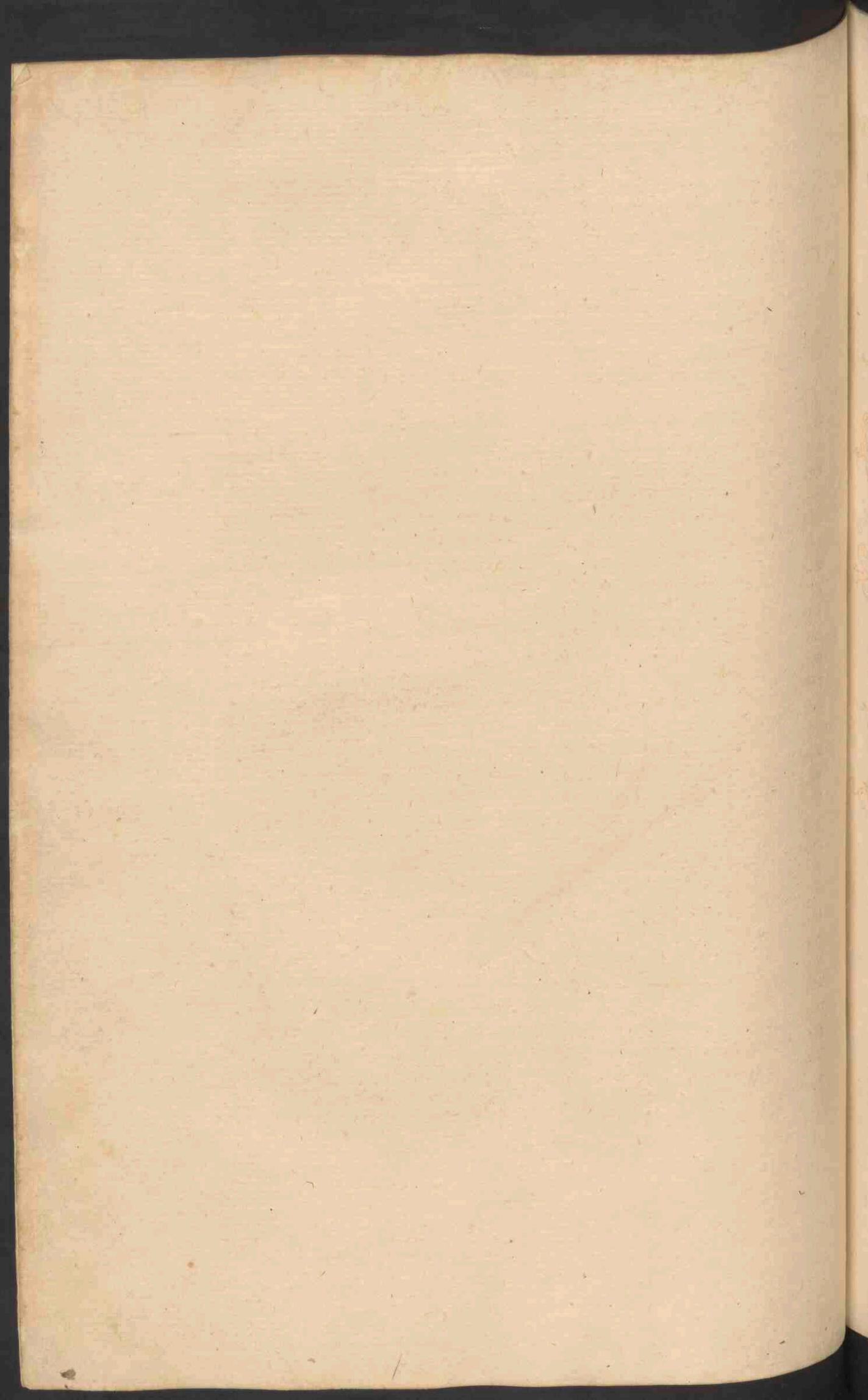

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Prologus in p̄mā librū

Politicia de animalium mu-
gis et reliquis philosophorum

Prologus incipit

Iaudissimus tum in mul-
tis tum in eo maxime est
litterarum fructus: quod omnium
interitiorum loca et temporis exclusa
molestia/animoꝝ sibi iuice presenti
om̄ exhibet. et res scitu dignas: ato
aboleri nō patūtur: nam et artes
pericrāt: euānucrāt iura. fidei et toti
us religionis officia q̄q; corruerāt.
ipseq; reati defecerat vsq; eloquij. ni
si in remediū infirmitatis humane
lātū vsum mortalib9 diuina nuse
ratio parcaisset. **E**xēpla maiorū q̄
sunt inātamēta et fomēta virtutē.
nulli oīno exigerēt aut seruariēt: nisi
pia sollicitudo scriptorū et triūpha-
trix meritis diligētia/eadem ad pos-
teros trāsmisissē. **D**iq̄dem vita bre-
uis. sensus ebes negligētie torpor/
inūtilis occupatio/nos pauca scire
permittūt. et catē iugiter exaruit et
auellit ab aīo fraudatrix sciētie in-
mica. et ifida semp̄ memoriē nouer-
ta obliuio. **Q**uis enī alexāndros
sciret aut cesares? Quis stoycos
aut pipateticos miraret. nisi eos i-
significēt moimēta scriptorū? Quis
apostolorū et prophetarū amplexā-
ta imitaretur vestigia. nisi eos pos-
teritati/ diuine littere p̄secrasset? or-
tus triūphales tunc proficiūt illis
tribus viris ad gloriā: cū ex quib9
causis/ et quorū sint impressa docet
inscriptio. liberatoꝝ patrie. fundato-
rem quietis tunc de mū inspectoꝝ ag-
noscat. cū titul9 triūphatoꝝ quem
nostra britānia genuit indicat con-

stantinū. **N**ullus enim vnq; con-
stās gloria claruit: nisi ex suo vel
scripto alieno. **E**adem est asini et au-
iuis impatoꝝ post modicū tem-
pus gloria. nisi quaten9 memoria
alterutri9 scriptorū beneficio prozo-
getur. Quot et q̄tos arbitraris fu-
isse reges/ de quib9 nusq; sermo est
ā cogitatio? **N**ichil ergo p̄siliōsi9
est captatoꝝ glorie q̄ litteratoꝝ
et scribentū maxime grāa p̄rome-
teri. **I**nutilit̄ ei ab eis gerūtur egre-
gia p̄petuis tenebris obduēda. ni-
si lātā luce clarescāt. **Q**uicquid fa-
uoris aut p̄onioꝝ aliunde cōtrahi-
tur p̄ide est. ac si echon quē audis
i fabulis plausus recipiat theatra-
les. **D**esinit enī cū ceperit. **A**d h̄
in dolore solaciū. recreatio i labore.
in paupertate iocūditas. modestia in
diuicijs et delicijs fidelissime a litte-
ris mutuatur. **N**ā a vicijs redimi-
tur anim9. et suauit̄ mira quādā/
eā in aduersis iocūditate reficiēt.
cū ad legendū v̄ ad scribēdū vtilia
mentis intēdit acūmē. **N**ullā in re-
bus humanis iocūditate aut vtilioꝝ
occupationē inuenies/ nisi forte di-
uini t9 cōpuncta deuotio orādo diui-
nis insistat colloq̄is. aut corde p̄ ca-
ritate dilatato/ deū mente cōcipiat?
et magnalia ei9 apud se quasi qua-
dā meditationis manu p̄tractet. **E**x-
p̄erto crede. quia oīa mundi dulcia
h̄is collata exerarijs amarescūt.
eo quidē magis quo auq; sensus in-
tegrior/ et ratio iocorrupta iudicij pu-
roꝝ viget acūmine. **P**oli ergo
mirari/ quate aliquem gradū scale
que nunc sola nouit ascēsū/ p̄zout

D

E

A

B

C

F

quādoq; monuisti non ascendo: quia
 te maiorib9 me nō uigero curijs. cū
 tibi 7 socratis rūsus sim vbo. q̄ in
 terrogat9 ab amias q̄re nō in fore
 sib9 negocijs vsare/ rēdit. Que
loc9 hic tallet/ ego nescio. que ego
talles/ loc9 hic nescit Ego enī p̄p
 no q̄ illi aulici abūit. 7 q̄ ego abio/
 illi cōtēpnūt. Virate magis q̄re non
p̄ato ā uīpo funē. si alias solui non
p̄t. q̄ me in curialib9 nugis tā diu
tenuit 7 tenet adhuc tāte obnoxii
seruituti Na fere anis duodeā nuga
 tū ēē tetet. et penitet me lōge alit
 institutū 7 q̄si sacratiois phie lac
 tatū vberib9 ablactatūq; deauerat
 ad philosophantiū transisse cetū q̄
 ad collegia nugatorū. **E**t te q̄tē
 sentio in eadem conditione versari
 nisi quia rectior et prudentior si fa
 tis quod expedit. stas semper immo
 tus in solide virtutis fūdamēto. nec
 agitantis arundinea leuitate nec de
 lia arū se tatis mollia. sed ipsi que
 mundo imperat imperas vanitati.
Vnde cū tibi diuerse prouintie con
 gestis meritū laudum p̄conijs
 quasi aram elegant triumphalē
 ego vic plebeius stridenti fistula in
 culti eloquiū libzū hunc ad honore
 tuū velut lapillum in acervo p̄co
 niozū tuozū conica. sciens quia si
 cut non habet vnde placeat ex ve
 nustate: sic ex deuotione sententis
 non poterit displicere. Dugas pro
parte continet curiales. 7 hīs ma
gis insistit quibus v̄getur magis.
pro parte autem versatur in vestigi
is philosophozū quid in singulis fu
gīendū sit/ aut sequendū/ relinque

I arbitrio sapientis. **E**t qz ne le
 dant aliquē/ cum oportuit conueni
 ti in quo nichil nugatorū possit ar
 gui. te virozū nostre etatis elegan
 tissimū deareui cōueire. 7 que vidē
 tur in mei simulibus arguenda de
 scabere. Sic enī cū ineptias suas
lector vel auditor agnosceret illud e
thiā reducet ad animū. quia muta
to noie de se fabula narratur p̄ea
pue cū oēs nouerint/ quātis tu sene
tatib9 iugit occupet. Sic dū alios
docet seneca: suū monet luallū Ad
oceanū 7 p̄machū scabie hieo
nimus 7 alexū pleūq; castigat ex
cessus. **Q**uisquis autē blandientis
 causat ineptias. negoaiū cū tempo
 re metiatur. **E**t quod sapientis est.
 ex causis dicendi dicta diuidat. **S**i
 quid autē cupiā asperius sonat. nō
 in se quecūq; dictū nouerit. sed in me
 ipsū 7 similes mei qui meā cupiūt
 emendari: aut in eos qui collapsi in
 fata. omnē rep̄hensionē equanimi
 ter ferūt. **N**oui enī qz nulli grauis
 est percussus achilles. 7 p̄sens etas
 corrigē. dū p̄tenta suis meritis ob
 iurgat. Sic dū corrigat orator eam
seruis ut decēbri libertate utatur in
dulget Omne vaser viāū ridenti flac
tus amico: tangit 7 admiss9 arā
p̄ordia ludit. **Q**ue vō ad tē p̄
 tinētia a diuersis auctoribus se aīo
 igerebāt. dū cōferret aut iunaret. au
 rari inserere tātis interdū noībus
 auctorū. tū qz tibi vt pote exēratā
 to i lās pleraq; plenissime nota es
 se nouerā. tū ad lectionē assiduā ma
 gis accēdere ignar9. **I**n quib9 si
 qd a fide vera lōgi9 abest. in veniō

Prologus

deberi confido. qui non omnia que
hic scribuntur vera esse promitto.
sed siue vera siue falsa sint/legenti
um vsibus inferuire. **N**eq enim
adeo excozsum. ut pro vero astu
am. quia pennatis aub9 quondam
testudo locuta est. aut q rusticus vz
banum murem mus paupere tecto
acceperit/ et similia. sed quin hec
signēta nostre famulētur instructio
ni nō ambigo. **H**ec quoq ipsa qui
bus plerūq vtoz/ aliena sunt. nisi
quia quequid vbiqz bene dictū est
fatio meum. **E**t illud nūc meis ad
compendium. nūc ad fidem et auc
toritatem alienis expmo verbis.
et quia semel cepi reuelare mentis
archana. arrogantiā meā ple
nius denudabo. **O**mnes ergo qui
michi in verbo et ope philosophan
tes occurrūt: meos clientes esse ac
bitoz. et quod mai9 est: michi ven
dico in seruitutem. adeo quidem: vt
in traditionibus suis seipos p me
linguis obiciant detractoz. **N**am
et illos laudo auctozes. **N**eq e
nim alexandrum vidi vel cesarem.
nec socratem zenonemve. platonē
aut aristotilem disputantes audi
ui. **D**e hys tamē et alijs eque igno
tis ad vtilitatē legentiū retuli plu
tima. **C**edo tamē ne videar cōtenti
one gaudere. et me officiosis fateoz
vsum esse mēdacijs. et si aliter emu
lus non quiescit: quoniā ego meū
cōnisiū habeo/ et laminiū. me mē
daciū teū esse cōsentio. qui scriptū
nouī quia oīs homo mendax. adeo
quidem: vt nec vastū pectus turgi
dus venter. tumida facies et rubicū

da. lingua procaz. insulsa et parati
oz mores corrodere alienos q̄ suos
corrigere. nostrū exceperit laminiū

Quis ipse sit nisi ab iurijis tem
peret dicā. et plane cognoscat. quia
inuetatū esse: plenam nō confert
nec integrā seruat auctoritatē. **P**ro
cedat tamen et publice. arguat me
um ratiōe vel auctoritate mēdaciū.
et ego. vel ad inimici vocē non refu
giam emendari. pmo et amicum du
tam q̄ meū castigabit errore. **S**i
tamē alicubi auctozū aliter q̄ scrip
serim inueniatur. non ideo cōstabit
me esse mentitū. aut in stratagemma
tis hystoricos qui frequēter ab in
uicem dissidēt sim seatus. et in phy
losophis achadenuce disputās pro
rationis modulo q̄ occurrēbat pro
babilia sectatus sim. **N**ec achade
micozum erubescō professionē. qui
in hys que sunt dubitabilia sapien
ti ab eozū vestigijs non recedo. **L**icet
enim secta hec tenebras rebū om
nibus videatur inducere. nulla veri
tati examinande fidelior. et auctore
cicerone qui ad eā i senectute diuer
tit. nulla pfectui familiari et est

In hys ergo que inādenter de pro
uidentia et fato et libertate arbitrij
et similibus dicta sunt. me achade
micam potius esse noueris q̄ eozū
que dubia sunt temerarium asserto
rē. **S**cripturaz quoqz testimonijs
ad q̄modum explanande sententię
quādoqz vsus sum. ita tamē vt nich
il fidei. aut bonis moribus inuenia
tur aduersum. ac si sententię tam
modernas q̄ veteres eadem incom
mutabilis veritas genuisset. **S**iqui

Dem facies non omnibus vna / non
 diuersa tamen qualem decet esse so
 rozum Omnia vero tuo reseruatur
 exanimis tibi maior et iustior cor
 rigendi q̄ michi scribendi gloria de
 beat **I**nequalitas at voluminū
 varijs est occupationibus ascriben
 da. quibus inania sic distractus sū.
 ut vix aliquid scribere quādoq; lice
 rit. Dū tamen tolosam angitis is
 ta aggressus sū. et me curialibus nu
 gis paulisper ademi. illud volūes
 in animo: quia oam sine litteris
 mors ē. et vni hoīs sepultura. Si
 quis ignotos auctores cū lanunio
 calūpniatur. aut fias: rediuuum
 platonis africanū acroni sompni
 atem et philosophos saturnalia ex
 ercetes accuset. aut auctozū nosis
 q̄ signū tis indulgeat. si publice ser
 uūt utilitati. **P**erēta lectoi et au
 ditoei quanta possū deuotiōe suppli
 co. ut me patri misericordiarum cō
 mendare dignentur in orationibus
 suis et erratibus meis qui multipli
 cati sunt sup numerū. veniam studi
 ant optinere. nam et ego spero me
 p̄cipem esse oim timentū dñm / et
 corde et voce viāssim pro indigent
 b9 oro. ut act9 et cogitationes nrās
 omnipotens et miserator dominus
 emūdet et ne victozū rapiamur er
 roribus: spiritu sācto mentes illus
 trare dignetur magni consilij āge
 lus. ⁊.

Explicit prologus

Incipiunt capitula libri p̄mi

**Quid maxime noceat fortuna
 tis** **Capitulum p̄mū**
Quid institutis alienū **Capitulum secundum.**
**Distributio officioꝝ ex politica
 constitutione veterū** **Cplm̄ tertium.**
De venatica et auctoritate **et
 speacibus eius et exercatio liato et
 illiato** **Cplm̄ quartum.**
De alea et usu et abusu illi9
Capitulum quintum.
**De musica et instrumentis et mo
 dis et fructu eoz** **Cplm̄ sextum.**
**De dissimilitudine augusti et ne
 ronis** **Capitulum septimū**
**De hystorib9 et minus et prest
 igiatoꝝ** **Cplm̄ octauū**
**Vnde dicatur prestigiū et quis
 fuit auctor eius** **Cplm̄ nonū**
Qui sūt magi et vnde dicantur
Capitulum deamū
De speciebus magicæ **Capitulum vndeamū**
**Qui sunt incantatoꝝ Arioli
 Auspices. Phicij Vultuoli Yma
 ginarij Coniectores Chicomatā
 Specularij Mathematici Sabissa
 toꝝe Doctilegi Augures** **Capitulum duodecimū.**
De varijs oib9 **Cplm̄ p̄m9**

Expliciūt capitula libri p̄mi

Incipit liber p̄mus **Capitulum p̄mum**
Quid maxime noceat fortunatis

Inter oia que viri solent
 obesse. pnapib9 nichil p
 nios9 ee arbitror. qd q
 ris fortune bladietie ille
 rebra/aspectu sberahit ve
 nitat. du diuicias suas 7
 delicias cogent mud9. q
 h9 delicati sensus prurigi
 nem viassim refouet 7 accedit. vt
 nim9 multiplici lenoanior9 fraude
 cape9. quada alienatioe sui ab inte
 rore bono desitit. p exteiora me
 diaa varijs paupiscet9s euagetur.
Douca siqdem vtut9 pspertat/be
 atul suis sic applaudit. vt noceat/
 7 in felia successu. sic inia fortunat9
 obsequit. vt in fine pniae opetur/
 diuicias suis ab imio ppinas dula
 a. 7 cu iebriati fuerit letale virus
 miscet. 7 si qd detent9 est Quo spe
 tie sui daretur ampl9: eo stupetib9
 oculis densiore infudit caliginē In
 ualescetib9 ergo error9 tenebris ve
 ritas euanesat: 7 vtutu radice suc
 cisa seges germinat vicio9. lumen
 ratiois extinguit. 7 tot9 hō casu mi
 serabili ferē in pape. **D**ic vōnalis
 creatura brutescat **D**ic ymago crea
 to9is qdā mo9 similitudine defortur
 in bestia. sic a cōditiois sue dignita
 te degeneat hō vanitati silis fact9:
 eo qd ex honore collato itumuit. 7
 a timore pdidit itellecū Quid ei
 eo idign9 est. qd suiipi9 pteprut ha
 bere notiaā. qd tep9 qd parca manu
 datū ē ad mensurā/in vsū vite 7 so
 lū repari nō pē. vsuraria qdam ac
 cessione 7 penali repetendū/in vite
 dispēdia pdigit: 7 i qumeliā auc
 to9is effudit. Quid eo brut9 qui

ex defectu rationis. 7 impulsu libidi
 nis/dimissis pzijs aliena negotia
 curat. 7 nōmō negocijs. s; 7 alic
 nis oc9is iugit occupat? Quid eo
 bestial9 qd omisso officio de media
 nocte surgit. vt sagacitate canū. ve
 nato9 idustra. studio cōmilitonū.
 seruulo9 fret9 obsequio/tpis/et fa
 me iactura/retū laboris9 dispendio.
 de nocte ad noctem pugnet ad besti
 as? **C**aplū scādu **Q**uid in stu
 dijs alienum

Alienū pfecto ē. qd ratio na
 ture/vl officij nō iduat. si
 tū interdū recte dicit alie
 nū. qd rect9 fuerat sp fuisse null9
 Que vō nature sūt. peq sūt oim /
 q officij sua sūt singulo9. aliud ita
 qd ex officio. aliud ex natura. licet
 natuē ius ex officio debeat. pternā
 dij siqdem spēs ē ipugnare iura na
 ture. 7 sacrilegij istar/pntis leges
 euacuare. et matri oim honore de
 bitū nō referre. **Q**d tū ratio ex ho
 nestis causis admittit. nō ē sipliat
 alienū. **S**i modesta forte iocandi
 tas. vl vtilitas sbest. 7 nemini no
 ceat. h eteni nō adūsat officio/ vl
 natuē. **S**i autē ipugnet alteritū.
 statū ē 7 sipliat alienū 7 vs9 quaq
 nō licet. **H**u9 itaq pterratio sp est
 aut erroris aut criminis **C**aplū
 terāū. **D**istributio officio9 ex poli
 tica pstitutioe veterū

Philosophi gentiū iustiaā q
 politica d2 pceptē et mo9i
 b9 iformātes. cui9 merito
 respubca hoim sbsistit 7 viger. vni
 que9 suis reb9. et studijs voluerūt
 esse ptentū. vrbanis 7 sbrbanis.

coloniis quoque et rusticis. sua singula
 loca et studia prescribentes Sollicitu
 to singulorum et omnibutilitati publice
 seruebat Nature laboris et indus
 trie fructu. unusquisque capiebat ex
 merito Nemo quod esset alterius vsur
 pabat. manente in omnibus indiuiduo
 caritatis affectu Primus quidem et me
 dius urbis locus arriopago cessit. vi
 de ad singulas professiones prout ratio
 cuiusque officij exigebat dispositione
 agraria instituta. officiorum iura quasi
 quidam salutis et vite ciuili diriuantur
 Poero in hijs venandi ars. vel of
 ficiu dixi permittitur accedere ad sub
 urbanos. cum venatores aut agrico
 le. ceterique incolae rurum ab urbibus
 nobiliorumque actu longius arceatur.
 Omnino enim iniquum est nobiliores in
 genia studijs dehonestari nunci
 bus et eos apud quos et ardua et gra
 uiora manent officia/voluptate/aut
 vanitatis occupatioibus agitari. vni
 si licenter exerceretur venatio artifi
 cium. vel officium Si contra leuitate ea
 esse maleficiu censuerunt edicto puni
 entes eos qui cum contra officium
 vsurparent

B

Capitulum quartum
De venatica auctoritatibus et
speciebus eius et exercicio licito et
illicito.

A Puma ps

Et primi quidem thebani si si
 dem sequimur hystorie. eam
 sez venatione comunicanda
 omnibus statuerunt Et ex quo suspec
 ta omnibus sit gens feda parricidijs i
 cibus detestata/isignis fraude nota
 piurijs. huius artificij vel potius ma
 lesicij in primis precepta gessit que prius

modum ad gentem mollem ibelleque leuem
 et ipudicam fugios loquos transmittere
 retulerunt eos athenienses / et laete
 monij populi quiores hystoriarum ges
 ta nature morumque misteria. varijs
 figurarum inuolucris obtexerunt. sic
 tamen ut ex cautela malorum/vtilitate i
 ducerent. a ex lepore poemate volup
 tate. In auris itaque captum tradunt
 ab aquila dardaniū venatores ad porci
 la a quibus ad illiatus et innaturales
 transiret aplex Eleganter utique cum
 leuitas ferri possit ab alite. et vo
 luptas sobrietate ignara/cuiuscumque
 libidini propositum non erubescit Dux
 thebanus visa nuditate illius quam isil
 uis semper colucreat cum ab errore pe
 cce sui reuocaret affectus / sub huma
 no sensu se in bestia stupuit transfor
 matu. ceruisque conformis cum domesti
 cos canes voce et vultu nitentes abi
 gere. vicio prout consuetudinis totius
 substantie sue dispedio/eorumque mori
 bus patuit Et forte deam venatorum
 bus preferunt. quia molliae hac vel ma
 liaa deos suos noluerunt ifamare
 Apri deabus extinatum adonitem deslet
 venus. habet semper cum venatione vel
 robusta comerau. Dum maro carca
 ginis alte iocaretur hospium. amara
 cum vota zelitate nesciuit nisi eis ab
 optunitate venandi dilapsu comitum
 siluarum latebras reseraret Sic forte
 quia studium huius a sciencia turpitudinis
 odit luce sicut eontra legitimum amo
 ris gaudia solepne gluresue preferit
 tedas Quae in tabis virorum illustra
 um. qui huic voluptati vehementer
 inheret. fixerit eripede in ceruam li
 cet aut herimanti placarit ne morat

B

2 ps

B

victor alacris nō voluptati sue. sed
 publice p̄spexit utilitati Apzū cali
 donie vastatozē strauerit melcager.
 nō nullit aīnū voluptate. sed hos
 te pziam libeāuit fude ut auctor ro
 mani generis ceruozū cozpa nō va
 ne voluptate solaciū. s̄ sibi 7 socijs
 q̄sūt suffragiū vite. opa singuloz
 ex euētū 7. p̄posito colorat̄. Hec q̄p
 pe decora est. si honesta cā p̄cesserit.
Quis tū hoīz tanūq; p̄stuxit ex
 erātū. ut nō tā sua q̄ aliena v̄tute
 cū bestijs dimicare. **Q**uidū infelicē
 bestiolā lepuseculū timidū tāto for
 tasse p̄dabit̄ apparatu. Si v̄dō dari
 ore p̄ca ceruo forte. vel apzo. venā
 tū labor effulserit. sic plausū itole
 rabil̄ exultat̄ venatores caput p̄ce
 7 solēpnia q̄dā spolia trūphātib9
 p̄ferūt̄. Hecē capadocū captū credas
 sic cornianes 7 tybianes videas
 v̄tute glāz dedare. **M**estū idi
 otie feia capta silēciū. vel si forte p̄ca
 nobilioz arcūueniētū poa9 fraude
 q̄ v̄rib9 p̄sternat̄. Si capol9 vel le
 p̄reuterit trūphi glā reputat̄ idig
 n9. **P**retēa ab octauo ḡdu capcozi
 v̄s ad gemios tybianū 7 cornianū
 exultatio q̄q̄scit nisi lup9 aut hos
 tis imanoz leo forte. vel tigr̄ aut
 pd9 i p̄dā venerit q̄ q̄tē nrātū deo
 appiāte raris glā est. cū tū totū anī
 plixitas varijs venātū studijs oc
 cupet̄. **A**lbanū q̄tē i asia canes h̄nt
 leonib9 fortiozes. eos v̄tute tanū.
 7 sue gēt̄ artificio q̄si i belles bestio
 las populat̄. **C**anib9 q̄tē ill nulla
 feraz fortioz nulla aiosioz est. **H**os
 hercales tergemio gerioz victo/ab
 ytalīa traicit i asiam. eis v̄tute q̄

leões sternēt. q̄si hereditariā dēre
 liquēs. **A**d h̄ carnificiū eoz/arte
 exigit. 7 arte quidē facit. suū habet
 opificē chriomātica volātū alltello
 nūc pugione strato. nunc hebetata
 macera/micaber̄ si te casu cōtgerit
 solēpnis eozū itēresse. **C**ave tū ne
 in arte loquēdi v̄bo quouis offen
 das. qz aut vapulabis. aut p̄pna
 beris inscientie bonoz oīm. si eozū
 figmēta nō noueris. hec sūt tēpib9
 nr̄is. liberalia nobilioz studia. h̄ s̄
 p̄ma elemēta v̄tutis. **H**ec via feli
 ces ad h̄titudinis cumulū p̄pdiōsa
 tranūte pduat. quo maiores nr̄i nō
 nisi laborioze v̄tutē gradib9/docue
 rat̄ ascēdētū. **E**miliaōs 7 ligures
 galli dēritet. dicētes eos testamēta
 p̄ficē v̄ianā quocare/armozū iplo
 rare p̄sidia. si sinib9 eoz testudo im
 mūcat quā oportet oppugnari. qd
 ex eo p̄ponit̄. qz eos nūq; cuiuscūq;
 certamis cas9 iuenit̄ ipatos. **M**ū
 v̄o quō ludibzū notas effugiūt. cū
 maiori tumultu 7 egrioz solliatūdi
 ne. 7 apliozi sūptu solēpne bellū ce
 dāt bestijs iducētū. **E**as tū mit9 p
 sequunt̄. cū q̄b9 huānū gen9 iustas
 earū exigēte malicia exeret̄ imūci
 cias. **L**up9/vulpes/vrs9/7 q̄cūq; fe
 ra nocētioz ē. i aliaz q̄e facit occasul
 7 solitā exercē maliciā i venatoz fa
 cie nō verēt̄. **F**erē hanibal occidisse
 romanū q̄ mādato e9 singlari certa
 mie p̄uisseat̄ clephātū. dicēs eū in
 dignū vita/q̄ cogi potuerat̄ cū bestia
 dimicare. licet ver9 sit eū ex inuidia
 noluisse captū iauditi tūphi glā
 illustrari. 7 ifamari bestias/quarū
 virtute gentib9 terroze inasserat.

3^a ps A

Quomodo ergo dignus est vita. qui nichil aliud nouit in vita. nisi vanitatem studio seuire in bestias. Quos vero spes illa venationis oblectat. ut aues aubus insequant. si tamen hoc genus aucupij venationi cessas adnectendum. nutiozi quod verat insania. sed non impari leuitate. venatica tam terrestria quam aerea. tanto solidior quanto fructuosior est. auctorem aucupationis sue ab antiquis hystorijs vlixem profecit. qui primus exasa troia armatas aues attulit grecis quos suauis quadam et gratia amuratioe videtur cognati generis exiam amauit. Ipsi quod magno se tuetur iudice. et quod maxime hominum multorum vidit et vides. quod aues aubus insequuntur. Audi quod tu attollit vlixem dantes aubus prudentia nulli potuit insidijs supplantari. aubus tediulas nemo hostium indepnis euasit. aubus denique memis milicia vltimam promouit grecorum gloriam quam nulle ratione armata multitudo. Sed et ipse huius exercitij arte laudat auctorem. que carminibus et paulis humanas mentes diuina imutasse. et o quam arte verborum et rerum gratia alliceret mentes hominum. et sue voluntati conformes in usus quoslibet transformaret. Grecis itaque appinata sunt suspecte venena voluptatis. sed ea cum prudentes gustasset vitatus noluit bibere. ne sub diuina meretrice. turpis et excoere viuere cogere. Verum quod sapientia. rerum omnium nouit usum. puduit vixit arcuspectus finitis laboribus et erroribus. cum enim pudica penelope. et affectus thelemachi non agnosceret tententem. quod dampna sociorum quos tanti exilij dispendium tulerat grecis profusa

B

C

ret Amnicada fuerat fides canis. cui soli in tanta familia. nec viginti annorum circula memoria dicitur quod te deum applauderet abstulerunt. nisi te laude eius canibus venatorum gratia vltimus resultaret. noui tamen studij thelemaci suum. viuere precepit experire. illis solis diuina allata esse noue voluptatis solacia. quam amissis pentibus troiani belli dampna sentiret. Vnde et arte infructuosa esse conicio. quam ab unico filio tantum vir studuit sequestrare. Sed vel ex eo meum conicio. quod de terrore sepe in aubus venatione potior est. In quo poteras naturam arguere nisi nosset. quod deteriora semper priora sunt ad rapinam. Inanis etenim est. et admodum laboriosa rapina. et quam dampna super tuum nunquam successum utilitate profecerit. licet plurimi venationem exerceant. ut sub eo preteritu super faciant proceres. domi canis. sepe in mensa aliena. multitudine vitas dum silua. sale. lacus. arcibus. idub panis viliozibus. frugalibus preteritibus. dum proter et fallios quos macerat ieiuniorum. in diuina et tormeta nuditatis affligunt. quos labor imoderatus exhaurit voluptatis aut potius vaitate ymagie. Solentur. Eodemque tempore primam captiuam athenis. quam interdum venationis edictum assuetum esse soluedum. et arte vtriusque venationis cum exercitio publice admittunt. Frece vates mantuanus interrogasse marcellum cum de populatioe aubus velle metum opam daret. an aubus mallet instrui in captura aubus. an musca foris mari in exterminationem muscarum. Cum vero questionem ad aubum lum retulisset augustum. silio eius

D

E

F

pelegit/ut fieret musca. q̄ ancipoli
 muscas abigeret. 7 auitate a peste i
 sanabili liberaret Optio q̄te imple
 ta est. vñ liquet puante voluptati au
 iusuis p̄ferēda eē multozz utilitate.
 In seniuu chironis antro si greec
 p̄ oia credie est istitue? Achilles li
 te modos 7 cythare. 7 unde traduct
 ad siluas. in strage feratū 7 cedibz
 7 fetu victui assuescēs. reuerētā na
 ture timorē qz mortis abieat Quid
 qd bachus cūde habuit nutritorē?
 p̄mpe q̄ hys studijs/aut desidijs
 istitue/semifera st. 7 abieca potore
 huānitatis pte/ratione mozz/pdi
 gijz p̄formatur a bonitate siquidē
 ad lasciuā. a lasciuia ad volupta
 tē/7 cū inducūt ad flagicia 7 quis
 illiata perahūtur Quicūc oia p̄
 labores. fomes hylaritatē gratioz
 est si duā p̄cesserūt/reficiūtur audid
 q̄ exinanita fuerāt plurimū Venā
 tores oēs adhuc istitutionē redolēt.
 Centaurozū Raro inueniē quisq̄ eo
 tū modestz aut grauis. raro p̄tneē
 7 vt credo sobrius nūq̄. donu q̄ppe
 chironis habuerūt. unde hoc discē
 rent Caueri nāqz iubetur amunia
 centauroz/ a q̄bz sine a catrice neō
 reuertit. ¶ **Q** si hystorijs quas su
 is poete deolorauē sigmētis fides
 subtrahit. illi utiqz credi neesse ē. q̄
 ex eo qz scripta ē digito dei irrefra
 gabile apud omēs gētes sortita est
 auctoritate ¶ Dam9 igitē ponit nem
 roth robustz venatorz p̄tra dñm. eū
 reprobu fuisse nō abigis que oīum
 doctoz turba p̄demnat Traditur
 hic eupisse in tantā elatiois veoz
 diā. vt nō vereret iura temerare na

6

2° p̄

tate cū cōsortes condicionis 7 gene
 ris. quos ingenuos illa creauerat.
 hic adiret seruituti. Tyrannidis
 ergo fastigiū in p̄tumeliā creatoris
 a venatore ināpicēs. aliū nō inuenit
 auctore. q̄ eū qui in cede feratū. 7
 volutabro sanguis dñi contemptum
 didiasset Cepit enim potēs esse in
 terra Sic nāqz scriptū est eo qz nō
 exp̄auerit vt acciperet a dño potes
 tatem. Panapiū regni ei9 habilo.
 dilatatuzqz est i terrā sennaar: vbi
 cū tota terra vni9 essz labij. eozūde
 qz sermonū: in celū erecta est turris
 babel/habens lateres p̄ lapidibus
 bitumē p̄ cemetō. nō habēs in fun
 damēto petrā. an9 singulari solidi
 tate structa. ois edificatio in dño cō
 ualescit At ip̄roba temeritas ab v
 nitate p̄asa/linguaz succidit vni
 tem. 7 p̄uma confusionem meruit
 que in se q̄ in dño maluit gloriari
 Exiuit ab h̄ p̄ouerbū quasi nem
 roth robustus venatorz coram dño
 forte quia tante elationis in se exti
 tit. vt nec recentis pena diluuij pos
 set instrui. quin in oculis dñi super
 baret. 7 obsequiū quod ab homine
 dño debebatur sibi contumaciter v
 surpaēt cum constet qz confusionem
 linguarum/diluuium antecessit Ba
 bilon quidem/calice aureo/vniuce
 sam carnem inebriauit. 7 aduce
 sus iherusalem que sursum est/cas
 tra constare. p̄zoculdubio peritura/
 quibus quisquis miliciam p̄stat
 perpetua sanctorum maledictione
 dampnatur Esau quoqz venationē
 exercuit. et benedictione paterna
 meruit defraudari In siluis collegit

B

C

D

esuriam. ut imoderato estu lentia
 la concupiscens / prerogatiua primo
 genitoru exiguo precio et vili dis
 traheret. et iugum seruitutis heredita
 rie transiit in posteros / ut ditioni
 minoris qui domi degebat colla sup
 ponet. fructibus pilis / horrebat
 man9 nec eni lenis e poterat actu
 siluestre moribus. cultu q vestis pio
 se domi reliquat / qui assiduo venatu
 virtutis abiecerat idumetum. frater
 num sanguine sitiebat / et se ab eo
 que sibi diuina gratia de paterna ben
 ditione prelatu nouerat / placatus
 aut muneribus non est verus adora
 ti **V**enationis acie auctore iacti
 tant fuisse machabeum. qui maio
 rib9 occupat9 / hui9 voluptate vt cre
 ditur vita duxit exorte Egregie siq
 de bella gessit. sub9 restituit liberta
 te. leges crepit. cerimonias inouauit.
 mudauit sca. tepli facie vnde sibi cre
 debat puerisse victoria coronis au
 reis decorauit. nullosq illi9 et iact9
 surrepsit. parteq tulit sibi nata vo
 luptas Postremo p salute frim sus9
 in acie germanos leimi belli reliq
 hedes. **A**b etate pma cui tonis
 lege natura prescripserat / ispiore priar
 chas. data lege / transi ad duces. p
 ce ad iudices. ad reges pgretere.
 pauere serie pphetaz. fidelis pli of
 ficia et studia persecutare. quos in se
 rie veteris testamenti legis execra
 uisse venaticam et nempe ydumeos et
 ysmahelitas / et gentes q dum nesc
 iebant. vbi sunt inq ppha / aut si
 manis dum tamen in spu notarius p
 phete / qui in aubus celi ludunt ac
 si tacita subiectione pronuntiet. eos

quoz vita iocus est / suis euanuisse
 cu aub9 / eosq subiecta pronuntia
 ne ad inferos descēdisse commemorat
 Interroga patres tuos et annuntia
 bunt tibi / maiores tuos et dicent se
 nunq sanctu legisse venatores. **Q**
 si noi venatoru de pphetia pmissio
 ne blandis. qua se venatores mis
 suru dñs pollicetur / qui de umbro
 sis et exelsis venentur erroneos /
 bestialiu vita noueris increpati / non
 comendari venantiu vanitate. **F**res
 te placidus vel eustachius martir q
 dem insignis / que de pia / non tamen
 canonica scriptura venate offero a
 dno visitatu / nimis demulceat. nisi
 forte persecutoru exie rabiē laudas /
 eo q inde ad apostolatu vocat9 est
 paulus. et int alios fact9 egrogus
 euangelij pdicator. **S**ed fuerit
 viri illustres alexandri forte / vel ce
 sare venati dediti. nunq philozo
 phi aut aliqui sapientes in populo
 Nunq socrates / plato / aristoteles / se
 neca / soranus / aut qui totu non v
 bis sed orbis euacuauit miracula /
 oim in se amiratione sapientia et v
 tute couertens / archita tarentinus
 vt redeamus ad nostros / qui et ve
 ritate doctrine / et virtutis exemplo /
 et fidei auctoritate precellunt quos
 ieronimos / augustinos / laurentios
 vinctios / quos deniq de toto ce
 tu patrum / verationis huius agita
 uit insania. **N**ostrozum quoq tem
 porum lucuosus instrumur exem
 plis ab hmoi inqetudine tempera
 re / ai proceres nostros inter venan
 dum veris varijsq miraculis indig
 natio diuina percussit. bestialiq

4^a ps A

b

E

sepe inuenerunt/existim vite / qui dū
 licuit bestialiter vixerant Regibus
 quoq; ipsis / manus domini non pe
 perat. 7 in maliciam eorum condig
 nā 7 gloriosam exerceat vīdiciam
 Non equidem eoz nomina. vel ex
 epla ex inopia reticentur / nisi ex ea
 forte quam parit copia. sed ne men
 tes lugentiū adhuc imoderato dolo
 re saucia tas recentū refucatiōe vul
 nerū grauius vlceremus. Domeste
 ra nam sūt exempla q̄ plurima In
 tātam vero quidam huius vanitatis
 instinctu erupe vesaniā. vt hostes
 nature fierent / conditionis sue ime
 moēs. diuini iudiciū contemptōēs.
 dū in vīdiciam feracū ymaginem
 dei exquisitis supplicijs subiugaret
 Nec verū sūt hominē pro bestiola
 perdere. quē vnigenitus dei tenuit
 sanguine suo. Que fere nature sunt
 et de iure occupatū sūt. sibi audeat
 humana temeritas inspicere domi
 no vendicare. 7 idem iuris in omni
 b9 vbiūq; sine statuit. ac si claustrū
 sui indagine vniūsa anxisset Quod
 q̄ magis mirere / pedicas parare cui
 bus laqueos texere / alligere modis
 vel fistula. aut quibuscunq; insidijs
 supplantare. ex edicto sepe fit criminis /
 et vel p̄scriptiōe bonoz mulctatur
 vel mēbroz punitur salutisq; dispen
 dio. volucres celi 7 pisces maris cō
 munes esse audieras. s; hec fisci sūt
 quas venatica exigit vbiūq; vo
 lat Manū contine istaz abstine ne
 7 tu in penā lese maiestatis venanti
 b9 cedas in predā. A noualib9 suis
 accētur agricolē dū fere habeant va
 gadi libertate. illis vt pascu auge

antur. p̄dia subtrahūtur e gregē s.
 sacionalia insitua colonis. cū pascu
 a armentarijs 7 gregarijs alucari
 a et a floralibus excluduntur. ipsis
 quoq; apibus vix naturali libertate
 vt permissum est. deus bone quod
 oestrū. 7 tetras pestes que non se
 ras. sed delicias potētum exagitat
 toto potentatu suo non possunt abi
 gere. cum 7 aulex in vltionem homi
 nis armatus. acrimoniē sue acule
 os in feras recte exerceat Sic si hic
 fueris in ānos cogens sata redime
 re vel amittere elige verū manus de
 equissimo iure queritū / reū / vel salu
 tis vtrobiq; dispendiū immet Si
 venatoz quispiā pertransseat fines
 tuos. ei que domū habes incūctate
 7 reuerenter expone. quodq; tibi
 non est 7 habet vicinus in vsus illi
 us eme. ne ex edicti licentia. tua au
 ferat vel inuito et de irreuerentia. 7
 contemptu cogaris incertura. aut
 foro p̄sidis. vel procosulis. aut for
 tasse in consilio. lese maiestatis red
 dere rationem Protenditur et i pa
 trimoniū fisci. dum de alieno quāt
 q; ratione fanulia sumptum facit.

Verū ne venatica. 7 alias curia
 lū nugas non tā iudicio q̄ odio sū
 lus p̄seq; videatur. eā indifferentib9
 cōnumeratā facile libes q; cōsentio.
 nisi qz imoderato voluptatis icursu
 vialē aim cōcutit et fundamentū sub
 uertit rationis. f̄dō tñ ob hoc erit
 usq; culpabil ai et vinū qd icubi
 at subūsiōis culpā retorqat i bibētē
 et senex sepe nō tā etate q̄ suo vicio
 sensu p̄ferat puerilē Pōt igit ven
 tica ee vtil 7 honesta. s; ex loco. rpe.

6^m ps A

modo persona et causa Persona namque
 venustat studium. dum suo insistit officio.
 et non precipit alienum. nec est quod quae
 magis deceat quam quod officio cuiusque
 magis accommodatum est. Praedate siquidem
 ait ethicorum / singularum personarum de eorum
 describit. Id unumqueque deceat maxime
 me quod est cuiusque maxime. **¶** Quid ergo
 michi et tibi cum venatoris professione.
 sua namque neglecta turpissimum est quae
 quae studiosus in aliena usura. Quid ei
 cum puato et rusticano fortasse studi-
 o / quae publicae auctoritate insignibus ful-
 get: ducit seque proliis. doctores seminet
 disciplina. iudex vocat delinquentes.
 studiosos immunet indulgentia po-
 testate. puati minoribus occupet. ho-
 nestioribus ingenii. vilioribus seculis
 perditio maneat. **¶** Nam quod turpe bovis
 seio tuncque decebit crispinum. Sic ut
 tunc tibi multa sint eiusdem corporis
 membra. non omnia citae actui seruiunt. sed
 sua sunt officia singulorum. Qui ergo
 tuum venatori non cedis cur illius usur-
 pas officium? **¶** Rone reputab idigne.
 si ad regnum vel potestatem venator aspi-
 ret? Equidem indignus est / si ab altero
 fastigio / ad venatorum carnificum
 vel sordis plabaris Innat et enim a-
 mor boni se pergit ascensum. e contra fo-
 mes vicij sponte sua vergit ad casum
¶ Causa quae actum poterit deorae.
 si aut necessitate subsistat. aut vigeat
 utilitate. aut honestate splendescat.
 cum ex affectu mentis tota valeat sub-
 stantia operum colorari. Affectus etenim
 tuus ut ait sapiens opera tuo nomine
 imponit Inculpabiliter ex sancti pa-
 tris mandato venatum profectus est
 esau. ut patris sciret esuriam. et

promissa benedictione impensi me-
 rito obsequij obtineret. Si enim sine
 culpa exerceri non possit. nequaquam tan-
 tus patriarcha ad opus illius missus
 set filium. quae gratia benedictionis in ca-
 put gentium constitueri disponebat. **¶**
 forte mora traxit ad se periculum. quae
 diutius licito. in opere tamen licito ex pro-
 ua consuetudine et imoderato amore
 morabatur. nulla visatur in culpa quae
 vix esse stimulo necessitate non repro-
 bati studij exeratio vitam cogitur ex-
 hibere. Qui oculi inertia vitat. quae ge-
 rendis negocijs disponunt membra.
 dum laboribus assuescunt. qui viciosa
 corporis mole fugiunt servata in omnibus
 dignitate personae iuste reprehensio-
 nis non patiuntur aulcos. **¶** Opus etenim non
 ex se sed ex causa fit criminis. nec aliquid
 virtutis ostentatione clarescit cui vo-
 luptas originem praebet. **¶** Rone si
 quidem virtutis est. non illa dico quam
 parit pax. patientia. benignitas. longa-
 nimitas. gaudium in spiritu sancto. sed quae
 amica epulis. potationibus. quibus
 modulationibus. et ludis. cultibus ope-
 rosus exarsit. stupris et varijs im-
 ditijs. aios et quos effemiat.
 et quodam nature ludibrio molliores
 et corruptiores facit esse viros quam fe-
 minas. **¶** Ipsae quoque venandi culpa ex-
 tenuat actum deperdit. **¶** Sic autem
 tunc ut in locis pluribus iucinet ex co-
 oportunitas gerendos. fit quae interpossi-
 ua venatio. vel ex religionis cultu. vel
 ex natura rerum. vel ex debito officio.
 quod vel pretermitti. vel alijs occupati-
 onibus postpositum non debet. **¶** Sed de his haec
 tenent. quae non venatica tradere. sed de au-
 tialium nugae nugari propositum est.

Non quoque ratio habita est sed ut
 in suo vel communi vel publico liata exerceatur
 venatio. dum tamen consortibus non
 irrogetur iniuria. et locus celeberrima
 te sui. aut reuerentia ab hijs inquietationibus
 non eximatur. Qui enim in aliena temeraria
 usurpatione irruerit laqueis iuris tenetur ad
 penam. Is vera laqueis iuris tenetur ad penam
 modum laudabilis est cum moderata ratione
 adhibita prudenter. et si fieri potest
 utiliter exercetur. ut mandatum communi
 acquiescas. De quod nimis. nam et
 insani sapiens nomen feret. equus
 iniqui. ultra quod satis est virtutem
 si perit ipsam. Nichil autem turpius est
 quam in risum committentium ora laxare dum
 non discendi proposito vehementius insistis
 arti quam ne scias. ut si lingua quam non
 noxios profone qui non modo ab his. Sed
 ab alijs quibusdam utpote leuicioribus.
 et voluptuosis studijs impe-
 ditum submouere. ut quod in sacris ordinibus
 futurum. et quod gerunt amplissimos
 magistratus. Quod enim in alijs futurum
 erat leuicioris culpe. hoc in istis
 sepe fit criminis. Et quidem semper
 maiora sunt que celebratos commo-
 turrescunt. et que impediunt gratias
 hendos. Porro de virtute et veritate
 canonum. venatica diuinalis suis
 non modo claudit ascensum. sed summi etiam
 am sacerdotij gradum adimit iam
 acceptum. Proclare illud ut multa fecerit
 dixisse temistodes. Magistratus
 a ludis et quibusque leuicioribus esse arcendos.
 ne res publica ludere videatur. defectusque
 sui relicta grauitate pronuntia. Si tamen
 maioribus quod quod est eorum
 est eos exortum commovent. in animis

adolescentie ex dispensatione etate
 mittit aliqd subtrahere grauitati. et
 in se demeriores esse quod maturitate
 processu reipublice utilitati present. Hec ille.
 Et vana audire a nris ut salte in pueriori etate
 reipublice seria auferret. Tunc enim totum
 reipublice corpus roboris sui integritate
 vigeat. tunc optime proposito specie venustate
 et elegante pulchritudinis decorum induet. si
 singula quoque loca teneant sortita decet
 si fuerit officiorum non confusio sed distinctio.
 Hoc ita si optimam viuendi ducem naturam sequimur.
 Sed nunc quod medicorum est permittit fabrum.
 medicam fabrilis tractat. et officium presidi a
 venatoribus et huilioribus officijs. a
 caa maleficijs mutat. et puatorum temeritas
 a discipline ignorantia se auert publicis
 officijs inmiscere

Ca. v. De alea et usu et abusu illius

Sed ecce dum venatorum tum
 multi egredierentur. alie et si tamen
 turniores presertim nuge. Titu siquidem publicum
 est. Qui leporum agitator verba presumit.
 At si alios diligenter intuetur consumit et vitam
 que in ieijs et facionibus aut flagitijs tota
 versat. Nonne tibi videtur aleator ieijs
 que thessarum non tam viuere quam perit
 ex gratia. et orem iactum sortis sue presule
 facit. Est ne ars accommodata rationi.
 cuius quanto quisque studetior. tanto erit ex
 studiosior. Attalys asiaticus si gentiliu
 hystorij creditur. hanc ludendi lasciuam
 dicit inuenisse ab exercitio numerum
 paululum deflexa materia. Cum ei a
 tiquoresi exercitum duxerat appareret.
 quod ad inuestigatio venandi disciplina

liberalis proficeret. vlt recte viuēdi in
 strueret vsum. hic subtili q̄dem licet
 infructuosa iuētione veterē experaci
 duriciā / nō tēperauit s̄ emolluit.
 multē adhuc in pristina manētib9
 ḡuitate. A manib9 nāq; grecorū aba
 cis nōdū exadit. aut ratio calculā
 di. aut lud9 in quo plene viasse est
 ad denūtiatū calculū in campis ad
 uersarij cōstituisse p̄fectam. Et maxi
 mā armoniā. Cū vero in eisdem. ar
 monica. arismetica. vel geometri
 ca trū terminorū medietate exul
 tat semiplena victoria est. Queuis
 aliaz. et si cōtingant atra trūphi
 glām. aut ludētis felicitate. aut ar
 tis pitia p̄testatur. Joāndū quidē et
 fructuosū est numeroz nosse certa
 mina. qui de p̄dationi inueniatur ob
 noxi. et qua rōne in castris sint. aliq̄
 tutiores oim periculorū ignari. nisi
 forte arcūuētī ab hostib9 captiuēē
 ¶ Hui9 voluptate certamis tho
 lomeū. alexandrū. cesarē. cathonē.
 ipsū quoq; sanū ḡuioēs opas legi
 m9 tempasse. quo eadē inter ludēdū
 id agerēt vnde essent philosophicē
 negocijs aptiores. Alea vero exa
 so regno asie inter manubias cuer
 se vrbis nō sub vna tantū specie mi
 ḡuit ad grecos. Hinc chessaca. calai
 lus. tabula vrio. vel dardana pug
 na. tricol9 senio. monarch9 orbico
 li. taliozch9. vulpes. q̄z artē vtili9
 ē dediscere q̄p̄ docē. Quis enī nō eru
 bescat. si forte suc grāz. nō v̄tuti de
 beat. s̄ taxill9. q̄s sticilli cautela su
 e prudētie nō doleat anteferi. Pro
 ne satē impbata ē cuiusq; artē exer
 citatio. qua quāto quisq; doctior. tā

to nequior. aleator q̄tē oīs hic est
 ¶ Mendaciorū siq̄dem et periuorū
 mater est alea. et ex alieni paupis
 centia. sua prodigit. Et nullam ha
 bēs patrimoniū reuerētiā cū illud
 effuderit. sensim in furta dilabitur.
 Et rapinas. Illa vero nōnulli p̄ferūt
 in qua vltres lusisse legit eo q̄ in
 genij aliq̄ten9 multa meditatione
 exatate videatur acumē. Et ex eo
 michi videt̄ p̄ditior. cū nichil infelia
 us sit q̄ in eo in quo mīmū p̄ficias
 plurimū laborare. Est enī inutilis im
 portunitas de p̄cāte qua iutilia acq̄
 rūtur. Et querēdi inanis est diligētī
 a. cū inuenisse nō p̄dere. ¶ Possit v
 tiq; mot9 animi. Et mētē agitatio
 que ibi frustra distrahitur. te9 pul
 chriorib9. Et meliorib9 accommodari.
 Alea vō a regione morū illi9 aucto
 ritas proz9 exterminat. q̄ vniūsa
 orbē docēs in filio eā denūtiat oib9
 fugiētā. Ab ea siq̄dem armatur ad
 lites hoies. inaurūt inimiciā. et
 miserā et si nō miserabile inadūc e
 gestatem. Si denūciationis que
 ris auctorem. illum agnosce. qui nō
 sibi. sed toti genitum se credidit or
 bi. ¶ Est tamen cū in aliqua specie
 sui licenter admittitur honesta. si
 absq; vicio. curam grauiū pondus
 alleviet. et sine v̄tute dispēdio iocū
 tā interpolationē afferat gaudiōz.
 Ois vō licētia moderatiois suffragi
 o qualescit. Et solide v̄tute vsu ab i
 tepātia de fōrtur. Toc9 vō licētie
 moderatrix ē loa. tepis. mōi. p̄fione.
 et cāe p̄missa inspectio. q̄ oim nega
 tioz faciē de cora venustate q̄mitat.
 Et turpitudinis q̄tē p̄nat obp̄obrio

In manu sua donec spūs a regis in festatione quiesceret. Et vero nōdū reuelat spūs q̄ latet in lca/cāssimū est aiām/cognati generis grā mansucere. Et oēm dediscere alienationem. cū ei pprie pcent9 originis / 7 nature melioris archana resultant. **E**am ex psonacis muste esse ppositā q̄ plurimum opinio vel snia est. **D**oat9 etenī phie pnceps plato est. si tū aristotilia acquiescūt. cū eā ex sba diuidua / 7 idiuidua finxiss. et eate/natura plasmaēt 7 diuisa ipaz nō posse p̄stare credidit. nisi limitū q̄ vcaq; multifaria sectioe ab vnitate p̄fluxerant. dissidentia enuolys. epitrias. Et epogdois vniret. limatis Et comatis habita rone. vt substantia exp̄ssione pauoz ei quāta cūq; distantia/repugnantū p̄cordia/agna ti generē soaetate / doeat esse finitima. **V**nde archano quodā metu nature/secretis q; amialis diuacitatis sue vigore p vnuerfa discurret. 7 cuius nature substātieq; p̄for mis ratiōis/sens9 vite i singul' pro diuine dispensatiōis decreto/efficitiam modulatur. Omnib9 itaq; alimēta dispensat. Et sui puritate viget in singulis. nisi molis corporee grauitate prematur. aut trāquillitatem spūs/exterorū tumultū turba concuaciat. Qua irruente / qd p̄tē salubri9. q̄ si vt ita dicā suis nature vocibus a p̄ssione turbaz ad seipsam anima reuocatur? Quid teniq; nō spūi potest esse similis voce. que cum hic formetur tam faali q̄ iusibili 7 ineffabili transitu / multozū arcū quaq; replet auditū.

7 vi sua cozpoz integram penetrat densitate. et quasi tactu quodā mouet aīz. et p arbitrio suo nūc deiac. nūc extollit? Certe Et si nulla rone sit spūs. eam quoddam vehiculum spūs esse/certissimū est Et nūc q̄c huānū. nūc diuinū. nūc et phitoni cū gerit Cum vero modis suis elegantiq; fuerit coloata. venustate sui / mentes eā seuozeos caput. et q̄c inducte hilaritatis grā pellit tristitiam. et si qd pulueris aut turbino / aut nebulatum cogitatiōibus ipis inhēserat potenter abstergit. **A**d mozes itaq; instruedos / 7 aīos exultatiōe virtutis traidendos in altū dñi. nō modo concētum hoīm. s; et instrumentoz modos cēsuerūt sancti patres dño applicandos. cum templi reuerēciam dilataret. Et si militantis ecclie tibi parua videtur aut toitas. vel triūphatrix illa / p̄onia musice non tacebit. cui9 seniozeos vidit. 7 tibi mōstrauit tonitruū filiq; / et voces eoz sicut cytharozū cytharizantiū in cytharis suis. **E**t si illos nōdum audisti. regem audias exultantem. qui te regni 7 exultatiōis sue vult esse p̄tiapem. **A**it enī sumite psalmū Et date tymphanū psalteriū ioā dū cū cythara. **A**d qd inquis? vt laudeis dñm in tymphano 7 choro i cordis 7 organo. **H**ic est enim vsus musice vco lus aut p̄capuus. Frugius vco modus / et cetera corruptionis lenocinia / sane institutionis non habet vsum. sed prodūt maliciā abuscis. **D**olet igit 7 ige misat spēs laudabil' discipline / se ab alieno vicio

deformari: et quod facies meretricis fac
 ta est ei. que viriles quoque amicos
 accendere consueverat ad virtutem. A
 matoria bucolicoz apud viros gra
 ues esse fuerat canis. Nunc vero
 laudi ducatur. si videas grauios
 amatoria que ab ipsis dicuntur ele
 gantius stultitia personare. Ipsum
 quoque cultum religionis inest. quod
 ante conspectum domini in ipsis penetra
 libus sanctuarij lasciuientis voas
 luxu quada ostentatione sui muliebri
 bus modis notularum articulorumque
 resus. stupentes animulas emolli
 re nituntur. **Cum panem tuum et succinum** **H**
interdum. et oximentum. promolles mo
ulationes audieris. sternerum concen
tus creas esse non hominem. et de voas
facilitate miraberis quibus philome
na vel psitachya si quod sonori est. mo
dos suos nequeunt coequere. Ea si que
est ascedendi de se dique facultas. ea sec
no vel geminatio notularum. ea replica
tio articulorum singulorumque solida
osificacuta vel acutissima quibus et sub
quibus et panem. ut aures sui iudicij se
re subtrahat auctoritas. et animus
que tante suauitatis demulset gra
auditoz incerta examine non sus
stiat. Cum hec que modum exesseant et
liberum pruniginem que deuotionem me
tis poterunt aures exatate. **Si vero **J****
moderationis formula limitatur. et
anim a curis redunt. exterminat te
poraliu sollicitudinem. et quada ptia
patioe leticie et que et anuca exul
tatio. in deum metes humanas trari
unt. ad societate angelorum. **Et **vi****
hac modo. a hois formula tenes. Ex

ultabunt inquit labia mea cum cantauero
 tibi. Si ergo ex habundantia cordis os
 tuum laudem domini moduleris. Si spiritu
 psallis et mente. si psallit denique sapi
 enter. eadem circa articulate voce itelli
 gentiam rectissimam modestie regulam te
 nes. et non tam voce quam mente iubilo au
 res mulces altissimi. et indignationem
 eius prudenter auis. **Qui aut volupta** **K**
tis aut vanitatis affectus exprimit. qui
voas gram prostituit concupiscet hys
suis. qui lenociniorum clientulam musi
cam facit. ignorat quidem cantum domini
modis babilonijs festiuus in terra ali
ena. Qui nescio quo pacto plures place
ant. nisi quia nitimur in vetitu sem
p cupimusque negata. Et aque furti
ue dulciores. et panis absconditus
suauior est. Et que feigius modus de
recto philosophorum ab aula grece
iam pre dem iussus est exire et ceteri qui
bus de se suscit in lasciuia et corrup
tionem. **An non re. vis a conium mites **L****
et natus indignationem suam totam in ce
phem qui modis suis mares effemina
uerat usque ad pacem inuidiam effudis
se. licet ille flexerit manes. duracumque
ditis mollicie curidicem suam voas
gratia. et si infausta sorte inuenit.
Exinde hmoi hominum questus plerumque
felix exitum non expectat et forte qua
non habet cuetur sordida preda bonos
Que vero metes emolliunt. moresque
subuertunt a nostra etate vndique ascescu
tur. licet ipsa vlcera que sate est vicij su
is habundet. Si que eorum que vehem
entius hys insitit que videris. si mo
destu. si pudici. vix fortibus nos
trorum temporum ipsum numerare
memieris. quoniam quidem huius rara avis est

Proinde quide venerabilis vir aca-
 ter septingentaz monialiu pater.
 hac moasterijs suis p̄scripsit legē.
 ut oia earū cantica tot⁹ mellice p̄
 nūciatiois exuat modos. et ut sola
 psalmoz ⁊ laudū sint significatiua p̄
 nūciatioē q̄fete. Suspecta eq̄te fuit
 scō viro voluptati cognata mollia
 es. eo q̄ voluptas parens libidinū
 est. **Q**uid q̄ hec ipa cotidianoꝝ
 quiuioꝝ malicia auit. ac si venena
 nisi toxica ta sint nocere nō possint?
 Agni stipulā addere/ oliū camuno.
 serpente itoricare/ nōne demētia ē?
 Licet recū vicia obtegātur. velo ver-
 boꝝ/ quoz eadē est substātia nulla
 p̄fecto differētia est. Que apud gre-
 cos coepulatiois noie cōsent vel cō-
 potatiois. a nobis honestiori noie
 cōiuiua noiantur. Cetus siquidē cō-
 iuiuantū q̄ coepulātū aut cōpotā-
 tiū venerabilior est. Cōiuiua vero
 nōne p̄ se satis insanūt nisi carni-
 nibus exatētur? Nōne istud argu-
 it dñs dicens. ve q̄ cōsurgit mane
 ad ebrietate secandā et potādū vsq̄
 ad vesperā. ut vino estuctis. cytha-
 ra et lyra et tympanū/ et tybia. et
 vinū in cōiuijs vestris. ⁊ opus dñi
 non respiciatis/ et opera manū eius
 non consideratis. Quid q̄ rex babi-
 lonis non nisi in cōiuiuo vidit ma-
 num scribentis in pariete mane. te-
 thel. phares. Quo regnū diuume-
 ratū appensū denūciatur et scissum.
 Diuino siquidē iudicio p̄ncipatu
 iudicatur indign⁹ qui vasa dñi hu-
 mana/ videlicet cozpoꝝ/ in vane vo-
 luptatis gaudia exponit / et sponsi
 thalamū/ malignū spūs i mūdē icijē

aperit Cētū lumimb⁹ anticū caput
 arg⁹ habebat. q̄ oia vni⁹ fissile vo-
 luptate/ nō tā sopita sūt q̄ extirca
 Tu q̄s es q̄ te arcaſpectioze ēē p̄fi-
 dis? **C**plm vi. de dissilitudie au-

A **H**ugusto **V**gusti ⁊ neronis
 timpanizate in cena. a quo
 tam militū probrose dicitū
 ē Vide gre vt cythared⁹ ce be digi-
 to teperet? Cui⁹ ille verbi percussus
 amaritudine. os manus et animū
 ab huusmodi leuitate suscipit
 habuitq̄ semper gratia exproban-

B **S**ed longe secus nero nō in-
 peratoꝝ/ sed hominū fedissim⁹. qui
 adeo scribitur captus amenitate vo-
 as. vt nō modo pomis abisq̄ nocen-
 tibus abstineret. sed eius gratia cō-
 seruade/ frequēti disterio vomitusq̄
 purgaret. plūbeaq̄ carthella supi-
 no vete mādato phisicoꝝ sepius q̄
 diuit⁹ sustinet Adeo vō delectabē
 in cātū. vt nec theatro terremotu
 passio/ cū semel cepat egredēte / a
 teq̄ ichoata finiēt. nec que q̄ egredi
 eo cātate licitū erat. Dñi pleriq̄ af-
 feci tedio audiedi: simulato sumere

C elati sūt **M**ilitēs q̄q̄ nisi alio v-
 ba p̄nūtiāte nō appellabat. nec age-
 bat q̄c̄q̄ serio iocore qui phonas
 astaēt. q̄ eū suis arterijs p̄cē horta-
 reē Instrumētōꝝ q̄q̄ curiosissiq̄ cāt-
 vt eoz p̄ciā alijs inuidēt/ adeo vt
 publico testimoio se cytharedū p̄na-
 p̄e gaudēt appellat Dñi ill⁹. cytha-
 redo p̄nope nat⁹ nobilē hic olea q̄d
 erit nisi lud⁹ In tāta q̄q̄ mole p̄e-
 riy oēm pos⁹ gūitate Phiam p̄e-
 quens quasi maiestatis imperij in-
 unia. ⁊ nobilioza ingenia vete?

se consilijs subdidit hystriionū. quo
tū ipse non erubuit turpitudinē ex
erere. Hinc illud Quid nō tant pro
ares dabit hystrio Cum vero esset
omniū auarissim⁹ adeo ut nulli qd
unq; officū delegaret; quin pro se
queretur. nosti quid michi opus sit.
aut illud sciret. q̄ oib⁹ p̄est. oib⁹
idiget. tñ hystrioi⁹. et nimis pe
cunias infirmitas erogare nō graua
batur/singulos put auq; placuerat
ap̄issime dignitatē noie s̄boznabat
alios patricios/alios senatores di
tens. hos illustrium spectabiliūve
noib⁹ illustrabat. **Capitulū oc
taū de hystriionibus et nimis et
prestigiatoribus.**

Etin vero aliq̄ adhuc pro
pte imitant. et si feditate
illi⁹ neō dignet̄ inuolui. cū
grā in suā hystrioi⁹ ⁊ nimis multi
p̄stituat. ⁊ in exhibēda malicia cozz
reca quātā et p̄tēpabili magnificā
a nō tā mirabiles q̄ miserabilis fa
ciūt sup̄e⁹. Illa tñ etas ut sic int̄ū
diā honestiores habuit hystrioi⁹/
si tamē aliquomō honestū ē. qd̄ oī
hoie libero cōp̄obaf̄ idignū. Nec
tñ hystriionē assero turpiter i arte
sua vsari. et si idubitanter turpe sit
esse hystriionē. Et quidē hystriiones
erāt q̄ gestu corp̄is/arteq; v̄boz.
⁊ modulatione voas/facias aut sic
tas hystrioi⁹ sub aspectū publico re
ferebat; quos apud plautū iuuenis
et menād̄rū. et q̄bus ars n̄ā terēcij
inotesat. Porro comias et tragias
abeūtib⁹ cū oīa leuitas occupane
rit. diētes eozū comedi videlicet
et tragedi ext̄minat̄ sunt. ⁊ eos in

seruli cōditōe dūtaxat plerūq; re
peries. Quis vo eozū vsus extite
rit poeta doct̄s aperit. aut prodesse
volūt. aut delectatē poete. aut siml
et iocunda et ydonea dicē vite. At
nā etas plapsa ad fabulas ⁊ quis
inania/nōmō aures ⁊ cor p̄stituit
vanitati. s̄ oculoꝝ ⁊ aurū volupta
te suā mulcet desid̄ia. luxuriā accen
dit. ⁊ quites v̄ndiq; fomēta viciōzū
Nonne piger desid̄ia istruit. ⁊ sōp
nos puocat istrumētōꝝ suauitate.
ā vocū modul hylaritate canētū.
aut fabul tū grā/siue qd̄ turpi⁹ ē
ebrietate vl̄ crapula. Artem vtiq;
elegantioꝝ docuit flaccus. Terūc
ti tranāto cyberū sōpno q̄b⁹ est op⁹
alto. At q̄z cōdonator. Dulcis est
sompni⁹ opanti siue parū siue mul
tū cōdat. Exeratio siq̄tē parit et
alut q̄ctē grām. q̄ ocij cōtinuatione
et quodā increāe sue marore p̄mi
tur. Vtiq; in desiderijs ē oīs oī oī.
cū et oāositas iunica est aie. et de
domialio ei⁹ oīa studia v̄tūt̄ elimi
net. Clamat ethic⁹. Cernis vt ig
nauū corūpant oīa corp⁹. ⁊ capi
ant viciū nī moucant̄ aque. Quod
inq; /audi. discēs. si eide credideris
Querit̄ egist⁹ q̄re sit fact⁹ adulter
Causa ē in p̄mptu desid̄ios⁹ erat.
Litteratissimū ergo vici cōsiliū ē. vt
hostis te sp̄ inuēiat occupatū. quo
varijs tēpta tioibus ei⁹ occupationū
tuatū dīpēs tā feliat̄ q̄ prudēter
opponas. Vitanda est inquit ethic⁹
impzoba terū sirenū desid̄ia. At eam
nostis prorogant hystriiones. Ex
occupatis enim mentib⁹ subrepūt
tedia. seseq; non sustinerent. si non

C

D

aliam voluptatis solatio mulcerentur. Admissa sunt ergo spectacula. Et infinita tyrocinia vanitatis quibus quod omnino otiosi non possunt perniciosis occupantur. Quod etiam fuerat otiosi quod turpiter occupant. **H**ic mimi salij vel saliares. balatroes. Et emibani. gladiatores palestite. gignadij. prestigiatres. maleficia quorum multi. Et tota ioculorum scena procedit. quorum error adeo iuoluit. ut a pedaribus nibus non arceantur. etiam illi qui obscenis partibus corporis oculis omnem ingerunt turpitudinem. quam esse befeat videre vel auerere. Quod quod magis mirere. nec tunc erantur. qui tumultuantes inferi. crebro sonitu aere fedant. Et turpiter indusum turpium producit. **Q**uid tibi videtur sapiens qui oculos vel aures istis expandit? Quis tamen libenter non videat et rideat. cum prestigiatris loco profusi ars deletur. et oculis quos malicia sua prestinxerat videndi facultas reparet? **F**oedum quidem est et ab honesta non recedit. virum probum quidem qui quod modesta hilaritate mulcet. sed ignominiosum est gravitate huiusmodi lascivia frequenter dissolui. **A**b istis quoque spectaculis. et maxime ab obscenis. honesti viri arceantur est oculus. ne incontinentia eius mentis quoque impudiciam fateatur. **E**gre sic siquidem sophodem proterum collega pides arguens ait Deest proterum sophodem non modo manum. sed et oculos hinc continentem. **A**utem inquit homo cui de regni maiestate multa licebant oculos meos ne videant vanitatem. sciens utique verum esse quod alij inge

H misit. quod oculus meum deprecatur est animam meam. **D**ecipit quod in singulis proficit aut deceat animam sapientis aduertit. nec apologos spectacula re fugit aut narrationes aut quecumque dum virtutis aut honestatis. aut utilitatis habeant instrumentum. **D**acne quidem amunionis gratiam hystriodibus. **E**t minus dum in malicia pseuerant. ex auctoritate patrum non abigis esse predusam. **V**nde quid fautoribus eorum imminuat colligis. si facientes et presententes pari pena reolis esse placendos. **Q**ui donat inquit hystriodibus quare donat? **H**oc utique in illis fouet in quod nequissimi sunt. **N**eque quod nequicia fouet. est ne bonum? **C**um vero ois istorum sit odibilis. illorum tamen quod minus nocet malicia tolerabilior est. **E**plm. ix. **V**bi dicatur prestigium quod quis fuerit auctor eius

E Os autem quod nocetiora prestigia artesque magicas et varias species mathematicas improbate exercent. iam pridem sci proter ab aula iusserunt exire eo quod omnia hec artificia vel potius maleficia ex pestifera quod da familiaritate demonum et hominum uerum profuxisse. uerumque prope prestigia sola inestione fallere a quibus ois fidelis dominus arceat ait. **S**i dixerint uobis. et ita eueniat ne credat eis. **P**restigium vero mercurij dicitur iuuenis se quod ex eo sic dicitur. quod ante prestigium oculorum fuitque magorum pitissimorum ut quod cumque res uellet inuisibiles faceret. et ut videbat in alias species transformat. **O**ia siquidem mathematica dum penultima excedis. signum ad magicam referuntur cuius plurime species sunt et diuersae

Ca. 1. Quis sit magi et ubi dicantur

Et quidē magi sunt. et ob magnitudinē malefactorū sic appellat q̄ dño p̄mittēte elemēta p̄mittūt. reb9 admūt spē aēs suas. vetūā plez9; p̄nūciāt. turbāt mētēs hoīm. imittūt sōpnia. homines q̄ violentia carminis dūtā; at occidūt. qd̄ et lucanū nostū non latuit. ait enī. Mens haustu nulla sanie polluta veneni icantata perit Et ne tibi pua videat̄ auctoritas. nosti q̄ iamnes et mambres magi pharaonis/egyp̄9 eteni huus modi sup̄stitionū et malefactorū mater est. nosti inq̄ eos nō mō moysi testi fuisse. s̄ et eo signis et miraculis etē disse licet postmodū v̄l iūti coacti sine digitū dei in signis moysi p̄fite

Capitulum xi. De spēs9 magice

Areō aut̄ curiosissim9 int̄ phos. quatuor spēs diuinationis ab elemēt̄ mutua t̄ō est. p̄romāciā scilz et acrimāciā. p̄dromāciā. et geomāciā. multasq̄ spēs videbis ex hīs capitib9 pululore. siue arte. siue furore diuinatione pagatur. quare noīa exēpli causa. v̄l pauca subiciā.

Capitulum xii. Qui sūt icantatores. aruoli. aruspices. phicij. vultuoli. imaginarij. icantatores. chiromātia. specularij. mathematia. falliatores. sortilegi. et

scantatores q̄dem Augures sūt qui artē v̄bis exerceant. Arulo li q̄ arca aras nepharias p̄ces aut excreta sacrificia faciunt. in quoz̄ cernāb9 est man9 dñi dicēte p̄pheta Aruloz et magoz nō patēre v̄uere. Aruspices sūt inspectozes ho-

raz. p̄scribētes qd̄ qua hora fieri expedit. quoz̄ errozē dāpnat aplūs dicens. timo ne frustra laborauerū in vob. obseruat̄ enī dies et ānos. mēses et tpa. cū felicitas op̄is nō a tpe s̄ a noīe dei v̄ni debeat expectari. Aruspiciū q̄z i extoz̄ inspectiōe vigz. quā artē tages q̄dam d̄z inuenisse. Vñ lucan9 fibz̄is sic nulla fides. s̄ cōditoz̄ artis finxit̄ ista tages. Extoz̄ v̄o noīe cēsēnt oīa. q̄ aut̄ extremitate tegunt̄. Ex quo liquet eos ēē aruspices q̄ vaticinant̄ in ossib9 aīaliū. siue sanguine siue futūā p̄nūtiēt. siue p̄ntia p̄nūtiēt v̄l p̄tenta. Vaticiniū si q̄dē ē quo cū itelligētia veri abscondita p̄fuerit. Cū et p̄phetiā nōmō de futur̄ cōstet ēē. s̄ de p̄sentib9 futur̄ et p̄teritis. Si v̄o adhibeat sāguis. ad nigromāciā iā accedit q̄ inde d̄z q̄ tota i mortuoz̄ iquisitiōe v̄sac. Cui9 vis ea ēē videtur. ut ad interpretatiōē veri/mortuos valeat suscitāre. Canāq̄ ludificatiū demonū et huāne p̄fidie illudetiū fallaciā ē. Phicij sūt quoz̄ spūs phitonias replet et stequet̄ i v̄gnib9 exerceat̄ ut magi ludificet. ac si imūdo spiritui placeat integritas mēt̄ a corp̄is. Vultuoli sūt q̄ ad affect9 hoīm imutādos. i molliori materia cera ul forte limo/ez̄ quoz̄ p̄utere nitūt̄/effigies exp̄mūt/ai9 illusiōis i farmaceutia v̄gilib9 meminit. Lim9 v̄l h̄ ducescit. et h̄ ut cera liquefat. vno eodē q̄ igni sic n̄o daphnis amore. Daso q̄q̄ i libro heroidū Deuouet absentes. simulacraq̄ cerea fingit. Et muscū tenues in icarū v̄rget ac9.

B

C

A

Horum vero malicia etiam cum plurimum nocet artificia leui dissoluitur. si videlicet que suspecti sunt quædam ab aliquo crimine suum inficiatur. aut si confessi fuerint. cogantur maleficiam reuocare

Imaginarij sunt que ymagine que faciunt quasi in possessione presentium spirituum mittunt ut ab eis de rebus dubijs doceantur. Hos ydolatrias esse sacra scriptura conuincit et diuine maiestatis iudicio contempnandos.

Contextores sunt qui artificia quodam sibi vendicant sompniis interpretatione

Cypromantia sunt. qui a manuum inspectione rerum variantur abscondita. **S**pecularios vocant que in corporibus leuigatis et tersis. ut sunt ludicenses pelues cyathi speculorumque diuersa genera diuinites curiosis consultationibus satisfaciunt. quoniam et ioseph exercuisse aut poaus simulasse describitur cum fratres argueret surripuisse cyphum in quo consueuerat augurari

Mathematica se licet appellatio generaliter omnia complectatur que a positione stellarum situque firmamentorum et planetarum motu que sint ventura conuincunt. ut est illud. Nostra vel equali suspendit tempora libra Parca tenax veni seu nata fidelibus hora. Diuidit geminos et cordia fata duorum. Nescio quod certe est quod te in temperat astrum.

Ac si stellarum choros applicationes que unius ad alteram spectat rebus que ex arbitrij libertate pueniunt quoniam necessitate prestare origine. que et geneliarum que geneses. i. natalicias horas attendunt imitant errorem. Vnde sachiri est Nota mathematice geneses tua. Ite vero horoscopi nominantur. Vnde tunc

In geminos horos scope vero perditur genio. Viguit autem ista scietia et forte etiam aliquatenus licuit exerceri donec verum natum nunciavit stella de celo. magos que non reprobos pnuicias fidei ad cuius adorandum nouo et iaudito ducatu perduxit. Exinde vero penitus interdita est.

Saliatores que ex saltu mensurorum in inopinato corporis motu per se aliquid futurum autumat. vel aduersum gionis superstiosa quoniam obseruatione rerum pollicetur euentus. Quod genus sortes apud prophetas. et diuinitatum et inspectio tabule que pitagorica appellatur. Obseruatio quoque cuiusque rei de qua que significatio. **A**ugurium vero quod sit in animi obseruatione phurges inuicem tradunt quod in voce per die a volatu. Est autem secundum traditionem eorum volatus tam alarum quam pedum. Vola siquidem est interior pars palme vel pedis. Vnde apud maronem videtur volantes per gradibus colube describuntur. Hoc etenim ad hominis pertinet familiaritate. si colube gradientes dum tamen in pastu itinerantes precedunt. **C**ephalus.

In expeditione missis consul ronozum dum nullis boni omnino sortiret auspiciam volumbas ieiunio confectas granis sparsis triticis in via qua iturus erat preferri iussit. ut vel earum omnino auspicij duriciam subleuaret. Que cum diligentius a abis abstineret. eas precipitari iussit in flumen saltum ut biberet. submersaque vi fluminis docuerunt consulem cum exercitu submergedum. Sic etenim est secutus euentus.

Aves platonis infantuli mel la
 bys inferebat singulare dulcedinem
 eloquentie eius futura presignantes
 Hiero summus postea sialic magis
 tratus qd virtute pmeruit / a pre
 nobilissimo viro exposcit est. eo q
 ex aalla susceptus: de honestamentu
 generis videbatur. 7 qsi probrosa
 clari sanguinis macula. Sz puulu
 7 indigentis opis humane. apes ar
 ca eu melle cogesto: plurimis alue
 re diebz / 7 sic silio auspiciu ei reg
 num portendi canentiu: a patre ag
 nus. recollectus. 7 diligenter institu
 tus est. **D**annuli mite amabilis for
 mae grano trita cogerebat. signan
 tes eu futurz ditissimu. vnde 7 res
 aurcas ipsi9 attactu fieri poete finx
 erunt Sulpicio sacerdoti laps9 apex
 te capite sacerdotiu abstulit Oxen
 tus forias audit9 martir cofabio p
 sectuca. Si nugis hiberis p oia cre
 dis. Si veste in opis tui imio a so
 riab9 corrosa senseris. tepera ab in
 reptis Si egredies calcauerit lime.
 aut in via offederis pedem 2tine. si
 in proandru agendorz aliquid dapni
 ptuleris. differes ichoata. ne vl to
 ta intensione frustreris / aut inutiliter
 impleatur expecta du omine melio
 ri fausta agedis hora accipias Om
 nia naq sunt aliquid **C**u processerit
 nis. abscondita futuroz / aves quas
 hominales vocat tibi pnuaiabunt.
 Quenam sunt iste forte iterrogas
 quas scilicet de natura hoim in for
 ma auu poete asseruit esse quersas
 Quid cornix loqitur / diligenter au
 sculta. sita q eius sedentis aut vo
 lantis nullo modo contempnas. Sic

fert etenim plurimum a dextris sit
 an a sinistras qua positioe respiciat
 cubitu gradietis. loquax sit an da
 mosa. an silens orino. pcedat an se
 quatur. traseut expectet aduetu an
 fugiat. quo ve discedat no negligē
 ter attēde **A**it naq virgili9 **Q**uid
 nisi me quacuq; nouas iadere lites
 ante sinistra cana monuiss ab ilice
 cornix **N**ec tu9 hic meris. nec viue
 ret ipse menalchas **Q**uis in eo vi
 deatur in artem offēdisse. q cornix
 qua vite puatrice asseruit reu mag
 noz ignorat auspitia. nisi forte i ea
 pter natura fiat ostetum / qle est q
 iminēte bono. 7 optato posi ipato
 ris exitio de rupe tarpeia. 7 vrbem
 cornix greco eloq optulit. bene erit
 qd augur interpretat9 ita exposuit.
Nup q sedit tarpei culmine cornix.
 est quia no potuit dicere. dixit erit.
Sz ignosces viro doctissimo iusticia
 nam simplicitate expmeti. aut quia
 pauperu vita diuitib9 / res videatur
 exigua. qui humanu genus vt pau
 cis seruiat. asserunt istitu **C**oru9
 vero que non minori diligentia ob
 seruiabis. reb9 maiorib9 auspicatur /
 vt vsquaq; cornia puidicat **P**orro
 agn9 i augurys ales gissima nau
 tis vt pote que aqz domestica qua
 dam gra familiaritate eandē secre
 ta pnouent. an nescis apud maro
 nem bis senos letates acce agnosce
 duare classe enee veneris vaticinio
 nunciasse **C**ozz naq hylantas no
 modo nautis. sed 7 quibus peregru
 nantibus feliaum euentu gratiam
 spōdet nisi forozis superetur adue
 tu **A**quila naq sicut rex auuam est.

¶

¶

si non alatione exapias. que forte
 aquilam spes potissima est. regni
 sui maiestate omnium avium si circa lo-
 quatur fide evocatur potius at apud
 stacium presagio volucrum grecorum exerci-
 tus fortari. sed fortior ecce adve-
 tans per mare rohoes Amphiozoos in-
 terprete grecorum quoque exicium patefe-
 at. Licet enim aquila quarunda avium
 viciis superetur. in pronuntiatione ve-
 ri nulla potentior est Cunctis siqui-
 de aubus excellentius volat et ab
 ipsius iouis archano nunquam excludi-
 tur. Cuius tanto visus acunine vi-
 gere dicatur. ut ab ethere summo pis-
 ciculos in profundo maris contueatur
 et in ipsum solem quod nulli animati-
 um licet figat obtutu. sensuum quidem
 subtilitate de iouis gratia conscien-
 tiam veritatis rerumque misteria mutu-
 atur Quis enim falsum interprete
 dicat. quem consilio iouis novit
 esse participantem Locis adversus croto-
 nienses dimicantibus aquila dum
 pugnabatur supvolans. victoriam
 dicitur contulisse. cum pauci numero
 deleverint infinitos Hoc tamen va-
 lidiori signo scribitur roboratum. eo
 quod duo iuvenes praetioris stature ele-
 gantioris forme in candido habitu
 ab utroque latere locos praesentat sci-
 licet ut erat vis opinio castos et pol-
 lup. **H** Omnia vero homini cum genuina-
 tur potentiora sunt Dum hiero de quo
 supra prima bella miret. aquila ex
 ipso iussu resedit in drapeo progredientis
 manu prompta regemque futurum significavit
 Ea die qua natus est alexander due
 aagle tota die per pedes super aulme do-
 mus patris eius sederunt. omen dupli-

tis imperij europe asieque praesentat
I Vultus difficultate portat duriciam
 rapacitate. sicut habes in origine va-
 bis condende Fenix singularis felici-
 tatis successus pollicetur quale est
 quod nova roma viso fenice melio-
 ribus auspiciis condita est Aucto-
 ritate gentis colore et voce praesi-
 gurans Aerea rerum arduorum auspici-
 um est. Ciconia quoniam avis concordia
 est. concordiam invenit. aut concordiam
 am facit. Suis semper affert quod
 expedit. unde et gurgere verbum anti-
 quum a quo congruere quod proficit.
 et ingurgere contra quod officiat. Unde
 de illud. bis viabus ingruit ymber.
 Nec tamen minores contemptum ha-
 beas. cum et pica loquax sicut ad mul-
 ta. sic ad susceptionem hospitium fa-
 cit te caucorem. Si avis que vulgo
 dicitur albanellus praetivolans via
 a sinistris feratur ad dexteram de hos-
 picij hilaritate non dubites **K** Si con-
 tra. contrarium expectabis Aves quo-
 que domesticae artificij huius non sunt
 expertes. cum galli catus spem. iterum
 vel opus inchoantis promovet
 Tyberio nascituro pregnans linia
 ovum galline subductum eo usque nunc
 suis nunc anallatum manibus eo usque fo-
 vit. donec galli insignit cessat ex-
 clusus est. Unde et augures puerum
 qui nasciturus erat dixerunt regnaturum
 Dubonis /strigis et noctua /spisaut
 ta sunt omnia. Noctua enim eo quod noctis
 tenebris non caret. diligenter hominis vi-
 gilantiam signat ut in portento qui in hasta
 hieronis cum primo progredere ad bel-
 lum noctua de coesidisse significans est

futuū diligentissimū Bubonē dīto
 dū miscetur enec sensit ifaustū Si
 accipit quippiā re generē hui9 sō
 cul p̄fascētis solitā rapinā exerce
 at .it eūde rapacitas iminebit Qd
 et ioculariter inuens naso ait. Odi
 mus accipitrē qz sp̄ uiuit in armis.
 Regulus qz ip̄e qui et bitarscus di
 cē. vera qn̄qz portēdere nō tē digna
 tur minute eā aues aduētū suo vl
 tēssu significat famuliā nūc minui
 nūc augeri Omnū vo volatus q̄
 tō serenior tanto laudabilior Vnde
 melāpo augur p̄noīatus 2 quiritur
 strage greoz coniciens ex volatu.
 Dices ut nulla serenos ales agat
 auesus. A bestiis quoqz vias tua
 rū euent9 scuta beris Leporis time
 bis occurſū si tamē euaserit. Est ei
 pauldubio longe comodior in mēsa
 q̄ in via Lupo obuiō congratulabe
 re. boni siquidē nūa9 est. licet solo
 visu nocere soleat ei quē ante p̄uide
 at vōtēqz p̄cludē Juxta illud vgilij
 Vox fugit ip̄a lupi merim vidē re
 p̄ores. Hiero scilicet litteratorio in
 sistens studio. inter rēquales silo
 op̄erā dabat. ei9 lup9 in turba pue
 roz repente aspect9 tabulā eripuit
 successus hoīs firmās inaudita for
 ma p̄digij Quid multa? Lupi effi
 cacia non negabit q̄sque gen9 ro
 manozū lupino lacte nō ambigit e
 ducātū. vñū plerumqz quod in eis
 dula9 est. adh̄ lupinū saporem reti
 net. p̄m̄qz eoz fidē quā a matre
 lupa didicerāt sibi iuicē huauerūt. ea
 tēqz quātā lege nature manauit ad
 posterorē Quibus gratanter obuiā
 q̄dieris dū capzā vidēs. cui allu

tes poeta ait Occursare capro roz
 nu ferat ille caueo Robustituran
 tibus libet9 tamē arantibus ouia
 bis. nec displiceat si viā tūperit. qz
 moza itneris hospicij grā p̄p̄sabit
 Mul9 infaust9 est. asin9 inutilis. et
 si utilissimi sint ad onera p̄ferenda.
 Equus qn̄qz bon9 est. sed in eo ni
 chil vtilius q̄ q̄ huānis vsibus ser
 uit. habet vero iurgiozū et pugne
 significatiōē Int̄ dū tamē ex calore
 et vsu mitigatur Vnde apud virgi
 liū Viste equis albis apparēte ita
 lia senior āchises exclamat. Bellū
 o bellū terra hospita portas. Cer
 uū capreolū. apzūqz siluestre ona
 grū. 2 cetera hui9 modi malo pran
 denti apponas. q̄ vianti opponas.
 Eneas ceruus pro nauium nume
 ro fuisse omen quod p̄tariū videba
 tur ad se soāozūqz fortunā virtute
 reuozsit. Canis sequipedā comodis
 simus est Cuius si vera est hebreo
 rū traditio/nec angelus ip̄e thobie
 soā9 aspernat9 est conūtatū Quid
 quod syrus scelere auī expositus in
 siluis/vt periret. canicula vberib9/
 regnū adēpt9 ē persaz Locusta est
 2 si minimū possit it̄nerantiū tamē
 p̄p̄edit vōtā. ex eo forte sic dicta.
 q̄ loco stare faciat gradientes Eō
 tra acada viatozis promouet gressū
 et nūciatoz amoniat exitū Aranea
 dū a superiorib9 filiū duat sp̄e v̄tūē
 pecunie videtur offerre Obui9 bu
 fo futuros successus denūciat. ni
 chi tamen vel solo visu molest9 est
 Verūptamē homine ip̄o nichil po
 tentius. nichil efficacius est/nichil
 qz mortalium vñq̄ inuenies /qd

ju

ll

o

euentus exprimat veritate. Porro
 si arte diligenter exequere. conditi
 onem e9. z dona nature. sicut. gestu.
 motuq; corpis. sensuq; sermonis /
 tota metis intentione notabis. Sa
 cerdote obuiū aliūve religiosum di
 cunt esse infaustu. Ego quoq; pni
 ciosū credo nō modo sacerdotib9 s; et
 vris sapientib9 contraire. Meli9 q
 q; est obuiari genti seruo9. q̄ hys q
 summa sunt pediti p̄tate. femina
 quoq; que capite discoopto iedit /
 infelicē crede. nisi vt apud plinū le
 gatur publica sit. aut plinū libidi
 ni pateat p̄stituta Nec expedit illi
 occurrere que amoto velo caput su
 um de turpare nō erubescit. Ab hys
 que primo audieris inter operis au
 iusq; auspicia. qd sequatur prenō
 ces. Hinc de9 inambens baculo que
 dextra gerebat. Omnia p̄napijs
 dixit inesse solent. Auditas voces
 timida p̄pendum9 aure Et primū vi
 sam cōsultat augur auē. Ea siq̄te fu
 turo9 p̄nostica sunt. P̄tali9 p̄sul
 roman9 oppugnans castrū in sialia
 cui nomē letum erat. cū milites ac
 tingerentur ad pugna ait. Ego ho
 die letū capiā Casuq; sic accidit cū
 ipse eadem die fuerit interemptus.
Ali9 quoq; consul / cū a senatu des
 tinaretur ad expugnādū regem per
 sarum. a filia quam in hostio dom9
 flētē obuiā habuit causā quesuit.
 Cūq; illa cūderet perijisse p̄sam. sic
 enī catul9 qui forte perierat diceba
 tur. profectus in expeditiōem trā
 pham iam inuenit. eo q; rex persa
 tum pierat. qū filia consuli catulū
 flebat amissū Ab ipis etiā elemē

P

tis aut tempis qualitate. rerū fre
 quenter trahūtur auspicia Fortune
 duriciā grada rosis aut mode s9 p̄m
 ber emollit. Rosidū quippe. z sup
 pluuiale tēp9. aerq; sud9 dū operē
 cuiusq; incūctāter ortū p̄sequitur. ce
 ditur eiusdem fortunare p̄cessum
Cū fortuna q̄ frigidus exules liuē
 ti oculo diu p̄strinxerat. tandem be
 nign9 quasi de speculo grē respex
 iss; olli ceculeus supra caput assitit
 yber. Den9 naufrago filio ap̄d di
 donem hospiciū p̄parat9 eūdem fi
 do achate comitatū. dū introducēt
 in regine grāciam cana nube obter
 it Tonitrua quoq; varias hnt
 significatiōes. Si enī afferant quā
 cūq; fulminis lesione. infausta sunt
 Vnde illud. Depe malū hoc nob
 si mens nō leua fuiss;. De celo tac
 tas memini p̄dicare quere9 In hys
 aut z illud p̄penditur. an semita
 vna descēdit. an multifaria aerē
 ruptione diffusos sparsent ignes.
 Hoc equidem semp̄ trasi9 est. Dū
 gray9 cesar ciuili bello p̄rie iminēt.
 q̄ fulmios9 aer extiterit / q̄t habuerit
 igneo sturbies q̄t trābes emiserit. nō
 vetēs hystorie sufficiūt enarrare Et
 tūc iḡta obscuri viderūt s̄ptera noc
 tes Si v̄d fulmis careat tēpestas.
 si leuū sonet deoz creditur mīa ac
 fauorem. Eneas iouem a sinistra
 tonantem audiens. se cum p̄mis
 sis sacrificijs opinatur habere p̄o
 piūm. Red qualitercūq; ista se ha
 beant. iunatum timorem hominū
 poterit mitigare. q; nemo sentiet
 fulmis icum. si an̄ tonitruū sonum
 audierit; a p̄uiderit chouscationsē

R

Tiberius cesar turbatione celo lau-
 team coronam gestabat in capite. quod
 hoc genus frondis fulmine neget
 afflati. Tonitrua siquidem timidissi-
 me. et vehementer semper exhorruit
Est tamen quod paulo dubio longe
 tutiore faciat hominem si fidem crucis
 seruat in peccato. iustitiam fidei gestat
 in capite. et salutiferum signum fidei/
 manum innocens. signat in fronte. illum
 semper pro mente habens quam auctoribus
 suis omnem mundi timorem excedit
 ait. A signis celi ne timeant que
 timent gentes. quia ego vobiscum sum
 dominus deus vester. Hec quoque verba in-
 ter tonitruum vel audita vel dicta scri-
 buntur a quibusdam noxam fulminis
 amouisse. Nichil autem est quod imminet
 tibus signis ita totum conturbat hominem
 sicut mens sibi conscientia iniquitatis. et quod
 scelera suorum penam ad singula timet
 exposci. Unde ethicus de criminosis.
Hic sunt qui trepidant et ad omnia ful-
 gura pallent. Contra iustus confidit ut
 leo. et illud non perturbabit iustum quicquid
 ei acciderit. Fulgor quidem ignis. Sed
 si veredo non noceat. celebritatis gloria
 affert. Neque quod non vidit igneus
 non est si tamen in hoc plato recipitur.
 Due sunt inquit ille. ut opinor virtutes
 ignis. Altera edax et peremptoria.
 altera mulcens et innoxia lumi-
 ne. Posteriori afferit operatricem vi-
 sus et superioribus vnum suam maxime
 exercere. Ascendum fatalis exitus cum
 patre discrimina subentem ignis de
 celo quasi succenso capite illustravit pro-
 nuntians ei debere felicitatem exitus. ipse
 super futurum in gentem magnam alex-
 andri macedonis et octavianum augusti

ti. sub ipso eorum ortu claritas ignis
 miraculo declarata est. **P**roficiat
 te expeditionem dum egreditur persequens
 vetus successum spem fortunat dum
 in hostes vexilla feruntur: acris testi-
 monio vexilla triumphabant. Si vero
 patrie imminet iustissimum incidunt
 metum. Terra quoque ipsa mysteri-
 orum conscia est. sed grauius omnia
 frequentius portat. eo quod fucata su-
 per stabilitate suam manit quiescere
 quod moueri. Cum ergo mugitus
 eius auditur amaris euentibus con-
 dolet. et quo affectu suis compatia-
 tur alumnis vocis sue tristitia pro-
 testatur. Magna siquidem et pia pa-
 rens omnium est. Et ducerat hec ab
 amplexu hospitis arcere phoenissam.
 sed quia conualiatris hospicij venus
 iam preualuerat. tanta dolore cordis
 intanscens mugit. quoniam ei mugit-
 tus pro gemitu est. hec eadem quocumque
 ens tremunt filijs suis prouidet ali-
 quid metuendum. nisi forte parturien-
 do laboret. Tunc vero vel omnino fa-
 cit abortiuum. aut inutilem fetum parit
 quia ut multum sepe cum parturiunt
 motes nascetur ridiculum mus. Hec
 sunt quibus totam vigilantiam suam
 videas accommodare quod plurimos. Ce-
 tera de genere hoc adeo sunt multa.
 loquacem ut lassare queant fabium.
 quibus quamquam domus insitit: eam
 nec ab ipsa salute arbitror posse sal-
 uari.

Explicat liber primus.

Incipiunt capitula libri secundi

- ¶ Omnia vana esse & res ex fide sua cuiq; rñdere . Cplm̄ pm̄.
 ¶ Nō p̄pñādas esse oīno rerū naturalū significaciones . Cplm̄ ij.
 ¶ Dignoz alia esse vniūsalia aliā p̄cularia . et qđ significet gemīa tio solis . Cplm̄ iij.
 ¶ De signis q̄ p̄cēsserūt ex adū iheō solūtanū nouissimū . Cplm̄ iij.
 ¶ Quanta fuerit calamitas obsesozum & obstinate malicie qđ fuerit finis & q̄ pietas tñi . Cplm̄ v.
 ¶ De maria q̄ vrgēte fame comedit filiū . Cplm̄ vi.
 ¶ De numero captiuoz & occisoz & pemptozum fame . Cplm̄ vij.
 ¶ De peregrinatioe fidelū quos sub ea tēpestate seruauit xp̄s apud pella . Cplm̄ octauū
 ¶ Testimoniū qđ p̄hibet ioseph9 xp̄o . Cplm̄ nonū.
 ¶ De vespasiano q̄ claudū & cēā curasse legitur . Capitulū x.
 ¶ Digna esse q̄ p̄tra natura sūt . Capitulū xi.
 ¶ Nichil q̄ natura auctore platone q̄ natura dicit dei volūtate . Ca^m xij
 ¶ Qua de9 signis suā p̄muniē dignatur creaturā . Cplm̄ xij.
 ¶ Quid sig^m & de sōpno . Ca^m xiiij
 ¶ De specieb9 sompnoz & causis & figurē & significatioib9 . Ca^m xv
 ¶ Genealia qđ de significatioib9 tā sōpnoz q̄ alioz figurāliū Ca^m xvi
 ¶ Coniectoria nō eē sequentiam . Cplm̄ xvij
 ¶ De fūdamēto mathematice & exercitio sensuū & virib9 aie & p̄fātatiōis & efficacitā liberaliū disciplinā . Cplm̄ xvij
- ¶ De dīa mathematice doctrinae & mathesis p̄probate & traditioe mathematicozū & errorib9 eozum Cplm̄ xix.
 ¶ Qđ p̄uidētia rerū naturā non p̄mit neq; senescezz imutat p̄uidētia & qđ libetū arbitriū manet cū p̄uidētia . Cplm̄ xx.
 ¶ An possint a deo sciri q̄ nō sciūt . & qđ rerū imutabilitas ei neq; qđ ē in fligēda . & qđ itē scia p̄scia dispositio p̄uidētia . p̄destinatio . & qđ va ifini ta sūt . ut numer9 eoz nō q̄rat auge ri . vel minui . & qđ p̄uidētia nullā nō tate t̄b9 iduat . Cplm̄ xxi.
 ¶ Qđ ex possibili nō seq̄r imposs^o . & qđ ex q̄ nōcāno p̄seq̄nōuit abss^o q̄ la l9 oia potest . Cplm̄ xxij
 ¶ Abiectio noui stoia . Ca^m xxiiij
 ¶ Qđ mathematica sūt temerarij in differēt futura iudicio suo s̄bicē p̄fū mētes . Cplm̄ xxiiij.
 ¶ Qđ argumētū a signo suo nō ē necariū . & de ezechia . achab . & nini uis . & qđ ea q̄ signē mutat p̄nt Cplm̄ xxv.
 ¶ Qđ snia dei moueri p̄t . & qđ s̄licū dei imutabile ē . & volūtate dei p̄mo oim causa . & qđ mathesis via t̄pna tionis est . Cplm̄ xxvi.
 ¶ De auspiab9 & chiromātie & p̄hitōie & saul deieciōe . Ca^m xxvij
 ¶ De specularijs . & qđ malig^o sp̄s it̄ dū futūā p̄noscut . & s̄bilitate nature & lōga exp̄ie^o ep̄is & t̄uelatioe supioz p̄tātū . & qđ sepe deap̄iūt ā deap̄ietes / ā decepti . & qđ specularios mala idubitata sequūt Ca^m xxviiij
 ¶ De phisicē theorias . & p̄ctiōe . Ca^m xxix ¶ Explicūt cplā li . ij .

Incipit prologus in libro secundo.

Omnia cedunt in usum sapientis. habetque materiam virtutis exercende quecumque dicuntur aut fiunt.

Quia vero oia ei ne bona sunt. et dum rationis libranine reum oim vires pensat prouida dispensatione quequid ad beatitudinem prouocant quasi quadam manu virtutis apprehendit. Tu ergo diuine sapientie tue argumeto validissimo dupliciter fide facis. dum in tuis actibus reclusis incedis. et philosophans in nugis alienis Alacres itaque exeat nuge nre quas serenitas tua prode iuber in publicam. ut coniectores mathematicos cum quibusdam alijs nugatoribus in eoductis. quia quibus dedisti egrediendi auidiam. securitatis quoque fiduciam prestabis. Conectatur ergo inferora superioribus. ut si quod in alterutris vitiosum aut deformis apparuerit. benignitatis tue protectio corrigatur.

Expliat prologus libri secundi.

Incipit liber secundus. **C**apitulum primum Omnia vana esse et res ex fide sua cuius respondere.

Relicanum et forte offelli puerbum est. Qui sompnijs et augurijs credit nunquam forte securum Ego sententiam et verissimam et fidelissimam puto. Quid enim refert ad consequentiam rem. si quis semel aut amplius sternu taucit. quod si offitauerit quod deinde si viderit quod sonu emiserit. Hec tamen

ex causis quas phisica nouerunt aliquid tenent ad eum pertinet circa que fiunt. Et totum dum aliena opera impedit aut promouere non queant. sicut nec inania carmina aut supstitiose quecumque ligature que tota medicorum secta proempnat. licet hec ipsa a quibusdam eminentiori quodam nomine phisica soleant appellari phisica etenim dicunt. cuius occultissima ratio est. ut humano sensu nequeat apprehendi. Nichil etenim est vel sit cuius ortu legitima causa et ratio non procedant. Et ut alius ait. Nichil sit in terra sine causa. Constat itaque quod artificis nature manum nichil euadit. Ex quo consequenter patet. ad philosophiam omnia pertinere. Ego quidem quocumque modo ista se habeat. indubitater credo illa sola non esse respuenda que ex fide proueniunt et referuntur ad gloriam omnipotentis dei. cum scriptum nouerim. Omnia quecumque in opere vel in verbo feceris. in nomine domini facite in quo solo via hominis prospicitur. Sic oium sanctorum turba processit. Guthbertus significat quod gentis nostre in lege domini euangelium iohannis supponebat in firmis et curabatur. Beati stephani turba supposita et mortuum suscitauit. Symbolum apostolicum demonia cum a quo portabat auauit. Oratio domini in herbis dum legebatur aut tabacum ex fide dicta. sepius contulit optatum salutis effectum. Beatus benedictus signo crucis vas mortiferum fregit. ac si pro signo lapidem ito sisset. Capitula euangelij vel gesta. vel audita. vel dicta. inueniuntur phisice applicari. Hec eadem et filia

B
C

nō modo liata. sed et vtilissima sunt
 Alia vō non tam ptempnēda q̄ fu
 gientia. Certū siquēdē est q̄ diligen
 tibus deū omnia ropanantur in bo
 nū. Infideles autē repbos. aut eadē
 hesitātes in fide. multis pmittit de
 us ludificatioibus subiacere Omnia
 tamen tantū possunt quātum exā
 pientis fides pmittit Vnde & iuli
 us cesar nullo augurio nullave sup
 stitione a quocūq; icepto potuit ab
 stereri Contigit enī vt qnq; in af
 fricā nauigio p̄fascens in egressu
 nauis prolaberet. verso itaq; in me
 lius omine. teneo te inq̄t affrica.
 eāq; obtinuit. p̄terea calphurnia
 v̄por eusea nocte quam is in terra
 vltimā gessit. vidit eū multis vulne
 rib; p̄fectū in sinu suo iacere. rogāsq;
 vt die sequēti a curia abstineret. nō
 obtinuit ne ille in vita sua aliquid
 timidū quocūq; auspicio egisse vi
 deretur. In exadio massiliensū luā
 qui d̄ys sacratuſ haberetur. p̄m̄
 ausus est credere probās se ab oī su
 p̄stitione alienū. Beat; quoq; mar
 cus euangelizādi causa alexandriā
 p̄fascens. cū nauē egressus iupisset
 calceū gratias agens iter suū expe
 ditū esse p̄stat; est Si quis reuo
 cat; fuerit inter eūdū. nō ob hic si
 quid in noīe d̄ni fuerat inchoatum
 p̄termittat nisi forte omnē reuoca
 tionē ominosā ēē corū p̄suadetur
 exēplo. q̄ coloris amisit venustate
 dū reuocat; a cornice progredi ma
 luit q̄ manē Hys vō nugis mens
 incauta seduaē. sed fidelis nequaq;
 acquiescit ¶ Eplm̄ ij. Nō cōtemp
 nendas esse rerum omnino natura

lium significationes

A **N**on tamen licet omnia va
 na esse. fideiq; augurij
 asserere non habendū. ideo
 signoz que a dispositioe diuina ad
 euidēdā creaturā p̄fassa sunt fidem
 et fructū euacuo Multipharic siquē
 dem multib; modis suā de; instruit
 creaturā ¶ nunc elemētorum vocā
 bz/nūc sensibiliū aut insensibiliū
 rerum indicijs p̄t elctis nouere
 expedire. que rētura sūt manifestat
 futuras itaq; tēpestates aut sereni
 tates. signa quedā antecētia p̄e
 loquūtur vt homo q̄ ad labozē na
 tus est. ex hys possit sua exercitia tē
 perare Hinc agricolē hinc nauē fa
 miliarib; quibusdā exp̄mentis qd
 quo tpe geri oporteat colligūt. q̄li
 tatē temporis futuri ex eo qd p̄e
 r̄ijē metētēs In qua re nec auca de
 quib; sermo p̄eāssit. patētis natu
 re b̄nficio arbitroz desitutitas. Nec
 gus. alaciones. agnus. archana na
 ture frequēter ap̄eant. Cū etenim
 arca mediū h̄yemis / altionis nidi
 ficare ouaq; fouere p̄spereris. de q̄
 de am dierū gratissima sericitate ne
 dubites. coz; nauē solēt diligent;
 obseruare. dicūt q; dies altionis.
 quibus vix vel tenuis flatus aura
 sentitur ¶ Nos ad p̄uocacionem
 pullozum suozum sibi a natura con
 cessos verasimiliter opinaberis. Cū
 vero fluminalium auium cozpora i a
 quis audius mergi conspicias. in
 bzres expecta Cum clamozem cornu
 as audies matutinū. pluuiā p̄t.
 haut ideo credo q; sit diuin; illis in
 geniū / aut rez; fato p̄tētia maiore

sed quia morantes in aere motus illi
 us aius sentiunt in seipsis et inde hy
 laritate capiunt aut merorem. Nec
 mirum autem et grauiora animalium corpora
 ad exteiorum motus frequenterissime dis
 ponantur. et archano quodam nature
 consilio gerant elementis necessaria
 moribus. Que enim animalium corporibus bo
 na vel mala imineat. si se tempora
 liter. vel exteioraliter reddiderit tem
 pora: ars physicorum regulis suis sa
 tis probabiliter prephedit futura eorum
 sanitatem. aut egritudinem aut statum
 que diuine neutralitate / fatalitatem
 quoque ipsam ex precedentibus sig
 nis agnoscunt. et interdum si causas
 nouerint efficacissime curant. Si uero
 ut uerbo eorum utar causas ignorat
 que curant? Non utique artis beneficium
 sed fortune iudicium uero quod est sig
 norum cognitio prefert et si difficile.
 sepe uerissimum est. **M**ultis quoque sig
 nis tranquillitas. et varie tempestatum
 forme prellarique produntur que uelut in
 specula lune orbis insinuat. Osten
 dit namque nubium color uentos. ceru
 leus pluuas. ex ueroque comixtus
 nimbus indicat furentesque prellas
 etetus orbis serenitate nauigijs re
 promittit. qua gestat uultu / papue
 si quarto ortu is enim auctor certissimus
 est neque obtusis cornibus uisula. neque
 infusa fuerit humore fuscata. Tunc
 enim totus et ille dicitur. et qui nascetur
 ab illo exactum ad mensem uento pluu
 ium carebit. Sol quoque ceteris inter
 est uerum equalibus gaudeat radijs.
 an obiecta nube uideat / uerum solito
 splendore fulgidus. an e uentis uirge
 tibz igneus. nunc sit pallidus an plu

uia sit impendente maculosus. Aer ue
 ro et mare ipsum. nubiumque magnitudo
 uel species. plurimum afferunt istuati
 onis. Sed et aues et pisces futura
 rum certissima produnt signa que virgilius
 et lucanus diuino comprehendunt inge
 nio. sed et uarro in libris noualibus
 dum solliatos instruit nautas

**Capitulum tertium Dignorum
 alia esse uniuersalia. alia particu
 laria. et quid significet geminatio
 solis.**

Que uero in sole et luna secundum
 naturam signa contigerint cer
 tissima sunt. et auctorum multo
 rum testimonio comprobata. Sole quis
 dicere falsum audeat? Quotiens er
 go sol in celo uidebitur geminari in
 undatione aequorum subiectus orbis expec
 tet. Et licet a raritate sui miraculis
 uideat accedere. opus tamen nature est. que
 quidem soles non geminat. sed nubelli
 mulima facit. uocaturque parcelis. Est
 etenim parcelion nubes similima soli.
 signum quidem commune multis. et si non
 generale dignorum quodam alia particula
 ria. alia uniuersalia sunt. Particula
 ria uero faciunt singula / uniuersalia mul
 tis a uniuersis. **U**traque autem modo ex de
 menti dispositione creatoris. modo ex
 natura rerum. modo ex malicia demonum
 homines deo promittente ludificatum pro
 uenire dicuntur. Sed que et quod qua
 re de causa iudicium quodam difficile est.
 et frequenter incertum. et sepe aliter quod
 ut ab hominibus ualeat expediri. eis tamen
 licentiori uanitate mathematicorum
 referti sunt libri. Enneas matre dea
 mirante uia. data fata secutum se asse
 rit. eo quod egredienti luaser que et uenit

donec ad ytaliam perueniret apparui
erit auspicanti. Defectus solis vari
os. luneq; labores. terrę euentib9
curiositas humana coaptat

**Capitulū quartū de signis que p̄
cesserunt exadiū iherosolimitanū
nouissimum. 7.**

A **U**etus narrat hystoria sic
dicta q̄ est auctor ei9 incer
tus et vetera refert q̄ im
minente iherosolimorum exadio e
dipsis lune per duodecā noctes conti
nuas eadē in remotissimis locis pro
tracta est. forte significans iudaice
perfidie et superstitiosi erroris euer
sionē/que xp̄isto per predicationē
apostolicā mundo illucescente rectissi
me atigit. Descriptū est enī **Stultū
mutat ut luna. sapiēs vō cū sole p̄
manet** Alia q̄z q̄ plurima diuino su
per incredulos imminēte iudicio accide
rūt q̄ si p̄ singula put ab auctorib9
digesta sūt cepero enarrare. vel sola
hec pp̄riū tps desiderabūt et oāū.
B **P**auca tñ auctore iosepho cōp̄edio
so sermōe parua. eo q̄ ad roboran
dū fidē nrām p̄ficiūt. et ad retunden
dā obstinatā perfidiā iudeoz. Qua
draginta nāq; p̄t9 admissū p̄iculi
et inuis p̄tracta anis impioz pena
differē. In q̄b9 et apli oēs p̄apue
tamē iacobus qui dicebat frater do
mini/iherosolimis episcop9 cōstitu
tus indefinenter populū q̄nisse im
pietatis et feralis ausi de scelere cō
monebant. si forte possēt cōmissi pe
nitudinē gerere. Si possent flere p̄
scelere. et si vltimas penatū flāmas/
lacrimarū vbertate restringere. Os
tendebat namq; eis deus per suam

patientia q̄ ipsoz querebat peniten
tia. qz non vult tantū deus mortē
peccatoris. quantū vt cōuertatur et
viuat. **C** **M**ollire autē adhuc mentis
eorū duriciam nitebatur diuina ma
iestas/signis et prodigijs celitus ta
tis. terrores q̄ simul et minacē dex
teram ostendendo/potius q̄ inferen
do. de quibus supradicti hystorio
graphi fides. vt in ceteris eā in
hoc sufficiens erit. Relegamus ee
go quid in sexto hystoriarū suarū li
bro de hys ipse signauerit ioseph9
Sed infelicē inquit plebē teterunt
quidam homines et deceptores fal
sa vaticinantes suadebant. vt euitē
tibus signis et iudicijs iracūdie et
indignationis diuine non crederēt.
quibus aperte futurū et vrbis et gē
tis presagabatur exadiū. **S**ed ve
lut afflati et amentes. et qui neq;
oculos neq; animas in se haberent
spernebāt oīa que celitus nūciaban
tur. **E**tei stella prefulgēs/gladio
per oīa similis/imminere de super au
tati et cometes. preterea exicalib9
flāmis ardere visa est per totū anū
Sed et ante exadiū tēpus ac belli.
cū populi ad diē festū cōuenirent oc
taua die mensis p̄antia q̄ est april
tēpore noctis hora nona tantus lu
minis fulgoz aram tēplūq; irāde
dit. vt putarent omnes diē danssi
mū factum. et permansit spacio ho
re dimidie. Quod imperitis quicē
et ignavis prosperū videbatur. s̄ le
gisperitos et probos quosq; toto
vate q̄q; festiuitē vitula sacrificijs
admota et ans assistēs. inter ipsoz

ministroz man9 enixa est agnā
 Sed 7 ianua itenozis edis q̄ respī
 aibat ad oriētē cū esset ere solido in
 duta ac p̄inde immēsi p̄dēris q̄ vix
 viginti vicis sūmo tonatu impellēti
 b9 clauderetur ferris quoq; vetib9
 7 serie munita ac pessulis in altum
 demissis teneretur obstricta. repente
 hozā noctis sexta p̄ma 7 xx. die mē
 sis apparuit sp̄ote patefacta. Sed 7
 trasacto die festo post aliquot dies
 p̄ma 7 xx. die mēsis arthemisu q̄
 apud nos mai9 vocatur p̄digios9
 apparuit visus 7 sitē pene excedens
 Quod vere falsū putaretur nisi oca
 lozū sitē confirmasset maloz cō
 secuta p̄niās. Et enī p̄pe solis oca
 sum visi sūt circū 7 quadzige i oi
 regione p̄ aerem 7 armatoz cohōz
 tes nuscere nubib9 7 vrbes arcūda
 ti agminibus improuis. In alio
 itē die festo qui penthecostes apel
 latur noctu sacerdotes ingressi tēplū
 ad ministeria ex more complenda.
 primo quidā mot9 quostam strepi
 t9 q̄ senserunt tum demū voces subi
 tas audiunt dicētes. Nigrem9 hinc.
 migremus ex sedibus istis. Additur
 hys etiam aliud terribilius. Et enī
 quidam ananie filius ihus noie vie
 plebeius et iustic9 ante quartū bel
 li ānum cū ciuitas et in pace 7 habū
 tātia p̄duraret in die festo taberna
 culozū repente clamare cepit. Vox
 ab oriētē. vox ab occidēte. vox a q̄
 tuoz ventis. vox sup ihero solimā 7
 tēplū. vox sup sponsos 7 sp̄sas.
 7 vox sup pplm. 7 idē sinctē diu noc
 tuq; p̄ om̄s plateas arcumiens h
 clamabat usquequo quidā p̄mores

ex populo vici. velut ifausi p̄sagi9
 indignatione cōmoti correptum ho
 minē multis verberib9 affiaūt. At
 ille nequaq; pro se aliquid loquēs
 Sz nec eos quidem q̄ arcūsteterāt
 dep̄ans. easdem voces pau obliua
 tione 7 clamore repetebat. Tūc p̄n
 apes intelligentes ut res erat nu
 minis esse in vico motus. p̄duant
 eū ad iudicē romanozū ap̄d quē
 flagris ad ossa vsq; laniatus. neq;
 p̄as neq; lacrimas fudit. Sed eā
 dem vocē miserabiliter 7 cum quo
 dam ciulatu emittens p̄ singula pe
 ne verbera p̄ferebat. addens etiam
 hoc ve ve ihero solimis. Prosequitur
 7 aliud idē hystozioq̄ph9 maio
 re gestum miraculo dicens ozaaculū
 quoddam in sacris letteris reptum
 q̄ p̄ idē temp9 vitam designaret
 ex eozum regione processurum. qui
 totius orbis potiretur impio. Cui9
 ozaaculi p̄sagiū itē hystozioq̄ph9
 respasianū declarare suspicatur. Sz
 respasian9 nō alijs q̄ illis solis gē
 tibus que romano imperio videbā
 tur subdite dominatus est. Vñ iul
 tius ad xpm̄ hec r̄n̄sa referuntur. ad
 quem dixerat p̄r. P̄ete a me 7 da
 bo tibi gentes hereditatem tuam 7
 possessionem tuam terminos terre.
 et an9 p̄ idē temp9 p̄ aplōs suos
 In omnem terram exiuit sonus eo
 rum et in fines orbis terre verba eo
 rum.

Capitulum quātum. Quanta
 fuerit calamitas obsessozum et ob
 stinate malicie quis fuerit finis et
 que pietas titi.

A **E**ne tot & tanta medio
 aris plage aut pfuatozie in
 dignationis dei aduersus
 impenitentia iudeoz signozu pces
 sisse videatur iudicia: calamitate in
 tolerabile. exadiu irreparabile. re
 probate & exccate getis inaudita
 et auidis seailis incognita seruitute
B succintus sermo percurrat **Quatis**
 ergo malis tunc vniuersa multa
 ta sit. atq; ipsa iudee terra. bello. fa
 me. igni. cedibusq; vastata sit. q̄ta
 populoz milia pces simul cū diu
 gib9 ac paruulis liberis absz nume
 ro & absz discretionē trucidati sūt. q̄
 etiā diuersaru vrbū obsidies. sed
 et ipsius magnifice & famosissime
 ciuitate iherusalē q̄ta vastitas & q̄
 ta fuerit diuersaz mortū strages.
 quis per hec singula belloz extite
 rit modus & vt scdm id qd̄ pphete
 dixerat/abominatio desolatiōis i
 ipso quontā dei famosissimo colloca
 ta sit templo atq; ad vltimū aunc
 ta ignis populatus sit & flāma con
 sūperit. si quis pleni9 nosse vult.
C hystoziam iosephi relegat. Nos ve
 ro ex hys ea tantum que ad expla
 nationem suscepti operis sufficiant
 assumemus. in quibus refert q̄ ex
 omni iudea populi in die sollempni
 pasche iherosolimam velut exitiali
 quadam manu cogēte conuenerant
 Quos triades cetera milia dicit ho
 minū fuisse. iusto scilicet dei iudicio
 tēpoze hoc vltiois electo. vt q̄ i die
 bus pasche saluatozē suū & saluato
 rem xp̄istū domini/ocuentis mani
 bus & sacrilegis voab9 violarunt
 in ipsis dieb9 velut in vnū carcerem

ois multitudo concluda feralis pene
 exitū qd̄ merebatur exaperet **P**
 teribo sane q̄ in eos/vl gladij cre
 vel alijs belli machinis tollata sūt
 explicare. ea tantummodo q̄ dicit fa
 mis exitio ptulerūt supradicti hys
 toziographi sermonib9 proferam.
 quo legentes hec itelligat q̄tum pi
 oculi sit audere aliquid i xp̄istum.
 et q̄ grauib9 ausa supplicijs experi
 entur **A**ge itaq; q̄nt9 iosephi hys
 toziatum liber ponatur i medio. ex
 quo ois eoz luctuosa tragedia per
 noscatur **D**iuinit9 autem permane
 re inq̄t aut perire vnū atq; idē erat
 Si enim i vrbē pmasissent facultā
 tum suoz causa/crimine obiecto q̄si
 qui de t̄nsugie do cogitaret/perme
 batur **N**ecessitas vob̄ famis. facta
 ozū extollebat arrogātiā. Et verū
 q̄ simul inedia cū temeritate exese
 bat **P**ublice vero frumētū nulq̄ oi
 no erat. s; irruētes vrbis p̄donesp
 scutabatur domus. & si quid inueni
 sent tanq̄ de hys qui fefellerant pe
 nas sumebat. si vero nō inuenissent.
 nichilominus tanq̄ eos qui occulte
 us et diligentius absconderant cen
 tiabāt **J**udiciū vero haberi ab eis
 pabula capiebāt hoc ipso. q̄ adhuc
 viuerent. & subsistere cor̄poribus vi
 debantur. tanq̄ qui profecto iam
 interissent. nisi absconditos vsq; in
 tegerent abos. si quos sane tabesce
 tes macie vidissent hos cum venia
 preteribant. superfluum putantes
 perimere quos paulo post assume
 ret fames **M**ulti tamen in occultis
 omni censu suo merenti sunt vnū
 metrum. si diuites frumentū occidi

si inferiores fuerunt / et conductes se
 in interioribus quibusque penetrabilibus
 domibus nonnulli nec in panes affectas
 primo curas fugas edebant Alij ve
 ro iniqui vel necessitas vel metus per
 mitteret excoquebant Et mensam qui
 dem nullus expectabat apponi. sed ex
 ipso tenuissima igni rapietes / prope ve
 lut furtiva deuorabant. et erat infeli
 cis ipsorum abi spectaculum miserabile.
 cum validiores quique inuenta diriperent
 Imbecillibus vero nichil propter lucrum
 supesset ac lacrimas. Et oim licet
 reu acerbitates superaret fames. ni
 hil tamen ita subruit. atque subuertit si
 aut verecundia Quicquid enim saluus re
 bus pudore dignum est. id in hac neces
 sitate atempnit. Denique et uxores
 de vicorum manibus. et filij de parentum
 et quod est infelicitas matres abos de
 paruulorum manibus atque ore rapiebant
 Et cum dulcissimi liberi in manibus at
 que ante ora positi tabescerent exigua
 vite subsidia a dentibus ipsis exime
 nemo parcebat. Verum ne ipsos quidem
 infelices et perexiguos sumentes la
 tebant abos. sed continuo acriat pre
 conum quis / et statim ut clausas cuius
 piam conspexisset fores. indicium crede
 bat esse quod intrinsecus positi ederent.
 et repente despicantur foribus precipites
 treuebant. atque ab ipsis / ut ita dicam
 faucibus exprimebant. si quid forte in
 sumptum iam fuerat reuocabant. Vere
 bantur senes si abum vendicare temp
 tasset. sparsis etiam cinibus mulie
 res trahebantur occultare nitentes si
 quod forte deprehensum fuisset. in mani
 bus. Nulla senibus reuerentia. nulla
 erga puulos miseratio. sed in exiguo

70
 panis fragmento paruulo inheren
 tes et ex ipso cui inhererat suspenses
 elidebant in terram. In eum vero qui rap
 tores abos preuenisset assumpto cru
 delius seuebant. et excoquebant di
 ra supplicia obturantes infelicitas na
 turales digestionum meatus Alijs ve
 ro precacitas iudex per eadem reueta
 indigentes Horresco que gesta sunt
 referes. Ad confectionem post hec u
 nius panis aut dati farine. miserose
 purgebant. nam ipsi tortores paciba
 tur fame. Esset enim quodammodo to
 lerabilis si hec impulsus inedia facere
 viderentur Sed ut vel prepararet
 sibi in posterum abos vel ut crudelitas
 exercitio conualesceret. In his etiam
 si qui forte furti per stationes hostium
 per colligendis herbis erupissent oc
 curretes eis qui se hostium manibus effu
 gisse gauderent. diripiebant quic
 quid attulerant. Supplicantiibus
 autem. et terribile quoddam sibi nome
 dei inuocantibus. ut vel parte aliqua
 ex his que seculi mortis periculo assie
 rant indulgerent. nichil proesus pre
 bebant. sed hoc beneficij loco esse
 rat. si comprehensum viuum licuisset
 euadere. **H**is autem post aliquanta ad
 iungit dicitur. Iudeis vero cum egres
 su urbibus omnis propter spes excluder
 batur salutis. et inualescens acer
 bitas famus. domos simul et fami
 lias gentemque vastabat. ita ut pen
 trabilibus strata iacerent mulierum
 paruulorumque caduera. per plate
 as vero infelicitum senum corpora
 fame magis quam etate consumpta.
 iuuenes vero atque omnis etas ro
 bustior velut simulachra quedam

in vijs et egressibus oberabāt. con-
 tuentes quocūq; locū gressū surripu-
 issent inedia Depelire autē cadauera
 proximoꝝ. nec defunctorū multitu-
 do. nec virū debilitas pmittebat.
 simul et pro vite sue incerto vnusq; se
 verebatur. Deiq; aliq̄ti supra eos
 quos sepeliebāt aīas emiserē. multi
 etiā dum prosequūtur funera p̄s q̄
 ad sepulchrū veniretur efflabāt. s; nec
 plac̄ ex more defuncti exhibe-
 batur aut luctus. quia hoc totū sibi
 vendicauerat famēs. Sed nec audi-
 tas inedia humorē cuiq; reliquerat
 lacrimarū. **O**bsederant autē tate pro-
 funda silentia. et nox plena mortis
 cuncta p̄tererat. quib; malis oib; **I**
 grauiorē soli vigebāt p̄dones. qui
 ne sepulchra quidē diripe et spolia
 re cadauera illiarū ducebāt. nō tam
 p̄cā p̄fetes q̄ scel; irasidē cumu-
 lates. et acē gladioꝝ suozū in cada-
 uerū obtūcatidē probātes. Inter-
 dum etiā in nōnullos adhuc spiran-
 tes/mucro examinand; agebat qd̄
 alij semunces ai viderēt. supplices
 dexteras p̄tendebāt vt in se quoq;
 beneficij loco p̄uerterēt scelus. quo
 scilicet cruciatib; famis velotius ab-
 sorberetur. s; nouo crudelitātē gene-
 re necē quā spōte iferebāt. si ro ḡatē-
 tur negabāt. Cū tamē vnusq; de-
 ficiētū cum gemitu retorq̄ret oca-
 los ad templum. nō de morte pro-
 pria dolēs. sed de ipunitate p̄cedo-
 num quos superstites relinquebant.
 et primo quidē sumptu publico sepe-
 lite mortuos iusserant fetoris into-
 lerantia. vt vero omnem sumptum
 cepit vincere multitudo morietū.

de muro cadauera precipitabant.
At cū tytus arauēs p̄uidisset re-
 p̄ctas mortuoz; cadauerib; valles
 et humani corpis tabo patnā terrā
 rigari: ai ingenti gemitu elcatis
 ad celū manib; deū inuocat testem
 hoc sui causa nō p̄ouenire. s; se sus-
 tinere ista inuitū. **E**t post aliq̄ta-
 iterū ioseph; talia q̄dam p̄sequitur
Non autē aboz iquit p̄ferre q̄ sen-
 tio Arbitroz enī q̄ etiā si aduersus
 impios aues/romanoꝝ paulis; ar-
 ma cessassent. aut terre hiatu aut a-
 que diluuiū. aut sodomitanis igni-
 bus aut fulminib; celitus supplicū
 tortis auitas de p̄didisset. q̄ multo
 infaustiorē illis qui hęc p̄pessi sūt
 et nequiorē virozū presentem hęc
 protulisset et tate pro quib; omnis
 gens pariter mereretur extigui
Sed et in vi. libro de eistē talia sen-
 bit. Et eozū inq̄t qui p̄ totā auita-
 tem famis inedia corūpebātur mul-
 titudo innumerabilis erat. quoz nec
 explicari miseria potest. Per singu-
 las nāq; domos iabi aliqd̄ fuisse
 abi reptū: bella p̄tinuo et ceteris ite-
 caros ipsos; p̄tētes ac liberos nos-
 cebātur. dū nō solū e manib;. s; ex
 ipsis etiā fauab; inuicē abū capere
 certabant. fides autem nec mortu-
 is erat Sed et ipsi cum iam sp̄ritū
 exalarent p̄secutabantur a p̄cedo-
 nubus: ne au forte intra gremium
 abi aliquid r̄sideret. Alij autem p̄
 inediam hiātes. velut rabidi canes
 huc atq; illuc ferebantur et quasi in
 sania quadam exagitati in eadē
 domos sub momento temporis ite-
 rum ac sepius irruēbāt. Omnia ta-

men necessitas vertebat in abū. cā
am illa que nec mutū quidē aialib9
edere vsus fuit. Ad vltimum ne lo
tis quidem vel an gulis aut ipsis e
ciam caliamētē abstinerūt. Por
tū quozq; indumenta detrahētes
conficiēda dentib9 ingerēbant. Nō
nulli et feni veterē festucas edebāt.
sed et de quis quilib9 collectis paruis
simū pondus dragmis quatuoz di
scrabebāt.

**Capitulum sextum. De mari
a que vrgente fame comedit fili
um.**

Sed quid op9 est p hoc pō
dus ill9 famie explicare cū
gestum sit ibi faci9 quod
neq; apud grecos neq; apud baba
tos illius vlt9 accepit auditus. hor
rendum quidē dictu. auditu vero in
credibile. Equidem libēter tā ima
ne faci9 ne q̄s me crederet mōstrui
oīa narrare siluisse. nisi multos me
morie nre viros testes cōmissi sceleris
habuissem. Porro vero ne ali
quid in hoc prestare patrie me au
bitoz. si subtraham eozum verba.
quozum pertulit facta. **M**ulier
quēdam ex hīs que vltra iordanis
alueum commanebant. nomie ma
ria eleazarū filia. de vico bethoron
quod interpretatur domus ysopi ge
nere et facultatib9 nobilis. cum reli
qua multitudine que cōfluxerat ihe
rosolimis rep̄ta. cōmunē cū oib9 ob
sidiois casū ferebat. Hui9 reliquas
quidem facultates. quas domo i v2
bem querebat tyranū inuasere. si qd
vero reliq̄antū ex magnis opib9 fue
rat quib9 victū cotidianū p̄tenuem

duceret. irruentes p̄ momenta preda
nū satellites rapiebāt. Pro quib9
ingens mulier velut insania iam q̄
si ex indignatione fatigabatur. ita
ut interdū p̄dones maledictis i ne
cem sui et cōuicijs istigaret. **V**erū cū
neq; irritatus quis q̄ neq; miserat9
eam opprimeret. et si quid forte abi
fuisse quesitū ab ea. id ab alijs q̄
teteret. nec iā vsq; rep̄endi copia fi
eret. famis autem dira visceribus
ipsis insisteret ac medullis. et ad
furorem perurgeret iam inedia. fa
me et ira pessimis vsa consultoz i
bus. contra ipsa iam armatur iura
nature. Erat namq; ei sub vberi
bus paruulus filius. hunc ante oca
los ferens inquit. infelias matris
o infeliaz fili. i bello fame et direp
tione predonum cui te reserua
bo. nam et si vita sperari posset. et iugo
seruitutis romane vrgemur. Sed
nūc etiā ipsam seruitutē precucit fa
mes. Predones vero vtraq; vi gra
uozes purgent. Verū ergo o mi
nate. Esto mī abus/p̄donibus fu
roz. seculis fabula que sola decrat
cladib9 iudeoz. Et cū hec dixisset
simul iugulat filiū. Tūc deinde ig
ni superpositum torret. et medium
quippe edendo consumit. medium
vero reseruat oblectum. Et ecce con
festim predones irruunt abuste car
nis nidoze concepto. mortem nunā
tur. nisi sine mora abos quos para
tos senserant demonstraret. Tum
illa. partem inquit vobis optimam
reseruaui. Et continuo que super
fuerant mēbra tetexit infantis. At
illos repente ingēs horroz inuasit.

et crudeles quibus animi diriguere.
 vox fauab9 interdusa est. Illa vero
 tua vultu. Et ipsis etiā p̄cedonib9
 trauulētior. me9 inq̄t hic filij ē. me
 us est p̄tus: et facin9 meū est. Edi
 te nam et ego p̄rior comedi q̄ genui
 Nolite effia aut m̄re religiosioēs.
 aut semia molliores. Quod si vos pi
 etas vīnat et execramini abos me
 os: ego q̄ iam talib9 pasta sū. ego
 hys iterum pascar. Post hec illi ter
 rā tremētē discēdūt qui hūc solū
 ex oib9 facultatib9 suis nufere ma
 tri reliq̄rant abum. Hēpleta est autē
 cōfestim vniuersa ciuitas nepharij
 scelerē nūāo. et vnus q̄s aīe oculos
 faan9 qd̄ p̄petratū fuc̄at adducēs.
 tanq̄ si ipse hoc p̄petrass̄ hoerebat.
 Oēs autē quos famis nāitas pur
 gebat. festinabāt maḡ ad mortē. be
 atos dicentes eos quibus contigit
 interiisse. p̄rius q̄ talium malozum
 polluerentur auditu. Hec quidem
 iosephus

**Capitulum. vij. De numero
 occisorum. captiuozum et pempto
 rum fame**

Quem vob̄ tāta calamitas
 inuenent exitū eodē aucto
 re p̄pauās adnectā. Colli
 gens enim supradict9 hystoriogra
 ph9 oēm numerū p̄ceptoz. vel fa
 me. vel ferro. vndeācs cētena milia
 designauit. Ceteros vob̄ latrones.
 v̄ sicarios ac p̄dones. post vrbis
 exadiū mutuis iterijse declarauit
 vulnerib9. Electos autē quosq; iue
 nū quos demoz corpis. Et p̄citas
 cōmētabat: ad triūphū dicit esse re
 seruatos. Reliquos autē q̄ sup̄ xvij.

ānos agebāt et aff. victos ad opa
 egypti: per metalla destinatos. vel
 per ceteras p̄rouincias esse disse
 sos. Alij quidē vt ad ludos gladi
 toz. Alij vt ad bestias tradētur.
 Si qui vera itra septimū et decimū
 etatis repti sunt annū: p̄ diuersas
 p̄rouincias in seruitute distrahuntur
 si sunt quozū numer9 vsq; ad nona
 ginta milia p̄duct9 est. **Hec vero**
omnia gesta sunt. vij. ano respusia
ni imperij iuxta ea q̄ ipse dominus
et saluator noster ihes9 xps p̄dixe
rat. quippe cū ea que gerēda erant
tāq; p̄sentia videret. Tūc cum se
cundū euangeliozū fidem vides au
ditū fleuit super eā. et velut in au
bug eius p̄loquit9 est hec verba.
Si agnouisses inquit. et tu in hac
die que ad pacem tibi sūt. nūc autē
abscondita sunt ab oculis tuis. quia
ueniēt in te dies et arcū dabūt te in
inīa tui vallo. et arcū dabunt te in
urgebūt te vndiq; et ad solum redi
gent te et filios tuos in te. In hūc
modum q̄ plurima diuine amoniti
onis tonitrua publice idura tis au
ribus resonabant quousq; sanguis
iustozum. sed et ipsius iusti singula
ris et vniū qui ab impijs inq̄ effu
sus est. iusto dei iudicio que creetur.
Attati sūt ergo plagis / bellis sca
ti. et a patrijs sedibus diuine indign
nationis exasi turbine. vt in vrbē
gloriosissima. nec lapis super lapi
dem remaneret. fuitq; populi indu
latio tanta: quāta non fuit ex quo
gentes esse ceperunt vsq; ad diem
hanc

Capitulum viij. De pegrinatione
fidelium quos sub ea tepestate serua
uit xps apud pellam.

Ecclisia vō que fuerat ihe
rosolimis aggregata diuini
tus trāfite iussa est trāfioedanē ad
opidū quoddā nomine pellam quo
ablatis ex urbe cultorib9 dei celesti
fieret vindicte locus q̄ in urbem gē
temq; sacrilegam fuerat exercenda
Qd̄ et eusebi9 cesariensis in ecclesi
astica hystoria pleniq; refert **C**a
pitulū ix. Testimoniū qd̄ phibz io

Sephus xp̄isto. ⁊
Quidē hec omnia reuissi
me passi sūt qui in filiū dei
mansacrilegas extendere psūpse
rūt cū testimonijs scripturaz ⁊ vir
tute mirabiliū operū ipsū esse xp̄m
domini q̄staret Vñ iosephus. fuit
autē hysdem tēpibus ihesus sapiēs
vir. si tamen virū eū appellare fas
est. Erat enī mirabiliū operū effec
tor doctorq; hominū corz qui liben
ter que vera sūt audiunt ⁊ multos
quidē iudeoz. multos etiā ex genti
bus sibi adiunxit. Ep̄us hic erat.
Hūc accusatione p̄mozz nre gentē
vicoz cū pylat9 in crucē agendū es
se deceuiss; nō deseruērūt eū hū q̄
ab imāo ipm̄ dilexerāt Apparuit ei
eistercia die itez viū9. scdm̄ qd̄ di
uini9 inspirati p̄phete. v̄l hec v̄l a
lia de eo innumera miracula futura
esse p̄dixerāt. s; ⁊ in hodiernū diē
xp̄ianozz qui ab eo nūcupati sūt ⁊
nomē p̄seuerat ⁊ gen9

Capitulum deamū. De vespa
siano qui ceam ⁊ daudum curasse
legitur. ⁊.

Vespasianū qz iudee vasta
tozē p̄remq; tyti iheosoliō
rū p̄ssimi euerforis. vt q̄
busdā scriptorib9 placuit miraculoz
signis ad faciēdā v̄dicitā dei d:git9
e rāta. Ip̄z nāq; necdū ipatozē:
quidā e plebe lumib9 orbat9. itēq;
alius acute debilis sedente p tabu
nali pariter adierūt. orantes opem
valitudinī. eo q; sibi foret in quiete
mōstratū. oculos restituēdos si eos
ille ispicēt. ⁊ acut debili roborādū:
si illud dignaret calce ptingē. Ora
tib9 amic9 iutus licet vtrūq; temp
tauit. n̄ defuit euētus imp̄iū quo
q; eius ⁊ interit9 vitellij ⁊ otonis
qui sedo neroni successerant. pluri
bus celestiu signis p̄nūciatū est ⁊
p pte stupendis **C**apitulū xi.
Signa esse que cōtra naturā fiūt.

Que vero huiusmodi suppo
re digna in hys cōtīgūt:
plēruq; signa esse non am
bigit quisquis euangelice p̄missio
nis fideliter meminit cū scriptū sit
Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis
et. Ea tamē que hic p̄nūciantur.
sine p̄iudicio sententie melioris ea
esse intelligenda arbitroz/q̄ in hys
contra naturā fiunt qualc est q; in
passione domini sol obscuratus est/
velum scissum/petre rupte/monumē
ta apta/ ⁊ scōz corpa qui dormie
rant surrexerūt. Naturalis etenī e
clipsis eē nō potuit q̄ lunatē corpis
obiectu p̄tingit/cū q̄stet p̄didic lunā
quartam de amam extitisse nisi for
te quis de iudicia perfidia incredu
litas sue solacium mutuetur asse
rens cum eis venere tūc in ecliptica

linea soli fuisse opposita. que quide
magna est. et ut astrologi tradunt/
sola de quinq; siderib; de nocte um
bra de se emittit ut luna Quod qz
nec ratio probat nec auctoritas aut
fides approbat repudiatur ut facile
Si enim a deo luminosū est vncis
corp; quō tantas parit tenebras?

B

Dyonisius arropagita in epla
ad polycarpū scribit se et plures ali
os philosophantes tūc vidisse lunā
soli inatente. et quide contra naturā
Omnino enī erat vitus tempus.
quod ei postmodū paulo predicāte
conuersionis dedit occasione. Dico
tamē plures alie hinc locutos. Dz
dionisiū prefero. quia quod vidit
scripsit. alij pprias sequuntur opini
ones.

¶

Dunt autē signa plerūq;
non mō naturalia. sed et generalia
sicut illud qd dno moeiente tenebre
facte sunt per vniuersā terrā ab ho
ra sexta vsq; ad horā nonā. Et qd
in eis particulare est. aut minus na
turale. capacitate generis temporis
perpetuitate cōpensat. Moyses etenim
illa moysi faciē detexit vniuersis. p
petuā duriciā scidit. et resurrectionis
primicias in eternā leticiā introdux
it. Illa quoq; que diē iudicii preue
nire dicuntur. per dies qñdeā. si ta
men futura sunt. quoniā de canoni
ca scriptura firmitate non habent.
nature legib; minime subiacebūt/
dum tamen naturā hic. ut in locis
q; pluribus dicamus solū cursu re
tū. aut causas occultas euentuum
quarū ratio reddi potest

¶ Capitulum duodecimum.
Nichil contra naturam auctore

**platonē qui naturam dicit dei volū
tatem.**

A

Si vero platonē sequimur qui
asserit naturā esse dei volū
tate. profecto nichil istoz e
uenit contra naturā. cū ille oia que
cūq; voluit fecerit. Ille qdē dū rerū
causas exequitur. sine omnium diu
nā astruit bonitate. Optimus est in
que. Porro ab optimo lōge relega
ta est omnis iudicia Itaq; consequē
ter cuncta sui similia prout natura
cuius; beatitudinis capax esse pote
rat effia voluit. quā quide dei volū
tate certissimā rerū originem esse si
quis ponat. recte eū putare consenti
am. Et quide sapientia dei et boni
tas que rebus omnibus originē pre
bet. natura rectissime appellatur. cō
tra quā utiq; nichil fit. quia dispo
sitionē dei nichil euacuat. aut cau
sas que in mente illius qui fecit ce
los in intellectu ab inicio cōstituerūt.
suo priuat effectu.

¶

Insunt itaq;
rebus seminales euentū cause. et
originarie rationes. que p̄oordina
to tempore in suos procedūt effectus
ex eo qdē mirabiles. nō qd nullas.
sed qd occultissimas habeant rationes
Humor siquidem de intimis terra
visceribus ab arborū vel vincarū
radiabus appetitiua quadā virtute
attrahitur. deinde quadam distribu
tione nature digitur per plantarū
membra. et cum sua teoatione pro
fecerit turgescit in surculos. et que
ad sustentationē sui nō idiget. i folia
et fructus emittit. qd cū maturuerit. in
musta despumat. et sic p̄ intervalla
temporū cōsuetō vsu vna parturūt.

Si vero occulta dei quibusdam nature curialis / digesti & maturati humores absque temporis interstitio inopinatum vertatur in vinum / miraculum quidem est. quia altitudo divine dispensationis nostrum transcendit intellectum. Sed ut ait sapiens. cedat inscie nubis error cessant profecto mira videri. Non tamen miraculum dei fide vel auctoritate infringo: sed altitudinem diuinae sapientie & scientie sue plena humilitate veneror et amoro. sciens quia quod stultum est dei sapientis est hominibus. In multis etenim labi humana infirmitas est / si aut in nullo aliter sentire quam res se habeat / angelica vel diuina perfectio.

Capitulum de amantibus. Quia deus signis suam premonere dignatur creaturam.

De quoque diuina misericordia est. quod signorum suorum inditio ignorantia nostra quandoque premonere. Cometa siquidem apparet / creduntur imminere quia. An ignorantibus terris mutantem regna cometam? Itaque quoque imminere ex radio quod signa pertigerint: non nesciat quisque aliquid quatenus rerum publicarum hystorias attingit. hystoriarum volumina que de rebus memorabilibus scribuntur. plena prodigijs sunt et ostentis. Denique sub helya et helyseo multa fidei et virtutis signa precessisse non ambigis. Numquam te quoque signorum indicibus penitentiam egerunt in predicatione ione. Infidelitas namque signorum argumentis erigitur. et fides tenera eius roboratur. unde illud. quod signum ostendit nobis? Et iudei signa querunt. gratia sapien-

tiam / Capitulum de amantibus quartum. Quid signum. et de sompno.

Hic vero intelliguntur signa quecumque quouis iudicio diuina hominum inuicem voluntatem. Signum siquidem est quod seipsum sensui. et propter se aliquid animo ostendit. Quaedam tamen signa sunt que nulli corporali sensui aliquid ostendunt. sed animo cuiuscumque rei specie mediante. aut circa medijs difficultatem verum falsumve frequenter ingerunt. Signa etenim interdum vera. interdum falsa sunt. Quis nesciat somniorum varias esse significaciones. quas et usus approbat. et maiorum confirmat auctoritas? In eis utique quonia sompnus est animalis virtutes secundum sensus qui dicuntur corporis et sunt anime quiescunt. sed naturales intenduntur. Contingit interrim ut animus corporis exercitio releuatus in seipsum liberius redeat. et veritatem nunc per figuras et enigmata. nunc imediata facie licentius contempletur. Quod et illum non latuit qui sompni depingens portas. alteram eburneam. alteram corneam finxit. cum et cornu sit peruium visui / qui non frequenter errat. et eburne nature desiois. et usque ad extremam tenuitatem casum nullo visus acmine penetratur. Hoc quidem dentibus. illud oculis venozibus similis est. Hinc vera sompnia. hinc falsa ad celum mittunt in sompnia manes.?

Capitulum de amantibus quintum. De speciebus somniorum et causis et figuris et significacionibus.?

A

Sunt autē multe spēs somp-
 nioꝝ. ⁊ multiplices cause.
 ⁊ varie figure ⁊ significati-
 ones. Aut enī insomnium. aut fa-
 tasma. aut sompniū. aut oraculū.
 aut visio est. Porro insomnium ex e-
 brietate vel crapula aut varijs pas-
 sionibus corporis affectuq; tumult-
 uib; ⁊ reliquis cogitationū frequē-
 tissime oriuntur. Vñ ⁊ male sanis
 amantū mētibus insomnium nūq;
 desūt. qđ prudenter inuit maro An-
 na soroz q̄ me suspēsam. insomnium
 terrentur. Multa via vltus oīo mul-
tosq; rearsat. gentis honos/herēs
infixi in pectore vultus. verbaq; nec
placitam/membriis dat cura quietē.
 Hęc quoq; dolentium. aut gauden-
 tū. aut quos timoris vexat angus-
 tia. aut imoderate cupidinis ardor
 accendit. non p̄tereunt passionem
S **F**antasma est cum rerum ignote
 videntur species. qualitate vel qua-
 titate. ⁊ p̄tū mō vel numero a na-
 tura discrepātes. ut si forte nec pes
 nec caput viri reddatur forme dum
 tetū desinit in piscē. mulier formo-
 sa supne. Has quidem species ex
 infirmitate mentis ⁊ corporis tra-
 dūt phisicā prouenire. eamq; cau-
 sas magis attendunt. q̄ ex eis ali-
 quas significāōes. In quo genere ⁊
 ephialtem/ quo quis varijs pressu-
 ris quodam q̄si interuigilio s; somp-
 no potius inquieto/opināse vigi-
 late cum dormiat putat ab aliquo
 iterim p̄grauari ⁊ numerandum ac-
 bitantur. Hęc quidem omnia me-
 dicorum potius indigent cura q̄ v̄-
 tilatiōe nostra. p̄sertim cum nich

il in eis verū appareat nisi q̄ veriss-
 me sunt ⁊ molestissime passiones.
S **S**ompnium vero cuius appella-
 tio cōmunis est. licet in specē p̄p̄ia
 tēseatur. p̄ quēdam inuolucra tēu-
 gerit ymagines/in quibus coniecto-
 rum p̄cipue disciplina versatur. ⁊
 nunc suū cuiusq; est. nunc alienum/
 modo cōmune. interdū publicū aut
 generale est. In hys vero omnib;
 qualitas p̄sonatum rerum ⁊ tempo-
 rum diligentissime obseruatur. ve-
 enim ait nestor. De statu publico
regis credatur sompniū aut eius qui
magistratū gerit. vel te quidem. vel
rei viana p̄destinatione Aut si pub-
 lice fortune signū ostensum est mul-
 tis. ut in eo q̄ pluribus rationis
 aibus scđm quosdam sibilla inter-
 prete de misterio incarnationis reue-
 latū scribitur. Hęc q̄dem nō modo i-
 carnationis. s; passionis ascēssionis
 post r̄urrectionē/ aduēt; quoq; scđm
 di interpretes/ docente ⁊ dictate sp̄i-
 tu patefeat archana. sicut in v̄sib;
 sibillinis manifeste reperies. Quo-
 rū istud sicut in plerisq; p̄zum scrip-
 turis inuenitur inuicem est. Judicij
signum tellus sudore madescet ⁊
vero apices capitales singulorum
versuum ex ordine cōiungantur ad
confundendam p̄fidiam iudeozū
hoc inuenietur exp̄ssum. Ihesus
xp̄istus. teio. socher. nisi qđ in lin-
 gua latina grecarum litterarum p̄-
 p̄ietas ad plenū non potuit obse-
 uari. Ipos v̄o v̄s; ut opinor apud
 b̄tūz augustinū i libro de aitate dei
 iuenies. Est q̄ mystice visiois ei; ca-
 put/ ⁊ sūma itētio/ h̄z q̄ p̄figurāōe

indubitater esse filium dei viui. ho-
 mine vix iudice oim/tege eternu.
 remuneratoze sperantiu in se/aucto
 te vite/eterne beatitudinis ex grati
 a largitoze. **N**e quide vl rei viana
 pdestinatione ideo dictu est. qz ma
 gistratus nuc pfsens intelligit nuc
 futurus. **E**xadiu quippe numaae
 iuniori innotuit afficano. dum ad
 huc esset pene miles. **D**u autup
 nus adultus aut pruptus est/ sop
 na frequetius euanesceit. Arboru
 naq/ labentibus folijs isompniorz
 vanitas dominae. quod 7 **V**gilius
 in libro in quo totius phie rimatur
 archana sensisse visus est. du laben
 ta folia ap^d inferos varijs sopnijs
 onerauit. **L**ocozu quoq/ diuersi
 tas/ varias figuras quietis adnut
 it. vt alia alijs/ nuc hozz/ nuc illo
 rum sompniorz/ vberioza sint. **L**oc9
 naq/ desertus aut palustris: emine
 iozi aut celebrioz fatosticaz yma
 gum/ secudioz est. **H**es quoq/ inter
 dum manifest9. interdū obscurius
 apitur. et nuc seipsam animo inge
 rit. nuc intimāte alio declaratur
Cū vero luce imediata seipsam in
 fundit. visio est/ ex eo q/ plena 7
 vera spēs sui/ oculis videatur esse s
 lecta. quale est/ q/ cassandra oino
 nā visum a quo alexander hausta
 veneno pumend9 erat agnouit. qā
 eū quies ei representauerat. **P**orro
 visionū alia manifestior est/ vt que
 dara rei occurrit ymagine. **A**lia p
 fundioze desiderat intellectū. vt ai
 tem admirata spēs figuraz obnubi
 lae. sicut est q/ gaio cesare trāsito in
 buone bellū patrie inferente/ ad de

signandū terroze aiui/ qui erant p
 gavis iunā oppmēdi. **I**ngēs visa
 dna patrie trepidatē ymago dua su
 o denūcās. ne cōaues armis aiuli
 bus ipugnaret. **P**ublica naq/ yma
 go imperij. publica metus 7 cesareo
 nomine pstrate vrbis erat indiao
Qz si imperij nullā in veritate que
 sic apparet/ credit quis fuisse yma
 ginem/ hystoziaz fide terāozabitur
Cū enī maiestate vrbis pūncipoz
 visibili spcae censuerint honozādū
 exquisito artificio muliebze formā
 que orbem dextra cōtineret/ in eius
 materia ficti studuerūt. **E**a vero p
 secta in forma egregia venusta qua
 titate. ptium apta dispositione mē
 bzis quoq/ vnde cētibus. 7 sibi iui
 cem congruētibus vniūsis. cum nō
 tam populi exaniationem q/ ami
 rationē plena sui cōmendatione de
 posceret. quidam solas tibias tante
 moli pferende inhabiles esse causa
 ti sūt. **Q**uibus faber respondit eas
 vsquaq/ sufficere/ donec vgo pate
 ret/ omnino credens impossibilē vgl
 nis partum **Q**z 7 xp̄isto nato im
 pletū est. ea corruente 7 fracta. qā
 humanū cōtrahitur. vbi diuinū im
 periu dilatatur. **C**ū vero res per
 quietem. alio nunāante clarescit. si
 tamen enūciantē honesta cuiq/ per
 sona sit et venerabilis in oraculozū
 spcaem cadit. **E**st enim oraculum
 vt ait quidam diuina volūtas ore
 hominis enūciata. **H**ominis ve
 ro appellatione censetur. queqd in
 spcae videt hoīs. homo/ angei9 sit
 an de9. an queuis alia creatūā. pso
 na at cuius honesta ē 7 venerabil.

aut natura vt parentis. aut cōditio-
ne vt domini. aut moribus vt reli-
giosi. aut fortuna vt magistrat⁹.
aut religione vt dei angeli / homi-
nis vt sacris et cōmonijs diuinis
consecrati. Ex quo apparet. ⁊ si nō
simpliciter. tamen secūdu quid / per
sonas arte coniectoria / non modo
honestas. sed et detestabiles vene-
rabilū nomine claudi. **H**ic enī
catholice religionis vici / vero deo /
eis qz que munere eius sacra sunt /
piā venerationē impēdūt. ita here-
tica ⁊ superstitiose religionis hoīes /
fictis numinibus ymo potius veris
demonib⁹ et execrabilibus sacris eo-
rū / non debitā reuerentiā que nulla
est. sed turpissimū exhibent famula-
tū. **Q**uōd lat⁹ ex gentiliū libris collig-
itur. **E**neas oraculoꝝ indiciō
pmissa et q̄ritā inuenit ytaliā. ⁊ in
ea non tā numinū q̄ demonū nutu
sedē statuit. et semētē romani gene-
ris in orō qui eis cōplacuerat semi-
nauit. Quid enī aliud agit in somp-
nis pater anchises. q̄d iupit̄. q̄d a-
pollo. q̄d alij / quos longū est enar-
rare? **U**nde si de semine illo / genus
vertitur toxicatū. impiū in deū / crude-
le in hoīes. persecutioni sanctorū in-
uigilans. fide rara / solēpni p̄fidia ⁊
seruile moribus. fastu regale. sedū
auaricia / cupiditibus insigne. super-
bia turidū / omnimoda neq̄tia non
ferendū / nu. aculis nō debet ascribi.
cū auct⁹ eoz homiāta fuerit ab in-
icio. et a veritate deficiens / inuidie
spicillo / orbi terraz infixerit morte.
Qui ergo ex eo patre sunt. ⁊ si ei⁹
nequeant implere mensurā / solent

tamen illius imitari maliciā. licet
in orō illo / nōnullas plantas / que
virtutis fructū / irrigatione apostoli-
ca faciunt. manu dñi constat esse in-
sertas. **S**ed si quis ab ināio vrbis
condite / totā reuoluat hystoriā / cō-
ambitiōe ⁊ auaricia p̄c ceteris ge-
tibus inueniet laborasse. ⁊ varijs se-
ditionibus ⁊ plagis. totū cōmissi-
se orbē. **I**psi quoqz tirānidis ⁊ sedi-
tionū suaz tam crebra dampna sen-
serunt vt vix quis q̄ p̄zināpū eozū
ad exitū vite / natura ducente / peru-
nerit. **U**n̄ ⁊ illud satyrā illis aper-
tissime facit. **A**d generū ceteris sine
cede aut sanguine pauca / descendū
reges ⁊ sicca morte tyranni. **I**n
scripturis quoqz canonicis inueniū-
tur plurima oracula vt cū ioseph in
sompnis ab angelo sepius erudit⁹.
magis interdicitur ne redeat ad ho-
rōē / docetur petrus in reptilū lin-
theamine / plenitudinē gentiū collig-
endā. **E**t cū visitato ab apostolis
constantino / crucis erectū est in impe-
rij arce vexilū / ⁊ pace ecclesijs resti-
tuta / maiestas orbis / publica voce
seruatiōe aduocatoꝝ. ⁊ iudiciū /
omne victoriā / regnū ⁊ imperiū
xp̄risti / esse personuit. **U**trum
quia duc p̄me species omnino va-
ne sunt. ⁊ in postremis / quasi visibi-
li specie / veritas menti occurrat / ma-
diam que corpori veritatis quasi ve-
lum figuratū oppandit diligentius
exequimur

**Capitulum decimū sextū. Ge-
neralia quedā de significationibus
tam sompniōrum q̄ aliorum figura-
rum. ⁊**

Est itaq; tam ad interpretati
 onē sompniōrū q̄ ad reue
 lationē enigmatum ⁊ figu
 ratū/ solerter attendenda rezz signifi
 catio. que tāto multiplicior ē q̄ vo
 cum/ quanto ab operibus nature/ o
 pera vincuntur artificis/ imitatis na
 turam. Si quis enī sermo tres aut
 quatuor habet significaciones/ stati
 poluxenus est. id est multaz signifi
 cationū. Omnis enī res quot habet
 aliaz similitudines. tot gerit eam
 dem significatiōes ita tamē vt ma
 ior/ nūq̄ minoris sit signū. Digna
 siquē semp̄ minora sunt. Inde est
 q̄ hominē/ substantia quecūq; signifi
 cat. de poe ai hoibus aliquid comu
 ne habente. quod et in figura cepti
 liū petri et in loas pluribus scriptu
 raz manifestum est. **P**orro quo si
 multudo expressior ē/ eo magē cog
 nata/ et familiarior ē significatio
Similitudo vero aut substantial est.
 vt que ex genere aut ex specie. aut
 accidentalis. vt ex quātitate. aut ex
 qualitate aut varijs accidentiū for
 mis/ aut imitationis est/ vt ai quis
 alij quouis motu opis/ q̄formatur
 Et hoc q̄tē mō p̄t creatura creato
 ri esse q̄siliis. ai tñ nullo substantiali
 vt accidentali p̄cipent. Cause quo
 q̄/ suis q̄format effect⁹. et reapro
 re causa si tñ minor est/ effectui suo
 diat esse q̄siliis. Ceterz similiū rezz/
 sicut idē iudiciū. ita et eadē nota ē.
Et q̄a signa frequēter eadē in eo.
 vt maxime ars pietatis apparet.
 si s̄b p̄ceptitate signoz/ diuisitate re
 ai/ cauta discretiōe distinguit. **H**ec
 quē generalia sūt. Que vero sunt

specialia singulorū. latius patet
Non tamē pretereūdū est signozū
 vni p̄ q̄litate p̄sonaz / seuuioze a
 nutioze ē Pecunie siq̄tē p̄treatatio/
 alijs letū/ triste alijs cuētū denū
 at Sic ex nō apparetib⁹ causis/ io
 pina vener p̄ntia/ amaritudinē for
 tune frequēti⁹ igitur. **V**n ill⁹ ysihi
 les archerioz lugētis extinatū. nū
 q̄ ipune p̄ vmbraz/ attonite m̄ vi
 sa ven⁹. **S**i ei ex reliquijs cogitatio
 nū aut ceteris bachi ve stimulis inci
 tata ven⁹ occurrat/ isōpniōz vani
 tati rect⁹ applicabilē. Que oīa zice
 toz disciplina/ q̄si vana q̄tēpnit/ iux
 ill⁹ vira sapiētē. **S**ōpnia ne curee/
 nā mēs huāna q̄d optat. dū vigi
 lat speāt/ p̄ sompnū cernit idipm.
 Interdū tñ et p̄ anthitesim/ terū se
 quēda sūt vestigia veritatē/ sicut ai
 magno p̄p̄cio ruina iminēt / ḡria
 visitationata quies. leticiaq; vrb/
 ppli tripudiat̄is p̄onia/ plausumq;
 theatra sui/ q̄i re tot⁹ imperij bene
 gesta/ fortuna/ perituri ducis oculis
 ingerebat. Res quoq; que turpis ⁊
 obscena ē i sup̄stie honestissime ve
 ritatē q̄nq; s̄bstatiā gerit. **C**esar i
 minori etate/ in sompnis sibi visus
 est matris iestare cubacula/ ⁊ turpi
 tudie sopozis attonit⁹. ai tē ad ma
 thematicos retuliss̄ vniuersa terrā
 diaconi eius subiacendā respōderūt.
Sic itaq; magnimi viri spes | ad
 occupandū ipiū erecta est. **D**eiq;
 ad specē facti/ quis vira iustior. q̄s
 dauid ne q̄oz a crudelior. que deoz
 bersabee ad p̄dicōez homiadū et
 adulteriū inuitauit? Que quide m
 omnia contrariū faciunt intellectum

90

D

E

am vrias dyabolus. dauid. xps.
 bethsabae/pcoz labe de formis ce
 clisia figuretur freques tñ 7 quasi
 regulare ius est ut a similib9 ad si
 mila recurrat iterp̄tatio. verū hāc
 visionū quas quies inducit diuisione
 nē/ p̄ opposita nō fieri/certū est. cū
 catē pro pte sit visio/aliunde oracu
 lum. et p̄t̄ rerū figuras possit somp
 nijs aggregari. et vniuersas eoz
 spēs quāz p̄tingat. quod 7 studio
 sis scripturatu planū est Visio affri
 cani apocalipsis apli. danielis 7 eze
 chielis oracula sompniā pharaonis
 7 ioseph. eoz que dicta sunt faciē
 fidem Personis quoqz quibusdā ve
 ritas frequēt9 illucescit. vepote p̄po
 sitū habentib9 animū. alias frequē
 tior error inuoluit. **A**ugusti9 cesar
 cū aduersus anthoniū dimicaret9
 esset. cgritudine graui laborans in
 quiete mādātū accepit ut ad victo
 riam p̄sequētā sequētī die p̄elio in
 teresset Paruit itaqz leticia deueat9
 in p̄eliū 7 viat. **S**ocrates sibi
 ex ara veneris que achademia eāt
 vidit offerre agnū/collū inferentem
 celo. rostro tangētē syd̄era. regio
 nem que aplane dicitur penetrantē
 7 trāscendentē aspect9 omnium. 7 tā
 ta vocis soneritate 7 leticia canētē.
 ut totū mulceret orbē Sequētī die
 anisūdes ob achademia puulū fili
 um platonē socrati obtulit. litteris
 7 moeib9 ibuendū Quo viso mētis
 vitib9 ex corpis dispositione p̄ceptis
 hic est inq̄t agn9 que nro appolli
 ni ven9 achademia p̄serauit Pla
 to litterarū quas p̄sequebat causa
 p̄ficiāscens in egyptum. se a piratis

capi inter eundū 7 venūdari vidit
 Quod 7 dum iret p̄tingit **C**api
 tulum de amūseptimū Cōiectoria
 nō esse sequendam.

A **S**ed dū has cōiectoz tradi
 tiones exequimur. vereor ne
 merito non tam cōiectoria
 exequi q̄ aut nulla. aut inanis ars
 est. q̄ dormire videamur Quisqz
 eni sompniōz seq̄tur vanitate p̄z
 in lege dei vigilans est. 7 dū fixi
 faat dispendiū. p̄niciosissime dormit/
 veritas siquidem ab eo longe facta
 est. nec eam facili9 potest app̄hende
 re q̄ vzionem expūgere. vel p̄uato
 curare carāneā. que caligantib9 oca
 lis i meridie palpat Et licet h̄ sop
 nolentia p̄fidie/sit stimulus fixi ex
 citanda. 7 malefici9 poa9 q̄ artificij
 ipugnāda illusio. diuine tñ gr̄e dis
 positionis sue nō obstruim9 vias.
 nō p̄cludimus semitas. qui spūs
 vbi vult spiret. 7 pro arbitrio suo
 subiectis mentib9 infundat veritate
B **V**erū quis quis credulitatem suā
 significationibus alligat sompniō
 rum. planum est/qua tam a sincer
 tate fidei/q̄ a transte rationis exoe
 bitat Plane si sermo p̄feratur abi
 guus 7 cui9 multe sint significatio
 nes. nōne merito parū doct9 videbi
 tur quisqz ex eo citra discussionem
 ut p̄dictum est multiplex est ex
 sensuum sibi aliquid p̄tinarius sua
 debet? **P**rofecto etiam omnium
 varia significatio. Multiplicium vero
 distinctio diligens habenda est ne
 forte dum vnā diligentius seque
 ris. in alia deterius p̄olabaris **V**
 de p̄t̄et cōiectozium qui nominat9

danielis inscribitur/ auctoritatis et
 veritatis robore destitutum. cum res
 singulas singulis significationibus
 ardet de quibus non videtur latius
 exequendum/ cum tota huiusmodi
 sit inepta traditio/ et vagus coniec-
 torum liber per curiosorum manus
 impudenter discerret. Habuit sane
 daniel gratia interpretandi visiones
 et sompnia. qua ei dominus inspira-
 bat. sed absit ut vanitate hac in arte
 te de gerit vir sanctus qui lege moysi
 prohibitum esse nouerat. ne fidelium
 quis sompnia sequeretur. scies utique
 satellite sathane ad subuersionem ho-
 minum in angelum lucis transfigurari. et
 immissiones fieri per angelos malos.

Joseph quoque concitandi gratia egypti
 et priuilegium obtinuit et que fratres
 quasi de inuidia sompnozor/ reditum
 hismaelitis obnoxium fecerat seruitu-
 ti. digitus domini non minus iocundo quam sa-
 lubri misterio/ reuelata facie futuro
 tum/ que se regi quiescenti igesserat. quasi
 quodam sompnozor vehiculo/ de squa-
 lore carceris in regni fastigium sublima-
 ur: ut non modo liber de seruo. sed no-
 bilium et preteritum primum vno tantum reg-
 ni scilicet solio prederet a rege. Quod
 utique si de humane sapientie artificio
 contingere potuisset: aliquem decessorum
 suorum ante eum meruisse crediderim.
 vel scientiam promerendi vitam sanctam
 et pietatis affectu plenum. si non hu-
 mano generis in commune quod tamen e-
 quitatis esset. fratribus et filiis faci-
 le putauerit reliquisse. **A**d hec moy-
 ses eruditus in omni sapientia egypti
 deum. hanc arte aut nesciuit aut spre-
 uit. cum eam impietatis errorem de-

testatus: a populo dei exterminare
 curauerit. **P**reterea sanctus daniel
 disciplinam et sapientiam didicit cal-
 deorum. quod utique sanctus vir non fecit
 set. si gentium disciplinis instrui. cre-
 didisset peccatum ascribendum. habuit
 que eruditionis principes quos legis
 et iusticie dei se gaudebat habere con-
 sortes. simul etenim discabant anany-
 as. azarias. misael. quicquid poterat
 docere chaldeorum. simul a mensa et a re-
 galibus epulis abstinebat. quod inspi-
 rabat deus. Acceptis leguminibus pa-
 riter reficiebatur. eisque contenti erant.
 milicie sue stipendium regi vna famu-
 labatur. **S**ed ecce priuilegium quod
 homo asferre non potuit sigillatim da-
 tum est danieli. ut in luce proderet
 enigmata sompnozor. et domino dicta
 te umbras discerneret figurarum. **V**t
 ergo familiaritas diuine gratie eui-
 dentius illucescat. quid rex in strato
 cubans percontaret agnouit. et me-
 ditationi visa directans misterium sa-
 lutis. quod umbra obnubilabat et in fine
 seculorum impletum est/ aut complendum
 prudenter exposuit. **S**icut solent
 coniectores etiam cogitationes exantere
 et umbras exinanire/ explicare iuo-
 luca. et illustrare tenebras figura-
 rum. **S**i quis est qui pari gratie priui-
 legio gaudeat. accedat ad danielē.
 et ioseph et similitur eis domino gratule-
 tur. **Q**uem vero veritate spiritus non illus-
 trat. de arte sompnoleta frustra con-
 fidit. **N**am ars omnis habeat a na-
 tura originem ab usu et ratione pro-
 cessum. Ratio vero in his tantum
 defectum patitur. ut quo se veritatē
 quid iudicet plerumque omnino non

f

6

habeat. qđ quideñ cū frequenter eue
niat. faillime ex pauca colligē
Sollia: qđā nomētenī a meōzia
exadit. 7 si narratōis auctore mag
nū teneā augustinū. In re dubia se
sum alteri9 cui rem nouerat esse no
tā. magna instantia sibi postulabat
exponi. Cū vero alter petēdis desi
deriū pmissiōib9 protraxisset. 7 u
ni9 instantia deluderetur calliditate
alteri9. accidit ut eadē nocte panē
sompniaret. alter qđ rem q̄sita petēti
exponeret. alter qđ ei a doctore dili
gentissime exponeretur. Factūq; est
ut cū umbra quietis euanesceret.
se miraretur ille ad sciētā quā diu
q̄sierat. sine doctozis beneficio. nul
loq; sui exercitio peruenisse. Deinde
cū more solito opđ doctozem agēt.
ut sibi promissum solui retur. iā in
quit doctoz factum est qđ petisti / cū
ea nocte te ut docere accesseris. **Quis**
hu9 s̄a explicet ratiōnē. nisi qđ bo
ni sp̄s. vel maligni / exigētib9 hoīm
meritē eos erudiūt. vel illudūt?
Nouit ei heronimo referēte catho
lica mater ecclia. q̄no ad tribunal iu
dici9 dei rapt9 eo qđ libris gentiliū
vehemēt9 inhereret. ibidē uac9 est
cōfiteri se ultra gentiliū libros non
modo nō lecturū. s; nec eam habi
turū. Ante siquidē professionē inter
rogatus / cum se diceret xp̄istianū?
et a iudice probzose obiectum est. qđ
non sup̄erat. s; acronianus. hoc ta
men non audacter affirmare cū sōp
ni9 censendū noīe / cū idem ueracissi
mus 7 prudētissim9 doctoz umbra
sompni9 non fuisse / sed rem secū ve
raciter agi domīno uisitante eam

in uisuradi religione confirmet. 7 uē
plenā assertionis sue faciat fidem.
liuorem uerbetū in cute / uulnerum
cicatrices expergescat9 oñdit in cor
pore. **S**ed cum hec a spiritib9 arca
hoīes fiant / eā solam reū ymaginē
fidelis aīa non aspernatur. que ue
noentiam relinquit incolumē. **Q**
si materiam uicij9 offerat libidine
forte accendens aut auariciā aut co
nūnādi ingetens appetitū. aut quic
qđ hui9 modi est: ad subuersiōnē
aīe proculdubio aut eadē aut sp̄s
malign9 imittit. Qui in quosdā ex
igentib9 culpis dño pmittente tan
ta maliciē sue licentiā de bachatur.
ut qđ i spiritu patiūtur. miserrime
7 mēda assimen credant in corpib9
euenire. **Q**uale est qđ noctūla quā
dam. uel herodiatē. uel preside noc
tis dominam / conalia et conuentus
de nocte afferunt conuocare / varia
celebrari conuiuia / ministeriorum
species diuersis occupationibus ex
erceri / 7 nunc istos trahi ad penam
pro meritis. nunc illos ad gloriā
sublimari. **P**reterea infantes expo
ni lamij9. et nūc frustratim de secep
tos / eadē ingluuic / in uentrem tra
ictos cōgeri / nunc presidentis mi
seratione reiectos in canas reponi.
Quis uel ceus hoc ludificantium
demonum non uideat esse nequici
am? **Q**uod uel ex eo patet qđ mu
lierailis et uirij9 simplicioribus et
infirmitatibus in fide ista proueni
unt. **S**i uero quis qđ eorum qui
hac illusionē laborat. ab aliquo
constanter 7 ex signis aliquib9 re
gnatur demoniū statim aut sup̄at

aut cedit. Et ut dicitur ex quo quis
in luce arguitur cessant opera tene
brarum. Huius autem pestis cura efficacis
sima est ut fidei quis amplexus huius
mendacis subtrahat mentis audi
tu. et nequam respiciat ad huiusmodi
vanitates et insanias falsas.

**Capitulum de amū octauū. De
fundamento mathematice et exerci
tio sensuum et viribus anime et pro
fectu rationis. et efficacia liberalium
disciplinarū.**

Possit vtrina tam facile ma
thematorum error a p̄sta
tionibus aīis amoueri. q̄ le
uiter in sp̄cū fidei vere et sane p̄sa
entis istarū illusionū demonia con
queſcūt veniunt eo p̄ciosi errorē
quo in soliditate nature et vigore ra
tionis suū fūare videntur errorem
Temerariū siquidem videtur vni
uersis in legem nature priuatiuari
et stultū dissentire gratis ab eo qd
ratio p̄suasit. A v̄cis ergo sumunt
iniciū. ut p̄ vera diuī gradientes
se et sequepedas suos precipitent in
laqueū et foueā falsitatis. **Mathe**
sim ergo p̄babilē q̄ penultima bre
ui enunaiatur. quam et natura indu
it ratio probat. et utilitatis expien
tia approbat. quasi quoddā doctrine
sue iacunt fundamentū. ut ex inde
opinionū suarū lubzico/ quasi qua
dam ymagine rationis in mathesi
reprobā que profertur extēsa penul
tima p̄ciosissime prolābatur. Pri
mo nāq̄ res quas natura creauit
discutiūt eas multiplex inuestigāt.
nūc quo ex p̄tib9 suis. nūc quo ex
materia et forma p̄stent inq̄retes.

Quod ut facili9 possint sensū vires
pensant et intellāis efficaciam meti
untur. et q̄ sensū ebetudo / rerum
corporearum naturam nō transgre
ditur paulatim aliorū b̄nficio ad sub
tiliora p̄surgūt. Visus enim in solo
corpore / eoq̄ p̄nti colores tantū quā
titates exanunat et figuras. Sol9
son9 cōtingit auditū. Gust9 de sapa
rib9 iudicat. Olfaciendi vis in ora
rib9 tota vsat. Quid dux qd mel
le sit. qd lene. quid asperum. quid
ponderosū. quid leue. quid calidū.
aut frigidū. quid humidū sit. aut
sicū. tactus discernit. Est interdū
figure explorator et quantitatis et
ponderis cōsciens. dolorem quoq̄ p̄
cipit et voluptatē. isq̄ p̄ omnes fere
sensati corpis p̄tes diffūditur. adeo
q̄ coherēs aīis est. ut eo discedente
videatur et tota corporeis vita disce
dere. **Si vero corpore absentū p̄**
fata p̄prietates inquiris eas tibi
tracta similitudine ab hīs quas sen
sus agnouit. poterit ymaginatio p̄
sentate. que tāto erit fidelior quan
to expressior fuerit similitudo. Vn
et titius apud maronē nō assecute
similitudinis vicio lapsam sibi que
ntur ymaginationē. Urbe quā di
cūt romam melibee putauit / stultus
ego huic nostre similem / qua sepe
solemus. pastores ouium teneros
depellere fetus. rerum hec inter ali
as tm̄ caput extulit vrbes. quātū
lenta solent inter viburna cupressi.
Huius autem familiaris expresserit rei si
militudinē et fidelis et vera est yma
ginatio. quali vtitur andromache
apud virgilium. Quid michi sola mei

¶ sup astinactis ymago. Sic oculos.
 sic ille man9. sic ora ferebat. Et nūc
 equali teāi pubescēt euo. **V**erum
 si ad incorporea diu extendu est. rati
 one opus est et intellectu. Cū absq̄
 intelligentia hec nō valeāt p̄prehē
 di. et verū nō possit esse de hys sine
 ratiōe iudiciū. Intellect9 itaq; alijs
 deficiētib9 exere vires suas. 7 q̄si
 in arce anime constitutus omnia in
 ferioza complectitur. cū ab inferiori
 bus superiora nequeant cōprehē
 di. et nunc quidē res vt sunt. nunc
 aliter intuetur. nūc simpliciter nūc
 composite. nunc disiuncta cōiungit.
 nūc coniuncta distrahit et disūngit.
Simpliat vero incedit intellectu9.
 dum rem quālibet contemplantur.
 puta hoiēm equūve cōapiēs. Cū
 vero res plurimas gradatā p̄lectiōē
 cōpositioni obnoxius est. puta hic
 itellecū hoiēm albū equūve curte
 re. mente cōplectens. Disūcta con
 iungit. si humano capiti ceruicē iun
 gat equinā. varias inducens vndi
 q; plumas. ut iuxta poetā turpiter
 atrū desinat in piscē mulier formo
 sa supne. Hūc vō ad auditores su
 os verbo traiciunt poete / cū hyero
 ceruū / centaurum describunt / et chi
 meram. **C**oniuncta vero disiungit.
 vt si formam teneat absq̄ materia.
 cum tamen sine ea forma omnino
 esse non possit. nisi forma essendi 7
 ei adherentes forme formatum. ex
 quibus ille fluxerunt que in materi
 a sunt. et corpus efficiunt. Porro
 cum res aliter q̄ sine componendo
 inspicat eo q̄ cassus est / et a rerū ve
 ritate deficiens ad opinionis erro

rem vergit. et se esse asserit vel non
 esse pleno nomine opinio est. Sed
 licet aliter q̄ sine dum tamē simpli
 citer cōiuncta disiungat. nō inanis
 erit conceptio que totius inuestiga
 tionis sapientie expeditissima parte
 viā. Hic est enim totiq; philosophic
 instrumentū quod et mentem mira
 subtilitate exacuit: et res singulas
 a se inuicem nature sue proprietate
 distinguit. **S**i abstrahente tulerit
 itellecū / liberaliū artū officina pe
 rit. cū atra ipi9 opam / nulla eaz
 vite haberi valeat que doceri. **H**ic ita
 sicut formā sine materia: sic 7 mate
 riā aggredit sine forma. et qd̄ p̄
 virtutis potētia tenere nō sufficit / su
 o quodā defectu it̄ dū p̄prehendit.
 vt si videant tenebre non vidēt.
 et non audiendo silentiū audiatur.
Ecce non est homo qui nō sit albus
 aut niger. ā medi9 coloris p̄ticipes.
 nec potest esse hō qui nō statim pos
 sit ēē aliq̄ hō. cū itē sit alius / ēē 7
 vnū numero esse. verū tamē sic ho
 minē intellectu9 attingit. vt ad nemi
 nē hoim aspect9 illiq; de se dāt. gene
 raliter intuens q̄ non nisi singulari
 ter esse potest. **D**icit eni dicendi et
 significandi. sic et itelligendi diuer
 sitas / subsistendi modos sui numero
 sitate transcendit. et homo qui non
 potest nisi singularit̄ esse / vniuersa
 li clauditur mentis conceptione.
Diffinit q̄ ratio quod cōapiet intel
 lectus ai al rationale mortale quod
 in solos subditos cadere nemini rec
 te sapientiū ambigū est. **D**um ita
 q; rerum similitudines et dissimili
 tudines colligit. dum differentū cō

uenientias & uenientium differencias
altius perscrutatur. dum quod singula cum
pluribus quod cum paucioribus esse habeant
diligentius iustigat. quare rebus singulis
ad esse necesse sit. quod ab esse non possit: per
spiciamus quod exemplat. multosque se res
inuenit statim. alios que uniuersales/
alios singulares Quos per arbitrio
suo diffiniens & multifariam diuidentes
ad ipsius archana nature mentis trans
mittit aspectum ut nichil naturalium
per se absconditum sit ab oculis eius.
Et primo substantiam qui omnibus sub
est acutus intuetur. in qua manens
nature probatur artificis. dum eam va
riis proprietatibus et formis quasi suis
quibusdam rebus induit. & suis sen
suum perceptibilibus informat. quo pos
sit operari humano ingenio apprehendere
di. Quod igitur sensus percipit formis que
subiectum est singulariter. & prima sub
stantia est. Id vero sine quo illa nec
esse nec intelligi potest et substantiale
est. & per se substantia nominatur
hic autem quod adesse quidem substantie. et
ea manente abesse potest. accidentibus
aggregatur. singulare quidem si uniu
ersum tamen sit. uniuersale si licet non na
tura. conformitate tamen sit commune
multorum quod forte scilicet in intellectu
quod in natura rerum poterit inueniri. in
quo genera et species differencias propria
accidentia que uniuersaliter dicuntur
planum est inuenire. cum in actu rerum
subsistentia uniuersalium querere exi
guus fructus sit. et labor infinitus
In mente vero utiliter et scilicet numero
differentium substantiale similitudine
quod mente tractat: spem tenet. Si

Vo est spe differencium uenientia me
ti occurrat. generis latitudo mente
diffunditur. Denique dum res quas na
tura substantialiter vel accidentaliter
assimilauit conformitate percipit intel
lectus: in uniuersalium apprehensione mo
uetur. Cum vero similitudinem differencias a
gitat. quanto expressius tanto ad opera
nature que singularia sunt familia
rius accedit. Si substantia suis rebus
proprietas inspicit: a nature conditi
one non diuertit. Dinante tracta
spe ea quasi formam exiit rebus: et
acumen quod suum exercet et rerum na
tura quod scilicet in se quod in alijs sint
liberius et fidelius contemplatur dum rerum
substantiam quantum ad aliquid qualitatem si
tu esse ubi quod habet. facere. partem sin
gillatim discutit. et discernit. Que
et si singillatim esse non possint. singul
latim tamen esse investigari queunt. et ad ta
ntam philosophie perueniunt utilissima est
hanc speculationem in qua magnitudinis et mul
titudinis que duo totum orbem complectuntur et
ambunt natura discutit. Nunquid ab
strahens intellectus dum hanc agit operosus
a intel per que animus honestas arcum
quodibus ad thronum assumat philoso
phie ascendit. Multitudine que que po
terant sui in infinitum crescit sicut contra
magnitudo decrescit in infinitum bimembris
diuisione partem dum ea nunc simpliciter et
per se nunc ad aliud relata pertinet. alte
ra demans arismetice. altera musi
ce pleno iure reseruas. Magnitudi
ne que secant in duas species. altera imo
bile substantie geometrice. altera sez mo
bile huius que astroz et celestium substantiam
proficientur. In huius vero quatuor
speciebus mathesis id est doctrinalis

tota consistit. et quasi quatuor philosophie li-
 mitibus mundane sapientie perfectione
 assequitur. Primum itaque gradus est
 ab arithmetica numerorum virtutem
 mutuare. Secundus a musica trahere. Tertius opti-
 nere scientiam a geometria mensuram.
 Quartus itemque nouissimus veram po-
 sitionem siderum assequitur. et vim cele-
 stium perscrutatur. Eorum vero qui scientiam
 assequitur astrologorum alij opinionis
 errore plabuntur ad fabulas. in quo
 de phidias et Iginus. Alij sola yma-
 ginationis virtute contenti sunt. quod ve-
 rum sit doctorum iudicio reseruantes.
 satis agere sibi dummodo veri simi-
 litudinem teneant. utrosque alterutra
 astrologia eruditionis sue rapit pro-
 fessores. Sunt alij qui in professione
 astrologorum veritati quidem inuigilant. eo
 solo contenti. si positionem veram motumque
 siderum rationemque signorum celestium ve-
 ritate assequuntur. Capitulum XIX.
De differentia mathematice doctri-
nalis et matheseos reprobate et tradi-
tionis mathematicorum et erroribus eorum.

A **U**erum quia probabile est celesti-
 um aliquam esse virtutem. cum et
 in terra non creditur aliquid
 gigni. quod a manu operis dei. bonum
 aliquid non sortiat effectum. qui curio-
 siores sunt celestium potentiam inuesti-
 gant. et de singulis que in sublunari
 globo proueniunt astronomie sue
 regulis nituntur reddere rationem.
 Est autem astronomie nobilis et glo-
 riosa scientia. si clientela sua intra
 moderationis metas prohibeat. quam
 si licentiae vanitate excedit. non tam
 philosophice species quam impietatis decipula est.

B Et quidem multa sunt mathematice doctri-
 nale et diuinationis mathematice comuni-
 a. sed dum diuinationis sobrietate mentis
 sura excedit toto diffidens sine non
 instant. sed suum de docet professorem
 quod enim zonas partuntur. parabellorum
 determinat. cum signis suis obliquat
 zodiacum. quod orbem fere totum coloris
 angunt. quod labore metuntur plane-
 tarum. quod planum nullius erroris par-
 ticipare faciunt. quod a polo artico ad an-
 tarcicam apertam inducunt. quod signa per
 gradus et puncta diuidunt. quod orientem
 et occidentem signorum et siderum
 proportionem tenent utriusque commune
 est. utraque tamen in eo philosophice acqui-
 escit. quod tenebrarum subtilium corporum
 in quasdam sectas vias et arcuum
 inter capedines non estimat dissipari
C Asserunt quod inter solem calorem et
autorem esse humorumque augmentum et
defectum (quod id sensus probat) motum
lunari accommodant. et in hunc modum
plurima. Ceterum mathematice que su-
ptorum pollicetur iudicium philosophice ut per
dicium est trahens originem ultra pro-
greditur. et elationis sue temeritate
in progatiua eius pronipit qui stel-
las numerat. quam ipse noia solis.
signa. potestates. cursus loca. tempo-
ra nouit. quonia hoc ipsum astrono-
mie sue beneficio sibi astrologus re-
promittit. tantoque longius a via ve-
ritatis aberrant. quanto ad eam re-
D uipere tumidiu moluntur. Digno-
rum ergo natura reuoluentes proni-
ca forte nouerunt. dum in stellis copu-
lis fluctuat. Alia dicunt masculini
generis. alia feminini. essentque
fortitan multiplicata per sobolem.

nisi quia dissociata locis in coitu conuenire non possunt. Planetarum quoque 2 filia quoniam et orbis moderatores eos hinc diligenter explorat. quod ex affectione eorum et motu et applicati one vni ad alterum choros stellarum facile est inuenire. Saturnus ergo quod frigidus est. et senex grauis est. et notatam contemnit ab etate Orbis ergo vniuersus vix suis et scolasticis patitur. Succedit ei iupiter contra iupiter et salubris. tuncque benignitatem in omnes. nec de malitia patris. nec martis ferocitate subiecti. queque offendat. nisi forte et ipse in orbis subiecti dispecta stationari factus sit. retro gradusve. aut adustione miserabilem patitur. Mars ferocis naturae in domibus omnes praeter scolasticos suos persequitur. mitigatur tamen inter dum iouis accessu vel veneris. quoniam et ipsa iupiter est et benigna. Mercurius vero talis est. quale vicini planete permiserunt. cum et ipse conuertibilis nature sit. potentioribus coheret. Unde plerumque cum presulem eloquentie opinantur. eo quod illa iuncta sapientie plurimum possit. malitiae sociata nocet plurimum. Hec quidem et si non docuit. secta tamen erroris attingit lucanus. cum timorem urbis describeret. bellumque civile necessariis astronomie argumentis inueniabiliter appropiquate cesare futurum denunciat. In hunc enim poeta doctissimus si tamen poeta dicendus est qui vera narratione rerum ad hystoricos magis accedit. illius malitiam irrefragabiliter adimpletam qui solus in throno da

mialij sui residebat. Et licet figuris parcarum consilia discutiat. metemque stellarum. corpus tamen que videntur nondum plenam notitiam tradidit. cum in tota mathematicorum domo adhuc non sit questio expedita. an ex elementis sidera consistant. an ex quinta essentia quam aristotilis introducit. Nam quod eis obiciunt pueri mollitia sint an dura. et si quid eius modi est. eam audire dedignatur. quibus aliquis famosus et suo iudicio sapientes. in talibus viderim miserrime laborare. Expediunt tamen. et suis rationibus probant. quid fata deliberent. et deprehensa voluntas siderum que in sublunari globo sortitur effectum. Et forte sententia numinis irrita est. quam non mathematicus profert. At ergo. Quod dadas genitum superi quod peste paratis Heuidam. extremi multorum tempus in vnum conuenere dices. summo si fugida celo. Stella nocens nigros saturni accenderet ignes. Deucaliconcos fudisset aquatus ymbres. Totaque diffuso latuisset in equore tellus. Si semini radijs nemeum phebe leone. Nunc premeres toto fluere incendia mundo. Succensusque tuis flagrasset aerebus ether. Hic cessant ignes tu qui flagrante minacem. Scorpion incendis caudachelasque peruris. Quid tantum grandine parcas. nam nutis in alto. Iupiter occasu premitur venerisque salubre Hydus hebet. motusque celer allenius heret. Et celum mars solus habet aere signa meatus. De seruire suos mundoque obscura feruntur

Ensiseri nuni im fulget latus ozio
nis Immunet armoz rabies ferriqz
potestas. Confidet ius omne ma
nu. sceleriqz nefando. Nomen erit
virtus multosqz exibat in annos

I Ecce ex qualitate planetarum. ex
positione signozū. et concursu causa
rum q̄ manifest9 belli incuitabilis
sequatur euentus. Hoc etenim ad
artis traditionem plurimū spectat.
ut de naturali vel causali constet da
mialio planetarum. Omnes siqui
dem p̄ter solem ⁊ lunam qui soli
singulis contēti sunt duobus domi
alijs gaudēt. naturali scilicet ⁊ acci
dentali. Naturale quītē auqz domi
aliū est. in quo quīqz creationis sue
principiū habuit. si tamē genelliaa
cōsentūt eos a dño esse creatos

I Tunc igitur domialiu cōter est. leo
solis. mercurij virgo. libra vener9.
scorpio martis. sagittarius iouis.
saturni capozn9. ⁊ hoc naturalit̄
Casualit̄ vero saturno cedit aqua
rius. pisces ioui. aries marti. vene
ri taurus. i mercurij sorte gemini ce
dunt Luna vero cōmoda est. quā cū
alijs stellis quicqd̄ illi garriat. cre
auit de9 ut fesset nocti **I** Quid e
nim de sole dicā qui dux ⁊ p̄nceps
est ⁊ moderatoz luminū reliquoz?
Cum utiqz redamātib9 oibus hys
planetarijs non timeo bonū ⁊ ne
cessariū p̄ofiteri. cū ⁊ diem videnti
bus auctis illustret. tēperet orbem.
anni tempora diuidat. inducat rerū
viassitudines. ⁊ alia plurima que
nunc longum est enarrare. **S**ed li
cet multarum vtilitatum in eo ⁊
in ceteris cause resideant. ipsorum

tamen ⁊ omnium que recte sunt/ v
na est. ⁊ p̄ima causa que mūdum
fecit p̄prie maiestatis potentia.
eumqz sapientie sue virtute ⁊ imen
sitate formauit ⁊ firmauit. ⁊ vt ei
tam substantiam q̄ formam confere
ret/ sola iducta est bonitate **V**oz
mathematica v̄ planetarij dū p̄o
fessiois sue potētā dilatare nitatur
in erroris ⁊ impietatis mēdacia p̄ni
ciosissimē corruūt. Nec cuiuscūqz arte
regula seruat̄ illesa. nisi dū infra
p̄prij generis abitū cohibetur. p̄
sertim cū iuxta sapientē frequēs sit
aliquid extra regulā inueniri. Ois
enim regula aliani generi rerū arā
modata est. Si v̄o traducat̄ ad ali
ud. statū in veritate ipingit obnoxia
falsitati. Si ergo mathematica p̄o
bate mathescos. i. doctrinalis effit̄
sine cōtenti. ⁊ verā assequi possit po
sitionē stellaz. ⁊ ex signis suis so
bria eruditione sedz q̄ naturaliter
proueniūt q̄litate p̄escire tēpoz. ⁊
speculationis sue iocū dissimū corpe
re fluctū. **C**ū v̄o dilatat̄ philatna
sua ⁊ magnificat̄ simbrias. dū con
stellationib9 ⁊ planetis nūmū v̄o
tutis ascribūt. eis nescio quā aucta
ritate operū ascribētes. in creatozis
p̄ocūpunt iuriā. et dū celestia que
tractant ad sobrietatē nō sapiunt.
iuxta apostolū stulti sūt. Vixē i q̄
tam errorē abyssū ab ipse celestib9
cadant. Constellationibus suis as
scribūt omnia. tu videns an ei fiat
iniuria qui fecit celum et terram. et
omnia que in eis sunt? Deinde e
am constellatione rebus necessitatē
idiat. vt arbitrij p̄mat libertatis

An hoc recte / teū delibera **Ad** **P**
 tāta deniq; qdam puenē vesariā -
 ut ex diuersis stellarū positionibus
 dicat ymaginem ab hoīe posse for
 marī q si p īterualla tempm et qua
 tam ppxtionū ratiōe i stellatiōe
 suata formeē. stellarū nutu recipiet
 spm vite. 7 asulē tū9 occulte rei tate
 maifestabit archana Et licet qnq;
 q honesta vel rā st. ut se in loco mū
 do velle seruari vel solū teū qn aliqd
 q vē pab9 7 munerib9 iuocādū pā
 pīat. maligni tū spirit9 hāc esse fal
 ladam certissimū est. q ut min9 ca
 ueatur unocētie vel iusticie pcep
 ta pleūq; videtur afferre. Hanc q
 tē ydolatrie speāē esse / fidelīū null9
 ignozat **U**oge vero qmodi9 in ce
 lū ascendūt astrologi - qui achade
 miorū more quicquid eis occurrit
 probabile suo iure defendūt. Itaq;
 quā eoz motu quodā irrationabi
 li planetas aduersus aplanē niti
 tōndūt. Alij auctore aristotile eol
 dē cū firmamēto ferri proficiētur.
 quozū neuterū teste nuncio astrolo
 gie regulis inuenitur aduersū.
At genelliaā dum ad diuinationē
 scientie celestīū nimis insīstūt tā ip
 sozū celestīū q dei noticiā pdiderūt
 Quū tū int eos suū qmodi9 ex causa
 te vident errozē. cū plotino auctori
 tate opm non detrahūt creatori. s;
 semel 7 simul ab eo legem asserūt
 institutā quā null9 vnq; conat9 eua
 niat. cū oīa que disponit futura st.
 ut pzeuidit. Quod forte papin9 in
 tollept cum diceret Inapit ex alto
 graue. 7 imutabile sanctē pō9 ad
 est verbis et vōē facta sequūtur **Ab** **P**

eo ergo sua ptas attribata ē singu
 lis creaturis. in quib9 non oportuit
 celestia locū tenere nouissimū. 7 q
 digniora sunt alijs hze mimū ptā
 tis. Eis itaq; quātū voluit ptulit.
 q 7 si sibi retinuerit opis pnapatū.
 signoz illis ad min9 indixit obseq
 um Vn et si non sepe faciāt opa sig
 nozū tū auctore deo exhibent miste
 ria. Hinc forte illud Celi enarrāt
 glām dei et opa manū eius anūci
 at firmamentū. Nec mirum cū et a
 ucs. 7 alia plurima institutiōe dei.
 et nature beneficia qdam futura sig
 nis pzeuēiūt **S**i igitur celestia
 signa sunt rerū q proculdubio vētū
 te sunt necessario. cū eas imutabilē
 dispositio ordinauerit. qd prohibet
 ea q celestīū pzeuēiāt iudicio sci
 ri ab hoīe et homī inuicē iudicari 2
 Signa siqdē hoīb9 data sūt ad cui
 ditionē nō illis qui celestīū cōsci9 se
 cretozū nullis indigent signis

Cplū xx. De prouidētia rerum
naturā nō pimit. neq; serice rerū i
mutat prouidētia 7 qd liberū arbi
trīū manet cū prouidētia

Probabilia qd sūt h que p
 ponunt s; tū nemi venenū
 hic sub melle latet. Fatalē
 etenī quādā nāritatē reb9 iponūt s;
 ptextu huilitatē et tūctētie dei. timē
 tes ne forte ipi9 euacuet dispositio
 nisi rerū eūēt9 nāritas cōtēte Pre te
 rea pūlegiū diuine maifestatē irrū
 pūt sciaz vēdicātes q tpa pūdeat
 et momēta q filij testimonio; pziere
 suata sūt ptāti A deo qdē. ut absē
 dita sint ab oculis eozū; quib9 dei
 filij qūq; a pze audierat patefcāt

B Deinde mentes hominū timore e-
lationis extollūt. aut desperationis
pusillanimitate psterunt dum vel
vita n diuturnā. aut mūdi prospe-
ra deiciēdis promittūt. vel eōtra i-
minentia fata ā scli aduersa minā-
tur erigendis. Certe superiorē timo-
ris / vel inferiorē spei molā quib9 si-
delis aīa in area mūdi tentur tolle-
re phibetur. Tollūt tamē tā in suā
z diētele sue pernitentiā: q̄ in q̄tu-
melia prohibēt. **V**erū sicut serice
tecum dei prouidētia non imutat:
sic z eterna dispositio / rerū natura
nō perimit. Neq; enī homo nō pec-
care nō poterat. quia eū de9 p̄noue-
rat peccaturū. aut quia ille nō pec-
care poterat / eū peccaturum dñs ig-
nozabat. Neq; nō mori posse nescie-
bat. eo q̄ erat peccati merito mortu-
rus. neq; eū mori necesse erat. quo-
niam hoc dñs presciebat. Fact9 est
igīe quodāmodo immortalis pauldu-
bio moritur9. z mortē culpa attulit
quā nature p̄ditio nō inuenit. **E**ss9
ab ea immortalitate qua nō mori po-
terat in eā qua mori nō poss̄ trāsse-
rendus: nisi culpa iobediētie p̄sisa
iusticie semita / tāte glorie aditū p̄-
tēpore p̄dussisset. Itaq; peccare z nō
peccare potuit. mera p̄dit9 libertate
arbitri9. qui nulla dispositiois vio-
lentiā / nullo fatoz ipulsi / nullo cō-
ditiois sumulo / nullo adhuc nature
defectu vzebatur ad culpā que idu-
bitata patēs pene hoīem spōte lap-
sum ipegit i mortē / verū quia i ius-
ticia frena laxauit arbitri9. sic i ea
oppress9 z obrut9 iacet. vt iusto dei
iudicio. quia tūc noluit abstinere a

D peccato cum potuit: modo nequeat
abstinere cum velit. **I**n eo tamē so-
lo adhuc ei libez viget arbitrium.
vt sibi ad op9 inq̄tat sufficiat: z si
ad bonū nō nisi a gracia p̄uenit9. z
adiut9 assurgat. Sic iusticia p̄ se de-
serens. traduct9 est in regnū peccati
et mortē. vt iugo seruitutē p̄ssis.
necessitati deliquēdi z moriēdi s̄bia
reat q̄uis hoc nō fatoz series. sed
p̄uaticatiois meritū itroducat. Ali-
oqui hoīez nulla iusticia contēpna-
bit. cū culpa nō in eū. s̄ in ipsius re-
tozq̄atur auctozē. Possibilia itaq;
sūt que nūq̄ futura sūt. q̄ si quia nō
erūt euenire nō possent / neq; possi-
bilia dicerēt. **N**auale siquē bellū
fieri. itēq; nō fieri possibile est. alte-
rum tū p̄cise. **V**t de terminatē verū
est. **V**t prescitum. **E**p̄l. m. xxi. **A**n
possint a deo fieri q̄ nō sciūt. **V**t q̄ re-
tū mutabilitas ei neq; ē ifligēti-
et q̄ itē sciētia. p̄sciētia. dispositio-
p̄uicētia. p̄destinatio. z q̄ verā ifini-
ta sūt. vt numer9 eoz nō queat au-
geri. vel minui. **V**t q̄ p̄uicētia nulla
necessitatem reb9 induat.

A **S**ed ecce iam alterius diffi-
cultatis succrescunt cornu-
a. **V**t quocūq; me verū ee
corde videor iuoluer9. Si enī q̄ nō sūt
nec erunt esse possūt. p̄scito z deus
potest scire qd̄ non scit. aut eo igno-
rante potest aliqd̄ euenire. Bellū naq;
nauale qd̄ nō erit. sicut z geri. sic z
a gerentib9 sciri potest. Si ergo de9
potest scire qd̄ nō scit potest vtiq; ee
nō scire qd̄ sit eo q̄ ḡiacentū simul
nulla possit ee scia. cū alter9 eoz s̄
per eo q̄ veritatis substantia carat.

fit obnoxium falsitati. Poero menda **B**
aioz nulla scientia est. Quomodo ce
ro scientia imutabilis est. cui deces
sue reru potest fieri et accessus que
pe ignozare quod scit aut scire quod
nescit? **Q** si eam variabilem esse re
apim9 iacobo reclamante iam apud
ea e variatio et viassitudinis obum
bratio et pater lununu esse desistit.
si elabitur qd p nouit **H**oc equi **C**
dem nec gentiliu erroz arca sua non
tam numina q demonia dignaba
tur admittere. qui stigiam paludem
dys peruia esse negabat. dicentes
ea oib9 venerada et vsq; uaq; illia
tam a celestibus preterari. Mentee
namq; celestiu obliuio non contin
git. **Q**uid ergo si des recipiet qd
de deo vel ipa pfidia abhorret? **C**a
stat autem apud omnes quia deus
scit illud non esse futurum. Et si ple
aq; non recipiat illu posse scire. aut
non posse scire hoc esse futurum. ne eu
mutabilitatis nota vel impotentie
minuere videantur. **H**ed esto ut **D**
deus (qm pleriq; id recipiunt) possit.
du tamen si fieri pt post tunc aut co
iunctione non pecces scire quod non
scit: no ob hoc esse eu mutabile qd
conuincat. an9 scientie non decedit a
liquid vel accedit. cum illud solum
in rerum natura veru esse contingat.
qd ille ab iniao stabilitatis sue puc
to prefixit. **D**u tamen hoc recipitur
exacissima diligentia pcedu est/
ne cognatio modozu verbi qua ap
pollonius induat quicq; perfidie in
gerat aut falsitatis. **H**ec ipa quoq;
possibilitas eueniendi non leuitati
illiq; q no mouetur. s; reru faalitati

que natura non indignate moueri
possunt quenieter ascribitur. **M**a
net itaq; vsq; uaq; immobilis integri
tas scientie dei. et si quid varietatis
aliam inest. no tam scientis q scito
ru mutabilitas est. Licet enim que sci
entia dei complectitur / mutabilitati
subiaceat. ipsa tamen alteratiois vi
ces ignozat. et vno singulari aspec
tu et indiuiduo / omniu que dia aut
quocunq; sensu excogitari possunt v
nuersitate claudit et continet. adeo
equidem sine motu ut localia sine
loco. nascentia sine iniao. decedentia
sine fine. fluctuantia sine alteratioe.
temporalia sine mutabilitate et mo
ra. sic vni formiter apprehendit: ut
ei nec preterita transeat / nec futu
ra succedat. **N**ec miru hoc in eterni
tatis statu. nisi quia quicqd ibi est /
mirabile est. cum et in nobis muta
bilium motum et infestatum cur
sum aliquatenus quiescens copre
hendat aspectus. **I**ntellect9 quo
q; rem magnam sine distensione et
sine attractione sui rem modicam co
templatur. nec loco indiget ut lo
calia claudit nec spacioz intersticij
ut distata plectatur. in eo q; patre
luminu insequitur. sed no passibus
equis. at hic multis. ille vero oino
nulli motui obnoxius sit. **C**um ve
ro simplicitatis diuine aspectus in
numerabilia claudit: vna tamen
est et indiuidua substantia prescientis
eiq; essentialiter vna / cum sibi sit
idem esse et sapientem esse. **A**lioqn
fingat q pt qd h diuersa quereant.
nec pma reru oium causa erit. que
ut sit iunctionis amiraculo eget.

Creature vero scientia longe dis-
 paris conditionis est. Spiritus siqui-
 dem et anima non est idem esse/et scien-
 te esse/aut anima primo affectionis mo-
 tu inualefcens disponatur ad cogni-
 tionem rerum/eaque si radicata fuerit/ut
 aut omnino/aut sine iniuria nature
 couelli non possit/habitu suo infoz-
 mat animam/facitque sciente. Hic ergo
 habitus rectissime scientia appellat
 licet et res subiecte interdum scientie
 noie censeantur. Unde et viassim no-
 minibus mutuatibus quod unius est
 transit ad alterum. **H**ic utique et scien-
 tia dicitur multa/aut tamen multitu-
 do rerum potius quam scientie sit. **S**i er-
 go sapientie dei imensitas et simpli-
 citas attendatur: una est simplex et
 indiuidua. Si subiacentium multitu-
 do: multiplex est et multiformis. Sic
 etiam si substantiam volentis aut poten-
 tis/qua vult aut potest attendas: v-
 na est voluntas et potestas. Si que
 vult et que potest/infinitus omnium nu-
 merus est. iuxta illud prophetiam.
 Magnus dominus et magna virtus
 eius: et sapientie eius non est nume-
 rus. **A**liis magna opera domini exqui-
 sita in omnes voluntates eius. Et il-
 lud. Quis loquetur potentias domini?
Hec autem res uniformis et varia li-
 cet totius varietatis ignara sit/vari-
 is tamen nominibus appellatur. sed ex
 variis causis. Scientia siquidem/et
 presentia/dispositio/prouidetia/et pre-
 destinatio nominatur. Sed scientia ex-
 istentium/prescientia futurorum/dispo-
 sitio faciendorum/prouidetia gubernan-
 dorum/predestinatio saluandarum est.
 Et est predestinatio ab eterno gra-

de preparatio/ per quam unusquisque vo-
 catur ad vitam/ sicut ait apostolus.
 Quos predestinat. hos et vocauit.
 hos et iustificauit. hos et glorificauit.
 Et alibi. Apud te est fons vite/ et
 in lumine tuo videbimus lumen. **E**t
 ergo reuerenti quadam audacia/ scien-
 tia dei que sine ne scit/vel sermone
 sine iuciat. scientia dei est omnium que
 sunt/ fuerunt et futura sunt/ vera con-
 prehensio et plena notitia. Omnia
 siquidem vera nouit et sola/ nullamque
 dignat agnoscere falsitatem/ cam ta-
 men diiudicat et condempnat. Est
 ergo necessario infinita/ que vniuer-
 sa vera complectitur. quorum utique non
 est numerus. et adeo infinitus ut fi-
 nem non inueniat. nisi in sapientia
 dei/ que sola seipsam quanta sit no-
 uit. Nichil ergo eorum que nouit/ quae
 niam vera sunt/ euanescent/ omninoque dis-
 positio presentia sunt/ preterita/ an-
 futura/ initium et causa/ veritas est. **P**er
 siquidem ait. Principium verborum tuo-
 rum veritas. que nullo defectu sui
 transibunt. Transibunt tamen ce-
 lum et terra. quonia et hoc de verbis
 veritatis est. Tunc utique cum de for-
 mitate mundi purgata/ reformabitur
 celum nouum et terra noua. Scientie
 unusquisque quod ei fides vel ratio
 persuadet/ ego sine preiudicio sente-
 tie melioris/ vera modis omnibus arbi-
 trae infinita. cum in omnibus que sunt/
 et que non sunt/ ab initio esse neces-
 se sit vel non esse. et eorum que contra-
 dictorie opponuntur/ alterum semper
 necessitate sit verum. Tanta ergo nu-
 merositate semel et simul verorum ex-
 creuit/ aut potius extitit numerositas.

ut omnino minui nequeat/ vel nu-
 grei 7 vbi quaq; i eum maneat infini-
 tus. nisi apud infinita sapientia dei
 ¶ Indefinita est scientia est cui nichil
 illi corz elabitur. 7 oio augmentu
 non reapit: q; ea omnia cōprehēdit
 Rationē vero eoz que de9 ab eter-
 no in sapientia id est in vni genito
 verbo disposuit. creās ibi oia simul
 quā postmodum psequenter produ-
 at in opera scūdu prouisu ordinem
 singula traducēs a generatiōe qua
 inapit esse per forte qua fluctuare
 videtur lapsibus ad corruptionem.
 que quasi existētie filū pscindēs /
 recūdit ad non esse/ parcas vel fa-
 ta antiquis placuit appellari eo q
 cōsūtiones prouidētie dei quin ef-
 fecū māpantur nemini parcat. 7
 a verbo dei quo eternaliter oia dix-
 it 7 facta sūt/ creatiōis firmamen-
 tum accipiat. **¶** Unde stoicus oia ne-
 cessaria credit. timēs euacuari posse
 scientia immutabilē. **¶** Contra epyar-
 tus exū q; eueniūt nichil prouidē-
 tie ratione dispositū. ne forte neces-
 sitate mutabilib9 rebus inducat opi-
 natur. **¶** Dan ergo erroec desipiūt.
 rum alter casu/ alter necessitati vni-
 uersa subiacet. **¶** Mutabiliū igitur re-
 rum dispositio imutabilis ē. 7 eter-
 ne pūditic imutabilis status. om-
 nium mutabiliū continet cursū. Cū
 vero ipsa ab eternitatis suz statu
 mouei nō possit. 7 contingētū seriem
 ab omni nexu necessitate absoluit.
 7 licet lux inaccessibilis sapientie dei
 humane scientie tenebras inōperabi-
 liter antecedeat. est tamē in quo da-
 titati illius/ caligine nostre oculis

quo ad aliquid coarquetur. **¶** Sicut e-
 nim qd video iminere/ nulla ex eo
 quia videt necessitate pueniet. sic
 et quod illi9 oculus pteplatur non
 est necessariū euenire. **¶** **S**uo eq; ē
 lapidem. vel sagittā quā in nubecia
 culatus sum? exigēte natura recasu
 ram in terrā. in quā ferūtur oia suo
 nutu pōdera/ nec tū simpliat reade-
 re in terrā aut qua noui readeere ne-
 cesse est. **¶** Potest enī readeere 7 nō re-
 adere. **¶** Alterū tamē 7 si nō necessario
 verū tamē est. illud vtiq; qd scio fu-
 turum. **¶** Si enim futurū non est. 7 si
 forte putetur. nō scatur tamē quoni-
 am illius qd nō est. nō scientia sed
 opinio est. **¶** Ceterū et si non esse pos-
 sit. nichil impedit esse scientia que nō
 necessariū tantum sed quocūlibet
 existentiū est/ nisi forte 7 tu cū sto-
 cis existentia censeas necessariū cō-
 parata. **¶** Sic 7 q; ille prenouit: om-
 nia proculdubio implebūtur. **¶** Con-
 tingentia tamē omnia/ 7 nō eueni-
 re possibile est. **¶** A deo quidē ut ad eue-
 niendū res quas cum eo futuras p-
 nouimus/ nō magis ipsius q; nos-
 ter visus astringat. **¶** Licet ab illi9 dis-
 positione subsistendi formā omnia
 forāantur quaten9 bona sūt. alias
 aut nō forme existēdi ymaginē ge-
 runt/ sed defectū illius enormitatis
 sue vicio protestātur. **¶** **P**rescientia
 ergo rebus causa eueniendi nō est.
 aut euentus retū ei causa est pscien-
 di. ne aut temporalium mot9 eter-
 ne prouidentie causa sit. aut a pu-
 rissimo fonte bonitatis? malorum
 profluant riuuli. **¶** Deus vero bono-
 rum dumtaxat auctor est. **¶** Quod re-

¶

¶

¶

eo in topicis vulgo obiatur. quia
necessario si quid presatur eueniet
nullo veritatis robore subnixū est.
nisi forte rebus ab omni necessitate
absolutis modum cōplexioni ques
tabuat. vt potius necessitate conse
quendi q̄ consequētis p̄posite enū
tiationis veritas constet Nec me ar
tabis. ut licet dispositaz rerū muta
bile ēē fatear naturā. sciaz disponē
tis ob hoc dicā esse mutabilem. cū
scdm ipsius veritatē archonū (iohā
nem filiū tonitruū loquor) fidei con
stet. quia quantaunq; sit labilitas
subiectoz. quod factū est in eo vita
erat. p̄ quē facta sunt diuīsa Eius
itaq; dispositio tanta sue stabilitatē
incoluntate digeret. & munitur. vt
nullo rerū motu conuati nulla possit
temporis aut casus mutabilitate
conuelli.

Capitulum xxii **Ex possibili
nō sequitur impossibile. et quid ex
quo necessario consequitur nouit altis
simus qui omnia solus potest.**

Astas tamē dices nisi cū
nerit aliquid quod p̄uidit
illud cetera significatiōe cō
pletens. forte lapidē recasurū in ter
rā fallitur dispositio. qz ergo lapis
non recidere potest. iubes me de duo
bus eligere. quoz neutrū cōter ap
probatur. ut vel fatear p̄uidentiā
posse falli quod fides abhorret. vel
qd̄ absōnū est. ex possibili ipossibile
p̄sentatione vera p̄sentia cūenire An
gustie quidē sunt vndiq; hinc ne di
uinā minūā maiestatem. inde ne
multoz clamozib9 & sententiē que
iam fere omnibus persuasa est con

Bradia **¶** Sed quia melius est inā
dere in linguas hoīm q̄ impie ver
sari in deum. si utrūq; vitare nō pos
sum; absōn9 malo videri q̄ p̄fidus
Nā etenim oibus persuasū est. quod
ex possibili ipossibile nō sequatur.
nā hoc nōnulli capiūt. Sed an rec
te/viderint ipsi et iudicent. At vt
ex vero falsum sequatur. nemo sapi
ens acquiescit. Verū siquidē ex fal
so seq̄. et vero. **¶** Ex vero nō nisi
verū **¶** Ex possibili quoq; et ipossibili
interdum possibile sequitur. non ta
men ex quouis ipossibili omnia im
possibilia. nisi forte aliud tibi p̄sua
serint illi quozū si omnia vera sunt
ex vno ipossibili sequūtur omnia
impossibilia. et ex quouis falso que
libet falsa. **¶** Si vero obtinuisse ex
vero falsum. iure et ex sententia om
niū quereret me a semita veritatis
abductū **¶** Nō tamen hys impos
sibilitatib9 eaten9 p̄remoz. vt quod
inopinabile est licet iueniam confor
tes erroris/propria temeritate/tuo
ri contentā. **¶** Malo cum achademis
(si tamen alia via nō pateat) de sim
gulis dubitare. q̄ p̄niosa simulac
one/scienter quod ignotum est vel
absconditum temere diffinitē p̄sece
tim in quo assertioni mee fere tot9
aduersabitur mundus. eoq; libenti
us achademicos audio q̄ eoz que
nouī nichil auferūt. & eam in mul
tis faciunt cautiozem magnozū vi
rozū auctoritate suffulti. Cum ad
eos eam in senectute transferit illa
in quo latinitas nā solo inuenit q̄
qd̄ isolēti græcæ elegantē opponit. q̄
p̄fere ciceronē loquor rōnū auctor9

P

eloquij. quem ad eos quasi in calce
 vite diuertisse liber de natura deo
 tum inscriptus docet Efferat stopya
 inopinabiles sententias suas. quas
 paradoxas vocant/veras quide pre
 dicias et amirabiles. nos pingui vt
 diatur inuicta agētes. nichil eoz
 approbamus que oib9 aut plurib9
 aut sapientib9 singulis in facultate
 sua probabiliorib9 falsa esse viden
 tur Nec si acero ipse aut aristotiles
 impossibile ex possibili producat. ac
 quiescendū sentio. me pot9 aliqua
 fallac nibe deceptū resimulē opi
 nabor ¶ **H**ac g̃ via tēdialastuas
 egredior. vt dicā puidētā falli non
 posse/tem tamen q̃ preuisa est posse
 non euenire Sed quid inferre p̃sue
 uens scio Ergo possibile est eā non
 esse preuisam Esto inq̃: quo ultra
 p̃gredier? Ergo inquis redamāte
 philosophia. et qd̃ ē nō esse. et qd̃
 fuit possibile ē nō fuisse. et q̃ iā p̃te
 reatū reuocāi possūt ne fuerint Et
 quide infinitā potentā dei sciētiole
 et ratiōnale mee legib9 nō coarto.
 nec ei finem qm̃ nō habet impono
 Hāc enim quia omnia potest. s̃ ta
 men quia mēdōse colligis patēter
 video. Primo/ quia diuine maiesta
 tis inmensitatem paruitatē humane
 modulo arcūserbis. et eternitatis
 imutabilem statū quem null9 cōi
 no motus attingat. labentū rerum
 ymagine et succedentū sibi tempo
 rum varietate distinguis ¶ **S**z lō
 ge secus esse hic atq̃ in hys ex pre
 cedentibus oportuit cōapi. cū eter
 nitatis statū nullus oīo motus at
 tingat. et creatura q̃libet accessu vel

D

E

decessu accidētū moucatur. Homo
 siquidē si quid prouidet futurū.
 statim mentē eius quidā motus ag
 greditur. vt anim9 quidā applicati
 one sui ad aliud apud se futuri ope
 ris speciem p̃figuret. Eandē m
 q̃ plerumq̃ nunc quasi i archiuis
 memoriē depositā reponit. nūc qua
 si in speculo natue puritatis repli
 cat et reuoluit **F**acilius enim est mo
 tum hunc ab animo omnino deficere
 re/ q̃ contemplationi iugi animo in
 herere Et qui x̃m hic mot9 si non
 prouidentia est. aut prouidentiam
 parit. aut ei cuiuscūq̃ fedens noti
 cia vianatur Cum vero motus pre
 cedens / et ex eo cōcepta species futu
 ri operis sequela frustratur. inanis
 est agitatio mentē. et quasi vmbra
 in sompnis sine veritate corpe eua
 nescat **M**otus tamē quia te ipsa fu
 it in anima. et anima q̃ motus agitatio
 ne mota est/ nō mota nō fuisse non
 potest ¶ **P**orro diuine simplicitatis
 status longe alia conditio est. Ca
 siquidem vno simplia et indiuidua
 aspectu vt predictū est que sūt que
 fuerunt et q̃ futura sūt oia contēpla
 tur. nulloq̃ rerum mutabiliū lapsu
 mouetur sed in seipsa semel et simul
 contuens vniuersa. subsistit inuara
 bilis. stabilisq̃ manens dat cuncta
 moueri. Et licet ei interdum pre te
 ntū temporis aut futura verba apten
 tur. nō ei quicūq̃ ex hoc subtrahi vel
 impēdere. sed rerum subiectarum mu
 tabilitas si quid proprie dicitur ve
 raatē iudicatur Cum ergo ipsum
 aliquid prenouisse audiuimus mi

F

S

nime intelligimus fluxu temporis
 ei9 preterisse scientiam. sed si verbo
 rum naturam sequimur. precessisse
 tempus quo veraciter credatur ei9
 quod futurum erat habuisse notia
 am Sic utiq; cum ab eterno certu
 est omnia preuidisse non q; visu
 eius motu suo quicq; subtrahat te
 pus. sed quia qui uniuerso tempe
 natura p̄or est/suus omnia semper
 cōprehendat aspectus. ¶ Eius ex
 go prouidentia in sui dispositione
 non fallitur. quia eam semp seque
 la operis comutatur. Sed nec falli
 potest. quia nec ex mutabilitate re
 rum. nec ex temporis fuga aut ver
 sibilitate potest aliqd esse abscondi
 tum ab oculis eius. Hominis vera
 falli potest ⁊ fallitur dispositio/ qui
 a res aliud apud se p̄figurauit spe
 ciem / processu temporis aut omnino
 nō euenit aut in alia specie in pub
 licam procedit. Nec tamen quecur
 q; preteriti verbi significatioē dau
 duntur/ rebus sūt aggreganda pro
 teritis. Nec si me dixisse profitear
 florentē paripatetico palatino / ideo
 michi vitā elapsā aut p̄teritā esse
 p̄fiteor. Aut si ab arrianus eugenio
 p̄sidente dissensi non ob p̄teriti tem
 poris grā a fidei et p̄fessionis illi9 in
 tegritate diuertit. ¶ Ceterū qz qñ
 q; verū fuit dicere nūc uiuo. sic senti
 o/ eleganter ⁊ vere fateor in sequēti
 bus qz tūc dixi. ⁊ sic sensi. nec tamē
 vitā p̄terisse vel sensū. Sāo tñ qz
 dixerit quia in hoc erram9 q; mortē
 nō p̄spiciam9. Magna p̄s cū iam p̄
 terijt/ quicqd etatis retro est/ mors
 tenet. Sed certe si ei semel fuisset vi

ta elapsa. aut hoc oīno nō diceret
 aut diceret rediuiuus. Nō est ergo
 necesse p̄terisse quicqd preteriti te
 poris significatur verbo. Et licet p̄
 destinati sint multi. non ideo quia
 preelecti sunt preterijt p̄destina
 tio. Et q̄uis non p̄destinati esse
 possint. poterit aliquid quod prete
 ritū sit. ne preterijt reuocari. Nota
 siquidem p̄destinationis quocūq;
 verbi casu utaris q̄tum in eo est fu
 turū poaus q̄ preteritū signat. et e
 um de quo dicitur nisi iā forte euase
 rit. indicat esse saluādū. Est enī de
 dia solet verbū secundū ⁊ in se sem
 p̄ verbi alteri9 intelligentiā claudie
 Nō itaq; motū aliquem p̄destinan
 ti ingerit. sed ei q̄ saluādus est p̄mi
 tiua disponētis dei gratia patere af
 fere hostium salutis. ⁊ ianuam mi
 sericordie qua procedēte tempe pos
 sit saluari. p̄mo saluabitur. licet pos
 sit ⁊ nō saluari. ¶ Nec michi illud
 aristotilis tui obicias. qz fuisse qd
 fuit. et esse quod est. quando est. ne
 cesse est. ut colligas enunāationes
 que preteriti temporis habent copu
 lam veras esse p̄cise. vel p̄cise ⁊
 ex necessitate falsas. Minime nam
 q; hac obiectione iuuaberis. ⁊ cum q;
 ipsa aristotilis verba faciant questio
 nem et articulo discutiedo nullū
 aut paruum ferant suffragium. Re
 gule si quidem integritatē subue
 tunt enunāationes que preteritis
 vim futuri contingentis adiūgunt.
 Puta/ verum fuit hui te cras esse
 lecturam. aut te plato quandoq; sci
 uit dormiturum in quib9 ex adiū
 gōe futuri/ p̄teriti ep̄is fides nullas

Dum enim tu poteris non dormire.
 et hoc plato poterit nescuisse/nō q̄
 motus qui in anima ei⁹ fuit nō fuit
 se posse: s̄ q̄ que fuit sciētia muta
 bilitate rerum ⁊ tēporis lubz eo i o
 pinionem poterit denotari. si tamē
 contingētū futurorū vlla possit es
 se scientia. quīs sit indubitata opi
 nio que scientiā probabiliter imita
 tur. Item qd̄ heri vōz fuisse predix
 imus/non fuisse poterit verū. nō q̄
 res preterita reuocetur. q̄ in eo nul
 la preterijt: s̄ qd̄ res futura expec
 tatur. que ab insidijs fortune p̄det
 de se. Deide tu ipse potes prouidisse
 se aliquod bonū. qd̄ forte futurū est
 bonum ⁊ potes nō fore bonum. et
 idem potes nō prouidisse bonū. nō
 qua possis nō prouidisse qd̄ prou
 disti sed quia potes nō bonū esse qd̄
 prouidisti. Itē potes quid p̄misisse
 vel stipulatus esse vtiliter. itēq̄ po
 tes nō p̄misisse. aut nō stipulatus es
 se vtiliter qd̄ tamen p̄misisti vel sti
 pulatus es: nō p̄misisse aut non
 stipulatus esse non potes. Preterea
 tu in sūdū sempzonianū illum qui
 te sequitur p̄cessisti. ⁊ si aliū p̄ces
 sisti. te aliū aut secutus est aut sequi
 tur aut sequetur. Cū ergo p̄sequen
 tis possit euacuari euent⁹. atēceden
 tis quoq̄ veritas possit ifirmari. ve
 rē tu qui p̄cesseras nō p̄cessisse pos
 sis. Quo tamē ingressus es non po
 tes nō fuisse ingressus. neq̄ ⁊ quod
 factū est p̄numerari potest i factis. ne
 q̄ qd̄ p̄terijt/ ne fucit poterit reuo
 cari. In hys enim oib⁹ que mēte
 cōcepta/ vel verbis exp̄ssa/ vel actu
 cōp̄ta transierunt: non possunt

nec poterunt exinde non fuisse. ⁊ si
 qualia futura erāt. dum eadem sui
 natura certus non fixit euentus /
 valeant non fuisse. Talium vero
 claudūtur ambitu omnia que cuius
 cuiq̄ generis iminentis appellat
 one claudūtur. licet familiarius ad
 q̄ritatem. aut ad aliquid aut quod
 libet alioz/naturaliter applicentur.
 Quid ergo mirū si ille q̄ oīa potest
 et que p̄uidit nō p̄uidisse potest.
 cum p̄stat fidei q̄ ea q̄ p̄uisa sunt
 nō euenire possūt/ ⁊ q̄ non sunt p̄ui
 sa possūt euenire nec tamē atra cō
 spectū prouidentie valeāt euenire?
 Ait enim ysayas Si voluerit om
 bulare in p̄ceptis meis/ ⁊ audierit
 me: bona terre comedet. ⁊ si no
 lueritis ⁊ me ad iracūdiā p̄taueri
 tis: gladius deuorabit vos. quia or
 dīi locutū est. Ecce quia liberū hic
 seruatur arbitriū. dū si voluerit ⁊
 si nolueritis dicēs. in utrāq̄ parte
 non ex iudicio irretactabili fatore
 dei. s̄ ex merito singulorū omnib⁹
 penā vel p̄miū repromittit. Est vti
 q̄ in voluntate collata p̄ditio p̄merē
 di inutilis. si faciēdi vel nō faciēdi
 necessitas est p̄uidētie. vel fatoz
 nexibus illigata. ⁊ si istud nō suf
 fiat cōtentiosus. an nō ex euāgelico
 testimonio poterat in passice filius
 rogare patrem suum vt exhiberet ei
 plus q̄ duodecim legiones angelo
 rum/cum tamen liqueat ex post fac
 to nō hoc sed oppositum eius quod
 p̄tigit fuisse prouisum? Nec per
 spicatioz ingemij moueat sensū si
 in tantē maiestatis scrutinio crep̄lis
 de firm⁹ nec rōnib⁹ habūdā⁹. cū

amirationem ratio tollat / et exēplo
 rum inductio singularitate excludat
 Ipsa vero ineffabili singularitate mi-
 rabilis et mirabili imensitate singu-
 laris oēm sensum exsuperat nōmoda
 hoīm s; et angeloz. Dāo equidem
 quia scrutator maiestatis opprime-
 tur a glā et ex edicto altissimi bestia
 si montē tetigerit lapidib; obruetur
 Unde que in talib; pponuntur sine
 pūdicio melioz inuestigatis aīno
 pot; dicta sunt q̄ temeraria p̄tenti-
 one ad expugnationē veni aliquid
 statuētis. Sed nec illud me scire cō-
 fiteor tūc hoc reprobatō aliū p̄ele-
 gerit nisi q̄ cū patrib; sentio in illo
 occultā dei iusticiā venerandā in hoc
 manifestā gratie misericordiā ap̄lec-
 tendā. S; et ille q̄ raptus ad terāū
 celum audiuit aschana verba que
 nō licet homini loqui; huius diffi-
 cultatis articulum non tam discu-
 tiens q̄ amirans altitudinem diui-
 tiarum sapientie et scientie dei con-
 fessione humili venerat; iudicia e-
 ius incōprehensibilia / et vias inques-
 tigabiles esse p̄nūciat. Incerta et oc-
 culta sapiētie dei / q̄ sibi manifesta es-
 se congratulatur / opa ei; sup̄ sensū
 hoīs magnificata asserit. et dū scru-
 tatē oīa / cogitatioēs altissimi nimis
 p̄fundas agnoscit. Huc veritati q̄
 sonat qd̄ in eccl̄iaste sc̄is salomon
 in auditu fidelīū cōdonat. Est hō
 q̄ dieb; et noctibus nō capit oculis
 sompnū. et intellexi q̄ oīum opum
 dei nullā possit inuenire homo ratio-
 nem eoz que sunt sub sole. Et q̄ta-
 plus laborauerit ad querēdum.
 tanto minus inueniet eāam si dixit

sit sapiens se nosse: non poterit repe-
 rire. Si ergo inueniri non potest
 ratio subsolarū q̄s plenarie supra
 solarū redditur; ē ratio? Quis
 ei coguit sensū dñi / aut q̄s p̄siliari-
 us ei; fuit? Cōstat itaq; sic rati-
 onē oīm veritatis ardore querēdā.
 ut pia infēctio suā ifirmitatē agnos-
 cat. et ex oībus reb; p̄ficiat. dū sibi
 p̄suaserit diuinā maiestatem fideliter
 honorandā. et misericordiē in desci-
 entis abyssū iugiter ap̄lectendā. De-
 niq; apud philosophos cautū ē tā-
 lia manere p̄dicata q̄ia subiecta p̄-
 miserit / oīm; p̄dicamentālū finibus
 et p̄rietatem naturalium finibus
 limitari. Eādemq; cum ad culmen
 theologie ascenditur quasi natūa
 colore destitutā. et robore altera-
 ti. Plane desiat vis verborum. et
 intellectus ipse mortalis succūbit;
 ubi diuine discutitur immensitas
 maiestatis. et in naturalibus opti-
 net hīs salicet que rerū numerum
 augēt vel minuūt. ut quod fuit nō
 possit non fuisse. aut nō p̄teritisse
 quod p̄terit; est. dū tamen quod ve-
 rū fuit se fore forte lecturū. nichilominus
 verū fuisse nō possit. Et ita
 q̄ p̄teritū est / reuocari non potest
 ne fuerit. et que qd̄ ex insidijs for-
 tune p̄det / dum ex fatalitate nature
 utriuslibet sortis expectat euentū.
 nulla eueniendi subiat sibi nōticiā.
 Sic forte dum prouidentie non im-
 pletur effectus; quod futurum est
 et nō euenire potest / potest eāam nō
 fuisse p̄uisum. S; tamen ut p̄-
 dictum est inuestigationis auctoritas
 oīpotētī animo. aut imēsitati ei;

quamcumque prescribo mensuram. Hoc autem cum multis sentio. quia si quid deus prescribit eveniet. et si non eveniret non prescribit. Unde probabiliter ad minus colligitur. quia si potest non evenire potest etiam non fuisse prescriptum. Quid enim ex quo veraciter consequatur ipsa veritas novit iuncturamque rationum plene et perfecte primitiva ratio pensat. Hanc autem humana generi indulget academia atque licentia ut quicquid probabiliter unquam occurrit suo iure defendat. Dolebat nostri seporis pipateticus palatibus omnibus hiis conditionibus obviare. ubi non consequenter intellectum antecedente de conceptio claudit. aut non antecedente de conceptum consequenter destruc-toria ponit. Eo quod omnes necessariam tenere consequentiam velint et si non nullo sola dum tamen magna sint probabilitate potest. Si autem scientie assis-tentia pro sui perspicuitate optinio. sic et singula quo probabiliora sunt eo necessariorum fideliorum ymaginem preferunt. Et ne me solius optinionis lubrivo fluctuare putes. auctorem quo me tuorum magnam profero augustinum. qui locum illum exponens cum gelij. ubi de multis mansionibus que in domo patris sunt a salvatore sit mentio. ait. Si qui minus dixisset vobis quia vada parare vobis locum id est si non essent predestinati. dixisset ibo et predestinabo. Diversitate etenim mansionum que in domo patris electis suis preparate sunt diuine predestinationi coaptat que saluandis pro beneplacito disponetur. parit diuersa carismata gratiarum et munera. Cum ergo tantus pater hunc

apprehederent interpretationis sensum ut dixerat si non essent predestinati dixissem vobis. ibo et predestinabo. credibile est dum verum pendet euentus. si omnipotenti placet eos que nondum predestinati sunt posse predestinari ad vitam. et qui iam scripti sunt in libro vite. exigentibus mentis ab eo posse delecti. Hinc est forte Delectus de libro viuendum. et cum iustis non scabantur. Itaque. Aut dimitte eis hanc noxam. aut dele me de libro tuo quem scripsisti. Qui natus est inquit euangelista ex deo. non peccat quoniam generatio celestis seruat eum. Generatio utique celestis est eterna predestinatio. cuius omnes filij ingrediuntur ad vitam. Et si possibile sit eos de preuocationis merito a iusticia que via vite est oberare. **S**i michi non credis. audi vel illum. aut si angelus de celo contradixerit. dignissimo anathemate preprobabitur. Pater inquit ex eis quos dedisti michi non perdidisti quemcumque. sed serua eos. Nonne quos iam illos perdidit que retrosum abierat? Nonne etiam quodammodo iam iudam perdidit? Sed certe non acceptauerat eum in archano consilio filius. nec pater seruandum inter conscriptos filio dederat illum qui non fuerat predestinatus ad vitam. Si vero alij preordinati erant si tibi non poterat quare pro eis tanta sedulitate filius intercedit? Saluandi gratiam creant. et tamen dum peregrinabantur a domino. morte poterat premereri. ad vitam nulla necessitate predestinationis artati. **S**latum quod quod eum nichil separabit a caritate christi. et tamen castigat corpus suum et in seruitutem redigit. ne forte cum alijs

predicauerit ipse reprobus inuenia-
tur In apocalypsi quoque monentur
angeli etiam nunc a gere penitentia
et prima opera facere ne moueatur
candelabrum eorum nunc tenere locum
suum ne eundem alteri cedant Cur ita
si que futura erat mutari non pote-
rant? Hec quoque sententia nec genti-
lium phos latuit. qui factorum serie di-
cunt immobile. non quod moueri non pos-
sit. sed quod moueri omnino non con-
guit. Hinc est illud Exire a me dies
potuit pharisaia fatis Hic quoque poetiam
quod senex carnotes in fortune a iustis
frequenter utebatur. Frata via iueni-
ent res. ¶ Que vero elapsa sunt et
secunde dispositionis effectum completa
naturaliter quidem non possunt non fu-
isse. licet nichil asserere in alterutro
audeam in iniuria disponetis. At ta-
men doctorum doctissimus (heronimus
loquor) Audenter loquar. Licet de
oia possit? virginem tamen post uinam
suscitare non potest. potest tamen co-
ronare corruptam. Et quidem diffinitio
one virginis eodem interpretante apos-
tolus ponit. ut sit uirgo que sancta
est corpe et spiritu. Sed proculdu-
bio deus et sanctificare animam uirtu-
tibus. et carne potest reintegrare cor-
ruptam? ut tota sibi sui uideri possit
que reaterat suscitata Quod si oca-
torio tropo usus intellexit que fue-
rant non posse non fuisse? non neces-
se fuit ad uirginem prosternatam reuere-
re? cum in preteritis oibus simili sen-
tentia vel errore hoc idem potuerit iue-
niri. ¶ Sententia uero ab errore
scienter diuido. eo quod sententia semp
habere debet ueritatis significatione

sicut apud sanctum iob inuenis Quis
est iste inuolvens sententias sermo-
nibus iperitis? forte uirginitas
aliquis gradus est. que impossibile
est a quacumque corrupta apprehendi
Quod autem possibile dicitur. interdum
ad facultate que singulis inest uel ex
fortune calculo/ uel ex aptitudine dis-
positionis refertur. quoniam ipsa natura
rerum respiciat. nunc ad fontem omnium
diuina reflectitur maiestate. a qua
omnis non modo personatum potentia
tus / sed rerum omnium que uicere uel
cogitari possunt potestas est. Hinc
illud salomonis. Omnis potestas
a domino deo est. Aduersus hanc
nullamquam me contumacia cugam-
tertus quia ipsa sola est que potest
animam et corpus mittere in gehem
nam.

¶ Capitulum uicesimūtercū Abie-
tio noui stoia.

Restat tibi illi stoia tui qstis
Ro. que in apulia diuitiū mo-
rate uidi ut post multas vi-
galias / toga ieiunia / labores pluri-
mos et sudores / tanto infelias et in-
tilis exilij questu / in gallias uigilij
ossa potius quam sensum reportaret. Que
rebat etenim ludouicus ille an posses
aliquid facere eorum que minime factu-
reres Sed cum admississet? mille tibi
aureos offerebat. dum illis efficeret.
quos si forte respucres eostibi qua
talibet suma multiplicari iubebat.
ut quod leuiter fieri potest efficias
Tandem impudenti et impudico
uebatur cachino / uim conuincio-
nis oppositorum non intelligens
aut contempnens / et te rediculus

assistentibus digito ostendebat. qui
gratis tantam pecuniam contemp-
sisses Congeris in hunc modum quod
plurima non tamen hys stimulis
urgere. ut omnia necessaria credam.
quia sciuntur aut nichil contingenti-
um fieri: quia necessaria non sunt
Plane scilicet paululum nichil cum
parapheticas pre illo videtur: qui
huius difficultatis angustia in arhi-
dis noctibus confessus est nescire se non
esse acaadam

Capitulum vice simum quartum
De mathematica sunt temerarij in
differenter futuam iudicio suo subicere
presumentes

Illi quoque licet dissentia-
m in plurimis meam facere
se omnia non nescire cum
quibus astra loquuntur. et qui qua-
si de ipso celestium sinu extrahunt
veritatem. Qui vero eorum mo-
delissimi sunt. nec sideribus rerum
pollentur effectus / nec eas neces-
sitati lege dispositionis astrigunt.
sed qua nature sunt. certis que prenun-
tiantur iudiciis / predicare non ve-
rentur. Sed si futurorum potest ordo
mutari temerarium est rem sui natura
incerta certo diffinire iudicio. Sin-
autem mutari non potest quid predesti-
nata curiositate scrutari. quod nul-
la potest diligentia deducari? Sed for-
te et si aliter esse possit. res incerta
non est. Temeritate etiam iudicij ex-
ulat ratio indubitata signorum. Licet
enim possibile sit rem aliter esse eam
tamen ita futuam esse manifesta signa
prenuntiant. Nec mea iquit astro-
logorum interest an aliter esse pos-

sit dum id de quo agitur ita futurum
esse non dubitem. Sed que nam est
ista certitudo signorum? Nempe rerum
plurimumque experimentum fallax / in-
dicium difficile / ipsorumque signorum
varia et multiplex signatio. Porro
varietas ambiguitatem inducit. In
ambiguis autem omnis diffinitio
periculosa est. Sed esto quod signa uni-
formia sint. unde illa una significa-
tio innotescit. aut quid eam prohi-
bet esse falsam? Natura inquit. il-
la ne que in rebus. an que in divina
voluntate consistit? Porro divine
non obloquor voluntati / scilicet quia
omnia quecumque voluit facit. Si ea
tibi innotuit / bene est. potes utique in
lumine illo videre lumen. et vera
indubitata de libro proferte / qui a
his signatur / tibi apertus est. in quo
sunt omnes sapientie et scientie the-
sauri absconditi quoniam nemini a-
perire licitum esse audieram nisi agno-
qui occisus est / et morte virtute propria
intererunt. Noli omnino cum apostolo mi-
rari altitudinem diuinarum sapientie et
scientie dei. cum tibi comprehensibilia
sint iudicia eius et astro-
rum ducatu peruestigabiles vie eius tibi que na-
tabilis sit iudiciorum eius abyssus
multa. Si de ea natura nitens que
in rebus id est frequenti rerum cursu
versat. frustra tibi de siderum familia-
ritate blandiris: cum a solito rerum
cursu multa diuertant. et eo maiori
amiratione feriant sensus hominum / quo
non modo insuetas sed ipsi nature vi-
dentur aduersas. ut cum solis de fec-
tus plenilunio contingit. aut si ar-
ca synodum aut circa plenilunium

vel ultra lumen sui luna patatur e
 clisim Qui enim sideribus legem de
 dit/qui curricula temporum voluntate
 sue freno moderatur/qui rerum mo
 menta temporibus suis accommodat
 quoniam vult et quomodo vult. nouum stu
 pente natura/aut ratum potest produ
 ce effectum ex causis concurrentibus que
 aliter parere consueverant Quis enim
 consiliarius eius fuit aut dicit si cur ita
 facis? Utique dominus est Quod benepla
 citum est in oculis suis faciet. **D**is
 positioni ergo aptare tempora. et re
 rum momenta narrare temporibus so
 lus ille qui disposuit potest. et cum mul
 torum notitia secundum beneplacitum sui men
 suram concesserit creature. hoc sibi tri
 nitatis singulariter reseruauit Quam
 do itaque et quod diu quid futurum sit no
 uit et etates temporum ille dispensat
 per que ipsa tempora facta sunt Ipsa
 quoque tempora motu et variatione re
 rum quasi quibusdam coloribus pingit
 et volubile tempus rota iugali quo
 dam nexu rerum quo teneatur illaque
 at. et ut rem in comprehensibile ingeat
 intellectui eandem mirabiliter rerum
 proprietatibus quasi suis informat.
Non est inquit verbum altissimi/ves
 tium nosse tempora ut plene sciatis
 quando et quod diu quid futurum sit. vel
 momenta/ut possitis modos et varie
 tates eorum que futura sunt comprehen
 dere. **E**cce quare temerarium sit
 futura certo subiugare iudicio In pa
 tris siquidem potestate sunt posita non
 in necessitate cucnendi Porro que
 in potestate posita sunt. sic et non sic
 esse possunt Non que in necessitate.
 sic esse necesse est.

Capitulum vigesimum quintum
 Quod argumentum a signo suo non est
 narratum. et de ezechia. achab. et nini
 uitis. et quod ea que significantur imi
 tari possunt.

Sed forte familiaribus veri
 tas loquens non est vestium
 ait/ut tantam prerogati
 uam alienis putam mathematicis reser
 uaret Esto. si tamen fidelis animus ac
 quiescit Sed quanta ut predictum est/est
 hec certitudo signorum? Nempe cum
 signa meatus deseruere suos nouum
 aliquid creditur imminere Non enim
 eo usque confido ut res magnas nul
 lis vniquam credam iudicijis preueniri
 cum in sole et luna et ipsis elemen
 tis et ornatu eorum vni significantia
 a domino esse didixerim. Ceterum
 arte esse qua que de futuris ad om
 nia interrogatus verum responde
 at/aut oino non esse/aut nodum in
 notuisse hominibus michi multorum
 auctoritate et ratione persuasum est.
Quod si tibi persuadere non possi
 tibus hijs que michi de prouidentia
 et fato indefinenter opponis. michi que
 repugnantibus exemplis que de va
 rijs affers hystorijs. persuasi tamen
 michi huic non acquiescere vanitati
Non equidem signorum signatorum que
 eam coherentiam arbitror ut alte
 rum ex altero necessario consequatur
 Cur ita crediderim (nisi te aut
 alium nuge detinet) audi. **P**er e
 zechias egrotauit ad mortem. An
 non credis regem iuda medicum in
 uenisse qui vrine et pulsus et mul
 tiplianum pronosticorum iudicio mor
 bi deprehenderet quantitatem?

Deinde responſū mortis forte acce-
perat in corpore ſuo qui eo uſq; per-
ductus eſt/ ut ſe victurū ulterius non
ſperaret. Poſtremo ſpūs ſcūs mor-
te nunciabat aſtare p̄forib9. ¶ Quid
ſignū certū queris? Quid certū eſt
(ut de alijs taceā) ſi de teſtimonio
dubitas ſpūs ſcī? An negabis yſa-
yam dixiſſe in ſpū moriens & non
vires? Dixit tñ & nō mortu9 eſt.
adiens ei anis quidē p̄ mīaz ei9
qui futuroz euēt9 in ſua poſuit p̄ca-
te. Et forte mortē quā natura vita-
lū p̄ deſc9 intētabant. qz ille p̄ pe-
nitentiā mortu9 eſt i culpa. ulterioz
p̄mīatē dei abſorbuit miſericordia.
¶ Achab quoq; rex ip̄ſſim9 cū ie-
zabel non tam cōiugio q̄ crudelita-
te p̄iūta. cū vineā ſcī nabute cūo-
to poſſediſſet/ mortē iminentē dño
p̄renūciante expectabat. Si michi
nō credis q̄ eā de9 ip̄e p̄renūciaue-
rit: audi helyam. Aie enim. hec di-
xit dñs. occidiſti & poſſediſti. Itēq;
In quo loco lūpeūt canes ſāguinē
naboth. ubi lingēt ſanguinē tuū. &
iezabel comedēt canes ante muros
iezrael. ¶ Quid cum audiſſ achab ſcī
die veſtimēta ſua. & poſuit ſaccū ſu-
p̄ carnem ſuā. ieiunauitq; / & dormi-
uit in alio ſtrac9 q̄ eſt ſermo dñi ad
helyam dicēs. qz reuerſus ē achab
faciem meā nō inducā malū in die
b9 eius. ¶ Ecce pena q̄ debebatur
achab. qz penitentiā egit. differē-
tiam poſteros. & iezabel in ſcelere p̄ſe-
uerat/ p̄ſenti iudicio p̄depnatur.
¶ Quia eadē q̄ fuit ſentētia. q̄ ſāguī-
nē achab & iezabel canib9 expone-
bat & tñ p̄ parte mutatur. & p̄ p̄-

te manet immobilis. auctore ſepoz
ſic oīa diſponēte. ¶ Sic & nūuūte
a p̄ſenti exadio liberati dñi flexere
ſententiā ex edicto regis & p̄napū /
agentes penitentiā ad p̄dicatiōē
ione. ¶ Quicquid tibi videtur verioz &
ſidelioz ſententiā iouis & martis q̄
ſentētia creatoris? ¶ Nō utiq; plauti
cōſilio acquieſces. ſi iſtud vitū pla-
netis aſcapſeris. Cum enī ſicofau-
ta mandrogerum p̄raundaretur.
an illi ſint planete placādi. qui nu-
meis totū rotant. eos mandroge-
r9 nec viſu ſaales nec dictu affabu-
les eſſe reſpōdit/ adiciens q̄ atho-
mos i ore voluūt/ ſtellas numerās
ſola mutare non poſſūt ſua. ¶ Sic i-
taq; a diſpoſitiōe ſydeū euētū ne-
ceſſitate ingerit. ut illos ſale ſatis
urbano eleganter irideat qui viſū
exerēt in p̄templatione eozum qui
viſum fugiunt. & interpellant eos
qui loqui tedignātur. Et cum atho-
mos in ore voluāt. verendū eſt ne ſi
athom9 genelliat9 forte iteradat /
in expianda ſententiā celeſtium la-
batur. Sic ergo eozum iſignis aue-
toritas dū ſtabilis/ & inōuulſa ma-
neat creatoris. ¶ Certe quicquid
tibi mars tu9 aut iupiter ſuggerāt
de9 verax eſt. & tu dum illis pluſ q̄
deo credis es p̄nicioſiſſime mendax.
Aſtra quidem ſūt mēdāia in cōſpec-
tu eius. ſed & i angelis ſuis repperit
p̄rauitatē. ut tamē ver9 fatear: tibi
aſtra non mentiuntur. ſed tu ip̄e. q̄
deaperis tibi imputa. Quis enim
te cogit falſum putare? Quis ea
que p̄euntibus ſignis ventura con-
iectas immutabilia eſſe p̄ſuoſit?

An falleris eo q̄ sigulus sibilans.
aut hic mundus aut nulla sine lege
per eum Erat/et in certo volun-
tate sidera motu. Aut si fata mouēt
vbi generiq; patitur humano matu-
ra lues. Itēq; manifestiq; subiat. et
superos quid prodest poscere sine?
Cum dño par ista venit duc roma
malozū Cōtinuā serē. clatēq; in tē-
pora multa Protrahē auli tantū
iam libera bello. Sed proculdubio
multi dī tui futurum bellum amo-
uere nō poterāt. quia multi ymmo
potius nulli sūt. Hoc tamē vnus et
deus. Ad dñs oīm potuisset. Nouit
ei ille mutare sententiā: et si tu bene-
ficiō ei9 maliciam finias. Unde et
nabugodonosor cōsilio danielis pec-
cata elomofinis redunēs. et iiquita-
tes in miserie ordij9 pauperū senten-
tiā dñi iminentē ad tēpus effugit.
tonce i aula babilois gloriāto dice-
ret. Nōne hec est babilon magna
quā ego condidi in domo regis in
robore fortitudinis mee: et in glo-
ria nominis mei? Sic ergo elatio-
nis voce in seipm iam fugientē dei
sententiā reuocauit

Capitulum vicesimū sextū. De sen-
tentiā dei moueri p̄t. q̄ cōsiliū dei i-
mutabile ē. et volūtas dei p̄ma oīm
causa et q̄ machesis via dampnati-
onis.

Cum itaq; imutabilis dei
sententiā possit moueri ex
transitū et discurrentū sp̄de
tū sermo manebit imobilis? Sed
quāq; mō snia moueat? cōsiliū dñi
manet inēt nū. Qd autē cōsiliij. volū-
tatis dei signū certiq; est p̄ceptioē. a

phibitioē diuina? An nō recte vide-
bitur velle quod p̄cepit. plane pa-
triarchā p̄cepit vnigenitū p̄missi-
onis filiū imolare. recte ne patriar-
cha mandanti acq̄euit? Recte quidē
per oīa. eo q̄ mandatū volūtatē q̄
p̄ma oīm causa est et nūq̄ suo frau-
datur effectū: certissimū iudiciū sit.
Ad eo quidē p̄ma est. vt si queratur
de aliquo cur ita sit rectissime dicat̄
qm̄ ille sic voluit: qui oīa quicūq;
voluit feat. Si vō cur voluerit que-
rat. inepta q̄slio est. qz p̄me cause
volūtatē saluet/querit causa. cui9
nulla est omnino causa. Equitē di-
ci solet. et verū est. qz in manu p̄ma-
pis est vt possit nitens iudicare q̄
leges. cū et qui legē tulit derogari
de vel abrogāte illiq; habeat potes-
tate. legi ergo quā sigulus tuus ce-
lo imponit. auctor celi contradicere
nō audebit? Interpositā int̄ ius et
equitate int̄ pretationē soli p̄cipi
et oportet et licet ispicē. vbi aliud ius
suadet aliud equitas. Que in pub-
lica vtilitate versatur p̄ncipio que-
renda est interpretatio. que genera-
lis est et necessaria. vbi de scripto et
sententiā dubitatur mens est in qui-
renda auctoris. Quis ergo te ce-
lestiū feat interpretē? Vñ qd̄ expe-
diat nosti? Qua temeritate aliena
opera tuis p̄mo dei stellis ascribis?
Teneo enim tuū illud subtilissimū
argumentum. Tu qui flagrate mi-
nacem scorpion incendis cauda che-
lasq; peruris Quid tam grande pa-
ras? Sed mēdaciū p̄ q̄ te hoc docuit
celestib9 ascribēdū. fraudulēt sic a-
git tū. vt cū hys notis respesent

creaturam: ipsum creature sic infa-
 met auctore. Postremo animulas
 miserorum fraude deceptas inuicta-
 bilium variatio futurorum in elationis
 tumorem suspendere. vel desperationis
 abyssum precipitate demerita est.
 Porro hunc fructum mathesis sue
 horoscopi afferunt et planetis suis
 magis erronei dum a seia pietate ex-
 orbitat longa puestigatioe signorum:
 cum eo qui quasi luifer matutinus o-
 ribatur descendit in infernum viuere.
 alioquin ruine sue precipites faciunt.
 Sed dum tibi talia opponuntur vel
 opponuntur quid facis? Rides equi-
 dem et nimis vnae naribus indul-
 ges. ludibrio habens simplicitate si-
 dei reuerentiam ad providentiam sinum. et
 in abyssum inscrutabilem quasi an-
 theus alter totus immergitur lucem
 inaccessibilem posuisti refugium tuum.
 et inde fidei rusticitate impugnas ac-
 si fides veritatis propugnaculum sit erro-
 ris. Sed esto. veterem hanc pruden-
 tiam zelam sopire non possis et notos
 omnium questionum solvere non sufficias.
 quis enim adeo sapiens est: ut omnibus
 animis imperiti. ne dum tuas questionibus
 satisfaciat? Totius denique ve-
 teris philosophie princeps plato
 leuem ut fertur: ad tamen de home-
 ro verum dicere. nescio quam nauitatem
 questione explicare non potuit. Quod
 cum ab eis impudenter et protractis
 denderetur. ut erat vir verecundi in-
 genij quasi toxicato confusionis iacu-
 lo perfoctus ad mortem spiritum nouissi-
 mu exalauit. Puduerat enim quod qua-
 si totius achademie imprompto ex-
 probrauerat principem philosophorum

grecie. eam minima ignorare. Hoc
 autem asserit flavianus in libro qui de
 vestigijs philosophorum inscribitur.
 xenophontinos faciente inuidia. ad
 uersus platonis gloriam impuden-
 ter finisse. licet quod plurimum eum ob sa-
 cramentum numi asserat ultro aiam
 posuisse illo etatis sue anno exple-
 to. quem nouenarius in seipsum ductus
 effecerat. eo quod exire non accedit hu-
 manitati nisi labor et dolor. fateor
 quidem me pauca scire et cum multis
 plurima ignorare. nec tamen vite
 munus quasi homerus pudore vitare
 abicio. Si ergo providentie et libe-
 ri arbitrij litem componere non sufficia-
 o. si fatorum et facultate nature repug-
 nantiam nequeo concordare. nunquid
 ideo minus verum est ista esse? Sicut
 in iure ciuili res frequentissime fauora-
 bilior est. ita quedam sunt in inuestiga-
 tionibus philosophicis. ubi plerumque po-
 tior pars videtur auctoris. hoc autem
 ex defectu nostro arbitror euenire. In-
 tellactus enim circa rerum prima principia
 desinat. In his scrutinium providen-
 tie inuestigationemque materie. et fidei
 nostre multos articulos aptissime cen-
 seo numerari. Dum in providentia
 vnius querere et molestiam perimus.
 velut ydree presso capite plurimum suc-
 crescit capita questionum. Si in ma-
 terie siluam progredimur. illico patimur
 quod somniantes inter aliquam et nullam
 substantiam constituti. Aie quod sita origine
 traduce nobis intellectus opponit.
 Postremo in diuina substantia trinitate rea-
 pe personatum nisi in fidei virtute quo-
 arrius laqueos delectabis? Diuinitatem vnam
 simplicem et indiuiduam admitte substantiam

quomodo sabellij nisi fidei ratione manus effugies? Hec tamen non minus vera sunt. qz multis possunt questionib9 ignari. Et licet sapientia dei se incarnationis misterio nobis visibililē fecerit: non tamen eo vsqz se intellectui nrō fecit palpabilem: ut cū ea possimus vsqz quaqz discurrere. scientes rerū omnīū quāta sit longitudo latitudo sublimitas et profundū. **S**i vero mathematicorū via esset vsqzqz laudabilis nō tā opere penitusset magnū augustinū se eorū consultationibus indinasse. Ad hec doctorū sanctissimus ille gregorius. qui mellico predicationis umbre totā rigavit et debria uie ecclesia nō modo mathesim iussit ab aula recedere. sed ut traditur a maioribus incendio dedit reprobate lectionis scripta. palatinus que cūqz tenebat appollo. In quibus erant precipua qui celestīū mentem et superorū oracula videbantur hominibus reuelare. Quid multa? **N**ōne satis est qz hanc vanitē te catholicā et vniuersalis ecclesia detestatur et eos qui ulterius eam exerceere presumpserint legitimis penis mulcatur. Sed ne plane tariorum non tam psequi qz sequi videamus errorem. iam ad aliqua progrediatur oratio. Qui enī huic curiositati in seruiunt non magis veraces esse possunt qz humiles et sobrii qui p̄mos reuictus in cenis appetunt. et epulantur cotidie splendide. Postremo plimōs eorū audiui. noui multos sed neminē in hoc errore diutius fuisse reuolō. in quo manus domini cō

dignā nō exerceat vltionē. **C**apitulum xxvij. De aruspici9 et arō mādē et phitonie et saulis deicāōe. **Q**uid de nigromātiis dicitur. Quorū impietas deo auctore per seipsā vbiqz iam vilis. nisi qz morte digni sunt. q̄ a morte conantur scienciā mutuare? **N**ā te aruspici9. auguribus. salisatorib9. arolis. phitonias. aruspici9 et alijs quorū p̄ multitudinē / te diosa est enumeratio. pro dicitur: orem sermonē texere / cū nemo istorū iam progrediatur in lucē. sed in latibulis si quis est exerceat opera tenebrarū superuacaneū est. Quēdā tamen eorū certis de causis aliquatenus tā genda sunt. Et si lateat supersunt ad huc malo suo aruspices. Nos p̄ parte extis animalū diuinare p̄ dicitū est. Extorū quidem certitate nomine oia que autis extremitate teguntur. vnde et illos qui in humilitate arētū vel quorūcūqz ossibus animalū variānantur. eis cōnumerandos esse manifestū est. **C**hironiātiā quoqz vera que in rugis manū latent se nosse gloriāntur. Quorū errorem qz ratione non vitatur. necesse est rationibus ipugnat. licet eo ipso illos expugnet ratio: qz de fide ratione. Vnū tamē est quod a te si me patient audias attē tissime querō. Quid nugatores isti (quonia eos tibi notos non abigo) quāto de dubijs interrogati sūt p̄fuerūt? Cū adūsus ninivollinos vritones regi a esset expediciō pducāta i q̄ te p̄sultus aruspex p̄monuit: quis ab eo veritate urehanū nō fuerit iq̄cedū.

qui ex aubiali obsequio conuincatur
 mendacij potius credendus erat q̄
 occulte veritatis interpret. Vulgo
 siquidem cum quis mentē di nota
 inuatur dia solet. quia quouis ex
 cubo / vigilare mētaoz est. Item
 chiromantia adhibita. et consul
 tus quid contulit? Nam sub eo ac
 tualo uterq; quis quis hic egerit cō
 sultus est. Tu quidem paucis die
 bus elapsis. q̄si stella matutinam
 generetui nō p̄monit? p̄didisti Ce
 tera q̄ meli? nosti sciēte r̄ taēo cum
 isti vanitate sua meuerint ne vltē
 q̄ cōsulatur. Phitoniōz. Vo cō
 p̄riā offoz est q̄sulatio. quo fallacia
 malignoz spiritū i hys manifesti
 or ē. qui siue mētiātur siue nō/in
 p̄posito semp̄ habet vt nocent. Fal
 lit aut̄ interdū studio fallēdi. inter
 dū oratōis sue errore decepti. Id ta
 mē agunt assidue vt futuroz q̄sci
 p̄ oia videātur. Inde ē q̄ ambigui
 tate verborū obnubilare studēt ora
 cula. vt ai mendaces aut fallaces i
 uētū fuerit. aliquo rationis velamē
 to suā queāt tueri fallaciā. Sic vti
 q̄ fallere nō desistunt. donec audito
 res suos p̄cipitent in ruinā. Cui
 enī a seculo vatū profuere respōsa?
 Creso ne an p̄reoz aut p̄cedentū a
 subsequētū aiq̄? Dux theban? dū
 de oraculo sperat victoriā. fr̄is mu
 rone p̄foditur. Ei enī anus lanus
 success? belli visus ē polliceri. Quid
 enim aliud signū icaret qd̄ p̄? mul
 tas ambages intulit. certa ē victori
 a thebis? Ceterū ne itēptē du
 ce mētaoz arguatur. vt fallaciā
 ambigua veritate nota obdueret/

quo maliciā tūcatū subieat. Hei
 nuchi p̄ gladios viat p̄. Sic ergo
 dū q̄si fatoz q̄silio securus ad parri
 cidū inuatur laqueo ipicitatē tra
 hitur ad occasū. Patris quoq; par
 riade desitenti adimpletur. dū fr̄es
 impij q̄bus imp̄cat? optauerat. vt
 ferro generis q̄soza dissilirent. mu
 tuis vulneribus pemit. et alternis
 gladijs prosternūtur. Cresus max
 ima regna si halin transgrediatur.
 de oraculoz fide sibi subiecta iri q̄si
 dit. Sed ai res in contrariū cesserit
 fallax apollo se vni? vbuli equiuo
 catione absoluit ab inuidia mētiā
 di. Quid p̄reoz? Romanis vic
 tis quos sepe i aae virtute fudera t
 beneficio phebi sibi p̄mittit iperū.
 s̄ irepabiliter stat? in seipm̄ retoz
 sic culpa / qui amphibologia oraci
 li min? vtiliter intellexit. Ad na
 aozes tūscatur hystozias. Apius
 cum vnica et singularis auilis belli
 tempestas vrbem cōtūteret. doante
 phebo in sinu enboico quietem que
 rit. et in xtem inuenit. Oraculum
 quidem auctore lucano celebze est
Effugis i gentes tanti discriminis
expers bellozum romane minas.
Solus q; quietem? enboici lateris
media coualle tenebis. Sed ne
 falsitatis nota in hystozias non o
 racula refundatur. canonica. et ai
 fides incolumis ac quiescit discua
 tur hystozia. Saul in tyrannum v
 sus ex p̄zinape / cum exigentib? cul
 pis esset a domino derelictus. et ad
 uersus populum domini eo duce in
 ualescet manus hostilis. solliat?
 fractis rebus exitum inquirebat.

Consuluit ergo dominum / et nō re-
 spondit ei neq; per sompnia neq;
 per sacerdotes neq; per prophetas.
 hoc tamen ei ante denūciauerat sa-
 muel. q̄a dominū penitebat q̄ eum
 constituerat regem eo q̄ non imple-
 uerat verbū domini suadente auari-
 tia paruens agag regi pinguissimo.
 et opimis gregibus ouū et armen-
 tozum. et vestibus et arietibus et
 vniuersis que pulchra erant in oca-
 lis populi. quidquid vero vile fuit
 et reprobū / hoc mandante domino
 demoliti sunt. Et cum nulli duam
 nisi de manu domini exercitū con-
 tingat victoria. auaroz bonozū non
 referens gloriā viribus suis in faci-
 e populi de collato munere applau-
 debat. **Sic enim scriptū est.** fac-
 tum est verbum domini ad samue-
 lem. Venitet me q̄ consutuerū saul
 regem. quia dereliquit me. et opere
 verba mea non impleuit. Contas-
 tatus est samuel. et clamauit ad do-
 minū tota nocte. Cūq; de nocte sur-
 rexisset. ut iret ad saulē. mane nun-
 ciatū est samuēli. q̄ venisset saul in
 carmelū. et crexisset sibi fornicē tri-
 umphalē. et reuersus transisset des-
 cendissetq; in galgala. Deinde ad
 increpationes samuelis crimen ino-
 bedientie sub pretextu religiois ma-
 luit excusare. q̄ delere per penitenti-
 am que secunda tabula post naustra-
 gium relicta est peccatozi. Ait enim
 Immo audiui vocem domini. et am-
 bulauī in via per quam misit me do-
 minus. et adduxi agag regē ama-
 lech. et amalech interfeci. **Tulit**
 autem populū de preda oues et bo-

ues primicias eozū que desa sunt
 ut imolentur dño deo viuo in gal-
 galis. Ecce quō seipsum excusare. et
 q̄quid culpe est aut extenuat. aut
 refundit in populū. Ait ergo samu-
 el. nunquid vult dñs holocausta et
 victimas. et non potius ut obediat
 vox dñi? Melior est enī obedientia
 q̄ victime. et ascultare in agē q̄ of-
 ferre adipem arietū. Quā quasi pre-
 catū ariolandi est repugnare. et q̄si
 scelus ydolatrie nolle acquiescere.
 pro eo q̄ abieasti sermonē dñi. ab-
 iecit te dominus ne sis rex. **Ego q̄**
 similiter arbitroz euenire oib; qui
 in sublimitate q̄stituti obeūt post co-
 cupiscentias suas. et principatū diu-
 nū simulantes. tumozē suū exercent
 in subditos. coeptes libito latū. ac
 si colla eozū iugo diuine legis sub-
 iecta nō sint. et nulla necessitate vr-
 geantur ad iplendā iusticiā dei. **Et**
 nunquid vel sic ad tantū tonitruū
 cōminationis diuine sine resistē-
 tozis indurati. aut tumoz qui tyran-
 nidis iiquitate in corde saulis vna-
 cius ualuerat potuit emolliari? **Pro-**
 quaq; Dixit ei saul ad samuelem.
 peccauī. qz preuaricatus sum sermo-
 nem dñi. et verba tua / timens popu-
 lū / et obediens vox eoz. **Red nūc**
 porta quesō peccatum meū. et reuer-
 tere mecum. ut adoz em dominū. **Et**
 ait samuel. Non reuertar quia pro-
 iecisti sermonem domini. et proiecit
 te dñs ne sis rex super israhel. **Di-**
 desne q̄ difficile sit maliciā ai su-
 perbie fomento ualuerit verbis. **Et**
 ex hortatione auari? Peccauī inq̄
 timens pplm / et obediens vox eoz.

Nonne sic fatetur culpā. ut potius
 inuoluet alios. qui si princeps esset
 succant relaxandi q̄ seipsum expedi
 at. **¶** Quādo sic audierat fuisse moy
 sen. cum ira dei seiret in populum
 dixisset ei dominus. dimitte me. ut
 recedatur furor meus in populo. et
 deleam eum. et faciam te celsitate in
 gentē magnam. **¶** Quid ergo fecit
 dux itemq; fidelis princeps in bene
 placito suo constitutus a dño? Aue
 dimitte inquit eis hanc noxā. aut
 deleam eum. **¶** Sed nūquid
 in tante caritate affectu propriam
 querebat gloriā? Inquit enī man
 suetus princeps. pius pater. disce
 tus orator. potēs in opere et sermo
 ne. dux p̄ambulū in iusticia mā
 datoꝝ dei. Dicent egiptij Callide
 duxte eos dominus de egipto. ut pro
 seruiret in deserto. Sic ergo etiam
 sui ipsius dispendio dñi gloriā p̄
 optabat et populi auiꝝ ducatum ni
 hilitabat liberationē. **¶** Dauid quo
 q̄ cum culpa eius dñm ad iracūdiā
 prouocasset. et principalis culpe sub
 iectus populus portaret penam: vi
 dit angelum dei cedente populū fru
 dit itaq; p̄ces de intimis p̄cordijs
 et adiecit. Ego sū qui peccavi. ego
 inique egi. isrl qui oues sūt quid fe
 cerūt? Deus utiq; rex et iustus p̄n
 te ps / et dignus qui altissimi frange
 ret iā q̄ dū se p̄ plō flagellanti do
 mino opposuit indignatiois eiꝝ fla
 gellū amouit. Cū siquidē nulla ex
 cusatio flectit nisi cum quis proprio
 iudicio accusatur. Nichil mouet ad
 veniā nisi cū nocēs nudā detegit aut
 p̄a. **¶** Misericordiā nichil amonet nisi

cum aīm? caritate succensus in seip
 so contentur. nichil persuadet p̄piā
 andū esse. nisi cū mens manu opis
 extendit ad satisfaciendū. Si quis
 enī fatetur culpā inutilis est confessio
 nisi satisfāctiois aīo curat ad veniā
¶ Peccauit inq̄t iudas traies sāgui
 nē iustū fuit utiq; vera usq; q̄ confes
 sio s̄ inutilis. qz ante curauit ad la
 queū quem meruerat q̄ ad fontem
 misericordie quā demeruerat. et ob
 stinationis sue duras p̄clauerat si
 bi. Cū tamen penituit fuisse quod
 fecerat. s̄ nō eo deuotionis affectu
 qui lapidē adiutorij sufficeret emol
 lire. Penitētia siq̄tē ductus / laqueo
 se suspendit. Vita ergo digno fini
 ue supplicio. s̄ quia maliciā non
 corripit. veniam sibi nullo parauit
 remedio salutis. Sic enī et apud in
 feros scabitur esse stimulus penitē
 dinis. licet nulla sit correctio prae
 uolūtatis. **¶** Sic ergo saul pauldis
 bio peccatum suū imponere nititur
 humeris alienis. et dñm simulat q̄
 a pena velit per p̄ces samuelis exi
 mi. seipsū grauius onerātū fortiori
 bus laqueis inuoluit. et irreparabi
 li sententia dampnationis astringit
¶ Deq̄ ei Et quis ē samuel. ut ab
 iret. ille at apphēdit sūmitate pallij
 eiꝝ q̄ scissa est. et ait ad eū samuel
¶ Adit dñs regnū isrl a te hodie et
 tradidit illud p̄ximo tuo melioꝝ te
¶ Porro triumphator in israel non p̄re
 tet et penitudine nō flectetur. Neq;
 enī hō est ut agat penitētiā. At ille
 ait. peccavi. **¶** Sz nūc honora me co
 rā senioꝝibꝝ ppli mei et corā israel. et
 reuēte meā ut adore dñz deū tuū

Ecce quanta elationis insania. De
 dei eam audit a domino et tunc quasi
 eo invito regnare contendit regnum
 meliori traditum esse non ambigit.
 et priuatus per sententiam retracta-
 bile regni gloriam fraudulenter usur-
 pat. Coeruit itaque dum in vetitum mo-
 litur ascendere et sic seipso deterior/
 meliori reclamante domino vult pre-
 ferri. fatetur quidem culpam. sed penam
 portare dedignatur. Hoc est enim
 quod ait. Peccavi. sed nunc honora
 me. Ac si dicat. cum commisit culpa elationis
 fastum. tyranni nequicia. iuste
 deiectus contempni meruimus me pa-
 cencia tua in conspectu eorum qui non
 nouerunt consilio domini faciat glorio-
 sum Reuertere ergo meum ut tuo ince-
 da fatigatus obsequio. et tanto stipendio
 conuitatu. tanta venerabilis auctori-
 tate. adorem dominum deum tuum. quem me-
 um vltima dicere non audeo. qui ab ea
 per inobedientiam discessi. et adhuc per-
 stumaciam recedo. **A**deo siquidem in-
 tumuerat spiritus eius. ut non modo
 homini sed et ipsi deo seipsum quodam
 modo proprie impietatis causa prefer-
 ret. Quae enim dominus protulerat quanta
 maiori grauius debet perditum. tanto acri-
 oxi inuidia ei occultas se debet insidi-
 as tam manifestas quam iniquas ex-
 celsus iniurias. et quo manifestius
 eum dominus extollebat. eo auidius non
 tantum deprimere quam extinguere prope-
 bat. Ipsi quae deo se e regione ponit op-
 positum. dum ei surripere aut eripere ni-
 titur iura regnorum. Dignum ergo fuit
 ut non maneret in eo spiritus domini
 qui eorum suum non modo habitaculum. sed
 et tante nequiae fecerat fundamentum.

Exagitauit eum itaque spiritus nequam a
 domino. et ex illo retro fluere et indies
 labi. minus regni vires ceperunt. salu-
 pli fluctuante. hostium crebrior maior
 clariorque victoria tanta regem quam populi validi-
 us animos fregit. Ipse tamen eum cui do-
 minus regnum firmauerat ex termina-
 tum habebat a finibus suis. Quid
 ergo tantum cepit consilium. non utique ut
 regnum traderet meliori. ut dispositio-
 ni diuinae que ei innotuerat acquiesce-
 ret. ut prius ante finem vite agere
 fluctuosa. Sed quae aduersus dominum in-
 canentum tumore extulerat. populum in-
 motes gelboe ubi puniebus et oc-
 cidendum erat. eduxit in prelium. Quae
 di siquidem in monte de buis. quae non ni-
 si alta in seipso respexit. **E**rgo
 eum veritas ipsa deseruit ad fotes me-
 daci falsus et iniquus princeps confugit
 Dixit itaque seruis suis. Euenite in
 muliere habente phitonem. et vana ad
 eam et sciscitabor ab ea. Quid aliud
 dixit gentilis idemque perfidus. Nonne
 idem est ac si dicat. Flectere si nequam su-
 peros acheronta mouebo. Aut fire-
 lioribus verbis et insano perfidia. Si
 michi deus notitia subtrahit verita-
 tis eam tamen per preteritum mendacium eo-
 invito cognoscam. et velie nolite ac-
 chanum consilium eius et potestatis
 aduersarias explorabo. Et dixerunt
 serui eius ad eum. Est mulier huius
 phitonem in cindore. Indignus enim
 erat consultatione viri quem intan-
 tum desperatio fregerat. ut eam
 ab infimis et infirmis creatu-
 ris ad tuendum sibi regnum quod do-
 minus auferebat aduersus omni-
 potentiam eius auxilium imploraret.

Quatuor ergo habitum suū/vesti-
 talis est alijs vestimentis et abijs ip-
 se et duo viri cū eo. venerūtq; a mi-
 lites nocte. Recte quidem oīa. quia
 recte est eā apud perversos spūs sac-
 tus Regio nāq; habitu debuit spo-
 liari: q̄ ad serviendū demonib9 et
 non deo infāstū accipere iter. q̄
 veste abiecerat in nocte/q̄ iustic im-
 munitatem indumentum/vestibus ho-
 noris et glorie nō debuit insignia.
 Et abijs utiq; post eū qui nō stetit
 in veritate. Et duo viri cū eo. equide-
 innoīati. et ignobiles. q̄ vel regem
 ad tantā perfidiā nō relucēte fide
 profesq; potuerūt. Duozq; rex dece-
 ter supatur comitatu dū a sūma et
 vena vinitate recederet. Veneruntq;
 ad milicē nocte. apto utiq; tpe de
 morte regū. de strage ppli. de luctu
 publico cū tenebrarū p̄nape tracta-
 tua. Sic et salomon nocte dicitur sa-
 pientia accepisse. q̄ amore mulierū
 allec9 et corruptus. a dño erat ro-
 cessurus. Perens quoq; dū calore si-
 dei desitutus. calesceret se ad pu-
 nas nocte. lapsus est in p̄fidiam.
 et eā crimine p̄iurij fecit insignē. A-
 lij eā discipuli timore p̄strati. tem-
 pore nocturno fugerūt. Et ait saul
 ad milicē. Malieres enī se sequenti-
 us spūs phitonie9 implet. Divina
 michi i phitonē et suscita michi quē
 dicere tibi. **V**ege libros reuolue
 hypozias. scru tate omēs angelos
 scripturarū. nusq; fere in bonis signi-
 ficatione dnātionē inuenies. Unde
 prophetas reprobos diuinatores nā
 prophetas esse scriptura cōmemorat
 quos suscitauit. phete achab. q̄ eū dño

pmittente exigentibus meritis va-
 rijs ludificationib9 seducebant. De-
 niq; iuxta verbum dñi egressus est
 spūs mendax. et fact9 est in ore cri-
 miū p̄phetarū achab ascensuro i ca-
 moth galaad p̄spira pmittentes.
 solo michea filio mozasite redama-
 te. q̄ sciens dñm consilij israel quē
 dispersū viderat in mōtib9 p̄muni-
 uit. cesus ob amate veritatis iudici-
 um. ab eo qui assuptis cornib9 fee-
 reis dixerat. hys rex cornibus si nā
 ventilabis. **P**roterea diuinatio fere
 sine munere nō sic bat. ut pote que
 in auaricie et nequie spū exercetur
 Hinc est q̄ iherusalē tūture/spirit9
 scūs iproperat. iudices tui in muna-
 rib9 iudicabāt. sacerdotes i merce de
 respōdebāt. et phete i pecunia diui-
 nabāt. et sup dñm requiescebāt di-
 cētes. Nōne dñs est in nobis? Nō
 venient sup nos mala. p̄pterea di-
 cit dñs. Syon quasi ager arabicus
 et iherusalem ut custodia pomerij
 erit. Qui ergo in pecunia dnabant
 et si phetarū insultant nomine se-
 pe mendaces/semper mendosi/alienū
 sūt a virtute et veritate prophetie.
In phitone inq̄t. quasi. d. Quia
 recessit spūs dñi. vel phitonie9 pa-
 troanetur michi. Et suscita michi
 quē dixerō tibi. utiq; fallacia fallaci-
 am tradit. Dac9 rex in sensū repro-
 bū q̄ sibi p̄suaserat phitone scientie
 p̄sule p̄sciū futurozū archani q̄silij
 q̄sciū. veritatis it̄p̄te. sibiq; p̄sua-
 sit eūte tāta p̄ditā p̄tate. ut possit
 eā mortuos suscitare. et tāte benigni-
 tatis. ut eā in eo quod caussū
 mū est. et diffialimū: familiaribus

suis morem gereret. Proculdubio
 elapsus erat a memoria eius. aut
 inutiliter tenebatur tantam fidel
 anime. quia dominus est qui mortificat et
 vivificat. deducit ad inferos et redu
 cit. pauperem facit et ditat. humiliat
 et subleuat. et quod in seipso impletum
 viderat saul. suscitavit de pulvere ege
 num. ut sedeat cum principibus. et so
 lum glorie teneat. et qui hec facit
 pauldubio scientiarum dominus est.
Et ait mulier ad eum. Et ecce tu
 nosti quanta fecerit saul? et quonia
 evaserit magos et arolos de terra
 Quare ergo insidiaris anime mee
 ut occidas? Et iuravit ei saul in do
 mino dicens. Vivit dominus. quia non e
 veniet tibi quicquid mali propter hac
 rem. verum quidem est. quia qui vasa
 tur in sordibus sordescit amplius. et
 que gratia deservit. sunt spiritus novissima il
 lus detentor a principibus. Sacilegiis sibi
 phitonissa gratia expauescit. et potestas
 a domino constituta ad sacrilegia cuellere
 da. alias que timida. cum negotia po
 puli. cum domini bella gerunt. ydolatrias
 prestat audacia. et sacrilegiis regiam
 a commodat auctoritate. **A**riolos i
 quit dominus et magos ne paucis vivit
 At ille ad que sermo dei dirigis.
 et qui gladium portat ad vindictam ma
 lefactorum. et gloria bonorum. non modo ta
 libus securitate dat. sed promissa pace iu
 ramenti religione confirmat. Et sic e
 uenit ut in proprio periculo discat. quam
 perplexi sint nervi testiculorum levia
 than. cum sibi tetenderit laqueum proprii
 operis. a quo sine salutis dispendio
 non evadit. Et iam arcta perplexio et con
 nutus quidam inunet sillogismum. **S**i

phitonisse paratur. domini violat ipse
 cum patientis ut maleficia eius mo
 di de terra eradatur. Si non paratur
 iuramenti religio vincatur. Quocirca
 se vult ipius. propheditur in operibus
 suis. **D**ixit ergo mulier. Que sus
 citabo tibi? Qui ait. samuelem. Om
 temporum una est fides. deum esse. et
 que iustum et bonum et remuneratorem
 speratum in se omnium plene merito vel
 potentem. ante legem sub lege. sub gra
 tiam. Memini rectam sapientiam venit istud in
 dubium. Hinc ista nemo unquam ignoravit
 est ad salutem. Verum qui creat in mi
 nimis paulatim ad maiora plabi
 tur. Sic iste primo negligens. deinde
 inobediens. postmodum contumax. et
 inde obstinatus. postremo ad eam pro
 lapsus est creaturam. ut nec predicium ac
 tualium fidei sibi servaret incolumem.
 Deum etiam iustum usqueque non credidit
 opinans eam in seors post exitum vite huius
 malignis spiritibus creata potestate.
 Mouerat enim sanctum samuelem phitoni
 as non obtinuisse dum viveret. nec a
 liquid cum eis in te familiaritate habu
 isse amicum. **H**uc vero eum ad phitoni
 nis imperium sibi petit et sperat exata
 ri. Vult eam ad hunc cogi defuturum. ad
 que vivum ipse non potuit Regi siqui
 dem noluit indicare dum viveret. nisi
 quod indicandum dominus inspirabat.
Cum autem vidisset mulier samu
 elem. exclamavit voce magna. et
 dixit ad saulem. Quare imposuisti
 michi? Tu es enim saul. De vult
 que deceptam credidit et eam post
 presitutum iuramentum notiam et pro
 sentia principis onerata. **D**ixit
 ei rex. noli timere. Quid vidisti?

Et ait mulier ad saulem. Deos vi-
di ascendentes de terra Phitonisse po-
tuerat ab icepto ul' tenuis fidei virtū
deceussse respōsio. Deozū siq̄de plu-
ralitate iduat/et eozū habitatiōe
sub terra et in tenebris ee significat
Dixit q̄ saul. Qual' ē forma ei9?
Que ait. Vir senex ascendit et ipse
ama9 est pallio Intellexit itaq̄ sa-
ul q̄ samuel esset. et inclinavit se sup
faciē suā in terrā et adoravit. Forma
illi9 q̄ appebat. diligēter inq̄rit. for-
te gentiliū errore decept9 eadē ha-
bit9 et negotio et forma singul' op̄
inferos ceteros qua supsistes fuerant
insignia. Vñ illud. Que grā curru-
um armorūq̄ fuit viuis. q̄ cura ni-
tentes pascere equos. eadēq̄ sc̄q̄tur
tellure repostos Sz nōne poterat
sci vir darioz esse glā. aut pe9 mor-
te viuentis habit9 imitari? Et q̄tē
pūte et fide liter nō dicit scriptura
samuelē phitonis imperio suscitātū
sed veritate impij sensus prudenter
expressit Ait enī. Audita forma vi-
ri et habitu intellexit saul q̄ samu-
el esset. Deceptus utiq̄ intellexit.
Et inclinavit se et adoravit. Sz cū
fuisse samuel. nequāq̄ se p̄nūisset
ab hoie adorari. qui secūdū legem
crediderat et doceret unū deum et
dñm adorandū. Preterea s̄acte aie
a potestate malignozum spirituum
exempte sunt Postremo decepti ho-
minis nō fouisset errozē. quod eū
ex subsequētib9 se colliassegitur
Dixit ergo samuel ad saulem. Qua-
re inquietasti me. ut suscitaret? Hec
est enī fraudulentia malignozū spi-

ritū. ut quod vltro faciunt et die-
tant hoibus faciendū. operose dissi-
mulent ut hoc facere videantur in-
uit. Simulant se coactos. et quasi
exozasmozum virtute extractos sin-
gunt. et quo nun9 caueantur. exoz-
asmos quasi in noie dñi. aut in fide
trinitatis. aut incarnationis et pas-
sionis virtute conceptos cōponunt/
eos tēq̄ hoib9 tradūt exercitibus
eos obtēperat. donec eos secū crimi-
ne sacrilegij et pena dampnationis
inuoluant. Transfigurant etiā se
interdū in āgelos luas/ honesta so-
la p̄cipiūt. illiāta prohibent. mū-
diciā p̄secrātur. vtilitatib9 p̄ouidēt
ut quasi boni et p̄picij familiari-
us admittantur. audiātur benigni-
us/ amētur artiq̄. faali9 exaudiātur
habitu quoq̄ induunt venerabiliū
personarū. ut eis maior et prompti-
or reuerentia imp̄datur Et ait sa-
ul Coartoz nimis Siquidem phi-
listim pugnant aduersū me et de9
recessit a me et exaudiē noluit neq̄
in manu prophetarū: neq̄ p̄ somp-
nia. Vocavi ergo te. ut ostenderes
michi quid facia. Ac si aperte dicat
in desperatiōis abyssū p̄capitāt9
sū Impugnāt hoies deserit deus. et
ego ad te q̄ vtriq̄ in veritate iuni-
caris et fugio. ut q̄si doctor discipulū
doceas. quid me in tanta angustia
oporteat facē Licet ei cū cui loq̄ba
ē credēt samuelē. tñ i veritate cāt
āgel9 sathane Nec potuit ei igno-
rātia suffragari. cū nemini liceat ig-
norare creaturā que se appetit ado-
rari/ infidelem et peruerse volunta-
tis esse Dicebat etiā illiatum esse

ariolos. et magos inquirere et de fu-
 ture sollicitate phitonem. Quod si eum
 ignorantia persone excusat/melioris
 conditionis erit stulti quam peccati. et p-
 uersi quam recti. ¶ Et ait samuel. non
 equite verus. sed umbratilis et fic-
 tius. et quo dignus est impius et
 reprobus consultator. Quid me in-
 terrogas. cum dominus recesserit a te.
 et transierit ad emulum tuum? Respon-
 sionis inuicem fidei consentaneum est.
 ¶ Accomodum rationi? Quid enim con-
 ferret creatura illi que deus deserit.
 et cui diripit spolia? Sed sensim ad
 id quod suum est hostis et fidei iniurias
 diuertit immiscens falsa veris. et me-
 taca fide veritate obnubilat. ¶ De-
 quitur enim. Faciet tibi dominus sicut lo-
 cutus est in manu mea. et scideat reg-
 num tuum de manu tua. et dabit illud
 proximo tuo danud. quia non obedisti
 voci domini. neque fecisti iura furoris eius
 in amalech. Idcirco quod patris fe-
 cit tibi dominus hodie. et dabit dominus
 etiam tecum israel in manu philisti-
 norum. Cras autem tu et filij tui mecum
 eritis. Sed et castra israel tradet do-
 minus in manu philistinum. ¶ Exitum qui
 belli fideliter infidelis exposuit.
 sed tamen verborum tendiculis infide-
 lem et infelicem animam fraudulenter de-
 cepit. Deuicatis siquidem confirmat re-
 rorem. et iperitenti post exitum quiete
 repromittit. Cum enim dicit dominum
 impleturum qui locutus est in manu me-
 a. se proculdubio simulat samuelem
 per quem sauli que denunciat locu-
 tus est dominus. Cum autem subui-
 git crastu et filij tui mecum eritis.
 verum quidem. sed fraudulenter enunciat

Erat enim in die sequenti sibi ma-
 num ex desperatione imitans ad infe-
 ros transiturus. habiturus partem cum
 eo que auaricia. fastu. obstinatione
 mentis fuerat isecutus. Sed falso bla-
 ditur/ingerens spem quietis. dum se-
 gestu et vobis mentitur samuelem. cui
 certum est collatum esse quiete sede
 a domino inter eos qui iuocant nomen
 eius. ¶ Quid ergo sauli samuelem
 sui vel potius phitonis profuerit et spem
 sua? Potuerat forte non premonere spe-
 rare meliora. et salute dum alieno con-
 fo dretur gladio expectare. Quod ali-
 vobis vanitate certioratus gladio suo
 incubuit. et in extremis agens dum
 aprie glorie consulebat qui fortius
 mori potuisset in plio. auram verborum
 psumit/et infirmi et postati animi
 consilio/corporis et anime mortem
 aseruit. ¶ Glorietur gentes in for-
 titudine sua / auctores eorum dicant
 unusquisque quod sentit. dum heroum suorum
 titulos predicat. dum magnorum virorum
 fortitudine pronantur. Bibat illis
 auxozibus catho venenum. Vultibus
 dexteras et mentes scioz armee ad
 voluntariam mortem. Per manul-
 las ad cor venenum aspidum insana-
 bile deopatra traiciat. Lucretia alie
 nam impudiciam sanguinis sui con-
 fusione condempnet. Ego euenire
 posse non arbitror. ut amissisq; dif-
 ficultatis articulo liceat propria aucto-
 ritate homini sibi mortem inferre. nec ea-
 dem ubi castitas picidat. Licet hunc
 casum videatur exape doctor ille doc-
 torum cui in sacratio litterarum vix ali-
 que audeo comparare. Hec mors oio
 desperatorum est. et eorum qui licet corpore

viuāt iā mētis morte p̄moertui aīo
 viuē de sicut Dīq; nō uiuoz. s; iā
 mortuoz moēs ē. ¶ Infidelū regū
 parte serē. Jeroboan achab. 1e3a
 bel nabugodonosoz. sennacherib. 7
 alij quozū errozes nō suffiaō enar
 rare qd lucrati sint in vati9 suis q̄
 videbant eis falsa et stulta. nec ape
 nebat iniquitatē eozū. vt eos ad pe
 nitentiā puocaret. Omnes vtiq; e
 uanuerūt post p̄ināpē vanitatis et
 dū scire quod non licet vel aliter q̄
 licet appetūt ad inane et nichilū re
 dacti sunt. Reges vero israhel in si
 delibus soau. qz cū regū iuda alij
 boni alij mali fuerūt. reges israhel
 omēs reprobi extiterūt. Vique ar
 chana dei celūq; inquirere quid sit.
 ait catho. qz quod de te statuit de9
 aera tua sollicitudinē potest e p̄pediē
 Egregie quītē ethic9 Omne crede
diē tibi diluxisse sup̄mū. Grata su
 p̄uēiet que nō spabit hora. ¶ Ve
 ritas autē sibi ubiq; consona est. nec
 a se licet a mēdaciū habitaculo pro
 ferat quādoq; discordat. sicut nec
 mundicia dum sui integritate viget
 quātūcūq; sordū vianitate polluit
 Ipsa mortem indiāt non timeri. et
 ad eam expiendā nos hoziis omni
 bus p̄cepit p̄parari. vt quo mī
 n9 te diurnitate vite p̄sumitur.
 in cultū honestatis virtutum gradi
 bus audius curatur. Moēs si quītē
 ne cessariū mun9 ē nature iā corrup
 te. Corruptio nāq; mortis origo ē
 Tolle corruptionē. sectare ite gr̄ta
 te mūdiciē 7 virtutis. iam imoertali
 tatis viā igr̄ss9 es. et quādā diuini
 tatis tue artā apprehendisti Appre

hēdisti inq; an accepisti? D; vt fide
 li9 loq̄mur. 7 accepisti 7 apphēdisti
 f̄dō ē enī volentē neq; arrentis. s; m̄
 miserētis dei. Quis sat qm̄ veiet. se
 ro an media nocte. an gallicatu an
 mane? Vt enī ille ait. nichil morte
 certū ē. nichil hora incertū. Que
 vtiq; nō timenda est q̄si malū. s; q̄si
 malozū finis cū venerit gratanter
 amplectēda. Vnū ē quod totis mē
 tis 7 corporeis viribus fugiendū ē.
 Quid illud sit queris. Turpitude
 7 totius spēs inhonesti. Hec enim
 faciunt mortē terminū non esse ma
 lozū. sed antecedentiū. 7 succedenti
 um copulā. Ad hanc fugiendā non
 oracula vatū. non phitonis cōsul ta
 tio necessaria est. fidelius 7 vtilius
 ad hoc ratio data cōsulit. ¶ Catho
 in libia extreme difficultatis angus
 tia caratus. hamonē iouē dedig
 natus est consultare. ratus sibi ratio
 nē sufficere. vt persuaderet seruandā
 libertatem. Et nō modo dñationis
 cesare iugū sed omnē notam turpi
 tudinis fugiendā. licet in eo erraue
 rit. q̄ auctoritate p̄p̄ria vite mu
 nus abiecit. Quod nō modo fidelū
 institutis. sed constitutionibus gen
 tum et sapientissimozū edictis con
 stat esse p̄hibitū. Veteris quidem
 philosophie p̄ināpes pythagoras 7
 plotinus p̄hibitiois huius non tā
 auctores sunt q̄ p̄cones. omnino
 illiatū esse dicentes. quēpiā milicie
 seruientem. a p̄sidio et cōmissa si
 bi statione discedere. aera duas vel
 p̄ināpis iussione. Plane elegan
 ti exemplo vsi sunt. eo q̄ milicia ē
 vita hominis super terram. Quid

si contra iubeant veracula verum. vel
 responsa phitonis. Proculdubio
 minime audiendi sunt. qz ai piau
 lo innocētie nemo cuiq̄ debet fidem
 Si michi nō credis numā romano
 vū impatorem fere innocentissimū p̄
 ter titum si placet attende. Dum
 iuitaretur ad hominidiū petito capi
 te ad sacrificia. censuit cepam esse
 cedendā reflectens ad innocentia eā
 pueri numis volūtatē. At ai hoīs
 adiacere a numie. capillos se polli
 cit9 ē oblatū. Cū vero spūs imū
 dus sitiret. sanguinem. piscem im
 molandū esse rēdit. Sic itaqz cum
 ratio ei9 arāueniri nō posset. vt tra
 heretur ad culpā imūdozū spūū tes
 timonio/colloq̄o deoz p̄nuāiat9 ē
 dignissim9. Nec est q̄ sub exozas
 moz p̄textu suū quis tueatur erro
 re q̄ ad minuēdā demonū p̄tatem.
 Et distrahendū qd̄ hūc ai homie fa
 miliaritatis cōmēciū instituti sunt/
 carētz p̄prie virtutis effectū nisi in
 dei digito qualescant. Porro spūs
 scūs discipline effugiet fictū. Et cor
 p9 p̄cāis subditū sui esse habitaculū
 dedignatur. Quicqd̄ vero huiusmo
 di agatur fictiū est et fantasiarū
 et veritatis substantiā nescit. Videtur
 quidē adesse dū p̄cāib9 et oblationi
 b9 inuocatur. Et effcū petitionē p̄se
 quēte sacrilegū errantis aīe deside
 riū adimplctur. abest autē tā longe
 vt subtracta tutela sui/eos quos p̄fi
 dia tanta exagitat. varijs ludifica
 tionib9 demonū trahi sustineat ad
 gehennā. De siquidē ad huiusmodi
 flagitia prohibuit imitari publica vo
 ce ecclie aduersus quā nec porte iſe

ti p̄ualebūt. Cum ergo scī spūs
 grā auctoritas ecclie improbat. s̄
 trahitur exozasim9 qui eis nō tā vti
 tur q̄ abutuntur offendunt in spūi
 tum. quo recedente. ei9 sibi nituntur
 virtutē et efficacā retinere
Capitulum xxviii. De specularijs et q̄
maligni spūs interdum futura p̄se
nosunt. et subtilitate nature et lon
ga experientia temporis et reuelati
one superiorum potestatum et q̄ sepe
deapiunt aut deapientes aut de
cepti. et qd̄ specularios mala indu
bitata sequuntur.

Huic sibi specularij blan
 diuntur q̄ nichil imolant
 nulli nocēt sepi9 p̄sunt dū
 furta detegunt maleficijs purgā
 orbem. et solam vtilē aut necessariā
 appetunt veritate. Nō sic impij nō
 sit. Qui nō colligit inquit meā dis
 pergit. et qui non est meā p̄ca me
 est. Dum hec domio prohibente ex
 ercent impij. quid aliud faciunt q̄
 calcaneū cingere aduersus phibē
 te. Certe nimis est quod imolat q̄
 creato spū scō. ydolatricē mentē p̄si
 tuit. Dimiū est quod immolat. qui
 pollutas aures demoniozum solli
 tat voce dño consecrata. Dimiū ē
 quod imolat qui motum corp̄is
 cōmodat ad detestabile sacrilegū
 peragendum. Quid tetinuit creato
 ri qui mentē/linguam/corp9/demo
 niob9 obtulit. An non veritati fecit i
 iuriam qui integritatem eius in tā
 ta corruptione quesuit. Plane ne
 mo in talib9 per ignorantiam exat
 satur. Oēs enim in cōmune scūt
 a scire debēt. hāc ignominia fidei

anathematis obprobrio condemp-
nata. Non utiq; hic sacramēto mi-
les expiatur. pupillus etate. mulier
infirmisate sexus. rusticus munere
agriculture. q̄ publice vtilitati inui-
gilat. Licet ei in dispēdijs rerū sub-
ueniatur eis per ignorantia uiris?
i subuersione tamen fidei nullū ab
ignorantia remediū est/obtinente eo
ut qui ignorat ignoret. et insipiens
in culpa/crudiat in pena. et sapiē-
ter punietur qui noluit intelligere
ut bene ageret. Quis ei potuit dis-
cere/ut sū labore a tanto labore ces-
saret. dū illud laboriose addisceret/
ut laboriose et pestilēt erraret? Nō
potest in fide sine labore q̄scere qui
potens est sollicitudine mentis et ex-
ercitio corpis a fide deuiare? Qui
enī hyenugis obsequitur fide nega-
uit. et infideli deterior est. Et licet
uerbis deū cōfiteatur: ei peruersis
operibus cōtradiat. Nec facilius ē
hoīem huiusmodi esse fidelē. q̄ iudi-
cem incoꝛruptū qui diligit munera.
et sequitur retributiones. **C**eterū
quod simpliciorū aīos mouet scilicet
per huiusmodi consultationē ab-
scōndita futurorū manifestari non
posse nisi per manū ei⁹ in cuius po-
testate sunt tēp̄a et momenta. nodū
non ingerat questionis. Licet enī fu-
turorū sit vnus arbiter. qui et deus
et dñs omnū est. tamē ex signis in-
terdū hoībus innotescūt. Quid ex-
go miri si ea quādoq; prenoscant q̄
et subtilitate nature vigent. et expe-
ctācia tēporis longiore et reuelatioē
superiorū potestātū de plurimis ad-
monētur? Si ḡ spūs/corpus mole

grauati. quos luteū carnis retardat
indumentū/quoꝝ acumen/turbati
sensus corruptio hebetat. ex p̄ceden-
tibus aut quatuor q̄ rerū iudicijs q̄
sunt uetura coniaūt/quid prohibet
spiritus ab oī nexu corporis absolu-
tos. quos noxia moles nō tardat?
rerū iminentiū. aut in plurima tēpo-
ra succedentiū p̄metiri euentū? **S**z
qui fere p̄dicit natus est. post dies
pauculos decessurus. medio tēp̄e ex
similib⁹ silia colligit. et de causis si-
bi interū notis ratioanatur i posterū
nōne h̄ facili⁹ p̄t nōmō antiqu⁹/ h̄
ineterat⁹ dierū. q̄ ab imāo q̄dit⁹ est
plen⁹ sapientia. et p̄fectioē deoꝝ?
Quis adeo ebes ē. et tarditatis egre-
gie q̄ tanto tēp̄is tractu p̄ parte ad
ea coniacenda que futura sūt non as-
surgat? **P**reterea pp̄ie potesta-
tes. q̄ caritatis cultu. deuotione obe-
diendi dño assidue famulātur. eis
q̄ uitē possūt et interdū credūtur oc-
ulta reuelare. Nec tamē scia uerū
est quod reprobi sentiūt. aut p̄dici-
ant. sed q̄nq; quod suspiciantur aut
timent. ut uideantur cōsej secretorū
p̄operatē nūcāre. Quale est quod
dño nascituro in tēplis egypti de so-
lationē eorū et discessum suū demo-
nes tēploꝝ p̄sides p̄dicabant.
Vnde illud apud tūmegistam. de
extermio religionis ydolatrie E-
gypte inquit egypte erit cū religio-
nis tue sole supererunt fabule. Et
sepe quod ex necessitate faciunt. et
coacti se sponte facere simulant qua-
si hoībus idignātes q̄bus se fingūt
inensos. Depe etiā mētuntur aut
deapientes aut decepti **S**z licet vā

dumtaxat eminent nichilomin⁹
aut cōpescendi sunt aut fugiendi.
Vnde in deuterionono Si surrepe
rit in medio tui propheta ā qui dix
erit se sompniū vidisse ⁊ predixerit
signum atq; portentum. ⁊ venerit
qđ locutus est ⁊ dixerit tibi eam⁹
⁊ sequamur deos alienos quos ig
noras. ⁊ seruiamus eis. non audi
as verba prophete. aut sompniato
ris. quia temptat vos dñs de⁹ vꝛ;
ut palam fiat utrum diligat⁹ cum
an nō Vñ plane intelligitur. quia
⁊ si attingat q̄ a dinātib⁹ nō secūdu
deū dicat⁹. nō sic accipiēda sūt ut si
ant q̄ p̄cipiūtur ab eis. ā colantur
q̄ colūtur ab eis. Sꝫ nec apłs in
actib⁹ apostolorum imūdo spiritui
peperit; quia in muliere ventiloq̄
apostolis ⁊ predicationi eorum tes
timoniū phibuit veritatē. **N**ichil
vō aduersus pestem istam salubri
us ē / q̄ si quis huiusmodi vanita
ti omnino aurem subtrahat. Gra
as ago deo qui michi etiā in tene
riori etate aduersus has maligni
hostis insidias beneplaciti sui sentū
opposuit. Dum enim puer ut psal
mos addiscerem sacerdoti traditus
essem. qui forte speculationem magi
cam exercebat. attingit ut me ⁊ pau
lo grandiusculum puerum p̄nuf
sis quibusdam maleficijs p̄o pedi
b⁹ suis sedentes ad speculatione sacri
legium applicaret. ut in unguibus
sacro nescio oleo ā crismate delibu
tis. vel in exterso ⁊ leuigato corpo
te peluis; qđ querebat nostro mani
festaret indicio. Cum itaq; predic
tis nominibus que ipso horrore li

ret puerulus essem demonum vici
bantur. ⁊ p̄missis adiurationib⁹
quas deo auctore ne scio. scius me
us se nescio quas ymagines tenu
es tamen et nubulosas videre iudi
casset. ego quidē ad illud ita ceas
extiti ut nichil michi appareret nisi
vngues ⁊ peluis ⁊ cetera que atea
nouerā. Exinde ergo ad huiusmo
di inutilis iudicatus sum. ⁊ quasi
qui sacrilegia hec impedirem ne ad
talia accedere cōdempnatus. Et q̄
ciens rem hāc exerceere dectenerat.
ego quasi totius diuinationis impe
dimentū arcebar. Sic michi in ca
etate propiciatus est dominus Cū
vero paululum p̄cessissem ⁊ flagi
cium hoc magis ⁊ magis exhortur.
⁊ eo fortius cōfirmatus est horroz
meus q̄ cum multos tunc nouerā.
omnes anteq̄ deficerent. aut defec
tū nature/aut manu hostili benefi
o luminis orbatos vidi. ut cetera i
cōmoda tacere quibus in consp̄e
tu meo a domino/aut p̄oscrati aut
p̄turbati sunt. exceptis duobus. sa
cerdote videlicet quem p̄misi. ⁊ dya
cono quodam qui speculationum vi
dentes plagam effugerūt alter ad
sinū canonicē. alt̄ ad portum cellu
le duniacensis sacris vestib⁹ insignitū
Eos tē tñ p̄ ceteris in cōgregationi
bus suis adūsa plurima postmodū
perpessos esse nūst⁹ sū. **H**anc si
ad expugnādū hūc errorem cōars⁹
tationū et catholice m̄tis cārie aus
toritas non subp̄teret; vel exēpla
maloz eū suffiaūt extirpāre. **D**icāt
āt nemo potest bibē calicē dei ⁊ calicē
ē demonoz. ā duob⁹ dñis fuisse

Deo et manonq. sic gratia dei et hu
ius malicie exercitum nullus assequi
tur. Sed ecce quasi punctum et quasi
subula sententia prosequor fidei et
mox inimica cum eam cesim spūs
mucrone / capulo tenus trasuerbera
te sufficiam feriatur ergo semel in
manu forti et brachio illius qui ad
submersione egyptoz diuisit mare
rubru in diuisiones / et secundo opus
non erit. Non est enim qui de manu
illius possit euere. Educat igitur
gladium moyses et prosternat egypta
as abhominaciones. et abscondat
cas ne appareant in aspectu fidelium
in sabulo sterilitatis sue loquatur
verbu / sententia pferat in contempna
tionem errorum quos diuina a domo
tua abigere parauimus. Verbu
siquidem gladii est bis acutus. vi
uus et efficax penetrabilior omni
gladio anapiti ptingens vsq ad di
uisionem anime et spiritus / apagu
quoq et medullaz / discretor eadē
cogitationu. Insensatus est qui hoc
gladio imminente non timet. Et ecce
in facie ecclesie in aspectu oim iminet
Deniq et in omes dirigitur. Inquit
Eni. quando ingressus fuens terram
qua dñs deus tuus habitabit tibi. caue
ne imitari velis abhominaciones il
larum gentium ne inueniatur in te
qui lustrat filium suu aut filiam su
am duens per ignem aut qui aruo
los sciscitetur. et obseruet sompnia
atq auguria. ne sit maleficus. ne i
cator / ne phitones consulat et di
uinos / et querat a mortuis veritate
Omnia enim hec abhominatur da
minus. et ppter huiuscemodi scelera

delebit eos in introitu tuo / pfectus
eris et absq macula cum domino
deus tuo. Gentes iste quantum possi
debitis terram / augures et diuinos
audiunt. Tu aut a dño deo tuo ali
ter institutus es. Quis ergo du
bitet hec criminalia et nomodo lan
guozem s fidei exterminium esse.
quod tanta diligetia pphetie ym
mo spiritus sancti sermo eradit. Ab
hominaciones sunt dicte domino.
et homo se supra hominem fieri
opinatur cum istozum assecutus est
disciplinam. propter huiuscemodi
scelera delete sunt gentes et huma
na temeritas se in hys multiplicari
confidit. Capitulum vicesi
mumnonu. De phisicis theozias
et practias.

Facet tamē ut de futuris ali
quis consulatur ita quidem
si aut spiritu polleat pro
phete. aut ex naturalibus signis
quid in corporibus animalium eueni
at. phisica docente cognouit. Aut si
qualitatem temporis iminentis ex
perimentoz iudicis colligit. dum
tamē hys posterioribus nequaquam
ita aurem accommodet. ut fidei aut
religioni preiudicet. Sed nec pmi
audiendi sunt nisi i eo quod loquuntur
a domino quod nunquam religionem
impugnat. quia verum nequit esse
vero contrariu. nec bonum bono.
At phisica dum nature nimium
auctoritate attribuunt. in auctorem
nature aduersando fidei plerumque
impingunt. Non enim omnes erro
res arguo. licet plurimos audierim
de anima / de virtutibus et opibus eius.

de augmento corporis et diminuti
one. de resurrectione eiusdem et creati
one rerū/alit̄ q̄ fides habeat dispu
tantes De ipso quoq; deo interdū
ita loquuntur. ut si terrigene septa
rent astra gigantes. Tiani conatu
cum enchelado/ut eis ethne onus
ignifluū imponatur/cupiant p̄me
teri Sed in hīs facile labi possunt
quia quantitat̄q; ingenij vires/atra
profunditatem difficultatis que in
hīs vertitur subsistūt. ubi vero de
fiat itelleat̄/fidei ratione deducta.
que media est restat sola opinio

Cum vero de inferiorib9 queritur
puta de complexionē animalis. de
causa et cura egritudinis. eis oīno
nihil d̄est p̄ter effectū operis si
is desideratur. Et quidem theozici
quicqd̄ suum est faciunt Et forte p̄
amore tuo amplij erogabunt. ab
eis singularū rerum causas. 2 natu
ras accipies. Sanitatis. egritudi
nis. 2 neutralitatis censorcs sunt.
Dant sanitatem verbotenus. 2 cō
seruant Neutralitatem iubent istuc
diuertere. egritudinis p̄vident. 2
docent causas. iudicant ei ināum
augmentum statum et d̄dination
nem Quid multa? Cum eos au
dio/videntur michi posse mortuos
suscitare. nec esculapio mercuriove
creduntur inferiores. verumptamē
in eo magna mentis ammiratione
distrahor 2 pturbor. q̄ a seip̄s tā
to verboeum cōflictu/2 collisione ra
tionū dissiliunt 2 discor̄dant Unum
p̄ofecto scio. 2 traria simul vera ēē
nō posse. Quid de medijs p̄ac
tijs dicam? Absit ut de eis quicq̄

peruersū loquar In man9 enim co
tum exigentibus peccatis meis ni
mus frequenter ināto Non sunt ex
aspeandi verbis. sed potius demul
cendi obsequio. Nolo me tractēt du
tus. nec etiam sentire aucto quod
omnes clamāt Dicit̄ ergo cum scō
salomōe. quia medicina a dño dō
est. et vir sapiens nō 2tempnet cā
Nemo siquidē magis necessarius
est aut vtilior medico/ dūmodo sit
fidelis et p̄udens Quis enim p̄o
nia illi9 d̄damōē sufficiat. qui salu
tis artifex/procurator vite/in co to
minū imitatur. 2 vias ei9 agit. 2
salutem quam ille operatur 2 quasi
dñs et p̄ncps donat. iste p̄conong 2
minister procurat. 2 dispensat?

Nec ad rē attinet. si q̄ p̄scudo gra
tiam vendunt. et qui iustiores vice
ri volūt dum nichil accipiant ante
q̄ eger conualeseat. in eo inq̄ores
sunt q̄ beneficia temporis immo
mun9 dei manibus suis ascribunt.
cum ille quem doming erigit. 2 vi
gor nature conualescentis atra ope
ram eius fuerat erigendus. 2
istud iam paucorum sit. sibi inu
tem suadentibus et replicantibus
medijs. Dum dol et accipe. Nec
moueor si opera eorum in se cōpug
nent. cum sciam contrariorum ple
rumq; esse eundem effectum Sed
cum inter man9 eorum quis in fa
ta collapsus est. tunc necessarios
producent ratioēs. quibus appare
bit q̄ vita eius non fuerat vltimus
p̄otendenda Et ut dicitur quos tā
ga afflicerūt inedia. iam mortuis
sorbiauiculas faciunt 2 inutiles. 2

delicatos parant abos. Expectas forte ut dicam quod dicit apostolus / quia hi sunt / qui homines officiosissimi me occidunt. sed frustra. Absit enim ut hanc contumeliam proferam. quam si forte audire volueris: senecam / pliniam ad eas et sydonium. qui hoc in auribus tuis / clamore valido replent.

Expliat secundus liber. 7.

Inapiunt capitula libri tertiij. 7.

Quid salus vniuersalis et publica. Capitulum primum.

Que sit prima contemplatio hominis sapientiam affectantis. et quis sit finis speculationis huius. 7.

Capitulum secundum.

De supbia radix malorum est. 7 de prescientia lepra generalis que omnes inficit. Capitulum tertium.

Quid adulator affector et pallo. 7 quis nichil prouosius. Capitulum quartum.

De cautela adulatorum. et fraudum multiplici et comitibus adulationis et sequela. Capitulum quintum.

De adultores multiplicati sunt super numerum et a pedanis comibus honestos et dissimiles sui expellunt. Capitulum sextum.

De fraudem adulatorum in inuicio vitanda. 7 de muneribus aut obsequium difficultate validissime procedit. Capitulum septimum. 7.

De mutana comedia. vel tragedia huius. Capitulum octauum.

De mundo suos habet elisos. et eadem fides est nostra temporis et precedentium patrum et virtutis cultores inspectores sunt theatra huius. 7 de virtute quam adepti fideles ex fide et umbra qua non omnino cauti erunt fideles. Capitulum nonum.

De sibi persone captantur. et de precantur dissociate. 7 de deopatra. augusto et scipione. 7 quod romani vanitati dediti sunt. et quis sit adulationis finis. Capitulum decimum.

De munusculariis et promissariis et quod promittere non expediat ad virtutem. Capitulum undecimum.

De rationalibus et secretariis diuitum et quod auaricia non nisi in bonis est. et quod diues familiarem potius exprimat quam auarum. et licet familiaritas diuitum utilis videatur: sepius periculosa est. et quod innocenter viuendum est. Capitulum xij.

Quia vendicari possunt que sunt adulationibus acquisita. et de lenonibus et mollibus et pena eorum. et quod pudicia auferri non potest violenter nisi mens ipsa consentiat. 7.

Capitulum decimum tertium.

Adultores puniendos esse tamquam hostes deorum et hominum et veritate gratanter amplectendam et praeterea custodiendam: tam rationibus quam exemplis maiorum. Capitulum xij.

De ei dumtaxat licet adulari quem licet occidere. et quod tyrannus publicus hostis est. Capitulum xv.

Expliantur capitula.

Inapit prologus libri tertiij.

Multorum hostis fiodū inceptas nugas exautio Quade cā odiari et silere de reueram. si alterū michi negotiorum tumultus exautit/alterum motus animi interūpit Qui enim sub potestate constitutus est. si sapit obtemperat imperio p̄sidentis Quem stimuli affectuū pūgunt. dissimulare nō potest/quin moueatur ad formā passionis Exultat ergo quem gaudiū aura demulcet/spes induat hylaritatem. metus trepidat. dolentis animi meroze confunditur Hec apud singulos alternat facies boni aut mali Verum sensus malozū altior est et sepius in omnes incurrit Quis est enī qui malozū asperitate sepius nō vtratur q̄ demulceatur fomēto bonozū? Rarus est q̄ totius fortune impetū a se toto possit arce Qui suis viribus preualet. in amia aut familiaris corpe vel sorte temptatur. licet parū humanū sit. quem extraneozū iactura nō p̄cutit Non satis homo est quem aliena nō mouent Sed sapiētiōib9 iam venit in dubium. an quicq̄ hoīs / recte sit homini alienū Virtutē vero processus ambiguitatis hui9 nodum soluit/cū et conuicius nichil humani alienū a se reputet/et magister celestis hoīem hoī diligendum docuerit vt seipsū Vnde patet idignū esse tanto magistro discipulum qui veritati nō gaudet. et aduersus publice salutis hostes nō exandel at Eos vero p̄ parte p̄sentis opus

ali aliquaten9 tangit intentio. et nugas eoz quo potest et cōsueuitelo discutiet

¶ Expliat plogus libri tertiū
¶ Ināpit liber tera9 **¶** Cplz p̄mū
¶ Quid salus vniuersalis et publica

Hic igitur salus publica q̄ vniuersos fouet et singulos / iolumitas vite Nichil enī hoī p̄stanti us vita ei9 Incoluitate vite nichil salubrius Homine vero p̄stare ex anima rationali et carne corruptibili/antiq̄ sapiētes diffinierūt Caro siq̄dem viuit ab anima. cū aliūte corpezi vita esse nō possit. quod semp inerat sue torpore quiescit/nisi spūalis nature bñficio moueatur Hec autē habet et ipsa vita suam De9 eteni vita anime est Quā sententiā modernozū q̄dam/graui ter quidem et vere/licet metrica leuitate cōplexus est Vita anime de9 est. hec corpezi. hac fugiēte Voluitur hoc perit hec/de situate deo Dicit ergo corpezi viuere ē. vegetari/moueri ab anima. et dispositione sui motib9 acq̄escere. et ei quada necessitate obediedi p̄cordē. sic et aīo/ex eo viuere q̄ suo modo vegetat. et vere mouetur a deo. et ei subiecta deuotiōe obtemperat. et in omib9 acquiescit Si quo min9. et eo min9 viuere Nam et corpezi qua parte sui nō mouetur ab anima. iam in ea torporem motis incurrit Dum ergo totū viuere ad eam totū disponitur. q̄ se nō p̄ partes infundit partib9. si tota est et opatur in vniuersis et singulis. Sic et deus animā p̄fecte diuente

totam occupat. totam possidet/ reg
 nat et viget in tota. Nullus ei an
 gulus exceptus est. **S**ed quid
 in anima angulū vel partem dico?
 Partū expere est. simplisq; natu
 re. **N** totū duplicatū ignora. Par
 tes tamen quas potuit/sibi a distri
 butore bonorū vendicauit. Quas
 inquis? Virtutes vtiq; quibus vi
 get et opatur. et sui experimentum
 facit. **S**ine ergo multiplicitate par
 tium sed unitatis quādā distensioē
 crescit/ratione tamē et intellectu/ap
 petitu boni/auersione mali/manē
 te simplicitatis natura dilataē. Cū
 vero partes istas spūs implet (de
 ni spūs est) solida et pfecta est vita
 anime. Cū enim intellectū dñi qui sū
 me bonū est visus sui acumine spūs
 valet. **N** licet apprehendit? et bonū
 quod ille videt incorrupta volūtas
 appetit. **7** ratio ne declinet ad dexte
 ram vel ad sinistram q̄ sano affectu
 ad bonū trahitur viam aperit. iam
 quandam immortalitatis assecuta est
 gloriā. **Q**d forte iam sentiebat q̄
 i suauitate scētie sue dicebat. **C**or
 meū et caro mea est in deū viuū
Quāq; q̄ in hac via incedit non spe
 rat aut extimescit. nō tristat. aut
 condolet aliam eoz q̄ a sūmo. **N** vō
 bono recedēdo deficiūt. **E**o forte fide
 les animas inuitat pphetic9 sermo
 dicens. **C**onuertimini ad me in tota
 corde vestro. vt saluet angel9 gau
 dij a merore amorē a spei nō aūta
 ē a facie mea. vt mee nō displiceat
 volūtatē. **I**mplet autē hec vita oēm
 creaturā. quia sine ea nulla est sub
 stantia creature. **O**mne enim quod

est. eius participatione est id quod
 est. **S**ed cum in omnib9 sit p natu
 ram. sola inhabitat rationalia per
 gratiam. **S**unt ergo/ quia in eis ve
 ritas est/ illustrantur/ quia in eis sa
 pientia est. **B**onū diligunt. quia in
 hīs fons bonitatis et caritatis est.
Omne enim virtus angelica vel
 humana/ quodā diuinitatē vestigi
 um est/ rationali creature quodāmo
 do impressum. **S**piritus sanct9 inha
 bitans spūit anime sancti tatem /
 eius deq; riuulos multiplicari spar
 git diuersarum experens carismata
 gratiarum. **E**t hec michi videtur ve
 ra et vnica incolūtas vite. cū mēs
 viuificāte spū ad rerum noticiam il
 lustratur. et accenditur ad amorē
 honestatis et cultum virtutis. **P**re
 cedit ergo scientia virtutē cultum.
 quia nemo potest appetere fideliter
 quod ignorat. et malum nisi cogni
 tum sit/ vtiliter non cauetur. **P**ro
 ro scientie thesaurus nobis duob9
 modis exponitur. **C**um autem rati
 onis exercitio quod sciri potest/ intel
 lectus inuenit. aut quod abscondi
 tum est reuelans gratia oculis inge
 renz patefacit. **S**ic vtiq; aut p natu
 rā. aut gratiam ad veritatis agniti
 onem. **7** scientiam eorum que neces
 saria sūt. vnus q̄s q; potest accedere.
 quodq; magis inire. quilibet qua
 si quēdam librū sciendorū/ officio ra
 tionis aptū/ gerit in corde. **I**n quo
 nōmodo visibilium species rerumq;
 omnium natura depingitur. sed ip
 sius opifias omnium inuisibilia dei
 digito conscribuntur. **A**deo quidem
 vt nequaquā valeant per ignorantia

excusari. quib9 beneficio nature vel
gracie/gerendoz series innotescit. si
aut scriptū est. Quod enim notum
est dei: manifestū est i illis deus e
nim revelauit illis. Nō tamen cor
rupte nature aduersus gratiā mag
nistico simbzias aut faleras erigo.
quasi ipsa aliquid boni habeat qd
non acceperit. cum certum sit quia
sine ea nichil possum9 facere. ¶ Ag
nitio igitur veritatis cultusq; virtu
tis. publica singuloz ¶ omnium.
et rationalis nature vniuersalis in
voluntas est. Cōtrariū vero ei9 ig
norātia/7 odibilis 7 iūmca ppago
ei9 viaū est. Et recte quidē ignoran
tia mater vicij est. quia nūq; adeo
sterilis est. vt nō odibilū fructū pa
riat infelicē Inquit ethic9 Tu nul
lo thure litabis. heret in stultis bre
uis vt semia recti. Agnitio quidē cer
titudinē habet ¶ vel in sciētia vt in
fide cōsistit. S; fidei regula paulisp
differatur: qm̄ eā tempus ¶ locus
suis expectat. Ceterū sciētia sui no
tiāā habet. qd euenire non potest. si
non meciatur vires suas. si ignorat
alienas. ¶ Capitulum. ij. Que sit
prima contemplatio hominis sapi
entiam affectantis et quis fructus
contemplationis huius .2.

Et ergo primū hominis
sapiētiā affectantis quid
ipse sit. quid intra se. quid
extra. quid infra. quid supra. quid
contra. quid ante vel postea sit. con
templari. Inde est forte q; illi qui
prima totius philosophic elemen
ta/posteris tradere curauerunt/sub
stantiam singuloz arbitratī sunt

intuendam/ q̄tatem ad aliquid.
qualitatē situm esse. vbi. quō/habe
re. facere. ¶ pati. Et suas in omni
bus hys proprietates. an intentio
nem admittat. ¶ susceptibilia atra
uozum sint 7 an eis ipsis aliqd iuc
niatur aduersū. Proinde quidē hec
et diligēter 7 si in eo negligētiores
extiterint. q; sui ipsi9 noticiā in tāta
retum luce nō affectati sūt. ¶ lucis in
accessibilis noticiā pdiderūt. dum e
uanuerūt in cogitationib9 suis. et
dicētes se eē sapiētes/ stulti facti sūt
et obscuratū est insipiēs cor eozum
Quod ex eo conuincitur/ q; traditi
in passioēs ignominie. faciebāt que
nec sexui. nec etati. nec fortune con
ueniant: nec nature. 7 psonas oim
operis testimonio. deuenisset. Da
ti siquidē sunt in sensū reprobuū. qd
planū est hys qui apostolū plenig
nouerunt Argumentū ad oīa vali
dissimū est. vt de fide ¶ sinceritate
singuloz credatur opib9 suis. Ope
ra enim q; facit aliquis. testimoniuū
perhibēt de eo. vetū qui seipsū igno
rat quid vtilit nouit? Si ignoras
inquit te o pulcherrima inter milie
res. abi post refugia socialū ¶ post
greges. ¶ Oraculum appollinis est
et descēdisse de celo creditur. qoo
thosolitos id est scito tempū. Nō nes
ciuit hoc ethicus dicens. Discite. 7
o miseri causas cognoscite rerum.
Quid sumus. aut quidnam victi
ri gignim? .ordo Quis dat aut metē
qm̄ mollis flex9 7 unde Quis mod9
argento. quid fas optare? quid al
per. Utile nummus habet patre
causq; propinqs: Quam clarigin

decat, quem te deus esse iussit et
humana qua parte locatus es in re.
Hec etenim contemplatio quadripartita
parit fructum utilitatis sui, caritatis pro
mi, contemptum mundi, amorem dei
An non est arbor bona que tantam
fructuum dulcedinem offert, tantam
offert utilitatem? Certe non superbit
qui paulus est in oculis suis. Dum
quisque que adsunt, vel absunt expe
tibiliu numeru cogitat, quis de su
a paupertate non erubescat? Si quis
non appetenda sui recenseat, ei iugis
materia modesti doloris et humilita
tis occurrat. Quocumque se vertat in se
ipso deicitur, qui petit a domino confortari
dicitur, humiliatus sum usque qua
que vivifica me secundum eloquium tuum
Itemque Ego inquit in flagella para
tus sum et dolor meus in conspectu
meo semper.

Capitulum tertium. De superbia
radix malorum est. et concupiscentia
lepra generalis que omnes
inficit.

Superbia vero radix omnium
malorum est mortisque fomētū
Artescunt rivuli si fonte vena
padiet, nec rami conualescunt radice
succisa. Desiciunt vicia si elatio iugu
latur. At si stercoza radia congeran
tur, pinguescunt rami, et attentu ste
cilitas resiliuefcit. Si fonti liquetia
superfundas, accessio transit in rivu
los. Si camino ignem adicias, in
ligna incendiu recrudescit. Sic si vi
riate nature elationis innate toxicu
foveas quoniam vitalia ipsa mortiferum
virus inficiat, nec si volueris pote
ris impedire. Est enim omnibus

non tam cognatus quam innatus amor
sui. Qui si modum excesserit, vergit
ad culpam. Omnis enim virtus su
is finibus limitatur. Et in modo con
sistit. Si excesseris, in iniurio es, non
in via. Si amor hic inualuerit, ne
mo speret de cura lepra siquidem
est inaurabilior omni lepra. An nes
cis paupiscentia lepra esse? Siczi et
sule. Si erubuerit confiteri quod sen
tit, convince eum macula corporis.
Sed quid dico siczi consulendum,
ac si solus sit? Orbem conveni, qui
a totus infectus est. Ne ipsum interro
ga, qui miserorum unus sum. Cer
te concupiscentia misera, et misera
bilis lepra est. Nescis forte quid di
cam, concupiscentie pestem nescius
infirmitatis ignoras, homo non con
cupiscentis. Et in eo supra hominem
constitutus. Sed testis meus in ce
lo fidelis mecum asserit, quia omnia
corrupta sunt et abominabiles facti
sunt, non est qui faciat bonum, non est
usque ad unum. An tu sis ille, tu vide
ris. Hinc enim non esse hunc paulum,
qui huius pestis in cursu clamat et in
genuscat. Infelix ego homo, quis me
liberabit de corpore mortis huius?
Hinc hunc non esse illum qui de pec
toze veritatis sapientie fluentia po
tauit cum orbem infectum hac labe
intonet dicens quocumque in hoc mun
do sunt concupiscentiam oculorum, et
se, aut carnis, aut superbiam vite.
Qui ergo hunc amorem non tem
perat, timeat lepram, et caritatem
oculorum que ex ea iminet pertimes
cat. **S**i itaque illi qui non repmunt pau
piscencia malorum vitium fonte et fomente

dispendium salutis incurrerent quid
 erit illis q̄ eā assentatorū inflāmāt
 stimulis ⁊ quasi fomētā viciaꝝ ac
 cēdūt? Quid faciēt. aut pot⁹ quid
 praētur. qui a veritate auertūt au
 ditum in amuratiōe retū corruptibi
 liū ⁊ corūpentū non claudūt oau
 los/man⁹ expandūt. ⁊ oīm sensū
 viuacitatē exercent? Deinde q̄ si
 dici nō suffiaat malitia sua. fallaciā
 vni⁹. alter⁹ fallaciā etudit Terē
 tiano siquidē verbo libet⁹ vtor. dū
 ad paupiscentie formaē succendēdū
 queniūt adulatores. ⁊ relatores.
 delatores. ⁊ detractores. iudi. abi
 tiosi. elati. factiosi. ⁊ supstitiosi. fla
 gitiosi/offiaozūq; oīm pzeuaticato
 res. quos quia fere vbiq; terrarum
 sunt. facili⁹ inuenire est q̄ dnumera
 re Aduersushuiusmodi est oīselex.
 in hos omnia iura cōiurāt et in eos
 dem quasi in publice salutis hostes
 quādoq; oīs armabitur creatura.

Ep̄lm. iiii. Quid adulator. assen
 tator. ⁊ palpo. ⁊ q̄ cis nichil perni
 tiosius.

Adulator enī oīs virtutis
 inimicus est. ⁊ quasi clauū
 figit in oculo illius. aī quo
 sermonem conserit. Eoq; magis
 cauend⁹ est. quo sub amātis specie
 nocere nō desinit. donec rationis ob
 tundat animē. ⁊ modicum id lumi
 nis quod adesse videbatur extingat
 Ad h̄c auditorū aures obturat. ne
 audiant verū Quo quid possit esse
 punitiosius nō facile dixerim Sātū
 est illud Ielij aut pot⁹ acerone Cu
 ius aures clausē sūt veritati. ut ve
 rum audire nō possit. eius salus des

Mo

peranda est **¶** Quid vero infidelis
 est q̄ eū cui fidem debeas. arāuēni
 te verboꝝ blandicijs. ludibz hā
 bitus. gestus trāssfiguratione. ⁊ to
 tius vanitatis lenocinio excoctum
 in sordes viciaꝝ impellere ⁊ p̄cipita
 tionis abyssum? Quid odibili⁹ frau
 de ⁊ dolo. quo sub ymagine amoris
 et fidei in simplici ⁊ credulū. ⁊ qd
 detestabili⁹ est amicu/ perfidie ⁊ ini
 nuatiōni nequitia exeratur? Hoc
 siquidē genus hoīm omnia loquē
 um ad voluptatē. ad veritatē nichil.
 verba oīs ei⁹ iniquitas ⁊ dol⁹. qui
 etiam cetratibus amias ad eoz sub
 uersionem ingeminat euge euge.
 Quos vt plen⁹ noueris. gnato
 nē apud conuā vide. ⁊ quid de se
 fateatur a sculta. Negat quos. ne
 go. ait. aio. Deiq; ipau egomet
 michi oia assentari **¶** Tota eteni
 gnatonicoꝝ factio/comedia est Hi
 des. maiore cachinno conatitur.
 fiet si lacrimas cōspexit amia. nec
 dolet Igniculū si bzume temp⁹ pol
 cas. accipit andzomeda. si dixerit
 estuo. sudat **¶** Vnde vmbzianus in
 quit Non sumus ergo p̄tes meli
 or qui semp ⁊ omni nocte dieq; po
 test alienū sumere vultū ⁊ face iac
 tate man⁹ laudare paratus Si bene
 tuat aut si quid fecit amia⁹ qd
 proferre palā non possit ligua mo
 deste Quod quidē non modo amio
 sed ne libed homine dignū est. cum
 vera ⁊ unica libertas/in virtute spe
 ciem cadat. ⁊ turpitudō quos infiat
 postreme sbiciat seruituti Hystione
 esse vel numū infamiā ingerit hys
 quos a tāte obiectionis opprobrio

nature vel persone dignitas videtur
 exoptasse. Porro qui vultu induit
 alienum. et varias affectuum alternat
 facies. incolumitati sensum insidias
 parat. et sordidas auribus alienis
 colligit escas. et si hystrione/ verbo
 diffiteatur. eum moribus et turpitu
 dine confitetur. Quod assentatorum
 proprium est. qui ad alterum vivit
 nutu. et antequam suum proferat iudicium/
 de singulis expectat alienum. Te
teru palpo qui tamen assentatoris
vel adulatoris censet nomine. quoniam
ea res multis notatur indicibus: ho-
minum mentes explorat. preceptat
voluntas. ut cui rei volueris. sensus
admodum. ut gratiam illius cum
quo agitur fraudulenter surripiat.
 Porro enim de concursu sensum et vo
 luntatu unione quasi rivulos ami
 nite scaturire. Idem siquidem velle et
 nolle. ut ait hystoricus ea demum sic
 ma amicitia est. Quid nisi. Consenti
 re suis studiis qui crediderit te/ frau
 to. verum tuum laudabit pollice ludum
 Cum vero presenserit voluntate sic
 palpat. sic demulcet tanta suavita
 tis perungit gratia. ut virtuti somp
 num inducat. et totam moderationis su
 qua nunquam recte vivitur. formam le
 chei fluminis infusione subvertat.
 Magnas grates agere thais mi
 chi. Jocundus est enim comicus et
 aptus. qui se nugis nostris frequen
 ter immisceat. ingentes inquit fue
 rat siquidem satis. si magnas respon
 dit. Sed quia adulatoris fraus
 omnia extendit in mains. et de suo
 aliquid adiat vnde sibi gratiam ac
 mulcet. Ingentes inquit. sed nec me

tracium erubescit. Qui enim sibi per
 suadere potuit. ut honestate hois tan
 te turpitudinis macula decoloraret
 quacumque de causa utique persuadere
 ut quod appeti faciat. si possit recte
 Si non? quocumque modo recte. Verum
 qui suo nomine. ut proprie loquamur
 dicitur adulator. vicia cuiusque de al
 bat. et ne seipsum videat oculos collo
 quentis quadam nube vanitatis im
 plet et aures falsis preconiorum titu
 lis reficit. Ait ethicus. Quid quod adu
landi gratia proutissima laudat. Ser
monem indocti faciem de formis a
mud. et legum invalidi collum cer
uibus equat herculis antictum
procul a tellure tenentis. Miratur
vozem augustam. qua de terro nec
ille sonat quo mordetur gallino ma
rito. Hoc autem minime videtur
 mirum. si perditissimi homines et qui
 bus hic grauis morbus. et seculentus
 imundus sordidatur ad tantam tur
 pitudinem possunt impelli. Sed hoc
 potius dico mirabile quam populum qui
 sibi credant habeant / qui de se ma
 gis aliene lingue acquiescat quam pro
 prio iudicio conscientie. dum seipsum
 quilibet extra se querit. et nosse de
 dignat quam sic sibi curta supelle. Ni
 hil est enim quod credere de se non
 possit. cum laudatur. non modo dicitur
 e qua potestas. sed quecumque anima
 de fermento superbie intumescit.

Capitulum quintum. De caute
la adulatorum. et fraude multiplici
et comitibus adulationis et seque
la

Sunt tamen qui vulgares
 et adulationes plebeias non
 admittunt. ut qui nolunt vili
 unguento oleore corrupto quod omnibus
 fetet inungi cum amicorum aut conuiua
 tum expectant gratiam. Quid enim tur
 pius est quam ad lenocinia hystionis
 transfigurare vultum. mutare habitum.
 motum ducere. et non tam videre alium
 quam seipsum gerere hystionem? Quid
 ineptius quam cum alio magno hiatu o
 ris ad te impellendum vanitatem spiritum
 proferat si tu aurium vela et latitu
 dinem cordis ad tumorem conapiendum
 oppatas? Et quia videtur ab omnibus
 facilius hec a plerisque vanitatem obse
 quia contempnuntur. **V**erumptamen
 illa magis timenda. quia magis pni
 tiosa sunt. quam quodam cautela velame
 to studiosius occultantur. et quasi sub
 ymagine increpationis aut correc
 tionis alteriusve officij aut virtutis
 irrepunt. Quod nonnullos dum beni
 uolentiam immoderatus captant fecis
 se reperies. **A**it enim lelius Non
 ille lator legem amicitie. sed suasor bel
 li aulis et furoris incensor. qui et
 ab alijs lentulus appellatur. Quod
tam lenta tuas tenuit patientia vi
tes. Coquimur. Deerat ne tibi si
duca nostri? Dum mouet hec calidus
spirantia corpora sanguis. Et dum
pila valent fortes torquere lacerti.
Degeneret pacere togam regnumque se
natus. Vnde adeo miserum est auli vin
tere bello? Sic et in comedijs seruo
tum calliditate domini deluduntur pre
missis increpationibus rationes suas in
firmam primum mittunt. et tandem se victos
simulant. ut et credulorum senum con

firmem errorem. et de proditionis
 perfidia gratiam auaripentur. magna
 satagentes industria ut sic semper dea
 piam. ut nunquam possint argui falsita
 tis. **E**orum namque veritas metatio ser
 uat. **Q**uidquid auaripes nouitatu
 tumusclos agerunt eis etiam curiosi
 tum auribus satissaciunt. ut hac via
 compendiosius ad id quod desideratur ac
 cedant? **T**emporis quoque diligenter
 mi obseruatores sunt. ne quid inie
 pestiue ingerat. sed inter praedandum.
 aut cum vino quis exhilaratus fuerit.
 aut cuiuscumque compositus voluptate. **H**u
 ius cautele meminit maro. cum ad e
 neam reuocandum sororem a ditone mis
 sam assent. quam sola vix molles adiecit
 et tempora noxat. **Q**uis autem non ride
 at cum agaso non creassis titulorum falsi
 bus purpurat. et non sine sanna et ca
 chinno audientium damna transit in
 marcum. **P**ape maro spem dente reu
 las. Crede tu numos maro sub
indice palles? Maro dixit ita est.
assigna maro tabellas. Est equi
dem omnium captata beniuolentia. que
fontis amicitie. et primus caritatis pro
gressus est. sed honestate inolumi offi
ciorum studio virtutis via. obsequi
orum fructu integritate sermois. Af
et veritas que officiorum et bonorum
omnium est fundamentum. Gracia bo
norum. sed et omnium si fieri possit vir
tus appetit. sed ad eam dedignatur pro
foras accedere. Nobilis utique res
est. et delicata et que omne quod re
deat aspernatur. Omnis etiam spe
cies / que ex seipsa non luceat ei suspec
ta est. Nunquid igitur mentitur ut

placeat: nunquid bonū dicit malū
 & malū bonū? Nunquid amicum q̄ pa-
 tris sanus est istigat ut apli⁹ faciat isani-
 te? **P**orro aut̄ ois affectatio turpis
 sit. p̄niciosior ē aut̄ ad subornādū vi-
 cium/ p̄sone vel nature vel dignitatē
 accedit auctoritas. Nepe phi p̄ba
 bile dicit. qd̄ videat. vel oib⁹. vel
 plurib⁹. a sapiētib⁹. a qd̄ in pro-
 pria facultate artifiā. Si ergo sapi-
 entia au⁹ q̄/ plato comēdet. aut so-
 crates. aristoteles acume ingenij. aca-
 ro dīdi copiam. mathematice stu-
 diū pitagoras. metroꝝ varietates
 flaccus/ naso facultatem versificādi
 quis nō credit? Dubeunt enī aia⁹ &
 for⁹ singulos fomēta viciōꝝ mag-
 nis aut̄ subeunt animos auctoribus
 hīs tamē sui compos anim⁹ nō se-
 duat. certus qz nemo nouit quid
 sit in hoīe p̄ter sp̄m hoīs qui in ip-
 so est. **U**n̄ apud virgiliū. compos sui
pastor. & sapiētib⁹ et magnis viris
nostri temporis doctor ait **H**ec quoq;
 dicit vate pastores. sed non ego cre-
dul⁹ illis **T**u quoq; p̄uulso si pal-
 les improbe numino. **S**i facis in-
 penē quicquid tibi venit amorum
 licet te tota viciā modestū dicat
 ac pudicū. minime vel iurātib⁹ cre-
 das. **M**emoriter tene qd̄ parul⁹ di-
 disti. **P**lus alijs te te q̄ tu tibi cre-
 dere noli. **N**ō facile dixerim vter
 sit prior i viciō. qui linguā adulati-
 onib⁹ polluit. aut cui⁹ cor ex eis se
 in letitiā resoluit. **I**n hoc enī elatio-
 nis creatas/ i illo fraus excedādi dāp-
 nat. ubiq; vo dāpnatur dolus. s̄ &
 creatas q̄ a supbia ē nusq; absolue-
 t̄. **E**st q̄ adulator sit neq; or. iste non

minus cōtemptibilis ē. nec capere
 lingue fedialis aliene si nō blandi-
 ret ipse sibi. **Q**uid itaq; cū argu-
 it adulatoris. qui sibi met̄ adulat?
In quo ei aliu accusat/ scrip̄m p̄cep-
 nat. **E**adē enī facit q̄ iudicat. **V**e-
 inquit dñs q̄ cōsuūt puluillos sub
 omni cubito man⁹. **A** ponūt cerui-
 calia sub capite vniūse etatis. **U**t
 qz puluillos cōficiūt q̄ aurb⁹ pone
 insidias: qui vana et mollia cōge-
 rūt/ quib⁹ sens⁹ demulceant. q̄ opa-
 zmedāt hoīm vt eos fame p̄onys
 et q̄ta suavi iocūditate fauoris idu-
 cant ad quietē. **V**sus ei puluinar⁹
 & ceruicalis ē mollities q̄etis. **P**ul-
 uinar ergo s̄b omni cubito nan⁹ po-
 nit. qm̄ nō mō opatio. s̄ q̄cqd̄ ei ad-
 iacet zmedāt. **C**aput vniūse etate
 ceruicali supponit dū q̄s adulatū
 vbi i to t̄i⁹ vite opib⁹ delectat.
Et alibi ip̄e edificabat parietē. illi
 autē linēbat eū. **P**arietē edificare
 nō domū q̄i q̄s i iducate mētis viciō
 p̄uitate zgerit operū. **Q**ui in pietate
 solo hostiū facit. quocūq; ingrediat̄ fo-
 re. **Q**uicūq; i p̄uitate opis iduata
 mētē zūiat a scōꝝ societate seiūgt
 ē. **E**dificatū q̄ pietate linē q̄s p̄uice
 opib⁹ alie⁹ adulat̄ applaudit. **C**ū
 vō sit turpe oib⁹ adulat̄. lōge turpi-
 us ē. si in p̄cepte auctoꝝ a ordis vi-
 ros adula⁹ cadat. **A**deo q̄tē ut sacoz
 canonū istitutū cautū sit deticoꝝ te-
 refragabilē deponēdos q̄ noscūt a
 dulationib⁹ infute. **H**ec ē q̄tē qz o-
 nis adulatio comites habet dolum &
 fraudē pdicionemq; & notū menta-
 rij. sequelam quoq; & ignominia
 seruitutis. exccationem proximū.

¶ Exterminiū totā honestatis. An non est talis nō modo eiciend⁹ a deo / sed a toto fidelīū cētū? ¶ Ca⁷ sextū. Qz adulatores multiplicati sūt super numerum / et a preclaris domibus honestos ⁊ dissimiles sui expellunt.

Hec tamē pestis iam in tātum dño idignante invaluēbit si vetū forte fuerit ad p̄ficiū / venioz ne modestos ⁊ bonos viros possint facili⁹ expellere q̄ expelli / serpit enī illusio feda ⁊ morbus cācerosus in om̄s / vt null⁹ aut rarus sit quē labez ista nō maculet. Om̄s enī affectant beniuolentiā eoz cū quib⁹ viuunt. quod quidem nō modo licitū est sed honestū / vtpote om̄ia que natura virtutū parens et recte viuendi dux optima gignit. H̄z dum hāc affectionē / moderatiōis regula deserit ferē i p̄ceptis / discurrezq; p̄ om̄ia agenda ⁊ nō agenda / p̄ infamiā ⁊ bonā famā / fauorē aucepit. grē sollicitatoz iacet⁹. vt cū amīcū blādicijs p̄corruptet / more meretricantē fortunā succipiat. extenuet facultates / aliena in se ggerat spolia / ⁊ suū om̄ia quertat ad lucrum. Efficitur ergo vt nulla sit ei molesta seculis obsecundatio / nullū indecens videatur obsequiū. oīm offīciorū p̄sonas induit / dum p̄mia omniū fraudulentē p̄cipiat. Qui sunt enim qui vestibus nitent / qui fastigati incedunt / qui se quipedarum stipantur comitatu / cō militonum ⁊ contubernaliū tealbatur obsequio / qui p̄mis salutatio nibus in foro gloriāntur / qui p̄-

mos recubitoz habēt in cenis / quorum aures mulcentur fomento p̄renominiū / et quibus nobilium molles reserantur auricule / quos fortunę gratia alant suatū remigio ad sublimia subuehit et extollit. et a quibus quelibz magna domus dispositionis sue formulā trahit. ⁊ habitū mutuatur? Nempe adulatores. q̄ alicnū viuūt ad nutū. dū eos fraudulēt emūgant. ¶ Veritas aspera est. et plerumq; molestia patit. dū aliquem palpare de dignatur. Verū amaritudo eius utilioz est ⁊ itegris sensibus gratioz. q̄ meretricantē lingue distillans fauus. Melioza sūt si quidem salomone attestante amia verbera. q̄ fraudulenta oscula blādientis. Quid ni? Fides enī semp̄ perfidie antefertur. Non manet si des incolumis. vbi aliud agitur. ⁊ aliud simulatur p̄sertim animo et voluntate nocēdi. Diatur enī fides. si sequimur stoicos / eo q̄ fiat quod dictū est. Lux mea. salus mea. dux gū meū. cor meū. ⁊ vita mea. dux inuicte. viuentiū sapientissime. oīm largissime et benignissime. viuendi forma. virtutis speculum. et cetera huiusmodi importune ingesta. non ne plena sūt nō tam adulationis vitio q̄ veneno? ¶ Sūt ei q̄ nec ferentis speciem vitant cum amicitia p̄ficiuntur. Venena inquit sapiens non dantur nisi melle circumlita. Nulleq; occultioēs sunt insidie q̄ hec qui latent in simulatione officij. aut aliquo necessitatis nomine cum obsequium presentas / amicitiam suspicatis. mentis affectū.

insidie sunt. Nec ut est in fabulis
 qm̄ et mendacia pot̄ tantum seruiunt
 veritati. Juno semelē deceptam in
 incendium nō impulisset / si non esset
 nutrias induta face / ⁊ mentita af-
 fectum. Tibi credis impedi famula
 tam extreme ⁊ miserrime subiret
 seculū. Nam cum facile distillat
 in autē exigū de nature vicijq; ve-
 neno. Discreta nū submoueat oēs
 q̄ vera loquūtur. Deditati assēta-
 tionis subire notā. limic submouē-
 tur. ⁊ bñ si nō iudicatur iniūcis / q̄
 potētis amia voluptatib; eadē turpi-
 tū nō modo cōtradiat. s; eadē nō
 cōsentit. Equidem nec cōsens; ad
 grām suffiat approbare. cōmedare.
 aplaudere insanētī necesse est. Cū
 oia malefecerit laudād; est quasi re-
 bene gesta. Sicut enī idēptas vo-
 lūtati amoris est iudiciū; sic ex dis-
 sensu / iniūciarum quis q; reus ar-
 quitur. Proinde satiric; inq̄t. Quid
faciam come. mē tū nescio. librum
Si mal; est nequeo laudare ⁊ poscē
motus. Astrozū ignoro. sun; pmut
tē patet. Nec volo nec possu. canarū
discera nūq; Insperi / ferre ad nup-
tam que mittit adulē. Que mādat
nozūt aly / me nemo ministro Fur-
ent atq; ideo nulli comes exeo. tā
q; Manc; ⁊ extante corp; nō vtile
deprete. Fugio ergo vrbe tantis ob-
scenitatib; plenam. adulatoz; vene-
riao toxicatam. suis adulatozib; de-
relinquo. Quāt artur; istuc ⁊ catu-
lus / maneāt q̄ nigrū in candida v-
tunt. Nec tamē vni; vrbis tātū vi-
na depingi credas / iā toā; ozbis sūc
Quod ad istud ? ozbe romanū cre-

te. Memini me audisse romanū
 pontificē solitū deinde libartos.
 dicens eos pillicū omnib; colloquē-
 tib; facere. eo q̄ in exordio dictiois
 beniuolētiam capient. ⁊ eoz; cum
 quib; agitur capita quodam cōmē-
 dationis demulceant oleo. fili nū i-
 quit salomō si te lactauerūt peccato-
 rez. ne acquiescas eis / ipi enī cōtra
 sanguinem suū insidiantur. ⁊ moli-
 unar fraudes p̄tra oīas suas. Pro-
 hibe peccē tuū a semitib; eozum. pe-
 des enim eozum ad malum cur-
 rūt. ⁊ festinant / vt effundant san-
 guinem.

Capitulum septimum. Frau-
dem adulatozū in inuāo vitan-
dam. et q; muneribus aut obse-
quiozū difficultate validissime pro-
cedit.

ECce vix sapientissim; in fi-
 lio erudiens vniuersos. as-
 sentatorum gratiam omni-
 bus suspectam reddit. Omnes de-
 terret. ⁊ hoc quidem in inuāo. Co-
 forte q; recte gradientem prim; adu-
 latozū congressus impugnat.
 Nec fortasse meretrix est. cuius idi-
 ae fugam. Fauus inquit distillans
 labia meretricis. ⁊ nitidius oleo
 guttur eius. nouissima autem eius
 quasi absintū. amara et acuta qua-
 si gladius biceps. pedes illius des-
 cendunt in mortem. ⁊ ad inferos
 gressus eius penetrant. per semi-
 tam vite non ambulat vagi sunt
 gressus eius et inuestigabiles. Sic
 ergo fili audi me. ⁊ ne terreas a-
 vbi ozis mei. Toge fac ab ea viā tu-
 ā. ⁊ ne appropiures forib; dom; ei;

Hec et si ad sectam hereticorum
 censetur precipue referenda. ab adu-
 lationis fraude non aliena sunt. Si
 ergo ad fores domus eius non licet
 accedere. nunquid admittenda est in-
 precordia peccatoris? Ceterum cum
 multiplex sit via adulandi: alijs
 vultu. alijs verbo. alijs opere vel
 munere assentantibus. efficacissima
 est adulationis fraus. cui simulatio-
 nem confirmant munera. aut ei diffi-
 cilis obsequium attestatur. Si aliter
 credis quod te tua tempora fallunt. Qui
 super mel sumpta dulcia esse putas
 Probatio siquidem vere dilectionis est/
 sub huius tepestatis corruptione fre-
 quenter muneris. ars artium est si
 placere vis frequenter dato. Si cali-
 dum scis ponere sumen. scis comite
 horridulum trita donare lacerna: Al-
 ter mercurius eris ei et si vis ap-
 plicare apollo. phebosque pulchrior et so-
 core phebos. **H**ec est quod de suffra-
 gio ipsius dei desperes: que muneri-
 bus pascis. Alimenta siquidem umbra-
 tilis gratie et nominis prestituta/mu-
 nuscula sunt. et nisi fuerint frequen-
 tata/amiatice nomen interimunt frus-
 tra de muneris quantitate presumitur nisi
 si animam cupiditatis igne succensa.
 crebre visitationis refrigerio teperes.
 et auaricie iugem esuriam frequenter be-
 neficiorum interpolatio de mulceas
Aquilam dicitur esse natura. ut
 cum stomachum pleniori refectio in-
 gurgitauerint. in quintiduum di-
 em vel ut alijs placet: in quadragesi-
 mum suspendunt esuriam. oblato-
 rum copiam aspernantur vna
 saturitate contenti. Dane longe alia

conditio diuitum. immo eorum qui re-
 nalem prostituunt gratiam magis e-
 nim aliquatenus accedunt ad homi-
 nes quam necesse habet. quia crebro e-
 suriam crebro reficit. vix possunt colle-
 tam esuriam in diem quadragesi-
 mum protelare quin indignentur amicitiam
 si non auaricie hiatu oppleuerit. **H**o-
 lebant antiqui gratiam simulachro
 effigiam mutare: eo quod soliditas amicitie
 et veritas fidei/sine qua nec gra-
 tiam nomen subsistit. nullo simulati-
 onis furo valeat obubriari. **H**ic iam
 cum ad homines ventum sit. quod non amicos
 sed seipsum in singulis amat. multipli-
 citatis fucus ut placeat nunciamur. **H**ic
 pud istos enim gratia. quia gratias
 non est. iam non gratia. lucra merca-
 torum est. facies siquidem meretricis
 facta est ei. nec quodammodo vicia cui
 bescit. dum lucra tendit ad questum
Hec querela est sapientis indignam
 amicitie lugentem occasum. **H**ilud amicitie
 quondam venerabile nomen. **H**ic
 stat in questu pro meretricis secrete
 Quod ex eo constat quod si esset vtilitas
 /vatus aut nullus est qui propter se
 virtutem amicitie colat. In tota
 his seculorum. in tanto etiam lapsu in
 tanta multitudinem et differentiam pro-
 natum vix ut ait lelius trita inveni-
 untur aut quatuor paria in amicitiam.
 hoc ipsum arbiter noster ingemiscit.
 et si alterum videatur induisse personam
 Alit enim. Nomen amicitie si quatenus
 nus expedit heret. **C**alculus in ta-
 bula mobile duat opus. **C**um fortuna
 na manet vultu seruat amicitiam. **C**um
 cecidit turpi verticis ora fuga. **G**reg-
 agit in scena nimum pater ille vo-

tatur. filij hic nomen diuitt ille te
net. Hoc ubi videtur idusit pagina
partes. Vera redit facies dissimula
ta perit. Cplm viij. De mūdana
comedia vel tragedia huius

E quidē eleganti vtitur si
multitudine. quia fere que
quid i turba pphane mul
titudinis agitur comedie q̄ rei ges
te similis est. Milicia est inq̄ vita
hois super terrā. Et si nostra tēpora
prophetias spiritus cōcepisset dicere
tur egregie. quia comedia est vita
hois super terrā. vbi quibz sui obli
tus psona exprimit alienā. Dz for
te eo pphete dedit oraculū. vt eos
quos nondū terra absorbit doceat
iugiter multare. Nā qui captiui vi
torū impulsu trahūtur ad penā sicut
bos imolandus ad victimā/ abeūtes
post rapiscētias suas. et si corpe vi
deantur inhabitare superfiāe terre: vi
ui tamē absorpti sūt et descendūt in
infernū viuentes. Et si aliū oratio
nis sequimur tropū terrā vsq̄ quaq̄
inhabitāt. quozū conuersatio muni
me in celis est. nec sibi sciūt aliquid
in celo esse. et id dū taxat affectant
animo qd̄ cernitur sup̄ terrā. Hic
quoq̄ milicia iugis idiatur. quibz
vt ad fabulas redeamus. nec vna
tantali. huius vultur. vota hixionis.
belidū vna. sacū si iphi deest. Dū
voluntas munda impliata nequit
implere propositū q̄ diu peregrinatur
a dño. Horū vita milicia/ et certe
malicia est. Qd̄ si abhoeres: alia in
super terrā temptatio est. q̄ si p̄pri
etatis nois sequimur. mali frequēti

us habet notā. In hac vtiq̄ septati
one vel malicia. licet sibi septē milia
virozū dñs reseruauerit. fere totus
inūdus ex arbitri nostri sentētia nu
merū videtur implere. ad comediā su
am quodāmodo respiciens. et qd̄ de
ter est eo vsq̄ comedie sue insistūt.
vt in se cū opus fuerit redire nō pos
sint. Vidi pucros tam diu balbuā
tium vicia imitari. vt postmodū nec
cum vellēt recte loq̄ potuerūt. Vsus
enim vt ait quidā deditatur. et p̄sue
tudo alteri nature assistit. quā licet
expellas furca tū vsq̄ recurreret. Vnde
et ethic⁹ p̄uide quidē et vtiliter. Op
timam inquit viuēdi p̄suetudinē ab
meūte etate elige/ eā tibi iocundam
vsus effiaet. Magnozū proinde
virozū sensus: secularis hec expug
nat comedia. varia figura tēporum
actuū quedā varietas est. Porro ac
tibz fortune deseruiūt dū in cis for
tune iocantis ludus impletur. Quid
enim aliud est. q̄ nouū quēlibet et
ignotū nunc aplissimo induit poten
tatu. et in regni fastigiū erigit. nūc
aliam purpuratū ante q̄ natum/ de
regni culmine in cathenas hostiles
proicit. et seruituti additū in miseri
as extremas p̄capitat. aut q̄ sic
quēs est nōmodo tyranoz. s̄ et p̄ri
cipū sanguine isimoz hoim. aut e
tiam vilis seruoꝝ infames cruciat
gladios. Si fortuna volat inq̄ fiet
de rethore p̄sul. Si volat hec eadē fi
et de p̄sule rethore. In eoq̄ vita hoim
tragedie q̄ comedie videt̄ similitoz
q̄ oiz fere tristē ē exit⁹. Dū oia mū
di dulcia q̄ ta cū q̄ fuerit amarescūt
et extrema gaudij luct⁹ occupat. Qd̄

tūlibet in vīs suis inq̄ floreat. ⁊
 p̄speroz cōarsu inauētur. eis ad
 nutū fortuna fūiat. subūtet in sine
 gress⁹ eozū. et tandē amara erit q̄si
 absinthiū. ¶ Quare inq̄t bt̄is ioh̄
 impij viuūt? subleuati sūt ⁊ fortati
 q̄ diuicijs. Demē eoz p̄manet ca
 tā eis/ p̄pinq̄oz turba/ ⁊ nepotū i
 cōspā eoz. Dom⁹ eoz seare sūt.
 ⁊ parate. ⁊ nō est v̄ga dei sup̄ illos
 Hos eoz ꝓcepit. et non abortiuit.
 vacca pepit. ⁊ nō est p̄uata fetu suo
 Egrediūtur q̄si greges puuli eoz.
 ⁊ infātes eoz exultāt lusib⁹. tenēt
 typanū et cytharā/ ⁊ gaudēt ad so
 nitū organi. Ducūt in bonis dice
 suos. et in puncto ad inferna descē
 dūt. Quis letiāe p̄cedētis exit⁹ po
 test esse amari⁹. aut felici⁹ vie infe
 lici⁹ finis? Hec est enī via illozū
 q̄ in labore hominū non sunt. neq̄
 cū hominibus flagellantur. vtiq̄
 deicat eos consiliū domini/ dum al
 leuantur. Si siquidem hec potius
 asscribenda sunt omnia q̄ fortune/
 que ab ipso est. aut quod magis re
 or omnino non est. At namq̄ ethi
 cus. Noli fortunā que non est dice
re ceam ¶ Homerus quoq̄ in illo
 celeberrime p̄fectiois opere debigna
 t⁹ est nosse fortunā. a deo q̄dē vt in
 nulla p̄te tāti carminis noīet. Ma
 luit enī soli deo quē moypan noīa
 uie vniūsa regēda cōmittē. q̄ vt ali
 q̄d asscribēt temēitati fortune. quā
 vtiq̄ sic q̄stat mime eē deā. sicut cer
 tū ē diā ⁊ p̄ngi cecā. ¶ Frustra ergo
 ceitas eius arguitur. que in natu
 ra reū inueniri non potest. Vnde ⁊
 casus nunc esse conuincitur. si cum

quis improuisū euentum esse diffi
 niat. cū nichil fiat cuius ortū legis
 tima causa ⁊ ratio non p̄cedat. et
 fidelis condonator nichil in terca
 doceat fieri sine causa. Verūptē q̄
 p̄ter intētiōē gerētū aliq̄/nōnulla
 cōingūt p̄ter opimionē: cas⁹ appel
 latiōē claudūtur. licz eque disponē
 tis ratioē p̄uisa sint. sicut ea q̄ lega
 nature necessitatis nexibus vidētur
 artata. Proinde et hec ipsa contem
 gentia p̄sumēne omniū cause sic esse
 constat annexa. vt ad cā oīa referā
 tur. ⁊ p̄o mea opimōē hec ipsa ad
 positioē oīm que sūt/ necessario cō
 sequatur. ¶ Videbūt forte p̄uēn
 tiores insipiciētā meā q̄ dñi esse ad
 existentiā omniū sequi cōsentio. sed
 ab effectu causā iferri. vel p̄babil
 ter me peripatētia doceat. Porro
 doctores fidei eā ex oibus causā ne
 cessario iferūt ex qua oīa/ p̄ quā om
 nia ⁊ in qua sūt oīa. ⁊ sine qua fac
 tū est. aut subsistē p̄t nichil. Q̄ ce
 go aliq̄d fortune vidēmur asscribe
 re: ei nequaq̄ p̄iudicat. Sed q̄
 nobis ad hoīes sermo est hoīm v̄
 bis v̄timur. pingui vt p̄dixim⁹
 minerva agētes de singulis de nul
 lo subtilē reddentes rationē. ¶ Q̄
 si hoc ipm̄ patienter admittitur. ea
 que a philosophis gentiū publice
 vtilitatē gracia scripta sunt. audiri
 nō prohibet. quecūq̄ ei inq̄e scrip
 ta sūt ad nrām doctrinā scripta sūt
 vt p̄ patientiā ⁊ cōsolatiōē scriptu
 rarū spem hēam⁹. dū enī par absē
 filijs adā q̄ ad laborē nata sūt. pati
 ad flagella. cōcepti in peccatē. editi
 in labore non tā euntis q̄ curātes

in mortem. qua nichil tristius est. no-
 cessaria est patientia. utilis consolatio
 que de oleo leticie in conscientia. Et de
 imensitate demetic dei predestinatos
 ad vitam. spe futurorum fouet. Et robo-
 rat. O custos hominum inquit beatus iob
 humani generis calamitates in se ex-
 primens. quare posuisti me extranum
 tibi. et factus sum michimetipsi grauis?
 Nemo siquidem est qui exigentibus al-
 terius in seipso non inueniat causas ma-
 teriamque doloris. cum ipsius testimonio
 philosophie vnicuique attingat ad se
 se quod nolle. vel abesse quod vellet.
 Unde et fidelis anima. cui vere beatus
 dominus gaudia differuntur. cum inferio-
 ri irraguo irraguū supra petat. Ut
 ergo gentiliū figmentis pium accā
 modernum auditum. tero oim tragicum
 finis est. aut si nomen comedie grati-
 osius est. Non dico contentionis fune-
 dum. sicut inter nos quod fere totum mun-
 dus iuxta petronium exercet hystri-
 onem. Quod et quidam temporis nos-
 tri scriptor egregius infidelium tamen
 verbis eleganter expressit Ridias
los hominum versat foras extra labores.
Creula nostra iocis ludibriumque de-
is. Huius itaque tam immense tam
 mirabilis et inenarrabilis tragedie
 vel comedie theatrum quo pagis pos-
 sit ei mirabiliter requatur. Tanta
 est arena cuius ortus et orbis. Diffici-
 limū est ut quis quod admittatur exclu-
 sus vel emittatur inclusus. dum car-
 nis generis luteū indumentum. Eam
 quippe tanta subtilitate necesse est ex-
 ui. ut per foramen acus possit sine
 omni attritione transiri. Alioquin in-
 teget nemo egredietur. forte ideo qui

a capiam hanc arenam super nouices istos
 fusa conterat. **V**idi inquit ecclesi-
 astes circumacta sub sole. et ecce statim om-
 nia vanitas. eo quod omnia que a solido
 veritatis statu recedunt vanitati que
 nostra comedia debeat subiecta sunt.
 Vanitati enim subiecta est creatura
 non volens. Licet autem nouis oculibus
 sine globis potius. sedium nostratum ha-
 bitatio tota claudatur. omnibus tamen
 quandoque egrediendum est. oculus caron-
 ille inexorabilis. vetusta sui temporis
 nauis traiaet. Omnibus quoque succedunt
 alij. Et sic transiens homo manet in
 specie. quemadmodum aqua pretereun-
 te. notus annis manet in flumine.
Vbi sunt inquit viri potentes ab imi-
 tio scientes bellum. aut qui in oculis
 celi ludunt. et thesaurisunt sibi aurum
 in quo confidunt homines. iungen-
 tes agrum agro et domum domui versus
 ad terminos loci. et non est finis pos-
 sessionis eorum. Et statimque subiecit.
 quod versus et assiduitate iam omnibus
 persuasum est. Huius ad inferos de scen-
 derunt. et alij in locum eorum successerunt.
 Verumptamen bene cum egredi-
 entibus agitur. qui non ab hoc for-
 tune ludo transferuntur eiciendi in te-
 nebras exteriores ubi erit fletus et
 stridor dentium. et qui ab aquis niui-
 um quas sanatus iob commemorat ad
 calorem nimium minime transierunt. Be-
 ne cum illis agitur qui suos expectant
 elysios quos presentia sua iusticie sol-
 uerunt illustrat. Sed quod est quod elysios
 campos a mutabilium rerum septis/
 verbis excludo? Certe pro parte in-
 clusi sunt. patentes in latitudine bo-
 natum mentium quibus a patre lu-

minū datū est. ut in notāia ⁊ amo
te boni toto sui agitati Vsenē Vn
ethic⁹ inq̄eto extra se ineptā bātū
dinē inq̄enti Qd̄ q̄ris vbiq; est Est
vlubris aīn⁹ si te non de fiat e qu⁹

Ca. ix. Qz mūd⁹ suos hēt elisi
os ⁊ eadē fides est nra tpi⁹ ⁊ p̄e
dentū patrū. et v̄tutis aultores in
spectores sunt theatri hui⁹ ⁊ de v̄
tute quā adepti fideles ex fide ⁊ um
bra qua nō oīo caruerūt fideles.

Mundus igitur suos habet
elios. solemq; suū. ⁊ sua
sydera nouit. Virtus siqui
dem solaris quātā radius est. a fon
te claritatis oibus datus in vsū. et
qui oīa que attingit claritate sui fa
cit eximia Inde est q; eadē illi quos
hui⁹ radij venustas / quasi repercut
sa specie sui / videtur assilasse ⁊ sta
in subiectozū conspectu clarescunt si
untq; quodāmodo virtutis titulo glo
riosi Absit enī vt quisq; vere sit glo
riosus nisi qui in dño glatur. Nō
enī qui seipsū aut quē homo cōmen
dat / ille probatus est. sed quē deus
cōmendat. Quod vtiq; vera et sola
virtus meretur. non quātācūq; vir
tutis ymago. hāc autē esse arbitroz
quicquid in moribus egregiū / de na
ture beneficio. ⁊ exercitio mentis / a
tra graciā philosophi sibi re promie
tunt. eoq; ipso euauerūt in cogita
tionibus suis de libero confisi arbi
trio. ⁊ dicentes se esse sapiētes stul
ti facti sunt. stultiq; apparuerunt.

Vnde ethicus. satis est orare iouē
q̄ donat ⁊ aufert. det vitā. det opes
aīn michi ego ipse pabo. Ali⁹ q̄q;
Nullū numē abest. si sit p̄utētia

Nos Te facim⁹ fortuna deā cele
q; locam⁹. Catho quoq; licet ve
rū nō agnouisset deū / gentiūq; sup
stitioib⁹ aberraret. i libia tñ / iouis
quē colebat contēpsit oracula. se ad
ea q̄ sibi gerēda erāt sufficē arbitro
tus. Et quidē etiā ipa ymago v̄
tutis suā quātā hēt venustatē deo
vsq; claritate. vt q̄cqd in ea veniē
ci⁹ merito venustū credat ⁊ deozū
Nō tamē vsq; q; deozū est quod
in tenebris ignorantie obscuratur.
nec potest q̄s q̄ clarescere nisi in fide
illius qui lux vera est ⁊ illuminat
omnē hoīem veniēte in hunc mū
dū. Ex quo patet q; nisi in veri dei
notāia ⁊ cultu ⁊ vera virtus esse nō
possit quod ⁊ visio ezechielis nō ta
uit. Quia eoz q̄ p̄cedebat. ⁊ se
quēbatur xp̄m; eandē p̄fessionē esse
asseruit. Sanctoz quippe veteris ⁊
nouī testamenti in eo distinguit fi
des. q; isti iā sibi grandēt impletā q̄
illi expectabāt et desiderabāt imple
da. Sit ergo venerabilis ymago v̄
tutis. dū sine fide ⁊ dilectōe substa
tia virtutis esse nō possit Et v̄tinā
inueniatur in nobis qui vel virtutē
ymaginē teneat. Quis enī virtutē
amplectitur ipam? Quis etiā um
bras v̄tutū induit quib⁹ videmus
floruisse gentiles licet eis subtracta
xp̄o / vere b̄titudis nō apphenderent
fidei? Quis tenuis odis diligentia /
frontois grauitatē / atinētā socatē /
fabricij fide / inoētā nunc / pudiciā
am scipidis / longanimitatē v̄licis /
cathonis patatē / tyti pietatē imita
tur? Quis nō cū admiratiōe vene
rat? Probitas siq̄tē laudat ⁊ alget

¶ Porro predicti et similes mag-
ni quidem et laudabiles viri. quasi q-
dam seculorum suorum sidera splendide
tunt illustrantes tempora sua. pambu-
li in cunctis suorum in id iusticie et ve-
ritatis quod dispositione diuina illux-
erat eis. Sic quoque in successione
fidelium populi nunquam humano generi
ad noctem tenebras creaturam mo-
lestias de pellitas. sua sidera desu-
erunt. viri quidem virtutis titulo nobi-
les. magnorum operum fulgentes in
signibus quorum exemplis ad cultum
iusticie semper alij prouehantur. Non
ne abel innocentiam docuit. enoch mu-
dicam actionis? Quid de logani-
mitate spiritus et operis non habuit nos?
Quid de obedientia fideliter imple-
ta defuit abraham. ysaac iugum casti-
moniam instruit et iacob laboris ta-
leuandam ostendit. Joseph fratricidas
fratres boni retributione remun-
erat eosque docet a bonis bona pro ma-
lis retribuenda. In multis milibus incre-
dibili inducitur et domini semper exacerbantur
populi. moysi mansuetudo ostendi-
tur. et iminentibus aduersis confiden-
tiosus magnanimitas declaratur.
Job patientie indicat exemplum et pro-
ambulus gratie baptista saluatorum/
dum penitentiam predicat et vicij in-
dicit fugam. confessionem erigit veritatem/
et ad increpationem iniurie et contemp-
nationem iniquitatis omnium fidelium in-
guas exaruit. ¶ Quid noui testa-
menti referat patres. quorum exempla
sunt disciplina morum et rectissima in-
stitutio viuendi? Hi quidem sunt in sep-
tem milibus virorum. quos sibi dominus re-
seruauit. ut non curuaret genua sua.

ante baal. aut cuiquam vanitati pro-
sistat aias preceosas. Hi sunt qui
inter insensatos habentur insani. qui
a alienis insanie nolunt esse principes
et finem sine honore creduntur habi-
turi. quia dignitate nature mundani
hypocritionis habitu pollucere dedignan-
tur. ¶ Hi sunt forte qui de alto vir-
tutum culmine theatrum mundi despi-
ciunt ludumque fortune contempnentes.
nullis illicetibus impelluntur ad va-
nitates et insanias falsas. Hi iam
in suis gaudent elysijs. ad utilitatem su-
am videt plurima et ad eam omnia visa
retorquet. Cum enim fidelis aia ex-
altatur a terra. tunc demum omnia trahit
ad seipsam. Spectatam istam comedia
mundana cum eo quod desuper astat ut ho-
mines actus eorum et voluntates desi-
nenter prospiciat. Cum enim omnes exerce-
ant hypocritionem aliquem necesse est esse
spectatorem. Nec queratur aliquis /
motus suos ab aliquo non videri. cum
in conspectu dei agat angelorumque eius
paucorumque sapientium / qui et ipsi lu-
dorum istorum arcium spectatores
sunt. Et uideat potius si quis in ta-
ta luce indecenter moueatur et se to-
tum exercitatioe inimica deuenus-
set. ¶ Capitulum de amum. De
sibi persone uapantur et de prece-
antur dissonate et de deopatria au-
gusto et sapione et quod romani dedi-
ti sunt vanitati et quis finis adula-
tozie.

Quoniam in hoc fortune lu-
dibrio persone sibi inuicem
uapantur. et si alexandrus
diuertat totum actum facere inuicem.
ut si glicerium tollas aut pamphilum

Sublato enim alterutro nomen
alterius perit. Et si cum amantibus
suspiciosum senem tollas. nullus est
aut inutilis omnino danus. Hinc
est illud. Fortis in armis casareis
labienus erat nunc transfuga vi-
lis: cum duce privato terras atque
equos a lustrat. **S**i enim personas
que sibi assueverunt sibi que faciunt de
creta fortune dissonas. fit plerum
que ut utraque ad omnia agenda sua
videatur inepta et quasi exclusa rati
one officij deprecatur. fracta sunt
lenocinia deopare. ex quo nec iulium
invenit nec anthonium Equidem orbis
victorem cesarem donis fecit. et invidi
viri insuperabilem animam/meteretiam de
corum et prostituta facies superavit. Unde
de lenocinij eius sollicitudine poeta
exprimens adicit. vultus adest p
ribus faciesque incesta perorat. **C**um
vero iulius rebus humanis exemp
tus esset/que romani imperatoris
fuerat coniugio gloria ta. principis
romanorum causa est affectare servitu
tem/nec frustra/aut ad omnia paratum inve
nisset anthonium. putabat enim ad ce
sarem gloria sibi nichil de fore/si lec
tum eius ascenderet. qui successor rex
pompeij. et ut simulabat iuris cesar
ei. magis de temeritate fortune quam
de virtutis conscientia confidebat.
Porro cum ad sollicitudinem augus
tum/muliebri impudencie audacia
accessisset. spe sua frustrata/am rem
honestatis reputavit iniuriam. castita
ti nomen dedit superbe/bellumque cre
didit indicendum ei que iulio cesare
experata fuerat fortiter. Omnes no
tandi artes experta est tandemque cap

ta et pronoluta ad pedes angustii
etiam tunc sollicitavit oculos duas.
Sed frustra quidem Nam pulchritu
do eius infra pudicam principis fuit
Quod ubi despecta se ad triumphum
victoris prenovit servari. incautio
te nata custodia egressa se in maso
leum cepit ibique nobilissimus ex mo
te induta cultibus. odoribus coequi
sitis. solioque divitijs usquequaque refe
to/se iuxta suum collocavit anthoni
um. et manillis venis que suis oppo
nes aspites. sic morte quasi sompno et
soluta est. Philli siquidem angustii mada
to adhibiti. que malicia veneni soler
linguis educere eo que seculo vocati es
sent opere ferre non valuerunt. Digna
quidem sic perire meteretix venenosa.
nata mores corrumperet/nobiliumque vi
corum pudicam expugnare. Profecto
antea regibus impaverat postmodum
in secula. nec miserabilis sibi forte era
gram. sed romano imperio quod
subvertere moliebatur finem comi
tum fecit. Inter cetera clarioribus
augusti titulis connumeratur que in
tante pestis congressu mansit in vic
tus. **V**erumptamen in scipione
africano aliquid non inferius inven
nitur. qui post singularem de hanibala
le victoriam singularis continentie in
signe preconiis meruit. Hanibal nam
que romanorum caedit experatum usque ad
hostium sacietatem. et donec precepere
militi suo/ut vel ferro parceret. De
cesorum cadaveribus in torrente ver
gello ponte solidus factus est victo
ris iussu. Duo modij anulorum creta
ginem nulli sunt. unde martem suam libie se
siste aureo clipeo ob insignem victoriam

honorare. **E**ssetq; paucis dubio tunc
 roma diem ultimū habitura. si ha-
 nibal quē admodū vincere sic et vic-
 toria uti sciret. In vindictā istorū a
 senatu missus est scipio africanus.
 qui a piteñcis mōtib9 ad colūpnas
 herculis et oceanū vsq; tanta feli-
 citate pūniā reuocauit amissam.
 de vi sciatū cū an faalius vice-
 rit. Qui eā captiuos pueros et pu-
 ellas egregie pulchritudinis resti-
 tuit barbaris. nec in cōspectum suū
 eorū quēpiam venire passus est. ne
 quid de virginitatis integritate sal-
 tem oculis delibasse videret. **Q**ua-
 liter ei hanibal cesserit et manifesta
 victoriā nota in pupi p̄toris laur9
 pollicetur. scriptor belli pūniā tit9
 liu9 refert. **C**eterū in tanti triū-
 phi gloria quid illo aue modest9/
 qui in tanto successu se nec dñm nec
 victorē ab aliquo/nisi ab hanibale/
 pūni9 q; cōplacibus/qui equas cōdi-
 tiones/pacis rupto federe/fraudulē-
 ter abicerant/ passus est salutari?
 eos quoq; qui castigati/nō obtepe-
 rabat phibētis impio/quasi adula-
 tionis eos et publice salutē hostes/
 ab exercitū exterminari iussit/ cum
 eū gens encadū hāc molliāe auri-
 ū nōdū exuerint quin adulationib9
 delectet. **C**ū vō ab imāo grauissimi
 fuerint in quo troiane lenitatē ori-
 ginē p̄cipue diffidentur eos h̄ viciō
 p̄tinue laborasse hystoriarū celebre
 testimoniū est. Inde est illud roma-
 n9 omis aue adulatione corūpit.
 aut corūpit. **C**erte si non verbis?
 possunt omē fraudulētē munerib9
 expugnari. **E**t quos munuscula nō

210
 deiciunt: honoribus capiunt. **U**rbis
 auspiciā sacrilegio patriadij et fra-
 trū sanguinis cruce nūminibus su-
 is/romulus cōsecrauit. Deinde le-
 muribus infestatus honore vano/si-
 mulata cōtatiōe imperij/ fratrem
 placuit occisum. suos quoq; impa-
 tores quos de more roman9 plus
 fideliter iugulabat. deificauit. **F**ideli-
 us inani solatio p̄fidiam p̄terexet
 manifestam perinde ac si sorbiaūci-
 las ei quē perimerat ministraret. e-
 os q; mentiebantur in sortem trās-
 se nūminū ac si celo suo mundoq; re-
 gēdo/nisi tyrānis astatē/oipotētē
 nō suffiaat man9. **F**acti sūt ergo
 diui indigetes/ aut de alijs placet
 heroes. quos nec eā humana sor-
 te dignos romanorū p̄fidia reputa-
 uit. **T**ractū est hic nomē/ quo p̄m-
 tipes/ v̄tutū titulis et v̄e fidei luce
 p̄signes se diuos audeant. ne dum
 gaudeāt appellari/veteri quidē p̄sus-
 tudine eā in viciō et adūsus fidem
 catholicā obtinētē. **S**i vō venia-
 tur ad v̄ba in eo iā roman9/ greca-
 rū p̄fidia antecedit. q̄ eo vsq; adula-
 di lenocinia docuit. ut a doali pplā
 faillime trāseatur. ad voces quib9
 mētūmur dñis dū eorū singularita-
 te honore multitudinis deozam9
 naao h̄ iuenit. et ad finitimos pos-
 terorū/ sui nois auctoritate transmi-
 sit. **S**i quādo queris/ illud tibi sep9
 occurrat quo gai9 cesar exuēs nes-
 cio an p̄ficiens dictatore. omnia fac-
 t9. omnia occupauit. Illi9 certe tepo-
 ris muchi sepe occurrit ymago cum
 ad potentioris nutum subiectozum
 omnia tam res q̄ vota disponat.

Et licet animo reluctantē / in seipos
 pacati sunt exilij aut mæris dicta
 re sententiam. **H**inc quippe po
 testas terribilis. **H**inc argentis et
 prezentijs conscientie stimuli / metias
 losa corda concitant / et preapuan
 in omnibus sibi vendicant auctori
 tate. **A**deo quidem. ut sacerdotes /
 legis diuine precepta dissimulent.
 sapientiã nesciant seruare. iure sic
 iudex ignarus / platus auctoritatis
 nesciat. discipline subiectus. libertatis
 contempnat ingenuus. totus denique po
 pulus quicquid et pacem. **D**um enim omnes
 vni preidentis voluntate feruntur.
 vniuersi et singuli suo priuatur ar
 bitrio. **N**onne hec erat factis tpe
 qui sedere partes esse pati. **S**i reg
 num. si tepla petat iugulumque sena
 tus passurasq; infanda nuntius. **E**oq;
 solo bene cum aurbus actum est quod cesar
 plura iubere erubuit quam roma pati.
Nonne tyranni opinio ad tyran
 nidis transit successores dum suspici
 tur quod leges a se malint tolli quam ab
 humilibus obseruari? **I**n eo liberta
 tis seruatur umbra / si se quis quod pri
 cipitur simulat voluisse / factusq; ym
 moque videtur facere de necessitate v
 tute. dum necessitati iungit consensum
 et quod incumbit gratanter amplex
 tit. **H**ic porro nulle sunt partes vbi aut
 ingenue libertate. vbi adulatio to
 tum sibi vendicat. vanitas totum. ni
 hilque veritati relinquitur aut virtuti.
Adulationem vero sine dolo esse
 non dubites. cum in adulatorum perso
 na de se confiteatur gnato. quod cum
 maxime decipio. tunc triumpho. **S**i
 aut enim finis oratoris est persuasio

ditione / media curasse medianam
 sic adulatoris finis est. suauiloquo
 decipisse. **N**am et fistula dulces ca
 nit volucres dum decipit anceps.
 et venena propinantur melle arca
 lita quo acius nocent. **V**erum non
 est in medico semper releuetur vo
 eger. et finem suum qui in altero e
 orator non semper assequitur. **S**ic
 adulator quidem non se decipit aut de
 amico triumphat. sine tamen suo non des
 tituitur / si ex contingentijs nichil
 omiserit. **N**ec enim vlixes sienu
 vocare euasit. quod ei aliquid suauitate
 desset ad gratias. **S**ed quia stimulus
 voluptatis et meretricibus illecebre
 vanitatis solide virtutis opposuerat
 robur. **T**emptator quoque pharise
 us. et herodianus insidiator / quas
 fraudis sue non adhibuit artes. ut
 eum caperet in sermone lingua to
 losa in cuius ore non est inuentus
 dolus? **M**agister inquit serinus qui
 a verax es. et viam dei in veritate
 doces. et non est tibi cura de aliquo.
 neque enim accipis personam homi
 num. **Q**uid queso blandius? **S**ed
 dolus quo tendat / inuidia quo fera
 tur. subiecta interrogatio patefecit.
Requiritur enim. **L**icet assum danti
 lari an non? **E**cce laqueus preatur
 pedibus innocentis / et ad subuersi
 onem eius / decipulas suas frustra
 tetendit iniquitas. **S**i enim censu
 randum esse consuevit peccatam po
 pulum dei / semen liberam. preclara
 hereditatem domini deamnis et pri
 uicij et legalibus ceremonijs tamen
 obnoxiam / gentili subiacet seruituti.
Si vero tabuta nequã respiciant

hys qui pro salute et quiete omnium militabant quasi seditionis auctor et reus imperatorie maiestatis / a publicanis iuste poterit comprehendi.

Verum quia frustra iacitur rethe ante oculos pennatorum. totius coelumpnie laquei dissoluntur: dum pro lato numismate census / suam cuique censuit restituendam esse ymaginem. et ita que cesaris sunt cesari restituentur. ut suo iure deus non de fraudetur. Equidem non omnibus datum est ut blandiarum laqueos sic euadant cum eos alius non preuidcat. alius etiam preuidet nequeat dedinare. Unum tamen certum est illis qui huc viam dediti sunt non magis placere virtutem: quam illos bene olere qui in aula habitant.

Capitulum vnde cum. De munusculariis et promissariis. et quod promittere non expediat ad virtutem.

In eo autem adulatorie vis magna consistit. si omnis pro priis aliena comoda curare videatis. de tuo nunquam aut raro semper aut sepe loquens de illis quem auariparis emolumento. Preterea manum contine. ne si quid etiam inuito in geratur accipias. dum influat iordania in os eius. qui dum omnia cupit sibi quoque omnia de iure putat competere. Esuriens gula insatiabilium quocumque animalium: donec satiatur communem alij inuidet abum. et in quo aliorum subuenitur inopia se fraude perpeti suspicatur. sic fortuna tuis sibi interdum subtrahi putat que

quod quocumque titulo confertur in aliud teste crasso / qui ut dicitur muliere dissimulante eo quod solus aut pro ceteris apud partos autum sitierat: autum bibit. Ingertha quoque sepe romanum exarmavit et fregit exercitum / ipse quoque urbis concussit maiestatem. nunc quoque urbis plura / promittens interdum pluriora. Sed hoc liberum est hys et sepe conduat qui aliqua donare consueverunt. Alioquin promissio gratie communi aliando non proficit. sed quasi deceptio fraudulenta illam que esse videtur plerumque extinguit. tanto quidem validius quo cum prudentiori et grauiori viro negotium geritur. Simplicitas namque arcuuentium insidijs latius patet. et facilius supplantat. Unde ille qui non urbe. sed orbem laetius impleuit amoribus sollicitatorum puellarum et impudicum instuens amatores: ait Promittas facite. quid enim promittere ledit. Pollicite diues quilibet esse potest. At philosophus nunquam aut rarissime et hoc ex iusta causa asserit conduabile. Si enim promissionis implende facultas non suppetit. temerarium est promittere quod prestare non potes. Si vero pietas affuerit largiendi nisi voluntas beneficii producat effectum promissorum non gratiam de promisso. sed de mendacio contrahit maculam. Quod si ex intervallo promissi fidem impleuerit / liberalitatis decore et beneficii spes ipsa fuscatur / eo quod qui distulit interim visus est noluisse. Unde significator egregius. Denigrat meritum dantis mora nam data rapti. Muncra plura laudis plusque fauoris habet.

Præterea quis de futuro certus est
 ut sciat se quæ implere posse quod
 differt? Nonne consiliarius verita-
 tis assertor fidei vax electionis (doc-
 toræ gentium loquor) fidelium animos
 quos aduentus sui expectatione sus-
 penderat frustra a desiderio suo?
 Quid aliud agit illa ipsius excusa-
 tio qua apud se est et non fuisse. sed
 est tantum commemorat. et se leuitate
 non usum protestatur. si non potuit
 ille domino impediēte quod voluit.
 hoc etenim voluit quod promissit. Quis
 sapiens scire quod ex facilitate na-
 ture pœdet promittit cum leniter pos-
 sit ex causis quæ plurimum impediunt?
 Ad hæc ex iusta causa potest interdum
 mutare quilibet voluntatem. Dignus
 etenim beneficius pro tempore videtur
 aliquis qui processu rerum eodem repe-
 ritur indignus. et interdum indignus
 est qui ad fugam melioris vite con-
 uersus beneficium meritis etiam a
 manu extranea. ut vulgo dicitur solet
 extorquet. In his mutare proposi-
 tum sepe non criminis est sed virtu-
 tis. Quia ut a fabulis doceamur the-
 seus unico filio suo non fuisset orba-
 tus: si voluisset mutare propositum.
 Et phebicus urgente dolore stimu-
 lo quem de phetontis turba contemp-
 rat. exul a celi regione ad meti non
 parauisset armenta si ei votum quo se
 ligis interposito sacramento filio
 ambiguo obligauerat mutare licu-
 isset. Et ne fabularum instrumenta
 contemptas: rex incredulus (quod
 ex euangelica habet historia) salubri-
 us incautum et perfidum solussit iu-
 ramentum: quod in extinguenda luce

na mundi auferendo preambulū gra-
 tie veritatis / occidendo preonem men-
 sa pollueret. conuiuium incestaret. regi-
 am pessidaret maiestatem. dum inas-
 tuti cuncta seruiunt et obtemperat sal-
 taria Ethice quæ regula est. quia
 non omnia sunt semper promissa sol-
 uenda. si forte aut accepturo damp-
 nosa. aut perniciosa sint promitten-
 ti. Et lex amicitiae illa prevaluit qua
 sola honesta peti licet ab amicis aut
 fieri. Ipsorum iure cautum est. ut nulla
 promissio que turpe aut tristis ha-
 bet exitum impleatur. Postremo
 antecedens promissio consequentis
 beneficii gratiam aut exiguam aut
 minuit. Et sicut iacula que pueris
 ferunt minus et que omnino non pro-
 canentur magis ledunt: ita et in be-
 neficiis quod ex promissione perceptum
 est minus accipitur: et quod ex inspera-
 to peruenit. gratius acceptatur. Si
 cet etiam nuda promissio apud iuris ve-
 diatur peritos non pariat actionem.
 promissorum omnis apud veritatem
 ut dicitur solet pollicem firmiter. et iure ci-
 uili cessante fidei naturaliter obliga-
 tur. Sed quis actor durus agere
 fides si ipsa ceperit excusare? Si a-
 git conscientia. quis absoluet? Ceterum
 te exemplo quodcumque male promit-
 titur ipsi displicet actori. Pama est
 hæc ultio quod se iudice nemo nocens
 absoluetur. Si vero ipsa iustificat quod
 condempnet? proculdubio qui ut
 illo timeatur articulo dominus est: ubi et
 dicitur contempnitur humanus. et cum
 scientia quid obloquatur non inue-
 nit. Si vero animam accusant ope-
 ra et illi conscientia testis afficit et

causam veritatis examinat equitate
 quid queso p̄tor in ream obnoxiam
 q̄ mendacio graui9 vindicabit?
 Hanc p̄tor 7 si viua vox iuris esse
 dicatur sententiā ei9 pleu9 retractas
 Sed veritatis s̄ua manet irretaco
 tabil. qz iusticia ei9 iusticia in eternū
 7 lex ei9 equitas. Contra in pre
 torio. sepe summū ius in summa in
 iuria est. Quis quis ergo p̄mittit
 debitor est: 7 veritatis urgente sen
 tentia / sponsiois p̄pellit fit adiplē
 P̄toro qd necessitas extorqueat
 grām minuit. Vñ illud philosophi
 cū quod p̄misi. Promittere ne festi
 nec. ne cū volueris non possis / aut
 nolis ex iusta causa cum possis. aut
 cū effectus grām p̄das aut minuas
 eo q̄ te ante illaqueaueras i verbo
 oris tui. fit tamē vt nō mō liatum
 sit p̄mittere. sed 7 condnabile. 7 vt
 aliozum ad presens taceant: ex
 empla / paraditum p̄p̄stus ip̄e dis
 cipulis 7 p̄misiit 7 misit. eis de m
 q̄ quid futurum esset illis qui om
 nia pro eo relinquereant it̄rogan
 tibus sedes in regeneratione p̄misiit
 et iudiciam quam cum eo habi
 turū sunt potestatem. Ex quibus
 constat. q̄ causa p̄positum opus
 q̄ commendat vt liqueat ex hys
 quia non necesse est. phi regulam
 dicitur

Capitulum duodecimum. De
rationalibus et secretarijs diuitū
7 quod amicitia non nisi in bonis
est. 7 quod diues familiarem pot
us exprimat q̄ amicum. et licet
familiaritas diuitū vtilis videat
tur. sepiissime periculosa est 7 q̄ in

noctēter viuēdū est.

Sed si nō modo p̄missores
 sed munuscularios in grā
 illi9 quam captas antea de
 te p̄gis. te ratioanis ei9 inuices.
 sumptib9 p̄cas. eo q̄ secretorū cōsa
 us qui loailis pat̄ diligenti pat̄ fa
 milias displicere nō potest. Grata
 sunt vicia ei9 qui de fornicitate mox
 sumptuū parata te cōpensat. Opti
 mum vt ait cicerō si nescis vctigal
 paramonia est Tenuis pars ip̄le
 tur facile 7 faalline exinanitur p̄
 digus diues. Archa sane capaci
 ma fundū habet. 7 breui exitu con
 gestatum aq̄um quantalibet copia
 defluit fontib9 habūdantia tollitur 7
 fertuensis vnc scāditate sublata
 Exili pluraq̄ meatu indusū ege
 rit vna liquorē. Sic minutissim9
 dū frequentib9 7 continuis sumpti
 bus amplissime exhaustūtur op̄e.
 et breuiū subtractione minutiarum
 maxima hereditas expilatur. nisi
 forte prodigus pecuniam inueniat
 rediuuam. Est luxus popularoz o
 pum. an semper adherens. In felix
 humili gressu comitatur egestas.
 Illis ergo parcendum est. quozum
 necessarius imminet vsus. 7 aliquid
 adiacendum est quantitati / que iugi
 partium deductione decrescit. Et li
 cet vsu defluat vnaole patrimonij
 grā est diligenti pat̄familias vt
 vel ratioanij calculo teneantur. pe
 ritq̄ dupliater quod elabitur nesci
 enti. Ad hec lucri bonus est odor
 ex te qualibet illa tuo sententia sem
 per in ore versetur dīs atq̄ ip̄sa
 ioue digna potest. vnde habent

querit nemo. sed oportet habere In
 his quidem versari est artioris grae
 funibus vincere diuite. licet versibili
 tate ingenij lubricum pthea vincat
 Aut si veritatis deficiat gra. vel ulte
 rioris familiaritate exhibitio stat
 ¶ Ceterum licet utrumque non possis as
 sequi. et rerum privatarum participatio
 nem. et calculi cautions te sceret in
 gere quavis arte. An nescis quod qui
 pergunt ipsis imperatoribus imperare/
 scire volunt secreta domini atque inde ti
 meri? Et quo studiosius occultan
 tur eo sunt diligentius persecutanda
 Nempe/care9 erit verum qui verum
 tempore quo vult accusare potest.
 Si tamen inter malos caritas aut
 amicitia esse potest. Hoc etenim quod
 situm est. sed tandem placuit eam
 nisi in bonis esse non posse. Mag
 na utique inter molles et malos con
 cordia. sed ea tantum a caritate dis
 cedit: quantum lux distat a tenebris
 Et licet interdum mali sicut et boni
 idem velle vel idem nolle possint/a
 micitiae tamen titulum non assequun
 tur Unde et crispo hystoriarum in
 ter latinos potissimo sed et ipsi ace
 roni placuit in malis factione esse.
 quod in viris bonis vera amicitia
 est. Sed quis vitiosus prepedire te
 malicia amicus esse non possit. et si
 non venerabilis/verendus tamen
 erit. qui conscientia secretorum con
 scio terrore potest incutere. Statum
 est illud ethia. quia nul tibi se debere
 putat nul conferet inquam: quia te par
 ticipare secreti fecit honesti Hoc quo
 que iam pridem venit in dubium an
 quemquam diuitum et potestum amare

contingat tandemque receptum est
 eosdem nunquam amare vel raro. et in
 eis praecipue causis in quibus se po
 tius quam alios amare videantur. con
 traria siquidem in eodem esse non
 possunt. et quo diuites plurimum au
 piditatis: eo habent minimum ca
 ritatis. Hec etenim sibi inuicem mag
 ime aduersantur Porro ut ait qui
 dam. omnis diues iniquus est. aut
 iniqui heres. Et rarissimum est ut di
 uiae non defluat nisi amoris et cupi
 ditatis glutino solute. Eas de fide
 rantis animi vigilata et labor acq
 rit. sed egrior sollicitudo retinet et con
 seruat Inquit ethias. Non minus est
 virtus quam quere parca tuere. Casus
inest illic. hic erit artis opus Cum ce
 go istud ars. illud casus nomine conse
 atur. quis eas sine applicatioe men
 tis intesa diuitius seruat? Certe ve
 tus puerbium est. quia ubi amor ubi
 oculus et ubi vigil metis intentio/ubi
 fixa cordis positio est Unde licet in
 uito et repugnanti animo plerumque afflu
 ant. cor tamen opponere fidelis pro
 phe ta prohibet et doctor gentium eos
 qui diuites fieri cupiunt in laqueis
 dyaboli et temptationes diabolice inuade
 te. et qui utroque maior est primo ge
 nitus mortuorum et principis simul
 terre asserit deo et mammonae simul
 seruire non posse. quoniam imperat aut
 seruit collecta pecunia cuique. sed diuiti
 nunquam seruit aut raro Unde inquit di
 uites frequentius iniquos esse. quam
 heredes iniquorum. Quomodo ce
 go regnat caritas. ubi iniquitas ce
 minatur? Utique diues familiaris
 esse nouit: amicus nunquam aut raro

Hic tamen non de eo qui habet diuitias sermo est. sed qui amat. Ex quibus liquet. quia quantacumque ex familiaritate potentioris. gratia videtur. diligentem cautelam exigit subditorum. Alioquin omnis eius illecebra plus alocis quam mellis in exitu habitura est. At expedit plurimum ad successus esse conscium secretorum. Quid ni. Reuerentia cretione. inualefcit auctoritas. arcentur incommoda. proueniunt utilitates. amicos augentur meritis. cultoribus accedit deuotio. et fortuna totius gratie sue et felicitatis auram videtur beatulio inspirare. Ceterum istorum omnium nouissima quouis absinthio amariora sunt. et si interim non amarescunt. iustam amaritudinem habeant suspicionem. Res siquidem periculosa est. diuitum aut potentum communicare secretis. Si quid enim eis per inuicem forte elabatur. cui nisi conscius imponetur? Quod autilarij aut conflationes minime aut qui nebulonum quibus delicatius diuitis sensus aut furor carere non potest in lupanari vel tabernaculo sparsent. aut ut se vendicarent a familiaritate potentis diuulgauerunt in populo. in illius calumpniam reuertetur qui in consilijs aliquem locum visus est tenuisse. Si motus diserte. et laxarum castrensium inquit sententias. Nichil enim adeo occultum est quod eis ex aliqua parte non reueletur. Si michi non credis. vel. a qui nati nosteo aures acco modo. tunc enim. Quidon coridan secre

tum diuitis nullum. Esse putas? Secu ut taceant iumenta loquentur. Et canis. et postes et marmora claudunt fenestras. Vela tegant timor. clament prope nemo recumbat. Quod tamen ad galli cantum facit ille secundi. Proximus ante diem caupo sciat. Procedo. si terre secretum suum infodiat. vel auido succrescens hoc producat in publicum. et leui flatu in auram profertur. quam ariacas asini nudas habet. Pallas quoque eritorum suum occultare non potuit quam ipsum iam cognitum omnium garrulitas publicaret. unde qua alieni admissi delatrix fuit et conscia. colorem perdidit venustatem et garrulitatis incurrit notam. Preterea secretarij diuitum quasi quidam tolutarij vel ditellarij sunt et qui eorum delictis onerentur. Quicquid ab eis delinquitur in istorum infamiam auditur. nisi forte ea sit de potente opinio. ut nullo possit consilio deprauari. Si enim solempnis est malicia eius. si fraudis et doli vulgata opinio totius fanilic fama purgatur. ac si captis languor infirmantium denigret dolorem lateam. Alioquin si benignior si ciuile creditur potentatus. omnia delictamenta eius familiares quasi ditellarij. quibusdam nominis sui humeris portant. Sed recte gestorum nichil nisi benignitati aut ciuilitati potestis ascribitur. Et si quando calculus grauior iminet. quasi pellem pro pelle. aiam tuam dabis diues pro fama sua. Et ut in te reuertatur culpam suam caput tuum mentis

cunctinū penis non verebitur obie-
 tare. Sed qđ magis mirabile gra-
 tulabitur. si astucia sua idustrie tue
 labores & sollicitudines hac merce
 de donauerit. ut te reddat infamē et
 fecerit aut finxerit te criminibus in
 auditis obnoxii. Nō est enim ma-
 lum in ciuitate qđ nō in diuitis cōsi-
 liariis ipingatur cū inanis sit exau-
 satio eo qđ omne officii sibi potēta-
 tus conformat. nemoq; sapiēs / diu-
 fluctuat qđilio ipudentiū. Omnia
 namq; discernit & iudicat An eum
 putas in cōscientia sua quiescere se-
 curum. cuius turpitudine producere
 poterit lucē & pferre in publicam?
 Certe oīs qui malus est odit lucē.
 et oē opus artificis sui videtur ha-
 bere ymaginē Hereticantiū mulie-
 rum fucus dū argui veretur a lumi-
 ne / petit umbras. et timet ne se ip-
 sis de formidat sine si inedia ta lu-
 ce videntib9 obtutibus pateat Hoc
 ergo illarum tota vigilātia querit /
 ut quod in eis nō est prestricū oculi
 videant et qui videt cōfiat. At in
 hīs que natiuo colore qđidūt lōge
 aliter est. quia Hec amat obscurū
volet hec sub luce videri Iudias ar-
 gutū que nō formidat acūmē. **V**ti-
 cet itaq; secretorū qđmunio aliquid
 felicitatis videatur adicere / securita-
 ti tamen plurimū demit. Difficile
 aut potiq; impossibile est illos par-
 tere; qui hac via ad iferos descēde-
 runt aut penis nouissimis se inge-
 muerunt affectos Heu michi cur vi-
di. cur noxia lumina fea. inquit ille
 qui an de cōscientia alieni. an ppiij
 operis noxa de portationem merue

tit incertum est Certum tamen est
 qđ mala aliena nouisse nō expedit.
 verumptamē siue sciatur siue non.
 nichil tutius est qđ ppropria innoen-
 tiam pseruare Philosoph9 sic inter
 hostes viuendū censuit tāq; inter a-
 micos; et inter amicos ac si in me-
 dijs hostib9 viueretur Et satyri9
 viuendū recte tum ppropter pluma-
 tum hīs pāpue causis. ut liguas
 māpiozū contemptas / nā lingua
 mali pars pessima serui. **S**z nōmo-
 to ppropter linguas seruozū. verum
 ppropter gladios & venena potēta-
 et isidias oīm pcepto satyria est
 parendum. **C**pl m. xij. **Q** vbi
 caī possunt qđ sunt adulationib9 acq-
 sita. et de lenoib9 & mollib9 & pena-
 eorum. & qđ pudicia auferri nō po-
 test violēter nisi mēs ipsa psentiat.
Hic qui adulator ei nequa
 qđ parere potest qđ nichil ali-
 ud querit nisi ut placeat
 Si potest per se / sin autem ppersonā
 supposita m querit vxozē forte / ali-
 am ve coniuictam / vel iure / vel affec-
 tione Affectio tamen efficacior est.
 eo qđ ad naturā familiarē accedit
 Ipsi q; vnitur anime quicqd affecti-
 onis federe copulatur. Nō est vtiq;
 perniciōsior assentatio qđ ea que af-
 fectionis inductione procedit Inde
 est qđ mariti sepe actius amplectū-
 tur. et se rivalibus suis exponunt
 pleni9 / et sepius inuitant ad cenā
 matrimonij corruptores / dum vt
 prouerbialiter dicitur. amator in-
 cautus pudice magis vxozē qđ infire-
 lib9 oculū credit. Nōne satis delus9
 est. qđ oculis suis affectionē feminā

que ex eo solo deapit crebrius q̄ in
 recapitur rarius antepone? ¶ Si
 co siquidē puluinaris efficacissima
 est. ¶ Et ut diā solet coznix nocturna
 quouis oratore discretior ¶ Cuiusq̄
 operis faciem quoq̄ libuerit colore
 vestit. Quo ergo canāre eo suspecti
 or habenda est. Si volus dedit cau
 sam contractui. rescinditur. ¶ Et reuo
 cantur omnia que ex eo. vel ob id
 profecta sunt. Heredes quoq̄ defūc
 ti in solidum et ip̄perpetuum tenentur
 de eo qd̄ ad eos cōsiterit puenisse.
 Sed quid adulate dolo sius? At
 michi forte obiāes. quia non oēs
 noui Verum quidem est. sed a mul
 tis michi didicisse videt̄ omnium
 m̄x̄. ¶ Diellius iam senex iam
 deceptus corpore corde p̄ tremen
 ti dolens sibi exprobratū esse in iur
 tio q̄ oris vicio fetidus esset. se do
 mum contulit. aumq̄ vxori graui9
 quereret. q̄ nūq̄ eum monuerat
 huius vici querere medianam. Fe
 nsem inquit nisi putassem ora viro
 tum omnium sic olere Laudare pote
 ris eius matrimonij pudiciam. ¶ Et
 proferre patientiam mulieris. que
 vix vix tanta patientia tulit. vt
 ille in felicitatem corporis non vxo
 ris fastidio sed maledicto senserit in
 imia. At ¶ ego de adulatoribus
 aliquid tale respōde. quia omnes
 arbitros sic olere. ¶ Omnes fallacia
 ¶ et colū redolēt et quocūq̄ se vertēt
 pudicis narib9 hūc ip̄ortāt nō odo
 rē sed fetore. Quisquid ergo ex ea
 causa acquirēt. etiā ab herede iuste
 potest auelli. nec credo q̄ possit pei
 torib9 obuiari. si v̄dicare audeat

qd̄ adulatorib9 cōtulerit. Sed quis
 sapiēs. et intelliget ista. aut ad hoc
 quis ydoneus cum nō modo in om
 ni domo. aut cōuiuatiū ceterū. adula
 tiū tanta sit copia. vt si quis modest
 tus adūsus eos mutire audeat illos
 defendat numer9 iuncte q̄ vmbone
 phalāges. ¶ Certe dū vir honest
 us inuitēs conscientie. v̄tutū insis
 tēs officijs. esurat. sitit alget. et mul
 tiplix fortune indignatis iurias
 exapit. vilis adulator picto iacet e
 bri9 ostro. delicijs ingurgitat ad
 crapulam. vino estuat. lauari9. a
 bis distenditur. ¶ Et pro arbitrio va
 rijs artificijs. celū sibi q̄temperat.
 Primos habet reabitus in cenis i
 conuentibus primos confessus pre
 electo pre noie cōdamatur. saluta
 tiones exapit primas. primas sen
 tentias in iudicijs profect. i demā
 stia tonib9 honestissime. in delibera
 tionib9 valissime sentit. Quicquid
 loquitur sal mecum est. quicquid a
 git. iustitia aut liberalitas. Age er
 go ¶ et inter istos sapere aude. Nunc
 multorum adulatorum. veniet ma
 n9. et veluti te iudei cogent in suam
 consedere turbam. ¶ Multitudine i
 taq̄ tuti sūt et artificia. vt nec ip̄os
 possint etiā reges et p̄nāpes expug
 nare. Et nunc modo incensis popu
 lus p̄ualcet inarmatos. et mollitiē
 que robustissima sūt. potētē expug
 nat. ¶ Disposueram tamen silere de
 mollibus. qui sicut ignominiosi. ita
 sunt et videntur inominabiles. Si
 lenāum indiat reuerentia moxam
 et v̄tutib9 anim9 natura dicit̄ te il
 loz de. dicit̄ aspectū. Quid ml̄ ta?

Si natura negat facit indignatio
 verbū. Apud istos ars est suā pudī
 ciam prostituere / alienā violare vel
 oppugnare. Nec quīte simpliciter
 suam cum matamoniū temerentur
 iura. et coniugis adulterū coniūg
 proaret. Dum egreditur spōsa de
 thalamo / coniugem noli maritum
 credere sed lenonē. Produat cam
 libidinosis exponet. et si spes dolo
 si nummi refulgeat. affectus callida
 simulatione prostituat. Filia namq;
 decentior. aut si quid aliud in fami
 lia placeat diaconi publica merx ē.
 exposita quidem si emptorē inueni
 at. **S**z licet iustus dolor eos aliq;
 tenet. et quāthorū priapes admit
 tūt vel faciūt. egritudo tamē utilita
 tis cōpendio mitigatur. vel saltē do
 loris dissimulat cruciatū. Si ei res
 serio agat. si libera donētur auctis
 iudicia. nō est dolor sicut dolor ille.
 quo corp⁹ suū quis videt aliena li
 bidine pollui. Cetera namq; peccata
 extra corp⁹ sunt. s; q; fornicatur in
 corpus suū peccat. Hoc inq; os ex
 ossib⁹ meis. et caro de carne mea.
 ut non iā duo sint vir et mulier sed
 vna caro. Nec vtiq; sine dolore nō
 scinditur. nec sine inuidia cōmunica
 tur. Non bene cū socijs regna veni
 q; manent. Et sicut nulla fides reg
 ni socijs ita nec thori. Certe faali
 us est regni diuidias q; affectionem
 coniugij alij cedere. At qui nec istū
 iuges sūt s; lenones. Tūc demū
 oīa creduntur exposuisse diuitibus
 cū fidei fidem faciāt fides violata.
Sed quid filias et uxores (quod
 licet iura prohibeant / tamen quocū

q; modo natura permittit) exponi q;
 eoz aut prostrui? In ipsa natura q;
 si gygantes alij theomachia nouā
 exercentes insurgūt. filios offerūt
 veneri. eosq; in oblatione puppa
 tū virgines preire cōpellunt. In il
 lis et ei etate maturitas expectatur
 At in hys suffiat aliene impudicia
 e voluptate posse expleat. Pudet di
 cere q; seipos viri etate puctiores
 et sensu / turpitudinē tāte nō subera
 hunt. et cū eos in nobiliozi sexu na
 tura creauerit. ad deteriozē quantū
 in ipis est ex inata malicia plābūē
 effeminati vicio et coeruptela mo
 rū cū tamē nature beneficō femine
 esse nō possint. Cum lasciuientis di
 uitis luxus libidini vota sua pan
 git. reūbens pedes calamistratus
 comatulus exapit. nūcōzē inuidens
 metretia. hystioni habitū. cultū p
 as / virginibus ornātū. triūphalem
 quoq; principib⁹ apparātū. et in ali
 orū cōspectu pedes et ne plus dicit
 teneris manib⁹ tibi as tractat. Ci
 rotheatus enī incesit diuitius ut
 manus soli subtractas emollire ad
 diuitis vsum. Deinde licentia pau
 lulū procedente. totū corpus impu
 dico tactu oberans pruriginē scal
 pit quā feat. et ignes venetas lang
 uzis inflāmat. **V**erū hec abho
 minatio non tam ostendenda est q;
 cōspuenda / puderetq; eam nugis
 nostris esse insertam nisi eandem a
 postolus romanis scribens verbis
 manifestius expre sisset. dicit quia
 femine eozum immutauerunt natū
 ralem vsum in eū qui est contra na
 turam. et masculū relicto naturali

femine exarserunt in desideriis suis / masculi in masculos inuicem turpiter / dicitur operantes. ut dicitur in sensu re / probum / faceret quod minimè conueni / ret. et vicijis vniuersis obnoxij in / dignationem dei et oim penam in / se auleos puocarent. Et tunc qui / te in auarib9 romanorū hoc tuba a / postolica clamabat. quū impijssim9 / imperator nero luxurie seuētas spo / tum puerū exsecis testicularis in ma / libere naturā transfoemare conat9 / est. ab eo tempe proūbiū natū est. / Quia vs9 formosozz abusio est. Et / illud forme grā eo nun9 grata ē sa / pient. quo corruptio grāior ē corrup / tozi. Difficili9 etiam ab infirmis de / sensorib9 custoditur. quod plures appe / tunt. Illud incauto facilius surripit / fraudulētus. aut inuito pudiciāe / pda violent9 extorquet. **A** patri / b9 tamen ptem diffinitū est. qz pu / dicia auferri non potest. nisi mente / corruptio atēdat. **Q**d ei (ut mag / nus asserat augustin9) non pceden / te libidine violēter patitur corp9 : / corruptio potius dicenda est / qz corrup / tio. **I**bi ergo seruari pudiciaa potest / ubi nulla nisi voluntaria potest esse / corruptio. **I**n mentis scilicet integri / tate. ubi in eternū seruari pudiciaa / potest. **N**ec magnū est integrā esse / carne. ubi mens tetra corruptione / polluitur. **A**t nunc si deceptor a / mans aut violent9 abest. ita male / a teneozzi etate instituuntur adoles / centes. ut oculis lasciuētib9 nutu / facij. corpis gestu. habituzq; exteri / ori et lenocinio / vix ipsis meretrū / b9 concessio / sollicitent corruptozes

Et legum qm eos iā plurime late / sunt / nullam habet reuerentiā vel ti / morem. licet in eos grauissime ani / maduertendū de creuerit impator. / **A**it enī Cū vir nubit in feminā vi / res porrecturam. quid cupiat. ubi / sexus pdidit locū. ubi scelus est. quod / nō pfiat scire. ubi venus mutatur / in alterā formam. ubi amor querit / et nō inuenitur. iubem9 insurgere le / ges armari iura. ut gladio vltore / et exq̄sitis penis subdatur ifames. / qui sunt. vlt futuri sunt rei. **S**z ne qz / cōsentientib9 parat quū eis penam / irroget capitalē. cū v lege diuina / facētes et p̄sentietes pari pena plec / tantur. **I**pos qz magno cpo aucta / re (abzosiū loquor mediolanēsem) / cōsentientes diffiniuit esse : qui no / tum errore tūcent / aut corrigere cū / possint dissimulat. **S**z quid de eis / vereandū odiosumq; sermonē p̄te / dim9 ? **V**t sortem eozz cōdigna cō / dūsiōe claudam9. proculdubio plu / et sup eos dñs laqueos vt nō effu / giant. ignis sulphur. spūs proal / laz pars calias eozz. et cum aucta / rib9 suis quos sodoma deuorauit. / erunt seculis in fetozē et opprobziū / sempiternam. **Q**uid proderit que / so eis tunc diuitum fauoz. aut quis / potest esse temporalū vsus aut vo / luptas quem tantus doloz et tāta / erubescētia nō absorbeat. **C**a / pitulū deaimūquartū. Adulatorces / puniendos esse tanq̄ hostes deozū / et hominum et veritatem gratanter / amplectendam et patientiam custodi / endam : tam rationibus q̄ exemplis / maiozum

Ed ut vulgari prouerbio
 dicitur deus ille. pro ceteris
 colendus creditur. qui sub
 uenit in presenti. Ideoque non curant
 quomodo/ dum tamen hoc quod expe
 tunt faciant. Egregie quidem celsus
 balbus imperator inquit. auguste
 tu in multis tu in eo maxime elucet
 prudentia tua. quod isti nondum te om
 nino insanum reddiderunt. qui ut ti
 bi applaudant non modo diis. sed ti
 bi ipsi et populo iniuriam faciunt. De
 orum siquidem minuunt reuerenti
 am/ quos parificant tibi. **T**e ar
 guunt insipientie. dum conditionis
 tue/ repugnante natura/ te patere nu
 mibus esse/ persuadere presumunt.
Nota superstitionis nuterunt popu
 lum. aut mortales deos pro imorta
 libus persuadent esse colendos. Hanc
 in eo aliquid diuinum tibi inesse mostra
 bis. si omnes istos qui diuinitati tue
 fraudulenter applaudunt/ capi feceris
 ad tormenta. **Q**uis enim deo
 rum ei parcat a quo se deceptum iri in
 telligit? Quis non irruat in eum qui
 aureos iouis oculos eruit. aut ar
 gento gemmisque sublati vestem ni
 titur exsecrare? Quis de martis ca
 pite adamantinum lumen impune
 temerariis effodit unguibus? Ne
 pe deos inuisibiles et imortales ar
 cumuenire. et eis fallaciter parare insi
 dias. grauioris culpe est. eo quod ab
 his visibilibus deorum fabrica susten
 tatur et regitur et honorem aut contemp
 tum qui istis exhibetur illi remune
 rant. Si sapias ergo auguste. in deo
 rum hostes insurges et te si non deum
 quod nequaquam es. vel deorum te doceb

esse auctorem. si deceptores istos ex te
 minaueris. executores tuos. deorum
 deceptores/ et utroque iniuriam puni
 as. **H**ec celsus. **F**acio tamen adula
 torum prouerbium quod et presentium rerum de
 clarat status. **A**deo quidem ut si quis
 popularium modestie conscientiam
 et securitatem uicio crediderit
 perandum. hostis feliam desecatur aut
 inuidus. **E**orum siquidem aures tenent
 sunt. et iam obsurdueunt. et lingua
 seueriorem sine offensione grauiori
 ma non admittunt. In quo quantu
 a virtute maiorum etas nostra dege
 nerauerit perspicuum est/ cum sine pa
 entia aut nullum aut rari esse opus
 virtutis/ **V**biis docuerunt et exeples
Unde aristippus a maledicti se dis
 cedens dixisse legitur. **U**t tu in lingua
 tue. sic ego meam aurium domini
 sum. **A**ntitanes quoque ait dicens
 sibi/ maledixit tibi ille. **N**on michi
 inquit. sed illi. qui in se quod ille au
 pat agnoscat. **S**ed et si michi mala
 dicere aures. non auro. quod audiat lin
 gua debet esse robustior. cum singulis
 hominibus lingue sint singule. sed
 aures binc. **A**liquatenus tamen au
 ro. quod eoispo me fatetur esse superi
 orem. quonia superioris persone usus
 est/ detractionibus subiacere inferi
 oris inferte. **G**audere itaque nisi de
 gente humanitate homini contempere
 ifelia. **I**ta tunc tunc maledicti sibi
 metello. facile inquit in me est dicere
 nec sim resposurus. **Q**uid senserunt
Tu inquit auctorem maledicti didisti et
 ego conscientia teste didisti maledicti contemp
 nere. **S**ed et dyogenes cum ei nuda
 amicus te auctorem aucti vitupant oportet

Inquit sapientiam ab insipientibus
 ferri. esse enim meliorem iudicat
 mala lingua quem carpit. **Q**uid
 plato? Totius philosophie robur
 paciencia est. Cum et socrates non
 modo verbo neget sapientem posse
 offendi. sed aduersus omnem for-
 tunam/robore virtutis sue manere
 immobilem. **E**t ne philosophis so-
 lus pacientiam sic placuisse credas.
 ipsorum imperatorum ad eam pu-
 bliam exempla conuertunt. In
 greca quis maior aut darioz alex-
 andro? Si antigonus pedagogus
 ephoram fregit/ abiecitq; dicens.
 Etati tue iam regnare conuenit. pu-
 deatq; in corpore regni/ voluptate
 luxurie diari. Quod et ille pacien-
 tissime tulit. licet plerumq; impatientis-
 simus fuerit/ et preem sicut virtute ita
 vicio superaret. **E**t quoz elegan-
 ter et vere comprehensio pirata scribi-
 tur respondisse. **C**u enim alexander
 interrogaret quid ei videret q; ma-
 te haberet infestum. ille libera cotuma-
 tia quid tibi inquit. ut tu orbem terra-
 rum? sed quia id ego vno nauigio
 facio latro vocor? quia tu magna
 classe dicaris ipator. Si solus cap-
 tus sit alexander latro erat. Si ad-
 nutum dyonidi populi famularet. erit
 dyonides impator. na q; ad causa
 no differunt/ nisi quia deteriore est.
 q; rapie iprobis. qui iustiam abice-
 nus deselit. q; manifestius ipugnat
 leges. Quos enim ego fugio. tu pse-
 quer. ego vt aiq; venero. tu psep-
 nis. Ne fortune iniquitas vbi sa-
 militaris angustia: te fastus intole-
 rabilis et inexcusable auaricia fuis-

foat. **S**i fortuna mansuetet. fiet
 forte melior. At tu quo fortunatioz/
 nequior eris. **M**arcus alexander co-
 stantia hois eu merito arguetis ex-
 periar inquit an tu sis futurus meli-
 or. fortunazq; mutabo. ut non ei a
 modo q; deliqueris. s; tuis moribz
 assicibat. Cum itaq; iussit describi
 milia/ vt posset exinde salus legi-
 bz militare. **S**ed ne a solis greci
 mutemur exempla virtutu. **S**apio
 affricanuz cu cum patu pugnat qui-
 da arguet. imperatoze inquit me-
 mac peperit no bellatoze. **M**arcus
 quoz cu cum theutonuz quidam ad
 pugne certame puocaret/ respodie
 Si cupidus mortis esset/ se vita laquo
 posse finire/ et sapiente no tam pug-
 nam q; victoriam quereat. **P**ri-
 mus romanorum imperatorum in-
 l; cesar. q; patientissime multa susti-
 nuit. Cum enim caluicium iniquis-
 sime fecerit: et deficientem capillum
 a ceruice conuocaret ad frontem: ab-
 itato milite ei dictum est. facilius e-
 cesar te caluum no esse. q; me in ex-
 eratu romano quicq; egisse. vl ac-
 tuum esse timidius. **S**ed in lato da-
 uo vsq; ad manus simbriato vtes
 lauius angebatur. Vnde silla opti-
 mates sepius ammonens dicebat.
 ut puerum male preantatum caue-
 rent. **P**reterea margaritarum cu-
 pidissimuz erat. quas pondus earum
 interdum manu conferens discerne-
 bat. Cum ergo cealio iuto tem ve-
 faceret senatus auctoritate denuncia-
 asset: vt ei videbatur iniustam. an-
 te inqt saciaberis margaritis. At h;
 forte. a alieno videbatur: et q; vici

forte animus honestus dissimularet.
 verum et famosi libelli de eo scripti
 sunt et iocularia carmina in eum
 publice divulgata. ut est illud mili-
 tum in triumpho gallico celebratum.
 gallias cesar subegit. nicomedes ce-
 sare nicomedes non triumphat qui sub-
 egit cesarem. Eo quod nicomedes rex bi-
 thynie ferebat cesarem stupro subegit
 se in ulteriore familiaritatem dum-
 minor esset admissum familiaritatem quo-
 que cesaris in allegando senatu a cero-
 nimis acciter et palam irasit. Na-
 tum ab hospite suo. p. mallio rogare-
 tur. ut pugno suo deationatum ex-
 pediret. ait assistente sequentia. Ro-
 me si vis habebit populi difficile est
 Sed et in epla ad gaium cassium vi-
 olatozem dictatozis mordacis scripsit
 Velle p. dibus marcijs me ad cenam
 invitasses. Profecto reliquiarum nichil
 fuisse. nunc me reliquie vire exer-
 cent. **S**ed augustus fortune favor.
 et romani decem iperij auentulo iulio
 longe patientior extitit. Cum enim anto-
 nius maternam eius originem despicie-
 ens eum affum genere et nativam pan-
 sium diceret. Hec rades protulit et eun-
 dem sorore tradita in affinitate gra-
 tia admisit. Cum vero ite adusus p-
 uatum quemdam grauius excederet. To-
 quere inquit auguste quod placet. quod di-
 ligentiam auribus / lingue caatur nitate /
 idipsum quiete manibus / et in omnibus huius
 potentiam tuam accusa. quod nichil aliud
 argui potest in patientia mea. **A**d
 hunc nomen in se servabat patientiam. sed
 eandem alijs indicabat. Vnde cum tybe-
 rius quereretur per eplam quod multi de
 illo prope loqueretur. ita rescripsit.

Si tyberi noli nimis indignari que-
 re qui te male loquatur. Da-
 tis est ei si hoc habemus ne quis no-
 bis malefacere possit. Iste tanta co-
 munitate quoslibet se adveniens ex-
 pibat / ut quemadmodum ioco corruerit.
 sic sibi libellum porrigere vereretur.
 quasi elephanto superum. Et quantum ve-
 ro adulationibus captus est. tantum
 iste ab eis auersus est. Vnde appella-
 tionem domini ut maledictum et op-
 probrium semper exhorruit. Denique
 cum eidem descendenti per sacram via
 desperatus quidam diceret o tybane.
 Si essem inquit / non diceret o tybane.
 uatum etenim est quod aens ingredie-
 batur urbem ne supplicium de quos-
 sumeretur. **C**urans eques roma-
 nus delicijs affluens. cum matrum
 turdum sumisset in conuiuio cesaris.
 interrogauit an mittere liceret. Res-
 pondit princeps. Quid ni liceat.
 Ille statim per fenestram misit. **A**d
 les peritus auacupij. noctuam que ce-
 ris noctes inquit tauerat. spe igen-
 tis primij captam. tulit ad cesarem.
 Laudato impator mille numos ta-
 ti iussit. At ille ausus est dicere. ma-
 lo viuat. auemque dimisit. Abijtque co-
 tumax miles non sine admiratione
 multorum cesare non offensa. **V**etera
 nus cum sibi die dicto / pidi taretur. ce-
 rem rogauit in publico ut adesset.
 Ille prestantissimum aduocatum
 quem elegerat sine mora dedit. **V**ete-
 ranus autem exclamauit voce mag-
 na. At non ego cesar perditante
 te bello acciario vitatum quesui.
 sed pro te ipse pugnaui. **V**etera-

impressas acutrices Erubuit cesar
 veritq; in aduocatione. vt qui vere
 retur non superbus tm̄ sed ingratus
 etiā videri. **A**ntrauerat urbem ado-
 lescens simillimus cesari. perductū
 q; ad cesarē interrogauit augustus.
 dic michi adolecens. fuit vnq; ma-
 ter tua rome. **R**egauit ille. nec con-
 tentus adiecit. sed pater meus sepe
 Joci itaq; asperitate urbana/notici-
 am omnū et familiaritate impara-
 tois sibi conaliam. **A**ugustus in-
 pollione scripserat fescenninos. At
 ego inquit pollio taceo. Non est in
 eum leue scabere. qui potest proscra-
 bere. **D**icit autē non facile conaspie-
 bat iram. ita nec facile admittere
 ad amicitia. 7 que semel admittere
 constantissime retinebat. **E**tē in-
 ter varia de decora a quoda; probro
 se obiectum est. q; adoptionē auu-
 ali supro memerit. quia eum uli-
 us artius admisisse dicitur. non
 sine timore prostrate pudicie. **A**-
 lius quoq; eidem iratus obicit. q;
 solitus esset curia ardenti subire
 fac. q; mollior surgeret pilus. **S**z
 et eo tympanizate. vt primo libro
 dixisse me memini. **V**ides ne inquit
 plebei9 quida;. vt anedus oelbe digi-
 to sepebat. **E**t cū nan9 ob corpis
 breuitate quiaantis cuiuscū impetu
 diceretur. sibi caliamētis gradus
 vtilis vtendū esse respondit. **T**ybe-
 nus quoq; cū in multis legatur fu-
 sse culpabilis. tū aduers9 quida; sa-
 tis firmus ac pacēs extitit. dicit q;
 in auitate libera linguas ēē liberas
 7 mentes hoim oportebat. **E**t vt
 ad peiores trāseā. **D**omiti9 vboz

satē pacēs fuit. in quo sic luisse fer-
 tur orator lualis. nō esse mirādū q;
 eneā haberet barbā. cui os ferreū
 cor plumbeū esset. eo q; duca dūtax
 at loquebatur que ex imq;ta; ad-
 pe quā corde cōperat pcedebant.
Iniquitas enī sedere scribitur super
 taletū plumbi. **V**espasian9 quoq;
 de quo in libro secundo dū iherosoli-
 morū destructio describeretur scām9
 mentionē. etiā infimoz conuicia pa-
 cienter tulit. adeo vt sene buailo p-
 damate i improperū eius vulpem
 pilū posse mutare non animū. eo q;
 natura cupidissimus esset pecunie.
 nec auariciā minueret processus cta-
 tis. respondisse dicitur huiusmōi ho-
 minibus debem9 risū. nobis correcti-
 onē. sed penā criminosis. **F**ra de fi-
 lio ei9 tyto qd dicit. q; p;is auariciā
 tāta liberalitate purgavit vt amor
 et deliciae huāni generis ab oibus di-
 cretur constantissime tenēs in morib9
 ne quē postulādi grā ad se acceden-
 tem sine re vel spe quocūq; modo di-
 mitteret. **V**nde interrogantibus da-
 mesticis cur plura polliceretur q; p-
 tate posset. respondit non oportere
 quēq; a sermōe pnapis trāse discē-
 dere. **I**te quoq; recordat9 sup cenā
 q; nichil tota die anq; pstitisset. do-
 lens 7 gemens dixit. **O** amia hūc
 diem perdiidi. **Q**uē in vita offende-
 rit a iherosolimozū reuersus exadi-
 o/nondū legi. et forte illum vindi-
 cem innocētiē 7 euasixi redempto-
 ris elegit dominus qui populū exce-
 ratū incolumi conscientia nō modo
 innocenter sed et religiose deprime-
 ret et deleret. **F**actus etenī horam

qua moriendum erat. cū lectica ve
 heretur suscepisse diatur celi. mul
 tumq; cōquestus est capi sibi vitam
 imerenti. Neq; enim exstare vllum
 factū suum qd sibi penitendū esset.
 excepto vno dumtaxat. id quale fu
 erit. neq; tūc ipse pdidit. nec cuiq;
 notū fuit. ¶ Quid de patiētia huius
 loquor cuius tanta benignitas erat
 vt sua iniuria dū a cōiubus abstine
 ret. vix crederet que qd posse moueri
 Tūc quidem auilitatis et huāni
 tatis in imperio fuit vt oibus pdes
 se. nullūq; punire studuerit Cōiue
 tos cōiurationis ptea se dimisit ille
 sos. et in pristina familiaritate ad
 misit Sed et domitianus q; grauissi
 mā theomachiam exercuit post ne
 ronē huius virtutis aliquid plerūq;
 indulgit aiubus. licet in eos gratis
 qnq; insaniret Homo quidē vsq; qua
 q; inutilis. et qui nichil aliud habe
 bat virale nisi nomē imperij Vt tū
 ignauia mentis. et inercia corpis /
 sub ptextu pnapatus occultaret. coti
 die sibi secretū horarū spacium redi
 cabat. nec quicq; interdū facere con
 succerat nisi captare muscas. et cas
 dem stilo facuto configere. vt auidā
 interroganti ne quis intus esset cū
 cecidit. nō absuerit sibi responsum a
 metello sit Ne musca quidem Quis
 licet impiissimo principi innotuerit
 dissimulare maluit qm punire ¶ Sed
 tūc paciētiē exemplā ppono cum
 omnibus liqueat nichil firmū esse
 et stabile / quod leuis aere flatu con
 tititur Quis vitum fortem credat
 quem verborum mouet impulsus.
 et ei quietem excutit. et virtutum

compage dirupta / ipsius anime sā
 guinem eliat? Vnde et publico iure
 statutum est. ne pro verbis frivolis
 quisq; seueritate penarum iuratur
 Ait enim imperator diuozum theoa
 dosij / archadij et honorij statuta cō
 firmans Si quis modeste nescius
 et pudoris ignarus / improbo petu
 lantiq; maledicto / nomina nostra cre
 diderit laescentia. ac temulentia.
 turbulentus obtrectator temporū
 fuerit. cum pene nolumus subiuga
 ri. neq; durum aliquid neq; aspectū
 sustinere. quoniam si id ex leuitate
 processit contempnendum est. si ab
 insania miseratione dignissimū. si
 ex iniuria remittendum Vnde inte
 gris omnibus hoc ad nostram cōsci
 entiam referatur. vt ex personis ho
 minū dicta pensemus et vtum pre
 ternitti an exquiri debeant. censea
 mus Ex quibus colligitur dictis ho
 minū non moueri eum qui aut vie
 tutis amator est aut iuris consu
 tioni obtemperans Omne vaser vi
 cium videnti flaccus amicus et tangit
 et admissus certū precordia ludic.
 ¶ Familiare siquidem sapienti est.
 vt magno placet augustino potius
 a quolibet reprehēdi. qm siue ab ec
 rante siue ab adulate laudari Zul
 lus enim reprehētor formidandus
 est amatori veritatis Etenim aut
 inimicus reprehēsus est aut ami
 cus Si inimicus insultat. ferendū
 est Amicus autem si errat / docendū
 Si doceat / audiendus. Laudator
 vero et errans / confirmat errorem.
 et adulator / illiat in errorem. Ait er
 go rex fidelis. et ceteri in bñplacito dñi

relinquēs / si sapiāt regib9 / et p̄inci
pib9 iusticie / humilitatē exemplū ⁊
fortitudinis. Coarripit me iust9 in
miserordia. et increpabit me / oleū
autē pacōis nō ip̄iguet caput meū
Consonat ei ethias dicens Falsus
honor iuuat aut mēdax ifantia ter
ret. Capitulum xv. Qz ei dūtaxat licet
adulāz quē licet occidere et qz ty
rānus publicus hostis est.

Urupamē / cui debet h ole
um pacōis qd̄ reprobat p̄
abul9 regū fidelium / ⁊ ad qd̄
emendū in fatuitate sua / exclusas
virgines mittit euāgelicus sermo?
Si utiqz qui in sordibus est. ⁊ iusto
dei iudicio sordescit amplius et vul
si opinione pot9 splendere appetit.
qz caritatis operūqz eius feruere in
tudio. Vñ ⁊ in sc̄larib9 litteris cau
tū est. quia aliter cū amico. alit̄ vi
uendū est cū tyrāno. Amico utiqz
adulāz nō licet. ⁊ aures tyrāni mul
tere latū est. Si namqz licet adula
re quē licet occidere. Porro tyrannū
occidere nō modo licitum est s̄ equū
⁊ iustum. Qui enī gladiū accipit.
gladio dignus est interire. S̄z acci
pere intelligit̄ qui eū pp̄ria temeri
tate vsurpat nō qui vtendi eo a do
mino accipit potestate. Utiqz qui a
deo accipit potestate. legib9 seruit.
et iusticie et iurē est famulus. Qui
vero eā vsurpat. iura dep̄mit. ⁊ vo
lūtati sue leges submittit. In eū ex
ercemat. et publica potestas seruit
in eū qui euacuate nitē publicā ma
nū. Et cū multa sint crimina maiest

tatis. nullū graui9 est eo / qd̄ aduer
sum ipsum corp9 iusticie exercetur.
Tyrānus ergo nō modo publicū
crimen. s̄ si fieri posset plus qz publi
cū est. Si enī crimen maiestatis oēs
p̄secutores admittit / q̄to magis il
lud qd̄ leges p̄uenit. q̄ ip̄is debent
impatorib9 ipeare? Certe hostem
publicū nemo v̄lascatur. et quis q̄s
eū non p̄sequitur in seipsum ⁊ in to
tum republice mūdane corpus de
linquit.

Explicat liber tertius.

Incipiunt capitula libri quarti.

De differentia p̄ncipis ⁊ tyran
ni et quid est p̄nceps. Ca. 1.

Quid lex et qz p̄nceps licet sit
legis nexib9 absolutus legē tamē
seru9 est et equitatis. geritqz p̄sonā
publicā et innocenter sanguinē fun
dit. Capitulum secundum.

Qz p̄nceps est minister sacerto
tū. et minor eis et qd̄ sit ministeriū
p̄ncipat9 fidelit̄ gerere. Ca. 111.

Qz diuine legē auctoritate con
stat p̄ncipem legi iusticie esse sub
iectum. Capitulum quartū.

Qz p̄ncipē castum esse oportet.
et auariā declinare. Capitulum v.

Qz debet legem dei habere p̄e
mētē et oculis semp. et peritus esse
in litteris et litteratorum agi consi
lijs. Capitulum sextū.

Qz timorē dei doceri debz et hui
lis esse. ⁊ sic seruaē hūilitatē qz auc
toritas publica nō minuat. et qz p̄
ceptoz alia mobilia. alia immobi
lia. Capitulum septimū.

¶ De moderatioe iustie & demeritis principis. que debent in eo ad utilitate reipublice preparari. Cplm viij.

¶ Quid sit declinare ad dexteram vel sinistram qd princeps prohibetur. Capitulu nonu.

¶ Quid utilitatis de cultu iusticie principes sequantur. Cplm de amu

¶ Que sit alia merces principum Capitulum vnde amu

¶ Ex qb9 causis transferat principatus & regna. Cplm duodecimu

¶ Explicat capitula libri quarti.

¶ Incipit prologus in libru quartu

Hocna quide res e pfectio veritatis. & q in auribus erro rum tenebris. que negligetia pfecte frequentissime viciae

Quid em veru sit. quis recte examinat reb9 incognit9? Noticia at veru eo q viciu no dirigit pceptor / iusticie aulcos exacerbat in pena deli quetis Est ergo pm9 philosophadi grad9: gencu reru / pprietatesq; discutere. ut qd i singulis veru sit priter agnoscat Secundu vt quis qd id veritatis qd ei illuxerit fideliter assequatur Hec aut philosophatu strata illi soli puia est / qui de regno vanitatis pdomat in libertate qua liberi fut quos veritas liberauit. & spui seruitutes colla iugo iniquitatis & iusticie subducent Vbi ei est spus dei. ibi libertas. metusq; seruilis viris qz pferens exterminator spiritus sancti est Porro spus est. q loquitur veritate in cōspectu pnapu. nec

etubescit. & paupes spu regibus anteponit aut equat. & quos sibi fecerit coherere. docet scire loqui / & facere veritate Qui vō veritate nō vult audire vel loqui / a spu veritate alienus est Sed hec hadenus. nūc in quo tyran9 differet a pnapē audiamus **¶** Explicat prolog9 libri quarti

¶ Incipit liber quartus

¶ Capitulu pmu De differentia principis & tyrani. & quid sit princeps

Et ergo tyranu et principis hec differentia sola vel maxima. q hic legi obtepat. et ei9 arbitrio populū regit / cui9 se credit ministris & in reipublice munerib9 exercendis et onerib9 subeidis / legis bnficio / sibi primū vendicat locū In eoq; pferatur ceteris. q cum singuli tenentur ad singula. pnapu onera iniungunt vniuersa Vnde merito in eo omniu subditorum potestas conferatur. ut in utilitate singuloru. & omnium exquidat & facta sibi ipse sufficiat. & humane reipublice status optime disponatur. dum sunt alteri mēbra In quo quidem optima viuēdi ducte naturam sequimur. que microscosm sui id est mundi minoris. hominis. s. sensus vniuersos in capite collocauit. & sic ei vniuersa mēbra subiecit. ut omnia recte moueantur dum sani capitis sequuntur arbitriū Tot ergo & tantis pūle legis apex pnapalis extollitur et splendet. quot et qta sibi ipse necessaria credidit Recte qz. qz ppla nichil vtili9 ē. qz vt pnapis necessitas

repleatur. quippe cum nec volūtas eius iusticie inueniatur aduersa. **E**rgo ut eū plerūq; diffiniunt. princeps potestas publica et in terra quedā diuine maiestatis ymago. Proculdubio magnū quid diuine virtutis. declaratur inesse principi bus dum homines nutibus eorum colla submitunt et securi plerūq; ferendas prebent ceruices. Et in pulsu diuino quisq; timet quibus ipse timore est. Quod fieri posse nō arbitror nisi nutu faciente diuino. **O**mnis etenim potestas a domino deo est. et cum illo fuit semper et est ante eum ordinate ratio potestatis. Quod igitur princeps potest ita a deo est. ut potestas a domino non recedat. sed ea virtute per supposita manum in omnibus doctrinam faciens demerit aut iusticie sue. Cui ergo resistit potestati dei ordinatio resistit. pence quem est auctoritas conferendi eam. et cum vult auferendi vel minuendi eam. Neq; enim potentis est cum vult seuire in subditos. sed diuine dispensationis beneplacito suo punire vel exercere subditos. **V**nde et in persecuti one hunozum athila interrogat9 a religioso cuiusdā ciuitate episcopo nus esset. ai respōdiss9/ego sū athila flagellū dei venerat9 in eo ut scribitur diuinā maiestate episcop9/bene inq; venit minister dei/ et illud bñ dix9 q; venit in noīe dñi i geminās. reseratis ecclē forib9 p seutozem ad misit. p que et assecut9 est martiriū palmā. flagellū autē dñi excludere nō audebat. scies. quia dilect9 filius

flagellatur. et nec ipsi9 flagelli esse nisi a dño potestate. Si itaq; a deo venerabilis est bonis potestas etiā in plaga electozum quis eam nō vereretur que a domino instituta est/ ad vindictam malefactorū laudem vero bonozum et legibus deuotione promptissima famulatur? Digna siquidem vox est. ut ait imperator maiestate regnantis/se legibus alligatum principem profiteri. quia de iuris auctoritate principis pedit auctoritas. Et reuera maius imperio est/ submittere legibus principatum. ut nichil sibi princeps licere opinetur quod a iusticie equitate discordet. **C**apitulū ij. Quid lex et q; princeps licet sit legis nexibus absolutus; legis tamen seruus est et equitatis/ geritq; personam publicam et innocenter sanguinem fundit.

Nec in eo sibi princeps detrahi arbitret. nisi iusticie sue statuta pferenda crediderint iusticie dei. cuius iusticia in eum est. et lex eius equitas. Porro equitas. ut iurisperiti asserunt rerum que nientia est. que aucta coequiparat ratione. et in paribus rebus paria iura desiderat/ in oēs equabilis. tribuens vnicuiq; quod suū est. Lex vero eius interpres est. utpote cui equitatis et iusticie volūtas innotuit. **V**nde et eam omnium rerum diuinarum et humanarū p potem esse crisippus asseruit. Ideoq; prestare omnibus bonis et malis et tam rerum q; hominum principem et ducem esse. Cui papinianus vir quidem iuris expe

cientissim9 & demostenes orator p
 potens videntur suffragari. & oim
 hominū subicere obediētiā. eo q lex
 omnis/inuētio quedam est et donū
 dei/dogma sapientum/corruptio vo
 lūtanoz excessuū/auitātē ppositio/
 & totiq camis fuga. scdm quam de
 cet viuere omis/qui i politicē rei vni
 uersitate versant. Omis itaqz neces
 sitate legis seruāte/tenētur astrici/
 nisi forte aliquis sit cui inq̄tatis li
 centia videatur indulta. Princeps
 tamen legis nexib9 dicitur absolu
 tus. nō quia ei iniqua liceat. Sed
 quia is esse debet qui nō timore pe
 ne. s; amore iusticie/cquitatē colat/
 reipublice procuret vtilitatem/et in
 oibus alioz cōmoda puate pferat
 volūtatē. **S**ed quis in negocijs
 publicis loquet. de p̄ncipis volūta
 te cum in eis nil sibi velle liceat nisi
 quod lex aut eq̄tas persuadet. aut
 ratio ḡmunis vtilitatis iudicat? C
 ius nāqz voluntas in hys vim de
 bet habere iudicij. et rectissime quod
 ei placet in talib9 legis habet viga
 rem eo q ab eq̄tatis mēte/ci9 sentē
 tia nō discordet. De vultu tuo inq̄
 iudiciū meū prodeat oculi tui vide
 ant equitatem. Iudex enī incorrup
 tus est. cui9 sentētia ex cōtemplatio
 ne assidua ymago est eq̄tatis. Pub
 lice ergo vtilitatis minister/ & equi
 tatis seruus/est princeps. & in ea
 personam publicam gerit/ q omniū
 iniurias et dampna. sed et crimina
 omnia/equitate media punit. Vir
 ga quoqz eius & baculus/adhibita
 moderatione sapientie/contractus
 oim et errores ad viā reducat eq̄ta

tis. vt merito potestati spūs cōgēa
 tuletur dicens Virga tua & bacul9
 tuus ipsa me cōsolata sunt. Sed &
 dixit eius fortis quidem. s; infie
 moz dixit est. & qui malignatū
 iacula pro innocētibus potēter expi
 piat. Officiū quoqz eius illis q mi
 mū possunt plurimū p̄est. & illis q
 nocere desiderāt plurimū aduersat.
Nō ergo sine causa gladiū por
 tat quo innocēter sanguinē fundit.
 vt tamen vir sanguinū nō sit. & ho
 mines frequēter occidat vt nō inue
 rat nomē homiadij/vel reatu. Si et
 magno credit augustinus. dauid vir
 sanguinū dicitur est nō ppter bella s;
 propter vriam. & samuel nūqz vir
 sanguinū aut homiada scribitur. li
 cet agag pinguisimū regem ama
 lech interfecerit. Hic siquē gladi9
 est corumbē q sine felle uratur/sine
 ira audia ferit. et cum dimicat nul
 lam omnino concipit amaritudinem.
 Nam sicut lex culpas persequitur
 sine odio personaz. ita et princeps
 delinquentes rectissime punit. non
 aliquo iracundie motu. sed mansue
 te legis arbitrio. Nam et si suos p̄n
 ceps videatur habere licetores ipse
 aut solus aut p̄cipuus credend9
 est licetor. cui ferire licitum est per sup
 positam manum. Vt enim ad stop
 vos accedamus qui causas nominū
 diligentius inuestigant. licetor dicitur
 quasi legis icetor. eo q ad ipsiq
 spectat officium ferire quem lex in
 dicat ferendum. Unde et antiqui
 dex nocentes punit. cum teo gladi
 us immineret. obtempēta legis

arbiterio dicebatur. vel legē imple-
re rei tristitia mitigaret vel mansue-
tudo verborū

Capitulū terciū. *De p̄ncipe
ministrer est sacerdotū. & minor cis-
et quid sit ministrerū p̄ncipatus fi-
deliter gerere*

Nunc q̄ gladium de manu
ecclie accipit p̄ncipes cū tñ
ip̄a gladiū sāguinis omni-
no nō habeat. habet tamen & istū.
sed eo utitur per p̄ncipis manū. cui
venerandorū corporū contulit potes-
tate. spiritualiū sibi i pot̄tatiū aucto-
ritate reseruat. Est q̄ p̄ncipe sa-
cerdotū q̄cē ministrer. et q̄ sacerdotū of-
ficiū illā parte exercet. que sacerdotū
in manibus videtur indigna. **S**a-
cerdotū nāq̄ legū omne officiū religi-
osū & piū est. Illud tamen inferius
quod in penis criminū exercetur. et
quācā carnificij representare videt̄
ymaginē. Unde et cōstantin⁹ roma-
norū fidelissimus imperator cum sa-
cerdotū consiliū niceam conuocasset
nec p̄mū locū tenere ausus ē. nec se
p̄sbyterorū imiscere confessib⁹. s̄
secem nouissimā occupauit. Dent̄
tias vero quas ab eis approbatas
audiuit ita veneratus est. ac si eas
de diuine maiestatis sensisset ema-
nasse iudicio. **S**z & libellos scriptio-
nū quos ad iurē conceptos sacerdotū
cū crimina continentes imperatori
p̄reperant. suscepit quē dānosq̄
reposuit in sinu suo. **C**ū autē eisdē
ad caritatem et concordia reuocā-
ser. dixit sibi tanq̄ hominū. & qui iu-
dicio subiaceret sacerdotū illiatū esse
deorū examinare causas / qui non

possunt nisi a solo deo iudicari libel-
los q̄ quos receperat non inspectos
dedit incendio / patrum ventus cri-
mina vel cōuicia publicare / **E**tham
reprobi filij maledictionem incur-
re. qui patris verenda non texit. **V**n-
de et in scriptis nicholai romani p̄-
tisticis. item dixisse narratur. **V**ere
si p̄topzijs oculis vidissem sacerdo-
tē dei aut aliquē eorū qui monachi-
co habitu circūamicti sūt peccatē. da-
nudem meā explicarem. et cooperi-
rem eum ne ab aliquo videretur

Sed & theodosius magnus ip̄era-
tor ob mentā noxam non tamen
extenus grauem a sacerdote medio-
lanensi a regaliū usu et insignibus
imperij suspensus est. et iudiciā sibi
penitentia homiadij / patienter et
solempniter egit. **P**rofecto ut doc-
toris gentiū testimonio utar. ma-
ior est qui benediat. q̄ qui benedici-
tur. et penes quem est conferende
dignitatis auctoritas. cum cui dig-
nitas ipsa conferatur / honoris priui-
legio antecedit. **P**orro de ratione
iuris / eius est nolle cuius est velle.
et eius est auferte qui de iure cōfer-
te potest. **N**onne samuel in saulem
ex causa inobedientie depositionis
sententiā tulit. et ei in regni apicem
humilem ysai filium subrogauit ?

Si vō constitutus p̄ncipes suscep-
tum ministrerū fideliter gesserit tan-
tus ei honor exhibendus est et reue-
rentia tanta. quantū caput oibus
mēbris corporis antecellit. **S**erit
autem fideliter ministrerū / cum sue
cōditionis memore / vniūsitatis sub-
iectū se p̄sonā gerē recordat. et se

nō sibi suam vitam. sed alijs debere
 cognoscit. Et eā illis ordinata carita
 te distribuit. Totū ergo se deo de
 bet. plurimū sue patrie. multū patē
 tibus et p̄p̄iis. extraneis m̄mū.
 nō nichil tamē Sapientib9 ergo
 et insipientib9 debitor est. pusillis et
 maiorib9. Que quidē inspectio q̄mu
 nis est omnium prelatozū. Et eozū
 qui spiritualium curam gerunt. Et
 qui secularem iurisdictionem exer
 cent. **V**nde et melchidech quem
 primū scriptura regem introducit
 et sacerdotem ut ad presens myste
 rium taceatur quo prefiguratur xp̄m
 qui in celis sine matre et in teris
 sine patre natus est. ille inq̄ nec pa
 trem nec matrem legit habuisse.
 nō q̄ utroq̄ caruit. sed q̄ regnū
 et sacerdotiū de ratione nō parūne
 caro et sāguis. cū in alterutro crea
 to. parentum respect9 etra virtutum
 merita p̄ualere nō debeat. sed salu
 bzia subiectoz fidelīū vota. Et cum
 alterutrius culmis apicem cōscende
 rit. quis obliuisci debet et affectum
 carnis. et id solū agere quod subdi
 tozum sal9 exposcit. Subiectis ita
 q̄ pater sit et marit9. aut si tenerio
 rem nouerit affectionē utatur ea.
 Amari magis studeat q̄ timeri. et se
 talem illis exhibeat. ut vitam ei9
 ex deuotione p̄ferant sue. et inuolu
 nitate illi9 quādam publicam repu
 tent vitam. Et ei tunc omnia recte
 p̄cedet. et paucoz stipatus obseq̄o
 p̄ualebit si opus est aduersus in
 numerabiles. Fortis et ei ē ut mors
 dilectio. et cuneus quē funiculi amo
 ris constingunt nō facile rumpitur.

Dozenses cū atheniensib9 pug
 naturi de euentu p̄elij oracula con
 suluerūt. responsū est superioris fo
 re nisi regem atheniensī occidisset.
 Cū ventum esset in bellū. militib9
 ante omnia regis custodia p̄p̄itur.
 Atheniensib9 eo tempore rex uoz9
 erat qui responsō dei et p̄ceptis
 hostiū cognitis. mutato regis habi
 tu sacramenta collo gerens. et casta
 hostium ingreditur. Ibi turba obsi
 tentiū a milite quē salax percussit.
 interficit. Cognito regis corpore do
 zenses sine p̄elio discedūt. atq̄ ita
 atheniensēs. virtute ducti. p̄ salute
 patrie morti se offerentis. bello libe
 rantur. **I**tem ligur9 in regno suo
 decreta cōstituēs. pplm in obsequia
 p̄napū. p̄nāpes ad iusticiā impioz
 firmavit. auri argentiq̄ vsū et om̄
 scelerum materiā susulit. **D**enatū
 custodiam legū. pplō subeligendi se
 natū. potestate dedit. **S**tatuē virgi
 nem sine dote nubere. ut eligeretur
 uxores nō pecunia. **M**aximū hono
 rem pro gradu etate. senum esse vo
 luit. nec sane vsq̄ terre loam ho
 noratiorē senectus habet. **D**enā
 ut eternitatem suis legibus daret.
 iureiurādo obligat ciuitatem nichil
 eos de legibus eius mutatos an
 teq̄ reuertetur. **P**roscribitur autē
 creatam ibi perpetuum exilium egre
 obiaq̄ moriens ossa sua i mare ius
 sit. ne relatē lacre demonem solutoe
 se religione iuriscandi in dissoluen
 die legib9 arbitrent. **H**is qui
 dem exemplis eo libentius utoz. q̄
 apostolum paulum cisdem vsū
 dū atheniensibus p̄dicaret inuicia

Studuit predicator egregius ihe-
 su christu & hunc crucifixu sic menti-
 bus eorum ingerere. ut per ignomini-
 am crucis / liberationu multorum. ex-
 emplo gentiliu prouenisse doceret.
 Sed et ista persuasit fieri non sole-
 re nisi in sanguine iustorum. & eorum q
 ad liberatione omnium simul iudeoz
 et gentiu nemo sufficiens potuit in-
 ueniri. nisi ille cui in hereditate date
 sunt gentes. et p̄finita est omnis te-
 rra possessio eius. Hunc autē aliū es-
 se non posse q̄ filiu omnipotentis dei
 asseruit. cū preter deū / gentes & ter-
 ras omnes / nemo subegerit. Dū er-
 go sic crucis ignominia predicaret.
 ut gentiu paulatim euocaretur stulti-
 tia sensim ad dei v̄bū dei q̄ sapiēti-
 am. & ipsū etiam diuine maiestatis
 solū / verbū fidei / & linguā predica-
 tionis euehit. Et ne v̄t̄ euāgelij sub-
 iectis infirmitate vilesceret / a scan-
 dalo iudeoz / gentiuq̄ stulticia / ope-
 ra crucifixi que in fame testimonio
 constaret q̄ ea non posset facere ni-
 si deus. Sed quia multa in v̄t̄ q̄
 partem crebro fama mentitur. ipsa
 iuuabat famā q̄ discipuli illius ma-
 iora faciebant. dum ad v̄mbra disci-
 puli a quacunq̄ infirmitate sanaba-
 tur egroti. Quid multa? Astuas
 q̄ philozophoz tēdiadas / resurgēs
 mortuus confutabat. Decios duces
 romanorū se pro suis exercitibus de-
 uouisse percelebre est. Iulius quoq̄
 desar dux inquit qui non laborat.
 ut militibus carus sit. militē nescit

amare. nescit huānitate ducis in ex-
 eratu aduersus hostes esse. Idem
 nunq̄ dixit militibus. Ite huc. s̄ ve-
 nite. Dicebat enī quia participatus
 cū duce labor videtur militibus mi-
 nor. Preterea voluptas corporis eo-
 dem auctore vitanda est. Dicebat enī
 in bello corpora hominū gladijs / in
 pace voluptatibus vulnerari. Den-
 serat enī gentiu triumphator / volup-
 tatem nullo modo tam facile supera-
 ti q̄ fuga eo q̄ ipsum qui gentes do-
 muerat / venenis nexibus innodauit
 mulier impudica

Capitulū quartū De diuine le-
 gis auctoritate constat p̄ncipe legi-
 iusticie esse subiectū

Sed q̄d ad emendicata gē-
 tū exempla de auro. que
 tamē plurima sunt cū recti-
 us quisq̄ possit ad faciēda legibz
 q̄ exemplis v̄t̄geri? At ne ipsū p̄n-
 cipem vsq̄ quaq̄ solutū legibus opi-
 neris / audi quā legem imponat p̄n-
 cipibus rex magnus super omnē ter-
 rā / terribilis et q̄ aufert spiritū p̄n-
 cipū. Cū inquit ingressus fueris ter-
 ram quā dominus deus dabit tibi &
 possideris eam. habitauerisq̄ in illa
 & dixeris / constitua super me regem
 sicut habent omnes per circuitū na-
 tiones / eum constitues quē dominus
 deus tuus elegerit de numero fra-
 trū tuorū. Non poteris alteri⁹ gen-
 tis hominē regem facere. qui nō sit
 frater tuus. Cūq̄ fuerit constitutus
 non multiplicabit sibi equos nec re-
 ducet populum in egyptum / equita-
 tus numero subleuatus. p̄sertim
 cum dominus p̄cepit vobis. ve-

ne quaquam per eandem viam amplius
revertamini. **N**on habebit uxores
plurimas que efficiant animam eius.
neque argenti et auri imensa ponde-
ra. Postquam autem sedent in solio reg-
ni sui describit sibi de utronomium le-
gis huius in volumine accipiens
exemplar a sacerdotibus leuitice tri-
bus. **E**t habebit secum. **L**egatque illud
omnibus diebus vite sue ut discat ti-
mere dominum deum suum. et custodire ver-
ba. et ceremonias eius que in lege pre-
cepta sunt. **N**ec eleuetur cor eius in
superbia super fratres suos. neque de-
clinet in partem dexteram vel sinistram. ut
longo tempore regnet ipse et filius
eius super israel. **N**unquid queso
nulla lege artatur que lex ista con-
stringit? **H**ec utique divina est et im-
pune solui non potest. **S**ingula ver-
ba eius si sapient in auribus principum
tonitrua sunt. **T**aceo de e-
lectione et forma eius. que in prin-
cipis creatione exprimitur. **V**ivendi
formulam que ei prescripta est. mecum
paulisper attende. **C**um inquit fu-
rit constitutus que totius se populi fra-
tris religionis cultu et affectu carita-
tis profiteatur. non multiplicabit
sibi equos quorum numerositate sit
subditis onerosus. **E**quos equitatem
multiplicare est. plures quam ipsa neces-
sitas exigat vane glorie causa. vel
errores alterius congregare. **N**ul-
tum enim et parum si participatorum
principum sequimur legitime quanti-
tatis diminutionem in singulis rerum
generibus significant vel excessum.
Non erit ergo canes multiplicare
volucres vel rapaces. aut truces bestias

aut quolibet portet nature aut
equorum qui ad miliciam necessarii sunt.
Et usus totius vite ex quantitate
legittima presinitus est numerus.
Nam de hystrionibus et mimis scurris
et meretricibus lenocibus. et huiusmodi pro-
digis hominum. que principum oportet
potius exterminare quam fouere. non
fuit in lege mentio facta. que quidem
omnes abhominaciones istas non
modo a principum aula excludit. sed
eliminat a populo dei. **E**quorum no-
mine totius familie. **E**t impedimen-
torum omnium necessarius intelligitur
usus. cuius legitima quantitas est
quam ratio necessitatis aut utilitatis
exposcit. **I**ta tamen ut utile et ho-
nestum consequatur. **E**t civilitas conscri-
batur honestus. **P**hilosophis enim
iam pridem placuit perniciosa esse nul-
lam esse opinionem illoorum opinionem.
qui utile separant ab honesto et ser-
tentiam verissimam et utilissimam esse ho-
nestum. **E**t utile in se usquequaque con-
verti. **P**lato (ut ferunt hystrorie
gentium) cum vidisset dyonisiu sicilie
tyrannum corporis sui septu custodi-
bus. quod tantum inquit malum fecit
tibi. ut a tam multis necesse habeas cus-
todiri. **H**oc utique principum non oportet.
qui officiis ita sibi omnium pro-
prie affectus. ut quisque subditus pro-
prio periculis iminentibus caput op-
ponat. cum eadem urgente natura se pro
capite soleant membra exponere. et
pellē pro pelle et amata que habet ha-
ponat pro aia sua. **D**e qua nec re-
ducet populum in egiptum cetera nume-
ro subleuat. **M**agna siquidem dilige-
tia precauedum est omni. qui in similitate

constituitur / ne inferiores contum
 pat exemplis et abusione rerum et per
 superbie aut luxurie viam / ad confu
 sionis tenebras reducat populum.
 frequens est enim ut subditi superiorum
 via imitentur. quia magistratum po
 pulus studet esse conformis. et unum
 quodlibet appetit in quo alium ter
 nit illustre. Celebre est illud versifi
catoris egregij sensu et verba mag
ni theodosij exprimentis In comune
inbes si quid censes ve tenendum. Pri
mum iussa subitunc observator equi
fit populus. nec ferre negat. cum
duxore ipm vident patere sibi. Co
ponit orbis regis ad exemplum. Nec
sic inflatere sensus humanos edicta
valent. quod vita regentis. Mobile mu
tatur semp cum prinape vulgus
 Quorum singulorum facultates nequa
 que propriis omnium adequatur De lo
 culis propriis quilibet sumit. at po
 testas de archa publica vel annulo
 haurit Que si forte defecerit. ad sin
 gulorum reuertitur facultates At qui
 priuatum queque / suis necesse est esse
 contentum Que si fuerint attenuata
 qui nunc potentis appetebat fulgore
 paupertate sordidus / confusionis sue
 tenebras erubescit Inde etiam late
 demoniorum decreto / potestatibus / in
 usu publicorum bonorum. patas idiam
 est. dum enim hereditariis ita et hijs que
 pinguiorum fortuna accedunt comuni
 iure uti liceat. Capitulum quintum. Quod
prinape castum esse oportet et auaritia
am dedinare

H Dicat lex Non habebit ux
 ores plurimas que afficiant
 animam eius. Aliam quidem su

it queque in populo dei. ut pagante
 sobolis gratia et fidelem populum dila
 tandi. plures quis sortiretur uxores
 In exemplum licentie huius occurrit
 patriarche. cum Sara vasa sit iure suo.
 corpore scilicet abrahe in utero ali
 eno analle ministerio de vico susci
 piens filium ysmael Jacob quoque so
 rorem sibi duplicato coniugio. fecunditas
 caritate ancillas asauit At qui reges
 perpetue prohibitionis laqueum tenet.
 et a plurium uxorum amplexibus arceat.
 et cum in alijs / plures vnus esse li
 citum faciat / in regibus perpetuo ut vna
 vnus sit optinet. Numquid fornicati
 ti vel adulterari / stuprum ut licet com
 mittere cum pluribus cum nec etiam ge
 neris multiplicandi causa aut prece
 di heredis. liceat uxoribus amisceri?
 Quod stupra. adulteria. aut quasi
 bet fornicationes. punit potestas. eisdem
 subiecta criminibus? Nec uxores da
 uid quisque obiciat. qui forte in hoc
 sicut et in multis alijs speciali pri
 legio gaudet. licet facile conuincerim
 que et ipse in hac parte deliquerit Da
 uid eum affectus ille uxoris prodi
 tione et hominatio in adulterium in
 pegit. Nec in illius excusatione la
 borosus. qui prophetica conuentus et
 conuictus parabola. seipsum vitium
 mortis esse respondit Habes itaque
 regem cum regibus delinquentem in
 et vti nam cum penitente peniteant
 et fateantur cum confitente culpam
 et satisficientes cum satisficiente re
 uertantur ad vitam Ipsam quoque
 sapientiam salomonis mulierum in
 fatuauit amor. Dequitur. nec habe
bit argentum et auri imensa pondera

Eant nunc et domino prohibete argentu sibi et auru thesaurizent facientes ex calupnia questu. de paupertatibus alioru habundantia querant de rapinis diuitias. et singulare sibi beatitudinem statuunt in calamitate multorum. Sed copia salomonis obiit aliquis Esto/principem loci pletem fieri non prohibeo. sed auctum. Nonne aurum et argentum tempore salomonis viluerunt? Non utique viluissent si eorum immensa pondera et que usum excederent sibi rex cupidus congesisset. Potuerat ea in terra de fodiens quo cariora fierent humanis usibus subtrahere.

Apud petroniu trimalchio refert fabrum fuisse qui vitrea vasa faceret tenacitatis tate ut non magis quam aurea vel argentea frangeretur. Cum ergo si aliam huiusmodi de vitro purissimo et solute putabat digna cesare fabri casset cum munere suo cesarem adiens admissus est. Laudata est spes muneris/commendata manus artificis. accepta ta est deuotio donat. Faber vero ut admiratione intuentium verteret in stupore et sibi plenius conuiliaret gratiam imperatoris. petita de manu cesaris fiala recepit eamque validius precie in pauimentu tanto iperitu ut nec solidissima et statissima eris materia illa maneret. Cesar autem ad hunc non magis stupuit quam exauit. At ille de terra sustulit fiala que quidem non fracta erat sed collisa ac si ens substantia vitri specie induisset. Deinde martiolu de sinu pferens/vicium corripit optissime. et tamquam collisum vas creum crebris igitur reparauit. Quo facta

se celum iouis tenere arbitratus est eo que familiaritatem cesaris. et admiratione omnium se pmeruisse credebat. Sed seaus accidit. Quisuit enim cesar an alius sciret hanc pdituam vitreorum. Quod cum negaret. eum de collari precepit imperator dicens. quia si hoc artificium innotesceret. aurum et argentum vilesceret quasi lutum.

An vera sit relatio et fidelis intertum est. et de facto cesare/diversi diuersa sentiunt. Ego vero sapientior non puidias intellectui/deuotione potentis artificis male remunerata arbitror. et inutiliter humano generi prospectu. cum ars egregia delecta sit ut fomes auaricie. pabulu mortis. contentionu prelozorum causa peunia. peunieg materia seruaretur in preao quod sine diligentia hois fuerat habitura. cum sine se esse non possit qui retu preau est. Utique in preao preau nunc est dat census honores.

Census amicitias paup vbiqz iace
 Longe vtilius quida omne materiam iurgioru. et causa odij a suis rebus publicis exterminare studuerat ut causa deficiente effectus malicie euanesceret. Quale e decretu ligurgii apud laccedemonios. et in antiqua greca que nunc pars vertalie e. samij doctrina pitagore qui constitutionum suaru robore et virtute exaditur totam seruasse ytaliam. Utinam aurum cum argento vilesceret. dum sit sola virtus in preao et illa quorum usum optima dupviniendi natura commendat. Pauper itaque non iacebit. nec diues solius peunie beneficio honorabitur. du vnus

quisq; sui ipsius dote in pretio erit vel
 vilescet. Porro quedam a se que
 tam ab aliorum opinione habet precij
 dignitate. Panis siquidem aut victu
 alia que in alimentis aut indumentis
 necessariis constant dicuntur natura se
 ubiq; terrarum in pretio. Que sensus
 oblectant naturaliter omnibus gra
 ta sunt. Quid multa? Que nature
 sue non modo eade sed vigent apud
 omnes. Que opinionis arbitrium se
 quuntur incerta sunt et sicut ad placitum
 sunt et ad placitum evanescent. Non
 fuerat ergo timendum imperatori ne
 materia commerciorum deficeret. cum ea
 iam adhuc apud illos venalia frequen
 quens sit qui pecuniam non nouerunt
 dabo equidem tante sapientie fuisse sa
 lomonem. ut nunquam timuerit ne aurum
 et argentum vilesceret posteris. quo
 tum naturam videbat esse famelica
 et pro parte maxima nichil aliud quam
 pecuniam esurire. Non per inspiratam
 sapientiam hanc tubiginem rex accep
 sit egregiam. ut ad contemptum pecunie
 sui ipsius exemplo posteros inuita
 ret. Preterea esse regem expedit co
 piosum ita tamen ut diuitias suas populi
 reputet. Non habebit diuitias que
 noie possidet alieno nec sibi priuata
 erunt bona fiscalia que publica parte
 tur. Nec numerum cum nec ipse super sit. sed
 subditorum.

Capitulum sextum. Quod debet
legem dei habere per mente et oculis
temp. et peritus esse in litteris. et lit
eratorum agri et silis

Dostip autem sederit in solio
 regni sui describet sibi deu
 trononiu legi huius in vo

luminis. Ecce quia princeps non de
 bet esse ignarus iuris. et licet multum
 privilegium gaudeat. nec militie per
 textu legem domi permittitur igno
 rare. Describet ergo deuteronomiu le
 gis. secundam legem in volumine cor
 dis ut sit lex prima quam terra ingere /
 secunda quam ex ea iustitiam intelligens ag
 noscit / prima siquidem scabi potu
 it lapideis tabulis. sed secunda non
 impremitur nisi in puriore intelligen
 tia mente. Et recte in volumine deu
 trononiu scribitur. quod sic apud se se
 sum legis princeps reuoluit / quod ab
 oculis eius terra non recedit. Et sic qui
 dem insistit littere ut nequaquam ab in
 tellectu discorde puritate littera
 namque occidit spiritus viuificat / et
 pence ipsum humani iuris et equi
 tatis / media interpretatio necessari
 a et general extat. Accipiens in
 quit exempla a sacerdotibus leuitice tri
 bus / recte quidem omnium legum in
 anis est censura. si non diuine le
 gis ymaginem gerat / et inutilis est
 constitutio principis. si non est eccle
 siastica discipline conformis. Quod et
 christianissimum non latuit principem
 qui legibus suis indixit. ne dedig
 nentur sacros canones imitari.
 Et non modo sacerdotum exempla
 ria peti precepit. sed ad leuiticam tri
 buum mutuandi gratia principem
 mittit. Sic enim legit in sacerdo
 tes audiendi sunt / ut reprobis et as
 cendentibus ex aduerso / omne in
 vir iustus claudat aditum. Sed qui
 sunt sacerdotes leuitice tribus? Illi u
 tiq; que sine auaricie stimulis. sine
 ambitionis impulsu. sine affectio

carnis et sanguinis lex in ecclesia
 introduxit. **S**ed autem lex littere que
 mortificat. sed spiritus que in sancti-
 tate mentis. mundicia corporis. fidei
 sinceritate. et operibus caritatis. vi-
 uificat. **S**icut enim umbratilis lex/
 et gerens omnia figuratiter sacerdo-
 tes in singularitate carnis. et sangui-
 nis precelegit: sic postquam cessantibus
 umbris. veritas patefacta est. et ius-
 titia de celo prospexit. quos vite com-
 mendat mentum. et bone opinionis or-
 do. et unitas fidelium. aut prelato-
 rum providens diligentia. in operum minis-
 terij segregavit. spiritus applicat ad
 leuiticam tabulam. et legitimos instituit
 sacerdotes. **A**ddiatur. et habebit
 seculum. legetque illud omnibus diebus
 vite sue. Attende quanta debeat esse
 diligentia principis in lege domini aus-
 todicenda. qui eam semper habere. lege
 precepit. et reuolucere. sicut rex
 regum factus ex muliere. factus sub le-
 ge. omnem impleuit iustitiam legis. ei
 non necessitate. sed voluntate subiec-
 tus. quia in lege voluntas eius. et
 in lege domini meditatus est die ac noc-
 te. **S**i ille in hac parte non creditur
 imitandus: qui non regum gloriam. sed
 fidelium amplexus est paupertatis et
 indutus forma seruii reclinato-
 rum capiti non quesivit in terris. et inter-
 rogatus a iudice. regnum suum de hoc
 mundo non esse confessus est. profici-
 ant vel exempla regum illustrum. quorum
 memoria in benedictione est. **P**roce-
 dat ergo de castris israel dauid. ezechias
 et iohannes et ceteri qui in eo. sibi regni
 gloria consistere credebat. si dei querentes
 gloriam. se et subditos diuine legem nexi

bus innotaret. **E**t ne illorum remota
 videantur exempla. et ex eo sequenda
 minus quam a lege eorum. et ritu operum et
 religionis cultu et fidei. professione ali-
 quatisper videmur abscedere. licet
 nobis et illis eadem fides sit. ita ta-
 men ut quod illi futurum expectabant.
 nos ex parte magna gaudeamus. et ve-
 neremur expletum. abiectionis tamen um-
 bris figuratum. ex quo veritas de ter-
 ra orta est. et in conspectu gentium re-
 lata. **D**e inquam illorum quasi aliena et
 prophana contempnantur exempla.
 constantinus noster. theodosius iustini-
 anus. et leo et alij christianiissimi prin-
 cipes. principes possunt instruire christiani-
 sum. **I**n eo namque principum opera tabent
 ut sacratissime leges que restringunt
 omnium vitas scientur. et teneantur ab
 hominibus. nec illatum esset quisquam igno-
 rantis dispendium compensaret. aut mise-
 ratione etatis. aut sexus infirmitate.
 legitime acerbatis cunctis au-
 leos. **I**llorum itaque gesta. virtutum in-
 tameta sunt: verba quot sunt. tot in-
 stitutiones morum. Denique vitam
 is subiugatis et captiuatis. quasi au-
 cum triumphalem consecratum pos-
 teritati. magnifice virtutis titulis
 exereunt fidei confessione predicant-
 tes in omnibus. quia non manus
 nostra excelsa sed dominus fecit hec omnia.
Et quidem constantinus eorum
 etiam fucata et doctata. ut cetera eius
 taceant egregia. benedictione perpetua
 signis est. **I**ustinianus et leo qui fuerunt
 ex eo daret quod totum orbem sacratissi-
 mis legibus enudeatis quasi quod
 dam templum iusticie sacrate studuerunt

¶ Nam de theodosio quid dicā? quē
 istū virtutis habuerūt exemplar. 2
 ecclia dei ob religionis 7 iusticie ve
 nerabilem notā. 7 sacerdotib9 pati
 entissime enī 7 humilime indignatō
 nō mō vt impatorem venerata ē.
 s; vt antistitem. q̄ leges tulerat q̄
 patienter tulit sniam sacerdotisme
 diolanensis. Et ne sententiā emolli
 ti presbiteri 7 prinapib9 applaudē
 tis fuisse tenerā putet a regaliū vsu
 suspensus est prinaps/ exclus9 ab ec
 clesia 7 penitentiā vocat9 est explere
 solempne. Sed quid eū tāte neces
 sitati subiecerat? Volūtas utiq; sub
 iecta iusticie dei. 7 legi ei9 vs9 qua
 es obtemperans. Et nisi q̄ metrica
 leuitate scabūtur duxeris habēda 2
 septuā ex hys quib9 filiū instruit 7
 apud claudianū quis ipse in sacrari
 o morū extiterit pauas agnosces
 ¶ Ceterū cū premisse legis verba re
 uoluo/ singula michi vidētur omul
 ta/ et quasi spū intelligentie fracta
 ta/ menti occurrūt. Habebit ergo i
 quit scā legem. 7 prouidens ne ad
 dampnationē suā cum eā habere ne
 cesse sit. habeat contra se. Potētes
 eteni potenter tormēta patientur.
 ¶ Et adiecit. Leget q; illud. Legē
 siquidem habere in mātica parump
 dest nisi fideliter custodiatur in aīa
 legēda ergo est omnib9 dieb9 vi
 te sue. Ex quib9 liquido constat q̄
 necessaria sit prinapib9 pericia litte
 ratione iubetur. Et forte q; sacer
 dotes legem cotidie legere iubeātur
 nō frequenter inuenies. Prinaps
 vero cotidie legit 7 cūcū dieb9 vite

sue Quia qua die nō legerit legem
 ei nō dies vite sed mortis est. Hoc
 utiq; sine difficultate illiterat9 nō
 faciet. Vnde et in litteris quas regē
 romanoz ad frācoz regē trāsmisit
 se recolo. quib9 hortabatur. vt libe
 ros suos liberalib9 disciplinis insti
 tuti pararet. hoc iter cetera elegan
 ter adiecit. qz rex illiteratus est q̄
 si asin9 coronat9. ¶ Si tamē ex dis
 pensatione/ ob egregie virtutē me
 ritū prinapē contingat esse non lit
 teratū eundē agi litteratoz cōsilijs
 vt ei res recte procedat necesse est.
 Assistant ergo ei natan ppha et sa
 doch sacerdos 7 fideles filij pphoz
 q̄ eū a lege dei diuertere nō patiāt
 7 quā ipse oculis aīo nō ostēdit / li
 guis suis introducant quasi quodā
 aurū hostio litterati. ¶ Legat ita
 q; mens prinapis in lingua sacerdo
 tis 7 quicquid egregiū videt in mo
 rib9 / quasi legem domi veneretur.
 Nam vita et lingua sacerdotū q̄si
 quidā vite liber est in facie populoz
 Eo forte spectat q; exemplar legē
 a sacerdotib9 leuitice trib9 iubeat as
 sumi. qz pdicatioe eoz tēt positas
 cōmissi magistratus gubernacula /
 moderari. Nec exps oīno lāois ē.
 q̄ 7 si ipse nō legit q̄ legunt ab ali
 is fideliter audit. Qui vero neutz
 facit quō icremētū p̄cepti qd̄ papie
 fidelit̄ adimplebit? Conarsus nāq;
 desiderabiliū oīm sapiētie accessio
 est. ¶ Atholomęus ad cumulum be
 atitudinis nonne sibi deesse aliquid
 credidit donec assitis septuaginta
 interpretibus licet gentilis esset le
 gem domini grecis cōmunicauit?

Nichil enim refert an interpres in e
 atē cellula clausi cōtulerit an ppha
 uerit in diuersis dū cōstet regē in ve
 ritatis inq̄sitione sollicitū legē dñi
 in greciā traicisse. ¶ In actiōis nocti
 bus legisse me memini q̄ cū philip
 pi macedoniorū legantur insigni
 a/inter cetera litteratorū studiū q̄i
 belli negocia. ⁊ victoriaꝝ triūphos
 liberalitate mēse/huānitatis officia
 et q̄aūq; lepide comitūq; dicta sunt
 colorauit. Verū et hoc ipsū in quo
 se alijs excellentiorē nouerat. quasi
 bonorū hereditarioꝝ fūdamētū ad
 vniū quē speabat regni ⁊ felicitate
 futurū herede/ēsmittē arcauit. Ob
 hanc causā epistola eius de sinata
 aristoteli nup̄e nati alexandri. vt spe
 rabatur magistro visa ē exseribēda.
 Est igitur p̄cepta ad hāc ferme sen
 tentiā Philippus aristoteli salutem.
 filiū michi genitū scito. quo equitē
 dijs habeo gratiā. non p̄inde quia
 nat⁹ est. q̄ p̄ eo q̄ eū nasci cōtingit
 tēporib⁹ vite tue. Spero etenim fore
 vt educat⁹ erudit⁹q; a te dignus
 existat/et nobis/ ⁊ rerū istarū suscep
 tione. ¶ Romanos imperatores/aut
 duces/dum eorū res publica vigu
 it. illitteratos extitisse non memini.
 Et nescio quomō cōtingit q̄ ex quo
 in prināpibus virtus languit litte
 rarū/armate quoq; milias infirma
 ta est manus et ipsius prināpatus
 quasi p̄cisa radix. Nec mirū cū si
 ne sapientia/null⁹ stare out esse va
 leat prināpatus. quia sapientia dei
 dixit. sine me nichil potestis facē.
 ¶ Socrates apollinis oraculo sapi
 entissimus iudicatus est/et qui sine

cōtradiciōe septē illos qui dicti sunt
 sapientes incōpabiliter antecessit.
 non in opinioe sapientie. sed virtute.
 Tūc demū res publicas fore bea
 tas asseruit. si eas philosophi regē
 rent. aut rectores eorū scire sapie
 tie cōtingeret. ¶ Et si tibi socratis
 videtur cōtempnēda auctoritas. Per
 me inq̄t sapientia/reges regnāt. et
 cōditores legū iusta decernūt. per
 me p̄nāpes imperāt et potētes dēer
 nunt iusticiā. Ego diligentes me in
 ligo. et qui mane vigilat ad me in
 ueniet me. Hec autē sunt diuici. ⁊ glo
 ria opes superbe. ⁊ iusticia. Melior
 est fruct⁹ me⁹ auro ⁊ lapide p̄cioso
 genimina mea argēto elctio. In vi
 tis iusticie ambulo. in medio semita
 rū iudicij. vt ditem diligētes me. ⁊
 thesauros illoꝝ repleā. Item meū
 est q̄silū ⁊ equitas/mea est p̄cētē
 tia. mea est fortitudo. Et alibi. Ac
 cipite disciplinā ⁊ non peccatiā. De
 trina magis q̄ aurū eligite. Melior
 est enī sapientia cunctis opibus p̄cē
 tiosissimis. ⁊ omne desiderabile ei
 non potest cōparari. ¶ Cum gentes
 nichil sine nutu numinū crederēt fa
 ciendū/vnū tamen quasi deū deoꝝ
 ⁊ omniū prināpem excolebant salu
 tē sapiam. eo q̄ ipsa eib⁹ p̄cēst.
 Unde ⁊ philosophi veteres p̄magi
 ploꝝ pingi. ⁊ hec verba scribere de
 bere consueverunt. Vfus me genuit/
 peperit memoria. sōphiam me vo
 cant grati. vos sapientiam. Et hec
 itē. ego odi hoīes stultos. et igna
 ua opa. ⁊ philosophicas sentētiās.
 ¶ Et q̄tē eleganter illi ista sumpsit

licet veritatem ipsam plene non no-
ueant ad eam tamen aliquatenus
accētes. dum sapientiam omnium
que recte sunt/ducem ac prināpē ac-
bitantur. cū et ipā veraciter glorie
tur q̄ in omni gente et populo a p̄n-
cipio primatū tenuit/superborum et
sublimiū colla propria virtute cal-
cans Salomō quoq; se/eam super
salutem et omnia pulchra dilexisse
fatur. et ad ipsū cum ea bona om-
nia accessisse. Capitulū septimū.
De timore dei doceri debet. et hu-
milis esse. et sic seruare humilitate
et q̄ auctoritas publica nō minuatur
et q̄ p̄ceptoz alia mobilia alia im-
mobilia.

Sequitur ut discat timere do-
minū deum suū. et custodi-
re verba eius que in lege p̄-
cepta sūt. **C**ausam legitime obsec-
rationis lex ipā subiūgit. Ut discat
inquit. Diligens nāq; leator legis
discipulus est. non magister. Nec
ad sensum suū captiuatā retorquet
legem. sed menti eius et integritati
sensus suos accommodat. **S**ed disci-
pulus iste quid discat? Utq; timere
dominū deum suū. Recte q̄dem/ co-
p̄ sapientia parit. et firmat p̄nāpa-
tum. At qui ināū sapiētie timor do-
mini. Qui ergo timoris non ināū
tur gradu/ frustra ad legitimi prin-
cipatus culmen aspirat. Legitimi in-
quā/ quia de q̄buscū dum alleuant
deiectis et miseris deiendis/ scap-
tum est. **I**sti regnauerunt. et non ex-
norauit. et alibi. Tenentes legem
nō faciunt sapientiam. **T**imeat ex

ego princeps dominū et se prompta
humilitate mentis. et pia exhibitio-
ne operis seruū profiteatur. **D**ñs
etenim/serui dñs est. **S**eruit itaq; do-
mino princeps. dū cōseruis suis sub-
ditis salicet/ fideliter seruit. **S**ed et
dñm deum esse agnoscat / cui non
plus timoris ex maiestate / q̄ amo-
ris ex pietate exhibēdū est. **P**ater
etenim est et cui nulla creatura/ ipsius
faciente merito/ negare potest dilec-
tionis affectū. **S**i ego inquit dñs
sum. ubi est timor meus? **S**i pater
sū. ubi est amor meus? **V**erba quo-
q; legis custodienda sunt. q̄ ex pri-
mo timoris gradu quādā quasi vir-
tutū scala felia procedit ascēsu. **D**i-
lectio inquit illi9/ custodia legū est.
quia omnis sapientia timor dñi

Porro qui timet deū faciet bona. et
qui cōtinens est iusticie apprehendet
illā. et obuiabit illi quasi mater ho-
norificata. **S**ed q̄ verba tanta dili-
gentia custodiet? **U**tq; q̄ p̄cepta
sunt in lege. ut apud iudicē iota vel
apex legis nō cadat in terrā. q̄ non
ille p̄p̄is vel manib9 subiectoz ex-
cipiat. **S**ūt autē p̄cepta quedā p̄-
petuā habētia necessitate. **A**pod om-
nes gens legitima. et q̄ oīno ipune
solui non possunt. **A**n̄te legē. sub le-
ge. sub gratia. oēs lex vna cōstrūgit.
Quod tibi non vis fieri alij ne fece-
ris. et qd tibi vis fieri faciēdū. hoc
facias alij. **P**rocedat nūc de alba
toēs potētiū. susurret/ aut si hoc pa-
rū est publicē p̄onētur p̄nāpē non
esse legi subiectū. s̄ qd ei placet nō
modo in iure sedm formā eq̄tatis cō-
cedo. s̄ q̄ literāq; legis h̄re vigore

Regem quē legis nexibus subtra-
hūt si volunt et audent ex lege faci-
ant ego nōmō hys renitētib9 s̄ mū-
do reclamāte/ ipos hac lege teneri
cōfirmo. In quo enī inq̄t q̄ n̄ fallit
nec fallitur iudiciō iudicaueris. iu-
dicabimini. Et certe iudiciū grauis-
simū in hys q̄ presūt fiet. eo q̄ mē-
sua bona. cōfecta. coagitata. et su-
peraffluens reddetur in sinus eoz
Nec tamē dispensationē legis sub-
traho manib9 potestati. sed ppetu-
am preceptionē aut phibitionē ha-
bentia/libito eoz nequaquā arbitroz
supponenda In hys itaq; dūta rat
que mobilia sūt/dispensatio vboz
admittitur/ita tamen vt cōpensati-
one honestatis aut utilitatis/mens
legē integra cōseruetur. Nec ele-
uē inq̄t eoz eius in superbiā sup fra-
tres suos. Ad p̄cipue necessariū ē/
sepi9 replicat/ eo q̄ humilitas nūq̄
satis cōmendata videtur p̄ncipib9.
Et diffiallīmū est vt grad9 honoris
tumozē nō pariat in aīo imprudētis
Supbis utiq; resistit de9 et huilib9
dat grām Proinde q̄ rex ozet ne ve-
niat ei pes superbie. qz in eo cede-
runt qui operantur iniquitate expul-
si sunt. nec potuerūt stare. Non ita
qz superbiat super fratres. sed cū fra-
trum meminere. fraternū subiectis
omnibus impendat affectū. Et qui-
dem prudenter/humilitate/cū discre-
tione et caritate/iudicat p̄ncipibus.
quia sine istis omnino subsistere nō
potest p̄ncipatus. Quisq; ergo gra-
dum p̄prie celsitudinis amat. hu-
militatis cultū in moribus diligen-
tissime teneat Nā qui ab humilitate

opib9 recedit. a dignitatis sue fasti-
gio tumoris pondere cadit. Obtinet
ei perpetuo qz qui se humiliat exal-
tabitur. et vice versa qui se exaltat
deprimetur. Regē romanoz no-
uissimū/tarquiniū fecit esse superbi-
a/ et ei ab humilitate magis necessa-
rios substituit magistrat9. Deniq;
quē superbozū legisti regnare diu-
us? Eozū namq; qui per superbiā
ceaderūt/hystoria copiosa est. Nec
tamen eatenus superbiā vitet. vt i-
adat in contemptū. qz sicut elatio ita
et abiectio de dinanda est. Unde et
in iure romano cautū est. vt q̄ ius
reddit se quidē in adēudo facile p̄be-
at contempti tamen non patiatur.
Mandatis quoq; adiatur ne p̄ssi-
des p̄uinciaū in vltiorē famili-
aritāte p̄uinciales admittat/ eo
qz ex conuersatione equali cōtemp-
tio nascatur dignitatis. Venerunt
ergo in publico populi maiestatem
et apud se p̄uicate conditionis statū
pariter metiatur. Hoc ipsū anti-
quis philosophozū documentis faci-
endū agnosce. Ad philosophū tau-
rum/athenas visendi cognoscendi
qz eius gracia venerunt pariter. ce-
te p̄uincie p̄fetes/et pater eius s̄
p̄uincie. Taurus venientibus pla-
tade assurrexit/ reseditq; post mutua
salutationem. Allata est mox vna
sella que i promptu eāt et dum ali-
e promebantur apposita est Inuita
uit ergo taurus patrem p̄fedis ve-
sedere. At ille Sedeat hic potius
qui romani populi magistrat9 est.
Absq; p̄iudiciō inq̄t taurus/ tu inta-
tea sede dum aspiciam9 quāuisq; qd

conueniat. te ne potius sedere qui patre
 re. an filium qui gerit romani populi
 magistratu. Cui pater assedisset ap-
 positus esset aliud filio/super eade
 re/ tauris hys qui quenerat verbu
 feat cu summa boni. equi. honozu
 atq; officioz ppenatione. Eozz v
 bozu snia hec fere fuit. In publicis
 loas atq; muneribz / pzm iura/ cau-
 sa filioz q in magistratu aut potes-
 tatibus sunt collata. interquiescere
 paululu. v. venire. s. cu extra tem-
 publica in domestica re v. vita sede-
 atur. ambuletur in conuiuio quoq;
 distabatur familiari. tuc inter filiu
 mgraum. v. pzem priuatum/publi-
 cos honores cessare. naturales et
 gemos exoziri. Hec g inquit taurz
 q ad me venisus. q nuc loqmur q
 de officio dissertam? puata actio
 est. Itaq; tu pater vtere hys hono-
 ribz pus. quibz quoq; domi vestre te
 vt potum decet. Hec ergo genera-
 liter mgraubz psuadenda arbitroz.
 vt in splendore publice dignitatis
 memores sint pprie conditionis. et
 sic atcedant proprie conditionis sta-
 tu. vt na deuenisset publice dig-
 tate gradu. sic collati sibi honore iteg-
 ritate fuer. vt alioz no minuatur dig-
 nitate. v. sic puata qsq; polleat dig-
 nitate/vt no fiat iniuria publice po-
 testati. Cplm viij De moderatio-
 ne iusticie v. demetrie pnapis q den-
 te ad utilitate respublice ptepari.
Ostineat ergo in pnapie qd
 debet in omnibz obtinere.
 Nemo que sua sunt qzate.
 s. q alioz u. reuipen ipi9 affectionis
 modus. quo caritatis brachys/ sub

iectos vt fratres amplexatur mode-
 rationis limitibz clauditur/ sic etenim
 fratres diligit. q errores eozz me-
 dianoliter corrigat. sic in eis carne
 agnoscit et sanguinem. vt ea spiri-
 tus subiciat ditioni. Medicozu vti
 q; consuetudo est. vt morbos quos
 fomentis et leuioribus medianis
 curare nequeunt. grauioribus adhi-
 bitis/ igne puta vel ferro autet. Nec
 vnq; vtuntur grauibz. nisi cu leui-
 um beneficio desiderata sanitas des-
 peratur. Sic et potestas/ cum inferi-
 orum vicia mansucta manu curate
 non sufficiat. penarum acrimoniam
 dolens recte vulneribus infundit.
 et pia crudelitate seuit in malos.
 dum honorum incolumitas proci-
 ratur. Sz quis sine dolore/ proprii
 corporis membra valuit aputare?
 Dolet ergo cum exigentibz culpis
 vindicta exposcitur ea tn pagit in
 vita dextra. Sinistram naq; no ha-
 bet princeps. v. in crudatu mebro
 tu corporis au9 ipse caput e. legi tris-
 tis v gemes famulae. Philipp9
 cu audisset phisiam queda bo^m pugna
 te alienatu aio ei fore iunui eo q
 tres filias iops vix aleret nec a rege
 adiuuaret. monentibz anuas. vt cu
 caueret. qd iqt philipp9 si hzem pte
 corporis egra/ abscedere ne pot9 q
 curare? Dein familiarit secreto illi
 citu phisiam/ accepta difficultate ne-
 cessitatu domesticaru/ pecunia suffici-
 enter isturcit/ v meliozem fidelioze
 q; habuit q fuerit ateq; crederetur
 offensus. Vt enim ait luca9. Prin-
 cipem senē moribz esse oportet. v q
 moderatioza sequatur qilia/ v vice

gerere medicorum qui morbos curant
 nunc exinanitione in repletis nunc re-
 fectione in vacuis. et dolorem sedant nunc
 cauterio nunc fomentis. **P**reterea
 a sit in verbo affabilis/munificus in
 beneficijs/et integre auctoritate/ser-
 uet in moribus dignitatem. famam
 namque benignitatis/coalit sermo
 bonus. et lingua graciosa/amorem
 fidelissimum et constantissimum eam
 a durioribus extorquet beneficia. et
 que fecere fouent. et solidant. et mo-
 tum dignitati debetur reuerentia sub-
 ditorum. **E**gregie quidam traianus ge-
 tilium optimum augustorum/arguentibus
 eum amicus quod in omnium et ul-
 tra quod imperatorem deceat visus esset
 respondit se talem velle imperatorem
 esse priuatis/ quales imperatores
 sibi esse priuatis optasset. Unde et
 relatu plinij secundi amonitus/ qui
 tunc inter ceteros iudices persecutor ce-
 desse destinatus erat/ a nece marti-
 rum persecutionis gladium reuocans.
 edictum temperauit. Et forte cum fide-
 libus egisset mihi nisi decessorum su-
 orum legibus et exemplis et prudenti-
 um. ut putabatur consilio et auctori-
 tate/ iudicium ad delendam sectam ho-
 minum opinio publica supersticiosa/
 et vere religionis inimica/ inuitaretur.
 Nec tamen vixit amodo iustitiam hominum
 quam christum ignorabat. sed culpam ipsorum exte-
 nuo quam aliorum excedebat impulsu. et ad
 beneficium miserendumque propter pietatis a-
 gebatur instinctu/ natura clemens in
 oes. austerus in paucos quibus pare-
 nephias esset. adeo ut totum imperium
 sui curricula nisi vnum dampnatus sit
 senatorum/nobiliumque vrbis/ licet ius

niantur plurimi in ipsum grauius deli-
 quisse. Hic autem a senatu dampnatus
 est ignorate traiano. Dicebat enim
 isanum esse eum qui oculos si habeat lip-
 pites eos malit effodere quod curare.
 Dicebat et unguem si acrocor fuerit
 reserandos esse non auellendos. **S**i
 enim cytharedus alijque fiducios mul-
 ta diligentia parat quo oberatis
 corde conspiciant viam et eant alij
 vnanime reddat/ faciatque dulcissima
 dissidentium consonantiam/ cordis non cup-
 tis sed tensis proportionat vel remis-
 sis. quanta sollicitudine oportet prin-
 cipem moderari/ nunc rigore iustitiae. nunc
 remissione demetiae. ut subditos faciat
 at qui vnanimes esse in domo. et quasi
 discordantium in ministerio pacis et cari-
 tatis opibus/ vna faciat perfectam et
 maximam armoniam. Hoc autem certum
 est quod tutius est cordas remitti intus
 quam protendi. Remissam namque intus so-
 artificio pia conualescit. et debita so-
 ni reddit gratiam. sed qui semelrupta est
 nullo artificio reparatur. Profecto si-
 sonus exigitur quem non habet. frustra
 tenduntur. et sepe citius veniunt ad nul-
 lum. quam ad sonum seque quam nimis exigitur.
 Ait ethicus. **E**st piger ad penam pro-
 ceptus ad penam velox. **Q**uique dolet
 quoties cogit esse ferus. Alterum namque
 quod iustitiae. alterum pietatis est/ quod adeo
 principi necessaria sunt. ut quos in illis
 non modo principatum sed quolibet magistratum
 veditat. frustra seipsum irascit/ sed et
 aliorum in se puocat risu preceptum et odium
 Misericordia ique et veritas non te de-
 ferat/ arcuata eas gutturi tuo. et inueni-
 be eas in tabula cordis tui. et inueni-
 es gratiam et disciplinam bonam coram deo

et hominibus Gracia nãq; debetur
 misericordie. iustiae disciplina. Vti
 q; grã et amor subiectozũ quã diui
 na produat gracia/instrumentũ op
 timũ e omnũ gerendozũ Sed et a
 moe sine disciplina non profiat/ qz
 cessante iustiae stimulo/popul9 se in
 illiãta resolut. Meditatur ergo iu
 stiter sapienãã. 7 de ea sic iustiam
 operatur q; lex demetie semper est
 in lingua eius. 7 sic clementia tem
 perat vigore iustiae. q; lingua eius
 iudiciũ loquitur. Officio namq; ei9
 iustia in iudiciũ vertitur. ea quide
 necessitate. vt vacare nõ liceat quin
 seipsũ sibi collato destituat honore.
 Honor etenim regis iudiciũ diligit. 7
 delinquentiũ culpas tranquilla men
 tis moderatiõẽ cõpescit. ¶ De ma
 gistratũ moderatiõẽ libzũ fertur
 scripsisse plutarchus qui inscribitur
 archigramatõ et magistratũ suebz
 bis ad paãã. 7 iustiae cultũ. Vbis
 sicutisse diaẽ et exẽplis. Hic autẽ
 seruũ hẽbat hoiez neq; et cõtumaciẽ
 s; liberalib9 disaplunis eruditũ egre
 gie. 7 exercitatuũ satis in disputatio
 nib9 philosophias Contigit vt ob
 nescio quã noxam ei tunica detrahi
 rediq; iubet plutarch9. loco cepat
 vberari duriuscule Cũ tñ visiaate
 tur culpa dicẽs. se nichil egisse mali
 nichil scelerẽ admississe/ 7 obloq;bat
 se multũ temeruisse obsequijs vt va
 pularet. Postremo cũ nõ p̄ficẽt/ va
 nificatõẽ cepit. 7 itẽ vapuladũ iã nõ q̄ri
 monias et gemit9 eiulatusq; s; ver
 ba seua et obiurgatoriã iaculabat.
 nec itã se habere plutarchũ vt phi
 losophũ deceret. irasci turpe esse ei

psertã q; de malo ire/sepi9 disserta
 ueat/libzũq; pulcheramũ scripserat
 de paãã. Adiacbat esse p̄obzozũ q;
 doctina sua moribus ipugnabat. eo
 q; a metis integritate p̄laps9/ effu
 sus et puolut9 in irã/plurimis pla
 gis mularet inorũ Ad hec plutar
 chus. lente quide. et lenit et sũma
 cũ grauitate. Nũq; q; vapulas tibi
 irasci videor? Est ne ira mea si a me
 debitũ rapis? Ex vultu ne meo an
 ex voce an ex colore an etiã ex v̄bis
 ira me corruptũ intelligis. aut cor
 reptũ? Michi quide neq; oculi opi
 noe tures sũt. neq; osturbidũ. neq;
 imaniẽ clamo. neq; in spumã tubo
 te q; feruesco. neq; pudẽã dico aut
 penitẽã. neq; omnino trepido ira/ã
 gestio. ¶ oia q̄ppe (si nescis) signa
 iraz esse solẽt. Et simul ad eũ qui
 ce debat cõuers9 Intẽã inq; dũ ego
 atq; hic disputamus. tu hec age/ et
 sñ iracũdia mea retũde seruile cõtũ
 maciã/ 7 iiquũ magẽ penitẽ doceas
 q; iurgare. Sic plutarch9. In q; nõ
 nichil eruditõis relicũ est oibus q;
 in sblinitate sũt

¶ Capitulum ix Quid sit dedina
 re ad dexterã vel sinistra quod p̄in
 cepe prohibetur.

Sequitur. Neq; dedinet in p̄
 tem dexterã v̄ sinistra. Ad
 dexterã dedinaẽ e v̄tutib9
 ipis vehemẽter isistere. ad dexterã
 dedinaẽ e/ in v̄tutis opib9 /q; in mō
 cõsistit/modũ excedẽ. Dis v̄o vehe
 meãã salutẽ iũnica e. et excess9 ois
 in culpa/bonazq; rez cõsuetudo ni
 mia/pessima est Vñ ethic9. Insani
 sapiens nomen ferret/ equus iniqui.

Ultra q̄ satis est / virtute si petat
 ipsa Et plus Cave qd est nimiu.
 qz si h̄ ipsa cautela/modestia deserit/
 eo ipso a tramite v̄tutē incaute rece-
 dit. Salomon qz. noli inq̄e nimis
 ee iust⁹ Quid ḡ nimiu pdest si regi-
 na virtutu iusticia/in sui nimietate
 obest? Alibi qz. Summa humilitas
 maxima ps supbie e. Ad sinistra
 dedinare est p̄ abrupta viaoz a via
 v̄tutu deviare Itē. deflectit ad sinis-
 tra. q̄ in s̄bictoz culpis nimis p̄n⁹
 est ad vindictā/et ad dexterā gressū
 torq̄e q̄ delinquentib⁹ ex m̄asuetudie
 nimis indulget Itē ac v̄tutē deviu
 ē. s̄ qd ad sinistra v̄git p̄nāos⁹ ē
 ¶ Ca. x. Quid utilitatis de cul-
 tu iusticie p̄nāpes consequantur.

Sed legitime huus obser-
 n̄tie/quenā erit v̄tilitas?
 ¶ Eam v̄tqz prophetic⁹ ser-
 mo protinus subdit. Ait enim. De
 longo tēpore regnet ip̄e ⁊ filius ei⁹
 super israel Ecce quenā tante diffi-
 cultatis/futura sit merces. dum reg-
 na paterna/filijs longo tēpore pro-
 telantur. De virtute namqz paten-
 tum protenditur successio filioz et
 succedentiū felicitas ex decedentiū
 iniquitate preaditur Nam spirit⁹
 sancti certū est testimonio. quia in-
 iusti disperibūt simul ⁊ relique im-
 pioz interibūt Salus aut iustozū
 a dño est qui p̄tegit eos in tēpore
 tribulationis. Sed cū eternitas to-
 tius temporē quātaūqz sit p̄ minu-
 tissima momenta deficiat. et in eo
 toto nō nisi ad modū breue momē-
 tū subsistat. quid in eo poterit esse lā-
 gum/cū ea omnia si colligantur in

vnū De eternitati collata/nec p̄ie-
 ti quidē locū obtineant eo q̄ finita
 tū ad infinita oīo nulla est cōpara-
 tio? Certe centri ad periferiā vel ac-
 cūferentiā. et si exigua aliqua tamē
 ut pluribus placet proportio Quid
 Eternitatis et tēporis nulla Quid
 ergo lōgū erit in eo quod totū bre-
 ue est. aut que beatitudo tēporē/ani-
 me videbitur diuturna. si ea/fixe
 et perpetua anima/est quātolibet e-
 menso tēpore caritura? Sed ego in
 loco isto ut tamen sine p̄iudicio se-
 tentie sanioris dictum intelligatur.
 longi tēporis regnū diā arbitoz ip̄
 sius anime in deficientis etatis q̄ p̄
 bene administrato regno/eternē bea-
 titudinis gloria coronabit. ¶ Cū
 ei certū sit q̄ de⁹ remunerabit opa
 siguloz ⁊ oīm in m̄ia v̄ben. vel ius-
 ticia plenior. quos lumine dāoz
 respiciet. q̄ illos/qui oēs ad iusticiā
 exercēt. vel seāt traxerūt ad mortē?
 Sicut ergo potētes potētes tormen-
 ta p̄actur. sic ⁊ iusticie p̄m̄is fue-
 tur plen⁹ /si recte exerceat potēta-
 tū. ⁊ tātū in futuro p̄ subditis habe-
 bunt glāz: quāta v̄tute/eos in mag-
 na delinquēdi licētia/p̄asserūt. Do-
 tuit enī inq̄e trasgredi ⁊ nō est tras-
 gressus/facere mala ⁊ nō fecit. idē
 stabilita sūt bona illi⁹ in dño. Ad
 iusticiā nāqz p̄nāpib⁹ reputat. cū
 tēpant ab iurijs. ⁊ facultas delin-
 quēdi ē eis materia mentozū De-
 dinare a malo i eis magnū. Itē. cū
 si maḡ hō nō facit. dū tū subditos
 indulgētia maloz nō p̄m̄at. P̄nā
 maḡ est q̄ b̄titudie quā h̄re v̄tutē.
 sis si cō egerūt/p̄mittit p̄nātio?

Impossibile dicunt quidam et hic flo-
 re cum mudo. et in eternum gaudere
 cum pposito. et sententia quidem vera
 est: si inter mundi flores reputes le-
 nocinia vicioz. Et qui et reges flore-
 re possunt. et mundialium florum dulcissi-
 mos et utilissimos in eternum carpe-
 re fructus. Quid autem beatus est qui si
 de diuitiis ad diuitias. de deliciis
 ad delicias. de gloria ad gloriam per-
 aces transferatur de temporalibus ad
 eterna? **Capitulum vnde amum**
Que sit alia merces principum

Nec tamen quod littere prima fa-
 cies promittit excludo quod et lo-
 gi temporis regnum promittit
 patribus et eiusdem successione proce-
 dit ad filios. qui sicut temporalis reg-
 ni. ita etiam eterne beatitudinis
 successores. Quia enim quia lex carna-
 li populo loquebatur qui cor adhuc ha-
 bens lapideum. in carnis asus mente non
 carne. dicitur ex magna parte nescie-
 bat eterna. magnificas si ei bona
 terre daretur vel promitteretur in ai-
 ham. **Carnaliter itaque sapienter fac-**
ta est promissio carnis. et ei promissa est
diuturnitas temporis. qui nondum spe-
reperat eterne beatitudinis. et
temporale in successione filiorum pro-
cedit eternum. illis qui nondum que-
rebant eternum. Patri ergo temporaliter
successit filius si iustitiam patris imi-
tatur. Auser inquit salomō impicta-
tem de vultu regis et firmabitur ius-
ticia throni eius. Si enim a vultu id-
est a voluntate recedit impietas. totius
regni opera. virga equitatis et cultus
iusticie diriguntur. Unde illud Hier-
qui sedet in solio iudicij dissipat om-

ne malum intuitu suo. Ecce quanto
 privilegio gaudeant principes / quibus
 ut de eterna beatitudine taceam / perpe-
 tuatur regni gloria. etiam in carne et
 sanguine suo. **Gloriam dominus se-**
virum inuenisse secundum cor suum. et cum
eam in regni apice postmodum sublimas-
set. succedentium sibi filiorum curricula-
regnum ei perpetuum pollicetur. De
fructu ventris tui inquit ponam super se-
dem tuam. Si custodierint filii tui ma-
data mea que iam dedi. et testimo-
nia mea que per me vel vicarios
meos docebo illos. et ipsi et filii co-
rum sedebunt super sedem tuam. Et po-
nam in seculum seculi sedem eius et thro-
num eius sicut dies celi. Si autem dero-
liquerint filii eius legem meam et in-
iudiciis meis non ambulauerint. Si
iusticias meas apphauerint. et ma-
dam meam non custodierint. visitabo in
ga iniquitates eorum ut traslato regno
de gente in gentem. et deleto hijs here-
dibus que secundum carnem esse videntur
in semine trasferatur successio ad il-
los que fidei et iusticie inueniuntur he-
des. In eorum promissiois subsistit vitas
et rata permanet que ex ore altissimi p-
cesserunt. quod iustus regibus. successioe fi-
delium semel permanet in eternum. Hos
autem ut ad patris de christo que factus ex sei-
ne dauid secundum carnem rex regum est. et
dominus dominantium. nulla sit mentio. etiam
secundum legem perpetuo arbitro optine.
ut succedant parentibus filii si eos in
mandatis domini fideliter fuerint imitati.
Ad eo quidem ut si hominibus eam dispositum
et in eo manentibus. nulla videatur esse
sollitudo vel officium presideris. constat
hinc que semel principem adniserunt de

femine illi9 successore nō de futuris
 et si nō ob aliud vlt ad conseruandā
 sāgūnis claritate Quid et hystoriarū
 liquet exemplis ¶ Fecit enim qd cū
 magn9 alexander vltimū litus oc
 ream plustasset/ bz agmanoz insu
 lam de bellate parabat. Ad quē illi
 in hys verbis eplām miserūt Au
 diuim9 iuicissimē rex plia tua et fe
 licitatem victorie vbiq; subsecutam.
 Sed quid erit hoi satis. cui tot9 nō
 sufficiat orbis? Diuicias nō habet9
 quantum cupiditate nos debeas ex
 pugnaē. oim bona omni9 corā se.
 esca est nobis pro diuicijs. pro cul
 tib9 et auro vilis et rara vestis femi
 ne out nre nō ornatur vt placeant.
 quē quidē ornamentoz cultū potius
 oneri deputat qd deoz. Etenim nes
 ciunt i augenda pulchritudine pl9
 affectare qd qd nate sūt. Antea nob
 duplicem vsum p̄ant tegumentū i
 vita. in morte sepulturā Regē habe
 mus non pro iusticia. s; pro nobili
 tate cōseruata. Quem enī locū ha
 beret vidua vbi nulla sit iusticia?
 ¶ Hys vbi9 mot9 alexander nullā
 rat9 victoriā si eoz pacem perpetua
 turbarēt. in quiete sua dimisit. Et
 forte si eos bello fuiss; aggress9 mi
 nime p̄ualuisset aduers9 inocētes.
 eo qd innocētia nō facile supatur. et
 veritas suis virib9 constās de mali
 tia quantumuis armata triumphat
 ¶ Sed qz nichil est qd magis de
 siderēt homines qd vt i bonis suis
 habeant filios successores. ut qd pro
 priam ex cōdione p̄uidēt mortē/ i
 propria gine carnis sue/ perpetuēt vi
 tam. Hoc p̄cipib9 est p̄missū. vñ

maxime possit ad cultū iusticie inuē
 tari. Cōtingit enī eos qd de seipis
 securi sūt de statu filioz iugiter esse
 solliatos In eoz nimū caritate os
 do suatur. qd amorē qui p̄ie paron
 tibus p̄apue debeatur p̄ transsi
 dit in filios. dū filialis affect9 p̄ni
 pectoris cellam sol9 exhaurit. Con
 dig quoq; vice respōtent patrib9 fi
 li9 eūdem suis impāentes affectum
 quo a parentib9 accepti sūt. licet ali
 um ordinē exigat caritas ordinata
 quē poetaz doctissim9 prudenter ex
 pressit. Venē naq; anchisem cūsa
 troia i humer9 p̄ filij collocauit/
 patris enec dextera dedit aschani
 o. et marito q̄ur. accusa cohesit. an
 tēdenā p̄ muliebri infirmitate le
 gens vestigia Comparatis oib9
 duā dedit/ virum armis et pietate
 p̄signem. Alias enī dupl; esset inuē
 lis cū sine virib9 regna acquiri non
 valeāt. ā sine iusticia retineri. P̄ur
 do vnica oim sollicitudo est liberos
 qualescūq; sine diuicijs et honorib9
 poā9 qd virtutib9 insignite. negligi
 tur et enī qd onus resp̄ublice ipona
 tur ¶ Expulso supbo tarquinio qd
 regnauit in vrbe nouissim9/ cū hui
 tus p̄mus consul liberos suos de re
 uocandis in vrbem regib9 agere qd
 nouisset. eos protulit in forū. et in
 media rōnāone v̄gis cesos tādem
 securi percuti iussit. vt plane publi
 cis patensū locum liberosum vice
 retur populum adoptasse. Ego qui
 dem et si patriā diuim phoriscam.
 consulis non possum non approbaē
 fidem. qui maluit salutem libera
 rum suozum perditari qd populi.

Recte ne fecerit iudicent sapientes.
 Ego enim campū istū oratorib9 late
 patere cognou et in eo dedamato
 res/in anapiti materia sepi9 desudas
 se dū in absolute parriadij fides
 laborat et parriatalis impietas me
 ritum fidei conatur exiguē. ¶ **Q**
 si me ad sententiā vrges respōdeo qd
 in cā smirnenſi/ariopagitas/gueio
 dolobelle/inueſio respōdiſſe. Ad quē
 puinā aziam procoſulari imperio
 obtinēte mulier smirnenſ ad ducta
 est. conſtiteſe maritū et filiū datus
 clam venenis occidiſſe. eo qd illi fili
 um ei9 ex altero matrimonio opti
 mū et inoatiffimū iuuenē ex ceptū/
 inſidijs nequiter occidiſſent/sibi lic
 tā eſſe aſſerens ex indulgētia legū/
 et ius ignorare. ¶ ſuā et ſuozū et to
 tius republice tam atrocē iniuriam
 vindicare. ¶ Jus extra cauſā erat cū
 de facto conſtaret et de iure querere
 tur. Cū ergo dolobella rem in con
 filiū deduxiſſet/non fuit qui in cau
 ſa de putabatur anapiti manifeſtū
 beneficiū et parriadiū auderet absol
 vere. vel vindictā que in impios et
 parriadas pceſſerat condempnare.
 hinc itaq; ad iudices grauioreſ ex
 enſū tanq; ad iudices grauioreſ ex
 erātatores reſcit. At illi cauſa cog
 nita atrocere et ream mulierē centeſi
 mo anno abeſſe iuſſerūt. Sic autē
 neq; beneficiū quod de lege non li
 citū abſolutū eſt. neq; noāſ punita
 mulier cui ex ſnā multoz venia po
 terat indulgeri. Hoc ita fuiſſe non9
 liber memorabiliū dcoz vlt fcozum
 valerij maximi docet. ¶ Ceterū et
 bzutū et mulierē deliquiſſe cōſentia

facile. eo qd exceſſerit medicina mo
 dū. nimmūq; ſeuta ē. q morbi dux ē
 manū. Et licet mag; fuerit cōmina/
 pſtati9 fuerit eade. ſū puniet cōmi
 ne vindicari. vñ et ifelicitateſ teſtimo
 niū bzuto perhibet eadē poeta lauda
 tor. At ei in vi. vgilij. Pratoſ pē
noua bella mouentes ad penā pul
chzap libtate vōbat. Infelix vcaūq;
feret ea fata minores. At ifortuniū
 parriadij ſic verſu ſequenti excuſat.
ve inanis glorie arguat veritate di
rens. Vincet amor patrie. laudūq;
imensa cupido. ¶ Sed ne qe amo
 do bzutū imitetur. populū liberis p
 ferens. fruſtra ſollicita beris. cū vel
 viciā liberoz ſaluti republice prefe
 ratur. licet certū ſit qd ſalutē populi
 liberis oibus oporteat anteferri. In
 libzo regnoz arguitur ſaul. qd cū
 voto facto de ieiunio diurno ſub diſ
 crimine illi9 qui ante noctē contra
 votū ſumeret abū. ionathas filius
 ei9 mel quod ceptero id eſt haſta te
 tigerat pguſtaſſet. paterno motus
 affectu. cōtra religionis votū. pper
 at filio. cui9 pceuaricatioe populū
 iſrl ea die viſ9 eſt corruſſe. ¶ Hely q
 qd licet ſcūs in ſe fuiſſe legatur. qz ſi
 liozū pcpāt vicijs auerſa ſella frac
 tis ceruab9 corruens exſpirauit.
 ¶ Et de ceteris taceā quantū qſo pub
 licā hoim dilexit et queſiuit ſalutē.
 qui ppo filio ſuo non pcpāt. ſed p
 nobis oibus tradidit illū. vt q me
 ueraz vinda/flagellū/cruce/suſtine
 ret imunis inoāſ morte turpiſſima
 pēpnat9. ¶ Sic gū ſcutate hystoria.
 ad h petitiū regē a deo iuenies. vt
 pcedēt ſacē ppli et pliareſ bella eo

tū. Et ad similitudinē gentiū totā ppli
 onera sustinet. Qui tamē nō fue-
 rat nōcari nisi et istel puaricat⁹ esset
 i similitudinē gentiū nisi deo rege sibi
 nō videret esse cōfētus. Si enī p se
 iusticiā coluisset: si i mādatē dñi fide-
 litē abulasset: p nichilo humiliaret de⁹
 hostes eoz et sup tabulātes eos mit-
 teret manū suā. vt solito dei auxilio
 vni⁹ psequeret mille / et duo fugaret de-
 cē milia. **H**ospite meū placētiniū
 dixisse teolo vix vtiq; sāguie gene-
 rosū hūitē pūctiā mūdi hūi timorē
 dñi. hoc in ciuitatib⁹ ytalie vsu ste-
 quētū celeberrimū esse. qd dū pacē di-
 ligūt / et iusticiā colūt. et pūctis ab-
 stinent. tāte libtatis et pacē gaudio
 p̄stauit. q nichil oīno est qd vel in-
 mīmo qctē eoz cōuāat. Cū vera
 plabūē ad frādes. et p varias in-
 iusticie scītās scidūtur i semetipis.
 staci vel fastū romanū. vel furorē
 thentonaiū / aliudve flagellū iduāt
 dñs sup eos. et pmanet man⁹ dñi
 extenta donec ipi ab iniquitate p peni-
 tētiā reūtātur. Quo solo remedio a-
 pud illos oīs cessat tepestos. Adici-
 ebat etiā q merita ppli oēm euacua-
 ant p̄nāpatū. aut eū faciūt esse mi-
 tissimū. cū cōuācio certū sit. q p̄p̄
 p̄ca ppli pmittit de⁹ regē ypoctitā
 et ipossibile esse vt diu regno gaude-
 at. q i ppli humiliatiōe et p̄po fastigi-
 o supbe nimis exultat. **H**z illi⁹ di-
 cebat p̄tēdi p̄nāpatū. q apud se de
 cōscientia humilitatē sp i se angitē q̄si
 regnet iuit⁹ **H**z in placētini⁹ hospes
 et vt credo fidei cōsentancū ē. **T**a-
 le aliqd iuenitur i scriptis maiorū.
 Cū enī heli⁹ rome p̄fecturā splen-

didit⁹ ageret. ex senatore impator
 creat⁹ est. Qui cū obsecante sena-
 tu / vt filiū cesarē quē hēbat augu-
 tū appellaret: sufficere inq̄t debet q
 ego ip̄e iuit⁹ regnaui cū nō mere-
 ter p̄nāpat⁹ enī nō sāguī debetur.
 sed mentis / et inutilitē regnat q̄ rep-
 nascitur. nō meretur. et pauldubio
 p̄ntis affectū exuit. q̄ puulos suos
 in vortabili mole supiccia exāguie
 Hoc quidē est suffocare liberos. nō
 promouē. Alendi p̄us sē et in v̄tū-
 b⁹ exercendi et cū in eo p̄fectū v̄
 pbetur: illos v̄tūtib⁹ ancedere q̄s
 debent honorib⁹ anire inuitati afcē
 dant. et se ciuū suoz nequāq; s̄bra-
 hant votis. **Q**uis enī illos abigit
 alijs p̄fectos. q̄ quasi naturali p̄bi-
 tatis p̄uilegio apliati / maiorū titul-
 iuitatur ad virtutē / et eoz dē b̄n̄ficia
 o future bonitatis alijs faciūt s̄bra-
Hec ille **E**t q̄tē elegat p̄uilegiū ex
 p̄sit p̄nāpis. cui ex atiq; munere dei
 succedūt filij idubitāter nisi inq̄tas
 subuertat p̄nāpatū
Cplm xij. **E**x q̄b⁹ m̄sis trāsse
 ratur p̄nāpat⁹ regna
Quebre est illud sapiētie.
 qz regnū a gente in gentē
 trāfferetur p̄p̄ iusticiās et
 inūrias / et p̄tumelias / et diūfos do-
 los. **R**ōne vides q̄ breui subuertū
 sit solū p̄mi regis i pplō dei: **P**aul-
 et ionathas cū ceteris filiis / exigit
 b⁹ culpis i mōtib⁹ corruerūt vt th̄ro-
 nus illius qui de p̄ssetantes elāis
 est si maretur. **O**mniū hystoz iaciū
 percurrē senem. et regum successio-
 nes in breui videbis et quasi in
 exp̄dia tele / dño p̄scidēte successas

quo reges fuerit darioes. eo aia9
 si adusus deū itumuerit 2aulcaē se
 me eoz. Nō ē sapiētia/nō pruden
 tia/non est cōsiliū cōtra dñm Certe
 nec fortitudo si ille insurgit si perse
 quitur/ad emēdicata sacramentoz
 suffragia ad presidia munitionum
 frustra de curritur. qz non est qui de
 manu illi9 possit eruere. ¶ Quis a
 lexandro maior in greca? Si tamē
 non suis legitur successisse. sed fili9
 salutarē. Quis cesaree domus serie
 nescit? Rarus eoz. aut null9 filiū
 reliquit herede. et oēs in breui post
 varia pericula 7 cedes sui 7 suozum
 plurimas/diversis mortibus et fere
 ignominiosis quasi in momēto de
 lecti sunt. et descendētes ad inferos/
 successores habuerūt aut hostes aut
 ignotos. Quid obsecro tam potētia
 regna tā cito subuertit et trāsulit?
 Certe indignatio dei quā in se multi
 plex iniusticia puocabat. ¶ Est autē
 ut stoicē placet iniusticia mētis habi
 tē q̄ a regiōe morū exterminat eā
 tē. anima nāqz priuāe iusticia. vel
 expropriatua p̄tula nominis. deda
 tur. In ea autē maxime cōstat ius
 tia. Si nō noceras et ex officio hu
 manitatis p̄hibeas nocētes. Cū
 vero nocēs/accedis ad iniuriā. cum
 nocentes non impedis. iniusticiae fa
 mularis. ¶ Est autē contumelia q̄
 tumorē mentis in lesione alterius
 manifesta/opere sequela comitā ē/
 eoz iniquitati seruit. q̄ in eum cui
 peccentia pro conditiōe officij. vel
 nature consortio debetur. insolenter
 insurgit. Dolus autē est. ut diffinit
 aq̄uili9. cū aliud agitur. et aliud si

mulatur. Malus utiqz quoties sit
 intentione nocendi Differt autem
 plurimū dolus a contumelia. qm̄ h
 superbe 7 in manifesto. ille fraudu
 lenter et quasi ab insidijs nocet.
 ¶ Hec sunt que cum incurunt/cathe
 dras subuertūt omnīū potestati. qz
 a contrarijs perpetuatur p̄ncipū
 gloria Dolus nāqz ex timuditate
 ymagine/ infirmitatis notā habet.
 et fortitudini plurimū aduersatur.
 Contumeliā p̄tentia reprimit in
 geminans iugiter q̄ in terrā 7 ane
 tē superbit terra et anis. Iniuriā tē
 perantia nō admittit nolens infere
 re ali9. quod sibi nollit ab alio irro
 gari. Et iniusticiā iusticia excludit.
 vsqz quaqz faciens ali9 quod facien
 dozū vellet ab alio fieri sibi ipsi. Hec
 sunt quatuor virtutes quas philo
 sophi cardinales appellant/ eo q̄ a
 primo fonte honestatē quasi primi
 tuuli emanare credantur et de se bo
 norū oim fluenta p̄pagare. Hec for
 te sunt quatuor flumina q̄ de para
 diso deliciaz dei egrediūtur. ut irri
 gent oēm terrā/ quo fructū desidera
 bile afferat in tpe suo. ¶ Utinā et
 ad me de fōte vite (diuinā grām lo
 quoz) hui9 plenitudis p̄trāscāt riuu
 li/ ariditatē mee iebriātes terrā. ut
 succrescēte fructu bonozū opū. salte
 dedinaē valeā iminētis securis icū
 q̄ exigentib9 culpis meis ad radicē
 meā q̄i ad radicē istuato se arboris
 posita est. ¶ Quodāqz lignū securis
 aquas istas posita est/ non atescit.
 Qd̄ vero vel radiatus non humec
 tat. dissoluitur 7 aridū perit tanq̄
 puluis quē piat vent9 a faae terre

Hic quidē non duces exceptos ar-
bitros non potētes. quia regū gloria
transferretur. si iniusti in iuriosi cōtra
meliosū inuenti fuerint/ aut dolosi.
Os siquitē domini locutum est.

Verūptamē saluo intellectu sapien-
tiorū non ab eis est vt opinor/ q̄ no-
mina viarum locutione plurali ex-
posuit. et in ipsa pluralitate diuer-
sitate quādā prudenter inseruit.

Ait enim vt predictū est. quia reg-
num de gente in gentē transferretur
propter iniustitias/ et iniurias/ et cō-
tumelias et diuersos dolos. Quia au-
tem diuersos in fine subiecit. puta
p̄muniter ad omnia referendū/ et tā-
pleno conāpiendū intellectu/ vt non
modo referatur ad diuersas viarū
sp̄cies. sed et varias figuras perso-
narū cōplectatur/ et modos omnes
quib9 a quocūq; et hec vicia conue-
tuntur. **P**riniceps enim tenetur de
omnibus/ et omnium autor esse videri
et q̄ cum omnia possit corrigere et
exū merito participes est. q̄ noluit
emendare. Cum enim potestas pub-
lica sit. vt predictimus omnium vices
exhautit. et ne in se desinat. in colu-
nitate omnium debet procurare mē-
broz. Quot autē in administratione pri-
cipatus extant officia. tot sunt pri-
cipalis corporis quasi mēbra. Dū
autem singulorum officia in integri-
tate virtutis/ et suauitate opiniois
conseruat. quandā quasi membris
sanitate procurat et de corpore. **C**um
vero ex negligentia aut dissimula-
tione potestatis circa officia sit vir-
tutis aut fame dispendiū. quasi in
membra eius / m̄xibi et macule in-

currunt. Nec diu subsistit in colu-
tas capitis. vbi languore membra
tū inualescat.

¶ Explicit liber quartus

¶ Ināpiūt capitula libri q̄nti
Epistola plucharchi instruentis
traianū. Capitulum p̄mū

¶ Quid respublica scdm pluchar-
chū. et quid vice anime in ipsa ob-
neat aut membrorū. Cp̄lm. ij.

¶ Que p̄cipue versentur in in-
tione plucharchi. et de reuerētia ex-
hibenda deo et rebus sacris. Ca-
pitulum terciū

¶ De reuerētia rerū et p̄sonarū.
et quot modis persona sit venerabi-
lis. Capitulum quartū

¶ Que pena imineat hīs qui in-
iuriis ecclesie locorūq; venerabilū
locorum venerabilū. et q̄ absolu-
tio nec per vim extorqueri nec sur-
rumpi potest p̄ fraude. Cp̄lm. q̄ntū

¶ De prinape q̄ caput est republi-
ce et electione eius et priuilegijs. et si-
mio virtutis et culpe. et q̄ beati iob
debeat imitari. et de virtutib9 beati
iob. Capitulum sextū

¶ Que mala vel bona sublectis p̄-
ueniant de morib9 prinapū. quod
et aliquorū strategematice robores
exemplis. Capitulum septimū

¶ Quare traianus videatur oib9
preferend9. Capitulum octauū

¶ De hīs q̄ in republica obtinent
locū cordis. et q̄ iniqui arandi sūt
a cōsilijs potestati. et de timore dei
et sapientia et p̄hia. Ca. x.

De lateribus potestatum quorum ne
cessitas explenda est. malicia expri
menda

Capitulum de amu

De oculis auribus et lingua po
testatum. et de officio presidis. et quod in
dici oportet habere iuris et equi no
ticia/voluntate boni/ et potestate exe
quendi. et quod iuramento debet esse legi
bus alligatus et a sordibus munerum
alienus

Capitulum xi.

De sacramento iudicium et collatione
pitagore et alexandri et in quibus re
bus gratiam partibus possit facere iudex
et de questionibus capiosis

Ca. xii.

Quo iudicium debeat ordinari. et
de conceptione sacramenti calumpnie
quod ex necessitate prestat actor et
reus/ et quod imineat illi qui iurame
ntum subire tractat. et de sacramento
aduocatorum et pena calumpniatorum.
sive preuocantium aut tergiversan
tium

Capitulum de amitterant

De ratione instrumentorum. Ca
pitulum de amitterant

Que pertineant ad religionem pro
consulium presidum et ordinariorum. iudi
cium. et quatenus exennia protedi lice
at. et de accione. bernardo martino
gausfido carnotensi

Ca. xv.

De crimine repetundarum quo te
nentur iudices et presides. qui aliquid
omnino accipiunt propter eas res
que sibi sunt ex officio faciende et de sa
muele qui docet iuge sacrificium esse
debere in domo iudicis que seipsam col
latione iusticie et bonorum operum ex
hibet templum dei

Ca. xvi.

Secundum contempnenda esse pre
sidentia quod etiam veterum philoso
phorum probat exemplis

Ca. xvii.

Expliunt capitula. 7.

Incipit prologus libri quinti. 7.

Non solent ad vni
guam gradum sine
moza lustrari. nec
facile est provincia
arum longitudinem
et latitudinem in

momento transcurrere. Sic res mag
na succinate quidem a sapiente inter
dum proponitur. sed nunquam perfec
te sub angustia nimia sermonis ex
planatur. Quid autem in humanis
rebus maius est principatu. cuius
officium quodammodo omnia arcum
implet/ et penetrat. et quasi robo
re virtutis sue totius reipublice mo
lem portat? Eius itaque contemplatio
tractum habet et morem exigit. tum pre
magnitudinis sui. tum per venustate quam
in capite reipublice iocandum est om
nibus contemplari. Modesta ergo
breuitate in inspiciendo corpore eius
imoremur. Et quid plutarchus super
hoc censeat audiat. Nam deduc
ta superstitione gentiliu fidelis est in
sentencijs. in verbis luculentus. et
in sarcasmo morum tantus arbiter. ut
facile preceptorem traiani possis ag
noscere. Si quid autem apud eum a
fide dissentit. aut moribus. tempore
potius quam viro ascribatur. Si enim
virgilio licuit aurum sapientie in lu
to enni querere. que inuidia est ea
que ad eruditionem nostram a gentili
bus scripta sunt nostris romanica
re? His ergo ommissis. ad reliqua per
cedamus.

Capitulū primū Epistola plutarchi instructis traianū.

Hec est eplā plutarchi traianū instructis q̄ cuiusdā politicæ institutionis exprimit sensū. Ea dicit esse hmoi. Plutarchus traiano salutē dicit. Modestia tuā noucā nō appetere p̄ncipatū quē tū semp̄ mox elegātia p̄mereri studuisti. quo q̄tē tāto dignior iudicatur. q̄to a crimine a bitiois videtur ēē remotior. Tūc ita q̄ virtuti gratulor / et fortune mee. si tamen recte gesseris quem probe meruisti. Alioq̄n te p̄iculis / et me detrahētū liguis subiectū mi nō dubito / cū et ignauiā ipatorū roma non ferat. et p̄mo publico delicta discipuloz refūdere soleat i p̄ceptoēs. Sic seneca neronis sui merito / detrahētū capie liguis. Adolecētū suoz te meritas in q̄ntilianū refundit. et so crates in pupillū suum fuisse demetioz criminatur. Tu vero quid vis rectissime gerere si non reassens a te ipso. Si p̄mū te composueris. si tua omnia disposueris ad virtutē. recte tibi p̄cedent vniuersa Politicæ institutionis maiorū tibi vites exscripsi cui si obtempas plutarchū viuēdi habes auctore. Alioq̄n p̄ntē eplām i testē inuoc. q̄ i p̄ncipē iperij nō p̄gis auctore plutarcho. Cpl. 3. ij.
Quid res publica scdm plutarchū et quid vicem anime in ipsa obtineat. aut mēbrozum

Sequuntur eiusdē politicæ institutionis capitulo in libello qui inscribitur institutio traianū. q̄ pro pte p̄senti opusculo

curavi inserere. ita tamē ut sententia tum vestigia poā imitaret q̄ passim verboz. Est ergo p̄mū oim ut p̄mū cepe se totū metiatur. et q̄d in toto corpore reipublice cuius vice fruatur diligēt adūtat. Est at̄ respública sicut plutarcho placet quodā corpus q̄d diuini muneris bñficio animatur. et sūme eq̄tatis agitur mitū. et regitur quodā moramine cationis. Ea vero q̄ cultū religionis i nobis insituūt et informāt. et dei (ne scdm plutarchū deozū dicam) arimoiās tradūt. vicē anime in corpore reipublice obtinet. Illos vero q̄ religionis cultū p̄sunt quasi animā corpore suscipere et venerari oportet. Quis enī scitatis mīstros dei ipsiq̄ vicarios esse abigit. Porro si aut anima totius corpore habeat p̄ncipatū. ita et hij quos ille religionis p̄fectos vocat toti corpore p̄sunt. Augustus cesar eo vsq̄ saceroz pontificib9 subdit9 fuit. donec et ipse nec cui omnino subesset vescalis creatus est p̄tifer. et paulo post ad deos relatus est viu9. P̄ncipis vere capitie i reipublica obtinet locū / vni subiectis deo / et hij q̄ vices illiq̄ agūt i terris. qm̄ in huāno corpore ab aia vegetat caput et regit. Ceteris locū senat9 obtinet a q̄ bonoz opitū et maloz p̄cedūt iudicia. Quoz autū et ligue officia / sibi vdicāt iudices et p̄sides puiciaz. Officiales et milites manib9 coaptat. Qui semp̄ assistunt p̄ncipi. laterib9 assimulatur. Quosoz et comētariens nō illos dico q̄ carcerib9 p̄sunt. sed comites reū p̄uataz ad vtriusq̄

lites inoz refert ymaginem. Que
 si inensa auditate cōgesserit. 2 cō
 gesta tenaaz reseruaueat innumera
 biles 2 iacabiles generat morboz
 ut vicio eoz/ totiqz cozpis ruina inu
 neat. **P**edib9 vō solo iugiter ihre
 tib9/ agraule coaptat. Quib9 capi
 tis pūctia/ tāto magē necessaria
 est. quo plura inueniūt offendicula
 dū in obseqo cozpis in terra gradi
 untur. **E**sqz iustus tegumētōz tē
 tur suffragiū qui totius cozpis eri
 gunt sustinet et pmouēt mole. **P**e
 dū amiaula/robustissimo cozpi tol
 le. suis viribus nō proceat/ s; aut
 turpiter iutiliter 2 moleste maib9
 rept. aut brutozū aimaliū ope mo
 uebitur. **P**onit in hūc modū mo
 re suo p̄plurima q̄ diligentiqz diffus
 ore tractatu p̄seqtur ad informati
 onem reipublice 2 magistratuū eru
 ditionē/ q̄ oīa sillabatim exequi ser
 uilis interpretationis est/ q̄ poa9 af
 ferat speciem q̄ vices auzoris exp̄
 mere. **E**t quia apud ipsū de cerimo
 nijs 2 cultura deoz plura q̄ religi
 oso p̄ncipi putabat ingerēda sup̄stia
 osius disputata sunt: hys omissis
 que ad ydolatrie cultū pertinet/ p̄
 stringam9 breuē sensum hoīs/ quo
 p̄ncipē 2 officia reipublice ad cul
 tū iustie informabat. **C**apitulū
 de p̄ncipib9 versenē i intētio
 ne plutarchi et de reuerē^a exhibēda
 deo et reb9 sacris.

I sūma ergo quatuor sūt
 q̄ nitē reipublice p̄ncipib9
 iacitate Reuerētia dei. cul
 tū sui/ disciplina officialiū et ptātū/
 affectū et p̄fectionem subditozum

Deū ergo offerit in p̄ncipis honora
 dum. Deinde seipsum colendū vniū
 iqz ut scdm qd̄ apostol9 sentit. licet
 ille apostolū nō agnoscat vnusqz qz
 vas suū possideat in sacrificatiōe 2
 honore. Post ut doctrinā p̄positi
 totius disciplina domus recoleat 2
 tantē vniuersitas subditoz de capi
 tis p̄positoꝝ sibi incolumitate le
 tetur. **M**agnoꝝ quoqz viroz scate
 gematias et scate gematib9 vitur
 q̄ si p̄ singula inseratur tediosa crūe
 lectori et pro pte a fidei nre sincerita
 te recēdet. **C**eterū qz sancti p̄ces
 et p̄ncipū leges/ illiqz (deducta tñ
 pfidia) videtur ihetere vestigijs/ do
 ctinam ei9 sermone catholico et suc
 cincto/ adiectis ex pte strategemati
 as ei9 attingam9. **P**orro ci inuā
 a reuerētia numunū est. nobis a deo
 qui ab oib9 generaliter amād9 est
 et colendus ex toto corde. ex tota
 anima. ex totis viribus suis. **P**ro
 batio vero dilectionis exhib. tio est
 operis. **E**t licet per seipsum possit a
 mari tanq̄ qui circa opem medijs se
 infundat amanti. tamen ad cultum
 exteriorem. alicuius medietatis
 interuentus/ necessarius est. eo qz
 deū nemo videt vnq̄. **V**idendi ve
 ro nomen ad appellationem oīum
 sensuū vtriusqz nature dilatabis. q̄
 a presentialiter et pure non sentiet
 cum homo 2 viuet/ nisi forte ea sen
 suum pte. q̄ cozpis nescit agustias.
 nec de factū t̄pis sentit. s; viuacitate
 sui ex grā p̄manet i eternū. **C**ontra
 te loquor q̄ nō euacuat. s; pficiat q̄
 to ad eum quem desiderat famili
 ariqz accedit. **I**am fides velū habes

et spes de grē meritiq; fomēto cōsci
 enāā demulcēte/voti sui leticiā in fu
 tura p̄dēte. fides itaq; et spes uni
 tātur quidē sensū. subsistūt tñ atra/
 agētes itē q̄si p̄ speculū et in enig
 mata. donec eaz spē imutata. veri
 tatis s̄ba plenarie illucescat Qui ve
 ro nullo p̄t sensu p̄spicue videri. faci
 le neq; agnosci. Qd̄ at nō cognos
 citur. diligētē colī nō p̄t. nisi p̄ me
 diū ¶ **W**i numam p̄piliū cerimo
 nias q̄sdā legim⁹ idixisse romanis.
 et sacrificia. vt sub imortaliū deoz
 p̄textu/ad colendā pietatē religionē
 et fidem. et cetera que eis intīmare
 volebat ip̄os faali⁹ iuitaret Testā
 tur hec analia atq; palladiū sacra
 quedā ip̄erij pignora Janus bistōs
 belli et pacis arbit̄. For⁹ veste v̄gi
 nib⁹ consecrat⁹ quo in honore cele
 stū syderū flammā custos imperij in
 grē vigilaret. H̄z et annus in men
 ses duodecā dilatatus. fastoz et ne
 fastoz varietate diez depict⁹. pon
 tifices. augures et sacerdotioz varij
 ritus/quib⁹ ita barbariē occupauit.
 vt ab iniurijs temperarent. feriātē
 tur ab armis. iusticiā volent. et ci
 uilē sibi iniuriē impartirene affectū.
 Eozq; ferocē redēgit populū. vt im
 perij quod vi (vt dicit) et iniuria oc
 cupauerat. iusticiē et pietatē legib⁹
 feliat̄ gubernaret ¶ **S**ed quid p̄
 fero numam/ cū et patres fidei nos
 tre/ veteris legis sacrificia asserant
 instituta/ ne in demoniozū cultu po
 pulus occupatus. vere religionis de
 discret̄ cultū/ ritu gentiū sacrificia
 sua demonijs imolans et nō deo?
 ¶ **C**olūt ergo de⁹ aut affectu mē

tis. aut exhibitione operis. sed af
 factus dilectiois ip̄m pure attingit
 licet aliquo sensu corpis vt aīe dū
 peregrinatur a dño/et mens mole
 corpis p̄grauatur/plene neqat cō
 prehendi Et certe eo amatur cō
 tūg/et studiosi⁹ q̄ritur. quo altitu
 do et inēsitās diuiciāz potēat sue et
 sapiētie oēm exuperat intellectū et
 tute tñ tanta omnē creaturā arcant
 penetrat implet et protegit. vt neq;
 q̄ latere valeat quālibet rationale
 creaturā Ipsa quoq; irrationabilia
 ip̄m esse/ et talē esse et tantā plus
 mis idicij p̄testant ¶ **Q**uō itaq;
 modo sic intelligentiā su in sūdit. ne
 subtrahat. sic subtrahit. vt in sūdit
 et secundū mensurā benēplaciti sui
 sic operatur in singulis. vt cū inten
 sionis et remissionis vias ignozet.
 et si non per essentiā qua omnē re
 plet vniiformiter creaturā. plus vt
 min⁹ videatur inesse p̄ grām. p̄ā
 p̄ vniōnē/in solo vniogenito v̄ginis
 filio/esse/fidelit̄ a p̄bat. Est itaq;
 nūc q̄si singula in singulis/ future⁹
 vt scriptū est. oīa in oīb⁹ electis Et
 sicut natura ignis/ collatiōe tñ dis
 pari (qm̄ ei nichil potest p̄lītē p̄a
 ri) a sole diuersos/ p̄ corporū diuer
 sitate producit effectus. Sic illa si
 tamē magna maximis confere li
 ceat. in multis multipliciter luat.
 ¶ **S**olaris siquidē radius si forte inā
 dat in carbunculū egrediens aut re
 uerberans rutilus/vianum facit ac
 rem rutilare. Idem ignis in smarag
 do virescit. si emamēto puriori in sa
 phiro conformatur. Jaanti quoq;
 speciebus efficitur color. In topazio

qui quo ratio eo p̄ciosior est. oī fere
 colore superbit. Si ei iram obidas.
 thauā aadis resp̄entabile ymagi
 nem. Aque sup̄iecta vndat i lacuna
 ti. Sed q̄ ignē celestem in supposita
 tūat p̄ berillū. ¶ Vides igitur in
 multis q̄ multa sit ignis natura.
 Sic in alijs est prudētia fortitudo.
 in alijs tempantia. in quibusdā ius
 tia. In nō nullis fides/ loganinu
 tas spei in alijs. In hys feruor ē ca
 ritatis. Hic patētia laborz. illic
 dolorz consolatio. alibi p̄seuerantia
 bonoz operū. q̄ tamen singula in
 singulis ē vn̄ q̄ itē de9. At i futuro
 q̄ imediata facie p̄ gram ei9 vide
 bim9 eū sicut ē oīa in omnib9 erit.
 q̄ nulli ad beatitudinē/ aliam9 ver
 titio substātia deat. cū ip̄e in omi
 bus futuris sit plenitudo. ¶ Utatis 7
 amul9 beatitudinis. adeo quidē vt
 iuxta traditionē p̄m/ tāta maiesta
 tē sue plenitudine videatur adesse
 etatis. vt nichil eis de sit in vlla q̄
 tia. 7 ip̄e fere solus videatur in illis
 7 illi9 noiē censeantur. salua verita
 te substātie. 7 sine omni ver sibilita
 te nature. Hinc forte est illud Exul
 tabūe facti in glozia letabūtur in au
 tabilib9 suis. cū sibi tūc puia credātur
 esse vnda scōz. 7 vnulquisq̄ non
 modo i sua sed 7 in omniū cōsciētia
 gloriatur. ¶ Sicut enī ignis. vt in
 p̄dicta mōremur. similitudine ferri
 naturā penetrat 7 accēdit vt nichil
 renatur in eo nisi ignis/ 7 sicut so
 laris radius illustrās aerē/ solis vel
 radij censeatur nomic. sic de9 om̄s re
 plebie electos. vt omni infirmita
 te 7 mutabilitate absozta. cū moe

tale immortalitatem. 7 corruptibile
 incorruptibilitate induerit. de9 fere
 sol9 in omnib9 agnoscat. ¶ Ad
 hāc nōnulli sentētiā referūt. q̄ an
 geli iā future beatitudinis nrē p̄tia
 pes visi ab hominib9 adorātur. eo
 q̄ in eis visa est quedā p̄sentia dei ta
 tis/ cū tamen creatura a creatura a
 dorati omnino nō liceat. Sic eā i
 faae saluatoris aliquid deitatis res
 plēdui q̄ de funiculis facto flagel
 lo vendētes 7 emētes erāt e tem
 plo/ dōcēs oēz negotiatiōē extmi
 nantā esse a domo orationis. In a
 lijs vō 7 si adsit diuinitatis p̄sen
 tia/ plenitudo ei9 in p̄senti nequaq̄
 adest. sed vsq̄quaq̄ latere non po
 test. ¶ Est igitur in maiestate mirabi
 lis/ venerabilis a sapientia/ a boni
 tate amabilis. 7 hunc cultum arca
 omnē medicatam/ potest ei si delis
 impēdere creatura. Quid enī nece
 se est ad hoc vt eū timeamus. vene
 remur 7 diligam9. ¶ Et hic est fer
 te funicul9 triplex inter creatorē 7
 creaturā q̄ facile solui nō potest. Sz
 oīm tenacissima est vis amoris. Ca
 ritas siquidē nūq̄ exadit qua si q̄s
 adheret deo/ vnitur ei 7 cū eo vn9
 spiritus ē 7 vtiq̄ qui vnitur ei 7 sic
 vt vnus spiritus/ sit familiaris est.
 7 ab obsequio ei9 qd est in spiritu
 arca non potest. Ille autem cult9
 qui in exterioris operis exhibitio
 ne consistit. medio idiget. eo q̄ ad
 spiriū corpalis nobis non patet
 access9. ¶ Ad 7 illū planū ē dōusse
 q̄ in samaritana cāciam instans a
 it spirit9 ē de9 7 eos q̄ volūt ado
 rare i spū 7 veritate oportet adorare

Vt tñ ad thronū illius quāq;
modo huilitatis nostre ascēdat infir-
mitas/et aliquā habeat materiam
meritorū/sensualiter eū voluit/qui
sensum dedit. 7 qui oīam glōzifica-
bit 7 carnem/utruq; fidelē expetie
famulatū De quoq; voluit etiā cor-
poraliter honorari. ut q̄tauis tardi-
tas infidelitatis/aut negligētie ex-
cusationē nā habeat. **Cpl. m. iij.**
De reuerētia rerum 7 personarū n
et quot modis persona sic venerabilis

Reuerentia ergo q̄ corpora-
liter impenditur aut in perso-
nis assistit aut in reb; . Per-
sonarū vero ratio habet. aut a natu-
ra. aut ab officio. aut a morib; aut
a p̄ditiōe. aut a fortuna. **Natura**
patētes veneramur 7 liberos 7 quos
nob; caro p̄iurit. ut puta uxore. 7 g-
natos et affines. Unde 7 gētū iure
receptū ē. eo q̄ p̄que sit apud oēs
gentes. Ad hoc etiā 7 diuino iure vr-
gemur quo scriptū nouimus. Hono-
ra patrem tuū 7 matrem tuā ut sis
lōgeuus sup; terrā. Et qui patri vel
matri maledixerit morte morietur.
Liberos nō multū oportuit amēda-
ri. eo q̄ nemo carnē suā odio habu-
erit. Sed nec uxore propter quam
homo reliquit patrē 7 matrē. adhe-
rens uxori sue. ut sint duo in carne
vna. Nō tamē in hac pte diuine le-
gis mādata desūt. Et si p̄pter natu-
re stimulū qui satis vrget rari; inse-
rantur. p̄tendūtur tamē ad cog-
natos 7 affines quos p̄ se natura
amendat. **Officiū** vero est debitū
exequendi q̄ vniūq; ex institut; et
moribus agenda sunt. Ex eo namq;

personis singulis propriū congruū
actus. In hys autē que sic agenda
sunt alia ad publicū alia ad suū ai-
iusq; pertinent statū. Ex quo liquet
officiorum quedā publica. q̄dam p̄-
uata conuenienter dici. **Prūato** rē
vero tāta est multiplicitas q̄ta fere
est diuersitas personarum. Publica
quidē oīa referuntur ad duas spe-
cies. Aut enim a diuino aut ab hu-
mano iure descendūt. Hec autem ex
libris officiorū laus patet. sed ad
presentem articulū. ut publicas offi-
cys reuerentia impendatur. Tāta
namq; debetur eis. q̄ta est eminentia
cuiuslibet magistratus. Hęc qui-
dem aut facit. aut idiat vniūscuius-
q; competēs iurisdictio. cum reueren-
tia magistratū aut contumeliā
subditorum. Unde in cōstitutionib;
p̄ncipum magistratū edictis aut
p̄mulgationibus per p̄olensim sic
plurū conceptio personarū. ut non
tam persone q̄ vniuersitatē tota cō-
stitutio videatur esse. vel quā alia
p̄mulgatio. Hoc etiā iura vel cano-
nes ignorati. ex vsu cotidiano p̄spi-
ciū est. Porro rationē officiorū. nō
modo canonū 7 legū scita. s; et ethi-
corum omniū p̄cepta exequūtur.
Mos autem est mentē habitus
ex quo singulorū operū assiduitas
manat. Non enim si quid sit semel
aut ampli; . statim moribus aggre-
gatur. nisi assiduitate faciēdi verti-
tur in vsū. Hic aut virtutes 7 vicia
eque cōplectitur licet vicia non mo-
res esse. sed a plerisq; dicantur mori-
bus obuiare. In quo planum est so-

las virtutes censei noie mozz Cū
 bonos tñ a malos diam9 mozes
 vicia distinguimus ¶ virtutes Vñ
 moratos a bono siue mozigeros ·
 morosos vò a vicij9 nominam9 ·
 ¶ Sed et ipsum plenitudinis nomen
 videtur innuere cum nulli in carne
 contingat adesse sacratatem mozz ·
 et multis assie superfluitas viciozū
 Cum itaq; a moribus quis reuere
 tiam conseruare dicitur · ei vtutes ·
 quib9 honoe exhibed9 est · uelle sig
 nificatur · Quis eni nō veneretur et
 uereatur illū quē prudentē forte tē
 perante credit et iustū? Hinc ē et q
 silū sapiētis · ei qui timera appetit/
 amari · honorari · et pferri · ut deū
 timeat · amet veneretur · et ci se tota
 deuotione submittat ¶ Cōditiōne
 quē esse diffiniūt · fortuitū psonē
 statū · quo aut aduersis de pmitur ·
 aut extollitur prosperē ¶ alterutra
 us sortis naturā/sui ipi9 sacrat ptes
 tatur Quale ē q; alios veneramur
 ingenuos · alijs seruilcs cōtumcli
 as irrogam9 Istoz diuicias volū/
 illoz pēpūmus paupertatem · Na
 turā diffinire difficile ēe assent tulli
 us · ego diffialius credo diffinire for
 tunā · eo q; hui9 nulla/illi9 aliq; sub
 stantia ē · Natura siquidē reb9 origi
 nem pbet · qd nequaquē esset si in ve
 nitate ipa nō esset ¶ Sed eni omnino
 nō est · aliam p̄tare nō potest ut sit ·
 At fortuna cū nō sit · nō potest dif
 finiri · In eo siquidē q; nō est · nō po
 test cuiq; constare quid sit · Effecāt
 epiciari p̄cipuas sentēcias suas · q̄s
 epiciarios vocāt / quib9 totū phie
 pūcē seruire processū / et moze suo

fortune subiciāt vniūsa Ego i hoc
 sicut et in plurimis plutharū cēso
 oudiendū · qui deam cēca colendā es
 se negat · asserens eā nisi a cēcis co
 li nō posse · Multa quoq; proponit
 exempla · quib9 liquet omis cēca dee
 cultores cēcatos et p̄cipitatos tandē
 in foueam exterminij Testatur h
 gabba qui totā etate luculēter pdu
 cens in senū · hui9 dee fanularitate
 ¶ cultū i breui elatus · ¶ in breui
 ozi p̄cipitatus ē Qualiter aut · apud
 suctoniū · quere ¶ Queritur tñ p̄
 fatus philosophus ¶ in ante p̄dicti
 p̄napis lacrimabiliter ingemiscit ·
 q; hoc vicio cēcatis et temeritatis
 p̄brosa dea et oib9 ignominosa nu
 minib9 / oim deoz tēpla sedauerit ·
 et deoz oiz p̄ripuerit cultū · ut p̄ter
 edes p̄uatas q̄s in orbe ¶ vrbē pas
 sim habet / ruxē eā tarpeia occupa
 uerit · sup̄mo ioui ueq; et publice
 fortune / ymago aurea in capitolio
 ab aduenis zueuis et idigenis pub
 lice adozet · et tantā p̄ ceter9 habet
 auctoritatē · q; in tota ratiōe moeta
 liū / ut dia solet · sola vtrāq; paginā
 videt implere · Videas eā ibi rotā
 ¶ sare volubilem / qd q; magis mire
 re / eius dem rote impulsu / de p̄ctore
 iouis / sorozum pensa / p̄capitat et
 conuulcat Quisquis enim fortunā
 statuit fata conuelut · fata inquit
 stoicus regunt homines · fatum
 est in partibus illis quas sinus ab
 scondit · Huic paradoxe stoicorum
 kyriatopa epiciari redamat · fatalē
 inquit tolle necessitatem quia si for
 tuna uolet fiet de rethore p̄sul ¶ Si
 uolet hec eadē fiet de cōsule rethor

Ceterum ut cum fortuna minus agatur
 sit inopinatus euentuum forma. Et
 licet conditioni videatur plurimum vi
 cinari. eo quod fortuitorum concursus sta
 tum efficiat / que conditione esse predix
 imus. In eo tamen plurimum differt /
 quod conditio nunc a natura. nunc ab offi
 cio. nunc a moribus est. nunc a varijs si
 gnis euentuum. fortuna sepe assistit in
 hijs que improvisa emergunt. Eam
 ut quaeque nititur evacuare pluthar
 chus. et ex premissis quatuor locis /
 nature / officij / morum / conditionis / to
 tius reuerentiae emanare credit origi
 nem. Duplicitatis tamen hoc infidelium
 more excipitur. Unde nonnullas se
 tenent eius / sensu et sermone catho
 lico curam inserere. Ille quidem in cul
 tu deorum eos praepue asserit veneran
 dos qui ei familiaris et vicarius ac
 cedunt. Aut natura. ut liber indoctorum
 nutus hercules qui eoripponem in se iouem
 potestatem est quod angues iugulavit in
 armis. Aut officio. ut pontifices. sa
 cerdotes praefatos. Aut moribus. ut phi
 losophos qui mentis divinae haustu
 investigatione et dispensatione sapi
 entiae indicant. Aut conditione. ut quos
 fauore numinis extulit. ut alij pre
 essent ex causa potius familiaris quam of
 ficio publico. Verum quidem phidus
 est. et omni reprobatione dignus sen
 susque verborum qui phidum non deare.

Sed forte quid de natura deorum
 sentiret in aures corrupti populi pro
 loqui non audebat. qui legerat co
 bustos esse libros philosophi pita
 gorae et ipsum actum esse in exilium ab a
 theniensibus eo quod dubitauerat an
 de dijs vera essent que vulgo dice

bantur. Quis ergo aeternum audeat asse
 rere. quod nec ipsa dubitatione erroris
 noueat impunita? Est itaque venillie
 quod more auditoribus gesserit. et ut
 eos ab illius renouaret. aliqd idulsi
 se erroris. In doctrina morum lucule
 tissimus est. eo quod huic opinioi fauere
 acqresco quod apud gentium fide tunc et re
 ligione incolumi / oibus oia fauere est.
 ut omnes lucrifaceret. **P**ros autem
 quibus de celo veritas illuxit non te
 orum qui nulli sunt sed veri dei minist
 ris et amas / reuerentiam magnam ce
 dimus exhibenda. sed et inimicis eius
 interdum / quonia hoc ipse praepit. quod
 sepe maxima ad eruditionem suorum
 pessimis hominibus contulit potestate.
 Unde illud **S**ubiecti estote omni hu
 mane creature propter deum / siue regni
 quasi praesenti siue duabus tantum ab
 eo missis ad videndum malefactorum
 laudem vero bonorum. Et illud **P**er
 u subditi estote dominis vestris non tan
 tum bonis et modestis sed etiam discolis
 Amia quod dei sunt aut gratia essent
 bus meritis. ut iheremias et iohannes
 nes sanctificati ante quam nati. et sexta
 sacerdotum nicholaus quarta et sexta
 feria semel lactes in aenis. Aut me
 ritum ex gratia. ut quod fauore via bonorum
 operum sicut peritens latro. vel diffi
 ali et felicitate transitu metere regna celorum
 velut apolorum choros et mem. **H**os
 aut tres ordines inuit maro **F**acilis
 descens a uerni / nodes atque dies pa
 tet atri ianua dicit. **S**ed reuocare quod
 supra euadere ad auras. **H**ic opus
 labor est pauca quos equus amant. **I**n
 piter aut ardens euegit ad cetera
 virtus. **D**is geniti potuerit. **Q**uos

ergo mozum elegantia / diuine vi
dem9 bonitati conforimes / debem9
t99 verissima 7 fidelissima dei yma
ginem venerari. Ministri vero sunt
quos dispositio diuina vocauit. ut
corripicndo 7 corrigendo uiaa. aut
vices inferendo 7 ppagando / sua
7 alioz parent salute. Qui vo ei
in iure humano ministrat tanto in
ferocis sut hys qui ministrat in di
uino / quantum diuinis humana ce
dunt.

Capitulum quintum.
Que pena imineat hys qui minis
tris ecclie locoꝝq; venerabiliu inu
riat inferunt 7 de puilegijs locoꝝ
venerabiliu 7 q; absolutio. n9 p vim
extorqueri. n9 succipi potest p fraude

In hys autē qui iura dmi
na ministrat / de9 pre cete
ris honoratur aut sperniē
am illoꝝ honore aut contemptum /
propriu reputet Hic est illud Ego
dixi d9 estis. 7 labia sacerdotis au
todiut scientia. 7 legem requirit ex
ore ei9. qz angel9 dñi exerauū est
9pa quoq; veritas ait Qui vos au
dit / me audit. qui vos respicit me re
spicit. Et qui vos spernit. spernit
eu qui me misit. Et qui tangit vos
tangit pupillam oculi mei Illa vero
reuerētia q; in rerū ueneratione cōsis
tit multiplex est Aut ei corporales
res sunt ut edes / 7 loca sacra. 7 q;
p99 dicantur vsibus / et sacrificia q;
uisibiliter exercētur. aut incorpora
les ut iura que sacris rebus compe
tunt / q; temerare sacrilegiū est / moꝝ
te piandū / aliare pena grauissima
pro qualitate admissi. Rerum vo
sacraū imunitates conuellerē. isur

gere in teū est. 7 q; vendicāe eū in
seruitute Et quide de iure diuino p
se possent multa pponi / sed ut emu
le ptatis nō obloquatur audacia / i
hac parte statuta prinapū laus 7
benigni9 patent / qui fidē xpianam
venerātur 7 approbant / et eccliaz
7 ministroꝝ oimq; locoꝝ venerabi
liū / puilegia vniuersa confirmanē
¶ Quis ei pncipis e9 memoria i bñ
dōe ē (archadiū loqz) cōstitutionē
nō audiuit **¶** Si quis i h9 gen9 sa
crilegiū puerit ut in ecclias catho
licas irruēs sacerdotib9 7 ministris
vel i ipō culto loco aliquid ipoztes
iniurie / qd geritur a prouinae rector
ib9 aiadueratatur. atq; ita prouin
cie moderator / sacerdotū 7 catholi
ce ecclie / ministroꝝ loa quoq; illoꝝ
7 diuini cultus iniuriā capitali in
quitos sine p̄fessos eos sentētia no
uerit vindicandam. nec expectet ut
ep̄s / iniurie proprie vltionem de
poscat. an sacitas ignoscendi glāz
dereliq̄t. sitq; auctis laudabile fac
tas atroces sacerdotib9 7 ministris
iurias. veluti publicā crimē p̄seq̄.
ac de talibus vltionē promereri **¶**
Item placet demencie nrē. ut nichil
cōmune clerici cū publicis actionib9
habeant. vel ad curiam p̄tinētib9
aut9 corpi nō st̄ aneri Et alibi si ec
clesie venerabil puilegia e9 q; fue
rint vel temeritate violata. vel dissi
mulatiōe neglectū. cōmissū q; nq; li
brāz auri cōtempnatiōe p̄ctatur
Que vo puilegia eccliaz locoꝝq;
venerabiliu 7 ministroꝝ sūt / dīno sūt
7 huāno iure notissima. cū ul' vsu iū
liq̄at q; nō possit nisi ep̄s iudices

ecclesiasticos ueneri. Et si quis in aliquē de deo uolētis man⁹ iniecerit anathemate feriatur. ut nisi p romanū pontificē absolui nō possit. Hui⁹ criminis frustra alibi queritur uenia. nisi articulu⁹ mortis forte immincat. qz nec per vim extorqueri. nec per fraudē surapi potest. Auctore claudiano theodosi⁹ ait. Non extorq̄bis amari. Hoc alterna fides hoc simplex grā donat. Nichilominus uerū est. qz nō extorq̄bis absolui. quod sola cōfessio uerdis / confessio oris / et satisfactio operis promeretur. Utiqz nō uis sed sola grā iustificat impiū. et fraus peccatori non prodest. qz spirit⁹ sanct⁹ discipline effugit fictū. nec habitat in corpe subdito peccatis. Alibi me dixisse recolo. qz teste patre magno augustinō simulata innocētia nō est innocētia. sed duplex malicia. qz malicia est et simulatio. Ectas quoqz simulata non est equitas sed duplex iniquitas. quia iniquitas est et simulatio. Unde imoderato stupore cōfundor. cū frequentissime uideā (nescio fideles an infideles dicā) in sacrelegio hui⁹ mōdi deprehensos. ad hoc totis uirib⁹ anhelare. ut minis et terrozib⁹ uirgeāt sacerdotes ad absolutionē prestandā quā nec isti fideliter dare nec illi in cōtumacia utiliter accipere possūt. Dane faali⁹ est utrūqz iuolui. q̄ alterū istoz expediri. utrius tñ sic culpa grauior. non faale dixerim. Hec de hys que in politica constitutione plutharchi vicem anime obtinent.

Capitulū sextum. De prināpe

qui caput est reipublice et electione eius et priuilegijs et premio virtutis et culpe. et q̄ beatum iob debeat imitari et de uirtutibus beati iob.

Sequitur ut eius imitates vestigia de menbris reipublice differam⁹. Dicitur est autē prināpe locū obtinere capitis / et qui solius mentis regatur arbitrio. Hūc itaqz ut iā dicitur est / dispositio diuina in arce reipublice collocat et cū nunc archano prouidēte suo iudicio sacerdotū. nūc ad eum presiciendū totius populi uota concurrūt. Vñ et in veteri testamēto legitur. qz moyses ordinatur⁹ eū qui p̄ssēt in populo quocumqz omne isragogā ut eligeret astāte pplō. ne q̄ p̄ modū retractio cui⁹ ne q̄scuipulus resideret. Legitur in libro regnoz. qz saul rex futur⁹ apparens in face populi ab humeris suis supereminēbat uniuersū populū. Quare queso nisi qz quē oportet p̄sse alius / peccare debet et ore p̄minere. ut quasi bonoz operū uis / totiqz populi latitudine amplectari valeat et protegere tāq̄ doctior. factior acat̄ spectior. et omni uirtute prestantior. Dicit enim domin⁹ ad moysen Assume ad te metipsū ihesum filiū naue hominē qui habet spiritum dei in se metipso. et impone manus tuas super eū. et statues corā eleazaro sacerdote. et precepta ei dato in conspectu totiqz synagoge. et p̄cipe de ipso corā eis. et dabis claritatē tuā super illū. ut audiāt illū filij isrl. Audis euidenter ordinationē p̄nāpis populi

tam manifeste descriptam ut pene
 expositione nō egeat Si eā tamen
 manifestis quæris. eā tibi auctore ta-
 mino/loro suo et tempore cū præprie
 explanabo. adiacens indumentorum et
 quorūdam sacramentorum signationes.
 Hic autē plane nulla ē populi accla-
 matio nulla consanguinitatē ratio.
 nulla propinquitatis habita cōtempla-
 tio est. **M**ortuo salphaat. filie/pz
 nam apud moysen redicabāt here-
 ditatem. petitionem earum iustam
 esse deus ipse testatur. Propropinquo
 namq; agrorum et prediorum here-
 ditatis relinquenda est. et ut plurimū
 actionum. Gubernatio vero populi
 illi tradenda est quem deus elegerit
 homini. scilicet tali qui habet spiri-
 tum dei in se et præcepta dei in cōspicū
 eius sunt. qui moysi valde notus sit et
 familiaris. i. i quo sit claritas legē
 et scientia ut possint eū audire filij
 israel. Nec tamē licitū est fauore no-
 uorum recedere a sanguine pnapū qui
 iure generis debetur successio libera
 tū. si tamē ut præscriptū est ambula-
 uerit in iusticijs dñi Si vero a via
 paulisper deflexerit nō statim usq; q;
 detrauntur. sed patienter corripitur
 in iustitia donec fiat cōspiciū eos p-
 tinaces esse in malo. Neq; ei robo-
 ram statim exaustus est a solio patris
 ex quo seniorum contempto cōsilio recel-
 sit a via salomonis. onus ipoztibi
 le volens imponere in humeris fili-
 orū israel. verū tamē scissū est regnū
 eius de ceteris. x. tribub; per ierobo-
 am seruū salomonis. fuerūtq; reg-
 na diuisa dum regnū habuit iuda et

israel Sensit ergo de cōtumacia pe-
 nam. de grā dei et pūlegio sangu-
 nis miam ut rex quidē maneret. s;
 magna regni parte mutilatus. Vñ
 hoc illi? Quia adheferat consilijs
 iuuenū cōtempnēs vias et pcepta
 prudētia. **I**mpossibile enī est ut sa-
 lubriter disponat pnapatū qui nō
 agit cōsilio sapientū De inquit ter-
 re cuius rex puer est. et cuius cōsiliarij
 mane comedūt. Beata terra cuius
 rex nobilis est. et cuius pnapes de scū
 tur tempore suo. ad refectionem nō
 ad luxuriā sibi et cō sapiētia esse nō
 potest. **H**inc scūs iob. Sapiētia
 ubi inuenitur et quis est locus intel-
 ligente. Desat homo pāu ei9. nec
 inuenitur in terra suauiter viuētū
 s; nō equabitur ei labētium quicq;
 trahitur enim sapiētia de occultis
 longe vtili9 iuuenes repulisset. ac
 quiescēs cōsilio seniorum. vitā beati
 iob habēs regnadi formā. Audi e-
 go quid de se fateatur. Quā proce-
 bam ad portā ciuitatis. et in platea
 cathedram parabant michi. Vide-
 bant me iuuenes et abscondēbātur.
 et senes assurgētes stabāt. pnapes
 cessabāt loqui. et superponēbāt digi-
 tum ori suo. Vocē suā cōhibebāt du-
 ces et lingua eoz gutturi suo adhe-
 rebat. **A**uris audicus beatificabat
 me. et oculi vides testimoniū redde-
 bat michi. eo q; liberaassem pauperem
 vociferantem. et pupillum cui non e-
 rat adiutor. Benedictio peritura sup-
 me veniebat. et cor vidue consolat9
 sū. Iusticia induit9 sum. et vestiui me/
 sicut vestimēto et dyademate. iudi-
 cio meo. Quis fuit cetero et pcedenda

Pater eram paupū et causam quā
nesciebam diligentissime inuestiga
bam. Cōterebam molas iniqui. et
de dentib9 illius auferebam p̄dam.
Diebāq; i nidulo meo moriar: et si
aut palma multiplicabo dies. Ha
dic mea apta est sec9 aquas / et ros
morabit in messione mea. Glōria
mea semp inouabitur. et arcus me
us in manu mea instaurabit. Qui
me audiebāt sententiā expectabāt.
et intenti tacebant ad cōsiliū meū.
verbis meis nichil addere audebāt
et sup illos stillabat eloquiū meū.
Si quādo ridebam ad eos nō crede
bant / et lux vultus mei nō cadebat
in terrā Si voluissem ire ad eos se
debam p̄m9. Cūq; sedere quasi rex
exercitū arcūstante. etiā tñ meretiū
cōsolator **E**cce regnandi in viro
iusto ex magna pte exp̄ssa ē formula
quā si p singula exequi voluerim9
integri libri magnitudinē insertaz
virtutū series vel sola cōplebit Di
ligens lectoz singula v̄ba discutiet.
qz in hys oibus nec iota nec apex
a misterio salutis vacat Pauca tñ
que in ip̄a sup̄ficie verborū eminet
quāta potero breuitate persūgam
Quā inquit lauabā pedes meos
butiro et petra n̄ fūdebat riuos olei
cum in parata cathedra residerē in
platea abscedebāt iuuenes et n̄
senes astabāt **I**nnue ergo qz rerū
affluētia / grāzq; cōarsio / ei prudē
tiam nō exauescāt. s; in hys oibus
ex cōsāctia / et testimonio bonozū
operū auctoritas incōcussa p̄mansit
Egre diebatur enī ad portā qui la
tebris nō egebat. et qui dōcēdi pro

meruerat setē / senū prudentiā erige
bat. leuitate iuuenili abscondita.
Cessabant loqui p̄nāpes et lingua
duāi gutturi adherebat nō autē tes
grādia loqui et iponere humeris ho
minū onera iportabilia q̄ nec in su
p̄ficie digiti tangi solent. Docebat
enī oēm virtutē laudē / in actione cō
sistere. cassūq; esse splendorē verbi
cui non subest soliditas operis **I**n
omni opere inquit salomon erit ha
būdantia. vbi autē verba sunt plu
ma ibi frequēter egestas **P**rināpū
vero et duāi est / alios in via morū
p̄cedere. nō que faciēda sunt alijs
tumide itonare **A**urē audies. et o
cul9 vidēs b̄ificabat me Instrumē
ta corpis elegāter exp̄ssit. q̄b9 sen
sus aie maxime cōualescat **E**xterio
rū nāq; noticiā / oculi et aurē obsequo
fidelissime transit ad animā. et the
sauros cordis sepius lingua incau
ta dispergit **Q**uōd vero audies et vi
dens adiecit / sapientē iudiciū exp̄
nit. iux illud **B**eat9 qui loq̄tur in
aure audiet. **N**ō itaq; beatificati
se dicat linguis hoīm q̄ in alteratā
ptem v̄l amore v̄l odio frequēter
ipellūtur **S**uffiat ei testimoniiū cō
sāctie / p̄sertim aī roboratū sit in
dicio sapientū / eo inquit q̄ liberaf
sem paupem. pupillū et peritū et
cōsolatus sum cor vidue **I**n hys enī
maxime prināpales daret auctori
tas que a domino instituta est ad in
iurias ppulsandas **H**ec quidē sunt
opa misericordie / et erit nomē agē
tis ea / benedictū in selā **E**d ne
credas eum remissione demētia. vi
sij audaciā p̄stitisse. **I**usticia inquit

indutus sū z dyademate iudicio me
o. causa quā nesciebā diligētissime
inuestigabā. Oportet enī iudicē ac
ta amari et ordinē rezz plena inqui
sitione discutere/ nec an obuiare ali
cui/ q̄ causa sit legitimis rationib9
plenissime limitata. Ut enim ac
thias. Ad penitendum pro peccat
quisquis cito iudicat. Conterebā
molae iniqui. Iniquus est quis q̄s
in iudicijs sequitur non causam.
sed predam. qui sic munera diligit
de sequatur retributiones. Et licet
equū sit quod discernit ad preā /
auaricie seruens / p̄git in mortem.
Vnde seq̄tur. Et de dentib9 illius
auferebā preā. dicebāq; In nidulo
meo moriar. Hęc itaq; composue
rat qui rerū suarū amplitudine con
tentus erat. Nec auaricie aut am
bitionis stimulo vrgebat ut domū
tomū. agrū agros coniūgeret vsq;
ad terminos loci ac si solus habita
tus esset in superficie terre. Et si
aut palma multiplicabo dies hęc
amanda aristoteles in septimo pro
bleumātū et plutarchus in octauo
memorabiliū dicit Si super palme
inquit arboris lignū magna pon
dea imponas. ac tam graui ter vr
geas. z oneres ut magnitudo onc
tis sustineri nequeat non deorsum
cedit/ nec i tēā flectit. s; adūs 9 p̄d9
resurgit z sursū nitē reuertiturq;
Proptēā inq̄t plutarch9. placuit
palma signū eē victorie i certamib9
qm̄ lignū ingenū huiusmodi est ut
vrgeatib9 et opprimentibus nō ce
dat. Fertur item q; ramus eius
palme que grece dicitur basileros a

uelli non potest si trahatur deorsū.
sed si sursū producas cedit. Cōstat
autē qz truncus palme vel super a
radice contrahitur. sed in superiori
bus dilatatur. Deus autem est
i quauis arborē que tanto magis
turgescit/ quo ad terram stipes/ vici
nius accedit. Per palmā ḡ signifi
catur iusticia inuincibilis/ que descen
sum non nouit sed solū ad superiora
processum. Vnde iustus ut palma
floret. Radix mea aperta est sec9
aquas/ scripturātū vtiq; et virtutū.
de quibus supra. et ros salicet gra
tie morabitur in messione mea. in
telligit bonorū operū/ quorū mani
pulos electis reponet apud se in il
la die iustus iudex. Vnde sequitur
Gloria mea semper innouabitur. z
aruis meus instaurabitur. quia est
aliquid quo tendit z in quo dirigē
atū iustus. Nec passim sequitur.
coruos testaq; lutoq;. Qui me
audiebant expectabant sententiā
zē. Sepe dictū est. sentēā in bono
semper accipiendā esse/ iuxta illud.
Sapientie videtur sibi piger septe
viris loquētibus sententiā Audis
in sapiente tria conuenerere. Intenti
inquit tacebāt. ad consiliū meū. V
bis meis nichil addere audebant.
stilla bat super eos eloquium meū.
Res ardua desiderat attentionē/ z
vitam graue deēt consilia medita
ri. ut quicquid agit / quicqd loqui
tur. sit pro consilio homini affectā
ti sapientiā. Est autē oris aramasi
illa pferre / q̄b9 nichil demi liceat
vl' aponi Est autē viro ḡui turpis
simū. si iugit se nug; z sabul' inuis

acat / 7 inter cogarientes p̄strepas
 veluti cabulus anser amixt9 olozi
 b9 . 7 oēm materiā credit aptam es
 se litigij9 . **A**mbigitur quid enī cas
 toz sciat an doalis plus Brūdusū
 limia meli9 via ducat an apij . Pre
 terea q̄ habundāt sui copiositate vi
 lesunt 7 cū multiloquo p̄m non
 desit . pauca prudēter loquētis p̄mo
 est p̄ciosus . **U**n socrates querenti
 quō quis famā optimā comparet .
Si gesserit iquit optima 7 locut9
 fuerit pauca . **H**oc est qd̄ vir iust9 7
 veritus delinq̄re i sermone . dicit stil
 lasse eloquium suū . **Q**ui enī nō de
 linquit in v̄bo . hic p̄fect9 est vir
Si qñ r̄deba ad eos nō credebant
 Ritus leuitatis indiaū 7 quo patē
 tior eo ipudentior 7 reprehēbilior
 est . **A**it enī . stult9 in visu exaltat vo
 cem suā . **E**t saluator fleuit q̄ vtiqz
 risisse nō legitur . **N**ec cū facile cre
 ditū pronū esse ad cachinnū . qui
 sub tāta ambiguitate de visu loqui
 tur . vt . 7 si risent nō credat . **E**t lux
 vultus mei nō cadebat in terrā . **R**i
 sit forte vir iust9 . sed eū in hylarita
 te temperalis ineptia nulla esoluit
Et quicquid terrenū cāt i moxib9
 vultū verebatur auster9 . **S**i voluis
 sem ire ad eos . sedebā p̄m9 . **P**rima
 liquitē cathedra dign9 cāt q̄ alios
 tantaz v̄tutū itinere p̄cedebat . **C**ū
 qz sederet q̄si rex famulatib9 alijs .
 lacrimas merentū abstragebat . **J**o
 runda quidē conclusio . cū p̄as pub
 lica sic studet p̄esse vt in vniuersita
 te sua r̄stem aliquē esse nō p̄ciat
Qua v̄o arte id fiet moralis cam
 p9 subiectus exequitur . **T**āta qui

dem amenitate floz 7 fructuū vber
 tate . vt si quis eū ingreditur padi
 si delicijs se gaudeat interesse . **U**i
 raris forte 7 att̄nitus obstupescas
 quemq̄ in exilio carnis hui9 / tante
 dulcedinis p̄tiapē esse / 7 celestū dī
 uū esse p̄uicem . **S**i an ita esse possit
 ex opib9 v̄ri iusti tu ip̄e diuidia
Si negauī qd̄ volebat pauperibus
 7 oculos vidue expectare scē . **S**i co
 medi bucellā meā solus 7 nō come
 dit pupill9 ex ea . qz ab infācia co
 uit meā miseratio 7 de v̄teto mās
 mee egressa est meā . **S**i despecti p̄
 tereuntē eo q̄ nō habuerit indumē
 tum . 7 absqz opimēto paup̄re . **S**i
 nō benedixerūt michi latera eius 7
 de velleribus ouū meāū calefact9
 est . **S**i leuauī sup̄ pupillum manū
 meā . cū videre me in porta superio
 rem . humer9 me9 a iunctura sua ca
 dat 7 brachiū meū cum ossibus cō
 teratur . **S**emp̄ enim quasi tumen
 tes fluctus sup̄ me timui deum . 7
 pondus eius ferre nō potui . **S**i pu
 tauī autū robur meū . 7 dixi obiso
 fidua mea . **S**i letat9 sū super mul
 tis diuicijs 7 qz plura reperit ma
 nus mea . **S**i vidi solem cum fulge
 ret 7 lunam incedentem dare . et le
 totum est in abscondito cor meū 7
 osculatus sum manum meam . et
 meo que est iniquitas maxima . et
 negatio contra deum altissimum .
Si gauisus sū ad iunam eius qui
 me oderat / 7 exultauī q̄ inuenissee
 eū malū . **S**i non dixerūt v̄ri taber
 nauli mei . quis det de carribus a
 ius vt saturemur . **F**ozis nō mansie
 regn9 / hostiū meū patuit viator9

Si abscondi quasi homo peccatum
meum et celavi in sinu meo iniquita-
tem meam. Si exparui ad multitudi-
nem nimiam et despectio propinquo-
rum terruit me. et non magis tacui-
nec egressus sum hostium. Si aduer-
sum me terra clamat et cum ipsa sulci
eius deflent. Si fructus eius comedi
absque pecunia et animam agricolarum eius
affligi. pro frumeto orietur michi tri-
bulus. et pro oeteo spina. ¶ An non
credis cum ambulate in latitudine de-
lectationis dei qui de corde puro et conscientia
bona et fide non ficta sub inspectione
tanta de se ista fateat? Quis
istorum verborum desiderat interpre-
tationem. aut in tanta virtutum luce non
videt? Nimium plane ebrius est et ob-
tus ingenij cui pro se ista non lucet. In
vno hic plurima continentur. quorum
vel vnum orbem quandam illustrare suf-
ficeret. Si principia plura legere vel
audire fastidiunt. saltem hoc tantillum
legant/audiatur/et inquisitione diligen-
ti discuciant dum imitantur. ¶ Ne qui
tur enim in corde. Si audierint reges
et obseruauerint vocem domini/plebunt
dies suos in bono et annos suos in glo-
ria. Si autem non audierint transibunt
per gladium et assumetur stulticia. vi-
des ne inuitum regum duplicem exitum?
Aut enim pro gladium transierunt. aut stul-
ticia assumuntur. Et recte dicuntur per
gladium transire/ non finire eo quod gladi-
us quasi quidam transitus est eis ad locum
ubi secundum multitudinem iniquitatum
suarum potentes potenter puniuntur.
¶ Sed et stulticia consumit impios. quod
in depressione populi/robore principis
enervatur. Populus namque contra

tus / erigere vires principis non po-
test aut non vult.

¶ Capitulum septimum Que mala
vel bona subiectis proueniunt de mo-
ribus principum quod et aliquorum scri-
ta tegematis roboratur exemplis.

¶ Quasi inquit qui mittit lapi-
dem in atrium marcurij. sic qui
dat insipienti honorem. Hoc
a diuersis diuerso modo exponitur.
Ego sapientiorum venia impetrata
aceruum credo marcurij in quo consis-
tit ratio calculandi. quod marcurij nu-
men eorum est qui negociatione exer-
cent et rationibus suis diligenter in-
uigilat. Mittere ergo lapidem in acer-
uum quo regitur ratio calculandi est
totum turbare calculi rationem. et hono-
rem conferre insipienti est reipublice sub-
uertere vitam. Et impossibile est ut
alios utiliter regat quem proprius
subuertit error. Aut enim Vbi non est
gubernator / populus corruet. Et
alibi. rex insipiens perdet populum
suum et ciuitates inhabitabuntur su-
per sensum prudentium. Omnis poten-
tatis/breuis vita languor prolix-
ior grauat medicum. breuē languorem
patet medicus. Sic et rex hodie est
et cras morietur. Cum enim morietur
homo hereditabit serpentes et bestias
et vermes. Nunquam queso paupe-
res opprimuntur iniurijs/attenuantur
exactionibus/rapinis multiplicibus ex-
spoliatur. iubetur in se concurrere proli-
et orbem conuolare ut poterat? isti succe-
dat heredes? Isti namque succedunt omnibus
iure suo. nec desideratur sollempnitas
testamenti. Ab intestato emergunt.
velis nolis hos habebis heredes.

In secularibus litteris fertur dixisse plato. perinde est cum subditos opprimit magistratus ac si caput eorum poris intumescat. ut a membris aut omnino aut sine molestia non possit. Hanc autem passionem sine gravissimo dolore membrorum tolerari. vel curari impossibile est. Si vero incurabilis fuerit passio. sic vivere quam mori miserius est. Misericors autem nichil utilius est. quam utrumque finire miseriam. Idem quoque dixisse legitur cum in subiectos potestas sevit. idem est ac si tutor pupillum persequatur. vel eum suo mucrone iugulet. ob cuius defensionem. ab eodem traditum tibi gladium accepisti. Rem namque publicam. frui iure pupilli precelebre est. et eam tunc demum recte procedere. cum caput eius se inutile esse agnoscat. nisi fideliter membris cohereat. Hec ille Et quod eleganter et vere. Sed ut michi videtur coheretia fidelis et firma esse non potest. ubi non est tenax unio voluntatum. et quasi ipsorum animorum coaglutinatio. quam si defuerit hominum frustra sibi congruunt opera. cum dolus in principum pergit sine affectu perscrutandi. **S**imulatores inquit iob et callidiprovocant iram dei. neque clamabunt cum vincati fuerint. morietur in tempestate anima eorum. et vita eorum inter effeminatos. **O**pibus namque causa prestat. nunc pudor. timor interdum. sed iunctura illa solidissima est que ex adype fidei et dilectionis preedit. et in solo virtutis fundamentum subsistit. Opera enim quorum morum argumenta se gratiam parant. quam nichil utilius nichil efficacius est ad statum migratum et processum. Inde illud est imperatoris. vel

si maioris versificatoris egregij. dum tamen inter eos sensisse non ambigunt. **D**ixitque in primis. nam cum vincamur in omni. Hunc sola deos equat demencia nobis. Neque dubie suspensus agas. Neque falsus amicus. Rumorum neque ausus. quod talia curat. inanes horrebit strepites. nulla non anxio hora. Non sic excurat. nec arcastantia pilam. tutatur amor non extorquetur bis amara. Hoc alterna fides. hoc simplex gratia donat. **A**lexander cum hinc. reagens exercitum resideret ad ignem. cognoscere pretereuntes copias cepit. Cum conspexisset quentam. animatum frigore iussit eum sedere in loco suo dicens. Si in praeis natus es. in regia sella residisse capitale foret. sed in macedonia nato conceditur. **F**ertur et aliud de eodem. quod cum virgo eximie pulchritudinis finitime gentis principum desponsata in captivas adesse nunciaretur ei abstinetia summa peperat. ut ne illam quidem aspexerit. Qua mox ad sponsum remissa universae gentis per hoc beneficium sibi mentes coaliauit. **S**ic humanitate suorum alienorum animos sibi iusticia devinxit. **S**imile est quod scipio africanus in hispania fecit se legit. cum cum virgo nobilis ois se deorum amicitiae. prae oculis ad ducta esset. eam sponso nomine alitio redidit. adiacens et autem quod patres in redemptionem captivae attulerant vellet virginem in dote aut marito in munus nuptiale. Itaque multiplici magnificentia universa gens victa que forte alias cessura non fuerat. et romani imperij populo accessit.

Camullo faliscos obsidenti ma-
 gister ludi liberos falisconū tāq̄ ab-
 landi causa extra murū eductos tra-
 didit dicens. retētis obsidib⁹ aiuta-
 tem necessaria facturā imperata Ca-
 millus vero nō solū spernit perfidi-
 am. sed restrictis manib⁹ post terga
 magistrū virgine agendū ad paten-
 tes pueris tradidit acceper⁹ beneficia
 victoria quā fraude nō capierat
 Nam falisci ob hāc iusticiā spē se
 dederūt. **E**rat quoq; eiusdem
 Camilli nō ignobilior titul⁹. cū enī
 post subactas ciuitates ⁊ triūphos
 insignes / militaris man⁹ / iuidia cō-
 uicta tāpnat⁹ ⁊ expulsus e ciuita-
 te fuisset / q̄si p̄ca rōi iūq; distributa /
 inuentib⁹ senonib⁹ gallis in urbē /
 et romanis vnde anno miliano vic-
 tis apud flumē albani / nec in ipsa
 urbe quicq; preter capitoliū seruari
 posset et hoc auro dato ut galli rece-
 derent. camillus etiā ingratis cōpati-
 enter patrie / costē tradidit / autū abstu-
 lit / romanoz aquilas reportauit.
 Vnde in sexto virgily iter ceteros
 eneadas. **P**redidit eneadas referentem
 signa camillū Itaq; ab exilio reuo-
 catus tercio triūphas urbem est in-
 gressus ⁊ appellatus est secūndus ro-
 mul⁹. quasi alter patrie cōditor
Julius ignius in libro vi. de vita
 reb⁹ illustriū viroz refert quod de
 fabziao sequitur. Na precedētia plu-
 tarchi in institutione traiani et iulij
 frontini in libro strategematū sunt
 Denerūt ergo secūdo legati samni-
 tum ad gauim fabzianū / multas et
 magnas res memorātes. quas be-
 ne ac beuiole post reddita pacē sam-

nitibus fecerat offerētes dono gran-
 dem pecuniā ⁊ orantes ut eā acci-
 peret et vteretur eo q; multa ad ne-
 cessitatem victus ⁊ splendore dom⁹
 tanto viro deesse cōstaret Michl e-
 nim lautū paratūq; erat pro aplitu-
 dine hominis et dignitate virtutis
 Fabzian⁹ vero planas man⁹ ab au-
 ribus ad oculos ⁊ infra ⁊ deinceps
 ad nates ⁊ ad gulā. ⁊ ad os / et de-
 inde ad ventrē et ima deduxit et le-
 gat⁹ in hec verba respōdit Dū om-
 nib⁹ hys mēbris q̄ attingi / resistere
 atq; ipare potero. michi nichil om-
 nino deest ideoq; vob̄ reseruate pe-
 cuniā necessaria vsib⁹ vestris. nec
 eam quib⁹ necessaria aut grata nō
 est / ingeratis Romani siquidem nō
 curant habere aurū. s; iperate volūt
 habentibus aurū Hec iulius igni⁹
Frontinus vero refert. quia ad fa-
 bzianū ducē romanoz medic⁹ piri
 epirotatū regis puenit pollicatus se
 venemū daturū piro dū merces sibi
 in qua opere pau foret q̄stueretur
 Quo scianōe fabzian⁹ egeret victoria
 suā nō arbitrat⁹ regi medicū detex-
 it atq; ea fide meruit vt ad auiciā
 am rōnoz appetēdā q̄pelleret pirū
 Pace mea decertet in casu isto vale-
 ri⁹ maxim⁹ ⁊ claudij quadrigari⁹
 q̄tendētes de noie ⁊ officio pditor⁹
 Antimocares fuerit iux̄ valerij p̄
 illi⁹ qui i regis quiuio paula minis-
 trabat. an scōz q̄drigariū nicias ma-
 dic⁹ nō multū auro dūmō q̄stet q̄su-
 les rōnoz eo s̄begisse pirū q; pfidi-
 am fuerat asp̄nati **E**plaz vob̄ q̄su-
 lū ad pirū hāc fuisse q̄drigari⁹ re-
 fert Cōsules rōni salute dicūt piro

regi. Nos p tuis iniurijs continuo animo comoti inimiciter teum bellare studem9. sed cu munijs exēpli ⁊ fidei. ergo visū est vt te saluū velim9. quo fit quē armis possim9 vicē Ad nos venit nicias familiaris tu9 qui sibi a nobis p̄caū peteret si te dā interfeasset. Ad nos negauim9 velle. neue ob eam tē quicq̄ expectaret comodi denūciauim9. Simul etiam visum est. vt te cerāorem facerem9. ne quid huiusmodi si accidisset nō consilio factum putaret auitates. scilicet q̄ nobis non placet p̄missis aut p̄caō aut dolis pugnare. Tu nisi caues iacebis. **¶** Quid referam? Quā ei regni medietate pyrrius obtulisset. vt pacem conditi onib9 equis admitteret contemptus est. Sed nec regni medietate acq̄e uit accipe. vt amicitia p̄mittet regi. **¶** Cū vero aeneas vir p̄stantissim9 q̄ romam missus fuerat reuersus inter rogatus qualis roma esset Respōdit se regum vidisse patriam. eo q̄ fere omnes tales essent illi. e. qualis est solus pyrrius in epyro et reliq̄ grecia. Audita ergo constātia fabri cū inq̄t rex. Hic est vtiq̄ ille fabrius q̄ difficil9 a virtute q̄ sol a cū su suo auerti p̄t. **¶** Impator cesar augustus germanicus eo bello quo vici9 hostibus germania cognomē meruit cū in finib9 copiarū castella poneret pro fructib9 locorū que vallo comprehendebat p̄caū solui iussit. atq̄ ita iusticie fama oim fidem asstinxit. **¶** Quid de cōtinentia dicā. rerūq̄ cōtemptu quando quidē plutarchi strategemmatica nō nulla p̄

missi? Marci cathonē eodē vīno q̄ remiges contētum fuisse traditur. **¶** Achili9 regul9 cū summis reb9 p̄fuisset adeo pauper fuit. vt se iungebat p̄ vnū villiā. an9 audita morte scripsit senatū de successore sibi creando et destitutis reb9 obitu sui necessariam esse p̄ntiam suā. **¶** Ennius scipio post res p̄spere in hypspania gestas in summa paupertate cessit. ne ea quidē relicta pecunia q̄ sufficeret in dote filiarū quas ob inopia publice dotauit senat9. **¶** Ite p̄stiterunt athenienses filijs anstidias post amplissimā re9 aminationē in summa paupertate de ficit. **¶** Hannibal de nocte surgere solit9 nō te q̄ secebat ante noctē/crepusculo demū socios ad cenam vocabat ne q̄ ampli9 q̄ duob9 lectis discubebatur apud eum. **¶** Ite cū sub has drubale militaret impatore plerūq̄ sup nudam humū sacco teatus sompniū capiebat. **¶** Emilianū scipionē tradit i itinere cū amice abulātē ac cepto pane vsci solitū. **¶** Ite ⁊ de alexandro macedone dicit August9 cesar mimini abi erat atq̄ vulgare. fere secularium panem et pisciculos minutissimos ⁊ caseum bibulum manu p̄ces appetebat. Descebatuq̄ ante cenā quocūq̄ tempore et loco stomach9 desiderasset. **¶** Unde ipse in quadam epistola. Nec in deus quidem nuti beri tam diligenter sabbatum seruat quā ego hodie suauī q̄ in balneo p̄t9 hora p̄mā noctis duos buccellas mādūcaui p̄usq̄ vngi inaprem

Item quoque citissime remittebat dum
 iniurias animum videret immu-
 tatum. Et sicut ipse dicebat celeriter
 et asperagi roquantur. Hoc enim
 verbo rei festinate velocitatem/sole-
 bat exprimere. In sermone siquidem
 et hoc et quedam alia notabiliter v-
 superauerat. quod littere eius antogra-
 phe ostendunt. in quibus cum ali-
 quid nunquam futurum credebatur. illud
 fore dicebat ad kalendas grecas
Valentinianam nonagesimum etatis
 annum agente meridie ante taber-
 naculum/stantem vel ambulantem
 capere ab eos solitum legimus. **G**ai-
 us cuius cum vicis ab eo sabina
 ex senatus consulto ampliaretur ei
 modus agri quem consummati ni-
 lites accipiebant. gregalium portio-
 ne contentus fuit malum autem di-
 cens cui non esset idem quod ceteris
 satis. **D**iuersi quoque exercitus se-
 pe notabilis continetia fuit sicut e-
 ius qui sub marco scauro insignem
 gloriam meruit. Nam memorie tra-
 didit scaurus continentiam milita-
 rem. pomiferam inquit arborem quam
 in pede castrorum fuerat complexa
 metatio. postero die conanentibus
 eneatoribus et abeuntibus nobis/
 intactis fructibus exercitus reliquit
 indemnem. **A**uspicijs ergo impe-
 ratoris cesaris domitiani augusti
 germanico bello quod iulij aulicis
 in gallia mouerat lingonum opulen-
 tissima ciuitas que ad aulem desca-
 nebat. cum aduenientem ab exercitu
 tu cesaris populationem timeret quod
 preter spem inuolata nichil ex re-
 bus suis amiserat ad obsequium re-

350
 data septuaginta milia virorum ar-
 matorum tradidit michi. **A**ualius
 munus qui corintho capta non
 italiam solum. sed etiam prouinciam
 tabulis statusque exornauit adeo nich-
 hil ex manibus tante in suum con-
 uertit usus. ut filia eius in opem sena-
 tus ex publico dotauerit. **C**onsta-
 tia quoque cum ex plurimus strategem-
 matibus pateat. in virtute romano-
 rum maxime claret. Eorum siquidem
 magnificentia et virtutes si omnium
 gentium hystorie reuoluantur. nich-
 il clarior lucet. **D**ecorat hoc amplis-
 simi splendor imperij. quo nullum
 maius ab exordio neque maioribus
 incrementis processu continuo dila-
 tatum humana potest memoria re-
 cordari. Nam et quiete libertatis/
 iusticie cultu. reuerentia legum. fini-
 timarumque gentium amicitijs. ma-
 turitate consiliorum. et grauitate ver-
 borum et operum obtinuerunt. ut or-
 bem sue subicerent ditioni. **A**ed
 quia de constantia eorum cepimus.
 vnum de strategemmatibus iulij stro-
 tini pro multis ponatur in medio.
Cum itaque vrbis menibus hanibal
 assideret ostentande fiduciae gratia.
 supplementum exercitibus quos in
 hispania habebant diuersa portio
 miserunt. **I**dem agrum in quo cas-
 tra hanibalis erant. de functo forte
 domino venale ad id precij licetio perdux-
 erunt. quo is ager ante bellum veni-
 erat. huius dum a hanibale obsideretur
 et ipsi obsiderent capuam. de creue-
 runt ne nisi ea capta reuocaretur in-
 de exercitus. **C**aplz viij. : Quare
traianus videtur omnibus preferendus

Nunc autem ut in traiano plura
 et hi strategemmatias ponatur
 modus tante fortitudinis
 et ciuilitatis fuit / ut romani imperij
 fines . qd post augustum defensum ma-
 gis fuerat quam nobiliter ampliatum .
 longe lateque diffunderet . Gloriam tamen
 militarem moderatione superauit . ro-
 me et per prouincias omnibus se equaliter
 exhibens / amicos salutandi causa
 frequentans . vel egritates . vel festis
 diebus cum eis in indiscreta vi-
 sissimis hinc quouia vehiculis eorum et
 vestibulis indifferenter vites publice
 et pruatim / ditans omnes / immunitates
 ciuitatibus largiens / relaxans tri-
 buta prouincijs / nulli grauis / carus
 oibus . adeo ut usque ad nram etatem in
 senatu non aliter principibus acclamaretur
 felicioz augusto . melioz sis traiano
 Sic itaque memorie eius delatum
 est et opinio bonitatis eius in tan-
 tum preualuit . ut amicus laudatibus
 vel assentantibus / occasionem mag-
 nificentissimi prestet exempli . **¶** Rec-
 te laudatur in iulio animi magnitu-
 do inuicti / et efficacia operis . cum illius
 mens et manus ad fere impossibilia
 sibi suffecerint . Quantus in arma-
 ta militia extiterit . non modo galli
 britones que primum ab eo subacti . sed
 tota ciuilis belli fortuna et cesaree
 domus series protestatur . In littera-
 torio studio tantus erat ut quater
 nas simul dicitaret epistolas Quis
 in iuris ciuilibus pericia fuerit . veteres
 romanorum indicant leges . Potest
 ingenij vires quam iugiter in philosophi-
 a exerant / predicat et extollit vel so-
 la inuentio bisexti . Quod autem oibus

mirabilis est amoribus et negotiis
 simul operam dabat et in singulis
 que aggrediebatur tantus erat ut
 ei solis vacare crederetur . Simul ta-
 tus erat singulorum et omnium . Lau-
 des vero augusti / totus orbis conce-
 lebrat . et cum amore humani gene-
 ris / suas . s . delicias iocunda media ve-
 neratur Ego hijs omnibus profere tra-
 ianum non dubito . qui in solius virtutis
 cultu regni constituit maiestatem . Et
 thianum iuxta que recte fecerit regem arbi-
 tratur . Tale est illud quod sub no-
 mine theodosij precipit dandianus
 Tu licet extremos late domines
 per indos Te modo te mollis arabis
 te seres adozent . Si metuis / si pra-
 ua cupis / si duces ita . Perucij pa-
 tere iugum tolerabis iniquas . In-
 teris leges . tunc omnia iure tenebis
 Cum poterit rex esse tu per diuoz /
 In peiora dat suadet que licetia luxu .
 Illecebris effrena fauet tunc vine cas-
 te Aspice cum prompta venis . si primum
 ire Consul cum pena patet . si primum
 motus Recti quod licet . si quod fecisse
 decebit Occurrat metus domus vel
 peris honesti **¶** Ut vero in laude tra-
 iani facilius acquiescat quam alios ei pre-
 ferendos opinatur / virtutes eius legi-
 tur amencasse scissim9 papa grego-
 rius . et fusis pro eo lacrimis inferoz et
 persecusse incedia domino remuneratione in-
 mia vberi iusticia quam vidue scenti
 exhibuerat traianus Cum enim memo-
 rat9 ipator iam equum ascendiss9 ad bel-
 lum profectus / vidua appreheso pro de eius
 miserabiliter lugens sibi iusticia fieri pe-
 cijt de hys que filium eius optimum et ino-
 centissimum iuuenem iuste occiderant

Tu inquit anguste ipeas + z ego ta
 atrocē iūria patior Ego inquit ipea
 tor satisfaciā tibi cū rediero Quid i
 q̄t illa/si nō redierit Successor me9
 ait traian9/satisfaciet tibi Et illa
 Quid tibi p̄derit si ali9 bñfecerit?
 Tu in debitor es scdm opa merce
 te receptor9 fraud9 utiq; ē nolle red
 dere qd̄ debet. Successor tuus in iu
 ria parentib9 pro se tenebitur Te
 non liberabie iusticia aliena. Bene
 agetur cū successore tuo si liberaue
 rit seipsū. Hīs verbis motus impe
 rator descendit de equo z causā pre
 sentialiter examinavit. Hō digna
 satisfactione viduā consolatus est.
 Fertur autē beatissimus papa tam
 diu pro eo fuisse lacrimas. donec
 ei in revelatione nūciatū sit traianū
 a penis inferni liberatū Sub ea ta
 men conditione ne ulterius pro ali
 quo infideli deū sollicitare p̄sume
 ret. Unde merito p̄fertur alijs.
 cuius virtus p̄re ceteris ita sanctis
 placuit. ut eorū meritis solus sit li
 beratus. Et hec quidem de capite
 republice dicta sunt. **Capitū ix.**
De hīs q̄ i republica obtinēt loā
cordis. et q̄ unq̄ arēdi s̄t a cōsilijs
ptatū z de timōe dei z sapia z phia
Qordis loam auctore plu
 tharō senat9 obtinet De
 natus vero sicut maiorib9
 placuit officij nomen est et habet
 etatis notā Siquitē sic dicitur a se
 neclute Cum vero athenienses ari
 opagū dicebant. eo q̄ in illistotus
 populi virtus consisteret. Et cū ab
 eis p̄clara plurima inuenta sint.
 nichil salubrius. nichil gloriofius.

institutū est q̄ senat9 Quid enī no
 bitius est cetu senū. q̄ emeriti a vul
 garibus officijs ad cōsiliū z regimi
 nis officia trāseūt. z in marado eoz
 poro exerūt mentis vires? Eo sapi
 entie magis apti negocijs. quo in
 exercitijs corpis min9 possūt Eoz
 utiq; tant9 honoz extitit apud gre
 cos: ut duces republice nūq; p̄roce
 derēt/nichil egregiū ageretur. qd̄ se
 nes instituti non inducerēt aut pro
 barēt. Et quod magis est ab imāo
 vrbis cōdite noīa eozū autis litte
 ris scripta sunt. Ipiq; p̄res cōscrip
 ti ab oibus appellati qui alios sapi
 entia etate z affectu paterno p̄cece
 debant Penes istos consiliozū erat
 auctoritas z oīm publice gerendoz
TCeterū licet ab etate noīs vide
 atur esse origo hāc ego arbitoz tā
 corpis esse q̄ mentis Etas namq;
 mentis sapia est. in qua oīm officio
 ū cōsistit distributio et artificia totū
 vite. Ars nāq; recte viuendi ut
 stoiās placet. ars artū est. Nullā
 vero esse artē maximā rerū. cū in
 minimis quoq; artē esse nullus ig
 nozet. opinio est hoīm parū cōsidera
 te loquetū et in maximis reb9 errā
 tū. oīa magē pro libito statuentū
 q̄ p̄ veritate. Est autē ut antiquis
 phis placet sapia rerū diuinarū et
 humanaz p̄nceps. z gerendoz omū
 tendoq; scia Huc vō insistere phi
 losophari est. eo q̄ phia sit studium
 sapie ut ergo antiquis placuit ad
 hostiū sapie phia pulsat. Et cū ei
 aptū fuerit/anima. rez luce. dulcē
 illustrata. nomen philosophie eua
 nescit. aut sicut p̄p̄itatoribus visū

est. volūtatē appetitus impletur. cū
 flos studij vergit i fructū. nā phie
 finis sapiētia est. Sz nescio quonā
 pacto iā versamur i sine illi9 aui9 mi
 ai nōdū agnouim9. qd in reb9 ōni
 b9 potentissima ps esse cēsetur. ve
 rumptamē q sine nouit. inaiū igno
 rate nō p̄t ai radix inicy p multipli
 ces v̄tutis tra mites vsq; ad cozonā
 finis. fructus q; dulcedinē. v̄uacata
 tis sue soliditate p̄transcat. ¶ Ecce in
 quit beat9 iob timor dñi ipa ē sapi
 entia. 7 re dēre a malo intelligen
 tia Aliam vero radicē sapiētie nusq̄
 inuenio ai in eo p̄sentiat oēs. q; in
 aiū sapiētie dñi est timor Timor
 ergo inaiū 7 in timore p̄cessus est.
 7 omniū v̄tutū calimē/siue illud ca
 ritatem/siue sapiētiā dicas. nō vsq;
 q; alienū est a timore. A filiali. cer
 uilem diuide. i hoc inaiū. in illo sa
 piētie p̄sūtue p̄fectum. 7 ex m̄ p̄fec
 tionē. Quocū qmō se lux9 verboz
 extollat. verū est. qz sapiētia inaiā
 tur in timore. 7 q; scūs timor dñi p
 manet in seculū seculi. Manet ita qz
 radix. 7 incrementē grē inualescēs
 in ramos v̄tutum p̄ofiat / 7 vis
 ei9 ad fructū p̄fecte caritatē vsq; p
 tingit/q; penaiū nescit caules/am
 nō sit metus in caritate. q; penā ha
 bet. 7 est timoris indiciū q; bona o
 pera iugiter facit/7 iustiae p̄tinens/
 eādē app̄hendit. ¶ Met9 ergo vi
 detur cedere/ dū grā p̄ofiat ad v̄r
 tute. qz nō iam timet seruiliter. qui
 filiali affectu ad reuerētiā. 7 bona
 opa inaiatur. Szmp inquit beat9
 iob. quasi tumentes fluct9 super me
 timui deū 7 pondus eius ferre non

potui Vtiq; se non qnq; / diat timu
 isse. sed semp Et cum p̄fectum esse
 nō dubitas. ai ipi9 dñi testimonio
 vir similis nō erat in terra. Dec eū
 metu penaiū/caritate deducta/credi
 bile est a malis tempasse/ quē in p
 fectio re iustiae fuisse nō ambigis 2
 sūnatū. ¶ Nam in qmēdatione timo
 ris sermo p̄cessit. 7 nōdū innotuit
 qd sit timor. sed v̄tinā p̄sistat in coz
 de ai9 appellatio tociens versatur
 in ore. Si enī mente illo tetigerit li
 gua efficac9 / 7 sibi salubri9 dispu
 tabit. Nam in ore frustra volūtatē
 verba: si v̄tutis deficiūt opa. Est
 autē timor dñi sicut beatissim9 papa
 gregori9 asserit nichil eoz q; agen
 da sūt p̄termittere. Hoc v̄tiq; p̄
 nuttit: qd nec ope n̄ volūtatē i ple
 tur Quicquid enī vis 7 nō potes.
 factū de9 reputat/ eo q; volūtas ple
 na/toa9 opis mercedem consequitur.
 Certū est at qz q; deū timet/ nichil
 negligit/ 7 bona facit. Qui vero di
 ligēt oia iuestigat 7 cognit9 reb9
 q; sunt agenda exequitur/ p̄caudu
 bio sapiēs ē. 7 ap̄tissim9 p̄silijs p̄
 apū. vbi tanta moz grauitas inno
 tuerit/ etate cozpis frustra q; q; cau
 satur. Hic est enī senex quē p̄ligē
 dū p̄silijs/sapiētie monita doat. Alit
 ei9 Venet9 veneabilē nō diuturna
 neq; numcō ānoz p̄putata. ¶ Glā
 senū caniaes. Cani sunt sēs9 hoīs
 et etas senectutis vita imaculata.
 Beat9 plane q; hāc app̄hendit eta
 tem. vt de inocentia vite/cōscientie
 sue testimonio gaudeat. Sz diat
 forte. Quis ē hic 7 laudabim9 eū?
 Vtiq; non eū arbitroz expectandū

tandis consilijs qui pacem non fecerit. sed que peccare non iuuat. q̄ peccati odere / virtute gaudeat. Et ea magno desiderio concupiscat hoicem se: bone voluntatis. Sed nec istud ad unguem reserandum est. benigni vix potest dicitur minerva. q̄ non simulariter: sed aliorum collatione innocens videatur. Quis enim gloriabitur se vixit castu habere cor: cum et ista multa non sint in conspectu illius q̄ angelis suis repperit prauitate. Iniqui ergo accedi sunt / superbi / et auaritia / et omnis huiusmodi pestis hominum. Nichil enim priuatio iniquo diuitis consilio. Omni inquit custodia / serua cor tuum. qm̄ ex ipso vita proce dit. Est itaq; prouidentia p̄tati. ne consiliarij eius idigeant. ne aliena imoderatim concupiscant. quod etiam ad eos vix protenditur qui in corpore reipublice interiorum obtinent vicem quos questores et commensales esse p̄ et vni priuatarum comites esse p̄ diximus. Nec enim omnia ad salutate reseranda sunt. et hac ex necessitate et vni / habita ratione p̄sonatum / oportet interpretari. Si enim auidius reserantur et minus digerant generant morbos. aut intractabiles aut diffiales. Impossibile siquidem est que p̄ iustitiam. et pecunia sequi. aut enim vni istorum quilibet adherbit. et alterum contempnet. aut torquetur altero / melioris experit. Auaro namque / teste sapientia. nichil scelestius et nichil iniquius quam amare pecuniam. Hac enim iam sua venalem habet. et in vitia proicit itima sua. Et forte ideo ceteros corporis constantis solidita

tem / et extreme auitis claustrum / natura diligentissima patens / arcuiposuit intestinis / quo aduersus omnem exteriorem violentiam fieret tutiora et eis quod necesse est ministrat / nec vni sine salutis sue dispendio exteriorebus exponuntur. Oportet autem in republica hanc naturam opificis seruari ymaginem. Et huius necessitatum copiam de publico ministrari

¶ Eplm̄ p. De lateribus potestatum.
 quorum necessitas explenda est malitia reprimenda

Sed et in lateribus huius scilicet q̄ principibus debent assistere. Hec nature formula seruanda est. Costat ei quod a quatuor moribus formatur: qui tangit pietatem inquina est ab ea. Quare p̄tata liuore duat ab vna. Nec domi illorum iustitiam esse credas aut veritatem aut pietatem apud quos vides omnia esse venalia. Episcopus ipse exclusus est. et si pulsatus ad hostium. non aperitur ei. Fugit et fugant gratiam. qui omnia ad p̄cium. et gratia facit nichil. Si p̄ces porrigende sit si causa examinanda si executioni mandata sententia / si consuetudo cautio / omnia nunc agit. veritas reata est. pietas manca. Dum quantum quisque sua numerum seruat in archa tantum habet et si dei / contempnere fulmina pauper creditur atque deos diis et innocentibus ipse. Qui corruptor moribus. et corruptor muneribus apud istos beatorum est. Si principum manus euaserit. gradis tibi restat via ardua et ardua. Antequam torrens extremos fugias succidendum est tibi

Ecce instrumēta tua consistat coss⁹.
 Si eū salutare licuerit pro magno
 reputa. Si cedula nō attuleris frus-
 tra accedes. Si autē attuleris inuti-
 lis est. nec acquiescet. ut man⁹ no-
 bilis viāo membrane degeneret.
 Quid multa? Quā necesse est com-
 parari. cū nec opera nec calam⁹ aut
 sepiole aut nigre lolliginis succus
 tibi constet inept⁹. Sed et ipas sil-
 labas et apices. nisi eū tibi propici-
 um feceris. sic distorquebit. tot tibi
 verborū ponet tendiculas. ut p pa-
 ce bella. pro quiete litigiū. amia in-
 strumēto videatur inscribere. Si an-
 guliū forte tibi venisti⁹ fuerit. si inā-
 forū apaus. si qd in minuta supel-
 lectili decenāis. rebus eius cōnume-
 ra. nisi tibi pite velis operā et impē-
 sam. Aut enī preabus extorquebi-
 tur. aut eas liberalitate preuenies.
 Tandē pilcū qualecūq; sit aspor-
 tabit amicus in memoriā tui.
 Jam a cossō disgrederis. Sz tibi ig-
 nis purgatorius iminet. Superest
 regento quē multa sollicitatis istā-
 tia. et magno artificio/gestus/pre-
 cū ⁊ munitū/vt te clauso labello re-
 spiciat. Tunc de singulis verbis/
 in consiliū itur/deliberationi prescri-
 bitur temp⁹ et apices singuli ponū-
 tur in statera. Nisi enī premulseris
 occurret tibi non fideliter rei geste
 concepta series/aut stilus incultus
 oberit aut a publica forma notarij
 vel scriuarij diuersis benignitas.
 aut negligentia iuris. et aliquis se-
 per nod⁹ peania vindice indigebit
 Ut vero minimū ledat. longa ex-
 pectatione torqueberis/dum differ-

tur quod negari non potest Expec-
 to crede. in manus eoz milies inci-
 di. et vt aliquid de fabulis mutue-
 mur. Portitorū inuitis caron qui
 nemini peperat vnq; istis longe de-
 mentior est. Sape siquē vel trien-
 te solet esse content⁹. At isti asses in-
 tegros sibi multiplicari iubent.
 Sed quid est qd apud curiales oīa
 queros esse venalia. cū ea eā que
 non sunt/terū scilicet priuatiōes/ve-
 nalitas cōstat esse obnoxias? Non
 opus non sermo gratuitus est non
 tacetur nisi ad precū. Silenciū nā
 q; res venalis est. Hoc forte a demo-
 stene acceperūt qui cū aristodumū
 auctore fabularū interrogasset quā-
 tū mercedis vt ageret accepisset. ⁊
 rēderetur ei talētū. At ego inq; de
 mostenes pl⁹ accepi vt tacere. Cau-
 sidicorū siquē est lingua dampni-
 ca. nisi eā (vt diā sola) furib⁹ argē-
 teis viciās. Nec vnū (nisi forte po-
 tentissimus sit) pfiat illoquere mu-
 nerib⁹. qz in quo vn⁹ tibi conali-
 tur: grā. aliorū iuidia cōtatur. sibi
 nāq; preptū arbitratū. quod alijs
 erogatur. Hoc autē a maximis per-
 trāsit ad minimos. qui nisi munc-
 antur obsequijs. et restātur munc-
 tibus. sibi fieri iniuriā suspiciantur.
 Maxima queq; dom⁹ seruis est pla-
 na superbis. et eadē cupidis plena
 est ⁊ auaris. Illi tamē perniciōsius
 nocēt inter oēs curie nugatores. q
 sub pretextu libertatē ⁊ honestatē/
 miserie solent ioptias colozare. qui
 nitidiores incedūt. q splēdidis epu-
 lantur. qui propriā ad mensa sepi-
 us extraneos compellunt accedere

Humaniores domi. foris benignio
res. affabiliores in sermone. liberi
ores in sententijs. in proximorum
cultu munifici. et omnium virtutum
imitatione preclari. Et enim ait e
thicus. totius iniusticie nulla est ca
pitalior quam eorum qui cum maxime
decepiunt. id agunt ut boni viri es
se videantur. Hys utique et virtutis
umbra licentiam facit. et unde vir
oportuerat spectari veniam. gloriam
assequuntur. Possunt impune plu
tima extorquere qui paruo non pos
sunt. primo non dignatur esse contenti
bitur. quia scruet eternum que pro nes
cet uti. **N**e tamen cum hys me bel
lum inextorabile gerere putes. mune
ra auales licet occipiant. dum non
extorqueat impudenter. Pudor autem
abiatur. simul ad exactiones ventum
est. Verbum inquit verecundum supplicia
ne submissa voce dicendum. rogo. nec
gratis tulit. qui cum rogaret accepit
his enim enue. que rogat. Ad rei nam
que vel spei precium verecundiam ven
didit. in unum vero iuste reprehensiois
non habet notam. quod deuotio libe
ralitatis obtulit. non improbitas de
precantis extorsit. Ita tamen ut mi
norum munera non acceptet cum in
grati hominis sit votis non fouere
beneficium. et impium pro muneri
bus iustificare (dicente domino) sit
iniquum. Utique beneficium accipere
est vendere libertatem. et de decens
est seruos esse. qui debent alijs im
petare. **V**etumptamen et cause
ratio habenda est. et personae. ut nec
a turpi nec turpiter accipiat quod

ex loco et tempore et modo. latius
oportet inquiri. Nam plerumque a
manu. plerumque a causa. a tempore
interdum. interdum a loco. vel modo.
splendent munera. vel sordescunt. At
improbitas animalium eo usque inotu
it. ut de testimonio scientie. de ve
nustate morum. de odore opiniois.
de sinceritate cause. de torrente elo
quentie. nisi pro interueniente. quis
frustra confidat. Ipse licet venias mu
lis conuolat. omne. Si nichil attu
leris ibis omne foras. **N**o modo
leones et tigres. eloquentie benefi
cio lenisse dicitur est oepheus. sed apud
ipsum ditem vox dulcior porauit.
canemque traxit. extorauit causa fa
uorabilior. ut admissa semel curidi
cen contra morem inferorum licet edu
cere. Tu vero licet oepheus sis aut
arion vel ille qui solo testudinis so
no saxa ut dicitur emolliuit. nichil
apud auales efficias. nisi plumbra
eorum corda aureo vel argenteo mal
leo vanitatis vel cupiditatis inerte
emollias. Indemetia cerberi omnes
abhorret. ego me credo vidisse hosti
arios cerbero duriores. Apud infe
ros tamen cerberus unus est. Quot
sunt diuerticula animalium tot cerberi
sunt. Atrides quoque cerberos sustine
bis. totamque familiam que semper / aut
mordeat. aut latrat. Omnes vero
quotquot sunt in vno medicos au
diere dicentes. Dum dolet. accipe.
Fracturi etiam. si sibi expedire credite
runt ut doleat quod sanum est. In
vno tamen eos pessimos esse mira
beris que queletas libet audire. fouet
huiliorum causas. et eo usque prodeant.

afflictis. dū exhausti loculos plerique. Nam quocūq; modo causa praedat. hoc semper agitur. ut loculi impleantur et si avaritia nequeat satari. Quisquis in istorum manus incidat. si penitens inveniatur. opinor haec tormenta ei sufficere posse ad veniam. Nichil adeo graue est quod hic expiari non possit. Quid enim miserius est quam superbis assidere lumbibus. protergredientium tolerare fastum. et contemptibiliū calcari contemptu. perferre molestias exaustorum. et ab indignis queuis indigna perferre? Socrates autem cum Alapiades interrogaret quare Xantippem uxorem admodum morosam iurgiosam. et que die noctuque mulieribus scatebat molestis. domo non abigeret. inquit. Cum tale domi perpetior insuesco et exerceo. ut cetera tū quoque fors petulantia et iniuria facilius ferat. Veteri celebrat proverbio quia vacue manus temeraria petitio est. et profecto importunus precator est. qui dadas res ad verba confidit. utrobique enim scilicet apud avaros et medicos obtinet. Pro solis verbis mutanibus utimur herbis. Pro canis rebus pigmetis et speciebus. Inter alios tamen benigniores sunt qui minimum licet possint fere omnes penitentia sunt ad nocendum. quod cuius longe facilius est quam prodesse. Exerceant ergo nuditas suas. loculos alienos exhausti. faciant suos. possideant pecunias quantum possunt. motibus autem exequantur. nec ament aliquem. nec amentur ab ullo. Sunt amirationi ignotis. dum domestici sunt odio vel contemptui. Tale aliquid in veterum romanorum scriptis in

uenies. Cum publicus aeneas gratianus aut si alio potius dicitur nomine argueretur ab amicis quod uxorem formosam castam et nobilem repudiaret. respondit et hic socius quem cernit. nouus elegans. et in spectatoribus omnibus placens est. si nemo scit praeter me solum ubi me premeat. Legitur in libro numeroz et indignatione domini puocauerit donec sinees zambzi filium salu cum suaba madianite educto ense transuerberauerit. et in occasu nocentium qui euit ita dei factus est ergo sermo domini ad moyses dicitur. Tolle autem oculos principes populi et suspende eos contra solem in publicis. Peccauerat quidem populus. et fornicatio principum non exprimitur. rapi tamen principes ad patibulum. et in pena eorum qui delinquenti populo repatur. eo quod ex negligentia presidentium sepius puenit excessus subditorum. Refert itaque potestatis istorum prohibere malitiam. et esse de publico puidere ut omnis grassandi occasio subtrahatur. Quod etiam in iure romano antiquum autum est. Alioqui auctor videbitur male fieri quod preternisso officio emendare contempnit. His enim flagellis hominum innocentiumque torzoribus. quo peccator et potestator. eo plenior et avarior est. frequens etenim est. ut avaritia recipiat. vel faciat viuosos. Apud quos inualescit auidia delinquendum ex familiaritate potestatum vicis in iusculis frustra presumit cum inter avaros vix possit inoentia et tunc. Quis est enim cui virtute non excauat avaria

lum nuge? Quis est tantus. quis
 tam solidus. ut corrumpi non possit?
 Optimus est qui resistit diuiciis. qui vali-
 dius. qui corrumptur minus? Nam ut
 sic virtus incolumis a curiali via
 diuertendum est. Proinde quis hoc
 dixerit. et prudenter curie naturam ex-
 pressit. Exeat aula. qui vult esse pius.
 Unde eleganter fons salmaris in
 familia molliaci insignis eide gratia
 Et enim in fabulis est vnda illius as-
 perius de qua est. gustu dulcis. suavis
 tactu. et oim sensuum usu gratissima.
 sed tanta molliaci ingredietes encre-
 uat. ut viris effeminat. nobilitate
 aduocat. nec ante quisquam egredi-
 tur quam stupeat et doleat se mutatum
 esse in feminam. Aut enim cetens oino
 sepe in deteriore degenerat. aut ve-
 teris dignitatis aliquo manente ves-
 tigio hermostoditu induit qui quo-
 dam delinquentis nature ludibrio sic
 vicius quam sexus ostentat ymaginem. ut
 neutrus retineat veritatem. Hac autem
 potentia nube signum nugatum curiali
 um representatur ymago. qui viros ab-
 iecta virtute emolliunt. aut ymagi-
 ne retenta puerunt. Qui curialium
 ineptias induit. et philosophi et bo-
 ni viri officium pollicetur. hermosto-
 ditus est. qui duro vultu et hispida
 muliebri deturpat venustate et virum
 muliebribus polluit et incestat. Res
 siquidem monstruosa est philosophi
 curialis. et dum verumque esse affec-
 tat. neutrum est. eo quod curia phiam
 excludit et ineptias curiales plus
 dissequat non recipit. Non tamen ad
 omnem curiam gratia transit. sed ad
 illam duntaxat que insipientis diste-

peratam arbitrio. Qui enim sapiens
 est. nugas abigit. componit domum. et
 vniuersa illius subiacet rationi. Ut enim
 ait sapientia que communicatio sacra
 homini ad canem. aut lucia ad tenebras.
 Omne animal diligit simile sibi. et
 ois homo proximum suum. Ois caro
 ad simile sibi coniungitur. et omnis
 homo sociabitur simili sibi. Si lupus
 agno aliquando communicauit. sic pec-
 cator in isto. Capitulum vnde amum
De oculis auribus et lingua potesta-
tum. et de officio p̄sidis. et quod iudice
 oportet habere iuris et eam noticiam
 voluntate boni et pietate exequendi. et
 quod iuramento debet esse legibus alliga-
 tus et a sordibus munerum alienus.

Sequitur oculorum aurium et
 lingue collatio quam in p̄sidi-
 bus prouinciarum consistere
 superius dictum est. Preses igitur est. qui
 in iure reddendo prouincialibus p̄sides.
 Hic autem equi et iniq̄ debet habere
 noticiam et facultatem et animam etiam
 quod iustum est exequendi. Nam sicut
 medico cunctus mortalitatis impu-
 tati non debet. ita si quod triste per impe-
 ritiam eius contigerit. ei merito impu-
 tatur. Sed si nouit et non vult. non ex
 ignorantia. sed ex malicia condempnatur.
 Finis siquidem verius quam dampnatio est. li-
 cet ignari minus puniatur nisi forte
 ignorantia negligentia parauerit.
 Nam si ignorantia iniabilis est non af-
 fert mortem. sed ab innatis tenebris
 excusatur. Si vero scit et vult equi-
 tati seruire. nec potest. non tamen p̄sidis
 est culpa quam p̄ncipis. Sed ad religionem
 p̄ncipis huius eadem pertinet certissimum est.
 cum ipse iuris oportet habere noticiam.

voluntate boni. vires exequendi. et sa-
 cramento debeat esse legibus obliga-
 tus ut sibi omnino illicitum nouerit/
 ab eam sinceritate diuertere. Nam
 de sapientia eius. sapientia docet.
 Iudex inquit sapiens iudicabit po-
 pulum suum. et principatus sensus sta-
 bilis erit. Secundum iudicem populi sic et
 ministri eius. et qualis rector est ci-
 uitatis. tales et inhabitantes in ea.
 Sed et iure notitia necessaria esse et
 vires necessarias non tacuit dicens.
 Noli querere iudex fieri. nisi valeas
 virtute irripere iniquitates. ne for-
 te extimescas facere potest. et ponas
 scandalum in agilitate tua. Non pecces
 in multitudine ciuitatis. nec te imit-
 tas in populum neque alliges duplicia
 peccata. nec enim in vno eris immunis.
 Noli esse pusillanimus in aia tua
 exorare. et facere elemosinam non des-
 picias. Ne dicas in multitudine res-
 piciet deus meorum munerum. et offeret
 te meo deo altissimo. suscipiet mune-
 ra mea. Non irasceas hominum in ama-
 ritudine anime sue. est enim qui hui-
 liat et exaltat arcuspectator deus.
 Ex his diligenti lectori occurret. quod
 voluntas boni non minus iudicia ne-
 cessaria est quam notitia vel potestas. cum
 non modo de suis. sed et alienis delictis
 teneatur. et duplicia suorum et alio-
 rum premitur onere ut nec in multitu-
 dine munerum aera mundicia volunta-
 tis sit ei fiducia ante deum. Unde et
 plato egregie quidem et luculenter si-
 tibi audiam. eos qui de reipublice ge-
 rendo magistratu contendunt. ita inter-
 se versari assent. ut si nautae sub adu-
 sa tempestate decertent quis eorum de-

beat potissimum gubernare. In quo
 fortune calculo aut nullus aut raris
 Itemque temerarius est qui sine arte
 et iuribus vendicat magistratum. Et in
 eo quidem tempore nichil miserabilius vi-
 di quam iudices scientie lege ignaros
 bonae voluntatis inanes. quos quini-
 at amor munerum et retributionum. id
 unum quod habent in obsequio auaritia
 et iactantiae. aut carnis et sanguinis
 exercentes et a necessitate sacramen-
 ti legitimum absolutos. Ex quo pla-
 num est. principes qui eis ordinaria
 iurisdictionem adulerunt iuris esse ig-
 naros. vel contemptores. Sed quod
 quid de pericia iuris dicamus. aut
 de iuribus exequendi. iudicem oportet
 esse religiosissimum. et qui omni-
 iniquum morte ipsa magis oderit.
 Quia ergo presides ordinaria habent
 iurisdicendi potestatem. ipsorum et iu-
 diam aliorum vna est speculatio. et
 quod de his dicitur. facile ad aliorum
 consequentiam trahitur. Est itaque pra-
 mum quod ex necessitate officij vniuersum
 iudicatur ut iustitiae in omnibus par-
 atur. et nichil eorum que facienda sunt
 fiat ad partem. Nam quod iustum est vbi
 quod non licet. ut nec per episcopali vita fieri
 licet. Quod vbi iustum est. nec
 credis interuentum non indiget cum per se
 fieri debeat. et iniquum sit ventum quod
 debetur. Iustitiam ergo ventum in-
 quitas est. In iustitia iniqua insani-
 a. Hec siquidem vbique reprobata
 est. ut nusquam esse debeat. illa vbique
 debita est. ut sine scelere vendi non
 possit. Neque enim baliam ex eo au-
 patur quod populi dei causam dampna-
 uerit aliudve dixerit quam quod dominus

inspirabat. sed quia auaritia ex-
 catus infidelium causam instruens
 quomodo ad puocandā iram dei de-
 linqueret israel dicante malicia p-
 ruauit. ¶ Querebat ergo quō ius-
 te iustificaret causam impij. ¶ Quia
 si illuso deo gratiam ei9 subtraheret
 electis. Aut si aduersa iustificari nō
 posset causa. hoc saltē agebat. ut et
 ab ista recederet deus. Cōpugnāti
 bus nāq; iniquis vincere ut dicitur
 asucut. q̄ vrb9 superior est. ¶ Ba-
 laamitas videas plurimos. qui li-
 cet iniquā nolunt ferre sententiam/
 corrupti tamen munerib9 iusticiam
 partis vrb9 in alterā q̄uis arte tras-
 ferre molūntur. Nō facile dixerim v-
 tū sit nequi9 licet venditor iniquita-
 tis maliciam furo fallaciōri voleret
 Potest tamen videri nequior. qui
 officij sui p̄ncipem et reginam/ cui si-
 des famulatur/ quasi mercē in foro
 distrahit. ac si seruus infidelis dñm
 vendat. Omnis eteri magistratus
 iusticie sue famul9 ē. Cōstat at̄ quia
 eētās alienatur a venditore. licet
 ad emptorem nō trasseat/ et emptā
 iniquitas sic ad emptorē transit. ut
 nequa q̄ a venditore recedat. ¶ qd
 in alijs tractibus nō reperitur. sol9
 ille iusticiam vendit q̄ nō habet. Siq̄
 dem ante cōmerciū relinqt sordidū
 venditorē. Nōne sordidus est q̄ ad
 acceptas vel oblatas sorde9 conscien-
 tiam polluit. et nō tam iusticiā vena-
 gentiū. diuicias honores et totius
 mūdi variā supellectilē contempnit
 ut sterora ut solū lucra faciat xpm.
 ratus oia que dispendiū salutis af-

ferūt sordib9 aggreganda. recte qui-
 dem et fideliter eo q̄ nichil mūdū.
 nichil honestū. nichil de cōs. salute
 impedit. sed sola turpitudine. q̄ sicut
 de deo sic et imūda est et certe inuti-
 lis. adeo dampnosa ut nullo tēpora-
 li cōmumento valeat compensari
 Quid enī prodest homi si vniuersū
 mūdum lucretur faciēs detrimentū
 aīme sue? Et vide. quia nō dixit
 mūdum inutile vbi sal9 pditur. sed
 eā vbi minuit glōria. Quātūuis
 titilēt gemme? autū splendeat. et
 oībus lenocānijs suis arideat mū-
 d9/ quicqd mūdiciam hoīs punit. et
 sordidū. quod de coram aīme extin-
 guit. turpe quod honestate subuer-
 tit. ignominiosū est. Vnde et apud a-
 tiquos eā salutare veritatis igna-
 ros/ omne qd ex debito officij gra-
 tuitum esse oportet. si fiat ad preci-
 um. in sordib9 cōputatur. Ipsiq; quo-
 q; precij sic dilatāt interpretatiōne
 ut nō modo pecuniā specie mve con-
 tineat. sed obsequiū omnēq; opam
 quātin9 alias nō debetur. Ad enim
 ex sordibus est quid erit nisi sordi-
 dum? Nō enim potest arbor mala
 fructus bonos facere. cum in eo vis
 nature consistat ut similia ex simili-
 bus procreentur. ¶ Ceterū quia p̄si-
 dum et aliorum iudiciū cōmunem
 esse inspectionem p̄sumimus. equi-
 tatis et publice quietis ministri sūt
 quos tanto circūspectiores. cauidō-
 res oportet esse magis q; sollicitos.
 quo illius reseruantur exami aīne
 prudentia circūueniri non potest.
 aut iusticia corūpi. illo obtinēte ut
 i quo iudicio iudicauerint iudicē.

¶ mensurā bonā et confertā et cogitātā et superfluentē in sinus suos a iudice iusto recipiant

¶ Capitulum xij. De sacramento iudiciū et collatiōe pithagore et alexandri. et in quibus rebus grām p̄tibus possit facere iudex et de questionibus capiosis

H quidem iudices sacramento legibus alligantur iurati. quia omni modo iudiciū cū veritate. et legū obseruatione disponent. Ip̄o quoq; iure cautum est vt sacrozū euāgeliozū scripture terribiles ante sedem iudiciāle dōnantur ibiq; ab inicio litū ad finē vsq; p̄maneat. nec amouentur nisi sentētia recitata quo totiq; cōsistorij latitudo/dei ip̄ius repleta p̄sentia/oib; ad sacrosctas scripturas metū inuāiat et reuerentiā. et ab inquisitione veritatis oīs iniquitas p̄pulsē. Omnis quoq; cernis et sanguinis/religio iudiciaria p̄pellit affectus. euacuat iā et odiū. metū et amitiā. qz vt ait iulij cesar. Haud facile animū verū prouidet. vbi ista offiaūt Hinc est illud p̄uerbiū auctore cetero apud antiquos celeberrimū Exiit p̄sonā iudias. quisquis amitiū induit Equitas ei cui iudex obsequū debet odij sinistra aut amoris dexterā nescit. Quā a veritate nō licet in iudicijs dedināe. Vt vō plurimū indulgeat amitiā. amico in terdū dilationis grāā facit. Hoc ipsū tamen raro. et non nisi causa cognita. Proero dum causa anceps est dilatio protelatur. si non cōtentionis. saltē decessionis. Nam iudi

cia festinata penitentiā patiūt. **N**on de et grea cū vrgentur ad sententiā ante q̄ de causa liqueat respondent patres suos solē apud antipodas nō vidisse. sed expectasse semper donec et ip̄is oriretur. Dicūt etiā p̄iproperū esse viatorē qui ante q̄ luaser oriatur crassis adhuc tenebris luce qz remota dietā aggreditur. **N**ec iudice/auctoritas terreat litigatorū cū pithagore in longissimū tempus sit dilata petitiō. et alexandri macedonis in castrensi iudicio sic causa dampnata. Quod et ille gratum habuit/iudicib; agens grām quoz in eo fide p̄baueat qz iusticiā omnipotentatui p̄ferebant. **N**ichil vō p̄cedarius de alexandro illo que publica opinio magnū afferit aliq̄ in hystoria meo iudicio reperi. **N**ichi quidē semper vt tamen p̄ce eorū loquar qui temeritate virtute p̄ferunt/ditissimo alexandro/pauper pithagoras maior erit. Quod vt meū conicias. collationē philippi et alexandri trogo pompeio. vlt iustino compendiaro eius/si maior auctore reuoluas. At ergo **N** fuit philippus rex armorū q̄ conuiuio tum studiosior. cui maxime opes et tum questus q̄ custodia solleciō. Itaq; inter cotidianas rapinas sepe inops erat. **N**ia in eo et p̄fecta pari iure dilecte. Apud eum nulla ratio vincendi turpis. blandus pariter. et insidiosus alloquo. In plura promitteret q̄ prestaret. In sena et iocos arāfer. amitiā vtilitate non fide volebat. Grāā fin

gere in odio. instruere inter cōcordā
 tes odia. apud vetūq; gratiam que
 rete. solempnis illi consuetudo. Inē
 hęc eloquentia et insignis oratio a
 tuminis. Et solectie plena. ut nec or
 natu facultas. nec facultati inuenti
 omni deesset ornatus. Huic alexan
 der filij successit et virtute et vicij
 maior patre Itaq; vincendi ratio v
 eritq; diuersa Hic apta. ille artibus
 bella tractabat. Deceptis ille gau
 debat hostib; hic palā fuisit Prute
 tio ille consilio. hic animo magni
 ficiōz. Ita pater dissimulare plerū
 q; etiam vincere. hic ubi exarasset
 nec dilatio viciōis nec modus erat
 Vni nimis vterq; audus. sed ebzi
 ratis diuisa vicia. Patri mos erat
 etiā de cōuiuio in hostē parere/se
 temere periculis offerre. alexander
 non in hostem sed in suos seuebat.
 Robrē sepe philippū vulnecatum
 proelia remiseret. hic amicorū inter
 fetozū cōuiuio frequenter excessit
 Re gnare ille cum amicis volebat.
 h in amicos regna exercebat Ama
 ni pater mallebat. hic metui littera
 tum cultus veriq; similis Solectie
 pater maioris. hic fidei Verbis at
 q; oratiōe philippus. hic rebus mo
 deratior Parandi viciōis filio aim;
 promptior et honestior Frugalitati
 pater. luxurie filius magis deditus
 erat Quib; ortibus orbis imperij
 fundamenta pater icat. operis tanti
 gloriam filius consumauit. At in
 vno nōmō patris. h omniū ingenu
 oz transcendit vicia. q; incontinentij
 sine fuit inuidie adeo ut etiam pa
 tēri triūphi ei lacrimas extozque

rent. ac si ei virtus paterna omniū
 gerēdo et p̄ripet glām Eos etiā aut
 propzys manib; interficiat aut
 capi p̄cipiebat ad penā. qui paterni
 virtutis p̄onia p̄dicabāt. At pi
 thagoras apud philosophos tante
 extitit auctoritatis. ut ad oim q̄stia
 nū deasione sufficeret si in pte crede
 retur pithagoras extitisse Tantū
 nāq; opinio p̄iudicata poterat. ut
 nichil cōualesceret ab opposito dū
 hoc ipse dixisse diceretur. Et ex usu
 acquiescentiū. vox ipsa p̄nomie pi
 thagora indicabat. Cū enī simpli
 ater dicebatur. ipē hoc dixit. ex pro
 cepta auctoritate teste tullio pitha
 gora intelligi oportebat Hic tamē
 tota auctoritate sua nequaquā iudiciū
 flexit. h adhuc intūeniēte dilatiōe
 apte rei abiguitate p̄det snia. The
 ma quidē h̄mōi est Euallus ado
 lescēs diues eloquētie discēde gra
 tia causas orandi cupiens fuit Hic
 in disciplina pithagore se dedit pro
 nutteē p̄amā quātā pithagoras
 petierat data medietate atēq; ingre
 deretur datus alterā quo p̄mū di
 e/ causam apud iudices porasset et
 viasset. Postea cum diuā auditoz
 assertozq; pithagore fuisset faci di
 amq; pmouiss; a studio et trasursō
 tpe lōgiori. causantib; p̄dāniū de
 negaret. ut putabatur. ne doctoris
 impletet mercedem. habito cōsilio li
 te cum eo pithagoras contestatur.
 Cum ergo ad iudices incunde con
 stituende q; cause venissent gratia/
 pithagoras sic exorsus est Disce in
 quit stultissime adolescens vterq; id
 mō fore. ut cedas quod peto. siue

pro te pronuntiatum erit siue contra te. Nam si contra te ligata erit: merces michi ex sententia debebitur quia ego euicero. Si vero secundum te iudicatum erit: merces michi ex pacto debebitur: quia tu uiceras. Ad ea placide euollit. Opto inquit tunc tam anapiti captioni esse obuia. si uerba non ipse facerem: atque alio parono uterer. Sed magis in ista uictoria pro ludium est: cum te non in causa tantum sed in argumento quoque isto uicero. Disce ergo tu magister sapientissimi me utroque modo forte uti non reddam quod petis: siue pro me pronuntiatum fuerit siue contra me. Nam si iudices pro causa mea senserint: nichil tibi ex sententia debebitur: quia ego uicero. Si contra me pronuntiatum fuerit: nihil tibi ex pacto debeo: quia non uicero. Sic ab adulescente discipulo eloquentie magister inditus: suo argumento confutatus est. Et captionis uersute: et excoogitate frustratus fuit. Tu iudices: ut antiq. ubi utar hystorie dubiosum hoc inexplicabileque esse quod utramque dicebat: rati: ne sententia sua utramque in parte dicta: ipsa sese rescinderet: rem iniudicata relinquit: causam in die longissimum protelantes. Nec multum refert ad propositum pythagoras an pythagoras sicut antilliano et agellio placet litigauerit. Neque ei vis est in noie dum constet rem ambigua sine temeritate diffiniri non posse. Sunt autem multe capiose questiones que tutius et commodius proserti in iudicibus differunt: quam accelerent. Unum apud dyalecticos genus hoc tractus appellatur: et a grecis dicitur: nisi quicquid uerum est

se statueret: falsum reperitur. Et si plerumque in hijs pro exceptione doli mali possit resperari: et equitas iuris ut terdum queat mitigare rigorem: nisi urgentissima rerum necessitas cogat: in talibus sententiam expedire differere quam ferre. Fere a puero didicisti: quia in questionibus que habet positiones implicitas et que latebent inuoluunt contraria laboriosa solutio est: nisi forte te antiquo nestore reputes cautior. Ne credas sompno: agamemnoni dicitur est in sompniis: dum in exordio eroie grecia laboraret. Huiusque sompni interpretatione iouem censuerunt grecum sapientissimi reseruatam. Laborantes uidi quam plurimos dum querunt: an quid dicit ego mentior uerum dicit. Sed nunc uidi qui saltem intraret et carbidum: nisi debile: aut propter sustinuerit hostem. At in litigiosis disputationibus et declamatorijs scolasticis si ne prociulo ista versantur: sed ubi ad forum uentum est in quo maior ostentatio ingenij conquescat: et serua dumtaxat agitur sine prociulo litigatorum: aut iudicium in sententia calulo non erratur. Nec est ut opinor quicquam uerius quam prociulum differri: si omnino ueritari non potest. Iniquissimum tamen est iustitia pertolari: cum alterutrus litigantium perditatur utilitas: et rei difficultas moram non contrahit. Quicquid igitur expediri potest accelerandum est: quod consilio tractatu indiget differendum. Capitulum xij. Quo iudicium debeat ordinari et de acceptione iuramenti calumpnie quod ex necessitate prestat actor et reus et quam imineat illi qui iuramentum subire de tractat: et

de sacramento aduocatorū et pena calūpniatorū siue pzeuariantium aut tergiversantium

Uero rerū veritas aīus illucescat litigatores ipos personas videlicet pzinā nō ante ad litem iudex ad nutū. q̄ p̄ p̄stito sacramēto faciānt s̄e q̄ iusticiā sue insistent. et ca lūpnā omnē faciānt procul. Ac tor quidē iuret non calūpniandi a nimo litem mouisse. s̄ existimādo bo nā habere causā. et q̄ nichil in tota lite faciet calūpniose. ut nec proba tur. sed id solū quod iusticiā videtur exigere. Reus autē iurabit q̄ putās se bona instantia vti peruenit ad re luctandū. et q̄ in nullo totius litis articulo calūpniose versabit. id so lū a iudice vel aduersario exigens quod pro veritate putat ex necessi tate iusticiā exhibendū. Vtriusq̄ ve ro iuramenti sui clausula extrema hoc cōpletetur. ut iuret se nichil de disse aut promississe/aut daturus es se/vel per se/vel per mediā personā. siue iudicibus siue alijs quibuscūq̄ personis pro ea causa. exceptis hys que aduocatis et quibusdā alijs cer tari licet. Q̄ si actor sic iurare reu sauerit. exclusus a lite/cadit ab acti one tanq̄ improb⁹ litigatoe Reus vero de reatās subire iuramentū ha betur pro confesso ⁊ sententiā damp nationis expectat. ⁊ si ⁊ ipsi patro ni causaz quo fidelior possit esse ex aminatio. ab ipsa contestatiōe litis iuramento arctantur ad veritatē et

fidem/iurantes q̄ cū omni virtute sua oīq̄ ope quod iustū ⁊ verū exis timauerūt clientib⁹ suis inferre pro curabūt. nichil studi⁹ relinquētes p ut cuiq̄ possibile est. ⁊ q̄ ex industri a sua nō perahent lites Nam eas oportet a iudicib⁹ infra bienniū vel trienniū terminare Ipos quoq̄ ad uocatos pari distributione parib⁹ exequabit. siue illos pcederint siue nō. ut equo Marte possit causa pro cedere Hec autē paritas et in virtu tis merito. et viuacitate ingenij. cō filij profūditate ⁊ opinione scienciā ⁊ noīs auctoritate consistit. ut hec omnia si fieri potest apud partes q̄ tam equitatis lance libretur Q̄ si vnius p̄ ceter⁹ est fama hilarior: ex officio iudicantis prout poterit par ti aduersarie cōpensabitur. Qui ta men aliu⁹ litigatoz archana pze nouit. non patroanabitur aduersa rio / nisi forte aīra conuenientiā iu diciā separati cū plurib⁹ alter trac tauerit. ut alteri partis defensionis copia subtrahatur. Nec est qui a iudice monitus sine excusatiōe pro babilis possit cuiq̄q̄ parti patroani um denegare. nisi forū sibi pcedudi velit. ut postmodū in causis agen dis minime audiat. Si vero p̄ uariatus fuerit aduocatus. incōue tū optet p̄ q̄litate cōmissi penā gra uissimā exerceri. Nun⁹ siquidē pa troanij fidelissime iplendū est et si ne adūsarioz iūria. Rationib⁹ nā q̄ nō p̄bris p̄tentēdū est. ⁊ ex edic to p̄nāpis/patiē opiniois dispēdū q̄ q̄negocio delicto/pax in adūsarij sui cōtumeliā aut palā p̄git aut

subdole Sed licet patrono merces
ex causa honorarij debeat / continuo
atozem vel redemptorem litium es
se nō licet. vt certe partis emolumē
tum cum graui dampno litigatoris
et quadam depredatione patiscatur
Quicquid autem patron⁹ allega
uerit presente dño. perinde est ha
bendum ac si proferatur a dño nisi
ex continenti id est infra primū tri
duū cōtradixerit Licet autem patro
nū vni contingere in nullo leditur
fama eius. si nichil omisit ex cōtin
gentibus / et diēntis sui iusticiam si
deliter fouit Nō enim cogitur pa
troanari mendacio ¶ Si quid vero
lesionis affert causa. in litigantes
cadit. siue ciuilib⁹ siue criminaliter
actū sit Hoc autē quicquid sit sentē
tia diffinitiuā declarat / que reos cō
demnat vel absoluit / et interdum
in ipsos actores cōsultissime acerbi
tatis effundit aculeos Nā vt de ci
uilib⁹ taceatur / in q̄b⁹ tñ est nimia
accusatorum temeritas tribus mo
dis detegitur / tribus q̄ subiatur pe
nis Aut enim calumpniantur. aut
preuaricantur. aut tergiversantur
Est autē calumpnari crimina fal
sa intendere. preuaricari vera absco
dere. ac in vniuersum ab accusatio
ne desistere tergiversari est ¶ Sed
lege remia calumpniantes ad vindic
tam possit similitudo supplicij. ita ta
mē vt postq̄ reus absolut⁹ fuerit.
cū de accusatoris q̄silio et mēte q̄si
terit si iusto errore laps⁹ ē absoluet
Si vero in euidentē calūpnia depre
hēsus ē. pena legitima cōdepnetur
Ad ipsi⁹ p̄nūciatiois manifestatur

verbo Nam si pronūciatum est. nō
p̄basi. peperat actori. Si vero ca
lumpnatus es. cōdepnauit eū
Et licet de pena infamie nichil sub
iecerit. tamē potestas legis aduee
sus eum exercebitur. adeo vt impoz
tet infamiam ¶ Capitulum de amū
quartū De ratione instrumentoz

In ipsa disquisitione cō
siliij tam in ciuilib⁹ q̄ in cri
minalib⁹ causis ad exami
nādas probationes instrumentoz
ratio habēda est Et quidem instu
mēta dicuntur omnia quibus causa
instuui potest. siue sint testimonia si
ue testes. Nec tamen illis potētia
sūt. eo q̄ testes testimonijs p̄feran
tur. Nam cū testes examinari pos
sint testimonia semp̄ et apud om̄s
eadē sunt In ipsa vero testuū exami
natione nō potest ex aliqua regula
diffiniri quid magis iudicem sequi
oporteat Si enim testes oēs eiusdē
honestatis et estimationis moēs
negocij qualitatis ac iudicij sunt
cum hijs cōcurrerit. sequentia sunt
omnia testimonia Si vero quidā
eoz aliud dixerint. licet impari nu
mero. credendū est q̄ nature nego
cij cōuenit. quod inimicis aut gra
tie suspiciōne caret. Cōfirmabitq̄
iudex motum animi sui ex argumē
tis et testimonijs que rei aptiora et
vero proximiora esse cōperit Non
enim ad multitudinem respici oportet.
sed ad sincerā testuū fidem et testi
monia quibus potius lux veritatis
assistit. Ipsis quoq̄ presumptioni
bus frequentissime stabit donec pro
betur contrarium Nam et salomon

in litigio meretrici infante diuidi
 pcepisset. et altera eum mallet alteri
 viuū redere. ipsa tamen redamante
 nec tibi nec michi sit. s; diuidatur.
 illi viuū infante restituendū censuit.
 que non acceperit. ut viuus morire
 tur. Argumento siquidē traheretur
 probabili. ut matre crederet que dili
 gebat. aut opinionē eius aut fidem.
 aduersa probatio nequaquam euacua
 ret. **¶** Unde et diuus adianus re
 scipit iudicantis dilans in exa
 minatione testium facultate. Et ver
 ba quidē epistole hec sunt. **¶** Tu
 magis scire potes quanta fides ha
 benda sit testibus. qui cuius digni
 tatis. et cuius estimationis sint / et
 qui similiter visi sunt dicere. utrum
 dñi eundem sermonē meditatū at
 tulerant. an ad ea que interrogau
 erit ex tempore veri similiter respon
 derunt. Que argumenta / et que ad
 modū auz rei probante sufficiant.
 nullo certo modo satis diffiniri po
 test. Alias numerus testium. alias dig
 nitas. et auctoritas. alias veluti cō
 sentiens fama confirmat rei de qua
 queritur fidem. Hoc igitur solū tibi
 respondere possū summatim. nō utiq;
 ad unā speciem / probationis cogniti
 onē statim alligari debere. sed ex se
 terā animi tui te estimare oportet
 re. quid aut credas. aut parū tibi p
 bati opineris. **¶** Iudicia ergo pluri
 mū licet dū in oibus seruit verita
 ti. q; si (ut solet apud improbos) peri
 ditari cognouerit: ad p̄fessionē ei⁹
 qui necessarij fuerit euocabit. et ad
 testimoniu cōp̄ellet in uis. Hys ta
 men exceptis quos aduers⁹ certas

personas testificari iura non cogunt.
¶ Ca^m xv. Que p̄tineat ad religi
 onē p̄osulū presidū et ordinariorū
 iudiciū et quaten⁹ exenia p̄tendi li
 ceat et de acrone bernardo marti
 no gaufrido carnotensi.

Pertinet autē ad religionē
 p̄sidis prouidere / ne potēti
 ores uiri iniurijs afficiāt
 huiliores. ne defensores eoz calūp
 niosis criminib⁹ infectent innocen
 tes. **¶** Prohibebitq; illatas exactio
 nes et violēcias factas. et extortas
 metu / venditiones et cautiones. vel
 sine p̄ceij muneratiōe. ne et ipse p
 uincia in p̄bēdis hospicijs oneret
 Deniq; ne q̄s iniquū lucrū. vel dāp
 nū sētiat. p̄cauebit Cōgruit enī bo
 no et graui p̄sidi curare: ut pacata
 et q̄ta sit puincia. qd facile obtine
 bit si solliate agat. ut malis hoib⁹
 prouincia careat eoz cōquicat. Nā
 et sacrilegos. latrones. fures. pla
 garios. cōquirere debet. et put quis
 q; deliquerit in eū aiaduertē / recep
 tatorcsq; eoz sine quib⁹ latro diu
 cius latere non potest. **¶** Omni vero
 ius reddenti obp̄uādū est. ut in ade
 undo quidē facile se p̄beat. sed con
 tempni non patiatur. Unde manda
 tis adiatur ne p̄sides in ulteriores
 familiaritate prouiciales admittāt
 nam ex cōuersatione equali contēp
 tio nascitur dignitatis. et summatim
 ita ius reddi debet. ut auctoritate
 dignitatis ingenio suo augeat. Sz
 et in cognoscendo nec exandescere
 aduersus eos quos malos putat.
 nec p̄reabus calamitosozum illacri
 marū oportet. Id enim non est con

stantis et recti iudicis. cuius motu ani-
mi vultus detegit. ¶ Quid enim in vi-
ro qui deformis est si ad aures/gene-
pallēt/cutis in rugas contrahitur. Scin-
tillat oculi/turbatur vultus. aut si
sanguine faciei na accedit. et quasi
excludit in superficies/spumantia tor-
quetur labra. brachia iactantur. sa-
liunt pedes. corpus trepidat. et toto
gestu non tam iratum exprimit quam insa-
num. Certe cum tales video. compatior
illis. michique metuo. memor hominum
quos in affrica esse in libro natura-
lis hystorie apud plinium didici. Di-
cuntur enim effascinare voce et lingua.
ut si impetuosus forte laudauerit pul-
chras arbores. segetes amenciores
lectiores infantes. equos egregios.
perduces pastu et cultu optimas. re-
pente moriantur aut pereant. Fascina-
tio quoque oculorum exitialis est. Re-
fert idem esse homines in iliria qui
interimant videndo quos diuini irati
videant. eosque ipsos mares feminas
que qui visu nocentes sunt. pupillas
in singulis oculis habere binas. A-
pollonides quoque perhibet in sithia
nasci feminas que bithie vocantur.
et easdem in oculis binas habere pu-
pillas. et pumere si quem visu forte
irate aspexerit. Vereor ne hijs cog-
nati sint iudices iracundi. Tradunt
etiam physiognomi eos qui habent
oculos maculosos ad nequam pni-
ores. ¶ Que vero de pnsidibus alijs
que iudicibus dicta sunt. debent et apud
proconsules quos nrares vulgariter
dicunt iusticias esse errantes obtinere.
Et nomen quidem erroris. et si non of-
ficio. psonis tamen eorum conuenit. que eun-

tes post concupiscentias suas in secta-
tu auaricie. et de pndatioe popularium
a tramite equitatis aberrant. Debent
autem officia omnino esse gratuita. ut ni-
chil extra statutum exigatur. sed nec
reapient. ¶ Sed forte quod statutum sit
queris. Plebiscito continetur. ne quis
psidum munus donum ve caperet. nisi ef-
fidentem potulentum ve. et id quidem in-
tra dies proximos pdigatur. quod
et ad proconsules aliosque magistratus
ex mandato pncipis transit. Sed vero
in totum debet excusari. nisi et
modum adhibere. Ve vero nec in totum
abstineat. nec auare modum excusari
tum excedat. diuis seuerus et impator
anthonius elegantissime sicut episto-
la moderati. Cuius epistole verba sunt
hec. Quatum ad excusaria pntinet audi
quod sentimus. Vereor puerbum est. nec
oia nec semper. nec ab oibus. Sed val-
de ihumanum est a nemine accipere.
Sed passim/vilissimum est. et p oia au-
rissimum. Sed autem mandatis continere
tur. ne donum. vel munus. ipse proca-
sul. vel que in alio officio erit accipiat
erinat. ve quid nisi vitius cotidiana
causa. quod ad excusaria iam non per-
tinet. sed ad ea que eduliorum ex-
tant usum. ¶ Sed nec excusaria pda-
centa sunt ad nimiam qualitatem
Nec enim patrocinium iustum possit
vendere aduocatus et peritus iuris sa-
nino non licet. ¶ Cicero autem in pala-
tio domum vellet emere et pecuniam
in pnsens non haberet a filla qui tunc
reus erat mutuo sextercium vitas ta-
cite accepit. Ea res prius quam emere
tur prodita est. et in vulgus exiuit.

obicitur ei qd pecunia domus emen-
 de a teo accepisset. Tunc acer ino-
 pinata exprobratione permotus ac-
 cepisse se negavit dicens se domum non
 esse empturum. Atq; adeo falsum est in-
 que qd obiatis. ut verum sit me pe-
 cunia accepisse si domum emerem. Sed
 cum postea emisset. et hoc metum ut
 feratu ei ab iniuriis opponeretur. ut
 sit satis atq; in te videndum ipse dices
 inquit hoies estis. cum ignoratis pru-
 dentis. et cauti primum famulas esse qd
 emere velint. empturum sese negare pro-
 pterea non poterat. urbano facto
 qd diluit dicto. rem magis dignam
 faciens usu qd crimine. Familiare si-
 quidem habebat. ut quocumq; obicitur
 turpe abnegare non posset responsi-
 one ioculari illud eluderet. **A**m-
 plectere memorie. et unitate sancti
 tatis sumus pontifex eugenius quem
 vidisti nullum oio munus hoies litiga-
 re recipere. a an lite crederet ini-
 que. Unde cum in aduentu suo prior
 quidam modice facultatis cuius causa
 nondum audierat. ei marcam auri devo-
 tione multa instanter offerret. non
 dum inquit domum ingressus es et iam
 vis corumpere dominum. Corruptione nam-
 que vir sanctus credidit quicquid offers-
 batur iudicia lite pendente. **B**ernar-
 dus quoque clareuallensis monachus
 et sanctorum cosme et damiani dyaco-
 nus cardinalis romae degens inex-
 cessis singulariter habitavit exau-
 dens manus suas ab omni munere
 ut nondum natus sit. cuius aurum vel
 argentum in munus accepere. **Q**uid
 referat martinus qui contra morem

legatione pauper rediens. cum ab episcopo
 florentino equum socio necessari-
 um magna compulsus instantia acce-
 pisset eundem restituit donatori. ex quo
 eum ab iniuria dati muneris causa in
 romana curia ventilanda habuisse
 cognouit. Quod et plenius sanctus
 clareuallensis abbas qui cum pres-
 titionouerat refert in libro doctrina-
 li quem ad sanctum eugenium de contem-
 platione vel consideratione scribit.
Taceo quod venerabilis pater gau-
 fridus carnotensis legatus aquita-
 nie prouincialium munera non recepit ni-
 si in causa esculenti et paulenti et hoc cum
 summa frugalitate. sed omnia que in
 exeniorum ratione offerebantur. ve-
 sterora contempnebat. **T**estatur
 sanctus bernardus clareuallensis quod
 piscem quem vulgo sturionem dicunt
 a deuoto quodam legationis sue cleri-
 co gratis accipere noluit. nec ante
 accipere offerentis improbitati. quam ei
 pro admissio exennio pauperum numeraret.
Capitulum xvi De crimine repetenda-
 tum quo tenentur iudices et presides. qui
 aliquid omnino accipiunt propter eas-
 res que sibi sunt ex officio faciente
 et de samuele qui docet iuge sacrifi-
 cium esse debere in domo iudicis que
 seipsa collatione iusticie et bonorum
 operum exhibet templum dei

Sed crebrescentibus vicibus est
 iudice hodie continencie tan-
 te exemplo rarissima. cum tamen
 de cesarea legum summa et tunc magrati-
 bus omnibus sit iudicia. Atque quod ut qui or-
 dinaria gesserint potestate. quicquid ex vete-
 re delegationis titulo perfugerint.
 cum dispendio pudoris atque fortune

id est honoris atq; dignitatis. de p
 prijs facultatib9 intra puaam po
 situs inferre cogatur. ¶ Lege quoq;
 iulia repetundaz tenetur qui cu ali
 qua potestate haberet ob iudicandū
 vel nō iudicandū. de cernēdū vel nō
 de cernēdum. aut ob denūciandū
 testimoniu vel nō denūciandū/pea
 niā accepit. ¶ In sūma. quo magis
 aut min9 qd ex officio suo faceret.
 nec usucapit quod accipitur ante q̄
 te deat in potestate ei9 a quo pfectū
 est aut heredis. ¶ Venditiones quo
 q; et locationes pluris minoris ve
 factas lex ista rescindit/7 ea dāpna
 ti/testimoniū publicū dicere/aut iu
 dices esse. aut postulare phibentur
 Et licet cōiūcti/extra ordinē hodie
 puniatur. plerūq; dāpnatur exilio.
 vel etiā durius put adnuserint. Sz
 et ab heredib9 pena repetit. ¶ Inspi
 re verba legis 7 q̄ta idignatioe cri
 mē hoc psequitur attēde. Ut vni9 in
 q̄t pena met9 possit esse multoz du
 cem q̄ male egit ad prouinciā quā
 nudauerat cū custodia cōpēcti ne p
 apim9/ vt nō solū qd egit nō dicā
 domesticus. s; manipularius et mi
 nister accepit. verū vt id qd ipse a
 puiaalib9 meis rapuit aut sustulit
 in quaduplū inuie9 exsoluat. ¶ Itē
 q; Oēs agnitoēs ¶ iudices a peai
 nijs atq; patrimonijs man9 absti
 neāt. neq; alienū iurgiu putet suā
 preda. Etenī puatarū litium cogni
 toz idēq; mercatorū statutā legib9
 cogetur subire iactura. Et illud Ju
 bem9 quoq; 7 hortamur vt si quis
 forte honoratoz de curionū. possesso
 rum. postremo etiā colonoz. a cuius

libet ordinis iudice fuerit aliqua ca
 tione cōcussus. si quis sciat venale
 de iure fuisse sententiā. si q̄s penā
 vel pāo remissā. vel viciō cupidita
 tis ingesta. Si q̄s postremo quāsi
 q; de causa iprobū iudicē potuerit
 approbare. is vel administrante co
 vel post amistrationē depositam in
 publicū pdeat. deferat crimē/7 vic
 tū approbet/ aut probauerit. ¶ Qui
 toziam repositatur9 7 gloriā ¶ Qui
 nā hec vel audiatur a nostris (nam
 vt ferietur optare vix audeo) quos
 quoties diligent9 intueor. cōcussio
 res michi potius videor videre q̄ in
 dices. ac si ad hoc solū dati sine ve
 prouinciā spoliēt. ¶ Sed et leges
 ipse ¶ cōsuetudines q̄bus nūc vni
 tur isidie sūt 7 loqui calūpniatū
 verboz tendiciale pponūt et au
 cupationes sillabarum. vel simplia
 qui sillabizare nō nouit. fca inquit
 iudiciū 7 iusticiam non tradas me
 calumpniantibus me. Ac si aperte
 dicat Qui iudiciū pervertunt et
 iusticiā deserunt. tradantur calūpnia
 tozi. qui filios adam ante aspectum
 dei accusat die nocteq;. ¶ Legitur
 in libro regnoz ad vniuersū israel
 dixisse samuelē Ecce audiuī vocem
 vestrā iuxta omnia q̄ locuti estis ad
 me. 7 cōstitui sup vos regem. 7 nūc
 tanui Poro filij mei vobiscum sūt
 Ita conuersatus sum coram vobis
 ab adolescentia mea vsq; ad diem
 hanc Ecce presto sum loquimini
 de me coram domino et coram xpō
 eius. vtū bouē cuius q̄ tuleri an
 asinū. si quēpiam calumpniat9 sūt

si oppressi aliquem. si de manu cuius
 munus accepi. et gratia illud ho-
 die restituas vobis. O pudici animi/
 o continentis manum. o iudicem incorrup-
 tum. et vocem magnificam admiranda vni-
 uersis et imitandam que de conscien-
 tia pura sic loquitur. Loquimur de
 me coram domino et christo eius qui in
 celo et in terra iudicet iudicant. Loquimur
 tibi inquam si bouem cuiusquis aut asinum
 tuum aut villas aut predia
 aut mensa potera auri aut argenti
 aut pretiose suppellectilis onera non
 extorsit. quod magni reputabat iudi-
 cem bouem oblatum accepisse aut
 asinum. Si quempiam calumpni-
 atus fuisset. aut oppressisset aliquem
 Reminem iniuste vexauerat. qui ad
 nec calumpnias excludere. nec in-
 diuicium eius peruertere. caro vel san-
 guis. qui nullum unquam oppressit.
 Si enim in manus eius quisquis in-
 cidit non eum iudex. sed propria
 iniquitas opprimebat. Si de ma-
 nu cuiusquis munus accepi. contempna
 illud hodie restituas vobis Quid
 queso expressius dici poterat? Ut
 in summa omnem auaricie suspicio-
 nem tollat nullius muneris conscien-
 tiam se docet habuisse. paratus
 contempnere et restituere. si quid o-
 mino exigi posset. Valebat enim il-
 lud restituere in presenti. quam cum v-
 fueris redde in futuro. et contemp-
 nere illud hodie satius iudicabat quam
 in conspectu dei et omnium electorum
 ex ea causa in eum contemptibilis
 apparere. Sed quid ad hac contem-
 ptationem eius. respondit auditor. audi-
 Et dixerunt. Qui? utique totus israel

(nam ad omnem sermonem in die sperat)
 Non es calumpniator nos. neque oppres-
 sor. neque tulisti de manu aliquis quippiam
 Si quis potestulum perfidum. aut tri-
 bunum. aut ceterum. de curia aut o-
 mino aliquis ingratus tale testimoni-
 um a puicis alibus meruit. ad puicam
 nam quod accedat. ut neque ingratus
 doceat. Nam de vicariis et iustici-
 is que ut vulgari nro vtar re dicitur
 errantes. vel tale audire. eo quod dili-
 gunt munera et sequuntur retributio-
 nes. nec liberant pauperem a potente.
 aduere et pupillo non iudicant. et cau-
 sa vidue non ingreditur ad eos
 Porro nec iudices ecclesiam sequuntur
 samuelem. sicut plures sic et sacerdos
 In commune agitur sapientia Tenen-
 tes legem nescierunt me. principes facti
 sunt. et ego ignoravi Quod ut ab hu-
 milioribus ligat que de canis sunt vel ar-
 chidpatorum. nisi illi ut symon nre vene-
 rabilis doctor illege domini dicere presue-
 rat in quorum manibus iniquitates
 sunt. dextera eorum repleta est mune-
 ribus? felicissimum regem angolorum et nor-
 manorum et acqitanorum adhuc iudicissi-
 mum ducem interroga. quod eadem de suis
 sentiat quos intrudit et dicit ut opi-
 no. quod non est malum in deo quod isti non
 faciunt. Episcoporum tamen nomen et officium
 venerabile est si tanta impletur sollici-
 tudine quanta interdum petitur ab itioe
 Et diligenter ut patres timerentur ut
 domini colerentur ut sancti. si exactionibus pre-
 ter. et pueret ex auro quicquid puenit
 ex calumpnia. et omnem questum mune-
 rentia subtrahunt et amorem dum hono-
 res ambiunt. pecunias capiunt. et

vel suas faciunt. vel alienas calump-
 nias fouent Et quidem nescio quomodo
 nota et pena omnem euadant. quae exacti
 omni et totius calumpniosi questus sibi
 ad minus bessem vendicant. Nam ut so-
 lidum assentem usurpant sibi aut ut mul-
 tum trahente dum taxat archidiaconis
 et alios officialibus ne dicam cum popu-
 lo ministrum iniquitatis cedunt Sed nec
 legati sedis apostolice manus suas ex-
 cutiunt ab omni munere qui interdum
 in puercis ita debachantur ac si ad
 ecclesiam flagellandam egressus sit
 sathan a facie domini. Comitant angu-
 los domini. ut prosternant filios et fili-
 as eius qui languores et dolores ani-
 maz circumit in cruce. Comouent et
 conturbant terram. ut videantur ha-
 bere quod sanari oporteat. Hic tamen
 non de omnibus sermo est. sed de hijs qui
 prius voluntate attempta seruiunt sue
 Constant enim quia in omni officio domini
 domini. sic relinquuntur quidam. ut alij
 assumantur. Vidi ego ipse in omnibus
 hijs decanos. scilicet archidiaconos. e-
 piscopos et legatos tanta sollicitudi-
 ne operari in messe domini. ut merito si
 dei et virtutis recte videri posset vi-
 neam prius in manu eorum prouidet et u-
 tilitate collocata. At alij sic versantur
 ac si ad thebas in fascinis excedas
 mittant ab iseris thesiphone vel me-
 geca. Nam fere sic ab aula contra omni-
 vota fidelium ad ecclesie publica officia
 accesserunt. Apud hos iudicium nichil
 est nisi publica merces. Atque equus
 in causa qui sedet empti probat. Justifi-
 cant impium per muneribus. exultant in
 rebus pessimis. letant cum mala fiunt.
 vixque tenent lacrimas cum nil lacrima

bile arnunt. Siquidem peccata propter
 comedunt et vestiuntur eis. et in eis
 multiplicat luxuriatur. Acceptores
 personarum et quasi quidam bonorum mal-
 leri hoc enim didicerunt ab eis a quibus
 electi sunt. **V** ait sapientia. Venatio
 leonis onager in heremo. sic passio
 sunt diuitum pauperes. Et sicut abhoia
 tio est superbo humilitas. sic execratio
 diuitis pauper. Diues propter conse-
 mabit ab amicos. humilis autem cum ad-
 derit expellitur et a notis. Diuiti de-
 cepto multi recuperatores. locutus est
 super x et iustificauerunt illum. Humilis
 deceptus est in super et arguit. locutus
 est sensate et non est ei datus locus. Di-
 ues locutus est et omnes tacuerunt. et ver-
 bum illius versus quod ad nubes prouenit. Pau-
 per locutus est et dicit. Quis est hic?
 Et si offenderent subuertunt illum. Et
 hec quidem sunt iudicia eorum. quos
 curia docuit. primo omnium qui iusticie
 diuitias preferunt. et nichil potius
 ducunt quam habere diuitias. quo tamen
 vix aliquid inutilius est. Nullus ista
 tum exultat cum christum videt in ter-
 ris. Nullus eorum est qui velit esse cum
 hominibus conuersari. nullus qui ad bona
 opera proximorum deceret gloria in ce-
 lsis deo. et in terra pax hominibus
 bone voluntatis. Hoc siquidem can-
 ticum est fidelium prelatorum qui specio-
 sic incedunt pedibus. et ex eo beatis-
 monie sociam. sine qua nemo rite
 bit deum. Dicunt et hijs cum sapientia
 quia bona est substantia cui non
 est peccatum in conscientia et nequissima
 paupertas in ore impij. Clamit
 in plateis quod beatus vir qui inuenit est

in macula et qui post autem non abiit
 Ac si aperte dicat. Quisquis in mu-
 nere magistratus cuiuslibet/autem que-
 rit/ macula inuenit sine qua nec ac-
 quirit nec esse potest apud auidum pos-
 sessorum. ¶ Quis unquam pecunia sine
 sordidatione manuum tractauit diu-
 us? Ex ea tamen certe minus ma-
 nus sordet quam animus. Nolo michi
 malorum frugescani limina. aut de na-
 te canina sonare. Hic littera videat
 tur. Non pono os meum in celum. ve-
 de patribus qui orbem iudicant et a
 nullo iudicantur in terris aliquid di-
 ca. nisi plenum fide caritate et reuer-
 tia. Dicam tamen quod verum est. ad-
 obe et nemo fidelium audeat testaga-
 r. Dicam quod ipsi predicant Dicam
 in qua qua non potest ciuitas abscon-
 di supra monte posita. et nequaquam la-
 tere possunt notitia publica que in con-
 spectu gentium sunt. Siquidem omne
 animi vitium tanto conspectus in se-
 erimen habet. quanto maior qui pec-
 cat habetur. Mal quoque infatuatum
 ad nichilum valet ultra nisi ut piana
 tur foras. et conuoluetur ab honuni-
 bus de pote vilis abiectio que nec
 ad sterorationem agrorum prodest.
 Dol quoque orbem illustrat plenius /
 quod in eminenti est. ¶ Quid multa?
 Opera singulorum testimonium phibet
 de eis. Sic samuel operum testimonio
 iustificatus est. Sed ne videretur po-
 pulus ei blandiri. et quasi ex timore
 vel fallacia false innocetie et inanis
 iusticie testimonium phibere / populum
 religione iuramenti ad professionem
 veri arcandum censuit dicens. Tes-
 tis est dominus aduersus vos et testis

xpus eius in die hac. quod non iuenerit
 in manu mea quampropterea Et dixit plures
 Testis Ac si fide deo et regi suo debi-
 ta religiose affirmatiois obside faci-
 ant. ¶ Quod autem esculentum et poculentum
 accepit. de scriptura certum non habeo
 Sic enim scriptum est. Iudicabat quoque
 samuel israhel annis diebus vite sue / et
 ibat per singulos annos circuitus bethel
 et galgala / et masphath. et iudica-
 bat israhel in supradictis locis. reuerteba-
 turque in ramatha. ibi enim erat domus
 eius et ibi iudicabat israhel. Quid aliud
 videtur sonare littera. nisi quampropterea
 auctoritate ad expletionem iudicij.
 et reuertebatur domum ut de proprio satis-
 faceret necessitati? Edificauit etiam ibi
 altare domino. quidem. eo quod iuge sa-
 crificium oporteat esse in domo iudicij.
 que cultu iusticie et morum honestate et
 luce honorum operum scripturam exhibet te-
 plum dei ubi animo non immolatur sa-
 guis hyrcorum et vitulorum. nec animalia
 vitule inquinatos scificat ad emun-
 dationem carnis. sed per pontificem mag-
 num qui penetravit celos ihesum filium
 dei ubique locorum offerri debet / quod posi-
 tum ius facti animi scique recessus mentis
 et in totum generoso peccati honesto. Ve-
 ri siquidem adoratores sic adorant patrem
 in spiritu et veritate. ¶ An ne credis cum
 accepisse aliquid nomine sportularum?
 Hoc enim preter tu non tam iudices quam iu-
 dicioz capotes que nequam suam honesta
 voluit palliare licetia iniquitate sua
 colorare nituntur quod scilicet aliquid emolui
 in tanta negotioz que per parte onera por-
 tant. Aut si emolumentum esse non licet.
 sit saltem compensatio sumptuum aut damp-
 na. vrum. Hi tamen tam sunt. Quis enim

etubescit dicere. quid michi dabis
 ut iusticiam tibi faciam? Na ut p se
 ipsa exhibeat frustra expectas Na
 ne simile est/ac si dicatur Quid mi
 chi vultis dare. ut meipsum abnegem.
 officium patris et dominum vendam? **C**plz
 xvij. Beantia contempnenda esse pre
 sapientia quod etiam veterum philosofo
 rum probatur exemplis

Leguntur plurimi phoz
 diuitias non solum contempsisse.
 sed abicasse. quasi impedimen
 tum sapientie et virtutis fecit hoc so
 crates que omnium philosophorum secte
 quasi prudentie et veritatis vnicam
 fontem veneratur Antisthenes quoque
 cum gloriose rethoricam docuisset. audis
 setque socratem dixisse fertur ad disci
 pulos suos Abite/magistrum quate
 ego enim iam repperi Datique vendi
 tis que habebat et publice distribuit/
 nichil sibi plus quam palliolum reserua
 uit Huius diogenes ille famosissimus
 sectator fuit potentior rege alexandro
 et nature humane victor. Cum autem
 discipulorum antisthenes nullum recipere
 et perseuerante diogenem remouere
 non posset. nouissime ei minatur est
 clauam nisi abiret. Cui ille obiecit
 caput fertur atque dixisse. nullus tam
 durus baculus erit que me a tuo possit
 consortio separe **R**efert sacyrus que
 viroz illustrum scribit hystorias. que
 iste diogenes pallio duplici usus sit
 propter frigus. peram pro cellario habu
 erat. se cum quo portauerit. et que clauam
 gerebat ob corpusculi fragilitatem.
 qua iam senex membra sustinere soli
 tatus erat. et emorathios vulgo sic ap
 pellatus. in presentem horam posces a

quolibet et accipiens abum Habi
 tavit autem in portatu vestibulis. et in
 portibus ciuitatum. usque quaque profi
 tens veterum et transcuntium abigenas et
 notas vias. que mores sedebat Cum
 que se torqueret in dolio. se domum vo
 lubile habere iocabatur. et se cum tam
 poribus inmutante frigore enim os ta
 lily videbat in meridie. estate ad sep
 tetrionem. et vbi cum se sol inclinaret
 rat. diogenes simul portum verteba
 tur **Q**uodam vero tempore cum in usum
 potandi caueum lignum gereret vidit
 puerum manu concava bibere. et cli
 sit cum in terra dicens Resciebam que
 natura haberet poculum Nichil unquam
 de animi rigore tenuit. in eodem vul
 tus tenore etiam aduersus socerum nos
 tes persistit. et ut plene socerum nos
 ses calcatis turbibus fortuito ad
 usum omnem dolorem et miseriam uniforni
 durauit. proposito Dicebat ei si semp
 a pho aliena et ipote sui animi in que
 fortune quippiam licet Virtute eius et
 continetiam more quoque indicat Na
 cum ad agonem olympicum que magna fe
 que tia grecie celebrabat iam senex
 pergeret febri in itinere apprehensus
 accubuit in crepidine vic. volentibus
 autem auuicis aut in iumentum aut in
 vehiculum tollere non acceperit. sed transi
 ens ad arboris umbram ait. abite que
 so et spectatum pergit. hec nox me aut
 victorem probabit a victum Si febrem vi
 tura ad agonem veniam. si me vicerit
 ad inferna descenda. ibique pro nocte cli
 so gutture non tam mori se ait quam febrem
 morte excludere Deceptus opinione vi
 roz fortium et exemplo in extreme
 difficultatis articulo ne aliunde

ferretur morte ultroneam credidit
 appetenda. ¶ Preiudicata siquidem
 opinio sapientioribus persuaserat in
 mune ut mortem provocare mall' et q'
 turpe aliqd sustinere fecit hoc ta to
 fecerunt et alij. qui ferrum aut acui
 tum aliudve toxicum preoccupan
 tes. omnem et solam. ut putabant
 turpitudinis effugiebant notam.
 Veritatis namq; ignorantia eis
 pericranari videtur. sed crassa est et
 supina que certa postponit incertis.
 et quicquid habetur optimu ex cau
 sa inani abiit et expellit. Nec i eo
 fortitudinis nomē assequitur. qd se pre
 ceteris fraudulenta opinio consequi
 gloriatur. Ut q; fraudulēt et vane
 quia ut ait ille soran9 Rebus i ad
versis facile est atepnere vita Forti
us ille facit qui miser esse potest

¶ Demo eoz qui mortem provocat exai
 sabilis est. Excusabiliores sūt q' im
 minentem abhorret. Quis eni consiliu
 dñi cognovit. et an possit mortem im
 pendentem quacūq; ratione effugere.
 Dand' roat9 a rege alexandro iter
 fia iussus salute celeritate pedu que
 sinit. Ex qua fatigatioe cu sompno
 capes iacere. leo ingētis forme ad
 dormientē accessit. sudoreq; fluente/
 lingua ei detersit. et blade expge
 factu reliquit. Hoc prodigio pmu ad
 spem regni maiestate omis impul
 sus est. Molienti deinde bellum ad
 versus pfectos alexandri elephantus
 infinite magnitudis ultro se obtu
 lit. et veluti canuta mansuetudine
 eum tergo suscepit. durq; belli et p
 liator postmodu insignis extitit.
 ¶ Andronic9 quoq; dāpnat9 ad besti

as. cu leoni obieat9 esset. qui et vas
 titudine corporis et impetu ferocioris
 fremituq; terrafixit/sonoro qas tho
 no/romisq; certicū fluctuantibus/a
 nimos oim oculosq; in se quertret
 illesus evasit/ eo q' ubi cu leo paul
 aspexit repete quasi amiras stetit.
 ac deinde sensim et quasi iocabūd9
 placide accessit ad hoicm. Tamen
 caudā more et ritu adulantiū canū
 demeter et blade movit/homis se
 corpori adiūgens. cura ei9 et man9
 ape iam metu exanimati/lingua
 lenit demulsi. quo hō inter illata
 atrocis fere bladimēta/amissū aim
 recupare possit/et vix paulatimq; o
 culos ad contuedū leonē aperire.

¶ Hoc serapion in vrbanis spectacu
 lis rome vidisse refert. adiacens/qz
 tūc facta quasi recognitione mutua
 letos inqt videres et gratulabun
 dos leonē et hoicm. Et ob hāc rem
 et clamores populi maximos/acer
 situs est homo a cesare. et quare illi
 vni atrocissimus leo pepererit dili
 genter quesitum est. Ille utq; rem
 mirificam narrans ait. Cum pro
 vinciam affricam pro consulari im
 pero meus domin9 obtineret. ego
 illi iniquis eius et cotidianis verbe
 ribus ad fugam roat9 sum. et quo
 michi latebre terre illius forcent a
 dño tutiores i campozum et arena
 rum solitudines cona ssi. et quasi a
 liud defuisset consiliū fuit quacūq;
 modo mortem petere. Cum itaq;
 sole medio rapido et flagranti quan
 dāp pte caueā nat9 esse latebrosā
 i ea penetra meq; recōdo. Nec mul
 to post ad eundem specū venit hic

leo debili et cuncto pede gemitus
 edēs ⁊ murmura. dolorē cruciatūq;
 vulneris ingemiscens cum miserāti
 a auditoris si quis adesset. Atq; il
 lic p̄mo quidem aspectu adueniēt
 leonis territus sum. ⁊ quasi toto a
 nimo asternat⁹. Sed postq̄ itrogres
 sus leo. uti resip̄a apparuit ih̄itacū
 lū illud suū me videt ingressum pro
 cul et delitescentem nutis et māsus
 tus accessit ⁊ sublatū pedem ostēte
 michi et porrigere opis grā visus ē
 Ibi inquit ego stupitem ingentē ves
 tigio pedis eius herentē reuulsi con
 ceptāq; saniem vulnere itimo exp̄si
 si. acutibusq; iam sine maḡ formi
 dine siccaui penitus / oēm q; deteresi
 cruorem. Ille tūc mea ope et mede
 la leuatus. pede in manibus meis
 posito reabuit ⁊ quieuit. Atq; ex e
 o die totum trienniū ego et leo / in
 eodem specu eodēq; victu viximus.
 Nam si quas venabatur feras mē
 bra opinioā ad specū subgerebat.
 que ego ignis copia non habēs mo
 rediano sole tosta edebam. Sed v
 bi me inquit vite illius ferme iā pre
 tesum est / leone venatū p̄fecto reliq;
 specum ⁊ viam ferme tridui p̄men
 sus a militibus visus. ⁊ apprehensus /
 et ad dñm ex affrica roma in deduc
 tus sum. Is me statim capitalis rei
 dampnādum tandūq; ad bestias p̄
 curauit. Intellego aut̄ hūc quoq; le
 onem me tunc separato captū. gra
 tiam nūc beneficij referre et medele
 Dolutus itaq; est a pena androni
 cus. et eidem leo tocius populi suf
 fragio donatus. Exinde amicitia b⁹
 sibi homine et leone ⁊ urbem pera

grātib⁹. et arcū cunctibus dicebant
 omnes. Hic est leo. hospes hoīs.
 hic ē homo medicus leonis. **¶** Que
 ris ne hystorias noāores. De laici
 leonum exiuit daniel. ⁊ pueri de ca
 mino ignis euaserūt illesi et opud
 omnes gentes ex grāa p̄ter opi
 nionē ab inuentibus malis libera
 ti sunt plurimu. Vñ null⁹ eoz qui
 man⁹ iniecerūt sibi. satis exasatus
 est michi. licet magnis p̄onijs ce
 desistica hystoria aliquos effere
 puocātes mortem qua temporane
 am vitā apud se q̄ pudiciāam peri
 ditari malebant. At eos sic exasat
 infirmitas carnis / ⁊ ignorātia iurē
 ⁊ inēdiū caritatis / et forte mādatū
 familiare dei. ut sic in simplicitate
 sua saluetur. ut nequa q̄ ad cōseque
 tiā trāseat. quod simpliciater p̄sup
 serant. Quis enim locus est forti
 tudini si sic tēdeat animā vite sue.
 ut quasi patientia vita. et p̄easa
 semita mentozum qd̄ p̄cepitur.
 aut nequeat aut negligat sustinē.
¶ Apud sapientes sic vita contēp
 nitur quod turpitudinis p̄aum eā
 am etas altera sozdet. Sic diligētē /
 ut dū innoāter tenui potest null⁹
 difficultatis irruente articulo p̄pel
 lat. Sic ergo seruanda ē vita. ut sit
 p̄ceptu. sic p̄p̄nēda ē / ut p̄ficiat sa
 luti. Sed q̄s ē q̄ hodie p̄p̄nēat aīaz
 cū null⁹ aut rar⁹ sit q̄ toto mētē hi
 atu pecuniā non cōcupiscat. Quid
 ni Cū gen⁹ ⁊ formā regina pecūia
 donet. Et bñ nūmatū detoret suade
 la ven⁹ q; Qui diues ē. q̄ p̄spat̄ in
 vīs suis sapiēs ⁊ felix iudicat̄. Ad h̄
 ali⁹ v̄ozē duat. ali⁹ q̄nq; iuga boū

aut villam emit. comutantes pro
 hys animā suā. cecos q; & claudos &
 debiles reputat quib; mūd; ne q; q;
 ardet. q; tñ diuitibus cicatis / i ce
 nā nuptialē sapiētia introducat. ubi
 iebziā ē abbbtate dom; dei. & torte
 te voluptatis eterne potatur elā
Anterim q; aiq; non habet diuitias
 sult; ē. azin; . stipes. caudex plābū
 aut si quod insensibilis ē. Sult; er
 go & miser est. si quis est paup;. & z
 nec amari potest ab aliquo quem
 mala fortuna premie. eo q; nulla si
 tes vnq; miseris elegit amicos. & z
 iuste creditur quisq; mala ferre que
 sustinet. atq; regnum paunie inua
 luit. ut de speretur de fide iudias. Si
 qui repellit munera offerentis. Si
 pāsa detrectas / pollicentis vider;
 odisse causā. & fortasse affā. vlt mu
 nē ēē crederis pcorrupt; si pmanē
 bis inuozrupt; **S**nia vel opinio
 phoz; euauit oino. dū sic oēs pt;
 diuitias currit. ac si alibi laborū re
 q; dolozūq; solatiū iueniri nō poss;
 ac si naufragi de profundo queant
 enatare faali; : n pgrau sarana su
 erunt onerati. & z quis vnq; vlāro
 sus spinas congeffit. ut voluntatis
 in eis que seat molliter? Profecto
 si ei pseat crederetur qui ait. diuidie
 sunt spine / minime tāto studio a sa
 pientib; nā temporis quererentur.
De ergo ait publi; corp;. diuites
 paup; b; miseros sunt. eo q; a sa
 pientia lōgi; abent Appetitus diui
 tiarum sapiētie exclusio est & fuga
 virtutū. fecūda virozū paup; tas na
 turam optimā bene viuendi ducem
 imitatur. que & vūtum patens &

rustos est. solaq; parit securitate q; so
 la nescit incantua belloz;. Non ha
 bet iurgia q; pētiois causas ignoat
 Trepidat orbis. & cesareā manū so
 ly paup; nō timet Vtiq; si ob aliam
 causā nō fugeret. ā pēpneret diui
 tie / nisi quia sapiētie vias sepiunt
 spūs; : eas oportuerat non amari
Nec tamen hys qui paupertate
 erubescūt / vilitate fordescere / philo
 sophozum sit molesta opinio / di
 uitarum nō indiat philosophia fu
 gam. sed inhibet appetitum. Ven
 tem sui compotem querit. & que in
 omni fortune calauo sufficiat sibi.
 ita tamen ut sufficiētia eius ex deo
 sit. Sic auro tanq; fictilibus. fictili
 bus quasi auro vtatur. Nam siare
 opes admittūtur ad vsum. sic a sa
 piente cōtempnuntur ab usu. Sed
 forte suppellex vilis videbitur ig
 nominiosa magnatib; / & honozis
 splendorē res tenuis de colorat.
 At qui / longe prestantius est mori
 bus splendere q; rebus. nec vnq; re
 rum speac illustrabitur quem sue
 turpitudinis macula dehonestat.
 Fictilib; cenasse ferunt anathodea
 regem atq; abacum sanno sepe ho
 norasse luto. Quercuti causam rē
 dit. rex ego am sim sialis figulo
 sū genitore satus. Fortunam reue
 renter habe / q; aiq; repete / diues ab
 exili progrediere domo. Res itaq;
 non sunt in vicio sed vsus / & est phi
 losophantis animi fruct; nobilis /
 generosa equanimitas mentis.
Nam si ex stupore est. ut equani
 mi ter omnia portet mens egra /
 a bonitatis virtute degenerat.

Cum vero philosophandi sint multe semite/illa pre ceteris michi videtur esse nobilior & laudabilior que sic prandet olus praeter rebus ut uti nouerit. & rem que sic versatur in usu ut olus & quilibet extreme paupertatis experientia/docta sit non fastidire. **F**rustratus si quis philosophie eximius est. ut nouerit quis habundantia re et penuriam pati ut leto animo equanimiter omnia portet. ut obiecto solide virtutis obice/omne fortunam exarimet. Profecto quisquis hec assecutus est. non sperat aut extimescit. & in eum semper fortuna quilibet manca uult. Quid inquit curiosus philosophus perscrutator tibi philosophia contulit? Et aristippus/ut cum omnibus ait hominibus intrepide fabularer. Utique si honoris esset aut pecunie reue alterius cupidus. hoc minime possit ueraciter respondere. Ad salutem tamen uia tutissima est. diuicias & rebus alijs expedito. Difficilimum est enim ut possessorum sui non impediant aersum. Quis nescit ypodamiam preuolasse ad palmam. dum percertantium procerum proiecto auro aersum potuit retardare? **M**asit itaque uirgo inuicta. donec uentum est ad pecunie contemptorem. Qui in contemptu auri uirginem superauit. aurum obtinuit et ex eo ut fingitur certatricis puellae cereos aeres fecit. dum incorruptionis amor/pecunie amorem absorbit. **N**one hoc ipsum commentat iudicium dei. et eas contemptibiles facit. quod in egestate bonorum/ipsis iniqui affluunt? **F**is tamen interdum/nescio quo pacto ut

ad subuersionem iustorum se eis ingerant & quo diligentius excluduntur ad hostium contemptoris studiosius pulsant. Quo beatus eugenius munera cautius abigebat. ad cuius multiplicis undique profluebant. Hoc quoque fere ubique accidit. ut fugiant dum queruntur/ dum fugantur accelerant. Et hec quidem uia ad diuicias et honestissima est ad diuicias. Cum enim diuicias excluduntur et uita eterna acquiritur. et cum nimis arduum videtur alijs/uel a iudicibus tam ecclesiasticis quam mundanis/qui professione aut sacramentum iusticie obligati sunt impleri oportet. **U**trorumque siquidem forma samuel est. qui sic profuit sacrificijs. ut non parceret sanguini impiorum sic iudicia utraque exercuit. ut nullum opprimeret & de manu cuiusquam nichil accepit. Testatur hoc conscientia samuelis. attestatur et populus. et tamen non satis fit conscientia populose/nisi sacramento/suum populus testimonium roboraret. **A**it enim Testis est dominus aduersus uos et testis christus eius in die hac. quia non inuenentis in manu mea quippiam. Et dixit Testis. **C**uiusque obtestati prouinciales tale testimonium perhibent ad iudicium omnipotentis et omnia scientis dei secretis accedat. **P**rouide namque causam instruit. qui in examine conscientiam producat et diem humanum quorum est iudex. **A**scius in excelso. Qui uero cum samuele non discutunt hic iudicia sua sed prompti ad excusationes

in peccatis. quasi lotis manibus a
pylato clamant mundus ego sum a
languine iusti huius. qui extra legem
peccauerit per legem dampnabitur
Sed et illi damnationis erunt peccata
peccata: qui eos possunt cohibere nec vo-
lunt. Et de hys que satis est dictum sa-
pienti. Proinde ad proportionem ma-
nuum quam plutharicus induxit transe-
at filius.

Explicit liber quintus.

Incipiunt capitula libri sexti

De manus reipublice aut arma-
ta est aut incernis. et que sit incernis.
et de officio eius. Capitulum pri-
mum.

De militia delectum exigit scien-
tiam et exercitationem. Ca. 2. y.

De militibus gloriofis qui mili-
tate inuites sunt. Capitulum 2. y.

Quarum rerum scientiam et exercitium
oporteat habere milites et que eos omnia
non licet. et de augusto qui filias
suas fecit institui in lanificio. Ca-
pitulum quartum.

Duo esse pericula que militem faciunt
delectum scilicet et sacramentum. Ca-
pitulum quintum.

Que mala proueniunt nostris neg-
lecto delectu militum et qualiter harol-
dus valenses subegerit. Ca. 6. vi.

Que sit contemptio sacramenti mili-
tatis. et que sine eo militare non licet
Capitulum 6. y.

Armata militia ad religionem ex-

necessitate teneri sicut illam que in deo
diuinis obsequiis consecratur et que
miles sicut honoris ita et laboris
nomen est. Capitulum 6. y.

De fides deo debita sit ciuibus
homini preferenda nec seruiatur homi-
ni nisi deo seruiatur. Capitulum 7. y.

De priuilegiis militum et que sa-
cramento astrati sunt ecclesie et quare
gladius offeratur altari. Ca. 8. y.

De milites durus castigandi sunt
si militia lege contempta priuilegiis
abutiuntur. Capitulum 8. y.

De varia aduersio procedit in
eos qui duas non obtemperant et quare
non debeat obediri et in quibus ma-
gis locum habeat examinatio milita-
ris in quibus non. Capitulum 9. y.

Quare angulo priuantur mili-
tes et quod exaugetur non habet
aliquod cum gladio telore comer-
cium et quare gladius insertus est an-
gulo. Capitulum 10. y.

De disciplina militaris plurimum
prodest. et quod militiam maxime ser-
uit. Caplum 11. y.

Romanos per ceteris in disciplina
viguisse et in eis iulium cesarem floruisse
se per ceteris. Caplum 12. y.

Que nostris mala proueniunt ab
indisciplinatione. Caplum 13. y.

Nobis a nostris esse exempla
virtutum. et quas ciuitates in italia
condiderit bene secundum antiquas
historias. Caplum 14. y.

Exempla recentium historiarum
et quomodo rex henricus secundus
tempestatem et procellos regis ste-
phani serenauerit et pacauerit in su-
lam. Capitulum 15. y.

De honore militib9 exhibenda
 & modestia indicanda & qui militiae
 artem tradiderant & generalia que
 dam p̄cepta eoz. Caplm. xix.
 Qui sint pedes republice et de
 cura eis ipendenda. Caplm. xx.
 Rempublica ad nature similitu
 dine ordinanda. & ordine ab opib9
 mutanda. Caplm. xxi.
 Quae sine prudentia & sollicitudine
 null9 magistrat9 subsistit iolumis.
 nec viget respublica cuius caput in
 firmatur. Caplm. xxij.
 Veritate sicut loquendi ita & au
 diendi vitanda. & q̄ finis volupta
 tis penitentia est. Caplm. xxij.
 Vicia potestatu ferenda sunt eo q̄
 in eis auspacia publice salutis q̄stat.
 & q̄ dispesatores salutis sunt sicut
 stomach9 in corpe animali nutriti
 ua disp̄t & hoc ex sententia dñi a
 dziani pape q̄ti. Caplm. xxiii.
 De coheretia capit9 & mebroz
 R. p. & q̄ p̄nceps quidem ymago
 deitatis est. & de crimine lese maiest
 tatis qualiter sez p̄mittitur & puni
 tur. & de hijs que sunt in fidelitate
 seruanda. Caplm. xxv.
 Quae vicia ferenda sunt aut tollenda
 & a flagitijs distant & generalia
 que da de officio p̄ncipis. & breuis
 epilogus quanta sit ei reuerentia ex
 hibenda. Caplm. xxvi.
 Quae gnationia pueritas oia nec
 v̄i fatari praũtur. & q̄ eis exemplo
 marie corium detrahendum est si sa
 piane diuites et q̄ calumpniata
 res pauperum in deus ipse p̄sequitur.
Capitulum vicesimū septimū.
 Auctoritate socraticoz qñ quis

de suo amēdatur & quāto sit aliena
 laudatio. Caplm. xxvij.
 Quae p̄ merito p̄ncipis formatur
 popul9 et ex merito ppli formatur
 p̄ncipatus deoz placido creatura
 quelibz mansuescit & seruit homini
Capitulum xxix.
 Breuis epilog9 aduersus gna
 tonicos. Caplm. xxx.

Explicunt capitula libri sexti

Ināpit prologus in libru sextu
 Otū est illud echi
 ai. qz emiliū arca
 ludū faber vn9 et
 vnques exp̄m9 et
 molles inueabit
 ere capillos. Inse
 liz opis sūma qz ponere totū nesci
 et hūc ego me si quid cōponere cu
 rem. Nō magē esse velim q̄ naso vi
 uere prauo. Spectandum nigro o
 culis. nigroqz capillo. Dum plu
 tarchi vestigia in traiani institutio
 ne familiaris sequor. meipsū hae
 ymagine arbitroz compellari. ero
 qz ludibzio omniū nisi diligentius
 prosequar quod incepti. Ne enim in
 presentē dicentem eius esse profes
 sus sum. Dequar ergo eum & a ca
 pite resp. cum eo ad pedes vsq̄ des
 tendam. ea tamen condicione ut si
 hijs quibus iura permittitur igno
 rate mortuoz in hac parte appare
 ro. id non michi sed plutarcho as
 scribant. aut sibi ipso qui regulā

quam p̄ficiatur ⁊ qua viuēdum est
 eis /discere noluerunt. Nā qd̄ de nos
 trarū dicitū est ea sola intētiōe ad
 reā. vt ad virtutis viā redeāt vel in
 uitā. **E**os nāq; ad agēda sufficiūt
 animare. tā exēpla maiorū q̄ p̄ma
 p̄is magnitudo iuici/auis titulos
 nūc apud me in vnū cōgero /vt cū
 aliorū tuba ⁊ litui ⁊ omne genū mu
 sitorū laudes ei⁹ p̄iter in vnū cōda
 mabūt. ego vir indoct⁹ ⁊ plebeius
 mei similib⁹ p̄conia ei⁹ /fistula stri
 cti dispaam. Nā quis a semipaga
 no tibiam auricalco iuiciā ⁊ emulā
 tube grādiōris expectet? Adero ta
 mē ⁊ me tātis solēpnis ingerā /et
 quod ingenij vena subtrahit ⁊ deuo
 tionis copia supplebit. Dum iuga
 mōtis aper. fluiuos dū pisces ama
 bit. Dūq; thymo pascētur apes. dū
 rore acide. **D**emp̄ honos nomēq;
 suū laudesq; manebūt. **Q**uod si duces
 in inuiciā suā aliquid dicitū putāt.
 docēatur a p̄nape qz nō in p̄niam
 s̄ salute egrotantiū p̄p̄nātur ama
 ra mediane. **H**is p̄missis ad reliq;
 progrediatur oratio.

Expliat prolog⁹ libri quinti.

Incipit liber sext⁹. **C**plm̄ p̄mū
Que manus reipublice aut armata
 est. aut inermis. ⁊ que sit inermis
 et de officio eius.

Manus itaq; reipublice aut
 armata est. aut inermis
 Armata quidē est q̄ cas
 trensem ⁊ euentā exer
 cet miliciā. Inermis q̄ iusticiam ex
 pedie ⁊ ab armis seruādo /iuris mi
 licie seruie. **N**e q; enī reipublice mili

tant soli illi qui galeis tozaribus q;
 muniti in hostes exercent gladios
 aut tela quelibet. s; et patroni cau
 sarū qui gloriose vocis confisi muni
 mine lapsa erigūt. fatigata repāt.
 nec nun⁹ p̄uidēt humano generi q̄
 si laborantū vitā. spem posterorūq;
 armorū p̄sidio ab hostib⁹ tueren
 tur. **M**ilitant ⁊ publicani apparita
 tes et officiales oīm iudiciū. **D**icit
 enī alia sūt officia pacis. alia belli.
 ita eadē nōce est p̄ alios ⁊ alios ex
 pedi. **A**rmata itaq; man⁹ i hostē
 dum taxat exeratur. at inermis ex
 tenditur et in auem. **P**orro vtriusq;
 necessaria est disciplina. quia vtrius
 q; solet insignis esse malicia. **V**trius
 quoq; manū capitis sui protesta
 tur ymaginē. quia vt ait sapientia
 Rex iniquus om̄s mistros impios
 habet. et qualis est rector ciuitatis /
 tales sūt et inhabitantes in ea. **O**
 portet inq; pedes collegam sepho
 dem arguens p̄torem nō moda
 man⁹ sed ⁊ oculos habere p̄tinentes.
Est at p̄sidentū p̄tinentia illa
 laudabilis. cū ab exactionib⁹ ⁊ inu
 rijs cōtinent man⁹ suas ⁊ cohibent
 alienas. **M**anus tamē vtriusq; mi
 licie armate videlicet ⁊ inermis /ma
 nus p̄ncipis est. ⁊ nisi vtrāq; co
 hibeat parum cōtinēs est. **E**t qui
 dem artius est cōpescenda inermis.
 ro q; cum armati p̄cipiatur absti
 nere ab exactionibus et rapinis. in
 ermis eāam a munerib⁹ arceatur.
Si tamen pena alicui irrogatur
 legitima. si exigitur. aut accipitur
 quod iure statutum est vel concessū
 nequaq; punitur aut reprehēditur

Hoc enim quicquid sit exactionis no-
men non recipit. neque cadit in mu-
neris rationem / quod officiales acci-
pere prohibentur. Quia vero officia
alium licentia maior est. dum sub pre-
textu officij spoliare possunt a vexare priva-
tos. quod contra officium presu-
munt pena ferendum est grauior.
At enim beatus laurentius me-
diolanensis episcopus. Quid est
publicanus? Nonne caput rapine
et lex violentie? Quid est publica-
nus? Pretor sine pudore. medicus
exterminij. Nonne immanior est fu-
rus publicanus? Fur namque vel timens
furatur. hic autem delinquit confi-
denter fur laqueos legis timet.
Hic quicquid fecerit legem putat. Lex
fure detinet ab illiatis. hic ad ini-
quam malicie sue compendium legem
trahit. Quis eo iniquior qui vobis
iusticie iusticiam dampnat. et armis ino-
centie spoliatur. vulnerat occidit ino-
centes? Lege utique legem pinuit. et dum a-
lios videret ad legem / exlex est. Nam
sicut pater etiam cum iniure duceret
ius dicit. habito tamen respectu
non ad id quod facit sed quod facere
debet. sic et publicanus etiam cum
delinquit ius videtur implere habi-
ta tamen officij non malicie ratione.
Vid quod est officium publicani?
Lucas referente didiamus quia publica-
ni venerunt ad iohannem ut baptizarentur
ab eo et dixerunt Magister quod facie-
mus? Respondens autem dicebat illi Nichil
aliter quam quod constitutum est vobis exiga-
tis. Ecce officium publicani. exige-
re et rapere quod statutum est. Quicquid autem
aliter est. a malo est exigentem et accipiemem

et non plentem. Hoc autem ad omnem ma-
gistratum officiales porrigitur. ut
ab eis nichil aliter exigatur. Appi-
tores itaque licet exigunt quod eis debe-
tur ex sportulis. et omnem stragellatum or-
dines salarii constitutum iuste accipi-
unt. Concutere tamen et vexare non
licet. ut extorquantur et munera. Ig-
nis inquit beatus iob devorabit ta-
bernacula eorum qui munera libere
accipiunt. Concepit dolorem quentur
eorum et pepit iniquitatem. et vte-
tus eius preparat dolos. **P**ubli-
canorum omnium a maximo usque ad
minimum ceteris / concussioni nunc poti-
us quam iusticie vacat. et ita in populo
debachatur ut quod reliquit unus/
alii non moventur auferre. ac si in
questionem prophetica ad hoc
instituti sint ut residuum locuste co-
medat bzuus. Et ut eis maior sit
licentia nocendi. unus in se plura co-
accuat officia ut quod ab uno non
accepit officium. tollat ab alio. **L**ocustae
dunt physiologi quod ex locusta nasci-
tur bzuus. qui ita vocatur quous-
que alas habeat. Exinde succrescit
tibus alis cum ceperit volitare vo-
catur athelebus. Cum enim ple-
nissime volare poterit. efficitur lo-
custa. Iterum et multo grauior est
bzuus quam locusta. et athelebus qui
a ei desunt ale. nec scito potest abscedere.
Ideoque quamquam venerit stipes omnino
consumit. Locusta tamen et athelebus qui
autem venerit nocet. et forte in locustis
pluribus. sed tamen nunquam bzuus / qui
cum insederit non movetur donec
labores hominum omnino exhausti
at. At in officialibus eundem bzuum

ahelebum inuenies ⁊ locustā. qui
 spinquis nocet. ⁊ remot⁹ ⁊ illius
 cui semel incedit fortuna deuoret
 nec ante abscedat. ⁊ oēs eius aufe-
 rat facultates. Quis numerare p̄t
 quot pupillos officiosissime arcam
 scripserit. ⁊ q̄t venales iniuria fecerit
 agros. ⁊ quot apud nos licētia
 istoz suis nudatos bonis sub p̄ma-
 gine religionis aliove p̄textu non
 tam competas ⁊ peregrinos q̄ ex-
 ules fecerit? Vtiq̄ iā sūt ista palā-
 nec eos p̄sides aut procōsules rōhi-
 bent. qz vt diā solet. Operibus lupi
 congratulatur coru⁹ ⁊ ministro impietatis
 impius iudex applaudit.
 Hoc autē omnib⁹ hys vsu inotuit.
 p̄ncipes quoz infideles sunt socij fu-
 nt. quos cū in maleficio vidēt aut
 tunc cū eis/adiantes iniquitatē p̄-
 tem vt luci quācūqz recipiant parti-
 onē. Si miser⁹ fueris pauperis si
 occasum iusticie fleueris. si de creue-
 ris subuenire. si obmutare audeas. vt
 ad singula que dicūt aut faciūt nō
 dixeris euge. euge. accusantib⁹ he-
 rodianis lese maiestatis red des ro-
 tam p̄sede rationē. Cui nisi in om-
 nib⁹ acquieueris cesari ⁊ tradices ⁊
 quicquid dicet nisi sic eat. ⁊ nisi sic
 stet. ē in p̄sonā regis. contraqz coro-
 nam. Cōsurget ingeminabitur. et
 vsq̄ ad nubes inualescet clamor offi-
 cialiu replicantiū voce magna Hūc
 iueni⁹ s̄bitē pplm ⁊ phibētē tribu-
 ta dai cesari negatēqz cesarē regē eē
 ⁊ miser⁹ ei⁹ vniūsa de iurē licē. Hūc
 inuenim⁹ euacuantem paternas le-
 ges. nouas introducentē ⁊ vetustis-
 simo consuetudinis contemptorem

Huius rei testes sumus. ⁊ si tu
 am purgare volueris innocentiam
 aut pro iusticia quicq̄ astruere. Si
 xp̄istū dixeris regē esse cui magis
 oporteat obediri. q̄ hominibus.
 Si ecclēsie eius quoniam hoc odi-
 osissimū est aliquod protuleris pri-
 uilegiū continuo voaserantes into-
 nabūt. Quid amplius desideratis
 testes? Ecce vos ipsi audistis blas-
 phemiam. Quisquis asserit talia
 contradicit cesari. Si vero iudex in-
 nocentiam videns/iusticiamqz reue-
 ritus dissimulaerit vndiqz conda-
 mabūt. Si hunc dimittis non es
 amicus cesaris. Vt vnius pena sit
 liberatio multozū tolle et dele hunc
 vt uiuat et valeat barrabas. Om-
 nes ei sunt quasi corp⁹ vnū. quod
 sicut manifesta conuiciūt opera. ex
 p̄te dyabolo est cui⁹ ista sunt mem-
 bra. **E**gregie quidē de istis beatus
 iob ait. Corp⁹ illi⁹ q̄si scuta fusilia
 et p̄actum squamis se premētib⁹
 vna vni coniungitur. et ne spira-
 culum incedit per eas. vna alteri
 coherabat. ⁊ tenentes se nequaq̄
 sepabūt Assistūt sibi qz quenerūt i
 vnū adūs⁹ dñm ⁊ adūsus xp̄z ei⁹
 Tantaqz vigent auctoritate vt q̄c
 q̄d dixerūt ita obtineat. ac si inue-
 niatur in actis. Attestatio eorum
 veritati p̄iudicat. Non est preter
 p̄ncipem cui liceat obuiare eorum
 sententijs nisi eos p̄ncips uerere
 at licet omnes dicant. quia pax est
 non est vtiqz pax. aut illa pax sola
 est in qua ē amaritudo amarissima.
 Nā cū alias hita moderatiōe incul-
 pate tutele vim vi repellere liceat.

conuidentibus / spoliatis / torquentibus hijs mutare non licet Juris etenim videntur esse ministri. Excusatur qui aliquid ob tutelam propriam cor poris fecerit. Si tamen quavis iniuria trahentibus hijs resisterit. digna pena qualibet iudicatur. Si crimeturbatum et turpatum protrahit. si barbaram vellit. si aures quasi nimium breues producat. si dat alapa. aut percutit pugno impie. si alterum eruit oculum / sustine patienter. nisi utrumque malis amittere. quia quicquid presumunt / cesaris dextera factum iactant. Si telum manu gestas. si spontaneam detrectas prebere cervice. ventrem nudas. ostentat iugulum. cervicem extendit et te provocat. ut si audes cesaris intestina telo timeret et quo libuerit modo manum mittas in cesarem De enim personam cesaris gerere gloria tur. **A**t si hec est dextera cesaris. quena sinistra erit? Profecto factio istorum non iustitiam exequitur. sed il ludit. et non implet. sed euacuat legem. licet nonnulli seua prerogativa verborum aduersus mentem legis suam fraudulenter tueantur errorem Dapientes enim sunt / ut faciant mala. Cum vero provincialibus sit hec pestis perniosa. nulli perniciosior potest esse quam principis Bona siquidem provincialium principis sunt ad necessitatem et usum principis omnia que provincialium sunt de iure exponuntur. Provincia tota quasi archa principis est Quam quis exhauret grauissime delinquit in principem. cuius extenuat facultates. Nam provinciales quasi quidam superficialis sunt et quo

agens usus exigit potestatis rerum suarum non tam domini sunt quam custodes Si vero necessitate non incurret articulus. sua sint provincialium bona. quibus nec ipse princeps licenter abutitur Si enim expedit republice ne quis re sua male utatur / ab uti aliena usquam non licet At cum per ministros iniquitatis et satellites sathane viros herodiano fuerit exhausta provincia. si necessitas imminet quibus utatur princeps. Proinde si sapit. in chamo et freno morillas eorum constinget. ne more luporum quos improba veteris ingluuies angit vastare possint. et lacerare provinciam et iniuriam principis quasi vires totius republice exhaurire Alioquin et ipse in egestate odiosus. provincialibus omnibus odiosus. redditurus suo iudicio rationem in districto examine de operibus manuum suarum. et de lesione provincialium quos iniuste et quasi per fraudem sub umbratitiosis manu spoliavit et laceravit ieremi **C**plm ij. : **Q**uam milia delectu exigit. sciam et exercitatione.

Restat armata manus que castrensem et creuentam videtur dictum est exercere miliam. In huius autem moderatione sapientia et iusticia principis elucet plurimum Ut enim ait vegetius venatus. nullus est quem oporteat. vel plura vel meliora scire quam principem cuius doctrina debet omnibus prodesse subiectis Cum enim patris imperii belli debeat opera moderari. legum etque bellice ipsi oportet habere peritiam Et quidem de patris studiis aliqua

Superius dicta sunt. nunc manus
 armata discutitur. que sine delectu
 scientia & exercitatione non conua
 lescit. Quouis enim istorum cessan
 te: non prodest inutilis manus.
 At in hys scientia & exercitatio v
 tiliora sunt. Scientia enim rei belli
 de dimicandi nutrit audacia. Nemo
 facere metuit quod se bene didicisse consti
 dit. Stenim in certamine bellorum exer
 citata paucitas ad victoriam promptior
 est quam rudis et indocta multitudo ex
 posita se ad certamen. Quid enim roma
 nos gentium omnium fecit esse victores?
 Scientia utique exercitatio et fides
 qua electi ex sacramento republice i
 se debent. nam quid aduersus gallos
 multitudinem romana paucitas valu
 isset. quid aduersus germanorum p
 ruitas potuisset audere?
 Hispanos quidem non tantum numeroz
 sed et viribus corporis manifestum est pre
 uisse romanos. Affroz dolis atque di
 uitijs semper impares extiterunt. Vir
 tutesque hec omnia profuit tironem se
 lecte eligere. et ut ita dictum sit totum
 ius armorum. cotidiano exercitatio ro
 borare doctrinam. quecumque prent in a
 ctione et plures conuenire prenosse meditati
 one capestris. et in desides seueritas
 duntaxat. Hoc memorat auctor testa
 tur. et fere verbis eisdem adiacens inuti
 lem esse militiae nutritum tenere. et de
 licie assuetum. preferens tanquam aptiore
 plebe rusticam. que se diuino et in labo
 re nutritur. solis patiens. negligens deli
 ciam. balnearum nescia. ignara deli
 ciam. si plures animi. puo preta abo
 duntaxat ad omnem laborum tolerantiam
 membris. Cui gestare ferrum. fossa

ducere. omni ferre. consuetudo de tute
 est. Nunquid cantores aliatores.
 aut auaripes. cum opus fuerit ad
 hunc inuenientur idonei? Plane et
 istos et piscatores dulcanos et litio
 nes. et omnes qui aliquid tractasse
 videbuntur ad genera pertinentem. a
 militari officio sic expellit. ut fabros
 ferrarios. itemque lignarios. ceruoz
 aprozumque venatores in usum mili
 tiae censeat eligendos. Nam et iera
 boal ut figuratum misteria tacean
 tur donuno mandante prohibitus
 est in multitudine timida et inper
 titata habere fiduciam. et illos so
 los aduersus madianitas produ
 cere: quos robur animi et exerciti
 um corporis approbaret. Cum ee
 go gedeon cunctis audientibus preda
 maret qui formidolosus et timidus e
 reuitat. recesserit ex populo xx. et ii.
 milia virorum et tantum decem milia re
 manserunt. Sed ab hys decem mi
 libus illos solos tanquam expeditiores
 ab bella iudicium domini precelegit.
 qui in siti sua velut canes festini la
 berent manu proiciete ad os aqis.
 hys relicis qui deslexo poplice bibe
 rant. In trecentis itaque viris facta
 est liberatio populi. hostes cesi. cap
 tiuati reges et interfecti non tam
 militiae quam malicie principes. Per
 cussitque zebee et salmana in ore gla
 dii et tulit ornamenta et bullas que
 bus colla regalium camelorum de
 corari solent. ornamenta quoque mo
 nilia et vestem purpuream quibus
 reges madian uti consueverant. si
 bique de tanta preda solas in aures
 aureas hismaritarum reseruauit /

ceteris ex ratione populo distributis
 Viat ergo innumerabiles hostium co-
 pias inexpectata paucitate viro-
 rum fortium quos non facile crediderit in de-
 licijs urbiū aut regalibus epulis
 cotidianisq; conuiujs didicisse ut
 aqua biberent. unde eos dominus
 ceteris censuit eligendos. Si tamē
 interdū necessitas exigit urbanos
 delicatioresq; ad arma compelli ex
 quo primum nomen dedere militiae +
 laborare. de curere. portare pondus.
 + solem pulueresq; ferre condiscant.
 parco victu vtantur + iustico/inter-
 dum sub diuo / interdū sub papilio-
 nibus comorentur / tunc demū ad
 usum erudiatur armorum. Et si lon-
 gix expeditio emergit. in angarijs
 plurimū detinendi sunt. paulq; ha-
 bendi ab illecebrosis ciuitatis. ut co-
 modo + corporibus eorum robur ac-
 cedat + animus. Nec inficiandū est
 post urbem conditam romanos ex ci-
 uitate semper profectos esse ad bel-
 lum. Sed tunc nullis delicijs fun-
 gebantur sudore. cursu et campestri
 exercitio collectū / nandi vsu iuuen-
 tus abluerat in tyberi. Item bella-
 tor itemq; agricola. sed genera tū
 commutabat armorū. Quod vsq; a
 a deo verū est ut aranti quintio ano-
 niaco dictaturā constet oblatā quē
 trepida. ante boues dictaturā indu-
 it vxor. + sua aratra domū licet tu-
 lit. Ex agris ergo robur exercitū
 preapue supplendū est. Ut enī ai-
 nesio quo pacto mortem minus ti-
 met qui deliciaz minus nouit in vita
 ¶ Capitulum. iij. De militibus glo-
 riosis qui militiae inutiles sunt.

E Rubescant forte milites
 gloriosi + qui trasonem co-
 miā potius vita + moribus
 q̄ professione et nomine represen-
 tant. Hec armate militiae munia q̄
 nō tam (ut eis videtur) disciplinam
 redolet militatē q̄ ignominiose ser-
 uitudinis angustias. In eo namq; mili-
 tatē constare gloria opinantur. si ni-
 tidiori splendeat habitus. ut lineas
 suas vestes ve sericas sic persingant.
 + torqueant ut quasi autē curia
 alijs ve succis obnoxia / carni faciat
 coherere. si gradarijs equis inside-
 ant mollius. + si calamistrati curati
 de aedeo non cedant appollini + deli-
 cijs sint magis q̄ virtute presignes.
 Eorum si forte construxeris acem-
 tasterū thaidis q̄ hanibalis tuā
 expugnabis. Quisquis eorum in
 gula iactantior est. cum ad preliū
 discrimen acceditur. latrones duce
 fanga turmatim premittere ad pug-
 nam / nouissimos presidij causa sub-
 sequens cum funditoribus alijsq;
 qui in hostem tela mittere eming.
 manū conferere volunt. Cum vero
 sine vulnē + cicatrice qd frequē
 euenit domū redeunt tunc exhausta
 sanunt prelia Marte graui Illic ca-
 tides illic tendebat achilles. et pin-
 gunt fluido pergama tota mero.
 Et quisq; moertes mille arca tempo-
 ra sua errasse gloriatur Exūte glo-
 riam eorum ferre non poteris. fabu-
 la hec in annum centesimum prote-
 labitur. filij quoq; qui nascentur.
 + exurgent / enarrabunt filijs suis
 Si hastas aliquot quas admodū
 cauatas + fragiles. diligēs inercia

procurant quis stegerit. si auum
manu colore ali9 quocūq; ictu ca
sura a clipeo exadit. hoc gartula li
gua si liauerit memoriale faciet i se
culū seculi. Isti p̄mos reabitus hnt
i cenis. ¶ quicquid tenat9 noster de
te militari tradiderit. Epulatur (si
fortuna pmittit) cotidie splendide
omnēq; laborē et exercitacionē.
quē nō inuincibilis necessitas unge
rit. canē ¶ angue detenti9 fugiūt. et
quidq; iminet difficultatē reiciūt
in subiectos. Interim clipeos sic in
aurat. sic exornat omnia instrumen
ta castroz. vt quelibet eoz nō tā
cultore q̄ preside m̄ martē credas.
Cuius istorū aut clipe9 detrahatur
aut galea spolia ei9 ipm̄ martē po
teat honorare

¶ Ep̄lm̄ quartū. Quatū rerū sciē
tia et exercitiū oporteat habere mili
tes et q̄ eis occurrere non licet et de au
gusto qui filias suas fecit insitū la
nistio.

Alexie quidē scipio affrica
nus sicut in libro strategem
matū iulius stōtin9 refert.
tū scutū elegantē cuiusdam vidissē
ornatū. dixit nō mirari se q̄ tāta au
ra ornasset in quo plus p̄sidij q̄ in
gladio haberet. ¶ Sed nec fastū il
lorum p̄ferre poteris. nisi fueris pa
tientie gradioris. Nā vt ineptias
eoz non videas. nulla modestia po
teat cohibere. Quis octauiano au
gusto felicioe aut maiorē filios et si
nō genuerit adoptauit. q̄b9 et si sus
cipere posset dar9 sāguis ad glām/
¶ bona hereditaria magis ad copi
am q̄ ad vsū. ea tñ diligentia insu

tuti sūt. ac si sua retineri. vel aliena
acquiri. nequaquā possint nisi p̄ virtute
Eos q̄ ad ḡdū militariē et cursū et
saltū fecit exercitari. vsūq; natādi et
tesim et p̄uāim ferēdi et iacēdi mis
silia et lapides / manu vel sicut doauit.
et q̄lit bellū oē aut sustineri debeat
aut iferi. ¶ Nouit ei p̄uētissim9 et
diligēs ipator qz q̄ semel est ibuta
reās seruabit odorē et testa diu. ¶ q̄
nō tm̄ celer9. s̄ caā p̄fect9 ibuūt. q̄
discuntur a pueris. Deinde milita
ris alacritas. salt9 et cursus. ante 2
parāda est. et tempanda q̄ corp9 et a
te pigrescat. Velocitas enim q̄ per
cepta / et firmata est exercitio stren
nuū effiat bellatozem. ¶ Nec mul
tum refert si cetera p̄bitatē insignia
paruat. p̄ceri sint an stature breuior
is. Utilius est milites fortes esse
q̄ grandes. ¶ Delectori suo refer
tur dixisse pirtus. Tu grandes eli
ge. ego eos fortes redam. Ad tu
mulum archemozi dum ludos so
lempnes grecia celebraret tūdem
capaneo prestuisse p̄celebre est. qz
maior in exiguo regnabat corpore
virtus. De exercitio magnū p̄p̄eij
memorat salustius q̄ cum alacrib9
saltu / cum velocibus cursu / cum vali
dis recte certabat. ¶ Neq; enim ille
aliter potuisset par esse sertorio. ni
si se et milites suos frequentibus ex
eracijs preparasset ad p̄elia. Re
cedendi. ascultandi isilendi ars nō
mediocris est. cuius beneficio illa
seruatur cautela. vt miles ad infe
rendum vulnus. sic insurgat in hos
tem. vt eadem ex aliqua parte non
patreat ad plagam. ¶ Exercitium

natandi percommodū est. cū i terref
 tu plio vl nauali. qd cui necessitas
 paret nemini pspiciū sit. n̄ ē prōp
 tū quēpiā arte quā nō didiat a peri
 culis expediri. Missiliū q̄q; vsus est
 maxim9 q̄b9 hostis emin9 leditur
 aut terretur 7 exercitio eoz loerte
 robur accrescit. 7 iaculandi pericia
 acq̄nt atq; vs9 4° at tāti exercitij
 assidua medita^o pferebat. vt i tumē
 tu bellico vtilit^r vsatetur intrepidū
 q̄ in pace fuerat tā studiosē istructū.
 Filias q̄q; legiē pfatus august9
 sic in lanificio feasse istrui. vt si p̄
 spē eas in extremā paupertate fortu
 na picasset. vitā possēt arte deduc
 tis facultatib9 exhibere. Nā 7 nē
 di texendi 7 acū exercendi. vestesq;
 formādi fingendi et pponendi non
 mō arte. sed vsū habebant 7 consue
 tudinē. Vtiq; qui oia non indulge
 bat virginibus; nequaq; per mitte
 bat milites odari. quozū professio
 instituta est ad laborem. Nec credo
 cum de molliori habitu militū glo
 rari. ad quē nisi seuenozū vultu et
 honestiori habitu accedere filia non
 audebat. Lucanus hzcui quodā
 pzetorio cōmendat cathonē et mi
 liāam romanozū. adiacens inter ce
 tera q̄ ei vestiri fuerat pzetiose. hic
 tani membra super romani more
 quiritis induxisse togā. Quod pro
 facto non diceret nisi durioris toge
 vsus de quiritum consuetudine pro
 cessisset. Sed modo qui mollibus
 vestiuntur in domibus regum sunt.
 ymo in castris. et sic ad bella proce
 dūt. q̄si ad nuptias dealbati. Mag
 nis antiquē miliciē p̄uilegijs se tu

entur. quā in eo imitatur plurimū
 q̄ iura ignozāt. Et hoc quētolē
 rabile esset nisi eque diuinas 7 hu
 manas p̄epnerēt leges. vt vel no
 lis satiriū illud tibi frequēt occur
 rat. Diomaches ego sū. suffla. sū
audid9 esto Dū nō de tuis sapias
p̄nuicia bauas Cū bñ discimto cū
tauerit ozuma verne **Capitulū**
q̄ntū Duo esse p̄cipua que milite
faciūt. sciz delectū et sacramētū.
N E me tamen putes nimū
 cari miliciē 7 viciā persona
 rum in officia retorquere.
 Ego patrociniū ei9 quouis teniten
 te suscipio 7 eam auctore dño suffi
 cientissime excusabo. Professio nā
 q̄ tam laudabilis est q̄ necessaria.
 7 quā nemo vituperare potest. Ve
 reuerētia dei a quo est instituta. Ve
 teris instrumētū reuolue seriem 7 in
 uenies ita esse vt dico. Nichil enī
 ad rem pertinet. si isti p̄uariatū.
 qm̄ eis lex miliciē posita nō est. nec
 aliquis eoz vt recte loquamur mi
 les est. lege liberos tam exāstimos
 q̄ mūdanos quib9 agitur de re mi
 litari. 7 manifeste duo inuenies esse
 que milite faciunt electionē et sacra
 mentū. Hec ei duo cōia sūt hys q̄
 spiritualē 7 corpale miliciā exercēt.
 Hos ei ad misterū altarē. 7 altū
 ecce vocat lingua pontificis. illos ad
 defensionē reipublice eligit lingua
 ducē. De q̄b9 officijs loas suis. q̄
 les 7 q̄liter ad alterutū officij eli
 gēdi sūt maiorū scripta de darāt.
 Sed quia nūc seularis miliciā ver
 satur in manib9 vel vegetius rena
 tus super electiōe militū audiatur.

At ergo. In hoc totius reipublice
 salus vertitur. ut tirones nō tantū
 corporibus. s; eā animis prestatis
 simi delegantur. Vires regni et ro-
 mani nois fundamentū in prima de-
 lectus examinatione cōsistunt. Nec
 leue hoc putetur officiu. aut passim
 bubuscūq; mandandū qd apud ve-
 teres iter tam varia genera virtutū
 p̄pue constat esse laudatū. Iuuen-
 tus enim aī defensio puinaatū im-
 munit et morib; excellere debet et vi-
 rib; . Honestas enim ydoneū mili-
 tem reddit/ et verecūdia dum phibet
 fugere. sepe facit esse victorem
 Quid enim p̄dest si exerceatur ig-
 nobilis. si plurib; stipendijs moris
 tur i castris? Nūqd̄ exercitū pro-
 fiat in tempore belli aī improban-
 dis tironib; claudicat elāo? Et
 quācum usu exp̄metoq; didiam; .
 hinc tot ubiq; ab hostibus illate sūe
 clades. dū longa pax militem incuri-
 osius legit. dū i dās possessio-
 nes offia. dū i dās possessio-
 nib; / tirones p̄ grām aut dissimula-
 tionem p̄bantū tales sociantur ac-
 tibus quales dñi habere fastidiūe
 A magnis ergo viris. magna; di-
 ligentia ydoneos cōuenit eligi tirones.
 Cū vero diligens electio iudi-
 cio fuerit approbata/signādi sunt. et
 ascēdēdi nulliā qui ad eam inueni-
 entur ydonei. Nam et velocitas re-
 quiritur est et robur et vtrū armo-
 ū disciplinam quis ediscere valeat
 et an habeat confidentiā militarem
 Plena; enim quāuis nō improbabiles
 videātur specie. tñ exp̄metē cōpro-
 bātur idigni. Repellēdi q̄ min; vti

les. et in loco eorū strennuissimi sub-
 rogandi. In omni enī cōsuetu non
 tā prodest multitudo q̄ virtus/in q̄
 exploranda formanda et pmouēda
 duās v̄tutē tam opa q̄ iudiciū .
 Dignatis nāq; tironib; p̄ cotidia-
 na exercitio armoz est demonstrata
 doctrina. ut leui armatura et graui
 terra. itē et pelago/ pedites sint an-
 eq̄tes strenuū militē possint implere
 ¶ Capitulū sextū Que mala pro-
 ueniat nris neglecto delectu militū
 et qualiter harold; walenses sube-
 gent .

Sed hui; discipline vs; in
 disuetudinem abijt aut ex
 indulgētia lōge securitate
 aut irruēte mollitiē virozūq; aīos
 frāgente luxuria/ aut ignauia iuue-
 tutis. aut inercia duam; ep̄is nā .
 Quē enim inuenies qui strenue do-
 cere possit qd ipse non didicit? Nūc
 patimur lōge pacis mala. seuoz ar-
 mis luxuria incubuit. viciūq; v̄lasci-
 tur orbem. Antiquas et modernas
 reuolue hystorias et plane inuicēs
 quia cōmissio populoz/ armoz col-
 lisis/ clades hoim et plaga terribil
 luxuria semp aut comitatur aut se-
 quitur. ne lōge petat̄ exēpla nini
 colūni britones irruūt et iam p̄ten-
 dūt terminos suos. et egressi de cui-
 nis suis latebrisq; siluacum plana
 occupāt nobiliū p̄ez v̄tētib; ipis
 ipugnāt. expugnāt et diripiūt. a sibi
 retinet munitiones eo q̄ iuuent; nra
 q̄ tecto gaudet et v̄mbz/ nata fru-
 ges p̄sumere. in lucē dormiēs scorta-
 tiōi honesta postponēs officia. tota
 die insecās voluptatem. cytharā .

liram et tympanū. et vocem organi
 in quibus magis agnoscat. q̄ litū
 aut tubā in castris. ¶ In qua aut nō
 fuit ā erravit duas electio/cessavit
 aut laqueū disciplina. Nā si manū
 cōserere oporteat. in armatura leui
 paz habent fiducia. in graui m̄mū
 elacritatis. Hac itaq̄ oneratur vt
 hostē seq̄ nō possint illa exanimāē
 vt eā tāq̄ ad vuln9 expositi neq̄ant
 sustinere. Depopulāē illi fines nos
 tros. dū iuuent9 nra iſtruitur. et dū
 nobis miles armat hostis euadit.
 Et vt diā solet. dum canis musitat
 tutas latebras ingreditur lup9. Nō
 est q̄ cōprehēdat abeunte. aut inseq̄
 tur hostem. eo q̄ impedit9 nec suffi
 cit. nec p̄ficiat aduersus expeditū. Il
 le tamē nō muroz fossam vt p̄te
 p̄sidia. sed locū qui militi meo. sicut
 et sibi. et si nō eque notus. tamē ac
 cessibilis est. Utiq̄ tur9 est illi. quia
 miles meus non in p̄pria v̄tute. s̄
 in p̄sidio p̄fidit armoz. ¶ Angloz
 recens narrat hystoria q̄ cū brito
 nes irruptione facta anglia depopu
 lateē. a piyissimo rege eduardo ad
 eos expugnādos missus est dux ha
 rold9. vir quidē armis strenuus et
 laudabiliū opoz fulgēs insignib9.
 et q̄ tam suam q̄ suoz posset apud
 posteros glām dilatare nisi merita
 rū titulos nequāā p̄ris imitās p̄fi
 de p̄sumpto regno decoloraret. Cū
 ergo gētis agnosceret leuitatē. q̄si
 pari certamie militiā eligēs expedi
 tam. cū eis censuit cōgrediendū. le
 uē exerceēs armaturā. poenat9 inoe
 lens. fascijs p̄ct9 et p̄duro tectus
 corio. missilib9 eoz leua obiectans

anallia et in eos conforquens nūc
 spicula/nūc mucronē exeres. sic fu
 gientū vestigijs inherere vt p̄me
 retur pede pes. et aspide aspis. et
 vmbro vmbroē repellere. ¶ Quia ita
 q̄ rollē ingress9 vastabat oia. et expe
 ditione in bienniū pzogata reges
 cepit. et capita eoz regi qui eū mise
 rat p̄sentauit. et vsq̄ ad miserationē
 puuloz oēm masculū qui inueniri
 potuit interficiēs in ore gladij para
 uit. p̄uinaā legem statuit. vt quicū
 q̄ britonū exide atea terminū que
 eis p̄scripsit fossā scilicet offe cū te
 lo inueniret. ei ab officialib9 regni
 man9 dextera p̄ficeret. At eo q̄ v̄
 tute duas tūc p̄fecti sunt britones.
 et ex indulgentia iam dicti regis mu
 lieres eoz nupsēūt anglis. Vides
 ne q̄tum electio duas et excedat
 militie iuuetutis cōferat. ¶ Cp̄ 2
vi. Que sit cōceptio sacramētū mi
litaris et q̄ sine eo militare nō licet

Uerū tamē atea religionē
 sacramētū ex antiqua lege
 nemo militie cūgulo dona
 batur. Nā sicut apud iulium fronti
 nū legitur luao flacco et gario v̄
 rone p̄sulib9 milites p̄mo iureiura
 do facti sūt. Antea enī sacramētū tā
 tūmodo a tribunis rogabāt. Cete
 rū ipsi inter se cōiurabāt se fugē at
 q̄ formidie causa nō abituros. ne
 q̄ ex ordine recessuros. nisi teli p̄te
 di. hostis vt feriēdi causa. aut auis
 setuadi. Et hoc dicebatur militie sa
 cramentū qd et xp̄ianissimozū p̄na
 pū auctoritate firmat et vsu. Cōcep
 tio vō iuramētū teste vegetio h̄mōi ē

Jurant equidem milites per de-
 um et christum eius et spiritum sanctum
 et per maiestatem principis que secum
 dum deum humano generi diligen-
 da est et colenda. **N**am cum quis legiti-
 mum accipit principatum tanquam pre-
 senti et corporali deo fidelis est ei per
 tanta deuotio. impendendus per uigil-
 famulatus. Deo enim vel puatus.
 vel militas seruit. cum fideliter cum di-
 ligite qui deo regnat auctore. **J**urat
 in se stituerit facturos omnia que precepit
 princeps. nunquam deserturos pro republica
 mortem recusaturos pro publica
 cuius scripti sunt milicie. **C**um vero hi
 presertim iusiurandum. angulo mili-
 tari donant et privilegio a deo ob-
 tinuit ut elatio et sacramentum militie
 faceret. ut sine electione nemo ascri-
 beretur. aut iuraret. sine iuramento
 nemo militie nomen aut officium sorti-
 retur. **I**n libro officiorum marci tul-
 lii refert. quod populum imperator tene-
 bat prouinciam in cuius exercitu filius ca-
 thonis tiro militabat. **C**um autem popu-
 lo uideretur unam dimittere legio-
 nem. catonis quoque filium qui in ea
 dem legione militabat dimisit. **E**t
 cum amore pugnandi in exercitu re-
 mansisset. catonem ad populum scripsit. ut
 si pateretur in exercitu remanere eum
 et obliget sacramentum. quia potest
 amisso. iure cum hostibus pugnare non
 poterat. **M**arcus quidem catonis se-
 nis epistola est ad marcum filium in qua scri-
 bit se audisse eum factum dimissum esse
 a consule cum macedonia bello per-
 uenit ne prelium ineat. **N**egat enim
 ius esse cum hoste pugnare. qui mi-

les non sit. **E**cce quia vir sapientissi-
 mus militem non credebatur. nisi cum quod
 sacramento ad militiam consecratur.

Epistolam octauum. **A**rmatam militiam
 ad religionem ex necessitate teneri
 sicut illa que in deo diuinis obsequi-
 is consecratur. **N**am miles sicut ho-
 noris ita et laboris nomen est.

Sed ipsius iuramenti verba re-
 uolue. **I**nuenies armatam
 militiam non minus quam spiritualis
 ex necessitate officij ad religionem
 et dei cultum artari. cum fideliter et secundum
 deum principi debeat obsequium. et
 reipublice per uigil famulatus. **U**bi quod
 predicti qui nec electi sunt nec iura-
 ti. et si militum nomine censeantur non ma-
 gis in veritate milites sunt quam sacer-
 dotes aut clerici. quos ad ordines
 ecclesie non uocauit. **M**iles namque sicut
 laboris. ita honoris nomen est. **N**e-
 mo uero sibi honorem sumit. sed qui
 uocatur a domino de collato honore
 gloriatur. **M**oses et fidelis populi
 duces cum hostes oportuerat impug-
 nari. eligebat viros fortes. et ad bel-
 la doctissimos. **E**lectioni namque isti
 proueniunt. **Q**ui uero non electus se
 ipsum militie ingerit. in se gladium pro-
 uocat. que propria temeritate usurpat.
In constitutione ergo perpetua in adie-
 qua qui gladium accipit gladio pe-
 ribit. **S**i uero in eo auctoris auctori-
 tas recipitur. is non miles sed sicari-
 us recte nominatur. **N**am in veterum
 scriptis sicarij dicuntur et latrones qui
 cum lege non precipiente arma trac-
 tant. **A**rma namque quibus lex non utitur. le-
 ge impugnant. **D**uos gladios sufficit in
 pio christiano euangelij sacra testatur

hystoria. omnes alij eorū sunt qui
 cū gladijs 7 fustib9 accedūt. ut cap
 tiuū capiāt xp̄m nomen eius dele
 re cupientes. Illi ergo quid hnt mi
 litē. q̄ ex sacm̄to vōti nō obsepāt
 legi? Sed in eo militie sue cōstare
 glām credūt: si cōceptibile sit sacer
 dotiū. si ecclie vileseat auctoritas. si
 ita dilatauerint regnū hominis.
 ut xp̄i impiū cōtrahatur. si laudes
 suas pdicent. 7 sei pos falsis p̄ca
 nijs mulceant 7 extollāt. cū irasio
 ne audientū inutantes militē glo
 riosū. Hoz v̄tus in eo maxime elu
 cescit. si deū 7 uerem militiam /
 aut telis aut liguis cōfodiāt Sed
 quis est vsus militie ordinate? Tu
 eri eccliam. p̄fidia impugnare. sacer
 dotiū venerari. pauperū propulsare
 iniurias. pacare puiniam / p̄ fratri
 bus ut sacramenti docet conceptio
 fundere sanguinē. 7 si op9 est aiām
 ponere. Exultationes dei in gutture
 eoz. 7 gladij anapites in manub9
 eoz. Ad faciendā vindictā in natiōi
 b9 increpationes i pplis Ad alligā
 dos reges eozū in cōpedib9 7 nobi
 les i manias ferreis. Sz quo sine.
 an ut furozi. vanitati. auaricie ser
 uiat. aut pprie volūtati? Nequaquā
 Sed ut faciāt in eis iudiciū p̄scrip
 tū. i quo q̄s q̄ nō tā suū q̄ dei agelo
 tū 7 hoim sequatur ex equitate 7
 publica vtilitate arbitriū. Ut faci
 ant inquā. qz sicut iudiciū dicere
 iudiciū: ita 7 istorū faciendū exerce
 re officiū est. Utiqz glā hec est oib9
 scis eius. Nam 7 hec agentes mi
 lites sci sunt. 7 in eo fideliores p̄ci
 pi quo seruiant studiosius fidē dei. et

virtutis sue vtilius gloziam p̄mo
 uent quo fidelius dei sui in omnib9
 glām querūt

Capitulum nonū. De fides deo
debita: sit cuius homini p̄ferenda
nec seruiatur homini. nisi deo serue
tur

Rec refert fideli quis mili
 tet an infideli. dum tan
 tum militet fidē incolumi.
 Dyodetano et iuliano et alijs im
 pijs leguntur militasse fideles et
 eis in defensione reipublice tanq̄ p̄n
 cipibus fidem exhibuisse et reueren
 tiam. Impugnabant enim hostes
 imperij. sed mandata dei seruabant
 Si vero p̄cepiebantur seruare
 legem. deum homini p̄ferrebant
 Sedebant p̄ncipes 7 accusabatur
 eos. illi exercebatur in iustificationi
 bus domini. constanter loquentes
 7 agentes sine confusione mandata
 eius cum omni fiducia Dauid quo
 qz militasse legitur achis et fidem
 7 reuerentiam militantis implisse.
 Nec autem omni militie formula
 p̄scribenda est et implenda. ut deo
 p̄ncipi fides debita. deinde p̄ncipi
 7 reipublice seruetur incolumis. Et
 semper maiora p̄iudicabūt mino
 rib9. qz nec reipublice nec p̄ncipi
 fides seruanda est contra deū. s̄ sed
 sicut hēt ip̄a p̄ceptio sacm̄ti militie
 r̄. Vñ plimū miror si q̄s p̄nceps il
 lis habeat fidē / q̄s videt deo suo au
 vt ceterā tacē eā sacm̄to militie
 obligati s̄ fidē debitā nō suae. Quo
 nā morbo rōnis laboāt q̄ eū sibi si
 delē fore credit quem videt esse cor
 ruptū 7 p̄fidū i illū cui plimū debz

Sed tunc p̄cip̄. Certe si fortior
 supuenerit. p̄tinebit et illū Ama
 tur forte p̄nceps. At si benignior et
 beneficiōz apparuerit. et illū p̄ca
 mabit. Nō est quo se nō vertat im
 pius qui hoīem deo p̄fert. Neq̄q̄
 seruabit seātā qui p̄mā fide ieritā
 fecit. Capitulum de amū De priuile
 gijs militū. Et q̄ sacramēto astricti
 sunt ecclesie. et quare gladius offe
 ratur altari.

Rete vō militantiū priui
 legia multa sūt. que de iūe
 antiquo lati⁹ patet. Nam
 et liberares sūt et pluri⁹ imunita
 tibus gaudēt ab angarijs et paran
 tarijs et sordidis munerib⁹ alieni⁹.
 Jura quoq̄ licent̄ ignozāt. Et licet
 in p̄tate sint. in castrensi p̄ualio tes
 tari possūt. et ex publica sollicitudie
 qd̄ maximū est nō permittāt egē.
 Et in hūc modū plurima q̄ logū est
 enarrare. Licet aut̄ sint qui sibi nō
 teneri vidētur eccl̄e ex sacramēto so
 lepni. qz iā ex cōsuetudie plerumqz
 nō p̄stāt. null⁹ tamē est q̄ sacra
 mento tacito vel exp̄resso eccl̄e non
 teneatur obnoxij. Et forte ideo ces
 sat solēpnitas iuramētū. qz ad hoc
 oēs inuitat et carcat necessitas of
 ficij et sinceritas fidei. Unde iā ino
 leuit⁹ q̄suetudo solēpnis. vt ea die q̄
 quisqz militari angulo decorat. ec
 clesia solēpnit̄ adeat. gladiogz
 super altare posito et oblato q̄i rele
 bzi p̄fessione facta seipsū obseq̄o al
 taris deuoeat. et gladij id est offi
 cij sui iugē deo spondeat famulatū
 p̄deqz necesse est. vt hoc p̄fiteatur
 verbo cū legitima p̄fessio militiē

facto ei⁹ videat̄ inserta. Quis enī
 in hoīe illiterato. et q̄ magis arma
 q̄ l̄as debeat nosse p̄fessionē exi
 gat litteratā? Nā et ipi abbates p̄
 fessioē scripta vel dca ad fidē et obe
 dientiā vidētur artari et reuera ar
 tantur. qz deo mēiri nō licet. Na
 ne aut plus est aut non nun⁹ quod
 milites faciūt. qui nō cedulā s̄ gla
 diū offerūt. et quasi p̄māas officij
 redimūt ab altari. vnde ecclesie im
 perpetuū famulenti. Nā sicut eis p̄
 ecclesia plurimū. ita cōtra ecclesia
 licet nichil. Refert lucas q̄ mili
 tes vt baptisaretur ad iohānē vene
 runt interrogantes Magister quid
 faciemus et nos? Et ait illis. Ne
 minē cōuiciatis. neqz calumpniā fa
 ciatis. et cōtenti estote stipendijs ves
 tris. Fidelis s̄mo et oī acceptione
 dign⁹ qui deceat p̄cābulū gracie.
 p̄conē veritatis. dñi p̄cursozē.
Proverat enī manū militatē p̄p̄
 tā ad iniurias. rapinis assuetam. et
 cui nūq̄ aut raro sufficiunt sua. qui
 appetat aliena. Concussione ergo
 prohibita exclusit iniurias. rapinā
 exterminauit. exclusa calumpnia.
 auariciā quoqz dampnauit. dū p̄
 cepit vnūquēqz contentū esse stipen
 dijs suis. Sicut enī dictū est. mili
 tem egere nō licet. cui dum militat
 militiē sue p̄stantur stipendia. et
 cū emeritus est. p̄edia vel alimen
 ta quoad necessitas exp̄igit de pub
 lico prouidentur.

Capitulum vnde amū. Qz mi
 lites durins castigandi sunt. si mili
 tiē lege contempta priuilegijs ab
 utantur.

I vero contra prohibitionem
 iohannis et legitimas sanc-
 tiones in furta dilabitur et
 rapinas durius castigandus est. ut
 qui semper fecit duras tractavit et
 ita est cohibenda audacia eius ut in
 seipso disceat quanta aduersione fe-
 riendi sint qui legem impugnant.
 quam susceperat defendenda. Sicut
 enim multis immunitatibus et emine-
 tioribus priuilegiis multa gaudet.
 ita atrocibus penis subdenda est.
 si sua demeruisse priuilegia conuincatur.
 Nec in ea sibi parte prodest igno-
 rantia iuris cum et si iura publica per-
 mittantur suum tamen officium non li-
 ceat ignorare. Licet enim sacerdos in
 ordinatione ordinis sui difficultate
 ignoret. eo ipso quod sine contradictione/
 oneroso succedit officio. suscepti enim
 sacerdotii onera cogit sustinere. Si vero
 negligit aut malignat. corripitur
 grauius. eo quod maiori pena digni sunt
 hi qui aut multum debeat honoris
 aut occulto a manifesto inueniunt in
 crimine. Alii crimina tamen aliter puni-
 untur excessus. quoniam illa plerumque
 penam irrogant sanguinis. hec qua-
 si medianalem pro qualitate delicti
 exigunt curam. Ipa vero nunc sim-
 plex est. nunc quasi quanta acrimonia
 miscet. **V**e tamen cum in omni
 professione disciplina necessaria sit.
 nusquam magis quam in clero et re milita-
 ri. At res militaris que munus exer-
 cetur in spiritu. acerbius est corpora-
 liter punienda. Nichil est autem quod
 utraque magis impugnet quam luxuria
 quia omnis intemperantia ordum plu-
 rimum aduersatur. Porro ubi ordo

non est: confusio locum habet. et nisi re-
 primatur correctionis stimulo. paul-
 dubio ignominiam ex necessitate im-
 portat. Quid enim faciet fortiter que
 luxuria et intemperantia non tam exarma-
 uit quam exanimauit? **Q**uartus liber
 strategematorum iulij scordani refert
 quod publius scipio ad numantiam cor-
 ruptum superiorum duarum secundaria exerci-
 tum corripuit/dimisso ingenti licentia
 numero. redactis ad munus cotidiana
 exercitatione militibus quibus cum
 frequenter inueneret iter. portare plu-
 rimum dierum abacia impabat. ita ut si-
 gora et ymbres pati. vada fluminum
 pedibus transire assuesceret miles. ex-
 peditate subire imperatore timidi tate et
 ignauia. frange te quod delicatioris usus
 ac parum necessaria expeditioni vasa
 Quod marie nobilitate accidit gayo
 numio tribuno cui dixisse traditur
 scipio. Michi paulisper tibi et reipub-
 lice semper nequaquam eris. **Q**uintus
 metellus bello ingu. gitiuo similiter
 lapsam militum disciplinam patri seueri-
 tate restituit. cum insuper philites uti-
 lia carne quam assa elixare milites uti-
 ter. vehiculorum usum omnibus iterdixit. et
 tibus non amplius quam singulos latones hinc
 permisit. peditibus autem denis singulos qui
 molas et funes ferret. In aestiuo exerci-
 tibus xxx. dierum facinam collo portare
 imperavit. **G**ayus marius reatidiorum
 in pedimentorum gratia quibus marie exer-
 citus agmine oneratur. vasa et abacia
 militum in fasciculos aptata furas
 proposuit sub quibus et habile onus et faci-
 lis requies esset. **V**nde puerbum
 natum est. multa milites marianis

Alexander laedemoni9 egressu via/
 quedam castigabat Cui dicenti ad
 nulli9 rei rapina se ab agmine reces
 sisse/ respondit De speacem quidem
 capturi pbeas volo Publius vasi
 ca in hibernis quous classis vsus no
 esset necessari9. ne tamen miles desi
 dia corruperetur aut p licentia ocij
 socijs inferret iniuriam; naues edifi
 care instituit Item quoq; stotant9
 inter multa Astancie insignia refert
 q; cassilum obsidete hanibale tantam
 inopia ppressi sunt. ut mure venisse
 centu denarijs memorie pditu sit.
 eiusq; reditore fame perisse. emp
 tore aut vixisse. et in tanta angustia
 fidem seruasse romanis De aluni
 a penis obsessi: parentes et liberos
 ppter inopiam ciecerunt. ipi corijs
 madefactis. et igne sicatis folijs q;
 arboru. et omni genere animalium vi
 tam trahetes. vndeam menses obsi
 dione tolerauerunt Hispani sabre
 ses oia eade perpressi sut. nec tu op
 pidum heracleio tradiderunt Ciziu
 cu oppugret miridates. captiuos
 ei9 vrbis pduxit. ostenditq; obses
 suo9 ad deditione pelleret opita
 nos. At illi cohortati captiuos ad
 more fortiter exapienda. fide serua
 uere romanis Egloninenses cu a
 ducato/ hys liberi et coniuges redde
 rentur poptauerunt spectare suppli
 dia pignozu suo9 qua a romanis
 desicere Dumatini ne se traderet /
 fame mori prefixis fo:ib9 domuu
 suoz maluccant. viciissentq; roma
 nos auctore ozozio nisi illi sub capi
 one pugnassent

Capitulum duodecimum

De varia aduersio procedit in e
 os qui dua non obtemperant. et q
 tenuis debeat obediri et in quib9 ma
 tatis locum habeat exanimatio mi
 litans in quibus non

In eos vero qui duas aut
 legis non obtemperabant
 arbitrio varia animaduer
 sio procedebat. Nam alij in fortu
 na alij in fama. alij in sanguine pu
 niuntur. Frontinum relege. et vsq;
 quaq; ita inuenies esse. Nam aure
 lius cotta/consultum ad op9/ equi
 tes necessitate cogente iussisset acce
 dere/ eorumq; pars detrectasset im
 perium/ questus apud censores esse
 ait ut a patribus notarentur. dein
 de obtinuit ne eis preterita era p
 cederent Tabuni quoq; plebis de
 eadem re ad populum pertulerunt.
 omniumq; consensu stabilita est dis
 ciplina Quantus metell9 macedo
 nic9 in hispania quinq; cohortes q
 hostib9 cesserant. testamentu face re
 iussaz. ad locum recoperandu remi
 si. minatz non nisi post victoziam
 receptum ire Denatus cum mili
 tes publici valerij turpiter fugati es
 sent. decreuit ne ei auxilia sbrmitte
 retur nisi victis hostibus. Hys vo
 legionibus que punico bello mili
 tiam detrectauerant. i aliam velut
 relegatis per septem annos ordeu
 ex senat9 consulto datum est Apij
 claudij sententia senatusq; consul
 tum omnes qui a pirro rege epiro
 tarum capti et postea remissi erant
 equites ad peditem redegit ad le
 uem armaturam omnibus extra

vallū iussis tendere/doncc vna hos-
tū spolia singuli referret. Nec scōti-
n9 **V** At plini9 asserit. qz fuit hcc
quoqz antiquitas animaduersioni mi-
litaris. iubere ignominie causa mili-
ti venā solui/7 sāguinē dimitti. Cu-
ius rei rationi. 7 si in veterib9 littere
nō potuerit inuenire. hoc tñ primo
factū opinatur in militib9 stupēte a-
nimi. 7 a naturali habitu dedinatē
vt nō tā pena q̄ mediāna videret.
Postea tñ obpletaqz alia delicta id
facilitatū esse credit p̄ consuetudinē
quasi min9 sani viderentur oēs qui
cōtra officū delinqrent. Nam leuo-
ris culpe non erat animaduersio ig-
nominiosa. et si nec illa ex vigoze
discipline militaris dissimulatiōi lo-
cū relinqueret. **V** Veteres quoqz gre-
cos anulū habuisse i sinistre man9
digito qui minimo pxim9 est. cele-
berime traditur. **V** Romanos qz
hoies aut sic pleu9 p̄ v̄sitos anu-
lis. causāqz hui9 rei apion in libris
egyptiacis dicit. q̄ in scatis apertisqz
corpib9 vt mos fuit quos greca ana-
tonias vocāt reptum est. quēdā tenu-
issimū neruū ab eo vno digito te q̄
dixim9 ad cor hois p̄tingere ac pec-
uenire. v̄sūqz eū esse potissimū digi-
tū tali honore decorandū. q̄ conti-
nēs 7 quasi anex9 cū principatu cor-
dis videretur. Vñ 7 quasi ex corde
arbitrati sūt curādos aut puniēdos
qui in militare officū deliquissent.
V Ut redeam ad scōtinū. Crass9 a
sēpronio asello. 7 pleriqz alijs hys-
torie romane scriptorib9 traditē ha-
buisse quiqz bonarū rerū maxima 7
p̄cipua. q̄ esset ditissim9. q̄ nobilis

simus. q̄ eloquentissimus. q̄ iuris
consultissim9. q̄ pontifex maxim9
7s cum in consulatū obtineret asia
prouinciā. 7 arānsidere atqz ob-
pugnare leucas pararet. opulqz esset
firma atqz proœra trabe qua arietē
faceret quo muri oppidanorū quate-
rentur. scripsit ad magnum gayum
maiorū atheniensū sociorū amica-
tūqz romani populi vt ex malis du-
ob9 quos apud eos viderat. v̄ma-
ior esset nūttē pararet. Tūc mag-
nus gayus compto q̄ obrem malū
desiderasset. non vt iusserat ma-
iorē. sed quem magis esse p̄dōne-
um optiorēqz faciēdo arietē facilio-
rēqz portatu existimabat. minorē
misit. Crassus eum vocari iussit. et
eum interrogasset cur non quē ius-
serat nisi s̄. causis rōmbus q̄ die
tabat spretis/vestimēta detrahi ius-
sit. virgilsqz multum cecidit. coram
pi atqz dissolui ratus omne officū
imperantis. si quis ad id quod face-
re iussus est non obsequio debito. s̄
consilio non desiderato respondētē.
V Quid queso amplius in mona-
chū arāciōis regule dicitasset abbas
seuerus? In eo nāqz solo deliquit
q̄ nō paruerat mandato. 7 si sicut
te ipsa vtilius esset q̄ fecit. Nam sicut
in religioe degentib9/ platoz mā-
data dum p̄ceptionem p̄petuā non
impugnāt a subditē nō oportet dis-
cuti. sed impleri. sic in re militari arā-
mādata duas nulla est examinatio
militaris nisi forte q̄d p̄cipē exp̄ssi
saluti reipublice inueniatur aduer-
sū. Nam in eo nō obtemperat. nisi
p̄fid9 7 ipi9 miles. Quid ei iūqz.

quod detestabilis quod sine fidei reuerentia aggredi quicquid dictauerit im-
 peator? Nonne apud omnes nox fu-
 nestra est. et crudelis plenaque perfidi-
 e? Pectore si stantis gladium iugulo
que patiens. cedere me iubeas. plene
que in viscera parte? coniugis. inueta
pagam tamen omnia dextra. Castra super
assu si ponere tibidie undas. hespi-
os audax. venia meator in agros.
 Tu quoscumque volces in planum effunde
 te muros. His autem actus disper-
 set saxa lacertis. illa licet penitus
 tolli qua iusseris orbem/roma sit.
 Quid nequus dici potuit. et vni ma-
 gis debeat si fidelis esset romanus
 impator offendit? In eo namque see-
 lator miles fidei sue fide facere stu-
 dit. unde seipsum maxime infidelis et
 perfidus esse quare? Magna quidem
 debetur reuerentia duci. sed fidei religi-
 one seruata. Quodam ita necessaria
 sit ut mandatum non expectet. alia sic
 detestabilia. ut nullum omnino man-
 datum admittat Media quidem que neque
 sunt necessaria bona. nec detestabi-
 lia mala. consistunt in arbitrio perfide-
 tis. Vellet nolit perfectus? ex necessi-
 tate boni diligendus est deus. Vellet
 nolit perfectus ex malicia iniquitate
 est adulterum deducendum At milita-
 re. ut non militat. egredi. ut non egre-
 di. ceteraque que philosophi indifferentia repu-
 tant. ad propositi diligentiam et reuerentiam
 spectant In his (nisi mandato per-
 fidentis) oculum aperire/ est criminis in-
 stit. aut ex scientia sua ad cuiuscumque
 operis fructum manu irreuerenter ex-
 tendere Sic cetera in hac parte subice-
 tus ut uiuat. quod quacumque die quasi ex

propria discretione ad arborum scien-
 tia quam sibi et platis reseruat dominus te-
 meraria manu misere. laqueum mor-
 tis incurrit. Quid ei bonum aut ma-
 lum in talibus sit. non licet iudicare sub-
 iectis. dum plena iusticia propositis
 exhibeatur. et fidelis obedientia man-
 data? Militis ergo in omnibus hiis que
 ad statum publicum pertinent nichil om-
 nino temptare licet. nisi iussu duces vel
 licentia quod ipse faciendum decreuit ro-
 boretur Vnde hi plerumque qui duces
 precepto vel non expectato impio agere
 dicentes cum hoste reipublice victori-
 am contulerunt sepe non tam gloriam
 assecuti sunt de victoria. quam de teme-
 ritate vel negligentia pena. Quid
 ergo merebitur transfuga stationis
 de desertor si ex disciplina militari
 tanta sceleritate corripitur triumphato-
 rum? In strategematibus iulij i-
 uenitur eleazarum lacemoniorum du-
 cem dixisse impatorum exequatui potius
 timendum esse quam hostem eo quod
 que in prelio dubiam mortem time-
 rant/ eos statione relicta certum ma-
 nebat supplicium. Lucius papili-
 us auresorum fabium raptulum magis-
 trum equitum que aduersus dictum
 eius prius prospere pugnauerat et
 post poposcit cesum/ securi percussurus/ non
 contentioni aut pabus militum con-
 cessit animaduersionem. cumque per-
 fugientem romam persecutus. ne ibi
 quidem remissio prius supplicij me-
 tu quam ad genua eius et fabius cum
 prece prolueretur et pietate senatus ac po-
 pulus rogaret Et ne enim credas hunc
 fecisse ex odio preteritum malli/ aut ipsi
 oso postea agnomem fuit. filium que is que

edictū patris cū hoste pugnauerat
 quibus victorē in cōspectu exeratus
 virgis cēsū securi percussit fuit autē
 disciplina militaris. sicut republi
 ce necessaria. ita et oibus graciosa.
 adeo quidē ut malli9 filii9 p se adū
 s9 patre exeratu seditionē parāte.
 negauerit tanti esse quēq; ut p
 ter illū corrūperetur disciplina mili
 tae. et obtinuit. ut ipm puniri pate
 rentur. **A**pi9 claudi9 ex hys q lo
 co cesserant deamū quēq; militē sor
 te ductū fuisse percussit. **F**abi9 ualē9
 consul ex duab9 legionib9 que loca
 cesserant vicienos sorte deductos in
 conspā militum securi percussit. **H**ic
 tūnos ex centurijs quarū statio ab
 hoste pūpta erat addidit securi

Quintus fabius maxim9 transfu
 gram dexteram pscidit. **M**arc9
 cato tradidit in furto dephensis in
 ter cōmilitones dexteram esse pcea
 sas. aut si benign9 i reū animadū
 tere voluissent. in pncipis sanguinē
 missū. **S**editio quoq; securi puo
 cat. ita tū ut p arbitrio duas in pe
 na paucorum. securitas et quies rei
 publice reformetur. **J**ulius cesar
 orta seditione militū. pauc9 percussit
 castra sedasse legit. **U** fidē militū re
 parasse. **C**plm 13 Quare angulo
pūcē milites. et q exauctorat9 nō
habet aliqd cū gladio telore romer
ai. et qre gladi9 incertus ē angulo

Hic iterdū ut ex delicto suo
 pūcē milites militiae angulo
 i hys maxie ubi sacre legi
 a cōmittūē Veteri nāq; iure statutū
 ē. **U** nouo nō ē abolitū. ut q nō ser
 uata militiae sacramēto religionem

quā pscitē impugnat. anguli amif
 sione mulctetur. **F**erē h edicto iu
 li9 cōpescuisse militē suū qn vrbē in
 gressis nō licuit hoies spoliare. aut
 tepla de orz. qd ei postmodū ingea
 uescente seditionē ipropauit. **M**uni
 nib9 nāq; romanis aubus iurati i
 pugre nō poterāt qd sacramēto mi
 liae suscepant defendendos. **H**ic
 quoq; gayus curio bello tartaricō
 circa dirachū cū vna de legionib9
 quinq; seditionē vidisset. ea pccete
 iussit inermem discinctā in cōspectu
 armati exeratus stramenta cōgite
 secare. **P**ostero autē die similiter fol
 lam discinctos milites facere. nullis
 pab9 legiois ipetrari ab eo potuit.
 ne sig ei9 smitteret nomēq; telore
Milites autē in supplemētū aliaz le
 gionū distribuē. **N**ō enī restituebā
 tur qui meruerāt pūari angulo. an
 q̄ eos pcceteris virtutū merita i
 signirent. **M**ilites qui ex cānensi
 pugna cedentes in sialiam fuerant
 delegati. postulauerāt a marco mar
 cello psula. ut in plū ducerēt. **M**lle
 senatū cōsuluit. senatus q; negauit
 placere sibi eis cōmitti republiā q
 eā deseruisset. **M**arcello tū pmissit
 facere qd videtē / lege tū pscripta
 ne qd eoz7 munē vacaret. nere da
 naret pūcio. a honore a reportaret
 i ptalia dū peni in ea fuisset. **D**ū
 vero angulo spoliati sūt. eis nec era
 pcedūt. nō militatib9 pūlegijs gau
 det. nec hnt aliqd cū gladio telore
 pmeratū. **I**deoq; pūta cōstitutione
 maiorū est gladi9 iseret9 angulo. ut
 collato honore cū guli. ptas q; ipi
 us gladi9 aliq̄ ten9 itelligat collata

Terrecte angulo decoratur/ ad mi-
 liciam quisquis accedit: qz eum expe-
 ditū esse ad numia reipublice offi-
 cii sui necessitas exigit. Accingi nā
 qd solet/ aui gerenda inuenit. et aui va-
 tatio datur. licet esse discantur. Vn-
 illud in libz regnozū Non eque
 gloriatur accina. vt discantus. qz
 sollicitudo laboris inuenit gloriā
 di licentiā non admittit. et oiciandi
 libertas et securitas quet plerum
 qd extollendā parte. **C**ingulū ex
 go idiciū laboris. labor honoris
 mentū. vt liqueat omnibus qd qui
 laborem indiciū milicie/ subire de-
 ceat. honorem gladii in militari
 angulo frustra portat. Ipsū quoqz
 anguli casta est significatio. nisi fide
 eius robozet et solidet labor. Vide
 as multos anguli honore tumetes.
 sed nisi honore impleat laboriosa
 merita. idem est ac si psolida substā-
 tia quis vendicat spumā. **P**rofecto
 dignus est priuilegiū ptere. qui cō-
 cessa sibi abutiatur potestate. **A**buti-
 tur autē quis. ul nō faciedo qd opoz-
 tet vel faciedo qd fieri non debet.
 Et cum vtrūqz sit malum. vt dicit
 peccatum delictū grauius esse solet.
 Deliquit enim qui non implet of-
 ficiū. sed plane peccat quisquis cō-
 mittit vitium. Albo siquidē nigū
 magis opponitur qd non album. et
 tristitia leticia magis impugnat qd
 spes aut timor. que neqz i leticia ca-
 tionem cadunt. nec ei maxime ad-
 uersatur. Et angulo quē abutiē-
 tā ille q non implet qd oportet ex
 milicie sacramēto. qd ille q impugnat
 milicie sacramētū Delinqt tū quū q

impugnat sicut hostis vetus. ignauo
 milite odibilior est. Vn qui repub-
 licā et ierrem manū/ militanibz ac-
 mis impugnat. iustissime exauoza-
 tur. tū illi qui si iurā hostile induc-
 rit. **S**ed p ceteris omnibz diuino
 et humano iure grauius feruntur sacri-
 legi et hū qui varijs perturbationibz
 impugnat etiā dei quibz lex non
 passionem dexteraū/ sed penā irro-
 gat capitalem. Si patrociniū illo-
 rum assumat aereo et de mostenes.
 si in defensione eoz linguam aciat
 et totū ingenij sui vires exhauriat
 quintilianus. si ultra viget sit. qd post
 deū in manu pnapis est. fortunās
 eoz et capita / qui legitimus suppli-
 cius feriantur tueri nō poterūt. **Q**
 si gladium suū aduersus tales nō
 exercit princeps. in seipsū procul du-
 bio puocat gladiū bis a autū que
 in ore suo gerit filius hominis gla-
 dium vtiqz qui viuus et efficax est.
 qui corpus findit. et animam mit-
 tit in iehennam ad quem obtusus
 est omnis gladius et omnis arma-
 tura fragilis fluida et infirma. pter
 illam quā sola cōstruit grācia in bo-
 noz fabrica merito. Sūt tamen
 pluri qui maloz damore operū
 qn milicie cōsecrandi angulū altari
 obtulerūt videntur protestari se ea-
 tūc animo accessisse vt altari et mi-
 nistris ei9. s. et deo q ibi colitur bel-
 lū denūciarent. Facilius crediderim
 hos malicie execratos. quam ad le-
 gitimam miliciam consecratos.
Capitulum de amumterāum
Qd disciplina militaris plurimū
 pdest. et qd miliciā maxime frangit

Dicoinde necessaria est disciplina militans. cuius quanta sit utilitas non facile dixerim. Ut enim dictum est romanis adeo profuit disciplina. ut oebes sue subirent ditioni. Alexander quoque Macedo exigua manu militans suscepit a parte sed doctam. qua assuefacta militie / oebes terrarum aggressus innumeras hostium copias fudit. Perses a trecentis laedemoniorum ad trimopilas vexatus. cum eos manu infinita plurimisque suorum amissis vix confessisset. in eo se deceptum dicebat quod multos quidem homines haberet. viros autem disciplinam tenentes nullos. Hoc quidem vere dixit. quod et fuga illa testatur. qua apud Salaminam turpiter victus. quae tot gentes in bella trahebat. ut duces non possent facile numerari vix una naue euasit. Fertur enim quod duces exercitus eius non presueverit sed multitudinem aliter numerare. quam singulis telis receptis a singulis ut ex numero telorum duam quoque numerum tenetur. Est autem dux usquequaque utilis. apud quem disciplina non viget. frustra sperat victoriam. qui animos manusque militum assidue non exercet. Milites subito deserit ducem. et laborem forte non sustinet. quem primum non exercuit labor. Caesaris animi fiducia robora vit quod ei res erat adversus militem subitum / ducemque emeritum. et quae longa pacis quiete dederat ducem. Sed et ubi victoria desperatur ad spem vindictae erigendus est animus. Est enim inter dum una salus victis nulla sperare salutem. et ut se victores putent / si non mo-

riantur multi. Magni namque muneris loco est / saccari ultione / et dispendium vite. vindictae solatio praesertim facile assumit pugnandi necessitate cui fugiendi imponitur difficultas. Audaces sunt qui bellum inferunt. et sepe dum alij honeste viriliterque mori cupiunt. felicitate vincunt. Audaces namque fortuna iuvat. et ut pugne discrimen iminet. de genere animos timore arguit. quo nichil ignominiosius est / huius qui nomen et officium militiae praesententur. Timidos namque gravissimae lex pellit militantis. Dum autem quae in re militari diligentissime praevendendum est. ne venus et vinum pugnantia peccata frangant. Semper enim vitia luxuria. sed eos duntaxat quos ante corumpit. eo quoque studiosissime praevigilanda est. quod in ditionem suam accipi me sicut Anchiochus tante luxuriae et superfluitatis insturiae auctum. ut eadem gregarij milites auctaligato faceret. procularentque materiam. cuius amorem populi dimittant. gens quoque parthorum sepius sumperatur. eo quod luxuriosissima est. Quicquid ad eos tractum mundi quoque tepore. Ibi enim emollit gentes demerita caeli. Dolent non in ore rominiprelitari. sed quoad possunt hostem eminus ledunt. Obsessas urbes / mora et viribus nesciunt expugnare. Pugnant procurrentibus equis. aut terga dantibus sepe etiam simantibus fugam. Signum huius ex antiquo more / non tuba. sed tympano datur. nec pugnare diu possunt. quia intolerabiles essent. si quanta est eorum impetustata esset perseverantia.

Natura taciti ad faciendū q̄ ad di-
cendū promptiores. In abū para-
fides dicti promissiq̄ nulla. Prina-
pibus metu. nō pudore vel religiōe
patet. Principatus vero quem cor-
cipit luxuria diu stare nō p̄t. aut si
steterit opprimente iudicio dei cuo-
met quicqd̄ imoderatio luxurie hau-
sit. Modum siquidem sui nescit. nec
ante intempantā reprimat q̄ ex in-
dulgentiore licentia in extremā tur-
pitudinem prolabatur. Affricorum
discute plagas. et historiaz testimo-
nio cōuincas regna eorum impulsu
luxurie esse subuersa. Inter cetera
refert troogus. q̄ postremus rex assi-
ricorum regnauit sardanappali. vir
muliere corruptior. Ad hunc viden-
dum quod nemini ante eum per-
missum fuerat p̄fectus cum admie-
ti magna ambitione egre obtinuit
fere. iuente eū inter scortoz greges/
purpurā toto nentem/ muliebri ha-
bitu cum molliae corporis. Hoculo
tū lasciuia omnes feminas atiret
pensa inter virgines parientem.
Quibz visis indignatus/ tali fenu-
ne eū viz in subiectum/ tractantez
fere. et arma habētes parere. pro-
gressus ad socios quid viderit refert
p̄ferat se ei parere posse qui feminā
se mallet esse q̄ virum. Sic igitur cō-
uincio. Qua ille audita. in aulam
regiam se recepit. Vbi extracta incē-
saz p̄ra. et diuicias suas in in-
cendū mittit. hoc solo mutatus vi-
ri. Et p̄cedentū quidem regum
robore a luxuria emollitū est. deinde
per singulos quasi per gradus inua-
lescente mollitia. in hoc tandē esse

minatū factum et cōminutū est. Im-
perū fere romanū exhaustū ē. et di-
uulsū. nerone ipante. cuius gula fere
oia deuorauit. maculauit libido. ex-
hausit auaricia. fregit ignauia. luxu-
ria cū supbia exmanuit. Hic nullā
veste bis induit. vt in aliquo ceteris
singulari glā p̄lucet. Sed dū roma
p̄misit/ totū orbe fecit igloriū. Quic-
qd̄ alioz q̄siuit idustria. huius ieracia
fere amisit. Capitū xv. Honos p̄
ceteris i disciplina viguisse et in eis
iulū cesarem floruisse p̄ ceteris

Sed cū oim gentiū exēpla
tuoluo disciplina rōnoz p̄
ceteris luceat. Hecis quoq̄
plurimū p̄fuisse legit disciplina. vt
in pauatate sua finitimis supat. cū
rōnis ausi sint sup ipio gētū dimi-
care. Q̄ fere autem extiterit. ex ver-
bis eorum colligitur quibz aduer-
sus romanos pugnaturis. vnus du-
cum ante adiem postulato silencio.
Vos inquit qui estis? Responsum
est. romani gentiū domini. Et ille
Ita fiet inquit si nos viceritis. Cui
tandē in conflictu pugnatum est.
Sed romani vicerunt et numero
plures et fortiores viribus. et exer-
citatiores vsu. multis tamen anis-
sis suorum. eo q̄ eis colluctatio fue-
rat aduersus populum disciplinali-
ter eruditū. Verū in tota re mili-
tari nichil vtilis. nichil clarus du-
ce erudito. Nā vltus et industria du-
cis efficacia exercitū sicut p̄bialis
dia solet q̄si alta lāe p̄ferat. Cesa-
reos triūphos dua poaus q̄ exerci-
tui vetustas asscripsit. Vt eni solin-
ait. q̄tū senia? a sergiū inē milites

tantū inter duces p̄mo inter omēs
hoīes cesar dictator enituit. Hui⁹
ductib⁹ vndeātes centū viginti et du
o milia hostiū cesa. minas annota
uit dignis collat⁹ quinquagesies. H
bis dimicauit. Marcū marcellū so
lus supgressus qui noues ⁊ trāces
pari modo fuerat p̄liatus. Ad h̄
nullus celerit⁹ scripsit. nemo veloci⁹
legit Quaternas etiā eplās phibe
tur simul dictasse benignitate ade
o p̄dit⁹. vt quos armis subegerat
demētia magis vicerit

Capitulū de amū sextū Que nrā
tib⁹ mala proueniant ab indisci

Splinatione.
Ed quid maior⁹ virtute re
plio ⁊ reuoluo. Defeat e
tas nrā ⁊ fere ad nichilū redacta est
honorib⁹ intumescit. honor⁹ nesci
ens gradus. vanitate noīm delecta
tur. ꝓtempta reū veritate et fructu
Aleator auceps. qd⁹ mag⁹ mire
re stulticiēs. et qui virilia nūq̄ trac
tauerūt. sed neq; nota habuerūt of
ficia cū ad opera lasciuie pilo fruti
tante autēq; idurata tāq̄ ihabiles
reprobātur. milite induūt. p̄mipila
tum ducatiq; affectant et seducto
res et doctores pollicētur officij qd
nūq̄ didicerunt. Porro nullū vnq̄
iperiū sic virtus dilatauit. cui⁹ isti
nō sufficiāt ꝓtrahere fines. aut oīo
vires euacuate Si michi nō credis
v? opib⁹ crede. Pudet dicere qd do
lor est et ignominia sustinere. Dū
armata nobis milicia stertit. dum
alienā expugnāt pudicia/ suā pro
stituit. dū nobiliū arāteūt domos
quiuia explozant. vt epulentur co

tidie splendite. dum ampullas ꝓro
iciunt. ⁊ sequipedalia verba. sine au
ore euadātes sarracenos ⁊ parthos
et si qd aliud hostili cēset noīe Dū
hoc faciūt milites glōsi ninicoling⁹ i
domitus isolesat. iermes h̄ritones
intumescūt. ipsosq; q̄ dicūtur palatini
conites ⁊ regū sāguine gloriātur.
fere ad deditionē ꝓpellūt ⁊ q̄si tribu
tarios faciūt. Nō est q̄ cū eis velit
manū ꝓferere. aut q̄ velit eā morte
qd valeat experiri. Armati iermes
ad cāpestra puocāt. h̄ iermes ad sil
uestria. qz de ꝓpzia virtute diffidit.
nemo nostrorū ꝓsequitur Vtinā me
morit tenuisset qd de asalpinis ro
mana narcat hystoria. an⁹ vba sue
hec Cisalpinorū iocolis ai feraz cor
pora plus q̄ humana erāt. h̄ exper
mento dephēsū ē. quia sicut vici⁹
corū p̄mo ipetu maior est q̄ virozū
ita sequēs minor est q̄ feminaz. Al
pina enī corpora humete celo edu
cata habent aliquid simile niubus
suis Cum mox incaluerint pugna.
statim in sudorem eunt ⁊ leui motu
quasi sole laxantur. **Alibi** quoq;
Alpinarum gentiū feritas facile vel
per mulieres ostēditur. que defiaen
tibus telis infantes suos afflictos
humī in ora militum aduersa misē
rūt. Si esset plane q̄ ipugnatēt ni
nicollinos nrōs pauldubio vicerēt
Sed vt ait amēt⁹ Nō est qui faci
at facēda. q̄ fere ꝓfia vltreonea natu
ra ꝓpellit Armata puinaā iermis
ibellis barbaries aggreditē de popu
lat⁹ ⁊ vastat. ⁊ q̄ domi sue esunt mili
te nostro cedente de nrō saciat. et
in nostro facit luxurie diem festum.

Numquid enim non credit miles qui non te
 pellit hoste irruente et imminente? Si
 vero nec amor patrie. nec e rerum damp
 na nec salutis iminentis ab hoste
 dispendium. vel pudoris stimulus. ut
 tem militiae me exatate debuerat. et
 cui iam inermis et insolens walejis
 insulstat. Proubialiter dia solet qz
 misera terra est. qua agaso vel muli
 o depopulatur. **¶** Quod si nulla exhor
 tatioe virili nam possunt milites ad
 virilia iatari. vel mres et vxores
 redendum eos urgeat ad virtute.
¶ Nam aliquid tale in prisais hysto
 rijs inuenitur. Cu enim irruentib9
 medis acies psaru pulsata in fuga
 ageretur. et onino desiciens. nec vic
 torem respicere audeat. mres et vx
 ores eoz passim obuia fugientib9
 occurrunt. et mulieru densata acie/
 wat vt in pliu reuertat. Nolentib9/
 sbata veste/obscena corpis onduit
 cogantes viui in vteros matru vel
 vxoru velint refugere. Hac repressi
 castigatione in pliu redeunt. et facta
 impressioe/qs fugiebāt fugere opu
 lerunt. Vna sic faciat vxores et mres
 nroz marchionu. dum qcu qz occa
 sioe patria seruet icolumē. et labē
 pudoris amoucant. **¶** Cplm xvij.
 Nobis a nratib9 exēpla esse vtutu
 et qz ciuitates in ytaliam condiderit
 breni9 sedz antiquas hystorias.

¶ Cui quod a nris nūc queri
 m9 ia pte deperit et eousqz
 maioz nostroz vtus ma
 nauit ad alios. vt plenitudo diuitē
 tene a fote videatur i niulos dese
 nisse ei neqz a rōnis/ et grecē tm no
 bis sunt exempla virtutis/ nā et do

mestie habudam9 Tradūt hysto
 rie brenū duce senonū. q exatū ro
 manozū apud flumē albā cōfecit ip
 sāqz vrbem romā irrupit. cepit / et
 cesis patrib9 / et sbacta ytaliam / inuasit
 grecā / vastans oia / vniuersis qz ter
 ribilis vsqz ad delphica appollinis
 templū. quod situ est in mōte parna
 so processit / ipsiusqz appollinis appe
 tens spolia scutuliter iocet9 ait to
 cupletes deos largiri hominib9 o
 portere. Hūc inqz tradūt de maio
 ri britānia que ab aduētū saxonū
 in insulam appellatur anglia oriun
 dum. **¶** Apud trogum popeiū in vi
 cesimo reperitur. qz senones galli cō
 militiones brenij cū in ytaliam venis
 sent. tuscos a suis sedibus expule
 runt in ea condiderūt vrbes egregi
 as. mediolanū. amas. brixiam.
 veronam. vergamū. tudentum atqz
 vincēā. Nam qz vrbe senensiu se
 nib9 suis. et valitudinarijs armen
 tarijs qz construxerunt. non modo
 fides hystorie. sed celebris traditio
 est / ex eo quide validior / qz seneses
 et liniamētis membror9 et venusta
 te faciei / et coloris grā / morib9 quo
 qz ipsis ad gallos et britones a q
 bus originem petierūt videtur ac
 cedere. Licet eos vetustas epis / orb
 plaga / sit9 regiois / quia9 finitimor9
 qb9 sāguie et morib9 diu pmixti sūt
 ex mag pte mutauerit. **¶** Rōdū tū
 colorē galliā cadore sciz / h oia ad
 viānoz similitudinē extēminasse suf
 fiaūt. **¶** Greā nāqz lac galac dicūt.
 Vn et galaxias lacte9 appellat et
 galli qsi colore lactei et galathe q
 qnz dā sūt gallo greā. i finib9 grece

quos gallozum milia occidit.
 Mansit at exerat9 ille/bzenno du
 ce/etūphator z sep iuic9. donec in
 surgē aus9 est in deos. ipm appolli
 nis deplhici iuades teplū. Vbi cū
 incole dei opē supplicat iplozaret. in
 uenē sup modū huānū insignis pul
 chritudis i delubzi culmine aspece
 rit. Audit9 ē eā strido: arc9 et stre
 pit9 armoz. Abito eā tēe motu
 psmontis abrupta galloz strauit
 exeratū Insecuta deinde tēpestas est
 q̄ grandine z frigore sauios absūp
 sit. Dux ipse bzenus cū dolore vul
 nerū ferre nō posset. pugione vitā si
 nuuit. Nec moueat quēq̄ vt dic
 tū est in templo visū esse appollinē.
 ad duas inuicti audacia correndā.
 delēdūq; exeratū qui pmittente
 deo/exigētib9 culpis hoīm/multas
 deleuerat natiōes. cū certū sit aeri
 as ptātes plurimū neq̄ae sue exer
 cere/in illos qui sane fidei expectes
 sūt. et vere religiois ignari. Eis nā
 q; grā subtrahitur: daturq; malign
 is spiritibus licētia nocendi. cum
 nisi domino permittēte omnino no
 cere non possint. nec si velint. Et si
 aut euangelico docetur testimonio
 non impetrata licētia non audeāt
 aut queant irruere in gregē porcoz.
 ¶ Capitū xviii. Exēpla recentū
hystoriaz. Et quomō rex henricus se
audus tēpestatē z pcellas regis ste
phanū serenauerit z pacauerit isulā
Et quia bzenū hystoria
 aliani forte nimis remota
 videbitur ad demonstrandā
 virtutē gentis cui nō notura. s; doc
 trina exeratū arc9 et forte dux de

est. accedo ppius et ea que fere sūt
 oibus nota cōpendioso sermone p
 ponā. ¶ Cund9 quāta virtute an
 glorū dacos danos ve fregent. mo
 tusq; cōpescuerit noeroz. vel ex ca
 pspiciū est q; ob egregie virtutē me
 ritū quā ibidē posset et patēt exera
 it. tanta nrā pme cohoztis honozē
 et p nos cōgress9 hostiū/vs; in hodi
 ernū diē in oibus prelīs obtinet.
 prouicia quoq; seueriana q̄ moxer
 no vsu et noie ab incolis wiltesica
 vocatur. eodem iure sibi vendicat co
 hozte subsidiana/ adiecta sibi deuo
 nia et cornubia. ¶ Ad tēpōā nrā des
 cendo. Rex angloz qui ruffus cog
 noiatus est. armis quidē strennu9.
 sed pau religiofus. et qui psecutiō
 sanctorū. Et pcepit sancti anselmi
 cōtuatē/spiciū inuidie quo suffoca
 tus est. in se visus est puocasse. Is
 inquā cenomānū expugnat. comitē
 cepit. nec tñ dignat9 ē eū arceali
 custodie māpāre. tātoq; opī attesta
 bitur impetū mone barbar9. ane
 si alio noie censere maluerit dicat.
 mons barbarus aut barbaroz.
 ¶ Transeo ad successore e9 hennā
 inditū regē. qui leo iusticie appella
 tus est/quē sicut publice notū est nō
 modo vrbes. sed et turres gallicū
 muerūt. Dz q̄liē regē scāozz amf
 so plio fregent et fugauerit. qz p
 lebre ē. et victorie ill9 in vtroq; reg
 no/q̄ publico plio interfecerunt/plu
 rimi testes extāt. ne replicāē notissi
 ma tediosū sit scientē pterea. ¶ For
 mānoz dux virū bellicosū/ armis
 strennum. qui iherosolima libera
 ta redierat. sub umbra nominis

quomodo ceperit alieni regni iugum
 sus terminos / referre supvacancum
 creba. cum etiā iuniores cundē cap-
 tum viderint in custodia publica / ha-
 bita tamen estimatiōe dignitate et
 sanguinis. Testatur hoc nozmāno
 tum proceres. alij capti. alij in carce-
 rati. alij exheredati in hodiernū di-
 em Sed et sepulchrū captiui ducis
 apud nos est. Postremo ne lōge
 petantur exēpla. nepos illi9 totius
 em si collate iam graae virtutū in
 finem coheserit menta. rex optim9
 apud britannias. nozmānozū et a
 quitanozū dux felici9 et primus
 tam amplitudine rerū q̄ splendorē
 virtutum q̄ strennu9. q̄ magnific9
 q̄ prudens et modestus ab ipsa ve-
 ita dicā infācia fuerit nec ipse liuor
 sileo aut dissimulare potest. cū opa
 rentia et manifesta sint. et a britā
 niam finib9 ad hispanie limites
 virtutis sue protulerit et cōtinuauit
 titulos sez ingeniu et rerum pru-
 dentia velox. ante pilos venit. dicē
 da taceatq̄ collet. et potis est nigru
 diao prefigere teca. Volēs nāq̄ de
 ne gentis puaricatūis punire ma-
 liā rupto federe. qd̄ iuramēto pro-
 uerum cū filia ledōis iustiae firmatū
 fuerat. nouozū pmisit sublimari fa-
 uorem. et i regno alieno regnare ho-
 minem p̄ceptozem boni et equi. cu-
 ius cōsilium infatuatū est ab inīcio.
 auis causa in iniquitate et perfidia
 fundata est / negligēte discipline. ut
 eo non tam regnante q̄ cōtūcente
 et collidente deu et populū prouo-
 cōtūtur omnes ad oia. Mensura nā
 q̄ iuris ius erat Inuadēs ergo reg-

num exheredauit. exclusit dominū.
 pro quo quidē si fides esset in hoīe / et
 decessozū meritū. et ex nōitate iura
 mēti / sibi fuerat moriēdū. vianas stu-
 duit corūpere nationēs cū p̄ncipib9
 matamoia p̄traxit et amicitias. ne
 quo dei bñficio puul9 qui adhuc va-
 giebat i auiis ad petitionē hēdita-
 tis possit accedere. Plurima q̄tē adū-
 sus inoētā machinabat. Sed in oī-
 b9 hīs mētia est inīq̄tas sibi. eoq̄
 inotuit. qz de9 verax est. q̄ fide quā
 deo suo dnoq̄ terreno nō seruauit.
 eā ne q̄q̄ repperit i subiectis. Eadē nā
 q̄mēsurā temensū est ei. q̄ ipse alijs
 p̄mēsus fuerat. Ac si oēs apud ennuū
 didicisset. neq̄ dedi neq̄ do ifideli au-
 q̄ fidem. Sed cū multa male pauca
 bene. illud quidē pessime egit. q̄ in
 contemptū dei in p̄p̄stos eius ma-
 nus inicat. non sine nota p̄fidie et
 proditiōis. quā nefarij operis me-
 rito contraxit apud oēs ut ad curā
 eius exinde nemo secrete accederet.
 Non tamen solos. et si primos ad-
 perniāe sui cepit ep̄scopos. s̄ omni-
 bus quos suspectos habuit. p̄ditiō-
 nis sue tetedit insidias. At incaptio-
 ne ep̄scopozū inīcium malozū fuit
 et ab ea die nō defuit gladi9 lateri
 ei9 et factū sūt sp̄ nouissima hoīs dete-
 riorā p̄ozib9. Quid multa? In dieb9
 ei9 multiplicata sūt mala i terra. ut
 si q̄s ea sumatū recēseat. hystoria ta-
 sephi possit excedere. Venūptū se il-
 lis pueri de9 opposuit. et fere ate r̄ta-
 te et mun9 militate / sic malignatū
 impetū fregit ut theodosio iuniorē
 quē hystorie cōferunt alexādzo quāq̄
 dicitur sic nō esse. et vīnam nunq̄

inueniatur inferior. Nec mora in p
 mis adoleſcentie aſis impubes ad
 huc miliciam aggreſſus eſt/vultuq;
 fedozi ⁊ foztiozi manu diuini aux
 ilij hoſtium corda concuſſit ⁊ fregit
 Et tuncq; inſurrexerunt in eū reges
 francozū ⁊ anglozum. collectis viri
 b9 ſuis ⁊ utroq; immanioz hoſtis eu
 ſtachi9 ille foztiozius regis francozū.
 qui ppiam agens cauſam nō tam
 patri q̄ ſibi paternū dyadema con
 ſeruare nitebatur. Et eos quide nō
 modo viriliter neoptolemus noſter
 ſuſtinuit. ſ; ex maxima pte potenter
 ſuperauit. Vñ taci9 dolore cordis
 intrinſecus euſtachi9 quem pdixi q̄
 i vita optimū fecit reb9 exceſſit huā
 nis. que le tantib9 bonis. ⁊ publice
 fortune aggratulantib9. qm hoc fla
 gellū aliū patrie iminebat luxerūt
 ābubaiarū collegia. pharmano
 le mediā. numi. balatrones. hoc
 gen9 omne. Ne tamē obitus eius
 glorie duas noſtri quicq; detrahēt
 deditionē. chzaumerſie in cui9 ſubi
 diū cū patre venerat. in manu vali
 da ⁊ numero aplozi nimis arma
 tus. militū inſtrua9 copia ſuſtinuit
 pſens ⁊ vidit. Dux autē conſilio v
 ni9 pmonitus. inter caſtrum qd rex
 munierat ⁊ regis copias. ſuū ſed lā
 ge nunozem exeratū interiecit. Ne
 tamē hoc alienigene aſcribant viri
 b9 ſuis noſtro papue milite niteba
 tur. Ad hoc demū exigētib9 culpis
 perduct9 eſt qui regnū occupauerat
 vt cogereſt exheredare filium ⁊ du
 ti cedere regni ſucceſſionē. ⁊ totius
 regni proceres et miliciam fidelita
 te pſuta obligat. ¶ Tranſeo ad ob

ſidionem chiuoni9 quia ibi āglos
 ⁊ nozmannos quos iā multiplex
 confederatio vniuit pzeapuos et
 magis ſtrenuos in captione caſtri
 exiſſe nullus ignozat Nam ſileo
 de vācto ⁊ toto minozis britānie
 q̄uis grandis pzoouina ſit comita
 tu. qui rebellis eſſet in hodiernū di
 em niſi robur gentis anglozum eſ
 ſet foztudini. Hoc ipm aut vena9
 ā amore ⁊ v̄tute allea9. iactu ei ē
 illuſtas bleſentium ⁊ carnotenſiū
 romes caſtra q̄ pupillaris etatis
 tempore amiſſa fuerāt. ducatu noz
 mannozum reſtituit. Longum eſt ſi
 indita geſta tanti pzinapis enume
 rare contendam. que ſicut omnes ā
 micari neceſſe eſt/ita plene deſcribē
 rogo in quo ſi iuxta p̄cedentis ſuū
 curſū ſibi diu ſucceſſerit p̄ſpica ſura
 te poterunt ozoi9. egiſſipus ⁊ tra
 gus. Ceterū adoleſcentie exitus a
 liquib9 ſuſpica9 ē. ⁊ v̄tinā ſuſpica a
 bonis timeatur. ¶ Eplm p̄x. De
honore militib9 exhibendo ⁊ motel
tia idiōta. ⁊ q̄ miliae arte tradide
tint. ⁊ generalia q̄dam p̄cepta eoz
Quid moroz in p̄mentatioe
 gentē. quā de natura p̄ſtat
 eē laudabile? Beati9 euge
 ni9 tam ad quecūq; vellet applica
 ri dixit eſſe p̄doneam. ⁊ p̄ſeſtāam
 alijs niſi leuitas ip̄dieret. ⁊ ſi
 ti hanibal negabat poſſe via roma
 nos. niſi in patria ſua. ita ⁊ hec dū
 peregrinatur. inuincibilis eſt. Nam in
 ſedib9 ſuis ſaali9 expugnatur. Hoc
 autē forte tōe hnt cū ceter9 gētib9
 incolē britanniārum atq; p̄talie.

Si recte vero fuerint instituti et doc-
trina exercitatioe firmaverint. hono-
rati incedant. habeatur patrie defenso-
res niteant cultu qui tñ viros de-
at. nā cultus lascivior nec in mulie-
bz sexu vicio caret à nota. Crebro
nāq̄ cōpū est in bellis miliaē/lasci-
ventē. et splendidū apparatus nō tā-
nūib9 conferre victoria: q̄ hostes i-
uitate ad p̄dam. vñ et hānibal cū a-
pud regem aethyochū moraret cau-
sa p̄sugij facitissime caullat9 est. et
rege ostentate exercitū/insignib9 au-
reis et argenteis florentē. induentē
aure9 cū salab9 et cū turrib9 elephā-
tos et oēm equitatu frenis epifijs
monilib9 ac faleris p̄fulgentē. Cū
ergo rex contemplatione tāti ac tā oz-
nati exercitus glābūd9 hānibalem
aspexisset. Putas ne inquit satis
esse romanis hec oīa? Tūc pen9
elutens ignavia imbelliaq̄ militū
eius p̄iose armatoz. Plane inq̄t
satis esse credo. et si romani auarissi-
mi sint. lepide quidē breuiter et a-
rte Nam rex de numero exercit9
et de estimata eq̄paratioe q̄siuerat.
et illū liquet respōdisse de preda
Deniq̄ si naso a miliaa artis sus-
arret et iubet procul esse iuuenes vt
fēa cōptos. quis credat eos ad ro-
bustam miliaā admittendos? Opifi-
tes artū singulatū id tēū suatū p̄
reteris ornāt. a quib9 se scūt p̄ cete-
ris honorari. Vñ liquet milites o-
portere armis q̄ vestib9 nitidiores
esse. Eneas a digitis gemmas ad-
ensem. iureo ad paula legitur tras-
tulisse Machabeos q̄stat clipeos ut
auasse et ex fulgore eozū fortitudi-

nē gentiū dissipatam. eos tamē cre-
dibile est veste cōi fuisse contentos
Nihil est qd nun9 deceat milite q̄
cultus mollior et delias vestiu exq̄si-
te. nisi forte cū trasone ad munitio-
nē thaidis expugnāda. veneri deuo-
uerit miliaā suā morte q̄septo Doe-
des quoq̄ vitāde sūt. et medioarita-
ti q̄ aureo icedit tramite/iugitē isiste-
dū Hoc at volo ire psuasū nratib9 si
exercantē v̄tutē nō deesse. q̄ tñ fre-
quet itādit si nō disciplina firmatē
Arte vō rei militari laedemonij
tradidisse dicūt. vñ et hānibal y tali-
am petitur9. laedemoniū quesitū
ductore armoz Qui desiderat pacē
p̄paret bellū. q̄ victoria cupit/dilige-
ter ibuat militem. q̄ scādus optat
cū t9 diminet arte nō casu Nemo
prouocare. nemo offēdere audeat
quē scit supiozē fore si pugnet
Atheniēses vnū pre ceteris mādasse
militib9/p̄sci loquūē ānales
Miles nūdū emerit9 exercitio et labo-
ri iugiter assuescat Nā hec solēt in-
castro sanitate. et in cōsictu p̄stare
victoria Itē etiā tradiderūt. quia in-
peditib9 robur consistit exercit9. et
p̄tū aptū ēē miliaē q̄ nisi eques-
sit/pugnare nō nouit. deruptū nec
exerceri nec ad pugnā vocatur vtili-
ter cū supēdia nō p̄cedūt. Si enī
subtrahas alimēta: tibi miles ob-
sequiū negabit aut fidē Fames enī
vt dia solet pugnat inter9. et sola
hec q̄ tutissia vidēt expugnat Res-
at plebs ieiuna timē Si vō alimē-
ta proesserit nūc timore pene. nūc
p̄muoz spe ad offiāū inatetur Sic
vbiq̄ capi ductores. et militarium

exercitiorum magistrum. et hijs ipsis etiam
 proueniant et videbis in breui ge-
 tem in id virtutis esse reductam. quo
 vigeat. quando maximus imperato-
 rum iulius cesar terata questit. osten-
 dit terga britannis. ¶ Sed et de
 liberationes castrenses fictiæ tamē
 frequēti agitentur. ut in hijs exer-
 citat9 milites aut vsus exegerit quid
 maxime expediat sciat eligere. Si
 vō res fuerit seria lateat militē. co-
 quē militare p̄ceptū est. qd fieri debe-
 at tractato aut multis. qd vero factu-
 tus sis aut pauissimis et fidelissimis
 vel potius ipse teat. raro enim manet
 absconditū. qd ad noticiā multitu-
 dinis venit. ¶ Militaria qz p̄cepta
 et exēpla strenuorum in morib9 sepe
 referenda sūt. ut hijs ad sciaz instrua-
 tur. illis accendatur et animetur ad
 virtutē. ¶ Nec tamen p̄positū meū
 est rei militaris hic arte tradē. que
 quidē maxima est et p̄necessaria. et
 sū qua ut verbis plutharchi utar.
 manent quilibz intelligitē p̄cipat9.
 Quā si quis ediscē voluerit adeat ca-
 thonē cōsolinū. legat et illa q̄ corne-
 li9 cels9. q̄ iulius igni9. q̄ vegetius
 tenat9. cui9 eo qd elegatissime et di-
 ligētissime rei militaris arte tradidit.
 licet exēpla p̄strinxerit. plura i serui
 legat in quā q̄ isti poster9 p̄scribēda
 duxerūt. Hoc tū in oim artū utili-
 tate v̄latur. ut neq̄ p̄ceptis exer-
 citiū desit. Nā sicut ait cæro. in vnā
 quāqz rem dare p̄cepta fallimur
 est. sed cum efficaciter exsequi labo-
 riosissimum. ¶ Quod vero in p̄cep-
 tis eloquētie ad herennium scribens
 de arte dicendi asseruit. eā scilicet in

efficacē et inutile esse sine vsu et ex-
 ercitatōe dicendi. ad oēs artes ar-
 bitore trāsserendū. quaten9 non sic
 manetur vsu. nec exercitio roboran-
 tur. Ad eo quidē ut si arte vsuqz dis-
 soas. vtilior sit vsus expertis artis
 q̄ ars que sui vsū non habet. Nam
 et dauid in funda et lapide quoz pe-
 ricā et vsu habebat allophilū stea-
 uit. et in baculo suo aggredi ausus
 est virū aitis terribilē. et bellatorē
 ab adolescentia sua. Reicāqz lozi-
 tam regiā et arma quibus exercita-
 tus non fuerat. ratus omnia impedi-
 mento esse militat. quoz vsus exer-
 citio nō firmat. ¶ Ceterū sicut ars
 sterilis est vs9 ignara. sic et vs9 im-
 perfectus est qui ex arte non proue-
 nit. Est ergo singulorū inuā a na-
 tura. qua reluctante. et ut dia solet
 in vita minerua nichil recte aggre-
 dimur. Progressus ab vsu. ab arte
 perfectio. si tamē iugi exercitatioe
 fuerit solidata. Obtinet hoc in libe-
 ralib9. virilib9. et mechanicis. aut
 si que sūt quoz nondū audierimus
 mentionē. ut ars infanda sit sine
 vsu et vs9 temerari9 sū arte. Militia
 a ergo sū arte iners est. in officiosa
 sū vsu. Quo arte q̄ miles esse volu-
 erit. p̄discat arte. eāqz vsu exercitio
 qz firmet. ut aut clet9 fuerit et mili-
 tie sacramēto asscipet9 republice et
 sibi utiliter viuat. et non sit prout
 plutharchus ait manus manca.
 ¶ Hijs enī verbis in institutione tra-
 iani nouissime vs9 est aut a manib9
 plaps9 est ad pedes. Dequamur q̄
 eū. ut sicut ipse ait q̄ soccos pedib9
 faciamus. ut non offendantur ad

lapidē/obiēre aliū/quē multiplex
 igit cas⁹ Ca^mxx. Qui sit p̄tes
reipublice et de cura eis impendenda.

Pedes quidē qui humilioza
 exercent officia/ appellantē
 quozū obseq̄o tot⁹ reipub
 lice membra per terrā gradiuntur.
 In hys quidē agricolaz ratio verti
 tur. qui terre semp adherent. siue in
 sationabil⁹ siue in cōstituis. siue in
 piscuis. siue in floreis agiterā. Hys
 etiā aggregantur multe species la
 nificij artesq; mechanicę/que in lig
 no/ferro/ere/metallisq; varijs cōsis
 tunt. ceruiles quoq; obsecūdatiōes
 et multiplicis vicius acquirendi vi
 teq; sustentande. aut rem familiatē
 amplificādi forme. que nec ad pre
 stendi p̄tinēt auctoritatē/ ⁊ vniūsi
 tati reipublice vsq; quaq; proficiūt.
 Hec aut tot sunt. vt reipublica nō
 oīpedes canceos. sed et centipedes
 pedū numerositate transcendat. Et
 quidē p̄ multitudinē numerari nō
 possūt. ai tamē nō infinita sint per
 naturā: sed qz tam varie figure sūt:
 vt nullus vnq; officiozū scriptoz in
 singulas species eoz specialia pre
 cepta dederit. Verū quod genera
 le est oībus ⁊ singulis proauatur.
 vt legē scilicet limites nō excedāt.
 et ad publicā vtilitatē ōnia refecan
 tur. Debent aut obsequiū inferiora
 superioribus. que omnia eisdem vi
 cissim debent necessariū subsidiū p̄
 uidere. Unde plutarchus ea dicit
in omnibus exequēda. que humilio
ribus id est multitudinē prosūt. nā
pauitas semper pluribus cedit. Ea
ergo causa instituti sūt magistrat⁹

vt a subditis iniurie propulsentur
 ipsaq; reipublica/ quasi illoz opifici
 o calaetur. Est enī quasi discalciata
 quando iniurijs exponitur. quo ni
 chil potest ignominiosi⁹ esse geren
 tibus magistratū. Afflictus namq;
 populus quasi podagra p̄ncipis ac
 guit et cōuinat. Tunc at totius rei
 publice salus incolimis p̄cedatq;
 erit. si superiora mēbra se impendat
 inferioribus. ⁊ inferiora superiorib⁹
 pari iure respondeāt. vt singula sit
 quasi aliozū ad iuūē membra ⁊ in
 eo sibi quisq; maxime credat esse cō
 sultū. in quo alijs vtilius nouerit
 esse p̄specū. Ca^mxxi. Reipubli
cā ad nature similitudinē ordināda
et ordinē ab apibus mutuandam.

Scripserunt de reipublica et si
 diuerso modo aaro et pla
 to. ai alter qualis esse debe
 at differuent. alter qualis fuerit a
 maioribus instituta. Hanc tamen
 vterq; ⁊ institute ⁊ institucnde p̄re
 scripsit formulā. vt vita ciuilis na
 turā imitetur quā optimā viuendi
 ductē cepissime noiāuim⁹. Alioquin
 nō modo iauilis. sed potius bestial
 ⁊ bruta rite censebitur. Que sit autē
 nature institutio ipa rationis experi
 entia monstrare sufficiat. Poetaz
doctissim⁹ maro ad quē plutarch⁹
suū destinat traianū. vt ciuile vitā
ab apibus mutuetur. Ammiranda
canit leuū spectacula rez. Dole ca
munes natos cōsortia tecta. Urbis
hnt/magnis agitāt s̄b legib⁹ eū.
Et p̄ziam sole certos nouere pena
tes. vetereq; hyemis meōres. esta
te labore. expiūt. ⁊ in mediū q̄sita

reponit. Namque alie victu iuigilat
 et federe pacto Exeretur agnus. per
 itra septa domozz Narasi lacina.
 et lentu de cortice gluten Prima fo
 uis ponit fucamia. deinde tenaces
 Suspēdūt ceras. alie spē gētis ad
 ultos Educūt fer9. alie purissima
 mella Hallāt et liquido distendūt
 uctare cellas. Sūt q̄b9 ad portas
 cedit custodia sortis. Inq; vicē spe
 culatur aq; / et nubila celi. Aut one
 ra accipiūt venientū. ā agmie fō.
 Ignauū fūos per9 a p̄sepib9 arce
 feruet opus. redolentq; thimo. fra
 grātia mella. Tū veluti lētis ado
 pes fulmia massis Cū p̄p̄cāt alij
 taurinis follibus auras. Accipiūt
 reddūtq; alij stridētia tingūt. Era
 laui. gemit ipositis iaudib9 antrū.
 Illi int̄ sese magna vi brachia tol
 lūt. In numerū versātq; tenaci for
 aipe ferū. Nō alit̄ si pua licet cōpa
 nere magnis. Cicropias innat9 a
 pes amor vrgēt hūdi. Munere quē
 q; suo grādeuis opida cure. Et mu
 nire fauos. et de dala fingere tecta.
 At fesse multa referunt se nocte mi
 nores. Cura thimo plene pascūt
 et arbuta passim. Et gloucas sali
 ces. cassiamq; crocū q; rubetē. Et pi
 quē tiliam. ferrugineosq; iactos.
 Oib9 vna quies opozz. laboz oib9
 vni. Mane ruit portis. nusq; mo
 ra. uis9 castē Vesper vbi pastu. tā
 dem de cedere cāpis. Ammonuit. tū
 tecta petūt. tū corpa curāt. Fit soni
 tus. musatq; horas. et linuā arcū.
 Post vbi iā thalamus se p̄posuere
 lectur. In noctē. fessosq; sopoz su9
 occupat art9. Nec vero a stabulis

pluvia impēctē recedūt. Tō gias.
 aut credūt sese aduentatib9 curis.
 Sed arcūtute sub menib9 vrbis a
 quatur. Exarsusq; bzeucs tēptat
 et sepe lapillos. Et ambe istabiles
 fluctu iactate saburā. Tollūt. hys
 sese pinania nubila librant. Illum
 ateo placuisse apib9 mirabē more.
 Qd nec cōcubitu idulgēt nec co
 pa segnes. In venere solūūt. aut fe
 tus nexib9 edunt. Vex ipse folijs
 natos et suauibus herbis. Ore le
 gunt. ipse regem puosq; quiritēs.
 Suffiaunt. aulā q; et aerea regna
 resigunt. Depe eam duns erant
 do in rotibus alas. Attriuere vltro
 q; animā sub fasce de dēt. Van
 tus amor florum. et generandi glo
 ria mellis. Ergo ipsas quis agus
 ti termin9 eui Exapiat. neq; enim
 plus septima duatur estas. At ge
 nus imortale manet. multosq; p a
 nos. Stat fortuna domus. et au nu
 merat̄ auozū. Preterea regē nō sic
 egipt9 zigēs Lidia nec ppli partho
 eu aut med9 hidaspes. Obsenāt.
 rege icolumi mēs omib9 vna est. A
 mi so rube fide m. Astudatq; mella.
 Diripuerē ipse. eadē crates soluere
 fauoz. Ille opum custos. illū ani
 ratū et omē Cirāstāt strepitu ten
 so. stipatq; frequētes. Et sepe attol
 lūt humeris. et vroz bello. Ob
 lectat. pulchra q; petunt p vincta
 morte. **R**eipublice oēs auctores
 parre. rez publicaz reuolue hys
 torias. vita auilis tibi rectius. et e
 legantius nusq; occurret Essentq;
 pauldubio beate ciuitatez si hanc
 sibi viuendi p̄sēberēt forma.

Capitulum vicesimum secundum. De
sine prudentia et sollicitudine nullus
magistratus subsistit iolumis. nec
viget res publica cuius caput infir-
mat.

Ita quoque venerabilia si
apud insistant vestigijs via
pendiosissima et expedita
proficiuntur ad vitam. Vide apud
maronem fundamenta cartaginis et
eius collatione beate urbis auspici
a potens amicitia. Omnium namque la-
tore commune agnosces. et neminem
oari. ipsam reginam cuius ope/aiu-
tatis structura consurgit. et si labo-
ri inferiorum manus suas nequaquam im-
miscet. oculos tamen impendit ope-
ri. Et totius mentis exercet sollicitu-
dinem. Nam sine prudentia et sollici-
tudine non modo res publica non pro-
cedit. sed nec minima consistit domus.
Unde in commendatione vixit home-
ris ei comitis docet se prudentiam af-
fuisse. quam ritu poetico minerva non
apparet. Imitatorum quoque illius maro/
viam insignem armis et pietate descri-
bens. et que dignum censuit ut patre
faceret romanorum ei in recte gerendis
oibus achate sociavit. eo quod sollicitu-
do prudentie que gerenda sunt rectissi-
me promouet. et viro arcuspecto sic
negotia sepe procedunt. ut nullis in-
sidiantium dolis prepediatur. et qua
si inuisibilis via gerendorum non pub-
licata. ad sine intentionis perueiat
destinata. Eleganter quidem cum nec
res militaris. nec pietatis opus sine
sollicitudine et prudentia valeat ex-
eceri. si fidelis utique contractus est.
cum sollicitudo prudentie sociatur. qua

et ingenium perspicax retunditur odo.
et sollicitudo non proficit nisi diuinitus
bene fundamento nitatur. Alterius
sic altera poscit opere res et coniuuat
amicie. Sed cuiuslibet rei quilibet rec-
ta inia non procedunt. minerva re-
cedente. **P**rocedat tibi poeta ma-
tuanus. qui sub ymagine fabularum
totius phie exprimit veritate. Atte-
de ergo nouorum animi diligentia.
Qualis apes estate noua per florem
a rura. Exercet sub sole labor. cum
gentis adultos. educant fetus. aut
ai liquantia mella. Stipant et dul-
ci distendunt nectare cellas. aut one-
ra accipiunt venientium. aut agmine
facto. Ignauum furcos pecus a prese-
pibus arcent. Feruet opus. et dolet
quod thymo stegantia mella. Ita va-
rys tenentur occupationibus auces.
et dum sic voluntur officia singulorum
ut vniuersitati prospiciatur. dum ius-
ticia colitur. sine omnium mellea dulce-
do perfundit. **V**erumptamen nullus
rei politice diuerturna est felicitas.
nisi vniuersitati prospiciat caput in-
colume. Sed si non noueris. vel dido-
nis docearis exemplo. Quanta eni-
leuitate cneas admittitur. quanta
cito inuenit gratiam. homo ignotus.
exul fugitiuus. cuius causa ignota est
persona suspecta. Quanta curiositate
excepte se ab auribus principum fabulo-
se narrationes. hominis sua euacuat. cul-
pa. appam quereit gloriis. et id captat.
vni possit auditorum subuertere mentes.
Precedunt ergo ad introitum hominis symo-
nes blandi. illecebre laudem conualiat
hospicij gratiam. zuniu accurati istru-
it omnem captata sedulitas. fabule se

quātur cōiuiua/venandi multiplici
 q̄ luxurie leuitas comitatur inces
 tū. Parūt hec incendū. desolatio
 nem a.ū. 7 perpetue hostilitatis p
 rogan: causas. Hic finis feminei ce
 effeminati regni. quod licet virtus
 habuerit fundamentū: succedēti
 b9 prosperis minime potuit inueni
 re p̄cessum. Teuiter admissus est q̄
 q̄uis ex pietatis officio. vt hospes
 nō fuerat excludend9. oportuni9 ta
 men fuerat eū vt aduenam nō qua
 si iudicem introire. Cplm xxij.
Teuitate sicut loquendi ita audi
endi vitandam. 7 qd̄ finis volupta
tis p̄nia est.

Omnia inquit fac cū cōsilio
 7 post factum nō penitebis
 Preterea sicut p̄napem le
 uia p̄ferre nō deat sic nec facilem q̄
 tem esse ad leuia audienda. At ei
 sapientia Princeps qui libenter au
 dit verba mendacij. oēs mistros ha
 bz ipios Cōfabulatioib9 7 quiuise
 se totis virib9 imiscet venus. cui9 q̄
 pzima missilia libēter admittit. q̄n
 posteriozeibus vulneretur grauius
 vix euadit. Dis9 7 alloquiū. cōtac
tus. 7 oscula. factū. sicut se p̄cedunt
ordine: ita ex necessitate doloris in
ferūt p̄tum. Voluptatis siquidem
 finis p̄nia est. Si michi nō credis
 vel demosteni crede. qui satis v̄ba
 ne hoc laidi d̄z respondiisse. Hec at
 lais chorinthia. ob elegantiam ve
 nustateq̄ forme. grandem pecuniā
 pmerebat. Conuentusq̄ ad eam di
 uoz hominū ex oī greca celebres
 erant. Nec admittebat nisi qui da
 bat que p̄secebatur. P̄secebat autē

illa ninuū quātū. Hinc notum est
 frequens illud p̄uerbium apud gre
 cos. frustra quis corinthū tendit ad
 laidem nisi queat aut velit dare qd̄
 posatur. Ad hanc ille demostenes
 clanculo adit. 7 vt copīa sui faceret
 petit. At lais hoc quantum popos
 cit. quod nostratis nūmi denarium
 faciat decies mille. Equaturq̄ me
 ditati talēti maioris qd̄ nostratē
 narij viginti milia claudit Tali pe
 tulantia mulier. atq̄ pecunie mag
 nitudine icus expaudis demoste
 nes auertitur. Et discedens ego i
 quit/penitere tanti nō emo
 ne proximiora? Nosti quis dixerit
 qz habet hoc voluptas omnis / si
 mulis agit fruentes. opūq̄ par vo
 lantū/vbi grata mella fudit/fugit
 7 nimis tenaci ferit ita corda mor
 su. Inicia nāq̄ cupidinis dulcia sunt
 sup mel 7 fauū. at nouissima eius
 quous absinthio amara. Quis
 est enim finis confabulationis con
 uiuozum 7 explete libidinis nisi pi
 ra incensa 7 que in omnes aues de
 solationis incendia spargit?
Cplm xxiiij. Vicia potestatum
ferenda sūt eo q̄ in eis auspicio pub
lice salutis constat. 7 q̄ dispensata
res salutis sunt sicut stomachus in
corpore animali nutritua disp̄t 7
hoc ex sententia domini adriani pa
pe quarti

Vnde inquit salomō ad for
 micam. o piger. vt prou
 dentia habeatur. At p̄fus
 mittit vitū politia ad apes vt ab il
 lis suū discat officia. cui si t̄rij acq̄
 uisset neq̄ luxurie indulisset. 7 de

gentis incolumitate perpetua gau-
 det. Sed quia viam in muliere
 domina radicauit/effeminati aures
 subdixerunt colla virtuti. Porro
 si in officio virtutum sit remissior
 preparatus. colendū ē enī et sicut apes
 in humeris regē suū attollūt/ita sibi
 lecti quos pedes et membra esse p-
 dixim⁹ dū modo pncios⁹ vicij⁹ nō
 sit omniodum ei exhibeant famula-
 tum. Nam et si laboret vicij⁹ ferē
 dū est tanq̄ in quo salutē auspicia
 provincialib⁹ extāt. Rege incolumi-
 mēs oib⁹ vno A. nullo tūpe fidē
 Illiria et traxes cotidiano exercicio
 idurati. glā bellicē laudis finitimos
 macedones terrebāt. Qui plio pul-
 si. rege suo regis defuncti filio i amnis
 plato et pone acē posito: acū ita
 mē repenere t̄q̄ ideo vici fuisset. qd
 bellatib⁹ defuerat auspicia regē sui
 dictores futuri. vel ppter ea q̄ ex su-
 perstitione vel fide/animū vincendi
 repēat. Nam et misericordia infantis
 eos tenebat/quem si vici esset cap-
 tiuū de rege facere videbatur. Cōser-
 to itaq̄ p̄elio magna cede illinuos
 fuderat on̄dentes hostib⁹ suis p̄ore
 bello/regem/ nō v̄tute macedonib⁹
 defuisse. Quanti ergo esse debet tā
 prouocatus etate et dignitate. si tāti
 habeatur vtroq̄ p̄uchend⁹? Tūc
 nūc dur⁹ videatur tractare pplm. ta-
 mē auctoritas dignitate et utilitas
 officij debent puincialiū aīos miti-
 gate. Memi me causa visitandi
 dīm adrianū p̄tifficē quartū. q̄ me
 i vltiorē familiaritate admiserat:
 p̄fectū in apuliam. Mansiq̄ aī eo
 beneuolenti ferme tres menses Cum

itaq̄ vt fieri solet inter amicos / se-
 pe super plurimis cōferrem⁹. et ip̄o
 quid de se et ec̄cia romana sentirent
 hoīes a me familiar⁹ et diligēt⁹ q̄
 teret. ego apud eū vsus spūs liber-
 tate: mala que i diuersis puincij⁹
 audieram patenter exposui. Sicut
 enī dicebat a multis romana ec̄cia
 q̄ mē oīm ec̄ciarū est se nō tā m̄tem
 exhibet alijs q̄ noueram. Sed et
 in ea scabe et pharisei ponentes ons-
 ra ipotabilia in humeris hominū
 que digito non contingunt. Dñan-
 tur in dero. nec forma sūt gregi q̄
 recto calle pergit ad vitam. p̄iosa
 supleatlem congerūt. auro et argē-
 to onerāt mensas. sibi ec̄a ab aua-
 ricia nimis pa. Na paup aut null⁹
 aut carus admittitur que iterdum
 nō tam xp̄us q̄ vana glā introdu-
 at. Cōcutiūt ec̄cias. lites extant.
 collidunt decum et populū. labori-
 b⁹ et miserij⁹ afflictorū nequaq̄ cō-
 p̄aūtur. ec̄ciarū le tantur spolijs.
 et questū omnē reputāt pietatē. Jus-
 ticiam nō tā veritati q̄ p̄cio reddūt
 Oīa nāq̄ cum p̄cio hodie. sed nec
 cras aliquid sine p̄cio obtinebis.
 Noctē sepius et i eo demoēs/imitā-
 tur. q̄ tūc p̄desse putāt aī nocē de-
 sistūt. exceptē pauc⁹ q̄ nomē et officia
 un pastoris implēt. Sed et ip̄e roma-
 n⁹ p̄tiffex oib⁹ grauis et fere itolera-
 bil est. Preterea oēs arguūt q̄ tūc
 ab⁹ et collatib⁹ ec̄ijs q̄s p̄m cō-
 staurit deuotio. altariibus quoq̄ in
 cultis / palatia exstuit. Hipse non
 modo purpuratus. sed deauratus i-
 cedit. Pallatia splendet sacerdotū
 et in manib⁹ eoz xp̄i sordidat ec̄cia

Prouinciarum diripiunt spolia. ac si
 thesauros crederent studeant reparare.
 Sed recte cum eis agit altissimus. quoniam
 et ipsi alijs et sepe vilissimis homini-
 bus danti sunt in direptionem. Et ut
 opinor dum sic in inuio errauerunt. nu-
 nunquam teneat eis flagellum domini. Quod
 siquidem domini locutum est. quia quo in-
 dicio iudicauerint iudicabuntur. et
 sua mensura remetiet eis. Antiquus
 dictum mentiri non nouit. Hec inquam
 pater loquitur populis quando qui-
 de vis ut illis tibi sententias profe-
 ram? Et tu inquit quid sentis? An-
 gustie inquam sunt vndique. Vereor eni-
 ne mendacii vel adulationis contra
 ham notam si solus populo quod dixerit.
 Sin autem / reatum vereor maiestatis.
 ne tanquam qui os meum in celum posu-
 erim tunc videat meruisse. verum
 tamen quod quidam sancte potentione
 presbiter cardinalis populo testimo-
 nium prohibet. ei vbi quod contradicere
 non presumo. Asserit enim in romana
 ecclesia quaedam duplicatis esse radicem et
 fomentum auaricie que caput et radix est
 omnium malorum. Neque id quidem in agu-
 lo. sed consideratis fratribus sancto euge-
 nio presidente quando aduersus innocen-
 tum meum feretini gratis exauduerat
 hoc publice protestatus est. Vnum ta-
 men audacter conscientia teste profite-
 or. quia nusquam honestiores denique
 vidi quam in ecclesia romana / aut qui ma-
 gis auaricia detestetur. ¶ Quis hoc
 nardi redonensis sanctorum vos me et da-
 miani dyaconi cardinalis continentiam
 contemptumque pecunie non miretur?
 nondum natus est a quo munus ac-
 cepit. Quod tamen a communione factum

sincerioze iure pueniebat. interdum
 accipere persuasus est. Quis non stupe-
 at episcopum penestrum qui serupulum con-
 scientie metuet. et a participatione
 bonorum communium abstinebat? Plurimum
 tanta modestia / tanta grauitate
 est. ut fabricio non inueniatur infirmi-
 ores. que agnita salute via modice
 omnibus antecedit. Quia vero iustas.
 vices / papis. cum certum sit quod spiri-
 tui sancto mentiri non licet. fateor quod quod
 papis faciendum est. et si non sitis om-
 nes operibus imitandi. Nam que a doc-
 trina vestra dissentit aut hereticus aut
 scismaticus est. sed deo propicio qui
 non omnium nostrum opera imitentur. Pauca
 tamen ergo labe sinceris macula et vni-
 uersali ecclesie infamia ingerit. et in ea
 opinione deo frequenter moriuntur
 ne totam corumpant ecclesiam. Sed et
 boni rapiuntur interdum ne malicia
 imitentur. et quia roma corrupta
 apud deum hinc reperitur indigna
 Tu ergo que id habes officij. que
 et infere humiles / vane glorie et pe-
 cunie contemptores. Sed timeo
 ne dum pergis querere que vis. ab ipso
 deo amico audias que non vis. Quid
 est pater quod aliorum discitis vitam et
 ipsum nunquam persequitur? Omnes ap-
 plaudunt tibi. per omnium vocatis et
 dominus / et capiti tuo infunditur omne oleum
 peccatoris. Si ergo per es quare a
 filiis munera et retributiones expectas?
 Si dominus. que romanis tuis ti-
 more non iactat. et temeritate repulsa
 eos ad fidem non reuocet? At vrbem
 vis ecclesie tuis muneribus seruare
 Numquid ea sic siluestre muneribus ac-
 quirit? In inuio per es et non in via.

Existem est p̄seruanda munerib⁹ qui
 b⁹ est acquisita. Ad gratiā accepis
 ti gratis dato. Iusticia regina virtutū
 est. ⁊ erubescit quouis p̄cio p̄muta
 ti. si graciosa futura est. si gratuita
 p̄sequat̄ p̄stituat̄ ad p̄cium. q̄ cor
 rumpi nō potest. Integra est ⁊ semp
 incorrupta. dum p̄mis alios. et tu
 quib⁹ apprimis. **R**isit pontifex.
 et t̄te agulatus est libertati. p̄cipi
 ens. vt quocūq̄ sinistrū aliquid de
 ip̄o meis aurib⁹ insonaret. hoc ei si
 ne mora nūciarem. Et cū plurima
 nūc pro se nūc contra se respōdisset.
 ap̄logū huiusmodi michi p̄posuit.
 Accidit vt aduersus sto
 machum membra oīa totū corp⁹
 conspiraret. tanq̄ aduersus eū qui
 vocitate sua labores oīm exhau
 eret. q̄d sciat̄ur oculus visu. aurē
 auditu. laborib⁹ insistent man⁹. pe
 des ab itinere callū induūt. ipsaq̄
 lingua vtiliter. ⁊ sermonem ⁊ silē
 tium moderatur. Oīa deniq̄ mēbra
 publicis inuigilant comodis ⁊ i tā
 ta sollicitudine oīm et labore solus
 q̄scit venter. ⁊ cum oīa parata fue
 rint q̄ labor multiplex acquisiuit so
 lus oīa deuorat et cōsumit. Quid
 multa? Cōdixerunt. vt a laborib⁹
 abstineret ⁊ graui inedia conficeret
 illū inextem ⁊ publicū hostem. Ex
 acta est sic vna dies. secuta est alte
 ra tediosior tercia a deo pernicioſa
 fuit. vt fere omnib⁹ defectū idiceret
 Urgente itaq̄ necessitate fr̄es item
 in vnum conuenerūt acturi de salu
 te sua ⁊ publicū hostis statu. Cū ex
 go oēs assisteret. oculi lāguēt. pes
 molem corp⁹ nō erexit. Corpebat

brachia. sed ⁊ ipsa lingua increscit ⁊
 deficiente palato sociata. causā comu
 nem exponere nō p̄sumpsit. Ad cor
 dis ergo cōsilia omnia redierunt.
 ibiq̄ habita deliberatiōe ratio pate
 feat. qm̄ hec mala igerebat qui an
 denūciatus fuerat publicus hostis.
 Ex quo enī ei tributa subtracta sūt.
 ⁊ ip̄i quasi public⁹ dispensator om
 nib⁹ alimēta subducit. Et quia ne
 mo potest sine stipēdijs militare. cū
 stipendia nō procedūt. debilitat̄ ⁊
 fragitur miles. Sed nec in dispēsa
 torem poterat culpa refundi qui qd
 non acceperat minime potuit alijs
 erogare. Tōge q̄ tuā esse. vt ei qd
 distribuat ministratur. q̄ illo euacu
 ato oīa membra esuriāt. Factū est
 ita. ⁊ suauitate ratione implet⁹ est re
 ter. ⁊ resollata mēbra. ⁊ pax om
 nium reformata. Absolutus est ita
 q̄ stomachus: qui licet vorax sit ⁊ a
 uidus alieni. nō sibi tamē petit sed
 alijs. que eo exinanito neq̄unt sus
 tentari. Tale est iquit frater si rec
 te attendas in corpore reipublice v
 bi licet plurimū appetat magistra
 tus. nō tam sibi q̄ alijs coarctat.
 Si enim exinanitus fuerit. nichil
 est qd membris valeat impartiri.
Nam stomachi in corpore ⁊ p̄nci
 pis in republica idem officium est.
 iuncta illud quinti sereni. Qui stoma
 chum regem totius corp⁹ esse cō
 tendunt. vera nūc tōe vident. Hu
 ius enim validus firmat tenor om
 nia membra. At cōtra eiusdem frā
 guntur amata dolore. Quin etiam
 nisi cura inuet viciate cerebrum fer
 tur ⁊ integros illinc auertere sens⁹

Noli ergo neq; nostrum neq; secu-
lariū prināpū dūcā mētra. s; oīm
utilitatē attēde. **V** Cplm̄ xxv. De
coherēcia capitis 7 mēbrozū repub-
lice 7 q; p̄iceps q̄cā ymago deitatis
est et de crimine lese maiestatis qua-
liter sez p̄mittitur 7 punitur et de
hys q̄ sunt in infidelitate seruāda

Michi vero satisfactum est 7
p̄suasus sum deuotos hu-
meros supponere potestati
Nec modo fero eā. sed grata est dū
deo subiecta est. 7 illi9 ordinē sequi-
tur Alioqn̄ si diuinis reluctetur mā-
datis. 7 me theomachie sue velit es-
se participem libera voce respōdeo de-
um cuius hoī p̄ferēdū Sic ergo
coherēat inferiora supiorib9. sic uni-
uersa mēbra se subiciant capiti. ut
religio seruetur incolūnis **V** Rem-
politācam legitur socrates instituisse
et in eam dedisse p̄cepta. q̄ a sinceri-
tate sapientie quasi quodā fonte na-
ture manare dicitur Hoc autem in
summa colligitur ut q̄ in republica
humiliora sūt maiorū officio dilige-
tius p̄seruetur Institutionē traiani
cui mētio super9 facta est diligētis
relege. 7 hec lacus cōscripta inueni-
es **N**obis autē hec de unitate capi-
tis et mēbrozū ad p̄sens dixisse suf-
ficiat. Hoc adiecto q; p̄missimus q;
lesio capitis ut p̄diximus ad ōnia
membra refertur 7 cuiusq; mem-
bri vulnus iniuste irrogatū ad capi-
tis spectat iniuria **V** Ceterū q; ad-
uersus caput aut vniuersitatē mē-
brozū dolo malo malicia p̄sumit.
crimē est grauissimū et p̄ximū sacri-
legio. q; sicut illud deū attēptat;

ita 7 illud p̄nāpem quē cōstat esse
in terris quandā ymaginē diuinita-
tis Et ex eo quidē maiestatis dicitur
crimē. qd̄ p̄sequitur illi9 ymaginē
qui sol9 sicut illustis comes leges
tric robere9 modeste p̄sulatū ge-
tes apud britānias dicitur p̄sueue-
re 7 ingenue maiestatis retinet ve-
ritatē. puta cū quis aduersus p̄nā-
pis securitatē aut ppli9 qd̄ molitur
sive p̄ se sive p̄ aliū **V** In hui9 autē
p̄secutiōe oībus equa p̄ditio est. et
plēnūq; fit ut nec mortis beneficiū
in hys etiā quos nemo cōuenit in
vita liberetur. sed cōuictis mortuis
illoz dāpnatur memoria. 7 bona
sucessorib9 auferuntur **N**ā ex quo
sceleatissimū quis consiliū cepit.
ex inde quodāmodo sua mente p̄nā-
tus est Ex quo quis tali consilio ta-
le crimen p̄cepit. neq; alienare. ne-
q; manumittē posse p̄stat. nec ei sol-
uē iure debitorē famosi quoq; qui
alias ius accusadi nō habēt sine vl-
la dubitatiōe hic admittuntur. s; et
milites qui alias causas defendere
nō possunt **N**ā qui p̄ pacē exarbit-
magis magisq; ad hāc accusatiōem
admittendi sūt **S**erui quoq; dīos
licenter deserūt. et liberti patronos
Hoc tamen crimē a iudiciabus non
in occasiōe ob p̄nāpalis maiestatis
veneratiōe habedū est. s; in verita-
te **N**ā 7 spectāda est p̄sona an pota-
rit facē 7 an fecerit. an cogitauerit 7
an atēq; hō p̄sūperit sane mētra sue-
rit **N**ec lubriū ligatē ad penā faci-
le trahēdū est **Q**uā ei temerarij pe-
na sine digni tamen 7 illis parcen-
dum est. si tamen tale sit delictum

quod vel ex scriptura legis descendat
 vel quod ad exemplum legis vindican-
 dum est. Audiuntur et mulieres in lese
 maiestatis questione. Præterea coniurati-
 onem Sergij Kateline iulia mulier de-
 cepit. et marci tullium consule in iu-
 dicio eius instruxit. Tæmetis qui
 dem subdendi sunt. si hec ratio neces-
 sitatis aut utilitatis inducat. qui
 criminis huius rei esse creduntur aut
 illius quorum consilio atque instinctu
 ad accusationem visi sunt accessisse. et
 ut ab omnibus commissis consensibus iudic-
 ta possit instituta reportari. **¶** Dicitur
 autem plurima que maiestatis iformant
 crimen. ut si de morte principis trac-
 tetur aut magistratum. aut arma que
 contra patriam tulerit. aut relicto prin-
 cipe de publico bello profugerit. aut
 civitatem in seditione adversus rem
 publicam sollicitaverit populum autem
 de opa dolo malo hostes populi rei
 que publice. comitatu. armis. telis.
 pecunia. qua de alia re adiuvan-
 tur. vel ex amicis reipublice sunt hos-
 tes. aut de dolo malo opa factum erit
 quo magis obsides pecunia dentur
 adversus reipublicam. quo minus
 etiam gens extranee regionis reipu-
 blicæ obtemperet fecerit. **¶** Item qui con-
 fessam in iudicio reum propter hoc in-
 vincula comiectum emisit. et in hunc
 modum plurima que longum a impos-
 sibile est enarrare. Sed quia forma
 fidelitatis in eo pre ceteris servare
 oportet. pauca se ex quibus quid non
 licet commodissime colligi potest. Præ-
 ter hanc namque contrarium. impossibile
 est. et ei quod oportet fieri. sola illiata
 contradicere. **¶** Exigit autem fidelitatem

forma. que necessario fidei sunt in-
 serata. incolume. tutum. honestum.
 utile. facile. possibile ne cui fidelita-
 te tenemur abstracti incolumitate le-
 damus corporis. aut munitiones que
 bus tutus est detrahamus. aut pre-
 sumamus committere unde honore
 aut illius utilitas minuatur. sed ne-
 que id quod facile est / difficile fieri licet /
 aut quod possibile est / impossibile.
¶ Præterea qui beneficium / ab eo cuius
 fidelis est / possidet / gerendis eius aux-
 ilium et consilium debet. Unde quan-
 tum omnino domino debeat / sole cla-
 rius lucet si tantum debetur hijs quibus
 sola fidelitate tenemur abstracti. **¶** Sed
 et pena huius criminis tanta est. ut
 non facile crediderim nec a dominis
 insularum qui frequenter tyranni-
 dem induunt / severius quippiam ex
 cogitari posse. Et ne a tyrannorum
 sevitia pene sevititas processisse cre-
 datur. ipsius modestissimi iuris ver-
 ba pro parte posuimus. **¶** Ait ergo. **¶** Quis quis
 cum militibus. vel cum privatis. vel barba-
 ris eadem scelestè iure factionem a faci-
 nozis ipsius suscepit sacramentum. vel de-
 derit. de nec etiam illustrium viros. que
 consilij et consilio nostro interfuit senato-
 rum etiam. nam et ipsi pars corporis nostri
 sunt. vel cuiuslibet postremo que nobis mili-
 tat cogitaverit eadem ei sevitiate vo-
 luntate scelestè que effectum puniri iura vo-
 luerit. Ipse quidem utpote maiestatem re-
 gladio feriat. omnibus bonis eius fisco
 nostro addicatis filij vero eius quibus vita in
 paterna specialiter lenitate procedimus
 (primo ei deberet perire supplicio) in que
 huius principis hereditarij criminis ex-
 epla metuunt a materna vel avita

omniū eā proximoꝝ hereditate ac successione habeantur alieni/ testamenti extraneoꝝ nichil capiat. sint perpetuo egentes et pauperes/ infamia eos semp paterna comite tur Ad nullos vnq̄ honores ad nulla proꝝsus sacramenta perueniat. Sint postremo tales. vt hys perpetua egestate sordentibus sit et mors solaciu. et vita suppliciu Deniq̄ q̄ eā iubemus eos notabiles esse sine venia. qui pro talibus vnq̄ a pud nos intemerite presūperunt

Ad filias sane eorū q̄libz numerata fuerūt. saladiā tm̄ ex bonis māis siue testata siue intestata defecerit volumus peruenire. vt habeāt potius mediocre filie alimonia q̄ integru emolumentum et nomen heredis. Mitior enī circa eas debet esse sententiā/ quas pro infirmitate sexus minus ausuras esse q̄dim⁹

Uxo res sane predicoꝝ recuperata dote si in ea conditione fuerūt. vt que a viro/ titulo donationis acceperunt filijs debeant reseruare/ tempore quo vsusfructus assumit. omnia ea fisco nostro se relicturas esse cognoscant. que iuxta legem filijs debebantur. Fratradia eā ex hys rebus filiabus tm̄ non eā filijs deputetur Ad qd̄ de predictis eorūq̄ filijs curamus eā de satellitibus consijs ac ministris filijsq̄ eorū simili seueritate censemus Dane si quis ex hys in exordio inite factionis studio vere laudis accessus ipse prodiderit factionē. et premio a nobis et honore donabitur. Is vero qui vsus fuerit factione. si tamen incognita adhuc

q̄ filioꝝ archana patefecerit. absolute tū et venia dign⁹ habebitur

Ca. xxvi. De viā ferēda sunt aut tollēda. et a flagitijs distant et generalia quedā p̄cepta de officio p̄ncipis. et breuis epilog⁹ quāta sit ei reuerentia exhibēda.

Hec quide pauca de multis excerpta de sincera vena iuris presenti opusculo curauit inserere. quo et iuris ignari a maiestatis crimine seipos longius amoueret hys inspectis. et ne q̄s q̄ me ipm calūpniē in aliquo aduersus auctoritatis p̄ncipis q̄ppia presūpsisset. Diā solet. qz sine lesione vniūguū non facile remouet robura subere. s̄ multo equius et cūctius leditur quisquis obsequiū mēbroꝝ iungit a capite. Vigeat semp exaltentia capitis. qz in eo totius corporis consistit salus. Varro in satira q̄ manipa iscribitur. et de officio tamoni instituta est ait Diā coniuugis aut attollendū est aut ferendū. Qui tollit viā. comodiorē cōiugē prestat Qui fert seipm effiat meliorē. Sic p̄ncipis et subiectoꝝ viā aut ferenda sunt aut tollēda. Horz quippe cōfederatio affectū cōiugij aut equat aut p̄cedit. et ipsa varrois vba ferre et tollere lepide quide cōposita sunt. Apparet aut qz tollēdi nomē/ correctiois est nota. Costat eāde eiq̄ esse sententiā. vt ferat qd̄ tolli nō p̄t Hoc tm̄ fitelis adiat itēptatio vt viā intelligat / qd̄ honeste ferri p̄t et religioꝝ icolumi Viā enī flagitijs leuioꝝa sūt et sūt non nulla q̄ non ferri licet

aut que fideliter ferre nō possūt Ex
 causa fornicationis licēter diuertit
 dūm a iuge. et plerūq; patron9
 est turpitudinis qui carnē celat vx
 oris. Inde est forte. q̄ adulterā reti
 net. stult9 et impius est. Hec autem
 in mechia corporali et spiritali qd
 ad aliquid eque obtinent. et si de te
 rior sit spūalis et studios9 redinan
 da. Simuliter et in mēbroz ppage
 ferendi/aut tollendi/varronis est re
 gula admittēda. Nam qm̄ mēbra
 creari oporteat nemo ambigit. siue
 in somento olei siue in austeritate
 vini. quod samaritanus infundit
 vulnerato. p̄dat circa Q̄ autem
 tollenda sint. ex eo liquet qd sc̄p
 tum est. Si ocul9 tu9 vel pes scanda
 lisat te erue eū et proice abs te Hoc
 in membris oib9/prināpi arbitroz
 obseruādū. vt nō mō eruantur ab
 sc̄dantur et procul eiciantur. si si
 dei aut publice saluti dentur in sc̄a
 dāli s̄ ita p̄terantur vt in extimio
 vni9 vniuersozū incolumitas proci
 retur. Cui in quā p̄cet. qui eā in o
 culos suos seure p̄cepitur? Vtiq;
 nec auris. nec lingua. aut si quid
 aliud in corpe rei publice degit / se
 cū est. si insurgat in aiām/ob gra
 uiam cui9 ipsi oculi effodiuntur.
 Cū autē de9 offenditur. ab vsu eā
 minū. aut eā conuulcatur/taūis
 die p̄dicatur sal9. Quod ita alie
 nū est ab officio prināpis: vt quoa
 ens ista p̄oueniūt i republica aut
 dino non sentire credatur prināpis/
 aut dormire aut in diuerso esse.
 Sol eminet vniuersis vt aiā vi
 deat. et diuidiat vniuersa. Solem/

alterū prināpem esse credo. **Hec**
 itaq; facit cū ignauū furcos prais a
 p̄sepib9 ardet. qui aluearia spoliante
 et q̄ uicquid dulce est ebibūt aut as
 portant. Hec facit cū ecclie promo
 uet culmen. cum religionis dilatat
 cultū. cū superbos humiliat et exal
 tat humiles/munificus in egenos/
 in copiosos frugalior/cū virtutes p̄
 mi9 et uia equa penarū lāce remu
 nerat/cū iusticia vsq; quaq; ante eū
 ambulat/et ponit in via prudentie
 aliarūq; virtutū gressus suos Equi
 dem. sic petē celū vt nō ferat ossan
 olymp9. Dūmag; peliacus sydera
 tangit apex. **Inquit** sapientia Ne
 glorios9 appareas corā rege. et in lo
 co magnorū ne steteris. Eo p̄ spec
 tat sapientis edictū vt quis quis nō
 humiliatur in facie p̄ncipis. merita
 confusione obductus gloria quam
 vsurpauit dignus est spoliari. Ho
 norum siquidem distributor est / et
 dū recte ministrat prināpatū/pence
 cū est perpetua dispēatio munerū
 Hec quidē ministrat. cū eo p̄siden
 te letantur populi et in regno equi
 tatis/totius terre latitudo exultat.
 Perpetua iquā qz vt scriptū ē rex
 q̄ iudicat in veritate paupes et thro
 nus ei9 in eternū fundabitur Quis
 ergo ei honorem detrahat quē au
 dit a domino perpetuo munere ho
 noratum? Plane in insensibile p̄n
 āpis statūam quicq; p̄sumere /
 quādoq; crimen extitit maiestatis
 et morte acerbissima prout vete
 ribus placuit puniendum. Quis
 ergo i ymaginem dei. que est prin
 āpis/ malicia p̄sumente offēdit?

Proinde consiliofissimū est illud sa-
piētē In cogitatione tua regi ne de-
trahas. et in secreto cubitali tui ne
maldixeris diuiti. quia aues celi
portabūt vocem tuam. et qui habet
pēnas annūciabit sententiam. ¶ Nū-
quid ergo quicquid licebit in ope aut
verbo. aut et ipa cogitatio cubitali q̄
secretū et sententia cordis arceatur
ne quid moliatue aut conapiat ad
uersus p̄nape? ¶ Capitulū xxvij.
Q̄ gnationi puerunt omnia nec
vera fatei pauntur. et q̄ eis exem-
plo marſie corium detrahendum est
si sapiant diuites et q̄ calūniata-
tes pauperum deus ip̄e p̄sequitur.

Querū si gnationi creditur
quisquis non aridet diuiti-
bus etiam cum malefecerit
aut non applaudit in pessimis / cor-
videē aut inuidere fortune. a officia
o non deferre Nam apud gnationi
cos / veritatis eloquiū / crimē est ma-
iestatis impetrata tamē venia vnū
pro membris / in auditu capitis in-
sero. nō tñ ego s̄ spūs sapie. spūs
veritate. spiritus sanctus. Qui obtu-
rat aurem suam ad clamorem pa-
peris. et ip̄e clamabit et non exaudi-
etur. Non equidē exaudietur a ca-
pite suo qm̄ caput eius xp̄us est. et
in xp̄o deus. et deus xp̄us. qui liberat
pauperem a potente et q̄stingit omnia
intumentia regna terrarū. lapis p̄
asus de monte sine manibus. eripi-
ens inope de manu fortioz et ege-
nū et pauperē a diripientib9 eū. ¶ Si
ergo quis q̄ q̄ sit ille isurgit in
eos quoz parconus p̄mo pater est
xp̄us. p̄aludubio in seipm̄ puocat

lapitem / quo ierente cōminuta est
statua. quā vidit nabugodonosor. q̄
regnoz / varij splendoris et roboris
seriem figurabat. Nec p̄sistat in tor-
tura pauperū multiplicans vota. et
quasi deus muneribus corūpi que
at. eū stipulatis potius q̄ veris ab-
impenitēte elemosinis acceptare. cū
sapia p̄testetur. q̄a ruina est hono-
ni deuotare scōs et post vota retrac-
tare Et illud Hostie impioz abho-
minabiles dño. quia offeruntur ex
seelere Et qui offert sacrificiū de es-
pina pauperis. quasi filiū imolat pa-
tri Nec michi ip̄tetur si de manu
eoz fraternus sanguis exquiratur
aut opm̄ suorū reportant p̄mia / in
eadem mensura quā ipsi intulerūt.
qm̄ non ego sed altissimus dicit. et
facit hec omnia. ¶ Ego quidem nō
tantū bonis et modestis. sed etiam
discolis arbitros seruendū in omni
humilitate et reuerentia. fideliter ta-
mē et in cultu potestatis deū venerā
dū / a quo ē istituta Unde et hebrei
p̄cipiuntur orare p̄ babilonijs. quia
in pace p̄ncipū quies est populoz
et xp̄us ip̄e cesari tributa / a fidelib9
censuit esse soluenta Omnia tamen
puertit gnato et eo iudice / veri pro-
fessio / maiestatis criminū coequatur
Dignus plane cui alāpnus appol-
linis id est sapientie cultoz pellem
detrahat / exemplo marſie. qui dū
p̄tedit. p̄hebū supare canēdo victus /
indumento nature spoliatur. et in se
q̄ adulatoz factio imitatur. et in se
a (fortunatos loquoz) vanis laudi-
bus / velut instrumentis musis / nō

tam superare molitur q̄ excedere.
Semper quidem iuuenescit i vicio
que nūq̄ grauitate sensuum matu-
ratue leuis. lasciuia loquax. & que
ad omnem auram quis atundine
caus agitatur.

Capitulum vigesimū octauū.
Autoritate socratica quando q̄s
de suo cōmendatur. & quando sit ali-
ena laudatio.

Et licet hī tibianes vani-
tatis/alioꝝ supplātationi
semper insistat. i cōmendatiōe
illū quod maxime suū cuius q̄ est.
aut rariū occupat aut nunq̄. Tūc
eni q̄s maxime & de suo cōmendat
cū ad sapiētie laudes lingua p̄dicā-
tis accedit. Cetera nāq̄ omnia alie-
na sūt. suū est cuiusq̄ qd̄ sapit. Du-
m in quā nō tamē a se. s̄ ab eo e-
mū est. quicqd̄ laudē meretur in
hoīe. Et hic quidē nō est meus ser-
mo. sed quē oīm sapiētū cet̄ con-
celebrat. & quē in libro qui inscribi-
tur de deo socraticis facile est inueniri.
Cuius verba p̄pter elegantia sensuū
& orationis lepida venustate curauit
inserere. ut hīs q̄ scribūtur p̄opti-
adhibeatur fides. cū de purissio fon-
te maior eade p̄fluxisse constiterit.
At itaq̄ apuleius Nichil eque
mior q̄ cū oīs & cupiant optime
vivere. & sciat nō alia te viui q̄ ani-
mo nec fieri posse q̄n ut optime vi-
uas. animū colēdū sit. tamē hoīes
oīm suū nō volant. At si q̄s velit a-
riter cernere/oculi curādi sūt. quib9
cernitur. Si velis p̄riāter currere/
pedes curādi sūt quib9 cernitur. Iti-
dem Si pugillare valde velis. bra-

chia vegetata sūt quib9 pugillatur
Similiter in oībus mēbris ceteris
cuiq̄ sua cura pro studio est. quod
cū facile omnes p̄spiciāt. nequeo sa-
tis meam reputare. & pudere ve-
res est amirari. cur nō etiā aim suū
ratione excolant. Que quidē ratio
viuendi/oībus eque necessaria est.
nō ratio pingēdi. nec ratio psallen-
di. quas q̄us bon9 sine vlla aimi
vitupatione. sine turpitudine. sine
labore contempserit. Nescio ut sibi
meritas tibi9 canere sed nō pudet
me tibianē nō esse. Nescio ut appel-
les colorib9 pingere. s̄ nō pudet me
nō esse signifiāt. Et idem in ceteris
artibus si omnes persequat. licet
tibi nescire. nec pudet. Eniuero die
sodes. nescio bñ viuere ut socrates
ut plato ut pythagoras vixerunt.
nec pudet me nescire bene viuere.
Nūq̄ hoc dicere audebis. **S**ed
in p̄nis mirandum est. q̄ ea que
mīme volunt nescire discrete tamen
negligunt & eiusdē artis simul dis-
ciplinam et ignorantiam de tractāt.
Igitur cotidiana eorum era dispun-
gas. inuenies in rationibus multa
prodige profusa & in semet nichil.
in sui dico demonis cultum. qui cul-
tus non aliud q̄ philosophie sacra-
mentum est. Plane quidem villas
oppidat extruūt. & domos ditissime
exornant et familias numerosissime
comparāt. Sed in istis omnibus in
tanta affluentia rerum nichil est p̄-
ter q̄ domin9 ipse pudendum. Nec
iniuria. Cumulata enim habent q̄
sedulo p̄colūt. ipi at sordidi. ito ai-
i cultiq̄ arcūeunt. Igitur illas spēs

in que patrimonía sua profuderunt
 amenissimas et extructissimas et or-
 natissimas de phedras villas emu-
 las urbiu conditas domus vice tem-
 ploz exornatas familias numero-
 sissimas et calamistratas opipe am-
 suplectile omnia affluentia oia opu-
 lentia omnia ornata pter ipsu do-
 minu qui solus tantali vice in suis
 diuicijs iops/parup/egens/nō qui
 de fluentē illum fugitiuū captat/et
 fallacis vnde sitim. s; vere beatitudi-
 nis id est secunde vite et prudentie
 fortunatissime sitit et esurit. Quip-
 pe nō intelligit/eque diuites specta-
 ri solere. ut equos mercat. Neq; enī
 in emēdis equis saleas psteram?
 et baltei polimīna inspiciam? et orna-
 tissime ceruias diuicias pteplamur
 Si ex auro argento et gēnis. mo-
 nilia varie gaze deperdet. si plena ar-
 tis ornāmēta capiti et collo arcūia
 cent. si frena volata. si epiphia fuci-
 ta. si singula aurata sunt. sed omni-
 bus istis exuuijs amolitis et amo-
 tis. equū ipsum nudū et solum. cor-
 pus eius et ani nū cōtemplamur.
 ut si ad speciem honestus. ad cursu
 ra n vegetus. ad vcturam validus
 Jam primū in corpore si sic/argu-
 tū caput. breuis aluus. obesaq; tes-
 ga. luxuriaq; thozis aīmosū peat?
 honestis Preterea si duplex agitur
 plūbos sp/na Volo enī nōmō pni-
 at veruēcā pmolliter puehat. Si
 militer igitur et in hoibus cōteplā-
 dis noli aliena illa estimare. s; ipm
 hominē penitus cōsidera. ipsum ut
 meū socrate paupere expecta Aliena
 at voo q; parētes pepererūt. et q; foz

tuna largita est quoz nichil laudi-
 b9 socratis mei amiscoo. nulla gene-
 rositate. nulla prosapia. nullos la-
 gos natales. nullas iudiosas diu-
 tias. Nec enī aīta. ut dico aliena
 sūt. Sato prothaomo glā est. qui
 talis fuit ut eius nepotē nō puteret
 Agt oia silit aliena numēs licet
 generosus est. pntes laudas. diues
 est. non credo fortunē Magt ista di-
 numero Valid9 est. egitudine fati-
 gabitur. Pernix est. abit in senectū-
 tem foemosus ē. expecta paulisp et
 nō erit At enī bonis artib9 totus
 et adpme ē erudit9. et qtu licet hoī
 sapiēs et boni pultus Tātē aliq
 ipm iure laudas Hoc enī nec a pa-
 tre hereditariū ē. nec casu pedulū.
 nec a suffragio annuālū. nec a cor-
 pore caduāt. nec ab etate mutabi-
 le Nec oia meus socrates habuit.
 et ideo cetera habere contempse.
 Quin igitur et tu ad studiū sapien-
 tie ingeris. vel prospera saltem de
 nichil alienū audias in laudib9 tu-
 is. sed ut qui te volet nobilitate e-
 que laudet ut actus vlixem lauda-
 uit in philotheta. Prmo eiusdem
 tragedie sue prinapio. Andite par-
 ua pdite patria nomine celebri da-
 roq; potens peatoze. achinis dāssi-
 bus auctoz grauisartanus gentib9
 vltor laherāde. Nouissime patē
 memorat. Ceterū omnes laudes
 iuri eius audisti Nichil inde nec la-
 herxes sibi. nec aīdia. nec acisius
 vendicat Nec tota ut vides laudis
 h9/propria vlixi possessio ē Nec a-
 liud te in eodem vlixe hominis to-
 cet q; sp ci comitē voluit ēē prudētia

Istis dum veritati insisto. nequaquam
 placere possum. sed nec ob eorum gra-
 tiam dignos non acquiescere verita-
 ti. Non est tamen quod michi pos-
 sint opponere nisi quod michi et illis
 non convenit. et quod interdum alicui a-
 mitorum dum in manibus eorum
 labitur. in aure suggero. Ne te dei-
 piat animi sub vulpe latentes. Hic
 quidem imperatores sunt curialium
 nugatorum. quorum si unum offende-
 ris oibus alijs reus eris. **¶** Gnatoni-
 eorum ergo consilio conveniunt ambrosii
 invidi suppositi et similes dicentes
 sibi bella pari. et me in eos velle ut
 dia solet canina facundia exercere cum
 tamen id minime proposuerit nisi aut
 eorum iniurijs utgear. aut auctorita-
 te superioris amici ad hoc stilum licet
 hebetem impellatis. **¶** Est quidem quod
 magis animus affectat ut curialibus
 cedens nugis illis quibus placent
 faciam locum. Nam ut de alijs tacere
 non possum ferre quiritas gnatonis
 qui sibi nil actum credunt dum alijs tes-
 titerit. cuius oculos non obducant
 ad tenebras reprobato oleo pecca-
 toris. Quod si quis effugerit non
 tam gnatonis quam principium virorum
 rensetur hostis. Valeat ergo curia-
 cum tolerabilibus nugis. dum gna-
 toniorum factio abeat semper in ma-
 lam rem. et flant iugiter novissima
 illius deteriora prioribus. Ceteros
 dies suos expectat et oam. et si in se-
 cundi pectoris angustia et oris audi-
 tas insecundi non habeat penes se.
 quod possit omnibus impari. Tu
 quando ambrosios. et invidios ceteros
 quod domi nostre latentes egredi velis

si tamen premissi libelli placuerint expe-
 tanti denuncia. et in verbo tuo calca-
 ribus utgebuntur. ut in publicam
 prodeant. Non enim omnes consue-
 diendi sunt pariter nec posset consue-
 tus eorum cuneus facile expugnari.
 cum nec ipse cohortes leuiter in nu-
 merum cadant. Non michi si centum
 lingue sint oragrum centum. Omnia
 nugatum pariter nomina possem.

¶ Incipiunt capitula septimi libri

¶ De academiis modestiores fue-
 rint alijs philosophis quos temeritas ex-
 ceauit ut daretur in sensu reprobis.

Capitulum primum

¶ De errore academiolorum. et quos
 eorum licet imitari. et que sunt du-
 bitabilia sapienti Capitulum secun-
 dum.

¶ Unde dicti sunt academiis. et
 quis timor aut passio mentis secundum
 agellium et stoicos in sapientem dicitur.

Capitulum tertium

¶ Unde dicatur philosophia et de
 sanno pithagora. et doctrina eius que
 ytaliam philosophandi auctor ex-
 tit Capitulum quartum

¶ De ionico genere philosophorum et aucto-
 ritate socratis et dogmate platonis
 et opinione eius post mortem. Ca-
 pitulum quintum

¶ De aristotile et opinione eius et
 studijs et quod varijs disputationibus
 dubitationem academiolorum mo-
 uet et de regula eorum Capitulum
 sextum.

¶ Quia alia sensus / alia rationis. a
lia religionis auctoritate pband. et
q̄ fides in omni doctrina aliquod
stabile iniaū veditat. qd̄ pbari non
debet. et q̄ alia p se doctozib9 inno
tescūt. alia tudib9 et quaten9 dubi
tandū sit. et q̄ pertinacia verita
tis inquisitionem plurimū impedit
Capitulū septimū

¶ Quia virtus unica via est philoso
phandi et eūdi ad beatitudinē. et de
trib9 gradib9 accētūm et de trib9
scētis phoz. Cplm̄ viij.

¶ De arrogantia multitudinis i
pente. et qualit̄ legenda sint q̄pdes
se poterunt et obesse. et q̄ ingenio
vel exercitio sine grā sapientia non
p̄tingit. Cplm̄ nonū.

¶ Om̄es scripturas esse legendas. et
de benedictione que p̄nigenis da
ta est. et fili9 nos et q̄ tōni / aucto
ritas nullius gentilium p̄iudicet
Cplm̄ deamū

¶ Quid sit vere philosophari et ad
quem finem omnū scripturarū ver
gat intentio. Cplm̄ xi.

¶ De ineptis nugatorum. qui sa
pientiam verba putant. et q̄ aliter
legedi sūt libri diuini. aliter genti
les. Cplm̄ duodeamū

¶ Que sint necessaria. et q̄si da
ues philosophandi. et q̄no simplici
tas amica veritati est. et quid sit
luctari cū angelo. vel abare eum. et
quid sit aut pro sit ad vacationē sa
piētiae relinq̄re patriā. Cplm̄ xij.

¶ De septima claue discentium.
Cplm̄ xij.

¶ In quo epiciarus et sui summū
bonū constituent. et q̄ p labores

multos it̄ ad voluptates. Ca. xv

¶ De amore diuiciarū. et q̄ in eis
aio nō quiescat. Cplm̄ xvi.

¶ De abitudine et qd̄ cupiditas stul
ticiam comitatur et q̄s sit oer9 tyza
nidis. et de diuersis vicij9 ambiti
osozum. Cplm̄ xvij.

¶ Quia ambitiosi dissimulat se nolle
qd̄ maxime appetat. et q̄b9 excusati
onibus ppositū tegāt. Cplm̄ xvij.

¶ De hijs qui ipudētius irruūt si
ne dissimulationē ambitionis. quos
neq̄ ratio nec auctoritas rep̄mere
potest. Cplm̄ xix.

¶ De legibus seclariū p̄inapū q̄
b9 curiales et officiales arētur ab
honorib9 eccl̄asticis. et quib9 exem
plis datur. et ab p̄anite nitatur
obtinere. Cplm̄ xx.

¶ De ypocritis quomō ambicio
nis labē falsa religionis ymagine ni
tūtur occultare. Cplm̄ xxi.

¶ De eisdē et ezechia qui thesau
ros q̄s ostētavit amisit. Ca. xxij.

¶ Quia cartusienſes dū moderatio
nis habentis auariciam cohibent. et
magni montis noua religio dū om
nia mūdāna p̄tempnens. et de cras
tino non cogitans repellit oīa. aua
riā excludit. ab ypocritaz nota et
noīe longi9 absūt. et qui sint secula
res et religiosi. et que regula actiuo
nū. et que oasoz. et quis sit finis
ypocritoz. Cplm̄ xxij.

¶ De iuidis et detractorib9. Ca. xxij.

¶ De libertate amore et fauore. et de
hijs q̄ libē dca p̄iēti aio maiores
tulerunt et de d̄zia ledozie et scoma
te. Cplm̄ xxv.

¶ Explicat̄ caplā septimū libri.

V Inapit pzologus in librum septimum pollicitia.

Quoniam aulā aut aliū dedinasse confortia nugatorū / nisi me i ipso limine abeunte tue pceptionis detinuisset auctoritas Cum enī tibi exdis mei āgustias denudare; 7 de tēpis 7 vite iactura cōquēter. omnia me quoad de9 aliud reuelaret. statūq; reformaret in melius. forti aīo perferre pcepisti. suatēs vt mōre laborantiū / qui cantilenis et voā dulcedine laboris tedia propulsāt. aut minuūt. retū tempis q; dispēdia cōpensare. Na 7 itneratib9 via faali or videtur 7 breuior. si ioā de narrationis sensib9 aut voas dulassone modulis recreetur Sic 7 me lectio nis aut alteri9 officij studio iubes insistere. 7 si aliud nō pcedit de me ipso 7 varijs fortune formis. 2 que ti saltē nūchi 7 musis Grandis ei pfect9 est ad phiam aspiciant virtutis in se deplorare defectū. Ad hē quid tibi respōdeā conue9 suggerent quia oēs cū valemus recta consilia egrotis dam9 Tu aut si hic sis aliter sentias Sic sic a captiuitate quoru organa in salūtib9 suspēsa sunt. q; tūtur verba cantionū. que cantari oīno nequeūt aut non solent in terra aliena Licet enim vire9 iniurias captiuitatis ignoret. aut suo puari nō possit officio. rar9 est admodū. q; philosophias et curialib9 officijs sufficiat morē gerere. cū hec sibi pleūq; cōstat aduersari Vnde tē fere i

possibile videris impare. p̄sertim cū ego sim hō sub potestate q̄stitutus. vel iure9 faciam plurima necessitate obsequēdi et in hīs q; pprie voluntatis 7 sapiētie instinctu gerēda sit. michi vix temp9 indulgeat ad pauca Dies 7 nox necessarijs 7 alijs occupationib9 trāsigūtur. vt nec rei familiari curā impedere liceat. 7 tu hortaris vt scribā. homo q̄tē impet9 sine sciētia 7 sermone Et vnde qd non accepi alijs rogabo? Na uē si poscat sibi peronat9 arator Tu aseri tudis exclamat meliarta pil se fronte de rebus Sicut9 vis vt scribā / da / vel poā9 ab eo q; scientiarum dñs est. scientiā impetra vñ scribā. da temp9 expeditū. 7 necessitatū domesticar9 excludē molestias Na si virgilio piū 7 tolerabile de sic. hospitiū. caderēt oēs a curib9 pdzi Preterea vereor ne dum ad obsequiū deuotus accingor. dispendium pudoris faciēs emulorum p uocem linguas. qui mala aliena faalime carpunt. 7 bona difficilime imitātur Q autem si aliud non licet. vis vt de fortune ca'culo michi et musis queat. suadente quidē mentis angustia faalimū est cum teste gregorio nazarenno nichil suauius videatur hominib9 q̄ aliena loqui. vel aliena curare. sed a p̄p̄sitate mentis arbitrio videtur alitū. Decet enim sapientem mētem componere / vt ad omnem fortune impetum querelis exclusis / scutum rationis quasi volubile p̄etozium philosophantis opponat. Cui enī cum status sui qualitate p̄atur.

nisi forte de paci corruptione laquei
 dyngemuscatur. nondū philosophan-
 tis ingressus est viam. De me qui
 dem merito queri possum / qui exigē-
 tibus culpis meis in id nūserie pro-
 reus sum: vt in flagella parat⁹ vi-
 deat. et os meum nocte dolorib⁹ p-
 foretur. ⁊ qui me comedūt nō qui-
 escant. Cū ergo dolor me⁹ in spū
 meo sit semp. putasne calami pos-
 sit vel stridentis fistule suauitate mul-
 tari? Faciā tñ vt aīq; auctore dño
 quod hortans. ⁊ int̄ varias opes ⁊
 belicias nationū quibus affluus ie-
 iuni pectoris et arde ligue qualia
 aīq; munuscula tuo nomini cōsecra-
 bo. Non enim de subtilitate snia-
 tum aut vborū venustate psumo.
 sed de sinceritate deuotiois in te aī
 quouis oratore contendam. Certe⁹
 q; ea pze aucto sapientum ⁊ eloquē-
 tiū argento acceptabis. discipulus
 ill⁹ qui duo minuta vidue pōposis
 oblationib⁹ diuitum ptulit. Cui e-
 nā fauore digna simplicitas. ⁊ nō
 quē sensum pzima facie vba signifi-
 cant. sed ex quo sensu vel ad quem
 sensum fiāt. fidelis lector attendēs.
 Sic enim nugis seria immiscētur /
 ⁊ falsa veris. vt ad sūme veritatis
 autē oīa ex pposito referātur. Nec
 moueat te. si qua eoz q; hic scribun-
 tur aliter inueniantur alibi / cum et
 hystorie i diuersis gestozum casib⁹
 sibi inuicē reperiantur contrarie. sed
 ad vñū vtilitatis ⁊ honestatis pfi-
 cūe fructū. Nam periculū veri statu-
 endi michi non facio. sed que apud
 diuersos auctores legi. ad vtilita-
 tem legentiū sine inuidia cōmunica-

re pposui. Nam ⁊ aplūs / nō queat
 q; scripta sūt vera sūt ait. sed queat
 q; scripta sunt ad nostrā doctanā
 scripta sunt. licet vniuersitas eoz
 de quib⁹ loquitur / ad illa sola possit
 aptari q; i lege scripta sūt ⁊ pphis.
 de quoz veritate nemo abigit / nisi
 q; fidei catholice nō cōcordat. Qu-
 dam vero q; in libris auctoz nō rep-
 peri. ex vsu cotidiano ⁊ terū expie-
 tia. quasi de quadā mox hystoria ex-
 terpsi. Si q; vero ad grauiores phie
 exerationē vidēt accedere. acha-
 demicorū more inuestigandi aīo q;
 puacatio cōtendēdi si cōstet esse ppo-
 sita. vt in examinatione veri / suū ai-
 iq; iudiciū liberū reseruetur ⁊ inuti-
 lis scribētum censeatur auctoritas.
 vbi sentētia potior refragatur. Pro-
 positum tamē est in hīs pāpue ver-
 sai vñ prias error nō q̄hit. ⁊ ad il-
 loz diffinitionē p̄sūptioe temeraria
 nō assurgere. in q; b⁹ sn p̄iculo nō er-
 rat. Nemo at̄ in iurā suā reputet
 q̄ppia dia aī nulla sit derogatio p-
 sonatū. s; fugiētoz sola p̄ussio via-
 ozū. In q; quidē me p̄sūtū ire obsequū
 tā mal q; bonis arbitroz dū i hīs
 approbāt qd faciūt / ⁊ hū notat̄ vi-
 cīs possint p̄ficiere vt pbent. Sz h
 haaten⁹ Cur at̄ achademicos p̄ ce-
 teris placeat imitari? sermo succie-
 tus aperiet. ¶ Cplm̄ p̄mū. Q; a-
chademia modestiores fuerūt alijs
phis quos temeritas exerauit. vt
tauent̄ in sensum reprobu

Alquos quidem phi-
 losophos flouisse in
 genijs ⁊ studio p̄fuisse
 iā nō celebris opinio ē.

sed omnib9 in cōmune p̄suasa s̄nia
 Ad res enim ex natura fere inōp̄re-
 hēnsibiles studio ⁊ exercitatioe vi-
 am sibi fecit ingenū. ⁊ illoz benefi-
 cio plurima publicata sunt posteris
 quibus gaudem9 ⁊ nūcamur iuētē.
 Mūdū dimēsi sūt. celum suis re-
 gulis subiectū. nature varias scru-
 tati sunt causas. ⁊ vniuersitatis o-
 piscem de fecatis quodāmodo sunt
 oculis cōtemplati. Quasi ergo mo-
 le gigantea subuecti. ⁊ iam non hu-
 manis virib9 roborati intumuerūt.
 Induxerūtq; bellū grē dei. de vigōe
 rationis ⁊ libero confisi arbitrio. ac
 si scdm fabulas essēt celo captiuo v-
 tutū quibus efferebantur bzachia
 iniectura. Dicitur sunt itaq; dū alle-
 uarentur. ⁊ dicentes se esse sapien-
 tes. sulti facti sunt. ⁊ obscuratū est
 insipiens cor eorum. ut qui omnia
 fere p̄nouerant perniciōsissime erra-
 rent. in maximis ⁊ varijs distracti
 opinionib9 eadē minima ignoratēe
 Si cui vero fabularum instumē-
 ta vilescūt. licet ⁊ ab hoste doceri sa-
 pientis anim9 nō detrectet/ cum pe-
 culiaris populus dei auro/ argento
 vestib9/ ⁊ toto ornatu egyptiozum
 resplendeat. si gentiliū inquā signē-
 ta vilescūt. sic dū in campo sēnaar
 fundamenta babilonis iacēt impie-
 tas/ dum turris elationis/ ⁊ contra-
 dictionis machia/ in celum erigitur
 de alto p̄capitij a deo facta est lin-
 guatum diuisio. subtractoq; impis
 verbi cōmercio/ ex necessitate secuta
 est secessio populozū. Sic et philoso-
 phi dum ingenij sui machinas suo
 quodam theomachie genere i altū

erexerūt. eis vere inōmutabilis et
 indeficientē veritatis subtrata est v-
 nitas/ ⁊ ignorantie nebulis obuolu-
 ti/ eozū q̄ ab vna ⁊ singulari veri-
 tate vera sunt; maximam noticiā p̄-
 diderūt. ut i reprobū sensū dati esse
 conuicentur ab opibus suis/ ⁊ tā-
 q̄ recedente duce/ spū saluet verita-
 tē/ dispergerentur in varias sectas
 erroris et insanias falsas. Et eo q̄
 tē misericordes effecti sūt. q̄ i hys da-
 factū suū minime cognoscebāt. Nō
 ē q̄ dū p̄noen suā stopas venerat
 oia necessitatis lege p̄strangit. Epi-
 cur9 erōntea/ dū vti tuctur liberta-
 tem. dispositionē euacuat. ⁊ oia ca-
 sibus fluctuare contendit. E regioe
 cōsistūt. utruq; cultores ⁊ de singul-
 fere verū artificialis dimicant/ ⁊ qua-
 si palladis sacramēto astricti/ solas
 paradoxas loquūtur/ aut hypriator
 as et eas vsq; quaq; veras esse con-
 firmant. Achademica vero vitan-
 tes p̄cipiū falsitatis. in eo quidē
 modo suozes sunt. q̄ de factū suū mi-
 nime diffidentur ⁊ in verū ignorā-
 tia positi fere de singulis dubitāt.
 Quod quidem longe tuti9 est q̄ in
 certa tenere diffinire. Achademico-
 rum quoq; iuuat opinionē q̄ non
 modo eradi des ponticus ⁊ acero nē
 in sūma ingeniosozū viroz laude
 recepit tantē ad eos transierūt. sed
 et alij plures. quos p̄uerece logū
 est. Nonne ergo p̄ferendi sunt a-
 lijs; quos et asserēdi modestia. ⁊
 tātozū viroz cōmēda: auctoritas?
 Cplm ij. De errore achademi-
 corū. ⁊ quos eoz licet imitari. ⁊ q̄
 sunt dubitabilia sapienti.

Non tamen omnes q̄ acha
demiozū censentur nomi
ne hāc dico modestie regu
lam tenuisse. cum et professio sassa
sit. et pro parte tam usui pateat q̄
errori. Quid enī ineptius q̄ fluctu
are in singulis. ⁊ nullius rei habere
certitudinē ⁊ nomē philosophi pro
fiteri? Nam qui de oibus dubitat
eo q̄ nichil habeant certū. tam a si
de q̄ a sciencia alieni sūt. Licet enī
fides ad sciencie brazuū non perue
niat. dum quasi per speculū verita
tē absentū contuetur. habet tamē
certitudinē caligine ambiguitatis
exclusa. Porro si de singulis acha
demiozū dubitat. de nullo certus est
nisi forte et hoc ipsum incertū habe
at. an contrariis existentibus in eo
dem. circa idē possit et dubius ⁊ cer
tus esse. Sed an dubitat/incertū ha
bet dū hoc ipsū nescit an nesciat
Cum vero homo in eo ceteris ani
malibus prestat q̄ ratione viget ⁊
intelligentia. nam in sensibus qui
licet aīe sint corporis esse dicuntur.
facile superatur. neq; lingua valeat eā
si perspicacia oculoꝝ. sus auditu p̄
ualeat. vultus aut canis odoratu.
gustu cyme a. aranea tactu. aī iquā
discernendi et intelligendi virib9/
homo prestat. quis prestantiore
bestijs. aūe pot9 quis nō inferiore
⁊ ut ita dicā q̄o brutiore nō cedit.
homine. cui ratio non discernit. in
tellectus non sapit. aī et bruta ad
quācū rationis ymaginē quodāmo
do videantur assurgere? Nam ⁊ ca
nis suos discernit affectus. benefi
cioꝝ memor est. familiaritatis cum

homine ab experientia rerū et usu
contrahit ⁊ amicitie pre ceteris q̄si
fide familiaribus exhibens ratiois
et intellectus quodā nobilitatur in
genio. ⁊ Sed ⁊ iuvioꝝ memoria
camelo tenacit̄ residet. ⁊ tinoctos
qui et unicornis est: virginis inte
gritate sic agnoscit: ut dūtaxat il
lus fere amplexibus capiat. Odo
rē panthere cetera sequuntur anima
lia. ⁊ q̄ mirabilis est pisces in que
ritibus ad specē auri cōveniūt. On
de ⁊ seuietis luxurie impator nero
aureis ut dicitur rethibus piscabat.
Quid multa? Toxua leona lupū
sequitur. lupus ipse capellā. floren
tem arhisū sequitur lasciuia capella
⁊ in hunc modū voluptate sua tra
hūtur plurima. quod ut credo cue
nire non posset: si de affectibus su
is vel bruta animalia dubitaret.
Qui ergo ad singula nescij sint. q̄
temeritate vel impudentia philoso
phandi professionē arripiūt? Nā
sicut ab eo quod notū est notio. sic
et ratio ab eo quod ratum est id est
certū ⁊ firmū gramatice denomina
tur. Et profecto inanis est ratio ho
minis cui nichil persuaderi potest.
qui semper: ⁊ in omnib9/opinionū
lubzico vacillet. Quid enī ei philo
sophia confert qui semper fluctuat
in omnibus. et cui in ostendenda fe
licitatis via /rationis lumen extin
guitur. ⁊ q̄si oculū evit. ut caut9
⁊ rect9 p̄gat viator cui ostē sura est
via? Nōne ⁊ plurimū obest illi qui
erret. q̄d pot9 seq̄tur q̄ tāta p̄tra
ritate distrahit? Hanc ad patriā
nemo p̄ueit. nisi q̄ vna seq̄tur via

C No

Panthera

et qui omni verbo autē accommodat
 nūq̄ quietus erit. Nonne similior
 est letargico aut insipiēti siue insa
 no q̄ philosopho. q̄ cū sompnij me
 minerit an dormuerit dubitat et cū
 cibo satiatus est an ieiunus sit nes
 cit. et nullius eorum que egit vel in
 proximo sciētia habet. Deinde qua
 nam via in philosophie inuestiga
 tione p̄ficiat. an ratio nichil persua
 det quod teneat. aut sequatur. sed
 est ad oīa semper incertus? Talis
 utiq; achademic9 cū nec brutis ani
 malib9 valeat adequari. nec dign9
 est hoīs nedū philosophi vel hono
 re vel noīe. ¶ Et quidē aduers9 is
 torū ineptias magnus pater et fi
 delis doctor ecclesie augustinus. sed
 et acero validis rationibus et sermo
 ne elegantissimo disputant copiosi
 us. Deūptamē ad illos qui de sin
 gulis dubitant que sapienti faciūt
 questionē: acero seipso teste trāsiuit
 Nec eos noster augustin9 persequi
 tur. cū et ipse in opibus suis acha
 demico utatur tēperamēto sequeū
 us et sub ābiguitate proponat mul
 ta. que alij confidentius ne magis
 temerarie disputanti nō viderentur
 habere questionē. Michi tamen nō
 videtur quisq̄ eo loqui secun9. qui
 ita acāspectus est in verbo ne pro
 labi possit ad falsa. ¶ Sunt autem
 dubitabilia sapienti que nec fidei
 nec sensus aut rationis manifesta
 persuadet auctoritas. et que. suis in
 utrāq; parte nituntur firmamente
 talia quidē sunt. que queuntur de
 prouidentia. de substantia. quāti
 ta te viribus. efficacia. et origine ani

me. de fato et facultate nature. casu
 et libero arbitrio. de materia et mo
 tu et p̄ncipijs corporū. de progres
 su multitudinis. et magnitudinis sec
 tione. an terminos oīo nō habeat
 an eos dumtaxat alogos tantē in
 ueniant. de tempore et loco. de nu
 mero et oratione. de eodē et diuer
 so. in quo plurima attritio est. de
 diuiduo et indiuiduo. de substantia
 et forma vocis. de statu vniuersaliū.
 de usu et fine. octuq; v̄tutū et viciō
 rū/an omnes virtutes habeat qui
 vnā habet. an omnia sint peccata
 equalia et equaliter puniēda. ¶ De
 de causis rerū. et adiūciōe eorū vel
 repugnātia. de effluctiōe. et de fluc
 tūe oceani. de octu nili. de humo
 rū in aīalibus corporibus augmē
 to et diminutione. ad motū lune.
 de varijs latentis nature secretis.
 de officijs. et varijs figuris causaz
 que in contractibus. aut quasi con
 tractibus maleficijs. aut quasi ma
 leficijs. aut alijs rerū formis varijs
 orinuntur. de natura. et operibus ei9
 de veritate. et p̄ncipijs rerū vicijs. in
 quibus humanū ingenū desiat. an
 angeli omnino sua nō habeat aut
 qualia corpora. et que pie de ipsa
 deo queuntur. qui totius nature ra
 tionalis excedit inuestigationē. et si
 per oīa que mente possūt p̄cipi exal
 tatur. Possēt in hūc modū enarrari
 q̄ plurima q̄ sic dubitationē sapiētē
 admittūt. ut tū dubitatio ipsa vul
 gū p̄tereat. In hijs itaq; facile cre
 dideā achademicos tāto temeratis
 dubitasse. quanto eos temeratis
 p̄cipiū diligētius p̄cauisse reperio

Atque quidem ut cum apud scripto-
res in locis non passim dubiis verba
quodammodo ambigua qualia sunt
hec. si forte fortasse et forsitan profe-
ratur et achademico dicantur vti te-
peramento. eo quod temperatiores ceteri
sueant achademia. qui omnem veriti-
lunt temerarie diffinitionis subire no-
tam et sapientium falsitatis. **C**aplus
tercium. Unde dicitur achademia et
quis timor aut passio mentis secundum
agellium et stoicos in sapientem
cadat.

Achademia quidem dicitur
ab achademia. unde plato
existit orator. qui eundem sue
natiuitatis locum et studendi usum. et dis-
cipulorum frequentiam. meritorumque su-
orum celebritate fecit insignem. Il-
lum vero locum ceteris pretulit. eo quod
ad inuicendum timorem quo vicia
reprenderentur. et agnita additione sui
modestia fideliter seruaretur. maxime
visus est ex frequenti terre motu quo
sepe colliditur esse ydoneus. **T**imor
enim sicut modestie cognatus est.
ita familiaris est sapienti. Pro ille
tamen qui mentem turbat. et quasi
turbine quodam rationis et intelli-
gentie prestingit oculum. sed qui con-
ponit animi et quasi humilitatis fo-
mes hominem reddit ad omnia v-
tutis officia aptiorem. Unde in li-
bris noctium atheniarum scribit agelli-
us vix elegatis eloquii. et multa sci-
entie se aliquando nauigasse cum quodam
philosopho. eoque nobili iter stoicos
illis autem ex magna parte in sente-
ntiam sedit. timori locum non esse ratio-
sapientis. cum omnia ex necessitate pro-

nant stultitiamque sit timere quod vita
ei non potest. et contra vnicuique sit re-
medium ut vir prudens fortitudinis
vires proparet et robore patientie quasi
solidissimo animi inuicti dipeo omnia
tela necessitatis exapiat. Cum ergo
nauigium turbato mari/ventorum ve-
hementia celoque nunquam periculosissi-
me iocaretur. philosophus vi timo-
ris expalluit. Deinde cum in pesti-
te transacta securitas probuisset collo-
quendi. ut sit et cogitandi locum.
sociorum vni diues luxuriosus asia-
ticus cepit compellere philosophum et illude-
re ei. eo quod contra professionem suam
palluerat timore. cum ipse qui mi-
nime phabatur mansisset inrepidus
in eo quod impeditur exilio. At ille ori-
stippi societate responsu retulit. Qui
cum in re simili similiter et a consimi-
li argueretur. respondit illum pro
anima nequissimo nebulonis merti-
to non fuisse sollicitum. se autem timu-
isse debere pro anima aristippi. Di-
uitis ergo questione depulsa. acces-
sit agellius non animo exagitandi
sed discendi familiariter querens quod
nam esset causa timoris sui. cum pro-
ceptum sit discipline stoicorum ne
mortis timeatur aduentus. quam
constat esse indubium terminum vi-
te. Ille autem cum discendi audita
te grauiter accensum vidisset homi-
nem librum expitenti stoica de man-
tica protulit. in quo scripta erant
ea que congruebant decretis zeno-
nis et crisippi. qui dicuntur fuisse
principes stoicorum. **C**um ergo
librum in manibus agellius tenu-
isset. inuenit stoicos placuisse non esse

in potestate hominis ut visa/quas
fantasias appellant. in animu veni
ant aut recedat. et cu venerint ex
terribilib9 reb9 aut ptra necesse esse
asserunt. et aim moueri sapientis.
ut paulisper metu trepidet. tristitia
a ptra hatur / dilatetur leticia / aipi
ditatib9 moueatur. tanq̄ hys passi
onib9 puenientib9 rationis et men
tis officiu. nec tamen ideo cōsentia
mali in mente versari. nec approba
ri ista. aut eis aliquem indulgen cō
sensum. Hoc enī esse volūt in potes
tate. Idq̄ interesse censent int aim
sapientis et stulti. q̄ stult9 consensu
mentis passionib9 cedit. sapiens aē
licet ea necessitate patiatur. retinet
tamen de rationabiliter appetendis
vel fu hendis / vera et firmam incō
russa mente sententiā. Hec quidē illi
auctore agellio. et pro parte elegā
ter et vere. **E**rrant tamē si istau
passionū q̄ necessarie sūt. reppsiōne
et castigationē aera grām / virib9 su
is ascribūt. eo q̄ sol9 miserentē est
dei. nō utiq̄ curētis hoīs aut do
lentis. ut hee in vsum iusticie con
uertantur. Hoc autem sufficiat de
monstrare q̄ timore modestia dis
pensatur et philosophandi prima
sternitur et disponitur via. Siqui
dem scriptum est. quia ināum sapi
entie et finis modestie timor domi
ni. . .

Eplm̄ quartum. Unde dicatur
philosophia. et de sanuo pytagora
et de doctrina ei9 q̄ ytalias p̄handi
auctor extitit.

Isum vero philosophi eno
men a pytagora ytalica

inuentum est. qui tante fuit aucto
ritatis apud antiquos ut p̄ceū
diali opinione sententias omni
um superaret. essetq̄ satis ad quā
libet sententiam roborandam. si
hoc ipse dixisse doceretur. Ipsa nom
q̄ vox pro nominis usurpatione
quadam / p̄oprii nominis exple
bat officiu. fuit autem hic natione
sani9 negotiator. diuit9 filius. cui
nomen maratus erat. s̄ p̄nte lōge
ditior. eo q̄ negotiatio patris tāta
neq̄ut acquirere. quāta filius con
tempnere maluit. q̄ habere. Mag
nis itaq̄ sapientie format9 icemē
et / egiptum primo. mox babiloniā
ad perdiscendos syderum motus. o
riginemq̄ mundi spectandam pro
fectus / summam scientiam consecra
tus erat. Inde regressus aetam. et
laedemona. ad cognoscendas ni
nois et ligurgi inditas ea temp
tate leges contenderat. Quib9 om
nib9 instructis ad crotonioz urbem
applicans omnino resolutam et sol9
virtutis opera indigentem fortune
siquidem indignantes oderant ac
ma que aduersus loerenses insolia
ter sumpserant. mutassentq̄ vitam
luxuria. nisi eis pytagoras philoso
phus obstitisset. Ex quo patet quā
tum homo p̄ceat homini. cum vni
us persone auctoritas / iam lapsam
ad frugem melioris vite reuocauit
populum. Laudabat virtutem
cotidie / et vicia luxurie denudabat.
et causas et casum vrbium perditā
tum enudabat. Tantum quoq̄
studij ad frugalitatem multitudi
nis puocabat. ut aliquos ex hys

luxuriatos esse incredibile videtur. Matronarum vero separatam a viris doctrinam et pueros a parentibus frequenter habuit. Doceret nunc has pudiciam et obsequia in viros nunc illos modestiam et literarum studium. Inter hec velut genitricem virtutum/frugalitatem omnibus ingerere bat. Consecutusque disputationum assiduitate erat. ut matrone auratas vestes ceteraque dignitatis sue ornamenta quasi luxurie instrumenta deponeret/ eaque omnia delata in iunioris eadem ipsi deo consecrarent. preferens vera ornamenta matronarum pudiciam non vestes esse. In iuuentute quoque quantum perfligatum sit. vici ferarum et tumores animi manifestat. Et trecenti ex iuuenibus cum sodalicy iuris sacramento separatam a ceteris civibus vitam ageret. quasi cetum claudine coniurationis habentes aduersus pitagoram / civitatem in se converterent. Que eos cum in una domum convenissent. cremare voluit. In quo tumultu. lxx. ferme picte. ceteri in exilium profecti sunt. Ab hoc itaque philosophorum genere pythali nomine quoque philosophie exortum est. Tantum autem existit in illa parte philosophie que speculativa vocatur. ut ei quisquam philosophiam vix valuerit adequari. Tatus in innotuit. ut ab omnium amatum tempore esse credatur edulio. Tatus in cultu iusticie ut populos illius partis pythali que antiquitus magna grecia dicitur est. etiam post mortem nominis eius auctoritas reperit. Cum vera antea sapientes dicerentur qui videbantur alijs prestantiores esse. interro-

gatus quid se profiteretur: philosophum se esse respondit. studiosum vel sapientie amatorem. quoniam sapientem profitemi arrogantissimum videbatur. Denique cum ad propulsandam labem morum. xx. annos egisset aetate metapontum migravit. ibique decessit. Cuius tanta ammiratio fuit ut ex domo eius templum faceret ipsumque pro deo colerent / nacti forte occasionem ex verbis eius dicitis. mentem philosophantis esse sacrarium sapientie et verissimum dei templum. Traditur etiam persuasisse hominibus animas esse immortales. et post dissolutionem corporis vite precedentis premia recepturas. Impie tamen fabulam mille annorum primus dicitur induxisse. Cplm. v.
De ionico genere philosophorum et auctoritate socratis et dogmate platonis et opinione eius post mortem. r.

AIterum vero philosophorum genus est. quod ionicum dicitur. et a grecis ulterioribus traxit originem. Horum princeps fuit tales milesius. unus illorum septem qui dicti sunt sapientes. Hic cum rerum naturam scrutatus inter ceteros eminentissimè maxime ammirabilis existit quod astrologie numeris comprehensis. solis et lune defectus predicabat. Huic successit anaximander eius auditor qui anaximenem discipulum reliquit et successorem. Dyogenes quoque eiusdem auditor existit. et anaxagoras qui omnium rerum quas videmus effectorem divinum animum docuit. Et successit auditor eius archilaus.

anis discipulus socrates fuisse phibe
 betur. magister platonis. qui teste
 opulcio prius aristoteles datus est.
 sed inde a latitudine peccat plato
 et in tanta eminentia phie / et vigo
 re ingenij / et studij exercicio / et omni
 moru venustate / eloquij quoque sua
 uitate et copia subuectus est / ut qua
 si in throno sapientie resideret / pcep
 ta quadam auctoritate / visus sit ta
 antecessoribus quam successoribus phis
 impare. Et primum quidem socrates
 vniuersam phiam ad corrigendos
 componendosque mores flexisse memo
 ratur cum ante illum omnes phis id
 est rebus naturalibus presertim maxi
 mam opera dederint. probe quidem
 et sapienter cum ad utilitatem suam opor
 teat omnia retorquere parumque phie nouis
 se opera dei que sunt omnia valde bona
 et creatori suo consequenter similia. ni
 si quis id preceptum agat ne malum sit
 ipse. Preclara igitur vite mortisque
 fama socratis / phie sue reliquit plu
 rimos sectatores qui partem sunt uba
 eius per diuersas sectas. de quibus in se
 quentibus pauca dicentur. Porro tam
 te multitudinis diffidentiam plato que
 preminebat auctoritate prohibuit. et in
 se attentionem omnium diuina prouoca
 uit et tenuit. Sunt qui credant
 platonem non assiduis filium. sed
 augustiore conceptu natum / eo quod ap
 pollinis figuratio matris eius perniciosa
 se nuscuerit. quam constat a solone sa
 pientissimo fundatore legum athena
 rum traxisse originem. Natus est au
 tem mense que apud athenas targelion
 dicitur. die qua apud delon latonia
 peperisse creditur appollinem et dy

anam Prudic quidem socratem ge
 nitum ferunt. Talis igitur et
 de talibus oriundus non solum he
 roum virtutibus presertim sed equi
 parasse dicitur est deorum potestates
 Nam pseudippus domesticis domi
 nis instructus et pueri eius acce
 in percipiendo ingenium et ammicam
 de verecundie indolem laudat. et pu
 bescentes primicias labore atque a
 more studendi imbutas refert. et in
 viro harum incrementa virtutum con
 uenisse testatur. Ex isdem genitori
 bus glaucus et adamantus ei fratres
 fuerunt. Doctores habuit in prima
 litteratura dyonysium in palestra a
 ristonem argis oriundum. Tanta
 progressus ei exercitatio contulit.
 ut phie luctando certamina vice
 rit. picture non aspernatus artem.
 tragedi quoque et ditiri iambis se vi
 tilem fecit. Namque carminum consi
 dentia elatus. actorem se profiteri
 cupiebat nisi socrates humilitatem
 huius cupidinis ab eius animo ex
 pulisset. et vere laudis ei gloriam
 ingerere curasset. Et antea quidem
 eraclidis secta fuerat imbutus. Ve
 rum cum se socrati dedisset. non so
 lum ingenio atque doctrina athenos
 socratis viat. sed etiam labore. et
 elegantia sapientiam illustrauit.
 eiusque recta assertionem sensuum et ma
 iestate verborum plurimum adhi
 buit dignitate. Socrate quidem deo
 tate se ad pythagorem attulit disciplina
 Quam et si ratione diligenter et magister
 videbat instructam. rerum tamen athena
 am et castitatem magis cupiebat imi
 tari Deum theodorum athenensem adijt.

ut geometriam disceret. Inde egiptum perijt. ut astrologie vacaret. ibiq; a plerisq; creditus est didicisse oracula prophetarum. vñ rursus in ytaliam redijt. & pitagoræ tarentinũ architam secut⁹ est. atq; ad indos. metos. magos. anim intendisset: nisi eũ pcedere vetuisset bella caletica. Quapropter inuenta parmenide & genonis diligent⁹ exsecut⁹: que apud magnos philosophos amurioni fuerant/singula in libris suis collegit vniuersa/doens p̄us studiã phisic/non modo nõ esse ætarna. s̄ inuicem necessaria sibi. eo q; mutuis auxilijs vniũsa consistat. Multi auditorũ ei⁹ verus q; sexus in philosophia floerunt. Patrimoniu in orculo qui achademie iunã⁹ erat. in duob⁹ ministris & pathera quadib⁹ supplicabat reliquit. Aut tantũ habuit quãtu puer auricula gesta uerat in nobilitatis insigne. Tres aduentus ei⁹ ad sialiam mali diuersis opinionib⁹ carpuit. **H**z primo ut hystoria nature cerneret i ethna et incendioꝝ intelligeret ratioẽz: illic pfectus est. Secũdo petitu dyonisi⁹. ut siccasanis assisteret: & ut municipales puinae illi⁹ disceret leges. Tercio ut fugientem dyonẽ restitueret patrie sue venia a dyonisiõ impetrata. Sed in hijs omnib⁹ aut diligens extitit. ut a studijs tempe suspendere tur. **I**taq; cũ studium philosophie partim in actione partim in contemplatione ueretur socrates actiuam exercauit/mores institues quibus fideliter ad be

atitudinem vitã trãsigitit. pitago-
 ras contemplatiue insilitit p quam
 ingenium exercetur et ppropagatur
 scientia. **P**roinde plato utramq;
 iungẽdo alteri philosophiam perfe-
 esse laudatur. quam in tres partes
 distabit ethica. phisicam. & logicã
 id e moralem. naturalẽ. & rationa-
 lem. qua verum discriminatur a fal-
 so. & sine qua differi nequeunt que
 vel in actione vel contemplatiõẽ
 santur. **P**utatur a nonnullis q;
 in peregrinatione sua iherenuamp
 phetam vident. audientq; in egipt
 to & legerit scripturas propheticas
 sed supputata ratio temporum que
 in cronias continentur hystorijs do-
 cet eos nequaquã contempere eos
 extitisse cum ortus platonis vix eta-
 tem illam apprehenderit. & inter la-
 bentibus centum annis temp⁹ quo
 prophetauit iherenuas attigerit.
Et scripture prophetice post mortẽ
 platonis annis ferme. lx. regnante
 ptholomeo qui litteratum studio
 sus a iherosolymis lxx. asciiuit inter
 pretes: egiptum intrauerint. Opi-
 nio tamen illa conualuit. qz in li-
 bris platonis inueniuntur multa
 dictis consona prophetarum. Nam i
 thimeo dum causas mundi subtili-
 us inuestigat manifeste videtur ex-
 p̄mere trinitatem que de⁹ est/effica-
 centem causam cõstitutẽ in potentia
 dei/in sapientia formalem / finale
 in bonitate. que sola induxit cum
 de omnem creaturã bonitatis sue
 participem faceret prout natura au-
 ius capax bñtũdis esse p̄t. Vnã enĩ
 in hijs vis⁹ est intellexisse & docuisse

substantiam dum opificem vniuersi-
 tatis. Et formatorum vni deū asse-
 ruit. quem ob insigne bonitatis et
 dulcis affectus dixit omnium genito-
 rem. quem propter infinitatem ma-
 iestatis/potentie/sapientie/et bonita-
 tis sue tam est inuenire difficile: quā
 inuentum profari digne impossibile.
 Eundem quoque remuneratorem spe-
 rantium in se esse et volentium se vide-
 tur astruere. Dicens sapientem esse
 cultorem dei philosophum/qui animo
 et voto accedit ad sapientiam. et cum
 esse amatorem dei qui sicut constituta
 vniuersitatis causa est amirabi-
 lis: ita bibende felicitatis idem est
 fons indeficiens et singularis. **M**oy-
 ses auctor est quia in principio crea-
 uit deus celum et terram et in medio
 eorum aquam collocauit et aerem.
Plato quoque ab initio ut mundus qui so-
 lidus et visibilis futurus erat. vi-
 dei posset et tangi/deus erat duo pri-
 ma mundi corporis fundamenta. ignem
 et terram. et eis concordia propor-
 tione media sociata insolubili vinculo
 interiecit. nisi tamen voluntas con-
 ditionis que sola tante firmitudinis
 nexus fidelissimus est ut dissoluamē
 admittat. Omne siquidem quod iu-
 tum est. natura dissolubile est. sed ve-
 bone conualiationis fedus pereat non
 est voluntas dei volentis bona dum-
 taxat. **A**it moyses. Qui est natus me
 ad vos et illum singulari verbo et
 prerogatiua signatione censuit esse quod
 semper idem est. ut ei nec preteritū
 transiret. nec futurum imuneat. sic
 quod immunis omnium motuum. Nam
 illa subsistendi dedignatus est ver-

bo/qui autem tempore festinant ad non
 esse. Et singulis momentis per varios
 motus sui proficiunt in mortem.
Et de homine quidem planum est. quia
 vita eius non status est. qui verbo
 substantiuo debeat exprimi. sed transi-
 tus de vtero ad tumulum. et quasi fu-
 ga aut umbra existendi. **P**lato quoque
 idem quoque solum proprie dicit esse
 quod semper est idem. nec motibus va-
 riatur. Que vero sint obnoxia mo-
 tui non quidem sunt. sed videtur esse.
 et nequaquam manent. sed iugiter eua-
 nescunt. et fugiunt. nec spectant ap-
 pollinem. **S**unt preterea platonis
 et nostris multa communia. ut sint
 omnino inexcusabiles dum veritatem
 dei in mendacio detinet. **M**agnus pa-
 ter augustinus auctor est si tamen que sub
 nomine eius concepta legi reuelo fide-
 liter quod in libris platoniorum
 inuentum sit. quod beatus iohannes
 euangelista alius celo intonuit. et
 ultra quam humana mens percipere que-
 rat. licet auris utriusque possit audire.
Inuentum est inquit quod ait ab initio
 euangelij. in principio erat ver-
 bum etc. usque ad locum quo ait. et
 lux in tenebris lucet. Et tenebre eam
 non comprehendunt. **E**go quidem
 nisi in patrum scriptis legeretur. ne-
 quaquam aliam infidelium concessis-
 derem. ut os in tanta lucis oraculo
 aperiret: quam oculus mundanus non sus-
 fiat intueri. Apostolicam tamen et
 familiaritatis intime prerogatiua
 astruit quod verbum fidei boni ope-
 ris persecrantia illustrauit. cum
 philosophi euauerint non modo
 in cogitationibus sed opibus suis

Descripsit liberos plurimos et po-
 litia hois merita / contemplatio nō
 repressit. et contemplatiois acumē / ac-
 tionis necessitas / non exiit. Sed
 lib q̄ de dogmate ei⁹ ē p̄prie i lau-
 dem eius. origenes. iheronim⁹. au-
 gustin⁹. oīm philosophoz attestati
 onibus freti sufficiūt. **De morte**
 eius diuersi diuersa scripserūt. Et
 p̄babilis est cum q̄ innocēter vix-
 rat. et phisic p̄cepta fuerat p̄ viab⁹
 infecit vitam vsui nō cessisse. Na
 q̄ de eo nōnulli tradūt. qz verecūdi-
 a mor⁹ emisit spiritū. eo qz nauta-
 tum p̄positam non potuit soluere q̄s-
 tionem. constat non minus errore cō-
 positū. Quequid enī de eo grecorū
 loquūtur fabule. hoc de homero nō
 platone valer⁹ maximus refert. Ex
 eo tamen et hoc vulgātū est. qz su-
 erūt q̄ homerū equiuocū platonis
 dicerent. p̄pter excellētā sapiētē.
 sermonis elegantiam. latitudinē
 p̄toris. Nam viros nobiles certū
 est polinomios extitisse. **Decessit**
 itaqz octoginta ānis / et vno exple-
 tit in tāta reuerentia oīm. et integri-
 tate auctoritatis. vt diu dubitatū
 fuerit. dijs an semidijs esset pot⁹
 aggregand⁹. **Sed** et cū etate illa
 deficiente. merita virtutū eius tan-
 q̄ incredibilia quodāmodo ad antiq̄-
 tatis fabulas vergerent. ipm̄ inter
 semideos venerandū labeo scribit.
 vt q̄tē magis hoie. min⁹ deo fuisse
 doceatur. **Cplm̄ vi. De aristotile**
 et opinione eius. et studijs. et qz va-
 rīs disputationibus dubitationē
 academicorum mouit et de regu-
 la cor.

Sol e celo visus est cecidisse
 qua die phozum princeps
 plato rebus excessit huma-
 nis. et quasi lucernā mūdi extinctā
 defluerāt qui ad thronū sapiētē
 au ille diu p̄sederat sua arbitrabāe
 studia referēda. Sed cum ei aristoti-
 les discipul⁹ vir excellentis ingenij.
 et platonī impar eloq̄o. s̄ multos
 faale superans i docendi officū suc-
 cessisset. quasi matutinū sydus ex-
 fulsit honoribus. et quibusdā mul-
 tiplias philosophic p̄ceptū velut va-
 rīs sapiente radijs illustrauit or-
 bem. et tanq̄ oculoꝝ detersa caligi-
 ne ad contuendā veritatis specē /
 mētes hoim reparauit. Sedam hic
 perparhetica adidit sic utiqz dām.
 qz deambulans disputare consueue-
 rat. plurimos discipulos p̄data fa-
 ma excellens. et arte suadendi. vi-
 uo ad h̄ p̄ceptore i suam heresim
 congregauit. Tradauit quidem
 omnes philosophie partes. et p̄cep-
 ta dedit in singulas. sed p̄re ceteris
 sic rationalem redegit in ius suum.
 vt a possessione illius videatur om-
 nes alios excludisse. Ita tamē in a-
 lijs viguit vt cōmune nomē omni-
 um phozum / anthonomasice id est
 excellenter sibi propriū esse merue-
 rit. Sicut enim vrbs romam ma-
 ronem poeta exprimit. Sic et phi-
 losophi nomen arca aristotilem vte-
 tū plato contractum est. fuit au-
 tem facundus eloquio. sed vberior
 sensibus. et doctus sententijs om-
 nium obuiare. Hic est qui prim⁹
 studioꝝ genera in agroaticum
 et exothericum dicitur distinxisse.

Nam familiares & quasi domestica
admittebantur in agatica Erothe
tica vera nō modo extraneis. s; hos
pitib; patebant & peginis. ¶ Fue
runt qui eū in aubi demonis filium
crederet ppter agilitatē corpis. per
spiciatā ingenij. & glorie appetitū.
q̄ multiplici industria omnibus p̄i
pere cōsueuerat. Testatur de eo va
leat; maxim; quia sup̄me vite reli
quias senilibus ac rugosis mēbris
in sumo lecturum oāo vix custodiens /
adeo valēter p salute patrie in aubi
it. vt eam ab hostilib; armis solo
equatā in lectulo atheniensi iacēs
quidem macedonū manib; quibus
abiecta erat eriperet. Ita v; be strata
atq; euerfa alexandri familiarita
te qua restituta est. aristotilis opus
notū est. Licet aut noim et verborū
turbator habeatur. nō modo subtili
tate qua cūctis celebrius est. s; mira
subtilitate dicēdi eualuat adeo qui
dem vt platonī meatorum fuisse
videatur. ¶ Eum laudis fuisse aui
dissimū vel ex eo constat q̄ cū thea
docti discipulo libros arte oratorie
vt eos ederet cōcessisset moleste fe
tes post ea tantū laudis & glorie ti
tulū se alij cōcessisse p̄prio volumie q̄
buscū rebus insistens planius sibi
de hys in theodoctis libris dictum
adieat. Vnde valerius maxim; ¶ Si
si me tam late & tam patētis sciētie
verecūdia teneret / dicere dignū phi
losophū / cui; stabiliendi mores alti
oris animi philosopho traderentur.
¶ Ceterū gloria ne ab hys quidē
qui cōceptū ei; introducere conan
tur negligitur? Nam & volumib;

nomina sua diligenter adiūnt. vt
quod p̄fessione leuāt vsurpatione
memorie assequantur. Hic est au;
disputationib; effectū est vt acha
demia moueat. magis rationū q̄
collisione ventorū. Licet ei p̄pate
tius nō achademias censeatur. co
tamē sollicitate de singulis maxime
ceperūt platonici qui relictū erant se
te de omnib; dubitare. ¶ Si quidē
post mortē platonis cuspis sozo
us ei; filius et xenochzates discip
ei; discipulus in scolam que achade
mia vocabatur eide successerunt. &
ob hoc ipsi & successores eoz; achade
mia appellabantur a loco. sicut
platonici a magistro. Ex quib; val
de nobilitati sunt greca plotin; . is
blius. & porphirius catholice veri
tatis vt diaf; p̄ssim; impugnatōz
In vtraq; vero lingua. greca saliez
et latina nobilis extitit apulcius
offer; vir magnus in primis. & q̄
venustate mozum et discendi copla
socraticam fontem & torrentem pla
toniam facile redolcat. vel tenuiter
sapienti. Ab hys fluxerunt et alij
multi. qui dubitalia discutere sic vt
nulli p̄iudicaretur maluerint. q̄
ausu temerario diffinire. maxime
eozum / de quibus in vtraq; par
tem probabiliter disputatur. Vnde
et achademicozum antiquissima re
gula est. vt quisq; quod sibi occur
rit probabile suo iure defendat.
¶ Capitulum septimū. ¶ Q̄ alia sen
sus alia ratiois. alia religionis aue
toritate probantur. et q̄ fides in
omni doctrina aliquod stabile iūū

videtur. quod probari non debet.
 et quia alia per se doctioribus innotescunt. alia rudibus et quatenus dubitandum sit. et quia pertinacia veritatis inquisitionem plurimum impedit.

Sunt etiam nonnulla que sensus/rationis/aut religionis persuadet auctoritas. et horum dubitatio infirmitatis/et notam habet aut criminis. Querere enim an sol splendeat. aliter nix. ignis calcet hominis est sensu indigentis. At vero an ternarius maior sit binario. ipsum quoque totum et medietatem eius contineat querere? et an quaternarius sit duplus binario indiscreti est et cui est ratio otiosa. aut deest omnino. Qui vero an deus sit deducit in questionem et an idem potens sapiens sit an bonus? non modo irreligiosus sed perfidus est et pena dolente dignus est instari. **S**unt enim in omnibus philosophiarum disciplinis/ quaedam prima. et ut ita dicam creatini verbo prima tua principia de quibus ea esse auctore dubitandum non licet/ nisi hys quibus labor in eo versatur/ ne quod sciant. Nam sicut quaedam se corporeis sensibus ingerunt. ut apud sensatiles latere non possint. quaedam subtiliora sunt ut nisi familiariter adhibita. et perspecta diligentius et pertractata sint non sentiantur. sic sunt aliqua tanta sui luce perspicua? ut latere non possint rationis aspectum. sed communiter videantur ab omnibus magis tamen et minus et pro capacitate et viribus singulorum

Alia quidem sunt que quasi quodam scrutinio indigent et quia istorum persecutio sunt/ diligentius persecutantem latere non possunt. Et hys tamen et illis quodam videtur anteriora esse/ quod ratio philosophice/ quasi in fidei fundamento constituit. petes ut spe proficiendi/ ea sibi gratuito concedantur. Sic et geometre/ primo petitiones quasdam/ quasi totius artis iacent fundamenta. deinde de amunes animi perceptioes adiacent et sic acie ordinata/ ad ea que sibi se demonstrata procedunt. sed et petitiones ipsi a deo consentiunt rationi? ut perire videatur quisquis eas vel hosti non concedit. Hic tamen ne quaquam agitur de hys que ad cultum religionis pertinent/ quoniam et ibi nonnulla quodammodo petuntur? que ut fides amplius mereatur experientiam rationis excedunt. Sed hec ipsa. et si ratio non urgeat debetur pietati. ut in sacramentis ubi ratio desit adhibeatur fides? multum beneficis magnis que miraculis promeruit experiri non credi/ impium est. sicut a probabilibus dissentire pertinaciter/ est protervum. Quis enim nisi insanus aut protervus negaverit. quin ab omni puncto ad omne punctum oppositum/ possit linea recta procedere? Nam sicut in edificijs necesse est aliquid fixum esse et stabile cui erigenda structura possit inniti. sic in omni doctrina aliquod stabile iudicium procedendi/ necessitas consultissime rationis exposcit. Alioquin quecquid opifex adiacet nutat/ ac si in lubrica arena aut bituminis quis edificet. aut scribat in fluminis lapsu.

Nam incertis certiora faciunt fideles
 Si ergo nichil sequitur. nisi aliud
 antecederat. si motus omnia quiete p
 cedit. quis potest ei probationis esse
 processus / qui nullum quod sciat aut nulli
 acquiescit? Si namque tunc omnia e
 quae probabilia sunt. nichil probari po
 test. ¶ Sed et eorum quae perspicua sunt.
 alia sunt omnibus nota. Alia doctori
 bus tantum. vnicuique secundum propri
 am facultatem. Nam numerum omnem
 patrem esse vel imperatorem ita publice
 notum est / ut nec pueros lateat. qui
 bus licentia et aetate indulget ludere.
 par impar / equitare in aequidie lon
 ga / edificare casas. plastello adiu
 gere muros. Hoc autem quod omnia multi
 plex quoto loco distat ab unitate /
 tot super particulares sui generis an
 tedicit / hijs dumtaxat innotuit quod nu
 meris operam impederunt. ¶ Mathe
 maticis autem aequalitatis nouit quia di
 uersa sunt id quod est. et esse rei. Et sic
 in singulis disciplinis / quae sunt suis
 opificibus innotescunt. qui non modo
 vulgo. sed alijs philosophis occultantur.
 ¶ Habet et religio quelibet pre
 cipua sua. quae aut ratio communis / aut
 pietas persuasit. quibus proficit in cul
 tu dei et morum exercitio ad beatitudi
 nem obtinendam. Est autem vnum omnium
 religionum principium. quod pietas /
 gratis et sine ulla probatione credidit
 deum. scilicet potentem. sapientem. bonum. ve
 nerabilem. et amabilem esse. Nam e
 pytaeorum / deum esse negantium / et ca
 sui subiacentium omnia iam praedem auctore
 deo homine / explosa sententia est.
 Obuiare ergo principijs aut rebus
 per se notis. siue de hijs ambigere in

sensati est aut recordis. siue quod
 deterius est criminosi. Sed nec de
 hijs dubitare licet. quod ex principijs
 sequuntur. dum ea tamen sequi planum
 sit. Interim namque questionibus sunt o
 gitanda. dum illorum ad principia. vel ad
 sequentia eorum coheretia non pateat.
 Nam de singulis istorum dubitatio non
 est inutile. Et quidem in talibus / donec
 apprehenderet veritatem / aethiopi
 rum probabilium disceptatio vertebat.
 Quid enim refert aut quorum interest.
 si qui semper et omnia querebant dissen
 tes. et nunquam ad scientiam veritatis per
 uenientes. quia nichil certum habere
 nouerant? ¶ Hac ergo legem aethi
 oporum prescribit aeterno / ut aut phi
 losophandi appositum est. dum res
 obscura est / quaerant / dum probabiliter
 elucescit veritas / acquiescant. Ait enim
 Nos qui sequimur probabilium. nec vl
 tra id quod probabile occurrit / progre
 di possumus. et resellere sine inuidia
 et reselli sine pertinacia pati sumus.
 ¶ Hec enim duo inuentioni veritatis plu
 rimam aduersantur. si aut vera dicen
 ti / quis succenscat. aut pertinaciter in
 falsitatis defensione laboret. Nam
 ut ait ethiops. Impedit ira animam
 ne possit cernere verum. et veritas ipsa
 incarnata recessit ab eis. quae in ieruzalem
 in et bethsaida spiritus sancto pertinaciter
 resisterunt. Sed et iudeos pertinaciter
 excecauit. ut adhuc oculos eorum ve
 lum templi teneat / quod domino patietur
 lassum est a summo usque deorsum.
 ¶ Capitulum octauum. De virtute
 unica via est philosophandi et cum
 di ad beatitudinem. et de tribus gradibus
 accidentium. et de tribus sectis philosophorum.

Ueritate quia non omnes
 oia possunt. et spiritus ubi uult
 spirat. et frequens est. ut eo
 tum quod a doctoribus proferuntur multi
 tudinis sit multiplex intellectus. ex
 his socraticis et platonis secte mul
 te profluxerunt. omnes tamen ad unum
 sed quasi per varias semitas speran
 tes. Illud autem quo omnium rationabili
 um uergit intentio uera beatitudo est
 Nemo etenim est qui non uelit esse be
 atus. Sed ad hoc quod desiderat non
 omnes incedunt una uia. Una tamen
 est omnibus uia proposita. sed quasi stra
 ta regia scindit in semitas multas
 Hec autem uirtus est. Nam nisi per
 uirtutem nemo ad beatitudinem pergit
 Cetera uirtutis opera forte quis et pro
 culdubio sine operibus ad beatitudi
 nem trahitur. sed eo nullus nisi uir
 tutis passibus pergit. Uirtus ergo felici
 tatis mentum est. felicitas uirtutis
 primum. Et hec quidem bona sunt su
 ma. Altera uirtus. altera parte nichil
 illi uirtute prestat. dum exul pere
 grinatur a domino. nichil felicitate me
 lius. dum autem regnat et gaudet cum
 domino. sunt autem hec omnibus alijs pres
 tantiora. quia uirtus omnia agenda. felici
 tas omnia optanda complectitur. Felici
 tas tamen uirtuti prestat. quia in om
 nibus prestat. est propter quod aliquid
 est quod propter aliquid. Non enim felix
 est quis ut recte agat. sed recte agit
 ut felicitate uiuat. Unde et socraticum il
 lud in saturnalium libro laudatur.
 Multos homines propterea uelle uiuere
 ut ederent et biberent. se / bibere atque
 esse. ut uiueret. Unum igitur et sin
 gulare sanum omnium bonorum beatitudo

est. sed ab eo est aliud quodammodo quo
 randa collectio sumum. et eo ipso superi
 us alijs quod ad illud. quod uere sin
 gulare et unice sumum est familia
 nus accedit. Ceterum ad neutrum
 apprehensionem nisi philosophia du
 ce humana infirmitas conualescit.
 Quisquis enim sine ea ad beatitu
 dinis uiam tendit quasi cecus in lu
 brico tendens ad alta presumptuo
 sus cadit. Unde eam diuinatum et
 humanarum rerum omnipotentem esse cre
 ditur asseruit. nec unquam satis posse
 laudari que uiam expellit. uirtutes
 ostendit et confert. et in humana in
 firmitate diuinam quodammodo repa
 rat integritatem. Et ut sensum suum
 expressius profereat. omnes qui non
 ab illa uel ad illam uigilant quod ta
 men ab illa est. brutis animalibus
 dicit esse conformes. immo et stupe
 dum contra naturam miraculum in
 corporibus humanis brutos homi
 nes esse. Quia uero genera homi
 num qui homines sunt. alios enim
 brutos esse asseruit. Alij enim iam
 iocunditate sapientie persequuntur et
 hi sapientes sunt. alij accedunt ut
 fruuntur. et hi philosophi sunt. alij
 aspirant ad accedendum scilicet qui
 nondum sunt et esse philosophi con
 piscunt. Ceterum enim esse plurimi
 mos qui nondum philosophantur. et
 uita philosophorum si non opere saltem
 desiderio emulant. Ego sententiam eius
 tanto secutius approbo. quanto eam
 non uideri uideo. sci spiritus auctoritate
 subnixam dicente propheta. Concupiuit
 anima mea desiderare iustificationes tu
 as. in omni tempore. In quo in tres

premissos ordines manifeste videt
 expressisse. **C**ū enim plato sapi
 entem dicat esse auctorem dei quis
 alius habendus est sapiens q̄ ille qui
 moratur in iustificationibus dñi et
 mulcente se q̄sciētia bonoꝝ opoz/
 vere felicitate sapore tota mētis au
 ditate iam p̄gustat et sēt̄. Procul
 dubio nequaquā illius ex parte est. au
 agnita beatitudo dulcescit et ei expe
 tibiliū cumulu9 adest. qui in vita gus
 tat et videt: q̄ suavis est dñs Phi
 losophus autē cuius intentio dirigi
 tur illuc. ut sapiat. eodem auctore/
 amator dei est. et via subigens. re
 bus agnoscēdis applicat animū ut
 hys agnitis ad verā beatitudinem
 possit accedere. Hec enī hominē bea
 tum faciūt si et vicioꝝ soluantur vir
 tuta. et quasi quibusdā gradib9 con
 templatiois luadū et indeficientem
 fontē boni detur inuisere. **N**ā felix
qui potuit rerū cognoscere causas
 et ut ait poeta **N**obis enim vnde
 ai9 proueniāt placent inā tamen
 ta virtutum felices anime quibus
has primū cognoscere causas Inq̄
domos supas scādere cura fuit Cre
 dibile est illos pariter vici9 ioc9:
Ala9 humanis exeruisse caput **N**ō
venus et vinū sublimia pectora ste
git Officiūq̄ fori. miliaēve labor.
Non leuis ābitio perfusaq̄ gloria
furo Magnatūq̄ fames sollicitauit
opum Ad mouere ocelis distatā sy
dera nostris Etheraq̄ ingenio sup
posuere suo **S**ic petitur celū non ut
 ferat osan olympus **S**ūmaq̄ pelia
 aus sydera tāgat apex. **N**ullum
 tamen officū est miliaē aut domi.

quod nō philosophia p̄teat9/ quip
 pe q̄ sola excludit vicia et sine qua
 recte nichil inter homies gen potest
 Sicut autē morari in iustificationib9
 id est in expletioē mādatoꝝ dei sapi
 ente facit **N**ā et p̄pha dicit. a māta
 te tuis itellexi. sic aim expledis ap
 tate ea demū verissima phia est. **S**z
 sunt qui nondū explent aut aptan
 tur expledis approbāt tamen qd
 suspiant in alijs. et illis auctore deo
 desiderant q̄formari. Est ergo gra
 dus eminentissimus eozū qui in ius
 tificationibus occupātur. **M**edius
 quozum animus expeditur est a vi
 cijs. ut ex amore occupetur in illis
 Infirmus. qui desiderāt expedit. ut
 hoāpsum concupiscere possint. Qu
 et si non sint. desiderāt tamen esse
 philosophi **H**ozum personam idue
 rat propheta dicens. **C**oncupiunt
 anima m. d. iusti. t. in om. t. **E**ius
 namq̄ tanta est pulchritudo quod
 si ut ait plato videri poss9 oculis eoz
 por9 amore sapiētie mirabiliter ho
 mines inflāmaret. a deo quidem ut
 primo aspectu necesse esset omes in
 amorem inādere **H**anc amat et ex
 quirit a iuētute sua fidelis anima
 cuius senectas constat in grauitate
 moꝝum et puerilis etas in ignoran
 tia et lubrico vicioꝝ **S**up salutem
 inquit et oēm pulchritudinē dilexi
 sapientiā. et p̄posui p̄ luce habere il
 lam. venerūt michi oia bona oia sapie
 ai illa **S**i ergo bona oia sapie
 accessoria sūt et phia studiū sapie. p̄
 secto phiandi cōceptus bonoꝝ oim
 exclusio est **V**nde colligitur qd q̄ta
 quis philosophie diligentis iustit.

eo fidelius et rectius ad beatitudi-
nem pergit. Nam virtutes quibus
itur in singulis officijs illa dispen-
sati. Sed quia veteres licet ex par-
te animas crederent immortales:
vite eterne que post istam futura e-
nondum instructionem acceperant.
summū bonū in virtute constituerūt
quo plane nichil meli⁹ est. nisi frui
ro qui sūnt bon⁹ et summū bonū
est. vsus enim virtutis optim⁹ est.
et utendi de⁹ ipse est fructus. Cū ex
go vsus sola beatū faciat/ ad thzo-
nū eius/ sumpta occasione ex tradi-
tionib⁹ doctoris p̄ varios calles of-
tendere conati sunt. Stoicus ei ve-
tū p̄ceptū docet in mortis medita-
tione vsatur Peripheticus in in-
quisitione veri voluntatur in volupta-
tibus epycurus. Et licet ad vnū te-
tant/ varias sentētiās quasi vias be-
titudinis auditorib⁹ suis aperūt
De quib⁹ dubitare et querere libere
est. donec ex collatione propositoz
quasi ex quadā rationū collisione ve-
ritas illuāscat. Sed de hys latius
in sequentibus dicitur. Nūc suffia-
at ostendisse in quibus achademi-
cos vaillantes licet imitari

Capitulum nonū De arrogan-
tia multitudinis impente et qualiter
legenda sint que prodesse poterunt
et obesse et quod ingenio vel creta-
tio sine graa sapientia non contin-
git.

P Quia tamen sunt qui acha-
demiozum imitatores es-
se dignentur. cum vnusq̄s
q̄ pro libitu potius q̄ ratione eligat
quod sequatur. Alij nōq̄ prop̄rijs:

alij doctorū opinionibus. Alij mul-
titudinis consortio distrahuntur.
Quid enim dubitat qui iuratus in
verba magistra. non quid. sed a quo
quid dicatur attendit. Quid vis
enim clatrat acriter. et quo imbuta
est puerilis etas: de intus philo-
sophie abditis erutum putat/ para-
tus. et de lana caprina contendere.
credens inopinabile si quid igno-
tum auribus eius insonuit. nec rati-
onibus acquiescit que doctoris cap-
tiuauit opinio. Quicquid enim p̄-
tulit autentiā. et sacrosanctum est.
Ille tamen facili⁹ contradicat. et p̄-
tinacius reluctatur. qui in pauertate
addiscenda rerum p̄sumpsit etatem.
et tanta verborum angustia p̄emi-
tur. ut si verbum vnū aut duo sub-
duxeris/ eliguis fiat: et quis statu-
a taaturnior. marmoreum putes.
et in auditorio pytagore / aut mo-
nachozum clauetro/ non tam vsum
q̄ necessitatem silencij didicisse.

Si quis istorum in man⁹ tuas for-
te erudiendus inuenerit. merito faci-
es quod thymotheū q̄ in arte tibia-
rum exellebat fecisse refert quintili-
an⁹ in libro de institutione oratoris
Hic quidem duplas mercedes exi-
gebat. et accipiebat ab hys qui fu-
erant male p̄instituti: q̄ si omni-
no rudes accederent. Error enim
duplicē laborē exigit. cū et euellen-
da sint p̄uerse institutionis semina
et bone sint fidelius inserenda.

Suspice ad moderationis philoso-
phozum temporis nostri. illos qui
altius p̄conantur. quos auditorū
multitudo arā strepit diligēt attēde

ros in regula una aut duobus aut
 paucis verbis iuenies occupatos
 Aut ut multū paucas questioēs
 aptas iurgijs elegerūt. in quib9 in
 geniū suū exerceat. 7 q̄sumat etate
 Eas tamen nō suffiaūt enotare. s;̄
 nodū 7 totam ambiguitatem cum
 intricacione sua p̄ auditores suos
 transmittāt posteris Dissoluendum
 Eo loci ut cōgrediaris. inuitant. in
 stant. postulantq; conflictum. si dif
 feres manū conferere. si paululū mo
 raris insiliunt. si accedis. si tandem
 iuitus congrederis. si p̄renis. late
 bras qucutunt/variant faciem. verba
 distorquet. p̄ligijs q̄farmatur. lu
 bricam 7 volubilem prothea mira
 beris redijisse. nisi q̄ teneri faalius
 potest. si in eo perstiteris. ut quocū
 q; verba defluant 7 voluātur. quid
 velint intelligas. 7 quid sentiat in
 tanta varietate verborum 7 tantē
 viciāentur sensu suo. 7 capiētur ver
 bo oris sui. si sententiā eorū que di
 cūtur attigeris. firmiterq; tenueris
 Ea tamē de quibus disceptatur in
 utilioza 7 alijs vilioza sūt. cum pa
 tueat Si p̄grederis. si pudet et pi
 gret in nugā diuā occupari ad di
 uerticula p̄posite questiois relabi
 tur. 7 quasi ad sinū maris reuerrens
 moze anteī ab eo in quo genit9 est
 7 nutritus vites reparare contendit.
 Sic arauit. tot facit anfractus. ut
 ad v̄sitata recurrat ac si laborintū
 oporteat arauit Verpente aronia
pullos Nutrit 7 innēta p̄ deuia tu
ra lacerto Illi eadem sumptis que
runt animalia p̄nis. vulture iumēta
7 canibus tuāibus 7 relicis. ad se

tus properat. parteinq; cadaveris
 affert Hic ē ergo ab9 magni quo
 q; vulturis. 7 se pascentis. propria
 ai iam facit arboze nidos. Sed le
 pozem aut capzcam famule iouis
 7 generosiq; saltu venantur aues.
 tunc p̄ceda cubili ponitur Inde au
 tem cum se matura leuauit. proge
 nies stimulante fame festinat ad il
 lam. 7 quam p̄mam iupta p̄cedam
 gustauerat ouo Si ergo eos a ve
 bis suis suspenderis. fere inopie co
 rum in omni facultate poteris mise
 veri Sunt enim qui p̄stare vicia
 tur in singulis. sunt qui partes phi
 losophic vendicent vniuersas. nec
 min9 tamen sunt in singulis philo
 sophie copia destituti Sunt qui ab
 vna perfectionem sperent. sunt qui
 vniuersis inuigilant. inopes singu
 latum. Nec faale tamen dixerim
 quos magis cecidam esse erroneos
 cum nec ab vna perfectio constat. 7
 nemo fideliter queat omnibus inf
 uire Qui tamen ab vna petit omnes
 profitetur In vno ad omnia occu
 pari desidis est. sed fastidientis 7
 non proficientis/omnia arauit. ut
 eligat cui sit poaus insistendum ar
 cum spectus est. 7 alijs ex aminatis
 p̄lectioni sue fidelius seruit Eo for
 te spectat p̄ceptū ethia legere li
 bros p̄cipientis In libello quoq;
 puuli iniaantur ut virtutis amnis
 tio et vsus. teneris ebibitus amnis
 faale ne queat aboleri. quoniam 7
 testa diuā9 seruat odorem eius quo
 semel est ibuta recens. ait vel cats

vel alius. nam auctor incertus est.
Multa legas facto perlectis perle-
ge multa Quo quidem aliquid eē
 vtilius ad scientiam aspiranti facile
 nō crediderim. preter obseruationem
 mandatorū dei. in qua singularis et
 vniuersū indubitanter est philosophā
 di profectus. Sic tamen omnia
 legenda sunt. vt corū aliqua cum
 lecta fuerint negligātur. reproben-
 tur nōnulla. aliqua videātur in trā-
 situ. ne sint oīo incognita. Sed pre-
 omnibus maiori diligentia insisten-
 dum est. que aut politicam vitam si-
 ue in iure ciuili siue i alijs ethice p-
 ceptis instituūt aut procurāt coepto-
 re et anime sanitatem. Cum enim
 illa que precipua est iter liberalis
 disciplina sine qua nemo recte doce-
 re aut doceri potest. sit in transitu. et
 quasi a limine salutata. quis in alijs
 consistat imorandū. q̄ aut intellectu
 difficilia. aut effectu inutiles. et p-
 niose nō faciunt hoīem meliorem
 et ea ipsa quorum vsus neces-
 sarius est. si hoīem imoderatus oc-
 cupauerint perniciosa sunt.
 Poetas. hystoricos. oratores. ma-
 thematicos. probabilis mathema-
 ticis. q̄s ambigit eē legendos. maxi-
 me cū sine hijs viti esse nequeant.
 vel nō soleant litterati? Qui enim
 istorum ignari sunt. illitterati diuin-
 tur. et si leās nouerint. Cum tamen
 quasi in ius suum vendicant aimū.
 et si polliceantur noticiam rerum. v-
 tuis tamen dedocent et submouēt
 cultum. Vnde cicero cum de poetis
 ageret vt diligentius audiat ex
 clamat. Clamor et approbatio po-

puli quasi magni cuiusdam et sapiē-
 tis magistra et qui ad commendatio-
 nem sufficiat plausu suo. quos vult
 facit autenticos. At illi qui tantis
 laudibus effeuntur. quantos ob-
 duant tenebras. quos inuehunt
 metus. quas inflamāt cupiditates.
 Hī stupra. adulteriaq; conaliant/
 varias doli reparant artes. furta. ca-
 pinas. incendia docent que sūt aut
 fuerūt ymo que fingi possunt. ma-
 lozum exempla proponunt oculis
 multitudinis imperte. Que incen-
 dia celi successi. aut maris inundatio.
 aut terre hyatus. tātis fecit p̄loz
 strages. q̄tas isti faciunt mozū. Co-
 nicias qui pre ceteris placet. i eunu-
 cho refert adolescentis libidinem in-
 flamatā. cum tabulam picturam vi-
 deret continētē. quo pacto deus q̄
 celi templa sonitu percussit. per pluui-
 um auro nullo indusam terre et sep-
 tam custodibus corrupit danem.
 Similes i singulis picuās videt.
 miratur et laudat multitudine. Nam
 que virtutū in tamenta sunt ratas
 spectator attendit. Bre que res in se
 neq; conalium. neq; modum habet
 vllum. eam consilio regere non po-
 tes. In amore hec omnia insunt vi-
 cia. iniurie. suspiciones. inimiciāe.
 induciē. bellum. pax rursum. Inertia
 hec si postules. ratione certa facere.
 nichilo plus agas q̄ si des operam
 vt cum ratione insanias. Et quod
 nunc tute teum iratus cogitas ego
 ne illam. que illum. que me? que
 non? sine modo. mozi me malim.
 Veniet q̄ vir. Hec verba vna me
 hercule falsa lacumula q̄ oculos

terendo misere vix vi exprescit restin-
guet et te vltro accusabit. et tibi
ci vltro supplicium **A**d depellendū
meretriciū q̄tumelias ratio euidens
est quā seru9 inducit. sed quequid i
hāc parte loquūtur ita accipitur ac
si insanū amatozem reuocet seruus
Eos tamē alibi q̄mendat plurimū
idem acero dicens. Poetas et vari-
os scriptoēs arāum aut rerū gesta-
rū/solus ille q̄temptabiles facit qui
nō veretur q̄tēpni. Nam et v̄tutis
habet v̄sum et philosophādi mate-
riam p̄bent. No tant eni non docēt
v̄tia. et aut v̄tilitatē causa grata sē
aut voluptatē Sic autē p̄ mox dif-
criminata trāseunt. ut v̄tuti faciāt lo-
cum Nā p̄ tela p̄ ignes. per mane-
varias procellas. p̄ tot motus sedi-
tiones. et insidias populoz scilla p̄
trāsiūt et carbidim. ut ad patriā su-
am saltem in senectute v̄lixes repe-
daret. Doctos varijs exilijs amittit
casib9. sed eos aut fortune violētia
aut nature infirmitas. aut animi vo-
luptas absūpsit. Hoz tamen oim
ioūda relatio est. annua p̄uisus cas9
et amatus si sit. proficit ad cautela
et quo familiarior fuerit cū labente
societas. eo casus quēq; magis ab-
sterret Siquidē exēplis sepe magis
p̄ficiatur q̄ p̄ceptis. Mala eni vitā
tur facili9. quo fidelis p̄cognita fu-
erint. vix et quodāmodo solus euasit
v̄lixes. sic ad p̄he ioūditatē et q̄si
patrias voluptates pauciores eua-
dunt Cōsonat ei si linat/conticē-
te lyra/dignatē audire. flacc9. aut
si manus orac9. qui pl9 honestatē
et v̄tilitatis se opud meonidem us

uenisse gratulatur. q̄ plurimum stot
coz sit p̄ceptis expressū. At enim
Troiani belli scriptoem maxime
loli Dū tu tedamas rome p̄uisse
relegi. Quicquid sit pulchrum q̄d
turpe. quid v̄tile. quid nō. Pulchri-
us et meli9 crissipo et cantore dicit
fabula qua p̄pter paradisi narratur
amorem. Grecia barbarie lento col-
lisa duello. stultoꝝ regum et popu-
loꝝ cōtinēt estus. Antenoris cense
belli et p̄scindere causas. q̄ p̄ano ve-
regnet saluus. viuat q̄ beatus. cogi
posse negat. seditione tolis. scelus
atq; libidine. et ira; pliaros inco-
delirant reges pleatūtur aehini. E-
go autē in illoꝝ sententiā foallime
credo / qui non credunt sine lectione
auctozum posse fieri hominem litte-
ratum Itāum tamen copia nequa
q̄ philosophum facit. Grecia siqui-
dem est que ad sapientiam sola per-
ducit **I**n summa siquidem interdū
litteratum. aut ignorantia interdū
aut negligentia veritatis est. sine q̄
impossibile ē quemq; fieri sapientem
Vnde et doctor ille ecclesie cuius ne-
mo satis memore esse potest augusti-
nus. varronē arguit quem tamen
ut litteratissimum fuisse docet. ait
post cetera quibus singulari p̄ro-
nio comendatur. Deniq; et ipse tul-
lius huic tale testimonium phibeet
ut in libris achademijs dicit. eam
que ibi versatur disputationem se
habuisse cum. **M**. varrone. homine
inquit omnium facile acutissimo et
sine dubitatione doctissimo. Non
ait eloquentissimo ut facidissimo.

quoniam reuera in hac facultate multum impar est. sed omnium facillime acutissimo et indubitater doctissimo
In primo autem libro cuiusdem barconis litterata opera predicaret: nos inquit in nostra urbe peregrinantes errantes tanquam hospites tui libri quasi domum reduxerunt. ut possemus aliquando qui et ubi essemus agnoscere. Tu etate patric tu descriptio nes temporum. tu sacrorum iura. tu sacerdotum. tu domestica. tu publica disciplina. tu sedium regionum. locorum tu omnium diuinarum humanarumque reznomia. genera. officia. et cetera aperuisti Ille igitur vir tam insignis excellensque penae. qui tam multa legit ei aliquid scribere vacasse mirum tam multa scripsit quam multa vir quem legere potuisse credamus Ille inquam vir tantus ingenio. tantusque doctrina. si rerum velut diuinarum de quibus scribit oppugnatorem esset atque destrutor. casus non ad religionem. sed ad superstitionem diceret pertinere: nec ad virtutem tam multa in eis credenda. conuenienda. et detestanda conscribere
Cum ergo viri acutissimi et sine ulla dubitatione doctissimi aequo teste. superstitio scripturae. propter se et uinculibus arguat et stetque superstitionem falsitate uicio. ut uti qui sola ueritate consistit esse opposita. et sapientia sine uirtute esse non posse. quae ex sola lectio ne nisi assistat gratia illustratae creaturae diuificataeque uirtutis credat hominem posse fieri sapientem? **C**onfirmatio
Omnes scripturas esse legendas et de benedictione quam primigenis data est. et filijs noe. et quae rationi aucta

ritas nullius gentium preiudicet.

Omnes tamen scripturas legendas esse probabile est. nisi sint reprobatae lectionis aut omnia non modo quae scripta. sed etiam quae facta sunt ad utilitatem hominis (licet eis abutatur interdum) instituta credantur. Nam et angeli quodam modo propter animam. et mundus corporeus secundum assertionem patrum ad corporis usum institutus est Ab initio benedixit deus homini dicens Crescite et multiplicamini. et replete terram. et subiate eam. et dominamini piscibus maris et volatilibus caeli et uniuersis animantibus quae mouentur super terram Et adiacens. omnem herbam afferentem semen. et uniuersa ligna in usu suo (Nam a carnis edulio ante diluuium creduntur abstinuisse) concessit eis in abum Illis quoque quos a peste diluuii archa praeseruarat ecclesie liberauerat. benedixit et legem dedit dicens. et esate et multiplicamini et replete terram et terror uester ac tremor sit super cuncta terrae alia terre et super omnes uolucres caeli cum uniuersis quae mouentur in terra Omnes pisces maris manus uestrae traditi sunt et omne quod mouetur et uiuit erit uobis in abum Quasi olera uirtutis tradidi uobis omnia. excepto quod carnem cum sanguine non comedetis **E**xtra quia primigenis et filijs noe eadem benedictionis collata est gratia. eadem auctoritas dignitate eadem et ab eorum fere passa est indulgentia. augmentum namque et multiplicatio gratiae dilatatioque exprimit dominum inter bestiarum terror. praeuilegium potestatis

victualium vniuersitas est indicium
 libertatis Omnia siquidem muuata
 mundiis Nec recolo huius benedic-
 tionis priuilegium alio indultum
 tempore q̄ quo innocētia per crea-
 tionem data est. aut per medianam
 sacramēti vel penitētie reparata.
 Nam ¶ hys statim post diluuium
 et illis ante peccatum ideo forte dictū
 est crescite et multiplicamini. ut illi
 us Dumtaxat augmentum ¶ mul-
 tiplicatio acquiratur. q̄s de homi-
 ni contulit p̄ naturam aut reforma-
 uit per gratiam. Hic autem ¶ cres-
 cere iubetur in se et quodāmodo mul-
 tiplicari in sobole. In se quidem ad
 mēti profectū In sobole numerosa
 quadam propagatione virtutum.
 ¶ Cum vero natura sit uiciata p̄ cul-
 pam. ut crescere et multiplicari iube-
 atur non memini. Licet autem que
 premissa sunt stare queant ad litte-
 ram. cum omnia in usum vite ho-
 minis cedant. et ea ipsa que viden-
 tur esse mortifera etiam visu odoza-
 tu. auditu. ne dum tactu vel gustu.
 qualia sunt nocētia venenosa. a-
 bus sint hominis. aut eius vertan-
 tur in abum. Poterit tamen et ali-
 um sensum scitator mysticus inue-
 nire. Sensum tamen hystozicū ro-
 borat. q̄ pisces sanissimos. et se-
 quam quāu carnes utilissime sūt. videntur
 crebro venenatissima reptilia deuo-
 rare. et ipsa venena inseruntur medica-
 mētis. quibus non modo natura sus-
 tatur humana. sed etiā infirmitas et
 ualescit ¶ Cū vero p̄mū sit exuacē
 dñs sensus hystozic⁹. quāuq̄ aim
 vel ad fidē. vel ad opa fidei que sūt

boni mores magis informat. lauda-
 bilior et plane utilior est. Hoc enī
 lectione semp querendū est. ut hō se
 ipso melior iugiter fiat. ¶ Verū cum
 ita preceēs utiliter ad multa pos-
 sit referri. et ad hoc posse optari con-
 sentio. ut p̄ grāz ex benedictione dei
 collata. ad virtutis incrementum et
 multiplicationē. liberū exātetur ar-
 biterū. et virtutibus multiplicat⁹ q̄
 grām. adiciatur subiectio terre. qua
 cum in se ipso homo subiectat. toni-
 niū sui aliorq̄ cōsequitur. ut cū at-
 animatib⁹ platus. timorē et tremo-
 rem inuaciat omnib⁹ que mouentur
 in terra. Sūt ergo ei cūcta in abū.
 qua in omnib⁹ creaturis. et uba sa-
 lutis sue loquitur dñs. plane abas
 in auctis. quibus ad vitam. aut mo-
 res cōponendos. vita hominis p̄fi-
 at. Constat enī q̄ omnis edificatio
 morum a dño est. et cum quis ad v-
 tutem aut ab ope aut a verbo. aut
 quocūq̄ modo instantur. cōcessio si-
 bi a domino utiliter abas. Omnis
 enī instructio salutis quodāmodo
 v̄bū dei est. et a quocūq̄ veritas
 doctrine profertur acceptanda est.
 eo q̄ veritas incorrupta semp et in-
 corruptibilis est ante diluuiū et post
 dum sanguine in quo sedes est ani-
 me abstinere. concessus est omni-
 um usus. et ante baptismum et post.
 dum modo peccatum vitet nemo vn-
 deūq̄ instrui prohibetur. ¶ Si apos-
 toly est aliquib⁹ odor mortis i mo-
 tem quid prohibet et vasa mortis
 aliam professe ad vitam. ¶ Cum
 ergo dicitur quicquid vis preter
 sanguinem comedit. perinde est.

or si quada ymagine dicatur. dum
 modo vicia fugias quod volens le
 ge. Dicit i esais carnalibus quedā
 sunt que digeruntur vtiliter/ quedā
 vertuntur in crudos humores; alia
 p vni expulsiua eiciuntur omnino.
 quedā sunt que sanis si tamen mo
 deste sumantur conferunt. et obsunt
 egrotantibus. quedā debilibus fa
 ciunt minus tamen conducant sanis
 et sanantibus. **N**ā hec ipsa nō adeo
 natura roborat delicatiora si quidē
 minus nutriūt magis comunia et
 alimenti vt ita dixerit pinguioris.
 sic et in libris sunt que omnib9 pro
 sunt/ dū tamen legantur modestia
 dispensate/ vt que nichil continent
 nisi edificationē fidei et morū: sunt
 que solidioribus animis faciāt/ ha
 bēta quiete procul a lectione simpli
 aū. sunt que natura bone mētis om
 nino eiciāt. sūt que digerant in vsū
 morū aut eloquētie. sunt que indu
 rent aīam/ et in fide et bonis operi
 bus solā faciant cruditate. **V**ix autē
 inuenietur scriptū in quo si non in se
 su/ vel in verbis/ non repiatur aliqd
 quod vel prudens lector emittit
Ceterū libri catholici tutius legū
 tur et cautius. et gentiles simplia
 bus periculosius patent. sed in vtrif
 q3 exercei fidelioribus ingenijs vti
 lissimū est. **N**ā exquisita lectio sin
 gulorū doctissimū. cauta electio me
 liorū optimū facit. **V**t enī in libro
 saturnaliorū. et in epistolis senecae
 ad lualiū legitur. **A**pes quodāmo
 do debemus imitari que vagantur
 et flores carpunt. deinde quicquid
 attulerit/ disponūt. et per fauos di

uidūt. et succū variū in vniū sapore
 mixtura quada/ ex proprie tate spiri
 tus sui/ mutant. **N**os quoq3 que
 quod diuersa lectioe quesiuim9 / cō
 uertam9 in vsū virtutis. vt omnia
 in ordinē gerendoeū / rationis iudi
 cio digerēte/ coalescat. **N**ā et in aīo
 melius distincta seruatur et ipsa dis
 tinctio nō sine quoda fermento quo
 conditur vniuersitate/ in vniū sapo
 ris vsū varia libamenta confundit.
 vt etiā si apparuerit vnde sūptū sit.
 aliud tamen esse q3 vnde sumptū
 noscetur appareat. quod et in cor
 poze nostro facere videm9 sine om
 ni opera nostra natura. **A**limenta
 que accipimus q3 diu in sua qualita
 te perseuerat. et solida innatant/ ma
 lo stomacho oneri sunt. **A**t cum ex
 eo quod erant/ mutata sunt. tūc de
 mū in vires transeūt. **S**anguis ex
 diuino mandato diducatur. dum vi
 na deducantur. **P**astor ecclesie rep
 tilia et imunda mactare precipitur.
 et comedere. **Q**uod licet ad vocatio
 nē gentiū proprie referatur. vel ex
 emplī cōformitate docere potest. vt
 iugulatis erroribus gentilium dog
 mata nequa q3 horream9. **D**um in
 nocentia. frugalitatis. cōtemptū mū
 di docent. pythagoria audiantur.
 dum animas quas in celū eueperēt
 retrudunt in corpora bestiarū. iugu
 letur vel plato. **N**ā in eo pithago
 ra nimis secutus est. q3 sicut mortu
 os ex viuis. ita ex mortuis reapzo
 re viuos fieri docuit. et per varia
 corpora pro morum qualitate mi
 grate. **V**nde illud. **I**pse ego iam
 memini troiani tempore belli. pan

toides enforb9 erā aū pectore leuoz
hesit ab aduerso grauis hasta mino
raturide. Sic ergo legatur ut auc
toritas non puidicat racioni Nam
vztica dū rosa legie. qnqz manū
tangētis vrit. Sapientia siqui
tē est fons quidā de quo e grediūtur
flamina q irrigant omnē terrā. et
nō modo ortū de haatū diuine pagi
ne replent. sed eā ad gentes perā
seunt. ut nec eā ethiopibus omni
no desint Inde sūt floeidi. redolētes
z fructiferi orti gentiū. Quos si for
te simplex lectoz ingredie semp poe
tia illi9 menūcerit Qui legitis flo
res. z humi nascentia fraga. Fragi
d9 o pueri fugite hinc latet anguis
in herba. Nam et poma hesperidū
q draco puigil seruat. null9 aspoz
tat ignari9. aut qui scripturas non
quasi vigilās legent. sed qsi tozmi
tans sompniauerit. ac si ad finem
legendoz vtes calcantib9 properet.
Certū est quia fidelis lectoz z pru
dens. z qui litteris ex amore iūgi
lat viāa semp excludit z i omnib9
accedit ad vitā Hinc est illud doctā
ris doctozum iheronimi. Ama sci
entiam scripturarum z carnis viāa
non amabis

Capitulū vndeānum. Quid
sit vere philosophari z ad quem fi
nem omnium scripturarum vergat
intentio

Hoc autē reuera philofopha
ri est. z hic est multe lectio
nis ioandissim9 et salubee
rim9 fruct9. Ipa siquidē oim reuū cō
tinet disciplinā. z oim moderatū
vniuersis humane vite acib9 / z b

bis / z cogitatioib9 / modū z terminū
nos ipa cōstituit. Est enī aū nec ip
sa nouit terminū pfinire Est aū in
eo pscabit modū ut nō habeat mo
dum. Quicquid agit aut loquit / il
luc tēdit / qd apud recte philofophā
tes nō habet terminū. Nam z e9
substācia in eo consistit ut illud neq
q terminet. Si enim scdm plata
nem philofoph9 amator dei ē. quid
aliud ē philofophia nisi diuinitatē
amoz ? Hoc ē vtiqz qd terminari
nō vult ne et ipsa qd nō expedit fi
niatur Qd enī finitur esse desinit.
z si amor dei extinguit / philofophi
e nomē euāescit. Sic et incarnata
sapiētia dei. aū multis pscibat mo
dū / deū sine modo pāpit diligēdū /
nisi qz caritati mod9 ille pscabitur.
ut de9 sū termino amoris sicut te
Qui enī ait diliges pximū sicut te
ipm: idē pmissit. diliges dnm de
um tuum ex toto corde tuo ex tota
mēte tua. z ex totis viab9 tuis Itē
quoqz adicat. In hīs duob9 pāp
tis pcedet tota lex z pphete. Hec
go oia que scripta sunt pphie famu
lantur z legi. si omnis doctāna il
luc tendit ut hō subiect9 sit legi dei
quis ambigit ad regnū caritatē vni
uersa referat ? Qui vero philofophā
do caritatem acquirit aut dilatat /
sūmum philofophantis assensius
est finē. Hec est itaqz vera z imu
tabilis philofophandi regula. ut
sic in omnib9 legēdis aut discēdis
agēdis / a omittēdis qsqz vscē. ut
pfiat caritati Ipa vō nūqz ianis
aut sola est. s̄ honestatem. modesti
am aū sobrietate. pudiciāam et

nō

aliā venerabiliū virtutū cetū in
 ipsū hoīem quē pietati p̄secrat. q̄si
 in templū domini introducat. Quic
 quid alioesū vergit in artibus/siue
 quibusq; scripturis. nō philosophie
 dogmata/sed inanes fabule sunt. 2
 figmenta eoz super quoz impietas
 se ita dei de celo reuelatur/quicquid
 illi garriant recte philosophanti in
 ep̄m videtur insipidū et insulsū. Au
 di non me. sed propheta dicente de
 talibus. Parcauerūt michi iniqui
 fabulationes sed non ut lex tua lo
 quā ergo vera et iusta/philosophan
 tibus? non philosophantibus comu
 ne est. vera et falsa loqui. bona doce
 re et mala: nō philosophantū est. 2
 et dūtaxat iterdū docet van9 phi
 imitator. s̄ q̄ recta q̄ docet seq̄. vere
 ph̄s ē. **Ca^m xij.** De iepcijs nu
 gatorū q̄ sapiam vba putāt et q̄ alē
 legedi sint libri dīni. alie gētilēs.

Errant utiq; et impudenter
 errāt qui philosophiā in so
 lis verbis consistere opina
 tur. errāt qui virtutē verba putāt.
 v. lucū lignas. Nam virtutis cōmen
 tatio consistit ab opere. et sapientiā
 virtus inseparabilē coniatur. Vn
 de constat quia illi qui verbis inhe
 rent. malunt videri q̄ esse sapiētes
 Plateas accūcunt. terunt lumina
 doctorū. questūculas mouent. in
 triciant verba: ut suū et alienū ob
 ducāt sensū. paratiores ventitare q̄
 examinare. si qd̄ difficultatis emer
 sit/verentur tamen prodece imperi
 tā suā / iactatores sapientie non a
 pudore nescire. q̄ q̄rere et discere ma

lunt. presertim si assint alij quib9 no
 tū arbitrentur quod ipsi nesciunt /
 fastū tamen eozū ferre non poterūt
 De omni materia loquūtur/subito
 diiudicant omnes. alios culpant. se
 ipsos predicant. iactant se iuvenisse
 de nouo quod eritū est ab atiquis.
 et testimonio librozū p̄ etates mul
 tas ad tempora nostra perductum.
 Verba multiplicant. ut sepe min9
 intellecti sint onere et multitudine
 verborū: q̄ cetū difficultate. **Cū**
 enī ne intelligeretur efficit/arbitra
 tur se meruisse. ut p̄e ceteris philo
 sophus videatur. et sepe qui pauā
 sima nouit proponit plurima: que
 nec ip̄e pithagoras sufficeret expla
 nare. Interdū eadē replicat. et reuol
 uit. et qz nō habet quo diuertat la
 borat nusere. Itē terit et castē arā
 nat auas. Dū eum procul audis.
 teratū cathonē e celo miraberis ca
 disse. Quelibet enī hoīem attulisse
 videbitur. **Si** professionē queris
 aut artē: est gramatic9 rethor. gea
 met. pictor. aliptes. augur. cenoba
 tes. medic9. mag9. Omnia nouit.
 et esuriente greculo longe prestanti
 or. **Pa** et si iusseris ibit in celū. et de
 dalo doctior tempū quo volucris in co
 lumē per mare trahat. Accede ut da
 ceas qd̄ in scriptis suis doctores se
 scriūt diligēt inq̄re. ex parte lrām. sta
 tim increpabit duriciā tuā. et asmo ar
 chadie te dicet tardiorē. **Plūbo** ebe
 tior es dū quid latet in lrā interro
 gas. littera inutilis est. nec arādū
 est quid loquatur. **Si** instas/mo
 nebens fugere. qm̄ pernicioza est et
 occidit. **Cave** ne serpes sis. q̄ terrā

comedit omnibus diebus vite suae
aut ludendum aut fabulandum : aut
disceptandum est tibi. Nam qui ver-
bosior est videtur doctior. Nec cura
dum est unde aut quid de quo sentiat
aut proferat aliquis dum loquatur.
Nec refert qua quisque ratione natus
dum non instantiam sed umbram eius
quisque dare sufficiat. Quid verum
aut falsum. quod probabile aut non pro-
babile sit. frustra queritur cum omnibus
ymago probabilium proferatur. Statue
quod volueris. statim illud aliqua simi-
litudine euacuat. Nam quod obtines in v-
no simili. vel non in aliquo obtine-
bit. Costat tamen quod verum simile est
non statim esse verum. et quod falsum
videtur non semper esse falsum. Si proposita
tuum similia dissimilitudine nitens a-
perire rem inanem aggredieris. aut ei-
te vel clamore prope diem. aut superflua
operam deridabit. cum omnium similia ali-
qua esse dissimilitudine oporteat.
Alioquin non tam similia quam eadem
merito esse dicentur. docere autem ita
non sit non modo frivolum. sed irrisio-
dignissimum iudicatur. Statim queri-
tur an velis rationari. dicunt se ut pe-
ripatheticum non emargoreum audiat
conuenisse. cum tamen deambulatione
et arcuatione viatum potius quam dilige-
ti inquisitione rerum peripatheticos
imitentur. **S**i tamen hec ad copi-
am eloquentie comparandam exer-
atur disceptatio et similia et dissimi-
lia conquirantur. exercitium quidem
laudabile est. et quo aliud esse con-
dummodo fallaciatu nube multipli-
a sibi nequaquam oculos perstringi pati-

antur. Nichil enim vtilius. nichil ad
gloriam aut res acquirendas comodi-
us iuuentuti quam eloquentia. quae ex eo
plurimum propter si rerum in mente. et
in ore copia sit verborum. Verba nam
quae proferre rebus incognitis. desipie-
tis potius quam doctis est. aut discen-
tis. multos videbis huiusmodi dicere
totum longo detinent sermone diem
et nichil omnino dicunt aut minimum
Tu desessus es audiendo proferat
si verbosior esset loquendo proferat
ri potuerat. quo tamen fecerat. aut quod
velit nondum intelligis. Tu finem
expectas. ille nondum inani fecerat. Ne
fer tamen ut videas qua exiturus sit
Recollige tantum que conuertit et oc-
curreret tibi velut egi sompnia va-
nas fingentur speras. ut nec pes nec
caput vni reddatur forme. Turba
ti crebri hominem credas. et qui ex
defectu rationis linguam continere
non possit. Putes eum nodos conti-
nuare in sompnes. et sopita ratione
melancholia sola in eo exata tam.
Si forte miseratio dicitur. et queli-
tiam persuasione succendatur. et queli-
bet in quemvis finget obprobria. cum
patientibus et deridetur eque conu-
abitur. nec amicus nec hostis ab-
eo nisi consputus abscedat. Si es
pisti proferas necesse est. aut proca-
ris lingue sustinebis iniurias. De-
siste ergo nisi sordida lingua malu-
eris inquinari. Nam et immunda
quo magis mouetur eo plus fetet.
Viri prudentis dictum agnosces.
quia vesanum tetigisse timent. si-
giuntque poetam. qui sapiunt agi-
tant pueri. incauti que sequuntur.

¶ Licet autem apud priuatos aut
 sero uiuētes. homo huiusmodi rec-
 tissime uideatur inutilis. comodus
 tamen est in cetera multitudinis que
 hilaritatis et ioculans letiæ mate-
 ria gaudet / optimū enim instrumē-
 tum est ad usus conuolandos / et effi-
 catio. quo vis nimo. Ut uenenū
 et effugias / patientiā indicas auri-
 bus. moxē geras insano qui nulli p-
 at. et si eum forte vis reprimere be-
 nignissime obsecra. ut i docēdo. aut
 disputando / sententię plus apponat /
 et tam uerbosę deductione compen-
 set. Nam qui uerba reb9. et res tem-
 poris oportunitati cōtemperat / mo-
 destissimam totius eloquentię regu-
 lam tenet. Illa uero copia laudem
 parit / cui ueritas / ut uti et oib9 offi-
 cius amica. cōsentit. Multa siquidē
 et fallaciter loqui. nugigeruli est. et
 fama oino negligēt. et se / uiciorū
 grauiū prouocantis odiū et qtemp-
 tum. Nam et spūs / sapiētię auctor
 est. qz qui sophisticę loquitur odibi-
 lis est. Non mediocri tñ utilitas
 est in dephēdēdis importunitati-
 bus sophisticis sine quatuor notitia qđ
 quis ad examinationē uerū et falsi
 ueritatem p̄greditur / quasi mi-
 les inutilis. qui aduersus exercita-
 tum et instruatū hostem p̄cedit exar-
 matus. ¶ Licet ergo ad exercitiū
 colloquentem diuissim fallere. et qđsi
 in campi doctorū scola inter auesio-
 culatē miliciā exercere. Sed ubi se
 colloquentiū intentio ad phie sobri-
 etatē erigit. importunitates sophis-
 ticę delitescūt. Et si forte ab alter-
 utra parte emerferit. sic a sapien-

tibus corripuntur / sicut in te publi-
 ca / inter contra hētes dol9 malignā-
 tiū coheretur. Ceterū uerba reb9
 res temporib9 cōtemperate. et inter-
 uenientes fallacias prudēter argu-
 ere. nō paucorū dictū est aut leuis
 opera. Unde plurimu accēdētes abe-
 unt retrosum. et aliquā ueritū phie
 fortunatā p̄ferētes gloriāntur a-
 pud indoctos. ac si in iurisdictionē
 eorum tota cōcessent. Ut enī ait qđ
 tam uerbis nāq; manentib9 nomē
 exadit. Garāo quib9 duas postq̄
scit iūgere partes. sic stat sic loquit̄
uclut / oīs nouerit artes ¶ De ge-
 neribus et speciebus nouā affert se-
 tentiam. qđ boeāū latuit quā doct9
 plato nesciuit. et quā iste felici sorte
 i secretis aristotilis nup̄ inuenit. Ve-
 tere paratus est soluere questionem
 in qua laborans mūdus iam senu-
 it. in qua plus temporis cōsumptū
 est qđ in acquirendo. et regēdo orbis
 imperio consumpsit cesarea domus.
 plus effusum pecunie. qđ in omni-
 bus diuicijs suis possēdit ut cresus.
 Hec enim tam diu multos tenuit.
 ut cum hoc unū in tota uita quere-
 rent. tandem nec istud nec aliud in-
 uenirent. Et forte ideo quia curo-
 sitati non sufficiebat in eis qđ solū
 potuit inueniri. Na sicut i umbra ai-
 uislibet corporis frustra solidit̄ sba qđ
 nē. sic i hys qđ itelligibilia sūdūtax-
 at. et uniuersalit̄ capi. nō uniuersalit̄ ee
 qđt. solidioris existētię sba neq; i-
 uenit. In hys etatē terere nichil agē-
 tis. et frustra laborat̄ ē. Febule siq;
 tē sūt uerū fugatū. et ai qđ uē auidi-
 us. ai9 cuanesūt. Expediūt hęc

auctores multis modis. varijs ser-
 monib9. et dū indifferentē verbis
 vsi sunt: varias opiniones inueniē-
 nisi sunt. et litigiosis hominib9 mul-
 tam contēdendi materiā reliquerūt
 Inde est quod sensibilib9 alijsq; sin-
 gularib9 apprehensis quoniam hec
 sola veraciter esse dicuntur. ea in diū-
 fos status subuehit pro quoz rati-
 one i ipis singularib9 specialissima
 generalissimaz q̄stituit. ¶ Sūt q̄
 more mathematicoz formas abs-
 trahūt. et ad illos quicquid de vni-
 uersitatibus dicitur referunt. ¶ Alij
 discutūt intellāis. et eos vniuersa-
 liū nominib9 cōferri cōfirmant fue-
 rūtq; et qui voces ipas genera dice-
 rent esse et species. h̄ eorum iam ex-
 plosa sententia est. et facile cū aucto-
 re suo euauit. ¶ Sūt tamen adh̄ q̄
 deprehendūt in vestigijs eoz. licet
 erubescant auctorem. vel sniam pro-
 fiteri. solis nominib9 inherentes. ¶ Ad
 reb9 et intellectib9 subtrahūt. sermo-
 nib9 ascribūt. Magno se quisq; tur-
 tur iudice. et ex verbis auctozū qui
 indifferentē noīa pro reb9. vel res
 pro nominib9 posuerūt suā astuit
 sentētiā vel errorem. Oriūtur hic
 magna seminaria iurgioz. et collig-
 git quisq; quo suā possit heresim cō-
 firmare. A generib9 et specieb9 neq̄
 q̄ receditur. sed eo applicabit unde
 cūq; sit sermo institutus. ¶ Poeticū
 illū te subito miraberis inuēisse pic-
 torem qui ad oīa que necessitas ex-
 igit scit forte se simulare cupissimū.
 Desipit ita iustus. in venia a qua
 enim teste coquo null9 cas9 evertit
 Nam quicquid agit iustus nichil ē

nisi venia iusto. Si gaudet. si flet. si
 tacet. / aut loquitur. Cenat propi-
 nat. poscit. negat. inuit. vna / est.
 veia. si nō sit veia mut9 cret. ¶ Res il-
 la ad phandū videtur aptior i qua
 liberior est licentia fingēdi quod vo-
 lueris. et minor ē ex rei difficultate
 aut disceptatū impericia certitudo
 Depe sicut ad hostem impediendū
 facil9 salebras et angustias transe-
 undi miles caut9 obseruat. sic diffi-
 ciles quis aut a scripturis aut a ra-
 tionib9 exatāt quēstiones aut si ali-
 ud ppositum est. ex industria in eas
 quasi ex inuadenti plabitur. et si sa-
 tisfacere non suffias. qz nemo est q̄
 oīa que eāam ab imperitis querun-
 tur sufficiat explanare statim annu-
 it oculis / distorquet vultū. brachia
 iacet. damat salit. et transfigurāt
 gestib9. q̄ in quouis hystriōne vel
 nūmo videātur inepti. ¶ Nō vtiq; sa-
 tisfacere / nisi ei respondeas verbis
 suis. et id tantum dicas quod cōsue-
 uit audire. Ipse tamen licet scupu-
 losior sit. totius est solutionis igna-
 rus. In vno tamē sibi forte pspex-
 it caut9. quod in marsupio / oīa q̄
 b9 inflatur ingessit. facile tamen et
 quasi acui vesicā hanc pforando. q̄
 quid loq̄tatatis in follib9 impiti que-
 turis resonabat interdū vno sapien-
 tis verbulo conq̄scet. ¶ Nec illos ad
 phandū credideri aptiores. qui oī
 verbulo loq̄gam orōne obiaūt. ac si
 ad oīa q̄ q̄zūt sermo sit ad pplū fa-
 cied9 Regulariter siq̄te pditū ē q̄ q̄
 plus vel min9 r̄ndet q̄ ab eo q̄zūt
 lineā r̄e disputādi ignozat. ¶ Cete-
 rū cū q̄s dōed9 est. illo sūt dicenda.

dum taxat que solutionis ppositoꝝ
 amuniculum prestant Unde illos q̄
 in singulis legunt omnia / et dū v
 nū q̄ritur nitatur oīa expedire pla
 nū est recte docentū formulam non
 tenere. Aut enim nesciūt quis sit
 recte docēdi mod9. aut dissimulatio
 ne officij vendicāt forte ingenia su
 a Et ut ait cicerō. nō quid pposita
 disciplina? s̄ quid ipi possint osten
 tane. Qui ergo porphiriū omnib9
 phie p̄tibus replent. introducēdoꝝ
 obūdūt ingenia. turbant memoriā
 et qui insituend9 erat tanta graui
 tate cōiciūt. vt on9 reputet impor
 tabile quod suscepit. ¶ Diuine pa
 gine libros quoz singuli apices di
 uinis pleni sunt sacramentis / tāta
 grauitate. legendos forte concesserū
 eo q̄ thesaurus spūs s̄cti cui9 digi
 ta scripti sunt. oīno nequeāt exhau
 riri. licet enī ad vnū tantūmō sensū
 accommodata sit superflua littere.
 multiplicatas misteriorū intrinsec9
 latet. et ab eadē re sepe / allegoria si
 tem / tropologia mores / varijs mo
 dis edificat. Anagoge quoq; multi
 pliater sursum duat. vt littera non
 mota verbis sed reb9 ipis insituat
 At in liberalib9 disciplinis vbi non
 res. s̄ dumtaxat verba significāt.
 q̄s quis primo sensu littere contēt9
 nō est aberrare videtur nichil / aut
 ab intelligentia veritatis quo diuti
 us teneantur se velle suos abduce
 re auditoꝝ. Plane porphiriolū in
 eptū credo. si ita scripsit. vt sensus
 eius itelligi neqat. nisi aristotele
 platone 7 plotino prelectis. Vale
 at / quicūq; me in aliquam discipli

nam disponit introducere compen
 dio tali. Ego siquidem illū sequar
 q̄ lām aperit. 7 q̄si sup̄ficia patefac
 ta sensum vt ita dicā historiā docet
 ¶ Cpl3 rii Que sint nēcāria 7 q̄
 si clauēs phandi ¶ q̄ simplicitas o
 mica veritati ē. et q̄d sit luctari cū ā
 gelovel abare eū. 7 q̄d sit ā p̄sit ad
 uocationē sapientie reliq̄te patriam.

Que vero sunt discendi cla
 ues 7 que phantib9 ad itū
 endam speciem veritatis /
 viā eo tendētis expediūt. senex car
 notensis pauis expressit. Et licet
 metri ei9 suauitate nō capiar. sensū
 approbo / 7 phantū credo mētib9 si
 deliter ingerendum. At ergo Hēs
 humilis. studiū querēdi. vita que
 ta / scrutiniū tacitū / paupertas. ter
 ra aliena. Hec reserare solent mul
 tis obscura legēdo. Huilib9 at tūc
 grām dñs 7 ill' veritatis itelligētā
 q̄fert q̄ timore ūcāt ei i dilectiōe 7
 exequitione mandatorū suoz fidei
 ter adherēt Nam ex testimonio sa
 pientis / q̄ cōfidūt in dño intelligēt
 veritate. superbis autē resistit deus
 ¶ Quis eo inuito phabitur. aut ea
 renitēte i aliquo obtinebit? Humi
 litas est / vt nec personam docentis
 contempnat q̄s. aut quācūq; sciē
 tiam. nisi forte quā religio reproba
 uit Si vt dicā solet in vita humana
 nichil recte aggredimur. quis ad
 sciētiā sine eo perueniet qui sciē
 tiarum dominus est. ¶ In quo sunt
 omnes sapientie thesauri abscondi
 ti? Hoc vtiq; moliri arduum ni
 mis est. et difficilius et longe ma
 ius q̄ vt fabulatū vtamur verbis

clauam eripere de manu heraulic.
 pmmo certe lōge minus ē. quoniā
 nichil est. si tamē quod ōnino nich
 il est aliquo maius aut minus est.
 Quisquis ergo viā philosophandi
 ingreditur. ad hostiū grē e9 humili
 ter pulset. in cuius manu liber ōnū
 scientozum est. quē solus aperit ag
 nus qui occisus est. vt ad viā sapi
 entie. ⁊ vere felicitatis seruiū reduce
 ret aberrantē frustra quis sibi de ca
 pitate ingenij. de memorie tenaci
 tate. de assiduitate studij. de ligue
 volubilitate blāditur. quia si hec in
 iuio faciūt. quo efficaciora vidēt eo
 lōgius aberrabūt. **Nā** ⁊ equ9 quo
 veloci9 aberrat. eo tardius domū q̄s
 q̄s insidet redit. **Est** autē humilitati
 quincta simplicitas. ⁊ discentiū in
 telligentia plurimū adiuuatur. Hu
 militate enim hys q̄ scribūtur a doc
 toribus acquiescit. et simplicitas si
 qua secus q̄ oportuit dicta vidētur
 in partem meliōrē fidei interpretatio
 ne retorquet. Ineptus enim est qui
 scripturis a quib9 instruendus est.
 appetit dñari. ⁊ captiuato sensu ca
 tum. ad intellectum suū eas nitatur
 trahere repugnātes. **Nā** in eis que
 rere quod nō habent / propriū sen
 sum obstruere est. nō addiscere alie
 num. **Nonne** et discipulorū oculi
 tenebātur. ne sapiētā que eos comi
 tabatur ex ardoze agnoscerēt. quia
 tardi erāt ad intelligendū que pro
 phete loquebātur. querentes quod
 aberat a mentibus prophetarū. et
 non attendētes xp̄istū qui latebat
 in littera. **Sed** quia cantatē arden
 tis studio querebāt quod latebat. sa

piencia que quebatur affuit. ⁊ ape
 ruit oculos eorū vt intelligerēt scrip
 turas. ⁊ suam viso dño tarditatem
 arguerent. Sic enim prodest querē
 di studium. si auditas ipsa sacendi
 referatur ad xp̄istum. **Sz** nec ipse
 nisi in fractione panis agnoscatur.
 quia mens scripturarū nisi refectio fi
 det. aut mozu detur anime / ōnino
 non videtur. Quisquis enim ad vo
 luptatem suā / ingenij aut studij viri
 bus scripturarū integritatem attep
 tat. quasi a sacario philosophie ex
 clusus. ab intelligentia veri alienus
 extat. **Nam** ⁊ sodomite / dum ange
 los correptores malicie / et viri iusti
 hospites / corrūpere voluerūt / ceas
 te perassi sunt. ⁊ arca pariete abes
 rantes palpādo in meridie exisse te
 nebris obuoluti. iusto dei iudicio sub
 mersi sunt. Sic dum elati ⁊ maligni
 obercāt ad pariete scripturarum
 sensum fidelem qui in domo simpli
 cis cū quo est sermo anatio dei. ⁊ q̄
 correptore malicie videt angelum
 non attingunt. Angelus siquidem
 scriptura est quam deo mittente cō
 stat ad icepācā maliciā hoim i mī
 di sdomā descendisse. Audite inquit
 verbum dñi prināpes sodomoz. au
 rib9 pape verba mea. **plūs** gomoz
 re. **Deuendū** est q̄ scripturā dignū
 dñandū nisi q̄s forte scripsū dignū
 credat vt āgelus debeat dñari. **Eos**
 vtiq; viri iusti adorasse ⁊ abū mis
 trasse legunt. et eis huāna temeri
 tas vult pferri. **Cibāt** at fidei ⁊ bo
 noz operū abis. nā ⁊ magni silij
 angelum ad puteum sic abauit mu
 lier samaritana. **Et** fortasse eos

adorasse non proderit. si abus subtra
 haec f. Donne quendi studio viguisse
 scribitur patriarcha. qui scala videtur
 a summitate celos tangebatur. ange
 los ascendentes et descendentes vi
 dit. et ipsum dominum iunxit scale. et cum
 angelo donec aurora illucesceret luc
 tamis certamen exercuit. nec ante
 ab angelo fatigatus acquieuit ut ce
 deret. quod femore altero debilitatus be
 nedictionis gratiam voti compos ab
 scedente angelo reportaret. Nec ei
 in spiritu aut in figura contingerunt. sed
 nobis apostolo teste figurata serui
 unt. In via ergo peregrinationis nostre
 apprehendam angelos scripturatum
 et infatigabili certamine luctantes
 cum eis. non cedamus donec nos auro
 ra veritatis illustret. Nec sola nosse
 sufficiat veritatem. nisi femore amo
 ris temporalium marcescente eo vere
 virtutis aditum de benedictione auge
 licia facilius consequamur. quo magis
 eternorum amore exatato. in appetitu
 temporalium claudicemus. Eo enim
 lucta ista producat. ut triumphantis ho
 minis testimonio. de ipse qui sum
 ma veritas est. facie ad faciem vide
 atur. Quicquid enim boni in fide aut
 operibus apparet. ymago quedam di
 vine visionis est. Et recte aurora si
 ne benedictione non expedit angelum.
 quia notitia veritatis sine gratia bo
 ne operationis sane conscientie non
 habet fructum. Provero ad studium que
 rendi non modo domesticis. sed etiam ex
 traneis animamur exemplis. Nam so
 lon qui semper summo sapientie fervore
 flagrauerat summo die assidentibus
 amicis et confectibus. iam fere mer

sum satis caput erexit. interrogatus
 quod cur hoc fecisset. respondit ut cum
 istud quicquid est de quo disputatis
 percepero moriar. Hic scilicet perfecta
 ex hominibus inertia. si eo animo vi
 tam ingrederentur quo eam solon
 egressus est. Carneades laboriosus
 et diuturnus sapientie miles in stu
 dio. sex. expleuit annos. Et si quidem
 idem viuendi et philosophandi finis
 fuit. Catho octogesimum et sextum
 agens annum. a iuuenili virili ro
 bore grauitate senili. in republica a
 ges. ut nec memoria tardiora a la
 te infirmitate. aut quassata carne.
 membra torpentia. a lingua impedita
 quicquam aduertiret. Graecis etiam li
 teris appetuit erudiri. qui sero et fere
 senex latinis didicit. Cum vero si
 bi eloquentie gloriam comparasset. id
 egit ut iuris quoque ciuilibus peritissimum
 haberet. Et vero plerumque et
 pro cathone digna. a deo doctrine au
 piditate flagrauit. ut ne in curia que
 de qua senatus cogebatur tempore
 sibi. quo minus greuos libros lectita
 ret. qua quidem industria ostendit alijs
 tempore deesse. alios superesse temporibus.
 Vita que eterna necessaria esse. vel ethicis do
 cet que studentis mane exercitium repu
 tat. si ad hostium et promeritum se tumultu
 tum turba pulsat. At ei. Quis locus
 ingenio. nisi cum se armis solo. verat
 et dominis ante visis que ferunt. Pectora
 nostra diuis non admittentia curas. mag
 ne mentis operibus. nec de lodiis parau
 da. attonite curis et cogit. facies deo
 rum. aspice et quilibet rutilum profundat cri
 nis. Nam quod turba lumen veritatis
 impedit. etis euangelicis docet

quem tarbe precedentes/et sequen-
tes inceperant pariter ut taceret.
Siquidē dicente dño/qui versatur
in turbis turbatur cetera plurima.
quo nichil studijs aut bonis mori-
bus exercendis pñciosius est. **S**i
enim studium ut aeterni placeat est
vehemens applicatio animi ad ali-
quid agendū magna cum volunta-
te/pscto mens que turbata ad plu-
rima distrahitur nequaquā in vno v-
tutis ope fideliter occupatur. **S**ed
studij tunc exercitatio plurimū pro-
ficiat a m virtus in singulis que le-
git aut audit homo/tauto apud se-
veri iudicij scrutinio cōualescat. **I**bi
namq; ratio cūta examinat et fruc-
tum omnium appendit in statera.
Ceterū vita quæta esse non po-
test. si nature necessaria subrahūe.
et contra si luxurat animum in deli-
cijs. rerū affluentia/lumen rationis
extinguit. **U**nde secūda virorū pau-
peritas. **U** vere humilitatis custos et
sola virtutis pmissis adhibetur ut
luxuriam/moderata ista ppercat/
U stimulus suis/hominē sui memo-
rem/officio virtutis iugiter instare
compellat. **H**onesta quidem res est
ut ait sapiens leta paupertas. nec
tamen est paupertas si leta. sed cre-
si diuicijs potior. **U**nde democritus
cum diuicijs censeret possit. q̄ tate fu-
erūt ut pater eius exercitū persis
epulū dāe ex facili potuerit. quo ma-
gis vacuo animo studijs leāz esset
patus/pua admodū sūma retenta/
primoniū suū patrie donauit. **A**the-
nis autē cū plurib; ānis moratus.
omnia p̄m momēta ad p̄cipiendā

U exercendā doctrinā confers/igno-
tus illi vrbi vixit/quod ipse quodā
volumine testat⁹ est. **C**rates quo-
q; ille thebanus picato in mare/nō
puo auri pondere. abite inquit pessi-
mi male cupiditates. ego vos mee-
gā ne ip̄e mergar a vobis. **S**ed
U anaxagoras cū a diutina p̄gri-
natioe patriā repetiss; possessioesq;
desertas vidisset. nō essem inqt ego
saluus nisi iste pissent. **D**ocratiā
fertur oraculū. nemine locupletē fu-
turū ut doceat. nisi se ad descendū
paup̄tē et egenū credat. **D**emp enī
discensib; plura de erūt q̄ scitu iocū-
da vel aut necessaria sūt. **T**ercia
alienā p̄hia exigit. et suā interdū a-
licnam facit. p̄mo alienā facit suā.
et nullo vnq; grauaf exilio. **H** ē qd
domesticas **U** q̄ carnis est abigit solli-
tudies. ut homo totus quodāmo-
do versus in spiritū. omne qd sapiē-
tie profectum impedit. reputet alie-
nū. vbiq; tamen domu. **U** vbiq; in
patria. qz vbiq; locorū apud se. et
vbiq; opud sapientiam cōmoratur.
Et forte huc patriarchā inuitat do-
nun; dū eū exire de t̄ra et de cogna-
tione sua p̄cipit. ut in peregrinatioe
proficiens multiplicetur in gentem
magnam. ipsaq; terrā acquirat fe-
liciter quam reliquit. dū ad vocati-
onē sapiētie oīa q̄ sūt mūdāna cōsep-
nit. **S**i quidē virtus modeste paup̄-
tate exercitio crescit. et fortitudo faci-
li; diuicijs q̄ laborib; expugnatur.
Qui vero in cognatione temporalū
quibus quodāmodo ingentis ē
pedem sui figit affectus. seruit et mi-
norat. et iure dñij felicitatē acq̄ritur

omnia. que mundi cordis affectioe
 quasi mētis pede calcatur. **¶** Sed
 quis est qui hāc arduam viam. vel
 intrare disponat. Angelū forte q̄s
 aggreditur. aut q̄s si aggreditur.
 p̄uecat? Nec tamē sine discrimi
 ne colluctandi videtur facies ver
 tis. **¶** Nisi paupis exiliū aman. auto
 p̄ctat. rachelis **¶** Et licē cōiugatio nō
 dulcescit n̄ si cretat soboles nume
 rosa. nisi in virtutis baculo iocundē
 labētū solitudo transierit. **¶** Et in dua
 bus turnis spūaliū **¶** Et corporaliū
 bonoz in priam diues ingreditur.
 qui eā inter cognatos exul i pura
 contemplationis **¶** et recte opationis
 labore diuā? sudauit Qui vō alia
 via p̄hari nititur errat. **¶** Et urgente
 fame p̄mogenita distrahet. si tamē
 inuenit germanū q̄ vel lentia
 sapientie p̄ciū nomine largiatur Est
 enim vt fertur dixisse aristippus in
 dulgere vicijs a legendi studio tem
 perare **¶** Capitulum de amū quartū
 De septima clauē discētū.

In libro q̄ntiliani de istitu
 tione oratoris septima cla
 uis discētū ponitur amoz
 doctū quo p̄ceptores. vt p̄ntes
 amādi sūt et colendi Sicut enī illi
 corpoz. ita **¶** isti quidē sunt genito
 res animoz. non quidē de seipsis p̄
 p̄tando substantiā. sed quasi sapien
 tiam in auditorz mentib? gignunt
 in meli? reformādo natuam **¶** Et
 hec quidem pietas/studio/plurimū
 confert **¶** Nā **¶** libēter audiūt quos
 amant. **¶** et dictis credunt. **¶** et eis simi
 les esse concupiscūt. **¶** Et pio faciente
 affectu in ipsos cētus scolariū. leti a

lactesq; cōueniunt Emendati non
 irascuntur. laudati non erubescunt.
 vt sine **¶** et ipi km̄ studio merebūtur
 f̄dā vt doctozū officium est docere.
 sic auditorz p̄bere se doales Alio
 quon neutrum sine altero sufficiat.
¶ Nam sicut hominis ortus ex vtro
 q; gignentium est confectus. **¶** Et stus
 tra sparsens semina nisi ea p̄c
 mollitus fouerit sulcus ita scientia
 coalescere nequit. nisi sōiata tra
 dentis accipientisq; cōcordia Nec
 quidem quintilianus in p̄ceptis
 eloquentie. **¶** Et nichilomi? sūt ad insti
 tutionē sapientie applicāda P̄fecto
 nec eloquentia nisi in p̄ceptis sa
 pientie cōpatur. et in forum illozū
 qui aures audiendi habent. nō mo
 do ridiculosus sed quodammodo vo
 sanus irumpit quemāq; philoso
 phia vt loqueretur diligentius nā
 instaurit. **¶** Septem alias clauē
 quas ad intelligentiam scripturazū
 tiorius posuit in lucem p̄feret li
 ber qui de doctrina xp̄stiana inseri
 bitur. sed ne quāq; istis obuāt/om
 nes potius versantur in vna istazū
 Eas namq; studium querendi com
 plectatur. Ceterum de traditione
 gentilium sermo fuerat institutus.
 ita tamen vt ad institutionem fide
 lium ex proposito referatur **¶** Vna
 tamen est et singularis. **¶** et quasi cla
 uum clauis clausilla que aperit.
 et nemo claudit. claudit et nemo a
 perit. et sine qua ad intelligentiam
 veri nullus accedit. quam quisquis
 aut non apprehendit aut nō tenet
 potius eum insanire crediderim q̄
 philosophari. **¶**

V Epistola xv. In quo epichurus et
sui summū bonū cōstituāt et qđ per
labores multos itur ad voluptates

Multa quidē sūt et difficilia
quib⁹ phantū pbatur. Vt
qđ ad sumū nō est iter nisi
p̄ ardua. In spe tamen proficiēdi
oīa mansuescūt et dū laboris pensa
tur vtilitas. mens ad oīa roboa
tur. Et qđem ad sumū tendūt oēs
s̄ via dispari. nemo tamen vt opi
noz. illuc sine labore ptingit. aut se
dit. Cū enī sint tres phantū secte.
que et ipse scindūtur in semitas mul
tas. oēs et si dissimilit. laborāt tñ
in assequēdo sinem quē statuūt. Si
quidē epichurus / et totus grex sodaliū
eī vitā afferit. q̄ semp̄ tanta iocun
ditate letatur. vt tristitiae et pertur
bationis nō interueniat vel tenuis
mot⁹. Vera quidē diffinitio est. H̄ q̄
nichil potest esse iocūdius. Ab ea ta
men plebs q̄ eū sequitur defluxit i
voluptates. reputans se eaz vsu be
atissimā esse futurā. Michi tamē p̄
suaderi neque hoc aliquem hausit
se de fonte socratico. q̄ tantā morū
doctū puritatē vt a posteris credit⁹
sit nō huānū modo. s̄ diuinū spm̄
habuisse. Sed quia facile est auris
vel ore isipicētū. deā optima depra
uari. ad cōpendiū immūdiatē trāc
ta sunt. q̄ virtutis esse debuerāt in
strumētū. Caro siquidē opinata ē.
nā hoc vtiq; cōdatus hō nō sentit
qđ amore iocūdi. nil est iocūdi⁹. nil
suauis parasitica vita aut eoz qui
epulantur cotidie splendide. qui vi
no estuant. splendide vtuntur vesti
b⁹. Deniq; oīa q̄ mens. lingua. ma

nus. appetit. cogitare / loqui / et fac
te / et in nullo conera ire sibi aut mo
tum pprie reprimere volūtatis vitā
esse hominis / vera et sumā felicitate
gaudētis. Sed nūquid huc sine labore
venitur? Quot obices ne sic viua
tur varietas humane sortis intera
at? Vt reb⁹ nāq; vtans ad libitū.
opulencia necessaria est. Hīs enim
egen⁹ ita nō vtitur qđ de sunt aut p̄
ait sepe ne desint. Sed ponatur atē
se. Inter multos cōpetitores. et tā
ta curētes auiditate. cas fortioz
asportabit. Vini⁹ itaq; op⁹ est vt
seruentur. Exigitur ergo et poten
tia. Nūquid hec gratis id est sine
labore et sollicitudine acquirūt? Sed
in hīs contempni durū quidē est. H̄
intolerabile. eo qđ amor commodi
innatus est homini. vt eā qđ nō
agit vt bon⁹ sit bonus videri velit
et in estimatione sui aliozum credit
errare iudicia. Nam vt bonus sit nō
comodi sed iusti amor efficiet. Que
ritur ergo reuerentia coniuuentū.
sed hec ipa nisi fame beneficia p̄
datur leuiter euāescat. At illa q̄
gloriam parit et prozogat. ex mul
tis surgit articulis. sed maxime a
virtutum exercitio conualescit.
V Patet ergo qđ laboriosus sit transi
t⁹ ad beatitudinem p̄ voluptates.
que sufficientie causa diuicias cōge
runt / vt potentia nitantur fugiant
contemptus / ampliores querūt dig
nitates. et conaliande celebritatis
gracia aspirant ad gloriam. Hīs
tamen omnib⁹ nō ea vita quā epi
curus describit acq̄rit. et qđ tristitiae
sit et totiq; perturbationis ignara.

Aut enim hec in vnu quelibet non
 conuertuntur. aut non conferunt quos
 pollicentur effectus. Vno & sepiissi-
 me tamq[ue] e regione consistant que
 tentiu[us] vobis contraria operantur. Si
 michi non credis / liber de consolati-
 one philosophie reuoluatur attenti-
 us. & planu[m] erit hoc in contrariu[m] ce-
 dere. Et licet liber ille vbu[m] non exp[re]-
 mat incarnatu[m]. tamē apud eos qui
 ratione nituntur: non mediocri auc-
 toritatis est ai ad rep[re]hendū que[m]
 libet exulcerate mentis dolore[m] con-
 grua[m]q[ue] medicame[n]ta p[ro]ficiat. Nec
 iudeus quide[m] nec grecus sub preter-
 tu religionis / medeane dedinet vsu[m]
 cu[m] sapientibus in fide & in perfidia
 desipientibus sic viuere rationis co[n]-
 seruo proficiat artificiosa. ut nulla
 religio q[uod] miscet abhoiari audeat.
 nisi quis rationis ex[er]ps est. Si dif-
 ficultate p[ro]fund[us] est in sententijs.
 in verbis sine leuitate conspicuus.
 orator vehemens. efficax demōstra-
 tor. Ad id quod sequendu[m] est. nunc
 prolabitur suades. nūc quasi stimu-
 lo necessitatis impellens. Si huic
 ut necesse est acquereris. videbis
 ista laboriose nimis queri ob aliud.
 et id cuius queruntur gracia ex eis
 minime prouenire. Illud tamen ai-
 ius queritur gracia verius & cōpen-
 diosius poterat inueniri. si non aliū
 de q[uo] a se quereretur. Sed iam fere
 malicia inualescente non queritur
 sed neglectui ducitur p[re] istis. eadē
 si occurrat. Nam ai oia bona sapie[n]-
 tie accessoria sint ip[s]amq[ue] constet su-
 per salute[m] & oem pulchritudine[m] ap-
 petenda[m]. ip[s]a ceteroz collatio[n]e viles

at. & sola sūt accessoria ei[us] in p[ro]p[ri]o.
 Quis ei p[ro]phatur ut sapiat? Na[m] ut
 rebus abūdet. aut t[em]p[or]aliter floreat
 videbis multos / et si non philoso-
 phetur tamen philosophos imitari
 ¶ Ceteru[m] facilius est ut diuicie phi-
 losophante[m] impediāt. q[uam] ut philoso-
 phie quippiā conferant. Deo eni[m] &
 māmonē fideliter nō seruitur. Ne
 vereans ut quis patriam deserat.
 ut paupertate[m] spontanea[m] amplecta-
 tur ut studio vacet. Nam p[ro]ph[et]ia ip[s]a
 labore[m] videtur inutilis. nisi fruct[us] opu-
 lentie consequatur. Alios ut sciant
 curiositas exatit. alios ut scire vi-
 teantur elationis stimulo vanitas
 urget. alios ad questu[m] pestifera cupi-
 ditas inflamat. Rarus est qui cari-
 tatis a humilitatis pede / sapie[n]t[ie] vias
 secute[m]. ut doceat / a doceat. Na[m] ad
 imūde voluptatis. a vane utilitate[m]
 ineptias oia referuntur. In hys eni[m]
 finis est aie aberratis. P[ro]ph[et]ia interū
 viatiā est paucoru[m] tū / q[uia] alia via
 lōge videt[ur] esse p[ro]pendiosior. Na[m] ut
 dia[m] solet. Amor ingenij nemine[m] vn-
 q[uam] diuicie feat. ¶ Ca[pitulum] xvi. De amo-
 re diuiciaz & q[uo] i eis aia nō q[ue]sit.

Qui solas diuicias congere-
 re curant. nichil in vita po-
 t[er]it[us] credi volūt via quā cete-
 ris pretulerūt. ut ei[us] indigentia ex-
 plicatur. ¶ Diuersa probantur a di-
 uersis. Nullū graue periculū est. si
 spes dolosi nūmi refulgeat. Ipsam
 fere natura[m] vincat amor pecunie. et
 resp[er]ne impossibiles ad possibile[m] redi-
 git facultate[m]. Avaro nichil vile vide-
 tur aut sordidū. & sibilante populo
 seip[s]m cōsolat ymo sibi & applaudit

simul ac nūmos cōtemplatur in ar
cha. Petronianū illud igestū oib9
credas. Quisq; hēt nūmos secura
nauiget auro fortunāq; suo tēperet
a bituo. Prozē ducat dānen. ipsū
q; licēbit. Acisū iubeat credere qd
danaan. Carmina componat. deda
met. cōcepit omnes. 7 pagat cau
las sitq; cathone prioz. Jurisconsul
tus patet. nō patet habeto. Atq; es
to quicqd seruu. 7 labes. Multa lo
quoz. quid vis nūmis p̄sentib9 op
ta. Et veniet clausū possidet archa
iouem. ¶ Dum itaq; questū faciat.
nulla p̄ mūdi videtur iaccessibilis
7 ipsi9 torzade estū maior auariāe
ignis expuat. Inde est q; h; mutat
merces surgente a sole ad eum quo
vespertina tepet regio. Hic toto im
petu fertur in hostē. cōcurritur hoc
memento/āta mores venit. aut vic
toria leta. Alius supbis gaudet as
sistere liminib9. vt ex familiaritate
maiozū faalius ad opes q; desiderā
tur accēdit. Si potest versatur in a
liquo misterio sinautē/ suffiat vel in
matricula curialū esse cōscriptum.
Sola siq; 2scriptio questuosa est.
vt mūmū loam p̄amoniē facit qua
nullū vertigal vtilius. Quis enī cō
modissime pat̄ quē loculi exhibēt a
licni. ¶ Militatē i curia usq; ad canos
ymo 7 illos 2sumit curia. Vix ē vt
quem curia p̄duxit a canos. domū
re deat. vel exdusus. Si migrauerūt
fame pereunt. quia vt ait sydonius
eos nō tam bonus pascat q̄ panis
alienus. Suauior enim est. 7 quid
dam ab alieno imote dulcedinis
habet. Resat vti suo qui semper

abusus est alieno. Si honesta fini
unt officia/pasiti p̄tes nō erubescat
explere. vel mūmū. Que vis indig
na patitur anteq̄ exeat. Apud mi
ronem trebiū cogites discūbetem.
¶ Nā et huic idem p̄positum 7 sem
per eadem mens est. vt bona sūma
putet aliena viuere quadra 7 ea pa
ciētī p̄ferre animo. que nec sarmen
tus iniquas cesat. ad mensas. nec
vilis galba tulisset. ¶ Innumerabi
les vie sunt. quibus palam aut dā
culo p̄peratur ad questum. 7 quem
non subigit amor pecunie interdū
superat cupiditas specierū. Equos
vesles. aues armatas. venaticos ca
nes. numerosos greges armentoz
et pecozum. et variam mundi super
lectilem. quoniā per singula curate
vires humanas excedit. Plenas pe
cunie p̄ferunt. et totius hominis
vires exhauriūt in acquirēdis hys
aut tenendis. Nam in hys duob9
articulis furor totius auariāe con
stat q; imoderatus appetit aliena.
aut sua tenacius seruat. Et quidem
imoderatū appetit quisquis quod
deest/legem necessitatis excedens
7 q; vsus exposcit. Tenent quoq;
audius que vsu subtrahuntur. Ea
vero que sine vsu possessoribus ela
buntur. inutilia sibi esse quis dubi
tat. ¶ Auariāam vel ex eo nō mō
fugiendam. sed detestandam constat
q; a celestibus procul scātatores su
os 7 a consortio diuinitatis et vsu
celestis beatitudinis remouet 7 elā
gat. Omnia siquē que celestibus
vianiora sunt minus cupiunt 7 non
gregant p̄quiora. Volatilia celi ne

q̄ seant neq; metūt. neq; nent. ne
 q; congregant in horrea. neq; penū
 constuūt. sed omnem excludunt sol
 licitudinem crastini. ¶ Contra mu
 res ⁊ reptalia congerunt in futurum
 ⁊ generationes perhibentur esse q̄
 bus terra est in abum. et eadem par
 te viuūt. ne quando eis terra de fia
 ne timentes. In quam tamen paul
 dubio ipse resoluuntur. ¶ Sentiat
 unusquisq; quod vult. ego auarū
 posse fieri compotem voti non credo
 nisi forte ⁊ epycurus famelicum et
 sitū aridum ⁊ languētem/plene vo
 luptate iocūditate sui ⁊ sentiat. Si
 quidem uterq; famelicus est. sed p̄
 niciosius esurit auarus qui semper
 indiget ⁊ satiari non potest. Maior
 enim est hyatus mētis q̄ corporis/
 et nisi seipsum deus infundat. omni
 no nequit impleri. Nam cum natu
 ra spiritualis virtute ppria/sic cor
 poralia comprehendat. vt nulla q̄
 tate distendatur nec res vna loco
 preoccupato alterius impedimento
 sit quo minus illa comprehendatur
 ⁊ quo plura conapiūtur eo plurib⁹
 locus est. Tunc clarus est q̄ res cor
 poralis/anima que spiritus est im
 plere non potest. Totus enim mū
 dus angustus est ad anime quanti
 tatem. ¶ Ex quo patet q̄ in eo toto
 anima nō quiescit. nisi forte in an
 gusta clausum ergastulo spiritus sup
 positus incubantem epycur⁹ quiesce
 re molliter opinatur.

¶ Capitulum de annū septimū De
 ambitione ⁊ q̄ cupiditas stulticia
 conuertatur et quis sit ortus tyran
 nis. ⁊ de diuersis vicijs abiaosoz

Dedinare nituntur aliqui et
 si nō maculam odibilem.
 tamen auarias notā. Nam
 ⁊ ab alienis videntur abstinere et
 suis cum res exposcit libere vti para
 ti sunt. Eis tamen de fonte malo
 tum oritur alicuius vicij vena que
 semitas eoz a tramite vere felicitatis
 auertat. Sicut enim in ordo de
 liaatum de vno fonte oriuntur flu
 mina que fecundant suauissimi odo
 ris agrum cui domin⁹ benedixit. sic
 in loco horrois et vaste solitudinis
 in terra salicet obliuionis/quam il
 li inhabitant qui sui obliuiscuntur
 in mundo. velut stupidus ludorum
 vanitate captus i theatro. quasi de
 fonte vno omnium pullulant capi
 ta viciorum. Hic autem puteus
 cupiditatis est. Eam vero sic patreū
 diffinit auctoritas. vt dicatur cupi
 ditatis amor esse eorum que quis a
 mittere p̄t inuitus. Socras ei stulti
 cia comes. suadens id amari et q̄ri.
 qd teneri nō p̄t. Et est stulticia eoz
 q̄ scēda sit viciosa ignorātia. Sic eā
 liber magni augustini de libero ar
 bitrio pingit. ¶ Si ei nesciatur qd
 sciri non potest. in nomen stulticie
 minime cadit. At cum sui ignoran
 tia que tenetur. transit ad stultos
 Si in homis que minora patenter
 sunt maioribus profert stulte iudi
 cat. Si vicia sequēs/partem suam
 deteriore faciat. stulticie maledōne
 dāpnat. Si ergo error fuerit cupi
 ditatis succensus/pāpicij via multi
 plex patz. cū ab errore sit/vt hō qd
 sequēdū sit/ignoret. ⁊ ipsū in inuis
 abente fornax cupiditatis inflamet

¶ Et quidem adhuc prevalent verba iniquorum dum homo proprie conditionis ignarus et debite subiectionis detrectans iugum / ficticiam quādam affectat libertatem. ut possit vivere sine metu. et impune quod voluerit facere / et quodammodo iam esse sicut deus. Non tamē quod divinam velit imitari bonitatem. sed deum / dando impunitatem malis. ad suam vult malitiam idūari.

¶ De radice ergo superbie surripit ambitio potentie scilicet cupiditas et honoris. ut hinc vires habeat ne prematur. hinc proveniat reverentia ne vilescat. Nemo enim est qui non gaudeat libertate. et qui vires quibus eam tueatur non optet. Nichil est quod non in permutationem eius veniat si locus assit. Derivatus enim quedam ymago mortis est. et libertas securitas vite. Ante est quod ad cōlicandā potentiam effūduntur opes. et quāto quod potentie cupiditas est: tāto eas facilius expedit. Cū vero potentia nactus est. erigitur in tirāniam. et equitate et temperata nature / et cōditionis cōsortes depremere inspicere deo nō veretur. Et licet omnes occupare nō possint p̄ncipatus et regna. a tirānide tñ oīo immunis est aut nullus aut rarus.

¶ Dicitur autē quod tirānus est qui populū violēta dñatione p̄mit. Sed tñ nōmō in plō. s̄ in quātavis paucitate p̄t quis suā tirānitē exercere. Nam et si nō populo: tñ quatenus p̄t quisque appetit dñari. Non enī de hīs institutus est sermo qui sūt oīo animi defecti: et subiectione cōtinuo gaudent.

tes / alicui in vita preesse refugium. Vita potius alicuius politicoꝝ exaerenda est. Quem michi dabis inter illos qui non velit. vel vniū potentia anteire? Quis est qui nolit sibi ius esse in aliquo? Quis est qui sic subditum tractet sicut vellet se tractari. si subderetur? Dum ergo ambitio iualescit / calcata equitate procedit iniusticia. et tyrannidis parans ortum / omnia quibus illa crescit exquiratur. Qui ergo suis non prevalet / nititur viribus alienis.

¶ Est videre quod plurimos aucupes potestatum. honoris procos adherere potentibus. et se reipublice munis imiscere temptantes viam qua se possint cōlatere vel ex adverso in altum tollere quod p̄ alijs possint aut saltem posse eorum consorcij videantur. Effunduntur primonia / labores imensos aggrediuntur et perferunt in stare obsequijs. et sollicitate blandicij quos captant non verentur. Nullum ergo officium gratuitum est non dux. aut iudex. centurio aut decanus. sed nec preces nec caupo nisi ad preces fiat. At hec in prophanis tolerabilia. dum que publica sunt ambitio non corruptat. Nam quecumque publica sūt / pietati debent et fidei consecrari. Ceterum hec ambicioiosa sūt et viri aut vniū gratis in aliquem cadunt. Sed potestates de hīs / que sūt ab institutione traiani superius dicta / sufficere.

¶ Domesticas calamitates et thalamū sapientie expositum fornicatoribus et sanctuarij interioris recessum in prostibulum permutati. sine gemitu et lacrimis nequeo deplorare.

Dom9 namq; orationis. negotiati
 onis (dño phibente) facta ē dom9 .
 ⁊ templū fundamentum in lapide
 adiutorij. in latronū speluncam ⁊
 sum est. Quidem ecclesia data est
 in direptionem/ alijs palam/ alijs
 clam occupantib9 eam. Nā ⁊ ipsa
 occupanti conceditur. eo forte q; in
 null9 bonis ē. Nō est ei iuēt9 nisi
 periculis qui accingatur gladio sup
 femur suum/ ad presūptiōem am
 bitionis reprimendam. Illa namq;
 machinas multiplices erigit ut eā
 expugnet nemine deficiente. Alius
 enim de nobilitate confusus/ aut vi
 ribus potestatiū violenter in sancta
 ritate. ⁊ si forte pulsat ad hostium
 parietem aut limina suffodere non
 veretur. Nam ⁊ seditionem conata
 bit in moysen et alienū ignem infe
 ret in templū et vasa sanctuarij con
 tinuabit. ⁊ Alius speras in multi
 tudine diuiciarum symone ducente
 ingreditur/ nō inueniēs ibi qui eum
 et pecuniam suam iubeat ire in pō
 tionem. Alius in muneribus ad pe
 trū reformidat accedere. danulo ta
 men per impluuiū auri. ac si per te
 gulas iupiter illabatur in gremiū
 dantes sic in sinū ecclesie prociis des
 cendit incestus. Alius obsequio qua
 si muneris ignar9 adest: ac si obse
 quia nō cedant in muneris rationē.
 Profecto nullū maius est mun9. q̄
 cū homo seipsū hoīs deuocet serui
 tuti. Aliū collisione quadā vocantis
 liberalitas puenit. sed postmodum
 collatā grām suo grezi pleni9 ⁊ pen
 sabie. Alius agit ne ipsum pulsare
 oporteat. sed ad ingrediendū cōpel

latur inuēt9. ⁊ quasi obnubilās lu
 cernam dei ut eū impune iradeat
 fraudulentus. Diu siquidē alius si
 mulauit. Ambitionē namq; multo
 iudicijs prodidit ⁊ se diuitem. pote
 tem. insignē velle fieri confessus est
 sed alia via. s; in alio statu. sed i mi
 nori periculo. maiore libertate volu
 it esse nobilis inter laycos. aut cer
 te magn9 in clero. Ob hoc prināpū
 virozū quesitū grām/ familiaritatē
 inijt. ab eis quascūq; suscepit functi
 ones. Datinijs forte prelatus est
 aut cōsignandi suscepit officiū aut
 ciuiliū custodiā. aut publicā claues
 erarij. aut rationarij varias cautio
 nes. aut si aliud neq̄t. ut corbilij
 preficeretur obtinuit. nō tamen q;
 ad eum ptineat de egenis aut de
 pauperib9 curam gerat. sed quia fur
 est. et loculos habet quos auaricia
 soluit ad temp9 ut sub ymagine pi
 etatis eos sacrilegus faciat/ ⁊ de
 mendicitate ⁊ morte egentū priua
 tas sibi diuicias patet. si enim vere
 cōpassionis moueretur affectu. sua
 fidelius ⁊ vtilius paupibus croga
 ret. q̄ ad dispensationē alieni mer
 catorū impurus accederet. Nā palā
 emūc oīa. nisi modestia reditoris
 impediāt. a deo enī sacris altarib9
 auaricie pphanus iminet ardor. vē
 hec oīa quasi parodica quedā pree
 mātur. Et quia p se non veniūt in
 cōmercium. licet ⁊ iuste creduntur
 acquiri. si pcepta. aut coempta
 fuerint. Quid enim? Nūquid in
 forum approbante pte toze non ve
 niunt que iure antiquo sic possidentē
 a laycis ut transeant ad heredes

et titulo donationis aut pmutatio-
nis alienetur ab eis. Jus ergo ad
uocationis. aut patronat9 ecclie qd
prohibet distrahi. Na quia beatus
abrosius heresim simoniam committi
dicit in talib9/puinaale decretu in-
terptantur esse. et qd in sola ytalra
et inter lombardos de beat obtinere
Vt institutio apostolica inhihet ne
illi qui dum ecclias ambiunt quo fa-
cilis subiret ius aduocationis q
tunc admittantur in ecclias quaru
aduocatio fraude quesita e ad timo-
rem dictu referunt et nequaquam esse p-
petuu. sed pro loco et tempe dispē-
sandu Et ait eni beatus avillus in
epla ephesue synodi/dispēsatiōis
mod9. nulli vnq̄ displicant sapiētū
Si dispēsationis modū querit/pro-
babilis quidē est. si erga diuites er-
ga nobiles. erga potentes. et rega-
les aut curiales rigor canonū tem-
peratur Na de moribus vltima fiet
mentio. et istis lex canonū nequaquam
posita est. Iusticie siquidē liberi sūt/
et eo duantur spiritu/ut necesse non
habeant esse sub lege **V**t statuatur
ergo lex qd placuit latozi. Na isti
pūle gij pnapalis gaudentes benefi-
cio. quequid ambiunt sibi compete-
re opinantur Epōs ad pma benefi-
cia obligant. et de futura successiōe
pactia nō verentur Restat ergo de
tasti pactio replcatur euentu/et illi
us quisq; aninetur et armetur in
necem. cuius ambit successiōem.
Si eni cedere moeretur aduersatur
verant et multipliciter cōcūnt pos-
sessorē. Possessio namq; parit ad-
uersario actionē in rem **S**i vo pla-

toz quispiā sue cōditionis memore
eis pro vota nō obedierit/amaras
illro audit hystozias/ eo q̄ idignū
et cōtumeliosum omnino reputat.
si turpis et ihonesta petitiō repulsa
alicubi paratur. Interim ergo ala-
tum suaz feruntur remigio nidificat
in prouincijs singulis Dix quot ni-
dos habeant. vel ipi sciūt Diurna
ad peragrandas aliaris orbis pla-
gas eis pparant hospicia. et i tāta
numero vix hospicio vno dona-
tur horridulus comes. Na si quis
hoc fecerit. pbate liberalitatis est.
Vtiq; et in signis pūteat. si quis
tot quocūq; mō pquint altaria. ut
quasi ritu memphitico cotidianas
hostias nouis possit altarijs imo-
lare Nolunt tamen sacerdotio one-
rari. aut seruire altario qui de alta-
rio viuūt. ne ut popul9 arguit di-
tam luxuriantur. Sed personatus
quosdam introduxerunt/ quozū iure
ad alium onera / ad alium referuntur
emolumēta/ et cum apostolus di-
cat qui non laborat nō manducet.
qui mimū meretur plus percipit/ et
in labores alienos ocosus aut fla-
giosus ingreditur. Quis ergo di-
cat in hac emenda licētia cum non
res sacra sit. sed prophana symoni-
am posse committi? Huc eni ut vul-
go dia solet per argenteum pontem
transitur a sordibus que transeun-
tem vel ponte aureo persequuntur.

V Capitulū de amumociaui.
Et ambrosi dissimulant se nolle
quod maxime appetant. et quibus
exaltationibus propositum tegant

Ed ecce ad aliquem istoz
 pmouendum aut cogitur.
 aut arcuuenitur ecclia. ut
 dicat hosti domesticus amice ascende
 super eum. Stupidi itaq; obstupescunt.
 nomē dignitatis abhorrent. refugi
 unt om̄. Et ut auidius impellatur
 more ut dicitur arctis. ut fortius
 ferat recedentis. cū suspirijs gemi
 tibus et singultib; interuētib; No
 simulatas lacrimas retrocedūt. No
 tum siquidē est. quia sedes hec tra
 hit. Et cōpellit inuitos / et quos no
 tat ambitio repellit. Mutatur ergo
 rationib; et auctoritatib; docere qua
 re eos ep̄ari nō debeat. Non sum in
 quit medicus. et in domo mea nō est
 panis. nec penes me thesauri sūt.
 donec i necessitatis articulo noua et
 vetera indigentib; pferam. Post
 sum utiq; uti exasatione pphetica
 quoniā loqui nescio. Et quia puer
 ego sum. Et si nō etate reuera saen
 tia et leuitate morz. Hordidis vesti
 bus ab initio idutus sum. et eas nū
 q̄ in sanguine agni. aut vestib; stu
 dii dealbare. Quomodo ergo sacra
 tractabo pollut; . aut (qd̄ sacerdotē
 oportet) polluta mūtabo? Nam le
 gem indestinēter p̄tēpsi. et sancta dei
 inceptate ezechiele polluerē nō ces
 saui. Mea ergo p̄motio. populi de
 lectio est. Ruina siquidē populi sacer
 dotes mali facti sunt enī in laqueū
 populi existētes in specula. Et quasi
 reche extensū ad inuoluētas aīas
 Terret me agge; p̄bula missica
 sacerdotij periculū exprimēs. et ma
 nifeste docēs. quia popul; a sacerto
 tum morib; faali; uicia p̄trahit q̄

virtutes Interroga inquit sacerto
 tes legem et dic eis Si caro sacra
 vel vas sacrum alicui; vestimentum
 cōtingent. si sanctificat eū eo q̄ cōtin
 gite. Et dū dixissent sacerdotes. qui
 a nō sanctificat. tunc sū dixit ad eos
 Si imūdiā p̄tulerit vestimentum
 mūdi. utru; polluat eū? Et dixerūt.
 quia polluit. Tolerabili; est ergo
 me unū proprijs cōsumi vicijs. q̄
 in multos uicior; diffundi pestem.
 Adhuc si p̄sona ess; vsq; quaq; lau
 tabilis. si nō essem tunc nexibus il
 ligatus. me nuc̄neas durissime re
 pellit ab aditu nō ferens syon edifi
 cari in sanguinib; Et iherusalē in ini
 quitate p̄ncipiū suorū. Hic ā nulla
 ē. aut cōpulsā. aut simulata electio
 Hanc quoq; partē protensa dispu
 tatione p̄sequitur. Postremo se
 promoueri nō posse sine suspiciōne
 symoniacę p̄auitatis. cum ob hoc
 ius et auctoritatē sigilli aut anili;.
 aut scani; emisse uideatur. Licet ali
 a mente ad obsequiū potestatis. si
 aut p̄sens testatur dies. qua dela
 tum honorē respuit. teste p̄sentia
 accesserat. Affectans ut p̄ hoc sine o
 n̄re sortiretur honorē. Apostolicas
 quoq; sanctiones replicat et reuol
 uit. quib; p̄ridem statutū est. ut a
 sacris ordiūib; et omni p̄motiois
 spe arcuantur. qui auislibet secula
 ris curę emūt officia. aut q̄ uiles
 ā huiles obsecratiōis p̄ncipi; p̄s
 tat. ā quoz electio nō ē a deo in
 ecclia et sine p̄noiatioē aī; q; mūda
 ne p̄tatis conoīe celebrata. Quos
 si alit̄ elā fuerit. sub p̄culo anathe
 matē uniuersalis ecclia p̄hibet cōsecr

Vnus p̄ncipum mōzum (noīe s̄i
 quīe imemor sū) i causa simili egre
 gium facinus egisse memoratur (hē
 uicus fuerit an robertus nō multū
 refert) Cū ambrosius quidā mona
 chus ad abbatā quam p̄mōtā vo
 caretur: & ille modestiā simulans
 ut audias peteretur on̄ refugeret.
 recusaret honorem. & se palā tante
 rei fateretur indignū. Planc inquit
 p̄ncipō idignus es. quia cā dam ta
 ta michi tāta p̄mia / sūmāq; p̄mi
 nie expressit. cūisti. Sed qm̄quidē
 p̄ me nō stat. quo min⁹ p̄cio i ple
 atur. libere me habere / iustu est & tu
 domū redeas. & qui dign⁹ est desti
 tute p̄ficiatur eccl̄ie. Sed nūc lōge
 aliter succedit exarsatozi ambrosio
 Nec enim et alia q̄plura multipli
 cat. ut credatur nolle qd̄ appetit. et
 tantē gratis accipe qd̄ p̄mit. Vn̄
 tāq; vir modestie singularis capie.
 trahitur. & ad cathedrā cōdaman
 tib⁹ turbis & p̄nentib⁹ choris. mul
 titudine pressus dednatur. Nec ig
 nobilitate p̄dest p̄cedisse. carnis
 aut sanguinis. eo q̄ impatozi non
 queritur successor. sed piscatozi. fa
 bzi filio / nō augusto. Hactē accura
 ta exarsatio p̄odit. & religios⁹ esse
 cōuinatur ex eo q̄ inuitatus ascēde
 re diuā rearsauit. Visus ē ei noluis
 se qui distulit. **Q**ue vero de canoni
 bus sibi opposuit. habita rāōe lo
 ci / temporē. & p̄sone simili via tenē
 tiū ad honores soāa multitudo dis
 pensat. Si de p̄sentib⁹ niti nequnt.
 aut p̄teritis / futur⁹ variānatur p̄o
 fecū. Sic callidus mango dum qui
 duri⁹ p̄chit equū aut pullū p̄robi

tatis incognite gradatū p̄mittit
 in futurū. & fractis gressib⁹ inceden
 tem moll⁹. p̄p̄sioi laude i stabi
 lum incauti mercatoris extudit.
Capitulum de amunonum.
De hijs qui ipudēnaus irruunt si
ne dissimulatione ambitionis quos
neq; rāo neq; auctoritas rep̄me
te potest.

Qonsistūt e regione q̄pluri
 mi nequaq; dissimulantes
 p̄p̄ositū: sed ambitionis
 quasi ut dia solet isignia p̄onates.
 P̄cedōz terēt ignauā. velut mi
 litū qui nulcie sue titulos nō aude
 ant p̄fiteri. H̄i licet unpur sint. et
 nec vitā suam velint erigere. nec sci
 ant instruere alienā. imūdis ut di
 citur pedib⁹ certatim irrupūt in scā
 scōz. panes d̄nice p̄p̄ositionis / &
 carnes agni imaculati / assas igne
 passionis in cruce. nō modo illotus.
 s̄ pollutē si licet manib⁹ tractaturū
 H̄i s̄ qui licet p̄mo adito ac ianu
 is habeantur indigni. continuo tra
 men tendunt ad sacerdotium. fessū
 nāt ad tribunal. & repulsis ceter⁹ /
 sic sacris altaribus inuābanc. ut iā
 non ad formā & exemplum p̄ben
 dum plebi / cetero ille videatur istitu
 tus. sed esse occasio quedam inha
 būdantia & securitate viuendi. p̄ce
 putatur officiū distracto iudicio dei
 obnoxium. sed secura quedam & nul
 q; discutienda amministrazione. Cre
 das illud poetiam / voce p̄conis /
 omnib⁹ sonuisse. Occupet extremū
 scabice. Inde est q̄ omnes quasi in
 stadij agone contendunt. anhelan
 tib⁹ singulis ne ep̄atū accipiat alē

Dicit ergo et si non te plures nume-
 ro sunt rectores: quod illi quos regat.
 Nam qui regi velint parua sunt. cum
 quisque ut emaneat a iugo rectoris
 apud totius vrbibus queat Privilegi-
 o siquidem apostolico aut regio pre-
 ceptum plurimum tui sunt. ne iudicibus suis
 obsequerent. ne iustitiam faciant. ne le-
 gi dei subditi sint. Sed reprehendo de
 mentiam apostolicam sedis: sed hanc in-
 dulgentiam eius ecclesie dei non arbitror
 expedire. Nichil tale in illa glorio-
 sa facta xpi legitur licet et in illis
 contentio facta sit. que eorum videretur
 esse maior. Nullam emancipationem
 hinc ab apostolo factam memini
 licet paulum et barnabam audierim ab
 iure discessisse. Nulla in illa supra
 civitate que iherosolima mater nostra. con-
 traditionis mater non credimus. sed
 nec hic esse debere nisi urgentissima
 ratio flagitet. De his enim de pa-
 re multitudinis et eorum qui illius fa-
 uent iniquitate loquar. dicam quod
 sentio. ne quod subtraham veritati aut
 probabilitati. Dico ergo quod indubi-
 tate credo. quoniam hi qui effertur sup-
 bia huiusmodi emancipationes que
 sunt a cervice sua iugum christi et patris
 eius si fieri posset exalteret. Hi di-
 co primo. et quantum in ipsis est exalta-
 unt et diuine ordinationi fallaciter
 contradicunt. Nusquam ergo illud apos-
 toli. non omnes prophete. non om-
 nes magistri sunt. Omnes enim pro-
 phete et magistri sunt. ita ut secundum
 antiquum proverbium merito dicatur /
 non et saul inter prophetas. Et reue-
 ra sicut ait gregorius nazansenus
 nulla hystoria tradidit. vel tantum

in ecclesia fuisse numerum ministro-
 rum vel tam vtiliter congregatum. Unde
 religioni et doctrine christiane que op-
 probrium nascitur. et sacerdotia. vel
 ministeria ab ipso potius et ad gra-
 tiam. quam merito iudicio deferuntur.
Omnis itaque currit. sed cum contentum est
 vnus accipit brauium. Ille qui in cur-
 su ambitionis alijs velocius existit.
 et qui pauca ait petro et quos disci-
 pulorum christi. Ascendit enim illuc et om-
 ne celeritate festinate vocationis pre-
 uenit. Hi sunt qui crebris muneribus
 visitat potestates. laterales et fami-
 liares eorum sollicitat. etiam primum
 se commendat. applaudit omnibus et etiam
 magnarum domorum nomen officiales.
 sed atustiones rogant ut cum locum vi-
 deant meminerit sui. Hi sunt amici
 omnium. et qui non se sed amicos in se
 desiderant promoueri. Hi sunt qui vi-
 tam secutatur alienam. negligunt suam et
 infulato- rum annos dinumerant. canis
 letantur. phisicos et genellatos de-
 fati presidentium consulunt. librant
 humores et quasi in statera appedunt
 elementa viuentium. et quos diuicijs
 superesse conspexerunt etatem nesto-
 ris debent excedere. et corui aut cor-
 nias iam implete mensuram. Debiles
 etate vel morbo conuicti. etiam sine
 eos criminibus inuastant simulatis
 et quasi hedi pede vallantiu cathedris
 insidiantur turpique interuenis-
 te commercio. occupataru sedium se-
 pe illiatis impetrant sessiones. Hi
 sunt qui de se vadiuandis et pro-
 mouendis nefarias obligationes
 interponunt. et tandem cum ad rem ventum
 est. in memores fidei contra fidei date

seipso ambitionis / 7 inuidie simu-
 lis impediunt 7 repellunt. Sic ergo
 plerumq; dū peditozū ira crudel-
 at. sapiētia dei per occultā 7 rectam
 dispositionis sue viā / fidelem incog-
 nitū introducat. de quo nequaquā pre-
 cesserat sermo vel cogitatio. **A**lli ta-
 mē ex ptingentib9 nichil omittūt.
 nisi forte in eo cōtingentia p̄termi-
 tant. q̄ ambiēto modū excedunt. si
 tamē i eo est aliquis modi excess9.
 ubi null9 est omnino modus. Pulsat
 itaq; 7 p̄cipitat p̄tates. si obsequia
 nō sufficiūt. si intercessiōes nō pro-
 sūt. Vires suas ab̄itio exērit. sue 7 a-
 licne facultatē diuicias ostendit. Jā
 palā loq̄tur et i montē elatiois as-
 cendit 7 clamat. Hec oīa tibi dabo
 si a fūdamēto fidei cātes pmouerē
 me. Hoc siquidē cadere est. cū certū
 sit ex auctoritate sanctorū patrū q̄
 p̄ heresi symoniacā a sinceritate fidei
 corruit q̄sq; i spūalib9 id est i reb9
 sacris 7 ecclesiasticis merimoniū a
 uocatiōe p̄mittit. Nec refert q̄ pecuni-
 a itercedat i tractu. vel ante vel p̄.
 cū oī tpe negotiātes in talib9 dāp-
 natio symoniacae p̄uitatis inuoluat.
 Cū enī p̄petuo p̄hibitū sit ob hoc
 accipere vel dare quippiā nūq̄ accipe-
 re vel dare erit licitū. qd̄ ē vsq; quaq;
 p̄hibitū. Ut enī ait patriarcha tha-
 rasius. dare est quādoq; dare. 7 ac-
 cipere quādoq; accipere. **E**gre-
 gium quiddā in talibus accidit in a-
 pulia temporib9 meis. Regnāte ro-
 gero staulo. cōtingit vacare ecclesiam
 ouellanam campanie apulie 7 cala-
 brie Robertus p̄dicti regis canel-
 larius p̄sederat. vir quidē in reb9

pretendis strenuus 7 sine magna co-
 pia literarū acutissimus / i primis
 prouincialū sacundissim9 / eozū nō
 impar eloquio. p̄uilegio potestatis
 vtrūq; oib9. et morū elegātia vene-
 rabilē eoq; mirabilior i p̄tib9 illis.
 q̄ inter lombardos quos p̄ssimos
 ne auaros dicā esse cōstat. saeclat
 sumpt9 imētos. 7 gentis sue mag-
 nificentiā exhibebat. erat enī angli-
 cus natiōē. Ad eū vtiq; viri tres ac-
 cesserūt. Abbas q̄dā. alter archidia-
 conus. terci9 laycus q̄dā p̄posit9
 regis. fratris sui denia causā agēs
 singuli dampno iā dicto episcopatu
 grāte pecuniā offerētes. Quid mul-
 ta? Adhibet familiarib9 secessū am-
 vnoq; eozū. quēnit de p̄ao. Emptio
 ergo 7 reditio vndiq; p̄fā est. de sa-
 lutione iplēta sufficiētissime cautū
 pignozib9 7 fideiussorib9 datis dieb9
 p̄fixis ē electiōis solēpnitē celebrā-
 de. Cū itaq; ad diē archiepi. epi-
 et multe venerabiles p̄soē quēssēt.
 p̄fat9 cācellari9 cōp̄titorū causas et
 quid cū vnoq; eozū egiss9 exposuit
 dices se ex ite ex epozū lnia p̄cessuz
 Dāpnat9 q̄ p̄p̄titorib9 symoniacis
 paup̄ monachus 7 totius rei igna-
 rus canoicē elāis / approbat9. 7 in-
 troducat9 est. Illi tamē coacti sūt sol-
 uere id i quo se obligauerāt. vsq; ad
 vltimū qd̄zātē. **V**tinā ita agat cū
 p̄ter n̄as. q̄ oēs sedes olfaūt / attē-
 ci9 qd̄e 7 curiosi9 q̄ odecāt9 auis aut
 sagacitas canum formellas lepozū
 aut feraz latebras de p̄hendat. Si
 michi crederetur sic excluderetur et
 illi q̄ dissimulata ambitione cedūt.
 ut validius irumpant in sedem.

a qua sicut ipsi fatentur fuerant re-
pellendi. Siquide iustum fuerat. ut de
se sibi contra se crederetur. Quid eni
in eis lateat. nemo fidelius nouit.
Plures eni incontinenter abiunt et ipu-
ter frustra ei ut queque eorum exapi-
as aliquem oppones titulum. quod clamo-
re conductio pualente delectat. conue-
rentibus exemplis et sationibus patrum. Ita
nobilis est. sed nec petrus patria exi-
tie a aliabi de claritate sanguis glori-
tur. Junior est iheremia et parisorum
dñi habet auctores. Puer est et mo-
strat seniores a daniele puero quod p-
natos. Illiteratus est. nec scolas fre-
quentasse leguntur apostoli. Coniugatus
est. et apostolus unius uxoris virum p-
cipit eligendum. In iniuria matrimo-
nij sui reliquit uxorem. et iohannes
a nupcijs ad euangelium traditur re-
uocatus. Opacius aut potius elinguis
est. sed aaron vices moysi qui erat
impeditio lingue eadem sacerdotum
legitur ministrasse. Si moderniora
desiderantur exempla valerius vincen-
tio fidei. et moyses auctor extitit et ex-
placit martirij. Dura sectatus est. sed
osse mandate dño amplexibus mere-
trix adhesit. Insuper est. sed per
insipientiam mundi decernit dñs salua-
re crederet. Percussor est. sed petrus
gladium exiens seui pnapis sacer-
dotum auriculam amputauit. Meticulo-
sus est. sed ionas ad ninivitas veri-
tus est. accedente. thomas ad intos
venetur sationibus publicis alliga-
tus. sed matheus de theloneo assump-
tus est. Quolentus est. et deditur gu-
le. sed dñs ipse dicitur est potator vini.
vorator carniū. sed ac quiescit ma-

ioribus. sed et paulus in facie restitit
petro. Contentiosus est. et inter disci-
pulos ihesu facta quodatio memorat.
Barbarus est et linguosus. facundus
habeatur. quoniam et apostolus. sic dicitur
est. semiuerbium. Milia armatam
exerant. sed martinus iuliano legitur
militasse. Vir sanguinum est. sed moy-
ses egyptium interfecit et abscondit in
sabulo. Manifestum est hominidum. et
samuel presente populo regem pin-
guissimum interfecit. Perfidus est et p-
iurus. sed petrus perfidia piurio amu-
lauit. Mutus est. sed hoc zachariam
a sacerdotio non exclusit. Cecus est.
sed paulus videre non poterat. quoniam eu-
ananius dño quodsecravit. Exigentibus
culpibus depositus est. sed multi tales
restituti sunt. et postmodum eadem dei
plurimum profuerunt. Surdus est. Sed
hoc eu prophanam legem dei non prohibet.
predicator enim quodritur non auditor. Le-
prosus est. sed de pastore pastorum eadem
recolit. quod nec spem nec deore hinc
appuit quod excludendum videretur tanquam
leprosus. et nec humano dignum as-
pectu. Persona despicabilis est. sed
in simili repulse titulo aduersus mar-
tinum non audiuit eadem defensorum. Er-
rat in fide. hoc dicitur fuisse cyprianus.
Valitudinarius est. sed gregorius in
sumo languore romanam optime gu-
bernavit eadem. Superbus et vanus est
sed et talis bricius turonesis. Cor-
pore et membris debilitatus est. sed hoc
egregio quodfessorum panuatio legitur acci-
disse. Condepnationem abiit. tulit. sed et
filius zebedei petrum pmatum e peti-
tio reprobat. Heresim quodque docuit.
sed augustinus manicheum se fuisse testatur.

Coluit ydola. sed marcellin9 mar
 tit insignis in papatu thurificare 2
 pulsus est. forte nondū est xpian9
 sed dum cathecamin9 esset. beati a
 bzosij fuit vt traditur elāo celebra
 ta Persecut9 ē eciam dei. s; et pau
 lus ex psecutore factus est predica
 tor. Electio deest. s; 7 apostoli nō
 petentib9 populis missi sunt. Non
 vacat sedes in quam possit itudi
 accedat presidenti. Nam 7 augus
 tin9 valeio yponensi nō tam succes
 sisse q̄ accessisse describitur. Quam
 est. dispersa poterit cōgregare. 7 in
 utiliter non distrahet 2gregata. Vt
 pauas vniuersa complectar ad om
 nia iepsus est. s; samson mandibu
 la asini philistym expugnauit. Po
 tens est. 7 nūc de9 de lapidib9 istis
 suscitare filios abrahe. Ad hec du
 biū esse nō debet. q̄ cathedra epal
 scōs recipit. aut scōs facit. Nam 7
 cum saul inuict9 esset in regem insi
 luit in eū spūs dñi. pphetauitq; 7
 mutatus est i vniū aliū Cayphas
 quoq; licet saculegus. 7 qui cū iu
 deis cōspirauerat in necem salua ta
 rē. cū esset anni illi9 pontifex. pphe
 tauit. vt constet ipm ab officio. p
 pheae grām quam demeruerat ac
 cepisse. Cum ergo sedes suauis 7
 dulcē lignū. gratis 7 sine labore o
 nia desiderabilia conferat. nōne sup
 flua sollicitudo est dies laboriosos 7
 noctes insomnes ducē vt ad sacra
 riū phie accedant? Dulc9 est iacu
isse thoro tenuisse puellam. Trei
nam digitis incepuisse lirā. Aut si
 hoc nimis videtur arduū. qm̄ tact9
 lire sonū eliciens suū laborem ha

bet 7 industriam exigit. tūc est
 exultare quiescentem ad sonum ly
 re. 7 vocem organi. 7 portas oim
 sensuū voluptatibus aperire. Intē
 phantium studia deridentur. Si
quid auditur incognitū quasi ppha
nū sit 2depnatur. aut si minor9
est contempnitur. Nam vt antiozi
tate aut rationib9 reprobetur. suis
tra expectas. Si ratione vel antiozi
tate nitens / consuetudinē qua ab
utūtur 7 quam fecerāt / obiaent. di
atq; proteru9 alter ad alterū. Hoc
est cur pallet. cur quis nō p̄ādeat.
hoc est Doctores q; tuos curto cētus
se licetur. Et psallit in sobrios hū
qui bibūt vinū. Nec tamē ambi
tionē tanta / epalis dignitas / dum
taxat oppugnat. eo q̄ iā sumis et
minimis eadem est dñandi p̄tē
diz libido. Qui enī aspirare nō au
det ad cathedram / parū auditatez
est dem machinis prefecturas. archi
diacōnat9. 7 alias aggrediatur dig
nitates. Indulge ei modicā / aude
bit ampliora. p̄cedet paulatim. re
miniscens q̄ audentes fortuna in
uat. 7 timor animos conuincit esse
degeneres. Nemo repente turpissi
m9 fuit. Si paululū successerit eis
nichil est quod se fieri posse non spe
rent. Tandē itaq; qd̄ peccatū obtineēt
h vt diā solet deo iurato. Tūc ceassos
trāssisse dies. lucēq; palustre. Et sibi
iā miseri vitā gemere relicta. Nonā
ergo cōapiūt sollicitudinē 7 serā.
eo q̄ tempis iactura reparari nō po
test. Quod in claustraliū pluteis cō
tinetur exatiant licetatorum ex
pilant scrinia corrogant cedulas

verboꝝ flosculos legunt oraciuu
 las acquirunt et modis oibus elabo
 rant. ut videatur scire quod nesciunt
 Nam ut sciant aut in virtute proficiant
 nondum solliciti sunt. vmbra duntaxat
 virtutis appetunt. quia scilicet virtuti pertu
 leant. Vbiq; nichil miserius est. quam in
 alieno fulgore gloria et consistat esse
 inopere debitoꝝ que solutione celebrae
 non potest. nisi noui gratia creditoris.
 Deturpen sic tempus redime gestunt.
 ut tibi satyricus recte videatur illis
 occurrere cum improperio ingerens.
 Iudum et molle lutum est. iam nunc pro
 perandus. et accit. fingendus sine si
 ne. nota tibi ludatur. effluis amens
 contempnere sonat viciu percussa ma
 ligna. Respondet viridi non cotta
fidelia limo Hec enim non modo ad
 uersus prelatos ecclesie. sed omnes
 qui ante docendi officium presumpse
 runt quam discipuli formam impleuerunt.
 ad pigritiam exatantam quasi stimulis
 libertatis veritatis educat. Unde ex
 go noua et vetera proferet qui sem
 per eque noua et vetera contempse
 runt. Hec est que error laurentiu
sub preteru multitudinis excuset.
 quia viuendi forma a conuiuentiu
 similitudine nequaquam trahitur. sed
 a verbo dei in cuius via beati ambu
 lant. et recto calle ad vere felicitatis
 patriam pergunt. Hecque enim que a mul
 tis peccatur peccatum non est. sed ideo
 grauius. quia multu. Hec delinquere
 tis culpa sociaminiuit multitudo. sed
 pregrauat eo que viribus suis ne cor
 rigatur obstat. Hec tamen aduer
sus iusticia dei ambicioꝝ multitu
do preualeat. non modo diuina. sed

humana iura armantur. Hec et pro
 phete. euangelium. et omnes regule pa
 trum illorum detestantur audacia. nich
 ilominus tamen aduersus deum erigun
 tur. Erubescere sydon ante mare. Et
 tu deride quid sentis. cum lapus fere
 legis ignarus ambitione tua argu
 it et contempsit. Obstupesce propheta. cum
 asina te sessore suum reuocat. et tuos
 quinat errores. Brutu aial. homo
 stupidus. angelum videt tenente gla
 diu id est spiritum que latet in laa. et tu
 reces in tanto lumine scripturarum insa
 nus tuism morte. Erubescere et obstu
 pesce. subsiste et a maledictione ad
 quam auaricia stimulate festinas rec
 de. Et que contempnis moysen et prophetas
 vel asina quam ambitionis tue calcari
 bus urges. audi. Miraculo siquidem
 opus est. Balaam enim non corripitur
 nisi asina loquitur. Nonne erubescis
 que te sic excecavit. sic pessumedit sui
 ipsius ignara ambitio. ut prophetas et
 diuini oraculis iuditu asine prese
 ras. Terrens forte et contremisus
ad voce asine. sed nequaquam compuge
 ris. Hoc enim diuini verbi/munus est
 et donu illius qui solus in mentibus elec
 toꝝ igne caritatis accendit. Vn li
 quet quam inutiliter asina audit queque
 verbi dei contempnit voce. Audi tamen
 et asina vtilia suadente. que et in ea
 ad eruditione tua loquitur spiritus.
Preuidet angelum cohibente illiatos
gressus tuos et eum ostendit tibi Qua
 via ad hoꝝes ecclesiasticos ascendendu
 sit. que via fugienda sic canones docet
 Contempnis tamen que i via mandatoꝝ dei
 non vides angelum tenente gladiu
 ut occidat te. Eadem incedit asina

homo tui collatione stolidus. et
tardus. et qui verbi et exempli tui
calamibus urgendus est. ut faciat le-
gem. Videt angelum. timet. subsistit.
et consilium dei tibi enunciat. loquitur in
casu isto. Tu miraculum venerare. et
singula verba eius reponere. et exscul-
pe in tabulis cordis tui.

¶ Cplm xx. De legibus secularium
principum quibus civiles et officia-
les accedunt ab honoribus ecclesiasti-
cis. et quibus exemplis dantur. et
ab iracundia nituntur obtinere

A Et ergo imperator iustini-
anus Maxima in omnibus
sunt dona dei. a superna col-
lata clementia. sacerdotum et impium
Illud quidem diuinis ministras. hoc
autem humanis presidens. ac dilige-
ntiam exhibens. ex uno eodemque prin-
cipio utraq; procedentia humana ex-
cedat vitam. Ideoque nichil erit sic stu-
diosum imperatoribus. sicut sacerdotum
honestas. cum utique pro illis ipsi se-
per deo supplicent. Nam si hoc iur-
pabile quidem sit. undique et apud
deum fiducia erit plenum. Impium autem
recte et competenter exponet tradi-
tam sibi rempublicam erit consociata quam
tam bona. donec quicquid utile est hu-
mano conferens generi. Nos igitur
maximam habemus sollicitudinem ac-
ca dei vera dogmata et circa sacerdo-
tum honestatem / quam illi obtinentibus
credimus. quia per ea maxima dona no-
bis dantur a deo. et ea que sunt firma
habebimus. et que nondum venerunt ac-
quiremus. Sed autem universa geruntur
et competenter. si rei principium fiat de-
bens et amabile deo. Hoc autem futurum

esse credimus. si sacrorum regularum
observatio custodiat. quam iusti
laudati / adorandi / inspectores tradi-
derunt. et ministri verbi dei apostoli / et
sacri patres custodierunt. et explana-
verunt. **¶** Sanctum igitur sacras
per omnia sequentes regulas. dum quispi-
am sequenti omni tempore ad ordinatio-
nem episcopatus perduatur. et si de-
ran prius eius vitam secundum sacrum
apostolum. si honesta. si inculpabilis. et
vndeque irreprehensibilis sit. et in bo-
nis testimonium habeat. et sacerdotis
deus. et neque ex officiali aut ex ci-
vili veniat fortuna. Neque ex ydi-
ota more decens. deinde parum ali-
quid preteriens. episcopus appareat. et
in virginitate degens a principio
aut uxore siquidem habens ex virginitate
ad eum venientem neque filios odibi-
les. Alioquin qui propter hoc aliquid agere
et ipse cadet sacerdotio. et que eum ordi-
nat extra episcopatum sectabitur / hac lege
offendens. Sed neque invidiosus ex-
istens sacrorum dogmatum / ad episcopatum
accedat. Prius autem / aut monasticam
vitam professus. aut in clero constitutus / non minus mensibus sex. uxori tamen
non coherens. De cetero autem nulli
permittimus a positione legis. uxorem
haberi / tale imponi ordinationem. Si
autem bona gratiam / vel gloriam / in eo qui
ordinandus est querimus. ita eam calumpni-
am in eo qui frustra accusavit puni-
mus. Si autem quis dicat conscientiam se esse
alicuius illiatorum ei / non prius mere-
atur episcopi ordinationem / quam querele ex-
aminatio fiat / et vndeque innoxius
appareat. **¶** Quod si post huiusmodi
contradictionem non passus is qui or-

dicitur facit istam examinationem ipso
 ni cause curat ad ordinationem. sciat
 quod ab eo sit pro nichilo esse. sed is qui
 contra legem fit / cadat sacerdotio. et
 qui sine probatione ordinationem ipso
 nit. et ipse similiter sede cadat sacer
 dotio. **¶** Item leo. Si quem ad episcopatum
 gradum deo auctore / contingat per his
 puris hominum mentibus. nuda electi
 onis scientia. sincero omnium iudicio
 profectur. nemo gradum sacerdotij / pro
 ejus venalitate mercetur. Qualiter
 quisque mercetur / non quantum dare suf
 ficiat estimetur. Profecto enim quis
 locus tutus. et que causa poterit es
 se excusata. si veneranda dei templa
 periculis expugnentur. Quem mu
 tum integritati / aut vallum fidei pueri
 bim. si auri sacra fames veneranda
 penetralia perperit. Quid denique
 cautum poterit esse aut securum. si scitias
 in corrupta corruptitur / esset altari
 bus imminere prophanus ardor auari
 tie. et a sacris abditis repellatur pi
 nculare flagitium. Ita que castus et hu
 milis natus temporibus episcopus eligatur.
 ut loquor quocumque venerit / omnia vite
 proprie integritate purificet. non pro
 se probatur ordinetur antistes. tamen ab a
 bitu debet esse sepositus. ut gratia ro
 gando rogatur recedat / inuitatus ef
 fugiat. Vola illi suffragetur nece
 sitas excusandi. Profecto enim in
 dignus est sacerdotio. nisi fuerit ordi
 natus inuitus. Cum sane quisque hanc
 sanctam et venerabilem antistitis sedem
 periculis interuentu subisse. aut si quis
 de alterum ordinaret. vel eligeret / ali
 quid accepisse detegitur / ad instar
 publici criminis et lese maiestatis /

accusatione proposita / a gradu sacer
 dotij retrahatur. Nec solum deinceps
 honore priuatur. sed perpetue quoque
 infamie dampnari de creuimus. ut
 eos quos facinus percontinuat et
 equat. utrosque similis pena conuictus
 Item iustinianus constitutione nouella. pro
 omnibus illud obseruari scitimus. ut nul
 lus suffragium aliam munere episcopus
 ordinetur. **¶** Si quid autem tale conuict
 tatur. ipsi dantes et accipientes. et
 eorum mediatorum / damnationi subi
 tiantur. et propterea qui dant et qui ac
 cipit. et mediator / sacerdotij / aut de
 ri honore remoueat. Quod autem pro
 hac causa datum est. et ecclesie illi vendi
 cetur cuius voluit sacerdotium comparere.
¶ Si forte mediator laicus pro hac cau
 sa aliquid accepit in duplum id ecclesie
 restituat. Item. sed neque quilibet ve
 nerabilis domini gubernatore a aliam
 quamquam sollicitudinem ecclesiasticam
 agente. dare aliquid illi / a quo consti
 tutur aut nulli parte liceat / pro pmissa
 sibi gubernatione. Qui vero dant
 aut accipit. aut mediator sit. deoro
 nudabitur / acceptis vendicandis ve
 nerabili loco. si autem secularis sit qui
 accepit. aut mediator est. quod da
 tum est / duplum eidem venerabili lo
 ro ab ipso probeat. Item. Sancti
 mus autem opus fuerit episcopum ordina
 re deinceps mox in tribus decreta fa
 cere personis / sacrosantis euangeli
 is tacite dicentes in ipsis decretis quod ne
 que apostolus aliqua datione a permissione
 a amicitia. Nos elegerit. Sed et sciens
 eos esse fidei / et honeste vite esse. et li
 teras nosse / et quia neque uxorem ne
 que concubinam. neque filios habent. neque

hos curiales. aut officiales esse. **H**ec
 Sed neq; curialem. aut officiale /
 deici fieri pmittim. vñ ex hoc / ve
 nerabili deo iniuria fiat. nisi forte
 monasticam vitam / aliquis eoz nō
 minus xxx. annis impleuerit. Ta
 les enim ordinari p̄cipim / q̄ta p
 prie substantie sibi resēta. reliq; p̄t
 b; curie. et fisco / v̄dicandis si i de
 ro p̄stituti / monacho cōdecēte vita
 impleuerint. **H**ec ab ep̄is deo ama
 bilib; / sedm̄ dīnas regulas religio
 sos clericos cū multa fieri inquisitio
 ne. et boni testimonij viros ordina
 sacim; / itas oimodo sciētes. erudi
 tos. s; nullos magis in sacris ordi
 nationib; diligim; : q̄ cū castitate vi
 uētes. aut cū vxorib; nō cohītates.
Hec q̄tē seculi p̄ncipes. nā licet ec
 clesie doctores hec latij psequatur.
 qm̄ nimis vidēt ardua q̄ dicūt ab
 ip̄sis vilescūt. vñq; q̄ vel istos non
 audit ceior est hipsa. et dulichio
 renuge surdior. et q̄ merito p̄cipitan
 d; est p̄stacatus ab angelo quē p̄p
 nit i infernū inferiorē. **D**adab et abiu
 igne suo succensos. et extra tabnacu
 lū elatos / dño mādāte audieras. s;
 hij templū dñi et sancta scōrū moy
 se repugnante id est lege dñi phibē
 te / nituntur irūpere. successit eis so
 boles innumerosa. replet atrium da
 m; dñi. **A**lienū ignē succēdūt. adole
 re chura nitūtur. phibiti ad dachani
 tanū. et abyzonitanū societate p̄trac
 ta / iruūt in moyse. scitētes etiā.
 sacerdotiū p̄turbātes. seditionem fa
 cientes in populo. nisi ad sacerdotiū
 p̄mittatur accedere. **C**ū sibi q̄alia
 nrūt grām potestātū / de iure prie si

bi asserūt vniuersa. eo q̄ p̄ncips vt
 dicūt / legib; nō subiat. et qd p̄n
 cipi placet. legē habet vigoze. **C**ū
 ergo plūs ei. et i eū oēm auctorita
 te suā p̄tulerit ei obuiare / crimē ma
 iestatis est. et manifesta subūssio p̄n
 cipatus. **S**i quidē sacrilegij instar
 est dubitare. an is dign; sit quē p̄n
 ceptis elegerit. nec temeritatis effu
 git notam. et bene cū eo agitur si
 vel penā quisquis ex quacūq; causa
 volūtate p̄ncipis euacuare pot / nul
 las leges credūt ciuilib; p̄ferendas.
 has anacarsis sathica / telis arance
 compauit. q̄ muscas et culices deti
 nēt. s; volatilia trāsmittūt gradio
 ra. sic et iura ciuilia humiliorū rep̄
 mūt voluntates. s; p̄fecto potētiōi
 bus cedūt. nā ex transgressione. vel
 cōceptu legitima eis non irrogāt
 penam. sed nec interpellatos quidē
 cauta dissimulatione p̄tereūt. ad
 h; acquisita tyrannoz exempla pro
 ponūt. quib; p̄suadeat potēstatib;
 vniūsa licere. **M**axime tñ siabi lo
 corū fuerit. vbi iueterata cōsuetu
 do optineat. etiam si ratiōi aduerse
 tur aut legi. **M**arrant. quis tyra
 n; domestici sui aut familiarem in
 q̄ etiā sine electione intruserit.
 quis decem vt ignotū et indignū
 eligeret / terrorib; et dampnis ipule
 rit. quis ecclesiā dei vendiderit p̄
 lā. quis metropolitaniū cōpulerit
 reprobabilem cōsecrare. quis ep̄os
 religiosos i exiliū egerit. a actos ab
 alijs wegēit exulāe. q̄s etiā et res
 sacras oneaucis muneib; sordidis. q̄s
 indignis supplicijs torserit / eligiosos
 q̄s vilipēderit et pessūderit deuit

quis in prouincias induxerit ferale
 institutum/quis leges et canones ex
 terminauerit a finibus suis. quis in
 dixerit silentium episcopis ut quis fla
 grata ipone. et sine ulla reprehensio
 committeret. quis aduersus ecclesiam ro
 mana diuicis et pniciosus intumu
 erit. quis oia non tam sua quam puer sa
 lege tractauerit. quis tantum asue
 rit libito licitum coequare. si quis aut
 in his commemoradis copiosior est.
 et in explenda malicia nequior. sin
 terioris est fidei. et efficacioris iudul
 erit. Qui vero pro veritate fidei. aut
 sinceritate morum. de iure diuino ali
 quid loquitur. aut supbiaosus est.
 aut iudus. aut quod capitale est prin
 cipis iniurias. **S**i dicas quod ignis
 qui per septuaginta annos babilonice
 captiuitate sub aqua vixerat. demum
 extinguitur est anthiocho vendente iaso
 ni sacerdotum. aut quod beatus gre
 gorius testatur. quia pestilentie et
 famis. concussiones gentium. collisio
 nes regnorum. et plurima aduersa
 teris proueniunt. ex eo quod honores
 ecclesiastica ad pauperum. vel humana gratia
 am conseruatur personis non meritis.
Si dicas ozan perassum a domino. co
 quod archam nutante presumebat erige
 re. si regnante ozia rege leproso silu
 isse dixeris ysaiam. et eo mortuo vi
 disse dominum sedentem super solium excel
 sum. si dixeris onera tabernaculi hu
 meris et plaustris leuitarum duntax
 at iminere. et si qua sunt in lege dei
 similia. bene agetur teum. si non mu
 tilat9 retrudaris in carcerem aut in
 exilium appellaris. vnde quod codamabe
 ris. et tam ambrosiosus quam fautores eo

iam/extreme dampnationis in te non
 verebuntur ferre sententiam. Vnum ta
 me remedium tibi dominus parabit. quod
 cuiusque sapientis et timentis deum con
 scientia resonat verbis tuis. inde est
 quod sententia eorum de te. domino auctore
 non semper obtinet. Si enim ipsis cre
 ditum fuerit. tu quasi lese maiestatis
 reus. hostis publicus iudicaberis.
 Dicens itaque publica euacuatio iudi
 cia. et dum professionis proprie ze
 latores ecclesiasticam engis libertatem/
 sapientiam subuertis principum. et eos
 quasi stultos et contemptibiles red
 de machinaris. Dauid erat ut dya
 dema detraheretur principis capiti. quod
 principalis et egregie partis repu
 blicae dispositio. que in religione versa
 tur illius subtrahatur arbitrio. non
 priuata cupit romana quis quis in
 urbe. Pompeium transire parat. et
 forte arrogantius priuatorum vo
 ta transgreditur. qui sub ymagine
 libertatis principibus appetit do
 minari. nam si quis principum su
 perstitioni huiusmodi acquirat ut
 sapiens est. et ab illustram regum
 virtute degenerat. Dauid tamen
 sicut regum narrat hystoria. et om
 nis israhel iudebat coram domino
 in omnibus lignis fabre factis. et a
 tharis et tympanis. et liris et sistris.
 et ambalis. licet ei non de fuerit hu
 iusmodi icrepator. hystoria namque
 memorata persequitur. Et egressa micol
 filia saul in occursum dauid ait. **Q**
 gloriosus hodie rex israhel. disce ope
 riens se ante anallas seruorum suorum
 et nudatus est quasi nudetur vnus
 de scuris. Dixitque dauid ad micol

viuit domi: 19 / quia iuda ante dñm /
 qui elegit me potius q̄ patrē tuū -
 et q̄ omnē domū ei⁹. ⁊ p̄cepit mi
 chi vt essem dux super populū isrl
 et iudā ⁊ vltor fia plus q̄ factus sū.
 et ero humilis in oculis meis ⁊ cū
 anallis de quibus locuta es glorio
 sior apparebo. igitur nichol filie saul
 non est natus fili⁹. vsq; ad diē mōr
 tis sue. **D**avid vero sedit rex in do
 mo sua / et dedit ei dñs requē vñdi
 q̄ ab vniuersis suis inuas videe
 re q̄ diligentē puniri docet hystoria
 hinc contēptū religionis cū arrogā
 tia tumoris / inde deuotionē fidei et
 humilitatis cultū remunerat Nam ⁊
 dauid quietē regni assequitur / ⁊ ni
 chol prauē inuexationis merito steri
 lis obit. ⁊ nullū inditi generis et
 felias matrimonij reliquit fructū.
Hecce quidē cū ⁊ nichol om̄is aqua
 vel ex oibus interpretetur / siquidē
 multitudinis imperite cōsiliū. ⁊ que
 populare iudiciū sequitur. fruct⁹ bo
 ni nec iocūditatē / nec memoriā ha
 bet. verū tamē cū istos cōsiliarios
 magnatorū audiens. nequa q̄ sus
 picaberis nichol sine sobole decessisse
 Omnes ei nichol filios esse mirabe
 ris. et si non carnē. spiritū tamē ex
 traduce illius putabis illos procef
 sisse. Et quod istud tibi facilius per
 suadeas. hī qui diuinā euacuare ni
 tuntur / vt suā statuunt auctoritatē.
 sine liberis moriuntur. aut eos re
 linquūt degeneres ⁊ ignauos Pro
 culdubio quisquis ecclesiasticā dep̄
 nit libertatē. aut punitur in se: aut
 punitur in sobole Admittunt ergo
 filij cāā propria cū hīsque fauore

eoz paterna impietas occupauit.
**Capitulū xxi. De ypocritis quo
 modo ambitionis labē falsa religio
 nis ymagine nituntur occultare.**

Lacet autē populi temeritas
 aut licentia potesta cū p̄e
 ceptis legitimis ⁊ diuina
 institutione rep̄zimi possit. ambitio
 tamē domari non potest. Si enī in
 manifesto nō audet. danauo serpit
 et fraudulenter ingreditur. Si fa
 res ecclesie muneribus nō aperiat /
 si nec sua nec aliena violentia rese
 rantur. confugit ad artes fallac
 sue. Omnia que libertate ipugnā
 que decretorū statuta conuellunt.
 ⁊ que religioni contraria sunt. tota
 libertate spirit⁹ detestatur. **S**ymo
 nē vt simplices ⁊ credulos arcane
 tias. miraberis redūisse. Simulat
 ⁊ dissimulat: ⁊ astutā genē sub p̄e
 toze vulpē. **S**imo quoniam libertoz
 est cathone rigidior. Est quoq; in
 terdū simpliciore paulo doctore gen
 tiliū sollicitior. feruentior petro. ⁊ ei
 viuere cristus est ⁊ mori lucrū. nec
 gloriatur in aliquo nisi in cruce cris
 ti quā iugit̄ portat in corpore vt spi
 ritus saluus sit. dissolui dūtaxat ai
 piens ⁊ esse cū xp̄o. **M**ortificat q̄
 carnē cū vicijs ⁊ rapiscēcijs. ⁊ nō
 sicut ceteri hoim cū hoib⁹ degēs vi
 tā agit angelicā / ⁊ in celestibus con
 uersatur. **I**eiunāt hī cōtinuo. sine
 intermissione orant. dare tñ / vt audi
 at hospes / asp̄is ⁊ sordidis vestib⁹
 induuntur. et populū inceperant. **A**e
 quū deū / de moribus corrigendis.
 sollicitant p̄zicipat⁹ / ⁊ potestates.
 testimoniū sibi acquirentes iusticiā.

si vite detrahant aliena. **V**t vero
 fraud sub honestatis specie conales-
 cat laudabilium virorum collegia expe-
 rant arduas subeunt professiones. osten-
 dent diffialia. et familiariter sibi propicij
 possibilia. et quae humaniora sunt exequi
 est. De ergo basilij. benedicti. augusti-
 ni. aut si huiusmodi paruum est apostolorum et propheta-
 rum factum successorum. vestes car-
 thusiensium. asterdensium. duniacensium
 induunt. et quae dignantur esse canonici
 gloriatur in laticis tunicis. et pellibus
 agrinis. Veniunt enim in vestimentis
 ovium. intrinsecus autem sunt lupi capa-
 ces. si ut ait dominus evidentissime cog-
 noscantur a fructibus suis. Non tamen a
 fraude istorum religionis vera diminui-
 tur gloria. Nam indubitate omnibus con-
 sistet. quod nota que proficitur. et quo-
 tum pollicetur officia/honestissima. et
 fidelissima sunt. Nam religio in hijs adeo
 vera/adeo probata consistit. ut nulli
 us reprehensionis aculeos reformidet.
Vdique carthusieneses quasi aua-
 riae triumphatores papuum. ubique da-
 rescat. Cistercienses beati benedicti. quae omnium
 istorum spiritu plenum fuisse constat. pro-
 pter et vestigia sequuntur ad vnguem
 Duniacenses multis puicijis forma
 religionis tradiderunt. et canonice sus-
 ficere debet ad plenissimum laudem. et
 regula eorum oportet omnes denique
 imitari. Heremite quoque baptistam
 saluatoris. et filios prophetarum instituti-
 onis suae habet auctores. fratres templi
 machabeorum exemplo ponunt aias pro-
 phetae suis. Zenodochorum suae hospiti-
 alium paratores apostolorum sequuntur
 vestigia. et ad perfectionis amulum as-
 pirantes in eo fidelissime audiunt christum

quod vivunt innocenter. et omnia que
 habent pauperibus erogant. **I**n
 hijs tamen omnibus fideles inue-
 niuntur et reprobi nec ob id religi-
 onis aut professionis veritas de for-
 matur. Que enim professio est. aut
 que legitur unquam fuisse societates in
 quam macula non irreperit? Ange-
 lum apostatam legimus. in primis
 fratibus parvadium. prophetam
 reprobum. apostolum proditorum.
 discipulos christi perfidos nec tamen cor-
 ruptur puritas persistentium angelorum
 aut minus sancta est societas unquam dili-
 gentium fratrum. aut prophetarum gratia est in
 electis culpabilis. aut apostolat9 in
 fidelibus contemptibilis. aut disciplina
 christi per varios errores aberratum est
 istam. **S**icut ergo angel9 satha-
 ne transfiguravit se in angelum lucis. et
 apostoli pseudo ad auctoritatem apostolicam
 aspirabant. potest et ad vitam. sic et pro-
 pter ad superbum phariseorum confugi-
 unt. dilatantes phylacteria et mag-
 nificantes simbrias. et que in lege
 dei scripta sunt nolunt contingere
 digito. nisi ut videantur ab homi-
 nibus a quibus honoris aut alteri-
 us remunerationis mercedem expec-
 tant. Inde est quod facies pallorem os-
 tentant profunda ab usu trahunt
 suspiria. artificiosae et obsequentibus
 lacrimis subito inundant. obstipito capi-
 te luminibus interclusis. et maxima breviter
 capite fere raso. voce demissa. labijs
 ab oratione mobilibus. in cessu tra-
 quillo et quasi gressu quadam proxi-
 one proposito ramosi oblitum / sordescit
 vestium. et affectatam vendicant vi-
 lilitatem. ut eo facilius ascendat. quo

se studiosius videntur in locum no-
uissimum decessisse. et qui spote sua de-
crescunt crescere compellatur inuiti
Hij sunt quasi quid macule inhesit
ecclesie dum peregrinatur. publicis as-
pectibus detegunt. ut ipsi ab omni ma-
cula videantur immunes. hij sunt
qui beneficia que necdum sanctis vol-
lata sunt predicant auferenda. Hij
sunt qui potestatibus suadent ut
propter vicia personarum iure suo pri-
uentur ecclesie. De amatione et pri-
uacione ecclesie subtrahunt. et ecclesi-
as ipsas accipiunt de manu laycorum
episcopis inconsultis. Hij sunt qui pre-
dica auita subtrahentes indigenas.
vicos et pagos redigunt in solitudinem
et in suos usus viana que quereunt.
ecclesias dirunt. aut in usus reuocant secu-
lares. Que domus orationis fuerat. aut
efficit stabulum pecorum. aut opiliois.
aut lanificij officina. Et que maiora
impune faciunt. et quasi cornibus gemine
patis ecclesiam in cuius sinu quiescunt
et protegiuntur. umbra ventilare non
cessant. Ad ecclesiam namque romanam
refugiunt que pietatis mater religio-
ni consuevit prouidere quietem. Im-
plozant opem eius. protectionis im-
petrant diuina. ne cuiusquam possint ma-
lignitate vexari. et ut se possint ple-
nitus exhibere. et caritate implere mu-
nus. ne de amas det apostolicum pri-
uilegio muniuntur. **P**rocedunt vl-
terius et quo sibi plura impune lice-
ant. a iurisdictione omnium ecclesiarum
seipsum eximunt. et efficiuntur roma-
ne ecclesie filij speciales. ita tamen
ut pro foro rei vbi que conueniant. sed
tamen conueniri non possunt nisi ra-

me vel iherosolimis. **D**einde secula-
rium potestatum implozant auxilium
et eis diuinam gratiam pollicentur si
untque mediatores inter deum et homi-
nes et eos qui venia indigent suis
aggregat societatibus. possessiones ex-
cipiant. et clauis ecclesie usurpatores
aut succipientes percoligare presu-
munt et soluere et domino prohibente sal-
tem mittunt in messem alienam. **P**ote-
tiores tamen et diaconos/sauores. vel
mercede recepta/sacris exponant
et peccatis alienis humeros suppo-
nentes. iubent abire in tunicas et ves-
tes pullas quicquid illi permisisse
deplorant. Amplificat misericordiam
domini qui neminem vult perire. quam
sicut aperta in patet penitenti-
bus. sic solis de sperantibus predusa
esse denuntiat. **I**ndulgent interim
hij qui criminibus ardentius et te-
natus inuoluntur. peccate in spe-
dum tamen sibi in redemptionem eorum
aliquid prerogent. et audacter pro-
mittunt veniam eo quod sicut aqua ig-
nem. ita elemosina extinguit pecca-
tum. Penitentia quoque nunquam sera est
si tamen vera. **C**onsentiant ergo mo-
tibus iniquis et popularem prouo-
cantes affectionem. assentionibus
obstant aures hominum ne increpa-
tiones audiant platorum. **A**d hec tu-
mescunt inquit. tumultibus gaudent.
diffidentia secreta explorant et eadem
nunc ad amicos profert. nunc ad hostes
vtriusque. vtriusque perfidi. magis tamen ad
ista videtur peruenire. quod ab imagine re-
ligiois minus videtur suspecti. **Q**uid
in palatio. quod in foro. quod in agro expe-
diat. quod in castro. soli creditur nosse.

licētia eoz hac moderatiōe cōpescit
ut. ut que de laboribus vsurpat ac
ta noualia dumtaxat inter p̄tetur.
Sic enim gaudere poterūt p̄uilegi
is/ sine graui dispēdio iuris alieni
Vnū tamen est quod tantus pater
vtrūq; sustinuit. Et quia patrū cano
nib9 refagatur mirabile est in oca
lis nostris Miles nāq; templi/sui
fauore eccliarum dispositionem ven
dicant. occupāt personat9. et quodā
modo sāguinem xpi fidelib9 munis
trate p̄sumūt. quozū fere p̄fessio ē
humanū sanguinē fundere. Nō eq̄
dem q̄ eos viros sanguinū dicā q̄
pene soli iter hoiēs legitima gerūt
bella. cū et dauid non p̄pter bella q̄
legittimo exerebat vir sāguinū die
tus sit. sed p̄pter vniā aui9 sāguinē
nocēter fudit. Et enim canonib9
tantum est. laycis quāuis religiosis
nulla de reb9 eccliarum legitur attā
buta facultas. Esset vtiq; vere reli
gionis iudiciū si ab illi9 rei dispositi
one temperaret. quam sibi dño pro
hibente tractare nō licet. Sed nec
te rapinis nō dico eccliarū. s; nec q̄z
cūq; fideliū hospitalitatē mun9 iplē
dū arbitroz. qz panem saculegū o
dit de9 et aspernatur oblationes q̄
offeruntur ex sanguine. et quocūq;
iuocatur a talib9 aures suas claudie
ut nec pateat ad preces eoz. De
hīs q̄ i fraude iusticie dei gmittūt a
talib9 adp̄ns nequa q̄ p̄mo est insti
tut9 licet iniquū oīno sit q̄ amoē pe
cunie illeci ecclias q̄s ep̄i clausurē
apiūt Diuina suspensio celebrat.
sepeliūt mortuos quos ecclia reiat.
et semel in anno faciūt ut toto āno

erroneas populus ad vocē ecclie ob
surdescat. et quia ueritati non po
test emendari p̄p̄nat. Cirāeunt
ergo ecclias. collegioz suozū meri
ta preconantur aboliōes criminū
portant. et interdū predicant euan
gelium nouū. adulterātes verbū dei.
quod annūciant non ad grām. sed
ad precū. uiuētes ad voluptatē nō
ad veritatē. Et tantē cum in latibul
sero cōueniūt die de virtute locuti.
clunem agitāt errore et labore noc
turno. Si sic itur ad xpm fallax. Et
vana est doctrina patrū. que artam
Et arduā viā mōstrauit homini ten
denti ad vitā. Cū vero istis ecclia
indignetur nulli dñino equi9 amo
uentur q̄ viri vere religiosi i quoz
iniuriā hec omnia refundūt. Huc
cēset popul9 s; religiose p̄fessioes ad
uers9 hac p̄p̄cissis labē iusti9 ama
ricantur. Non enī hoc fecisse dicant
tur p̄p̄citate. s; asterāenses. aut du
macēses aut alij quozū hij vētiloq̄
et vētiloqui habitū induūt. ac vitā
mentiūtur. Nā claustrales qui pla
ne vere religiosi sunt. dū p̄fessione
b9 seruiūt ab hac malicia imunes
sunt. Nulla vita fidelioz. nulla sim
plicioz. nulla felicioz. q̄ eozum qui
in claustris humiliter degūt. abice
tione sua gaudentes/obedientes p̄
latis suis in omni subiciatione. Et re
uerentia. nec appetentes sub obedi
ētie nomine dominatū. aut fraudā
di. aut vagandi. aut oīandi licenti
am. vasa sua possidentes in sancti
tatione. Et honore. p̄stolantes in si
lētio et paciētia salutē dei. a detrac
tione. Et murmure alieni exapiētes

ad ore dñi i quiete verbū. qđ salua
re potest aias suas grata misēctes
cum deo colloquia. ⁊ quasi terres
eres angeli sunt totiq̄ mūdane ptur
bationis ignari. Si quid oūt est qđ
eos contristare videatur: ad tanta
tate fraternā referendū est qua et in
celis angeli nās quodāmodo lapsi
bus compatūtur. ⁊ sup vno p̄ccore
penitēciam agente congaudent.

¶ Cū vero phos imitari nōo tempe
quo vire? exinanita est. ⁊ astream
relatis hominib⁹ ad celū constet re
dixisse sit arduū. Vita claustraliū v̄
tutem phoz inōparabiliter antecē
dit. aut quod meli⁹ credidū rectissi
me ⁊ tutissime phatur. Qui vero
ad explendas necessitates eorum
egredūtur humiliter ⁊ in eis fide
liter versantur. ⁊ si nō securiore pla
ne vtiliorem exercēt ⁊ vitā maxia
laute digni ⁊ reuerētia/nequaq̄ ad
ep̄p̄atorū vel ypocritarū facionē
accedūt. Nam ypocritas ep̄p̄aure
is eccl̄issime aggregabis qui phiam
p̄sententur. ⁊ pp̄ie seruiūt volupta
ti. Cū lites foueant. p̄uilegijs ab
utantur. seruiāt cupiditati. tantaq̄
officia nequaq̄ exerceant. pp̄am q̄
rant glām. nōne sedm̄ carnem am
bulant. licet se sp̄uales mentiātur.
merito expectantes interitum car
nis. p̄tiapes future ichēne illi⁹ ai
uis ⁊ nequā sp̄us ē. ⁊ qz inani glā
lutame scens altissimo p̄formari vo
lunt aut p̄ferri / deiectus et p̄cipita
tus est in lacum dampnationis eter
nē. Hanc insani sunt qui hac via
uicēdūt et miserabiliores omnibus
gentib⁹ qui et p̄ntis vite bonis p̄zi

nantur et eterne maxime cum ille
qui pro peccatoribus p̄cām sustinu
it fieri ⁊ familiarē se exhibuit pub
licanis ⁊ meretricib⁹: cū ypocritas
pacem habere nequieuit. qui nō in
digebat iusticia e⁹. qđ planū ē hys
q̄ altitatioēs q̄s cū phariseis exer
ant diligēt attēdūt. Mitūē tū pha
riseorū exemplo locū tenere p̄mū.

¶ Cplm̄ xxij. De eisē ⁊ de ezechi
a q̄ chesauos q̄s ostētauit amisit.

Difficillimū aut impossibile
asserunt sapientes in p̄nti
gaudere cū mūdo et in et̄
nū exultare cū xp̄o. Et plane miser
timū est torqueri cum mūdo ⁊ in et̄
nū cū dyabolo flagellari. Si ergo
in hac vita tantum sperantes sunt
ypocrite castes / qui exterminant fa
cies suas vt probi hominibus ap
pareant. et quasi p̄cāntibus tu
bis iustior suz opera p̄conantur. a
domio frustra retributionem expec
tant. quoniam in p̄senti receperūt
mercedem suam. De hys enim qui
verbo ⁊ habitutenus honozant do
minū / ex sententia eius cōstat. quo
niam ipse elōgatur ab eis eo qđ cor
eorū ab eo elongatū est. s̄ ip̄a ope
ra eoz dispēdiū salutis afferūt. et
babiloniorū p̄ncipi sathane famulā
tur. Oia ei q̄ ostētatōis grā sūt p̄
fiascūt i mortē. ¶ Regū narrat hys
toria. qđ cū ezechias rex ihrlz p̄ ma
nū ysais filij amos signū iolumita
tis recepiss̄. ⁊ salutē a dño / vmbra
horologij retro sū cēdēte dēē q̄dib⁹
qđ nature vidē aduersū cū vmbra
p̄cedere debeat nō redire misit bato
dach / baladani filius baladani rex

babiloniorū litteras et munera ad ezechiam. audierat enī qđ egrotas set ezechias. Et tatus est autē in ad uentu eorum ezechias. et ondit eis domū aromatu. et aurū. et argentū et pigmenta/ varia quoq; unguēta et domū vasozū suoz. et omnia que hze poterat in thesauris suis. Nā fuit quicq; qđ nō monstraret eis ezechias in domo sua. et in omni ptate sua. Venit autē ysaias ppheta ad regem et dixit ei Quid dixerūt viri isti. ā vñ venerūt ad te? Cui dixit rex. De terra longinqua veniunt de babilone. At ille rñdit. Quid vidēt in domo tua? At ezechias. Omnia que sunt in domo mea viderūt. nichil est quod nō monstraverūt eis in thesauris meis. Dixit itaq; ysaias ezechie. Audi sermonē dñi. Exe dies veniūt. et auferētur oīa que sunt in domo tua et que cōdidērūt patres tui vsq; in diem hāc in babilonem. non remanebit quicq; aut domū. sed de filiis tuis qui egredi entur ex te quos generabis tollent et erūt euchi in palacio regis babilonis. ¶ In superstitie quide hystorie scđm hebreos auctore iheronimo veritas hiet. cū ananias azarias. misael. cū danielle captiuati sūt in babilonem. ibiq; castrati. vt in regē palatio scđm morem gentium ministrarent. Nisi forte repugnet qđ sine macula pueri a rege iubentur in trodua. vt linguam discerent caldeo rum et constet qđ nō modo thesauri regis inde in babiloniam translati sunt. sed magna parte vasozum tē pli domini in iherusalem asportata

legatur et pphanata. ¶ Elegante tamen cū dñs miraculū indulsisset regi babiloniorum nūcij cū munerib; accessisse dicuntur. quia tunc pū puc quis sollicitatur a nūcij; pūfisionis: quando p ammirabile demētiam dei/ virtus ei; datus innotescit. Sed tunc imprudentis est exultare. quia hī non modo suspecti habendi sunt. sed quasi hostes pñicio sissimi studiosius deuitādi. quia dimendi sunt. etiam cū dona ferunt. Qui ergo aromata bonoz operū virtutis aurū. argentū eloquentie. cogitationū pigmenta. unguenta mie. et utensiliū suozum optitudine ostentat et deozem/ et si qua in thesauro bone pscientie cautius et vtilius reponūtur. audiat verbum dñi sciatq; pro certo qđ omnia q̄ militate videbantur ad gloriā/ confusionis et mortis stipēdum acceptura sunt. Ipsa quoq; etiam filiozum successio babiloniorū castrat pñicipi quia ea que alias meritū virtutis habent et fructū. dum in ains glorie causa sūt. inutilia sunt auctoz. Justus enim remuneratoz ypocritas aspernatur. et solius veritatis in bono cultum acceptat. cui oculi nullo modo. quia videt in abditis et cordium p̄funda scrutatur. species discernit a rebus nequa sub ceato mendosum tinuat auro. vnde et ypocritis nomen accepit. que quidem epicaurea tum indubitata species est. ¶ Cplm xxij. De cartusienſes dñi moderatiois habentis auaricia vohi bet/ et magni mōt noua religio dñi

omnia mundana contempnens et de
 castro non cogitans repellit omnia/
 auariciam excludit/ ab hypocritarum
 nota et nomine longius absunt

Vocitarum autem nome
 et notam cautissime et fide
 lissime declinat carthusien
 ses et magni motis noua professio
 in antique virtute culmine saluato
 re preuo solida. Dicitur carthusi
 enses cupiditati sue primo necessitati
 limites prescribere. et moderatiois ha
 benis omnem auariciam cohibent. et ut
 terdum ipsi necessitati aliquid subtra
 hant ne sub obtentu illius quippe am a
 uaricia moliantur. magni pauldubi
 o viri. et inter precepuos numerandi
 cum non modo professiones. sed iam
 senescente mundo in tanta multitudi
 ne labentium seculorum pauca pro
 cesserint homines. qui sacietatis si
 bi aliquos prescripserunt terminos.
 necesse est semper deesse aliquid arte
 rei. et ipse hyatus desiderij aliquid vl
 terius iugiter affectantis imperfecti
 oris signum est. Dignum dico defectum
 potius dixerim scientie manifestum.
 Quotam igitur modo eoque glorio
 so perfectus est qui preuidet vnum possit
 lacari. Quod et si neminem. vel ad
 modum paucos gentiliu assentor
 cretam. hinc tamen nonnullos insi
 tisse proposito certum habeo. cum et
 ethicis dicat. certum voto pete sine.
 sine quo in infinitum animi huma
 ni conatus protenditur. et in id quod
 omnino nequeat apprehendi.
 Porro magni montis incole vitam
 precepuam elegerunt. et non modo
 auaricie sed ipsius nature quodammodo

domitores. omnia necessitate impe
 ria excluderunt. Abiecerunt sollicitudi
 nem castum omnia mundi oblectamenta
 contempnere parum est apud eos. qua
 cumque ad portas eorum pulset ymagi
 ne excludit. et quasi abscedit. In eas
 quippe solus christus ingreditur. cuius in
 titur gratie iactantes cogitatum sicut i
 eum qui pueros enutrit. et dat iumentis
 escam pullis coruorum. lilia vestit
 agri et omnibus sperantibus in se aut
 constitutionis sue obtemperantibus le
 gi. necessaria prestat. ut nichil de se
 hiis qui se eius non subtraxerint vo
 luntati. Tantam ergo sollicitudinem
 suam et omnem in eo prestant. cui de si
 delibus cura est. adeo que prudentie
 deuitant angustias. ut vita eorum
 tota nonnullis temptatio videatur.
 Hactenus siquidem patres generis tempta
 tionis diffiniunt. cum quis agenda
 rum habenas diuino duntaxat amitte
 rit miraculo humano nondum auxili
 o destitutus. Ceterum ego vitam
 deo placente arbitror cupiditate ig
 narum. insistentem innocente. et pui
 gilem in opere caritate. Quid ergo
 in hiis aut in illis sibi palliata hypo
 crisis vendicabit. cupiditate deduc
 ta. Regula namque verissima est quod
 de radice caritatis non oriuntur ma
 la. et de cupiditatis planta nequa
 que bona prouenient. Nec est quod
 displiceat deo ubi sincere voluntate
 victima immolatur. aut quod eum
 non offendant si in qualibet pingui
 oblatione propria ei quis subtraxe
 rit voluntatem. Ergo qui suam vo
 luntate facere disponit. irritat domi
 num. et que sua postposita / illius se

subiat volūtatē altissimum placet.
 In eo siquidē solo vere iustiae sūma
 cōsistit. Unde illud in euāgelio. iudi
 cū meū inq̄t dñs iustū ē. qz nō faci
 o volūtatē meā. s̄ volūtatē ei⁹ q̄
 misit me. Moyses quoq; i leuitico
 Oblatio oīs que offerē dño absq;
 fermento fiet. nec q̄cūq; fermentū ac
 mellis adolebitur in sacrificiō dñi.
 Duplic nāq; fermentū offertur et
 mellis. cū quis neglecta huilitate
 et amaritudine mandatorū. q̄ppiam
 offert ad nutū pprie volūtatē. Qui
 vero mādatis legitimis ppriā subi
 at volūtatē q̄cquid offerat fermentū
 ac mellis a sacrificiō phibitū. s. ex
 cludit dulcedinē. **V**lti itaq; pprie
 volūtatē imemores q̄tētes iugit̄
 quō placēt ei cui se pbauerūt/ lau
 tē que ab homib⁹ est contēpnētēs.
 nec habētēs nec volētēs habere di
 uicias/ quā dīcēdi sūt cum p̄pocatis
 habere portionē? **Q**uid tamen mira
 beris iā ad carthusienses diuertisse
 dicit⁹ est aliq̄s ut a scōz p̄ortio euo
 cat⁹ ascēderet/ **U** postea cōuersus re
 trofū qd̄ quesierit opm testimonio
 declarasse. At ille iudicē suū habee
 nec tamē vnq̄ cōmittere potuit vt
 sanctissime p̄fessionis gloriā deni
 graret. De magno monte neminē
 adhuc assūptū audiui. s̄ vtiā aut
 nūq̄ assumat aut talis q̄ nullo de
 colore actu hoīm singularē emine
 tis venustate. Alij basilii. alij bene
 dictū. h̄ij augustinū. ac isti singula
 tē habent magistrū ihm xp̄m. **L**ix
 autē duas istas p̄fessiones min⁹ tū
 q̄ meruerūt emendauerūt. nichil dea
 teste i suggestationē alioz recte i p̄

fessionib⁹ suis incedētū ptuli. **H**ac
 ti sunt vtiq; asteracenses. sci dunia
 censes. sci monachi et canonici regu
 lares. et in h̄is sicut stella a stella
 differt i claritate/ sūt alij alijs sac
 tores. et quicūq; p̄fessionē p̄fessio an
 tecedat in quocūq; forte reperietur
 q̄ possint sacris supiorib⁹ ad equan.
V Plane virginū p̄m⁹ gradus et
 singularis glorie titul⁹ est. in q̄tinē
 tib⁹ tñ et cōiugatis forte sūt aliqui
 multis v̄gimib⁹ p̄fēdi. **C**ōfessori
 bus m̄res p̄fēdos catholica cōfite
 tur cōtia/ **U** tñ nōnullos cōfessores
 aliq̄b⁹ m̄ib⁹ forte quo ad aliq̄d nō
 verebit̄ vocāre. **N**ec ē q̄ se aliq̄s se
 culariū mei. s. similiū iā dicitis p̄fē
 sioib⁹ cōferat. qz vix est vt quispiā
 talis vel ignauo cenobite poss̄ cōi
 si q̄s tñ in nobis a septēbs ydi
 bus vsq; ad pascha ieiunet. oī die
 nocturnis assit vigilijs. iugit̄ absti
 neat ab esu carniū. omnē venenis
 imūdiā nesciat/ hoīs cōpetentib⁹
 nūq̄ desit a raro. et hoc ex iusta cau
 sa. sobrietatis limites non excedat/
 cautā ponat silēcij custodiā ori suo/
 et diurnos excessus deleat satisfac
 tione cotidiana. **U** quod p̄cipitur
 ināctanter et sine mora explcat. et
 non modo verborum. sed **U** verbe
 rum a crimoniā sufferat patien
 ter vt coram tōtēte se obmutet
 tat. quis non cum quasi virtutis
 egregie **U** singularis meritū homi
 nem ammiratur et cum reuerentia
 p̄conetur tamq̄ reuera apostoli
 cum vitium et expressum p̄p̄isti imi
 tatorē? **H**oc autē eam ignauū ex
 necessitate tamen faciunt cenobite.

Nam in eo a studiosis differunt. q̄
 illi ex dilectione exercent ea ad que
 isti stimulo necessitatis urgentur et
 sepe inuiti. Sunt tamen in habitu
 communi quos seculares nō audeo
 nominare. cum nichil seculare dicen
 dū sit i talib9. nisi q̄ seculo nequā
 amoris fedēatur affectu. Sicut enī
 preputium nichil est. et arcuatio ni
 chil est. sed et obseruatio mātatoꝝ
 dei: sic ut religiosozū pace dicā. mo
 nachatus nichil est. et canonicat9
 nichil mātatoꝝ obseruatione de
 ducta. Nec igitur tandem prosūt si
 q̄s legem obseruet. si vero sine hīs
 quispiā obstat legem eū nequāq̄
 dixerim seculare. Perūptū geram9
 morem religiosi. sint seculares in
 terim quos vestis pulla ab alijs nō
 discernit. Nulla enim iactura nois
 nisi secularis sit et vita. ¶ Indig
 nantur aliqui q̄ de religiosi ego
 habitu secularis. et quersatione pec
 catoꝝ ista p̄nūcio et dum cōmendo
 cenobitas me alijs detrahete crimi
 nantur. aduersus hos nō cesatē. sed
 benedictū appello. qui sicut gyzoua
 goe et sacabaitas arguit sic mani
 feste commendat cenobitas. Auctoz
 michi iheronim9 est licet cū nōnul
 li monachozū/minus benigne audi
 ant eo q̄ dericos quo ad aliq̄d vis9
 est p̄tulisse. Auctoz est inq̄ q̄ vestis
 neq̄q̄ religiois differētia faciat. Sū
 omni habitu qui timet deū et opatē
 iusticiam: acceptus est illi. Idē quo
 q̄ ait vestes pullas eque vita ut cū
 dicas. ornatus ut fortes/pari mō fu
 gienda. qz alterū delicias/alterum
 gloriā redolēt. Nō absq̄ linea anue

tu incedere. sed precium linearū ves
 tiū non habere laudabile est. Et ma
 nifeste vidē exprimitē seculam tem
 poris nū/hoim sez qui irregularem
 regulam quandā profitentur/quos
 an ex verbis eius possis agnoscere
 audi quid i p̄tinenti subiūgat. Alio
 quin inquit ridiculū et plenū de de
 coris est referto marsupio q̄ sudari
 um. ¶ Et orarium nō habeas gloriari.
 Sunt qui pauperib9 parū tribuāt
 ut ampli9 accipiant. et sub p̄textu
 elemosine querunt diuidias qui ma
 gis venatio appellanda est q̄ clemo
 sina. Sic bestie. sic aues. sic capiun
 tur et pisces. Modica esca in hamo
 ponit ut i eo mēonariū sacculi p̄tra
 hāt. Est vtiq̄ meli9 nō habē qd tri
 buas q̄ ut tribuas petē ipudēt. Nō
 hnt fēs hospitales. vel alij qd hic
 de me querātur. qui enī hec loqui
 tur doctoz ecclie ē. et forte ad eos ihe
 ronim9 nō respexit. Ipi licet ego nō
 noucū nouerūt regulā suā. Noui ta
 men regulā veritatis. q̄ michi p̄stat
 q̄ religio mūda et imacula tā apud
 deū. et p̄zem hec est. visitare pupil
 los et viduas in tribulatione eoz.
 ¶ Et immaculatū se custodire ab hoc
 seculo. Hec autē politicoꝝum omniū
 est. et bene cum istis agitur. si eam
 fideliter seruāt. Porro in sacro oio
 dei de gentium regulam in se pro
 pheta exprimit dicens. Proinde
 bam dominū in p̄spectu meo semp.
 qm̄ a dextris ē michi ne cōmoueat
 p̄pter hoc letatū est cor meū et ma
 na exēpta a turb. ¶ Et in euāgelio se
 des sec9 pedes dñi ut audiret v̄bū
 ei9. ¶ At ut de p̄p̄tite p̄mo claudat

quid beat⁹ iob de hys pñuāet pro
feratur in mediū. Hoc inquit sa o a
pñapio ex quo posit⁹ est hō sup ter
rā. q̄ laus impioꝝ breuis sit/gau
diū ypocrite adinstar puncti. Si as
cenderit vsq; in celū supbia ei⁹ / 7 ca
put ei⁹ nubes tetigerit. quasi sterq̄
liniū p̄detur in fine. **Capitulum**
vigesimūquartū De inuidis et de
t. actorib⁹

Hoc q̄ miser est finis ypo
critarū. q̄ sacro testāte elo
quio p̄tetur vt sterq̄liniū.
quo nichil imūdi⁹ est. Frustra ergo
affectauerūt vmbzā bonoꝝ opoꝝ.
nā si bona essēt reuera nequa q̄ p̄te
retur vt desideria carnis impletet/q̄
aduers⁹ spm̄ concupiscit. Quia susti
nuerūt i fame 7 siti in frigiditate 7 nu
ditate. 7 similib⁹ q̄b⁹ xpi p̄ciosum
emi poterat margaritū. Nō enī in
sola imūdiācia vel gula consistunt opa
carnis. cum oplūs ad galathas lo
quēs ea in multis vicis manifesta
esse cōvincat. vt sc̄ fornicatio. imū
diācia. auaricia. ipudiciācia. luxuria. y
doloꝝ. seruit⁹. veneficiācia. iniuriācia. 7
fationes. emulatioēs. ire. rix. disse
tioēs. hereses. secte. inuidie. homiādi
a. ebrietates. amessatioēs. 7 simili
a. q̄ qui amittūt regnū dei nō possi
debūt. Hinc ergo ad finem imūdi
cie. vel luxurie siue ianis glorie vel
auaricie exitū opa referātur. qz p̄uā
tur sine suoꝝ morte incurrūt. Vnde
itē aplūs. nō efficiamī inq̄t inanis
glorie cupidi inuicē puocātes inuicē
inuidētes. Hanc viā q̄b⁹ falsa iusti
cia inotesat. prudenter 7 elegāter
expressit. cū arrogātic tumor faals

prouocet. vnde sibi puenire viciōsi
am opinatur. 7 liuoꝝ illis iuteat.
quos supioꝝes putat esse vel patres.
Quo quidē nichil credidit esse mi
serius. licet nulla miseria min⁹ mo
ueat miām / 7 h̄ recte / q̄ calamitas
coꝝ q̄ sponte abierūt beatitudinē.
Quis ei cōpāciat eis / q̄ a felle ma
licie malūt eē miseri q̄ b̄ci. **Pa**
trib⁹ siquidē p̄dem placuit b̄titudi
nē consistere in v̄tute. 7 nulla sine ca
ritate posse esse v̄tutem. Cui⁹ v̄tū
fruct⁹ iocundissim⁹ est oplō testante
q̄ opib⁹ carnis hec opa spūs q̄ ad
vitā proficiūt eiudēt oppoīt. q̄ sūt.
caritas. pax. paciācia. longanimitas.
bonitas. gaudiū. mansuetudo. conti
nētia. castitas. Qui ergo hos v̄tū
tis ramos a trā cordis sui succidūt
7 radicē caritatis de q̄ oriuntur ex
termināt. qua nam via ad beatitu
dinē p̄gūt. **Plane** nichil est quod
magis caritatem impugnet q̄ v̄ne
num inuidie. Est autem inuidia vt
philosophis placuit. tristitia ex ap
parētī prosperitate aliamus iniūm
Si enim de tyranni vel peruersi ci
uis apparētī quis prosperitate tris
tatur. nequa q̄ deturpatur inuidie
macula. nam et bonis displicet / cū
i perniciam multoꝝū bene succedie
hys qui ad mala credūt p̄uocētes.
Si ergo liuoꝝ bonis affligitur ali
enis / planū est q̄ a caritate pluri
mū distat. qui sua non querit sed
proximozum. Caritas in bonis ni
chil suum. in malis nichil reputas
alienum. malis cōpāciatur alienis.
bona sua diffūdīt i primos. Nā q̄
aios v̄nit vt idē velit. idēq; nolūt.

¶ Alit magnus pater augustinus. tol
le inuidia. meum tuum est. et tuum me
um et forte non erit aliqd meum vel
tuum. s; oia nra erunt ipsa enim e qd
sibi vult adesse. nra primo obesse de
siderat. et si non absit. infeliciter crucia
tur. et sepe in eo quod non desiderat.
du videt illud primo adesse torqre.
Proce quide cum et ethic9 dicat qa
iustus inuidia nichil est. qd primus
ipsum auctore rodit. excrucias a im
pec leue tormentu credas. quo nul
lu graui9 potuerit seculi exrogitare
tyrani. Bestem hanc licet poctia nu
be figmenti naso depinxit. elegant
quidem et vere. Balloz in ore sedet.
maies in corpore toto. Nusq; rra
naes. linent rubigine dentes. Pec
toza felle vident. subfusa est lingua
veneno. Nilus abest. nisi quem visi
fecere dolos. Virq; tenet lacrimas
quia nil lacrimabile cernit. nec fru
itur sompno vigilantibus exata cu
ris. Sed videt ingratos. intabes
catq; videndo: successus hominu car
pitq; et carpit vna. Suppliciq; su
um est. Non est nun9 vera descrip
tio. licet rei in corporali corporis co
positione auctore ascribat. cum i co si
gure que sarcophegia vel sarcogra
phia dicitur vis consistat quod reb9
in corporalibus. corporis limamen
ta licenter attribuit. hoc quidem po
tius attendendum qd nulla vis be
neficij aut nature. flamma restugie
inuidie. Nam/ et palladis viribus
et forma. motam describit inuidia
et sororis felices talamos soroz si
mula ta ferre non potant. et vt pro
missam numini. vel germane fidem

ferriatet. nullo potuit pcedo inclina
 ti Depe mozi voluit ne quicq; tale
videret. ¶ Ad paradij soanus in
 fratrem patriarchas exatavit inui
 dia. vt nec impune reuelare licuerit
 gratiam. quam spiritus innocenti
 monstrabat in sompnis. ¶ Ergo ser
 uitate dapnatur innoces frater. pz
 orbitate. et vt dispositionem gre det
 euacuet. in se fame/seruitutis iugu
 calamitate exily. calumpnias egypt
 tiorum/seruiciam pharaonis/a iusto
 iudice iniquitas impetrauit. Man9
 ioseph in laboribus seruierunt. et sue
 cessio eoz in luto. et latere ipsi s; pa
 leis repu tatur idigna. Videas mul
 tos eisdem liuoris stimulis vrgeri.
 vt quos possunt obices opponat gre
 et dispositione altissimi nitatur ipe
 dite. Si forte quasi sompnando co
 nitunt alacrius prouectum: obstae
 reluctantur. vt quasi fratrem yfma
 elitis exponant/si non occidunt / in
 crustant ipsam sinceritatem. et vt p
 prium preterant scelus innocent
 tunca ostendunt cruentata. Hac eni
 video in multis descriptionem. qui
 ad oia feliciois autem mometa vru
 tur sibi q; vellat aduersari fortuna:
 dum alij grauius lederentur. ¶ Et
 vt esopo vel auiano credas. videbis
 qui sibi oculu alteru erui gaudeat:
 du utroq; priuetur proximo. nec
 est qua via dedines inuidia nisi mi
 ferrim9 fias. Celebre naq; est ab
 atiquo puerbio: quia sola miseria
 nescit inuidiam: fortunag; homi
 nis miserrima qui non inuidetur.
 ¶ Fertur plato cu ei condiscipuli inui
 derent. socratem interrogasse: qua

ratione posset hominū dedinare in
 iudiam Cui socrates. Esto inquit
 ut tristes Dum ergo torquentur
 inuidia. alios miserie sue volūt es
 se p̄cipēs. vndiq; querētis ut noce
 ant et ipsā innocētā/quādā putant
 esse mortis ymaginē. Vnde maro
 ut ab vno discas oēs notans inui
 dum ait. ⁊ si nō aliqua noauisses ⁊
 mortu⁹ esses. quo nichil min⁹ de
 ret. p̄him aut virum auctoritate vel
 morib⁹ graue Vnde socrates. nō il
 le atiq; s; quē auctore gestoz cas
 siodoz in triptita laudat hystoria.
 Et inqt iulian⁹ tonsores ⁊ vicos a
 palacio expulit nō mō impatoris s;
 ⁊ p̄hi op⁹ egit. ut at detrahēt atq;
 dilaceraret; neq; p̄hi neq; p̄nāpis
 fuit Cū ei ex quacūq; causa cessāt
 opa. deauritur ad maliciā detrahē
 di Hec est utiq; idubitata p̄les in
 iudic ⁊ caritate abesse manifesto iu
 dicio p̄testat Et nūc quidē bona a
 liena peruertit/nūc minuit mala ā
 fingit q̄ nō sunt/aut magnificat et
 extollit si qua sūt Caritas nō agit
 p̄peram At hec sola pueritate leta
 tur Cū apostol⁹ vicia gētū multa
 enumeret. nouissime ⁊ q̄si in culmis
 malozū siue p̄fundo reat⁹ dixerim
 posuit detractores. eos q; tanq̄ sin
 gulati nota/divine bonitatis hos
 tes exp̄mēs/quasi solos deo odibi
 les cōpnūciat **V**erūptamē illos
 deo odibilioēs it̄ ceteros cō credide
 rim. qui latēti odio ut magis noce
 ant eis q; credatur fidel⁹. laudes p̄
 dicāt alienas. anuaciā simulāt. sub
 iāctes tā in calce sermonis. vel mo
 diai qd̄ p̄cedētib⁹ titulis aduerset.

Felix ⁊ nato. felix ⁊ p̄iuge p̄thicus
 Et au si demas iugulati camina
 phoi Oia cōtigerāt Nūquid tāti
 parriadij labes/oēs nō modo fortu
 ne dotes. s; q̄uis magnificē v. et ut
 titulos grādes nō oblitāt? **T**a
 le est illud oratoris Julii fortuna
 tū fateor virū forte. ⁊ quem constet
 strenue egisse q̄ plurima quo tamē
 pacto iudiciū repetitū apud iudi
 ces iustos euaserit miraret q̄dem/si
 vis eloqui⁹ e⁹ michi esset incognita
 Hoc nonne venenū est ⁊ quodā mō
 spēm boni opis. ⁊ ut ita dicā/ v. et
 tis vitā c̄tingit? Et q̄tē de gna
 toniaz. i. de adulatorib⁹ multa su
 perius dicā s; s; quos detraiores dic
 cum gnatonibus an detractores; nō
 satis liquet. vtrūq; tñ viciū apud
 at̄quos iuenio morte multatu mō
 p̄a ⁊ atheniēses thimagozā/inter
 officia salutationis dario regi moza
 gēt̄ illi⁹ adulatē/capitali supplicio
 affecerūt. ⁊ lacemonioz senat⁹ ca
 ristolū itimū iussit. eo q; magnoz vi
 roz carpe scā maluit q̄ palā cōsta
 tia virali arguere Hoc eni apud hī
 cōpositos semp̄ licet. ut q̄s suo iu
 diao uteret. palāq; rep̄hēderet qd̄
 ne q̄q; recte fcm̄ videret Si q̄tē hāc
 reprehēdēdi licēciā caritate subnixā
 libertas approbat. ⁊ tyrānicā dū
 taxat rabies phoz rescit. et impedit
VCeterum detractores ⁊ inuidos
 sic in curia videbis habundare ac si
 in eam quasi totius orbis sentinam
 confluerint. Non est actus conui
 uentium (nisi religiosissim⁹ sit) quē
 liuozis stimulu⁹ nō attingat. vbiq; tñ
 qui illustriozib⁹ clarescit meritis.

accus inuidie toxicato dente rodū
 tur. Vrit enī fulgore suo qui p̄gra
 uat artes Intra se positas extingit
 amabitur idē. sed p̄re ceteris serui
 dños. p̄zelatos subditi insequuntur.
 Nam sicut seruatorum ita et subdi
 torū gen⁹ plerūq; querulū ē. et aut
 se iuste p̄mi aut indignē remunera
 ti studia aut officia male amministra
 ti causatur Haroq; iuuenes q̄ in ali
 quo non detrahāt p̄sidentī. et si i
 terdum omnia recte gerantur. Cō
 muros reuolue. relege tragicos. fa
 milia fere semper patrifamilias vi
 de bis ingratam. At nō modo in au
 tia sed in scola. s̄ in claustro. sed i ca
 pitulo. mozem hūc si tamen domes
 tica vicia / sūt mozib⁹ aggreganda /
 miraberis obtinere. Venerabilis
 pater gilbertus herefordensis ep̄s
 michi referre cōsuevit claustralium
 mozem. quem in seipso se fatebatur
 experiri. Cum enim monasteriū in
 gressus esset. feruēs adh⁹ igne quē
 te nouo conceperat / magistratū su
 orum ignauia arguebat. Nec mo
 ta promotus in modico miserati
 one cōpliam motus est. nō tamē
 peperat maiorib⁹ Paulo post ad p̄
 oces ascēdit. p̄rioribus q; p̄patēs et
 carpere non cessauit abbates. f̄cū
 est et ipse abbas. et propiti⁹ in coab
 bates ep̄iscoporum cepit vicia intue
 ri. Tandem et ipse ep̄iscopus ve
 piscopis parat nec tamen ipsū inui
 die vicio arbitror laborasse. Sed
 vix prudēs / quod hominib⁹ quodā
 modo ingentū est eleganter exp̄el
 sit. Et forte hoc sibi p̄satus pater
 imposuit. vt sic laborantium turbe

spōte consecras benign⁹ audiret
 Hanc iulij cesar audita catonis
 morte tantē compassus est laborib⁹
 et erumpnis extincti. et egregium a
 uem reb⁹ humanis desleuit exemp
 tum / publice tamen p̄fessus est. q̄ et
 cato virtuti eius inuidebat. et q̄ ipse
 catonis glorie inuidebat. Que vera
 ad grām sine iuidia via expeditissi
 ma sit / senex docet in audzia. dū fi
 lium in omnib⁹ obseq̄ neminem le
 dere refert. Aut quoq; sequēde be
 atitudinis pater augustin⁹. qz dēte
 caninū. vel cui tabit cautissima hūi
 litas vel reūdet solidissima veritas
 Alia siquidem virtute nemo detrac
 tionis dednat aculeos. libere ta
 men reprehensionis medelam / sa
 na mens minime asp̄natur. licet in
 te conuicia puniatur. famosiq; libel
 li. Nam si mala condiderit in quem
 q̄s carmina / ius est / iudiciūq; / et ad
 uersus cōuiciatores p̄iē. lex ē ac
 cepta. chorūq; de inepta licētia p̄e
 sumētū et abutentū turpē obtinere
 s̄blato iure nocēdi. Eplm̄ xxv De
libertate amore et fauore et de hys
q̄ libere dā patiētī aio maiores tu
lent; et de dñia letorie et scomatē.

Libertas quoq; de singul⁹ p̄
 arbitrio iudicat. et q̄ sanis
 videt mozib⁹ obuiare. rep̄
 hēdere nō vult. Nichil at ē glōsi⁹ li
 bertate p̄tē. si tñ libtas et a
 v̄tute seiūgit. Oib⁹ enī rē sapiētī
 bus liquet qz libertas vera aliunde
 non prouenit. Vñ qz sūmū bonū i
 vita cōstet esse virtutē. et q̄ sola gra
 ue et odiosū seruitutis iugū exartit /
 p̄ v̄tute / q̄ singulatē v̄nēdi causa ē

moriendū si necessitas ingruit phi
 censerūt Ad hoc pfecte sine liberta
 te nō puenit. libertatis q; dispēdiū
 conuiat pfectā nō adesse virtutē Ce
 go & p virtutū habitu q̄libet liber
 est: & q̄ten⁹ est liber caten⁹ v̄tutib⁹
 pollet. Eōtra viā sola/seruitutē in
 duāt. hoīemq; psonis & reb⁹ inde
 bito famulatu subiciūt. & licet serui
 tus psonē q̄nq; miserabilior appare
 at: viāoz seruit⁹ lōge semp miserī
 or est Quid est itaq; amabili⁹ liber
 tate. q̄d fauorabili⁹ ei q̄ virtutis ali
 quā reuerentiā habet? Eā pmouisse
 oēs egregios p̄nāpes legim⁹. nec
 vnq̄ calcasse libertatē nisi manifest
 tos v̄tutis hostes. ¶ Que fauore li
 bertatis sūt itroducta nouerūt iūns
 periti. & q̄ ob illi⁹ amozē magnifice
 gesta sūt. hystoriorū testimonio p
 celebre est. ¶ Cato venenū bibit/
 ascuit gladiū. & ne qua moza pte
 deret vitā ignobilē. iūcta manu di
 latauit vuln⁹. sāguinē generosū ef
 fudit. ne regnantē videret cesarem
 ¶ Brutus arma mouit ciuilia. vt vz
 be eximeret seruituti. ipsaq; sedes
 impij miserabili maluit bello semp
 affligi q̄ dñm licet mitissimū susti
 nere. ¶ Traseo ad infirmozē serum
 Cōiuges theuchonozū ob amozē
 pudiciāe rogātes victozē manū ve
 dono miscerēt veste v̄ginib⁹ se quo
 q; pnuttes cōcubie⁹ futuras exp
 tes. cū mime audiretur. p̄xma noc
 te spiritū sibi laqueis eripuerūt. eli
 so gutture. ne seruiret/aut pudiciāe
 dispēdiū pateretur. Si singula hu
 iusmodi referre volucro. tēp⁹ ante
 q̄ exēpla deficiat. ¶ Libertatis ita

q; vsus eximius est. ei q; soli displi
 ret. qui morib⁹ serulib⁹ v̄uit Qui
 libere dicūt. aut fiūt. sicut timozis
 ita & temeritatis exptia sūt. & dū
 recta via incedit. laudē meret & gra
 tiam. at cū sub ymagine libertatis
 temeritas/spūs sui p̄fluit vehemē
 tiam/ rēphēsionē incurrit Vulgi q̄
 dē aurib⁹ gratioz. q̄ sapiētissimi ai
 iusq; aīo pbabilior. vt pote frequēt
 us tuta venia aliena/ q̄ p̄uidentia
 sua Vni tñ optimi & sapientissimi
 ē habenas laxare libtati. & q̄libet
 dicta ei⁹ patiēter exape Sed nec o
 penb⁹ se opponit dū v̄tutis iacturā
 incurrat Cū enī p seipsā virt⁹ que
 q; resplicet. patiētie titū⁹ glorio
 siori fulgore clarescit. ¶ P̄uernati
 um quidam cum iterrogetur qua
 lem pacem habituri esset p̄uerna
 tes captiui sibi ip̄nitate donata. rē
 dit consuli romanorum. si bonam
 dederitis perpetuam. si malam nā
 diuturnam. ¶ Quo voce libertatis
 nōmodo veniam rebellionis obtinu
 erunt p̄uernates. sed etiam bene
 ficiam ciuitatis romane quia sic in
 senatu loqui p̄uernas ausus est.
 ¶ Philippus quidam aduersus ordi
 nem senatorum libertatem exera
 it. segnitatemq; pro rostris expzo
 bzās alio sibi senatu op⁹ esse dixit.
 nec tamen senatoria grauitas mo
 ueri potuit. sicut nec p̄udentia phi
 lippī consulis. cum ei a reo diceretur
 cui littozis p̄ceperat iniā manum.
 non es inquit mi philippe michi
 consul. quia nec ego tibi senator
 sum. ¶ Magni pompeij inter cete
 ros in hac parte virtus eruitur.

Cum enim gneius pisonem mallium crispum
 eum ageret / eumque euidenter nocen-
 tem / pompeij gratia eripi videret. iuueni-
 li impetu ac studio ad accusationem
 prouocatus multa et graua crimina pro-
 potenti defensori obiecit Interroga-
 tus deinde ab eo cur se pro des quo
 non accusaret. da inquit. et tu pro
 des teipublice te si postulat fueris
 inuile bellum non exercitatum. et ego
 etiam de tuo prius quam de mallij capi-
 te in consilium iudices mittam Ita
 eodem iudicio duos sustinuit reos
 accusatione mallium. libertate pon-
 peij. et eorum alterum lege peregit. al-
 terum professione qua solum poterat
Gneius leutulus marcellinus consul
 in oratione de magni pompeij ni-
 mia potentia quereretur / assensusque
 ei data voce populis esset. Acclamante
 inquit quiritibus acclamante dum licet / iam
 enim vobis intumescere te pompeio id
 facere non licebit Impune tamen tam
 exprimij cuius pulsata potentia est. hinc
 iudiciosa querela. hinc lamentatione
 miserabili. **E**idem candida fasacia
 reos alligatum habenti fauonius non
 refert inquit / qua in parte corporis sic
 dyademata et regias exprobans
 cauillatione panis exigui. sed is neu-
 tra in parte mutato vultu utriusque ca-
 uit. ne aut hylari fronte libenter ag-
 noscere potentiam. aut tristi iram pro-
 feri videretur. **I**dem cum helino for-
 miano libertini filio improperans quod
 redierat ab inferis ut luteum libonem
 animum pompeij accusaret. Ab inferis in-
 quid helinus in libonem venio accusator
 sed diu illuc moratur sum. vidi quod pluri-
 mos in diuersa etate et sexu inocen-

tes ibidem de te grauissime conuen-
 tes quod ipsos per hanc importabilem bo-
 nis potentiam tuam nequiter conde-
 uens. et omnia pompeij pueria et res
 hereditaria audientibus civibus exposuit
Itaque eodem tempore et fortissimum
 erat pompeium maledicere. et tutissi-
 mum. Unde et delphicis tragediis inter-
 agendum populo directa in pompeium
 manu misera inquit nostra magna est.
Item gaio carbone consul iubente
 sibi obsides dari a placentinis mar-
 cus crastinus libertate inflamatus.
 nec munis nec viribus cessit. primo con-
 sulis dicti se habere gladios. Respon-
 dit / et ego animos. **S**eruius galba
 pro pompeio obligatus. cum in foro
 conueniretur gai inquit cesar pro pom-
 peio genero quondam tuo tercio eius
 consulatu praeniam sponendi quo no-
 mine nunc appello. Quid agam? an
 dependam? pala atque apte ei bonorum
 pompeij venditionem exprobando. ut
 a tribunali submoueretur metueat
 Sed illud ipsa mansuetudine mihi
 peccat. es pompeij. es alienum ex suo
 fisco solui iussit. **D**isistratus athenie-
 sum tyrannus cum eum vxor hortaretur
 ut capitale supplicium sumeret de ado-
 lescente qui filie eius amore successus
 ram in via publica obuiam fuerat
 osculatus respondit si eos qui nos
 amant interficiamus. quid faciemus
 hijs quibus odio sumus? Vox qui-
 dem aue dignior quam tyranno qui et
 filie laudabiliter tulit iniuriam. et
 laudabilius suam. **I**dem a trasipa-
 pro amico conuictus in aena sine sine
 laceratus et animum et vocem ab ira
 cohibuit. Et licet eum trasippus

impetu temulentie spato in os eius
 eiecto resperferent. filios et familiam
 ab ultioe retraxit. posteroque die sup
 plicem et voluntariam morte de se exi
 gente: data fide in pristina gradu ami
 ciae recepit. **N**obilissimus aubus
 fortune tui dispartit a senatu hispa
 nia puincia delegabat. **A**udiete ser
 uo sulphio humili viro. sed liberam
 spūs. **C**ū ergo senatui eā populū
 pristisset assēsū/ncutū mitti michi
 placet inquit sulphius qm alē nichil
 habet. alteri nichil est satis. eā ma
 lam licētis impij magistrā iudicās
 inopiam atq; auariā. **R**omanū
 quoque consulē brutū līstānic impa
 tore legatū cīuiozū aduersū roma
 nū imperiū arma tractatū. **V**bi gra
 uitate mouisse poterat nisi romanū
 esset/ qm huic populo p̄ ceteris mode
 ratio semp̄ auuca fuit. **C**ū ei cīuīs
 ad redēptionē libertatis inuitaretur
 legatū feram sibi a maiorib9 quo
 urbe tueretur relicū esse respōdit.
 nō aurū quo ab impatore auaro e
 merēt libtate. **P**aschelius nimis
 vix summa libertate multa q; sciētia.
 et domi et foris clarus. sed in solo
 philosophandi studio interrogatū
 quid sibi tantam daret que vellet
 dicendi licentiam. duo respondit.
 que homines horrent senectutem et
 orbitaltem. **Q**uid enī timebit senex
 orbibus? **P**irū pericūtatū est eos
 qui in conuiuio tarentinorum parū
 honoratum sermonem de se habue
 rant. an que audierat vera essent.
Tunc ex hīs vnus nisi inquit vi
 num nobis de fecisset. ista que tibi
 relata sunt/ p̄ hīs que dicturi era

mus lud9 ac iocis fuissent. **T**am
 urbana crapule excusatio tāq; sim
 plex cōfessio veritatis iram tyrāni
 cōuertit in risum. **I**nserit se viris/
 liberi spūs mulier/barbari sāgumis
 q̄ a philippo rege temulento tumul
 tu merens dampnata puocarem in
 quit ad philippum. **S**obrium **S**ic
 ergo exauisit crapulā ositātī et p̄e
 sentis animi ebriū resipiscere. causa
 q; diligentis inspecta/cōegit iustio
 rem ferre sententiā. **S**iracusanā q̄
 dā sola cotidie tempe matutino vo
 tis expectatib9 a dijs salute grauissi
 mi et importabilis tyrāni dyonisi
 deuotissime exorabat. **Q**uod is cog
 nouit. nō debitam sibi amicitia bene
 uolentiā. ad se vocatū cur aut quo
 suo merito hoc faceret interrogauit.
Tunc illa. **C**erta est inquit. **P**ost
 ti mei ratio. **P**uella enim cū graue
 tyrānum haberem9 carere eo cupie
 bam. **Q**uo interfecto: aliquanto te
 terior arcem occupauit. eius quoque
 finiri dominationē magni estima
 bam. **T**ercium te/superioribus im
 portuniorē/ cepimus habere reuo
 rem. **T**imens itaq; ne si et tu ab
 sumptus fueris eādem tibi succedat
 deterior caput meum pro salute tu
 a deuoueo. **T**am factam autē
 am dyonisius. et si teterimus: pu
 nire tamen erubuit. **Q**uid enī
 securum erit si eādem virtutes inter
 quas p̄cipuum fere loam liber
 tas obtinet puniuntur? **R**omani
 ergo sicut alijs p̄stantiores: ita
 et reprehensionis patientiores erit
 terunt/ adeo quidem ut dūmodo in
 quibus et loq; min9 sobrijs caueat

quisquis tam iustam tamen haeret
 ac refugit. sobrietatis videat igna-
 tus Nam et si contumelia habere
 euidens. vel abscondita patientia re-
 prehensionis apud sapientes lon-
 ge gloriosior est quam pena. Inde lecto-
 rum et stomachi eam aduersus vi-
 ros summa potestate perditos exerci-
 um licentiosum magis quam licitum est.
 Est autem ut in libro saturnali-
 rum eustachius docet lectoria que
 exprobatione. et directa contumeli-
 am continet. Scoma quidem morsus
 est figuratus. quia sepe vel fraude
 vel urbanitate tegitur. ut aliud so-
 net aliud intelligas. Nec tamen sem-
 per ad amaritudinem pergit. sed non
 nunquam hinc in quos iocatur et dulcis est.
 Quod genus maxime vel sapiens vel
 alius urbanus exercet. preapud in-
 mensas et paula ubi facilis est ad
 iracundiam provocatio. Nam sicut
 in papiti statem vel leuis tactus im-
 pellit. ita vino vel infusu vel asper-
 su puus quoque dolores iocatur in furore.
 Ergo cautus in conuiuio abstinendum
 scomate quod tactam intra se habet i-
 iuriam. Tactus enim impressus haeret
 dicta talia quam directe lectoria. ut ha-
 nu angulosi quam directi mucrones te-
 naciis insiguntur. Maxime quod dicta
 homini/risum presentibus mouet. quo
 velut assensus genere/ affirmatur i-
 iuria. Est autem lectoria homini Oblitus
 ne es quia salsamenta vendebas?
 Scoma autem quod dictum est contume-
 liam esse celata. tale est Memini
 quanto brachio te emugebas. Nam
 cum res eadem/ utrobique dicta sit.
 illud tamen lectoria est quod aperte

obicitam exprobaturumque est. hoc
 scoma/ quod figurate. Sunt scoma-
 ta minus aspera. que quasi edenta-
 te velut sunt morsus. ut tullius in
 consulem qui vno tantum die consu-
 latum pergit. Volent inquit esse fla-
 mines dyales modo consules dya-
 les habemus. et in eundem. vigilantissi-
 mus esto consul noster canius qui
 in consulatu suo sompnum non vidit.
 Eademque exprobanti sibi quod ad eum-
 dem consulem non venisset. veniebam
 inquit. sed nox me apprehendit. At de
 visu lectoria. vel scomate et ciuitate
 dicitur in sequentibus. ¶ Hunc offen-
 disse sufficiat. quia arguere licitum
 est. quod equum esse correctum. V-
 num tamen de scomatibus alexandri
 quasi in calce libelli huius superiori-
 bus annotam. Cum ei rex datus
 vno et altero prelio virtute eius ex-
 pertus partem regni tauro monte te-
 nus et filiam in matrimonium cum de-
 dies centum milibus talentis pollicere-
 tur. eius pmenion vir magnus inter
 alexandrinus dixisset se si alexander
 esset usurum hoc aditione/ respondit.
 Et ego si parmenion essem eadem
 uterem. tacite quidem consiliarij timi-
 ditatem arguens vox duabus victo-
 rijs respondente dignaque tunc tercia si-
 cur cuenit tribueretur. ¶ Libere er-
 go fuit et semper licitum libertati
 parando personis. dicere de vicijis
 quoniam et ius est quo licet veras
 expromere voces et quod eadem seruis
 aduersus dominos dum vera loquuntur
 decetrem indulget libertatem.
 Tunc ergo non impetrata venia que
 ipso iure competit linguas acuit et

quicquid eos toto anno vixit impu-
ne redarguit. palam detegentes. Et
cuncta dum tamen expletis saturnali-
bus atra venia nequaquam ad accusa-
tionem dominorum patronorumve prosiliat.
vixit ergo libertate de ceteris. Et ius-
sive tunc obtemperas quod me et te
vixit beneficio iuris comuni fidenter
arguo. non necesse ratum veniam impe-
trare. in hijs que publice servant uti-
litati. Et tunc sunt placita voluntati.

Explicit liber septimus

Incipiunt capitula libri octavi

De gnatione subest trasoniane
et de septem principalibus vicijs et sequela
eorum secundum gregorium et quod inanis gloria
nobile ortu habet. **Capitulum primum**

De raris est contemptor glorie et
de tribus locis a quibus laudis mate-
ria trahitur. Et que sit laus vera. que
perfecta. que neutra. Et de moderati-
one largitionum. **Capitulum secundum**

De omnis professio suos habet
trasones. et de personis que ad similitu-
dinem eunuchi teretiane sint apud in-
aniter glorianes. et quod vana gloria
meretricias more sequitur loculos.

Capitulum tertium

De nullum vitium prius auaricia
nec amari posse que suspecta est auari-
cie. et de duplici fonte liberalitatis.
et vter sit peior et de consilio et gil-
lia. **Capitulum quartum**

De duobus naturalibus affectibus
scilicet amore iusti et amore comodi
et de sequela eorum. amore. scilicet liberta-
tis et amore dominandi. et de compatio-
ne cesaris et cathonis. et de alexandro
aristotile augusto et platone. et hijs
qui via devia ad gloriam pergunt

Capitulum quintum

De luxuria et libidine. Et quinq-
partito introitu mortis. Et quorum sen-
su sit voluptas perniciosior et tripli-
ci genere conviviis. secundum portuniam
nam et perniciam gule. et de convivio di-
donis et enandri apud virgilium.

Capitulum sextum

De abarijs et sumptuarijs legi-
bus veterum ad intemperantiam coercen-
dam. et differentia eorum secundum portu-
niam. et de intemperantia anthony. et
frugalitate iulij cesaris de augusta
et necrone. et caligula. et vitellio et
metello. **Capitulum septimum**

De convivio phiv. et quod ei civile
connexum est et de sumptuarijs le-
gibus eius. **Capitulum octavum**

De etiam in sacra scriptura sue op-
time civilitatis regule. et quod nichil
virtute civilius. et que sint regule
civilitatis in convivijs observande.
et de verecundia. **Capitulum nonum**

De gula convivandi sensu et fere
bis macrobij sumptus de libro satir-
nalicorum. **Capitulum decimum**

De molestijs et oneribus con-
jugiorum secundum heronimum et ali-
os philosophos. et de perniciam libi-
dinis. de mulieris ephesine et simi-
lium fide. **Capitulum undecimum**

De brutis et insensibilibus quida
appetunt conformari. et quanta huma-
nitate cum servis vivendum sit. et de
trium reliquorum sensuum volupta-
te. **Capitulum duodecimum**

De frugalitatis comendatione et
nota antiliani in seneca. et quo fruga-
liter possit auaricie suspicio devitari

Capitulum de amicitia

¶ Nichil ad gloria fructuosius est laude et fauore bonorum et maxime scriptorum et quod turpiu familiaritas non tam predestinat quam obest. et quod vno boni facti vel deo gloria propagat. **Ca. xiiij.**

¶ Honestate aut sola aut pro ceteris expectanda. et in ea tota liberalitatis locum esse preceptum. et contra auaritia glorie plurimum aduersari. **Capitulum de amu quinto.**

¶ De quatuor flumibus que de fonte libidinis oriuntur episcopatibus. faciantur diluuium quo fere mundus mergatur. et de aquis contrariis et de desolibus esau. **Capitulum xvi.**

¶ In quo tyrannus a principe differat. et de tyrannide sacerdotum et in quo pastor fur et mercenarius ab invicem differunt. **Capitulum xvij.**

¶ Ministros dei esse tyrannos. et quid tyrannus et de moribus gaicali gule. et neronis nepotis eius et de exitu utriusque. **Capitulum xvij.**

¶ De morte iulij cesaris et aliorum gentium tyrannorum. **Capitulum xix.**

¶ De auctoritate diuine pagine libere et gloriose sit tyrannos occidere. si tamen fidelitate non sit tyranno obnoxius interfectos. aut alias iniusticia aut honestate non admittat. **Ca. xx.**

¶ Quomodo tyrannorum sine esse miseriam. quomodo in eos deus vindictam exercet si manus cesset humana. et hoc in iuliano apostata. et multis sacre scripture patet exemplis. **Capitulum xxi.**

¶ De gedone qui forma presbiterii est et anthiocho. **Capitulum xxij.**

¶ Consilio bruti utendum esse aduersus eos qui pro summo pontificatu non modo certant. sed scismate di-

micant / et quod tyrannis nichil quietum. **Capitulum vicesimum tertium.**

¶ Epicuros nunquam assequi sine suo. **Capitulum vicesimum quartum.**

¶ Que via fidelissima sit ad sequendum quod episcopi appetunt vel pollicentur. **Capitulum xxv.**

Inapit prologus.

olent quod mare nauigant illis habere gratiam et referre quorum beneficio pericula euaserunt. Accedunt ignes.

flammas exarantur. eriguntur et signa quibus saltem vorago turbo carabdis. saxa latentia tractus et te naatas sicuti a nauigantibus que ant salubriter declinat. Sic et hys qui ea imnere denunciant. quibus salus perditatur humana. rectissime gratia debetur ex merito et quod causa meritis non repedit ingratus beneficij. dignus est salutis dispendium sustinere. Neque autem est qui salutem vicij ne sciat impediri. eaque ex amore proximorum notati ad fugam publice interest. Vita siquidem humana quouis fredo pro celosior est. nec possunt deus et crimina nisi suis denunciantur iudicij. Ad hanc vero opera publice utilitatis et tunc inssidie stimulis vigeor. licet in me nichil agnosca. quod attentione prooet auditorum. homo vndique immunitus et immunitus. et cui nec vita ad conscientiam. nec ad doctrinam scientia. nec opera suppetunt ad exemplum. Vnde in me a pluribus conclamatur ut taceam dicentibus quod nec etiam virtute speciosa laus est in ore peccatoris.

Hoc hi soli faciunt quibus uicia
 placent curretes in mortem nemine
 reuocante. aut qui saluantur inuiti
Nā quibus bona placet nō a quo
 s̄ quid dicatur attendūt. **U** ex cau-
 sis dicendi dicta pensantes. gratum
 habent/quequid undeāq; eliatū
 p̄oficit ad uirtutem. **N**ō ergo q̄s
 sed quid/qua de causa scribam.
 diligens lector attendat/ **U**bi ma-
 le dicta inuenere. sincerus iudex. **z**
 nec inuidie. nec odij. nec alterius
 affectionis motu conuulsus/ testimo-
 niū de malo perhibeat/ et ubi bene
 dixerō nō me cedat. **N**ichi tamen p̄-
 mīmo est. si innocētie mee gratis
 detrahatur a peruersis/ quos emen-
 dari uellem si me tamen benignita-
 tis tue fauor exceperit. **Q**uequid
 autem a presentibus patiar. spero
 auctore deo et caritate qua urgeo
 ad scribendum mi: hi prestante fidu-
 ciam q̄ labori meo gratia nō deerit
 posterorum. **O**dio siquidem uel a
 morte in partem alterutram presen-
 tium plurūq; iudicia prolabuntur.
Nichil equidem presenti operi
 ex proposito inseretur quod nō sit
 ratione uel precedentium auctorita-
 te scriptorum subnixū. **I**n quibus
 tamen quid sequendum sit lectoris
 relinquitur arbitrio. ut procul a
 nomine meo faciam uiaum. et no-
 tam mentendi. **S**ed hec hactenq;
Nūc transeamus in epycurorum
 castra. et quod ibi procerto fuerit
 exploratum: in mediū profertur.
Nā ad eorū sectā p̄tinere noscūtur
 indubitanter q̄ in oibus pprie serui-
 unt uolūtati. **C**apitū p̄mū **D**

gnatonica subest traſoniane. et de
 septē p̄nāpalib9 uicijs 7 ſequela eo-
 rū ſc̄dm gregorij. 7 q̄ inanis gl̄a
 nobilem ortū habet

Tota ergo epycurus
 tū familia inſignis eſt
 traſo. et licet nō experie-
 ptorū. aut oim p̄rim9
 habend9 eſt. aut nō mīm9 inter p̄-
 mos **E**i nāq; licet ineptus ſit. tota
 gnatonicoz factio famulatur. **E**t
 forte comic9 gnatonē ideo introduxit
 ſeruū nilitis glorioſi: ut elegāē
 inueneret. qm̄ 2 i uita hoim. et i af-
 fertioe mox gnatonica ſubest traſa
 niane **A**ltera tamē pendet ex altā
 a deo quidē ut inuicē ſine ſe eſſe nō
 poſſint **N**ā 7 gnatonis opera inu-
 tilis eſt ſi nō ſit miles glorioſ9 **E**t
 forte traſonis arrogātia 2 queſcet
 ſi nō eā fallacia gnatonis excepit.
Comic9 forte contempnis eunuchū.
 ſ̄ in eunuchō fere oim uita exp̄ſſe
Et eo quidē liberius 7 elegāt9 om-
 nes arguit quo caut9 factio argu-
 mēto ſine leſioe p̄ſonātū uicia denū-
 dauit **S**i nobilioe queris auctore
 multi p̄cedent cenodoxie reſpoſores
Eſt autē cenodoxia ut patib9 placu-
 it gl̄a inanis que mētem inflat. et
 aures. 7 nichil aliud emolimēti de-
 ſoliditate **U**tutē mortalib9 affect.
Cū at ſupbia ſit totius p̄ci iniaū.
Hac de ſe p̄mā ſobole gignit. **A**b
 hac ſi uulēta radice ſupbie ſepte
 p̄nāpalia uicia oriunt. q̄ q̄dem p̄nā
 palia dicūt reſp̄atū minorū q̄ ex hīs
 uelut ydre capitib9 multiplicat pul-
 ſulat **Q**uoz ut noīa 7 figure ſideli-
 us teneat. q̄lē hāc peſſifera arborē

Hec quidem gregozii. pmo p gre
gozii spūs scūs. Ex quo pstat ei
q̄ ad salutē tendit p̄mā superbie so
bolem extinguentā. q̄ si paulisper
succreuerit. omnū viciozū fructus
de se vt p̄dictum est gignit Nam 7
si sit apud aliquē quandoq; p̄cipua
nequaq; possibile ē vt sit sola. Et
enim quemp̄iā inanis glōria stimu
lat. necesse est vt p̄ abrupta viciozū
p̄cepriat Hoc est autem qd̄ nobi
le censetur viciū adeoq; humae sta
gilitatis demulcet ingeniū. vt vic
sit vel a p̄datis mētib; alienū. nā
et ortum nobile habet sui; dispen
diū p̄cessum nescit anteq; a fastigio
corruat quod optauit Nā 7 de sein
uicem vicia oriūtur. at inanis glā
eciā in virtute originis sue figit ra
dicem In quo enī quisq; p̄ ceteris
pollet. i eo nisi assit moderatrix grā
facilius intumesat. Cplm̄ scādiū
Qz car; est cōceptoz glē. 7 de trib;
loas a q̄b; laudis materia trahit
7 q̄ sit laus vera q̄ p̄fecta. q̄ neutra.
7 de moderatione largitionū.

Uix tñ est q̄ vane glōrie nō
insistat. 7 eā q̄ ab hoib; est
laude nō querat Ad hanc
ali; virtute. ali; virtutē ymagine.
ali; fortune aut nature bñficio p̄si
ascātur Ex hys enī trib; loas pla
uit oratozib; laudis esse materiā
Nā ab aīo aut corpe. aut extrapo
sitis peti debet Porro animi bona
aut corpis. aut naturalit̄ insita s̄.
aut studio cōpata aut casualiter et
consaliter accesserūt Et in hys ce
ti sūt gradus p̄ dignitate eoz in q̄
bus consistūt. 7 a quibus petuntur

Prim; siquidē cōmēdationis grad; 9
est qui ab aīni dote puenit. scādi; 9
et medius q̄ corpis validitūe ap
probat 7 venustate Tercius itēq;
nouissim; q̄ exterior; cōtinet laudē
qd̄ et apulciū docuisse super; retuli
Et laus quidē aīni vera est sepe
q; p̄fecta. si tamē ei tenaciter bona
q̄ in ipso amēdatur inheserūt a deo
quidē vt sint inseparabilia Ceterū est
enī quia iūcto auferri nō possūt. ali
as quidē vera fortasse. sed p̄fecta
esse nō potest Corpis autē veris
similis est amēdatio. s̄ p̄fecta nūq;
Nam bona ei; queūt semp̄ auferri
inuito. natura enī ei; et debilitati
potest iugiter 7 corūpi Aduētiā
tum vero p̄functoria est grā. 7 nec
vera nec p̄fecta habent laudē. pmo
nec verisimilē Sufficiat eis si vel
p̄babilē imitē. siq̄dem in vtrāq;
p̄tem flectunt faale. 7 nisi possiden
tiū iuuetur vsu. nō tam ad laudem
sūt. q̄ ad vituperationē pronioza.
Nam diuiciā. potētia 7 gratia aīni
plurimū viciū dent in vtrāq; parte
certissimū faciūt experimētū mox.
sitq; possessor ab eis q̄nq; melior
interdū peior. Ceterū opera ipsa
mentis aut corpis. 7 si simpliciter
bona vel absolute mala sine vitupe
rationē interdū aut laudē cōtrahūt
p̄ arbitrio iudicātis Vnde 7 inter
esse plurimū putat aristoteles. vbi
quicqd̄ laudatur. vel vitupetur. Nā
plurimū refert q̄ sint audientū ma
res. q̄ publice recepta p̄suasio. docet
q; in rethozie. vt illa maxime q̄ p̄
bet ee i eo q̄ laudabit̄ publice credit
a i eo q̄ que dicit̄ ea q̄ oēs oētūt

Erant quoque fieri poterit singu-
 loz dōda utilitas. Quod ei expe-
 dit omnes approbant et si honestū
 aliud alijs videatur. Studia itāz
 alijs honozis incētur laedemoni-
 e/ q̄ athenis. forte plus patientia-
 fortitudo. hys raptō vivere honel-
 tum. alijs cura legum. fugalitas
 apd sibaritas fortassis odio foret.
 veterib9 romanis sumū luxuria ai-
 mē. Cuius quoq̄ qui laudatur ha-
 benda ratio cū operib9 necessarijs q̄
 tuita recte facta laudē p̄cipiant. et p
 ratione p̄sonaz res plerūq̄ habeat
 et honesta ul turpis. Si ergo rec-
 ta via id ē virtute sibi q̄s laudē cōa-
 liat. suo laudis innitatur fundamen-
 to. si vero aliūde glām querat/ pla-
 ne desipit. nec ad eam quā videtur
 affectare p̄tinget. At inter ip̄a vir-
 tutis opa censentur grē amplioris
 que de liberalitatis / aut magnitū-
 tatis fonte proueniunt. Ea enim
 fauore populari dārius effertur
 et videntur esse p̄cipua / que ma-
 gis adua sunt. vel que pluribus p̄-
 sunt. In hys tamen longe liberali-
 tas antecellit que et animi indigna-
 tionem mitigat de trahentium lin-
 guas obtundit cohibet eā man9
 hostiles et a facie hominū opit mul-
 titudinem p̄coz. Qui ergo lin-
 guas hoim aut captant/ aut metu-
 unt effundunt patrimonia sua nut-
 unt in vulgus missilia. cōuiuia ex-
 tuūt. pusillis et maiorib9 adulanē
 Et plerūq̄ potai potius agentes q̄
 hominē. cōmestationib9 et ebricta-
 tibus insistūt. mimos et hystriones
 sequunt. nequissimos artes remans

rant/ admittūt nebulones. maledi-
 coz exātant linguas. ad ip̄lētam
 proccatatis sue maliciam. dū silen-
 cium eorum aut vitulēta dicatitas/
 male merito donatur p̄mio. Sūt
 q̄ in hys maxi^m et fere solū diuiaz
 reputat vsū. si multiplicēt ollas car-
 nium conuiscerationes exercent co-
 tidianas. si nec modum cōuiuij nec
 numerū nouerint cōuiuaz. nec ali-
 quā habeāt regente familie rationē
 Quā si forte videris conuenisse. fo-
 tum cōuocatum credes/ non p̄aten-
 cium. aut cenāu turbam. Hoc ta-
 mē apud ditissimos licet et manus
 inferoz i eo pro modulo suo p̄po-
 tenāu vestigia inuētur. Quisquis
 enī fame petitor est. vices suas ex-
 cedit. et non quid possit. sed quid a-
 lijs placeat attēdit. et illud festinat
 implere. Sed esto ut ad famam
 pot9 q̄ ad cōsuetudinem quis libe-
 ralitatem exerceat. quia nulli virtu-
 ti p̄cludēda est via/ mimos tamē
 et professiones obscenas fouere be-
 neficijs/ illiatum est et infame
 Refert valerius q̄ ciuitas massi-
 liensium tante grauitate custos ex-
 titeit ut nullum aditū daret mimis
 in cena. quozum argumēta maiore
 ex parte stuprozum continēt actus
 ne talia spectādi consuetudo etiam
 imitādi licentiam faceret. Sūquid
 ergo honestum est illos a p̄p̄stia-
 nis imo et derias audiri in cena. q̄
 nec a gentilibus audiebatur in sca-
 na? Laedemonij libros archilochi
 e ciuitate sua exportari iusserunt q̄
 rozum patrum verūdam ac pudicā
 lectionē arbitrabat. Poluerūt ei ca-

librozum suozum animos imbui. ne plus moribus noceret q̄ ingenijs prodesset. Itaq; maximū potam que certe sumo proximū quia domū sibi inuisam obsecris maledictis la cerauerat carminū exilio multaue rit. Simili fere sentētia condēpnata ē lasciuia carminū i nasone. Nū quid licitum est audiri i poalis. qd̄ ieiuna sobrietas nō audebat audire. Eadem auitas omnibus qui p aliquam religionis simulationem alimenta inercie querebant clausas habebat portas/mendacē et furiosā superstitionē submonēdam esse existimās. Hī tamē qui superstitionis sibi conscij sunt. precipuam partem vendicāt apud eos qui laudū amore macerantur. Porro sicut auitum a largo ita et prodigum quātū contrarietate differre censuerūt qui duo vni9 opinati sūt esse cōtraria q̄titate alterū. alterz qualitate. Siquidem magnanimitati timiditas aduersatur qualitate mali/dū audenda metuit. et audacia quātitate/dū pl9 q̄ audēda p̄sumit. Prodigalitas itaq; erogāda. et nō erogāda p̄fundit i casus q̄ nullā sūt oīo ā breuē habiture memoriā. Hāc at̄ effusione auctōē aicerone cōmēdasse dātis est theophrast9. in libro quē de diuicijs scripsit. in quo multa p̄clare. illud absurde q̄ multū in laudanda magnificentia et apparatione populaz munerū taliumq; sumptuum facultatem fructum diuiciatum putat q̄to aristoteles grauius et verius has pecuniaz reprehendit effusiones. presertim cū neq; necessi

tati subueniant. nec augeant dignitate m/ipsaq; illa delictatio delictate multitudinis ad breue exiguū q; tempus sit/caq; a leuissimo quo q̄ in quo tamen ipso vna cū sanctitate memoria quoq; moeritur voluptatis. Bene etiam colligit hec pueris et mulierculis et senis et senoz. si nullumis libens grata ēē. graui ro eo homini et ea que sūt certo iudicio ponderanti. nullo modo posse p̄bati valerius maximo. Sed et aicero refert q̄ in alexandro qui largitione beniuolentiā macedonū sectabatur hanc profusione pecunie philippus argueret. Et epistole quidē verba sunt hec. Quod te malum rationis in istam spem induxit. ut eos tibi fideles putes quos pecunia corripisses. An tu ideo agis ut macedones nō te regem. s; ministrū et p̄bitozem putet. Quod quidē regi sordidum esse non ambigis. et corruptelam q̄ largitionem poq; dicit. Fie enim deteroz qui accipit atq; ad idem semp̄ expectandum paratior. Quid autem est stultia q̄ qd̄ faciās libenter curare ut diuicius facere nō possis. Largitiones imoderatas cupine sequuntur. cū enī tanto egere ceperis. bonis alienis man9 cogere vis inferre. Itaq; cū beniuolentiā cōpande causa sis prodigus. nō tāta studia assequis eoz q̄b9 detoris q̄ta eoz odia q̄b9 ademeret. Robre nec ita claudēda est res factiōis. ut eā benignitas ap̄is nō possit. nec ita reserāda. ut oib9 pateat. s; vtriq; mod9 adhibeatur. is q; te feratur ad facultates. Et quidē elegantius

sive philippus sive alius popularis
huius profusionis imoderationem
rehibuit. que quidem gloria videtur
afferre sed mox e metraio cum res de se
erant euanesceat. Nam gratie quam
non virtus sed fortuna conualiat:
amor meretricius rectissime compa
ratur.

Capitulum tertium. Quod omnis profusio
suo suos habet traiones. et de perso
nis que ad similitudinem eunuchi te
nuerant sine apud inaniter glorian
tes. et quod vana gloria meretricius mo
re sequitur loculos.

Et ut diximus in quavis
professione inuenire multum
gloriosum quod obsequijs et mu
neribus sua thaitem id est nomen ce
lebre. et quasi fame gratiam captat.
Sed ei nec gnato ut deapiat. nec
phedria qui laudem precipiat. nec qui
bona corumpat adolescens. aut ser
uus parmeneo qui desipientem iride
at deest. Apud eunuchum conuia au
di gnationem. et an ipsum in familia
gloriantium videas diligenter ac
tende. Est inquit genus hominum qui
esse prunos se omnium rerum velint.
nec sunt. Nos confector / hysce e
go ut videant me non comparo.
sed hys vltro arideo et eorum inge
nia amiceo. simul quicquid dicunt lau
do. id vultum si negat laudo. id quoque
negat quis. nego ait: apo. Postre
mo imperavi egomet michi omnia
assentari. is questus nunc est mul
to oberimus. Tale ne vidisti
alibi. Pmo nec quepiam illoz qui
felices esse videntur sine huiusmodi
manipio agnouisti? Ad eorum scitum

hocim ubique reperies. qui homines ex
stultis (ut ait parmeneo) proorsus in
sanos facit. Vide et quid sentiat
de se traso. Illud inquit est datum pro
fecto ut gratia michi sine omnia que
facio. vel rex michi semper maximas
agebat gratias quicquid feceram. Ali
is non ita. Me semper habebat in oca
lis / omnem credebat exeratum. qsilia et
ubi eum faceret hominum aut negotiorum.
si quando odium ceperat. requiescere
ubi volebat. ut illam expueret miseri
am ex animo. tamen me conuuiam
solu abducebat sibi. Inuidere michi
omnes morderere danaulum / ego flocci
pendebam. Illi inuidere misere. ego ali
os palam reprehendebam alios ego
moedaater iridebam ut risu emoretis
tur omnes qui aderat. Denique me
tuebant omnes iam me. Profec
to magis est hic in oculis suis. et
non est ei similis in tota comedia.
Dignus est ergo qui intronittatur
ad thaitem. excludo phedria qui in
ea non minus insanit. Doleat exclu
sus a seruo docetur sobzio ut recedat
a meretrice bonoque animo sit / quia
si ad ignem accesserit calciscet plus sa
tis. nec patiatur contumelias me
triciam. que vna falsa locumula quam
oculos misere terendo vix vi expres
serunt restinguent amantis bilem /
et vltro accusantes id agent ut vl
troncum supplicium prestet. Nam
sapienter amare nemo potest faali
us quam ratione insanire. hinc ergo phe
dzie et thaidis ea additione interest
verbis / ut quod verum audierit tacet
et contineat optime. Sin falsum aut
panum aut fictum. continuo palam effudit

Plenus rimarū est. hac atq; illac
 effluit. utiq; arguit irridet utiq;
 quoniā alterū fallere. alterū videt
 irruocabiliter insanire. ¶ Sic quo
 q; exclusus. et gemens pze dolore/
 o thais vtinā esset michi pars equa
 amoris teū. ac pariter fieret. vt aut
 hoc tibi doleret aut ego istuc abste
 factum nichilipenderē. Thais ad
 hec Ne crucia te obsecro anime mi
 phedzia non pol quo quēq; plus a
 mem/aut plus diligam/eo fea. sed
 ita erat res/facendum fuit. Plane
 credo inquit parmēno misera pze a
 more exclusit hunc foris. ¶ Quid
 multa? Id agit fallacia meretricis.
 vt vnus amantiū alteri priores par
 tes cedit per aliquot dies. dum de
 terius rebus anussis emūgatur ad
 missus. Nos enī gerendus est tha
 idi/ que profusiores et perditiores
 admittit Interim quid donare que
 ant. aut mittere. exclusi deliberant.
 Nam potissim⁹ est apud eā qui no
 uissima mittit. vbi vero pōre emūg
 erit redit alter. exclusoq; pōre. dele
 gat ei mestam doloris sui prouina
 am Insanit ergo miles et impetu
 doloris potius vel moriendū esse de
 cernit q̄ in se contumeliam tam in
 signem accipiat familiā quocat. et
 disponit bellū et p̄sibulū collectis
 virib⁹ expugnare decernit Progre
 ditur/mēte et ore reuoluit iuriā. lo
 quitur grandia et minis feruet. sed
 cū ad p̄ficiū accedit memor amoris
 pristini/ p̄ceptū recollit militare.
 quo ex auctoritate scipionis liquet.
 quia omnia p̄us experia q̄ armis sa
 pientē decet. ¶ Thaidem ergo su

am ex pacto sic cōuenit iure nō viri
 bus agens. p̄ximū thais hoc michi
 responde. cū tibi do istam virginem
 dixisti hos michi dies solitare te?
 Thais Quid tū postea? accete vi
 detur q̄ non negat Thraso Ac mi
 chi ante oculos corā amatorem ad
 dixisti tuū Et illa Quid cū illo li
 gas? Ecce quia amice patre amio
 nec verba miscere cum nuali liatum
 est. Cum eo inquit te michi dam
 subduxisti. Et illa. libuit inquit.
 Pamphilam ergo redde huc nisi vi
 cam maui⁹ cupi. Equū et iustum
 petere videtur cum repeti posse
 quod ob causam datum est. si ea se
 cita non fuerit. Quid multa? ad
 clamorem meretricis cōtribules cō
 uaneiq; cōueniunt/turba fit. cōui
 riatur miles petiti? virib⁹ et iure re
 sistitur. denūciaturq; furisfero oim
 ineptissimo. vt lingua manusq; cō
 tineat. quia si q̄ppiam turpe fecerit
 aut moliminis. sibi loci/dici/ torto
 risq; memoria in vstione signoz p̄
 mittitur in eū p̄tendenda. Inter
 rogantem se thais querere iubet. q̄
 respondeat sibi Miles opera et re p̄
 dita cogitur redire in gloria. et hūc
 fructum reportat miseri amatores/
 eo tamē addito q̄ alius rebus q̄
 illi perdidit abutitur. et quo ma
 gis dolent/qui eas meretricia surta
 puerit sibi successisse nō putat. nisi
 stulticiam et infortunia amantiū p̄
 suosq; successus in auditu omniū p̄
 conetur et publice. Audi cheream
 occultum da te pamphile corrupto
 rem quid meretricis decepta loqua
 tur egrediens Nū quis hic est? ne

mo est Nun quis hic me sequitur?
 Nemo homo est Jam ne eumpere
 hoc licet michi gaudium? Proch
 iupiter nunc est. profecto inter fia ai
 me possum perpeti. De hoc gaudiu
 contamineat vita egritudine aliqua
 sed neminem hic curiosum interue
 nire. nunc michi qui me sequatur
 quq; iam cogitando obtundat. cu
 aet. enecat. quid gestiam. aut quid
 letus sim. quo pergam. unde emer
 gam. ubi sum restitum huc notus
 quid michi queam san? sim an in
 sania? Interrogatus hec omnia p
 mo ego te inquit / obsecro athipho
 ut audias omnia. audias diem fes
 tum. iocandum euentum. suauem
 fortunam. in eum omnibus hysto
 riam memorandam. et sui quoq; fu
 toris subtexuit dolos. In summa
 totius argumenti eo ad presens v
 niuersa hec arbitroz posse referri.
 ut constet pro certo. quia auaricie
 pro salute fides haberi non debet.
 Nam que venit a sinceritate ani
 mi fidelis certa et fixa est. que ab ar
 cha vel localis / fluida incerta erro
 nea. et deficiente viatico emarces
 cit. Cum fortuna manet vultu
seuatis amia. Cum cecidit tur
pi virtutis ora fuga. Omnis enim
 res que in commercium venit. ab v
 no transit ad alium et ditiozem et a
 uidozem conuicatur emptorem. At
 foro isto nichil iniquius est. quo te
 semel emisse non proderit. nisi sem
 per ematur. et ubi nisi quisq; tem
 ab alio venditam vendicat. nisi et
 ipsi de precio satis fiat. Quis enim
 popularem fauorem vendidit? N

publice est habendus ematur ab v
 niuersis. singulis ei non licet pub
 lica bona distrahere. In prouerbijs
 quoq; consuetudinem venit. quia i
 cauta largitio non habet fundum.
 Preterea quem popularis fauor
 ad munera extulit si forte trasomis
 more emptam celebritatem exigie
 contumelijs affectum. honore spo
 liatum. thais altera fama. et qua
 us thaide minus fida. a precepto
 honozis gradu arret deprimat et re
 pellit. Insultat rivalis. sobrius cor
 ruptoz exultat. gnato vix submue
 murat. dum tamen spes est. aut si
 let omnino si desperat. et ad illos
 transit. quia ei psilium est semper se
 liozib9 adherere.

Capitulum quartum. Quod nul
lum vitium peius auaricia. nec a
mani posse qui suspectus est auaricie
et de duplici fonte liberalitatis et
ut sic potior et de confidio et gillia

Nec tamen et si prodigali
 tas videatur in culpa. loai
 arbitroz auaricie relinque
 dum. Nullum enim vitium deterior
 est. nullum detestabilius. presertim
 in hijs qui principatum / aut magis
 tratum aliquem i republica gerunt
 Non enim res ipsa. sed etiam opi
 nio eius vitanda est. et omnino im
 possibile est ut fidelis videatur aliam
 aut amore dignus / qui ex merito /
 apud graues et arai spectos viros
 auaricie suspitionem incurrit. Cu
 vero laus et fauor human9 quasi a
 duplici fonte pueniant. opere sali
 ret pecunie faalioz est. hec preser
 tim loampli. sed illa laudatioz et

dignior viro forti et dano. Nam qui virtutis opera et industria liberales erunt/quo pluribus profuerunt eo plures ad beneficiendum habebunt adiutores. Deinde beneficiendi consuetudine paratiores erunt. Et tanquam exercitatiores ad bene de multis promerendum. Si tamen archa superpeteret nichil gloriosius ea liberalitate que consistit in donis maxime cum et socrates ut dicitur interrogatus quoniam esset substantia beatitudinis dignus donare respondit. Ego quidem socraticam definitionem sic interpretandam arbitror ut dignitas in accipientium necessitate credatur esse vel meritis. Illis enim qui premeruerunt donare iustum est / et eis qui indigent subuenire pium. ita tamen ut id respiciatur in singulis. quod in facie sapientis sine rubore et nota valeat denudari. **S**iquidem cum imitari debemus qui solem suum facit cerni super bonos et malos. et pluit super iustos et iniustos. Si enim pauperem hystriam videamus aut nimum / non debemus utique fouere malitiam. sed correptam et si fieri potest emendatam. fraternae caritatis iure / oportet sustentari naturam. Expediit quidem omnium / perfecti tribuere. vel affectum mentis vel solatium caritatis. Interdum tamen increpare pigram / meretricem / et hystriam confundere salubrius est. quam quod exigunt largiri. Quid moror? Quicquid caritas erogat / remuneratur a domino. Quod dispensat vanitas euanescat. **I**n quinto consilio saluberrimi exempli nec

sine patris ipsius fructu liberalitatis referente valerio annotata est. qui caethe-line furore ita asternata republica ut ne a locupletibus quidem debite pecunie propter cumulum pecuniarum possessionum diminuti solui creditoribus possent. cum censuras atque quinquegientis sextercium summam in senatu haberet. neque de sorte quicquam debitorum suorum neque de usura sui passus est conueniri. quantumque in ipso fuit / amantissimam publicam confusionem / privatam tranquillitatem / mitigauit. **O**portet ne misericors testatus numerorum suorum. non ciuis sanguinis esse senatoris. **N**am qui nunc papae feneratorum delectantur cum pecuniam domum auentam retulerunt quam in publico exultant gaudio / cognoscent / si diligenter senatorum consilia quae subsidia gratiae actus sunt / legere non fastidierint. **S**ubnectit hinc aggregentinum galliam quem prope modum ipsius liberalitatis precordia constat habuisse. **E**rat opibus excellens. sed etiam animo multo quam diuiciis locupletior. **D**emperque in eroganda potius quam corrumpenda pecunia occupatus. adeo ut domus eius quasi quaedam magnificentiae officina crederetur. **I**llinc enim publicas usibus apta monumenta extruebantur. **I**llinc grata publicis oculis spectacula edebantur. **I**llinc epularum magnifica apparatus. labentibus annonae subsidia oriebantur. **E**t cum haec vniuersis privatim alimenta inopia laborantibus / dotes virginibus paupertate pressis subsidia detrimetorum / in cursu quassatis

solatia erogabantur. Hospites quoque tum vrbaniſ penatibus. tum etiam iuſtus teatis / benigniſſime excepti / varijs muneribus honorati dimittuntur. Quocumque vero tempore quingentos ſimul gelenſium equites vi temporeſtatis in poſſeſſiones ſuas copulſos. aluit ac veſtiuit. Quid multa? Non mortalem aliquem. ſed propriae fortunae benignum eſſe diceret ſinum. Ergo quod gillias poſſidebat. omnium quaſi commune patrimonium erat / pro cuius ſalute et incrementu. tum agri getina ciuitas. tum etiam vicine regiones / tum loca eſt extraua parte ſint archas habetia inexorabilibus clauſtris obſeratas. nonne preſtatioſerem aliquanto exiſtimeſ illam unpensa quam hanc cuſtodiam? Denique quicquid ſapientia diſponit approbatur. Quod temeritas preſumit. vere laudis fructum nequaquam aſſequitur. **Capitulum. v.** **De duobus naturalibus affectibus ſcilicet amore iuſti et amore comodi et de ſequentia eorum amore ſcilicet libertate et amore dñandi et de operatione reſar. et catois. et de alexandro aristotele. auguſto et platone et de hijs qui via deuia ad gloriam pergunt**

Duos quidem affectus in homine ab initio exiſtiſſe / ſacere ſcripturae deſignat auctoſitas. appetitum ſcilicet iuſti et comodi appetitum. Quorum alter in voluntate / alter in neceſſitate conſiſtit. et quanto appetitus iuſti qui in voluntate eſt amplius creſcat. et tanto melior eſt et dignus beatitudine ampliori. Nam nimis velle quod iuſtum eſt nemo poteſt. niſi forte quis queat / iuſtus

eſſe nimium. aut beatus. Porro ſi appetitus comodi menſuram neceſſitatis excedat / vergit ad culpam. et cupiditatis conſcius viciorum ſibi parat originem. Alter ergo iſtorum quoniam militat caritati queit que dei ſunt. alter in propria vtilitate verſatur. poſtponens que dei ſunt aut proximorum. Ab hoc duplici fonte mores oriuntur. Recte quidem. ſi faciat quis alij quod ſibi vult fieri et ab eo abſtineat alij inferendo. quod ſibi ab alio nolle et irrogari. Diſtortum vero. ſi quis alium ledat vel non proſit. cum poſſit. que quidem vtrique multipliciter ſunt. A prioribus quidem amor libertatis. amor patrie et tandem extraneorum amor. Nam libertatem non amare non poteſt. qui ſeipſum et patriam amat et in gradu ſuo extraneum. quicquam ſincera caritate diligit proximum. Siquidem in eo conſiſtit caritas ordinata. Ab altero vero cupiditas dominationis procedit. et laudis. et glorie et adeo iualet. ut ex opinione multorum reſtamen parum conſiderate examinantium virtutibus connumeretur. Nam qui rectum ſapiunt. hoc vicijs maioribus aggregant. licet ei ab impietis qui tamen ſapientum nomine cenſentur virtutes ſubſeſſe videantur. **V**nde et veteres primis romanis prout eorum docet et comendat hystoria laudis auidi pecunie liberales erant. Ingentem gloriã appetebat. diuicijs ſprete et honeſtate quam telibet vtilitati preſerebat. Hac quidem gloriã ardentiffime dilexerunt. eam totam vitam referentes et mortem

Ceteras cupiditates huius unius viri
 gente cupiditate p̄sserūt. Ipsam de
 niq̄ patriam suam qm̄ seruire vide
 batur in gloriū. dominari vero atq̄
 impare gloriosum. prius omni stu
 dio liberam. deinde dominam esse
 concupierunt. Prius enim pro li
 bertate. deinde pro dñio certatum
 est. fuerūt tamen quib9 iusticia quā
 tum gētili dabatur sufficiebat. cupi
 ditate deducta. Alijenū sat̄ erat. s̄
 sub ymagine magnanimitatis. vel
 impossibilia presumentes. laudem
 maximam assequerantur et gloriā.
 ¶ Longe igitur virtus cathonis
 veritati videtur propinquior fuisse
 q̄ cesaris. Quod ex ipsa sententia
 eius scilicet liquebit. Nolite inq̄t
 existimare maiores nostros armis
 republicam ex parua magnam fe
 cisse. Si ita esset. multo pulcherr
 mam eā nos haberem9 nūc. Quip
 pe sociorū atq̄ ciuū. preterea armo
 rū atq̄ equorū maior copia nobis
 q̄ illis est. Sed alia fuerit que illos
 viros magnos fecerūt. que nobis
 nulla sunt. domi industria. foris ius
 tū impiū. aīm9 in cōsulendo liber.
 neq̄ delicto neq̄ libidini obnoxio.
 pro hīs nos habem9 luxuriam ac
 q̄ auariciam. publicē egestatem. pri
 uatam opulentiam. Laudam9 diui
 tias. sequimur inerciam. Inter bo
 nos et malos discrimen nullum.
 omnia virtutis premia ābitio pos
 sidet. Neq̄ mutū. ubi vos seperatā
 sibi quisq̄ asilia capitis. ubi domi
 voluptatib9. hic pecunie aut gratie
 seruitis. Eo sit ut ipetuis fiat in va
 cuam republicam. Paucorū igitur

tū virtus ad gloriā/honore/ im
 perū/via vera est. id est ip̄a virtute
 nitētū etiam a cathone laudata ē.
 ¶ Hinc erat domi industria / quā 2
 memorat catho. ut eratū ess̄ opu
 lentum. tenues res p̄uate. unde et
 ruptis moribus. viaū eōtratio pa
 suit publicē egestatem. priuatim o
 pulentiam. Ipse tullius hoc dissimu
 lare non potuit in eisdem libris q̄s
 de republica scripsit. ubi loquitur
 de instituendo p̄nape ciuitatis. que
 diat alendū esse gl̄ā. et cōsequenter
 cōmemorat maiores suos. multa
 mira atq̄ p̄clara glorie cupidita
 te fecisse. Huc ergo viao non solū
 resistebant. verum etiam id exatā
 dum et accendū esse cōsebat. pu
 tantes hoc reipublice expedire. In
 libris quoq̄ phie item tullius hāc
 intulit vniuersalem generalemq̄ sen
 tentiam. Honos alie artes / et gl̄ā
 accendūtur oēs / ad studia. iactatq̄
 ea semper / que apud quosq̄ impro
 bantur. Huc ergo cupiditate meli
 us est resistere sine dubitatione. q̄
 cedere. ¶ Ut enim ait beatus au
 gustin9 in libro de ciuitate dei. tāta
 quisq̄ deo est similioz. quāto et ab
 imūdiā hac mūdior. Que in hac
 vita. et si fundit9 nō eradicatur ex
 corde q̄ btōs et p̄ficiētē b̄āio septē
 te n̄ cessat. solū cupiditas gl̄e / supe
 ē dilectōe iusticie. nā san9 videt / q̄ et
 amorē laudis viaū esse agnoscat
 ¶ Nec soli9 id augusti s̄ eā gētiliū
 snia ē. gl̄am hāc nil aliud ē. q̄ v̄
 tosi quāto sp̄s timore fumo simū
 fūa et fumo oculoꝝ obtūdit acē. et
 quo maḡ ascendit acies desiat. et

quo magis deiciatur amplius solidatur
 Cum enim ad excelsa pervenit.
 evanescit. Recte quidem eo quod a prin-
 cipe totius vanitatis traxit originem
 Primio sui capiuntur amore / qui dum
 nubes et inania captant. et nescio
 quid in manu solidum apprehendere
 moluntur / obliuiscuntur sui / cum ta-
 men nil aliud quam se oculis contuean-
 tur iniquis. Nolunt enim apprehen-
 dere quod sunt. et illud / ad emenda-
 tionem / vero iudicio intueri. sed fan-
 tasticas dumtaxat vane opinionis
 sequuntur umbras. Siquidem ali-
 os spernunt pre se et aspirant ad im-
 possible. de fallaci rerum ymagine pre-
 sumentes. Sic narasus in fabulis
 dum vana sui ymagine capitur. abire
 florem. et dum seipsum imprudenter aspiciat
 flos sine fructu pueriliter evanescit
 Multorum quoque fuit opinio. et eorum
 qui in veteri philosophia pre ceteris
 floverunt Alexandrum et aristotilem
 a numinibus esse progenitos eo quod in
 omnibus propriam gloriam querebant.
 Platonem quoque propter divinam
 quodammodo qua eminebat sapientiam
 et augustam propter potentiam for-
 tunamque tranquillam. a diis traxisse
 originem tradiderunt. Et quidem
 in contrarium rectius collegissent eos /
 aut divini non esse generis / aut de-
 orum filios esse de genere. nisi quia
 dii gentium demonia sunt / et incubi /
 demones vanitatis et malicie sue /
 certa iudicia / si quem tamen gignunt
 relinquunt in sobole. Nam et verus
 dei filius deus homo propriam non
 querit gloriam in omnibus que glo-
 riose sunt ab eo. sed patre eorum illis

tratur gloria ampliori quam ad eum ex
 quo sunt omnia bonorum operum glo-
 riam refert Sic et vere sapiens om-
 nis / vere potens / et vere bonus / ad
 unicam bonorum omnium fontem sua
 omnia laudabilia refert summam se-
 licet creatricem et individua trinita-
 tem. Alexandri patris. laudis in-
 sacabile qui anatarso conuti suo /
 ex auctoritate democriti preceptoris i-
 numerabiles mundos esse referret Heu
 me inquit miserum quod nec uno quidem adhuc
 potitus sum Plane miser dignus mi-
 seria. cuius virtutes omnes absorbu-
 erat laudis insatiata et insatiabilis
 fames una. Insultant ei tragedie
 antiquorum eo quod angusta homini
 possessio fuit. que deorum omnium do-
 minatio sufficit Sed tamen licet ap-
 petitus glorie semper videatur in-
 culpa: eorum error perniciosior est.
 qui ut sceleribus inotescere magni
 duxerunt. Pausanias cum himo-
 clea paucitatus esset. quoniam subito
 dorus possit evadere: atque is res
 pondisset. si occidisset aliquem virum
 illustrem / futurum ut in gloriam eius
 id ipsum rediret: continuo philip-
 pum interemit Et quidem quod pecc-
 erat assecutus est Nam et se parva
 dio notum posteris reddidit. et cele-
 bri supplicio patibuli cui affixus est
 corona aurea quam mortalis que et
 olympias dicta est capiti eius pen-
 dentis imposuerit. nullum dante so-
 lacium In vindictam tamen pudiciae
 per iniuriam prostitute philippo
 non puniente. sed deidente iniuriam
 potest auctore ergo aliquatenus cri-
 men sacrilegij excusari. Inuictus

est qui dyane ephesine templū vel
let incedere. ut pulcherrimo ope a
supto nomē ei⁹ p totum terrarū or
bem diffunderetur. furoremq; suū
detexit impostis ealeo. ⁊ nisi theo
pōpi magne fauidie ingenū eum
suis cōprehendisset hystorijs. bene
consuluerāt ephesij cōmuni decreto
statuētēs. ut teterum hoīs memo
ria abolētur silēcio Simili quidem
vidētur gloriā affectare pmo maio
re insania. qui nō ephesine dyane
templū religios⁹ morib⁹ exatendū
s; templum spūs sancti homines to
tos. animas scilicet ⁊ corpa. ut per
hoc hominibus imotescant. luxu
rie vastant incendijs Nam ab ea
laudem appetūt. ⁊ plerumq; asse
quantur honorem. vnde equius
fuerat ignominiam sustinere ⁊ pe
nam.

Capitulum sextum De luxuria
⁊ libidine ⁊ quinq; partito intro
itu mortis. ⁊ quorum sensuum sic
voluptas perniciosior. ⁊ triplix ge
neris conuiuiozum. scdm portuina
num ⁊ perniciā gule. ⁊ de conui
uio didonis ⁊ euandri apud vir
gilium.

Et enī iam sermo processit
ut aut virtutē aut publicā
fere opinionē oporteat im
pugnari. Imminet enī iā collucta
tio aduersus carnē ⁊ sanguinē et
fores videmus liberalitati pcludere
⁊ iocūditatem auferre de vita. cum
gemine vias luxurie epycuris re
damantibus tractamus Est enim
blandum ut ait valerius luxuria
malum. quam accusare aliquanto

facilius est q̄ vitare. Nam ⁊ volu
men quod propheta vocare preā
pitur. i ore quidē dulcescit. ut mel ⁊
sed amaricatur vent. cum ipsa dul
cedo verborum digerenda est i vsum
operis Est autē libido cognata ⁊ cō
iūta luxurie. ⁊ sequela imūdiāa.
finis indubitatus confusio est. pre
cedat ergo sermone que origine ⁊
causa prior est. Licet autem per q̄n
q; sensuum portas lenocinia luxus
eque introeant. voluptas aurum
magis videtur ad imūdiāam acce
dere. ⁊ que ex gustu puenit vel tac
tu sordidior est. et olfactū et vitē
di delectatioz medium loam tenet
Nam neq; satis interdum habet
mundiciā. nec ad fortes pniōssimi
mos vsq; prolabitur. Siquidem
mores per oculoꝝ fenestras ingredi
t. cū quisq; delectat excēsum cerē
mie athletarum. hystionū mobili
tate/mulierum fornis. gemarum
splendore. vestium metalloꝝ. alio
rumq; quibus libertas anime cap
tiuatur. Rursus si auditus vario ce
ganoꝝ cantu vocūq; flexionib⁹
mulceatur ad carmina poetarum.
comediarum. ⁊ tragediarum acq;
mimozum vrbaitates. ⁊ strophas
⁊ quicquid huiusmodi per aurem
incedit. virilitatem mentis effemi
nat. Odoꝝ aut suauitas. ⁊ diuer
sa thymiamata ⁊ amoniam musc⁹
peregrini muris pelliaia. q̄ dissolu
tos moribus faciunt. nemo nisi dis
solut⁹ negat. nā pegrinos odoꝝ
nō nisi dissolut⁹. et amatorib⁹ que
nire. conue⁹ ⁊ coc⁹ docēt. Porro aba
tum auiditas auariciā mater est.

et animū quasi quibusdam compedi
 b9 degreuatū. tenet in terra. ergo
 ppter breuem gule voluptatē ter
 re lustrantur et maria / et ut mulsum
 vinū preciosus q; abus fauces ptra
 feat. totius vite opere desudatur Ip
 si quoq; muri iherlm et si videatur in
 petra solidati. tantē ruūt et cōplanā
 tur equati solo nabuzardan corozū
 prinape imperate. **T**act9 aut ali
 enozum corpm et feminariū ardētiōz
 appetit9 vicin9 insanie est. Quicqd
 sensus quilibet moliat. lud9 ac io
 rus est pze hys qui offert ut verbo
 comia utar huusmodi rabies Hic
 em cupim9. irascimur. gestim9. emu
 lamur. solliati sum9 et expleta vo
 luptate. p quandam penitudinē tur
 sus accendimur. qrimusq; facere / qd
 ai fecerim9 iterū peniteam9. Ergo
 cum per has portas quasi quidā ai
 nei pturbationū ad arcem vestre mē
 tis intrauerint ut ait beatus ihero
 nimus. vbi erit libertas. vbi forti
 tudo e9. vbi de deo cogitatio. mar
 ime ai recortatio taq; depingat si
 bi etiam pteritas voluptates. et re
 memoratiōe viciorū cogat aiām cō
 pati et qdā mō exercere qd nō agit.
Forte hinc est quod cum aposta
 lus vicijs omnibus censuerit reluc
 tādum. aduersus fornicationem.
 nō congressum. sed fugam indicēs.
 fugite inquit fornicationem. nā hec
 dū exercetur domini inmemor est.
 et pterita dum ad memoriā redit
 persiferas exatāt voluptates. **U**t
 de ceteris taceam quos simpliatas
 egit in culpam philosophus acutissi
 mus et litteratissimus xpistian9 et

feruentissimus in fide origenes sicut
 ecclesiastica refert hystoria. seipsum
 castravit fornicationē efficacissime
 fugiens. pmo et oēm que fingi pos
 set precauens suspicionem ut ex in
 de sine nota cum virginib9 habita
 ret. Quod aut mirabilis est. legun
 tur quidam philosophozū sibi etiam
 oculos effodisse. ne exteriozum illo
 cebris caperentur. Utq; admirāda
 boni et honesti feruebant zelo / et si
 recti scientiam non haberent. **S**ci
 tum ē. et situ dignum aristotilis dis
 tum. quo voluptatum iūa obliuio
 ni mandanda asseruit et solos exiet9
 recortādos. fessas enim penitētiq;
 plenas quomunus aude reputan
 tur subiat animis. et quod in eis
 locundum est ne redeant iubet ab
 seondi. **D**icat apostolus quod vo
 luerit. quia fornicationem fugere et
 gule seruire aut onino impossibile.
 aut diffiallimum est. Nam et illa
 pars gule que corpozū vites adimit
 nequaq; mechic ex pars est. Vene
 rem bachus plerumq; expugnat.
 et tamen in sacello voluptatis ne
 mune redamante conueniunt. **S**i
 bachus obtinuerit. venere non vo
 luptatem extinguit aut nulla ebri
 etas. aut tanta sit. ut tibi vites eri
 piat. **S**i qua est inter vtramq; no
 cet. vtrobiq; a deo receditur. s; qua
 magis aberretur non facile dixerū.
Sz iam alterum / errorum nomi
 ne non censetur. quia auaricie pcel
 lit notam et ingenue liberalitatis
 habere videt ymaginē. **C**ū eni li
 beralitate effect9 nūc a loco. nūc a
 tpe. nūc a quātitate. nūc a psonis.

nunc ab usu et assiduitate exercende laudetur. illa praecipue commendabilis creditur. que in alimentis et hijs quibus natura indiget aut vita autilis ornatur clarius enitescat. Ergo qui omnes admittit ad mensam et exactissime liberalitatis est. Plane quidem eoque liberalior; quo plures admittit. **Sed** hoc calculo pauas fini colliguntur. Proximus est qui et si non oēs admittat. eos quos in troduat sic abbat. sic potat. sic in triclinijs fulsit et locat discubentes in sedilibus / ut nichil vel excoGITARI lauari possit. Multiplicantur feracula / ubi alij alijs faciunt. cōdiuntur hec illis. et in iniuriam nature innatum relinquere. et alienum cogatur sapore offerre. Cōficiuntur salsamenta gauro nichil vilius est nisi plurimum pollicatur effectus et iudicia speierunt. Gregium tamen est in huiusmodi quod nimis et hystrionibus et tumigerul placet. hec enim non ad veritatem sed ad opinionem omnia sunt. Cocoz solliatudo feruet arte multiplicata et eliciuntur iuca. quid quo die geri oporteat / et cotidianis ministrari cōuiujs. Domesticus dictator nocte dicatque deliberat. vndeque conquirit iruitamenta gule / et vnde palati vires exaltet. hebetati nichil arbitrans expeditum. nisi cum intemperantie fuerit satisfactum. **Sunt** et qui potul feracula subzuant. et quasi homeria auctoritate decreti. incētium ingenij. et fontis virtutis. et quendam hilaritatis fonte opuntur. si se omnino mero sicca ve / prolueant. **Phetatum** ergo more consurgunt. et quod

in exhauriendis potul peditior est. potior iudicatur. **Dia** solet quia a leator quāto in arte doctior. tanta nequior et plane qui bibatior est / alios malicia et iniquitate transcendit. **Immolauit** isracl apostatas a salutare suo filios et filias suas de monijs. et isti dum in gurgitatione vini aut siere spiritum depmunt et extinguunt scintillulam rationis. se totos immundicie prostituunt. et ebriantium spiritum deuocunt. **Quidam** possunt familiarius immolare. **Ceterum** sunt qui ista contempnant. quoniam hec bulgarium. et ut dicam plebeiorum videtur conuiuiozum esse professio. si quidem alia philosophica. alia ciuilia. alia dicuntur esse plebeia. **In** hijs laudi plerumque datur. si sic tua prodigas semel ut erimenstruo toto esuriens / conuiuia impudens mensas arcumeas alienas. **Hoc** quidem sepe prodigalitatibus interdum et auaricie nota est. Nam ut dia solet. auarum aut inapit modum excedit. **Potere** videtur plurimos. quod fere anno toto parsimonia student. et ad purgandam auaricie labem epulones conuocant et parasitos. et collegium nugatorum qui aliene nidoze culine capiuntur et quos magis honozare voluerint maioribus oneratos minoribus potulis ingurgitant. et dispendunt. et donec rapidam orexim exaiciant. aliquid amicitiae aut festiuitati credunt esse subtractum. **At** hoc ab omni vrbaniitate adeo procul est; ut barbari vicijs familiarius sit quam vite auli.

Viquide conuiuiozum ciuilium
ratio media est: ut etiam sobrieta-
tem exhilaret. et in saecitate opu-
lencia crapulam vitet Nam et ha-
bundantiam cibi et potus habet. et
quasi copie cornu dispensans omni-
a sic parat ut effundat. sic effundit
ut parcat et quam habet penes se
rationem non negligit quidem: sed
ut ait portunianus rationem non
ostentat impense Nichil enim mo-
lestius est quam si trid. n. presul in con-
uiuio sedere videatur ad caliculum.
Vnde non satis michi videntur ci-
uiles esse quidam de liberalitate in-
cepta gloriantes. qui singulis nocti-
bus cum seruis suis caliculum ponunt
et quod effuderunt usu vel abusu
diurno. quasi nocturnis lacrimis de-
flent. suboriuntur lites. accedunt
mine/ arguuntur aut furta. aut in-
sipientie serui et quasi re male ammi-
nistrata: ei ieiunant et torquentur
interdum quandoque quod effunde-
re iussi sunt refundere compelluntur
et conscij turbantur omnes. dum
dominus pecuniam que euasit sus-
pirijs et dolore prosequitur. De pe-
ccatis euenit. ut qui ad requisita
nature ingressus est. ibidem quo re-
traundia hominum fugit aspectum
cum ministris exatissimam habeat
sumptuum rationem. Recte quidem
quia nullus locus tractandis sordibus
eis magis videtur accommodus/
sane non quod sordidum dixerim si di-
ligens paterfamilias id agit. ut ei
constet ratio impense. si tamen hoc
gradus aut dignitas persone non adi-
munt. sed in eo vita terere et tota me-
-

te versari. et sic quidem ut alius sit
et alius videatur. ne quaquam arbitror
a sordibus alienum **V**et quidem
conuiuiozum ciuilium teste portuniano
regula est. ut hys plurimum pro-
more contegentiu liceat/ sobrieta-
te hylari non soluta Nam conuuentibus
sic morem geri oporteat ut licentia
leuior ne quaquam in turpitudine luxurie
proruat. Illa siquidem quasi omnium
gentium hostis teterima et acerbis-
sima vitanda est Dyogenes tyran-
nos et subuersores urbium. bellasque
vel hostilia vel ciuilia. non pro sim-
plicia victu oleum pomorumque sed pro
carnalibus epularumque delicijs asse-
rit exatari. Rectius quidem bellozum
hostilium. vel ciuilium matrem et al-
tricem luxuria/ que non in sola gula
placanda consistit posuisset. sed totum
intellexit in parte. dum illam que in
cibo et potu et venere. et cultu splen-
dido constat. ad gule speciem coartat
uit. Nam in hys precipue luxuria
eminet et perniciosius nocet: quorum
meditatio et iuge exercitium est. ut
epulentur cotidie splendide. **H**ec
enim intemperantia bonos mores
subuertit. et totius hominis saluti
preiudicat. et nisi moderatur pro-
sus humani corporis fabricam soluit
Actor est yperates/ crassa et obesa
corpora cum crescendi modum imple-
uerint. necessariam esse sanguinis
depletionem ut habeant in que tur-
sus crescere possint. alioqui plenitu-
dinis distente saecitas in paralysim
et pessima genera morborum erum-
pit Impossibile enim est in vno sta-
tu corporum permanere naturam.

Et motu suo crescere. vel decrescere ne-
 cesse est. Et nisi crescere capax sit a-
 nimal. omnino subsistere nequit
 ¶ Ferunt. et Galienum de aere semper di-
 ei abstinentiam loco efficacissime et
 saluberrime medicinalis aere iudix-
 isse. nec facile posse nisi corruptionis
 nature fuerit morbis grauioribus
 iacere. qui de aere quaque die ab om-
 ni cibo abstinet aut simplicissima di-
 eta transigit vitam. Sunt adhuc qui
 sextam feriam in ieiunio sine cibo
 transigant. vel eo utantur minimo
 quod quidem et religioni et inuolu-
 mutati sicut experti loquuntur. certis-
 sime seruit. ¶ Refert Pompeius tra-
 gus quod teterrimus huius tyrannus
 dyonisius. dum gula et edacitati de-
 ditus erat. oculos lumen amiserit
 Nichil ei est quod certiore a ceteris i-
 ducat caliginem. iugi ingluuie. quae
 ut ait portunianus edacitas abos-
 terit. sed oculos vorat ¶ Galienus
 auctore Iheronimo doctissimus inter
 pres Hippocratis dicit in exhortatio-
 ne medicane / athletas quorum vita
 et ars sagina est. nec viuere posse.
 nec diu esse sanos. animasque eorum
 ita nimio sanguine et adipibus qua-
 si lato inuolutas. nichil tenue. ni-
 hil celeste. sed semper de canibus
 et ruitu cogitare. et ventris ingluui-
 e ¶ Legimus etiam quosdam morbo ar-
 ticulari. et podagre humoribus labo-
 rantes / prescriptione bonorum / ad sim-
 plicem mensam et pauperes cibos re-
 dactos / conualuisse. Cauentur ei sol-
 licitudine dispensande domus / et epu-
 larum largitate / quae et corpus frangunt
 et animam. Interdet flaccus appetitum

ciborum qui consumpti relinquunt peni-
 tentiam. Sperne voluptates. non
erit emptus dolor voluptas. Et cum
 in amenissimo agro in modicum vo-
 luptuosorum hominum se crassum pin-
 guemq; describeret. lusit huius verbis
Ne pinguem et nitidum bene curata
curte nises. cum videre voles Epianum
de grege porcum ¶ Sed et ex vilissi-
 mis abis vitanda saetas est. Ni-
 hil enim ita obruit animum ut ple-
 nus venter. et exestuans. et huc illucq;
 se vertens. et in tuas vel incipit
 ventorum efflacione respirans.
 ¶ Quale illud ieiunium aut qualis epu-
 lacio post ieiunium cum prandis epu-
 lis distendimur et guttur nostrum
 mediatorum effiatur lacrimatum. dum
 quae volumus plurius in die famem
 querere. tantum voramus. quantum
 vix alterius diei nos digerat. Itaque
 non tam ieiunium appellandum est. quam
 crapula. ac fetens et molesta diges-
 tio Hec quidem Iheronimus ¶ Et li-
 cet ieiunium faciat mentionem eam reli-
 gione deducta. frugalitatis mori-
 mas et saluberrimas commendat utili-
 tates ¶ Hoc autem eleganter et ait veteres
 portunianus neminem ciuilitate con-
 uuari. nisi qui sibi in cibo et potu
 frugalitatis et modestie prescribit
 formam. Immoderatio cibi et po-
 tus dispensationem omnium officiorum impe-
 rantiam abigit. Ea impellente fit
 homo tardus ad audiendum. ve-
 lox ad loquendum / et velox ad iram
 fit ad libidinem pronus. et ad que-
 uis flagitia preceps ¶ Qui mo-
 destiam deserit ad plebeam conuiuan-
 di consuetudinem faillime prolabitur

a diuili. Inuuit hoc mato homericæ
 pfectionis fidelissim⁹ imitator, qui
 dū a rege pheacū vlixē exceptū te
 volit/encam naufragum in quuiū
 didanus introducat ⁊ pheacū et af
 fectū luxuriā in vno quiuio elegan
 ter exp̄ssit. Postq̄ prima quies
epul̄ mēse q̄tē mote Cæteras mo g
nos statuūt ⁊ vna coronat̄ fit stre
pit⁹ tectis/ vocēq; p̄ ampla volutātē
Actia/ de p̄dent lichni laquearib⁹
aureis. Inēsi/ ⁊ noctē flammis funa
lia vincūt. Hic regina graue gēnus
auroq; poposcat. Impleuitq; mera
paterā. q̄ bel⁹ ⁊ oēs. A belo soliti.
tūc sc̄a silētia tectis Jupiter hospit
l⁹ nā te dare iura loquūt. Hūc letū
tirij⁹ diem troiaq; p̄fectis: Esse
velis. mōs⁹ hui⁹ menuisse miorē
Assē leticiæ bach⁹ dator. ⁊ bona iu
no. Et vos o tirij cētū celebrate fa
uētēs. Dixit ⁊ imēsū latiaū libauit
honorē. Primaq; libato sūmoten⁹
attigit oec. Tū biac dedit inæpi
tans. ille ipiger hausit. Spumātē
paterā. ⁊ pleno se pluit auro Post
ali⁹ p̄eres. athara c̄init⁹ yopas:
Personat aurata. docuit q̄ maxim⁹
athlas. Vnde hōim gen⁹ ⁊ p̄ci
des. vñ p̄mber et ignis. Arturum
pliadēsq; hyadas. gemiosq; tro
nos. Quid tamē oceano p̄perent
se tingere soles. Hiberni vel q̄ tar
dis moza noctibus obstet. Ingemi
nant plausu tirij troesq; sequūtur.
⁊ nec nō et vario noctē sermone tra
hebant. Infelix dido. longūq; bibe
bat amorem. Vides ne de licati
instituta cōuiu. proessū et exitū?
Sup̄flua siquidem p̄cessisse et lux

am epulatū graue fuisse indicat qd
 p̄remisit. Postq̄ prima quies epu
 lis Qui alibi parāozis mense sobri
 etatem notans. et que solis gaudet
 ne assarijs: ait. Postq̄ exempta fa
 mes epulis. Verūq; ab⁹ honunec
 effiat taatos. potus loquaces. stre
 pitum et cetera luxus insignia. que
 de licentia bibendi proueniūt p̄u
 denter adiunxit. In ipsa quoq; aga
 petatū consuetudine planū est iue
 rite superstitionē qua numinis sol
 licatatur graua et quasi religio p̄
 ab⁹ imitatur. qui luxu et immūdia
 a pijs mentibus inimica proail ab
 igitur. Siquidem autem de⁹ sobri
 us non est. a ei ebrietatis displicet.
 Sine mensura bibitur ad mēsuras
 et is ceteris p̄ualet. qui aut gu
 la/aut dolo strauit/aut viat compo
 tatores. Inuenies illic qui nesto
 ris ebibat annos. Quot sic per
 calices facta sibilla senex. Potus q̄
 dem a curis animū redimut. solue
 mentem. conceptam leticiam dissi
 mulare non potest. Proxumpit in
 cantica. ⁊ ab eis ad libidinem ver
 git. Cithara c̄initus iopas non
 stulticia vel bucolica personat a
 matorum. Sed ea que ciuili con
 uentus venustatem deceat. ⁊ phi
 losophia maiestatem. Vtinam
in xp̄stianorum cetibus rememo
rentur. illa que in luxurioso dido
nis conuiuio c̄initus ⁊ incompōsi
tus iopas personat. vtinam buco
lica. vel stulticia amatorum con
quiescant in domo sapientis. ⁊ ea
in auditu omnium resonent. que
aut p̄osint aut sine turpitudine

et corruptione demulceat. Et qui
 te eleganter innuit in citharo cytha
 rædi poeta doctissimus veterum grauita
 tem qui in cætu ciuili nichil admitte
 bat. nisi quod nature aut morum instruc
 tione polleret. Plausum conuiuij va
 rius sermo prosequitur. eoque venerat
 in uina pauante mens ebria loqui
 insolubile et pestiferum bibit amorem.
 quem diffinit phis esse concupiscen
 tiam cocudi. Campanam luxuriam ut
 bi fuisse putile hystoriarum testimo
 nio precebat. Inuitum enim ar
 mus hanubale ille ebrius sine complexu
 a romano militi vincendum tradidit.
 Illa vigilantissimum ducem. illa exer
 citum acerrimum. corporibus largis habundantia
 ti uino. unguentorum fragrantia uene
 ris usu lasciuioze ad somnum et deli
 tias euocauit. At tamen demum fracta
 et contusa punita feritas est. cum se
 plasiam et albana castra esse aperuit.
 Quid hijs ergo uicijs sedius et
 dampnosius quibus uirtus attentatur.
 uictorie relanguescunt. sepita gloria
 in infamiam uertitur animique pa
 riter et corporis uires adeo expug
 nantur. ut nescias ab hostibus ne
 an ab illis capi perniciosius haben
 dum sit. Urbs uolumensium opu
 lenta diuicijs ornata moribus et legi
 bus ordinem caput curie habebat. Sed
 propter quod luxuria prolapsa est. in profun
 dum inuariat et turpitudinis deadiet.
 ut setuorum se insolentissime dominati
 oni subiceret. qui primi senatorum
 admodum pauca ordine intrare au
 si. mox uniuersam tempulicam occu
 pauere. testamenta ad arbitrium su
 um scribi iubebat. quum cætusque in

genitorum fieri uetebant. ducebant fili
 os dominorum. Postremo lege sanc
 erunt. ut stupra sua in uidiuis partem
 atque inuuptis impunita essent. ac
 ne qua uirgo ingenuo nubere et
 ius castitatem non ante aliquo de
 numero ipsorum delibasset. Esop
 pus tragedus furiose luxurie depin
 git iuuenem / quem constat acetum
 liquefactos grandis summe unio
 nes portionibus aspergere solitum ut
 amplissimum patrimonium posset
 una sorbiantula deglutire. Ne
 tellus pius ab hijs qui res memo
 rabilis scribunt arguitur / quod se a
 ris et thure pariebatur ab hospitibus
 exapi. letoque intuebatur animo a
 thalias auleis in aduentu suo con
 tatos parietes. et immambus cepul
 ludos apparatusissimos sinebat inter
 poni. et i veste palmata conuiuia ce
 lebzabat. demissasque lacunaribus
 uelut celesti capite respiciebat coro
 nas. Et ubi ista? Non in grecia.
 neque in asia. quatum luxuria. uel ip
 sam seueritatem corumpere solet. sed
 in hoerida et bellicosa prouincia / et
 que romanorum exercituum oculos /
 lusitanis telis perstringere consue
 uit. Excesus opum regiarum osten
 tatione eximia eousque luxuria gau
 debat. ut edicto premium ei prepo
 neret. qui nouum uoluptatis genus rep
 perisset. qua et delicijs dum nimis
 rapitur. cum amplissimi ruina im
 perij apud salaminam uix una na
 ue euasit. Sed quia luxuriosum
 muliebres intemperantie conuiuium
 apud maronem accepisti frugalio
 ris mense sobrietatem et continentiam

etum enea apud enandru officio
 humanitatis excepto inuenies. Si
 quidem confederantur viri rex pacis
 dexteram dat. humanitatis verba
 officiosissim9 hospes preloquitur.
 Nec ubi dicta. capes iubet et subla
 ta rponi pocula/gramineoq; vicos
 locat ipse sedili preapuiq; thoro z
 villosi pelle leonis Accipit eneam
soliq; unutat acervo Tu lecti iu
uenes certati ateq; sacerdos Disce
ra tosta fecit tauroz onerantq; ca
nistris? Dona laborate ceteris. ba
chuz mistrant. Vesatur eneas si
mul z troiana iuuēt9 Perpetui te
go bonus z lustralib9 extis. Ibi
 aucta sūt aurea z vniuersa suo nito
 re prefulgent Hic sedile gramine
 um acervū soliu. et que vitum forte
 debeat spoliati leonis pellis villosa
 Hic lecti iuuenes necessaria ibi fa
 mule/supflua et pniiosa ministrāt
 Ibi vix ab epulis tandem quies in
 dulgetur Hic eximie fames et ede
 di epulis stugalib9 cōprimuntur ac
 coz. ibi canit9 popas luxuriantum
 letificat cetū Hic are sacerdos refec
 tionē sobriam psecrat religioni Hic
 post mensam seria tractatur. z ad e
 ugentā tempulicā erigit vitale co
 bur. ibi ut luxurie faueat fuis pre
 tibus inuitātur z numia. Late sūt
 ergo sicut in saturnaliozū libro le
 gitur ad luxuriam reprimentam le
 ges plurime quarum perfunctoriā
 mentionem in calce aulis conuiuij
 ponere nec tediosum erit. nec omni
 no inutile.

Capitulum septimū. De abarijs
z sumptuarijs legibus veterum ad

Intemperantiam coercendam et Dif
ferentia eorum scdm portunianum
et de intemperantia anthonij z feu
galitate iulij cesaris de augustio et
de nerone. G. et caligula et vitelli
o et metello.

Ruma ergo oium ad popu
 lum lex oechia puenit. pre
 scribens sumam z numez
 conuiuarum. vetumptamen imodera
 tionem sumptuū. nequaq; cohibu
 it quin vniūq; liceret pro arbitrio
 bona sua inter paucos consumere.
 Secuta ergo est lex fauna. que
 etiam sumptib9 modum fecit. scrip
 taq; in omnes ut nō solum aues vz
 bani. sed omnes vbiq; ptalic lege
 sumptuaria tenerentur Nam in eo
 didic legis vis consistit. At istis
 adiecta est et liania que numero cō
 uiuarum et quātitati sumptuum et
 cautioni loozum. dietum et tempo
 rum prescrip sit regulam. ne cotidi
 anis liceret exultare conuiuijs dies
 certos presiniens quibus est pmis
 sum conuiuari. Ergo etiam sobrie
 tate seculi. prescriptione legum co
 ercetur expensa cenarum. Siquide
 ab iniao cepit radix luxurie pullula
 re Vnde et vet9 verbum est. leges
 bone ex malis moribus procrean
 tur. Lex quoq; conuicia sumptu
 aria adiecta est priorib9 / in qua nō
 conuiuiorum magnificentia prohi
 bita est/nec gule modus factus. s;
 minora precia reb9 imposita Sed
 quibus rebus q; exquisitis / z pene
 incognitis generibus deliaatum z
 quos illic pisces. q; illie offulas
 noiat / z in paa ill' miora cōstituit

Ausim dicere ut vilitas edulium ani-
 mos hominum ad parandas obsonio-
 rum copias incitaret et gula secuire
 etiam qui paruis essent facultatibus
 possent. Ergo adprime luxuriosus
 et prodigus videri potest. cui hec ta-
 ta in epulis vel gratuita ponantur.
 ¶ Preterea lucius silla lepidus con-
 sul annis restio leges tradit tulis-
 se abarias. sic enim sumptuarias leges
 catho appellat. Differunt tamen/
 quod abarie gula iugulant. sumptuarie
 altimoda ut ait portunianus lux-
 uriam prohibent. Hoc autem magne li-
 bertatis laudibus effert quod cum multe
 leges de cenis et sumptibus ferren-
 tur ad plimum castigantissime illius vi-
 gor diu obtinuit quod nil obscenum hunc
 quod nil probat occultum. ¶ Precepit
 enim ut patentibus ianuis pransitare-
 tur. et cenitare. ut sic oculis civium
 testibus factis. luxurie modus fieret.
 Hoc autem ideo tuto probat portu-
 nianus. quia apud populum castiga-
 tum. et posterioris respectu aureum. lau-
 di erat frugalitas. et paupertas non
 poterat esse contemptui vel turbori.
 Nec verendum erat. ut ad cenam alie-
 nam quispiam iuventus impudenter irru-
 eret. Dupueire enim fabulis non euo-
 cato. haud equidem turpe existimare.
 Verum sponte irruere in conuiuium ali-
 is preparatum. nec homero sine nota
 vel in fratre memoratum est. Ceterum
 leges ille valui pate siue valui frage.
 licet portuniani iudicio optime fue-
 rint. obstinatione tamen luxurie et vi-
 ciorum inuicta concordia nullo abro-
 gante irate facte sunt. ¶ Anthoni-
 us et si nulli sumptuarie legi prouent

legem tamen de cohibendis sumpti-
 bus tulit. Homo quidem temerarius
 sed manu inualidus et luxurie deditus
 usqueque sumptuosus merito magno
 pompeio successit ex decreto. Caius
 cesaris de quo triumphatore orbis vi-
 lis adulator et homo vicijs sordi-
 dus triumphauit. Captus est tamen
 cesar virtutis ymagine. eo quod pro
 fusione pecunie. et consecrationibus.
 et lacronum. et hystionum stipatu mag-
 nificus vulganter videbatur. Ergo
 bene agitur cum principibus popula-
 ribus qui ex necessitate coguntur ad
 custodia famam vilissimis nebulonis
 bus adulari. Nam in republica ne-
 mo tyrannorum cesare magis accessit
 ad principem. Licet enim republicam op-
 pressisset. populus tamen romanus
 omnia que ipse detruerat approba-
 uit. forte veritus seditionem. et ciui-
 lis belli readiuam passionem. ¶ Opinio
 tamen preualuit. ut quia summa
 virtute id est clementia preeditus fu-
 erat. statuta eius quasi ex maxima
 parte benigniora populus approba-
 ret. Unde in laude eius acero ait.
 Nulla de virtutibus tuis. nec admi-
 rabilioz nec gratioz mia est. Plus ex-
 go animi egregie virtutis ymagine
 facile supplantauit anthonius. Nie-
 enim cum quicquid mari aut terre aus-
 caa celo gigneretur ad satianda in-
 gluuiem suam natum existimans. fau-
 bus. aut tectibus subderet. eaque re cap-
 tus. de romano imperio facere vellet a-
 gipau regnum. deopatra vxor quod vincit
 a romanis nec luxuria dignetur. spem
 siue puocauit isum se posse in vna
 cena sextam cesaris. Idem autem anthonio

visum nec morat9 sponſione contē
 die dignus culina nunatius plan
 tus qui tam honesti certaminis ar
 biter elect9 est. Altera die deopatra
 ptemptans antoniū polluabile sa
 ne paravit cenā. s; quā nō miratē
 antoni9. quippe qui oīa que appo
 nebantur ex cotid:anis opibus ag
 nosceret. Tūc regina ardentē phia
 lam poposat. cui non nichil aceti a
 cetis infudit. dimisitq; festinabunda
 illuc unione ex altera aure deptum/
 et eūdem mature dissolutum/vā na
 tura est eiusdem lapidis absorbit
 Et quīs eo facto sponſione viasset.
 quippe cū ipa margarita cōtace sex
 teraū sine cōtentione euoluiss; ma
 nū tamen ad alter9 unione aure
 similiter admouit/nisi nunati9 pla
 tus iudex severissim9 superatū anto
 niū mature pnūciass; Ipē aūc unio
 ni9 magnitudinis fuerit. inde colli
 gi poteat q; qui sup fuit postea vic
 ta regina et capta egypto/romā de
 latus dissect9 q; est et facta ē ex una
 margarita due. impositaq; simula
 cro veneris et mōstruose magnitudi
 nis in teplo qd pantheon appellatē
 Sed hīs et similib9 demeruit intē
 peratissim9 et flagitiosissim9 non po
 puli rōni. sed vōtū public9 hos
 tis/ne edictū qd trūuicatus tpe de
 supat9 posuit/legis nomen habeat
 aut vigorem. **L**ocū autem imo et
 necessitatem legibus fuisse abari9s.
 vel ex eo cōstat q; abariorū diligen
 toz regulā luxuria adinuenit. Tes
 tatur hoc mare9 varro. qui enume
 ratis que in aliqub9 parat9 ytalie
 optima ad victū gignatur. pisci ty

berino hīs vōbis tribuit palmam /
 In libro vntesimo Rerū humanarū
 ad victū optima / fert ager cōpanus
 fumētum. salernus vinū. cassinas
 oleū. tusculanus fiam. mel tarenti
 nus. piscem tyberis. Hec varro
Sed inter eos p̄cipuum locum
 luppis tenuit. et quidem is qui
 inter duos pontes captus esset. Id
 ostendūt tam multi alij. tam eam
 graius ticus vir etatis luamane/in
 oratione qua legem phānā suasis.
 Cuius verba ideo ponenda sūt. qui
 a nō solum de luppō inter duos pō
 tes capto erunt testimonio. sed etiā
 mores quib9 tunc pleriq; viuēbant
 facile publicabunt Describens enī
 prodigos hoīes in forū/ad iudicā
 dum ebrios cōmeantes / quiq; sole
 ant inter se sermocinari. sic ait. Tu
 dunt alca studiose delibuti unguen
 tis scortis stipati. ubi hore deē sūt.
 iubent puerum vocari. ut conuitium
 eat p̄mandatum. quid in foro gestū
 sit q; suaserint. qui dissuaserint. quot
 tribus iusserint. quot retulerint In
 de ad conuiuū vadūt ne litem suam
 faciant. Dum eant nulla est in au
 giportu amphora. quam nō imple
 ant quippe qui vesicam plenam ha
 bent vini. Veniunt in conuiuū tris
 tes. iubent dicere quozum negotiū
 est. narrant. Iudex testes poscit. ip
 si9 ad nutum. vbi redit. ait omnia
 se audiuiss;. tabulas posat. litteras
 inspicat. vix p̄re vīno sustinet palpe
 bras Cuncti in consilium ibi hec ora
 tio **Q**uid michi negotij est cum
 istis nugatoribus? Potius q; pote
 mus mulsum mixtum vino greco.

Edimus tūrdū pinguem. bonūq;
 piscem. lappum germanū qui inter
 pontes captus fuit Hec tūrdū? **S**z
 et plinius sui tepozis elegāter teti
 git gulā. Cū enim scriberet de pis
 ce anapētere. qui licet rarus esset pre
 cium eius viluerat. post pmissa sub
 ierat. nullo in honore nūc est. quod
 equidem miror cū sit rarus inuentu
 Sed nō diu stetit hec parlymonia
 Nam temporibus seueri pzināpis
 samonius serenus vir seculo suo
 doctus. subiciens verba plinij. non
 est dubium ait hunc piscem nullo
 in honore traiani temporibus exti
 tisse. verum ab eo diā. apud anti
 quos fuisse in precio. Ego autem
 testimonijs palam faāo vel eo ma
 gis q̄ grāciam eius vides ad epu
 las quasi postliminio redisse Quip
 pe qui dignatione nostra cum inter
 sim conuiuio sacro aiaduertā hunc
 piscem a coronatē ministris cū tibi
 ane introferri **T**ōgū erit si omnia
 que leges abarias induxerūt. vel a
 abarijs legibus nata sunt voluerō
 enarrare cum nec luxus mozum ser
 mone valeat cōprehēdi. et sint plu
 rima seculo nostro incognita. que illi
 vel verbis expmēre. vel exercere mo
 ribus poterūt Sicut enī grecia cap
 ta ferum victorē cepit **A** artes intu
 lit agstilaas. Sic oīm gentiū mo
 res boni **A** mali romanū victorem
 prosecuti sunt. Siquidem numina
 ymmo demonia gentiū supstiaosi
 q̄ religiosius aduocabant. magnā
 q̄ sibi visi sunt assequi religionem.
 quia nullam respuerant falsitatem
 Deos tutelares nō tam pio q̄ in

pio cultu omnibus subtraherant
 vt omnes in vna vrbe collecti in il
 lius custodia iugiter vigilaret Sic
 et que vbiq; loozū placuisse audire
 rant in vrbem traicēūt. vt esset vn
 de possent grāciam oīm in se et glo
 riam prouocare **S**imile aliquid
 fecisse visus est rex aglozum Wilhel
 mus pzinus cuius virtuti nozman
 nia. cenomannis et tandem maior
 britannia cessit Assupto namq; dy
 ademate. 7 pace cōposita. legatos
 misit ad exteras nationes. vt a pre
 clatis omniū domibus quicquid eis
 magnifici aut mirifici videretur
 auferrent. Defluxit ergo in insulā
 opulentiam et que fere sola bonis
 suis est in orbe contenta. quicquid
 magnificente ymo luxurie potuit
 inueniri. Laudabile quidē fuit mag
 ni viri p̄positū. qui virtutes om
 niū orbi suo volebat infundere. sed
 in eo arbitratu laudabili extitit
 si in gente quā armis vicerat 7 quā
 luxurie p̄uicerat magnitudo legem
 temperatē p̄mulgasset Hanc fruc
 tuosius esset eam roborare verbo et
 opere q̄ lasciuendi ab auctoritate
 multozū magnozūq; propagare au
 dāciam **S**ecus egressa graium cesa
 rem pace vrbi reformata. portunia
 nus qui sumptuarie legis insistentis
 vestigio. domū diuilem. potius q̄ in
 pe. atoriam. in mensa p̄ma. tab9
 solempnibus pulmentis. siue feru
 lis statuit esse contentam. dum ta
 men bellaria parētica pro necessi
 tate aut dignitate personatum aut
 exercenda liberalitate aut solepni ta
 te dici. p̄missis licent inuisere

Solempnia quidem pulmenta sūe
 que in omnes pertransiunt. Et a gre
 cæ catholica/hoc est vniuersalia no
 minantur Parentetica vero que ex
 causa necessitatis aut vrbauitatis i
 preceptam aliqua ratione veniunt p
 tem. sic dicta/ eo q̄ solempnibus id
 est vniuersalib9 p̄culariter soleant
 interponi. Nec enim pulmenta in o
 lere aut in legumine dumtaxat con
 stare certum est. tum ex multis tum
 ex eo q̄ patriarcha ysaac de venati
 one filij sui sibi plumentum fieri in
 preceit Dignificat aut bellaria om
 ne genus mense secunde. quoniam
 ibi solent apponi que pulchriora sūt
 et delicatiora. Hoc aut nomine vti
 tur marcus varro. Bellaria inquit
 ea maxime mellita sunt. que melli
 ta non sunt. Quod forte eo referri po
 test/ q̄ viti gratiora sunt ea que ne
 cessitas appetit. q̄ que irritatio gu
 le inuenit. Sed forte pusilli ani
 mi videtur qui ad hūc modū prime
 mense luxuriā cohibet/ aut qui facit
 in talib9 mentionem legis sumptu
 arie. Nec tamen cesare maior est. a
 munificētiā quis q̄/ eoz qui mozum
 rez q̄ iactura exercent gulam/ luxu
 rie q̄ obsequūtur. seruūt vanitati et
 nequiciam aut negligentiam suam
 nituntur liberalitatis ymagine con
 solari. Quis cesare augusto stuga
 lioz qui in sumo fastigij culmine se
 cundario pane et pisciculis quos vul
 go spinaticos vel ripiliones vocant
 contentus erat et non nisi necessita
 te urgente comedebat. vel amio?
 Quis nerone gulosior aut sump
 tuosior. Et tñ hic nūq̄ magn9 a lau

tatus erit alicui sapiēti/ non magis
 q̄. G. caligula aut vitellius. sed
 etiam nimis? Nam et hic prandi
 a et cenæ et comessationes imodi
 ce frequentabat. famosissima super
 ceteras fuit cœna in qua inuitatus a
 fratre fuit. habens duo milia lectis
 simozum piscium septem milia aui
 um hanc quoq̄ ipse exsuperauit in
 dedicatione patine. quam ob imen
 sam magnitudinem clipeum mince
 ue appellauit. In hac phasianozū
 et pauonum cerebella. linguas phe
 nicoptetum. murenarum lactes ex
 certis maris partibus petitarum q̄
 miscuit. Nunquid iulio vel augus
 to maior est metellus pontifex luxu
 riosissimus. cuius cenam facilius est
 referre q̄ intelligere? Nam et ipse
 famosam imo infamē fecit cenam. et
 antipenium vt ait portunian9 para
 cenū tanta instruxit luxuria. ut nō
 modo splendorē cœne auilis. sed et
 tiam egyptiū luxū excederet. Quis
 tunc luxuriā accusaret alioz/ qñ
 tot rebus facta fuit cœna potissimum.
 Nam et ipa edulioz genera vlt dictu
 turpia sunt. Et nostratibus licet ni
 mis in luxu splendorē glorientur
 pro parte inaudita. Si quis ea nos
 se desiderat. recenscat saturnalia/ q̄
 curat portuniani auilia instituta
 Ne tamē vicioz lōge petantur ex
 empla/ maiorum errozibus/ suos
 nostra etas adieat. Memini me ip
 sum in apulia/ diuinit̄ cuiusdam inter
 fuisse cœne / q̄ ab hora diei noua vs
 q̄ ad duodecimam noctis fere. Et
 hoc quidē tempore equidiali peracta
 ē. In hac itaq̄ camusinus hospes

constantinopolitanas. babilonicas. alexandrinas. palestinas. tripolitanas. barbarorum. syrias. fenicias. cōgessit delicias. ac si sitalia. calabria. opulia. cāpaniaq; non sufficiant cōuiuū instructe. delicatū. Cōpiā rerū/ ministerij disciplinā. sedulitatē. obsequij. vrbānitātē hospitij. pleniūs et melius referet vir singularis eloquij. et qui omnibus quos videtur erū linguarū grācia prestat. Ite quidē est iohānes thesaurarius eboraci. nam et ipse interfuit. Sed quid sine tubore fidelium dicit vel audiri nō potest. infidelibus teste macrobio plura turpia et luxuriosa videbātur que seculo nostro placent. et obtinente luxu magnifica appellantur. Nam tians in suasioe legis fannie obiit seculo suo q; porcū troianū mensis inferant quē illi ideo sic vocabant. quasi alijs inclusis animalibus grauidū. sicut ille equus troianus armatis grauidus fuit. Cenam tē malchionis apud petroniū si potes ingredi. et porcū sic grauidari posse miraberis. nisi forte amiracionē multiplex ignota et inaudita luxuria tollat. Et quidē multa que nos vltu vel abusu edocet. non miramur visa sunt amiranda ymo et stupēda maioribus. Nam et porcū non iā troiana. s; domesticū dicitur. et i hūc modū faciēdo q; plura faciunt esse troiana. Vn̄ marci varro in libro iij. de agricultura. Hoc quoq; nup̄ institū est saginari. et leporos. Cū exceptos e leporario quōdā in caucis et loco clauso faciā pingues. Sed et vocatas luxu fecit saginatas. Hec

varro. Nichil autē istorū luxus iā habet notā. s; est aulicā insignis. quicquid iētū est gule. **Ca. viij.**
De iuuio phico. et ei aulicō cōnexū est et de sup̄uarijs legib; ei;
A Ciuili ad philosophiā tē seamus. licet hīs qui rerū substantiā perspicatū intuentur. philosophiā aulicā videatur annexa esse. Siquidē philosophiā rerū omnium moderatū a cōuiujs non potest abesse aulibus. cū nichil omnino officiosum sit. aut aulicū. quod non illa pretrahat. Ipsa est que vniuersis prescribit modum. et dum disponit officia. eāam plebeis et vulgaribus interesse dignatur. Alioquin nichil aliābi recte procedit nisi et ipsa rebus asserat. quod verbis docet. Quid enim prodest verbis inanibus ventilare in scolis virtutis officia. si non actibus. et vita solitentur. **¶** Dicuntur tamen esse plebeia que ad modestiā nūmus accedunt. et quasi philosophiā soluta legib; ab indisciplinatioe. aut esuriam inuehūt a p̄tate. aut a luxu et auditate furore. Si apud nasidimū cōiue cōueniāt. sordidus displicet apparatus. domus incōposita susurrij incrustat. et auaricia illis qui tridimij pest cōiuarū irasoria puocat gula. vt cū a liphonis vinaria tota iuertēt. submurmuret inuicē illud horacij. Nos nisi dāpnosē bibim; moriemur inuicē. hoc ei modis omnibus agit vt p̄familias an ipensa perit et opa dāpnificetur. **¶** Si autē apud cepheū discubatur opulentia et desecrationis ad insanā vgit.

& facillime fit a bacho conuersus ad
 martem. Hoc enī in fabulis expri
 mūt illa cōiuiua centauroꝝ. ubi ba
 chi nō cessant muncra/ donec eliaāt
 sanguinem. Hec quidē sunt cōiui
 oꝝ vulgarū cōmercia. & que philo
 sophie non temperantur arbitrio.
 Quos si videns atra modestia con
 uenire non fabulosos centauros cre
 de sed veros. semiseri enī sunt. & au
 ra spiritus sui/ aut spiritus bachī in
 aniter intumescūt. Quā que a plebe
 is id est tenuioribꝯ celebrantur. in
 terdū aulica. interdū phi ca sunt ni
 si forte socratis. alapiadis. epiteai
 alioꝝqꝫ philosophoꝝ quīuia in aui
 lia opueris. Cūilia tamen sunt
 ut morem sequamur nostrꝯ/ qui pig
 niori vtimur muncra/ nō quidem
 dissoluta. sed liberoris licēcie & opu
 lenta magis. & que ad comunē leti
 tiā/ salua tñ modestia magis qꝫ ad
 phiā rigorem accedūt. Ab hys ce
 go nasidianite arcentur. et quāqꝫ
 supāliꝯ grauitate & i ameno vultu
 admissoꝝ hylaritate offēdit. Quid
 quid enī in olla ferueat/ aut in coꝯ
 na pareatur/ aut cōgestū sit in prūp
 tuario. aut in mēsa resplescat. in si
 pidū est. & insulsum. si non hylaris
 vultus iudicio saporem ingēat cari
 tatis. Quā & iupiter vt in fabulis ē/
 pauperis hospiciꝯ acceptauit quīui
 um. & magnas reputauit delicias
 qꝫ deuota pilemonis angustia mi
 nistravit. Et quidē de illo dictū est.
 sed obtinet apꝫ omnes. qz sup om
 nia vultꝯ accessere boni. nec inere
 pauperꝯ voluntas. Est ergo aui
 liter conuiuari. hylari vultu. larga

manu. diligenti officio. amenable cō
 uiuiū/ & qd in vsum suppetit. habita
 ratione psonarum. loa et temporis
 singulis dispensaē/ non quidem ex
 tristitia/ vel ex necessitate/ cum hyla
 rem datorem & deꝯ diligit. In vsꝯ
 istoꝝ licet & tatio ponere signa no
 uis pceptis/ qualia viciant pitha
 gozam. amehiqꝫ reum. doctūqꝫ pla
 tona. Porro conuiuia phi ca om
 nino castigata & suis rgulis limita
 ta sunt vt qui versantur i hys/ pos
 sint nulla abi aut potius impediēte
 molestia/ suis officijs insereant. So
 bria enī sunt. & omni luxuria cas
 tigata/ non impediūt socrate/ ne po
 sitūā iusticiam exequatur/ a natura
 li inquisitione platonē nō reuocāt /
 memoria m rerum gestatum non ex
 cutiunt curio. Thimeus non pro
 hibetur causas omnium rerum ape
 rire / nec aliquis a quocūqꝫ vtiū
 officio retardatur. Hic nec tristitia
 nec vultum nubilum cōtingit in bo
 nis ducere. nec crassum/ illū/ quem a
 tero/ auctore luālio/ semel in vita ri
 sisse scribit magnopere ammirari. Al
 sunt vtiqꝫ voluptates. sed que lasci
 uia careant. & adest grauitas. sed qꝫ
 leticiam non excludat. Habent au
 tē & hꝯ quīuia suas sūptuanas. vel ci
 barias leges. nō tñ vt rebꝯ. sꝫ vt p
 sonis parcant. Res ei quatenꝯ vtili
 tas & honestas expossit effūdere nō
 verētur. Siquidē in eis nichil sapiē
 ti carū est pter vsū. Videē at btiū
 iheronimꝯ ad custodia sobrietatē/ cu
 iꝯ iocūdissima & vtilissima voluptas
 ē egregia statuisse abaria legē. Ait
 g. Adesse debꝯ ratiōe vt tales & tātas

sumam? escas quibus nō oneretur
 corp⁹ nec libertas aīme pregraue-
 tur. quia comedendū est. ⁊ deambu-
 landū ⁊ dormiendū ⁊ digerendum
 ⁊ postea inflatis venis incentiua li-
 bidinis sustinenda. Luxuriosa res vi-
 nū. ⁊ contumeliosa ebrietas. Om-
 nis autem qui cū hīs miscetur nō
 erit sapiens. Nec tales accipiam⁹
 cibos quos aut difficulter digerere
 aut cōestos magno p̄tos ⁊ p̄ditos
 labore doleam⁹. Oleum ⁊ pomocū
 ac leguminū ⁊ facili⁹ apparatus
 est et arte impendū⁹ q̄ cor⁹ nō in-
 diget. ⁊ sine cura sustētat humanū
 genus. moderate q̄ sumptus. quia
 nec aīte deuoratur quod irritamē-
 ta gula nō habet. leuioꝝ digestioni
 conuocatur. Nemo enī vno ⁊ duo-
 bus abis hīs q̄ vilibus vsq̄ ad in-
 flationem ventris oneratur. Que
 diuersitate carniū. et saporis delce-
 tatione conapitur cū varijs patine-
 ridoꝝibus fumāt. ⁊ ad esum sui ex-
 pleta esurie quasi captiuos trahūt.
 vnde et morbi ex saturitate nimia
 cōātantur ⁊ multi impatientia gu-
 le vomitu remediātur. et quod tur-
 piter ingesserūt. turpius egerunt.

V Sed forte nimis auster⁹ videt̄
 iheronim⁹. ⁊ cuius edicto diffialli-
 mū sit parere. Esto. liceat cōtempni
 iheronimū. stoicoꝝ vilescat auctori-
 tas. excludantur p̄p̄phetia. dum
 vel epycur⁹ voluptatis assertor au-
 diatur. Testatur enī vt de nostris
 taceam. seneca. ⁊ multi alij dari int̄
 philosophos. q̄ ille om̄s liberos su-
 os repletet oleib⁹ ⁊ pomis. ⁊ vili-
 bus abis dices cis esse viuendum.

quia carnes ⁊ exquisite epule ingē-
 ti cura ⁊ miseria preparentur. ma-
 iorē q̄ penam habeāt in q̄rentor. q̄
 voluptate i obutēdo. Coepa autem
 nostra cibo tantū ⁊ potu indigere.
 vbi aqua et panis sit. et cetera hīs
 similia. vbi nature satisfactū. Quis
 quid supra fuerit. nō ad vite necessi-
 tate spectare. sed ad viā voluptatē.
 Bibere et comedere. nō delectarum
 ardorem. sed siam et famē restrin-
 gere. Qui carni⁹ vescuntur indige-
 re etiā hīs que nō sūt carniū. Qui
 autē simplicia viuū vtantur. eos car-
 nes nō requirere. Sapientie quoq̄
 operā dare non possum⁹ si mensē ha-
 bundantiā cogitem⁹ qui labore ni-
 mio et cura indiget. Cito expletur
 nature necessitas. frigus et fames
 simplicia veltū et abo expelli potest.
 Hec quidē epycurus. licet a turpi se
 quānū grege traxit infamie notā.

Porro aristoteles docet a quibus
 sit voluptatib⁹ p̄cipue abstinēdū.
 Cū ergo de quib⁹ p̄tito sensū fon-
 te voluptas oriatur. illam que est
 gust⁹ ⁊ tactus id est abī ⁊ venenis
 solam hoībus comunē dicit esse cū
 beluis. ⁊ idcirco in peccidū ferorūq̄
 aīaliū numero habet. q̄sq̄ hac se-
 rarū voluptate occupat. Cetera ex-
 tab⁹ alijs sensib⁹ p̄fascētes. homi-
 nū p̄p̄ij sūt. Quis igit̄ hīs aliq̄d
 huāni pudoris. voluptatib⁹ istudū
 ab⁹. cōcūdi atq̄ comedēdi. q̄ hoī-
 tū sue atq̄ a sino cōcs s̄ gratulē. ⁊
 Hoc aristoteles. **D**ocrates autem
 dicebat multos hoīes p̄pterea velle
 viuē. vt ederēt ⁊ biberent. se bibere.
 atq̄ esse. vt viuēret. Vn̄ satyrus.

Summū crede nephas animā p̄fec
 te pudori. Et p̄pter vitā viuendi p
 dere causas. Refert valerius vni
 vsū olim romanis feminis fuisse ig
 notū. ne scilicet in aliquod decaus
 plaberetur. quia proxim⁹ a libero
 patre intēperantiae gradus ad inces
 tam venere esse cōsuevit. Conui
 uū eā solempne maiores cōstitue
 runt idq; castia appellatū est Cui
 p̄ter cognatos ⁊ affines nemo
 interponcbatur vt si qua inter neas
 satas p̄sonas querela esset exorta.
 apud sacra mense. ⁊ inter hylanta
 tem animoꝝ ⁊ fautoribus conuoz
 die adhibitis tolleret. Senectuti
 iuuentus ita amulatū ⁊ arcū spec
 tum honore reddēbat. tanq̄ maio
 res natu adolescentū cōmunes pa
 tres essent. Quo circa iuuenes ita
 senectutē die vt aliquē ex patribus
 conscriptis aut propinquū aut pa
 ternū amīcū ad curiā deducebant.
 affixiq; valuis expectabant / donec
 reducendi officio fungerentur Qua
 quidē voluntaria statione et corpo
 ra et animos ad publica officia im
 pigre sustinenda roborabāt. breuiq;
 processu in lucē virtutū suaz verecū
 da laboris meditatioe ipsi doctiores
 erant. Inuitati ad cenā diligen
 ter querebant qui nam ei conuiuio
 interessent. ne senioꝝ aduentū dis
 cubitu p̄currerent. sublataq; men
 sa priores consurgere et abire p̄cie
 bantur. Ex quibus apparet cene
 quoq; tempore q̄ parco et q̄ modes
 to sermone hys presentibus soliti
 sint vti maiores natu in conuiuijs
 Ad tibias egregia super ortū ope

ra cōprehensa carmine pangebant
 quo ad ea imitanda virtute alacri o
 te redderent. Quid hoc splendidi⁹
 quid eā vtilius certamir? Puber
 tas suum canis deus reddebat / ce
 functa viri cursu etas ingredienti
 ouctiosa vitā / fauoris nutrimentis
 prosequabatur. Quas archenas. q̄
 scolā que alienigena studia. huic ta
 me stice discipline p̄tulerūt? Inde o
 rebantur camilli. scipiones. fabri
 cij. fabij et marcelli. At ne singula
 romani imperij lumina percurrēdo
 sim longior. veri celi superioris claris
 sima pars diui cesates effulserunt.
 Hec valerius. Sed et ipse plato
 cū esset diues. pro tempore tamen ⁊
 conditione et thozos ei⁹ diogenes
 lutatis pedibus conuolaret. vt pos
 set vacare philosophie elegit acha
 demia villā ab vrbe procul non so
 lū desertā. sed eā pestilentē. vt cu
 ra et assiduetate morboꝝ libidinis
 impetus frangeretur. discipuliq; sui
 nullā aliā sentirent voluptatē nisi
 eam rerū quas discerent. Est at
 vna omnibus p̄clusa disciplina.
 si comes sapientie sobrietas / amo
 uetur quā vtiq; tenere nō possunt.
 qui clamitāt apud insulos. omnia
 sicis dura esse p̄posita. Ego
 quidē noui hominē longe inferiorē
 platone. nisi quia cristian⁹ est. nec
 liatū arbitroz xp̄stiano p̄ferri vel
 platone Noui inq; hominē egrota
 tiuū / morboꝝ inarsu assiduo dū ta
 men non exarescant sup id quod fer
 re p̄t gaudere vt carnis lasciuia cō
 teat. ⁊ sp̄s erigat. ⁊ roboreē i ag
 nitionē dei. p̄ceptū mūdi ⁊ excreatū

virtutis et id solum desiderantem/
dum sensus anime & corporis ser-
uentur incolumes. & ipse violentia
egritudinis a gerendis non reuoce-
tur/ aliquod flagellū/leue tamen/
et infirmo tolerabile/ de manu domi-
ni expectantem et amplectentem

Platonica ergo et stoya in templo-
rum lucis et portibus versabantur
vt ammoniti angustioris habitacu-
li sanctitate/ nichil aliud q̄ de virtu-
tibus cogitarent. **H**ac autem me-
ditationem non habent illi. quoz
deus venter est & expectatio in 2 fu-
sione. quozū gloria stercus & ignis
et vernis Videtur & apostol⁹ hys
quos ad verā erudit philosophiam
sumptuariā legem p̄scribere dicens
Habentes victū & vestitū hys con-
tenti sumus. Ceterum vt cum mei
similibus pinguiori minetua vtens
micius agam omnia que vsus ne-
cessitatis aut vere honestatis alicui-
us in se aut in suis adhibita ratio-
ne/ et deducta abutendi licentia exi-
git in alimentozum et indumento-
rum rationem cadant. Nam et hoc
philosophia dientib⁹ suis indulget
et solius imoderationis prohibet in-
temperatiam. **Capitulum. ix.**

Quod et in sacra scriptura sūt optime
ciuitatis regule & q̄ nichil virtute
ciuius & que sunt regule ciuitatis
in conuiujs obseruande et de vici-
candia.

Datum est philosophiā toti-
us ciuitatis & oim agri-
torum esse magistrā. et eo-
rum que in conuiujs exercēda sunt of-
ficia dispensare. Cū sint ergo plura

ciuitatis precepta. illius qui omni-
bus & sapiētibus & philosophis an-
tecellit. & qui quouis philosopho ci-
uilior est. ciuilis regula videtur me-
rito a teponēda posteriozibus. **A**it
ergo Cum inuittatus fuerit ad nup-
tias. noli preoccupare locū primū.
ne forte honoratior te sit iuittatus.
et dicat tibi qui te iuittauit. da huic
locum. et tūc inapias cū rubore no-
uissimum locū tenere. s̄ teābe in no-
uissimo loco/ vt cū te videt qui te
inuittauit/ dicat tibi. onuce ascende
superius/ et erit tibi gloria coram si-
mul discumbentibus. Deinde hunc
articulum/ quasi generali loco cōfite-
mans ait Omnis enim qui se exal-
tat humiliabitur. & qui se humiliat
exaltabitur. Et licet religionis pot-
us q̄ ciuitatis videatur edictum.
ego religionis formam a ciuitate
non diuido/ cum nichil ciuilius sit. q̄
cultu v̄tutē iussit. Ceterz nec valni-
fragam admittit legē. nec leticiā ex-
cludit. nec lautiorē r̄fugit apparatū.
gule tñ ieritamenta nō querit. Ait
enim Tauri mei et altilia mea oc-
cisa sunt. Et vbi redenti prodigo pa-
ter pius iocandū instruxit quiuum
ad galiantam leticiā/ simphoniam
admisit & chozū. occisus est vitulus
saginat⁹/ et ne vestis abiecta con-
uiuū deuenisset amulus & stola mi-
nistrozum offitio i vsū nudi. **S**i
natum promitur de condauit. **S**i
aut ante dignis liberalitatis hostia
patent/ ita sunt turpibus p̄ceden-
da. Nam & fatue v̄gines licet pulsent
ad ianuā ob stulticie notam r̄pulsā
prauntur ne forte ciaatur admissē

Cōstat enim quia turpius eijātur
 q̄ non adnuttitur hospes/et tamē
 sine nota eiatur. si sua turpitudine
 deformet conuiuū. Siquidē et ille
 reatus est qui vestem non habuit
 nuptialē. Hec autē licet mistiā ha
 beat intellectū nichilominus caā
 in ipsa superfacie auilitatis p̄ferunt
 indumenta. Nam et illud quidē si
 deliter sonat ad litterā quod aposta
 lus p̄cepit. Si quis frater noīna
 tur fornicator/ aut auar⁹. aut yda
 lis seruens: cū eiusmodi nec abū su
 mere. Ad hoc ergo liberali domui
 ianua est. vt lasciuos. ximinosos.
 et infames excludat. Ad hoc ianito
 rem habet/ aut hostiariū. ne quis in
 suisus irruat. et vt sit qui dignos ⁊
 admittēdos reuerenter excipiat. ho
 neste alloquatur. solacietur ignot.
 instruat nouitatis ignaros. et cum
 oportunitas fuerit ad dñm intro
 ducat. Est ⁊ rex copia sine luxu/
 iocūditas sine lasciuia/ ⁊ vs⁹ retū li
 tenciosus/ ymo liber. sed virtute in
 columi. Nam conuiuū herodis aut
 pharaonis dū imoderatā ad gest⁹
 saltatūris aut feruorē vini leticiam
 conapit. sine tragico exit et homiā
 dio maculatur. Hoc etiā nec genti
 lū grauitas approbat. Valerius
 auctor est q̄ porcius catho/ lutū fa
 miniū/ sustulit a numero senatorū.
 quia aliquē dampnatū/ impie securi
 percussisset tempore tamē sulphicij.
 sed ad arbitriū ⁊ spectaculum cōui
 uantis mulierale cuius amorē te
 nebatur et lecto. Sed ⁊ luc⁹ flacc⁹
 ⁊ collega eius censors / durionū
 senatū mouerunt q̄ legē de cocerē

die conuiuorū sumptibus latā tabu
 nis plebis abrogauēnt musica no
 te causa. ¶ Q̄ em̄ impudenter duri
 onius vōstra cōscendit illa dicitur:
 freni sunt iniecti vobis quiritēs/ nul
 lo modo perpeicendi. Alligati ⁊ cō
 stricti estis amaro vinculo seruitutē
 Lex em̄ data est que vos frugi esse
 iubet. Abrogemus igitur illud hor
 rē vetustatis tubigine obsitū ipe
 rū. Et em̄ quid opus libertate est.
 si volentibus luxu perire non licet?

¶ Est et alia in sacris līs auilita
 tis nota. vt ab imāo gradatū p̄re
 cedant actiones. Nam ⁊ illud constat
 q̄ liberalissimus et auilissimus aut
 facetissimus pater familias qui de
 quib⁹ panibus sacrauit quinq; mili
 a conuiuatū panē anteq̄ strangeret
 benedixere consuevit. Sed et illud
 celebre est sapientis. q̄ philosophi
 a que vniū est munus deoz. ⁊ dis
 ciplina disciplinarū honoranda est
 antiloquio. ¶ Ciuile quoq; est et
 sacris līs cōsentaneū/ aut omnino
 silere in mensa vt audias ad p̄ofec
 tū. aut vnde p̄oficiant alij. aut si
 ne culpa letentur. doctū p̄oferte ser
 monē. Siquidē ⁊ inter comedēdū
 dominus parabolas / aut verba vi
 te/ frequenter audientibus miscet.
 Sunt autē nimis tristia/ et fere au
 litatis ignara. vbi atra voluptatem
 audiendi/ solus venter impletur aut
 vbi clamore anserino ⁊ ineptis fa
 bulis conuiue perstepunt. Nec est
 qui musicā arceat/ cū ars innocens
 sit. atq; quidē vt socrates in senec
 tute eā discrete curauerit. Cata bñt
 michi dametas ⁊ luc⁹ egon ciuile ē

Saltantes Satyros imitabitur al
 phesibeus ad plebeia transie. **I**lla
 ergo q̄ aptiora sūt & vicis magis
 aduersa: p̄ferēda sūt v̄ba / & q̄ luxu
 riam iugulēt. amota tamen vel te
 nu suspitioē auaricie. **L**icet in tem
 perantib9 sic sopita vena igenij nō
 oīno extinctā esse vocat9 polemio
 testis est. **H**ic autē pdite luxurie ado
 les. es fuit athenis / neq; illecebris
 ei9 tantūmodo. sed & ipsa infania
 gaudens. cū e cōuiuio nō post occa
 sū solis. sed post ortū surrexisset. da
 mūq; rediens / xenocratis phi pate
 tem ianuā vidisset / vīno grauis / un
 guētis delibutus. fertis capite redi
 nuto / pluata veste amict9 / refertam
 turba doctoꝝ hoīm scolam e9 intra
 uit / nec cōtēt9 tam de formi introi
 tu / cōsedit / et vt clarissimū eloquiū
 & prudentissima p̄cepta temulētis /
 lacrimis eleuaret. **O**rta deinde / vt
 par erat oīm indignatione xenoera
 tes vultum in eodē habitu cōtinu
 it / omittaq; re quā dissecebat / de mo
 destia & temperantia loq̄ cepit. **C**ui9
 grauitate sermonis respiscere voca
 tus polemio / p̄mū coronā capiti de
 tractā picat. paulo post brachiū in
 tra palliū reduxit. **P**rocedēte tpe o
 nis quuualis hilaritate de posuit / ad
 ultimū totā luxuriā exiit. vni9 q;
 orationis saluberrima mediana sa
 nat9 / ex infanū ganeone / maxun9
 phi euasit. **P**eregrinatus est itaq;
 hui9 aim9 in neq̄aa / nec habitauit /
 diuertit paululū. s; nequaq; domi
 lium fixit. **P**ostremo vni9 est ad
 qd̄ totus phi cētus cedit infētio. s.
 finis honest9. letus exitus & iocun

dus / qui plane euenire nō poterit.
 nisi phiā oībus officariis / & oīm mi
 nistris officioꝝ custodem adhibeat
 verecundiam. que patens est / vt ait
 cassian9 oīs honesti cōsili9 / solcma
 niū officioꝝ tutela. magistra inoce
 tie. cara pximis / accepta alienis / p̄
 uatas negligēs facultates / vt amu
 nes āplificet / omni loco / omni tpe
 p̄ se fauorabile grēs vultū. **A**d eo
 quidē. vt eā inuerecundis feratur
 accepta. **A**thenis quidā vltimē se
 necatē. cū spectatū i theatū venis
 set / eūq; nemo e aubus sessū repe
 tet / ad laacedemonioꝝ legatos for
 te puenit / qui hominis etatem. ca
 nos eius & annos assurgendi offi
 cio venerati sunt. sedemq; ei inē ip
 sos honoratissimo loco dederunt / q;
 vbi fieri populus asperit maximo
 plausu / aliene vrbis verecundiam
 comprobauit. **F**erunt tunc vnum e
 laacedemonijs dixisse. **E**rgo athe
 nienses quid sit rectum sciunt / sed
 id facere negligūt.

**Capitulum de amū De gula
 conuiuandi / sensu & fere verbis ma
 crobij sumptis de libro saturnali
 um.**

Uidentur forte patum auli
 a & supstiosa nimis que
 de sacris opiabus profertur.
 Ceterum vt mitius agamus
 nobiscum gentiliū philosophoꝝ
 conuiuandi regula in medium pro
 feratur. **E**t quidem plures in hanc
 partem officioꝝ p̄cepta dederūt
 sed ad p̄sens pauca sufficiunt. **I**n
 ter alios saturnalioꝝ libet p̄m9 oe
 currit / talis si recte inspiciat & tāt9

ut nichil aliud oporteat mutuari.
 Cui ergo in p̄nti capitulo nō tā vel
 t̄gys q̄ passib9 discernim9 mutari
 et ex opulentiā promptuarij sui / cel
 lule n̄e sup̄plere angustias. Diqui
 dem cōspici9 est in sententijs. in ver
 bis stridus / et tanta morū venus
 tate redūdans: ut i institutiōe con
 iunij et dispensatiōe / socraticam vi
 deatur p̄tinere dulcedinē. ¶ Ait ex
 go. Sicut phiam q̄ rerum oim mo
 deratrix est hoc p̄mū observatū
 ut seam estimet p̄sentium ingenia
 et si plures p̄tos vel salte
 amatores sui in cōiunij societate re
 periat sermonē de se p̄cietur agita
 a. qz velut pauca littere mute disp
 se inter multas vocales in societate
 vocis facile m̄asuescat / ita canores
 imperiti gaudentes p̄sortio p̄torz.
 aut cōsonant si qua possunt aut rerū
 talū capiuntur auditu. Si vero plu
 res ab institutione discipline ei9 a
 lieni sunt p̄vidētib9 qui pauiores
 intererūt sauiet dissimulationē sui
 et p̄cietur loquacitatem maiori p̄ti
 a maiore sonare. nō rara nobilitas
 a plebe tumultuosiore turbet. Et
 hec vna est de philosophie virtutib9
 Quia cū orator non aliter nisi orā
 to p̄betur / phus nō min9 tacēdo p̄
 tempe q̄ loquendo p̄ciatur. ¶ Sic
 ergo paria qui adveniunt doctiores in
 cōsensū audis consortij. salua et ita
 se q̄stione migrabūt. ut ois discor
 die suspitio facessat. Nec mirū si doc
 tus faciet quod fecit quondā p̄sista
 tus. athenarum tyranus. Qui cū
 filijs suis rectū dādo consilium non
 obtinisset assensum. et ideo esset i

simultate cū liberis. ubi hoc emi
 lis causa gaudij fuisse cōpesset ex
 illa discordia sperantib9 in domo reg
 nante posse nasci novitate. vniūstra
 te auum conuocata ait succensisse
 se filijs q̄tē nō acq̄scentib9 p̄rie vo
 lūtati. Sed hoc postea sibi visū esse
 paternē opti9 pietati ut in s̄niam
 liberorū ipse concederet. Daret igitur
 omnis ciuitas regis sobolē cū
 p̄rie cōcordē. Hoc cōmēto spem de
 traxit insidiantib9 regnātū quieti.
 Ita in oī genere vite. p̄cipueqz in le
 tia cōiuniali oē quod videtur abso
 nū in vnam soni concordia salua in
 noētia redigendū est. Sic agatho
 nis conuuiū. qz socrates phedros
 pausanias et hisimacos habuit: v
 bū nullū nisi phisicū sensit. At vero
 alioni. vel didonis mensa / quasi so
 lis opta de licijs habuit hic iopa.
 illa polipheniū cythara canentes.
 Nec decant apud altionem salta
 tores viri. et apud didonē brichias
 sic hauriens merū: ut se totū sup̄flu
 a eius infusione plueret. ¶ Nōne
 si q̄s / aut inter pheatas. aut apud
 penos sermones de sapientia eritos
 cōiunialib9 fabulis miscuisset et gra
 diam illis artib9 amicam p̄daret. et
 in se plane iustū visū moueret? Er
 go p̄ma obfuitio ei9 erit esliare cō
 iunias: dein ubi locū patere sibi vide
 rit nō de ipis p̄fiditate sue it̄ pau
 la secretes loq̄t. nec nodosas et axi
 os. s̄ vtilēs q̄tē faales t̄n mouebit
 q̄stiones. Na sicut int̄ illos q̄ hoc
 exercitij gen9 hnt i medijs saltare
 cōiunij. Si q̄s ut se apli9 execat / so
 dales vel ad cursū vel ad pugillatū

laccessuerit quasi iceptus relegabitur a
 laetitate quoniam Sic apud mensam quam
 doque phandū est. ut crateri liquorē
 ad letitiam nati adhibeat / nō mō nim
 pharū sed musarum quoque amictio
 ne temperies. Nam si (ut fatari neces
 se est) in omni conuentu. aut tacer
 dum est aut loquendū queramus si
 lenaciū ne conuiuijs inoportunus ser
 mo conueniat. ¶ Si enī ut apud
 athenas. athinas / anopazite tacer
 tes indicant ita in epulas oportet
 silentiū non est ultra querendū inter
 mensas philosophandū sit nec ne
 Si vero non erunt muta conuiuia.
 tunc ubi sermo pmittitur honestus
 sermo phibetur. maxime cū nō mi
 nus quā dulcedo vini hylarent verba
 quoniam? Quid hoc inquit ad phiaz
 ymo nichil tā cognatū sapie. quā loq
 uē epibus aptare sermones. psona
 rum que aderunt estimatioē in me
 diū vocata. Alios enī relata inata
 runt exempla virtutū. alios bene
 factioz. nōnullos modestie. ut et qui
 aliter agebant sepe auditis talibus
 ad emendationē veniunt. Sic autē
 vicijs irretitos si et hoc in conuiuijs
 exegerit loquēdi ordo / feriet philoso
 phia non sentientes ut liber pater
 tyzio sent. p obliquationē circūfusa
 hedere latente mucrone. qz non ita
 profitebitur in conuiuio censorē. ut
 palam viā castiget. ¶ Ceterū hys
 obnoxij repugnabunt. et talis erit
 conuiuij tumultus ut sub huiusmo
 di iuitati videantur edita Quod
 superest leti bñ gestis corpora rebz
 pcurate vini et pugna sperare paratū
 ¶ Ergo si oportunitas necessarie

reprehensionis emerferit. sic a phi
 losopho pfiatetur. ut et teatā et effi
 cax sic. quid mirū si feriat sapiēs. ut
 dico non sentiētes / cū interdū sic re
 prehendant. ut reprehensus hylareē
 ¶ Nec tamen fabulis suis sed interro
 gationibus quoque vim philosophie
 nichil ineptū loquētis ostendet.
 ¶ Hanc ergo nullus honestus actus lo
 cus ut / nullus cētus excludat que ita
 se aptat. ut ubiqz sic appateat neces
 saria tāquā abesse illā nephās fuerit
 et per pauca ledorie et stomas dif
 ferentiā facit quā sic interdū pferūtur
 a sapiēte. ut nō modo amantudine
 tateant. sed offerat tempestiuā dul
 cedine. Deinde interrogandi autil
 tate. vel facia docet. ¶ Qui vult ex
 go amen eē pultoz / ea iterroget.
 que sūt interrogato faalia respōsu.
 et que sūt illū sedula exercitatioē di
 diasse Gaudet enī quisquē prouoca
 tus ad doctā suā in mediū profe
 rendū. qz non vult latere quod didi
 cit maxime. si scientia quā labore quā
 siuit cū pauas illi familiaris et plu
 rimis sit inognita. ut de astronomia
 vel dyalectica. ceterisqz silibz ¶ Tūc
 enī videtur fructū consequi laboris.
 cū adipiscuntur occasione publicādi
 que didicerāt sine ostentationis no
 ta qua caret quā non ingerit. s̄ muta
 tur ut pferat. Cōtra magne ama
 ritudinis est. si corā multis aliquē
 interrogat quod non optima sciētia
 quesuit. Cogitur enī aut negare
 se scire quod extremū verecūdie tāp
 nū putat. aut respondere temere / se
 euentui veri falsive pmittere ¶ Vñ se
 pe nascit iustiar pditio et cōte hoc

Infortunium pudoris sui imputat con-
 sulenti. Necnon et qui ambierit ma-
 ria et terras. gaudet cum de ignoto
 multis. vel terrarum situ. vel sinu ma-
 ris interrogantur. libenterque respon-
 dent. et loca describunt modo verbis
 modo radio/gloziosum putantes que
 ipsi viderant aliorum oculis obicere.
 Quid ducis. vel militis que forster
 a se facta semper dicuntur et tunc ta-
 arrogantie metu. Rone huius si ut hec
 referant inuictur/mercede in sui la-
 boris estimant persolutam/remune-
 rationem putantes iter volentes nar-
 rare que fecerant. Ideo autem id ge-
 nus narrationis habet quemdam gla-
 rie saporē. ut si iudi vel emuli for-
 te presentes sint / tales interroga-
 tiones obstrepere discutiat et alias
 inserere fabulas / prohibet illa nar-
 rari. que solent laute acare narrati.
 Pericula quoque preterita vel erup-
 nas penitus absolutas qui euasit.
 ut referat gratissime puocatur. Na-
 qui adhuc in ipsis vel paululum deti-
 netur. horret amonitione et formi-
 dat relatum ut virgilius *Forsan et*
hec olim meminisse iuuabit Iuvat
 si que dicere iusseris amia sui repen-
 tinam felicitate qua sponte non au-
 debat. vel dicere vel tacere/modo iac-
 tatie/modo malicie metu. Qui ve-
 natibus gaudet interrogatus de sil-
 ue abitu. de ambage lustrorum. de ve-
 nationis cuetu. Religiosus si adest
 da illi referendi copia: quibus obser-
 uationibus meruit auxilia deorum
 qtuus illic ceimoniarum fructus. quia
 et hoc genus religiois / estimat nu-
 mimum beneficia non tacere. adde. q

voluit se a nicos numinibus estima-
 ri. Si vero et senex presens est habes
 occasionem qua plurimum illi contu-
 lisse videaris si eum interrogas vel
 que ad illum omnino non pertinent.
 Est enim huic loquitas etati fami-
 liar. **V**t vero ad scomata redea-
 mus illa que plus urbanitate et mi-
 nus amaritudinis habet. sunt inter
 iactata puuys ut sunt illa de nonul-
 lis corporum vicis aut patum aut
 nichil gignetia dolores. ut si in cal-
 utium cuiusque dicas aut nasum. vel
 curuam creationem dicas. seu socra-
 ticam depressione. Hec enim que ta-
 minoris infortunij sunt: tanto sua-
 uius ledunt. Contra oculorum orbi-
 tas non sine exatatione comotionis
 obiatur. Quippe antigonus rex the-
 ocratu christi de quo intrauerat que par-
 surus esset. occidit propter scoma ab
 eode de se dictu. Cu enim quasi punie-
 dus ad antigonu raperet/solabat9 eu
 amice et spe pollicetib9 que oio demē-
 tiam regis expecturus esset. cum ad
 oculos eius venisset. respondit. Er-
 go impossibile michi dicitis spem
 solutis. Erat autem antigonus vno oc-
 batus oculo. et iportuna urbanitas
 maledicte luce puau. **N**ec nega-
 uerim philosophos quoque iaurasse
 per indignatione hoc genus scoma-
 tis. Nam cum regis libertus ad no-
 uas diuicias nuper creatus philoso-
 phos ad conuiuuium congregass9 et re-
 ridendo eorum inutiles questiones sci-
 re se velle dixiss9 ait et ex nigra et ex
 alba faba pulmetu vni9 coloris erat.
 Audices philosoph9 indigne ferēs
 Tu nobis inquit absolue. ait et

de albis et de nigris lozis similes
 macule gignantur. ¶ Comendat
 scoma et conditio dicentis si in eate
 causa sit. ut si aliū de paup̄tate pau
 per irredat. si obscure natū natus
 obscure. Nam tharsesus amphias
 cū ex octolano diues ēēt. et in ami
 cum quasi de genere nōnulla dixiss/
 mox subiecit. et nos de ciste semi
 tūbus sumus et oēs pariter letose fe
 cit Illa vero scomata directa leticia
 eū in quē dicat infundunt. ut si vi
 tū forte vituperes quasi salutis sue
 pdigū. et p̄ alijs mori volente Aut
 si obieciens liberali q̄ res suas pfū
 dat/min⁹ sibi q̄ alijs cōsulēdo Dic
 et dyogenes antisthenē amīcū mgrm
 suū solebat velut vituperādo laudāre
 Ipse me aiebat mendiciū feat ex di
 uite et pro domo ampla feat habita
 te in dolio. Melius autē dicebat ista
 q̄ si diceret gratus illi sū. quia me
 philosophū et cōsumate virtutis vi
 tū feat. Ergo cū vnū nomē scoma
 tis sic/diuersi in eo continentur ef
 feaus. Ideo apud laerte monios in
 ter cetera exate vite insituta. hoc
 quoq̄ exeracij genus a ligurgo in
 stitūtū est. ut adolescētes et scomata
 sine mor̄su dicerent et ab alijs in se
 dicta perpeti discerent Ac si q̄s eoz
 in indignōne ob tale dictū plaps⁹
 fuisset/ulter⁹ ei in alterū dicere nō
 licebat. ¶ Voz qz leticie in conuiui
 is frequēter insidiatur ita. ab huius
 modi dictis temperandū est et ques
 tiones conuiuales in omnes propo
 nende sunt aut soluende Quod ge
 nus veteres ita ludicium non puta
 runt. ut et aristoteles/aliqua de ip

sis scripserit/et plutharchus/et apu
 leius cū frontone. Nec cōtempnen
 dum sit quod tot philosophatū me
 tuit curā. ¶ At in exercitio rethoz
 oratorūve foto. longe cōmodiorem
 habent scomata locū. Quippe vbi
 motus a duersarij sepe profiat ad
 triūphū Vnde et hec acroni perfa
 miliare fuisse traditur. Ipsis quoq̄
 ledozijis crebro in cōtentionibus fo
 tilocis est. dū tamē ad probra nō
 perueniant. que et si non quiescant
 fauore litigantis. cessare tamē debēt
 ob reuerentiā iudicis et auditorum
 Offenditur enī quibus est equus/
 et pater et res si quis nisi euitentissi
 ma ratione ad probra psiliat. et
 et qui ea sustinet patienter et fauore
 omniū ac temperantiā visus est me
 tuisse. Conuiuia ergo letozias ex
 cludūt. ne felle eate tota cōnuualis
 dulcedo amarescat. Ad id quod hy
 laritate conualiat modestie cōsciam/
 vndiqz conquirendū. Focus enī co
 nis et venustus/conuiuantiū usus/
 oibus parentetias iocūdiore est. Si
 quidē eleganter licet in persona de
 risoris ethicus ait. Sed cōnuuata
 ris vti duas ingenij res adūse nu
 dare solent celare seāde. ¶ Sed et
 vini indulgentia/licet dia solcat qz
 sticis deus omnia dura proposuit/
 modum habet et si fuerint qui pla
 tonis auctoritate ea passim credide
 rint haucenda/laudibus arguitur
 vini vinosus homerus. Et plato
 ab eisdem vinosus conuinatur exti
 disse. ¶ Certum est veterumqz eorum
 vni laudasse vsū. quod et nati
 ram roborat et ingenium acuit. et

ad res agendas animū remissū accē
dit. At platonē int̄ minuta & mo
desta potula iocūdiore liberalioreq;
iuitationē probasse fidelis tradit /
q̄ fieret sub q̄buscūq; q̄si arbit̄ sobri
isq; magnis quiuioz. Et hoc est qd
in p̄mo et secūdo de legib; nō inuti
le iuris esse decernit. **Nā** et modi
tis honestisq; inter bibendū remissi
oni busrefia integrariq; aios ad in
stauranda sobrietatis officia existima
uit / redditosq; sensim leaiores / ad in
tentiones curs; capessēdas fieri abī
lozes / & simul siqui penitus in hys
affectionū cupiditatūq; errores in
essent quos celaret alios qui pudor
reuerens oia ea sine graui periculo
libertate data per vinū detegi. & ad
corrigendū mendendūq; fieri oportu
nicia. **Atq;** hoc plato ibidē dicit
non diffugiendas esse hmōi exera
tiones aduersū vini violētia pro
pullanda. **Neq;** illū vnq; continen
tem proes; aut temperantē satis si
deliter visu esse cui vita non inter
ip̄a errorū pericula et in medijs vo
luptatū illecebris & explorata sit. **Nā**
nū licētia grēq; oēs quiuioz iogni
te sint quiq; illarū oio expeis sit. si
eū forte ad partiapandas hmōi vo
luptates. aut volūtas tulerit. aut
cas; induxerit. aut necessitas impu
lerit. mox deliniri et capi. neq; mē
tem eius animūq; consistere. Con
grediendū igitur est & tanq; in acie
quata cū voluptarijs rebus. aūq; is
ta vini licētia conūnus decernē
dum. vt aduersus eos non fuga nō
absentia simus tuti. s; vigore ani
mi et constanti presentia / moderata

q; usu / temperantiā cōtinentiāq; tu
camur. et calefacto simul refotoq;
aio si quid in eo vel frigide tristiae.
vel torpentis verecūdie fuerit obli
amus. **Poterit** auctoritas plato
nis mouere q̄plures sed nimis mi
chi arduus / & temerarius / infirmo
ribus aīs videtur cū bacho / ymmo
et cū quauis voluptate congressus.
Si loth vir iustus et modestus q̄
de sodomozū eriperetur incendio im
pellēte vini stimulo corruit in inces
tum. **Si** noe femora denudauit
fide & perseverantia boni / subtrahit
diluuio. Alter humani generis pa
ter. et salutis opifex / quis tuto con
greditur? nisi forte seipm tantis pa
tribus ducat preferendū. vt tamen
platonis non reluctemur edicto con
gredi cū voluptate sit fortius dum
tamen sit tutius fugere et illius de
dinare conflictū. **Dec** memi inuenis
se quēq; de prouocatozibus volup
tatū quē nō legem cecidisse. **Et** for
te spectant figmenta poetica. que or
gia sine furore transacta nō revolue
n̄ erubescūt sacra bachi cruore par
riadij / & multiplicibus flagitijs ma
culare. **Est** preterea in conuiuijs
obseruandū. vt instruende familie
et domus regende cura. et seruilijs
obsequijs / moderatio vni aliam de
mandetur ne quid ineptū & impara
tum appareat. ne quid stupendum
aut erubescendū emergat. ne domi
nū oporteat ad se gerentozū reuoca
re sollicitudinē. et vt dicit solet quasi
in humeris portare conuiuas. **Vi**
det eā qui conuiua cautus esse vo
luerit / consiliandi consuetudinem

verbiq; secreti faciendi morem. eo
 q; in cōuiujs. id est iocādo amicorū
 cōiuuatiū actu debet oīa esse nuda.
 7 in amore 7 fide nichil debet esse
 absconditū. sed si fieri posset oculos
 in pectora sua inuicē mutuo trāffer
 re cōspectū. Nullū enī locus actū tan
 dis consilijs. aut vix vllū ineptior
 est. Si quidē verba secreta solent as
 sidentib; exclusis esse molesta. Nā
 ipa exclusio habet ymaginem diffi
 dentie. ¶ Sed in hys que palā di
 cūtur fideliter exequendū erit: qd
 in libro primo de analogia scripsit
 gregorius dauid; cesar vir excellentis
 ingenij magneq; prudētie. Ait enī
 Tanq; scopulum nante fugiunt.
 sic fugiendū est in frequēs 7 isolēs
 bñ. ¶ Et quidem numerū cōiuuatiū
 exp̄sseūt antiqui. vt nec paucoēs
 essent q̄ gracie que clauduntur ter
 nario nec plures q̄ muse id est no
 uem. aut in sūma graciāū Amusa
 rum expletet numerū ad duodena
 nariū ascendentes. Optinuit tamē
 apud eos qui recti; intuetur. vt in
 hys officium patrifamilias latissi
 me pateat

¶ Ep̄m vnde amū De molestijs
 et onerib; coniugiorū sedm iheroni
 mū 7 alios phos. 7 de priuacē libi
 dnis. 7 de muliere ephesina simili
 um fide.

Itae ergo sobrietās in cō
 uiuis necessaria est ita re
 bus oib; necesse est adesse
 modestiam. Si quidē de saturitate
 libido de libidine imūdiā 7 mul
 tipler priuacē generatur. At ex hys
 nichil nisi dolor penitudinis seq̄tur

7 bene agitur cū merētib; si fructu
 osa sit penitudo. vnde hebetati cor
 dis videtur opinio. que sine exple
 tione libidinis diffinit p̄fectam nō
 esse voluptatem. Traditur hoc sē
 sisse epyurus. sed quicquid gregis
 illū gūmiant sues tam imūdiā et
 tam funestam vocē nulli phozum
 arbitror placuisse. nedū epyuro q̄
 tantus fuit. vt inter phos p̄pzi
 am fecerit sectam. Sunt eius aucta
 re seneca egregia multa que passim
 possunt apud phos inueniri. 7 p̄o
 parte exp̄ssa sunt 7 gesta in libro q̄
 de vestigijs siue de dogmate phoz
 inscribitur. ¶ Silleni senis inuete
 rati videtur amentia potius q̄ sūia
 phi/a ē certe asello cui isederat bru
 tior/ cui hoc nequicia potuit suadere
 Idipm forte inuēt signēta gētiliū
 q̄ delitū senē vino estuāt. alijs natu
 re obteperantib; 7 quiete fessa recta
 antib; corpa loade/ p̄ ceteris captū
 refert/ 7 tādē cū oī m̄ ratiōe que nec
 etas nec verecūdia refrenabat asini
 sui tugitu reuocātū. ¶ Ois ergo vo
 luptas libidis turpis est. ea excep
 ta que excusatur federe coniugali 7
 indulte licētie bñficio quicquid eti
 bescentie poterat inesse abscondit.
 vnde 7 nuptie a nubendo diā maio
 res tradiderunt. qz pudenda huma
 ne infirmitatis nubit. id est absca
 dit. vt ait nonius marcellus indul
 gentia legis. Inoleuit eā cōsuetu
 do. vt quos in cōmerciū carnis / ce
 desie iūgit auctoritas. pallio velen
 tur altare/ a alio ab eā cōstituto.
 vt chor; q̄ xpo gāliātē q̄stuit sit i fi
 de cōstitat/ fragilitatē suc maculas

contegat. ut totus sit probus aut ad
 fusionis ignatus. Prestantur et
 faces. lampades. et luminaria ac
 tenduntur. quia geminum chorum
 qui palam et non sua libidine va
 gente. sed honesta consentientium
 voluntate sternitur. deus boni con
 iugalitatis illustrat. Nam et hymene
 us lucem amat. et alacer pharetrat
 puer cupido fortunam succendens
 flammam latebras et angulos quare
 rit. **N**on autem honesta sit et utilis co
 pula maritalis. angustie quam leticie se
 cundior est. parit enim in dolore vel filios.
 nec aliquem fructum producit quem non a
 maritudo prestat aut sequatur. **V**n
 de ferente valerio. Socrates humane
 sapientie quasi quoddam terrestre ora
 culum. ab adolescentulo quodam consul
 tus verum uxorem duceret. an se om
 ni matrimonio abstineret. Rndie
 enim verum eorum fecisset actura pnam.
 hic te inquit sollicitudo. hic orbitas.
 hic generis interitus. hic heres alie
 nigena eripiet. illuc perpetua sollicitudo.
 contextus querelatum totis exprobra
 tio. affinium graue supalium. garrula
 socer. lingua subsensoria ab eni ma
 rimoniali inuicem liberorum cuetur. **N**on
 passus est iuuenem in contextu rerum
 asperam quasi lete materie facere de
 lectum. **C**onuenit in hunc modum totus
 textus phantium chororum. ut si qui christi
 ane religionis abhorret rigorem. dis
 tant vel ab ethnicis castitate. Non
 tamen quod coniugali detrahant casti
 tati. sed centesimum. vel sexagesimum
 fructum licet de radice tricesimo oriatur
 minime arbitror tricesimo componere
 dum. **Z**eno epuletus aristoteles cri

tolans et epheoros et plurimum tra
 duntur posteris hanc publicasse sinaz
Fertur auctore iheronimo aureo
 lus theophrasti liber de nuptiis in
 quo querit an vir sapiens ducat uxorem.
 Et cum diffinisset si pulchra es
 set. si bene morata. si honestis patre
 tib9 orta. si ipse sanus et diues sic sapi
 ente aliquo iure matrimonium. statim
 intulit. **H**ec autem raro vniuersa
 in nuptiis concordant. Non est igitur
 uxor ducenda sapienti. primum enim
 impediri studia philosophie. nec posse que
 quam libris et uxori pariter inservire.
Multa esse que matrimonium vsibus
 necessaria sunt. faciose vestes. aurum.
 gemme. sumptus. analle. supellex
 varia. lectice et credula teaurata. De
 inde per totas noctes garrule conques
 tiones. Illa ornatio preedit in pub
 licam. Hec honoratur ab omnibus.
Ego in conuentu feminatum misel
 la despicax. Cur aspicias vianam?
Quid cum anallula loquebaris? De
 foro venies quid attulisti? non ani
 cum habere possumus. non sodalem.
Alterius amorem suum odium suspicatur
Si doctissimus preceptor in qua
 libet urbium fuerit. nec uxorem re
 linquere. nec cum sarana ire possumus
 pauperem alere difficile est. diuitem
 ferre tormentum. **A**dde quod nul
 la est uxoris electio sed qualiscun
 que obuenierit habenda. si iracun
 da. si fatua. si defornis. si super
 ba. si fetida. quodamque vicij est
 post nuptias disiamus. Equus. asinus.
 bos. canis et vilia mancipia. vestes
 quoque et lebetes. sedile ligneum.
 calix et uresolus fictilis / probantur

prius. et sic emittitur. sola vxor non
 ostenditur. ne ante displiceat q̄ du
 catur. Attentēda est semp ei⁹ facies
 et pulchritudo laudanda. ne si alterā
 aspexeris. se estimet displicere. Va
 tanta dñā. celebrand⁹ natalis ei⁹.
 iucandū per salutem eius. vt sit su
 perstes/optandum. honoranda mi
 trix ei⁹ et gerula. seru⁹ paternus. ⁊
 alūpnus. et formosus affeda. et p
 curator calamistratus. et in longā
 secura m̄q; libidinem expect⁹ spado.
 sub quib⁹ nominibus adulteri deli
 tesunt Quoscūq; illa dilexerit in
 grati etiā amādi. Si totā ei domū
 regendam comiseris. seruicū est ei
 Si aliquid arbitrio tuo reseruaue
 ris. fidem sibi nō haberi putabit. ⁊
 in odium ac iurgia vertetur. et nisi
 cito cōsuleris parabit venena An⁹.
 et aurifices et ariolos et institorzes
 gemmarum. sericarūq; vestium si in
 treomiseris: periculū pudicię est. si
 prohibueris suspitionis iniuria
 Verū quid prodest etiā diligens
 custodia. cum vxor impudica seru
 ri nō possit. pudica nō debeat? Infi
 da enim custos est castitatis necessi
 tas et illa pudica vere dicenda est.
 cui licuit peccare si noluit Pulchra
 cito adamatū. feda facillime conu
 piscit Difficillime custoditur quod
 plures amant Molestū est possidere
 quod nemo habere dignetur. Min
 ore tamen miseria deformis habetur
 q̄ formosa seruatur. nichil tutū est
 in quo totius populi vota suspirat
 Alius forma. alius facetus. ali⁹ in
 genio. alius liberalitate solliat. ⁊
 aliquo modo expugnatur quod un

diq; incessitur. Et si ppter dispensati
 onem domus et languoris solacia
 ⁊ fugam solitudinis duantur vx
 res/multo melius dispensat seru⁹
 fidelis/obediens auctoritati dñi/⁊
 dispensationi eius obtemperans.
 q̄ vxor/ que in eo se estimat domi
 nam: si aduersus viri fecerit volun
 tatem id est quod placet. nō quod
 iubetur. Assidere autem egrotanti
 magis possit amia/ ⁊ vernule bene
 ficis obligati q̄ illa que vobis la
 crimas suas imputet/et hereditate
 spe vendat illuniē ⁊ sollicitudinem
 iactans languenter animū despera
 tione conturbet. Et si languerit. co
 egrotandum est. ⁊ nunq̄ ab eius
 lectulo recedendum. Aut si bona fu
 erit ⁊ suavis vxor que tamē rara a
 uis est cum parturiente gemus. cū
 periditante torquemur. Sapientis
 autem nunq̄ solus esse potest habet
 seam omnes qui sunt. quiq; vnq̄
 fuerunt boni. ⁊ animū liberum quo
 aiq; vult transfere. Quod corpore
 non potest cogitatione cōplectitur.
 Et si hominū inopia fuerit loquit̄
 cum deo Nunq̄ minus solus erit.
 q̄ cum solus fuerit. Porro libera
 rū causa vxorem ducere. vt vel na
 men nostrū non intereat. vel habea
 mus p̄sidia senectutis et certis vtr
 mur heredib⁹ stolidissimū est. Quid
 ei ad nos p̄tinet recedentes e mūdo
 si noie nostro ali⁹ nō vocetur. cū ⁊
 fili⁹ nō statim vocabulū patris referat.
 ⁊ innumerabiles sint qui appellen
 tur eodem nomine? Aut que senec
 tutis auxilia nutrire domi. qui aut
 prior te forte moriat. aut pueris

moribus sit. aut certe cum ad maturam
 etate pervenerit. tarde ei videantur
 mores? Hec deo aut meliores et cetera
 sunt amia et propinquos quos in
 diao eligas. quos velis nolis ha
 bere cogas. Licet certa hereditas sit dum
 ad viuis bene uti substantia tua. quam tuo
 labore quesita in incertos usus reli
 quere. Hec et huiusmodi rheophras
 tus que vel sola matrimoniorum an
 gustias et calamitates exquisite dul
 cedinis sufficiunt explanare. **S**ate
 fertur dixisse. p. dodi. quia impro
 be neptunum accusat qui iteque naustra
 gium fecit. At non illud in elegancia
 diceretur quia improbe venere causas
 aduersa. qui secundam ducit uxorem
Quis enim ei propter qui semel ex
 uerit a vinculis se reuoluit ad cathe
 nas. **P**lane indignus est liberta
 tis honore et quiete qui ad expulsum
 seruitutis iugum reuertit. Unde modo
 stis simile est quod hi qui non modo
 philosophic. sed et religionis sibi ve
 dicant nomen accipi nequeunt ab
 amplexibus mulierum. **S**epe ete
 nim qui antequam nomen profiteretur
 alterutrum. si tamen hec religio sci
 licet et philosophia. numerum faciunt.
 cum sine religione nemo recte vale
 at phari continentissimus dixit. cum in a
 liquo gradu promotus est nactusque
 quietem primum et summe deliberationis
 nomen exerceat in eligenda uxore ul
 ducenta. aut quod nequius est. vianoque
 matrimonia sollicitate et corrumpere
 non veretur. **C**onspicit interdum inueream
 de intempere mulierum. quia ut scri
 bit herodotus. mulier cum veste depo
 nit et verecundiam **C**onspicit inquam impu

rens. et in facie et tubescens populo
 rum genialis thori reuelat et denu
 dat archana. et de matris frigidita
 te. conquntur allegas hanc sufficientem
 et euidentem repudij et diuorij causa
 quod seniuur est et iustis matrimonio
 qui non est promptus ad coitum. **E**le
 gantem quidem gaustidus de herou vil
 la familiaris nimis vnius talium in
 causa huiusmodi confudit audaciam
Cum enim ei datus esset proterius a iudice
 celebraturo ut putabatur diuorij
 et mulier generosa audientibus ami
 cis et suffragatozibus/ aduocato ve
 sit diligencia merita cause sue expo
 neret/ scrutatus est ab ea vir prudens
 an alium maritum quandoque habue
 rit. **Q**uod cum illa negasset que siuit
 iterum an adhuc virgo esset dicens
 hoc sibi inquisitu et scitu per necessa
 rium. ne a discreto iudice caperetur
 occasione aliqua in sermone. **I**lla ve
 ro hoc verecunde tamen eo quod sibi non
 bene credebatur asseruit. **E**t ille an
 simul de nocte dormire consueuerunt.
 et se inuicem osculari et amplecti
 maritus et ipsa inquisiuit. que illa
 cum omnia fateretur. vnde ergo in
 quit patronus nosti virgo pudicissi
 ma prudentissima et pudoratissima
 et efficacem team non implerent
 vitam. et totius matrimonij iura pro
 soluerit? **Q**uis te docuit. quid sic
 coitus. ut eum team coisse neges
 inter tot oscula. tot amplexus qui
 te pro libitu quocumque voluit perac
 tauit licentia maritali? **N**am et que
 tam animantia certum est se inuicem os
 culato misceri. alia se tangendo tenu
 iter capiunt et se in suo quidam calore

ab aere temperato impregnatur et
parit. Hec audiens illa tantum
buit. hoc solum dicens se quid ad hu-
iusmodi captiones responderet non
habere. Sed bene cum philosophan-
tibus. cum de his agit. quod ne-
mo eorum frigidus est. aut in iudicio
fusus huiusmodi macula. **C**icero
rogatus. ut post repudium Terentiae /
sororem hircij duceret. omnino facere
superfedit dicens non posse philie et
uxori pariter operam dare. **P**hilip-
pium regem macedonum contra quem de-
mosthenis tonat philippice / introcu-
tem ex more cubitali uxor excludit
icata. Qui exdusustant et iniuria
suam verso tragico consolatus est.
Sergias rethor librum pulcher-
rimum de concordia grecis tunc inter se
dissentibus recitauit olimpie. Cui
melanctus inimicus eius. hic nobis
inquit de concordia praecipit qui
se et uxorem et anallulam tres in u-
na domo concordare non potuit. **E**-
mulabatur quippe uxor eius / anal-
lule pulchritudini et castissimum uirum
cotidie iurgijs exagitabat. **U**nde
ut cesset inuidia et quies matrimo-
nij reformetur. ditioribus in consue-
tudinem uersum est. ne quam in do-
mo habeant pulchriorem. **S**ocra-
tes cum duarum uxorum iurgia uel-
let reprimeret. nouissime in eum uer-
terunt impetum. et male mulatam
fugientemque diu persecute sunt. et a so-
lio in quo morabatur. postmodum
loco perfuderunt. **I**n mulierum le-
uitatem ab auctoribus passim mul-
ta scribuntur. forsasse falso interdum
singuntur plurima. nichil in ipedie

videntem dicere uerum et fabulosis
narrationibus quas philosophia non
reiat exprimere quod obesse possit in
moribus. **E**x his enim liquet quod fa-
cile ament / quanta occurrunt leuitate
quod cito obliuiscuntur affectum. **N**atura
imemores interdum in filios ac-
mentur. interdum in viscera sua.
Sunt aliquae pudicissime licet sa-
tyricus dicat quoniam rara auis in terris
nigroque simillima agno mulier ex
aere castitatis. **E**t tragicus nullam
esse feminam tam pudicam que pegeri-
na libidine usque ad furorē non ac-
cendatur. **M**aerona quaedam reserete
petronio esphesi / tam note erat pu-
diciae. ut uianarum quoque gentium fe-
minas ad spectaculum sui euocaret.
Hec ergo cum uirum extulisset non
contenta uulgari more suum prosequi
cunibus sparsis et turbat. a nutant
per in aspectu frequentie plangere.
in conditorum etiam persecuta est de fune-
tu. positumque in hypogato greco more
uoxque custodire ac flere totis diebus
noctibus cepit. sic afflictantem se ac-
more inedia persequente. non potes po-
tuerunt abducere non propter. **M**agratem uel
timo impulsu abierunt. **C**oplozatoque si-
gulari exempli feria ab omnibus / quinto
ia die sine alimento traherat. **A**ffide-
bat egre / fidissima ancilla. silque et la-
crimas comedebat lugentem. et quae se
que defecit positum lumen in monumeta
renouabat. **U**na igitur in tota ciuitate
fabula erat solum illud affulsisse uerum
pudicam amorem exemplum. omnis ordinis
hoies confitebatur. **T**um iterum ipatorum pro-
uiae latrones reuibus iussit affigi
secundum casula illam in qua reos cadaver

matrona deflebat Proxima ergo noe
 te ai miles q̄ crucis seruabat. ne q̄s
 ad sepultura cor p̄p̄ detrahēt. nota s̄
 sibi lumē 7 int̄ monumēta clar̄ ful
 gēs 7 gemitū lugentē audiss̄. via o
 gētis huāne percipit scire q̄s aut q̄d
 facēt Descēdit itaq; in pditorziū. vi
 laq; pulcherrima muliere p̄mo q̄si
 quōdā monstro infernū q; ymagini
 b; turbat; substitit Deinde ubi 7 cor
 pus iacentis aspexit. 7 lacrimas cō
 siderauit. faciemq; unguib; sectam
 ratus sez id qd̄ erat desiderū extinc
 ti femina pati nō posse. attalit i mo
 numentū cenulam suā. cepitq; hor
 tan lugentē ne pseucaret in dolore
 supuatio ac nichil pfuturo gemitū
 tu pectus deduceret. Omniū eadem
 esse sez idem tomialū 7 cetera qui
 bus exulcerate mētes ad sanitatem
 reuocantur At illa ignota consolati
 one passa. lacerauit vehemēq; pec
 tus. captosq; cines super pectus ia
 centis iposuit Nō cessit tñ miles.
 s; eate exhortatiōe tēptauit mulier
 ale dare abū. donec āallula i certū
 habeo an vini odore corrupta p̄mū
 ipsa portexit ad huānitatē iuitatis
 victā manū. deinde i secta potioe 7 a
 bo. expugre dñe p̄tinaciā cepit Et
 qd̄ p̄terit in q̄t h̄ tibi si soluta inedia
 fueris. si te viua sepeliens. si ante q̄
 fata poseat itēpnatū effudet sp̄m?
 Id anerem. aut manes credis cura
 te sepultos? vis tu reuiuiscere reluc
 tantib; satis extintū? Vis ne dis
 cussa muliebri errore/ q̄ diu luere
 luas comodis frui? Ip̄m te iactis
 corp; amonere debet. vt viuas Ne
 mo inuit; audit. ai viuere cogitur.

aut sumere abū. Itaq; mulier aliq̄t
 dierū abstinentia sicca passa ē frāgi
 p̄tinatiam suā. nec minus aude te
 pleuit se abo q̄ analla. qui p̄oe vic
 ta est. Ceterum satis quid pleuq;
 temptare soleat humanā sacietate.
 Quib; blāditijs impetrauerat mi
 les. vt matrona viuere vellet? Eis
 dem etiā pudiciā eius aggress; ē.
 nec de formis aut insaciūdi; iuuenie
 caste videbatur. āalla grām conali
 ante ac subinde diāte. Placato ne
 etiā pugnabis amori? Nec venit in
 mentē quoz; cōfeteris auis. Quid
 diuuis morae. Nec hāc quoq; par
 tem corporis mulier abstinuit. vic
 torq; miles vtrūq; psuasit Jaacēt
 ergo vna non tantū illa nocte qua
 nupias fecerunt. sed postera etiam
 ac tercia die p̄dusis videlicet condi
 torij forib; vt q̄sq; ex nocte. ignote
 q; ad monumētū venies puta s̄ ex
 p̄asse sup cor p̄p̄ viri pudiciāz vxo
 re Ceterū delectat; miles 7 forma
 mulier; 7 secrete. q̄c q̄d boni p̄ facul
 tates potēt eum mebat 7 p̄ stati noc
 te ferebat in monumētū Itaq; vni;
 cruciati p̄ntes. vt vidēt laxatā au
 todia. detraxerēt nocte p̄dētē 7 sup
 mo mandauerūt offia. At miles
 arcū spect; dū desidet. ut postero die
 vidit vnā sn̄ caduē crucē. vnit; sup
 pliaū/ mulieri qd̄ accidiss; exponit.
 n̄ s; expectaturū iudicē suoz; s; gla
 di; ius dicitur ignaue sue amēdās
 mō pituro locū p̄uideat. 7 fatale
 pditorziū foilari ac viro faceret Mu
 lier nō min; miorē q̄ pudica. n̄ is
 tud di; sinant. ut eodē tpe duoz; m̄
 carissimoz; hoim duo funera spratē

Malo mortuum impendere quam viuum
 occidere. **S**ed in hac orationem in
 bet ex area corpus mariti sui tolli.
 atque illi que va abat: cruci affigi. **V**
 sus est ergo miles ingenio pruden
 tissime femine postero per die popul9
 miratur est qua ratione mortuus isse
 in crucem **T**u hystoria. aut fabula
 quod hys verbis refert petronius per
 libitu appellabis Ita tamen ex facto
 occidisse ephesi et flavianus auctor
 est **M**ulieremque tradit impietatis
 sue et sceleris parriacalis. et adulte
 rij huisse penas **P**ro quis solus
 est in mulierum ineptijs ridendis aut
 expromendis / petronius **S**cribit bea
 tus iheronimus quia tote eripidis
 tragedie in mulieres maledicta sunt.
 et quide epycurus quam methodorius
 discipulus eius leoniam habuit pro
 tem. raro dicit sapientia incerta con
 uicia. quia multa incommoda amixta
 sunt nuptijs. et quomodo diuicie et ho
 nores et corporum sanitates. et cete
 ra que indifferentia nominantur. nec
 bona nec mala sunt. sed velut in me
 ditullio posita vsu et euentu. vel bo
 na vel mala fiunt Ita et vices si
 tas in bonorum malorumve consilio
Graue vero esse viro sapienti veni
 re in dubium verum bonam an mala
 duxurus sit **S**i ergo tanta est mo
 lesta nuptiarum que proculdubio bo
 ne sunt. et a domino instituta. ut eas sa
 piens reformidet / quis nisi de mens
 ipsa approbet voluptate que illiata
 est. et tota versatur in sordibus. qua
 hoies culpant. et deus proculdubio
 contempnabit **N**am cum hec due vo
 luptates scilicet gula et venenis quo

damodo uentorum sunt. altera pora
 imundiciam. altera hyza videtur ha
 bere fetorem **V**t enim pudicia inter
 virtutes eminent: sic petulancia in vi
 cijs abiectionissima est. et cum illa veterum
 deceat seruum. muliebrem tamen magis
 exornat **S**iquidem doctissimi viri
 vox est pudicia in primis esse retine
 tam. qua amissa. omnis vices erit
In hac muliebrium virtutum principa
 tus est **H**ec pauperem comendat. di
 uitem extollit. deformem redimit. ex
 ornat pulchram Bene meretur. de
 maioribus. quorum sanguine furtiva so
 bole non viuat. bene de liberis. qui
 bus nec de matre erubescendum. nec
 de patre dubitandum est. bene in pri
 mis de se. quam a contumelia corporis ali
 eni vendicat **C**aptiuitatis nulla
 maior calamitas est quam ad alienam
 libidinem trahi. viros consulatos il
 lustrat eloquentia / in nomine eternum
 transfert gloria militaris. erumpit
 que noue gentis consecrat **M**ulta se
 que per se clara ingenia nobilitet. mu
 lierum proprie vices pudicia est **I**he
 ronimus testis est que antequam religio
 xpiana fulgeret in mundo vnicuique
 semp habuisse inter matronas de
 aus. per illas fortune muliebri sacra
 fieri solitum. nullum sacerdotem bigamum.
 nullum flaminem bigamum. iero
 phantas quoque athenicis diuitis
 sine acute sorbitione castrati et post
 quam in pontificatum fuerint alleati vi
 ros esse desinere **I**n inensum pa
 gina protenditur: si ea perstantero
 que in hac parte tragica. oratores / comi
 dia. satyria. poete. ut de phis. ethi
 nis. et theologis taceat prodiderunt

Sed tamen nec omnes istos arbi-
 troz suffeasse ad hanc nondico mali-
 tiam delenda aut repmenda: s; nec
 ad exponendam Si dixerit q; multi
 sunt expti. quia nec melior pedib9
 silicem que coartit atrum q; que ser-
 uozum vehitur ceruice sivoz. Hoc in-
 iniuria mulieru diau malicia calup-
 niabitur Nichil enim meli9 nichil
 vtilius muliere pudica. nichil eozu
 que exrogitari possit/ ioandis hys
 qui continere no possunt aut nolunt
 Sed de sipientis est ab hys laudem
 sperare: que venia rectius merentur
 q; gloriam Si tamē bono modera-
 tionis fuerint teperata Alioquin no
 venia. s; pena. S; ignimia vtriusq;
 libidinis macula prosequitur. nisi
 forte deoz9 habedus sit qui in hys
 tum trāssormatur aut suem ¶ Ca-
 pitulum. xxij. De brutis & insen-
sibilibus quida appetit conformari
et q̄ta humanitate ai seruis viuen-
dum sit & de trā reliquozum sensu
um voluptate

Nulli itaq; aiantium gene-
 ri rectius cōformantur qui
 summū bonū vite in gustā
 di et tangendi voluptate ne dicam
 luxuriam posuerūt. Ceterū hoc ali-
 ozum sensu luxuriam non exuasat
 cum manifesta sit humane dignitate
 obiectio. si nō hys. x. aut sui. s; leoni
 aut pardo. s; pāthere aut satyro. s;
 pauoni. philomene. aut psitaco. sed
 cuiq; bzutoz aut insensibilū stu-
 deat eoz quā Si quidē ad angelicā
 puritate rectius aspirabit/ qui in ea
 creatus est dignitate originis. ut in
 cumulo vore & sterni beatitudinis p

fectioni angelicā possit esse q̄formis
 Nam et patū incoassa sanxit auc-
 toritas. quia natura humane men-
 tis solus dñs dignior est & q; omnia
 hec que human9 miratur error ut
 homini seruiat ab eo facta sunt. qui
 hominem fecit. ut eternitate beati-
 tudinis sue p̄cipue faceret Quis er-
 go dñi presidentē nō vilipendat ac-
 bitrium. si seruile & abiectā affectat
 q̄ditionē? Non tamē q; seruos dicit
 habēdos p̄ceptū. nisi seruilib9 vicijs
 viuant Sicut ei vera & vnica liber-
 tas est seruire virtuti & ipsius exer-
 cere officia: ita vnica & singularis
 seruitus est vicijs subiugari Erat
 plane quis quis aliūde cōditioni al-
 terutram opinatur accidere. Siqui-
 de mōne hoim gen9 in terris simili
 ab actu surgit eisdē constat & aliter
 elemētē eūdeq; spiratū ab eozē prin-
 apio carpit. eozē feruitur celo/ eque
 moritur/ eque viuit ¶ Vnde et pre-
 textatus in saturnalib9 euangelii
 rep̄mens/ hys vtitur argumētis.
 Serui inquit sūt. ymmo hoies. ser-
 ui sūt ymmo q̄serui Si cogitauerit
 tantūde in vtrozq; licere fortune tam-
 tu illum videre liberum potes. q; il-
 le te seruū Descis qua ctate hec uba
 seruire cepit. qua ces9. q; carij mē
 qua diogenes. q; plato ipse Postre-
 mo quid ita nomē seruitutis hoere
 mus? Seruus est quidē. s; necessita-
 te. sed fortasse libero aīo seruus est
 Hoc illi nocebit si ostendēris quis
 non sit Alius libidini seruit. alius
 auaricie. alius ambitioni. omnes
 spei. omnes timori. Et certe nulla
 seruitus turpior q; voluptuaria.

At nos iugo a fortuna iposito / sub
iacente tanq̄ miserū vilemque calca
mus Quod vero nos nostros ceruic
ibus inferim⁹ nō patimur reprehendi
Inuenies inter seruos aliquē pecc
nia fortiorē Inuenies dñm / spe lucra /
oscula alioꝝ seruoꝝ manibus infi
gente Nō ergo fortuna hoies est
mabo. s̄ moribus. sibi q̄ q̄ dat mo
res. p̄ditionē cas⁹ assignat Quē ad
modū stult⁹ est q̄ emptur⁹ equū nō
ipsū p̄spiciat. s̄ stratu⁹ ei⁹ ac frenos.
sic stult⁹ est q̄ hoīem a ex veste / aut
ex p̄ditione estimādū putat Nō est
nū ewangele quod amīcū tantum
in foro et in curia querat si diligen
ter attendere iuenies ⁊ domi Tu
modo uiue cū seruo demēter / comi
ter quoq; ⁊ in sermonē illū ⁊ in ne
cessariū nonnūq̄ admittē consiliū
Nam ⁊ maiores nū oēm domini⁹
inuidiā. omnē seruis contumeliā de
trahentes. dñm patrem familias. s̄
uos familiares appellauerunt Co
lant ergo potius te serui tui michi
crede q̄ timeant / nec tibi pauū videat
tur esse qd̄ dñs satis est Nam qui
uoluit eā amare. nec potest amare
cū timore misceri Vnde enī putas
arrogantissimū illud manasse pro
uerbiū quod iactatur totidē nobis
esse hostes quot seruos? Nō habe
mus illos hostes. sed facim⁹ / cū in
illos supbissimū / p̄tumeliosissimū ⁊
crudelissimū sum⁹ / ⁊ ad rabiem co
gant nos venire delicia / ut queqd̄
nō ex uolūtate tūderit. itā furoꝝ q̄
prouocat Domi enī nobis amicos
induim⁹ tyranooꝝ / et nō q̄tam de
cet. sed q̄tam libet exercere volum⁹

in seruos Nā ut cetera cū delictis
genera pretereā. sūt qui dū se mēse
ropijs et auiditate distendūt. arca
stantes seruos mouere labra. nec i
hoc quidē ut loquātur permittunt
Virga murmur omne p̄scitur. et
ne fortuita quidē uerbis⁹ excepta
sūt Cussis. sternutamentū singul
tus. magno malo luitur Sic fit ut
isti de dño loquantur. quib⁹ coram
dño loqui nō licet At illi quib⁹ nō
tantū presentib⁹ dñis. sed cū ipis
erat sermo. quooꝝ os nō p̄suebat /
p̄ pati eāt pro dño portigere ceruicē
⁊ periculū iminens in caput suum
vertere In cōuuijs loquebatur. sed
in tormentis tacebant Nec p̄texta
tus Et de fide suoꝝ multa ⁊ p̄da
ca subiūgit. et que essēt in q̄tatis
nobilitate sāguinis glōsa ⁊ ciuicis
imitāda ¶ Nichil enim de eoz⁹ est.
qd̄ nō a uirtute profuxerit ⁊ se iui
cem turpitudō ⁊ uiciū in fausto am
bitu arcāscabunt In hoc autē solo
uicioꝝ impulsu quisq; probabitur.
ut eoz⁹ se dericiat ⁊ deuoueat serui
tuti / quib⁹ natus est imperare / q̄ ad
spectacula cōfluūt / aut euocant ad
se spectacula ihonesta / aut seipos /
affectatis mugis / uolūt esse specta
culo insipientiū / qm̄ hec lenocinia
vanitatis / recte sapiētī placere non
possūt / oculoꝝ capiūt illecebris / et
licet miā⁹ elidat / corruūt enī a dig
nitate p̄ditionis sue / ⁊ ad eā quā dif
ficētur huilē relabūtur Quid ergo
aliud faciūt mimū. histrioēs p̄stiti.
⁊ huius modi mōstra hoīm nisi q̄ in
ceptā cōtinuāt feliciū seruitutem ⁊
Sed et illi q̄ oculis capiūtur. hōc

auriū sensus purissim⁹ ⁊ defecāssim⁹
 sit? seruit quidem iugo tamē pre
 mūtū mitiori. si alias nō pualcāt
 dia. Nam ab olfactu vir aliquis
 oīno capitur nisi forte lotofagum
 viuat. Nō aliqd aduersus cātores
 aut musicos / strao / cū teste qntilla
 no. valcio. flauiano / ⁊ alijs mult.
 socrates etiam in senectute didicerit
 musicam / cretes / si musica de foret si
 bi / a. mulū sapiētie defuturū In ea
 tamen nimū occupari / atra phica
 grauitate est. Nūquid enī vitū dece
 bit sapientē / pserim q caā in sexu
 muliebz turpitudis nō effugit no
 tam? Nā ⁊ salustius sempzonā re
 prehēdit nō quidem q saltare ⁊
 psallere s̄ q optime scīrit. Alit enī
 psallere ⁊ saltare elegantis q nōcē
 est probze Optime tū cantare si a
 tra leuitate possēt haberi plane desi
 derabile est. In oībus enī que sim
 plicē expetibilia sūt. quo intēsiōra
 sūt in qualitate boni / eo expetibiliō
 ra sūt. s̄ ex adiūctis possūt nōnulla
 esse suspecta. Lucius silla vir tāti
 nois optime cantasse traditur. sed
 totū libidinis ⁊ crudelitatis nota
 pstrinxit. Cathoni quoq; visū est
 bene cātate nō serij hoīs esse. Unde
 minutū marcū senatorē et fescēninū
 lem / cālū spaciatorē et fescēninū
 vocat. eūq; staculos dare hīs ver
 bis ait. Descēdit de canterio. inde
 staculos dar. iudicialia fundere.
 Et alibi Preterea cantat ubi colli
 buit. interdum grecos versus agit /
 iores diat / voces demutat / staciu
 los dat. Porro illa voluptas au
 dium grata honestati que virtutis

est amica / aut non est conscia turpi
 tudis. Oculoz vero voluptas hyl
 triones introduxit ⁊ nimos. quod
 ⁊ scipio african⁹ emilian⁹ in orati
 one cōtra legem iudiciānā tyberij
 graeci nō mediocrit̄ rephēdit. Do
 cent̄ p̄lugias ihonestas. cū anecdu
 lis ⁊ s̄burra psalterioq; cunt in lu
 dū hystriōnū. discūt cantare q ma
 iores nostra ingenus pbzo dua vo
 luerūt. Eūt in quā in ludū saltatori
 um inter anecdos / v̄gines pueriq; i
 genu. Hec cū michi quis q narra
 bat. nō poterā aīm inducere. ea libe
 ros suos nobiles hoīs docere. Sz
 cum ductus sum in ludū saltatoriū
 plus mediūssidius in eo ludo vidi
 pueris virginibusq; ducentis. In
 hīs q me reipublice maxie misertū
 est. Vidi unū filium petitoris puez
 bullatū nō minorē anis duodecim
 cū crotalis saltare. Crotalē grece
 pulsus diat. ⁊ inde ambala sic diat
 tur. vel musicū notat instrumētum
 qd in sono vocē aconic imitat. Nā
 ipsa apud egiptios crotalē appella
 tur. Crotala quoq; diātur sonore
 sperule. q quibusdā grauis interpo
 sitis p q̄tate sui ⁊ spē metalli va
 rios sonos edūt. Quā saltationem
 ipudicus seruil⁹ honeste saltare nō
 possēt. Patet ergo q̄to affectu i
 gemuerit african⁹. q vidisset am
 crotalis saltare filium petitoris id
 est candidati. quem ne tamen quidē
 spes ⁊ ratio adipsē magistra
 tus quo tempore se suosq; ab omni
 probzo debuit vindicare potuerit
 roccē / quo min⁹ faceret qd scilicet
 turpe nō habebatur. Nam ⁊ ab ea

quo optimis moribus in urbe vivebat
 tur se inter duo bella punica inge-
 nus filij senatorum in ludum saltatori-
 um comēbāt. et illic crotala gestan-
 tes saltare discēbant. adeo quidem ut
 ab herodias conuiujs nequaquam arce-
 retur saltatoriū ludū. Nam et socra-
 tiū simposiū ab auctoritate phozū
 qui illic conuenerāt celebrē est. et ta-
 men nō defuit qui sibi illozū supalio-
 peteret salernā intercomitti. ut pue-
 la supra naturā mollis. canora dul-
 cedine et saltationis lubrico illece-
 bris exerceret phantas. ¶ Ceterū
 hystriones nō inter turpes habitos
 a cetero auctor est qui sicut funis albi-
 nus refert rosio et esopo familiaris
 usus est. adeo quidem ut res ratio-
 nesque eozū sua solertia tueretur. Quod
 tñ ex alijs multis tum epistolis de-
 claratur. Nam illa orō celebrata
 sui innotuit. in qua plim romanum
 obiurgat. quod rosio agente tumultu-
 auit. Et quidem constat cū ipso hystri-
 one contendere solitū. utrum ille sepius
 eandem sententiam varijs gestibus effice-
 ret. an ipse per eloquentie copiam sermo-
 ne diuerso pernuāaret. Que res ad
 hanc artem sue fiduciam rosio abstrax-
 it. ut librum conscriberet. quo eloquen-
 tiam cū hystrionia compararet. Is
 est rosio qui etiam carissimū sille
 fuit et anulo aures ab eiusdem dic-
 tatore donatus est. Tanta autē grā-
 fuit et gloria. ut mercedē diurnā de
 publico. scilicet denarios sibi gregalibus
 solus acciperet. Esopū quoque ex pari ar-
 te ducentes sextercium reliquisse constat.
 ¶ Sed utinā si hystriones vidē-
 ob auctoritate ciceronis et predictozū

heroum. In cetum sapientium admit-
 tendi. elegantur rosio similes et
 esopo. qui et sine facere quod tamē
 illi nouerant. vel intelligere liberos
 sciant et amatores sint potius quam im-
 pugnatores litterarū. quos nemo
 unquam sapiens aut bonus odio habuit.
 ¶ Ciceronem refert valerius litteras
 contempsisse et in contemptu ipso fuis-
 se fontem habundantissimū leatum.
 ob hoc forte quod studium negocijs
 postponēbat. Nam institit eis eā-
 dum contempsit. Ipseque contemp-
 tus ciceronis multozū studio studi-
 osior est. Non facile tamen credide-
 rim ad hoc quod impelli posse litte-
 ratum. ut hystrioniam profiteatur.
 licet facile inueniantur plurimi.
 quos nō pudet agere et impleat for-
 didum hystrionem. Gestus siquidem
 exprimūt. rerū utilitate deducta.
 ¶ Fertur beatus iheronimus tres a
 mēsa derivos exclusisse. quod ipso in
 compositos vidit. turpe duens ho-
 nesto et graui viro in eius portio ali-
 quem incompositū inuenit. Et quidem
 hoc laude maior dignū est quam si ut
 ab eis laudaretur admitteret. Licet
 autē aliqua sit oculoꝝ voluptas in
 talibus. vix sine turpitudine exerce-
 ri poterit. vel admitti. Est et illa vo-
 luptas in viro graui notabilis ex cau-
 sa luxurie que ornatum suū in pre-
 tio vestium aut colore a forma a vlti-
 nouitate consistere opinatur. Ut eni-
 ait ethicus malinus tunias dimis-
 sis ambulat. est qui vnguem ad ob-
 scenū dimissis vsque factus. alter so-
 lis lineis brume horrores excludit
 et dum omnia gelu constricta riget.

tenui sudat in sidate et illi9 delicias
 eadē bombian9 vrit pānus aut pre
 mit. hic cepa tunicator. densat9 pel
 libus et epitogijs. danudi penulā
 supduat. ⁊ quasi cōglobatus in or
 be rotulari q̄ incedere magis ydone
 us est. Ille nūc vtitur penula. nūc
 capestra. id solū agens. vt alijs dis
 sinulis habeat. Ille tantas exqui
 siti ornatus affectat mūdicijs. vt
 nimio splendore cultus operosi ad
 sordes videatur accedere. Quicquid
 eni debeat. et quodāmodo pollue
 aut potius expellit honestate: sordi
 dū est ⁊ habendū in sordib9. Nō ta
 mē arguitur quod necessitas intro
 duat. quia non omnes oīa possūt.
 Et est cuius natura exigit. vnde a
 lius oneratur. aut quod oīo ferre
 nō p̄t. **H**oc at̄ phia precepit ob
 seruari. vt quisq; in oīb9 fugiat no
 tam. indicens actioni reatitudinē ne
 sit reprehēnsibilis. sermoni cautela.
 ne sit at̄ceptibilis. habitui mode stia.
 ne sit notabilis. Intemperantiā nāq;
 nota conuincit. In hodiernū diē ac
 quitur intemperico hortensij. a quo is
 dealbati adhuc dicūt hortēsiani
 non q̄ primus. sed q̄ preapū tali
 um fuerit. adeo vt suffecerit ad no
 tam sui seculi. vix vtiq; alloquio ex
 professo mollis ⁊ ipzoāntu ponēs
 omnē decorem suū. fuit eni vestitu
 ad mūdiciā curioso et vt bene amic
 tus iret faciem querebat in speculo
 vbi se intuens togam corpori sic
 applicabat. vt tigas ne forte. sed
 industria locatas artifex nodus as
 tringeret. et sinus ex cōposito deflu
 ens modū lateris ambitet. **I**s

quondā cū incederet elaboratus ad
 specūe college de iniurijs diē dixit.
 q̄ sibi i agustijs obui9 offēsu fortu
 ito structura toge destruxerat et capi
 tale putauit q̄ in humero suo locū
 tuga mutasset. Nichil tale sapien
 te deceat. aut virū probū ymo ⁊ ma
 trone honeste. et virgines nupture
 faali9 et felicius ob dote forme tan
 tā cultus sui sollicitudinē erubescūt
Virū itaq; est qua impudentia
 et tatis nostre cultus gestare de coroz
 vix nūribus rapuere matres. Quid
 ergo q̄ milites. q̄ q̄ clerici? Si q̄
 dem hec omnia fallacē meretricijs su
 cū et maliciā imitantur. Quid ergo
 viro cū speculo nisi in eo casu quo
 illud platone gestasse testis est fla
 uian9. vt vidēt in eo quātū peregrī
 natio. studij feruor. acumen tēporē/
 processus etatis / de naturali statu
 mutasset / facit iudicio. que bona ⁊
 mala fidelissime protestatur. Hoc
 quidē egit. vt seruaret. aut releua
 ret naturā. ne labore et dicta insue
 ta corrūperetur. **V**t aut̄ ad alia
 trāseamus quis istorū qui dotes bru
 torū affectat brutus esse dignetur
 Aut cui non preponderare videbitur
 si collatā sibi pre illis conferat rati
 onē? Nūquid virū amator / leo vel
 let esse aut pardus? Dicant philo
 sopher q̄ lincis aut panthere odore
 animalia cetera sequūtur. Illos ta
 men qui musco ⁊ speciebus exote
 ris placāt olfactū ⁊ prouocant vel
 le si possent non arbitror in panthe
 ram aut lincem transformari. Non
 vtiq; credam q̄ qui satyrum induit
 satyrus esse velit. Sed nec ipsi qui

seipfos poluunt + pauonis in se pote
runt transformare colores. Con
tinant hij et potius musice melos
pro viribus expleat. nemo eorum
philomenam equabit ante psitaai
Nonne ergo indecens et probro
sum est humane celsitudin. si postpo
sita dote sua in qua preualet/ ad ali
enas in quibus superatur aspiret?
Verum si moderatio adhibeatur +
in hys interdū voluptate sensuū
sati. + sapienti nō arbitror indeco
tū. ¶ Ut sepe numero dictū est nich
il deoz est sine modo. Nam + oia
ri interdū familiare est sapienti. nō
tamen ut virtutis exercitiū euas
cat. sed quo magis vigeat: + quodā
modo recreetur. ¶ Siquidem lelus +
seprio illud par amoris isigne simul
lectitabant. et sicut remissionis eoz
certissim⁹ testis sceuola auctor est a
uilibus fatigati negocijs pila lude
bant. ¶ Idem quoq; sceuola alce et
calaulis interdum vacasse traditur:
cū bene ac diu iura ciuium. + ceremo
niasq; deozum ordinasset. ¶ Ut enim
in rebus serijs sceuolam ita in lusi
bus hominem agebat quem ream
natura/continui laboris patientem
esse non sinie. ¶ Idq; vidit socrates
qui nullā sapientie partem dicitur
habuisse ignotam. Ideoq; non eru
buit tunc cum interposita arondi
ne curib⁹ suis cū paruulis filioli
ludēs ab alapiade risus est. ¶ Home
rus quoq; celestis vates ingenij nā
aliud sentit vehemētissim⁹ achillie
manib⁹ canozas fides optando. nisi
ut eaz militatē robur leui pacis stu
dio relaxaret. ¶ In sūma hystriomā

salutatoria. + h⁹ modi lenocinia ex
ercere. leuitatis aut turpitudinis ē.
sed delectari in eis. nūc ad oia. nūc
ad flagicia accedit. Si enim modest
te fiat ad recreationem sub oia di li
tencia excusatur. Si ad lasciuētis
anini voluptate/cadit i crimē. Hec
aut faillime distinguit. loci. t⁹ p⁹.
modi. p⁹ sone. + cause super⁹ memo
rata descriptio. quam forte potest ni
mis reuoluerē lingua verbosior. sed
eam mens cauta reuoluerē nimis a
continere nō potest. Hec est ei fons
+ origo tot⁹ modestie. sine qua nich
il i officijs exercetur. Ab hac alios
alia de cere vel de decere certum est.
Nam q; turpe bonis scio tūq; de
cebit crispinū. ¶ Perspiciat ergo ce
rozis ē ad fundamentū fame. + glo
rie cōsumere vitā in talib⁹ que aut
oiaose occupationis sunt. aut flagicia
osa negocia. Profecto sic delinquer
tū participes est qui eozum lasciu
am exhibet / et auctor videtur esse
luxurie aliene qui eam maunt pro
sequi sūptibus vel fauore. q; psequi
inreparatione adhibita / + sūptib⁹
denegatis. Siquidem ambrosius
auctor est. quia qui talibus donat.
peccatum grande cōmittit. hoc eni
fouet in eis. in quo nequissimi sunt

¶ Capitulum de avaritia
De frugalitatis cōmendatione. et
nota quintiliani in senecam et quo
modo frugaliter possit auaricie sus
picio deuitari

Luxuriam persequi videtur
ad laudē frugalitatis. michi
q; ab isulsiis iepte viuētib⁹

et indiscreto loquentibus illud publici
 dodi sub sanando ingeritur. quia fru-
 galitas boni tumoris miseria est.
 Hi sunt qui dum luxuriam vitare
 nolunt vel nequeunt/ quicquid pro
 virtute dicitur: auaricie patroaniū
 putant. Decus quidem est. Luxu-
 riam per se turpem nemo ambigit
 Et licet frugalitas sit. tanquam virtu-
 tum bonorumque operum origo laudabi-
 lis/ non tamen omnibus placet. nec
 credunt auariciam malicie fontem
 posse vitari: nisi et frugalitas fugia-
 tur. Nempe indoctorum hec opinio est.
 Et enim ait ethicus Dum vitant
 stulti vitia in contraria curunt. rec-
 dentes a medio vitiorum que regio
 virtutis est. Sunt tamen quibus
 frugalitas est inhibita ut quorum na-
 tura prodigiosa est ad auariciam. Sunt
 tamen quibus est indicanda calcaus
 non quia sua prodigunt et ratione con-
 tempta effundunt. non discernentes
 quid usus sit vel abusus. Quo qui-
 dem temperamento usum esse seruū
 opidiū canusini in ultimo elogio.
 cum filios peste contraria videret oc-
 cupatos/ refert oratio. Simpliciter
 tamen constat frugalitatem in bo-
 nis numeranda. de pote illam que sa-
 turno regnante regna aurea tempe-
 ravit. et eorum omnia dispensa-
 uit officia. Hec est que a strea et pu-
 dicitiam in terris diuiciis tenuit do-
 nec eas inualecente luxu/ regnante
 ioue ad superos contigit euolasse.
 Nos hec fabula respicit. ut sciamus
 sine frugalitate non posse iusticiam
 aut pudiciam conseruari. Siquidem
 necessitas exercendi luxus excludit

iusticiam. et exercitij voluptas pud-
 iciam propellit. Ait enim Qui festi-
 nat ditari. non erit innocens. Illud
 tamen dodi nequaquam denigrat fru-
 galitatis honorem. sed videtur po-
 tius commendare decorem. Constat
 enim nequaquam malum esse quod in
 patroaniū et excusationem sinistra-
 tumoris assumitur. Sic fuscus co-
 lor nigri extenuat. et quod turgidum
 est nomine plenitudinis honoratur.
 Est autem frugalitas virtus mo-
 deratrix utendi et abutendi ignara.
 Nichil gelide ministrat aut timide
 sed ei tamen ratio constat impense.
 Rebus quidem sed sibi magis patet.
 Nichil aut nimium subtrahit vsui
 sed luxurie omnino nichil indulget.
 Siquidem diligentissima est. Pos-
 sunt ad commendationem eius suffice-
 re que zenonis/ que socrates/ que plato
 que aristoteles/ que omnium philoso-
 phorum chorus de frugalitate serua-
 da tradiderunt. Sed quia hec pue-
 tista nomina sunt. aut eorum non
 sunt precepta celebria vel seneca nos-
 ter audiat. qui eam tantis laudi-
 bus effert. ut quisquis aliquid om-
 nino adiacere septauerit. oiaia que ali-
 quid agere rectius videatur. Sunt
 tamen qui cum contempnere aude-
 ant. antonianam auctoritate freti suū
 ex eo nobilitantes iudicium si ei de-
 trahant qui plurimis placet. ut a-
 pud indoctos eorum gloriam videatur pro-
 uerere quorum virtute nequeunt imitari.
 Michi enim de sipe videtur que queat
 et se auti non veneratur eum que et apli
 familiaritate metuisse stat et a doct-
 tissimo patre iheronimo in sanctorum

archalago positū. Ut tū q̄ de quin-
 tiliiani possis iudicare iudicio. Vba
 ip̄i q̄ scriptozib9 enunciat̄ in sug-
 gillationem senecae posuit. hec sunt
 Ex industria senecam in omni gene-
 re eloquētie distituli propter vulga-
 tam falso de me opinionē. qua dāp-
 nate eū. q̄ inuisū quoq; habere cre-
 ditus sum. Quod accidit michi dū
 corruptū / 7 omnib9 vicij9 fractū di-
 cendi gen9 reuocare ad seueriora iu-
 diaa contēdo. cū iam sol9 hic fere in
 manib9 adolescentiū fuerit. quem
 nō equitē omnino conabar exalte-
 re. sed potioribus preferri non sine-
 bam. quos illi nō desiterat inesse-
 re / cū diuersi sibi cōscijs generē pla-
 cere se in dicendo posse in quibus illi
 placere diffideret. Amabat eū ma-
 gis q̄ imitabatur tantūq; ab illo
 defluebat. quātū ille ab antiquis
 descendebat. Forēt enim optandū
 pares ac saltem primos. illi viro si-
 cri. s; placbat propter sola vicia. 7
 ad ea se quisq; dirigebat effigenda
 que poterat. Deinde cū se iactaret.
 eodem modo dicere senecā infama-
 bat. Cui9 q̄ multe alioquin 7 mag-
 ne virtutes fuerūt. ingeniū facile 7
 copiosum / plurimū studij / multa re-
 tū cognitio / in qua tamen aliquā ab
 hijs quib9 inquirenda quedā mada
 bat deceptus est. Tractauit eam
 omnē fere materiam studioz. nam
 7 orationes eius 7 poemata et eplē
 et dyalogi serūtur. In phiā parum
 diligens / egregi9 insectator vicioz
 fuit. Multe in eo dareq; sententie.
 multa etiam mozum genera legen-
 da. sed in eloquendo corrupta plera

q; atq; eo p̄niciosissima. q̄ habuā
 bat dulab9 vicij9. velles enī eū su-
 o igenio dixisse alieno iudicio. Nā
 si nil equaliū contempisset. si p̄z
 nō conuipisset. si non sua oīa amos-
 set. si rerum pondera minutissimis
 sentētijs nō fregisset. cōsensu potiq;
 eruditorū q̄ p̄uerozū amozē cōpro-
 baretur. Verum sic quoq; iam ro-
 bustis et seueriore genere satis se-
 matie legendum. vel iteo q̄ exerce-
 re potest utrūq; iudiciū. Multa enī
 vt dixi probāda in eo. multa etiam
 amiranda sūt. Eligere vero cure se-
 quod v̄tinā ip̄e feciss;. Digna enim
 fuit illa natura / q̄ meliora vellet qd
 voluit effeāt. Hec in senecam quin-
 tiliān9. Sed an recte senserit sapiē-
 tior iudicio derelinquo. Hoc tamē
 quod ei ascribit mozum multa sali-
 cet elegātia. et si i eloquēdo corrupta.
 nequa q̄ arbitroz detrahēdū
 Moraliam ergo ei9 p̄cepta adnūttā-
 tur. 7 eo genere loq̄e q̄s qd ceterē
 p̄fert. et planū erit v̄tutū v̄nulos
 de purissimo fonte frugalitatis oriri
 legant̄ eplē eius / libri de beneficia
 is a demētia. illi quoq; quos de
 oratoz sūijs sub ymagine dedama-
 tionū scolariū illustrauit. et hij q̄s
 de naturalib9 q̄stioib9 edidit. 7 q̄s
 de phiā parū diligētes arguit. q̄nti-
 liān9 / vbiq; fidel̄ custos v̄tutis / vbi
 q; viciozū host̄ occurrit / tāq; v̄tiq;
 vt cū frōto s; q̄sdā nepos plutarchi
 cui9 memit i p̄mo iuuenalis sic frō-
 tois platani quulsaq; marmora da-
 mat̄. Sp̄ eū iquā sic asserit vnūsoz
 extirpare erroēs vt aurea videatur
 secula reformare 7 deos ab humano

genere epulantes eius opera reuocata
 tos/hominibus/contracta societate
 miscere. Consentiam facile laetitiam
 rem extitisse quintilianum. et acumie
 et grauitate dicendi procedere. At
 ille diligentior est. et quantum in re
 thoricis viatur. tantum vincat in ethi
 ca Ipse quoque quintilianus in magnis
 et precipuis bonis / frugalitate du
 cit. et in commendatione eius tantus
 est: ut vel solus possit sufficere Quis
 tamen est qui non laudet? Quis non
 eam necessariam credit? Ne tamen a
 luxuriosis arguar auarus frugali
 tatis laudator. eam liberalitati cre
 do et fatere coherere. Cicero michi
 testis est. et iulius cesar et alij quos
 nemo tenacitatis insimulare presu
 met. Aduersus hanc multa super
 dicta sunt. et liberalitatis officia ex
 libris officiorum facile innotescunt
 ¶ De tamen liberalitatis inge
 mie facies denudetur. modus ille
 largiendi nobilior / et laudabilior
 est et absque gratulatione optimus
 qui spem remunerationis excludit
 Si quidem ad retributionem dare a
 liberalitate alienum est / et consentaneum
 auaricie. Nam fenerator. ut plerumque
 recipiat interdum aliquid prelargitur.
 ¶ De. M. roas Munera que senibus
viduisque ingentia mittis: vis te mi
nificum gargiliane vocem Sordidi
nihil est. nihil est te spurcior vno.
Qui potes insidias dona vocare tu
as Sic audis fallax indulget pisci
bus hamus. Callida sic stultas de
cipit esca ferax. Quid sit largiri
quid sit donare docebo. Si nescias
dona gargiliane michi. ¶ Vis ho

minem videre liberalem. vis veram
 et fructuosam largitatem audire? De
 flecte oculos ad eum qui vermibus sca
 tens iacet in sterquilino: et testa de
 fluente saniem de corpore radit. Au
 di quod loquatur vir iustus et timens de
 um. et recedens a malo. Non utique
 dicit cythara et lira et psalterium et
 sabuca. et omne genus musicorum in
 conuiuijs meis non dicit epulabar
 cotidie splendide. gustus pro oia cul
 ta querens sollicitudine multa contra
 hens unde conficerentur stercoza
 aut venter distentus facile in libidi
 nes dispumaret. Non dicit iduebar
 purpura et bisso opere plumario /
 affectas / et in lacis et plexu pecunie
 serum / falsis inanis vite obduxit y
 maginibus / et vestibulis fulgebam deau
 ratis arcibus varietate. Non dix
 it ad me confluebant undique medi
 ci. nuni. balatrones. hoc genus
 omne. venatores damosi. de volora
 rij. mendaces hystiones vau et pa
 rasiti. edaces. meretrices dolose. tu
 migeruli. falsiloqui. et relatores. aut
 contentores inanum fabulatum.
 ¶ Non dicit leones. vrsos albam et
 simias. et huiusmodi monstra aut
 probra nature. Quid ergo? Non
 ne hec sunt quibus nostre etatis li
 beralitas illustratur? Nunquid si
 ne hijs largitas esse potest? Hu
 merus inquit meus a iuntura sua
 cadat et brachium meum cum ossi
 bus conteratur. si negaui pauperi
 bus quod volebant. si oculos vi
 due expectari feci. si comedi buccel
 lam meam solus et non comedit pu
 pillus ex ea Si forte mansit peregnum

et hostium meum non patuit viato-
ri. Si desperi pretereuntem eo q
non habuerit indumentum ⁊ abs-
q̄ operimento pauperem. Si non
benedixerint michi latera eius. ⁊
de vellerebus ouium meorum cale-
factus est. ¶ Vtrum tibi videtur
liberalior hic an anthoni⁹ qui libe-
ralitati satisfieri posse nō credidit.
nisi gulam et totius luxurie vicia
procuraret? Vides ne quia multi-
plicia via potest auaricie suspicio fru-
galiter declinari. ¶ Hospitalita-
tis bonum commendat apostolus
p̄ quod deo adeo officiosi hospites
placuerunt. ut etiam angelos hos-
picio recipere mererentur. ¶ Abraham
descēdit in via viris occurrit. ⁊
exercende liberalitatis optans gra-
tiam angelos in hospitiū/humili-
tate victos ⁊ precibus introducit.
Eis tamen incentiua gule nequa
q̄ apponit. nec vitulum quē de ar-
mento tollit impendit. ⁊ cor-
tum arte fecit esse troianū. ¶ Loth
quoq̄ luxurie punitores angelos/
deuotione urgente in domū suam
egit. Et licet eis ad gulam aliam
ve luxuriam nō seruiret. nil tamen
defuit caritati. adeo q̄d ut sodomi-
tarū furori virgines filias q̄ hospi-
tes mallet exponere. ¶ Cū in domo
thobie dies festus ageretur. vade-
inquit ⁊ aduc aliquos de tribu nos-
tra timentes deum. Neq̄ diem
festū agi posse putabat nisi aliquē
ad domesticum cetum caritas adie-
asset. Sed in hijs omnibus eadem
est ordinate dispositio caritatis.
Quos enī per viam descēdētes

aspexit abrahā. illis potiorē fuit
auctoritate. q̄ in via mox lege scz
dñi gradiūtur. Et recte descēdētes
scribūtur quos ad visitationē et p̄-
bendam materiam promerendi ad
conspicuum fidelis patrifamilias
gratia destinauit. Sic ⁊ iste p̄mo
tribum suam agnoscat que domini
specialiter agnoscebat. et in eaispa-
illos ceteris presert non quos san-
guis aut lenocinia mundi exmani-
ti commendant. sed quos diuinus
timor illustrat. Non utiq̄ ventilo-
quos et vaniloquos ⁊ vir sanctus
asciuit. sed eos qui dei quē colebat
ymaginem preserebāt. ¶ Sed nū-
quid dici festiuitas fratrum ceteris.
aut opulenta eduliorū a gerēdis
pro more sanctū hominem retarda-
uit? Vtiq̄ in ipsa leticia quiuantū
incompat⁹ a fratrib⁹ hebreū quē ab
impijs percussū audierat. post solis
occubitu quia ante nō licuit. p̄fect⁹
est sepelire. Sed ventus est offensā
prinapis. dum expletet officium ca-
ritatis. Illi plane consimilis. qui in
se et sobole q̄ in hospitibus recipere
maluit. a condūbus luxuriosis in
signem iniuriam. ¶ Discipuli quoq̄
persuasionibus vsi sunt. ut domini
volentem ire longius hospitiū deti-
nerent. et nobis hospitalitatis for-
mam prescubentes exemplo cege-
runt eum vsiq̄ sunt ei locum cessis-
se primum. quem postea agnouerūt
dominū in fractione panis. Alias
nāq̄ delicias nisi quas forte necessi-
tas exigebat ei non legim⁹ fuisse
appositas. ¶ Britānia q̄q̄ nrā p̄dux-
it albanū ab officio hospitalitatis

propter eos aliquid ematur. cum
 ipsa ieiunia propter hospitem perfectio sol-
 uat. et in multis de rigore suo pluri-
 mum indulgeat caritati. Echius quo-
 que in eo fidelis et familiaris videtur
 insistere. Virtuti. quod statuit. ut ea que in
 tuis sunt hospitibus hylari modestia
 opponantur. quod domi non est. et ha-
 bet vianus ematur. Crediderim sa-
 cuis esse. et perfectus. ut seipsum paulu-
 lum virtus soluat. modestusque desipi-
 at. Nam et in loco desipere. ut ait echi-
 cus interdum dulce est. et tam virtuti
 consentaneum. quam humanitati. Augus-
 tinus quoque et iheronimus ad hanc tem-
 perantiam multa proponunt. Sed et be-
 atus gregorius. electione cuiusdam
 quasi auari reprobat. eo quod audierat
 ipsum ad caritatem domui sue exercendam
 neminem inuitasse. Nec tamen credi-
 derim quod tantus pater luxuriosum conui-
 uium vellet instrui inuitatis. Quis er-
 go ambigit auariciam frugaliter pos-
 se temperari? Aut quis audebit abra-
 ham loth. tobiam et iob. auaricie no-
 ta respergere? Beati iob de scrip-
 tionem audisti. nunc si vis audi quomodo
 marcus celsius describit antonium.
 Ingressus inquit ipsum offendunt
 temuleto sopore profligatum. totis pro-
 cordibus stertentem. uictuosos spiritus ge-
 minare. pedicatasque contubernales ab-
 omnibus spiritibus trassuertas inuolare
 et reliquas arcuacere passim. que tunc
 exanimata terrore ab hostium aduen-
 tu precepto exatant. antonium conaba-
 tur. nomen indamabant. frustra cerui-
 cibus tollebat. bladius alie ad au-
 rem. alie vehementius inuocabat. non
 nulle etiam feriebant. Quatum cum

omni uocem tantumque cognosceret. pro-
 me cuiusque tolli amplexu petebat.
 neque dormire exatatus. neque vigila-
 re ebrius poterat. sed semisomno sa-
 pore inter manus centurionum concubi-
 narumque iactabatur. Nec quidem aut ve-
 ra fuerunt. aut veri similia. Nichil
 enim huius neque credibilem fingi neque
 vehementius exprobari. neque mani-
 festius ostendi potuit. In summa ergo
 aut virtuti insistendum est. aut de glo-
 ria desperandum. Gloria siquidem a
 laude non prouenit.

Capitulum de amumquartum
 Quod nichil ad gloriam fructuosum est lau-
 de et fauore bonorum et maxime scrip-
 torum. et quod turpium familiaritas non
 tam prodest quam obest. et quod uno huius
 fias vel dicto gloria propagatur.

Interest sane inter cupiditas
 te glorie humane et cupidi-
 tatis ardorem. Nam licet pro-
 diues sint ut qui humana gloria ni-
 miu delectatur. etiam dominari arde-
 ter affectat. tamen qui uera licet huma-
 narum laudem glorie concupiscunt. tantum
 operam bene iudicantibus non displicere
 Refert enim plurimum. quis cuius et un-
 de placeat. nec est ab eo laudari gloria
 sui. cuius familiaritas ignominia retri-
 bet. laus unius studiosi multum proficit.
 et sufficit ad gloriam et multorum sepe
 commendatio infamiam peperit. In
 tethonias locus est celebris a con-
 uictu morumque similitudinem indi-
 cat et ab ea amicitie et commendatio-
 nis manare originem sepe proditum
 est. Nolo inquit sapiens ab huius
 laudari. quorum laus vituperium
 est. nec ab huius culpa uereor.

quorū criminatio laus est Cū ergo
 hystiōes mini. parasitā & huiusmo
 di ineptie hoīm nichil/iudice vita/
 laudabiliū probent. nōne perspicue
 desipientie est/illozum vt quis ful
 geat auacari fauorem. qui sordi
 bus obsiti sunt. & quozum grāa
 nisi per turpia acquiri non potest.
 huiusmodi monstas hominum am
 plissimum patrimonium pompeij
 & fere totius orbis opes atulit mar
 cus antonius & tñ eozum p̄onijs
 non clarescit s̄ eo sordidior occurrit
 posteritati Si vni9 sapientē. si scip
 tozis egregij grāz meruisset/ aliqd
 celebre illi9 manasset ad posteros.
Virgili9/marcelli atca magna
 virtutū merita perpetua glām/et
 poetica licentia fidē peruertēs hysto
 rie didonem licet pudicissima fuerit/
 hospitijs quē ex rōne tēporz videre
 non potuit incesto amore/ persuasit
 posteris fuisse corruptā f̄disus & eu
 rial9 nām nō attigissent etate: nisi
 eos obliuioni diuina maronis car
 mina subduxissent. Implet adhuc
 p̄missi fidē/ & noīa eozū situ nō pati
 tur aboleri. Diuite felices si qd me
 o carmia pnt Nulla dies vnq̄ me
 mori vos eximet euo. **Q**uid est
 ergo q̄ q̄ scurraz viliumqz manā
 p̄ozum ignominie / tanto sumptu
 conducant grāam/honestis vias
 peritūqz et maxime scriptozib9 pla
 cere non appetunt? Nunquid suas
 ineptias transmitti volunt ad poste
 ros. Ignotus esset lualius nisi eū
 epistole senecae illustrarent/laudib9
 celareis plus virgilius & varus lu
 canus adiecerūt q̄ imēsū illud era

tū quo urbē & orbē spoliavit. Ne
 mo prudētia itachi/aut pelide vires
 agnosceret. nisi eas homerus diuiso
 publicasset ingenio. **V**n̄ nil michi
 videtur cōsula9 viro ad glāz p̄perā
 ti. fideliū fauore scriptoz nichil stul
 ti9 q̄ captare tigellū qui nec suam
 potis est redimere famā. **S**ūt autē
 multa in morib9 bona de qb9 multi
 bñ iudicāt q̄uis ea multi nō habe
 ant. & quo rarioza eo p̄clariora sūt.
 per ea ergo nititur quidā ad glōz.
 ad imperiū. ad dominationē. Quis
 quis at sine cupiditate glorie (qua
 veretur hō bñ iudicātib9 displicere)
 dñari atqz imperare desiderat etiam
 per aptissima sceleca querit p̄ctūqz
 obtinere quod diligit Proinde qui
 glām concupiscit. aut vera via inni
 titur. aut arte dolis & fallacijs cō
 sedit. volens videri bon9 esse quod
 nō est. et ideo virtutes habēt/mag
 na virt9 est cōtēpnere glām. qz con
 temptus ei9 in conspā dēi est. iudi
 cio aut non aperitur humano. **I**n
 laudatōrib9 aut suis q̄uis parūpe
 dat q̄ cū laudant: nō tamē perūpe
 dit q̄ eū amat. nec eos vult fallere
 laudātes. ne decipiat diligentes.
Ideoqz instat ardentē. vt potius
 ille laudetur a quo habet homo q̄c
 quid in eo iure laudatur. Qui au
 tem glorie contemptoz/ dominatio
 nis est audus / bestias superat. si
 ue crudelitatis vicijs/sine luxurie.
Tales quidem teste magnopa
 tre augustino romani fuerunt.
 Nam cum eozum vicia perarant
 tur. gens nulla deterior / cum virtu
 tes: nulla potior inuenitur. Alias

tamē gentes nō crudeli dominio s̄
 māsueto subiugauerūt impio. 7 qd
 moderatio acq̄sivit. aut crudelitas
 aut luxuria pdidit. non enim exis-
 timationis amissa dominationis
 cupiditate caruerūt. sed hui⁹ vicij
 summitatem. 7 quandam quasi ar-
 tem nero cesar p̄m⁹ obtinuit Cui⁹
 tanta fuit luxuries vt nil putaret
 ab eo vile metuumdum. tanta cru-
 delitas / vt nil molle habere crede-
 retur. si esset ignotus. Nemo eo
 gulosior. nemo cautozum 7 hystrio-
 nū similiūq; magis gaudebat con-
 sortio. nemo luxuriosior. ¶ Si quidē
 vt se vendicaret a cultu et liberalita-
 tis ymagine. nullam vestem bis in-
 diuit. Quis tamen adeo perditus
 est vt ipm laudet? ¶ Demostenes
 anteq̄ virtus eius eloquij innotu-
 isset. cultus operosioris dicitur ap-
 petisse nitorē. sciens qz purpura
 caudiciū vendit. At postq̄ noticiā
 7 famam assecutus est eloquenāz
 toga contentus est / dicens se velle si-
 bi a se / potiq; q̄ a nitorē vestiu / aut
 cultu exquisito gloriā constare.
Omnia aristippum deuit color et
status et res. Quolibet indutus ce-
leberima per loca vadit. Quē enī
 p̄rius attollit honos / vilitas ali-
 ena non deprimat. Emendicatum
 laudis videtur esse suffragium. 7
 quod ab extrinsecis pendet. Prose-
 cto vnius egregie virtutis titulo
 quisq; durescit. q̄ splēdidissimo lux-
 urie indumēto 7 omnilenoānio va-
 nitatis. ¶ Cum ergo victus om-
 nis a se polleat. iusticia datus eni
 testat. huius rei / temistodles testimo-

nio est 7 exēplo. Qui cū saluberrī-
 mo consilio athenienses in classem
 migrare coegisset. perseq; rege 7 co-
 pijs ei⁹ grāa pulsio / ruinas patrie
 in statum pristinum reformaret 7 o-
 pes / clandestinis molitionibus ad
 p̄ncipatum grēcie capescendū nutri-
 ret / dixit in cōdōne se habere rem de
 liberatione sua prouisam / que si for-
 titur effectum nichil mai⁹ aut po-
 teti⁹ p̄lo atheniensi futurū asseruit
 sed eā vulgari non oportere. postu-
 lans aliquē dari cui tacite exponere-
 tur. Et ergo datus est aristides. vel
 vt alijs placet aristoteles et si sup-
 putata tempis ratio iudicat tenuis-
 todlem 7 aristotilem vocuos nō fu-
 isse. Is autē postq̄ cognouit eū vel-
 le incendere classem laedemonioz
 que subducta erat apud giteum.
 vt ea consumpta dominatio maris
 ipsis cederet. processit ad ciues et re-
 tulit temistodlem. vt vtile consiliū
 ita minime iustum animo voluerit
 E vestigio vniuersa contio clamat
 id q̄ iustum non est minime expe-
 dite. cumq; iussit desistere ab incep-
 to. Sic ergo edicto animū antela-
 ta est iusticia prudentie. ymmo et
 non esse prudentiam. sed potius
 calliditatem. cui iusticia aduersa
 tur. ¶ Zaleucus vrbe lodensium a
 se saluberrimis atq; vtilissimis le-
 gibus munita. cum filius eius ad
 ulterij crimine dampnatus scandū
 ius ab eo constitutum / veroq; o-
 culo priuari debuerit. ac tota ciui-
 tas / in honorem patrie / necessi-
 tatem pene adolecentulo vt re-
 mitteret. aliquādiu repugnauit.

Ad ultimum populi precibus euic-
tus. p̄sus suo exuto. deinde filij oca-
lo / vsum videndi vtrūq; reliquit
Ita supplicij modū debitū legi red-
didit equitatis amnucabili tempe-
ramento. se inter misericordie patre
et iustum legistatorem p̄tūsus. Nō
ne memoria talū fidelij inheret mē-
tibus auditorū q̄ si nebulonū alius
sent exccratum aut mutatoria vesti-
um / ignite multitudinis aspectib; in-
gressissent? Age quid solonis p̄tū-
tia meruit? felicitatis inquit iudex /
dies ultim; est / et appellationis ho-
norē sapienti confirmat rogus / si q̄
de reū iniuria debetur fortune phaz-
solus cōsecrat finis. Itē. Nichil hōi
metuendū. nisi ne pham finis exdu-
tat. Unde cū ex amicis quēdā gra-
uiter merentem videret? p̄duxit i ar-
tē. hortatusq; est ut p̄ oēs subiecto-
tū edificior; p̄tes oculos arā ferret
Deinde cogita nūc team inquit.
q̄ multi luctus sub hys teatis et o-
lim fuerint et modo versentur et in-
sequentib; seculis sint futuri. et mit-
te mortalū iā modū tanq̄ propria
deslere Quia si recte intēdas vrbes
nichil aliud sunt q̄ humanarū da-
diū miserāda consēpta. Rex etiā
ille subtilis iudicij / quem fecit auc-
toze valerio traditū sibi dyaxe ma-
prius q̄ capiti imponeret recentem
pannū diu considerasse atq; dixisse
o nobilem magis q̄ felicem pannū /
quē si q̄s penit; cognoscat? q̄ mul-
tis sollicitudinibus et periculis et mi-
serijs sit refectus. ne humi quidē ia-
centem tollat. Aristophanes quo-
q; nō oportere inquit in vrbe mueri

re leonem. Sin autē alit; sit. obsq̄
ei quēriti Monet enī ut p̄pue no-
bilitatis / et p̄tati ingenij iuuenes
refrenentur. nimio vero fauore ac p̄-
fusa indulgentia parti / quo min; po-
tentiam obtineant ne impediātus
quidē m / qd stultū et inutile sit / cas
obtreant vices quas ipse fouerit.
Aristoteles quoq; calisthenem au-
ditorem suū ad alexandzū mittēs
hortatus est. ut cum eo nūq̄ aut io-
cundissimeloqueretur. quo scilicet
apud regias aures. vel silētio tutior
vel sermone esset acceptior. At ille
dum alexandzū p̄sita salutatioe ex-
ultante obiurgat? et mores ei; stu-
det componere / vita p̄riuatū est.
Itē aristoteles de semetipso in neu-
tra parte loquēdū esse dicebat. qm̄
laudare se vani et vituperare stulti ē
Agegilans cum aduersus repu-
blicam laccedemonior; ortā seditio-
nem de nocte comprehisset. leges li-
gurgi continē abrogauit. que de
indempnatis supplicium sumi veta-
bant. Comprehensis autē et inter-
fectis fontib; et refugio easdem res-
tituit simul verūq; prudens ne sa-
lutaris aduersio. vel iniusta esset.
vel iuste impediretur. Hannibal
nauali p̄elio vict; / timens amisse.
classis p̄nas dare / offensam auer-
tit astutus. nam ex illa infelici pug-
na prius q̄ nūq; mali tomū vene-
rit. vñ ex amicis misit cartaginē
qui curiam ingressus quesuit statu-
an cum romanorum copijs que su-
peruenerunt. oporteret dimitti.
Senatu vero acclamāte oportet /
dimicauit iqt nūq; et superatus est /

nō relinquēs eis liberum ut damp-
 natēt factū/ quod ipsi iudicauerant
 faciendum. **S**ergias leonius/ pso-
 cratis/ & cōplurium magni ingenij
 viroꝝ/ pꝛeceptor. ea innocentia
 dixit: ut centesimo & septimo āno
 interrogatus quare tā diu vellet in
 vita manere. quia nichil inq̄t habe-
 o quod senectutē meā accuset. Hoc
 credo accidisse ex grā: & multa peri-
 tia litterarū/ quibus etate sua p̄sta-
 bat atea ut p̄mus in conuentu pos-
 sere ausus sit/ qua de re/ quisq; audi-
 re vellet. Unde & ei in templo delphici
 appollinis vniuersa grecia statuam
 ex solido auro posuit. cum ceteroꝝ
 ad id temp⁹ auratas collocasset. Oc-
 currit multa huiusmodi q̄ laudis
 vere poterūt p̄stare materia. si q̄s
 antiquoꝝ nascedita. vel facta stra-
 tegeminata. & strategemata quo-
 q; recenscat. Ceterz quia strategem-
 matum sepe mentio facta est. & res
 nois nō vsq; quaq; cunctis inotuit.
 valerius maxim⁹ strategeminata
 sic diffinit. ut dicat. quia est pars
 calliditatis egregia & ab omni rep̄-
 hensione procul remota. au⁹ opa/
 quia appellatione dix apte exp̄mi
 possunt/ greca p̄nuāatione stratege-
 mata appellantur. Proprie tamen
 strategeminata sunt. que ad rem p̄-
 tinent militarem. nam et ab eo di-
 cuntur stratilates. Que vero contra
 pprie appellationis notam/ ad res
 alias pertinent. Julio frontino tes-
 te strategeminata appellatur. Dis-
 tat enim strategeminata a stra-
 tegemate. quomodo genus differt
 a specie. **H**edit iterum publius

elodius. ut ipsius pauca subiciam.
 quozum vel mimū dixisse maius ē.
 & fructuosius ad gloriā/ q̄ fecisse qd
 faciunt/ qui seipos cūscerant ob in-
 anem laudis amorē. Ait ergo Qui
faciū accepit dando/ qui digno dedit
feras/ nō culpes. qd imitari nō po-
tes. Cui plus licet q̄ par est. plus
vult q̄ licet. Comes faciendus in via
 p̄ vehiculo est. Frugalitas est nuse-
 ria rumoris boni. Heredis fletus/
 sub p̄sona risus est. Furor sit sepius
 lata patientia. Improbe neptimū
 accusat. qui iterum naufragium fe-
 cit. Nimium altercādo veritas amitti-
 tur. Pars beneficij est quod petitur.
 si cito neges. Ita amici habeas ut
 posse iniuri fieri putes. Vetere fere-
 do iniuriam inuitas nouam. Nūq̄
periculū sine piculo vincatur. Necef-
 se est ut multos timeat. que multi
 timēt. Postremo vel tenui virtutis
 iudicio siue in verbo siue in ope fa-
 ma protenditur/ & virtute relicta q̄
 tustibet sumpt⁹ nō tam gloriā q̄
 ignominiam parit.

Capitulum deānum quintum
 Honestatem autē solam aut p̄ce ce-
 teris expetendam. et in ea tota libe-
 ralitati locum esse p̄cipuum/ & con-
 tra auariciā glorie plurimum ad-
 uersari. &

Sicut autem gloria que est
 ut aicroni placuit/ frequēs
 fama cum laude: a radice
 virtutis oritur et ipsius lumine dū
 taxat illustratur/ ita ignominia. cū
 fusio. et si quid aliud deceat a vicio
 trahit originē & p̄uētū. Siue ei tā
 sola honestas bonum sit. ut stōias

quibusdam placet. siue preceptum et
 pre ceteris expetendum / sicut asserunt
 in ipso. Hoc vsq; q; indubi-
 tum est. quia nichil expetendum ad-
 uersatur honesto. laudantur cetera
 et non insipienter optantur. ut bo-
 na valitudo. clarus sanguis. re-
 rum copia. sed nichil horum tur-
 pem. aut inhonestum hominem / fa-
 cit esse laudabilem. **S**iquidem
 de valitudine bona vires. de viribus
 temeritas. de temeritate violentia.
 de violentia stimulus ultionis. qua
 si odij et belloz fax accensa inflam-
 matur. sequiturq; iniusticie contemp-
 tus. legum preuaricatio. et conuulsi-
 o inquieti publici status. Clarus
 sanguis relatione parit. potestiam affec-
 tat. conuulcat inferiores. pares pre-
 nit. superiores habere dedignatur. la-
 q; tur gradia. totum tumet. alto mag-
 noz sanguine. tunc fecerit ipse aliqd /
 apud quod nobilis esse de beat sui ime-
 mor. eoz q; retro ee videt obliuisci-
 tur. et se in anteriora sine cultu virtu-
 tis ridiculis trasonis imitator exte-
 dit. Inq; ethicus. malo pz tibi sic
ter sitis / dumo tu sis. Ecce simul.
vulcanusq; arma capescas. De te e-
sit simile pducit achilles. Nolo
 eni ut i iuria sua dictu noster symo-
 nides opines. Attanis q; edit et
 gibus et capitolinis genosior. et mar-
 cellis et omnibus ad podium spectati-
 bus. et quasi a purioribus et feliciozibus
 omis exclusus erupit. germanis et
 vterinis. ut ei attestant loge nobili-
 or est. Credideram facile quicqd sin-
 tetu et defecationis nature in massa
 generis eius ab imo extitit. in ip-

sum ut quasi gentis sue stella pful-
 geat confluisse. Sed vero fetulencia
 et obscurus resedisse i germanis / et
 vterinis. letatur tamen sicut i clarita-
 te illis. sic in ppa abiectioe. ne no-
 bilitate generum cum res exegerit ex
 causa cognationis phibeantur. cu
 finitimis matrimonio copulari. Ces-
 serit ergo simonide / reges et psides.
 pnapes tribunos. centuriones. et p-
 mos puincia / sua mediocritate a-
 tenti. nitatur virtute sua / nichil in of-
 ficiis legitimis vile duat. aut ig-
 nonuniosu et culine si res exegerit
 no dedignatur habere memoria. a-
 pericia exerceat. et volunt. qz aiaba-
 muta no generosa putat quis nisi
 forda. Depe volucce. sic laudamus
equu faali cui plurima palma. fer-
uet et exultat rauo victoria arto.
Sed venale peius corinthi posteri-
tas et hirpini si rara iugo victoria se-
dit dominos precijs mutare iuben-
tur. Exiguus / tri toq; trahit oppredi-
a collo. Siquidem nobilitas sola e at-
 qz vnica virtus. ergo generositas et
 clari sanguinis lumē. et si ea mag-
 num quid esse per se symonides glo-
 rietur. nichil aliud sunt q; mozum
 manifestatio. gloriosa quidem si bo-
 ni fuerint / ignominiosa si mali.
 Hoc tamen vnum meo iudicio quic-
 quid ille sentiat bonum habet gene-
 rositas. q; necessitatem indiat pro-
 bitatis. **A**t rerum copia nunc aua-
 riciam accendit. nunc in exiciam et
 exterminium sui / luxuriam iustus-
 te. huius ingeniosa gula est. hec
 ad predam strepitumq; lucra suffra-
 gia vertit. ut sit venalis populus

venalis curia patitur. **H**ec vires sol-
 uit et utrumque sexum frangit in vene-
 rem. legibus et nature ipso relucatur.
 Hac abrogat. extinguit et sepelire.
 Hac infatuat. enervat et subvertit.
 lex ergo ipsi non est et ei natura fere
 otiosa et ebria est. Quicquid se natura non
 iuenit. Omnibus ergo seorsum placet/
 fractisq; enervi corpore gressus / et
 laxi crines. Et tot noua noia vestis.
 Queque virum quirit. Sed vana in hac
 dinatione luxurie inueniantur viri vel
 mulieribus similes. nature tamen aut le-
 gi obtemperantibus. Ex his patet quod
 nec valitudinis. nec generositatis.
 nec copie. laus prima est. sed virtutis
 cuius hec instrumenta sunt. et ideo ap-
 petenda. Siquidem non deest natura que
 virtute aut solam aut fecit pro ceteris
 expetenda. ei non expetenda fecisse in-
 strumenta. In eoque rectius videntur sen-
 tire paripathetia. quod cum virtute suis
 fateantur ad exercitium agendorum
 regere instrumentis. ipsa quoque instru-
 menta. Et si propter aliud fatentur
 expetenda. **S**ed etiam tamen placet sibi
 virtute sufficere ad beatitudinem. nec
 ego eos erroris arguo. sed expedi-
 tiorum dico pro instrumenta virtute.
Ceterum ut alias dixisse memini
 cum omnis virtus gratuita sit. libera-
 litas gratissima est. eo quod plus eius
 prodest et certe ubi facultas deest. ef-
 fundit viscera. id est proprium largitur
 affectum. Alioquin quando iuxta apos-
 toli in eo caritas manet. qui pulsa-
 te necessitate proximi mentis visce-
 ra claudit. **C**ontra ingratiissimum est
 et odiosissimum vitium quod nec effectum pro-
 dest alijs. nec affectum. Hec est auaritia

vitia / latentium indagatque / lucorum /
 manifeste parte audissima vorago.
 neque habendi frater felix. et cupiditate
 querendi miserima. Quid non mortali-
 tum peccata cogit aut sacra famas.
 herophile / viri vitam / auro distaxit.
 sua philippo vendidit gratia liberta-
 tem. Et in ipsam valerius max-
 imus hys exemplis inuehitur. Cum
 ad modum locupletis. munusculo be-
 filio / falsum testamentum quidam
 in gratia subiecisset / eiusdemque con-
 firmandi gratia potentissimos civi-
 tatis nostre viros. **M.** crassum et
 quinatum hortensium. quibus munus-
 culis ignotus fuerat. tabulis heredis
 inseruisset. quod quod euidens fraudis erat
 tamen uterque pecunie cupidus fraudis
 alieni munus non repudiavit. Quam-
 tum culpa quod leniter retuli. lamina ar-
 tue. ornamenta foris quod scelus vidi-
 tate debuerant in honesti lucri cap-
 tura iuitati auctoritatibus suis tex-
 erunt. **V**erum aliquanto maiores
 vires in quinto cassio exhibuit. qui
 in hispaniam sillium. et albinum pu-
 rinum occidendi sui gratia / cum pug-
 onibus deprehensus / quinqua-
 ginta sextarium ab illo. ab hoc sexages-
 partas dimisit. An ne dubites si al-
 terum tantum daretur / iugulum quo-
 que suum equo animo illis fuisse pro-
 biturum. Ceterum auaritia ante om-
 nes vitij septimuli precordia posse-
 dit. qui cum gay graeci familiaris
 fuisset. caput eius abscedens et pec-
 urbem pilo fixum ferre sustinuit.
 quia apimius consul auro ipsi repen-
 ditum edixerat. Sunt qui tractant
 liquato plumbo cum cautam parte

capitis quo ponderosius est expletes
 fuerat ille sediciosus. bono periret
 exemplo. diētis tñ scelestas famēs / in
 has vsq; iactās iniurias / esurire nō
 debuit. Odysmerita septimuli aua
 rīa. tholomei autem regis cypro
 tum prosequēda usū. nā cum anxīs
 sordib; magnas opes corrupisset.
 ppterq; eas periturū se videret. & i
 deo omī pecunia imposita nauibus
 in altum processisset vt classe pfora
 ta suo arbitrio periret & hostes pda
 carerent. nō sustinuit mergere aurū
 & argentū. sed futurū neas sue pmi
 um domū reuexit. Proculdubio hic
 nō possedit diuicias. sed a diuicijs
 possessus est. Titulo rex insule / aīo
 pecunie miserabile mācipium. Hec
 valerius. Sed possunt etiā nequi
 ora auarās inueniri exempla. Siq;
 dem pphē oculos / cupiditas exca
 uit / & pecunia corruptus apostolus
 dñm innocentem crucifigendum tra
 didit manibus impiorū. potest qui
 dem de turpiti verbis / sed nō satis.
 quia deformior est & turpior. q̄ vt
 ore humano possit exponi. Ideoq;
 & est auarīa studiosius dedinan
 da: quia tenatus inheret ab yma
 gine vtilitatis / & perniciosius nocet
 ab exterminio caritatis. Inde est q̄
 uidiālam & miserandam cum seni
 bus contraxit familiaritatem. vt q̄
 minus egent auidius cōcipiscant /
 & quo rebus sunt atius carituri: eas
 partius ministrent vtilitati. Nam
 & manus in iuuentute porrecta ad
 dandum: in senectute contrahitur. &
 que in iuuentute contracta est. aut
 nūq; aut raro in senibus dilatatur.

Cum vō eis beneficio nature / liber
 tas viāna imineat seipos vano ti
 more miserrime subiciunt seruituti.
 ¶ Siquidem diogenes ait. Indi
 genaa nature fortunam non timet.
 Beatus quoq; iheronimus. Grā
 dis inquit exultatio est anime / cum
 paruo contentus fueris. mundum
 habere sub pedibus / & omnem eius
 potentiam. epulas libidinosas & ea
 propter que diuicie comparantur.
 vilius mutare abis & grossiori tu
 nica cōpensare. Hec quidem lauda
 bilia sunt. si non fiant ad famam.
 sed ad conscientiam que omnia eq̄
 nimitē portat. ¶ Et enim ait teno
 phon. Cōscientia iusti scit maledic
 ta contempnere. vsus ergo rerum
 laudabilis aut culpabilis est / rerum
 dumtaxat differēda. Vnde diaspē
 nis. Pecunia profuso deus / auaro
 supplicium est. fugienda sunt inquit
 macrobius omnibus modis. & ab
 scindenda igne & ferro. totoq; artifi
 cio sepanda / lāguor a corpore. iperīa
 a ab animo. luxuria a ventre. a ci
 uitate seditio. a domo discordia & in
 cōmune a cunctis rebus intemperan
 tia. *

¶ Capitulum de aīum sextum.
De quatuor fluminib; q̄ de fonte
libidinis oriuntur epycuris. faciūt
q; diluuium quo fere mundus me
gatur & de aquis contrarijs & de
vestitus esau. *

Eo quidem hec vniuersa cō
 curunt vt ostendatur quie
 tum statum in rebus publi
 cis a pūatis nisi a fonte sapiēcie q̄d
 q̄d sentiat epycur; puenire nō posse

Hanc enim esse ortum deliciarum
 vberimū superius dictum est de quo
 quatuor virtutum flumina oriuntur
 Et diuerso et epyreoz ortus fontis
 suum habet libidinem quā ipse par-
 titur in quatuor flumina que irrigant
 vniuersā hanc vallem lacrimaz et
 miserie in quam cecidit est exul. qui
 quod libuit quod quod licuit facere pre-
 elegit. Et quod quasi vnus riuus est
 amor habendi quo ad sufficientiam
 rerū copia queritur in quo auaritia
 laborat. preter liatum possidere vel
 scire. At vero luxurie lenocinia dif-
 fundit. et defluit in varias volupta-
 tes dū ad tranquillitatis et leticie
 gaudia tendens aspirat. Tercius vi-
 res colligit. quibus creatur nature li-
 bertate. et cuiusuis molestie propul-
 sare possit iurias. et cum viribus habū-
 dauerit. prosilit in odibile tyranni-
 dis venā. Quartus ab appetitu ce-
 lebritatis et reuerētie. dū eminentia
 querit. fallaciter intumescit. Hec
 sunt quatuor flumina que infundunt
 et arcant orbem. et de fonte puer-
 se voluntatis scaturiunt. qui sedem ha-
 bet in imo et originem contrahit a
 luto vanitatis. Cū autem excreue-
 rit. diuersos ex se pariunt riuos et
 quasi intumescuntibus aquis diluuij
 mūdum obzūit. animātia perimūt
 et sic omnia delent. ut terra videri
 possit in solitudinem redigenda. nisi
 quia paucas id est octo animas re-
 surrectionis saluet filios domus dñi
 archa pseruat. Hijs sūt vtiqz quos
 ex omni carne dñs prelegit. Ve-
 tumptamē qui sūt in diluuiō aqua-
 rum multatū ad eum non appropi-

tabunt. Et quidem amor am-
 di de quo predictum est. has quasi
 mare altum fundit aquas et inua-
 lescente malicia volut kataractis ce-
 li apertis. varias pluit dominus in
 augmentum diluuij delinquendi
 occasiones. permittens. ut subtrac-
 ta gratia. qui in sordibus est sordes-
 cat amplius. et quem proprio com-
 mittit arbitrio quasi vltascens ferit
 Non quod appetitum amodi si tempo-
 ratus sit. dicā esse culpabilem. aut
 copiam rerum sufficientem. aut letici-
 am mentis. aut naturalē libertate
 amorē. aut eminenti mentum ductā
 i amine. sed nichil istorum quod pollicetur
 offert. eo quidem modo quo querit-
 tur. et tranū potius operatur effectus
 Hec autem omnia bona sūt. si eis
 docente gratia recte filius aduersus
 carnē luctans et sanguine. et a patris
 gaudij et exultationis benedictio
 utatur et eius quasi florido frugife-
 ro et iocundo induitur indumento.
 Si vero sanguine frater carnalis
 quod contempnēs matris gratie fami-
 liaritate. hec omnia motū indumēta
 vsurpet. nec frageat. nec deat. nec
 pascendo resiaunt. Et hoc est forte
 quod vestes esau placuisse scribuntur in
 iacob et eis ante non vsus. aut odo-
 rem suauitatis dedisse patri non sen-
 bitur esau. nam dū bonis abutitur
 sensibus integris. gratia esse non potest
 Ergo vana bonorum species nec
 exaltat. nec letificat. nec liberat. nec
 auaritia et tenodoxia. quedam
 superius dicta sunt. Vitium affecta-
 tio quodammodo hactenus mansit

intacta. Que si libertatis et celsi-
tudinis videatur offerre suffragium.
a veritate verusq; perniciosus ab-
ducat errantem. Hec est enim que
perniciosissimam inducat pestem. et
tyrannidis prociacans ortum. com-
pagem quectis et pax qua nichil
salubrius est. molitur extinguere.
Siquidem hec flumina caritatem
extingunt hys quibus vita nega-
tur. In hys tantalus laborat in sa-
bulis circa sacietate. et hmo pphie
degenau in hys aquis incepat sibi
Ditentes igitur ad aquas inuolat
oppositas. q a spu pfluunt absq; co-
mutatione gratis accepturus a gra-
dinu et lac. Quare inquit appedit
argentu no i panib; et labore vrm
non in saturitate Audite audientes
me et comedite bonu; et delectabie
in crassitudine aia vestra. no utiq; in
illa. in qua delectationem no habet
aia. sed caro In illa i qua recalatra-
uit dilectio. increpatur impinguat.
dilatatur. s; in qua benedicitur filiis.
ut in rore supuenietis gre; et pigre
dine liberi arbitrii/ voluntate dei pru-
denter intelligat. poteter impleat.
toleret pacieter. Hec itaq; impi-
guantes et dulces aque sut. et q ali-
as omnes tempant. quia hys sal-
ugine eaz; absorbuut lignu; crucis/
et dulcorauit eas. et sapiencie celestis
infusio/ castre in salute aiarum et saci-
etate/ feat esse potabiles. Hec quo-
q; liberat et totis tyrannidis iarsum
impediunt. aut premunt. aut puniunt
No ergo vane iures. sed veritas li-
berat. in equitate consistes. et licet va-
ritas promittat liberationem. vere

liberi nequaquam sunt nisi quos filius
liberauerit. Tu nature gre et glorie
distingue libertate et inuenies nulla
eaz; de vanitate contingere. nec tibi
conditio magis sevilis occurret. q
tyranni. Si enim vbi spiritus domi-
ni ibi libertas. miserama profecto
seruitute deprimitur quem spiritus
nequa exagitat.

Capitulum de amum septimum.
In quo tyrannus a principe differat
et de tyrannide sacerdotum et in
quo pastor. fur et mercenarius ab in-
uam differunt.

In quo princeps differat a
tyranno du reuolueret auc-
toze plutarcho institutio tra-
iani superius dictu est. et que princeps
sint officia aut reipublice membra
diligenter expositu. Vn facili; et pau-
tiorib; poterit innotescere que e regi-
one dicca sut de tyranno. Est ergo
tyrannus. ut cu philosophi depinxe-
runt q violenta dominatione popu-
lum premit. sicut qui legibus regie
princeps est. Porro lex donu dei
est. equitate forma. norma iustitie/
diuine voluntatis ymago. salutis
custodia. vnio et consolidatio populo-
rum. regula officiorum exclusio et
exterminatio viciozum. violentie et
totius iniurie pena Hec autem aut
violencia aut dolo impugnature. et
quasi aut leonis immantate vasta-
tur. aut draconis suplantatur in-
sidijs. Quocumq; autem modo id
fiat planu est gratia oppugnari. et
teum quodammodo prouocari ad p-
lium. Princeps pugnat pro legi-
b; et populi libertate. tyrannus nil

acum putat nisi leges euacuet et
 populū deuocet in seruitutē Ymago
 quēdā diuinitatis est p̄nceps. ⁊ ty
 rān⁹ est aduersarie fortitudinis et
 luāferiane p̄auitatis effigies Si
 quidē illū mutatur q̄ affectauit se
 dem ponere ad aquilonē ⁊ simulis
 ēē altissimo. bonitate tamē deduc
 ta Si enī bonitati studeret esse con
 formis. nequaquā potētie aut sapien
 tie gloriā p̄cipue moliretur. remu
 nerādi tamē auctoritate aspirauit
 fortasse coequari ¶ Ymago diuini
 tatis p̄nceps / amād⁹. ven erād⁹ est.
 ⁊ colēd⁹. tyrānus p̄auitatis yma
 go. plerūq; etiā occidēd⁹ Origo
 tyrāni iniquitas est. ⁊ de radice toxi
 cata mala ⁊ pestifera germinat et
 pullulat arbor / securi qualibet succi
 denda Nisi enī iniquitas ⁊ iniusticia
 caritatis exterminatur / tyrānidem
 paucaisset. pax secura ⁊ quies p̄petua
 a in eū populos possedisset. nemo
 q; cogitaret de sinib⁹ p̄duēdis Es
 sent etiā sicut magn⁹ pater augusti
 nus testis est. ita regna q̄eta ⁊ anu
 ca pace gaudētia. sicut in composita
 ciuitate / diuerse familie / aut ī eadē
 familia / diuerse persone Aut forte
 qd̄ credibilius est oīno regna nō es
 sent. que sicut ab antiq̄s liquet hys
 torijs iniquitas p̄ se aut p̄sumpsit.
 aut extorsit a domino. ¶ Et qui
 dem non soli reges tyrānidem ex
 ercent. P̄uatozum plurimi ty
 ranni sunt. dum id vitium quod ha
 bent in vitium effertunt. Nec mo
 ueat / q; reges / tyrannis / visus sum
 soāsse. quia licet rex dicatur a rec
 to. quod p̄ncipem dicit / tamen

appellatio ei⁹ ab vsu cadit etiā in
 tyrannum Inde est illud Quo po
 tuit populus quenq; perducere libet
 ascendi. supraq; nichil nisi regna re
 liqui. Et illud Spes michi p̄as
 erit dexteram tetigisse tyranni Et
 si officium / contra officium ⁊ recte
 viuendi regulam dia licet / senten
 tia vnius / omnium aperit officia.
 p̄mo viā tyrānozū Photinus is
 est / a quo ⁊ ipsi possunt nō imerito
 appellari photiniani. p̄m⁹ in mon
 stis pellee domus id est inter alia
 portenta egypti / imundicia ⁊ aude
 litate insignis. qui pompeium leta
 dampnari ausus. aut poaus mores
 tyrannozum sueta p̄sumptione
 exprimens ait Ius ⁊ fas multos
 fauunt tholomee nocētes Dat po
 nas laudata fides cum sustinet inq̄t
Quos fortuna p̄mit. satis acce
 de deisq;. Et uole felices / miseros
 fuge. s̄p̄dera terra. vt distant vt flā
 ma mari. sic vtile recto De p̄troz
 vis tota perit. si pendere iusta. in
 apit / eueritq; arces / respectus ho
 nesti. libertas sceletū est q̄ regna in
 uisa tuetur Sublatus q; mod⁹ gla
 dij / facere oia seue nō ipune licet
 nisi ai satis / exeat aula Qui vile
 esse pius / virtus ⁊ sumā potestas
 nō uolunt. semper metuet quem
 scia pudebūt ¶ Ergo respectus ho
 nesti et iusti / minimus est aut nullus
 in facie tyrannozum et siue celesti
 astia siue mundani sint. omnia pos
 se volunt. contempnentes. quid po
 tentiam antecedit hanc ⁊ sequatur
 Utasq; tamen hoc persuaderi vel
 lem; diuinum nondum exp̄p̄asse

iudicium. quo p̄migenis ⁊ senūni
 eorū inflatū est/ q̄d quia noluerunt
 cū possent. inflatū est/ ne possint eā
 am iusticie obteperare/ cū volūt. Nam
 ⁊ p̄uocubio dia solet. q: qui non
 vult cū potest. nō utiq; potest cum
 vult. Hui⁹ verbi ⁊ magn⁹ basilie
 ne auctor est. Rogatus enī a mul
 lierula. vt p̄ ea p̄ncipi intercede
 ret. carta eius accipiens sic scripsit
 p̄ncipi. paupercula hęc accessit ad
 me dicens me posse apud te. Si ce
 go possum: onde. Et dedit mulieri
 cartam. Que abiens dedit ep̄lam
 p̄ncipi. legensq; eam p̄ncips re
 scripsit hęc. p̄pter vos o pater sanc
 te volui muliercule misereri. sed nō
 potui pro eo q̄ tribus subiacet.
 Hęc vero rescripsit ei siquidē vo
 lens nō potuisti bene. vt cūq; se res
 habet. Si autē potens noluisti. du
 tet te xp̄s ad indigentium chor⁹/
 vt quando volēs / non possis. Sed
 organo suo quo semp̄ electis adest
 veritas / ne quaq̄ de fuit: Nam ta
 breui p̄ncips itē imperiali indig
 tiōe temptatus. duct⁹ est inter cap
 tiuos vincitus. vel pena sua satisfaci
 ens iniuste opp̄ressis. Oratione ta
 men basilij post sextū diē. de abduc
 tione liberatus est. descendente sig
 no imperiali sicut vir sc̄s optaue
 rat. Ita q; ⁊ tyranni nōc rex ⁊
 cōuerso interdū p̄ncipis noīe tyra
 n⁹ appellatur iuxta illud. P̄ncipes
 tui infideles socij furum. Et alibi.
 p̄ncipes sacerdotū cōsiliū fecerunt
 vt ihm dolo tenerēt ⁊ occiderent. q̄
 utiq; iusto legis iudicio debuerat li
 berari. Nam ⁊ in sacerdotio inueniū

tur q̄ plures id tota agenteo ambi
 tione/ ⁊ omnibus artibus eius/ vt
 sub pretextu officij suū possint tyra
 nidem exercere. Habet enī ⁊ res
 publica impioꝝ caput ⁊ membra
 sua/ ⁊ quasi aulib⁹ institutis/ legit
 time reipublice nititur esse confor
 mis. Caput ergo ei⁹ tyran⁹ est y
 mago dyaboli. Anima heretica. sc̄s
 mata sacrelegi sacerdotes. ⁊ vt v
 bo plutarchi vtar / p̄fecti religio
 nū impugnantēs legem dñi. Cor
 cōsiliarij impij quasi senat⁹ iniq̄ta
 tis. Oculi. aures. lingua. man⁹ ut
 erinus. iudices ⁊ legis. officiales i
 iusti. Man⁹ armata. milites violen
 ti. quos cetero latroēs appellat. Pe
 des qui in ipsis humiliorib⁹ nego
 cijs p̄ceptis domi ⁊ legitimis in
 stitutis aduersantur. Hęc quidem
 oia possūt a sup̄iorib⁹ faillime cōp̄
 hendi. Nichi vero nō debēt indig
 ri sacerdotes. si et in eis fatear inue
 niri posse tyranos. Alioquin quoz
 sum est illud p̄phetiā? Fili homin⁹
 p̄pheta de pastorib⁹ isrl. Prophe
 ta ⁊ dices ad eos. Hęc dicit dñs
 de⁹. De pastorib⁹ isrl qui pascebant
 semetipos. Nōne greges pascūtur
 a pastoribus? lac comedebatis. la
 nis opiebami. ⁊ qd̄ crassū erat occi
 debatis. gregē at̄ meū nō pascebat.
 Qd̄ isrlmū fuit nō p̄solidas. ⁊ qd̄
 egrotū nō sanastis. qd̄ fractū ē nō
 alligastis. qd̄ abiectū/ nō reduxistis.
 qd̄ pierat nō requisistis. s; cū austeri
 ta te ipabat̄ eis ⁊ cū potētia. ⁊ disp̄se
 sūt oues mee eo q̄ nō ess̄ pastoz ⁊
 fā s̄t in deuocationē oim bestioꝝ a
 gri. ⁊ disperse sunt. Quid sibi aliud

mercenarius est. nec quidem ouium. sed
 lucri cura habet. Canis utique mu-
 tus latrare non valens. ut vel clamo-
 re et tumultu/ lupum absterreat veni-
 entem. siquidem eum timet qui tempora-
 lium diripit facultate. et eum non atten-
 dit qui animam cruciaturus est in ge-
 hena. Ceas siquidem est ad grandi-
 a. et que nullius sunt perhorrescit.
 De his inquit De prophetis insi-
 pientibus qui sequuntur spiritum suum
 et nichil vident quasi vulpes in de-
 sertis prophete tui israel erunt. non
 ascendistis ex adverso. neque opposu-
 istis murum pro domo israel. ut stare-
 tis in prelio in die domini. Nichil enim
 in eis libertatis est. ut mundi potes-
 tates obloquantur. nichil virtutis.
 ut veritate in periculis tucantur. In
 omnibus lucrum. in nullis autem paucas
 querunt salutem animarum. dum in suis
 obtineant. dum ad ambitionis aut
 avaricie succedat votum. eorum que crisi-
 si sunt iactura contempnitur. fiat pax
 in diebus eorum. sint fetose oves. ba-
 ves crasse. promptuaria plena abies.
 et vasis onusta mensa. in ammiratio-
 ne intuentium splendeat. varie et pre-
 cioso suppellectilis operosus cultus
 abundet. honorentur et colantur a
 turbis. ditentur visitentur a subdi-
 tis. in muneribus. sit denique liberum im-
 pune et sine nota facere quicquid li-
 bido dictauerit. Ad singula dicant.
 euge euge. ut iuxta increpationem
 prophetica / luto absque paleis linisse
 parietem indurati parietem videantur. qui
 precipiente domino fuerat fodiendus
 ut rueret. et abominationes pessimi-
 me a domo domini disperirent. Hic

sunt qui consuevit puluillos sub capi-
 te uniuerse etatis cervicalia suppo-
 nentes. ut capiant animas. et lac
 comedant. lanis operantur ouium.
 et quasi in sompnum negligentie vel
 audacie induxerunt. Fur autem con-
 uincitur ab operibus suis. quia non
 venit nisi ut furem et occidat. et mac-
 tet et perdat. Inimicus utique perni-
 ciosus et apertus qui nec rem pasto-
 ris habet nec speciem. et nec ad lucrum
 pascit. sed suum lucrum reputat. eam autem
 occidit. Pastori itaque debetur amor.
 quia diligit/mercenario patientia.
 quia videtur amante imitari. furi
 vero non debet ecclesia nisi penam.
 Si sciret paterfamilias qua hora
 fur veniret. vigilaret utique et non si-
 neret perfodi domum suam. Vocem
 pastoris audiunt oues et sequun-
 tur. vocem mercenarii interdum au-
 diunt. sed cum qua non vadit ad
 vitam. sequi contempnunt. vocem furis
 aspernantur. horrent et fugiunt.
 quia in manu eius vident et in ore
 audiunt opera mortis. Siquidem non
 modo fur est et latro. sed lupus ca-
 pax. sequipeda leonis. qui rugiens
 aruit querens quem deuoret. Quis
 ergo illum non repellat aut saltem
 fugiat. qui ad hoc ouile ingreditur
 ut macet et occidat? Si quis
 inquit episcopatum desiderat bonum
 opus desiderat. Sed nescio quo pac-
 to res in contrarium versa est. ut cum
 omnes fere desideret episcopari. cum quod
 appetunt adepti fuerint. oio mar-
 cent. aut quod turpius est in vani-
 tatis opibus occupantur. Quanta cur-
 catur ambitione. volui quidem superius.

sed ut res se habet plene non potui
 explanare. et pfecto q̄ inutilit̄ mul-
 ti videntur in gradu optato/referte
 difficilius potero ¶ Unum tamen
 scio quia non ea auditate currit .
 ut pro alijs animas ponat qui for-
 tune munuscula . vel quod rectius
 dixerim gratie dei temporalia do-
 na. in hunc tamen concessa vsum ut
 promerentur eterna . recusant in
 necessitate fratribus erogare. Hęc
 tamen eē pastoralis officij formā.
 p̄mōstravit tam exemplo q̄ ver-
 bo pastorum p̄ncipes Ergo tanto
 currentes ambitu mercenarij prope-
 rant aut fures fici . Bene tamen
 agitur cū ouibus q̄ illius custodie
 demandantur . q̄ eas vel ad p̄mū pas-
 cat f̄da et i ipsi mercenarijs / gra-
 dus ⁊ differentie sūt Taxat quidem
 oēs res in captivā . s̄ hij in capti-
 vā veni ⁊ amant / illi res piscantur dū
 taxat p̄cepto p̄culo amant Et sepe
 turbat oia . quo piscandi ad votū u-
 berior succedat occasio Habebis va-
 riam suppellectilē / et cresci ut dicit fa-
 cultates / apud eos q̄ p̄dicat paupe-
 rem xpm . ⁊ qz suis nō cogitur si-
 p̄dij militatē / euāgelizat ut come-
 dat . ⁊ euāgelizat stipēdij abutit̄
 Calicē quē in quo ioseph augura-
 ri p̄suevit i sacri sin ore revolvit .
 s̄ nō descendit in manū Lingua siq̄
 de sacerdotis calicē eī q̄ in veritate
 est . et p̄figuratioē nois interpretat̄
 saluator mūdi . insitit̄ ut vaticin-
 tur abscondita / et fidelium mentes po-
 tet eo spū quo repleti discipuli v̄bū
 fidei et salutis eructantes in iudea . e-
 bzij reputati sūt . dispēsantes granis

sturnēt qd̄ in terrā cordis sui cōde-
 rat . et iam in castitate eloquij eoz
 fructum plurimū domino germina-
 bat Alij quidem sine euangelio de
 euangelio vivūt . et bene si vivunt
 tantum ut non luxurientur . Hos
 vix mercenarios dixerim . qui nō la-
 borant ut manducent . sed sine labo-
 re nō manducare quod necessitatis
 est . s̄ oīari et luxuriari de siccant .
 ¶ Omnib9 q̄dem q̄ pastozis exer-
 cent officium gratia debetur et reue-
 rentia / et qui xp̄istum quacūqz rati-
 one annuntiant . ⁊ lucrum faciunt .
 cum sua tamē ⁊ pro sua utilitate /
 animarum pastozib9 / et salutis dis-
 p̄satozib9 aggregētur . sintqz ami-
 ci . sint et venerabiles et patri leten-
 tur honore . ⁊ si mercenarij sūt mee-
 re de sua me nūq̄ p̄uabūtur auctore
 Utinā sit i istis qui v̄bū dei loquū-
 tur q̄ edificat eccl̄iaz dei vel ad lucrū
 f̄dō inuideo lucro si opa antecēdūt
 Qui vero sic inhiat lucris ut q̄ xpi
 sunt uniuersa p̄ceptat . et si nec he-
 resim doceant . nec contentionibus
 ecclesiam scindat . nec pastozis . nec
 mercenarij digni sunt . nec honore
 nec nomine . f̄dō loquor de lega-
 tis Ecclesiam romanam que p̄ns
 auctore deo et nutricula fidei et mo-
 rum est . et non potest ab homine in-
 dicari . neqz argui celesti p̄uilegi-
 o munita . relinquo intactam f̄dō
 enim credibile est . qz ea cōmittere
 presumant . vel dignentur . que de
 iure gentilium in p̄sidijs prou-
 nioz et pro consulib9 id est legatis
 cesaris constat esse illiata Quia ee-
 go ipudētia hoc acceptare audeat

discipulus crucifixi/ vicarius petri
 pastor animarum quod vigete in fide
 um discipulus vicarius imperatoris
 sub officio consulis rector corporum
 presumere non audebat? **P**ena repe-
 tendarum ex superioribus liquet et tam
 institutis legum quam hystoriarum exem-
 plis seculo nostro innotuit. et quod nisi
 in causa esculenti et potulenti iudicia
 a provincialibus accipere non lice-
 bat. ita tamen ut accepta nequaquam
 recederent in munere ratione. Quis
 ergo crederet quod patres ecclesie. iudices
 orbis? et ut dicam clarissima lumina
 mundi. diligant munera. sequatur
 reprobationes. provincialis conati-
 ant. ut exantiant. loculos exmani-
 ant alienos. ut suos solvant. ver-
 bis predicent paupertatem et crimi-
 nibus ad divitias properent/ bono-
 rum spiritualium dampnent comeria.
 ut cum eis dum taxat in talibus con-
 trahere liceat. id agentes ut omni-
 bus sint terrores. amentur a nullo/
 quietem torquent. ut faciant iras.
 humilitatem indicant et simulent.
 ut vendicent fastum. alienam pullan-
 tes et suam fouentes auariciam.
 dictantes largitatem. tenacitati in-
 sistentes. et ut pauca loca huius am-
 fractus et volumina spatiose complec-
 tar. cum sceleratis et flagitiosis omnibus
 ponentes porcionem aut flagitia vendi-
 cantes insolidum ut videatur conalium
 vanitatis. iniqua gentium synagoga
 ecclesia malignantium. in quorum manibus
 iniquitates sunt. et dextera eorum reple-
 ta est muneribus? **A**bsit ut hoc
 quisquam audeat suspicari. nec cadat in
 quemquam tantum scelus. ut ponat os suum

in celum. et primum quod non sunt putanda de-
 nudet Omnia eorum alba sunt et de ro-
 ra. nichil in eis est quod canino morsu
 pateat. aut sania. ut satyrius ait
 posticam veretur. **S**i tamen hec
 quisquam presumpserit ei vno validis-
 simo respondeatur argumento. cui re-
 sistere et contradicere non audebit oculus
 aduersarii nostri Quo inquit Opera
 inquit que ipsi faciunt. testimonium phi-
 bent de eis Si locum queris. effectum
 quo de cause sinceritate constat atten-
 de Cuius enim opus bonum est ipsum
 quoque bonum est. Si auctorem eum qui
 ait A fructibus eorum cognoscetis eos
 Non ei potest arbor mala fructus bo-
 nos facere. aut conuersim/ arbor bo-
 na malos fructus Possentque eis/ si quis
 tamen est. qui eis consentiat detrahē-
 dum plura proponi. sed in defensione
 eorum hoc vnum sufficiat. **C**onstat enim
 quia apostolorum oportet adorare
 vestigia. et illos esse ut patres hono-
 randos. volendos ut dominos qui eorum
 possident sedem et imitantur vitam.
 Illos potest hec pagina respiciat qui
 plures vestiantur pensilibus/ in sa-
 turitate disputat de ieiunijs/ et quod
 verbis astant/ operibus destruant
 In arcu eunuchi regine ethyopum
 clausis oculis scripturas loquuntur
 et lectitant. et eum qui sicut ovis ad
 occisionem ductus est. et os suum
 coram tondeute se non aperuit respi-
 cere dedignantur. aut nequeunt. nec
 discipulum veritatis interpretem
 donec descendant ad aquas quibus
 mundentur ab operibus mortuis de-
 dignantur colligere Utique licet scrip-
 turatum insideant rotis et pennatorum

animalium impetu/ perferantur. lin-
gua eorum cum de superioribus disputave-
rit. tercia lingit. nec scripturas intel-
ligunt. quia cor eorum non aperit sci-
entiam domini. qui aperuit sicut in ac-
tibus apostolorum scriptum est cor ludie
purpurarie. ut audiret ea que diceban-
tur a paulo. que fidelium/ humili obe-
dientia mandatorum. que disputatio de
verbosa deum timentibus innotescunt.
¶ Fur autem quis sit duplici ratione
colligitur. Nam ille qui de conversa-
tione terrena / per superbie scalam am-
bitionis et vitiorum gradibus innitente
in ovile ascendit. christo contempto id
est neglecta recta via et plana simio-
sis amfractibus liminaria suffodit.
aut parietum iuncturas irumpit.
aut per tegulas infusus illabitur.
profecto fur est et latro. ¶ Qui vero
christo aperiente hostium id est eccle-
sia vocante ingreditur. et postmodum
sub umbra pastoris efficitur perse-
cutor id est spoliatur mortatur. occidit.
et perdit. fur indubitatus est. ¶ Tu
vide in quo gradu ponendi videan-
tur quibus non sufficiat divini iurice-
liacia tondere et devorare preas / ni-
si secularium legum imploraret auxilia
et officiales principum facti. ea comit-
tere non verentur que facere alii qui-
libet publicanus erubescat. ¶ Interim
voluptati serviet aut avarie et qui
eos elegerunt. vel admiserunt in custo-
diam sui / depopulantur et premunt. mor-
tem eorum desiderant. quos foueri
oportebat in carne et spiritu. ¶ Tenet
profecto memoriter illud prophetiam
Ecce constitui te super gentes et regna
ut euellas et destruas et disperdas

et edifices et plantes. Que ergo pla-
tata iuenerunt nitantur auellere. ut
edificent sibi domum domini in muniti-
bus manibus. aut lingue aut obsequii.
ad eos substituatur explantatis quos
elegit affectio carnis id est aut geni-
tos a se aut sibi ab alijs carnaliter
genitos. Immensum hic aperitur opus
et via calamo dilatatur. sed subsisto
parces artificialis qui publicas aspec-
tibus ingeruntur. Si quis autem hic quip-
pam diu durius calumpniatur. si ea
que a patribus dicta sunt legent. mi-
chi facile veniam indulgebit. ¶ Si enim
tyrannus secularis iure diuino et hu-
mano perire quis tyrannum in sa-
cerdotio diligendum censeat aut co-
lendum? Quod si istud videtur acer-
bum / illum qui non nisi vera loque-
batur et dulcis / in patrocinium aduo-
cat beatum gregorium. qui acerbius
ista profert. Et ut a teo taceam.
hoc ipsis omnibus notum est. qui
a sacre prelati debent quod cum ipsi de-
linquunt tot mortibus digni sunt et
quos ad subditos perditionis exem-
pla transmittunt.

¶ Capitulum de amnoctantibus Mi-
nistros dei esse tyrannos et quid ty-
rannus et de moribus gregii caligule
et neronis nepotis eius et exitu v-
triusque.

Ministros dei tamen tyran-
nos esse non abnego qui
in utroque primatu salicet
animarum et corporum / iusto iudici-
o suo esse nolint / per quos puniren-
tur mali et corrigerentur. et exercean-
tur boni. Nam et peccata populi faci-
unt regnare proceritatem et sicut regum

testatur hystoria defectus sacerdotum
 in populo dei tyranos induxit. **S**i
 quidem primi patres et patriarche/vi
 uendi ducem optimam naturam secu
 ti sunt. Successerunt duces a moyse
 sequentes legem et iudices qui legem
 auctoritate regerant populum. **E**t col
 dem fuisse legitimum sacerdotes. **T**an
 dem in furore domini dati sunt reges.
 alij quidem boni. alij vero mali. **M**e
 tuerat enim samuel. et cum filij eius
 non ambularent in vijs suis. sed aua
 riciam et imundiciam sectarentur. po
 pulus qui fortasse et ipse metuere. a
 ut ei tales precessent sacerdotes. a
 deo quem contempserat sibi regem/
 extorsit. **E**lectus est ergo saul. regem
 tamen iure predicto id est qui filios
 eorum tolleret. ut faceret aurigas.
 et filias ut panificas fieret et focarie.
 et agros et predia. ut ea pro libito
 distribueret seruis suis. **P**opulumque
 totum seruitutis premeret iugo. **I**te
 tamen christus domini dicitur est. et tyran
 nidem exercens regnum non auisit
 honorem. **I**neussit enim deus timo
 rem omnibus. ut cum quasi minis
 trum domini cuius quodammodo gestabat
 ymaginem veneraretur. **A**mplius
 quidem adiciam. etiam tyranum gen
 tum reprobatum ab eterno ad mortem/
 ministri dei sunt. et christi domini appella
 tur. **U**nde propheta. **I**ngredietur por
 tas babilonis duces videlicet tyranus
 et dicitur. **E**go enim mandavi sanc
 tificationis meae. et vocavi fortes me
 os in ira mea. et exultantes in glo
 ria mea. **E**cce quia sanctificatos vo
 cat meos. et psalmus. non quod sancti es
 sent. sed domini aduersus babilonem in

plebant voluntatem. **A**lias quoque
Ecce ego adducam inquit nabugo
 tonosor seruum meum. et quia serui
 uit michi bene apud thyrum. **T**abo
 ri egiptum. **O**mnis autem potes
 tas bona quoniam ab eo est a quo so
 lo omnia et sola sunt bona. **V**identi
 tamen interdum bona non est aut
 patienti sed mala. licet quo ad uni
 uersitatem sit bona. illo faciente qui
 bene videtur malis nostris. **S**icut e
 nim in pictura fuscus aut niger color
 aut aliquis alius per se consideratur
 indecens est. et tamen in tota pictu
 ra decet. sic per se quedam inspecta/
 indecora et mala. relata ad uniuers
 sitatem bona apparent et pulchra/
 eo omnia sibi adaptate cuius omnia opera
 valde sunt bona. **E**rgo et tyranus potest
 bona quidem est. tyranide tamen nichil est
 per se. **E**st ei tyranus a deo accessus huius
 potestatis abusus. **I**n hoc tamen malo. mul
 tus et magnus est honoris usus. **P**atet
 quod non in solis principibus esse tyranide
 sed omnes esse tyranos. qui concessa desup
 potestate in subditis abutuntur. **P**otest
 si potestas accedat sapienti. qui rerum
 omnium nouit et habet usum. omnibus ho
 nis grata est et omnibus utilis. **S**i
 vero cadat in insipientem. et si bonis
 quibus omnia cooperantur in bonum
 mala esse non possit. molesta tamen
 ad modicum temporis est. **I**dem enim
 utrisque contingere. manifestum est.
 licet exigente malicia temporis nos
 tri. qui in nos flagellum domini ingere
 prouocamus. et malis id est insipien
 tibus sepius concedatur. **Q**uid e
 nim in rebus humanis romano imperio
 potestis potest vlla memoria recordari?

Si temporum series ab vrbe condi-
ta reuoluatur. illud inueniuntur ma-
li gessisse frequendus. Quis enim
grauo caligula augusti tercio succes-
sore terrore aut inmanior preter ne-
ronem. qui antecessores et successo-
res omnes turpitudine vite et inau-
ditis flagitijs superauit? Hic autem
caligula omnium flagitiosissimus.
tantum rexit. aut potius torisit im-
perium. ea quidem crudelitate ut
proprie inuidens felicitati. de con-
ditione suorum temporum queren-
tur. eo quod nullis insignirentur cala-
mitatibus publicis. Ille siquidem
ortu suo praauerat secula. qui dele-
re uenerat conditionis et mortis im-
perium. Licet enim hec immensitas
paucis ascriberetur augusto. christo
tamen potius ascribenda est. qui ci-
uis romanus iudicatione census as-
scriptus est. regnante augusto. Si
quidem euangeliorum et hystoria-
rum ueridica relatione constat. qui
a sub eo natus est auctor unicus pa-
tris. deus homo. uirginis filius
christus. cuius eterna dispositio
ad ueram pacem. et felicitissimi reg-
ni beatitudinem conscripsit electos.
cuius aduentus multis prenuncia-
tus est et patefactus iudicijs. Nam
ut orosius refert cum cesar iulio in-
terfecto. ex apollonia rediens urbem
ingrederetur. hora citate tercia. re-
pente / liquido ac puro sereno / arcus
solis ambiit. et hoc octauo idus ia-
nuarij die qui dicitur epiphaniarum
creditur accidisse. quo cesar primu-
iam portas sopitis finitibusq; omni-

bus ciuilibus bellis clausit. et au-
gusti adeptus est nomen. apicem
declarans imperij. ut pene unum
doceretur summa rerum et potestatis
esse quam monarchiam nominat greca.
Refert idem hystoriorum phylax quod cum a si-
alia rediens receptis legionibus a po-
picio et lepido / triginta milia seruiorum
dominis restituit. et omnia superiora
populi debita donata. litterarum etiam
monimentis adhibitis sensuisset. In
ipsis diebus fons olei largissimus de
taberna meritoria per totum diem de-
fluxit. illum manifeste utique adesse im-
perio nuntians. qui seruos dyaboli
peccatores / iusto dei dominio subde-
re uenerat. et pauperum miserum. Cum
ergo a facie christi silerent omnia. et tan-
tas miserationes altissimi obstupe-
sceret mundus. summa rerum et potestatis
in tercia ab augusto / caligula accidit.
Cuius ferocia. ut breuius liqueat. ex-
clamasse fertur. utina populus roma-
nus unam tantum ceruicem haberet.
Et quia hostis decrat. magno et in-
credibili apparatu / profectus est hos-
tem querere otiosusque uiribus germa-
niam galliasque perueniens in ora orre-
ani circa prospectum britanic substi-
tit. romasque reuersus est belli desic-
te materia. et nullo expleto negotio
nisi quod belinum britanorum regis si-
lum quem pater expulerat cum pau-
cis in deditioem accepit. Infes-
tissimus quidem iudeis extitit. et sa-
cra ierosolimorum loca prophana-
ri. et statim repleri iussit. et se ca-
li ut deum. Pilatum iudee presi-
dem tantis uortauit angoribus.
ut sua se transuerberans manu.

malorum compediū/mortis celeritate
 quesierit. Horos quoque caligula
 primum stupro polluerat dampnavit
 exilio. et post omnes simul exules
 iussit occidi. Ipse autem a suis pro
 tectoribus occisus est. In secreto
 eius inuenti sunt duo libelli conti
 nentes lectissimorum nomina cui
 um quos morti destinaverat. eratque
 inscriptio alteri gladius alteri pu
 gna. Archa quoque ingens multiplici
 um venenorum inuenta est quibus clau
 dio cesare iubente/demeris. maria
 ipsa/magno piscium exilio protestan
 te/traditur iseta. Successit autem
 caligule/claudio tamen interpo
 sito/nervo cesar. rerum viciorumque succes
 sor. primo transgressor. petulantiam. li
 bidinem. luxuriam. auariciam. crudeli
 tatemque scelere quouis exerauit. Tes
 te namque oratio patris petulantia/
 omnia pene italica et graecae theatra
 plustrans. assumpto etiam variis ves
 titibus de decore. cenae id est cornicia
 nes. acharistas. tragedos. et auri
 gas sepe usus est supasse. Tibidini
 bus quoque tantis exagitatibus est.
 ut ne a matre quidem vel sorore. vl
 la de consanguinitatis reuerentia ab
 stinuisse referatur. Virum in uxorem
 duxerit. ipse a viro ut vxor acceptus
 sit luxurie tam effrenate fuit. ut re
 tibis aureis piscaretur sumibus pur
 pureis. frigidis et calidis lauaret vin
 guentibus. Nullam vestem bis indu
 it. nec unquam nulle caruicis con
 fuisse traditur iter. Denique urbis
 rome incendium / voluptatis sue
 spectaculum fecit. per sex dies sep
 temque noctes ardens ciuitas regi

os paruit aspectus. Horos quaduo
 structa lapide / magnaeque ille veterum
 insule / quas discurrens flamma ad
 ire non poterat / magnis machinis
 quondam ad externa bella prepa
 ratis labefacte atque inflammate
 sunt. ad abditorum mansiones bus
 torumque diuersoria infelicia plebe com
 pulsa. Quod ille ex altissima illa
 maccenaciana turre prospiciens. le
 tibus flammae pulchritudine ut dicebat
 tragico habitu heciseles odis sonat.
 sacerdotales priores ciuitatis in qua
 solis splendor colitur decantabat.
 Auaricie autem tam praeapte extitit. ut
 post hoc incedium urbis quam se august
 tus ex latencia marinocea reddidit
 se iactauerat. neminem ad reliqui
 as rerum suarum adire permiserit.
 Cuncta que flammae quoquo modo
 superfuerat ipse abstulit. cenae cen
 tenamilia sexteraum annua / a sena
 tu conferri sibi imperauit. plurimos
 senatorum nulla ex tunc causa bo
 nis priuauit. Negotiatorum om
 nium / sub vna die / tormentis quoque
 adhibitis / omnem penitus censum
 abstulit. Cruelitate autem rabie
 ita effrenatus est. ut plurimam sena
 tus partem interficeret / equestrium or
 dinem pene destitueret. Sed ne
 patriam dicitur quidem abstulit matrem.
 fratrem. sororem. uxorem. ceterosque om
 nes cognatos. et propinquos sine he
 sitatione prostrauit. Anxit hanc mo
 lem facinoris eius temeritas impi
 etatis in deum. Nam primus rome
 christianos supplicis et mortibus
 affecit. ac per omnes prouincias
 per persecutione exaruari imperauit.

Ipsumque nomine extirpare conatas
 beatissimos xpi oplos petri cruce.
 pauli gladio interfecit. Non acer
 bilissime miseram auitate/oboerte un
 dique oppressere clades. Ita subsequē
 te antipno tanta vrbī pestilencia in
 cubuit. ut triginta milia. sanctorū in
 rationē libitiniāne venirent. Bata
 nica deinde clades e refugio accidit.
 que duo p̄cipua oppida magna/ai
 uū soaozq; clade ⁊ cede direpta s̄t
 Preterea in oriente magnis arm
 nis prouincijs amissis romane le
 giones sub iugū parthiam misse e
 grez syria retenta est. In asia tres
 vrbes hoc est laodice ierapolis. ca
 lose. terremoto ceciderūt. Hec oro
 sius fere cui⁹ verbis ⁊ sensu eo libe
 aus vtoz q; scio xpianum et mag
 ni discipulū augustini. ppter religi
 onē fidei nre/ventati diligenti⁹ inste
 tisse. Hec quidem possunt ⁊ apud
 alios hystoricos inueniri diffusius
 qui tyranoz atrocitates/⁊ exitūs
 miserōs/plen⁹ scabūt. Que si q̄s
 diligenti⁹ recenseri voluerit. legat
 ea que trogus pompeius. ioseph⁹.
 egipt⁹. suetoni⁹ q̄ntus curia. coz
 nelius tacit⁹. thitus lini⁹ seren⁹ ⁊
 trāquill⁹. ⁊ alij hystoria quos enu
 merare longū est. suis q̄phende rūt
 hystorijs. Ex quib⁹ liquebit facile
 quia semp tyranno licuit adulari li
 aut eū deapere ⁊ honestū fuit occide
 re. si tamen aliter uoceri non pote
 rat. Id enim de priuatis tyranis
 agitur. sed de hys qui republiā
 p̄mūt. Ita priuati legib⁹ publicis
 que constingūt omniū vitas facile
 uocentur. In sacris dōs tamē ⁊ si ty

rannum induat ppter reuerentiā sa
 cramenti gladiū materiale exercere
 nō licet. nisi forte cum exauctora
 fuerit. in eciam dei cruentā manū
 extendat. Eo quide perpetuo obti
 nēte. ut ob eādem causā nō consue
 rat in eū duplex tabulatio Preter
 tem tamē nō videtur si hec que die
 ta sunt aliquib⁹ astruam⁹ exēplis
 ¶ Capitulum de amunnonum.
 De morte iulij cesaris ⁊ alioz q̄
 titulum tyrannozum

Occurrit ergo in primis da
 m⁹ cesarea. qua nichil pote
 ti⁹ ā glorioz⁹ vlla etate ē
 colit mūd⁹. Siq̄dem iulij cesar p̄m⁹
 orbe prudētie ⁊ rei militar⁹/vinib⁹/
 acquisiuit hō perpauc⁹ et cui nul
 lum expresse similem adhuc edidit
 natura mortaliū. Licet enī eū aera
 aliabi ciminetur. q; aera omnem
 vtilitatis aut honestatis speciem
 delectabatur iniurijs adeo ut eum
 ipsum peccare iuuaret. idem tamen
 tantis laudibus eundem effere. ut
 deozum censeat munus ex virtuti
 bz temperatū romano indultū impe
 rio. depote qui nec prosperis extol
 li. nec aduersis frāgi nouerit. mag
 nificus sine crudelitate. sine temeri
 tate magnanim⁹. Quis enī si ali⁹
 ess⁹. posset temerarius videri cesar
 tamen audax videri nō debet. cui⁹
 volūtas/deozum aspirante fauore/
 semp infra potestatem fuit. Demo
 ferum expertus cesarem / nisi super
 bia rebellaret / prouocatus iniurijs
 pronus fuit ad veniam. Quos vi
 dit viribus. prudētia antecessit.
 Excessus eius videbantur sperare

¶ Ad iusticiam aspirate. Quod est eo
 conuicta p̄t. q̄ nullū temp⁹ sibi volu
 it esse philosophie experis. Hys vi
 detur orosi⁹ pro parte consentire
 ¶ Cum enim in egipto magna p̄
 militum eius cecidisset. ⁊ ipse sicut
 lucan⁹ meminit cogere tur respicere
 scenā. qui singulari virtute eninēs
 iē cesarianos/obsedit. mur⁹ calcate
 menia magnū. Insistentium egypt
 iorū vi pressus cesar scapham ascē
 dit. qua mox pondere sequētū gra
 uata ⁊ mersa. per ducentos passus
 ad nauē/vna manu elata/ qua car
 tas tenebat/natāto peruenit. Hic
 tamen qz tem publicam arnis oc
 cupauerat tyran⁹ reputatus est. ⁊
 magna parte senat⁹ consentiente /
 stratis pugionib⁹ occisus in capita
 lio. Sed ⁊ ibi honestatē memoz ex
 titit. Et enī animaduertit se strict⁹
 pugionib⁹ peti? toga caput obuol
 uit simul sinistra manu sinū ad inia
 deduxit quo honestius cederet.
 ¶ Successor eius august⁹ felicissim⁹
 oim. se sub intermīatōe p̄nc dñm
 est prohibitus appellare et auē ge
 tens/ tyranidie rem de dīnauit et
 notā. Tyberius autem a iulio tera
 us veneno obiit/ cuius morte ita le
 tatus est popul⁹ ⁊ vt terram intem
 ⁊ deos manes orarent. ne mortuo
 sedem vllam darent nisi inter impi
 os. ⁊ licet venesiam detestabile se
 per fuerit/venenum quo ille extine
 tus est/orbis cōsuet esse vitale. Dig
 num veneni certum habitum est. q̄
 cor inter ossa cremati inuentum est
 incorruptum. Ea enī reum estima
 tur natura/ vt tinctū veneno/igne ⁊

si i ne queat. ¶ Terat⁹ tyran⁹ gary⁹
 caligula occisus est a domesticis su
 is. ¶ Tyberius claudius quintus a iu
 lio ⁊ si tyranidem vitauerit. ma
 nifestus vt alter tyberius veneni sig
 nis extinctus est. ¶ At nero sextus
 a iulio/ oim immanissim⁹ et vilissi
 mus hūc exitū habuit. Postq̄ enī
 deformatate veterum officiorum/et
 angustis flexuris virorum offen
 sus. vt predictum est urbem incedit
 ab omni populo sicut suetoni⁹ tra
 quill⁹ refert desertus est. Et cum in
 gressus cubiculum quereret passozē
 ⁊ non inueniret. oēs quippe disces
 serant. Ergo ego iquit nec amicit
 nec inimici habeo. Item paulo an
 tē se confoderet / scrobem coram se
 fieri precepit ad corporis sui modu
 lum. componiqz in ea siqua inueni
 rentur marmoris frusta et aquā si
 mul ⁊ lingua conferri ad curādū ca
 dauer/ flens ad singula? atqz itidē
 dicatans/qualis artifex pereo. Cū
 autē audiret se a senatu ad iudiciū
 supplicio ⁊ quale id esset interroga
 uit. Et cum comperisset debere nu
 di hominis ceruicem furcā inseri/cor
 pus vero virgis ad necem cedi. con
 teritus duos pugiones quos seāt
 extulerat accipuit temptataqz vtri
 usqz acie rursus condidit. causatus
 nondū esse fatalem horam. ac mō
 spoz hortabat. vt lamētari iāpet.
 modo orabat. vt se aliquis ad mor
 tem exemplo animaret. Interdum
 segnitiam suam hys versibus ince
 pabat uiuo deformatiter. turpi⁹ pro
 Jāqz equites appropinquabāt qui
 bus p̄ceptum erat ⁊ vt viuum

extraherent Quod ut sensit. ferru
 adegit iugulo. in eoz consupta est
 ois familia cesaris. Et ne in sola
 illo familia aduersus tyzannidem
 tantu licere legib9 quispia suspice
 vitellio non9 a iulio galba 7 otho
 ne inter nerone et vitelliu interse
 ctis/turpissime ptraat9 est a cellula
 in quam se contruserat. nudusq; de
 duat9 p via sacra/ passim simu i os
 ei9 concaatib9 alijs/ et a pl9 roma
 no apud gemoicas scalas minutissi
 mis itib9 excarnificat9. vno trac
 tus est in tyberim ¶ Duodecim9 do
 mician9 vespasiano 7 thyto interpo
 sitis post multa et cruenta tyzani
 dem a suis crudeliter interfectus est
 Ex qua causa tamen in xpianos mi
 tius egerit. auctore eusebio cesanen
 si/pauas operia. cui9 verba sut hec.
 libro iij. ca. xvij. Apud ipm oed
 domicianu au iussisset oes perinu q
 de genere dauid 7 regia stirpe descē
 derat sicut vet9 habet traditio dela
 ti sut quidam quasi esset de posteita
 te iude que fratre fuisse saluatoris
 scdm carnem tradunt. dupliciq; vz
 gebant iuidia. veluti q ex dauid ge
 nere. 7 ex ipsi9 xpi ppuq; tate descē
 decant. q egissip9 p ordinem hys
 verbis refert Adhuc aut viuiebant
 quida de carnali dñi nra genere ne
 potes iude/ ei9 qui scdm carne stat
 dñi dicitur/ quos quida detulerunt/
 tanq; ex dauid stirpe venietes Hos
 quida reuocat9 noie/ qui in hoc mis
 sus fuerat pduat ad domicianu ce
 sareem Nam 7 ipse fornicabat de
 aduetu xpi sicut 7 in imio herodes
 Interrogati ergo a domiano. si es

sent ex familia dauid. confessi sunt.
 Tunc quesuit quantis possessioni
 bus vel quantis facultatibus esset
 pcediti At illi respoderunt. q vtr9
 q no amplius esset in bonis noue
 milibus denarijs ex quibus singu
 lis pars media pportione debere.
 Neq; hec sibi in pecunia subsistere.
 sed in estimatioe terre que eis cet
 in xl. minus vno iugere constituta
 per quam suis eam manibus exco
 lentes. vel ipsi alerentur vel tribu
 ta de penderent. simul 7 testes cura
 lis et diurni operis manus labore
 rigidas et calle obduratas pscere
 bant Interrogati vero de xpo qua
 le sit regnum eius vel quis ipse aut
 vnde aut quando venturus respon
 derunt q no huius mundi regnum
 neq; huius terre ei designetur mi
 nisteria pparetur Quanto si
 licet aduenturus in gloria de viuis
 et mortuis iudicabit. et restituet v
 niq; pro factis et meritis suis.
 Ad hec domicianus cum in eis ni
 chil carnis inueniret 7 vilitatem
 eorum q maxime contempneret. ab
 ire eos liberos iussit Hec illi. ¶ Ex
 quibus patet q non ex masuetudi
 ne que de cet pzinapem. sed fastu i
 pio/a nonnullis fidelium/crudelita
 tis sue rabiem cohibuit ¶ Si ergo
 ad tantam paupertatem 7 paupertatem
 genus regale deductum est. vt
 regnante domiano de stirpe dauid
 dix duo potuerint inueniri. quis si
 bi in carne et sanguine propagat9
 ppetuitate esse pfidit? Et qz ecia9
 dei ymmo 7 totu imperu lacrauit

tonianus / eodem in se dei usus in
 diao et ipse laceratus est. cuius cada
 uer popularis sandapila. p. vispilio
 nes exportatum atq. ignominiose
 sepultum est. **S**uccessor eius nec
 ua oia acta eius in irritu reuocauit
 et ascriptis principibus non tyranis
 morbo confectus diem obiit. **T**raia
 no adoptato in regnum qui tanta
 moderatione successit. et sicut augus
 tus felicitissimus. ita et iste impatorum
 optimus diuissime habitus sit. et ut
 ferunt apud Seleuciam urbem isau
 re profluvio ventris extinctus est.
Et successit helius adrianus pater
 patrie / qui rempublicam iustissimis legi
 bus ordinavit / et iudeos scelerum
 suorum perturbatione exagitatos.
 ut in palestina irueret / ultima ce
 de perdomuit. vltusque est christianos
 quos illi excruciant. precepitque
 ne cui iudeo introeundi iherosolimam
 esset licentia / christianis tantum permis
 sa ciuitate. quam in optimu statu mu
 roz instructione repavit. precepit
 que vocari helyam de pnoie suo. **A**n
 thonius cognomēto pius tranquil
 le et sancte gubernavit imperium.
 succedens adriano cum liberas suis
 et merito pius et pater patrie nomi
 natus est et intercedente iustino pho
 se christianis benignu exhibuit. **M**arcus
 anthonius verus successor patris. cum au
 relio comodo fratre suscepit imperium.
Aurelius autem casu morbi que gre
 ci a poplexia vocat suffocatus interijt
Eoz defuncto frater solus. p. p. p. p.
 is. vir quem amirari quam laudare si eu
 tropio creditur faaliter est / a principio
 vite tranquillus et constans / a deo vs

ab infantia vultu nec gaudio. nec
 meroze mutauerit. Philosophiam
 edoctus stoice eius dedit. vita pari
 ter et eruditione phus Institutus est
 ad philosophiam per appollonium
 talcedoniu / ad scientiam grecarum lie
 tcarum percheronsem plutarchi
 nepotem latinus at cum fronto no
 bilissimus orator doctus. et p. quorum
 tam opinione plutarchi nepos. in
 ter cetera bellu gessit quod pze magni
 tudine punias comparari potest Et li
 cet orationibus militum christianorum / si
 cut idem impator laus suis diuine
 attestatus magna bella confecerit /
 grauis eoz exarsit persecutio multi
 que scorum martino coronati sunt. **P**os
 tremo lucio comodo filio suo in reg
 num assumpto in panonia constitutus.
 repetino morbo interijt. **L**ucius atho
 ninus comodus quantum deam ab au
 gusto p. omnia crudelitatis luxurie.
 et obscenitate de deoz deprauatus.
 gladiatoris quoque armis sepissime
 depugnauit. et in amphiteatro feris
 sese frequenter obicit Interfecit e
 iam plurimos senatores. maxime
 quos aduertit nobilitate industria
 que excellere flagitia regis pena vz
 bis insequitur. nam fulmine capita
 lum icum / ex quo facta flammatio /
 bibliothecam illam maiorum cura
 studioque compositam / edesque alias
 iuxta sitas / rapta turbine concrema
 uit. **F**ertur tamen beatus gregozius
 bibliothecam combussisse gentilem.
 quo diuine pagine gratior esset locus.
 et maior auiditas. et diligentia stu
 diosior. **H**ec sibi nequam obuiat cum
 diuersis temporibus potuerit accidisse.

Comodus aut auctis inmodus in
 domo vestiliani stragulat9 est. vius9
 autē hostis humani generis iudica
 tus. Et hec quidem est descriptio
 tyrāni qua explicatur res que latet
 in noie. ¶ Sicut ergo dampnatum
 hostem licet occidere: sic tyrānum.
 Hoc tamen nō impedit supputate
 veritatem hystorie. quoniam hic gal
 be. othonis. et similia ratio neglec
 ta est. Nec quis quot9 sit imperato
 rū attenditur. sed quomō oīum do
 muerit tyrānidem. aut represserit
 dementia dei. q̄ p̄ decreto iusticie.
 quando vult flagellū inducere in deli
 quentū penā. et quando vult quos
 fecit penitētes admittit ad veniam.
 ¶ Deceuerā hic subsistere. et ad a
 lias a romanis trāsire hystorias. s̄
 qua in cathalogum imperatorum
 ille a quo genti mee nomē est. seue
 us occurrat. q̄ aduersus xpi nomē
 tyrānidem grauem exerauit. Illum
 adiciam adhuc solū. ne seuerie vel
 scres bene nostre p̄cere videar. Sed
 profecto hāc p̄phanam in xpianos
 et etiā p̄secutionē. celestis vltio
 e vestigio p̄secuta est. ¶ Emerserūt
 enī continuo bella ciuilia. quib9 ro
 mani sanguis plurimū effusum est.
 Hic quidem affert genere tripolita
 nus. ab opido lepti. natura seuus.
 multē sepe bellis lacessit9 fortissime
 quidē rempublicam sed laboriosissi
 me terit. Congressus est cū multis
 gentibus. vt de multis triūpharet.
 Descenninū nigū ad tyrānidem
 aspiciantem viat et interfecit. Iude
 os et samaritas rebellantes ferro
 coerant. Parthos. arabas. ad iabe

nosq; superauit. Hic est seuerus gen
 tum victor. qui in britānias defecit
 pene oīum sociorū tractus. magnis
 ibi grauib9q; p̄elijs sepe gestis.
 receptam p̄tem insule a ceteris indo
 mitis gentibus vallo distinguendā
 putauit. Itaq; maximam fossam fer
 nissimūq; vallum crebris insup tue
 rib9 comunitū p̄ c. xx. duo milia pas
 suum a mari ad mare duxit. Ibiq;
 sicut orosius et alij hystoria referūt
 apud opidum eboracum morbo ob
 iit. Siquidē britānia venena sem
 per exhorruit. et in prināpes nō no
 uet. sed p̄ suis prināpibus inuitos
 gladios exercere. Prefatum vero o
 pidum in id virum et temeritatē.
 temporis processu excreuit. vt vrbis
 bus antiq; audeat se conferre. Hoc
 ei forte tanti imperatoris contulit
 sepultura. Ipsum tamen gentiliū
 ritū et infidelium p̄auitate tyrā
 nidem in xpianos exerauisse. et
 penas sceleris luisse certum est. Pre
 mo enim a seculo se apostatē tante
 angeli egit ymaginem qui damp
 nationis eius et confusionis nō fu
 erit particeps. ¶ Capitulum vici
 mū. De auctoritate diuine pagine
liatum et gloriofum sit tyrānos oc
cidere. si tamen fidelitate nō sit tyra
no obnoxius interfector. aut alias
iusticiā aut honestatē nō admittat.

Longum est si gentiliū ty
 rannorum ad tempora nos
 tra serie m voluerō trahere
 sed vnius hoc etatis non memora
 bitur homo. Hoc enim mentem ef
 fugit et linguam vincit. Tibell9 enī q̄
 de exitu tyrannorum inscriptus est

quid de tyrannio sentia plenius po-
 teat aperire. Diligenti tamē cōpen-
 dio. ut nec de prolixitate tediū nec
 de breuitate obscuritas generet. •
 sed ne romane hystorie vilescat auc-
 toritas que plerūq; ab infidelibus
 et de infidelibus scripta est. Hoc di-
 uine et fidelis hystorie cōprobetur
 exemplis. vndiq; enī apparet. quia
 ut ait valerius ea demū tuta est po-
 tentia que viribus suis modū impo-
 nit. Et sane nichil tam pre datum
 est aut tā magnificū quod non mo-
 deratione desideret tēperari. ¶ Pri-
 mū ergo tyrannū nobis obiat diui-
 na pagina nemroth robustū contra
 dominū venatorē / quē et numen di-
 a nōnulle testatur hystorie. Et si ra-
 tio tyris non acquiescat eūq; fuisse
 reprobuū superius dictū est. Regnare
 siq; voluit et nō a dño et sub eo tur-
 bē in celū erigere conata est ceca et
 dissipēda et cōfundenda mortalitas
 ¶ Progrediamur ad eū quē popu-
 lo diuina p̄ferat electio / datūq; in re-
 probū dñandi nō regnandi volūta-
 te deseruit adeoq; afflixit. ut vrgē-
 te dolore angustia morte sibi cogē-
 tur inferre. Nichil enī aut minimū
 p̄dest sana assūptio si cōsequēs vita
 dissentit. nec iūa rerū apud iudicē
 obtinet cuius sentētia pendet ex fine
 Regū et libri dictū celebri hystori-
 a est. in qua auctore iheronimo israhel
 edocetur. sub tyrannis ab iniūo la-
 borasse. Et iuda p̄pter dauid. iosia
 et ezechia. reges oēs reprobos ha-
 buisse mōstratur Salomonē tamē
 et forte aliquos aliorū in iuda cōtra-
 luisse. facile credidē dño reuocāte

Nichilq; facile persuadebitur popu-
 lū dure tenuis et corde indomabi-
 li et qui semp restitit spiritui sancto.
 Et nō modo moysen famulū legis. s; dñi dñm legis abhominatioibus
 gentū ad iracundiā puocauit pro-
 p̄napius tyrannos metuasse. Et
 tyrannos quos peccata impetrant
 inducūt et erigūt / penitentia delet-
 excludit et perimit. Et quidē ante
 reges suos / sicut iudicū narrat hys-
 toria / seruierunt sepe numero filij is-
 rael sub tyrannis multis et varijs /
 pro dispensatione diuina afflictū tē-
 poribus / sepeq; sunt clamantes ad
 dominū liberati. Liebatq; finito tē-
 pore dispensationis / nec tyranno-
 rum exatere iugū de tenuibus suis
 nec quisq; eorū quorū virtute peni-
 tens et humiliatus populus libera-
 bat arguitur. sed iocunda posterorū
 memoria. quasi minister dñi hono-
 ratur. Quod suppositis liquet exem-
 plis. ¶ Seruierunt ergo filij israel
 eglon regi moab decem et octo an-
 nis. Et postea clamauerunt ad do-
 minū / qui suscitauit eis saluatorē
 vocabulo aoth. inditū filiū gera / si-
 lij gemini. q̄ vtraq; manu vtebat̄
 pro dextera. Miserūtq; filij israel
 illū munera eglon regi moab. q̄ fe-
 cit sibi gladiū accipit̄ i medio hntē
 capulū lōgitudis palme manū et ac-
 tinctus est eo subter sagū in dextro
 femore obtulitq; munera eglon re-
 gi moab. Erat autem eglon crassus
 nimis. Cūq; obtulisset ei munera
 p̄secutus est socios q̄ cū eouenerāt.
 Et reuersus est de galgalis vbi erat
 ptola et dixitq; ad regem. Verbum

secretū hō ad te o rex. Et ille ipse
 uie silētū. Egressisq; oibus q̄ circa
 eū erant. ingressus est aoth ad eū.
 Sedebat autē in estuo tēnaculo so
 lus. Dixitq; ei. verbū dei ad te ha
 beo. Qui statī surrexit de throno.
 Extendit aoth manū sinistra. Et tu
 lit sicā de dextro femore suo. infixit
 q; eā in vētre ei9 tā valide. vt capu
 lus ferū seq̄retur in vulnere. ac pin
 guissimo adipe stāgere. n̄ eduxit
 gladiū. s; ita vt p̄asserat reliq̄t in
 roze. statiq; p̄ secreta nature alui
 sterora pruruit. Aoth autē clausis
 diligētissime hostijs et obfirmatis
 sera. p̄ postū egressus ē. Et alibi
 Sisara fugies puenit ad tentoriū
 iahel vxoris abner cynei. Erat enī
 pax int̄ iabin regē asor et domū ab
 ner cynei. Egressa ḡ iahel in occur
 sū sisarae dixit ad eū. itra ad me do
 mine mi. intra ne timeas. Qui in
 gressus tabernaculū ei9 et optus ab
 ea pallio. dixit ad eā. Da m̄ obsec̄
 paululū aq̄ qz valde sitiō. q̄ opuit v
 trē lactē. et dedit ei bibē. et opuit il
 lū. Dixitq; sisara ad eā. Ita ante
 hostiū tabnauli et cū venerit aliq̄s
 interrogans te et dicens nūquid est
 hic aliquis? Respondebis et dices
 nullus est. Tulit itaq; iahel vxor
 abner clauū tabernaculi. assumēs
 pariter et malleū. et igressa ē abscō
 dite et cū silēcio. posuitq; super ty
 pus capitis eius clauū percussiq;
 malleo defixit in cerebrū vsq; ad ter
 ram. qui soporē mortis socians dese
 cit et mortuus est. Laudem ne ergo
 aut vituperiū cōsecuta ē posterorū?
 Benedicta inquit scriptura int̄ mu

lieres iahel et benedicatur in taber
 naulo suo. Aquā petenti lac dedit.
 et in phiala p̄inapū obtulit butirā.
 Sinistrā manū misit ad clauū. et
 dextrā ad sabroz malleos. percus
 sitq; sisara querens in capite vulne
 ris locū. et tympano valide perforā
 t. Et autē et ab alia constet hysto
 ria iustū esse publicos occidi tyrannos
 et populū ad dei obsequiū libe
 rari. ipsi quoq; sacerdotes dñi. nec
 eorū reputant pietatē. et si quid doli
 videtur habere ymaginē. religione
 misterij dicūt dño consecrati. Sic
 olofernes non v̄tute hostili s; suis
 vicijs / gladio mulieris occubuit. /
 qui v̄nis formidabilis fuerat. luxu
 ria et ebrietate victus. a femia int̄
 factus est. Nec femie ad tyrānū pa
 tisset ingressus. nisi hostilē animū
 pia simulatiōe texisset. Nō ē enī doli
 q̄ seruit fidei. et militat caritati. Si
 quidem fidei est. q̄ increpat sacerdo
 tes / qui diuine miserationi p̄scripse
 rant tps / ex pacto hostibus se dedi
 turū et vrbe / nisi infra quinq; dies eis
 dñs subueniret. Caritatis autē q̄
 nulla formidauit pericula / dñi fr̄es
 et populū dñi / ab hostibus liberaret.
 Nā et hoc egredietis in salutē indi
 cant verba. Fac inquit dñe. vt gla
 dio pprio eius superbia amputetur
 et capiatur laqueo oculorū suorū in
 me et percussus eū ex labijs carita
 tis mee. Da michi in aīo q̄stantiā.
 vt p̄tēpnā illū. et virtutē / vt euerctū
 eū. Est enī memoriale noīs tui cū
 manus femie deiecit eū. Vocauit
 ergo abzā suā et descēdit in domū
 suam abstulit a se aliā. et exiit se

vestibus viduitate. Et lauit corp9 su-
 um. Et unxit se mirra optima. Et dis-
 criminavit crinem capitis sui. et im-
 posuit mirra sup caput suu. et indu-
 it se vestib9 iocunditatis sue. tingens
 sandalib9 pedes suos / assumpsitq;
 dextera lilia. et in aures et annu-
 los. Et oibus ornamentis suis orna-
 uit se. contulitq; splendorē domin9.
 qm ois ista compositio nō ex libidi-
 ne. s; ex virtute pendebat. Et ideo
 domin9 hāc in illa pulchritudine a-
 pliauit vt incomperabili de corpore oca-
 lis oim appareret. Illuc ergo pueni-
 ens. et publicam captans hostem/
 dixit iudich oloferni. Dumc vba
 analle tue. quonia si ea secut9 fue-
 ris. perfectam rem faciet dñs tecū.
 Vult enī nabugodonosor rex terre
 et viuit virtus tua que est in te ad
 correptionem oim aīarū errantiū/
 qm nō solum hoīes. s; et bestie ogri-
 ferunt illi p te. et obteperat illi s; rē
 uatur enī virtus et industria ai tui
 vniuersis gentib9 / et indicatū est oi-
 selo. qz tu sol9 potens et bonus es in
 oi regno e9. et disciplina tua oibus
 gentib9 p̄dicat. Et adiacens aīe. ve-
 nies nūc aibo tibi oīa ita vt adducā
 te p mediā iherlm. et habebis oēm
 pplm isrl. sicut oues quibus nō est
 pastor. et nō latrabit. ul vn9 canis q̄
 te. qm hec michi dca sunt p puiden-
 tiam dei. Quid q̄so isidios9 excogi-
 tari p̄t. quid captiosus dīa hae nul-
 tiā dispesatōe p̄sili9? Dixit itaq;
 olofernes. non est talis mulier sup
 terra in aspū et pulchritudine et sen-
 su verbor9. Cor enī eius cōassum-
 ardebat in cōcupiscētiā eī9. Dixit

q; bibe nūc et accūbe in iocūditate
 qm iuenisti grām corā me. Ip̄a red
 q̄ luxuriari nō venerat. fidei et forti-
 tudinis sue instrumēto / vsa ē luxuri-
 a aliena. et crudelitate quā semel so-
 piuit blāditijs / in ppli liberatiōe / ca-
 ritatis armis occidit. Percussit er-
 go olofernē i ceruicē et abscidit ca-
 put eī9. et tradidit illud aalle sue.
 vt poneretur in perā repositandū in
 vrbe. q̄ salute fuerat p̄secuta in ma-
 nu feie. **H**oc tū cauēdū docēt hys-
 torie. ne q̄s illi9 moliatur interitū.
 cui fidei a sacmēti religiōe tenet as-
 trict9. Na et sedechias ob neglectā
 fidei religiōe legit captiuat9 (et qd
 i alio regū inde nō memi. erunt s; o-
 culi eī9 qz deū ai iuratur. etiā ai ex
 iusta causa cauet tyrāno. laps9 i p-
 fidia nō apposuit an p̄spem suū. S; z
 n̄ veneni / lz vidēā ab isidolib9 aliqu
 usurpatā nullo vnq̄ ius indultā le-
 go licētā. nō q̄ tyrānos de medio
 tollēdos eē nō credā. s; sn religiōis
 honestatib9 dispēdio. Na et daudea
 iū q̄s legit regū optim9 / et q̄ excep-
 to smōe vrie ethei i oib9 iudicib9
 icessit. liz tyrānū grauissimū susline-
 ret / et cū p̄cedi sepe nact9 fuerit occa-
 sionē / ei tū p̄cere maluit / cōsisis de-
 mia dei. qui eum sine peccato pote-
 rat liberare. Deceuit ergo expec-
 tare patienter vt ille visitaretur a
 domino / reddita caritate / aut in pre-
 lio caderet. aut alias iusto dei iu-
 dicio moceretur. Si quidem. vel ex
 eo p̄t isignū patientia eius. q̄ ai o-
 ram danudis saul p̄scidisset in
 spelunca. et alibi de nocte castra in-
 gressus. custodum ne gligentiam

incepisset + ipm regem cogit pfi
 teri. qz dauid causā agebat iustioze
 Et hic quide mod9 delendi tyran
 nos vtilissim9 z tutissim9 ē. si qui p
 mūtur/ad patroaniū dementie dei
 humiliati cōfugiāt. / Puras man9
 leuātes ad dñz. deuote pab9 flagel
 lū quo affliguntur auertāt. Pōta
 eteni delinquētū/vires sūt tyzāno
 tū. Vñ achioz dux filioz oim amō
 saluberrimū hoc dedit cōsiliū olofer
 ni Perq̄ze inquit nūc dñe mi si est
 aliq̄ nīq̄tas ppli in aspāu dei eozū /
 ascēdam9 ad illos. qm̄ tradēs tradet
 illos de9 eoz tibi z subiugati erūt
 sub iugo potētic tue. Si aut nō est
 offēsiō ppli hui9 cozā deo suo. nō po
 terim9 resistere. qm̄ dñs eoz defen
 det illos. erimus qz in opprobziū v
 niuerse terre. / Cplm̄ xxi. Omniū
tyrannoz sine esse miserā. z quo i
eos vindictā de9 exercet si man9 ces
set humana z hoc in iuliano aposta
ta z multis sacre scripture patet ex
emplis .z.

Anis enī tyrannoz z fusio
 est. ad interitū quide si i ma
 licia pseuerāt. si reuocātur
 adueniā. / Ita z ipi flagello patue
 incēdium. cum in correctionem filio
 tū. eo fuerit vsus pz. / Et inquit/a
 chab reuertus est facē meā. nō in
 duam malū hoc in dieb9 ei9. / At ie
 zabel in seuiā pseuerās. condigno
 crudelitātē exitu sanguinē suū cani
 bus lūgendū pbiut in loco vbi sā
 guinē innocētis naboth lūxerant
 canes. / Qz si ita innocētis nabuthe
 sanguis exquiratur. nunquid tot i
 nocētū sāguis irēq̄situs erit? / Vñ

neam iusti cōcipiūt impietas. z in
 permutationem eius totius regni
 iura amisit. / Punitur autem mali
 tia semp a domino. sed interdū suo
 interdū quasi hoīs vtitur telo in pe
 nam impiozum. / Afflixit pharao
pplm̄ dei. z ab eodem grauissimis ē
sicut i exodo legitur flagellat9 pla
gis. Quas breuiter. vt fidelius te
neatur. metro pprehensas curau
inferere. Prima tubēs vnda. cane ta
bes qz searda. Inde aulex trullis. post
musca nociuoz istis. Quinta pears
strauit. vesica sexta creauit. Bene s̄
it grando/post breu9 tēte ne phan
to. Zona tegit solē / pmam necat
ultima plēm. / Nec auro quis vs9
fecerit/hoc solū attēdes. qz plagas
egipti sub pharaone satis cōpendi
ose comprehendit. In hīs tamen
oib9 nō est auersus furor eius a po
pulo dei. s̄ egredientem psequēdū
curib9 z eq̄tib9 suis i mari submer
sus ē. / Aqs ergo p muro ad ppli de
fensionē / z p telo ad subuersionē
tyranni vs9 est domin9. / Salma
nazar quoqz/ regnate exzechia pme
bat populū dei cōuersusqz rex in pre
tes aduersus nūnas tyzāni clipeū
diuine protectionis opposuit. vñ de
eū p ppham cōfortauit dñs dīcēs.
Non ingredietur vrbe hāc. nec mit
tet in eā sagittā / nec occupabit eā
clipeus / nec circūdabit eā munitio.
Per viam qua venit reuertetur. et
ciuitatem hanc non ingredietur di
xit dominus. / Protegam9 hanc
vrbe. et saluabo eā ppe me. z ppe
dauid suū meū factū ē ergo i nocte
illatenit agel9 dñi. z passit castra

afflictoꝝ. centū octogintaquinq; mi
 lia. Cūq; diluauo surrexisset. vidit
 omnia vꝛpa mortuozꝝ. ⁊ recessit
 abiit. ⁊ reuersus ē sennacherib rex
 assyꝛozꝝ. ⁊ māsit ī nīniue Cūq; ad
 oraret in templo nesarach deū suū.
 adramelech ⁊ sarasar filij eius p
 asserūt eū gladio. fugerūtq; in ter
 rā armenozꝝ. ⁊ regnauit eseraton
 filij eius p eo. **N**ec moueat si a
 lo nomie censeatur in diuersis hys
 torijs. qz pꝛo traditione hebreozꝝ
 sicut iheronimꝛ auctor est. item pen
 tanonꝛ. **D**icitur est enī salmana
 zar. ⁊ sēnacherib. ⁊ phul. ⁊ teglad
 phalosar. ⁊ sargon. Nisi enī poli
 nomius habeatur. hystozꝝ qua
 tam pꝛaeritate dissidentū quq; va
 llabit auctoritas. Hic ergo ange
 lico gladio pꝛmū aduersus exeratū
 vsus est dñs. deinde aduersus im
 piū manibꝛ filioꝝ. Ipsa quoq; na
 tura vindicāe supet interdū / altissi
 mi. ⁊ hominū puocāte malicia / ce
 atozis sui legibꝛ mirabiliter acqꝛel
 tie. Hinc ē q aduersus deū / nabugo
 donosoz intumescēs. exacto septēni
 o bestiam egit. ⁊ penitens est denu
 o reuersus in hominē rebꝛ restitutis
 et regno / licet eo postmodum metu
 erit misero exitu spoliari. **A**d tē
 pꝛa transeo xpiana. quoniā in om
 ni gente ⁊ populo manifesta est ne
 quicia tyrannozꝝ et euidentis pena
Julianꝛ vilis apostata ⁊ sordidꝛ
 imperatoꝝ dolo potiꝛ q viribus pꝛe
 cutus est xp̄m. nec tamē viribꝛ tēpe
 rauit. Nam sub eo grauissima xp̄ia
 noꝝ exorta est pꝛsecutio. dum gali
 loi quem dicebat conatu ipio nomie

moliebatur extinguere. Unde dū
 aduersus pꝛos infaustam expediti
 onem ageret. ⁊ ydolis in reditu suo
 pꝛ sacrificio. ceterum deuoueret xp̄ia
 noꝝ. magni basilij alioꝝq; scōꝝ
 pꝛeabꝛ misertus est deꝛ. mercuriū
 q; martire destinauit q tyranū in
 castus / mandato beate virginis / lā
 cea pꝛforauit. moerentēq; coegit im
 piū / qꝛiteri galileū xp̄m scilicet que
 pꝛsequeretur / esse victorem ⁊ de se
 triūphasse. Cum enim pꝛefatꝛ ep̄s
 fideles cesare. in ecclia perpetue v
 ginis genitricis dei pꝛnotātes in o
 ratōibus collegiss. ipsa nocte btāz
 virginē in visione sanctꝛ agnouit /
 ⁊ huiusmodi cōsolationem accepit
Vocate inquit illa michi mercuriū
 ⁊ abibit interficere iulianū in filiū
 meum ⁊ deum tumide blasphemā
 tem. Sanctus autem cum armatu
 ra sua adueniens veloate abiit.
Et aduocās que apparuerat mag
 nū basilium / dedit ei libꝛum haben
 tem in hystozia omnem mundi fac
 turam / de pꝛerosum vero hominē a
 deo plasmatum. In pꝛncipio autem
 libꝛi superscriptio erat. die In fine
 homine iā plasmatꝛ parat. Susci
 piens ita q; libꝛū legit ab imāo vs
 q; ad parat. Similē quoq; visionē
 vidit eadē nocte qꝛstor iuliani in ex
 peditione libaniꝛ. Rediens basili
 us ad martirium sc̄i mercurij / ip̄a
 nocte / mercurij arma nō reppit. sꝛ
 die sequēti inuit eadē nocte ⁊ lācea
 reuēti sāguie cruetatā. Ozosif tūte
 mario mēe nō facit mētionē. sꝛ i ex
 peditiōe facit pꝛhica tyranū referre
 obuij militis telo esse peremptum.

Eutropius quoque qui romanam
 eleganti compendio describit hystori-
 am. preceptum fatetur in castris. sed
 nullum exprimit aedis auctorem. Per-
 secutionem tamen quam eodem auctore
 in christianos super modum exercuit. et
 stat plurimum nouisse. **A**t hysto-
 ria tupertita diligentius prosequitur fla-
 vitia iuliani. **U** quantam immanita-
 tem persecutus sit christum. quem galileum
 nominabat. toto sexto volumine com-
 prehendit. Ex quibus ad laudem gali-
 lei nonnulla inserui. compendiose de-
 scripta ab hijs qui de eo socrates the-
 odenius et sozomenus teste cassiodoro
 tradiderunt. **J**ulianus ergo de san-
 guine regio oriundus et ex constantio
 magni constantini nepos. qui bizan-
 tium a suo nomine constantinopolim
 appellat. ab inicio extitit christianus.
 cresecitque in auditorijs constantino-
 politane urbis exercebatur in basi-
 lica. ubi doctores erant. habitu puer-
 to procedens. **P**edagogum habebat
 nomine martonium. grammatice melote-
 laconesem. **R**hetoricam vero lege-
 bat apud eubolium sophistam. in opa
 diligentia magni basilij christia-
 num. **P**rouidebat enim imperator ne
 apud paganum sophistam legens. ad
 impietatis dogmata deduceret. **P**ro-
 fecit ergo. ut ei fama deferret vices
 impij gubernandi. vnde in suspicionem
 ductus imperator. ab urbe regia ius-
 sus est abstinere. missusque nicomedi-
 am prohibitus est conuenire apud
 libanum sophistam syrum paganumque
 qui ibi a pedagogis constantinopoli-
 tans expulsus morabatur. **V**tebatur
 tamen lectione librorum eius. et in

rhetorica proficiens maximo philo-
 sopho ephesio. quem postea quasi ar-
 tes magicas exercentem. valentini-
 anus imperator fecit occidi. familia-
 ris effectus est. **C**umque ab eo verba
 philosophica pregestasset. cepit eius
 mutari religionem. magis ac ma-
 gis cupiditate succensus imperij. **I**m-
 peratorem vero timens. suspicionem
 quod cauens. consus monasticam simu-
 labat vitam. agens proditorum in
 habitu christiano. et in ecclesia nicho-
 medie lectore ordinatus. sic furor em-
 dedidit imperatoris. **I**n manifest-
 to autem sacros christianozum li-
 bros legebat. **U** latenter exerceba-
 tur in philosophia. inualescens sem-
 per ambitione imperij. vnde et ipse di-
 cebat amice. felicia fore tempora. quod
 ipse tunc potiretur imperio. **E**t quod
 dem manum non euasisset imperato-
 ris. nisi eusebia imperatrix inueniens
 latitantem. **U** pro eo intercedens
 obtinisset. ut ad philosophandum
 mitteretur athenas. **P**refert the-
 odenius quod exinde discurrens omne
 helladam. vates querebat consules aut
 ad imperium perueniret. **I**nventoque
 viro qui se potentissimum fatebatur in
 magicis. introducitur est ab eo in lo-
 cum ydolorum. ut in abdito euocatos
 a mago demones prius consulere. **Q**ui
 b9 solepnius apparere ab9 impulsus cui
 lian9 fide sua reuel signaulo murire
Quo facto repente demones dispa-
 ruerunt. **M**agus itaque cepit culpam
 iulianum. **A**t ille preteritis metu. cui
 tis se dixit obstupuisse. **V**tute. eo quod
 signum h9 demones fugerit. **P**ro suspice
 et h9 bone vir iquit mag9. q2 tunc

erant sicut aie. sed abhōiati hoc sig-
nū potiq̄ abscesserunt Et ita capies
miserum odio xpiani signaculi / re-
pleuit iulianū. **¶** De hoc sicut socra-
tes auctor est / impator euocans iu-
lianū. eū cōstituit cesare. **¶** A data so-
rore q̄stantia in vxorem. ipm̄ q̄tra
barbaros testina^a ad gallias. Huc
cessit ergo ei. fecitq̄ sibi inuicē
di barbaros q̄ amocē suū apud mi-
lites collocauit. Fertur etiam q̄ dū
in aliquā ciuitate fuisset ingressus. **¶**
corona laurea quib9 solent ornari
ciuitates inter colūpnas pendens
rupto fune casu sup̄ caput eius deci-
dit eūq̄ aptissime coronauit. Quo
facto cūci damauerūt. qz ei signū
foret imperij. Congrediens deinde
cū hostib9 tanta felicitate p̄uictus
ē. ut a militib9 appellaretur august-
us. Cūq̄ corona deess̄ imperial.
dn̄ signa portantiū / torq̄e quam
habebat / capiti eius arcū posuit. **¶**
hoc modo fact9 est impator iulia-
nus. **¶** Que vero postea gesserit ille
ph̄s. iudicent audiētes. Nam in ip-
so p̄ncipio oīa p̄ libito disponebat.
signētūq̄ xpiane religionis abie-
cit. et singularū urbū templā ape-
riens. ydol offerrebat dicēs sepsum
esse p̄ficiem paganorū. Intestino
quoq̄ bello lacerass̄ impiū. nisi ei
regenti in tracia fuisset mors impa-
toris q̄stantij nūciata. Ut vero sa-
uorē multitudinis sibi conaliaret.
ius sibi p̄ferende religionis oib9 idul-
gebat. Studebat ob hoc oib9 oīa
fieri. Hic vane glorie causa larg9.
hinc affectata simulatioe phi p̄c9.
his a ciuilitate flitica conus. Hinc

gratias a mole impij. **¶** (q̄d maxie
erat) ne crudelis haberetur / māsus-
tudine mētiebatur. Ceterū qual-
eset religione mōstrabat. Ep̄os ce-
go in exiliū deportatos iussit cuo-
cari. **¶** cōfiscatas eorū sibi reddi sub-
stantias. **¶** Tēpla quoq̄ paganorū
velociter suis n̄carijs p̄tea pit opi-
te **¶** que eis ablata fuerāt inuicē
ter restituere sancciuut. **¶** Palatio ex-
pulis eunuchos. tonsores **¶** et coos.
Eunuchos quidē eo q̄ vxor ei9 obi-
erat. post quā nō duxit aliā. **¶** Coos
aut. qz more phi abis simpliāb9
utebatur. **¶** Tōsores. quoniā ut ip-
se ait. dn̄ suffiat multis. **¶** Scripta-
res plurimū venerabatur / auctorē
qz disciplinarū. sed maxime phan-
tes. vñ et fama viros huiusmodi
vndiq̄ congregabat. arcu palatia.
qui arcū amici pallijs. maḡ habi-
tu q̄ magisterio p̄debatur. **¶** Erātq̄
graues vniuersis xpianis seducto-
res vni / **¶** impatoris religione sem-
per fauentes. **¶** Noctib9 vigilās q̄ scri-
bebat libros. quos in senatu publi-
ce recitabat. **¶** Dol9 enī impator a iu-
lio cesare in curia recitauit orōnes.
Publicū cursū mularū. **¶** et cabaloz
inhibuit. iubens eos vtilitatibus
publicis ministrari. **¶** Hec eius opa
laudant pauā. plurimiq̄ vitupe-
rant. quia remoto fastu palacij
contemptibile videatur imperium.
¶ Apud sozomenum fertur. qz mor-
in ipō p̄ncipio sic apte **¶** et impudēter
negauit xpistianā fidē ut q̄buscū sa-
lūcijs **¶** et inuocatiōib9 / q̄s expedi-
ones vocāt pagani **¶** et sanguis imo-
lato n̄m baptisma studeret obliuiz.

⁊ abrenūciare ecclesiasticæ confessio-
 ni. Ex illo ei tpe tā secreta q̄ publi-
 ce ⁊ in templis/pagani licēter sacri-
 ficia celebrabāt. Fere autē qz dum
 aliquādo sacrificaret ostensum sit ei
 in visceribus hostie signū crucis co-
 rona arcūdatū. Quo viso. alij quidē
 p̄teriti. vere religionis virtutem ⁊
 xp̄istianī dogmatis eternitatem in-
 tellaxerunt / eo q̄ corona victorie
 iudicium est. ⁊ ambitus arcularis in
 se rediens / est finis ignarus. Prius
 cep̄ autē confortans eos sibi pros-
 pera mōstrari affectuit. ⁊ quia signū
 dogmatis xp̄iani cocrearetur. ne ei
 dilatarī liceret arculari termino esse
 conscriptū. Cum autem adhuc pue-
 ri gallus ⁊ iulian⁹ ad sepulturam
 mame martir̄ / opere inter se diuiso
 certatim basilicam fabricarent. res-
 dictū mirabilis ⁊ forsitan incredibi-
 lis accidisse narratur. Galli namqz
 ps augebatur. vtiliterqz crecebat.
 iuliani vero labores. alij quidem fo-
 diebantur. alij terra ip̄a euoimente
 tūdeabus implebātur. Aliquodens
 terre deposita fundamenta copulari
 non poterant. ac si quedā violenta
 virtus / ab inferiore loco ea rep̄uacē-
 to depelleret. Hec prodigiosa visa
 est omnibus existimantibus. quia
 non ess̄ vir ille in xp̄istiana religi-
 one salubris. nec falso / quod patuit
 ex post facto. nam ecclesias ⁊ minis-
 tras possessionib⁹ ⁊ priuilegijs spo-
 liauit. ⁊ quod nimis graue ⁊ pla-
 ne iuriosum est. denique iussit mili-
 tib⁹ aggregari. duci prouincie ser-
 uituros. plurimosqz eorū ante tradi-
 dit Populum vero xp̄istianū cum

vxoribus ⁊ liberis inscribi præcepit
 et tanq̄ vicaneos tabuta persolue-
 re / ⁊ galileos omnes censuit infelici
 diminutioni capitis subiaccere. In
 initio autem xp̄istianis p̄uens mi-
 tior visus est. sciens p̄iores persecu-
 tores nichil p̄ofecisse in pena xp̄ia-
 norū. qui magis inde creucunt ⁊
 facti sunt gloriofi. pro vero dogma-
 te morientes. Inuidens ergo eorū
 glorie abstinuit a tormentis. iudi-
 cans esse necessariū. vt sermone po-
 aus ⁊ admonitione ad pagani-
 tate colendā populū suaderet. sperans
 etiam hinc se monstrare dementem
 Dicitur enim quia dum constantino
 poli apud fortunam sacrificaret / v-
 bis accessit ad eum maris episcop⁹
 calcedonie / et publice impiū ⁊ sine
 deo apostatā vocauit. At ille solū
 ei ip̄operas cecitatē. eo q̄ senex ce-
 cus manu alteri⁹ agebatur adiecit
 Neqz galileus deus tuus curare te
 p̄t respondit maris. Gracias ago
 deo qui hoc egit ne te videre picta-
 te nudatū. Impator autē silens abs-
 cessit. p̄hm simulās. vt ostē tatione
 paciētie pagani-
 tate roboraret. Lege-
 at ihibuit ne galileoz filij poetarū
 rethoz ⁊ p̄hoz legerēt disciplinas
 Proprijs inq̄t telis sc̄dm puerbiū
 vulneramur. Ex n̄as enī armati /
 ex nostris p̄scriptozibus cōtra nos
 bella suscipiūt. Posuit et aliā legē
 p̄apiens galileos expelli milicijs
 Adiecit et aliam. vt galileis bona
 aufererētur. quoniam xp̄istus eorū
 eos pauperes esse p̄ceperat. Dicitur
 sit appollinaris vir doctus et inge-
 niosus heroidas versibus p̄ homeri

poemate hebraicam antiquitatem
 & in alio opere imitatus est & medi
 as. menandri fabulositate de duca
 Eupeidis quoque tragedias et lra
 pinarii/seautus est & absolute dicen
 du. quia ex diuinis scripturis argu
 menta sumens. omnes enachas lec
 tiones tempore puo composuit. nu
 mero. virtute. moribus. conscriptio
 ne. caractere & d' spositione grecoru
 valde parens. fecitque librum nobilem
 ad ipsum impatore sine contra phi
 lozophos. in quo tantis sacre scrip
 ture testimonijs illos irrefragabili
 ratione desipe pbauit. & se vera sen
 tite de deo Que leges impator cla
 ris tunc scripsit episcopis. Regi et re
 phendi Cui epi rescripserunt. Et si
 legisti. no agnouisti. Si enim agno
 uisses. nequaquam reprehendisses. Bas
 lii aut capadoceni creditur huc fuis
 se epistola ¶ Veniens aut anethio
 chiam impator eo qd esset ei barba
 valde plura deusus est. dicentibus
 antiochenis. Tondatur. ut ad fu
 nes barba eius pfiat. Et qa tau
 rum cosucuerat imolare. tauru et a
 ram suo formam pcepit in folio. La
 crumates ergo dicebant. Iste taurus
 euerit mundu. Et nisi eu libanius
 reuocasset. grauter afflixisset anti
 ochenos. Adusus quos tamen libru
 sat' urbanu conscripsit ¶ Ut aut eam
 iudeos denuo armaret in xpm.
 templu iherosolimis eos instaurare
 pcepit. Conarrentibus quoque quos
 de toto orbe couocauerat. plurima
 ministrauit. misitque p' idem impio
 rum executoru dignissimis pceptis
 ¶ Aut enim quonia ad repurgu sa

ciendu/argentecor hamos & topi
 nos & scaphas habuerant Cuique fo
 dere iam cepissent. statuta quide die
 h' multitudo plurima faciebat. Doe
 te vō spontanea terra de valle cres
 cebat. Solutis itaque poris fundamē
 ti reliquijs. noua omnia pparabat.
 Cuique gipsi & calas multa modio
 ru milia congregassent. vis magna
 ventoꝝ repente respicans tempesti
 tes atque paelle subito face. quicquid
 congregatum fuerat disperserunt
 ¶ Adhuc autem vesaniensibus eis. &
 nequaquam diuina longanimitate cor
 reptis. maximus pmo terre motus
 factus est. & quisquis non fuerat
 diuinis misterijs imbutus. vehemē
 ter est attritus. Cum vero neque hos
 tereretur iudicio/ignis ex fudamen
 tis que suffodiebantur egrediens.
 plurimos fedientiu cōcremauit. ali
 oru mēbra dissoluit. nocte pluinis
 in viana portui dormientibus/cadēs
 subito ipsa portus ai tecto dormien
 tes oppressit. Alia vero die in celu sig
 nu splendes salutaris cruc' apparu
 it. Sed etiam iudeoꝝ vestes crucis
 signaculo sunt implete. no signate
 tamen splendenti colore sed nigre.
 Hec itaque/dei rebelles & siccitates &
 et diuina cōtremiscentes flagella.
 ad p'ria sunt reuersi & sitentes esse
 teum/ qui ab eoz pgenitoribus lig
 no pbatur appensus ¶ In hys ta
 men omnibus no est auersus furor
 ipij. s' idurato corde pcepit ut qai
 qd sacrificare nollēt. palatu no itra
 rēt. & neque collegio. neque foro. neque
 arbitrio neque dignitate. nec qlibet
 amministrazione p'ciparetur Cū vā

torquebantur xpiani aut spoliaba-
 tur/eis patientia indicabat. qm hac
 galileus eoz/expo verbo legis
 et testimonio operis/suos docuerat
 sectatores. unde 7 multi xpianoz
 retrofui abierunt. aut strati metu-
 aut capiti dolo. 7 inalecebat seua
 a paganoz. Ut aut ad ydolatriam
 milites faali9 assuescerent. studuit
 ad pseu scema reformare illud sig-
 nu sublimi9 roma9 qd 2stantin9
 in forma cruce mutauerat. Veru
 i publicis ymaginib9 ioue qsi de ce-
 lo sibi corona deferret. 7 purpura/
 mercuriu quoq; 7 marie in se respi-
 cientes velut p testimonio sapientis 7
 fortis depigebat. Hoc agens i yma-
 ginib9 vt sub occasione impy latet
 adoret dij. 7 hoc mo subiecti dcau-
 lo falleret. exinde sic capti faalius
 ipleturi qd vellent. Si vob delecta-
 tet torqueret qsi impy 2ptores
 Approbat at studia xpianoz. li-
 cet pseque fide. 7 exeraia vtuu/
 quo paganoz roboraret errore. A-
 pud galileos no vera metuebat ee.
 s; ficta. Deceuit ergo eis virtutes
 propri. et paganos xpianis absq;
 fide morib9 institutos. phie voluit
 esse cultores. sicut arsaio pontifia
 galathie scripta ab eo i huc modu
 docet epistola. Paganoz ut no du
 agit sedm intentione nram pp'e cul-
 tores ei9 in negligetia positos. Na
 deoz claritas. magnitudo atq; sub-
 limitas. omni oratioe. omniq; spe
 maior est / sed propicij nobis sint
 dy propter clementiam quam ha-
 bemus. cum illozu prouidentia in
 puo tempe tanta mutatio facta sit

ptam neq; orare aliquis pmitit
 presupserat. Cu ergo credim9 hoc
 posse sufficere. nequa9 respiciamus
 queadmodu supsitione xpianozu
 anxie cura pegrinoz. 7 circa sepul-
 tuas 7 mortuos multa solacia. ho-
 nesteq; querelationis studia no vera.
 s; ficta. quas res arbitroz apud nos
 debere sub veritate geri. Non itaq;
 lat est te tale esse: sed omnes abso-
 lute circa galacia sacerdotes. quos
 aut deprecare. aut ratioe flecte. aut
 certe festinanter a sacerdotali minis-
 terio remone. nisi dijs ai iugibus
 et filijs atq; seruis volla submisere
 non feretes vltorius eorum seruos
 aut filios/hoc facere contempnen-
 tes. aut galileos impie contra de-
 os agentes. et impie tates pietati-
 bus preponentes. Deinde amicos
 amone vt sacerdos neq; ad specta-
 cula proeiat. neq; in tabernis bi-
 bat. aut aulibet arti operibusq; tur-
 bibus aut impudentibus presit.
 Qui obediunt honorentur. inobe-
 dientes expelle. Lenodoxia consti-
 tue per singulas ciuitates. vt nos-
 tra pegrini demencia suantur. no
 tantum nostri. sed et extranei pe-
 nia indigentes. Ut habeas vnde si-
 at/interim deceui singulis annis
 triginta milia tantia modios per v-
 niuersam dan galathiam. et lx. mi-
 lia vini sextarios. Horum qnta pe-
 pauperibus templa obseruati9 de-
 bet expedi. reliqua pegrinis indige-
 tibus qz distribui. Turpe naq; e. vt
 iudeos no abiaat. s; poa9 nutriet i-
 py galilei. 7 suos piter necno caa
 noz. nra vo noz solacio de seratur

Quapropter docere etiam collatioes
facere paganos ad talia ministeria
paganorum quod viros offerre p̄nicias
frugum. Eos huiusmodi b̄n factis
institue docens eos hoc opus olim
fuisse nostrorum. Homer⁹ enim hoc
pbat. introducēs emerū talia faci-
entem. Nos ergo neq; bona nōz
mutamur. s; alijs remittim⁹ / negli-
gentia nō cōfusi. magis aut̄ deoz
reuerentiam respiciantes. Si igitur
hec te facientem ego cognouero. le-
ticia plen⁹ ero. Presides p̄nicias
varius domi suscipe. frequenter eis
scripta trans mitte. Ingredientibus
eis ciuitatem / sacerdotū nullus oc-
curat. Cumq; ad tēpla venerit deo-
rū. intra ianuas eos nemo p̄cedat
militum / forte aut p̄cedentū officia-
rum. sed qui voluerit subsequatur.
Cū ad ipsum limen tēpli puenierit
p̄uatus existat. Tu enī sicut nosti
intus es iudex. Hoc enim etiam sa-
cra sanctio videtur exigere. Obediē-
tes igitur p̄ veritate p̄ij sunt. reluc-
tātes vane glorie cōprobāt. Quid
enim patiātur. aut quod mereatur
auxiliū qui matre deoz habere p̄pi-
etiam noluerint? Qui ergo eam ne-
glexerant nō solū sine q̄rela nō erūt
s; etiā nostre indignationis impetum
sustinebūt. Neq; enim fas est vt il-
li p̄ccatur qui deos habuerit inimicos.
Quade siquidē eis. vt si mea frui
volūt tuitione. oēs matre deoz stu-
deant offerre culturam. ¶ Hec qui-
dem scripsit et ad similitudinem ec-
clesie / demonū tēpla constituit et
instituit mistros i diuersis gradib⁹
ad instar clericoz. vt essent qui cete-

ros docerent cultū p̄fidie. ¶ Penitē-
tes post culpam scdm traditionem
xp̄istianozum correptione mediocri
reformatent. Nichil autem quod a
paganis p̄mitteretur in xp̄m enor-
me videbat. adeo quidem. vt nec
seuire in mortuos inhumanū aut
crudele paganis videretur. Vnde i
ciuitate sebastea iohānis baptiste se-
pulchrum aperuerunt. igniq; tradi-
derunt. ossa vero ac puluerem dis-
serūt. Si vel capita flagitiosorum
eius. vel sūmatim / que p̄ ipsum in
orbe aduersus ecclesiam gesta sūt.
voluero enarrare. multis magisq;
voluminib⁹ tanta egebit materia.
¶ Sed p̄grediamur ad finem que
pius galileus intemerate virginis
filius / impio p̄secutori suo ad conso-
lationem ecclesie sue et ad gloriā
maiestatis qua patri œqualis et
consubstantialis est potenter inflix-
it. Prociangens ergo se ad p̄sica ex-
peditionem. p̄ more misit delphos
et delum. atq; dodonem. consulens
an expediret ad bella p̄cedere. Pa-
tes itaq; vniuersi victoriā promit-
tebant. vno inter cetera animati re-
spōso. quod pro exemplo mendacij
ac seductionis inserere nō pigebit.
Est autē huiusmodi. Nunc omnes
aggredimur dei victorie trophœa re-
ferentes circa fluiū thicen. Horum
ergo dux ero belligeratoz maris.
¶ Quisquis ergo phiciam musarum
p̄ncipem et dominum rationis cre-
dit. vim et mentē carmini hui⁹ iter
p̄tetur. Quo miser aiāt⁹ oīmōdū si
bi victoriā sompniās / etiā galileos
telete p̄pabat. ¶ plurimis tamē vt

oportuit vilis apostata contemptus
 est. In antiochia namque vir qui
 tam optimus pedagogus adoleſcē
 tium habitabat. eratque illic famo
 sissimus sophista libani. expectas
 victoriam iuliani. habesque p̄re oca
 lis minas eius. At ergo veram de
 videndo religionem. Nunc sabri fili
 us quid putas agit? At pedagogus
 completus gratia dixit. O sophista
 creator omnium quem tu sabri filium
 nominasti. locellum sepulture iulia
 no p̄ponit. Post paucos dies mori
 nunciatur iuliani et in locello aduec
 tus est. minarumque timor euacuatus.
 Eodem quoque tempore vir religio
 sissimus iulianus. cognomento saba
 subite hylaritatis causam. a minist
 ris interrogatus. respondit. Ferus
 sacre vinee deuastator. penas exac
 tus est vastationis sue. iacetque mor
 tuis. terroribusque ministris frustratus.
V Sed exprimendū ordo est quo de
 cessit impius persecutor. Cum ergo
 tam aues quam hostes bello persico la
 boribus et fame multipliciter afflix
 isset. veniens tesifontem civitatem
 in tantum obsedit regem ut crebris
 legationibus ei offerret parte reg
 ni dum solutus bello discederet. Sed
 imperator contempsit elatus. nec
 attendens quidem quia vincere bonum
 est superuincere nimis inuidiosum.
 Considebat enim magias artibus
 et arbitratus secundum pythagoram o
 pinionem animas diversa corpora
 vagare. se credebat possidere ani
 mam alexandri. a quo potius in alio cor
 pore esset alius alexander. Querebant
 ergo romani de principe qui bellum

finire nolebat. resistebant tamen in
 statibus peris ita ut frequenter nunc
 huiusmodi illi verteret in fugam. Por
 ro iulianus in equo residens exerci
 tum circumfortabat. Inermis quidem spe
 felicitate sue presumens. quod iaculum re
 p̄te delatum. Discurrens per brachium i
 eius latius immersum est. Ex hoc vulnere susce
 pit terminum vite. Qui vero iustissimum
 tulit vulnere. hactenus ignorat. Sed
 alij quendam iusibilibus huiusmodi tulisse ferunt.
 alij unum pastorum hysmaclitum. alij
 militem fame et itinere fatigatum. Sed si
 ue homo siue angelus fuerit. patet quod diui
 nis iussionibus obtemperavit. Apertum est
 quod cum fuisse vulnere. mox manum con
 pleuit sanguine suo. Et in aere pie
 rit dicens. Visisti galylee visisti. et in
 eo ipso victoria confessus est et si blas
 phemus. Defunctus est autem tercio anno
 imperij sui. vice tricesimo primo.
 Primum tamen visus est vixisse bo
 nis. qui non modo in ecclesiis. sed ca
 am in theatris predicabat victori
 am galylei. Omnes enim clamabant
 Maxime fatue ubi vaticinia tua? Vi
 dit deus et christus eius. Defuncta
 impio inuenta sunt in templis simu
 lacia stupenda principis. Et mira in
 signia sapientie. condamate et famo
 sissime pietatis. Nam in curia a
 perto templo quod usque ad reditum
 suum clausum esse preceperat inuen
 ta est mulier a capillis appesa. ma
 nus extensas habens aperta utero.
 in cuius retere euentum peris belli fuerat
 speculatus. In antiochia quoque archas
 in palacio plurimas. humanis ca
 pitibus plenas inuenerunt et dimensa
 puteis. innumera corpora mortuorum

Prodigiosa et scelestissima illius quam nec
 impatorum nec philosophum deuen-
 iunt. sed impium et magnam de hos-
 tem et hominum captiua lacus pandit
 hystoria. In gente quoque britanica
 tum sicut quedam nostratum testatur
 hystoria ad conpescendam et puniendam
 tyrannidis rabie / gloriosissime mar-
 tiris et regis eadmundi manu exer-
 cuit. Cum enim suauis britanie insu-
 lam quam ex magna parte occupaue-
 rat vastaret. spoliaret. et membra christi
 persecutionibus multis affligeret. in-
 ditione census que lingua anglorum
 danageldum nominant prouinciam
 onerauit. precepitque possessiones
 memorati martiris conferre in censu.
 Dupplicata est ei. contempsit preces.
 Dissus est a martire religiosus fra-
 ter sub interminatione inhibuit ne
 etiam christi / domum martiris et libera
 familia eius tyrannus indebita pre-
 meret seruitute. Sed impietas ad
 preces obsurdit. intumuit ad pro-
 hibitionem. ad minas induruit. et
 quicquid et iniurijs afficiens humile
 nuntium dei. vbericem accitauit ma-
 num flagellum puocauit et pacientia
 dei accepta temeritate ceus incurrit
 in morte. Nec in re. Nam tyrannus
 e vestigio expiuit. Inter milites ei
 agens in castris solus sicut ipse confes-
 sus est. cum telo vidit adesse beatum
 eadmundum. inceperantem cum et cede-
 tem ad mortem. Et ab ea quidem die /
 licet insula graues tyrannos habue-
 rit. etiam beati eadmundi a predicta
 inditione fisci mansit immunis. Ne-
 mo enim eorum martirem ausus est pu-
 uocare. aut in opprimenda eius etiam

periculum facere sui. Nostris tamen
 temporibus eustachius filius stepha-
 ni. qui in etiam dei seure de ceue-
 rat. Cum oia per viribus depopulatus
 esset / et terram beati eadmundi cum om-
 nes predones detulerat videret opu-
 lentiam. sibi quoque non esset / consumptis opi-
 bus regni. vnde semel et secundo militi-
 bus era procederet. Nam enim defec-
 rant donatiua / predia iam dicte ecclesie
 depopulatus est. nodum tamen diges-
 serat abum. que de facultatibus loci
 acceperat. Ipse quoque die antequam se domu-
 sue reaperet que nimis viana erat
 tactus est martiris manu et letali
 passus morbo. die aracter octaua /
 bus cessit et vita. Quid moroz in pau-
 cis? Vbi sunt. ut de domestico loquar
 gaustidus. milo. ranulfus. alanus.
 symon. gillibertus. non tam comites
 regni. quam hostes publici vbi villin-
 sates beticensis vbi martinio qui impel-
 lente beatavirgine in adit in foueam
 quam pabat. ubi alij quorum vel nomina
 conficerent librum? Horum vti que ma-
 licia insignis est. infamia celebris.
 infelix exitus / et quem presens etas
 ignorare non potest. Si ergo quis
 antiquas nescit hystorias. si igno-
 rat quomodo tyris cum reges terga
 prebebant. a regina scitarum tamiri
 prostratus est. si casus et precipicia
 precedentum non recollit tyranno-
 tum. vel ea que oculis ingeruntur
 inuitis attendat et luce clarius intue-
 bitur omnes tyrannos miseros
 esse.

Capitulum vicesimum secundum
De gedreone qui forma presidenti
um est. et antiocho

Quid itaq; sibi velit qui te publicam id est populū dei in debito seruitutis iugo nititur opprimere? Nō video nisi forte ea de causa psonam appetant ut tormenta miserie potēter ferāt. Si enim regere tantum appeterent. non dñan/on9 officij metientes nequa q̄ tanta curerent auiditate. voluntas enim regentis de lege dei pendet. et non pzeiudicat libertati. At tyzanni voluntas cōcupiscentie seruit. et legi reluctās. qui libertatem fouet. conseruis iugum seruitutis conatē iponere. Docet hec scriptura cui cōtraire nō licet. Dixitū oēs israhel viri ad gedeon. Dñare nū tu 7 filij tui. 7 filij filij tui. qz libeāsti nos de manu madyan. Quib9 ille ait. nō dñaboe vñ. n̄ dñabie i vos filij me9. s; dñabie dñs. Dixitq; ad eos. Vnā petitionē postulo a vob. date michi in aureas ex preda vestra. Videor michi in huius lre faae. quod dixeram intueri. Nam gedeon qui interpretatur arcuens inutile. vel temptatio iniquitatis eorum/nomine 7 verbis videtur officium indicare. Cuius enim est arcuire inutilia 7 ra vel delere. vel reuocare ad fugē. et quod iniquū deprehendit excludere a finibus suis. vt sibi aducess9 hostes proeade victoria. defertur honor domini et recusat. legi tamē subiat quos a iugo seruitutis absoluit. Patri filiozum successiu9 defertur honor. at ille deum maluit honorari. Quis eorum recte huic assimilabitur qui fas nefasq; confundunt. et versantur in laboribus et

exumpnis. vt filios possint nō tam honoris q̄ rapine. et iniquitatis habere heredes? Quis est enim qui legem dei et iusticiam eius qui i sola caritate cōsistit filijs anteponat? Qui amat inquit patrem aut matrem aut filios. plus q̄ me. non est me dignus. Et profecto qui transitoria xp̄isto pzeponit. ipsis transitorijs citius transeunt. nec eorum ppetuatur gloria. apud quos pzepositis alijs xp̄ist9 manet inglorius. ¶ Ergo casum timeat pnceps qui liberoz. aut carnis motus affectu/honorem diuinū minuit. imemor caritatis. Sed nemo est qui i deum se fatetur insurgere. insurgunt tamen plurimi. 7 iam ista palam fiunt. Intrauit anthiochus in sanctificationem cum superbia. et hoc q̄dem faciūt multi. Ozias quē lre irrestagabiles iustum in multis fuisse cōmemorant. mortuo zacharia sacerdote cui cognomen fuit itel ligens/orōdincm sacerdotalem non tam pie q̄ audacter inuasit. et redamantibus leuitis nonne tu es rex ozias et nō sacerdos. audire contempsit. Et statimq; lepra partem illam corporis eius inuasit quā sacerdos ex lege auri lamina tegebat vt iusta interpretationem propheticam facies eius ignominia repletur. ¶ Rex quidē notus est. ¶ Et ex iudeis regebis et ex eo maxime q̄ āno mortis eius natus est romulus. a quo genus est roānoz. Inuitatur plurimi oziam sacerdotalia pzesumentes. s; lepram eius pauissime erubescunt. ¶ Plures tñ sequūtur anthiochū. q̄ nō

cū deuotione ut offerat vice sacerdotis facta ingreditur. sed ut delectat si quid est in templo dñi sanctum Cū enim anthioch⁹ desolationis ⁊ ab hominationis ydolum fabricasset. libros legis dei ⁊ bustis igni ⁊ scidit eos Et apud quēcūq; inueniebantur libri testamēti dei. ⁊ quicūq; obseruabant legem dei. scdm edictum regis anthiochi tradabant eum

Vidi temporibus meis nonnullos sacerdotali se imiscētes officio ⁊ humeros temerarie supponētes. ut archam p̄cipere ab humeris leuitatum/loa imemores qui in p̄sentem diem diat: oze passio. alios vidi qui legis libros deputant igni nec scindere verentur. si in manus eorū pueniret iura vel canones **T**empore regis stephani a regno iusse s̄ leges romane quas in britāniam domus venerabilis patris theobaldi britānicum p̄matis asciuerat Ne quis eā libros retineret edicto regio prohibitu est. ⁊ vicario nostro indiatu silentium. sed deo faacēte eo magis virtus legis inualuit. quorū ampl⁹ nitēbatur impietas in firmitate Quis autem in tot milibus regnare affectatū/esse vult similis geddoni? Aut quis legem sibi vult dñari ⁊ pplō? Oib⁹ enī vnū illud debet sufficere. qd geddon a subditis petit id ē si solas ex p̄da sibi q̄sēt iures Si ei q̄ lex loq̄tur idicare auauerit ⁊ ei obediēs pplūs acq̄secat ut nō sit unq̄tas ⁊ cōtradictio i ciuitate ⁊ pplō cui p̄est debz p̄fecto sufficere p̄sētū. **C**aplū xxiiij. **C**onsilio bzuti v̄t dū ēē adūs⁹ eos q̄ p̄ sū

mo p̄tificatu n̄ mō certat. s̄ sasimate dimuat ⁊ q̄ tyranus nichil q̄ctū

Sed esto ut hys liceat qui carnales sūt cōtendere de p̄matu. vix eccl̄iasticis hoc vsq; quaq; arbitror ēē illiatū Carnaliū tamen exēplo sub ymagine religionis obrept impietas ⁊ iam nō modo cōtēditur p̄ sacerdotio. s̄ pugnetur Antiq̄ quōndā trahēbantur inuiti. ⁊ p̄zoni ad martinū p̄mas cathedras carere penis ⁊ aucte fugiebant. Cōtra iam palam loquūtur sacerdotes ⁊ p̄uēbiū nullum dicūt Nolum⁹ inquit martires esse. sed sedū nostratū gloriā nō tam⁹ alterat Hicera quidem ⁊ miserabilis vox in ore sacerdotis. qui xp̄m sic agnoscit. ut se nolle cū sc̄q̄ palā cōfiteatur Dubitari poterit an verus moeratur confessor. qui p̄secutorē si opus fuerit nō expectat Aie enī cyp̄an⁹ Epus si timet. acū est de eo Sed liceat timere. nō stare in necessitate illiatū est fugitū⁹ inutilis infamis est Est tamē in quo videtur cōstātia martiris imitari. si p̄ cathedra scilicet fuerit de certādū. **F**erē a quibusdā. ⁊ verū est q̄ super romano p̄tificatu ab ab̄iōsis q̄n q̄ p̄mo sepe litigatū ⁊ nō sine sāguine staterno sc̄a sc̄oz ingress⁹ sit p̄tifer Cōtata s̄ itez bella/plus q̄ ciuilia. ⁊ cesare ⁊ p̄p̄iū. ⁊ q̄cqd philippis leucade. mutine i egipto hyspaniave p̄suptū ē. q̄cqd ipie gestū pugna sacerdotalis absoluit **I**ū qd xp̄iani sāguis pauat effusioz ut eis p̄re ceteris liceat pro grege quod pastoreis est animas ponere?

Nūquid eāiam dirūt/ pphāant
 facta. ut sic qđ edificari & sacrificari
 opteat? Cōcūitē populos regna
 sollicitat. eāiam diripiūt faulca
 tes. forte ut sibi faciānt materiam
 pmerendi/ ut componant omia/ ut
 pauperib9 miserendi & puitēdi ali
 is cōcurrentib9 necessitate p̄cipiant
 Si ei ut plura sibi ipune liceāt. ut
 si pecunia cōgregent. si ut carnem &
 sanguine foucant. dilatēt. & corū
 pant si ut familiam nobilitent. si
 teniq; ut gloriā suā querant in
 cetero dominātes nō forma facti gre
 gis ex animo. licet labijs & simula
 tione officij/ pastorem induant. ty
 rannis q̄ p̄ncipib9 facili9 acedūt
V Dicit q; phi. & vñ arbitros Nī
 chil in reb9 humanis vtili9 hoīe. et
 in ipis hominib9 p̄ncipe ecclesiā
 sticō vel mūdano nemo vtilior Edicū
 so Nichil hōi p̄ncipios9 hoīe. & i vī
 tūā9 secularis aut ecclesiāstic9 p̄nci
 piosior est. Sed p̄fecto in veroq; ge
 nere secularē cōcāstic9 aīcedit Sal
 em infatuatum ad nichil omnino
 valet. nisi ut piciatur foras & cōcul
 reatur ab hominib9. Porro vsq; a
 deo solus ferrū mortemq; timere au
 ti nescit amoz. percutit discrimine
 nullo. anuisse leges. vilissimareū
 cer tamen mouistis opes. Ergo di
 uidatur vnitas. integritas scindat.
 sinceritas corumpatur. maculetur
 et sanctitas. mūdī nouū iudiciū cele
 bretur. & p̄ncipe ei9 qui i passioe
 xp̄i elect9 ē edicēs scādala spargat.
 ut beatus sit q̄ nō capitur tēdiculis
 ei9. Tāto ne nouoz p̄uētū scelez
 q̄rūt vtrū iget orbi / vix tāti fuerāt

tūilia bella mouē. ut neuter **V** Nec
 tissimam eminendi viā docuit xp̄s. I
 tus qui discipulos suos regibus gē
 tium noluit conformari. ut dominē
 tur in subditis et qui potestatem ex
 ercent bñficia dicatur. Sed q̄ maior
 est spōte minoretur. & solum p̄ce
 teris vite quiete vici9 et contentio
 ne remota. sibi vendicat officium mi
 nistrandi. At isti aliā p̄tulcrunt as
 cendentes ex aduerso fractū & inuis
 trandi humilitate reicāto/ appetunt
 p̄ce regibus gentium dominari. nec
 dubiū qui refrigerēt imo extincta
 caritate sede suā & ipi ponāt ad aq̄
 lonē. Siquide p̄ducos odoze patres
 Vānam seuti esset qui ea viderūt
 tempora/ consilium bruti. a quo cū
 imminente bello aūili catonis aūtie
 auctoritas. Deceuerat enim ma
 nus suas ab armis continere aū
 libus quibus quanto quisq; libena
 us & foras immiscetur. tanto in
 quior et immārior est. At ergo.
 Nūc neq; pompeij brutū. nec cesa
 ris hostem. post bellum victoris ha
 bes. **V** Si ergo sapiant. hū pro
 quorum domino scismatici litigāt
 eos solos concurrere patiantur. al
 terutri metuant opem ferre. incerti
 quis victor futurus sit. certiq; quan
 ta q̄ grauis tuina viciis imminet
 Nulla manus belli mutato iudice
 pura ē. Nā & vici9 causa deo pla
 ant. s; vici9 catonis. Gaudeat plane
 mūdus cum alter solus vici9 sed
 appensiori letet gaudio. si vici9 v
 terq; vel neuter **V** Conueniant er
 go si placet in insula liconia aut a
 liquo. si quis tamē loc9 bellis siue

duellis est aptior. Nam antiqui tes-
te quantiliano bellos dicebat. quos
duellos modo appellam? et sine v-
bis et orbis periculo vincant alter
uter duelloz que de? .f. approbaue-
rit. aut victore esse pmiserit. Vici?
qz si id victori placeat demergat i
tyberim. aut si cu eo miti? agendum
videat. retrudat in caueam Cui cu
abbas loca claustru pmo carcere a-
peruerit. ptestet se no illud ei q dap-
natur pparasse. s; victo Diquidem
nulla fides vni? misereolegit ami-
cos Qui vero dicent id est q vic-
tior fuerit in lipate abam de insula
exul perpetuus deportet ad marmo-
ra de portada vel secada. aut ad me-
talla dapnet. Franugeni scismatis
quos inqnat equat. nisi qz pleriq;
q fortior pmo ferocior ide et iniqor e
¶ Quid pniocis? aut odibilis? bel-
lo ciuili? Nichil plane pot tabiem
scismaticoz. aut hereticu peste. quo-
tu vtru pniocis? sit. no facile dixe-
rim. si tn in hys numer? est. vt alte-
ru recte segregetur ab altero Cessa-
bunt plane bella ciuilia. si psuptioni
desit temeritatis adiutor Nec est
qui coaues possit vzgere ad furore.
nisi eos aliquaten? ipsa delcet in
sania Vtiq; nocitas confurdi aut
nulla oino. aut vt multu ymagina-
na est Hec quoq; per multis maxi-
mis pualis patet. quoz nemo satis
dedinat euentu. nisi pcaueat faul-
tate Innuic hoc poeta grauissimus
aut si iuxta qntilianu rectius dicere
malueris oratore. no repugno du-
costet pcauenda esse etiam que pos-
sunt euenire pericula. et vniuersita

tem ab vnoquolibet cogi no posse?
vt scelere obsequatur inuita Aut ei
hic quis nullo maculatus sangui-
ne miles Que potuit feisse timer.
quid peccata pulsas. Quid vesane
genus. quid fletus fundis inanes.
nec te sponte tua scelere parere fate-
ris. vsq; adeo ne times quem tu fa-
cis esse timendum? Classico det bel-
lo. diros tu negligite cantus Digna
ferat cessa iam ia ciuilibus? Co-
atet. et cesar generum priuatus a-
mabit Sic sic si ecclesia dei eriga-
tur in spiritus libertatem. si ministe-
rium scelestis subire detrectet. aut
omnino scismata sopietur. aut ma-
nente vnitatis copage. soli inter se
scismata dimicabunt Interim con-
tineat ecclesia manus suas. quoni-
am gladius petri qui sanguine car-
nali siccabat affectu. mandato domi-
ni ad presens tegitur in vagina. et
discipuli eradicare zizania propera-
tes. pceptiuntur missetos angelos
expatere Oret vnitatis integritas
vt in se colligat dissidentes lapid i-
asus. i quo fundatur ecclesia. quem
scismata reprobant. qui feat vtra
qz vnum et pestem suam in fortem
infidelium integram cedere maluit
q; secari Oret iqua ne desinat fides
et expetens in cubo sathanas no
disperdat. couilcet et triticum. oret
pacem. querat pacem. et persequat
etiam fugientem Meminerit eius
qui cum producere posset plus q; le-
giones angelorum duodecim. exal-
tatus in cruce omnia acquisiuit.
¶ Ipsa ei exinanicio adeo moruit ex-
altat. vt ad glaz es flectat oē genu

Sasmatios noctes accipiunt /
 sed consentientes iustos nocentes fa-
 ciunt bella sacerdotalia Quiescat ce-
 go stantes a longe cum petro ut vi-
 deant finem. Piccolant illud ethni-
 ai. Si celicolis furor arma dedisset
 aut si terrigene temptaret astra gy-
 gantes Non tamē auderet pietas
 humana. vel armis. vel votis pro-
 desse ioui. Hoc quidem videtur esse
 seruandū in hys ubi quod iustus indu-
 it arma scire nephas. Nam si here-
 ticus. sasmatius ve/catholicum im-
 pugnet assistere veritati pium est. et
 romano pontifici deuotissime famu-
 lari. Hoc quidem cum innotuerit Na-
 sasmatius se catholicum esse sepe
 mentitur. **Q**uis enim presumet su-
 mū iudicare pontificem. cuius causa
 dei solius reseruatur exanimi? Vti
 quod quisque hoc attemptauerit. labo-
 rare quidem. sed proficere nequaquam
 potest. nec ad unguem nomē ponti-
 fias. arcto/habeat hic potifex. cuius
 cuius canonica precessit electio. **N**o-
 nas ut naufragiū tolleret naufragi-
 um fecit. maluit quod perire solus. quam
 alios inuolueret suis periculis. nec ta-
 men regente nauis curam suscepit
Salomon ab eo maternū quidē
 affectum. quod integrum meretricis ca-
 lupnie filiū cedere maluit quam patri.
 At isti periditari maluit ecclesiam et
 scindi. quam honorem non usurpare et
 innocenti matri ecclesie non inferre
 calumpniam. Hec est inquit mater
 eius. quoniam ex dilectione. refugie-
 sectionem. **E**contra hic priuignus est
 qui ferro rimatur viscera matris.
Quot et quotus tumultus et sca-

ges debet illa collisio quando filius
 petri leonis aduersus innocentium
 bone memorie quintum precesso-
 rem domini adziani. cuius vitam et
 felicitatem in se in cuius protendat do-
 minus. conatus est ab aquilone ascen-
 dere. **N**ōne et stellatum partem se-
 ai traxit ruina eius? Quis nescit
 egredium tusculanū? Quis petrum
 pisanū nisi nullus aut vix similis al-
 ter erat in curia? Quis recenseat e-
 piscopus. qui in tota fere ytalica cor-
 uerūt? **P**rofecto dum ruinae illius
 ex tabit etate nostra memoria. iace-
 dibile est quod a deo misere ambitu-
 osum esse. ut ecclesiam scindere nō
 formidet. **N**eminem ita cupidum
 esse credo. qui non malit se deleri.
 quam ut pro eo tanta fiat turbatio.
Si delictis nostris exigentibus car-
 nisiam istorū quisquam ascenderit sede pe-
 tri. et ad gubernaculum nauis eius
 domino indignate accesserit. plane
 non i merito naufragium faciet. ai
 et petrus vocatus a domino. ad va-
 lidiorē territus auram mergi cepe-
 rat. **E**t nauis que dominū habebat
 vectore de salute desperet. donec expe-
 dormiens precibus exaltet. **V**ti
 quod qui misere ascendit rotatur mise-
 rius et miserame deicietur. nec le-
 tos habent exitus que malo sunt
 inchoata principio. **D**iscoordia/ce-
 tissimū iniquitatis et defectus iudi-
 cium est. **S**iquidem minimas reū
 discordia turbat. pacem summa te-
 nent. **P**heton in fabulis dum pa-
 ternos artus affectat. incidit orbem.
 et tate miseratione dei et ipse succē-
 sus corruit preceps. artus dissecta

Tunc isse diem sine sole fecit. et dum flagrat ecclia succensa scisma te/xps videtur abesse. Parus quo qdum elatus iuuenili leuitate ferē in celū. marinis fluctib9 mergit. Deiect9 ei ē dū alleuacēt Subuatio siqde ipiozū grauioris ruine ppato est. Quis aut eo nequior qui mi nisterium pacis sacrificandi officium i vras mittit et carnificiū? Quosū queso tanta imaritas? Numquid ad vitam? Hed eoz finis interit9 An ad gloriam? Hed gloria eozū in confusione est An ad voluptate? Ergo et deus eozum/vent est An ut nobilitentur in carne et sanguine? Hed caro et sanguis regnum dei nō possidebunt Nam aduers9 carnales nō ego. sed hec et grauiora hys apostolica itonat tuba Quo tum inquit finis interitus. quozum deus/venter et gloria in confusioē. quia terrena sapiunt Si ut suam suppleant voluntatem. alijs domi nantes. quod tyzanicum est eis nichil min9 proueniet Tyranno siq dem nichil tutum est aut quietum Interroga tamodem. Et se hoc a tyzāno si alie didiasse fatebitur. tū ei vndiq; inardentes prunas ru ina imineret ad p̄mū nutum et qua si terētis liao dependēs gladius in ē regales delicias ceruia illi9 simil feriet i rueret Hoc itē apud claudi anū astruit theodosi9 Ait enī Qui terret pl9 ipse timet. forz ista tyzā nis Cōuenit. iuideat claus. fortes q; etuadet Muniti gladijs viuāt. septiq; venenis Anapites habeant artes. trepidiq; minentur Tu auē

patremq; geras. tu consule cunctis Hec tua te moueant. sed publica vota Erubescit sydō ait mare qz iam carnalis loquitur. que vir spi ritualis audire non potest. Si enī audirent sacerdotes vocem hāc. ne qua9 p tela per hostes currerent. ut primas cathedras occuparent. Hed licet omnes summi pontifica tus apicem deferant. quātum salua religione licet fugiendum q̄ suscipi endū arbitroz sapiētī Hec enim ex conscientia verū loquat illi9 labori ossima. et quantū ad statū p̄ntis seculi p̄tinet. miserrimavideatur esse cōditio Si enī auaricie seruit mores ei est. sin aut. non effugiet man9 et linguas romanorum. nisi enim habeat unde obsuat ora eoz. ma nusq; cohibeat ad conuicia. ad fla giā et sacalegia p̄ferenda. aures. o culos. duret et animū Tua siqde sunt que p̄re ceteris ecclia p̄ntētū omne iudicium subuertunt. amor munerū. acceptio personarum. faali tas credendi9 Nam ad ista moueri et iusticiā disp̄sare null9 hoīm p̄t Ergo et ab hys imūnē romanū nece sse est esse pontificem. qui oīm vter are debet excess9. Si odit vicia vel munerā. quis bñficiā p̄ferat i iuitū? Quid largitur9 est/q̄ nō accepit. a quō si n̄ largit placabit rōnos? Si p̄s eoz non accipit. quō s̄sitet an̄ faciē eoz? Vix ei causā i q̄dau potēit p̄sae sac̄dotale. q̄n eos i q̄sili is oib9 admittere cōpellatur Quid quod cogitur dāpnare symoniam. munerā et retributiones Si ea seq̄ nōne seipm̄ p̄pā voce cōdēpnat?

Si in summa potestate minima licentia est. Profecto qui legibus preest nulli subiacetur sed ab illicitis arctius coartatur. Ergo et romano pontifici minimū. eo ipso quo plurimū licet. Quid ponderosius est sollicitudine omnium ecclesiarum? Apostolicum privilegium transit ad successores. et plane pars privilegii est. quam apostolus ad chorinthios loquitur. Quis inquit infirmat et ego non infirmor? Quis scandalizatur et ego non vror? Si totum non vultis reuoluer. vel istud vendicet qui de primatu contendit. et ut puto cito faciet locum.

¶ Preterea qui romanus pontifex est eundem pro conditione ecclesie que nunc est. esse servum servorum necesse est. non equitē nūcipative ad gloriam. ut quidam opinantur. sed substantiue. ut pote qui servus dei servus et vel inuitus. Omnis enim persona deo servit. et dispensatrix est demeritū vel iusticie sue. Servit angelus. servit homo. servit boni. servit mali. et ipse princeps mundi dyaboli servit. Ergo et romani servunt deo et tyranni. quibus romanum necesse est servare pontificem. a deo quidem ut nisi servierit. aut exponat pontificem. aut exromanum esse necesse sit. Quis ergo eum servum servorum esse ambigit? ¶ Dominum odrianum ante tempora felicia faciet deus. huius rei testem in oro. quia romano pontifice nemo miserabilior est. conditione eius nulla miserior est. Et licet nichil a luto ledat. necesse est. ut atissime. vel solo labore deficiat. ¶ Fatetur enim se in ea sede tan-

tas miserias invenisse. ut facta colatione patrum. tota precedens amantudo. iocunditas et vita feliciissima fuerit. Spinosam dicit cathedram romani pontificis. manū acutissimis ut quaqueq; confertū aculeis. tāteq; mol. ut robustissimos premat. tevat. et gminuat humeros. Coronā et frigiū data merito viteri. quonia ignea sunt. sequitur nūq; a natali solo aglie malle exisse. aut i claustro beati nisi perpetuo latuisse dicit. q̄ tātas (nisi quia diuine dispensationi reluctari non audeat) intrasse angustias. Dū superest ipsū interrogat. et crede experto. ¶ Hoc etiam michi sepissime adiecit. q̄ cū de gradu in gradū a claustrali clerico. per omnia officia in summū pontificem ascenderit. nichil unq; felicitatis. aut tranquille quietis. vite prioris adiecit. ab ascēsu. Et ut vobis eius vider. nichil ei cū p̄ns sū sui grā vult apud se esse absconditū ab oculis meis. In iaculo inquit et malleo semp dilatauit me dominus. Sed nūc oneri quod iseminitati mee imposuit si placet supponat dexteram. quonia michi impotabile ē. ¶ Rōne ergo miseria dignissim⁹ est. q̄ p̄ tāta pugne miseria. Sit sane ditissimus qui eligitur. sequenti die pauper erit. et infinitē fere creditorib⁹ tenebitur obligat⁹. Quid ergo erit ei quē nulla vocat elāo. Sed repugnāte in mebris xpo. ab initio ceca et cruenta nō sine saguine feno intrudie. Hoc quōdē ē romulo succedē i paradys. nō p̄pero i 2 missi dispensatōe ouit. ¶ Ca. xxiii.
Ep̄p̄ aureos nūq; asse q̄ sine sūu.

Nisi dissimulet contentio sus?
 q̄ tñ dissimulat ratio nō p
 mittit/ ex superioribus luce
 claris liquet epyureos nūq̄ asseq̄ si
 nē suū. Cum enī ad tranquillā as
 picient vitā. ⁊ ad libidinem exple
 tam se retrahant. ⁊ phentur vel po
 tū desipiant. Nemo enī quod ma
 le libet p̄t sapienter expleat. Hec
 p̄ ista babilonis fluentia nullū asse
 quitur. Illos quoq; epyureoz no
 mine censendos arbitroz. qui suam
 volūt in omnib; expleat voluptatē
 Nam cum res libidini seruiūt i vo
 luptatem transit affcūs. Si affcūs
 affcūi nō pateat. quo magis vis
 torqueris magē. si tamē libido sit
 in volūtate. Alioquin interdū velle
 qd nō potes. iocūdū ē ⁊ fructuosū.
 si forte esurias ⁊ sitias iusticiam.
 laboriosum tamē. **M**ūdus itaq;
 epicureis plenus est. eo q̄ in tanta
 multitudie hominū pauca sūt qui
 nō famulētur libidini. id est corrup
 te volūtati. s; laboriose voluntatis
 nexibus nō implicat/ aut nulli aut
 pauciores sunt. De loco voluptatis
 exclusus ē hō; ex quo libido p̄ualu
 it. eo q̄ vita iocunda ⁊ tranquilla
 frui non potest; cui ceperit libido do
 minari. Voluit facere quod libuit/
 q̄ quod iuss; est. ⁊ proiecit in locū
 miserie. in terram laboris miss; est
 ut ei ⁊ semini suo / terra spinas et
 tabulos germinet. ⁊ in sudore vul
 tus sui comedat panem suum / q̄ in
 rectitudine voluntatis obediēs. s; n̄
 difficultate ⁊ labore plenā poterat
 h̄re voluptatē. Siq̄tē ad necessitatē
 ⁊ voluptatē parata inuenerat oīa.

Vultus autē sicut h̄is placet / q̄ cu
 riosi; scrutantur verborū originem
 dicitur a volendo / ⁊ sudor ei; labo
 rem ⁊ angustias indicat corrupte
 voluntatis. Si ergo sudatur in eo
 qui cōfirmat cor hominis ⁊ eāam in
 sumēdo quod letificat. quid est qd
 sine labore sibi natura mortalis cre
 dat indutum? Anima sibi revolūt
 dicit q̄ matrimoniū nostrū pecca
 trici sentētia creatoris intorsit. Pa
 rit ergo in dolore filios virtutum q̄
 sine labore parit sobolē vicioz. Na
 tura namq; peccatrix ad malū p̄na
 est. ⁊ corrupta ab adolescentia sua.
 que etas origini vicinatur ut sine
 labore ⁊ difficultate possit labi et
 non possit erigi ad bona sine labo
 re. ⁊ erecta s; n̄ difficultate ⁊ gratia
 stare nō possit. **P**arit itaq; vicia/
 filias utiq; nō filios sine dolore s;
 proculdubio ad dolorem. s; in dolo
 re filios. sed plane ad gaudiū / non
 dolorem. Ergo epicuri; v̄satur in
 dolore / aut vita filios parit aut fili
 as. ⁊ sp̄ p̄ntes. aut futuras igemif
 at angustias. Nam aut ut cetera
 taceam p̄ntib; nō letatur. aut si ce
 tus nō est / dū terū metitur exitus /
 ea tamē abeuntia et fugientia de
 plozat. Letis etenim stare negatū
 est. nisi quis letetur in illis que be
 atum faciūt aut ad perpetuam p̄fi
 ciant vitam. Preterit nāq; mūd;
 hic ⁊ oīa desiderabilia eius. quan
 tumlibet blandiatur incautis et
 dulces fallacie sue propinet illece
 bras. nouissima eius quouis absē
 thio amariora sunt. Et quia rati
 o presentem statum eius imp̄fectū

esse vsq; quaq; conuincat. nescio qd
solidum semp pollicetur in posteru.
vt in oib9 amatorib9 et sequacib9
suis. nec vnū ab initio duxerit ad
pfectum. aut voti compotem fecerit.
Hinc est qd auarus i medijs opib9
esurit. potens 7 presides in summo
fastigio seruit in profundo luxu/vo
luptuosum gaudij defectus angit /
et fame procius et grauior / in toto tu
more inanis glorie vilescit. Cui is
ta nō patent nimium ceuis est. cum v
nusquisq; eoz qui versatur in hys /
sibi quod appetit / deesse fateatur

Sunt tamen quoz oculos ita per
strinxit malicia vt que p se lucēt ne
queant intueri Sic oculis capti tal
pe lucis beneficia non agnoscunt et
innatis gaudētes tenebris. oderūt
aerē puriorem. nec viuere queunt si
diuina arceatur ab humo 7 latebris
suis. Nōne talparū gerunt ymagi
nem. qui semp in humo versantur.
quozū tota cōuersatio in terra dep
mitur. vt nichil altū sapiāt nū diuī
nū? Sed nec humanū quidē. cui9 ē
cū cetera animalia pferatur in terrā
celū 7 que celestia sunt erecta digni
tate corpis 7 ai ptemplari. Hī ta
mē suo. s; talpe quodā vicio nature
deprimūt. Profecto deterior est.
quē culpa maculat / eo qui nature la
borat impio. nec credas altū sape q
nature cōsortes nō tā virtute q vici
is vult pīre **S**ed quid in grege
isto talparū arguo cōtate. nisi qd
aliozū fōs esse videtur? Ab eo nāq;
scaturit ciuili vicioz. vt quasi in
corpe vno videas cōfluxisse rapaci
tate leonis. seruitiam tygridis. gu

lam lupi. varietate pardi. fraude
vulpis. tenacitatem arpie. immūdi
ciam suis. petulantiam hyzā. super
biam equi. stoliditatem asini. obsti
nationem muli. toxicū hidze. nigre
dinem corui. 7 quicquid aliud per
uersitatis infundere potuit homini
teterima creatura. Nam ab eozni
uersa hec incommoda profluxerūt
dū boni 7 mali scientiā et similitu
dinem dei pmittit. p rapinā Exite
inclinata est ad malū natura hoīs
cui9 quasi quedā infantia pcessit ino
cens. dum a colloquio pueritib9
7 pueris abstinet. Diluit homo
7 mansit innocens. Amisso sopore
obdormiuit innocens. experge
factus et agnoscens auxilium simi
le quod ei fabricauerat deus. inno
center locutus est magnalia dei.
Sed ex quo factus verbosior p hos
tium curiositatis eductus / exercuit
cum temptatore / verbi commercia
um / quasi ab infantia adolescens /
concepto calore intumuit / 7 pcura
ricatus mandatum / cuius custodia
ad gloriā fuerat profutura cor
ruptus est. vt ex tunc mirabili 7 in
uisibili lege conditionis inflatē sibi
vniō reluctetur carnis 7 spiritus.
vt nulla ratione componi possint /
nisi illius gracia intercedat / qui se
cit vtraq; vnū. et carnē in electozū
sine faciat a spiritu absorberi **S**i
verbis gentilium vti licet xpistia
no. qui solis electis diuinum et deo
placens per inhabitantem gracia
esse credit ingenium et sinec verba
nec sensus credam gentilium fugie
dos dummodo vitentur errores.

Hoc ipsum diuina prouidenda in
 eneide sua sub iuolucro ficticij com
 menti inuiffe uisus est maro. dum
 sex etatum gradus. sex librorum
 distinctionibus prudenter expres
 sit. Quibus conditionis humane
 dum odiffiam inuatur ortum ex
 primere uisus est. Et processum.
 ipsumque quem eduat. Et puehit p
 duat. et eduat ad manes. Nam ene
 as q̄ fingitur ibi animus sic dicitur
 eo q̄ est corporis habitator. Eunos
 enim ut greas placet habitator. e.
 demas corp9. et ab hys compositur
 eneas. ut significet animam. quasi
 carnis tugurio habitantem. sic etiā
 neptimū. ethnostigeum eo q̄ sigeni
 um habitet. Primum itaq; liber
 eneidos sub ymagine naufragij ma
 nifestas infantie que suis procellis
 agitur exponit tunctiones. et in fi
 ne sua habundantia abiz potus ad
 ulta prosilit ad leticiam conuua
 lem. In consinio ergo adolescen
 tic prodeunt colloquorum comer
 tia. et eorum intemperies aut fabu
 las narrat. aut ueris falsa pernus
 cet. eo q̄ multiloquio peccata des
 se nō possūt. Porro tercia9 uarios iu
 uentutis euenus. quasi suos canis
 errozes. eo q̄ illa etas fere solos no
 uie errozes. Siquide ut ait ethicus
Imberbis iuuenis tandem custode
remoto. Gaudet equis canibus. Et
apria gramine campi. Cerens i vi
nū flexi. monitoribus asper. Utili
um tardus puifoz pdigus eris
 Prima etas ergo nutriam. secun
 da custodem habet. tercia quo liberi
 or eo faali9 errat. nondum tamen

prædit ad crimina. Quartus illia
 tos amatores conaliat. Et ignem
 imprudenter conceptum in pectore
 adamantis infelicē producat rogu.
 Neq; enim in inuocessis fatalcm
 beatitudinem esse sub typo merca
 rij ratio persuadet. docetq; illum q̄
 dum fuerat paruul9 sapiebat ut p
 uulus loquebatur ut paruulus age
 bat ut paruulus fuga irrefragabili
 ter apprehensa euacuate que erant
 paruuli. Vnde ut ad memoratū
ethiam redeamus. Conuersis stu
dij etas animusq; uialis. Que
ut opes. Et amiaas. inseruit hono
ri Commisisse cauet. quod mox mu
tare laboret. Ergo et uialis etas
puerilia. et iuuenilia erubescit. et si
a peruersa voluptate et immūdo a
more nauigij sui soluere non potest
anchoram. prescidit et funem. Die
et patriarche pudicus filius pallū
reliquit adultere ne adulterij crimi
ne inuolueretur. Quintus maturi
tatem ciuilem promit. Et etatem
depungit uianam senectutis. ymmo
que ipsam iam ingreditur senectutē
 Nam. Et patrum/honores recolit.
 maiorum memoriam ueneratur. Et
 quasi ad tumulum anchise solemp
 nes celebrat ludos. In hys ipie
 exilij sui miseriam recognoscit. Dū
uo hic egredie crasit ad sextū. Et a
nissis palimio et miseno duce sez na
ugij doznutate. et temerario plij i
ctore. cū iā frugescat affcūs uiresq;
desiaāt. nō tā senectute sentit q̄ seni
um. et uelut quentā descensū ad ife
ros. ubi quasi rebus inutiliter ges
it. totius antea de uite recognoſcat

errores. et discat alia via incedendum esse hijs qui volunt ad dulces laminae complexu et fatale regnum ytalie/quasi quandam arcem beatitudinis puenire. Constat enim apud eos qui mente diligentius perscrutantur auctorum/maronem gemine doctrine vires declarasse. dum vanitate signemti poetia. phice veritatis inuoluit archana. **L**icet autem de prima corruptione specialiter dictum sit. potest et de singulis manifesta ratio monstrari. quia natura hominis ab adolescentia sua prona est ad malum. ut ex quo libero licet depresso aperit vti arbitrio per se cadat sponte in culpam/et inde merito suo preceptis plorabit in penam. Ergo tamen nequaquam potest ad bonum nisi gratia dei supponat manum suam. **L**ata est ergo epycurorum via. et haud dubiam ducit ad mortem. per spicula tamen. per errores. per amaritudines. et per omnimodas vanitates. ut letum et quietum vite statum tranquille in ea nullus inueniat. vel ad illum tandem/ca ducere pueniat. **N**am ut beatitudo possit dari. non vanis sed veris insistendum est bonis. **V**ana enim/cultore suum perturbant in tenebras exteriores. ad fletum oculorum. stridorem ventium. tinnitum aurium. et varias pressuras et penas inferorum. apud quos nullus ordo sed semper iterum horrore inhabitat. **C**apitulum xxv. Que via fidelissima sit ad sequendum quod epycuri appetunt vel pollicentur.

Sententia enim non stuo calumpniam quam beatitudine esse diffinitum letum semper et quietum tran-

quille vite statum. sed interpretatione sinistra et vitiosa creatione arbitror infamata. **A**deo quidem ut a epycuri sint plurimi. id est vani sectatores voluptatis. nomen hoc pauca perscrutantur. **E**rubescunt enim dicitur quod sine et propria turpitudinem occultare nituntur nomine alieno. dum non boni tamen esse cupiunt quam videri. **S**i vero definitioni fidelis detur interpretatio et sententia commodus creator. qui manum opponat omni. qui facit quod loquitur nichil verum aut rectum apud stoicum et peripateticum esse conueniens quos ad te iocundo grandis vie prope dicitur cum preceperis introduca. **N**e tamen ullam eo quo epycuri definitio tendit viam putes. ea tibi in calce libri quasi in fine vie conabor aperire. **E**st autem ardua et arcta. plana tamen et recta dicitur ligetibus deum. qui ducere. docere et subuehere. non offendit quos ad lapidem pete suum. **I**pse namque lapis offensus et petra scandali. gradientes in se quos accipit erigit et corroboret. ut humiliati in se/in eo glorianter/audacter et libere preconentur. quia oia in eo possumus qui nos confortat. **V**ia siquidem hec virtus est duobus interiecta et arcta ta limitibus cognitione scilicet et exercitio boni. **N**on se namque bonum et non facere meritum est damnationis. non via beatitudinis. **V**nde inquis hanc viam ingrediar quam inuiso sum et non in via. in tanta varietate viarum ignotarum aduena et peregrinus. cuius oculi languent per iopia et fere iam deficiunt? **Q**uibus causa de eterna iudicij. ut ad id tranquillitate et gaudij perueniam quod permittis?

Est in qua via sublimis. celo manū
 festa sereno lactea nomē hēt. Dere
 na tibi celū ne turbes p̄ indignatio
 ne oculus aie tue: 7 facie lactea/hac
 agnosces viā Redi ad te patru sus
 cipe monimēta. 7 ibi intue diligēter
 vbi a via de se peris gressu. 7 vbi ca
 deris in erroze. ¶ Recolo at nos ab
 errasse ibi p̄mū vbi ipuls⁹. 7 cūsus
 est hō. vt eaderet p̄uancatiōe māda
 ti. qn̄ ad vetitū scie lignū suacete dy
 abolo temerariā 7 incautā manū ex
 tendit. Abinde enī peccatū accepta
 occasiōe per mandatū seduxit me.
 et per illud occidit Ip̄m namq; mā
 datū operatū est in me oēm cōcupis
 centiā. quia semp nitimur i vetitū.
 quod non licet accius vrit Ad arbo
 re scientie manū extendit. gulā im
 pleuit. et contra promissū fallacis
 iunīa. et sedz interdicitū veracis dei
 obtenebratus est homo. et in esuri
 em p̄stratus. sedus feriens cū moz
 te et patū faciens cū inferno Boni
 tamen sciens 7 mali factus est per
 experientia. et multiplici miserie lo
 cū fecit in se. Ergo a ligno scientie
 dū phibitus illud ascenderet/a ve
 ritate v̄tute vita cecidit et deuiavit
 homo. nec reuertetur ad vitā. nisi
 ad arboze scientie redeat. et inde ve
 ritate in cognitione. virtute in ope.
 vitā in iocūditate mutuetur Ratio
 nis itaq; acumen exerceat. vt dis
 ternat int̄ bonū 7 malū. 7 in ipis
 bonis aut malis quid cui pre p̄de
 ret agnoscat. Jugi deinde curet solli
 citudine ne parte suā faciat deterio
 re. sed toto conatu mentis 7 corpis
 preeliegendis insensiat Ip̄e quoq;

laboz dulcescat sibi. 7 totā amaritu
 dine rerū presentū vt ait beat⁹ gre
 gozius. spe teper futurozū. ¶ Nā 7
 p̄pha die noctuz sub expectatione
 dei suis abatur lacrimis. 7 sic lugē
 tibuz veritas ip̄a que nō fallit. nec
 fallit. verā beatitudinē repromisit.
 ¶ Nec vereatur quos ad arbozem
 scientie boni 7 mali manū extende
 re/prime prohibitionis exemplo.
 quia exulē et erroneū/ad illā inui
 tauit ille qui docet hoīem scientiā/
 7 iuxta promissionē p̄phetiā igna
 ro indicat quid sit bonū In arboze
 ergo scientie quasi quidā virtutē ra
 mus nascitur. ex quo tota vita p̄
 scientis hominis consecratur. ¶ De
 q; enī ad genitōze vite deū sciz ali
 ter redit. nisi qui virtutis ramū/exā
 sū de ligno scie pretendit. Sed q̄e
 cito auellet ramū/cū vel ip̄am arbo
 re id ē quid fieri oporteat per pau
 nouerit? ¶ Nūquid ramus facile in
 notescet. vbi pre multitudie desipi
 entū 7 male agentū ip̄a arboz oc
 culitur? ¶ Hoc ip̄m forte sensit 7
 maro q̄ licet veritatis esset ignar⁹.
 7 in tenebris gentiū ābularet. ad
 elysios campos feliciū/ 7 cari geni
 toris aspectū/eneā admittendū ēē
 nō credidit. nisi docete sibilla/ q̄ q̄si
 sios bole consiliū iouis vel sapia dei
 interpretatur. ramū hūc p̄serpine q̄
 p̄serpenē 7 erigente se a vicis vi
 tā inuuit cōsecraret. Ait ergo. Acci
 pe que peragenda p̄us latet arbo
 re opaca. Aureus 7 folijs 7 lento
 vimine ramus. Junoni inferne dic
 tus sacer. hunc tegit ois. Lucus/et
 obscuris claudunt quallib⁹ vmbze

Sed non ante tactu telluris opta
 subire Auricomos ip̄ quis de arpsit
 ab arboze fetus Hic sibi pulchra su
 um ferri p̄serpina munus instituit.
 Primo auulso nō desiat alter/aute
 us. et simili stondecit virga metal
 lo. ¶ Plane quid penatū lateat in
 terrenis. vel quid in hys possit mere
 ri. solus agnoscit qui de arboze scie
 tie ramū bone operationis auellit.
 eozq̄ auulso alter nō desiat. qz quo
 amplius exercentur eo magis suc
 crescut et p̄ficiunt scientie et vtutes
 ¶ Non tamen catenus maronis
 aut gentiū insisto vestigijs. vt queq̄
 credā ad scientiam aut virtutem pro
 prijs arbitrij sui viribus peruenire.
 Fateor gratiam in electis operari et
 velle et p̄ficere. ipsam veneror tanq̄
 viam. ymo reuera viā que sola du
 cit ad vitam. et queq̄ bonū voti com
 potem facit. Lactea hec est/inocentis
 manifesta candore et alimentoz se
 dulitate nutritis explet officium et so
 la p̄parat ad perfectū. nam sine ea
 proficiat nullus. ¶ Clamat hec in vo
 ce tube priuaricatorib9. vt redeant
 ad cor. eisq̄ ad arbozem scientie/a
 moto gladio versatili et flāmeo/du
 catum in patriam p̄mittit et ingres
 sum. ¶ Plus dicā. ipsam arbozem
 scientie. et lignū vite. in quo sūt om
 nes sapie et scientie thesauri abscondi
 ti. et in quo habitat pleitudo diuini
 tatis v̄paliter extrahit/inscissa ta
 men substantia. et produxit in terrā
 p̄grinationis nostre. et plātauit in
 medio ecclie. vt ab eo illustretur per
 sciaz. roborē et vtutes. et exulter in
 mia vberis. et gaudiū ei9 plenū sit.

gaudiū a deo et in deo. gaudiū qd
 nemo tollet ab ip̄a. ¶ Accedat ergo
 ad arbozē ducēte grā. qz abducēte
 concupiscentia deliquit in arbozem.
 qm̄ salus nostra ab eadem parata
 est in ligno. quia mors ante p̄cessit
 a ligno Accedat. sed cōtrarijs passi
 bus. quoniam cōtrarijs expedit cura
 et cōtraria Et quia non fuerat ho
 minem deicurus temptator. nisi
 in mente eius elatio p̄cessisset. a
 timore concipiat vnde humilietur
 sub potēti manu dei. qui exaltari de
 siderat in die visitationis. Abstine
 at a hatis qui p̄scripsit illiata et in
 tendiū concupiscentie/ordinata mi
 tiget caritate Delectetur in hys. vi
 deat et nūc. quia lignum pulchrum
 est visu. et ad vescendum suauē. et
 fructum vere beatitudinis. et semper
 letum tranquille vite statum dabit
 in tempore suo. ¶ Porro iocundus
 timor qui in dilectionis reuertētia
 radit. nō nouit odari. aut p̄scrip
 tam sibi p̄uaricari legem. sed timo
 ris foras mittit aculeos et ex amo
 re facit bona sponte sua/adherens
 iusticie et quasi vinibus obedientie/
 cum grāa quodāmodo nititur vio
 lenter acquirere vitam. qui per ino
 bedientiam ex leuitate arbitrij au
 currit in mortem. ¶ Timor innocen
 tiam parit. iusticiam benefaciendi.
 mandatorum obedientia p̄mouet
 rectoz calle ad verā beatitudinem
 iustus p̄ducatur. ¶ Quā et is est que de
 duxit dñs p̄ vias rectas. dāns ei sci
 entia scōz honestauit eū in labori
 b9 et in oib9 cōplēs ei beatitudinem
 pro qua fidelit̄ et vtiliter laboratur

V Possem dicere quia huc tendunt
 tota lex & prophete omnesque scripture ca-
 nonice. quia tendunt ad filium. Neque
 enim istud ambiguum est. cum & infidelium
 dogmata nichil utilitatis habeant.
 nisi aliquid conferant beatitudini. Sed
 hijs ommissis aut potius premissis dico
 hec sola sunt. que sola possunt facere &
 servare beatum. cum ab alio iusticie ra-
 mo perveniat ne cui nocent ab alte-
 ro. ut sibi quisque & alijs prosit.

V Vis tibi constare que dico? Vis ne
 beatius esse? Porro beatius vir qui timeet
 dominum. Potentia ne desideras? Non
 modo ipse. sed potes in terra erit et se-
 men eius. An favore sectaris. & lau-
 des hominum? Generatio rectorum benedi-
 cetur. An ad celebritate dilatans.
 & ad opulentiam sinu expandis? Glo-
 ria & divicie in domo eius. An perpe-
 tuitate queris operibus? In memoria
 eterna erit iustus. Vis ne securus es-
 se? Ab auditioe mala non timebit.
 sed omnes despiciet inimicos. Gratia
 ne lingue affectas? Labia iustorum
 distillant gratiam. Item memoria iusti
 cum laudibus. nomen impiorum putrescet.
 Vis tibi futura immotescere? Expec-
 tatio iustorum leticia. Vis iocunditate
 tibi progredi in sepiternum? Et iusti
 perpetui vivunt. et in pace sunt. licet
 mori insipientibus videantur. **V** Ecce
 habes viam verissimam & fidelissimam ad
 sequendum statum quem desiderat epypas-
 tus. & si eam tenueris. beatius es & beatus
 tibi erit. Hec ad bene beatique vivendum
 pre sola sufficere / a deo quidem ut ex-
 tra posita universa. aut nichil aut
 minimum perfectionis adiacent. **V** De e-
 mbibio quam vestibus nitas deaurate.

aurantibus varietate. quam epule et coti-
 die splendide quam primos honores ha-
 beas & ut paucis multa applicat quam
 tibi. sed & pueris moribus reus ta-
 men ut es ipse in omnibus morem geras.
 & suis lenocanis iradente irradias
 mundum. **V** Maior enim es quam ut debeas /
 aut possis. licet iam cepit sic multos
 capere tendiculis eius. **V** Rex illustis
 anglorum henricus secundus maximus
 regum britanie. si inciens gestorum fue-
 rit exitus concolor arca garona. &
 ut dicit te auctoritate te duce fulminat
 et tolosa felia angens obsequio. non
 modo provinciales usque ad rotanum. &
 alpes terriat. sed munitionibus divi-
 tis. populis que subactis / quasi universis
 presens imincat. timore prenceps his-
 panos coassit & gallos. In tantis
 rerum tumultibus queso custodi inoce-
 tia & vide & dicta & predica eam talem.
 nec amore nec odio. timore / vel spe
 dedines a via recta. Iusti enim heredi-
 tabunt terram. & ut auctoritate constat
 olissimi. semen impiorum peribit.

V Si hanc que tibi tam sincera devotioe cura
 in scribere in tanto tumultu lege non
 vacat. aut quia insipida sunt sensibus.
 verbis inculca non placent. vel ipsa
 devotio non displicet / que honori
 tuo studuit inseruire. Si probave-
 ris intentione. parcedanabens operi
 Sin autem ut volucris contempnetur
 Quid enim ad alios. ut servus iudu-
 rent alienum? **V** Uter enim hic ut quilibet
 suo tibi domino stat aut cadit. Mul-
 titudinis imperite non formido iudi-
 cia. meo tamen rogo parcant opus-
 culis. & si amales sint quidem. quia
 libris eorum nunquam derogavi in aliquo

Si preces meas audire noluerint
improbis iudicio tenebuntur ob
noxii **Q**uia ut ait marcialis. imp
be facit qui in alieno libro ingenio
suis est **¶** **Q**ue aut de curialibus nu
gis dicta sunt. in nullo eorum. sed forte
in me aut mei similibus deprehendi
et plane nimis arcta lege castigor
si me ipsum. et amicos emendare et
castigare non licet **P**rofecto qui ad
hoc rugabit nares. fronte contrahet.
aut faciem tubore vestiet. aut pallo
re confundet. cuius labia retrahentur.
aut saliet. toxicabitur lingua. genua
tremunt. manus pterunt. seipsum
nugis nostris conuincet obnoxium **I**n
quibus fuit propositi semper a nugis ad
bona transire seria. et ad id quod de
cet aut prodest institueret vitam **Q**ui
autem iustum reprehensum locum viderit
ea ex caritate licenter utatur. et de
emendatione mea acquirat sibi et possi
deat primum vite **¶** **S**ic enim quod in mul
tiloquio peccatum non deest. sed iusto et
in caritate dei exhortor letatore. quo
mei memore in orationibus suis impetret
ut filius dei viui et virginis inteme
rate deus homo manifestet seipsum. et
palam faciat viam qua nobis incedere
dum est. in beneplacito suo. et dirigat
in eo gressus nostros Amen.

¶ **F**init opus prelatum de nugis curiali
um et vestigijs priorum cuius iohannes
salem beneficius actor fuit.

VSubscripta metra pulcre et plenissime conti-
nent materiam illam quae habetur supra libro 6.
capitulo xxij. de membris corporis quod adu-
sus stomachum quasi voracitate omnium labores
exhauriret conspiciuerant.

Onalium celebrant humani corporis artus
Inter se de se plurima verba ferunt
Inadit in ventrem sermo/de ventre queruntur
Quae grauis est dominus et nimis urget eos
Tandem rethorico pingens sua verba colore
Aggreditur fratres lingua/superba iocos.
Quis furor o aues/que tanta licentia fratres
Audeat in nobis ponere turpe iugum?
Turpe iugum certe/quoniam seruus dominatur
Et dominus seruit/hic iubet: ille facit.
Certe nos serui turpes digna cruce digni
Iudicium miseri degeneres sumus.
Nam ventrem dominum nobis elegimus ipsi:
Omnia colligimus que sibi grata putat.
Nulla quae nobis mouet hunc/mouet hunc: vocat illum
Durge piger/sompnos excaute/tolle moras.
Quere abos epulas para.viniq; pina
Mensam pone.dies praeterit: hora fugit.
Exe duo veniunt hostes/mortemq; minatur:
Imminet inde fames/imminet inde sitis.
Ergo desiam nisi subuenias michi velox:
Preuenias famem preuenias abos.
Hic me sic alios pulsat lasciuia ventris:
Et me plus alijs turgidus iste prenut.
Me quasi praecone causatum iurgia sepe
Exercere iubet: puasq; dona sequi.
Et modo patronus modo iudex: et modo testis
Clamo.iura patrum conao.falsa loquor:
Sub specie veri curans inducere falsum
Fallo puero.praetereoq; fidem.
Fas nepsas simul equali pondere librorum

Per licium pariter illiatuq; vagoz
Di lateri vel potifias vel priapis asto
Tuc unguenta paro bladiare placere volens
Vngo bladiare vt delicias sibi venter
Accumulet: ac me distrahit ille nocens
Nonne manus nostre vera seruire laborant.
Nonne minus eius imperiuq; timent?
Furatur. rapiunt. operatur. et oia venter
Huscipit. et sorbet oia scilla vorax
Huic oculus seruit studiosus currit vbiq;
Nunciat hec dno que meliora videt
Heu pedib; q; tos indixit sepe labores
Quos minus affligit quos sine lege pmit
Inde dolor nostri consumit corporis ossa
Membra quatit. vires haurit. aratq; cutē
Est ad seruiciū nobis studiosa voluntas
Gracia nulla tamen. oqueror inde magis
Na bene ai seruo respōdet gracia: multum
Temperat. ymo facit dulce laboris onus
Huic vero ai multa damus: ai multa paramus
Nō cessat q;ulus dicere/pauca dante
Di dederis hodie: nisi cras dederis: nisi rursum
Et rursum dederis: ptere prima potes
Et si forte suis diat satis est: satis illud
Post modicu tempus incipit esse parum
Diate quis tanta possit sciatre caribdim?
Diate q;ta cupit: quis dare tanta potest?
Hic etiā nostros auget accumulataq; dolores
Et gula nos nimiu pessima sepe pmit
Illi gustus abest. hic portā seruit et iste
Vilis leno/pax gartio/scurra vagus
Hi duo p mudi curant elementa. quid aer
Et pariat tellus/quid freta. scire volūt
Nō volucris penna: nō euadit fera aersu
Non piscis ceo quegite tutus erit
Nouent varos hi dispesare saporēs
Ve magis alliat illiatq; abis
Gustus discernit qd trāsmittit gula: venter
Abscedit/pbat hic/hic rapit. ille capie
O venter q;to deturpas crimine mūdum

Immūdūq; facis turpia queq; mouēs
Propter te sūt homiadia/surta/capine
Insidie/strages/iurgia/bella/doli
Currit ad ecclesiā monachus·miles gerit arma
Quisquis sectatur lucra/colonus arat
Ex te uirtutū casus est animiq; ruina
Membrorū pestes luxurie q; luce
Tu nabuzardan p̄nceps dñs q; coroz
Nāq; tibi sero mane coquina strepit
Tu follis tumidus; vas pleni sordib9 / imo
Plenus fœ/locus/nō locus p̄mo laus
Vos ergo fratres meū discernite qualis
Hic dñs·meū cernite quale iugum
Turpe iugū credo quādo seruus dñatur
Et dñs seruit hic iubet ille facit
Turpe iugū vere quādo ratione sepulta
In nobis uenter iperat illa silet
Viucere debemus nō uentri s; raioni
Vir bonus hāc nec hūc captat habere ducem
Paulus ait vēter esce datur escaq; uentri
Sūt duo iūcta sibi perdet utiq; deus
Nos ergo pudeat tali seruire patrono
Gloria nostra p̄ hūc nobilitasq; perit
Eurgite state p̄cor·aio pugnate virili
Magna parat nobis p̄mia pugna breuis
Eternū pereat qui vētri seruiat vltra
Dit paul a nobis qui sua regna feret
Dit sine fine labor sit naufragiū sine portu
Cōtinuus sit ei p̄petuusq; labor
Hys verbis animat socios faciūdia lingua
Et monet ⁊ munit ⁊ docet esse viros
Ergo simul iūctos cōfederat vna volūtas
Astringitq; sibi quos ligat vnus amor
Indiāt bellū uentri iurātq; q; eius
Vinacula dissoluēt; discutietq; iugum
Dit statuūt ⁊ sic confirmāt federe facta
Ventre desistunt nec famulatur ei
Iam pes/ligua/manus/⁊ cetera mēbra quiescūt
Pes negat ire/loqui ligua/iunare manus
Prima dies illi trāquillo tramite currit

Hic quisquam posset ille nec ille ferūt
Altera ieiunū nescit cōpescere ventrem
Torrantemq; gulam pacificare nequit
Tercia consuptos macie vix sustinet artus
Famq; maligna nimis vrget vbiq; fames
Pec torquet. man9 egrotat / laquet caput / ora
Pallūt / suspirant pectora. lingua tacet
Omnia turbantur in corpe / nullus in illo
Est vigor / egee ibi lucus / vbiq; dolor
Rursus post longos gemit9. conamine multa
Hic hos balbutit languida lingua sonos
Quid facim9 nil proficiamus magis / a magis omnes
Desiamus / prenumur. affligimurq; fame.
A ventris rabie venit hec iniuria nobis
Hoc ei9 nobis pturū ita malum.
Ventio grande malum. sed causa mali michi clausa
Quod nocet ecce patet. cur nocet iste latet.
Nūc igitur fratres vobis presentibus ipsum
Cōueniam? queram que sit origo mali
Tunc se conuertēs ad ventrem lingua. quid inquit
Tam male nos ledis. hic furoz unde tibi?
Respice / nōne tuos cōcūes p̄dere curas
Quando vides casum? nō releuare paras?
Hostis es et ciuis hec recta fronte repugnāt
Iūta sibi melius ciuis amicus erūt.
Et vacuū et plenum te semper habebim9 hostem
Semper erit nobis tristis vterq; status
Quando tūces plenus? nimia te mole grauari
Clamas / et te cū nos facis esse graues.
Quando iaces vacuus / quia te ieiunia ledunt
Iatras. et querulus nos facis esse graues.
Ergo precor miserere tui miserere tuoz
Ne team pereāt? teq; tuosq; iuuat.
Exponas cur nō quæris / vel quid tibi queris
Et ne queso noce? sed facienda doce.
His verbis claudit sermonē lingua. vicemq;
Venter ei reddens incipit ista loqui?
Audiui lingue strepit9? et eos sapienter
Sustinui. fratres ledimur inde pati.
Lingua quid mēbzum modicum? sed molle / atq;

Tabitur et loquitur sepius absq; moda
 Na de scintilla magnu fouet et monet ignem
 In fornace sua fabricat inde dolos
 Inde nimis nostros agitat discordia ciues
 Na pace turbat et michi tela iacet
 Me dnm fratres vobis ostedit et hostem
 Sed scio q vobis seruo vosq; volo
 Cu nos de massa reru natura vocauit
 Et nobis forma materiaq; dedit
 Iunxit in humano nos corpe iunxit amico
 Federe nos semp iungeret vnus amor
 Omnia pcepit fieri comunia nobis
 Oibus vt ppiu nullus habere velit
 Omnib9 officia distinxit meq; ministum
 Constituit vobis et dedit esse coam
 Inde parco vobis escas et alimeta ministro
 Vita cu seruo paucis reseruo michi
 Vos date suscipio susceptu deoquo coam
 Distribuo vobis serua q; gero
 Pauper su seruis nil possu ponere vobis
 Si nichil cofertis no mea bursa vacat
 Nec nimiu auo nec ego nimiu modo qro
 In medio posita opto tenere modu
 A nimio veniut fastidia/crimina/morbus
 Crapula/luxurie/fax/laterisq; doloz
 A nimio veniut infeste mortis ymago
 Frös tristic/ facies pallida/laxa cutis
 A medio veniut mens semp sobria/corpus
 Robustu/felix vita/iocosa quies
 Ergo si caueat diues ne deuoret vltra
 Et satis et paup curat habere panem
 Et vos si sapit seruare modu modo tado
 Dispensator ero p ratione dati
 Depe michi dabitis quia vult sepe abari
 Naq; p hcc vobis vita salusq; datur
 Surgite ne mortis inducat inercia sompnu
 Sopno desi die iudico sepe mori
 Turpiter occubit que torpor vulnerat/ergo
 Surgite/mors aperat/sentio vita fugie
 Venire ad has voces mebro et turba resumit

Vires / et rediens induit alma vigore
Pugnat / officijs insistit / debita soluit
Inuigilat omni singula membra suo
Quos socios vite fecit natura : laboris
Aut oneris socios mutua cura facit
Dilectem sepelit leto quod dia sinez
Hic quoque vult finem carmē habere suū.
Et sic est finis.

8304 et 8305.

